K
VI
43

CURSUS
THEOLOGICO-MORALIS

TOMUS POSTERIOR

Quoad ea, quæ Moralis Theologia diſputat
DE SACRAMENTIS, & CENSURIS,
Ad uſum Tyronum elucubratus,
Et in Quotidianis Prælectionibus
A P. DOMINICO VIVA
SOCIETATIS JESU
SACRÆ THEOLOGIÆ PROFESSORE
Suis Auditoribus Traditus
In Palæſtra Collegii Neapolitani ejuſdem Societatis
DICATUS
EXCELLENTISSIMO PRINCIPI

D. MARCO ANTONIO BORGHESIO

SULMONÆ PRINCIPI, ac ROSSANI,
PROREGI JAM NEAPOLITANO, &c.

PARS QUINTA

DE SACRAMENTIS IN GENERE, AC IN SPECIE
De Baptiſmo, Confirmatione, Euchariſtia,
Extrema Unctione, & Ordine.

PATAVII, Ex Typographia Seminarii, MDCCXXVI.
Apud Joannem Manfrè.
Superiorum Permiſſu, ac PRIVILEGIO.

ALMA COLLEGE LIBRARY Alma, California
239.02 V837
26685

Digitized by the Internet Archive
in 2026 with funding from
Graduate Theological Union

https://archive.org/details/cursustheologico00viva_1

INDEX
QUÆSTIONUM, ET ARTICULORUM,
Qui in hoc Tractatu
DE SACRAMENTIS
Continentur.

QUÆSTIO PRIMA.

De Sacramentis in genere. 1

ART. I. *Quid, & quotuplex ſit Sacramentum, tam antiquæ Legis, quam novæ?* 2
II. *De neceſſitate Sacramentorum.* 5
III. *De Materia, & Forma Sacramentorum.* 7
IV. *De Cauſa efficiente Sacramentorum.* 13
V. *De primario effectu Sacramenti, qui eſt Gratia.* 24
VI. *De ſecundario Sacramentorum effectu, qui eſt Character.* 31
VII. *De ſuſcipiente Sacramentum.* 33
VIII. *De reliquis ad Sacramenta in genere ſpectantibus.* 38

QUÆSTIO II.

De Baptiſmo. 42

ART. I. *Quid, & quotuplex ſit Baptiſmus?* ibid.
II. *De Inſtitutione, & neceſſitate Baptiſmi.* 44
III. *De Materia Baptiſmi.* 46
IV. *De Forma Baptiſmi.* 48
V. *De Baptiſmi Miniſtro.* 49
VI. *De Subjecto Baptiſmi.* 51
VII. *De Effectibus, & Ritibus Baptiſmi.* 54

QUÆSTIO III.

De Confirmatione. 56

ART. I. *De Materia, & Forma Confirmationis.* ibid.
II. *De Miniſtro, & Subjecto Confirmationis.* 59
III. *De Effectibus, & Ritibus hujus Sacramenti.* 61

QUÆSTIO IV.

De Euchariſtia ut Sacramento. 62

ART. I. *Quid, & quotuplex ſit, & quando inſtitutum Euchariſtiæ Sacramentum?* 69
II. *De neceſſitate Euchariſtiæ, & obligatione illam ſumendi.* 66
III. *De Euchariſtiæ materia.* 72
IV. *De forma Sacramenti Euchariſtici.* 78
V. *De Effectibus Sacramenti Euchariſtici.* 83
VI. *De ſuſcipiente Euchariſtiam. Quinam ſit illius capax?* 87

ART.

debeant Sacramenta; necnon de eorum numero, ordine, ac differentia a Sacramentalibus.

ARTICULUS I.

Quid, & quotuplex ſit Sacramentum, tam antiquæ Legis, quam novæ?

I. Sacramenti definitio explicatur.
II. Differt Sacramentum a Sacramentalibus, & a Sacrificio.
III. Tripliciter eſt ſignum, Rememorative, Demonſtrative, & Prognoſtice.
IV. In ſtatu naturæ innocentis nulla fuerunt Sacramenta; fuerunt tamen in ſtatu naturæ lapſæ.
V. De Sacramentis in ſtatu legis ſcriptæ.
VI. In quibus differant Sacramenta legis veteris a Sacramentis novæ legis?
VII. Quonam pacto Circumciſio gratiam contulerit?
VIII. Reliqua veteris legis Sacramenta Sanctitatem dumtaxat legalem conferebant.

I. SAcramentum juxta communem definitionem, eſt *viſibile ſignum gratiæ inviſibilis ad homines ſanctificandos divinitus inſtitutum*. Dicitur *ſignum viſibile*, ſeu ſenſibile; cum enim inſtitutum ſit a Deo ad homines ſanctificandos, debuit eſſe ſignum ſenſibile, ut iis conformetur. Dicitur *gratiæ inviſibilis*, quia non omne ſignum ſacrum eſt Sacramentum, niſi ſignificet aliquatenus perfectionem Sanctitatis humanæ, quæ eſt gratia ſanctificans. Dicitur *ad homines ſanctificandos*, quia ſignum hoc debet eſſe practicum, ita ut efficiat gratiam, quam ſignificat, & ſignificet gratiam, quam efficit. Dicitur *divinitus inſtitutum*, quia ſolus Deus poteſt eſſe Author gratiæ. Hæc tamen inſtitutio debet eſſe ſtabilis; & ideo Linguæ igneæ, quæ die Pentecoſtes apparuerunt, & Inſufflatio Chriſti in Apoſtolos Joan. 20., & verba Chriſti ad Paralyticum Matth. 9. *Remittuntur tibi peccata tua*, licet fuerint ſigna gratiæ, non fuerunt proprie Sacramenta, quia non fuerunt ſtabilia. Aliis verbis definiri ſolet Sacramentum, quod ſit *Res ſenſibilis ex inſtitutione Chriſti, habens vim ſanctitatis, ſeu gratiæ efficiendæ ſimul, & ſignificandæ*.

II. Hinc patet differre Sacramenta a Sacramentalibus, quia ſcilicet Sacramentalia, v. g. uſus aquæ benedictæ, tunſio pectoris, &c., ab Eccleſia, non a Deo inſtituta ſunt, nec cauſant ullo pacto ex opere operato gratiam, ſed ſolum vi orationum ab Eccleſia fuſarum in benedictione aquæ, vel vi meritorum Eccleſiæ inſtituentis ſacramentalia, excitant in anima pios motus, quibus movetur Deus ad remiſſionem venialium, & ad gratiam augendam; unde in Sacramentalibus gratia ſanctificans non cauſatur ex opere operato, ſeu vi inſtitutionis divinæ, ut cauſatur in Sacramentis, ſed ex opere operantis, ſeu vi actuum elicitorum a ſuſcipientibus illa, ut explicabimus articulo ultimo hujus quæſtionis. Differt etiam Sacramentum a Sacrificio, quia Sacrificium de ſua ratione non eſt inſtitutum ad ſanctificandos homines, ſed ad peculiarem cultum exhibendum erga divinam excellentiam, ac in proteſtationem divini dominii in omnia, & præſertim ſupra vitam, & mortem noſtram; Quamvis fieri poſſit, ut idem ſit Sacrificium, & Sacramentum, ut de facto contingit in Sacrificio novæ legis, cujus hoſtia ita eſt Sacrificium, ſeu oblatio externa facta Deo a Sacerdote in proteſtationem ſupremi ſui dominii in vitam, & necem; ut ſimul ſit verum Sacramentum conferens gratiam.

III. Rogabis, quonam pacto Sacramentum ſit ſignum?

Reſpondeo certum eſſe ex Aug. lib. 2. de doctrina chriſtiana cap. 1. ſignum eſſe id, *quod præter ſpeciem, quam ingerit ſenſibus, aliquid aliud facit in cognitionem venire*; & ideo fumus dicitur ſignum naturale ignis, ramus viridis in taberna eſt ſignum, quod ibi vinum vendatur. Quodvis autem Sacramentum eſt hujuſmodi, quia Baptiſmus, verbi gratia, præter ablutionem externam, quæ oculis videtur, indicat ablutionem internarum ſordium; Confirmatio præter unctionem olei, indicat robur, quod ab ejus gratia accipitur ad fidem tuendam; Euchariſtia refectionem ſpiritualem, &c. Notant tamen Tolet., Coninck., & alii, Sacramentum eſſe ſignum tripliciter; Primo rememorative, quatenus rememorat paſſionem Chriſti; Secundo demonſtrative, demonſtrando gratiam, quam confert. Tertio, prognoſtice, quatenus prognoſticat gloriam.

Porro certum eſt ex Trid. Sacramenta novæ legis eſſe ſeptem. Etenim, ut advertit D. Thom. 3. p. qu. 65. art. 1., cum homo in vita corporali primo generetur; ſecundo nutriatur; tertio augeatur; quar-

to

to curetur ab infirmitate, ſi qua laborat; quinto, ſi opus fuerit, armetur ad prælium in ſui defenſionem; ſexto conſtituatur in dignitate ad gubernandos homines; ſeptimo navet operam propagationi humanæ ad Rempublicam conſervandam; ideo congruenter in vita ſpirituali primo regeneratur per Baptiſmum; ſecundo nutritur, ac roboratur per Confirmationem; tertio creſcit, & augetur per Euchariſtiam, quarto curatur a morbis per Pœnitentiam; quinto armatur ad prælium mortis per extremam Unctionem; ſexto conſtituitur per Ordinem in ſtatu honorifico; ſeptimo licite intendit propagationi per Matrimonium. Baptiſmus autem dicitur janua reliquorum Sacramentorum, quia ſine illo invalide reliqua ſuſcipiuntur.

IV. Quæritur nunc primo, An, & quæ Sacramenta fuerint ante legem euangelicam?

Reſpondeo, ante legem euangelicam triplicem aſſignari ſtatum: Primus dicitur ſtatus innocentiæ, in quo creatus fuit Adam cum Juſtitia originali: Secundus dicitur ſtatus naturæ, qui duravit uſque ad Abraham, ut mox dicam; Tertius dicitur ſtatus legis ſcriptæ, qui duravit uſque ad Chriſtum Dominum. His poſitis

Dico primo; In ſtatu innocentiæ nulla fuerunt Sacramenta. Ita communiter. Et ratio eſt, tum quia non conſtat ea fuiſſe; tum etiam, quia in eo ſtatu fuiſſent ſuperflua; quandoquidem Juſtitia originalis ſufficienter præſtabat, quod præſtitiſſent Sacramenta.

Neque dicas in eo ſtatu fuiſſe Matrimonium, quod ab Apoſtolo ad Epheſ. 5. vocatur Sacramentum; Nam non dicitur fuiſſe Sacramentum ſtricte ſumptum, ſeu ſignum ſacrum ſignificans, & conferens gratiam, ſed fuit ſacramentum, hoc eſt myſterium, & figura Incarnationis; Sicutetiam lignum vitæ dictum fuit ab Auguſt. Sacramentum. Utrum autem perſeverante ſtatu innocentiæ futura fuiſſent Sacramenta ad majorem animi perfectionem? Suar. diſp. 3. cap. 3. putat incertum eſſe: Nam cum eſſet homo plene Deo ſubjectus, & pars inferior ſuperiori, facili animi motu poterat internam perfectionem conſervare, & augere. Si tamen homo creatus fuiſſet in puris naturalibus ſine juſtitia originali, congruum fuiſſet ſacramenta inſtituere ad majorem animi perfectionem; ſicut congruum fuit ea inſtituere in ſtatu naturæ lapſæ, etiam in remedium peccati.

Dico ſecundo; In ſtatu naturæ poſt lapſum Adæ fuerunt aliqua Sacramenta; Ita communiter: Et ratio eſt, quia non eſt credibile Deum reliquiſſe homines ſine remedio, quo potuiſſent ſalvari. Hoc autem remedium erant Sacramenta, quæ fuerunt ſaltem duo; Primum in remedium peccati originalis pro parvulis, per quod juſtificabantur; conſiſtebatque in proteſtatione externa facta a parentibus, quod homines per Chriſti adventum eſſent ſalvandi; ideo enim parvuli dicebantur ſalvari in fide parentum, quia non poterant ſibi remedium hoc applicare. Ita Auguſt., Beda, & Doctores communiter apud Suar. Auguſt. lib. 1. ad Julianum cap. 9. hæc habet: *Neque ideo credendum eſt ante datam circumciſionem famulos Dei (quandoquidem eis inerat fides Mediatoris in carne venturi) nullo Sacramento ejus opitulatos fuiſſe parvulis ſuis; quamvis quod illud eſſet, aliqua neceſſaria cauſa Scriptura latere voluerit.* Secundum erat pro Adultis in remedium peccati actualis, & congruenter dicitur fuiſſe Sacrificium; quod ſcilicet ſacramentum erat, & ſacrificium: quatenus enim per illud Deus colebatur, tamquam vitæ, & mortis Dominus, dicebatur Sacrificium; quatenus vero per illud remittebantur peccata in virtute Chriſti venturi, dicebatur Sacramentum: Et hac de cauſa Job offerebat ſacrificia pro peccatis filiorum.

Ubi notandum, Statum naturæ appellari totum illud tempus, quo homines ad ſalutem dirigebantur ſola ratione per præcepta naturalia, adjuti tamen ſupernaturali lumine, & gratia; hoc autem tempus duravit ad bis mille annos uſque ad Abraham, quando Deus cœpit per præcepta poſitiva homines ad ſalutem dirigere: Et ideo dicitur in Abraham fuiſſe inchoatio legis ſcriptæ, quia tunc inchoarunt præcepta poſitiva, præſertim Circumciſionis.

V. Dico tertio; In ſtatu legis ſcriptæ fuerunt plura Sacramenta: videlicet, Circumciſio, Agnus paſchalis, Conſecratio ſacerdotis, Luſtrationes quædam ab immunditiis legalibus, atque expiationes a peccatis externis, de quibus D. Th. 1. 2. quæſt. 102. art. 5. Circumciſioni deinde ſucceſſit Baptiſmus; Agno paſchali, Oblationibus, Victimis, Panibus propoſitionis, Levit. 23. ſucceſſit Euchariſtia; Purificationibus variis Levit. 4. 5. 11. 12. 16. & Num. 19. ſucceſſit Pænitentia; Conſecrationi Pontificis, & ſacerdotis Exod. 18. ſucceſſit ſacramentum Ordinis. Confirmatio eſt pro-

prium Sacramentum novæ legis, quia eſt Sacramentum plenitudinis gratiæ; ſicut etiam extrema unctio, quæ eſt immediata præparatio ad introitum gloriæ. Matrimonium in lege veteri non erat ſacramentum, quia nondum facta erat unio inter naturam humanam, & Verbum, cujus hoc ſacramentum eſt figura. Ubi etiam notandum, Circumciſionem inſtitutam a Deo fuiſſe, & traditam Abrahæ quadringentis circiter annis ante legem ſcriptam traditam Moyſi in tabulis lapideis: Principaliter autem fuit inſtituta, ut filii Abraham, populus ab ipſo electus, hac proteſtatione in Chriſtum venturum, a reliquis populis diſcernerentur: Secundario vero ut eſſet in remedium peccati, ſicut nunc eſt Baptiſmus. In ea autem corporis parte fiebat Circumciſio ex D. Th. primo ad oſtendendum Chriſtum naſciturum ex ſemine Abraham; ſecundo, quia circumciſio erat inſtituta ad remittendum originale peccatum, quod per generationem tranſmittitur in poſteros: Tertio quia ordinabatur ad diminutionem carnalis concupiſcentiæ, quæ præcipue in ea parte urget; Pro fœminis autem, & pro pueris, qui ante octavum diem, quo debebant circumcidi, fuiſſent in mortis periculo, perſeverabat ex D. Th. quæſt. 70. art. 4. cap. 3. remedium naturæ.

VI. Quæritur ſecundo, An ſacramenta legis veteris fuerint vere ſacramenta? Et in quibus differant a ſacramentis novæ legis?

Reſpondeo certum eſſe, quod fuerint vera ſacramenta; tum quia ex Bellar. lib. 2. cap. 3. iis bene aptatur definitio ſupra tradita ſacramenti; tum etiam, quia Trident. docet ſacramenta novæ legis multum differre a ſacramentis veteris legis: Quare Concilium videtur ſupponere illa eſſe proprie ſacramenta; quod etiam docet Auguſt. dum nova antiquis ſacramentis præfert, dicendo lib. 19. contra Fauſtum cap. 13. ſacramenta novæ legis eſſe *virtute majora, utilitate meliora, actu faciliora, numero pauciora, ſignificatione præſtantiſſima*; Propterea antiquæ legis ſacramenta differunt a noſtris; Primo, quia illa fuerunt difficiliora, ut patet in Circumciſione; Secundo, quia fuerunt umbræ noſtrorum ſacramentorum; Tertio, quia non conferebant gratiam ex opere operato, ſeu tamquam actiones Chriſti Domini, ſed erant tantum conditiones requiſitæ, quibus poſitis, Deus intuitu meritorum Chriſti gratiam conferebat; & ideo ab Apoſt. ad Galat. vocantur *Elementa egena & infirma*: Quarto, quia non introducebant ad gloriam, ſicut nunc Baptiſmus; nondum enim erat aperta janua cœlorum per Chriſti paſſionem; Quinto, quia non habebant determinatam formam verborum, cum ea aſſignari non poſſit; Sexto, quia non faciebant ex attrito contritum, ſed prærequirebant contritionem in Adultis, ut conferretur deinde gratia ſacramentalis: Quamvis D. Th. & Henriq. cum Suar., & Coninck. apud Bonac. putent, Circumciſionem contuliſſe gratiam adultis cum ſola attritione, & in eo tantum Baptiſmum præſtare Circumciſioni, quod ille conferat gratiam majorem, & quod conferat etiam Characterem; ſicut etiam quod remittat pœnam omnem etiam temporalem, non vero in eo, quod ad Baptiſmum poſſit præcedere attritio, ad Circumciſionem debuiſſet præcedere contritio.

VII. Dubium eſt, An Circumciſio contulerit gratiam ad modum operis operati?

Reſpondeo, Bonac. putare non eſſe improbabile, quod ſaltem Circumciſio conferret gratiam parvulis ad modum operis operati; quia illud dicitur conferre gratiam ex opere operato, quod ex vi ſuæ inſtitutionis confert gratiam citra meritum, & diſpoſitionem ſuſcipientis; ſed Circumciſio cauſabat gratiam, eo quod peccatum originale deleret, nec reſpiciebat meritum, & diſpoſitionem ſuſcipientis in parvulis, quippe qui nullatenus poterant ad illud ſe diſponere per amorem Dei, aut per contritionem (juxta varias opiniones in hac materia) ut adulti; ergo cauſabat gratiam ad modum operis operati: Et eadem eſt ratio de Sacramento deletivo peccati originalis parvulis in lege naturæ.

Sed communius negant Sacramenta veteris legis cauſaſſe ullatenus gratiam ex opere operato; quia Apoſt. ad Gal. 4. Circumciſionem, & alias cæremonias legales vocat *Elementa egena, & infirma*, eo quod ex ſe, ſeu ex opere operato non habeant vim juſtificandi: Et ad Gal. 6. dicit: *Neque Circumciſio aliquid valet, neque præputium, ſed nova creatura*, ideſt gratia juſtificans per fidem.

Confirmatur, quia in Florentin. apud Layman hic dicuntur Sacramenta novæ legis multum differre a Sacramentis legis antiquæ, quia hæc non cauſabant gratiam, ſed illam ſolum per paſſionem Chriſti dandam eſſe figurabant; illa vero & continent gratiam, & ipſam digne ſuſcipientibus conſe-

fe-

ferunt. Unde fit, Sacramenta antiqua juxta multorum ſententiam apud Layman tantum ex opere operantis gratiam contuliſſe, puta ex fide in Chriſtum venturum, vel dilectione Dei ſuper omnia, vel contritione elicita, aut ab adultis, qui ea Sacramenta ſuſcipiebant, aut a parentibus, quando conferebatur Sacramentum parvulis.

Equidem tamen exiſtimo dici debere, quod Sacramenta novæ legis cauſent gratiam ex opere operato, quatenus ſunt actiones Chriſti Domini, quæ poſſunt de ſe illam cauſare moraliter, & meritorie; Nam nomine Chriſti Domini Miniſter Sacramentorum dicit, *Ego te baptizo*, *Ego te abſolvo* &c., & ideo vi ſua hæc Sacramenta cauſant gratiam: Contra vero Sacramenta veteris legis non ita gratiam conferebant; cum non eſſent actiones Chriſti Domini, ſed poſitis illis cæremoniis, tamquam conditionibus, conferebant gratiam intuitu meritorum Chriſti; quod re vera non eſt cauſare gratiam ex opere operato, ſeu vi ipſorum Sacramentorum, in quantum actionum Chriſti Domini, neque ex opere operantis, ſeu vi actuum elicitorum a ſuſcipiente, vel miniſtrante Sacramentum, ſed ex vi promiſſionis Dei de conferendo gratiam intuitu meritorum Chriſti. Et in hoc ſenſu Doctores primæ ſententiæ docent, Sacramenta veteris legis non cauſare gratiam ex opere operato, ſed ad modum operis operati, quia non ex opere operantis, ſeu ex fide in Chriſtum elicita a parentibus, quæ gratiam mereretur parvulis; neque ex opere operato, hoc eſt vi talis actionis, tamquam a Chriſto elicitæ, quæ gratiam mereretur; ſed ad modum operis operati, quatenus poſita fide parentum, & circumciſione parvuli, tamquam conditionibus, Deus gratiam promiſſam conferebat intuitu meritorum Chriſti Domini.

VIII. Dubitatur; Utrum reliqua Sacramenta veteris legis (dempta Circumciſione, quæ tollebat originale a parvulis ſine ullo actu proprio) conferrent tantum Sanctitatem legalem (quæ conſiſtebat in munditia quadam corporis, & remotione alicujus irregularitatis ſecundum legem, ut loquitur Vaſq. diſp. 128. cap. 5.) an vero poſita cæremonia illa ſacra, & dilectione Dei, vel contritione, tamquam conditione, conferrent gratiam ſanctificantem?

Doctores communiter cum Coninck. quæſt. 62. art. 6. docent, Sanctitatem ſolum legalem contuliſſe. Ratio eſt, quia in decreto Eugenii 4. ad Græcos, quod habetur poſt ultimam Seſſionem Concilii Florentini; dicitur, quod ſacramenta illa non cauſabant gratiam, ſed eam dandam eſſe per paſſionem Chriſti figurabant: Quare in Circumciſione ſolum parvulis independenter a proprio actu gratia conferebatur ex divina providentia, & liberalitate poſito Sacramento: idque ob extremam parvulorum indigentiam, qui propriis actibus ſalvari non poterant; necnon propter Chriſti merita, quippe qui omnium Salvator conſtitutus, quantum in ſe erat, omnium hominum generi ſufficientia ſalutis remedia provideret. Cum hoc tamen ſtat, quod docent communiter Patres apud Bellar. lib. 2. de Sacram. cap. 2., nulla Sacramenta vetera contuliſſe gratiam, videlicet ex vi ſua, quia quando conferebant gratiam adultis, id fiebat ex opere operantis; quando vero parvulis, id fiebat ex ſingulari privilegio non Sacramenti, ſed parvulorum.

ARTICULUS II.

De Neceſſitate Sacramentorum.

I. Sacramentorum inſtitutio non fuit neceſſaria ſimpliciter, ſed ſecundum quid.
II. Sacramenta alia ſunt neceſſaria neceſſitate medii, alia vero neceſſitate præcepti.
III. Euchariſtiæ Sacramentum non eſt neceſſarium neceſſitate medii.

I. QUæritur primo, an fuerit abſolute neceſſaria Sacramentorum inſtitutio?

Reſpondeo, Ad humanam ſalutem non fuiſſe ſimpliciter neceſſaria Sacramenta, cum potuerit Deus multis aliis modis gratiam hominibus conferre, & eorum ſalutem operari; fuerunt tamen neceſſaria ſecundum quid, hoc eſt conſiderata natura hominum, præſcindendo ab omni ſtatu, quatenus communiter per hæc media ſalvantur. Ratio D. Th. eſt, quia ad divinam providentiam ſpectat, ut cuilibet rei provideat ſecundum modum ſuæ conditionis; proprium autem hominum eſt, ut per corporalia, & ſenſibilia ad ſpiritualia, & inſenſibilia deducantur; ergo congruum fuit, ut divina providentia conferret homini auxilia ſalutis per ſigna ſenſibilia, quæ dicuntur Sacramenta.

Quamvis autem, ut ſupra diximus, non fuerint illa neceſſaria in ſtatu innocentiæ;

tum quia in illo ſtatu Protoparentes per breviſſimum tempus perdurarunt; tum etiam quia perfectiſſimam habuerunt cognitionem rerum ſupernaturalium, gratiam, & juſtitiam, & ſubordinationem partis inferioris ſuperiori; unde non debuit animus ſubjici rebus ſenſibilibus, ut ab iis ſcientiam, & gratiam mendicaret: In ſtatu tamen naturæ, Legis ſcriptæ, & Euangelicæ ſua debuerunt eſſe Sacramenta, prout de facto fuerunt. Unde Innoc. 3. in cap. *Majores* de Baptiſmo, cum dixiſſet Baptiſmum nunc prodeſſe infantibus, ſicut prius proderat Circumciſio, ſubdit rationem generalem, quæ militat etiam pro remedio in ſtatu naturæ, dicens: *Abſit ut univerſi parvuli pereant, quorum quotidie tanta multitudo moritur, quin & ipſis miſericors Deus, qui neminem vult perire, aliquod remedium procuraverit ad ſalutem.*

Neque dicas infantes, qui moriuntur nunc in utero matris, nullum habere remedium ad deletionem peccati originalis; unde moriuntur ſine ſpe ſalutis; ergo ſi de facto id contingit in lege Euangelica, a fortiori poterat id contingere omnibus infantibus in lege naturæ.

Nam reſpondeo, duplicem eſſe in hac re ſententiam. Prima eſt, quod Deus ob juſtiſſimos fines, præſertim ad manifeſtandam divinam juſtitiam, voluerit his parvulis denegare remedium, quod dici non poteſt de omnibus hominibus in ſtatu naturæ; quia non erat conſonum ſummæ ſuæ miſericordiæ, quod omnes per tot ſæcula carerent omni remedio. Secunda ſententia docet, Deum etiam parvulis, qui nunc decedunt in utero matris, providiſſe de remedio ſufficienti ad deletionem peccati originalis; Cum enim voluerit omnes homines ſalvos fieri, voluit etiam his infantibus remedium afferre; quod tamen a parentibus applicandum eſſet. Quoniam autem aliquando parentes ob propriam culpam iis operationibus vacant, cum quibus annectitur mors parvulorum ante ſuſceptionem Baptiſmi: (verbi gratia, cum mater vult ſaltare, abortum patitur, dum vadit ad feneſtram, de cœlo tangitur) ideo nil mirum, quod aliquibus infantibus remedium non applicatur, non ex defectu voluntatis divinæ, ſed ex culpa parentum. Dici etiam poteſt, quod Deus nullum reliquerit ſine ſufficienti remedio in omni lege, & ſtatu; per accidens tamen eveniat, ut infantibus in utero matris decedentibus non applicetur independenter a culpa parentum, quia Deus tamquam cauſa, & legislator univerſalis, non tenetur cavere ea, quæ per accidens ſunt, nec impedire curſum rerum naturalium; ſatis enim eſt, quod diſpoſuerit ita cauſas naturales, ut poſſit quilibet ex utero materno prodire, & remedium ad originale ſuſcipere. Sed hac de re fuſius diximus in expoſitione quartæ Theſis ab Alex. VIII. confixæ in Trutina Theſium damnatarum, necnon in Trutina Antiqueſnelliana exponendo, ac rejectando trigeſimam Queſnelli Theſim, ſicut etiam in Curſu Theologico diſp. p. de Gratia quæſt. 5. ubi idipſum Scholaſtice diſcutitur.

II. Quæritur ſecundo, Quænam Sacramenta ſint neceſſaria ad ſalutem neceſſitate medii; quænam vero neceſſitate præcepti?

Reſpondeo, neceſſarium ad ſalutem neceſſitate medii dici illud, ſine quo ſalus obtineri non poteſt, ſive vincibiliter, ſive invincibiliter omittatur, ut eſt, verbi gratia, Baptiſmus ſive fluminis, ſive flaminis, ſive ſanguinis; ſine aliquo enim ex his Baptiſmis nullatenus poteſt ſalus obtineri: Sic omnibus eſt neceſſaria gratia ad ſalutem, & adultis neceſſaria eſt fides in Deum Remuneratorem. Neceſſarium vero ad ſalutem neceſſitate præcepti dicitur, quod ex obligatione præcepti debet poni, ita tamen, ut ſi aliquando invincibiliter, aut ex impotentia, atque adeo ſine peccato, omittatur, non eatenus impediatur, quominus ſalus obtineri poſſit: Sic eſt neceſſaria ſuſceptio Euchariſtiæ neceſſitate præcepti: Eſt etiam neceſſaria neceſſitate præcepti Confeſſio mortalium; ſi quis enim non habens copiam Confeſſarii moritur cum ſola contritione, & voto Sacramenti pœnitentiæ, adhuc ſalutem conſequitur. His poſitis

Dico, omnibus eſſe neceſſarium ad ſalutem neceſſitate medii Baptiſmum; adultis vero poſt mortale neceſſarium etiam eſſe neceſſitate medii Sacramentum pœnitentiæ vel in re, vel in voto ſuſceptum, videlicet in contritione, vel in amore Dei ſuper omnia, in quibus actibus implicite ſaltem continetur votum, ſeu deſiderium ſuſcipiendi hæc Sacramenta; Cum enim Deus horum Sacramentorum ſuſceptionem præcipiat ſub mortali, impoſſibile eſt, ut qui diligit Deum ſuper omnia, nolit legem divinam implere; atque adeo implicite ſaltem vult ſuſcipere Sacramenta, prout præcipiuntur. Demum pro tota communitate eſt etiam neceſſarium neceſſitate medii

dii Sacramentum Ordinis: quomodo enim poſſet conferri Sacramentum pœnitentiæ ſine Sacramento Ordinis in abſolvente? Reliqua autem Sacramenta, ſi quam neceſſitatem habent, illa eſt dumtaxat præcepti.

III. Dices; Intantum contritio, & amor Dei ſuper omnia dicuntur eſſe votum Sacramenti Baptiſmi in adulto Infideli, & votum Sacramenti pœnitentiæ in Fideli, qui mortaliter peccavit, inquantum impoſſibile eſt diligere Deum ſuper omnia, vel conteri, & ſimul non proponere exequi omnia divina præcepta, inter quæ eſt præceptum de ſuſcipiendo Sacramento Baptiſmi, & pœnitentiæ; atqui ſi hoc eſſet, eodem modo poſſet dici, quod Euchariſtia, & reſtitutio ſint neceſſaria neceſſitate medii vel in re, vel in voto, quia impoſſibile eſt, ut quis ſalutem conſequatur, niſi ſaltem implicite in dilectione Dei ſuper omnia proponat exequi omnia divina mandata, atque adeo ſuſcipere Euchariſtiam, & reſtituere ablatum: ergo vel non dicuntur neceſſaria neceſſitate medii Sacramenta Baptiſmi, & Pœnitentiæ, vel ſunt etiam neceſſaria eadem neceſſitate Euchariſtia, & reſtitutio.

Reſpondeo, diverſimode contritionem, & amorem Dei ſuper omnia eſſe votum Sacramentorum Baptiſmi, & Pœnitentiæ, ac ſunt votum Sacramenti Euchariſtiæ, & reſtitutionis: Sunt enim votum Baptiſmi, & Pœnitentiæ, tamquam medii per ſe inſtituti ad conferendam remiſſionem peccatorum, & gratiam Sacramentalem; & ideo contritio, & dilectio Dei ſuper omnia vices gerunt illorum Sacramentorum, atque adeo juſtificant in ſupplementum illorum Sacramentorum, quorum ſunt votum: Contra vero, votum Euchariſtiæ, aut reſtitutionis non eſt votum alicujus medii per ſe inſtituti ad remiſſionem peccatorum; ſed eſt votum illorum, tamquam removentium impedimenta ſalutis; impediretur enim de ſe ſalus ob omiſſionem Euchariſtiæ, & reſtitutionis præceptæ; & ideo Euchariſtia, & reſtitutio neque in re, neque in voto ſuſcepta dicuntur eſſe neceſſaria ad ſalutem neceſſitate medii.

ARTICULUS III.

De Materia, & Forma Sacramentorum.

I. Sacramentorum materia alia eſt proxima, alia remota.

II. Omnia Novæ legis Sacramenta conſtant rebus, tamquam materia, & verbis, tamquam forma.

III. Moraliter dumtaxat concurrunt res, & verba ad Sacramenti conſtitutionem.

IV. Res, & verba, quæ Sacramenta Novæ legis conſtituunt, a Chriſto Domino determinata ſunt, licet non eodem modo.

V. In Sacramento Matrimonii non mutavit Eccleſia materiam a Chriſto Domino inſtitutam, neque contractum, ſed ſolum leges contractus.

VI. Quomodo Apoſtoli baptizarent in nomine Jeſu Chriſti?

VII. Solum mutatio eſſentialis materiæ, aut formæ Sacramentorum illa irritat.

VIII. Quænam variatio materiæ, aut formæ ſit ſolum accidentalis?

IX. An conficiatur Sacramentum, ſi variatio ſit accidentalis, & putetur eſſe eſſentialis?

X. Num intentio Miniſtri conſtituat Sacramentum, an ſolum ſit requiſitum eſſentiale?

I. Sacramentorum eſſentia metaphyſica conſiſtit in eorumdem definitione; Eſſentia vero phyſica conſiſtit in eorum materia, & forma; non ſecus ac homo metaphyſice conſideratus eſt Animal rationale, phyſice conſideratus eſt compoſitum conſtans ex corpore, & anima rationali. Dicitur autem in omni compoſito habere rationem materiæ, quod ſe habet ut pars determinabilis, indifferens, & imperfecta; habere vero rationem formæ, quod ſe habet ut pars determinativa, & perfectiva totius; Sic in homine corpus habet rationem materię, anima rationem formæ; in compoſito accidentali phyſico, verbi gratia albi, ſubjectum habet rationem materiæ, albedo rationem formæ; & in compoſito artificiali ſcamni, figura illa ſcamni habet rationem formæ; Et ideo in ſacramento, verbi gratia Baptiſmi, communiter dicimus ablutionem aquæ habere rationem materiæ, & verba illa, *Ego te baptizo* rationem formæ: Quia tamen ablutio aquæ conſtat ex aqua, tamquam ſubjecto, & ex ablutione, tamquam forma, ideo in ſacramento Baptiſmi aqua dicitur eſſe materia remota, ablutio vero materia proxima, ſicut in ſcamno materia ligni dicitur eſſe materia remota ſcamni; & forma ligni dicitur eſſe materia proxima ejuſdem ſcamni. Et eodem modo in Confirmatione materia remota eſt Chriſma benedictum, materia proxima eſt unctio per

manum Epiſcopi : In Euchariſtia materia remota eſt panis, & vinum, proxima vero eſt Corpus & ſanguis Chriſti cum ſpeciebus panis, & vini. In Pœnitentia materia remota ſunt peccata commiſsa poſt Baptiſmum, proxima eſt Dolor, Confeſſio, & Satisfactio. In extrema Unctione materia remota eſt oleum benedictum, proxima eſt unctio Infirmi. In Ordine materia remota ſunt inſtrumenta, proxima vero eſt eorumdem traditio; & in quibuſdam ordinibus ſunt materia remota manus Epiſcopi, proxima illarum manuum impoſitio; denique in Matrimonio remota ſunt corpora contrahentium, proxima eorum mutua traditio. His præjactis

II. Quæritur primo, An omnia ſacramenta conſtent materia, & forma?

Reſpondeo, omnia ſacramenta novæ legis conſtare rebus, tamquam materia, & verbis, tamquam forma. Ita Florent. in decreto Eugen. 4. ubi dicuntur tribus perfici hæc Sacramenta, rebus, tamquam materia, verbis tamquam forma, & perſona miniſtri cum intentione faciendi, quod facit Eccleſia. Unde eſt celebre illud Aug. effatum : *Accedit verbum ad elementum, & fit ſacramentum*. Sacramenta vero veteris legis non conſtabant rebus, & verbis, ſed ſolis rebus, ut Circumciſio : Et ratio ex D. Thom. eſt, quia ſicut ſtatus legis veteris fuit imperfectior ſtatu legis novæ, ita fuit conveniens, ut fides etiam in illo ſtatu, & quæ ad fidem pertinent, ut ſunt præcipue ſacramenta, eſsent obſcuriora, nec haberent ſignificationem adeo expreſsam, & claram, ut habent Sacramenta novæ legis, quæ conſtant etiam verbis, quorum ſignificatio clarior, & expreſſior eſt ſignificatione rerum.

Dices, Sacramentum Matrimonii perfici poteſt vel ſolis verbis ſine rebus, vel ſolis nutibus ſine verbis; ergo falſum eſt, omnia Sacramenta novæ legis conſtare rebus, & verbis.

Reſpondeo verum eſse, quod in Sacramento matrimonii loco verborum poſsunt haberi nutus, qui dicuntur verba æquivalenter : Et ratio eſt, quia cum Chriſtus Dominus elevaverit ad rationem Sacramenti contractum ipſum matrimonii, & contractus celebrari poſſit ſolis nutibus; idcirco ſolis nutibus perfici poteſt hoc Sacramentum: At ſive ſolis nutibus, ſive ſolis verbis perficiatur, ſemper verum eſt, ut ſuo loco dicetur, cum Suar. Sanch. Coninck., & aliis communius, quod conſenſus utriuſque conjugis ſignis externis expreſſus, prout ſignificat mutuam corporum traditionem, habet rationem rerum, ſeu materiæ. Idem vero conſenſus, prout ſignificat mutuam hujus traditionis acceptationem, habet rationem verborum, ſeu formæ : Et ratio eſt, quia omnis promiſſio, ſeu traditio, donec acceptetur, eſt per ſe indifferens, & indeterminata, ut ſit potius rata, quam irrita; per acceptationem vero determinatur ad eſse ratam, & fit efficax ad inducendam obligationem; ergo in contractu Matrimonii traditio corporum habet rationem materiæ; acceptatio rationem formæ.

III. Quæritur ſecundo, quomodo concurrant res, & verba ad conſtituendam eſsentiam phyſicam Sacramentorum.

Reſpondeo non concurrere phyſice, cum ſæpe non coexiſtant, & verba ſint quid fluens, & ſucceſſivum, quod non poteſt compoſitionem phyſicam facere cum rebus, quæ ſunt quid permanens; quare concurrunt ſolum moraliter, eo quod debeant habere coexiſtentiam moralem, quæ ſcilicet ſatis ſit, quod utraque pars poſſit ſimul ſignificare gratiam, quam cauſat. Unde fit, quod in aliquibus Sacramentis major coexiſtentia, & ſimultas requiratur, quam in aliis; Verbi gratia in Baptiſmo, Confirmatione, Extrema unctione, &c. requiritur major ſimultas verborum cum rebus, quam in Sacramento Pœnitentiæ, quod fit per modum Judicii, aut in Sacramento Matrimonii, quod fit per modum contractus: Ratio eſt, quia in morali æſtimatione verba non cenſentur cadere ſupra materiam in Baptiſmo, niſi quadantenus coexiſtant; non enim vere dicitur abluere, qui non abluit, dum verba profert; ſecus vero in Pœnitentia; Etenim habetur verum Judicium, etiamſi poſt accuſationem, & confeſſionem Rei aliquantulum diſtet ſententia; Unde Præpoſitus putat poſſe dolorem anteire confeſſionem per tres, aut quatuor horas; & Lug. diſp. 14. de Pœnit. num. 37. poſſe etiam per diem integrum; & eodem modo habetur verus contractus matrimonialis, etiamſi conſenſus conjugum non parum inter ſe diſtent; ita tamen, ut in æſtimatione morali cenſeantur conjungi, & facere unum moraliter.

IV. Quæritur tertio, An res, & verba, quæ conſtituunt Sacramenta novæ legis, fuerint a Chriſto Domino determinata?

Reſpondeo omnia fuiſſe determinata, ſed non eodem modo : nam in aliquibus Sacra-

cra-

cramentis materia eſt determinata in ſpecie, ut in Baptiſmo aqua naturalis; in aliis eſt determinata tantum in genere, ut in Sacramento Pœnitentiæ dolor, qui poteſt eſſe multiplex ſpecie, videlicet vel attritio, vel contritio. Idem dicas de forma; nam Sacramentum Baptiſmi debet conferri cum invocatione explicita Patris, Filii, & Spiritus Sancti; non ſic Sacramentum Pœnitentiæ; & in Sacramento Matrimonii non requiruntur neceſſario verba, ſed ſolum ſigna exprimentia conſenſum.

Hinc ſequitur, quod res, & verba, quæ ſunt materia, & forma Sacramentorum novæ legis, cum ſint a Chriſto Domino determinata pro univerſa Eccleſia, ita ſe habeant, ut quæ in uno loco, aut in uno tempore ſatis ſunt ad conſtituendum Sacramentum, eadem ſatis ſint in quolibet alio loco, & tempore; quamvis in particularibus Eccleſiis ſervandi ſint ritus particulares ab iis præſcripti, licet accidentaliter diverſi: Quare in Eccleſia Græca materia Euchariſtiæ debet eſſe panis fermentatus, in Latina azymus, quamvis valide in Eccleſia Græca conſecraretur azymus, & in Latina fermentatus: Sic in Eccleſia Græca propria forma Baptiſmi eſt ſervanda, dicendo, *Baptizetur Servus Chriſti in nomine Patris, &c.*, quamvis valide baptizaretur dicendo, *Ego te baptizo, &c.* In Sacramento tamen Matrimonii, quia conſtituitur per contractum juxta leges uniuſcujuſque regionis, ſemper, & ubique talis contractus conſtituit Sacramentum. Proinde in Gallia quando decretum Tridentini de Matrimonii clandeſtinitate non erat receptum, (quod tamen anno 1662. fuit receptum teſte Leſſ. in Auctar. *V. Sponſal.* caſ. 67.) tunc ibi valide celebrabatur ſine Parocho, & teſtibus, non vero in Hiſpania; quia ſcilicet in Gallia conſiſtebat ratio veri contractus matrimonialis ſine Parocho; non vero ubi receptum erat Trident. Ratio horum omnium eſt, quia quod a Chriſto Domino inſtitutum eſt ad validitatem Sacramentorum, non poteſt ab Eccleſia immutari; eadem autem materia, & forma Sacramentorum a Chriſto Domino pro univerſa Eccleſia eſt inſtituta; unde Apoſt. ad Epheſ. 4. eandem unitatem requirit in Deo, & in fide, ac in Sacramentis, dicendo: *Unus Dominus, una fides, unum Baptiſma*; quamvis Eccleſiæ particulares potuerint deinde ob varias circumſtantias præſcribere aliquos ritus particulares accidentaliter diverſos, qui proinde ſervandi ſunt: Tunc autem diverſitas dicitur eſſe accidentalis in formis Sacramentorum, quando retinetur eadem ſignificatio verborum; ſicut in materia habetur accidentalis diverſitas, quando habetur eadem ſubſtantia rerum: Unde quia maſſa farinacea nondum cocta in morali æſtimatione differt ſubſtantialiter a pane inſtituto a Chriſto Domino pro materia Euchariſtiæ, ideo illa invalide conſecraretur; eſto forte nonniſi accidentaliter phyſice a pane differret: Sic aqua e floribus expreſſa non eſt materia Baptiſmi; eſto forte accidentaliter phyſice conſiderata differat ab aqua naturali a Chriſto Domino inſtituta, ut mox explicabimus.

V. Neque dicas primo, Sacramentum Matrimonii, quod prius erat validum ſine Parocho, & teſtibus, & nunc etiam eſt validum, ubi non eſt receptum Trident., non eſt validum, ubi Trident. eſt receptum: ergo falſum eſt, quod Sacramentum, quod pro aliquo loco, & tempore eſt validum, ſemper, & ubique ſit validum.

Nam licet Eccleſia variaverit leges contractus matrimonialis, non proinde variata eſt materia, & forma a Chriſto Domino inſtituta, quæ eſt legitimus contractus: Quare ſemper, & ubique validum eſt Sacramentum Matrimonii, quotieſcumque ponitur legitimus contractus; quia tamen Trid. variavit leges contractus, hinc eſt, quod ſolum mediate, & remote variaverit formam hujus Sacramenti, non vero immediate, & proxime: Ad eum modum, quo ſi Reſpublica decerneret, quod verbum *Verbero*, non vero verbum *Baptizo* ſignificaret ablutionem, non poſſet amplius conferri Sacramentum Baptiſmi per formulam illam, *Ego te baptizo*, ſed per formulam, *Ego te verbero*, quin proinde Reſpublica dici poſſit, quod mutaſſet in hoc caſu formam Sacramenti, niſi tantum remote.

Advertunt tamen Pal., & Sanch. lib. 7. diſp. 1., apud Croix, quod licet poſſit Pontifex mutare leges contractus matrimonialis, non poſſunt tamen iſtæ mutari a Magiſtratu, aut ab Epiſcopo; quia eo ipſo ac contractus matrimonialis a Chriſto Domino eſt elevatus ad rationem Sacramenti, ſolius Pontificis poteſtati ſubjicitur. Hinc licet poſſet Pontifex ſtatuere, quod matrimonium ſit invalidum, ſi Parochus aſſiſtat, quin præceſſerint proclamationes; nequit tamen id Epiſcopus ſtatuere. Quicquid ſit, an poſſit Epiſcopus valorem hujus matrimonii impedire, declarando, quod

Pa-

Parochus deſinat eſſe Parochus, ſi attentet matrimonio aſſiſtere ſine præviis proclamationibus, prout Croix num. 17. autumat.

VI. Neque dicas ſecundo, tempore Apoſtolorum valide conferebatur Baptiſmus *In nomine Jeſu Chriſti*, nunc autem nonniſi *In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*: ergo, ut ſupra.

Nam D. Th. quæſt. *66.* art. *6.* putat Apoſtolos ex ſpeciali diſpenſatione baptizaſſe in nomine Jeſu Chriſti, ut hoc nomen tunc temporis maxime exoſum, venerabile, & glorioſum redderetur, cum ad ejus invocationem fidelibus daretur Spiritus Sanctus; & propter ſpecialem etiam diſpenſationem Apoſtoli ſola manuum impoſitione conferebant Sacramentum Confirmationis; forte enim non erant ita ad manus tunc, quæ neceſſaria erant pro materia hujus Sacramenti, quod a paucis Apoſtolis innumeris credentibus miniſtrabatur.

Alii tamen docent apud Suar., quod Apoſtoli in nomine Chriſti baptizabant, quatenus baptizabant in fide, & auctoritate Chriſti, & Baptiſmo a Chriſto inſtituto, non Baptiſmo D. Joannis Baptiſtæ: Vel baptizabant in nomine Chriſti, quia formæ addebant Chriſti nomen, dicendo, *Ego te baptizo In nomine Patris, Filii Jeſu Chriſti, & Spiritus Sancti*.

Neque dicas tertio, apud Græcos conferri ordinem Diaconatus ſola manuum Epiſcopi impoſitione; apud Latinos vero requiri etiam traditionem libri Evangeliorum; ergo falſum eſt, materiam & formam Sacramentorum ita eſſe a Chriſto Domino inſtituta, ut ſemper, & ubique valeant ad Sacramentum conſtituendum.

Nam, ut dicemus infra hic quæſt. ult. art. 2. agendo de materia, & forma Sacramenti Ordinis, valide conferri poteſt, quamvis illicite, a Latinis Ordo Diaconatus per ſolam manuum impoſitionem, dummodo adhibeatur etiam ea forma, quæ a Græcis adhibetur, qua expreſſius ſignificatur poteſtas ſpiritualis, quæ per diaconatum confertur; & ſimiliter a Græcis poteſt valide, ſed illicite conferri diaconatus adhibendo tam materiam, quam formam, quæ adhibetur a Latinis: non ſecus ac valide, ſed illicite Sacerdos Græcus conſecrat in pane azymo, & Latinus in fermentato. Forma autem, quæ in collatione diaconatus adhibetur a Græcis, diverſa eſt, ac ea, quæ adhibetur a Latinis, ut videre eſt apud Dicaſtill. diſp. 1. de Sacramentis dub. 20.

VII. Quæritur quarto, quænam mutatio in materia, aut forma Sacramentorum reddat illa invalida?

Reſpondeo, & dico primo, ſolam mutationem eſſentialem, ſeu ſubſtantialem in materia, & forma a Chriſto Domino inſtituta poſſe invalidare Sacramenta; non vero mutationem accidentalem. Unde Zacharias Papa in Cap. *Retulerunt* de Conſecratione definit, Baptiſmum ab imperito collatum his verbis. *Ego te baptizo in nomina Patria, Filia, & Spiritua ſancta* eſſe validum, quia talis mutatio eſt accidentalis. Et ſane cum mutatio accidentalis non variet ſubſtantiam rei, nec mutatio accidentalis facta in materia, aut forma Sacramentorum mutabit Sacramentorum ſubſtantiam.

VIII. Dico ſecundo; Mutatio materiæ Sacramentorum tunc dici debet eſſentialis, quando eſt tanta, ut materia cum tali mutatione non conveniat conceptu, ratione, & nomine cum materia inſtituta a Chriſto Domino, & uſitata ab Eccleſia; ſecus vero dicenda eſt accidentalis. Ratio eſt, quia ſi non conveniat conceptu, & nomine cum materia præſcripta a Chriſto Domino, jam non erit illa, ſed alia materia; ergo non erit materia apta ad conficiendum Sacramentum; ſi vero conceptu, & nomine conveniat cum illa, erit ejuſdem rationis eſſentialis, atque adeo apta ad Sacramentum.

Hinc ſequitur primo, quod ſi vellet aliquis abluere aqua roſacea, alchimica, ſputo, ſudore, phlegmate, lacrymis, vel gutta tantum aquæ aſpergeret, invalide baptizaret, quia non poneret materiam, cui congrueret nomen, & notio ablutionis aquæ naturalis; nihil enim ex iis eſt aqua naturalis; & aſperſio unius guttæ neque eſt, neque appellatur Ablutio: Contra vero, ſi quis baptizaret cum aqua lutulenta, fætida, ſulphurea, aut ex luto, glacie, & ſecundum alios ex ſale expreſſa, conficeret Sacramentum; quamvis cum aliqua indecentia, & culpa; quia haberetur ratio, & nomen ablutionis aquæ naturalis: fætor enim, & lutum non eſſentialiter, ſed accidentaliter tantum aquam mutarent. Ubi tamen advertendum, quod ſi aliqua aqua (verbi gratia, ex ſale expreſſa) ſolum probabiliter eſt aqua naturalis, & non certo moraliter, illicitum ſit ea uti ad Sacramentum conficiendum, ut conſtat ex prima Theſi ab Innoc. XI. confixa, in qua dicitur, non eſſe illicitum in Sacramentis

con-

conferendis ſequi opinionem probabilem de eorum valore, relicta tutiore.

Sequitur ſecundo, quod interdum ſola accidentia phyſica ſufficiant ad mutandam eſſentialiter materiam Sacramenti ſpectatam theologice, quia interdum ſola ſufficiunt ad tollendam rationem, & nomen, ſub quo debet eſſe talis materia. Verbi gratia, invalide quis conſecraret maſſam farinaceam, quia licet forte non differat a pane niſi ſolis accidentibus phyſicis, tamen non habet nomen, & rationem panis: Invalide etiam quis baptizaret aqua e floribus expreſſa, quamvis probabiliter non niſi accidentibus phyſicis differat ab aqua naturali. Invalide pariter Baptiſmus confertur aqua converſa in glaciem, nivem, grandinem, aut in pruinam, vel in ſalem, quia non remanet in his aptitudo ad uſum abluendi, quæ eſt de eſſentia Baptiſmi. Vinum tamen congelatum communius cenſetur aptum ad conſecrationem; non ſecus ac aqua, & oleum congelatum eſt aptum, quod benedicatur, & panis ita durus, ut nonniſi contuſus poſſit comedi, eſt aptus ad conſecrandum. Diſparitas autem inter Baptiſmum, & Euchariſtiam eſt, quia Baptiſmus conſiſtit in uſu, ſeu in actuali ablutione, unde aqua debet habere actualem aptitudinem ad abluendum, quæ non habetur in glacie, nive, ſale, grandine, & pruina: Contra vero Euchariſtia, quæ eſt Sacramentum permanens, non requirit materiam ſanguinis actu potabilem; ſed quæ ſit apta ſignificare potum ſpiritualem, quando erit in uſu, ſeu quando actu ſumetur, aut ſaltem quando veniet in ſtomachum, & ideo vinum congelatum poteſt conſecrari: Et hanc ſententiam Suar. diſp. 45. ſect. 1. putat fere certam; Quia tamen nonnulli cum Platel. Dicaſtill. de Euchar. diſp. 2. num. 85. putant materiam hanc eſſe dubiam, ideo illicitum eſt in ea conſecrare.

Dico tertio, mutatio formæ Sacramentorum tunc eſt eſſentialis, quoties per illam deſtruitur ſenſus, & ſignificatio ſecundum communem uſum verborum, quæ Chriſtus Dominus inſtituit: ſecus mutatio erit accidentalis. Ratio eſt, quia ſignificatio eſt veluti anima verborum, cum verba ſint propter ſignificationem; ergo ſi non manet eadem ſignificatio, non cenſentur manere eadem verba; ſecus vero ſi eadem ſignificatio permanet.

Hinc ſequitur primo, validum eſſe Sacramentum, ſi verba mutentur in ſynonyma; verbi gratia, ſi quis pro *Baptizo* dicat *Abluo*, vel, *Lavo*; vel ſi dicat more Græcorum, *Baptizetur Servus Chriſti*, vel ſi dicat, *Baptizo te in nomine Patris, Chriſti, & Spiritus Sancti*, ut cenſet Cajetanus, quia ly *Chriſti* eſt nomen, quod ſupponit pro divina Perſonalitate Filii: Contra vero invalide quis baptizaret, dicendo, *Ego te baptizo in nomine Sanctiſſimæ Trinitatis*, non explicando Perſonas, quia licet nomen Trinitatis ſignificet idem, non tamen eodem modo, & eadem claritate, & ideo non eſſet mutatio in voces omnino ſynonymas.

Neque dicas, Nicolaum Pontificem conſultum, an baptizati a quodam Judæo eſſent rebaptizandi? reſpondiſſe in Cap. *A quodam de Conſecratione*, quod ſi in nomine Sanctæ Trinitatis, vel in nomine Chriſti, ſicut in Actibus Apoſtolorum legimus, baptizati ſunt, conſtat eos non eſſe rebaptizandos.

Nam contra eſt, quia Pontifex nomen illud Trinitatis uſurpavit compendioſe, ſcilicet pro nomine Patris, Filii, & Spiritus Sancti; & pro Baptiſmo in nomine Chriſti collato intelligebat Baptiſmum a Chriſto Domino inſtitutum; (ſicut multi volunt intelligendum eſſe, quod dicitur in Actibus Apoſtolorum cap. 8. *Baptizati tantum erant in nomine Jeſu*) eo modo, quo Joannis Baptiſma dicitur, quod inſtitutum eſt a Joanne: Quamvis alii cum D. Th. cenſeant ex ſpeciali diſpenſatione divina tunc temporis collatum eſſe Baptiſmum in nomine Chriſti, ut ſupra diximus; & alii verius docent, Baptiſmum collatum eſſe cum expreſſione Numinis Venerandi, dicendo, *Ego te baptizo in nomine Patris, Filii ejus Jeſu Chriſti, & Spiritus Sancti*.

Sequitur ſecundo, quod ſi omittatur a forma Sacramentorum una, aut plures voces, quibus omiſſis, perſeverat eadem ſignificatio verborum, adhuc valide conficiatur Sacramentum: ut ſi in forma Baptiſmi omittatur pronomen *Ego*, & in forma Euchariſtiæ ly *enim*: quod ſi ſine ſcandalo, & contemptu fiat, veniale tantum putat eſſe Coninck. articul. 8. num. 85.

Sequitur tertio, quod ſi Miniſter propter præcipitationem, aut balbutiem linguæ omittat, vel mutet verborum literas, præſertim extremas, valide conficiat Sacramentum, ſi eadem ſignificatio verborum perſeveret; ut ſi dicatur, *Hoc eſt corpus meus*, *Ego te baptizo in nomine Patri*. & ideo Zacharias Papa in cap. *Retulerunt de Conſecratione* reſpondit, valide baptizaſſe, qui di-

xit,

xit, *Ego te baptizo in nomina Patria, Filia, & Spiritua Sancta.*

Sequitur quarto, validum eſſe Baptiſmum collatum ſub his verbis, *Ego te baptizo in nomine Patris, qui te creavit, in nomine Filii, qui te redemit, &c.*, quia talis additio non immutat ſenſum verborum: Contra vero invalide baptizaret dicens, *Baptizo te in nomine Primæ, Secundæ, & Tertiæ Perſonæ*; necnon ſi diceret, *In nomine Creatoris, Redemptoris, & Sanctificatoris*: aut ſi diceret, *In nomine Ingeniti, Geniti, & Procedentis*, quia non exprimuntur proprietates perſonales; Ita Vaſq., & alii apud Amic. diſp. 2. num. 86. quamvis Suar., & alii putent hanc ultimam formam, qua exprimuntur actus notionales, eſſe dubiam.

Sequitur quinto, quod ſi quis dicat, *Ego te baptizo in nomine Matris, Filii, &c.* invalide baptizet, quia quamvis una tantum litera mutetur, variatio ſenſus eſt ſubſtantialis; At ſi quis dicat *Fili* pro *Filii*, *Calis* pro *Calix*, vel ſi ob balbutiem dicat *babaptizo* pro *baptizo*, aut quia non poteſt pronunciare literam R. dicat *Colpus meum* pro *Corpus meum*, conficit Sacramentum; quia, ut advertit Lug., & Gobat., verba iſta quamvis ſeorſim ſumpta non habeant ſignificationem a Chriſto intentam, at in circumſtantiis, in quibus proferuntur, ingerunt audientibus ſenſum a Chriſto intentum, quod ſatis eſt ad validitatem Sacramenti.

Sequitur ſexto, quod conficiat Sacramentum, qui utitur verbis ambiguis, dummodo in eo ſenſu verba proferat, in quo habent ſignificationem a Chriſto Domino inſtitutam; aliter Sacramentum non conficit. Quare ſi quis dicat, *Hic eſt Calix ſanguinis mei*, adhibendo ly *Hic* adverbialiter, non conſecraret, quia mutaret ſubſtantialiter ſenſum verborum: niſi tamen haberet intentionem aliquam generalem uſurpandi verba in ſenſu ab Eccleſia uſurpato, quia in tali caſu error privatus corrigeretur per intentionem illam generalem, ut mox clarius.

Eodem modo ſi Arianus uteretur forma vera Baptiſmi, ſed intendendo per illam ſignificare Patrem majorem, Filium minorem, invalide baptizaret ex defectu formæ; quia ſicut intentio nihil ſignificandi tollit ſignificationem actualem, ita intentio ſignificandi aliud reddit locutionem, & ſignificationem aliam; Quamvis ſi Arianus haberet intentionem illam generalem faciendi, quod facit Eccleſia, & uſurparet verba in ſenſu Eccleſiæ, bene privatus error corrigeretur per hanc intentionem generalem, & valide baptizaret.

IX. Quæritur quarto, an valide conficiat Sacramentum, qui omittit aliquod verbum, quod credit eſſe de eſſentia, cum vere non ſit; aut e converſo, ſi addat aliquod verbum putans de eſſentia, quod vere non ſit?

Reſpondeo, in utroque caſu valide conficere Sacramentum, ſi debitam habeat intentionem, ſcilicet faciendi, quod poteſt; vel ſi intendat facere, quod facit Eccleſia, aut quod Chriſtus inſtituit. Ratio eſt, quia adeſt debita materia, forma, & intentio, quibus Sacramentum perficitur; & omiſſio illa, vel additio verbi, cum ſupponamus non immutare ſenſum verborum, eſt mutatio tantum accidentalis; cum errore autem privato poteſt ſtare intentio ſufficiens ad conficiendum Sacramentum; per generalem enim illam intentionem faciendi, quod facit Eccleſia, vel quod Chriſtus inſtituit, corrigitur error privatus Miniſtri.

Hinc valide conſecrat, qui omittit ly *enim*, etiamſi credat verbum illud eſſe de eſſentia Sacramenti, dummodo prædictam intentionem habeat; aliter Sacramentum erit nullum ex defectu intentionis requiſitæ. Valide etiam baptizat, qui dicit, *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, & B. Virginis*, credens invocationem Virginis eſſe de eſſentia, ſi intentionem illam generalem habeat; Sed præſcindendo ab hac intentione generali, ſi quis adderet formæ Baptiſmi invocationem B. Virginis, intendens Baptiſmum fieri in nomine Virginis tamquam ſanctificantis virtute ſua, ſicut ſanctificant tres Perſonæ divinæ, quia in ſenſu falſo uſurpat ea verba, Baptiſmus erit nullus; Si vero intendat Baptiſmum fieri in nomine Virginis, tamquam Perſonæ aptæ ad intercedendum precibus ſuis pro baptizando, Baptiſmus erit ratus.

X. Quæritur ultimo, An intentio Miniſtri ſit pars conſtitutiva Sacramenti?

Certum eſt, quod ad conficiendum Sacramentum requiritur intentio Miniſtri, (ut dicemus etiam de intentione ſuſcipientis Sacramentum) ita ut deficiente hac intentione, Sacramentum ſit nullum. Diſputant tamen Scholaſtici, Utrum intentio ſit merum requiſitum (eo modo, quo approximatio inter animam, & corpus eſt merum requiſitum ad conſtituendum hominem; Et

ad

ad conficiendum Sacramentum Ordinis eſt merum requiſitum Baptiſmus; ſicut etiam ad ſuſcipiendum Baptiſmum eſt merum requiſitum negatio prioris Baptiſmi) An vero ſit pars conſtitutiva, ita ut intentioni Miniſtri vere competat ratio Sacramenti, quæ eſt ſignificare, & cauſare gratiam, ſicut dolor in Sacramento Pœnitentiæ, licet ſit inſenſibilis, adhuc eſt pars Sacramenti, eo quod per confeſſionem reddatur ſenſibilis. Equidem probabilius cenſeo eſſe conſtitutivum; cum conſtituat actionem miniſterialem, quæ eſt Sacramenti conſtitutiva: Cum autem id non ſpectet ad praxim, ſed ad ſpeculationem, idcirco fuſe de hac re inſtituitur quæſtio in Scholaſtica Theologia. Circa intentionem vero requiſitam eſſentialiter in ſuſcipiente Sacramentum, conveniunt omnes, quod ea ſit merum requiſitum, & non conſtitutiva Sacramenti.

ARTICULUS IV.

De Cauſa Efficiente Sacramentorum.

I. Chriſtus Dominus in quantum homo, ſeu per voluntatem creatam fuit Sacramentorum Inſtitutor.

II. Quonam pacto poſſet pura Creatura inſtituere Sacramenta.

III. Soli homines viatores de facto poſſunt Sacramenta miniſtrare.

IV. Num ſemper mortaliter peccet, qui in mortali Sacramenta miniſtrat?

V. Miniſter Sacramentorum quandonam a mortali excuſatur, conferendo illa indignis?

VI. Requiritur intentio ſaltem virtualis in Miniſtro conficiente Sacramenta, eſto in ſuſcipiente ſufficiat habitualis, & in pueris etiam interpretativa.

VII. Quandonam ſufficiat in Miniſtro intentio conditionata?

VIII. Intentio indirecta, & in cauſa in Miniſtro non ſufficit ad Sacramenti validitatem; ſecus vero in ſuſcipiente, in quo ſimul ſit intentio habitualis.

IX. Si Miniſter habeat duas intentiones contrarias, utra debeat prævalere?

X. Quandonam error circa Perſonam obſtat validitati Sacramenti?

XI. Quid requiratur ad validam, & licitam Sacramenti adminiſtrationem?

XII. Num liceat ſequi opinionem probabilem de valore Sacramenti, omiſſa tutiore?

I. QUæritur primo, Quinam ſit, aut eſſe poſſit Sacramentorum Inſtitutor?

Reſpondeo, ſolum Deum poſſe eſſe Sacramentorum Inſtitutorem auctoritative, ſeu tamquam Auctorem primarium, quia ſolus Deus poteſt conferre gratiam, & efficere homines filios Dei. Chriſtus Dominus, in quantum homo, cum habeat dependentiam a Deo, non dicitur cauſa principalis Sacramentorum auctoritative, ſed dicitur habere poteſtatem excellentiæ; cum illi competat ob excellentiam, quam habet propter unionem cum Verbo, quædam Omnipotentia, juxta illud Matth. 28. *Data eſt mihi omnis poteſtas in Cœlo, & in terra:* Quare ſicut Chriſtus Dominus potuit delere peccata, & conferre gratiam ſine Sacramentis, ut contulit Magdalenæ; ita potuit inſtituere, & de facto inſtituit Sacramenta collativa gratiæ in remiſſionem peccatorum: Et ideo Jo: primo dicitur, *Ipſe eſt, qui baptizat*, hoc eſt propter poteſtatem excellentiæ, quam habet, in quantum homo, ut notat D. Th. q. 64. art. 2. & alii apud Bonac. Addo, omnes Theologos in hoc conſentire, quod Chriſtus in quantum homo, & per voluntatem creatam, Sacramenta inſtituerit. Ratio eſt, quia in quantum homo eſt Inſtitutor, & Fundator Eccleſiæ: ergo etiam Sacramentorum, quæ ſunt Eccleſiæ fundamenta, juxta illud Prov. 9. *Sapientia ædificavit ſibi domum, excidit columnas ſeptem:* Fundatoris enim eſt fundamenta ponere. Præterea Chriſtus in quantum homo eſt immediatus Eccleſiæ Legiſlator per poteſtatem a Deo acceptam: ergo per eandem erit immediatus Sacramentorum Inſtitutor.

II. Rogabis, An poſſit etiam pura creatura inſtituere Sacramenta, ſicut de facto Chriſtus Dominus inſtituit Sacramenta novæ legis?

Reſpondeo, quæſtionem hanc ab aliquibus reduci ad quæſtionem de voce: Conveniunt enim omnes, quod poſſit creatura auctoritate accepta a Deo determinare aliquod ſignum, ad cujus præſentiam cauſetur gratia. Utrum autem hoc ſit Sacramentum inſtituere? Videtur lis de voce: Aliqui enim negant; quia conſtituuntur Sacramenta per virtutem cauſandi gratiam: ergo ille ſolum poteſt conſtituere Sacramenta, qui poteſt illis dare virtutem cauſativam gratiæ, ſive phyſicam, ſive moralem, ſeu meritoriam; atqui ſolus Deus ſignis ſenſibilibus dare poteſt virtutem phyſice cauſativam gratiæ, & ſolus Chriſtus poteſt iiſdem dare virtutem moralem, ſeu meritoriam; cum nulla creatura poſſit mereri

reri condigne alteri, ſaltem peccatori, gratiam, ut communius docent: ergo nulla creatura poteſt inſtituere Sacramenta; quamvis poſſit determinare ſignum, ad cujus præſentiam Deus gratiam cauſet. Alii tamen docent, hoc eſſe vere Sacramenta inſtituere; quia Sacramenta non conſtituuntur per virtutem cauſandi gratiam; nam vetera Sacramenta erant vere Sacramenta, & tamen, ut diximus, non habebant talem virtutem. Quare ut quis dicatur inſtituere Sacramenta, ſatis eſſe videtur, quod ille primo applicet virtutem cauſandi gratiam, ſive talis virtus ſit propria Sacramentorum, ſive aliena, & propria Dei; hoc autem convenire poterit puræ creaturæ modo dicto. Verum in tali caſu non haberet creatura illam poteſtatem excellentiæ, & meritoriam in inſtituendis Sacramentis, prout habuit Chriſtus, ſed ſolum miniſterialem. In ſententia tamen eorum, qui docent poſſe puram creaturam affectam gratia ſanctificante mereri de condigno alteri immuni a peccato gratiam, eo modo, quo poteſt mereri ſibi gratiæ augmentum, poſſet inſtituere Sacramenta vivorum, quamvis non poſſet inſtituere Sacramenta mortuorum, eo quod non poſſit pura creatura juxta communiorem ſententiam mereri de condigno peccatori gratiam peccati remiſſivam.

III. Quæritur ſecundo, Quinam ſit Sacramentorum Miniſter, qui ſcilicet ex præſcripto, & mandato Dei, aut Chriſti inſtitutoris poſſit valide Sacramenta conferre, ponendo aggregatum illud ex materia, & forma, cui eſt annexa vis cauſativa gratiæ?

Reſpondeo, certum eſſe, quod ſoli homines de facto ſint Sacramentorum Miniſtri, ut conſtat; tum quia Florent., & Trident. cum declarant Miniſtros Sacramentorum, ſolos homines aſſignant; tum etiam quia cum Eccleſia ſit viſibilis, viſibiles etiam debent eſſe ejus Miniſtri. Quod ſi aliquando legimus Angelos aliquod Sacramentum miniſtraſſe, id fecerunt ex ſpeciali diſpenſatione Dei; qui ſicut poteſt gratiam ſine Sacramentis conferre, ita poteſt Sacramenta ſine Miniſtris Ordinariis: Immo non repugnat, quod etiam Dæmon de mandato Dei, aſſumpto corpore, valide baptizet, non per prolationem verborum, quæ ſit vera loquutio, ſeu actio viventis, ſed per prolationem vocum ſimilium vocibus humanis, quæ ab hominibus percipi poſſint; ſicut enim poteſt de facto valide baptizare peccator, ita de potentia Dei extraordinaria poſſet Dæmon, non adhibendo voces humanas, ſed ſonum ſimilem vocibus humanis.

Dubium eſt, an ſoli homines viatores ſint de facto Sacramentorum Miniſtri?

Reſpondeo, cum communi contra nonnullos affirmative: ſicut enim ſoli viatores poſſunt Sacramenta ſuſcipere, ita & miniſtrare, propter eandem rationem; quia ſcilicet Sacramenta ſunt data Eccleſiæ viſibili, & conſequenter ſolos Miniſtros viſibiles habet; aliter, ut notat De Lugo, Epiſcopus anima, & corpore damnatus poſſet alios damnatos valide ordinare Sacerdotes; quod nemo dixerit: Quamvis enim poſt mortem in Epiſcopo remaneat Character, non ideo remanet poteſtas ordinandi, quia Character non eſt poteſtas, ſed ſignum poteſtatis, poſitis aliis requiſitis.

Dices: Epiſcopus malus, & hæreticus poteſt valide ordinare, & Turca baptizare: ergo etiam damnati, aut ſaltem Beati poſſunt miniſtrare Sacramenta.

Reſpondeo negando conſequentiam: Diſparitas alia non eſt, niſi quia ſic voluit Chriſtus Dominus, quod etiam mali Miniſtri valide Sacramenta conficiant, non tamen alii, niſi viatores. Ejus autem rei congrua aliqua ratio aſſignari poteſt; quia ſcilicet Eccleſia eſſet plena ſcrupulis, ſi malitia Miniſtri obſtaret validitati Sacramentorum; Quod autem etiam Turca poſſit baptizare, inde fit, quia Chriſtus Dominus voluit facili negotio poſſe Sacramentum tam neceſſarium haberi; non enim neceſſe fuit, quod ſit membrum Chriſti, aut Eccleſiæ, qui eſſet Inſtrumentum Chriſti relate ad collationem Sacramentorum; Sicut enim artifex operari poteſt tam per manum, quæ eſt inſtrumentum animatum, & conjunctum, quam per ſecurim, verbi gratia, quæ eſt inſtrumentum diſtinctum: ita Chriſtus Dominus operari poteſt tam per inſtrumentum vivum, quod ſit ejus membrum, ideſt per Miniſtros bonos, quam per inſtrumentum mortuum, ideſt per malos miniſtros.

IV. Quæritur tertio, An ſemper mortaliter peccet Miniſter Sacramentorum, quoties ea miniſtrat aut exiſtens in peccato mortali, aut exiſtentibus in mortali?

Reſpondeo, & dico primo, univerſim peccare Miniſtrum Sacramenti, ſi illud conficiat non exiſtens in gratia, ſive ſit Miniſter ad illud Sacramentum conficiendum ſolemniter conſecratus, ut docent communiter, ſive non; (quod aliqui negant

apud

apud Trull. lib. 1. cap. 3. diſput. 3. cum Suar. diſp. 16. lib. 3.) Unde peccat non ſolum qui ſolemniter baptizat, qui Euchariſtiam conficit, qui Sacramentaliter abſolvit, qui confert Sacramentum Confirmationis, Ordinis, & Extremæ unctionis, ſi non ſit in ſtatu gratiæ, cum ad hæc præſtanda Miniſter ſit ſolemniter conſecratus; ſed etiam peccat laicus, ſi exiſtens in mortali baptizet; necnon ſi matrimonium celebret, non ſolum quia Sacramentum ſuſcipit, ſed etiam quia conficit.

Ratio eſt, quia Sancta ſancte tractanda ſunt; maxima autem eſt irreverentia actionem ſanctiſſimam, (qualis eſt actio Sacramentalis ſanctificativa, & deificativa) exerceri ab inimico Dei, & filio Diaboli. Hinc Levit. 21. dicitur: *Sacerdotes incenſum, & panem offerunt Deo, & ideo ſancti erunt Deo ſuo*; & Iſaiæ 52. dicitur, *Mundi eſtote, qui fertis vaſa Domini*. Excuſatur tamen, qui urgente neceſſitate, conficeret Sacramentum in mortali, eo quod non poſſet tam brevi morula actum contritionis elicere, & periculum eſſet, ne alter ſine Sacramento moreretur; cum enim Sacramenta inſtituta ſint in ſalutem animarum, non videtur irreverentia, ſi miniſtrentur in tali caſu a peccatore, ut proximo ſubveniatur, ne damnetur.

Ex hac doctrina ſequitur, multiplex peccatum committere Sacerdotem in peccato celebrantem, cum & conficiat, & ſuſcipiat indigne Sacramentum. Addunt alii apud Dian. part. prim. tract. 14. reſol. 24. quod committat tertium ſacrilegium per hoc, quod offerat hoſtiam in ſtatu peccati mortalis; Quamvis multi negent hoc eſſe peccatum diſtinctum; quia oblatio ordinatur ad conſecrationem, & conſumptionem, atque adeo omnia hæc tria Sacrificium conficiunt.

Notandum tamen, quod exiſtens in mortali non debeat neceſſario præmittere confeſſionem adminiſtrationi Sacramenti, cum ſatis ſit, ut conteratur, nullum enim hujuſmodi præceptum habetur, neque naturale, neque poſitivum divinum, nec Eccleſiaſticum, neque ex conſuetudine. Dumtaxat ſuſceptioni Euchariſtiæ præmittenda eſt confeſſio, ut Concilia docent ex illo Apoſtoli, *Probet autem ſe ipſum homo, & ſic de pane illo edat*. Ex traditione enim habemus ea verba indicare præceptum præmittendi confeſſionem mortalium Communioni. Imo ſi quis urgente neceſſitate cum ſola contritione Miſſam celebret, tenetur ex Trident. quamprimum deinde confiteri; hoc eſt, ut communiter Doctores interpretantur, ſaltem intra triduum; at damnata eſt propoſ. 38. ab Alexand. dicens, quod illa particula *Quamprimum* intelligatur, cum Sacerdos ſuo tempore confitebitur. Sicut etiam damnata eſt propoſ. 37. dicens, hoc eſſe conſilium, non præceptum.

Notandum etiam, quod juxta ſententiam Suar. diſp. 16. ſect. 3. & aliorum, Miniſter non conſecratus non peccat miniſtrando Sacramentum, verbi gratia laicus baptizando in neceſſitate; imo etiam Sacerdos, ex Suar., ſi tamquam Laicus ex neceſſitate privatim baptizet. Præterea non peccat mortaliter exercens præcipuas functiones Ordinum ſine Sacramenti confectione exiſtens in mortali: verbi gratia exercens in mortali Ordines minores: Imo nec Diaconi, nec Subdiaconi exercentes in mortali ſuos ordines, quamvis ſolemniter eos exerceant, ex Vaſq. Coninck., Dicaſtil. contra Filliuc., & alios, nec Epiſcopus conficiendo ſacramentalia, nec Parochus, ſi matrimonio aſſiſtat.

Dico ſecundo: Non videtur improbabile, quod docent multi & graves Auctores, cum Vaſq. & Lugo diſput. 8. de Sacram. ſect. 9. num. 155. & aliis apud Dian. part. 2. tract. 14. reſol. 23., Sacerdotem miniſtrantem Euchariſtiam in mortali non peccare mortaliter. Ratio eſt, quia non conficit, ſed applicat Sacramentum jam confectum: Unde actio ſanctificativa non tribuitur ipſi Miniſtro, tamquam cauſæ inſtrumentali; nec poteſt dici, quod peccator nomine Chriſti ſanctificet, & filius diaboli deificet, quod fert enormem diſſonantiam: Quamvis autem in mortali tangat Chriſtum Dominum, non per hoc juxta hos Auctores mortaliter peccat; nemo enim dixerit, quod mortaliter peccaret, qui in mortali pedes Chriſti, dum in terris viveret, oſcularetur, aut Chriſtum lapſum elevaret. Equidem tamen probabilius cenſeo, quod Sacerdos peccaret miniſtrando Euchariſtiam in mortali juxta ſenſum Suar., Conink. Bonac. Filliuc., & aliorum communius, quia tunc non ſancte ſancta tractaret; & quamvis non conficeret, miniſtraret tamen Sacramentum, & filius diaboli efficeret filios Dei, gratiam per Sacramentum cauſando. Utrum autem tot mortalia committat, quot perſonas communicat? Affirmant nonnulli apud Buſemb.; ſed probabilius negandum, quando moraliter

liter non habetur niſi una tantum indigna adminiſtratio hujus Sacramenti.

Contra vero, relate ad Sacramentum Pœnitentiæ, tot peccata committuntur, quot perſonæ abſolvuntur a Confeſſario illas abſolvente, dum eſt in ſtatu peccati mortalis; quia relate ad unumquemque pœnitentem novum Sacramentum conficitur, ut ſuo loco explicabitur.

V. Dico tertio: Regulariter loquendo peccat Miniſter conferendo Sacramentum indignis. Ratio eſt, quia Miniſter Sacramentorum vocatur ab Apoſtolo *Diſpenſator myſteriorum Dei*; peccat autem graviter diſpenſator, ſi in materia gravi præter voluntatem domini res diſpenſet: Matth. autem 7. Dominus præcipit dicendo, *Nolite Sanctum dare canibus, nec mittatis margaritas ante porcos:* Dixi, Regulariter; aliquando enim tenetur Miniſter miniſtrare verbi gratia Euchariſtiam peccatori occulto publice illam petenti, juxta praxim Eccleſiæ, & exemplum Chriſti Domini, qui dedit Euchariſtiam Judæ. Et ratio eſt, tum quia voluit Chriſtus, præceptum de non lædendo famam proximi prævalere; tum etiam quia in Eccleſia orirentur magna inconvenientia ex poteſtate negandi publice Euchariſtiam peccatori occulto: Contra vero Sacramentum Ordinis etiam petenti illud publice negari debet, ſi vere ſit indignus, eſto indignitas non ſit publica, dummodo non ſciatur ex confeſſione Sacramentali. Ratio eſt, quia qui ſe ingerit in officia, & munera publica, ad quæ non eſt idoneus, repelli debet, etiam cum infamia, ob bonum publicum, quod prævalere debet privato.

Objicies: Sacerdos denegare debet Euchariſtiam petenti illam ad conculcandum, vel ad incantationem; ergo etiam ſi velit illam in peccato ſuſcipere.

Reſpondeo cum Bonac. hic quæſt. 6. punct. 4. conceſſo antecedente, nego conſequentiam. Diſparitas eſt, quia ex Div. Th. quæſt. 80. art. 5. majus peccatum eſt illud prius; unde major eſt obligatio denegandi Euchariſtiam in primo caſu, quam in ſecundo: Præterea non ſequerentur in Eccleſia eadem inconvenientia, ſi negetur Euchariſtia in primo caſu, quia difficilius id accidit; ſed hac de re plura quæſtione quarta cum de Miniſtro Euchariſtiæ, articul. ult.

VI. Quæritur quarto, quænam intentio requiratur in Miniſtro Sacramentorum?

Antequam reſpondeam noto, Intentionem diſtingui ab Attentione, quia attentio eſt actus intellectus conſiderantis ea, quæ homo agit; intentio eſt actus voluntatis, quo quis ſe determinat ad aliquem finem, verbi gratia ad aliquid faciendum: quare actus, quo quis intendit, & vult conficere Sacramentum, dicitur in caſu noſtro Intentio. Porro multiplicem communiter Doctores aſſignant intentionem, videlicet Actualem, qua quis actu intendit conficere Sacramentum; Interpretativam, quæ conſiſtit in præparatione animi ad miniſtrandum Sacramentum, data occaſione, nulla actuali intentione præcedente, ut contingit in dormientibus; Habitualem, quæ habetur, quando actualis intentio præceſſit; & non amplius virtute perſeverat in aliquo opere externo, eo quod moraliter ſit interrupta; ut ſi quis heri habuit intentionem baptizandi infantem, quem hodie baptizat abſque nova intentione; Demum Virtualem, quæ promanat ab actuali prius habita non revocata, nec interrupta per longum tempus: Verbi gratia, ſi quis habens actualem intentionem baptizandi accedat ad Eccleſiam, præparet neceſſaria, & proferat formam abſque nova intentione, dicitur baptizare cum intentione virtuali; quia actualis, quæ præceſſit, videtur moraliter permanere, tamquam in ſemine, & virtute in opere illo inchoato vi illius actualis intentionis præcedentis ordinatæ ad Sacramentum miniſtrandum. Præterea Intentio alia eſt Abſoluta, quæ ſcilicet vult Sacramentum independenter a quolibet alio eventu: alia conditionata, ut ſi quis intendat baptizare aliquem, ſi non ſit baptizatus: Alia directa, quæ vult effectum in ſe; alia Indirecta, quæ habetur, quando aliquis vult effectum in ſua cauſa: Verbi gratia, ſi quis inebriatur prævidens ſe in ebrietate commiſſurum homicidium, dicitur directe velle ebrietatem, & indirecte homicidium. His præſuppoſitis

Dico primo; ut perficiatur Sacramentum, requiritur neceſſario intentio Miniſtri, non ſolum faciendi cæremoniam externam ſacram, ſed etiam conficiendi Sacramentum, ſeu faciendi, quod inſtituit Chriſtus, ſeu quod intendit Eccleſia. Ita communiter, & conſtat ex Trident. ſeſſ. 7. can. 2. ubi ait: *Si quis dixerit, in Miniſtris, cum Sacramenta conficiunt, & conferunt, non requiri intentionem, ſaltem faciendi, quod facit Eccleſia, anathema ſit.* Et ratio eſt, quia poteſtas conficiendi Sacra-

cra-

cramentum data eſt a Chriſto Domino hominibus, ad hoc ut illo utantur more humano, prout ſcilicet homines operari conſueverunt; homines autem humano modo operantur dirigendo ſuas actiones ad proprium effectum, intendendo illud efficere; ergo homines in conficiendis Sacramentis id ſervare debent, intendendo ponere illam actionem ob finem primarium talis actionis, ſeu ob finem, quem intendit Eccleſia, qui eſt ſanctificatio Sacramentalis. Quare non ſunt audiendi hæretici, qui nullam intentionem in Miniſtro requirunt. Neque eſt audiendus Catarinus, qui docet ſufficere, ſi Miniſter habeat intentionem faciendi materialiter illam actionem externam, eo modo, quo fit ab Eccleſia, non vero, ut fiat formaliter, hoc eſt ob finem intentum ab Eccleſia, vel a Chriſto Domino; aliter qui vere haberet intentionem faciendi actionem externam, prout facit Eccleſia, ſine animo conficiendi Sacramentum, vere Sacramentum conficeret, quod nemo dixerit. Immo hinc ſequeretur veram eſſe theſim 28. confixam ab Alexand. VIII. quæ habet: *Valet Baptiſmus collatus a Miniſtro, qui omnem ritum externum, formamque baptizandi obſervat; intus vero in corde ſuo reſolvit; Non intendo facere, quod facit Eccleſia.*

Objiciuntur Hiſtoriæ, tum de duobus pueris inter jocum baptizantibus alios pueros (quos Baptiſmos validos declaravit Patriarcha Alexandrinus, & Eccleſia Conſtantinopolitana) tum etiam de Sancto Geneſio, qui Mimus in Scena, ut placeret, fecit ſe baptizari, nec deinde fuit iterum baptizatus, ſed ſtatim pro fide Martyr occubuit.

Reſpondetur tamen in illis pueris affuiſſe ſeriam intentionem faciendi verum Sacramentum, & æmulandi totum id, quod faciebant adulti baptizantes, quod non eſt novum in pueris. In exemplo autem S. Geneſii dicendum, vel non defuiſſe ex peculiari Dei providentia ſufficientem intentionem pro Sacramento, vel illum fuiſſe juſtificatum aut per contritionem, quam forte tunc habebat, aut deinde per Martyrium.

Dices. Si requireretur intentio in Miniſtro faciendi, quod facit Eccleſia, ſeu quod Chriſtus inſtituit, ſequeretur, quod deficiente hac intentione, qui cum attritione accederet ad Sacramentum Baptiſmi, revera Baptiſmum non ſuſciperet; unde ſi decederet, damnaretur; hoc autem videtur minus conſonum Divinæ Miſericordiæ, quod propter culpam Miniſtri nolentis Sacramentum conferre ille damnetur; ergo hujuſmodi intentio non requiritur.

Reſpondeo, Alenſem, Duran., Gabriel. apud Averſ. quæſt. 64. ſect. 3. putaſſe, quod in his caſibus Chriſtus miſericorditer ſuppleat defectum gratiæ ſacramentalis. Suar. tamen quæſt. 64. art. 8. docet, hanc ſupletionem non fundari in ulla divina promiſſione, & carere ratione probabili; quare dicendum, quod in caſibus, qui Sacramentum non ſuſcipit, damnatur propter culpam propriam, non vero propter culpam Miniſtri nolentis Sacramentum conferre: ſicuti ſi infans ante ſuſceptum Baptiſmum occidatur, aut de Cœlo tangatur, privabitur viſione beata in æternum ob ſuam culpam originalem, non vero ob culpam interfectoris, aut ob infortunium fulminis. Miſericordia autem divina, quamvis pro omnibus inſtituerit Sacramenta, non vetuit tamen, ne ex aliorum culpabili, aut inculpabili arbitrio, aut ex concurſu cauſarum ſecundarum impediri non poſſet, ne ea ſuſciperentur.

Inſtabis. Contractus humani validi ſunt, quamvis deſit interna intentio contrahendi, dummodo externe ponatur quicquid requiritur ad contrahendum; ergo idem dicendum de valore Sacramentorum.

Reſpondeo antecedens eſſe falſum, ut docent communius cum Molin. Sanch. Lugo diſp. 22. num. 45. contra Vaſq. & alios apud Dicaſt. lib. 2. de Juſt. tract. 4. dub. 4.: Et ratio eſt, quia obligatio, quæ ex contractu naſcitur, non aliunde habetur, quam ex voluntate contrahentis volentis ſe obligare; ergo ubi hæc deſit, deficit obligatio, atque adeo contractus eſt nullus, cum deficiat ejus eſſentia, quæ conſiſtit in voluntate ſe obligandi. Non negaverim tamen hujuſmodi contractum in foro externo eſſe validum, quia forum externum præſumit adeſſe internam voluntatem ſe obligandi, quoties oppoſitum non oſtenditur validis probationibus. At in caſu noſtro, cum Deus intueatur cor ſui Miniſtri, ubi deſit in iſto intentio conferendi Sacramentum, coram Deo hoc erit invalidum, quamvis forte ab hominibus per errorem validum reputetur.

Dico ſecundo: Etſi intentio actualis ſit perfectiſſima, & ſufficientiſſima ad ſacramentum conficiendum, non eſt tamen neceſ-

ceſſaria, ſed ſufficit virtualis. Ita communiter. Ratio eſt, tum quia non eſt in poteſtate noſtra, quin diſtrahamur, & nimis durum eſſet eam intentionem ab hominibus exigere: tum etiam quia in aliis operationibus humanis ſatis eſt intentio virtualis: ergo etiam in Sacramentis conficiendis.

Difficultas tamen eſt in explicanda intentione virtuali. Rubionen. in 4. diſtin. 3. quæſt. 2. dicit, non aliud eſſe, quam aliquam, non præſentem, ſed præteritam intentionem actualem, ex qua originaliter provenit id, quod quis actualiter operatur: Certe nullus actus poteſt dici humanus, niſi ſit propter finem aut actu, aut virtute intentus; Intentio enim finis eſt propria multorum actuum ordine inſequentium, non ſecus ac projecto lapide in aquam, primus circulus eſt principium, & cauſa ſecundi, & ſic deinceps, nec ſemper manet primus circulus, quamdiu cæteri manent, licet omnes reducantur ad ipſum, ut notat Scotus in 4. diſt. 6. quæſt. 6. Quanto autem tempore præcedere debeat intentio actualis, ut poſſit dici operatio præſens ab illa proceſſiſſe, & pendere? Dubium eſt inter Doctores. Suar. hic diſt. 13. lib. 3. putat requiri, ut in principio actus, quando homo incipit ſe applicare ad operandum, & in caſu noſtro ad conficiendum Sacramentum, habeatur intentio actualis, a qua natura ſua reliquæ procedant; aliter intelligi non poteſt, quomodo intentio virtualis & influat in opus, & ab habituali diſtinguatur. Scotus in 4. diſt. 1. quæſt. 5. docet confici Sacramentum cum tali intentione virtuali, ſi Sacerdos, & Miniſter Eccleſiæ conſueverit celebrare, & Sacramenta adminiſtrare juxta intentionem Eccleſiæ, nec unquam per actum contrarium cogitet aliter miniſtrare, quam Chriſtus inſtituit, & Eccleſia facit. Henriq. lib. 1. c. 10. cum Regin. lib. 26. cap. 3. apud Tamb. de Sacrific. Miſſæ lib. 2. cap. 1. §. 2. putat intentionem virtualem haberi per intentionem etiam confuſam; verbi gratia, ſi quis ſacras veſtes induat, & abſque alia formali intentione conſueverit celebrare, & miniſtrare Sacramenta: hic enim Euchariſtiam, & alia Sacramenta conficit. Cajetanus hic docet, ſatis eſſe, quod Miniſter Eccleſiæ vacet officio ſuo in omnibus, quæ requiruntur bene operando; tunc enim cenſetur permanere vis talis intentionis, qua primo propoſuit recte exequi munus ſuum; quod probat exemplificando in aliis actionibus humanis; ut ſi quis ſedeat pro tribunali, ut fungatur ſuo munere ex prima intentione, qua propoſuit rite munus Judicis exequi, idque ſemper conſueverit.

Hinc ad ſcrupulos tollendos advertunt Bellar., Herinx, La Croix lib. 6. de Sacram. part. 1. n. 59., non opus eſſe in Miniſtro Sacramentorum, quod ore, aut corde reflexe dicat, habere ſe intentionem ponendi Sacramentum, ſed ſufficere, quod ſibi ſit animo præſens, & attente faciat id, quod facit, ut dicatur habere intentionem debitam in actu exercito. Et Maurus quæſt. 78. num. 5. docet, quod Miniſtri Sacramentorum, niſi data opera omiſerint intentionem faciendi Sacramentum, aut habuerint intentionem oppoſitam, inepte dubitent an habuerint intentionem debitam; quia, ut recte Vaſq., hujuſmodi Miniſter per hoc quod cognoſcat actiones, quas ponit, eſſe ſacras, & non fruſtra poni, ſed in ordine ad fines ſuos, exercite intendit eas ponere in ordine ad eos fines; unde prudenter dubitare non poteſt de intentione requiſita, quoties illam poſitive non excludit.

Dico tertio: Non ſufficit in Miniſtro ad valorem Sacramenti intentio habitualis, hoc eſt intentio præterita non retractata, quæ nullo modo influat in operationem præſentem. Ita communiter. Ratio eſt, quia Sacramentum, cum conferatur ab hominibus, conferri debet humano modo, ſive per actum humanum; actio autem humana humano modo elicita non habetur cum ſola intentione habituali ſine intentione ſaltem virtuali finis; Quod ex eo patet, quia ſi quis, verbi gratia, habuit intentionem, & deſiderium conſequendi ſanitatem, & deinde nihil cogitans de ſanitate applicat ſe ludo, ſi ita curetur, dicitur fortuito curari, non ex intentione, aut electione aliqua; quia deſiderium illud præteritum nullo pacto influit in ludum, unde ſanitas non habetur ex vi alicujus intentionis, & ideo non dicitur acquiſita humano modo, ſed caſu, & fortuito. Ex quibus a fortiori ſequitur, quod neque ſufficiat ad conficiendum Sacramentum intentio interpretativa, quamvis hæc ſufficiat in pueris, qui nullam unquam intentionem actualem habuerunt ad ſuſcipiendum Sacramentum Baptiſmi; & ea ſufficit etiam ad valide ſuſcipiendum Sacramentum ordinis in infante; non tamen in adulto; ut communiter docent apud

Di-

Dicaſtil. de Ord. dub. 21.; quamvis infans ſic ordinatus vi voti ad caſtitatem non teneretur, niſi deinde illud ratificaverit. Sic etiam ſufficit intentio interpretativa ad Extremam Unctionem, ut docent communiter apud La Croix lib. 6. de Sacram. part. 1. num. 171. Unde conferri poteſt lapſo in amentiam, quamvis forte nihil ſciverit de Extrema unctione, & ex Suar., Lugo, & aliis ſufficit etiam in moribundo conſimilis interpretativa intentio ad Euchariſtiam ſuſcipiendam; præſumitur quippe in omnibus volitio habendi hujuſmodi ingentia bona, quæ non habent annexa onera, & incommoda gravia: qua de cauſa ad valorem Baptiſmi, & Ordinis in Adulto non ſufficit intentio interpretativa, ſed requiritur ſaltem habitualis, ob onera iis Sacramentis annexa, ut docent communius contra Ledeſm., & Vaſq. apud eundem La Croix num. 289. Sufficit tamen ad Baptiſmum adulti intentio implicita contenta in attritione; Quin immo Coninch. Dicaſtil. & alii apud Croix lib. 6. num. 168. putant, quod poſſet baptizari Judæus, aut Gentilis, ſi probabiliter ſciatur, quod ſaltem attritionem elicuerit, quia in eo actu includitur voluntas ſervandi omnia præcepta, atque adeo implicite includitur voluntas ſuſcipiendi Baptiſmum, prout a Deo præcipitur. Ratio itaque cur ſufficiat intentio interpretativa in infante ad ſuſcipiendos Ordines Sacros ex cap. unico *de Clerico per ſaltum promoto*, non tamen ſufficiat in adulto, eſt, quia in infante Ordo ſacer fert ſolum favorem, non fert tamen onera annexa, niſi velit deinde poſt uſum rationis ſtatum illum amplecti; at adulto innoteſcere debent onera annexa Ordini Sacro, ut deliberet, an ei velit ſubjici, & ideo requiritur intentio, ſaltem habitualis: quod etiam dicitur de Baptiſmo adulti.

Dices: Satis eſt intentio habitualis ad applicandum Sacrificium: ergo etiam ad conficiendum Sacramentum. Antecedens probatur; nam ſi hodie applico Sacra a me facienda per totum annum pro anima Sortis, licet hæc voluntas ne remote quidem ſit cauſa, cur ego faciam Sacrum, ſufficit tamen ad applicationem, ſi non revocetur.

Reſpondeo, tranſmiſſo antecedente, quod negat Vaſq. diſp. 138. cap. 6., nego conſequentiam: Diſparitas eſt, quia applicatio Sacrificii eſt quædam donatio fructus ſacrificii, quæ, purificata conditione, ſcilicet celebratione miſſæ, ſuum ſortitur effectum; non ſecus ac ſi dono tibi librum ſub conditione, quod craſtina pluat, purificata conditione, transfertur in te dominium libri: Quamvis autem hic effectus translationis dominii habeatur ex donatione præterita, quæ eſt actio humana; at ipſa dominii translatio non eſt actio humana: Contra vero confectio Sacramenti, ſicut etiam confectio Sacrificii, habetur formaliter per actionem humanam humano modo elicitam; atque adeo non ſufficit ad illam intentio habitualis, ſed, ut oſtendimus, requiritur ſaltem intentio virtualis alicujus finis, a quo procedat.

Dices ulterius. Si Sortes ex feneſtra infundat aquam ad baptizandum aliquem, & poſtea ſtatim moriatur, antequam aqua abluat hominem illum, qui vult baptizari, Baptiſmus valebit, quamvis non perſeveret virtualiter intentio Sortis; cum jam deceſſerit, quando ſuſcipitur Baptiſmus: ergo pariter valebit Baptiſmus, ſi a Miniſtro conferatur in ſomno per intentionem præteritam non retractatam, quæ eſt intentio habitualis.

Reſpondeo cum Dicaſt. diſp. 3. n. 127., ad hoc ut dicatur Baptiſmus conferri cum intentione virtuali, ſufficere, quod detur intentio virtualis, quando ponitur actio illa externa baptizantis, ſeu quando infunditur aqua, quamvis non perſeveret, quando aqua pertingit ad hominem, qui vult baptizari; ſicut enim eſſet vere Martyr in ſimili caſu, quando ſcilicet tyrannus proiicit lapidem ad aliquem occidendum in odium fidei, & deinde decedat, antequam ille occidatur; quia ad rationem martyrii ſatis eſt, quod habeatur in Tyranno intentio virtualis, & hæc ſolum requiritur, dum ponitur ejus actio externa, non vero quando ponitur effectus illius actionis externæ: Ita dicendum de Baptiſmo ſimiliter collato: Quod tamen non habetur, quando quis dormiens baptizaret cum intentione præterita non retractata; eo quod non perſeveraret illa intentio virtualiter, quando poneretur actio externa propria Miniſtri Sacramentorum. Hinc idem Dicaſt. infert, quod ſi effundens aquam e feneſtra cum intentione conferendi Baptiſmum, ſi voluntatem retractet, antequam aqua perveniat ad abluendum, adhuc Baptiſmus conferatur, quia actio Miniſtri poſita eſt ſufficienter humano modo, & cum intentione debita. Matrimonium

tamen, quia habet rationem contractus, non conficitur, quando fit per Procuratorem, ſi antequam Procurator contractum celebret, ſuam intentionem retractet Principalis: Sicut nec valeret Profeſſio religioſa facta ſimiliter per Procuratorem: Et quamvis validum ſit Matrimonium celebratum per Procuratorem, ſi quando celebratur, Principalis dormiat, aut ſit ebrius, quia intentio Principalis manet virtualiter in Procuratore, qui eſt veluti ejus organum; Dubium tamen eſt apud Doctores, an ſit validum, ſi quando celebratur per Procuratorem, tunc Principalis ſit amens. Affirmant Sanch., Bonac., Henr., Negat vero Lugo diſp. 3. de Sacram. n. 108. cum aliis.

VII. Dico quarto, intentio conditionata de præterito, vel de præſenti ſatis eſt ad valorem Sacramenti; ut patet ex praxi Eccleſiæ; ſæpe enim quis baptizatur ſub conditione; ſi ſcilicet non eſt baptizatus, ſi eſt capax, &c.: At intentio conditionata de futuro non ſufficit, niſi in ſolo Matrimonio, quippe quod ſequitur naturam, & leges contractus. Verbi gratia, ſi quis dicat, Ego te baptizo, ſi cras pluet; non confertur Baptiſmus, neque nunc, ut patet, quia non eſt purificata conditio; neque cras conditione purificata; Et ratio eſt, quia non eſt in poteſtate Miniſtri ſuſpendere effectum Sacramenti, illumque disjungere a materia, & forma ipſius, ut conſtat ex communi ſenſu Eccleſiæ: In tantum autem, ut notat Perez de Matrim. diſp. 18. lib. 8., valide, & licite celebratur matrimonium ſub conditione de futuro, verbi gratia, ſi Papa diſpenſet, ſi Pater conſenſerit, &c., quia cum materia, & forma Sacramenti matrimonii ſit ipſe contractus abſolutus, & contractus, quando eſt conditionatus, non tranſeat in abſolutum, niſi purificata conditione, ideo ante purificationem conditionis non habentur omnia conſtitutiva Sacramenti matrimonii; atque adeo non ſuſpenditur effectus Sacramenti, poſitis omnibus ejus conſtitutivis: Contra vero, ſi quis baptizaret, verbi gratia, ſub conditione de futuro, poneret hodie omnia conſtitutiva Sacramenti, materiam ſcilicet, & formam adæquatam, at effectum Sacramenti ſuſpenderet, quod fieri non poteſt. Quod ſi quis baptizet ſub hac conditione, videlicet, ſi Deus nunc prævidet te ſalvandum, valide baptizaret; quia conditio eſſet de præſenti, quamvis imprudentiſſime apponeretur; nec ſine culpa; cum Chriſtus noluerit Sacramenta conferri ſub conditionibus impertinentibus, & occultis.

Dices; poteſt abſolutio a cenſura dari ſub conditione de futuro, verbi gratia, ſi cras reſtituas, ita ut validitas abſolutionis ſuſpendatur uſque ad eventum conditionis: ergo etiam abſolutio a peccatis.

Reſpondeo, conceſſo antecedente, nego conſequentiam: Abſolutio enim a cenſura pendet a voluntate abſolventis, ideoque poteſt eſſe valida ad ejuſdem arbitrium: Contra vero abſolutio a peccatis pendet a Chriſti inſtitutione: Eſt autem contra inſtitutionem Chriſti, poſita materia, & forma, ſuſpendere ad arbitrium effectum Sacramenti; quamvis non ſit contra inſtitutionem, quod dato Sacramento valido, & informi, ſuſpendatur effectus Sacramenti uſque ad remotionem obicis.

VIII. Dico quinto: Intentio indirecta, ſeu in cauſa non ſufficit ad valorem Sacramenti: Verbi gratia, ſi quis prævidens ſe in ebrietate, vel ſomno baptizaturum aliquem, inebriaret ſe, & illum baptizaret, Baptiſmus eſſet irritus: Quod eſt verum, etiamſi non ſolum id prævidiſſet, ſed etiam intendiſſet, ita ut eo conſilio ſe inebriaſſet, ut alium baptizaret. Ratio eadem eſt, quia actio Sacramentalis debet eſſe actio humana, quæ fiat ab homine, qua homo eſt: quando autem dormit, vel ebrius eſt, non operatur ut homo, cum careat uſu rationis. Unde apparet, quid interſit inter operationem factam a diſtracto, & factam ab ebrio, vel dormiente: Nam ebrius, & dormiens habent rationem omnino ligatam, ita ut uſu rationis omnino careant; unde non ſe habent, ut homines, nec ſunt in ſtatu operandi humano modo: Contra vero diſtractus eſt in ſtatu operandi humano modo, & utitur uſu rationis in ordine ad actum præſentem, quamvis non utatur perfecte attendendo ad finem illius.

Neque dicas; Validus eſt Baptiſmus ſuſceptus ab ebrio, vel amente, ſi ante amentiam, vel ebrietatem illum petierit: ergo pariter Baptiſmus collatus ab ebrio, aut amente.

Nam conceſſo antecedente, negatur conſequentia: Ratio diſparitatis eſt, quia ad ſuſcipiendum Sacramentum ſatis eſt voluntas habitualis, ut dicemus art. 7., quia ſuſcipiens Sacramentum non ſe habet active, ſed paſſive, ideoque non debet eſſe principium alicujus actionis factæ humano mo-

modo, & ab homine ut homo eſt, ſicut debet eſſe Miniſter Sacramentorum. In ſolo Matrimonio per Procuratorem celebrato poteſt Principalis dormiens, aut ebrius valide contrahere: quia etiam tunc moraliter, & virtualiter influit per mandatum in voluntatem Procuratoris, non ſecus ac ſi vigilaret.

Neque iterum dicas, quod ſi quis prævideat ſe occiſurum inimicum in ebrietate, & ideo ſe inebriet, ac illum occidat, eſt homicida: ergo ſimiliter ſi Miniſter Sacramenti ideo ſe inebriet, ut in ebrietate Sacramentum adminiſtret, & de facto adminiſtret, valide adminiſtrabit. Negatur enim conſequentia; quia ad rationem homicidii ſufficit, quod ſit volitum in cauſa, quia univerſim qui vult cauſam, cenſetur velle effectum ex ea profluentem, & tam contra juſtitiam eſt velle mortem inimici in ſe, quam velle illam in cauſa: Et eodem modo eſſet Martyr, qui prævidens, ſe in ſomno occidendum propter fidem, dormiret, & occideretur. At ad conferendum valide Sacramentum requiritur, quod illud conferatur per actionem humanam, quæ illud vel actualiter, vel virtualiter directe intendat. Hinc, ut advertit de Lugo diſp. 8. de Sacram. num. 110., ſicut non eſt perjurus, qui prævidens ſe in ebrietate prolaturum verba perjura, ideo ſe inebriat, ut illa proferat, & de facto profert; quia ad rationem perjurii requiritur, ut verba perjura ſint humana, qualia non ſunt, quæ in ebrietate proferuntur; ita in caſu noſtro.

IX. Quæritur quinto; Si Miniſter habeat intentiones contrarias, quænam debet prævalere? Verbi gratia, ſi velit facere, quod inſtituit Chriſtus Dominus, nolit tamen facere, quod intendit Eccleſia Romana?

Reſpondeo, & dico primo, ſi voluntates iſtæ contrariæ ſint ſimul, prævalet, quæ eſt magis abſoluta, & prædominans, ſeu quæ remaneret irrevocata, cognita earum incompoſſibilitate, altera revocata: Utra autem ſit talis, debet cognoſci ex diſpoſitione Miniſtri, ſi magis ſit affectus circa unam, quam circa alteram: Quod ſi de hoc dubitetur, dubius erit valor Sacramenti.

Dico ſecundo: Si voluntates contrariæ ſint ſucceſſive, tunc vel prior eſt omnino abſoluta, & virtualiter revocativa cujuſcumque poſterioris non revocantis illam explicite, & illa erit prædominans; ad eum modum, quo ſi quis in priori Teſtamento addat clauſulam revocativam poſterioris teſtamenti non revocantis explicite illud prius, in tali caſu prius teſtamentum prævalet; expediebat enim hoc homini obnoxio oblivioni, ut poſſit extendere deliberationem præſentem ad revocandas deliberationes poſteriores: Vel prior voluntas non continebat virtualiter vim derogatoriam ſubſequentis voluntatis, & tunc poſterior æque efficax, & abſoluta erit prædominans. Ratio eſt, quia prior voluntas non amplius perſeverat moraliter, quoties ſuccedit ſecunda contraria, quæ a prima non ſit revocata.

Quod ſi dubitetur de prædominio iſtarum voluntatum, dubius erit etiam valor Sacramenti. Aliquando tamen in dubiis ſtandum eſt pro Sacramenti valore, quando ſcilicet ex communiter contingentibus habetur præſumptio, & moralis certitudo excludens omnem formidinem de voluntate faciente ad valorem Sacramenti: Verbi gratia, ſi hæreticus velit baptizare, & nolit ſe conformare Eccleſiæ Romanæ, putans hanc errare, non eſt credibile illum nolle Sacramentum conferre, ſi ſciret Eccleſiam Romanam non errare, ita ut potius velit Sacramentum eſſe nullum, quam velit conformare ſe Eccleſiæ Romanæ non erranti: Contra vero Abyſſini, qui contraherent Matrimonium cum pacto diſſolubilitatis, non ſunt præſumendi, quod vellent Sacramentum Matrimonii ſuſcipere, ſi cognoſcerent aliter illud non poſſe ſuſcipi, quam cum pacto indiſſolubilitatis; quia communiter non contingit illos velle indiſſolubile Matrimonium inire.

X. Quæritur ſexto: An intentio conferendi Sacramentum perſonæ determinatæ obſtet valori Sacramenti, ſi perſona illa varietur?

Reſpondeo, certum eſſe, quod ſi intentio dirigatur ad perſonam determinatam, ita ut alia explicite excludatur, invalide Sacramentum conferatur, ſi perſona illa ſit alia ab ea, quæ eſt in intentione Miniſtri: At ſi explicite non excludatur, ſed conferatur abſolutio, vel baptiſmus ei, qui putatur Sortes, & ſit Paulus, vel fœmina, tunc omnia Sacramenta, excepto Matrimonio, valida ſunt. Ratio eſt, quia in ſolo Matrimonio error circa perſonam eſt error ſubſtantialis; in reliquis Sacramentis eſt accidentalis; etenim in ſolo Matrimonio per ſe ſpectatur individuum; quia Matrimonium ordinatur ad individuam conſuetudinem vitæ, quæ maxime pendet ab individuitate Perſonæ, ſi ſit appetibilis, vel

vel reſpuibilis: Contra vero qui baptizat, vel abſolvit, &c. parum curare ſolet de individuitate Perſonæ; atque adeo intendit baptizare præſentem, quicumque ille ſit.

XI. Quæritur ſeptimo; Quænam univerſim requirantur in Miniſtro, ut valide, & licite conferat Sacramenta?

Reſpondeo, ad validam Sacramentorum collationem, præter intentionem conficiendi Sacramentum, & applicationem materiæ, & formæ a Chriſto inſtitutæ, requiri etiam poteſtatem ad illud conficiendum: Hinc Sacramentum Euchariſtiæ, & Extremæ Unctionis valide confici poteſt a ſolis ſacerdotibus, Sacramentum Pœnitentiæ a ſolo Sacerdote habente juriſdictionem; Sacramentum Ordinis, & Confirmationis ſolum ab Epiſcopo; (quamvis ex diſpenſatione Sedis Apoſtolicæ poſſit a ſimplici Sacerdote conferri Confirmatio) ſicut etiam prima tonſura, & Ordines minores: Baptiſmus poteſt valide a quolibet utriuſque ſexus conferri: Matrimonium a baptizatis, qui poſſunt valide inter ſe Matrimonii contractum inire.

Ad licite vero Sacramenta miniſtranda; Primo requiritur, ut præter poteſtatem a Chriſto Domino derivatam, habeatur etiam ab Eccleſia facultas miniſtrandi illa. Quare peccat graviter Epiſcopus, qui in aliena diæceſi Ordines confert ſine illius Epiſcopi facultate: Peccat ſimplex Sacerdos conferens auctoritate propria alienis ovibus ſacramenta: Peccat Laicus baptizans extra neceſſitatem: Peccant omnes, qui per cenſuras, vel Eccleſiæ ſtatuta privati ſunt vel jure, vel uſu adminiſtrandi ſacramenta, & tamen illa adminiſtrant.

Secundo requiritur, ut Miniſter in adminiſtrandis ſacramentis ſervet ritum, ſeu modum, quem Eccleſia, vel univerſalis conſuetudo præſcripſit: unde peccat graviter, qui, verbi gratia, in conſecratione Calicis non admiſcet aquam; Latinus, qui conſecrat in fermentato, &c.: Poterit tamen aliquando ex parvitate materiæ peccari leviter, ut ſi quis utatur idiomate vulgari ſine ſcandalo in collatione Baptiſmi privati. Hinc etiam eſt quod graviter peccet, qui utitur materia, aut forma probabili, omiſſa tutiore, aut ſi utatur juriſdictione dubia extra caſum neceſſitatis.

Tertio requiritur, quod ſit in ſtatu gratiæ, & Sacramenta indigne petentibus non miniſtret, prout diximus quæſito 3., & fuſius explicabimus queſt. 4. art. ult. cum de Miniſtro Euchariſtiæ.

Quæritur octavo; Utrum in adminiſtratione ſacramenti liceat ſequi opinionem probabilem, omiſſa tutiore?

Reſpondeo, proſcriptam eſſe ab Innoc. XI. primam illam Theſim, in qua id permittebatur in iis, quæ ſpectant ad valorem Sacramenti, videlicet in iis, quæ ſpectant ad materiam, & formam Sacramentorum. Pro cujus explicatione plurima fuſe diximus in damnatarum Theſium Trutina. Hic breviter recolo, idcirco id eſſe illicitum, quia exponeretur periculo fruſtrationis Sacramentum; ſicut autem contra legem peccat, tam qui illam tranſgreditur, quam qui exponit ſe periculo illam tranſgrediendi; ita adverſus reverentiam debitam Sacramento, atque adeo adverſus virtutem Religionis peccat, tam qui illud fruſtratur, & invalide adminiſtrat, quam qui exponit illud periculo fruſtrationis: Et quamvis non peccaret adverſus reverentiam Sacramento debitam, ut nonnulli docuerunt apud Vaſq. part. 2. diſp. 63., & Sanch. lib. 1. cap. 9. adhuc peccaret contra charitatem qui ſic Sacramentum adminiſtraret: ſicut enim contra Charitatem peccat Medicus, qui utitur pharmaco probabiliter conferente ſanitatem, omiſſo tutiore, quod præ manibus habet, ita a fortiori in caſu noſtro; Exponitur quippe proximus periculo carendi fructu Sacramenti, qui eſt longe præſtantior ſalute corporali, quæ in diſcrimen vocatur per uſum pharmaci probabilis, relicto tutiori. Putat etiam Sanch. diſp. 44. num. 15. contra Dicaſtil., quod peccetur etiam contra juſtitiam; quia Miniſter Sacramentorum eo ipſo, quod vult illa adminiſtrare, tacite ſe obligat ad ea miniſtranda, prout ſuſcipiens vult, ut ſibi miniſtrentur; qui proculdubio non vult, juxta probabilem opinionem, omiſſa tutiore, illa ſuſcipere. Quare poſt hanc proſcriptam Theſim communiſſime docent contra Dicaſt. part. 1. tract. 13. reſol. 2. quod etiamſi Sacramentum non ſit ad ſalutem neceſſarium, adhuc graviter peccetur, ſaltem contra reverentiam illi debitam exponendo illud periculo fruſtrationis. Ex quo etiam ſequitur, ut notat Carden. contra Vaſq. diſp. 146. quod eodem modo graviter peccet ſuſcipiens Sacramentum, ſi per conſimilem uſum opinionis probabilis exponat illud periculo fruſtrationis.

Hinc tamen non fit, quominus licitum ſit, tam in conferendis, quam in ſuſcipiendis Sacramentis uti opinione moraliter cer-

certa, omiſſa tutiore, quia moralis certitudo non relinquit prudentem timorem periculi nullitatis. Quare ſicut in articulo mortis, quando moribundus habet certitudinem moralem, quod elicuerit actus Theologales præceptos fidei, ſpei, & charitatis, non tenetur iterum, iterumque ſine fine conari ad illos eliciendos; ita qui moraliter certus eſt de valore Sacramenti, non tenetur adhibere materiam, aut formam tutiorem, præſertim ſi commode non poſſit. Hinc poteſt pœnitens accedere ad Sacramentum Pœnitentiæ cum attritione, quamvis tutior ſit ſententia requirens Contritionem; ſiquidem moraliter certum eſt, quod attritio ſufficiat. Pariter poteſt Confeſſarius abſolvere cum juriſdictione probabili, ut fuſe oſtendi qu. 3. de Jubil. art. 2.. Quamvis enim videatur exponi periculo nullitatis Sacramentum, quatenus irritum eſſet Sacramentum, ſi juriſdictio revera non haberetur; nihilominus cum certum moraliter ſit, quod Eccleſia parens benigniſſima juriſdictionem ſuppleat, ſi forte deeſſet, idcirco habetur moralis certitudo de Sacramenti validitate, etiamſi cum juriſdictione ſolum probabili conferatur; quod tamen non accidit, ſi conferatur cum forma, aut materia ſolum probabili, eo quod non poſſit Eccleſia ſupplere defectum materiæ, aut formæ Sacramentorum a Chriſto Domino inſtitutæ. Non eſt tamen dubium, quod poſſit adhiberi materia, aut forma ſolum probabilis, quando nequit haberi certior; imo in caſu neceſſitatis licite adhibetur materia, ac forma dubia conferendo tunc Sacramentum ſub conditione, quod ea materia, aut forma ſit valida; non ſecus ac licite confertur ſub conditione Sacramentum ſubjecto dubie capaci; Verbi gratia, ſi dubitetur, an adhuc vivat Petrus, qui petiit baptizari, licite ei confertur Baptiſmus ſub conditione, quod ſit illius capax; non enim irrogatur injuria Sacramento exponendo illud periculo nullitatis, quando aliter non poteſt ſubveniri homini indigenti, cum ob hominis utilitatem inſtitutum ſit. Qua de cauſa advertit Schildere de Con. tract. 6. num. 2., quod ſi dubitetur, an pænitens ſit rite diſpoſitus, & ſi dimittatur, ut diligentius ſe præparet, non facile ad Confeſſionem redibit, poterit abſolvi ſub conditione quod ſit diſpoſitus, quia talis ſpes gratiæ per Sacramentum cauſandæ, & adducendi deinceps pænitentem ad meliorem frugem, videtur eſſe ſufficiens neceſſitas conferendi illud ſub conditione, ac exponendi periculo nullitatis, quod etiam notavit Arri. diſp. 20. num. 1.

Similiter juxta opinionem probabilem adminiſtrari poſſent Sacramenta, quando aliter non ſine magna difficultate illa poſſent adminiſtrari; ut multi docent apud Illſunc, tom. 1. diſput. 1. num. 77. quandoquidem Chriſtus Dominus noluit Sacramentorum adminiſtrationem eſſe moraliter impoſſibilem, & odioſam fidelibus; Quare ſicut poſſumus uti materia, aut forma dubia, aut probabili in collatione baptiſmi, quando nequit phyſice haberi materia certa; ita pariter quando eſt moraliter impoſſibile, ut materia certa habeatur. Propterea advertit Carden. diſp. 2. num. 25., quod extra mortis articulum licite conferatur abſolutio pœnitenti, de quo ſolum probabilitatem habemus, quod ſit diſpoſitus, & verum habeat propoſitum emendationis; aliter Sacramentum pœnitentiæ redderetur odioſum, & ſcrupulis obnoxium, ſi ſemper exquirenda eſſet certitudo moralis de diſpoſitione pœnitentis, excludens formidinem de oppoſito. Equidem tamen puto, quod in caſu, quo pœnitens oſtendit ſe eſſe diſpoſitum, non ſolum habeatur opinio probabilis de ejus diſpoſitione, ſed etiam moralis certitudo, non quidem abſoluta, ſed reſpectiva, hoc eſt reſpectu Sacerdotis, qui aliam majorem certitudinem habere non poteſt ſine magna difficultate, ut dicebam in Trutina in Expoſit. Theſis 1. Innoc. XI. num. 23. Ad eum modum, quo in tractatu de fide dicimus, ruſticum audientem a Parocho Verbum eſſe incarnatum, teneri ad id credendum; quamvis nemo teneatur credere fide firmiſſima myſterium, (ita ut potius velit vitam deſerere, quam fidem) niſi habeat moralem certitudinem, quod illud Deus revelaverit; quamvis enim auctoritas Parochi dicentis Deum id revelaſſe de ſe non ferat, niſi opinionem probabilem; at in talibus circumſtantiis, in quibus non datur prudens motivum de mendacitate, aut ignorantia Parochi, ejus auctoritas parit certitudinem moralem relate ad ruſticum, non quidem abſolutam, ſed reſpectivam, quatenus non poteſt ruſticus facile majorem habere certitudinem, & ideo tenetur credere fide firmiſſima; Et idem dicendum in caſu noſtro; unde non confertur abſolutio pœnitenti probabiliter diſpoſito ſine certitudine morali reſpectiva talis diſpoſitionis. In eo tamen Doctores conveniunt, quod licitus ſit uſus opinionis

probabilis in iis dumtaxat, quæ ſpectant ad materiam remotam Sacramenti, quando Sacramentum non exponitur periculo fruſtrationis: ſecus vero ſi exponeretur: Verbi gratia, quia exponitur periculo nullitatis baptiſmus, quando aqua, quæ eſt materia remota, eſt ſolum probabiliter aqua naturalis, (quia tunc etiam ablutio cum tali aqua eſſet ſolum probabiliter materia proxima, unde eſſet ſolum probabiliter validum Sacramentum) idcirco non licet cum tali aqua baptizare: Contra vero, quia non exponitur periculo nullitatis Sacramentum Pœnitentiæ, quando probabilitas verſatur circa materiam remotam, quæ ſunt peccata; (ut ſi quis juxta probabilem opinionem ſolum confiteatur circumſtantias mutantes ſpeciem peccatorum, non vero circumſtantias aggravantes) quandoquidem etiamſi hæc opinio non ſubſiſteret, adhuc haberetur vera materia proxima hujus Sacramenti, nempe contritio, & confeſſio omnium peccatorum, quæ tenetur pœnitens explicare; idcirco licitum eſt uti opinione probabili, relicta tutiore, circa hujuſmodi materiam remotam Sacramentorum.

ARTICULUS V.

De Primario effectu Sacramentorum, qui eſt Gratia.

I. Quid ferat primarius Sacramentorum effectus, quid ſecundarius?

II. Omnia novæ legis Sacramenta cauſant gratiam ex opere operato.

III. Necnon ſpecialem gratiam Sacramentalem; ſicut etiam gratiam virtutum, & donorum.

IV. At in ſubjectis inæqualiter diſpoſitis gratia inæqualis cauſatur.

V. Pariter perfectius Sacramentum uberiorem gratiam confert, cæteris paribus.

VI. Poſſunt Sacramenta vivorum per accidens primam gratiam cauſare.

VII. Quonam tempore Sacramenta, præſertim Euchariſtia, cauſant gratiam?

VIII. Num etiam Euchariſtia cum fictione ſuſcepta, ſublato obice, reviviſcat?

IX. Quomodo fictio, ſeu obex tollatur?

X. Phyſice ne, an moraliter gratiam Sacramenta cauſant?

I. DUplex eſt Sacramentorum effectus, alter primarius, qui eſt gratia, alter ſecundarius, videlicet Character, qui a tribus Sacramentis irreiterabilibus, videlicet Baptiſmo, Confirmatione, & Ordine imprimitur. Gratia eſt qualitas ſupernaturalis, qua juſtificamur, ſeu per quam ſumus conſortes divinæ naturæ, ita ut per illam filii Dei nominemur, & ſimus; & conſequenter ſumus etiam Dei amici, cum non poſſit filius non eſſe de ſe amicus; & demum ſumus hæredes Regni cœleſtis, dicente Apoſtolo, *Si filius, & hæres*. Character vero eſt etiam quædam qualitas indelebilis impreſſa animæ in ſignum muneris, & Sacramenti ſuſcepti, ſeu aſcriptionis fidelium ad aliquam dignitatem, de quo dicemus art. ſeq.

II. Quæritur nunc primo; An omnia Sacramenta novæ Legis ex opere operato conferant gratiam?

Reſpondeo, & dico primo, Omnia hæc Sacramenta cauſare gratiam. Eſt de fide ex Trident. ſeſſ. 7. can. 6. Etenim de Baptiſmo dicit Scriptura Joan. 3. *Niſi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto, &c.*, De Confirmatione Actor. 8. dicitur, quod *per impoſitionem manuum Apoſtolorum daretur Spiritus Sanctus*; De Euchariſtia Jo: 4. *Qui manducat meam carnem, &c.*; De Pœnitentia Jo: 20. *Quorum remiſeritis, &c.* De Extrema unctione Jacob. 5. *Oratio fidei ſalvabit infirmum*; De Ordine 2. ad Timoth. 2. *Ut reſuſcites gratiam, quæ eſt in te per impoſitionem, &c.* De Matrim. ad Epheſ. 5. *Sacramentum hoc magnum eſt*. Ex quibus infertur Sacramenta non eſſe mera ſigna gratiæ dandæ a ſolo Deo ad illorum præſentiam, ſed etiam eſſe veras cauſas gratiæ, ut eſt de fide ex Bellarm. de effectu Sacramentorum cap. 2.

Dico ſecundo; Gratia ab his Sacramentis cauſatur ex opere operato, hoc eſt ex inſtitutione Chriſti; ita ut ſi aliquando detur etiam actus meritorius operantis, in tali caſu, præter gratiam, quæ confertur ex opere operantis correſpondens actui meritorio, & diſpoſitioni ſuſcipientis, conferatur etiam gratia Sacramentalis ex opere operato juxta inſtitutionem Chriſti Domini. Id tamen verum eſt, dummodo per peccatum mortale obex gratiæ non ponatur. Ita communiter ex Trident. loc. laud. Et ratio eſt, quia niſi ex opere operato cauſarent gratiam, non poſſet baptiſmus collatus infanti a malo Miniſtro gratiam cauſare.

III. Dico tertio. Omnia Sacramenta novæ Legis, præter gratiam juſtificantem, conferunt ex opere operato ſpecialem gratiam Sacramentalem propriam uniuſcujuſque

que

que Sacramenti conſiſtentem in ſpeciali auxilio in ordine ad finem, ad quem Sacramentum eſt ordinatum: Verbi gratia, Baptiſmus dat gratiam ſpecialem regenerativam, ſeu auxilium ad ſuſcipienda alia Sacramenta digne, ad ſervanda Chriſti præcepta, Chriſtianeque vivendum; Confirmatio dat gratiam roborativam, ſeu auxilium roborans ad fidem profitendam; Pœnitentia dat auxilium ad peccata deteſtanda, & ad ſatisfaciendum pro peccatis; Euchariſtia dat gratiam emundativam, ſeu gratiam nutrimentalem, hoc eſt auxilium ad præcavendas, & ſuperandas tentationes, & ad crebros virtutum actus eliciendos; Extrema unctio dat auxilium ad facilius reſiſtendum tentationibus in articulo mortis; Ordo dat auxilium ad recte obeunda Sacramenti Ordinis munera; Matrimonium dat auxilium ad fovendum mutuum amorem conjugum, & fidem inter ipſos ſervandam. Conferuntur tamen hujuſmodi auxilia per hoc, quod cum gratia juſtificante collata per Sacramentum conferatur ſpecialis exigentia fundata in ſolo Dei decreto relate ad hujuſmodi auxilia, quæ ſunt gratiæ actuales. Et ratio eſt, quia niſi ita conferrentur, deberet dici, quod gratiæ a diverſis Sacramentis collatæ eſſent ſpecie diverſæ; non debemus autem ſine fundamento ponere gratias Sacramentales ſpecie inter ſe differentes contra ſenſum communem Theologorum, qui docent gratiam per quancumque Sacramenti ſuſceptionem intendi: non poſſet autem intendi, ſi ſpecie differret una ab altera.

Adde, quod vi Sacramentorum, præter gratiam juſtificantem, ſeu gratiam gratum facientem, & gratiam Sacramentalem, datur tertia gratia, quæ dicitur Virtutum, & donorum, videlicet fidei, ſpei, pœnitentiæ, temperantiæ, &c., quæ dicuntur virtutes infuſæ, quia infunduntur, vel augentur ſimul cum gratia. Ita communiter, & conſtat ex Trid. ſeſſ. 6. cap. 7., ubi habetur, Homines juſtificari *per ſuſceptionem gratiæ, & donorum*: Quamvis autem de fide ſolum ſit, quod in Baptiſmo, præter gratiam, dentur virtutes infuſæ, fidei, ſpei, charitatis; communiter tamen Doctores, & Patres docent conferri per omnia Sacramenta, præter gratiam, etiam virtutes omnes morales infuſas, & ad augmentum gratiæ has augeri, tamquam proprietates gratiæ; ſicut ad productionem, & augmentum ignis producitur, & creſcit calor; Quicquid ſit, an iſtæ virtutes morales, necnon virtus theologica Charitatis identificentur cum gratia, an ab illa diſtinguantur? quod controvertitur apud Scholaſticos.

IV. Quæritur ſecundo, an omnia Sacramenta æqualem gratiam conferant?

Reſpondeo, & dico primo: Sacramenta ejuſdem ſpeciei æqualem gratiam conferunt in ſubjectis æque diſpoſitis; inæqualem vero in ſubjectis inæqualiter diſpoſitis: Verbi gratia, duo baptiſmi collati duobus infantibus, æqualem illis conferunt gratiam; collati vero duobus adultis inæqualiter diſpoſitis, conferunt gratiam inæqualem; ita ut melius diſpoſitus non ſolum recipiat majorem gratiam ex opere operantis reſpondentem proprio actui meritorio, ſed etiam ex opere operato reſpondentem inſtitutioni Chriſti Domini; Ita communiter: Et ratio eſt, tum quia in Trid. habetur ſeſſ. 6. can. 7. juſtificari unumquemque ſecundum ſuam menſuram, quam Spiritus Sanctus partitur ſingulis, prout vult, & ſecundum propriam uniuſcujuſque diſpoſitionem, & cooperationem; Tum etiam, quia nos ex cauſis naturalibus debemus proportionaliter philoſophari ad cauſas ſupernaturales, quoties non habemus revelationem in contrarium; cum univerſim Gratia naturam imitetur; cauſæ autem naturales majorem effectum producunt in ſubjecto magis diſpoſito: Tum demum, quia ita decuit, ut homines ſic excitarentur ad recipienda Sacramenta cum meliori diſpoſitione.

Hinc infert Coninck dub. 3. num. 52., quod recipiens Sacramentum in gratia majorem gratiam cæteris paribus recipiat, quam ille, qui attritus per Sacramentum juſtificatur; tum quia ille eſt magis diſpoſitus, cum ſit gratus Deo; tum etiam quia duplicem ille gratiam recipit, alteram reſpondentem propriæ devotioni, & ex opere operantis, alteram reſpondentem Sacramento, & ex opere operato; ubi attritus ſolam gratiam ex opere operato recipit, quia attritio illa, utpote peccatoris, non eſt ſatis ad merendam gratiam, ſed eſt ſolum diſpoſitio ad recipiendam in Sacramento gratiam ex opere operato.

V. Dico ſecundo; Sacramenta diverſæ ſpeciei, verbi gratia, Baptiſmus, & Confirmatio, collata duobus æque diſpoſitis, ex ſe non conferunt æqualem gratiam, ſed perfectius Sacramentum majorem gratiam cauſabit. Unde Euchariſtia, quæ eſt omnium Sacramentorum perfectiſſimum, maxime

xime inter reliqua gratiam cauſat. Ita D. Th. 3. part. quæſt. 65. art. 3. apud Trullench. Et ratio eſt eadem, quia ſicut agens naturale perfectius perfectiorem cauſat effectum, ita agens ſupernaturale.

Dico tertio: Sacramenta non conferunt gratiam majorem per hoc, quod a meliori Miniſtro conferantur; quamvis bonus Miniſter poſſit impetrare aliquod auxilium, ſeu motum ſuſcipienti Sacramentum, ut melius ad illud ſe præparet. Ratio eſt, quia ſicut improbitas Miniſtri non obſtat, quin gratia per ſacramentum conferatur; ita major probitas Miniſtri non confert ad hoc, ut uberior gratia conferatur: gratia enim non confertur ob meritum Miniſtri, ſed ob merita Chriſti Domini. Unde Nazianzenus ait, quod ſicut ſigillum ferreum, & aureum eandem figuram imprimunt, ita bonus, & malus Miniſter eandem gratiam conferunt.

VI. Quæres tertio, an omnia Sacramenta conferre poſſint primam gratiam?

Notandum Sacramenta Baptiſmi, & Pœnitentiæ, quæ dicuntur mortuorum, ex ſua inſtitutione ordinata eſſe ad conferendam primam gratiam, ſive ad conferendam gratiam peccatori nullam præhabenti gratiam; dubium ergo nunc eſt, an ſicut hæc Sacramenta conferunt primam gratiam, ſi ſuſcipiens ad illa accedat cum ſola attritione; ita pariter poſſint alia Sacramenta, puta Euchariſtiæ, aut Extremæ Unctionis, conferre peccatori primam gratiam, ſi ad illa peccator accedat cum ſola attritione, immemor tamen invincibiliter peccati mortalis; nam ſi peccati recordaretur, teneretur procul dubio præmittere confeſſionem, aut ſaltem urgente neceſſitate contritionem.

Reſpondeo nunc ad quæſitum affirmative. Ita communius. Ratio eſt, quia in Trident. ſeſſ. 7. can. 6. habetur: *Si quis dixerit Sacramenta novæ legis gratiam non ponentibus obicem non conferre, anathema ſit.* Atqui in caſu adducto, qui cum attritione ad Euchariſtiam accedit, non ponit obicem gratiæ; ergo per Euchariſtiam, & alia Sacramenta vivorum etiam prima gratia conferri poteſt. Minor probatur: nam ſicut peccatum non eſt obex gratiæ in Sacramentis mortuorum, videlicet Baptiſmi, & Pœnitentiæ, ſi quis ad hæc ſacramenta cum attritione accedat, ita nec in caſu noſtro. Quod autem peccatum cum attritione non ſit obex gratiæ, ſolum in Sacramentis inſtitutis ad delenda mortalia; in aliis vero Sacramentis ſit obex, gratis aſſumitur. Neque dicas, reliqua Sacramenta eſſe Sacramenta vivorum, atque adeo primam gratiam ſupponere: Nam ſatis eſt, quod per ſe id habeant, quamvis per accidens in caſu poſito poſſint primam gratiam cauſare; Sicut ex oppoſito Sacramenta mortuorum per ſe primam gratiam producunt, & tamen poſſunt etiam ſecundam gratiam cauſare per accidens, iis videlicet, qui cum contritione ad illa accedunt; nec non iis, qui ſolum venialia, aut mortalia remiſſa clavibus ſubjiciunt.

Ex hac probabili ſententia inferunt non pauci apud Dian. part. 11. tract. 7. reſol. 43. poſſe etiam laicos miniſtrare Euchariſtiam moribundo, ſi deſit Sacerdos; cum enim nequeat aliud Sacramentum ſuſcipere, & forte non poterit contritionem elicere, ne decedat cum ſola attritione, & damnetur, ideo ex gravium Auctorum ſuffragio cum Suar., Con. Laym. laudatis a Buſemb. tract. 3. cap. 2. probabile eſt poſſe a laicis Sacramentum Euchariſtiæ adminiſtrari, ut conſulatur extremæ indigentiæ moribundi, qui per ſuſceptionem hujus Sacramenti ex attrito fieret contritus, & ſalutem æternam conſequeretur.

Neque hinc fit, quod poſſit Sacerdos ad dandum viaticum moribundo, aut ſine ſacris veſtibus, aut ſub una tantum ſpecie, aut non jejunus celebrare, prout nonnemo contra communiſſimam docuit apud Mendo in Statera diſp. 11. quæſt. 2. & apud Buſemb. lib. 4. tract. 3. cap. 2. Ratio eſt, quia in his caſibus, in quibus reperitur Sacerdos, poterit regulariter moribundo Sacramentum Pœnitentiæ adminiſtrari, vi cujus ex attrito fieret contritus; unde non extreme indigeret Sacramento Euchariſtiæ, ſicut in caſu noſtro, in quo ſupponitur nullum aliud Sacramentum poſſe moribundo adminiſtrari. Ubi adverte, quod licet poſſit, & teneatur moribundus ſumere viaticum, etiamſi non ſit jejunus, non proinde poterit Sacerdos non jejunus celebrare ad dandum viaticum, ut communius docent contra Granad., & alios apud Lugo diſp. 15. de Sacr. num. 67. quorum ſententiam ipſe Lugo, & Tamb. putant eſſe probabilem.

Ratio diſparitatis eſt, quia cum præceptum ſumendi viaticum ſit præceptum divinum, & præceptum non communicandi a non jejuno ſit præceptum Eccleſiaſticum, & hac de cauſa poſſit moribundus non jejunus communicare, quia præceptum di-

vi-

vinum prævalet præcepto Eccleſiaſtico; Nihilominus præceptum celebrandi juxta ritum, & ordinem ab Eccleſia præſcriptum, ob reverentiam tanto Sacramento debitam, eſt quoddam præceptum naturale, quod prævalet præcepto divino poſitivo; unde ſicut non poteſt Sacerdos ad dandum viaticum moribundo celebrare ſine ſacris veſtibus, aut ſine ara conſecrata, aut in fermentato, ita nec poterit celebrare non jejunus; dummodo moribundus (ut advertit Filliuc. apud eundem Lugo) poſſit aliud Sacramentum, puta Pœnitentiæ, aut extremæ unctionis ſuſcipere; aliter poterit non jejunus celebrare, ut probabiliter docet idem Filliuc., & Laym. lib. 5. tract. 4. cap. 6. num. 21. Poteſt etiam ex eodem Lugo Sacerdos moriturus, aut occidendus celebrare non jejunus ad dandum ſibi viaticum, ſi non poſſit aliter viaticum ſumere. Ratio Lugonis eſt, quia diſpenſatum univerſim eſt ab Eccleſia, quod moribundus non jejunus poſſit viaticum ſumere: cum autem non ſit plus celebrare, quam communicare ſine jejunio, ſicut licite poteſt Sacerdos moribundus communicare ſine jejunio, ita poterit celebrare ſine jejunio ad dandum ſibi viaticum, ſi non poſſit aliter illud ſumere. Huic tamen doctrinæ non acquieſco, quia præceptum non celebrandi ſine conſueto ritu Eccleſiæ videtur pro quolibet caſu militare; unde cenſeo, quod tunc poſſit Sacerdos communicare non jejunus ad dandum ſibi viaticum, quando non poteſt aliud Sacramentum ſuſcipere, quo fiat ex attrito contritus: ſicut diximus ex Filliuc., & Laym. quod poſſit non jejunus celebrare ad dandum viaticum alteri moribundo, in hypotheſi, quod hic non poſſet aliud Sacramentum ſuſcipere, & ſcandalum ceſſet: ſicut etiam, quod poſſit in eodem caſu a Laicis Euchariſtia moribundo miniſtrari, ut poſſet ex attrito fieri contritus. Non eſt autem mirum, quod moribundus præſente Sacerdote poſſit in aliquo raro eventu viaticum ſumere; (ut proinde poſſit Sacerdos ad illud conferendum non jejunus celebrare) non poſſit autem Sacramentum Pœnitentiæ ab eo ſuſcipere; nam, ſi ita ſenſibus deſtituatur, ut non ſit mentis compos, erit quidem capax ſumendi Sacramentum Euchariſtiæ, non ſecus ac eſt capax ſuſcipiendi Sacramentum Extremæ Unctionis, non erit vero capax ſuſcipiendi Sacramentum Pœnitentiæ; eo quod ad ea Sacramenta ſuſcipienda ſatis ſit intentio habitualis; ad Sacramentum vero Pœnitentiæ requiruntur actus pœnitentis illud conſtituentes, quos elicere nequit qui non eſt ſui, ac mentis compos; Quicquid ſit, an huic conferri poſſit abſolutio ſub conditione, quod in tract. de Pœnitent. quæſt. 5. art. 5. diſcutiendum erit.

VII. Quæritur quarto, quo tempore Sacramenta conferant gratiam?

Reſpondeo, Sacramenta tranſeuntia (quæ ſcilicet conſiſtunt in uſu, & non ſunt permanentia, ſicut eſt ſola Euchariſtia) conferre gratiam in eo inſtanti, in quo materia, & forma habent perfectam ſignificationem; verbi gratia in Baptiſmo, quando ablutio, & prolatio verborum gignunt perfectum ſenſum; dummodo tamen non ponatur obex; nam ſi quis cum fictione, ſeu cum mortali Baptiſmum ſuſcipiat, recipiet tunc characterem, ſed non gratiam. Ratio eſt, quia in eo iſtanti Sacramenta tranſeuntia dicuntur ſuſcipi: ergo in eo inſtanti cauſant effectus Sacramentales; atque adeo Baptiſmus in eo inſtanti cauſat gratiam, & characterem, niſi detur obex: Cum autem peccatum non ſit obex charactéri, ſed ſolum gratiæ, cum qua eſt incompoſſibile, & quam ſolus amittit Chriſtianus peccando; ideo character ſemper imprimitur in quacumque valida ſuſceptione Baptiſmi; gratia vero nonniſi quando nullus eſt obex. Idem proportionaliter dicendum de aliis Sacramentis, quæ conſiſtunt in uſu, ſive characterem imprimant, ut Confirmatio, & Ordo, ſive non imprimant, ut reliqua.

Quod tamen attinet ad Sacramentum permanens, videlicet ad Euchariſtiam; ſi abſque fictione, ſeu citra mortalem culpam illud ſuſcipiatur, confert gratiam in eo inſtanti, in quo in ſtomachum traijcitur; tunc enim dicitur manducari: Chriſtus autem Dominus manducantibus promiſit gratiam, cum dixerit: *Qui manducat hunc panem vivet in æternum*. Docet præterea Suar. diſp. 63. de Euchar. ſect. 7. Amicus, Franciſcus de Lugo, Iſambert., & alii apud Dian. part. 11. tract. 7. reſol. 47. quod toto tempore, quo Chriſtus Dominus in ſtomacho perſeverat, gratiam conferat, ſi nova ſemper diſpoſitio ponatur ex parte ſubjecti: Et quamvis olim hæc opinio male audierit, nunc tamen ex Lugo diſp. 12. de Euchar. ſect. 2. num. 46. communiter recipitur, tamquam magis pia, & non levis probabilitatis. Et ratio eſt, quia cum Euchariſtia conferat gratiam per modum cibi

bi nutrientis, & manducatio ſit ſolum conditio requiſita, ut cibus nutriat, ſequitur, quod quouſque Euchariſtia eſt in ſtomacho, animam nutriat, & gratiam producat, dummodo ſit ex parte ſubjecti nova diſpoſitio; Nam ſicut lucidum ſtatim illuminat, & quo magis applicatur, magis illuminat, ita Euchariſtia quæ operatur, ut ſupra diximus, per modum cauſæ naturalis, ſtatim gratiam, quam poteſt, cauſat, dum manducatur; & quo majorem diſpoſitionem deinde reperit in ſuſcipiente, dum in ſtomacho perſeverat, eo majorem gratiam producit.

VIII. Dubium tamen eſt, An etiam Euchariſtia cum fictione ſuſcepta reviviſcat, recedente fictione, ſaltem per attritionem?

Reſpondeo, omnes cum Auguſtin. lib. 1. de Bapt. cap. 11. contra Donatiſtas docere, quod Baptiſmus cum fictione ſuſceptus, recedente fictione, reviviſcat, unde non debet iterum ſuſcipi: Ex paritate Baptiſmi inferunt Doctores communius cum Suar. hic diſp. 28. ſect. 6., & diſp. 63. ſect. 8. Lugo diſp. 9. ſect. 6. & aliis, non ſolum Confirmationem, & Ordines, quæ ſunt pariter Sacramenta irreiterabilia, recedente fictione, reviviſcere, & gratiam producere, ſed etiam reliqua Sacramenta, præter Euchariſtiam; quia Extrema Unctio, & Matrimonium ſunt etiam aliquatenus irreiterabilia, videlicet durante eodem mortis periculo, & eodem conjugio; unde expedit, ut gratia per hæc Sacramenta conferatur, obice recedente: Confeſſio Sacramentalis relate ad idem peccatum, quamvis reiterari poſſit, non tamen debet: unde data poſſibilitate hujus Sacramenti validi, & informis, pariter congruum eſt, ut reviviſcat; quia ſicut neceſſarius eſt Baptiſmus ad remiſſionem mortalis commiſſi ante Baptiſmum, ita neceſſaria eſt pœnitentia ad remiſſionem mortalis poſt Baptiſmum commiſſi. Euchariſtia tamen, quia non eſt neceſſaria ad ſalutem, & poteſt iterari, communius docent, quod non reviviſcat; hinc enim ſequeretur, quod Sacerdos, qui per totam vitam ſacrilege celebravit, ſi tandem contereretur, ſuſciperet gratiam cumulatiſſimam, quam in tot Sacramentis recepiſſet, unde lucrum ex Sacrilegiis reportaret. Non deſunt tamen, qui cum Coninck. doceant; quod ſi obex tollatur, antequam ſpecies conſumantur, reviviſcat; quia tunc Sacramentum adhuc durat, & probabile eſt, ut diximus, conferre novam gratiam ex opere operato, ſi nova diſpoſitio accedat. Probabile etiam eſt, quod aliqui docent (quos tacito nomine refert Henr. lib. 1. cap. 25. num. 7.) etiam conſumptis ſpeciebus reviviſcere; quia Sacramentum hoc, inter reliqua præſtantiſſimum, non debet carere activitate, qua reliqua pollent. Nec videtur abſonum, quod poſt tot ſacrilegia, remoto obice, gratia conferatur, quæ antea collata fuiſſet, ſi ſine obice Sacerdos celebraſſet; ſicut non eſt abſurdum, quod poſt ſacrilegium commiſſum per ſuſceptionem Baptiſmi cum fictione, remoto obice, gratia conferatur, quæ per Baptiſmum ſine obice ſuſcepta fuiſſet; id quippe maxime divinam munificentiam commendat.

IX. Dubium præterea eſt, quomodo fictio, ſeu obex removeatur?

Reſpondeo, tolli per illam eandem diſpoſitionem, quam exigebat Sacramenti ſuſceptio; Quare quia Baptiſmus, & Pœnitentia, quæ ſunt Sacramenta mortuorum, non prærequirunt contritionem, ſed ſolam attritionem, ut ſuſcipiantur; ideo, ſi cum fictione, ſeu cum mortali recipiantur, removetur obex, ſeu deletur peccatum illud mortale, ſi poſt Sacramenti ſuſceptionem ponatur attritio: Reliqua vero Sacramenta vivorum, ſi per accidens poſſunt cauſare primam gratiam, ut docent communius, ad hoc, ut reviviſcant, ſufficit pariter attritio; ſi vero dicamus, quod non poſſint per accidens primam gratiam cauſare, tunc, ut reviviſcant, prærequirunt in peccatore vel attritionem cum Sacramento Pœnitentiæ, vel ſaltem contritionem; quia has diſpoſitiones in utraque ſententia requirunt, ut ſuſcipiantur cum fructu, ut advertunt Vaſq., Suar., Con., Lugo. Notandum tamen, quod ſi quis ſuſcipiat Baptiſmum cum fictione, & deinde nullo alio peccato poſt Baptiſmum commiſſo atteratur, recipiet poſt talem attritionem gratiam Sacramentalem propriam Baptiſmi, qui reviviſcit; Si vero hic poſt Baptiſmum novum mortale commiſiſſet, non ſatis eſt ſola attritio, ut Baptiſmus reviviſcat, quia Baptiſmus non poteſt delere peccata poſt Baptiſmum commiſſa, nec poteſt dari in præſenti providentia remiſſio unius peccati ſine alio; quare, ut reviviſcat in tali caſu Baptiſmus, requiritur vel attritio cum Sacramento pœnitentiæ (ſic enim poſita confeſſione mortalium poſt Baptiſmum commiſſorum, datur ſimul gratia Sacramentalis propria Sacramenti Pœnitentiæ, & propria Baptiſmi) vel ſaltem requiritur contritio conti-

nens

nens votum pœnitentiæ, qua poſita, & datur gratia debita contritioni ex opere operantis, & gratia propria Baptiſmi ex opere operato. Idem dicas, ſi quis poſt ſuſceptum Sacramentum Pœnitentiæ validum, & informe, novum mortale committat; non poteſt enim per ſolam attritionem prius Sacramentum reviviſcere; cum non poſſit per illud remitti peccatum commiſſum poſt ſuſceptionem illius.

Obijcies primo. Sacramentum in voto ſuſceptum confert ſæpe gratiam; quando ſcilicet votum Sacramenti annectitur dilectioni Dei ſuper omnia, vel contritioni; ut proinde Trid. ſeſſ. 13. cap. 8. dicat, effectum Sacramenti quandoque recipi per votum illius: ergo falſum eſt, quod Sacramentum numquam cauſet gratiam ante ejus ſuſceptionem.

Reſpondeo, conceſſo antecedente, nego conſequentiam; Etenim in caſu adducto recipitur gratia ex opere operantis debita tali actui, non vero ex opere operato debita Sacramento ex inſtitutione Chriſti Domini; unde nec character imprimitur. Intantum autem Tridentinum dicit recipi effectum Sacramenti per votum illius, in quantum recipitur gratia de congruo, vel de condigno ſimilis illi, quæ per Sacramentum conferri ſolet: Sicut a ſole haberi poteſt effectus ignis, in quantum haberi poteſt calor ſimilis illi, qui ab igne producitur. Ex hoc autem quod ſuſcipiens Baptiſmum in voto nec gratiam ex opere operato, nec characterem baptiſmalem ſuſcipiat, fit, quod alia Sacramenta valide ſuſcipere non poſſit; cum non ſit intra ovile Eccleſiæ, qui non intrat in illa per januam ſuam, qui eſt Baptiſmus fluminis.

Inſtabis: Ergo ſi in ultimo inſtanti, quo perficitur ſignificatio materiæ, & formæ Sacramenti, homo moreretur, non reciperet gratiam ſacramentalem; quandoquidem tunc non eſſet in ſtatu viæ, quod videtur abſonum.

Reſpondeo, Vaſq. hic diſputat. 32. ſect. 9. num. 23. concedere ſequelam: Alii vero docent, Deum ex ſua providentia talem caſum non permittere; vel ſi permitteret, conferre tunc gratiam in eodem inſtanti mortis intuitu Sacramenti cum debita diſpoſitione ſuſcepti. Sicut enim communius docent, quod ſi quis cum veniali decedat in eo inſtanti, quo moritur, remitteretur illa culpa per ferventiſſimum actum contritionis, vel amoris Dei poſt mortem elicitum; cum in Purgatorio pœna culpæ illi veniali debita luatur, ſed culpa ibi non eradatur, nec poſſit anima ad Cœlum evolare, antequam illi culpæ omnes remittantur, cum nihil coinquinatum poſſit ingredi Regnum Cœlorum: Ita dici pariter poterit in caſu noſtro, quod illud inſtans, in quo quis moritur, perinde ſe habeat, ac ſi moriens ſit in ſtatu viæ in ordine ad recipiendam gratiam Sacramentalem; cum id videatur conſonum dignitati Sacramenti.

Obijcies ſecundo, ſi Sacramenta, quæ conſiſtunt in uſu, cauſarent gratiam, quando ultimo completa eſt ſignificatio materiæ, & formæ, verbi gratia, quando ablutio, & prolatio formæ eſt moraliter completa, ſequeretur, quod ablutio, quæ jam præceſſit, & verba, quæ præceſſerunt, cauſarent gratiam: atqui quod fuit, non poteſt nunc actu cauſare: ergo.

Reſpondeo, duplicem eſſe ſententiam circa cauſalitatem gratiæ propriam Sacramentorum: Alii volunt, Sacramenta cauſare gratiam moraliter, ſive phyſice exiſtant, ſive non; ſicut enim Baptiſmus ficte ſuſceptus, recedente fictione, in communi ſententia cauſat gratiam moraliter, cum phyſice non exiſtat, quatenus ſcilicet movet Deum, ut gratiam phyſice producat: Ita pariter Baptiſmus, qui ſecundum ultimam particulam materiæ, aut formæ exiſtit phyſice, poterit eodem modo cauſare moraliter gratiam: Alii volunt, Sacramenta, quando phyſice exiſtunt, cauſare phyſice gratiam per poteſtatem obedientialem; & in hac ſententia cauſatur phyſice gratia a Sacramentis ſolum ſecundum illam particulam materiæ, aut formæ, aut utriuſque, quæ actu exiſtit, quando ultimo completa eſt ſignificatio materiæ, & formæ Sacramenti. Quare licet verum ſit, quod non poſſint phyſice cauſare gratiam Sacramenta, quando nullatenus phyſice exiſtunt, poterunt tamen illam tunc cauſare moraliter, per hoc, quod actiones Miniſtri Sacramentorum, tamquam actiones Chriſti Domini, principaliter operantis, moveant hic & nunc Deum ad cauſandam phyſice gratiam intuitu meritorum ejuſdem Chriſti.

X. Quæritur ultimo, phyſice ne, an moraliter gratiam de facto cauſent Sacramenta?

Certum eſt, cauſam phyſicam eſſe illam, quæ reali influxu attingit effectum, ut ignis eſt cauſa caloris: Cauſam vero moralem eſſe, quæ non reali influxu, ſed morali effectum attingit, quatenus realiter movet

aliuin

alium ad cauſandum phyſice effectum; ſeu cauſa moralis eſt illa, cujus intuitu alter phyſice cauſat effectum: Sic qui conſilio, precibus, imperio inducit alium ad homicidium phyſice ponendum, dicitur cauſa moralis talis homicidii; & qui meretur gratiam, vel gloriam, exigendo, ut Deus producat phyſice gratiam, aut gloriam, dicitur cauſa moralis talis gloriæ: Sic preces dicuntur cauſa moralis remiſſionis debiti, ſi illarum intuitu debitum remittatur, & Chirographum dicitur cauſa moralis ſolutionis. Præterea tam cauſæ phyſicæ, quam morales, aliæ dicuntur principales, aliæ inſtrumentales. Sic ignis dicitur cauſa phyſica principalis productiva alterius ignis, & calor relate ad productionem ignis dicitur cauſa inſtrumentalis: Sic preces, vel conſilium dicuntur cauſa principalis moralis relate ad homicidium ponendum; & Epiſtola, per quam preces adhibentur, dicitur cauſa moralis inſtrumentalis. His poſitis,

Reſpondeo, & dico primo, Sacramenta eſſe cauſas morales inſtrumentales gratiæ. Probatur, quia Deus intuitu Sacramentorum repræſentantium merita Chriſti producit gratiam: ergo ſicut relate ad productionem gratiæ merita Chriſti Domini ſunt cauſa moralis principalis; ita Sacramenta repræſentantia Chriſti merita ſunt cauſa moralis inſtrumentalis. Ita Con., & alii apud Bonac. quod uſque adeo verum reputant, ut cenſeant Sacramenta ſolum eſſe cauſas morales gratiæ, non phyſicas; quod verius etiam putat Filliuc. tom. 1. tract. 1. cap. 6. num. 108.

Dico tamen ſecundo, Sacramenta probabilius non ſolum ſunt cauſæ inſtrumentales gratiæ morales, ſed etiam cauſæ inſtrumentales phyſicæ, ita ut phyſice, & realiter, tamquam inſtrumenta elevata virtute divina immediate reali influxu gratiam attingant. Ita Bellar., Suar. diſp. 9. ſect. 2., & alii cum Bonac. quæſt. 4. punct. 6. Probatur primo ex Scripturis, ubi dicitur, *Niſi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu ſancto*, &c., quæ verba eandem cauſalitatem videntur tribuere aquæ, & Spiritui ſancto, atque adeo ſicut Spiritus ſanctus cauſat phyſice gratiam, ita & aqua. Secundo, quia ex una parte non repugnat, quod cauſa naturalis per potentiam obedientialem elevetur ad effectum ſupernaturalem; Sic Chriſti Humanitas fuit inſtrumentum phyſicum efficiendi gratiam, & miracula; ſic intellectus, & voluntas elevantur ad eliciendos actus ſupernaturales; & ignis inferni elevatur ad torquendos ſpiritus: Ex altera parte dignius de Sacramentis ſentimus, ſi dicamus non eſſe nuda ſigna, & veluti Chirographa, ſeu epiſtolas repræſentantes merita Chriſti, quorum intuitu gratia producatur, ſed eſſe vere cauſas infallibiliter effectivas gratiæ per potentiam obedientialem: ergo dicendum, eſſe etiam cauſas inſtrumentales phyſicas; quando tamen ſic poſſunt cauſare, hoc eſt quando phyſice exiſtunt; nam quando phyſice non exiſtunt, (ut accidit, quando Baptiſmus, verbi gratia, recedente fictione, cauſat gratiam) tunc procul dubio nonniſi moraliter cauſant: Et idem dicas de reliquis partibus Sacramenti, quæ præceſſerunt, quando exiſtit ultima pars, per quam ultimo completur ſignificatio materiæ, & formæ Sacramenti. Et eodem modo ſolum cauſantur moraliter auxilia particularia, quæ exigit quodvis Sacramentum relate ad finem, ad quem eſt inſtitutum: Et ſolum moraliter cauſatur a Sacramentis remiſſio pœnæ; cum talis remiſſio non ſit quid phyſicum.

Rogabis, quid ſit iſta potentia obedientialis, per quam Sacramenta phyſice cauſant gratiam?

Reſpondeo eſſe aptitudinem in creatura, per quam nata eſt obedire Deo ad producendum ſcilicet cum Omnipotentia quicquid non implicat contradictionem: Quare non eſt aliquid diſtinctum ab ipſa creatura, ſed eſt idem eſſe creaturæ, quod quia ſubjectum Deo eſt, natum eſt illi obedire. Diſputant tamen Scholaſtici, Utrum quælibet creatura habeat hanc poteſtatem obedientialem, an vero ſola creatura activa, quæ ſcilicet poteſt effectum aliquem naturalem producere, ita ut talis activitas adjuta ab Omnipotentia poſſit elevari ad effectum ſupernaturalem. Probabilius cenſeo, cuilibet creaturæ, etiamſi nullam activitatem naturalem habeat, ineſſe tale inchoamentum virtutis, vi cujus poſſit cum conſortio Omnipotentiæ elevari ad producendum quodlibet: Sic enim magis conſentanee de creatura ſubjecta Deo ſentimus; ita ut etiam in hoc Deo ſubjiciatur, ut poſſit illi obedire. Quod ſi creatura careret tali potentia obedientiali congenita, adhuc poſſent Sacramenta per qualitatem inhærentem elevari ad effectum ſupernaturalem, ita ut effectus ſupernaturalis tribueretur Sacramentis, non quidem per accidens, ut calefactio per accidens

tri-

tribuitur aquæ calidæ, ſed per ſe: Ad eum enim modum, quo corpus beatum per ſe illuminat, quia exigit lucem, qua illuminet; ita quia Sacramenta ſunt actiones factæ nomine Chriſti, ideoque continent meritum, & exigentiam talis qualitatis ſupernaturalis per ſe, & non per accidens effectum ſupernaturalem producerent. Et idem dicas, ſi omnipotentia non quomodocumque ex pacto aſſiſteret, ſed ſpeciali modo inexiſteret in Sacramentis, ſicut Deus ſpeciali modo inexiſtit Chriſto per unionem hypoſtaticam, & in Juſto per gratiam, adeo ut ſi non eſſet immenſus, adhuc in iis eſſe deberet: Sicut enim in Incarnatione Verbum deſcendit de Cœlis, & peculiari pariter illapſu Trinitas deſcendit in animam Juſti, juxta illud Chriſti Domini, *Ad eum veniemus, & manſionem apud eum faciemus*; ita pariter Spiritus ſanctus in Sacramentis ſpecialiter illabitur, & manet, ut notat D. Ambroſius lib. 1. de Sacram. cap. 5. dicens: *Non ſanat aqua, niſi Spiritus Sanctus deſcenderit, & aquam conſecraverit*: Et inferius dicit: *Spiritus ſanctus manens in Sacramentis latenter operatur*. Sed hac de re fuſius in Scholaſtica Theologia diximus agendo de Sacramentorum activitate.

ARTICULUS VI.

De Secundario effectu Sacramentorum, qui eſt Character.

I. Quid ſit Character Sacramentalis?
II. Quam connexionem inter ſe habeant Characteres Baptiſmi, Confirmationis, & Ordinis?
III. Quinque ſunt Characteris hujus proprietates.
IV. Congruum fuit, ut ſolum a tribus Sacramentis irreiterabilibus Character imprimeretur in anima indelebiliter.
V. Quid in Sacramentis novæ legis dicatur eſſe, Res tantum, Sacramentum tantum, & Res ſimul, ac Sacramentum?

I. CHaracter eſt vox græca ſignificans firmam figuram, aut ſignum, quo res aliqua ab alia diſcernatur; ſicut ovis ferro candenti ſignata diſtinguitur a non ſignatis. In hoc ſenſu Patres accipiunt Characterem impreſſum in anima a tribus Sacramentis Baptiſmi, Confirmationis, & Ordinis: Nam per Characterem Baptiſmi Chriſtianus, ac domeſticus Chriſti a non Chriſtiano diſcernitur; per Characterem Confirmationis diſcernitur miles fortis Chriſti a milite invalido; per Characterem ordinis diſcernitur Miniſter Chriſti a non Miniſtro, ſeu ordinatus a laico.

Quæritur primo, quid ſit iſte Character, ſeu ſignum, & nota talis diſtinctionis?

Reſpondeo, eſſe qualitatem quandam ſpecialem impreſſam, ſeu infuſam a Deo in animam, qua homo redditur aptus ad Sacramenta recipienda, vel adminiſtranda, aut ad alia divini cultus opera. Ita communiter ex D. Th. 3. part. quæſt. 63. art. 2.. Dicitur *Qualitas ſpiritualis*, & in hoc convenit cum aliis qualitatibus ſpiritualibus, ſive talis qualitas reducatur ad qualitatem, quæ dicitur potentia, ut vult D. Thom. quia per Characterem homo fit aptus ad recipiendum, & ad operandum, &c.; ſive reducatur ad habitum, & diſpoſitionem ſine ordine ad operationem, ut putat Suar.: Sicut enim pulchritudo, & ſanitas eſt bona diſpoſitio corporis, ita putant, quod Character ſit veluti pulchritudo, & bona diſpoſitio animæ, quæ habet rationem habitus, quia eſt difficile mobilis. Dicitur *impreſſa in anima*, ut denotetur, quod Angeli, qui Sacramenta non recipiunt, nullum habeant Characterem, & anima etiam ſeparata characterem retineat. Chriſtus Dominus characterem non habet; tum quia Sacramenta præter Euchariſtiam non recepit; tum etiam quia character eſt ſignum ſervorum, Militum, ac Miniſtrorum; Chriſtus autem dominus eſt, Paſtor, Dux, & Dominus. At Beata Virgo, quia Sacramentum Baptiſmi, & Confirmationis recepit, utrumque habet characterem. Dicitur demum, *qua homo redditur aptus &c.*, ut oſtendatur munus, & finis characteris; nam character Baptiſmi diſponit hominem ad reliqua Sacramenta recipienda; & ideo Baptiſmus, dicitur janua Sacramentorum: Character Confirmationis diſponit magis ad reliqua Sacramenta ſuſcipienda, necnon ad eliciendos actus fidei. Character Ordinis diſponit ad exercenda munera, & opera cujuſque Ordinis propria. Hinc D. Th. loc. cit. characterem baptiſmalem vocat potentiam paſſivam, quia datur ad recipiendum; alios vocat potentias activas, quia præcipue dantur ad operandum.

II. Notandum præterea, Characteres iſtos habere inter ſe quandam connexionem: Nam Characteres Confirmationis, & Ordi-

dinis neceſſario ſupponunt characterem baptiſmalem; & ideo ſi Confirmatio, aut Ordo conferantur non baptizato, invalide conferuntur: Character tamen Ordinis non habet neceſſariam connexionem cum charactere Confirmationis; unde non confirmatus valide ordinatur. Immo Henriq. lib. 10. cap. 17. putat, quod citra culpam mortalem hic ordinaretur. Demum characteres Ordinum nec habent inter ſe neceſſariam connexionem; unde ordinatio facta per ſaltum valida eſt, ſi ſcilicet quis ordinetur Sacerdos, prætermiſſo ordine Diaconatus.

III. Ex dictis infertur, quinque eſſe proprietates characteris. Nam primo character conſecrat animam Deo, tamquam templum quoddam: quare ſicut in templo facilius exauditur oratio, excitatur devotio, dæmones arcentur; ita in anima habente characterem. Secundo per illum tranſit homo in jus Dei ſpeciale: unde Apoſt. primæ ad Corinth. 6. ait: *Non eſtis veſtri*, &c. Tertio per characterem aſſimilamur Chriſto, ſumus ejus membra, & diſtinguimur ab aliis. Quarto eſt ſignum indelebile, cum recipiatur in anima incorruptibili, quæ nullum habet contrarium; unde in æternum durabit, etiam in damnatis: Congruum autem fuit, quod per peccatum character non deperdatur, quia aliter deberet homo poſt peccatum iterum baptizari, ordinari &c.. Demum per characterem diſponimur ad alia Sacramenta vel recipienda, vel adminiſtranda, &c.

Dices; In Patria habitus fidei, & ſpei ſupernaturalis deſinunt, manente ſola charitate, juxta illud Apoſt. *Charitas numquam excidit*: idque, quia fides, & ſpes in Patria non deſerviunt, cum tales actus non exerceantur: ergo pariter deſinere debet character, cum ceſſet ejus finis.

Reſpondetur, omiſſo antecedente, nego conſequentiam: quamvis enim poſt mortem non remaneat poteſtas ſuſcipiendi, aut conferendi Sacramenta; non proinde ceſſat finis characteris, qui eſt obſignare animam tamquam ſcriptam ad Chriſti familiam, militiam, aut miniſterium, in decus, & ornamentum Beatorum, & in dedecus, & confuſionem damnatorum.

IV. Quæritur ſecundo; quænam Sacramenta imprimant characterem?

Reſpondeo, neque Sacramenta legis naturæ, neque Sacramenta legis ſcriptæ impreſſiſſe characterem ullum. Ita fere omnes Theologi. Scotus putavit, Circumciſionem impreſſiſſe characterem. Sed communiter rejicitur, quia nec auctoritas, nec ratio firma ſtant pro hac ſententia. Sacramenta vero legis novæ ſolum tria enumerata Baptiſmi, Confirmationis, & Ordinis imprimunt characterem, & ideo ſunt ſimpliciter irreiterabilia, ex Trid. ſeſſ. 7. cap. 9. cum non debeant iterum imprimere, quod ſemel impreſſum eſt indelebiliter. Congruitas hujus inſtitutionis fuit, quia per iſta Sacramenta homines deputantur ad aliquem gradum, & officium particulare; moris quippe eſt, ut qui officia habent particularia, præſertim publica, habeant etiam peculiaria ſigna, quibus diſcernantur: Homo autem per Baptiſmum fit Chriſti domeſticus, & de ejus familia; unde ab aliis per ſignum ſtabile diſcerni debuit: Per Confirmationem qui erat domeſticus Chriſti, fit ejus miles, unde pariter a non militibus debuit diſcerni: Per Ordinem fit Miniſter Chriſti, qui eſt gradus peculiaris: unde pariter debuit habere ſuum diſtinctivum. Reliqua vero Sacramenta, quia non conferunt ſpecialem gradum, aut officium, non exigebant ſpeciale diſcriminativum, ut notat Scotus in 4. diſt. 6. quæſt. 10.; Nam quod domeſticus poſſit comedere, & bibere, quod poſſit recuperare gratiam ſui domini, & in extremo agone ſpecialiter muniri, quod poſſit generare, &c. non ſunt officia particularia, quæ requirant ſpecialem deſignationem.

V. Miſſis aliis, quæ de Charactere Sacramentali diſcutiuntur in Scholaſtica Theologia, illud hic notandum ex communi Doctorum; tria eſſe in Sacramentis novæ legis: videlicet datur in iis Res tantum, Sacramentum tantum, & Res ſimul, & Sacramentum. Dicitur *Sacramentum tantum* id, quod ſignificat, & non ſignificatur; & hujuſmodi eſt in omnibus Sacramentis materia, & forma. Dicitur *Res Sacramenti tantum*, quæ ſignificatur, & non ſignificat; & hoc eſt Gratia. Dicitur demum *Res ſimul, & Sacramentum*, quod ſignificat, & ſignificatur; & hujuſmodi eſt character in Sacramentis, a quibus imprimitur; quia ſimul ab iis ſignificatur, & ſimul ſignificat potentiam explicatam ſuſcipiendi, & miniſtrandi Sacramenta. In Euchariſtia Corpus Chriſti dicitur eſſe Res ſimul, & Sacramentum; Sic etiam in Extrema unctione dicitur Res ſimul, & Sacramentum Sanitas corporalis, quia ſignificat ſanitatem ſpiritualem, & ſignificatur a materia, & forma talis Sacramenti. In Matrimonio vero vin-

cu-

culum Conjugum habet rationem rei ſimul, & Sacramenti: Et in Sacramento Pœnitentiæ contritio, ut docent communius; quatenus enim per Confeſſionem ſignificatur, eſt res, & quatenus per Confeſſionem ſignificat reconciliationem cum Deo, & peccatorum remiſſionem, eſt Sacramentum. Ubi tamen duo advertenda. Primum eſt, nomine Sacramenti hic non venire ſignum practicum gratiæ, nec partem conſtitutivam Sacramenti, ſed ſolum venire ſignum pertinens ad Sacramentum; Character enim neque eſt ſignum practicum gratiæ, neque Sacramentum conſtituit: Alterum eſt, quod non ſit neceſſe invenire in omnibus Sacramentis id, quod ſit res ſimul, & Sacramentum, quamvis Doctores conentur illud adinvenire.

ARTICULUS VII.

De Suſcipiente Sacramentum.

I. Nonniſi Viatores ſunt capaces Sacramentorum.

II. Fœtus animatus probabiliter eſt capax Baptiſmi, quamvis nondum ſit egreſſus ex utero Matris, ſi poſſit aliqualiter ablui.

III. Quænam intentio requiratur in ſuſcipiendis Sacramentis?

IV. Intentio coacta ſufficit, non tamen relate ad Matrimonium.

V. Quandonam requiritur intentio expreſſa, & formalis ad ſacramenta recipienda?

VI. An poſſit Extrema Unctio ſub conditione conferri iis, qui videntur in ſtatu peccati mortalis decedere?

VII. Nec intentio ſuſcipiendi Sacramenta, (Matrimonio excepto) ſub conditione de futuro, nec intentio indirecta, niſi ſtet cum intentione habituali, ſufficiunt ad valide ea ſuſcipienda.

VIII. Ad valide Sacramenta ſuſcipienda (Pœnitentia excepta) nulla requiritur diſpoſitio in ſuſcipiente præter intentionem conſonam.

IX. Ad fructum vero Sacramenti recipiendum requiritur ſua animi diſpoſitio.

X. Quandonam liceat a Miniſtris indignis Sacramenta ſuſcipere?

I. QUæritur primo, quinam ſit capax ſuſcipiendi Sacramenta?

Reſpondeo ſolos homines viatores eſſe capaces. Ratio eſt, quia inſtituta ea ſunt ſolum in ſalutem, & remedium hominum, ideoque ſunt ſigna ſenſibilia; Proinde Angeli ſunt eorundem incapaces; tum quia ſunt ſpirituales; tum etiam, quia peccatum eorum eſt irreparabile, cum non habeant liberum arbitrium flexibile, ut notat D. Th. part. 1. quæſt. 65. Ubi autem Pſalm. 77. dicitur, *Panem Angelorum manducavit homo*, ſit ſenſus, quod Angeli ſpiritualiter panem manducent, non quia ſuſcipiant Sacramentum Euchariſtiæ, ſed quia Chriſto uniuntur, & fruuntur in æterna beatitudine. Nec Beati ſunt Sacramentorum capaces, cum non poſſint in gratia creſcere. Animalia irrationabilia poſſunt Euchariſtiam comedere, non tamen dicuntur Sacramentum ſuſcipere, quia non recipiunt Euchariſtiam ſpiritualiter, & ſacramentaliter, ſed ſolum materialiter. Imo etiam homo, ſi comedat Euchariſtiam, nolens Sacramentum ſuſcipere, ſuſciperet illam per modum bruti materialiter, & non Sacramentaliter; unde non diceretur ſuſcepiſſe Sacramentum, nec ſatisfaceret præcepto communionis annuæ. Sic etiam materialiter tantum poteſt Euchariſtiam ſuſcipere, qui caret Baptiſmo; hic enim prærequiritur, ut poſſint valide reliqua Sacramenta ſuſcipi.

II. Præterea notandum, non omnes homines eſſe ſemper cujuſvis Sacramenti capaces: Omnes quidem ſunt capaces Baptiſmi, non tamen antequam aliquatenus nati ſint; dicente Domino, *Niſi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto, &c.*, unde ſupponitur prima nativitas. Probabile tamen eſt, (ut fuſe diximus in Theologia Scholaſtica diſp. 1. de Gratia quæſt. 7.) ſufficere, quod abluantur, dum ſunt in utero Matris, ſi poſſit id fieri per aliquod inſtrumentum, aut diſſecto latere Matris; cum etiam dicatur natus, qui eſt conceptus in utero, juxta illud Matth. primo, *Quod enim in ea natum eſt*, ubi ſermo eſt de Chriſto Domino, qui in utero Beatiſſimæ Virginis erat conceptus. Et quia hæc opinio eſt valde probabilis, ut conſtat ex iis quæ luculenter, ac eruditiſſime congerit non ſemel in ſuis Opuſculis, ac in tractatu Probabilitatis P. D. Gabriel Gualdo Clericus Regularis, & alii apud Dianam p. 2. tr. 15. reſ. 43. & p. 5. tr. 3. reſ. 12. idcirco ſi poſſit hoc pacto Baptiſmus conferri fœtui animato nondum egreſſo ex utero matris, & periculum ſubſit, quod aliter ſine Baptiſmo ſit deceſſurus, datur obligatio conferendi illi hoc pacto ſub conditione Baptiſmum; ne ſi ſit capax, gloria æterna privetur. Pariter omnes homi-

mines capaces ſunt Confirmationis, ſed nonniſi poſt Baptiſmum, ſine quo ſicut Euchariſtia nonniſi materialiter ſuſcipitur, ita reliqua Sacramenta omnino invalide. Matrimonium, & Pœnitentia requirunt certam ætatem: Extrema Unctio præſupponit periculum mortis, & quod potuerit peccare illam ſuſcipiens. Ordo pariter requirit ſexum virilem.

III. Quæres ſecundo: Qualis intentio requiritur in ſuſcipiente, ut valide Sacramenta recipiat?

Reſpondeo, & dico primo, qui nunquam ratione uſi ſunt, ut infantes, & perpetuo amentes, poſſunt ſuſcipere omnia Sacramenta, quorum ſunt capaces, etiamſi nunquam præceſſerit formalis intentio ea recipiendi, adeoque cum ſola intentione interpretativa; Certum quippe eſt inter catholicos eſſe pueros, & perpetuo amentes capaces Baptiſmi, necnon Confirmationis, ac etiam Euchariſtiæ; cum olim infantibus utrumque hoc Sacramentum conferretur poſt Baptiſmum; Nunc tamen Euchariſtia non eſt danda iis, qui nunquam uſum rationis habuerunt, ut notat Becan., Conink., Tambur. ſaltem ex tacito Eccleſiæ præcepto: Et conſultius eſt juxta Eccleſiæ uſum, (tum ne iteretur, tum ut devotius ſumatur) non dare Confirmationem ante rationis uſum. Certum etiam eſt, eſſe eoſdem incapaces Matrimonii, & Pœnitentiæ, cum utrumque hoc Sacramentum requirat actus liberos in ſuſcipiente. Incapaces pariter ſunt Extremæ Unctionis, quia hoc Sacramentum iis dumtaxat conferri poteſt, qui potuerunt peccare; Quamvis ex Rituali dandum iis ſit, quando dubitatur, an uſum rationis habeant. Quod attinet ad Sacramentum Ordinis, D. Th. in ſupplemento quæſt. 39. art. 2. cum communi docet, quod valide ab iiſdem ſuſcipiatur, (non ſecus ac Baptiſmus, Confirmatio, & Euchariſtia) Conſtat id ex Innoc. III. decreto lib. 5. decret. tit. 29., ubi conceditur, quod promotus ad Ordines ante annos diſcretionis ſine eorundem iteratione poſſit in iis miniſtrare, quia ſcilicet valide illos ſuſcepit: Eſto peccet graviter, qui pueris illos confert; & ſic ordinatus non tenetur ad Caſtitatem vi voti, niſi illud poſtmodum ratificaverit: Et hæc eſt ratio, cur ad Ordines ſuſcipiendos ſufficiat in pueris intentio interpretativa, ut diximus art. 4. num. 7.; quia ſcilicet Ordo Sacer fert in illo ſolum favorem, non vero onera annexa, niſi velit poſt uſum rationis in eo ſtatu perſeverare.

Dico ſecundo, adultus, qui invitus Sacramentum ſuſcipit, invalide illud ſuſcipit, ſi loquamur de Sacramento tranſeunte: Sicut etiam adultus, qui nunquam habuit voluntatem ſuſcipiendi Sacramentum, & deinde incidit in amentiam, ut docet expreſſe Innoc. III. cap. *Majores* de Baptiſmo §. *Item quæritur*: Et idem etiam communiter docent de adulto, qui nunquam Sacramentum expetiit, ne implicite quidem. Et ratio eſt ipſa Chriſti Domini inſtitutio, quæ ex communi Doctorum, & Eccleſiæ ſenſu cognoſcitur: Congruitas autem fuit, quia non decuit beneficia hæc maxima conferri adultis invitis, aut non expetentibus illa. Si tamen loquamur de Sacramento permanente, hoc eſt de Euchariſtia, valide profecto ab iiſdem ſuſcipitur, ut patet; quia ante ejus uſum Sacramentum eſt adæquate conſtitutum, ſed ſuſcipitur materialiter tantum, & ſine fructu; non vero in quantum Sacramentum eſt: non ſecus ac ſi a bruto ſuſciperetur (imo ſacrilege ſuſcipitur, quando invincibilis ignorantia non excuſat) Et ratio ex Lugo diſp. 1. de Euchar. num. 121. eſt, quia intentio accipiendi Sacramentum Euchariſtiæ eſt quaſi applicatio cibi ſpiritualis, ſicut contractus cibi corporalis eſt conditio ad hoc, ut cibus cauſet ſuum effectum: Quare qui Euchariſtiam comedit ſolum ad explendam famem, aut qui hoſtiam recipit, neſciens eam eſſe conſecratam, pariter ſine fructu recipit Sacramentum, quia ſine intentione illud recipiendi.

Dices: Valide, & cum fructu recipitur Extrema Unctio a deſtitutis uſu rationis propter voluntatem generalem, & interpretativam, quam habent ſuſcipiendi Sacramenta, quoties poſſunt; Et ideo communiter docent apud Croix lib. 6. punct. 1. num. 172., quod lapſo in amentiam, qui antea peccare potuerit, conferri poſſit in articulo mortis Extrema Unctio, quamvis nihil de ea olim ſciverit, propter generalem, & interpretativam voluntatem, quam habet ſuſcipiendi ſuo tempore illud Sacramentum, ut diximus art. 4. num. 7. ergo etiam ſatis eſt talis voluntas interpretativa ad ſuſcipiendam cum fructu Euchariſtiam ab eo, qui comedit hoſtiam, quam neſcit eſſe conſecratam.

Reſpondeo, conceſſo antecedente nego conſequentiam. Ratio eſt, quia intentio generalis, & interpretativa, quam quilibet ha-

habet, non eſt niſi recipiendi Sacramenta neceſſaria ad ſalutem more, & ritu Chriſtiano in articulo mortis; & ideo ſi deſtituto ſenſibus in articulo mortis conferatur Euchariſtia, fructuoſe illam recipiet; nemo autem habet voluntatem generalem ſuſcipiendi Euchariſtiam, quando comedit more profano in menſa, ac veſcitur cibis quotidianis; & ideo in caſu noſtro Euchariſtia non ſuſcipietur cum fructu. Eodem pacto licet infanti valide conferatur Ordo Sacer; cum non requiratur in illo intentio ſuſcipiendi illum, niſi tantum interpretativa, ut in Baptiſmo: At, ſi Ordo conferatur adulto dormienti, vel ei, qui poſt uſum rationis incidit in amentiam, invalide confertur, cum non detur in iſtis intentio ſufficiens ad Ordinem recipiendum: Nam quilibet ſolum habet intentionem generalem recipiendi Sacramenta communia, maxime in ſtatu neceſſitatis, videlicet in periculo mortis; Ordo autem non eſt hujuſmodi.

Dico tertio; ut valide Sacramenta ſuſcipiantur ab adultis, ſatis eſt intentio ſuſcipiendi illa mere habitualis, quæ ſcilicet aliquando fuerit, & non ſit deinde retractata: Excepto tamen Matrimonio, in quo cum ſuſcipientes Matrimonium ſint etiam Miniſtri, habere debent ſaltem intentionem virtualem, quæ ſit cauſa exprimendi hic, & nunc conſenſum, vel per ipſos conjuges, vel per procuratores, in quibus mandatum Principalis moraliter perſeveret. Ratio eſt, quia intentio ex parte ſuſcipientis non influit in Sacramentum efficienter, ſicut intentio Miniſtri, ſed ſolum ſe habet ut conditio neceſſaria ex parte ſubjecti, ut ſuſceptio ſit voluntaria; ad hoc autem ſatis eſt voluntas habitualis, ſeu præterita, non retractata. Et ratio a priori eſt, quia ſicut in reliquis actionibus, ut aliquis dicatur humano modo operari, debet habere intentionem ſaltem virtualem; contra vero ut aliquis dicatur voluntarie recipere, ſatis eſt intentio habitualis; ita in Sacramentis miniſtrandis requiritur intentio ſaltem virtualis, in ſuſcipiendis vero habitualis.

IV. Notandum tamen, intentionem hanc diverſimode in diverſis Sacramentis requiri. Nam primo ad valorem Matrimonii non ſatis eſt intentio coacta, ut communiter docent, ſive id proveniat ex natura talis contractus, ſive ex lege Eccleſiæ irritante matrimonia contracta per metum gravem injuſte incuſſum ad conſenſum extorquendum: Contra vero ad valorem reliquorum Sacramentorum ſatis eſt tam in Miniſtro, quam in ſuſcipiente intentio coacta; quia metus non tollit voluntarium ſimpliciter, ut patet; unde vere peccat, qui metu mortis incenſat idolum. Hinc licet Eccleſia ad continentiam obliget, qui ſponte vult ſacros Ordines ſuſcipere, & culpabiliter renuit emittere votum caſtitatis; nihilominus qui coactus Ordines Sacros vult ſuſcipere, ita valide ordinatur, & Characterem ſuſcipit, ut ad continentiam non teneatur, poſſitque ſecluſo ſcandalo nubere, ut ſuo loco dicetur. Ratio eſt, quia, ut notat Conink diſp. 20. dub. 14., Eccleſia non obligat ad continentiam illum, quem non poteſt obligare votum; in hoc autem caſu votum caſtitatis, utpote gravi metu emiſſum, irritatur in cap. 1. & 6. *De his, quæ vi*; ubi non eſt ſolum ſermo de voto religionis, ſed probabiliter de quovis voto; Imo probabiliter ex Soto, Nav., Conink loc. cit. jure naturæ eſt irritum tale votum; ergo per metum gravem ordinatus nullatenus ad continentiam tenebitur.

Ubi notanda eſt diſparitas ex Conink inter juramentum, & votum; nam juramentum metu extortum a promiſſario obligat; quia poſita promiſſione facta homini, juramentum tali promiſſioni ſuperadditum obligat ad illam implendam in reverentiam Numinis invocati. At votum metu extortum non obligat, vel quia Deus non acceptat promiſſionem non liberam, ac ſpontaneam; vel quia, quamvis jure naturæ votum ſimplex metu extortum validum ſit, Eccleſiaſtico ſaltem jure irritatur, ut docet Sanch. lib. 4. diſp. 14.

V. Secundo, ad valide ſuſcipiendum Sacramentum Baptiſmi in adulto requiritur intentio expreſſa, & formalis (quamvis habitualis) recipiendi illud, quia, ut ait Suar., Baptiſmus eſt janua, per quam in Eccleſiam intratur, & in ea ſit prima profeſſio fidei, & legis Chriſtianæ. Verum Conink quæſt. 64. num. 103. Dicaſt., & alii apud Croix lib. 6. punct. 1. num. 168. putant ſatis etiam eſſe implicitam petitionem Baptiſmi, qualis eſt in eo, qui habet veram ſaltem attritionem de peccatis, verbi gratia, propter pœnas æternas, quas mereretur; cenſetur enim implicite petere Baptiſmum, quamvis de eo nunquam audierit; quia talis dolor includit virtualiter propoſitum ſervandi omnia præcepta, inter quæ unum eſt præceptum ſuſcipiendi Baptiſmum: Lugo tamen diſput. 9. de Sacram.

cram. num. 130. negat hanc ſufficere, ut poſſint Infideles ignorantes invincibiliter veram fidem in phreneſi baptizari, ob voluntatem illam generalem ſervandi omnia præcepta divina, inter quæ eſt præceptum Baptiſmi: Et idem docet de Judæis ſervantibus legem Moyſis cum ignorantia invincibili veræ legis, ac de iis, qui in phreneſim inciderunt, antequam eis prædicaretur Euangelium; quia in his non præſumitur voluntas ſuſcipiendi Baptiſmum. Equidem tamen cum Croix, & aliis ab eo laudatis cenſeo non eſſe his in caſu adducto denegandum Baptiſmum ſub conditione.

Similiter ad valide ſuſcipiendum Sacramentum Pœnitentiæ requiritur intentio explicita ſuſcipiendi illud; quia, ut notat Suar., & Lugo apud Conink, ut poſſit Judex in foro Sacramentali proferre ſententiam, requiritur, ut pœnitens confeſſionem peccatorum ſenſibiliter ordinet ad abſolutionem impetrandam: Contra vero ad Extremam Unctionem, & Euchariſtiam valide, & cum fructu ſuſcipiendam ſatis eſt voluntas implicita, & generalis, quam quilibet Chriſtianus habet vivendi, & moriendi in Eccleſia catholico ritu, & cum Sacramentis pro mortis articulo conſtitutis; & quia Eccleſia intentionem hanc præſumit de omnibus, quos non conſtat eſſe in ſtatu peccati, ideo Extremam Unctionem cuilibet ægroto in mortis periculo dat, etiam ſenſibus deſtituto; necnon Euchariſtiam etiam amentibus in articulo mortis, ſi non ſit periculum irreverentiæ, & rationis uſum aliquando habuerint; nam amentibus ab infantia non eſſe dandam, quia reputandi ſunt ut infantes, docent communiter, ut ſupra diximus apud Tambur. Quamvis enim ex Auguſt., Ambroſ., Dionyſ. Areopag. apud Becan. cap. 23. de Sacram. in ſpecie quæſt. 2., olim conſueverint dare infantibus Euchariſtiam, & conſuetudinem iſtam pro circumſtantiis illius temporis approbarit Trident.; nunc tamen non expedire ob reverentiam Sacramenti, certum eſt. Præterea Conink loc. cit. putat, cuilibet baptizato exiſtenti in gratia, qui uſum rationis habuit, valide conferri Confirmationem; quia hoc ipſo, quod pie, & catholice vixit, cenſetur aliquo modo deſideraſſe ſibi conferri ea Sacramenta, quæ omnibus Chriſtianis ſunt valde utilia, inter quæ eſt Confirmatio: Secus eſt de Ordine, quia, cum tantam ſtatus mutationem contineat, nemo poteſt cenſeri illum petere, ſi non habuerit aliquando expreſſam voluntatem illum ſuſcipiendi.

VI. Rogabis: An Extrema unctio danda ſit iis, qui in ſtatu peccati mortalis ſtatim ſenſibus deſtituti gravi morbo laborant?

Reſpondeo, dandam eſſe omnibus, niſi certo ſciatur aliquem eſſe in mortali, & de eo non eſſe attritum; facile autem præſumi debet, quod quivis ſit attritus, niſi forte aliquando in ipſo actu peccandi ita deſtituatur ratione, ut humanitus impoſſibile ſit eum doluiſſe de peccatis, ut expreſſe docet Auguſt. lib. 1. de adulterinis conjugiis cap. 1. ubi ait: *Ego non ſolum alios catechumenos, verum etiam ipſos, qui viventium conjugiis copulati retinent adulterina conſortia, cum ſalvos corpore in his permanentes non admittamus ad Baptiſmum; tamen ſi deſperati, & antea ſe pœnitentes jacuerint, nec pro ſe reſpondere potuerint, baptizandos puto.* Ubi notat Conink, D. Auguſt. loqui de iis, qui nulla ſigna pœnitentiæ dare poſſunt; aliter pro ſe reſpondere poſſent: dum autem dicit jacere pœnitentes, oſtendit, quid præſumendum ſit, & quid neceſſarium ſit ad fructum Baptiſmi recipiendum; ut conſtat ex iis, quæ ſubdit, dicens: *Quis enim novit, utrum ante ſtatuerint perſeverare in peccatis, donec eſſent baptizandi?* Et conſequenter inſtante mortis periculo, & urgente neceſſitate Baptiſmi, præſumendum eſt, quod doluerint de peccatis. Hinc ſequitur, quod probabiliter iiſdem conferri poſſit abſolutio Sacramentalis, ſaltem ſub conditione; nam procul dubio conferenda eſt moribundo abſolutio, ſi illam ante petierit; qui autem catholice, etiamſi in peccato, vixit, cenſetur implicite petiiſſe Sacramenta, quæ conferri ſolent in articulo mortis; ſicut qui conteritur, implicite petit Sacramentum Pœnitentiæ; cum velit obſervare omnia præcepta, inter quæ eſt præceptum confitendi: Quamvis autem ad abſolutionem Sacramentalem præmitti debeat attritio, & confeſſio ſenſibilis peccatorum; at præſumendum facile, quod peccator inſtante mortis periculo doleat interius de peccatis; & anxietas illa præſumenda eſt, quod ſit petitio ſenſibilis Sacramenti, & confeſſio ſenſibilis ſufficiens, eo quod melior dari non poſſit: Niſi tamen aliquando, ut diximus, aliquis in ipſo actu peccandi ſtatim deſtituatur ſenſibus, ut impoſſibile humanitus ſit eum dolere. Breviter dicendum, quod ſi poſſit huic moribundo dari abſolutio ſub conditione, (ut

ſe-

fere. ſemper ea dari ſic poteſt) poterit pariter ei dari Extrema unctio pariter ſub conditione, ſi ſcilicet ſit diſpoſitus: non enim irrogatur injuria Sacramento, ſi ſub conditione conferatur, quando non eſt moraliter certum, quod non poſſit prodeſſe.

VII. Dico quarto. Intentio ſuſcipiendi Sacramentum ſub conditione de futuro non ſatis eſt ad valide Sacramentum ſuſcipiendum. Ratio eſt, quia non poteſt effectus Sacramenti ſuſpendi, poſita ejus materia, & forma, ut ſupra oſtendimus art. 4. num. 7. cum de Intentione Miniſtri; ubi diximus, excipiendum eſſe Sacramentum Matrimonii, in quo ejus effectus non ſuſpenditur, ſuppoſita materia, & forma, ſeu contractu abſoluto Conjugum, per hoc, quod habeatur intentio contrahendi ſub conditione de futuro.

Dico quinto; Intentio indirecta, qua quis aliquid cenſetur velle in cauſa, ſecundum ſe non ſufficit ad valide ſuſcipiendum Sacramentum: Verbi gratia, ſi quis credens ſe ebrium baptizandum, ſponte ſe inebriaret, invalide baptizaretur: Ratio eſt, quia cum hac voluntate ſe inebriandi in eo caſu, in quo eſt baptizandus, ſtare poteſt expreſſa voluntas contraria non ſuſcipiendi Baptiſmum: ergo illa ſola intentio indirecta non ſufficit, niſi cum ea ſtet ſimul expreſſa voluntas ſuſcipiendi Baptiſmum in ebrietate; ſic enim habetur intentio habitualis requiſita.

Confirmatur, & explicatur; qui libere aliquid facit, ex quo prævidet aliquid per accidens ſequuturum, non cenſetur velle hunc effectum, niſi teneatur illum vitare: Verbi gratia, mulier prodiens libere cum moderato ornatu, & prævidens ex ſuo aſpectu aliquem in genere excitandum ad peccatum, non cenſetur velle tale peccatum: tunc ſolum cenſetur velle hujuſmodi peccatum, quando tenetur illud vitare, puta ſi abſque ullo recto fine procaciter ſe ornat, prævidendo, quod ſit ab aliquo turpiter concupiſcenda: ergo in caſu noſtro, qui ſponte inebriatur prævidens ſe baptizandum, non cenſetur velle Baptiſmum; cum non teneatur ab eo abſtinere; atqui Baptiſmus invalide ſuſcipitur ab adulto, niſi aliqua voluntas illius præceſſerit: ergo ſi ſolum præceſſit voluntas iſta indirecta, invalide ſuſcipitur: Secus vero ſi cum tali intentione indirecta habeatur etiam intentio habitualis ſuſcipiendi Sacramentum, ut notavimus art. 4. laud. num. 8.

VIII. Quæritur tertio; Quænam alia diſpoſitio, præter intentionem explicatam, requiratur ad valide Sacramenta ſuſcipienda?

Reſpondeo, nullam aliam diſpoſitionem requiri ad valorem Sacramenti, præterquam in Sacramento Pœnitentiæ, ad quod prærequiruntur actus fidei, ſpei, attritionis, &c. de quibus ſuo loco. Cæterum alia Sacramenta etiam ab hæreticis valide ſuſcipi poſſunt, ſi habeant intentionem faciendi, quod facit Eccleſia, aut quod inſtituit Chriſtus Dominus, ut patet inductione; nam tria Sacramenta imprimentia characterem idcirco non ſunt iteranda, ſi ſuſcepta ſint indigne, quia peccatum non obſtat eorum valori; idemque dicas de Matrimonio, & Extrema Unctione, quæ iterari non poſſunt, durante eadem conjuge, & eodem morbo: Euchariſtiam, quæ eſt Sacramentum permanens, valide ſuſcipi etiam a peccatoribus manifeſtum eſt. Ratio autem a priori eſt, quia aliud eſt Sacramentum, aliud eſt effectus Sacramenti, videlicet gratia, quæ ad Sacramentum conſequitur; peccatum autem licet opponatur gratiæ, non opponitur Sacramento; atque adeo qui nullam habet diſpoſitionem, ad gratiam, poteſt valide Sacramentum ſuſcipere; excepto Sacramento Pœnitentiæ, ad cujus valorem requiritur attritio, quæ incompoſſibilis eſt cum peccato.

Quæritur quarto, quænam diſpoſitio requiratur ad ſuſcipiendum fructum Sacramenti?

IX. Reſpondeo, præter intentionem explicatam, requiri capacitatem ad valide ſuſcipiendum Sacramentum; idque tum jure divino, tum Eccleſiaſtico: Unde ſacrilege peccat fœmina ſuſcipiens Ordines Sacros, vel Sacerdos, aut Profeſſus, aut habens aliud impedimentum dirimens matrimonium, qui ducit uxorem; aut ſanus, qui velit ſumere Extremam Unctionem, aut accedens ad Sacramentum Pœnitentiæ habens excommunicationem, &c. Secundo requiritur diſpoſitio animi ad gratiam recipiendam, ita ſcilicet ut ſaltem habeatur attritio ab eo, qui accedit ad Baptiſmum, vel Pœnitentiam; & ſit in gratia, qui accedit ad reliqua Sacramenta vivorum, ita ut magis peccet, qui ſuſcipit Sacramentum indigne, quam qui miniſtrat indignis; quia major videtur irreverentia impedire, ne actio Sacramentalis, quæ eſt actio Chriſti Domini, habeat effectum ſuum primarium, videlicet gratiam, reddendo Sacramentum fru-

ſtraneum, ac velut inutile, quam facere eandem actionem ſine debita decentia, non auferendo ab ea, quantum eſt ex ſe, ejus effectum, & utilitatem. Demum non debent ſumi Sacramenta a Miniſtris indignis, ut mox explicabimus.

X. Quæritur quinto, an liceat aliquando accipere Sacramenta ab indignis Miniſtris?

Reſpondeo, & dico primo: ab excommunicato vitando nullatenus licet accipere Sacramenta, cum cuilibet prohibitum ſit communicare cum illo: unde, ſi in hac materia gravi quis communicaret cum tali excommunicato, peccaret graviter. Verum in extrema neceſſitate licitum eſt ab eo etiam Euchariſtiam (ut putat Suar. contra Sayr.) accipere, necnon Extremam Unctionem, quia ceſſat talis prohibitio.

Dico ſecundo; ab excommunicatis toleratis contritis licite peti poſſunt Sacramenta citra neceſſitatem; cum non prohibeatur nobis illa petere, nec illi prohibeantur dare, ſed ſolum iis prohibetur ſe ingerere ad danda Sacramenta, quæ non petuntur, aut ad actus jurisdictionis exercendos. Cum enim Concilium Conſtantienſe, permittendo nobis cum excommunicatis toleratis communicationem, permittat petere ab illis Sacramenta, indirecte concedit illis, ut præmiſſa contritione Sacramenta conferant: Quare poteſt etiam ab illis peti Sacramentum Pœnitentiæ, cum non priventur juriſdictione. Miſſam tamen ab iis petere non licet, quia non poſſunt Sacramenta ſuſcipere citra culpam.

Dico tertio; A Miniſtro, (ſive ſit proprius Parochus, ſive non) quem ſcio eſſe in ſtatu peccati mortalis, tunc poſſum petere, aut recipere Sacramentum, quando adeſt neceſſitas, vel rationabilis utilitas: Verbi gratia, ſi urget impletio præcepti, aut ſi utile mihi eſt non multum differre uſum Sacramentorum, dummodo non poſſim ea commode ab alio recipere. Ita D. Th. 3. part. quæſt. 64. art. 8. Suar. diſp. 18. ſect. 2. Conink apud Trull. Ratio eſt, quia utimur jure noſtro petendo Sacramentum, & Miniſter poteſt ſancte illud miniſtrare præmittendo contritionem: unde ſibi imputare debet, ſi indigne miniſtret: Quare ſicut propter aliquod lucrum temporale licite poſſumus petere mutuum ab uſurario, & juramentum ab eo, quem ſcimus per falſos Deos juraturum; ita in caſu noſtro. Idque verum eſt ſive ille ſit paratus, ſive non; quia, juſta exiſtente cauſa, eadem ratio eſt de utroque, ex Vaſq. de Pœnit. quæſt. 93. art. 1. dub. 2. Si tamen cauſa rationabilis non exiſtat, aut ſi alius Sacerdos commode haberi poſſit, tenemur abſtinere a petendo ab illo, quia ex charitate tenemur impedire peccatum proximi, niſi habeamus neceſſitatem, aut rationabilem cauſam non impediendi. Verum Valent., & Suar. diſp. 18. ſect. 2. contra Sanch., Navar., & Bonac. hic quæſt. 4. punct. 5. putant, quod ſi Miniſter ſit paratus in mortali miniſtrare, poſſit ab illo peti Sacramentum, etiamſi poſſimus facile ab alio recipere; quia ex una parte petitur res utilis, quam alter ſine peccato, ſi velit, præſtare poteſt: ex altera parte non videtur grave damnum ſpirituale permittere peccatum, ad quod alius eſt paratus; eo quod ſolum permittatur peccatum externum illius, quod non eſt nova culpa, non vero peccatum internum, quia habitualiter in eo perſeverat.

ARTICULUS VIII.

De reliquis ad Sacramenta in genere ſpectantibus.

I. Cur Sacramenta novæ legis ſint ſeptem?

II. Quinam ſit ordo enumerationis, quinam dignitatis in Sacramentis?

III. De ritu, ac cæremoniis in Sacramentis conficiendis.

IV. Quid veniat nomine Cæremoniarum?

V. Num effectus aliquis ex opere operato ab his Cæremoniis producatur?

VI. Quænam dicantur Sacramentalia?

VII. Non remittuntur venialia a Sacramentalibus ex opere operato.

VIII. Quonam pacto vi Sacramentalium impetratur venialium remiſſio?

I. QUæritur primo, cur ſeptem fuerint Sacramenta novæ legis a Chriſto Domino inſtituta?

Reſpondeo, congruam hujus rei rationem aſſignari, ut ſupra diximus art. 1. ex D. Th. quæſt. 65. art. 1., quia Sacramenta inſtituta ſunt, tam ad privatam cujuſvis hominis, quam ad publicam totius populi Chriſtiani perfectionem ſpiritualem: quare ſicut in vita corporali requiruntur ex parte ſingulorum hominum tria per ſe, videlicet, generatio, augmentatio, & nutritio; duo vero per accidens, videlicet, remedia ad morbos (ſi homo ægrotet) & ad reliquias morbi, ut perfecte convaleſcat: ex parte vero Reipublicæ duo requiruntur, videlicet, Principatus, & Magiſtratus, qui

qui Rempublicam ordinent, & gubernent, & Parentes, qui propagent vitam corporalem hominis : Ita in vita ſpirituali hæc omnia requiruntur , Regeneratio per Baptiſmum ; Augmentatio per Confirmationem ; Nutritio per Euchariſtiam ; Remedium ad morbos per Pęnitentiam ; & ad reliquias peccatorum per Extremam Unctionem , per quam etiam armatur homo ad ſui defenſionem in extremo agone ; Ordo , ut homines in ſpiritu regantur ; & Matrimonium, quo ad cultum Dei deputati propagentur.

II. Quæritur ſecundo ; Quonam ordine procedant Sacramenta?

Reſpondeo, Ordinem alium eſſe Enumerationis, alium dignitatis: Ordo enumerationis eſt, ut diximus, Baptiſmus , Confirmatio , Euchariſtia , Pænitentia , Extrema Unctio, Ordo, & Matrimonium; Et ratio eſt, quia primo ponenda ſunt , quæ pertinent ad ſingulos homines , deinde quæ ad totam Communitatem ; & inter ea , quæ ad ſingulos homines pertinent , prius ponenda quæ pertinent per ſe , deinde quæ per accidens ; & omnia hæc eundem ordinem ſervant, qui ſervatur in vita corporali; In hac enim præcedit tempore generatio Augmentationi, hæc Nutritioni , & remedium ad morbos remedio ad reliquias morbi: Duo , quæ pertinent ad multitudinem, videlicet , Ordo , & Matrimonium , ſervant ordinem, ſeu rationem dignitatis; dignior enim eſt Ordo , quam Matrimonium.

Circa ordinem dignitatis, Baptiſmus præcellit omnibus quoad vim remittendi peccata; cum remittat etiam originale, & pœnam omnem peccatis debitam : Confirmatio excellit omnibus quoad effectum gratiæ actualis ad bene operandum ; ut patet , quia Apoſtoli poſt Baptiſmum , & Euchariſtiam ſuſceptam erant timidiſſimi, ita ut in paſſione Chriſti omnes fugerent; poſt Confirmationem vero fuerunt robuſtiſſimi : Euchariſtia pręcellit omnibus quoad ſubſtantiam Sacramenti, cum ipſum Dominum contineat: Pœnitentia excellit omnibus neceſſitate poſt Baptiſmum: Extrema unctio aliquatenus excellit Pænitentiam, eo quod conferat gratiam copioſiorem : Ordo præcellit cæteris, eo quod conſtituit hominem in ſtatu ſublimiori , & ex domeſtico Chriſti facit Chriſti diſpenſatorem , & miniſtrum: Matrimonium præcellit reliquis ſignificatione , quia ſignificat unionem Chriſti cum Eccleſia; & ideo ab Apoſt. vocatur Epheſ. 5. *Magnum Sacramentum*. Cæterum, ſimpliciter loquendo, Euchariſtia excellit omnibus Sacramentis, tum quia, ut arguit D. Th. art. 3. continet ſubſtantialiter fontem ipſum Sanctitatis, & omnium Sacramentorum: tum etiam, quia omnia Sacramenta ordinantur ad Euchariſtiam, tamquam ad finem ; Ordo ordinatur ad Euchariſtiæ conſecrationem: Baptiſmus ad ſuſceptionem ; Confirmatio ad publicam frequentationem ſine timore , & verecundia ; Pœnitentia & Extrema unctio ad dignam ſuſceptionem ; Matrimonium ratione ſignificationis ordinatur ad Euchariſtiam , quia ſignificat Chriſti cum Eccleſia conjunctionem, quam perficit Euchariſtia .

III. Quæritur tertio , An valide adminiſtrentur Sacramenta ſine ritu , & cæremoniis præſcriptis.

Reſpondeo , duplicem requiri ritum in Sacramentis conficiendis ; Alter dicitur eſſentialis , ſive de neceſſitate Sacramenti , & conſiſtit in materia, forma , & intentione Miniſtri , ſine quibus valide non conficitur ; Alter vero dicitur ritus accidentalis , ſeu de neceſſitate præcepti , & conſiſtit in cæremoniis præſcriptis , ſine quibus valide , ſed illicite Sacramentum adminiſtratur ; Conveniens enim fuit cæremonias, ſeu ritus accidentales præſcribere ; tum ut fideles conveniant in modo colendi Deum, & in iis maxime quæ ſpectant ad ejus cultum ; tum ut per cæremonias augeatur fidelium devotio, ut notat Suar. ; tum etiam propter ornatum , & decorem , ut conſtat in veſtibus ſacerdotalibus ; tum demum quia conferunt ad majorem quandam intelligentiam, & memoriam myſteriorum fidei: nam , verbi gratia , fere in omnibus Sacramentis adhibetur ſignum crucis , ut intelligatur ex paſſione Domini virtutem Sacramentorum provenire: In Baptiſmo præmittuntur inſufflationes , & exorciſmi , ut intelligatur infantem eſſe ſub poteſtate Dæmonis per originale ante Baptiſmum. Quare Suar. diſp. 16. ſect. 2. Leſſ., Azor., Valen. , Reginal. apud Bonac. hic communiter docent , quod variare cæremonias ab Eccleſia inſtitutas ſit ex genere ſuo mortale ; quamvis ſæpe levitas materiæ excuſet a mortali . Et ratio eſt , quia hujuſmodi peccatum eſt contra religionem , quod ex genere ſuo eſt mortale , poſita gravitate materiæ.

IV. Notandum tamen, quod cæremonia, generatim loquendo , ſignificat quemcumque externum actum religionis, quo Deum colimus ; Quamvis enim actus religionis ,

alii ſint a tali virtute eliciti, ut genuflexio, Sacrificium, &c.; Alii imperati, ut ſunt actus cujuſcumque virtutis a virtute religionis ordinati ad Dei gloriam, ut eleemoſyna, jejunium &c. tamen actus iſti a virtute religionis imperati non dicuntur proprie cæremoniæ, ſed ſolum illi qui a virtute religionis eliciuntur, dummodo ſint externi, internis correſpondentes, & non mere interni. Iſtæ autem cæremoniæ proprie dictæ, tam in veteri, quam in nova lege ſunt quadruplices, videlicet, Sacrificia, Sacramenta, Sacra, & Obſervantiæ. Per Sacrificia intelligebantur in veteri lege victimæ, ſeu hoſtiæ, immolationes, & libamenta; in nova lege eſt ſolum Miſſa, quæ eſt ſupremus cultus, quo excellentiam Dei profitemur: Per Sacramenta in veteri lege intelligebantur Circumciſio, Agnus paſchalis, Sacerdotium legale, & variæ Expiationes: In nova lege ſunt ſeptem Sacramenta proxime inſtituta ad ſanctificationem fidelium: Per Sacra tam in veteri, quam in nova lege intelliguntur inſtrumenta ad divinum cultum pertinentia, ut vaſa, candelabra, altaria, veſtimentum. Demum per Obſervantias intelliguntur feſta, jejunia, genuflexiones, & cæteræ actiones cæremoniales: & in nova lege uſus etiam ſigni crucis, aſperſio aquæ luſtralis, &c.

Notandum ſecundo, quod illæ dici ſoleant Cæremoniæ Sacramentales, quæ ex inſtitutione Pontificum, & Eccleſiæ adhibentur in Sacramentis, & Sacrificio Miſſæ, nec ſunt de eſſentia, ſeu ſubſtantia illorum, ſed adhibentur ad decentiorem uſum Sacramentorum: & propterea vocantur cæremoniæ Sacramentales, ſeu, ut Theologi loquuntur, Sacramentalia; ut ſunt in Baptiſmo unctio, inſufflationes, exorciſmus, cruces, & alia hujuſmodi: Verum quia iſtæ cæremoniæ ejuſdem rationis ſunt cum aliis ritibus, qui extra Sacramenta fiunt, & obſervantur, ut ſunt prima tonſura, benedictiones, thurificationes, conſecrationes Abbatum, & aliarum perſonarum, ideo vox Sacramentalium aliquando latius uſurpatur, ita ut complectatur quemcumque religioſum ritum inſtitutum ad pium aliquem uſum.

Notandum tertio, quod iſtæ cæremoniæ Sacramentales, quamvis introductæ ſint ad imitationem, ſeu exemplum Chriſti Domini; unde manavit elevatio oculorum ante conſecrationem, benedictio materiæ conſecrandæ, uſus miſcendi aquam cum vino, & conſecratio in azymo in Eccleſia latina; non ſunt tamen immediate a Chriſto Domino inſtitutæ, ſed ab Eccleſia. Chriſtus enim dedit poteſtatem inſtituendi has cæremonias Apoſtolis, & eorum ſucceſſoribus, ut colligitur ex prim. ad Cor. 4. ubi dicitur: *Sic nos exiſtimet homo, ut Miniſtros Chriſti, & diſpenſatores myſteriorum Dei*, & ex prim. ad Cor. 11., ubi dicit Apoſtolus: *Cætera autem, cum venereo, diſponam*; ubi loquitur de ritu ſervando in diſpenſatione Euchariſtiæ. Inſtitutæ autem ſunt, ut diximus, Primo, ut Sacramenta cum debito honore tractentur; Secundo ad excitandam, & augendam fidelium devotionem: Tertio, ut fideles conveniant in modo colendi Deum, & ſic fidelis populus ab infideli diſtinguatur, & unitas Eccleſiæ magis eluceſcat; Quarto ad majorem expreſſionem, & memoriam myſteriorum fidei. Ex quibus ſequitur, quod cum cæremoniæ iſtæ ſacramentales ſint actus virtutis religionis, & religioſi cultus Dei, ideo aptæ ſint ad merendum augmentum gratiæ, & ad ſatisfactionem, ſi debito modo obſerventur.

V. Dubium tamen eſt inter Theologos, An cæremoniæ iſtæ Sacramentales, præter meritum, & ſatisfactionem, quam habent ex opere operantis, cauſent etiam, ſicut Sacramenta, aliquem effectum, ſive ſpiritualem, ſive corporalem ex opere operato, ſeu ex propria virtute, & efficacia, hoc eſt ex inſtitutione Eccleſiæ per poteſtatem ipſi factam a Chriſto Domino? Suar. hic diſp. 15. ſect. 7. enumerat omnes effectus, qui ſacramentalibus tribui poſſunt, videlicet gratiam habitualem, gratiam actualem, remiſſionem venialium, remiſſionem pœnæ temporalis, expulſionem dæmonis, & cohibitionem, ne lædat, ac demum ſanitatem corporis; oſtenditque nullum ex his effectibus a Sacramentalibus conferri ex opere operato; ſed conferri aliquando, vel quia excitant pium aliquem motum, quo dolentes de peccatis eorum remiſſionem obtinemus; vel per modum impetrationis, obtinendo ſanitatem, aut aliud commodum corporale propter adjunctas Eccleſiæ preces, & orationes; & conſequenter fallibiliter, atque adeo non ex opere operato: quandoquidem effectus omnes, qui ex opere operato producuntur, infallibiliter producuntur; quamvis aliquando producantur infallibiliter non ſimpliciter, ſed poſitis aliquibus requiſitis Deo tantum notis; ut per Extremam Unctionem confertur ex opere operato ſanitas corporis, ſi

ad ſalutem animæ expedit, quod uni Deo notum eſt.

VI. Quæritur ultimo, in quo differant Sacramenta a ſacramentalibus, quæ illo celebri verſu continentur: *Orans*, *Tinctus*, *Edens*, *Confeſſus*, *Dans*, *Benedicens*.

Reſpondeo, Theologos per Sacramentalia ſimpliciter, & abſolute dicta intelligere hæc dicto verſiculo enumerata, quæ ſpeciale quoddam remedium contra venialia afferunt ex auctoritate SS. PP., & Scholaſticorum, & ex ſenſu communi fidelium, videlicet, Oratio dominica, ſeu Pater noſter, & Oratio in Eccleſia conſecrata, Aſperſio aquæ benedictæ, & quælibet unctio Sacramentalis, verbi gratia, quæ fit in manibus Sacerdotis, quando ordinatur, & in capite Epiſcopi, Comeſtio panis benedicti, (qui ab Auguſtino dicitur panis Catechumenorum, quia illis pro Euchariſtia dabatur) Confeſſio generalis, ideſt Confiteor, ad quam reducitur tunſio pectoris, Erogatio Eleemoſynæ, & Benedictio Epiſcopi, ſeu Abbatis conſecrati, necnon Benedictio Sacrorum Cinerum, ac Benedictio facta cum hoſtia conſecrata. Diſcrepant tamen Doctores in modo, quo venialia vi iſtorum Sacramentalium tollantur.

Prima opinio eſt Soto, Valen. Henr. apud Becan. cap. 32. de Sacramentis in ſpecie quæſt. 6. docentium ex inſtitutione Eccleſiæ habere vim remittendi venialia, non quia excitant motum contritionis, vel attritionis, vel dilectionis Dei, ſed ex opere operato; & ideo dici Sacramentalia, quia in hoc aſſimilantur Sacramentis. Ratio hujus opinionis eſt, quia hæc ſacramentalia ſemper remittunt venialia, quin ſemper excitent in nobis pium motum, ut conſtat experientia; immo eodem modo excitatur pius motus ab aqua benedicta, ac ab aqua, quæ putatur benedicta. Secunda opinio docet, hæc ſacramentalia remittere venialia per modum impetrationis propter fidem, & orationes Eccleſiæ; nam Eccleſia in benedictione aquæ, verbi gratia, adhibet quaſdam orationes, quibus petit, ut res benedicta conferat ad ſalutem mentis, & corporis. Tertia demum opinio communior eſt, hujuſmodi ſacramentalia habere vim remittendi venialia ex eo ſolum, quia excitant in nobis vel memoriam, & ſic deteſtationem illorum, vel alium pium motum amoris Dei, &c. Ita D. Th. & alii apud Becan. loc. cit.

VII. Dico equidem primo, per ſacramentalia non remitti venialia ex opere operato. Probatur ex Suar. tom. 4. in 3. part. diſp. 12. ſect. 2., quia neque hanc efficaciam habent ex inſtitutione Chriſti, cum non ſint inſtituta a Chriſto Domino, (excepta tamen Oratione dominica) neque ex inſtitutione Eccleſiæ, quia non conſtat datam eſſe a Chriſto Domino Eccleſiæ poteſtatem inſtituendi ſacramentalia, quæ ex opere operato effectum aliquem producant: Et dato, quod Eccleſia habuerit hanc poteſtatem, non conſtat, quod hæc Sacramentalia ad hunc effectum ſint ab Eccleſia inſtituta: Immo oratio dominica, eleemoſyna, & tunſio pectoris non ſunt inſtituta ab Eccleſia.

Confirmatur. Tribus modis poſſunt Sacramentalia remittere venialia ex oper e operato: Primo, conferendo gratiam habitualem, per quam tollantur; Secundo, conferendo gratiam actualem, qua excitemur ad contritionem de venialibus; Tertio immediate remittendo venialia: atqui nullo ex his modis remittunt venialia ex opere operato; ergo. Probatur minor, non enim primo modo, quia ſic non differrent Sacramentalia a Sacramentis; tum etiam quia, cum gratia non ſit incompoſſibilis cum venialibus, non ſufficit infuſio gratiæ ad ea remittenda: Nec ſecundo modo, aut tertio, quia ſolus Deus eſt gratiæ tam habitualis, quam actualis Auctor, & ſolus Deus poteſt remittere peccata: ergo ſolus Deus poteſt inſtituere ſigna ſenſibilia, quæ ex opere operato gratiam conferant, aut peccata remittant. Poteſt quidem id Eccleſia per poteſtatem ſibi factam a Chriſto; ſed de hac poteſtate, ut diximus, non conſtat.

VIII. Dico ſecundo; quædam Sacramentalia vim habent remittendi venialia per modum impetrationis; Verbi gratia, aqua luſtralis, & omnia, quæ benedicuntur ab Eccleſia, adjunctis orationibus petentibus aliquem effectum, poſſunt remittere venialia per hoc, quod Eccleſia illis orationibus impetret nobis contritionem, aut amorem Dei, aut alium pium motum, quo venialia remittantur. Alia vero Sacramentalia, cum quibus non adjunguntur Eccleſiæ preces, ut Tunſio pectoris, Oratio dominica, Confeſſio generalis, &c. vim habent remittendi venialia ex eo ſolum, quod excitent in nobis memoriam, & conſequenter deteſtationem venialium, unde per talem deteſtationem remittuntur. Præterquam quod recitando, verbi gratia, Orationem dominicam poſſumus a Deo impetrare deteſta-

ſtationem venialium, & ſic eorum remiſſionem. Notandum tamen, talem effectum non eſſe infallibilem, quia non fundatur in ulla promiſſione Dei, ſed in communi lege, & efficacia orationis, quæ non ſemper habet effectum, niſi ſub circumſtantiis a Deo prædefinitis.

Neque dicas, quod ſi hoc eſſet verum, tam Oratio Dominica, quam, verbi gratia, Salutatio angelica eſſet ſacramentale; utraque enim oratio excitat memoriam peccatorum, & ſic deteſtationem; & utraque poteſt impetrare remiſſionem venialium.

Nam reſpondeo, magis id tribui Orationi Dominicæ, quia cum inſtituta ſit a Chriſto Domino, in quo ſunt omnes theſauri Sapientiæ, & ſcientiæ Dei, ex natura ſua facilius habet parere tales effectus: ſic facilius tunſio pectoris, verbi gratia, quam genuflexio natura ſua excitat memoriam, & dolorem peccatorum, ut conſtat experientia.

QUÆSTIO II.

De Baptiſmo.

AD Sacramenta in particulari deſcendimus: & Primo agimus de Baptiſmo, qui janua Sacramentorum eſt; quærentes primo, quid, & quotuplex ſit? Secundo, quæ ſit ejus neceſſitas, & quando fuerit inſtitutus? Tertio quænam ejus materia? Quarto, quænam forma? Quinto, de Miniſtro: Sexto de ſubjecto: Septimo de Effectibus Baptiſmi, & ritibus in eo obſervandis.

ARTICULUS I.

Quid, & quotuplex ſit Baptiſmus?

I. Diverſimode Baptiſmus appellatur, ac definitur.
II. Baptiſmi Sacramentum eſt unicum, licet triplex ſit Baptiſmus.
III. Cur Baptiſmus ſanguinis non ſit Sacramentum?
IV. Num in adulto peccatore ad Martyrium prærequiratur Contritio, an ſufficiat attritio ad deletionem culparum?
V. Ad Baptiſmum fluminis in adulto requiritur intentio ſaltem habitualis, ſecus vero ad Baptiſmum ſanguinis.
VI. Martyrium probabiliter effectus ſuos ex opere operato confert, dum vulnus lethale recipitur.

I. BAptiſmus eſt vox græca, quæ ſignificat ablutionem, ſeu immerſionem in aquam: Id enim ſolebat fieri olim ad repræſentandam Chriſti ſepulturam, in qua nos reſurreximus, juxta illud ad Coloſ. 1. *Conſepulti ei per Baptiſmum*. Vocaturque apud Patres Lavacrum, & Regeneratio (per quam ſcilicet ex filio diaboli homo fit filius Dei) Circumciſio non manufacta, Donum, ſeu Gratia; quia in eo datur pleniſſime peccatorum, & pœnarum remiſſio ex mera Dei gratia. Dicitur etiam illuminatio, quia in Baptiſmo infunditur habitus fidei, quo illuminamur: & antonomaſtice dicitur Signaculum ratione Characteris; quæ omnia ſpectant ad quid nominis.

Definitur autem Baptiſmus tam a D. Th. per materiam, & formam, quod ſit *Corporis ablutio ſub præſcripta forma verborum*: quam a Catechiſmo Romano per genus, & differentiam, quod ſit *Sacramentum regenerationis per lavacrum aquæ in verbo vitæ*. Poteſt autem per omnes cauſas definiri, quod ſit *Sacramentum emundativum, & configurativum Chriſti conſiſtens in ablutione aquæ, & certa forma verborum prolata ab abluente cum debita intentione*; Ubi explicatur cauſa finalis per ly *perfecte emundativum, & configurativum*: deinde explicatur cauſa materialis, ac formalis, ac demum efficiens.

II. Porro ſi loquamur de Baptiſmo proprie dicto, qui ſit Sacramentum, non eſt niſi unicus, ut habetur ad Epheſ. 4. *Unus Dominus, una fides, unum Baptiſma*. Verum minus proprie ſumptus eſt triplex, fluminis, flaminis, & ſanguinis, juxta illud Jo: 5. *Tres ſunt qui teſtimonium dant in terra, Spiritus, aqua, & ſanguis*. Baptiſmus fluminis eſt Baptiſmus Sacramentalis factus

in

in aqua naturali: Baptiſmus flaminis eſt perfecta ad Deum converſio includens in voto Baptiſmum fluminis, & illius vicem ſupplens, ex Trid. ſeſſ. 14. cap. 4. non tamen quoad omnes effectus, ſed ſolum quoad remiſſionem culpæ; cum non imprimat characterem, nec tollat de ſe omnem reatum pœnæ, neque reddat hominem aliorum Sacramentorum capacem: Dicitur etiam Baptiſmus flaminis, quia fit per impulſum Spiritus Sancti, qui flamen nuncupatur: Demum Baptiſmus Sanguinis eſt ſanguinis effuſio pro fide, ſeu mors pro Chriſti fide, ac pro vera virtute tolerata, de qua dixit Chriſtus Dominus filiis Zebedæi Marci 11. *Poteſtis bibere calicem, quem ego bibiturus ſum, & Baptiſmo, quo ego baptizor, baptizari?* Hic baptiſmus vices etiam baptiſmi fluminis gerit, quippe qui reatum omnem culpæ ſimul, ac pœnæ delet, non tamen imprimit characterem; Et ſicut baptiſmus fluminis prodeſt infantibus, ita etiam martyrium, ut patet in Sanctis Innocentibus, quos Eccleſia ut veros martyres colit: Martyr autem græce idem eſt, ac Teſtis, quia ſua morte confirmat fidei veritatem.

III. Rogabis primo; cum martyrium ex opere operato remittat culpam, & pœnam, & ſanctificet etiam infantes, cur non eſt appellandum Sacramentum?

Reſpondeo, quia Sacramentum debet eſſe ſignum conſiſtens in actione aliqua facta nomine Chriſti: Unde quando Judas, verbi gratia, baptizat, Chriſtus eſt, qui principaliter baptizat, & Judas venit ut Chriſti Miniſter; at martyrium non eſt ſignum conſiſtens in actione facta a Miniſtro, ſed ab inimico Chriſti, cum ſit actio facta a Tyranno: Præterea Martyrium ſanctificat, in quantum paſſio eſt, Sacramentum vero, inquantum eſt actio: Denique Sacramentum eſt cæremonia ſacra inſtituta ad Dei cultum; martyrium eſt actio prava in Dei odium; quamvis ex parte martyris ſit actus fortitudinis; & ideo martyrium non eſt Sacramentum: Sicut nec fuit Sacramentum Baptiſmus Joannis, cum non fuerit cæremonia permanens, nec inſtitutus ad ſanctificandos homines, ſed tantum ut præpararentur homines ad Chriſti adventum; nec erat in præcepto, ſed ſolum in conſilio tempore prædicationis Joannis. Pariter non erat irreiterabilis, nec gratiam conferebat ex opere operato, aut characterem.

IV. Gravis eſt difficultas, Utrum ad hoc, ut martyrium ex opere operato effectus ſuos in peccatore producat, prærequiratur contritio, vel dilectio Dei ſuper omnia, an ſatis ſit ſolum attritio, quæ eſt diſpoſitio ſufficiens ad Baptiſmum? Siquidem ſine ulla retractatione peccatum actuale non remitti in præſenti ordine, certum eſt; cum doceat Trident. ſeſſ. 17. cap. 1. *Pœnitentiam omni tempore neceſſariam fuiſſe ad remiſſionem peccatorum:* Æquum enim eſt, ut is, qui propria voluntate ſe ad peccatum convertit, terga vertens Deo, propria etiam voluntate ad Deum ſe convertat. Ex eo autem quod martyri promittatur vita æterna a Chriſto Domino dicente, *Qui me confitebitur coram hominibus, confitebor & ego eum coram Patre meo*, non ſequitur, quod ſine retractatione peccatum actuale Martyri remittatur; nam etiam Baptiſmo promittitur vita æterna, cum dicatur, *Qui crediderit, & baptizatus fuerit, ſalvus erit*: & tamen non remittitur per baptiſmum peccatum actuale, niſi homo præparet ſe ad illum per attritionem. Ex quo ſequitur, quod Deus vel non permittat, ut communiter docent, quod peccator aliquis mortem pro fide, vel vera virtute ſubeat, ubi peccata præterita non retractavit; vel ſi hoc permitteret, deberet martyr ob peccatum non retractatum damnari. Neque enim velle martyrium ſubire propter virtutem, importat neceſſario dilectionem Dei ſuper omnia: Nam poteſt aliquis velle potius mori, quam novum peccatum committere propter metum inferni, aut propter ſpem gloriæ, in quo caſu non habetur dilectio Dei ſuper omnia.

Ad gravem hanc difficultatem reſpondent quidam cum Vaſq., prærequiri ad martyrium in peccatore contritionem, vel dilectionem Dei ſuper omnia. Communius tamen docent ſatis eſſe attritionem; ſicut ſatis eſt ad Sacramentum Baptiſmi; aliter ſalus non tribueretur martyrio, ſed dilectioni Dei, nec martyrium bene diceretur ſupplere vices Baptiſmi; Quamvis enim deleret omnem reatum pœnæ, ſicut Baptiſmus, at non haberet præcipuum effectum Baptiſmi, qui eſt deletio culpæ: Neceſſarium tamen eſt, ut is conetur ad contritionem, & confeſſionem præmittat, ſi poſſit, cum non debeat exponere animam ſuam periculo æternæ damnationis, ſequendo hanc opinionem probabilem, omiſſa tutiore.

Neque dicas, Apoſtolum 1. ad Corint. 13. dicere: *Si tradidero corpus meum, ita ut*

ar-

ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodeſt: ergo martyrium ſine charitate non ſufficit ad vitam æternam.

Nam Apoſtolus non dicit, charitatem ante martyrium præhabendam eſſe: Satis enim eſt, ſi per martyrium, poſita attritione, gratia, ſeu charitas conferatur: Si autem attritio non præcedat, tamquam diſpoſitio tollens obicem gratiæ, certe martyrium nihil prodeſt, ut diximus. Præterquamquod verba illa Apoſtoli poſſunt ſumi, ut advertit Platelius, non negative, ſed contrarie, ut ſenſus ſit, quod effuſio ſanguinis pro Chriſto ſine charitate, hoc eſt cum odio proximi, nihil prodeſt.

V. Rogabis ſecundo, An eadem intentio ſuſcipiendi martyrium requiratur, quæ requiritur ad ſuſcipiendum Baptiſmum?

Reſpondeo, infantes eodem modo eſſe capaces tam Baptiſmi, quam martyrii ſine ullo actu poſitivo: at adulti, ut ſuſcipere poſſint Baptiſmum, debent expreſſe illum aliquando voluiſſe ſuſcipere actu poſitivo, & talem actum non retractaſſe: (in quo conſiſtit habitualis intentio) Contra vero ut ſint capaces martyrii, non debent illud prius actu poſitivo deſideraſſe; quare qui nunquam cogitavit de martyrio, ſi dormiens occidatur a tyranno propter fidem, eſt vere martyr, cum vere perdat animam ſuam propter Chriſtum; nec martyrium conſiſtat in ulla actione, ſed ſolum in paſſione. Ratio diſparitatis eſt, quia Baptiſmus fluminis ideo requirit poſitivam acceptationem in adultis, quia inducit novum ſtatum, novamque obligationem, quæ libere ſuſcipi debet ab homine libero: At Baptiſmus ſanguinis non inducit novum ſtatum, aut obligationem, ſed ſolum novum præmium, quod Deus liberaliſſime confert morienti propter ipſum; ſi enim tale præmium ſine ullo prævio actu datur infantibus infectis culpa originali, a fortiori dari debet adultis exiſtentibus in gratia, atque adeo habentibus majorem dignitatem ad præmium. Adde, quod adultus juſtus interpretative refert ad Deum quicquid mali ſuſtinuerit, quæ intentio interpretativa videtur ſufficientiſſima. Verum quidem eſt, quod ſi dormiens ſit in ſtatu peccati mortalis, dum in odium fidei occiditur a Tyranno, gratiam, quæ cauſatur a baptiſmo ſanguinis, non recipiat, ſicut nec recipit gratiam, quæ cauſatur a baptiſmo fluminis, qui in ſtatu peccati mortalis baptizatur. At communiſſime docent, Deum in præſenti providentia non permittere, ut in odium fidei peccator occidatur, antequam peccatum retractet ſaltem per Attritionem ſupernaturalem.

VI. Rogabis tertio, quandonam martyrium producat effectus ſuos ex opere operato, in inſtanti ne mortis, an in inſtanti, quo recipitur vulnus lethale?

Reſpondeo, probabile eſſe, quod docet Suar. tom. 5. diſp. 29. ſect. 3. Bonac., Henr. contra Cajet., & Coninck quæſt. 65. num. 159., conferre, quando martyr ſuſcipit lethalem cruciatum, non vero quando moritur; unde non privatur fructu martyrii, qui recepto tali cruciatu miraculoſe a Deo liberatur; ſicut liberatus fuit D. Joannes in dolium ferventis olei immiſſus, necnon Beatiſſima Virgo ſtans juxta crucem, tamquam Martyrum Regina. Ratio doctrinæ eſt, quia qui ſubiens mortis cruciatus a morte miraculoſe liberatur, dicitur mortuus in cauſa: ergo par eſt, ut tunc recipiat effectum martyrii, videlicet uberrimam gratiam, relaxationem totius pænæ, & laureolam, ideſt præmium quoddam accidentale, quod martyribus tribuitur, conſiſtens in quibuſdam inſignibus, & decoribus cicatricum, & in quodam gaudio accidentali; ut videre eſt apud D.Th. 3. part. quæſt. 90. art. 7. Utrum autem poſt acceptos fructus martyrii maneat confirmatus in gratia, ita ut infallibiliter non ſit amplius peccaturus? Putant Suar., & Bonac. valde probabile eſſe, utpote valde conſentaneum divinæ providentiæ, quod Deus illum confirmet, ne gloriam ſit amiſſurus. Probabile etiam eſt, ante adventum Chriſti Domini privilegium martyrii extitiſſe, cum Machabæi in numerum martyrum referantur.

ARTICULUS II.

De Inſtitutione, & neceſſitate Baptiſmi.

I. Baptiſmus probabiliter ante Chriſti paſſionem inſtitutus fuit.

II. Eſt neceſſarius, tum neceſſitate medii ſaltem in voto, tum etiam neceſſitate præcepti divini.

III. Præceptum Baptiſmi non videtur obligaſſe ante mortem Chriſti Domini.

IV. Ignorantes legem Baptiſmi poſt mortem Chriſti Domini, tenebantur ad Circumciſionem, ſive ad legem naturæ; ſi ea nondum erat promulgata; poſt promulgationem vero talis legis, qui eam invincibiliter ignorant, ſi legem naturalem ſervant, illu-

illuminabuntur, ut baptizari poſſint, ſaltem Baptiſmo flaminis.

I. QUæritur primo, quandonam fuerit Baptiſmus inſtitutus a Chriſto Domino?

Reſpondeo, Alios velle cum D. Th. & Vaſq. inſtitutum fuiſſe quando Chriſtus fuit in Jordane baptizatus: Alios vero cum D. Chryſoſt., & Leone Papa apud Coninck, fuiſſe inſtitutum poſt Chriſti paſſionem, quando dixit Dominus, *Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.* Probabilius autem eſt, ante Chriſti paſſionem inſtitutum fuiſſe, tum quia Joannis 4. habetur, plures baptizandos veniſſe ad Chriſtum, quam ad Joannem, qui dixerat ſe baptizare in aqua, Chriſtum vero in Spiritu Sancto; tum etiam quia Euchariſtia, & Ordo inſtituta fuerunt in nocte ante paſſionem; ergo antecedenter inſtitutus erat Baptiſmus, qui erat janua Sacramentorum: Sine fundamento enim dicitur Chriſtum diſpenſaſſe tunc in hoc, quod reciperetur Ordo, & Euchariſtia ante Baptiſmum.

II. Quæritur ſecundo, quanam neceſſitate neceſſarius ſit Baptiſmus?

Reſpondeo juxta dicta quæſt. 1. art. 2. eſſe neceſſarium, tum neceſſitate medii ſive in re, ſive in voto propter connexionem, quam habet ex natura ſua cum ſalute æterna, poſita Chriſti inſtitutione; tum neceſſitate præcepti propter connexionem, quam habet cum ſalute æterna, etiam ratione obligationis per præceptum inductæ de eo ſuſcipiendo; quia quod eſt neceſſarium neceſſitate medii, eſt etiam neceſſarium neceſſitate præcepti, quamvis non e converſo: Nec datur ſolum præceptum naturale Baptiſmi, utpote medii neceſſarii ad ſalutem; ſed etiam poſitivum Chriſti Domini: quando enim Dominus dixit, *Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos, &c.* præcepit Apoſtolis, ut inquit Hieronym., quod Gentes fidem docerent, eiſque baptiſmum præciperent: Hoc autem præceptum obligavit eos, qui erant tempore, quo Chriſtus Dominus hanc legem tulit, etiam Apoſtolos, & B. Virginem, qui erant juſtificati, ut capaces fierent reliquorum Sacramentorum; Obligat etiam omnes infideles; obligatque adultos, ut quamprimum commode poſſunt, illum recipiant, vel ſaltem non multo tempore differant, ne ſe exponant periculo damnationis, & priventur maximis fructibus Baptiſmi; cum autem infantes ante uſum rationis obligari non poſſint, obligantur eorum Parentes, aut Tutores, ut illis Baptiſmum procurent; idque non ſolum ex charitate, & pietate, ſed etiam vi legis Baptiſmi. Unde peccant, ſi per longum tempus differant abſque cauſa illorum Baptiſmum, verbi gratia, ex Soto per duodecim dies, & ex Ledeſma per quindecim.

III. Quæritur tertio; quandonam cœpit obligare lex Baptiſmi pro univerſo Orbe?

Reſpondeo, probabile eſſe, quod non obligarit ante Chriſti mortem; quia non eſt credibile, quod Chriſtus voluerit homines ad utramque legem, veterem, & novam ſimul obligare: lex autem vetus obligavit uſque ad mortem Chriſti, ut patet tum ex ſciſſione veli templi, quæ facta fuit tempore paſſionis, & ex Auguſtino ſignificavit ceſſationem veteris legis; tum ex illis verbis Chriſti Domini in cruce prolatis, *Conſummatum eſt*, quæ ab omnibus Doctoribus intelliguntur de ceſſatione veteris legis, ut communiter notant apud Bonac.. Quare lex Euangelii cæpit obligare poſt mortem Chriſti eos, quibus ſufficienter talis lex innotuerat: ſtatim enim poſt legem veterem ſucceſſit lex novi teſtamenti; Quia tamen talis lex non ſtatim toti mundo promulgata fuit, ideo aliqui cum Bellarmino docent, hanc legem omnes obligaſſe die Pentecoſtes, quando Apoſtoli variis linguis novam legem publicarunt: Alii putant, univerſalem obligationem cæpiſſe paulo poſt excidium Hieruſalem, quod accidit anno Salutis 73. hoc eſt quadrageſimo poſt Chriſti mortem, quo tempore Apoſtoli Euangelium toti mundo prædicaverant: Et utraque opinio videtur probabilis Bonacinæ.

IV. Rogabis, quonam remedio ſalvabantur ii, qui poſt mortem Chriſti ignorabant legem Baptiſmi, nondum promulgatam? & quonam remedio ſalvantur ii, qui poſt promulgationem legis Baptiſmi invincibiliter illam ignorant?

Reſpondeo ad primum, quod illi tenebantur ad Circumciſionem, ſeu ad remedium naturæ, quia præceptum illius non fuit abrogatum uſque ad promulgationem novæ legis, nec aliud remedium fuerat ſubſtitutum; aliter dicendum eſſet, quod homines illi tunc caruiſſent remedio ad ſalutem. Quare lex vetus ceſſavit in morte Chriſti ſolum relate ad eos, qui novam non ignorabant; ſed relate ad omnes ceſſavit ſolum poſt promulgationem novæ legis

gis factam toti mundo. Ad ſecundum, aliqui Doctores opinati ſunt, quod iſti damnentur, quia poſt generalem Euangelii promulgationem non reſtat aliud remedium tollens originale præter Baptiſmum aut in re, aut in voto. Sed Recentiores communiter cum D. Th. 2. 2. quæſt. 10. art. 7. putant, quod ſi naturæ legem ſervent, Deus daturus illis ſit lumen, & ſpeciale auxilium ſupernaturale, quo ſe valeant ad illum convertere per fidem ſtricte dictam, ſine qua nemo ſalvus eſſe poteſt in præſenti providentia; necnon per ſpem, & charitatem; atque adeo per Baptiſmum in voto ſalvari: quod videtur conforme ſummæ pietati, & miſericordiæ divinæ; ut fuſe expendi in Trutina Antiqueſnelliana, exponendo theſim vigeſimam nonam a Clemente XI. proſcriptam; necnon in Curſu Theologico diſp. p. de Gratia quæſtione octava. Immo juxta doctrinam Vaſquii veroſimilius ſi quis ex Infidelibus naturæ legem ſervaret, Deus ſua providentia ita cauſas ſecundas combinaret, ut ibi præſto eſſet aliquis Concionator, qui illum myſteriis fidei inſtrueret, ac baptizaret; non ſecus ac Actorum 8. miſit Deus Philippum, qui Eunuchum Reginæ Candacis edoceret, ut fide ſtricte dicta ad Baptiſmum diſponeretur. Et Actorum 10. ad orationes Cornelii Centurionis miſit Deus Petrum, qui Gentilibus myſteria fidei exponeret, ac deinde illos baptizaret.

ARTICULUS III.

De Materia Baptiſmi.

I. Cur aqua naturalis ſit materia remota Baptiſmi?

II. Quænam dicatur aqua naturalis?

III. Materia Baptiſmi proxime eſt ablutio, ſive fiat per aſperſionem, ſive per infuſionem, ſive per unam, aut trinam immerſionem juxta morem Eccleſiarum.

IV. Si ante tertiam immerſionem infans decedat, eritne baptizatus?

V. Quid ſi abluatur in ſolo digito? aut ſi in puteum infans projiciatur animo illum baptizandi?

I. CUm Baptiſmi materia duplex ſit, altera remota, altera proxima, Quæritur primo, quænam ſit materia remota Baptiſmi?

Reſpondeo eſſe aquam naturalem, ut definitur a Trident. ſeſſ. 5. can. 7. & colligitur ex illo Chriſti Domini: *Niſi quis renatus fuerit ex aqua, &c.* Quare autem ita Baptiſmum Chriſtus Dominus inſtituerit? congruentia fuit, quia aquæ eſt facillimus uſus, & commoditas facilis, & aptitudo magna ad ſignificandam internam munditiem, perſpicuitatem, & refrigerationem ardoris concupiſcentiæ, quæ cauſantur ab hoc Sacramento.

II. Hinc ſequitur, quamlibet aquam naturalem eſſe veram hujus Sacramenti materiam, maris, fluminis, paludis, pluviæ, balnei, etiam ſulphurei, ut communiter docent apud Dian. 3. part. tract. 7. reſol. 5. non eſſe vero materiam ſalem, nivem, grandinem, gelu, & glaciem, quamdiu ſunt concreta, quia non manet in iis uſus aquæ aptus ad lavandum, ut Doctores communiter cum Fill. tom. 1. tract. 1. cap. 2. docent: ſecus vero ſi ſint reſoluta; quamvis Coninch putet aquam ſalis reſolutam eſſe diverſæ ſpeciei ab aqua maris, & ideo eſſe ineptam. Quod ſi nix, glacies, &c. reſolvantur in manibus baptizantis ante ablutionem, eſt materia ſufficiens; ſi vero in corpore baptizati, negat Vaſq., quia baptizans non proprie abluit, affirmat Suar., quia Baptiſmus conſiſtit in ablutione paſſiva; & utraque opinio eſt probabilis Dianæ part. 5. tract. 3. reſol. 3. quamvis opinio Suar. ſit ſolum ſpeculative, non practice probabilis, ut conſtat ex prima Theſi ab Innoc. XI. proſcripta. Porro non eſt materia apta aqua artificialis, puta roſacea, ex herbis expreſſa, & diſtillata, nec cerviſia, vinum, lac, aqua ardens, ſudor, lacrymæ, phlegma, ſaliva, &c.; Nec aqua naturalis, quæ ita alterata eſt, & cum aliis rebus mixta, ut non ſit amplius apta ad abluendum, ut juſculum, lutum, lixivium, vinum aquæ immixtum; quamvis ex Trull. videatur, ſpeculative loquendo, ſufficiens lixivium, quia per cineres aqua non corrumpitur.

Pariter aqua extracta ex brodio carnium, vel piſcium videtur eidem Trull. ſufficiens; ſicut extracta e luto; necnon ex Fernand. apud Dian. reſol. 5. aqua, quæ colligitur ex vaporibus denſatis ex olla emergentibus, qui in teſtaceo tegmento reperiuntur, & quæ hyemali tempore ex parietibus, lapidibuſque fluit; non tamen quæ fluit ex vite, vel arboribus, quia non eſt aqua, ſed ſuccus. Verum quia iſtæ materiæ ſunt dubiæ, in ſola extrema neceſſitate adhiberi poſſunt, ſicut etiam Putean. & de la Crux docent, poſſe etiam adhibe-

be-

beri ſub conditione in extrema neceſſitate aquam roſaceam, & diſtillatam.

III. Quæres ſecundo, quæ ſit materia Baptiſmi proxima?

Reſpondeo eſſe ablutionem, ſeu contactum, quo aqua per actionem Miniſtri ſucceſſive tangit corpus baptizati; ſive fiat per aſperſionem, ſive per infuſionem, ſive per unicam, aut per trinam immerſionem, juxta morem Eccleſiarum. Quilibet autem ſub mortali tenetur Eccleſiæ ſuæ ritum ſervare; Et quamvis Eccleſiæ ut plurimum nunc utantur infuſione; creduntur tamen Apoſtoli aſperſione baptizaſſe, quando una die quinque millia hominum baptizarunt, ut notat Hurtad. de Bapt. apud Dian. part. 5. tract. 3. reſol. 19.

Rogabis, ſi ante tertiam immerſionem, ſed poſt integram formam Baptiſmi puer moriatur, erit ne baptizatus?

IV. Reſpondent Trull.,& Ochagav., quod ſi Miniſter habeat debitam intentionem faciendi, quod inſtituit Chriſtus poſt primam ablutionem, ille eſt baptizatus; ſi tamen velit culpabiliter alligare baptiſmum ad trinam immerſionem: ita ut non intendat baptizare ante omnes tres immerſiones, certe non erit baptizatus, ſi ante moriatur, idque ex defectu intentionis, ut notat Bonac.: Palud. tamen apud Dian. part. 5. tract. 3. reſol. 17. putat, quod ſi finita forma continuetur ablutio, non habebitur Sacramentum, niſi ablutione finita, quia cum Miniſtro incumbat determinare materiam, non cenſetur illam determinaſſe, niſi cum ceſſat abluere. Quicquid tamen ſit de tali eventu, certe unuſquiſque debet habere intentionem miniſtrandi Sacramentum, non quando incipit, aut ceſſat ablutio, ſed juxta intentionem Eccleſiæ, & prout Chriſtus Dominus inſtituit; quod pariter dicendum in quæſtione illa celebri, Quandonam vinum in Calice convertatur in Chriſti Sanguinem? num poſt prolationem illorum verborum, *Hic eſt enim calix Sanguinis mei*, an poſt prolationem reliquorum? cum diſputent Doctores, an reliqua etiam ſint eſſentialia; & D. Th. hic quæſt. 78. art. 3., & alibi cum aliis Thomiſtis in partem affirmativam inclinet, ut ſuo loco dicemus.

V. Sequitur ex dictis primo, non baptizari Petrum, ſi exiſtat in aqua, & Miniſter proferat formam Baptiſmi; quia non abluitur a Miniſtro. Secundo etiam guttulam, ſeu ſcintillam aquæ ſufficere ad baptiſmum, cum ſatis ſit ad ablutionem; quare ſatis eſt, ſi baptizandus abluatur digito in aquam merſo. Tertio, ad validitatem baptiſmi requiri, ut aliqua pars hominis principalis abluatur, ad hoc, ut ſit verum dicere, quod homo abluatur: quare non ſatis eſt, quod aqua tangat capillos, ut tenet Bonac. contra Vaſq:, Con., Sot.: At ſatis eſt, ut tangat brachium, pedem, digitum; quia ſicut homo dicitur vulneratus, in quacumque parte vulneretur, ita dicitur ablutus, in quacumque parte abluatur. Verum ad tollendos ſcrupulos debet caput ablui: quod ſi in ſcapulis, pectore, humeris, manu, vel pede ſit ablutus, exiſtimat Fill. tom. 1. tract. 2. cap. 3. cum Navar., quod poſſit ſub conditione rebaptizari; quamvis non ſit neceſſarium, quia multi docent, eſſe tutam ſententiam docentem eſſe baptizatum. Equidem tamen cenſeo eſſe ſub conditione rebaptizandum, ne dubius ſit, aut ſolum probabilis baptiſmus, ſine quo nullum aliud Sacramentum ſuſcipi valide poteſt.

Sequitur ultimo, quod ſi infans projiciatur in puteum animo illum baptizandi, probabiliter ſit baptizatus, ut docent Suar. Vaſq., Con., & alii apud Trull. contra Henriq., & Sot.: Neque obſtat, quod illa potius videtur ſuffocatio, quam ablutio; aut ſi eſſet ablutio, eſſet ordinata ad ſubmerſionem, & necem, non ad reſurrectionem. Nam vere eſſet ablutio ordinata ad reſurrectionem animæ, quamvis ad necem corporis: Contra vero, ſi infans caderet in puteum, & alter formam proferret, non baptizaretur, quia non ablueretur a Miniſtro; Sicut nec baptizatur, ſi uno tenente puerum, & proferente formam, alter aquam infundat: At ſi aqua a tecto cadat, vel ab alio immittatur, & Titius puerum ſubmitteret tali aquæ proferendo formam, illum baptizaret; quia vere diceretur illum abluere. In extrema tamen neceſſitate infans baptizari poteſt ſub conditione, abluendo capillos, vel umbilicum, quia eſt etiam pars excrementitia præſcindenda a corpore infantis, & ut putat Ochagav. etiam in pelle, quam Medici appellant ſecundinam, quia reputatur veluti pars pueri, & tamquam ejus cutis.

AR-

ARTICULUS IV.

De Forma Baptiſmi.

I. Legitima eſt ex Florentino tam forma Baptiſmi, qua utitur Eccleſia Græca, quam ea, qua utitur Eccleſia Latina.
II. Quomodo debeat Trinitas Perſonarum exprimi?
III. Quonam etiam pacto exprimenda eſt unitas eſſentiæ divinæ?
IV. Non pertinent ad Formæ eſſentiam particulæ illæ, Ego, In, Amen, ſed dubitatur de particula, Et.
V. Num poſſit unus plures ſimul baptizare, & num plures unum?
VI. Quænam variatio formæ videatur accidentalis.

I. DUæ ſunt Baptiſmi formæ uſitatæ, altera ab Eccleſia latina dicendo, *Ego te baptizo in nomine, &c.*, altera apud Græcos dicendo, *Baptizetur ſervus Chriſti in nomine, &c.*; Utraque legitima ex Florent.; Nobis tamen non licet hac uti contra conſuetudinem Eccleſiæ latinæ: nec illis licet uti noſtra.

II. Quæritur nunc primo, an eſſentialiter ad formam Baptiſmi requiratur invocatio explicita Trium perſonarum ſecundum proprietates relativas?

Reſpondetur affirmative, ut conſtat ex illo Matth. ult., *Baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti:* quare baptiſmus collatus in nomine Chriſti nullus eſt ex Florentino; ſicut nec baptiſmus collatus in nomine Trinitatis, aut in nomine Dei, aut in virtute Sanctæ Crucis, aut in nomine Trium Perſonarum, aut in nomine primæ, ſecundæ, & tertiæ perſonæ; cum non explicentur tres perſonæ ſecundum proprietates relativas. Imo multi docent cum D. Th. & aliis contra Cajet. apud Trull., quod nec ſufficiat in nomine Genitoris, Geniti, & Spirati, quia Chriſtus inſtituit, quod ſub illis vocibus relativis Patris, Eilii, &c., quæ ſunt communiores, & uſitatiores, baptiſmus conferatur: Verius tamen dicitur, quod ſit validus, quia ſunt nomina ſynonyma: Sufficit vero ex Trull., ſi dicatur, In nomine Patris, Verbi, & Spiritus Sancti; Quamvis autem ex Actibus Apoſt. cap. 14. conſtet, quod Apoſtoli baptizarent in nomine Chriſti, nihilominus vel id fuit ex ſpeciali diſpenſatione, ut magis redderetur glorioſum nomen, quod tunc temporis erat apud Gentes contemptui: vel, ut communius docent, ibi baptiſmus factus in nomine Chriſti ſignificatur Baptiſmus inſtitutus a Chriſto, & qui per fidem in Chriſtum, & per merita Chriſti operabatur, cum opponatur Baptiſmo Joannis. Vel demum ſit ſenſus, quod in collatione baptiſmi nomen Chriſti adderetur dicendo, Ego te baptizo In nomine Patris, Filii ejus Jeſu Chriſti, & Spiritus Sancti.

III. Quæres ſecundo, An etiam eſſentialiter exprimi debeat unitas eſſentiæ divinæ, dicendo, In nomine, &c.?

Reſpondeo etiam affirmative propter eandem rationem; inde invalidus eſt baptiſmus, ſi dicatur, In nominibus Patris, Filii, &c., vel ſi dicatur, Baptizo te cum Patre, & Filio, & Spiritu Sancto. Immo ſi dicatur, Baptizo te in nomine Patris, in nomine Filii, & in nomine Spiritus Sancti, Coninch, & alii apud Bonac. putant eſſe invalidum; Alii tamen probabilius putant eſſe validum, quia trina illa nominis repetitio non videtur multiplicare eſſentiam. Dubium etiam eſt, an ſit validus baptiſmus, ſi loco illius verbi, *In nomine*, dicatur, In virtute? quia nomen videtur importare præter virtutem, etiam invocationem Trium perſonarum? Dubitatur pariter, an ſit validus, ſi dicatur, Te baptizo in Deo Patre, Filio, & Spiritu Sancto? Illud recolo, quod diximus quæſt. ſuper. quod ſi quis baptizaret, dicendo, In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, & Beatæ Virginis, invalide baptizaret, ſi illam invocaret effective, prout invocantur Tres perſonæ ad efficiendum Sacramentum; ſecus vero, ſi invocetur deprecatorie, intendendo auxilium Beatæ Virginis baptizato implorare, ut notat Dian. part. 1. tract. 15. reſol. 48.

IV. Quæritur tertio, quænam particulæ in forma Baptiſmi ſint eſſentiales?

Reſpondeo, particulam, *Ego*, *In*, *Amen*, non eſſe de eſſentia; unde validus eſt Baptiſmus, dicendo, Baptizo te nomine Patris, &c., quia idem ſenſus remanet illis omiſſis: idem enim eſt præcipere nomine regis, ac in nomine regis: illas tamen particulas omittens ex Henriq. peccat graviter: Communius tamen apud Dian. part. 1. tract. 15. reſol. 14. docent, quod peccet venialiter, ſi abſit ſcandalum, cum non ſint materia gravis: Et idem dicas, ſi quis vulgari idiomate baptizaret, niſi tamen id faceret, quia non bene callet idio-

ma

ma latinum. Qui vero omittit conjunctionem, *Et*, invalide baptizat ex Sylveſt.; communius tamen docent, quod valide.

V. Quæritur ultimo, an poſſit unus plures ſimul baptizare, vel plures unum?

Reſpondeo ad primum, poſſe quidem unum baptizare plures, etiam unica aſperſione, ut notat Trull. (& quidem licite in neceſſitate,) dicendo, *Ego vos baptizo*: Sicut poteſt unus plures ordinare, vel abſolvere, dicendo, *Ego vos abſolvo* &c. *Accipite poteſtatem*, &c., dummodo abluat illos, dum formam profert, vel ſaltem moraliter conjungatur materia cum forma; ſicut enim qui manibus poculum tenet ori applicatum, dicere moraliter poteſt, *Ego bibo*, ita ſi quis ſtatim prolata forma abluat, dicitur moraliter tunc, cum formam profert, abluere. Non eſt tamen ſequendus Heredia, qui apud Dian. part. 3. tract. 4. reſol. 6. docet, ſatis eſſe, ſi intercedat inter ablutionem, & formæ prolationem unum *Pater noſter*.

Ad ſecundum reſpondeo, poſſe etiam plures baptizare unum, dummodo ſinguli ſeorſim ponant materiam, & formam, & intendant abſolute, & totaliter baptizare; ſecus vero ſi vellent baptizare partialiter; aut, ſi Petrus dicat, Ego baptizo te, ſi Paulus nunc baptizans non te baptizat, & viceverſa dicat ſimiliter Paulus, *Ego baptizo te*, ſi Petrus nunc baptizans non te baptizat: iſtæ enim conditiones reddunt formam ſe falſificantem; imo, ut docent Logici in libris Perihermenias, iſtæ propoſitiones materialiter tantum proferri poſſunt: omnis enim actus intellectus, & voluntatis debet habere objectum a ſe diſtinctum; in hoc autem caſu non haberent objectum diſtinctum a ſe, ut patet conſideranti.

Notandum hic, quod quando duo, tamquam cauſæ totales ſimul baptizant eundem, ille ſolum baptizat, qui prius ponit materiam, & formam; alter vero non eſt irregularis ex reiteratione Baptiſmi, quia non habetur nova applicatio materiæ, & formæ poſt primum baptiſmum, ut requiritur ad peccandum, & incurrendam irregularitatem; ſicut non peccant Sacerdotes, qui quando initiantur, proferunt ſimul cum Epiſcopo formam conſecrationis, quamvis ille prius conſecret, qui prius formam abſolvit.

Notandum etiam cum Bonac. apud Trull., quod valide baptizet Epiſcopus, ſi dicat, *Nos baptizamus te* pro *Ego te baptizo*; quia *Nos* ponitur auctoritative pro *Ego*: Et probabile eſt, ſpeculative loquendo, quod valide baptizet, ſi dicat, *Ego vos baptizo*, pro *Ego te baptizo*, quia talis mutatio non eſt ſubſtantialis, & Italico ſermone ſæpe pluralis hic numerus pro ſingulari uſurpatur. Valide etiam baptizat Latinus adhibendo ſacrilege formam Græcorum, *Baptizetur ſervus Chriſti*, vel dicendo, *Baptizet te Chriſtus*, ut communiſſime docent Doctores apud Conink contra quoſdam Canoniſtas; ſicut valide conſecrat latinus in fermentato; quia materiæ, & formæ eſſentiales Sacramentorum ſunt eædem pro tota Eccleſia; cum ſint a Chriſto Domino inſtitutæ; quamvis poſſit Eccleſia prohibere, ne quis aliqua forma contra conſuetudinem utatur.

ARTICULUS V.

De Baptiſmi Miniſtro.

I. Etiam Turca, & Hæreticus, necnon Mulier poteſt hoc Sacramentum adminiſtrare.

II. Num iterandus ſit ſub conditione Baptiſmus collatus ab Obſtetricibus?

III. Quinam poſſit baptizare ſolemniter?

IV. In caſu neceſſitatis quinam præferendus ſit, qui baptizet?

V. Quinam irregularitatem incurrant ex illicita Baptiſmi collatione?

I. QUæritur primo, quinam ſit Miniſter hujus Sacramenti?

Reſpondeo, eſſe quemcumque rationis compotem, diſtinctum tamen ab ipſo baptizando: unde in neceſſitate poteſt etiam Turca, & Paganus, & excommunicatus, etiam hæreticus, etiam mulier baptizare, dummodo habeat intentionem faciendi, quod facit Eccleſia; cum enim Sacramentum hoc ſit maxime neceſſarium omnibus, congruum fuit, ut cuilibet talis poteſtas conferretur: Nemo tamen poteſt ſe ipſum baptizare, ut conſtat ex cap. *Debitum* de *Baptiſmo*, & colligitur ex verbis Domini, *Baptizantes eos*: Sicut enim nemo poteſt ſe ipſum generare corporaliter, ſic nec regenerare ſpiritualiter.

II. Notandum hic, Sylveſtrum docere apud Dian. part. 5. tract. 13. reſol. 88., quod ſi quando obſtetrix baptizet puerum, poſſit hic iterum ſub conditione baptizari, quia dubium eſt, ne ſubito caſu neceſſitatis turbata aliter fecerit, quam oportuit; quod aliquæ Synodi decreverunt. Commu-

nius tamen docent apud Dian. quod univerſim in noſtris regionibus non ſit prudens ratio dubitandi de validitate Baptiſmi collati ab obſtetricibus, quæ ſolent eſſe inſtructæ juxta obligationem, quam habent; unde ſolum in Eccleſia ſupplendæ ſunt ſolemnitates omiſſæ: Quamvis Poſſev. apud Dian. part. 5. tract. 3. reſol. 6. putet, non eſſe mortale cæremonias omiſſas non ſupplere in Eccleſia, ſecluſo contemptu. Baptizandus eſt pariter ſub conditione infans, qui in caſu neceſſitatis baptizatus eſt in utero Matris per aquam eo immiſſam, juxta dicta quæſt. 1. art. 7. quia licet probabiliſſimum ſit, infantem nondum egreſſum ex utero matris capacem eſſe baptiſmi, non tamen eſt omnino certum apud Doctores.

III. Quæres ſecundo, Quinam ſit Miniſter Baptiſmi ordinarius, ſeu ex vi ſuæ inſtitutionis deputatus ad illum miniſtrandum ſolemniter?

Reſpondeo, eſſe Sacerdotem, ut conſtat ex Florent. in decreto Eugen. cap. *Firmiter*, & ex uſu Eccleſiæ, & ratione D. Th.; quia ſcilicet Sacerdos vi ſuæ conſecrationis recipit poteſtatem in corpus Chriſti verum: ergo etiam in corpus Chriſti myſticum, ideſt in homines: Sicut autem Sacerdos quilibet habet poteſtatem conferendi Sacramentum Pœnitentiæ, ſed ut valide illud conferat, debet habere juriſdictionem ab Eccleſia; ita pariter, ut licite baptiſmum Sacerdos conferat ſolemniter, indiget facultate Epiſcopi, vel Parochi perſonæ baptizandæ, propter bonum Eccleſiæ regimen. Quare quando a Florentino dicitur, quod Sacerdos ſit ordinarius Miniſter baptiſmi, non eſt ſenſus, quod Sacerdos habeat completum jus baptizandi, ſed ſolum quod homo per Sacerdotium fiat idoneus, cui committatur ordinaria poteſtas baptizandi, ſicut & abſolvendi. Et ratio a priori eſt, quia ad ſolos Principes ſpectat aſcribere aliquem in membrum Communitatis, & communicare privilegia; non ſunt autem Principes Eccleſiæ Sacerdotes, ſed h. m. Principes ſunt Epiſcopi, & Paſtores animarum: Itaque ſolum Paſtor proprius hominis baptizandi, videlicet Epiſcopus, vel Parochus in propria Diœceſi, aut Parochia, poſſunt jure ſuo ſolemniter baptizare, & poſſunt facultatem hanc communicare cuilibet Sacerdoti: Imo ob juſtam cauſam in neceſſitate non extrema, ſed notabili, ut putat Conink, (qualis eſſet, ſi non poſſet Sacerdos commode per ſe baptizare) poſſunt concedere facultatem baptizandi ſolemniter Diacono, ut communiter Doctores docent; & colligitur ex Catechiſ. Romano de Baptiſmo. Et ratio eſt, quia proprium Diaconi munus eſt inſervire Sacerdoti: Aliis vero inferioribus Diacono ſolum Summus Pontifex poteſt facultatem concedere, ut ſolemniter baptizent, quia ritus baptizandi ſolemniter non eſt de jure divino, ſed Eccleſiaſtico; unde poteſt Pontifex, qui ſupra totum jus Eccleſiaſticum poteſtatem habet, dare cuilibet hanc facultatem.

IV. Quæres tertio, Quinam ordo ſervandus ſit in collatione Baptiſmi in caſu neceſſitatis, ut licite conferatur?

Reſpondeo, hunc ordinem ſervandum, ut fęmina non baptizet præſente viro ſciente baptizare, nec laicus præſente clerico, nec Clericus præſente Diacono, nec Diaconus præſente Sacerdote, nec Sacerdos præſente proprio Paſtore: & cęteris paribus præponendus eſt baptizatus non baptizato, catholicus hæretico, non excommunicatus excommunicato. Eſt autem mortale, ut communiter docent contra Valent. apud Trull., ſi præſente Sacerdote, qui poſſit commode baptizare, alius non Sacerdos baptizet; quia fit gravis injuria tum Sacramento, tum Ordini, & dignitati perſonæ, cujus jus uſurpatur; quin poſſit ille huic juri cedere. Imo Vaſq., Conink, & alii docent eſſe etiam mortale, ſi præſente Diacono inferior baptizet; quod tamen Suar., Sot., Granad. negant, quia Diaconus non eſt Miniſter Baptiſmi ex officio; unde non irrogaretur ejus dignitati gravis injuria, atque adeo ſolum venialiter peccaretur; Non ſecus ac ſi præſente clerico baptizaret laicus, aut præſente laico femina, aut præſente juſto non excommunicato, aut catholico baptizaret peccator, aut excommunicatus, aut hæreticus, præciſo ſcandalo: Ratio eſt, quia talis ordinis inverſio nullo jure poſitivo eſt prohibita; unde ſolum eſt mala ob quandam indecentiam, ut notat Granad. apud Dian. part. 3. tract. 4. reſol. 4., & part. 5. tract. 3. reſol. 18.

Peccaret quidem graviter Pater, ſicut etiam Mater, ſi in caſu neceſſitatis filium baptizaret aliis præſentibus, qui baptizare puerum poſſent, ut notat Dian. part. 3. tract. 4. reſol. 3., quamvis probabiliter ex Conink contra Villalob. apud eundem Dian. non privaretur jure petendi debitum; cum hæc pœna in nullo textu inveniatur. Solum

lum cognatio ſpiritualis intercedit inter baptizantem, & Parentes baptizati, quæ impedit matrimonium, non tamen habetur obligatio non petendi debitum, ſi matrimonium jam ſit contractum.

Non debet tamen eſſe multum ſcrupuloſus in expectando magis idoneo is, qui baptizantem perquirit in caſu neceſſitatis, ne forte, dum idoneus expectatur, infans decedat. Immo, ſi proles nondum tota extra uterum egreſſa baptizanda ſit, debet ab obſtetrice baptizari, cum non deceat alios advocare.

Quæritur ultimo, Quænam pœna impoſita ſit illicite baptizanti?

Reſpondeo, quod rebaptizans irregularitatem incurrit, ſicut etiam adultus rebaptizatus: Si quis tamen culpabiliter rebaptizat ſub conditione, communiter docent contra Sayr., & Hered. apud Dian. part. 3. tract. 4. reſol. 9. quod irregularitatem non incurrat; quia rebaptizatio ſub conditione non eſt ſimpliciter dicta Rebaptizatio, cui tantum impoſita eſt in jure irregularitas. Deinde clericus non Sacerdos ſolemniter baptizans, ſicut etiam Diaconus ſic baptizans ſine Sacerdotis delegatione, incurrunt irregularitatem, ex cap. 1. *de Clerico non ordinato adminiſtrante*: probabiliter autem ex Nav. Fill. apud Trull. non ſit irregularis laicus ſolemniter baptizans, quia talis pœna videtur impoſita clerico non ordinato, non laico. In cap. *Placuit* 16. quæſt. 1. prohibetur Monachis, ne baptizent, nulla tamen iis imponitur pœna; unde Granad. putat id non præcipi ſub mortali; Immo Rodriq. apud Dian. part. 5. tract. 13. reſol. 18. putat, iis prohiberi tantum, ne baptizent ſine licentia Ordinarii: Nomine autem Monachi non venit quilibet regularis, ſed ſolum illi, qui ſub obedientia Abbatis vivunt.

ARTICULUS VI.

De Subjecto Baptiſmi.

I. Num etiam infans nondum egreſſus ex utero matris poſſit ſub conditione baptizari, quando per fiſtulam ablui poteſt?

II. Invitis parentibus filii Infidelium baptizari poſſunt, ſi habentes uſum rationis Baptiſmum poſtulent, & a Parentibus ſubtrahendi.

III. Sicut etiam infantes Hæreticorum, & Apoſtatarum; Necnon filii Infidelium Mancipiorum.

IV. Non tamen filii Infidelium, qui aut nullatenus ſubjecti ſunt Principibus Chriſtianis; aut his ſubjiciuntur ſolum politice.

V. Diluuntur objecta.

VI. Si alter tantum ex parentibus Infidelibus conſentiat, infantes baptizari poſſunt. Sicut etiam omnes in periculo mortis; aut ſi ſint extra patriam poteſtatem; aut ſi perpetuo amentes.

VII. Quid de Mutis, ac Surdis a nativitate, ſi ſint adulti?

I. QUæritur primo, Quinam ſit Baptiſmi capax?

Reſpondeo, omnes homines, etiam infantes, ex Trid. ſeſſ. 7. can. 12. non tamen Satyri, ſeu geniti ex fæmina, & bruto, cum non ſint homines; ſicut nec monſtra ex fæmina, & viro genita, ſi non conſtet ea habere animam rationalem; ſi tamen dubitetur, eo quod habeant, verbi gratia, caput ferinum, & reliqua membra humana, baptizanda ſunt ſub conditione; ſicut ſi dubitetur, an fetus conſtet duplici anima rationali; (quia, verbi gratia, habet duo capita cum uno pectore, vel duo pectora ſub uno capite) duplex baptiſmus conferendus eſt; alter abſolute in ea parte, in qua perfectius caput, vel perfectius pectus apparet, & alter conditionate in altera parte. Infans in utero matris juxta communem Antiquorum ſententiam baptizari non poteſt, cum non poſſit naſci ſpiritualiter, qui non eſt natus corporaliter; ſi tamen in aliqua ſui parte ſaltem per fiſtulam lavari poſſit, Suar. Conink, & alii apud Dian. part. 1. tract. 15. reſol. 43. probabiliter putant contra Comitol., Bonac., & alios, quod in caſu neceſſitatis baptizari poſſit ſub conditione; quia, ut quis renaſcatur ſpiritualiter, ſatis eſt, ſi illa præcedat nativitas, qua de non homine fit homo, dummodo lavari poſſit, ut diximus art. 7. quæſtionis ſuperioris; Ad eum modum, quo baptizari poſſunt, ac debent ii, qui tantum exerunt manum, aut egrediuntur ex diſſecto utero matris mortuæ; quamvis naturaliter non ſint nati nativitate rigoroſe dicta; Deinde vero baptizandus eſt ſub conditione, ut diximus articulo ſuperiore, poſt totalem egreſſum, etiam qui in manu, pede, aut brachio, quod eduxit, baptizatus eſt; quia aliqui dubitant de validitate hujus Baptiſmi; Si vero poſtquam puer eduxit caput, in eo baptizatus ſit, non eſt iterum baptizandus ſub conditione.

II. Quæritur ſecundo, an liceat baptiza-

re filios Infidelium, invitis eorum parentibus?

Reſpondeo, Infideles alios eſſe, qui nunquam baptiſmum ſuſceperunt, alios vero, qui poſt baptiſmum ob hæreſim, vel apoſtaſiam defecerunt. Rurſus qui nunquam ſuſceperunt baptiſmum, alii ſunt ſubjecti in Juriſdictione temporali Chriſtianis Principibus, ut multi Indi ſubjecti ſunt Regi Hiſpaniarum, ac Luſitaniæ, & multi Judæi in Germania Imperatori: Alii nullatenus ſunt ſubjecti, ut Turcæ. Aliqui demum ſunt ſubjecti Chriſtianis, non ſolum politice in juriſdictione temporali, ſed etiam ſerviliter, ut mancipia. His poſitis

Dico primo, Filius cujuſcumque Infidelis, ſi habeat uſum rationis, & petat baptiſmum, baptizandus eſt, etiam parentibus invitis; & ab illis ſubtrahendus propter periculum ſubverſionis. Ratio eſt, quia habet jus petendi neceſſaria ad ſalutem, nec tenetur obedire Patri in his, quæ Deo opponuntur: Quod ſi dubitetur, an habeat uſum rationis; aliqui docent cum Soto apud Bonac. quod poſſit baptizari, quia in dubio inclinandum eſt in favorem fidei; Alii quod non poſſit cum Henr., quia melior eſt conditio parentum poſſidentium; Alii demum cum Sà, quod ſi complevit ſeptimum annum, præſumi debeat illum habere uſum rationis; ſecus quod non habeat.

III. Dico ſecundo, Infantes Hæreticorum, & Apoſtatarum baptizari poſſunt, invitis parentibus. Ita communiter. Ratio eſt, quia Eccleſia habet jus in ipſos parentes, illoſque poteſt ad fidem cogere, aut pæna mortis punire, ſi ſint pertinaces: ergo poteſt etiam eos privare jure, ac poteſtate, quam habent in ſuos filios, atque adeo illos baptizare, & a parentibus ſubtrahere, ſi renuant.

Dico tertio, Infantes, qui filii ſunt infidelium mancipiorum, poſſunt etiam invitis parentibus baptizari. Ita Suar., & alii contra Thomiſtas apud Dian. part. 1. tract. 15. reſol. 45.. Ratio eſt, quia iſti parvuli poſſunt a dominis ſuis, invitis parentibus, vendi, ſeu donari, & deinde ſubtracti a parentibus baptizari; (aliter non eſſent domini, ſi non poſſent vendere, aut donare: jure autem gentium hoc modo introducta eſt ſervitus) ergo poſſunt etiam baptizari, & deinde, antequam adoleſcant, a parentibus ſubtrahi ad vitandum periculum ſubverſionis: Quod aperte docet Vaſq. in 3. part. diſp. 155. cap. 4. num. 50. apud eundem Dian. Immo domini tenentur curare, ut baptizentur, quia hujuſmodi ſervi ſunt de familia Domini: ergo dominus tenetur illorum curam gerere, tam in temporalibus, quam in ſpiritualibus; *Qui enim ſuorum, & maxime domeſticorum curam non habet, fidem negavit, & eſt infideli deterior*, ex 1. ad Timoth. 3.; non tamen ad id tenentur cum magno incommodo; quia charitas non obligat regulariter cum incommodo notabili, quando proximus non eſt in extrema neceſſitate; Unde facile excuſantur, qui eos vendunt, aut in compenſationem Chriſtianorum captivorum dant ſervos, eorumque filios iiſdem reddunt, ſi non reddendo, in iis alendis, & educandis magnum incommodum ſubirent.

IV. Dico quarto, filii infidelium, qui ſolum politice ſubjecti ſunt Chriſtianis Principibus, non poſſunt invitis parentibus baptizari. Ita communiter contra Scotum, & Gabrielem apud Becanum de Bapt. quæſt. 6. Ratio eſt, quia vel iſti parvuli ſubtrahuntur a parentibus, & fieret his injuria, cum non amiſerint jus in filios; vel relinquerentur in eorum poteſtate, & fieret injuria Sacramento propter periculum apoſtaſiæ, & ſacrilegii: profanaretur enim, & contaminaretur baptiſmus, quod eſt ſacrilegium. Et confirmatur, quia Princeps ſecularis ſolum habet poteſtatem puniendi peccata, quæ ſunt contra politicam pacem, & gubernationem, adverſus quam non peccant, qui nolunt filiis dare baptiſmum.

Dices: Principes ſæculares poſſunt punire ſubditos Chriſtianos nolentes filium ſuum baptizare, & peccantes contra divina præcepta: ergo etiam ſubditos hujuſmodi infideles.

Reſpondetur, non poſſe ſubditos Chriſtianos propria auctoritate puniri a principibus ſæcularibus, niſi ſolum quando delinquunt contra publicam pacem, & gubernationem; aut quando contra jus naturæ, & Dei honorem ſacrilege peccarent; puta ſi vellent pueros interficere ad ſacrificandum Idolo. Quare ſolum ex conceſſione Magiſtratus Eccleſiaſtici poſſunt illos punire, ſi nolint filium baptizare, aut ſi peccent contra divina præcepta.

Neque replices, quod pariter poſſent ex eadem conceſſione punire ſubditos infideles, qui nolint baptiſmum conferri filiis ſuis. Nam diſpar eſt ratio, cum infideles non ſint ſubjecti poteſtati Eccleſiaſticæ, ſicut Chri-

Chriſtiani, dicente Apoſtolo, *Quid ad me de iis, qui foris ſunt, judicare?*

Dico quinto: A fortiori baptizari non poſſunt, parentibus invitis, filii Infidelium, qui nullatenus ſubditi ſunt Chriſtianis, propter eandem rationem. Ita D. Th. 3. part. quæſt. 68. art. 10.

V. Oppones primo: Eccleſia habet jus baptizandi infantes, tum ex conceſſione generali Chriſti Domini, *Baptizate omnes gentes*; tum ex conceſſione generali juris naturæ, quo licitum eſt innocentes defendere; ſi enim, quando parens vellet filium interficere, poſſemus illum eripere e manu parentis ad vitam temporalem conſervandam, a fortiori poſſumus illum eripere ad dandam illi vitam ſpiritualem per baptiſmum.

Reſpondetur, Chriſtum Dominum dediſſe poteſtatem baptizandi, non invitos adultos, ſed volentes, & infantes, conſentientibus illis, in quorum poteſtate ſunt. Jus autem naturæ concedit defenſionem innocentium in iis rebus, ad quas habent jus: cum autem habeant jus ad vitam temporalem, non vero ad baptiſmum, niſi quando adulti illum petunt; hinc licitum eſt jure naturæ illos defendere, ſi vita temporalis adimatur; ſicut etiam, ſi Pater cogat filium adultum ad ſequendam falſam religionem, non vero ſi infanti deneget baptiſmum.

Oppones ſecundo; quoties parentes abutuntur poteſtate, quam habent in filios, poſſunt jure ea poteſtate privari; ſed in caſu noſtro abutuntur; tum quia faciunt contra præceptum Chriſti de iis baptizandis; tum quia poteſtas parentum eo ſpectat, ut filios alant ad cultum Dei; quod non faciunt, qui impediunt baptiſmum filiorum.

Reſpondeo, quod licet poteſtate, quam habent in filios, abutantur, non poſſunt tamen jure ea privari, niſi a ſuperiore, qui habeat in illos juriſdictionem: Eccleſia autem nullam habet juriſdictionem nec ſpiritualem, nec temporalem in illos, ſicut habet in hæreticos, utpote baptizatos.

VI. Oppones tertio; Si iſti parvuli ſint in periculo mortis, poſſunt baptizari, quin ulla parentibus injuria irrogetur: ergo etiam extra mortis periculum: cum idem jus habeant in filios in utroque caſu.

Reſpondeo cum Conink negando conſequentiam; nam ſicut in extrema neceſſitate temporali pauperis dives amittit jus, quod habet in ſua bona; unde citra injuriam poſſunt ab eo tolli; ita in extrema neceſſitate ſpirituali infantis amittit Pater jus in puerum, & citra injuriam baptizatur; non enim natura dat jus diviti in bona, & parentibus in filios in tali caſu: unde vel poterit tunc ſecreto baptizari ad vitanda ſacrilegia, & blaſphemias in Chriſtianam fidem, vel poterit filius eripi ſine ſcrupulo e manu parentum, & deinde baptizari.

Objicies quarto: Si alter parens conſentiat, ut filius baptizetur, poteſt licite baptizari, etiam altero invito: ergo pariter utroque parente invito: nam ſi obſtat injuria, quæ fieret utrique parenti, obſtaret etiam in primo caſu injuria, quæ fieret alteri tantum parenti invito.

Reſpondetur, concedendo antecedens, dummodo non relinquatur puer ſub cura parentis inviti cum periculo ſacrilegii, & negando conſequentiam: diſparitas eſt, quia, quando alteruter parens diſſentit, lis adjudicanda eſt in favorem innocentis, & fidei: ergo non fit ulla injuria alteri parenti invito.

VII. Ex dictis ſequitur primo, quod poſſint hujuſmodi infantes baptizari, ſi extra patriam poteſtatem ſint abſque ſpe reſtitutionis, puta, quia bello juſto, vel injuſto ſunt capti, vel empti, &c. nam ceſſat ratio adducta injuriæ, & periculi apoſtaſiæ, & ſacrilegii.

Sequitur ſecundo, quod poſſint pariter baptizari perpetuo amentes, etiam extra mortis articulum invitis parentibus, cum pariter in iis ceſſet periculum profanationis. Cum autem ad Baptiſmum ſuſcipiendum in adultis tria requirantur, videlicet, Intentio, Fides ſupernaturalis, ſine qua impoſſibile eſt placere Deo, & Attritio (ſi minus contritio) ſupernaturalis, ſine qua peccata commiſſa non remittuntur, idcirco muti adulti baptizandi non ſunt, niſi exterioribus ſignis oſtendant, ſe intelligere talia remedia ad ſalutem animæ ab uno Deo inſtituta eſſe, & ad fidem, ac attritionem ſupernaturalem excitentur. Qua in re ad Epiſcopum, vel Parochum recurrendum eſt, ut cum aliis viris doctis rem omnem conferat, inquirendo, num iis adſit debita intentio, necnon attritio ſpernaturalis de peccatis commiſſis, ſi forte in mortalia lapſi ſint; & fides etiam ſupernaturalis Dei unius, & Remuneratoris; quæ omnia non facile in mutis a nativitate, & ſurdis reperiuntur. Et facilius forte erit eos ad baptiſmum flaminis diſponere, hoc eſt ad amorem Dei ſuper omnia, qui pariter,

ter, ut ſit ſupernaturalis, & ad gloriam perducere poſſit, neceſſario prodire debet a fide ſupernaturali; ut proinde etiam ad hanc fidem muti excitandi ſint. Dixi, quod ad ſuſcipiendum Sacramentum baptiſmi requiratur in mutis præter dolorem ſupernaturalem, qui ſaltem ſit attritio de peccatis commiſſis, etiam fides ſupernaturalis, non tamen habitualis infuſa, ſed actualis: quamvis enim Chriſtus Dominus dixerit; *Qui crediderit, & baptizatus fuerit, ſalvus erit:* non inde fit, quod ad baptiſmum prærequiratur fides habitualis infuſa: valide enim recipit baptiſmum, qui fide ſupernaturali credit Deum eſſe unicum, & Remuneratorem, eſto culpabiliter negaret aliquem alium articulum fidei; dummodo in ſuſceptione baptiſmi intendat ſuſcipere Sacramentum a Chriſto Domino inſtitutum; quo caſu nec gratiam, nec fidem infuſam cum baptiſmo reciperet propter peccatum infidelitatis; reciperet tamen Sacramentum, & characterem; aliter eſſet rebaptizandus, quod nemo dixerit.

ARTICULUS VII.

De Effectibus, & Ritibus Baptiſmi.

I. Primarii effectus Baptiſmi ſunt quinque. Tres vero ſecundarii.

II. Cæremoniæ ab Eccleſia inſtitutæ in collatione Baptiſmi ſub mortali ſervandæ ſunt, niſi parvitas materiæ excuſet.

III. Num cauſent aliquem effectum ſupernaturalem ex opere operato.

IV. Patrinus in Baptiſmo dumtaxat ſolemni adhibendus eſt, quod ſi in privato adhiberetur, probabiliter cognationem ſpiritualem non induceret.

V. Quid ferat poſt Tridentinum Cognatio ſpiritualis?

VI. Quid requiritur ad cognationem ſpiritualem contrahendam?

I. QUæritur primo, quinam ſint primarii Effectus Baptiſmi?

Reſpondeo, quinque a Doctoribus enumerari: primo deletionem omnis culpæ, dummodo tunc non ſit affectus ad culpam aliquam venialem; quæ ſane, dum committitur, non deletur; ſicut nec remittitur culpa mortalis, niſi ſaltem per attritionem ſupernaturalem ſit retractata: Culpas autem aliquas veniales etiam ſine retractatione relaxari in præſenti ordine docent communius in de Pœnitentia. Secundo, relaxationem omnis pœnæ peccatis, quæ remittuntur, debitæ, ex Trident. ſeſſ. 5. cap. 5. Tertio gratiam juſtificantem cum choro virtutum infuſarum, non ſolum Theologicarum, quod declarat Tridentinum, ſed etiam Moralium, quod omnes Doctores docent. Quarto, gratiam Sacramentalem, quam explicavimus quæſt. 1. art. 5. conſiſtentem in exigentia ſpecialium auxiliorum, quibus homo excitetur ad ſuperandum concupiſcentiæ fomitem, & ſe diſponat ad fidem conſervandam, Chriſti præcepta ſervanda, & reliqua Sacramenta digne ſuſcipienda. Quinto characterem.

Præter hos quinque primarios effectus, enumerantur tres alii ſecundarii. Primo quidem, quod aperiat januam cæleſtem, cum removeat omne impedimentum culpæ, & pœnæ, ut notat D. Th. quæſt. 63. art. 7. Secundo, quod ſubjiciat hominem poteſtati, & juriſdictioni Eccleſiæ, & obliget illum ad ſervanda præcepta Eccleſiaſtica; cum per baptiſmum fiat Eccleſiæ membrum, & ovis Chriſti Paſtoris; Etenim Apoſt. 1. ad Cor. 5. dicit, *Quid enim mihi de his, qui foris ſunt, judicare?* Poteſtas autem eccleſiaſtica, cui baptizatus ſubjicitur, triplex eſt; Prima ordinis; Secunda juriſdictionis interioris; Tertia exterioris: Prima refertur ad Sacramenta conficienda, & adminiſtranda; Secunda ad regendum populum Chriſtianum in foro conſcientiæ, quod fit abſolvendo, & ligando; Tertia ad eundem populum Chriſtianum regendum in foro exteriori, quod fit leges ferendo, excommunicando, & alias penas, aut premia, vel indulgentias conſtituendo, & omnibus his poteſtatibus homo per baptiſmum ſubjicitur.

Tertio, Baptiſmus tollit irregularitatem contractam ex delicto, puta ex homicidio culpabili; quamvis, ut notat Bonac. de Irregularitate, cum ante baptiſmum nulla pœna Eccleſiaſtica, atque adeo nulla irregularitas incurri poſſit, re vera, & proprie loquendo per baptiſmum non tollitur ulla irregularitas, ſed potius dicendum, quod homo non aſficiatur ulla irregularitate ob delictum commiſſum ante baptiſmum; quia homo per baptiſmum regeneratur, & quaſi fit homo novus: Quando tamen defectus, propter quem inducta eſt irregularitas, perſeverat poſt baptiſmum, verbi gratia, ſi perſeveret cæcitas, illegitimitas, manet homo poſt baptiſmum irregularis; ſicut etiam manet irregularis propter bigamiam antecedentem, non conſurgen-

gentem ex delicto, ut jure ſancitum eſt: At irregularitas ex defectu lenitatis contracta propter homicidium juſtum, ut Judicis, & Militis juſte pugnantis, non manet in baptizato poſt baptiſmum, ex Sylv., & Nav. cap. 27. num. 209. apud Trull.. Quando autem baptiſmus ficte, ſeu cum peccato ſuſceptus, recedente fictione, producat effectum ſuum, & quomodo talis fictio tollatur, diximus quæſt. 1., cum de Sacramentis in genere, art. 5. ubi etiam art. 3. diximus de diſpoſitione requiſita ad recipiendum Sacramentum, & fructum ſacramenti; & art. 8. multa de ritu, & cæremoniis ſervandis in adminiſtratione ſacramentorum.

II. Quæritur hic ſecundo, Quinam ritus, ſeu cæremoniæ ſervandæ in collatione baptiſmi?

Reſpondeo, & dico primo, ſervandas eſſe cæremonias, ſeu ritus etiam accidentales ab Eccleſia approbatos in collatione hujus Sacramenti; ita ut mortale ſit illos omittere, niſi parvitas materiæ excuſet, ut diximus loco laudato: Verbi gratia, mortale eſt ſolemniter baptizare in aqua non benedicta, vel in Chriſmate alterius anni ſine neceſſitate, ut notat Bonac. num. 20.; hujuſmodi enim cęremoniæ adhibentur ab Eccleſia non ſolum ad inſtructionem populi, & ad reverentiam Sacramenti, ſed etiam ad efficaciam, cum operentur effectum aliquem ſupernaturalem, ex D. Th. qu. 51. art. 2., & 3. Conink, Filliuc. apud Trull.

Dico ſecundo, ex cæremoniis aliæ præcedunt baptiſmum, ut Catechiſmus, exorciſmus, Dæmonis adjuratio, olei unctio, &c.; aliæ ſubſequuntur, ut Chriſmatis unctio, & aliæ, quæ in rituali continentur. Præcedit Catechiſmus, quia Chriſtus Dominus præcepit, ut baptiſmum doctrina chriſtiana præcederet: *Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos, &c.* Aliæ cæremoniæ operantur effectum aliquem ſupernaturalem, puta expulſionem dæmonis, & alios.

III. Utrum autem effectus hos ſupernaturales cæremoniæ iſtæ cauſent ex opere operantis, an ex opere operato? lis eſt inter Doctores. Suar. diſp. 15. ſect. 4. putat, quod ex opere operantis, ut diximus cum de Sacramentis in genere loquentes de Sacramentalibus: Henr. vero putat lib. 2. cap. 13. num. 8., quod Chriſtus ad illarum præſentiam hos effectus cauſet, cum non ſint inſtitutę a Chriſto, ſed ab Eccleſia. At D. Th. q. 51. art. 3. Scot., Ledeſ. apud Trull. cenſent, quod cauſent illos ex opere operato ad modum Sacramenti, quia ab Eccleſia auctoritate Chriſti ſunt inſtitutæ.

IV. Quæritur tertio; an ſemper in baptiſmo Patrinus, ſive ſuſceptor adhibendus ſit?

Reſpondeo, ſolum in baptiſmo ſolemni adhibendum eſſe, ex Trident. ſeſſ. 24. cap. 2., etiamſi baptizandus ſit adultus: Etenim baptizatus, ut notat D. Th. 3. part. quæſt. 67. art. 7. eſt velut parvulus, qui indiget Pædagogo, ut inſtruatur. Munus autem ſuſceptoris, ſeu ſponſoris eſt, baptizatum in rebus fidei inſtruere, ſi indigeat, hoc eſt ſi habeat parentes infideles, aut negligentes. Quando vero in neceſſitate privatim aliquis baptizatur, nullum extat præceptum, quod in eo Patrinus adhibeatur, ut communiter docent contra Zambranum apud Dian. part. 3. tract. 4. reſol. 18.. Immo ſi adhiberetur, & infantem ex propoſito velut patrinus teneret, cognationem ſpiritualem non contraheret, ut notat Dian. loc. laud. cum Sanch., Sot., & aliis contra Conink, Suar., Sà, quia ſuſceptio prolis ſolum introducta eſt ad ſolemnitatem baptiſmi; atque adeo ubi baptiſmus non eſt ſolemnis, non parit effectum hunc cognationis ſpiritualis; quamvis pariat obligationem inſtruendi puerum, quia ad id ſuſceptor ſe obligat.

V. Ubi notandum primo, quod cognatio ſpiritualis nihil aliud ſit, quam impedimentum dirimens matrimonium inter ſuſceptorem, & baptizatum, ejuſque patrem, & matrem: necnon inter baptizantem, & baptizatum, ejuſque patrem, & matrem, non tamen inter baptizatum, & filios ſuſceptoris, (quæ erat ante Tridentinum confraternitas ſpiritualis) nec inter ſuſceptorem, & ſuſceptricem, aut inter alios. Quare poſt Tridentinum ſolum remanet Paternitas ſpiritualis inter ſuſceptorem, & ſuſceptum, & compaternitas ſpiritualis inter ſuſceptorem, & baptizatum, & parentes ſuſcepti.

VI. Notandum ſecundo, quod ad cognationem ſpiritualem contrahendam plura requirantur; videlicet, quod ſint baptizati illi, inter quos contrahitur; quod ſuſceptor ſit a parentibus, vel a parocho ad id deſignatus; quod teneat baptizandum, vel illum immediate e manibus baptizantis ſuſcipiat; & alia, quæ notat Coninck diſp. 32. dub. 2. & dicuntur cum de Matrimonio; ubi quæritur, An is, qui per procu-

ſatorem alium ſuſcipit, hanc cognationem contrahat? & an ſi plures, quam unus, & una ſint ſuſceptores, omnes cognationem contrahant? (nam ex Trident. loc. citat. unus tantum, aut una, aut ad ſummum unus, & una debent eſſe ſuſceptores) Quæritur etiam, An contrahatur cognatio, ſi ſuſceptor erret in perſona, quam ſuſcipit? An poſſit conjux petere debitum, ſi ſuſcipiat communem prolem? & alia hujuſmodi.

QUÆSTIO III.

De Confirmatione.

CONfirmatio eſt *Unctio Chriſmatis ſigno crucis facta ab Epiſcopo in fronte baptizati ſub præſcripta forma verborum, qua ex Chriſti inſtitutione gratiæ augmentum accipitur, & robur ad reſiſtendum hoſtibus fidei*. Dari hoc Sacramentum eſt de fide ex Trident. ſeſſ. 7. can. 1. contra hæreticos, qui illud negabant, eo quod in Scripturis illius mentio non fiat; quod tamen falſum eſt: Nam Actorum 8. de Apoſtolis dicitur: *tunc imponebant manus ſuper eos, & accipiebant Spiritum Sanctum*. & cap. 19. *Cum Paulus impoſuiſſet illis manus, venit Spiritus Sanctus ſuper eos*; quæ, & alia loca ex conſenſu Conciliorum, & Patrum intelligenda ſunt de hoc Sacramento, quod ab Antiquis manuum impoſitio dicebatur ex modo, quo confertur. Quamvis autem nullibi de eo fieret mentio in Scripturis, non idcirco negari poſſet: multa enim credenda ſunt, quæ non Scriptura, ſed traditio docet. Unde Apoſt. 2. ad Theſſal. 2 dicit: *Tenete traditiones, quas didiciſtis, ſive per ſermonem, ſive per epiſtolam*. Inſtitutum eſt hoc Sacramentum probabiliter in nocte cœnæ, ut communiter Doctores docent cum Suar. Fill., Trull., quando Chriſtus Dominus multoties promiſit Apoſtolis Spiritum Sanctum, & Chriſma conſecravit, quod eſt hujus Sacramenti materia; ut habetur in Epiſtola ſecunda Fabiani Papæ; ubi dicit cap. 2. *In illa die Dominus Jeſus poſtquam cœnavit cum diſcipulis ſuis, & lavit eorum pedes, ſicut a Sanctis Apoſtolis Prædeceſſores noſtri acceperunt, nobiſque reliquerunt, Chriſma conficere docuit*. Hujus tamen Sacramenti uſus non incæpit ante feſtum Pentecoſtes, quia non erat conveniens, quod plenitudo Spiritus Sancti ante perfectam Chriſti glorificationem, quæ in Aſcenſione eſt completa, cuique tribueretur. Congruentia hujus inſtitutionis fuit, ex Melchiade Papa apud Trull., quia ad Imperatorem ſpectat non ſolum ſignare militem, quod fit per baptiſmum, ſed etiam armis inſtruere, quod fit per Confirmationem: Et quia ſicut Parens providet pupillo de tutore, ita Deus voluit regeneratis per baptiſmum dare in Confirmatione Paracletum, qui ſit Tutor, Conſolator, & Cuſtos.

Demum appellatur hoc Sacramentum *Confirmatio* ab ejus effectu, quia dat robur ſpirituale ad fidem confitendam: Dicitur etiam *Chriſma* ab ejus materia: Chriſma enim græce idem eſt, ac Unguentum, quod in eo adhibetur: Demum dicitur *Impoſitio manuum* a modo, quo confertur. Examinabimus nunc primo ejus materiam, & formam: Secundo Miniſtrum, & ſubjectum, & obligationem ad illud ſuſcipiendum: Tertio effectus, ac ritus in eo ſervandos.

ARTICULUS I.

De Materia, & Forma Confirmationis.

I. Tam oleum, quam Chriſma ab Epiſcopo benedictum eſt materia remota hujus Sacramenti.

II. Ex diſpenſatione Pontificis poteſt ſimplex Sacerdos conferre Confirmationem; quin tamen poſſit Chriſma niſi a ſolo Epiſcopo benedici, ut valide Sacramentum conferatur.

III. Ma-

III. *Materia proxima eſt Unctio Chriſmatis in fronte confirmandi, facta cum pollice a Miniſtro in forma crucis. Sed quid ſi fiat cum indice?*

IV. *Quid ſi unctio fiat tempore peſtis cum pennicillo, prout tempore peſtis conferri poteſt Extrema unctio cum virga oblonga?*

V. *Invocatio explicita Trium divinarum Perſonarum eſſentialiter ſpectat ad formam Confirmationis, ut ad formam Baptiſmi.*

VI. *Græcis non licet uti hac formula, Confirmetur ſervus Chriſti, quamvis hujuſmodi formula non irritet Sacramentum.*

VII. *Apoſtoli non ſolius manus impoſitione, ſed etiam unctione Chriſmatis hoc Sacramentum conferebant.*

I. QUæritur primo, quænam ſit materia remota hujus Sacramenti? Reſpondeo, eſſe Chriſma, ſeu unguentum ex oleo, & balſamo, ut definitur a Florentino; in quo dicitur Materia Confirmationis eſſe *Chriſma confectum ex oleo*, (*quod nitorem ſignificat conſcientiæ*) *& balſamo*, (*quod odorem ſignificat bonæ famæ*) *per Epiſcopum benedictum*. Dubitatur ſolum apud Doctores, Num de eſſentia hujus Chriſmatis ſit oleum ſimul, & balſamum, an vero poſſit valide conferri cum ſolo oleo? Cajet., Valent., & alii apud Dian. part. 3. tract. 4. reſol. 23. putant ſolum oleum eſſe de eſſentia, quia Innoc. III. in cap. *Paſtoralis* interrogatus, an deberet iterari hoc Sacramentum in eo, qui per errorem ſolo oleo erat unctus? Reſpondit, Non eſſe iterandum, ſed caute ſupplendum, quod erat prætermiſſum. Communior tamen ſententia docet oppoſitum; quia Florentinum, ut diximus, docet materiam hujus Sacramenti eſſe *Chriſma confectum ex oleo, quod nitorem ſignificat conſcientiæ, & balſamo, quod odorem ſignificat bonæ famæ, per Epiſcopum benedictum*. Unde utrumque videtur principaliter, & eſſentialiter requiri: Aliter Concilium diverſimode de utroque loquutum fuiſſet; ſicut cum loquitur de materia Calicis dicit eſſe vinum, cui admiſcenda eſt modiciſſima aqua; quibus verbis exprimit ſolum vinum eſſe de neceſſitate Sacramenti, aquam vero ſolum de neceſſitate præcepti. Quod ſi quis dicat ſufficere ſolum oleum, quare non poſſet etiam dici, ſufficere ſolum balſamum? Ad rationem in contrarium reſpondet Coninck, Innocentium III. de duobus fuiſſe rogatum, An diaconus ſine manus impoſitione ordinatus permittendus ſit miniſtrare? & An deberet iterari Confirmatio in eo, qui ſolo oleo erat delinitus? Et utrique quæſtioni unica reſponſione ſatisfecit dicendo, Nihil eſſe iterandum ex iis, quæ licite facta fuerant; Ex quibus verbis non ſequitur non eſſe eidem dandum Sacramentum Confirmationis; nam (ut bene Gloſſa ibidem) non dicitur iterari, quod prius factum non fuit. Quare cum re vera non receperit Sacramentum Confirmationis, qui ſolo oleo fuit unctus, ideo debuit illi tale Sacramentum conferri, quin deberent iterari cæremoniæ Confirmationis, videlicet, inflictio alapæ, adhibitio Patrini, &c., quæ jam factæ fuerant. Quod autem ſolum oleum non ſit materia Confirmationis, conſtat ex hoc ipſo textu, in quo diſtinguitur oleum a Chriſmate, cum dicatur quidam fuiſſe delinitus non Chriſmate, ſed oleo: quare per Innoc. III. oleum non eſt Chriſma: ergo cum per Florentinum materia hujus Sacramenti ſit Chriſma, bene ſequitur, quod oleum, quod non eſt Chriſma, non ſit materia hujus Sacramenti.

Notandum tamen, non requiri, ut ſingulæ partes olei ſint admixtæ Chriſmate, ſed ſatis eſſe, quod tantum balſami admiſceatur oleo, ut toti oleo qualitates balſami, præſertim odor, communicentur. Præterea non requiritur, quod balſamum ſit perfectiſſimum, quale eſt Palæſtinum, ſed ſufficit balſamum Indicum, ut declararunt Paulus III., & Pius IV. apud eundem Conink: Et falſum eſt, quod aliqui putant iſtos Pontifices cum Indis diſpenſaſſe quod Indico balſamo Chriſma conficerent; cum non poſſit Pontifex in materia Sacramentorum a Chriſto Domino inſtituta diſpenſare.

II. Notandum præterea, quod Chriſma debeat eſſentialiter ab Epiſcopo benedici, ut docet Florentinum citatum: An autem poſſit ex diſpenſatione Pontificis a ſimplici ſacerdote benedici? Affirmat Valent. apud Dian. part. 3. tract. 4. reſol. 23. Sed communius negant. Nam Florentinum docens Epiſcopum eſſe Miniſtrum ordinarium hujus Sacramenti addit, *Legitur tamen aliquando per Apoſtolicæ ſedis diſpenſationem ex rationabili, & urgenti admodum cauſa ſimplicem ſacerdotem Chriſmate per Epiſcopum confecto hoc adminiſtraſſe Confirmationis Sacramentum*. Quibus verbis docet, ex diſpenſatione Pontificis poſſe hoc Sacramentum a ſimplici ſacerdote adminiſtrari; ſed Chriſma a ſolo Epiſcopo debere benedici.

Neque dicas: Poteſt ſimplici ſacerdoti Pontifex committere collationem hujus Sacramenti, quæ eſt quid majus: ergo a fortio-

fortiori benedictionem Chriſmatis, quæ eſt quid minus. Nam in iis, quæ pendent a libera voluntate alterius, & ab inſtitutione Chriſti Domini, non tenet argumentum hoc a majori ad minus. Sic poteſt Sacerdos, ut Miniſter ordinarius, conficere corpus Chriſti, & miniſtrare Euchariſtiam, quod eſt quid majus, non poteſt tamen, ut Miniſter ordinarius, conferre Confirmationem, & benedicere Chriſma, quod eſt quid minus.

III. Quæritur ſecundo, Quænam ſit Sacramenti hujus materia proxima?

Reſpondeo, eſſe unctionem Chriſmatis in formam Crucis factam in fronte confirmandi cum pollice Miniſtri. Ita communiter; & colligitur ex uſu Eccleſiæ. Verum, ſi unctio fiat non pollice, ſed indice verbi gratia, non irritatur Sacramentum. Immo Nugnus, & Dian. part. 3. tract. 4. reſol. 22. contra Zambran. & Laym. docent, quod nec peccaret mortaliter Epiſcopus, ſi indice unxerit aliquem, quia videtur parva mutatio.

IV. Majus dubium eſt, An unctio eſſentialiter fieri debeat immediate manu Epiſcopi, ita ut ſit irritum Sacramentum, ſi tempore peſtis fiat, verbi gratia, baculo, pennicillo, &c.? Heredia de Confirm. diff. 5. punct. 5. cum Dian. loc. cit. reſol. 28. docet eſſe validum Sacramentum Confirmationis ſic collatum: Sicut valide ſic confertur extrema unctio: Et ratio eſt, quia quamvis Confirmatio dari debeat per manus impoſitionem, unctio tamen facta per pennicillum dicitur moraliter facta eſſe per manus impoſitionem; Sicuti ſi quis clericum percutit baculo, dicitur illi violentas manus injicere; Et unctio, quæ fieri ſolet ſolo pollice Epiſcopi, adhuc dicitur manus impoſitio. Verum communiter cum Laym. lib. 5. tract. 3. cap. 2. Suar., Coninch docent, eſſe irritum; quia impoſitio manuum facta per pennicillum non eſt vera, & proprie dicta manuum impoſitio; uſus autem Eccleſiæ pro conjectura eſſe debet, quod requiratur vera, & propria manuum impoſitio; cum neque authoritas, neque ratio ulla ſuadeat poſſe valide fieri per manus impoſitionem improprie dictam: Contra vero uſus Eccleſiæ oſtendit unctionem factam per ſolum pollicem dici vere manus impoſitionem, prout requiritur ad hoc Sacramentum; & ſenſus communis Doctorum docet, eſſe veram manuum injectionem in clericum, ſi quis illum percutiat baculo, vel lapide.

V. Quæres tertio, quænam ſit forma hujus Sacramenti.

Reſpondeo, ex Florentino eſſe iſtam, *Signo te ſigno Crucis, & confirmo te Chriſmate ſalutis in nomine Patris, Filii, & Spiritus Sancti*: ita ut non ſolum invocatio explicita Trinitatis per nomina relativa ſit de eſſentia; ut in baptiſmo, cujus eſt complementum Confirmatio, ut docent communiter cum D. Th., Suar., & aliis; ſed etiam omnia verba enumerata; ut proinde invalide conferatur, ſi omittatur aut ly *ſalutis*, aut ly *ſigno Crucis*, aut ſi non geminetur ly *ſigno*, & *confirmo*: Quamvis valide conferatur per verba ſynonyma, verbi gratia, conſigno ſignaculo Crucis, & corroboro te unguento, vel oleo Sanctificationis.

VI. Græcis conceſſum eſt, ut baptizent illa formula, *Baptizetur ſervus Chriſti*, non tamen eſt conceſſum, ut confirment hac formula, *Confirmetur ſervus Chriſti*, ut communiter docent apud Dian. loco citat. reſol. 27., & Bonac.: proinde ea eſt illicita. Suar. tamen ſect. 5., Henr. lib. 3. cap. 5., Reginald., & alii apud Bonac. putant, valide hoc Sacramentum conferri non ſolum ſub illa formula, *Confirmetur ſervus Chriſti*, ſed etiam hac, *Confirmet te Deus*: ſicut valide, quamvis illicite, latinus baptizaret ſub hac formula, *Baptizetur ſervus Chriſti*, ſeu *baptizet te Chriſtus*, ut eſt communis ſententia Doctorum contra quoſdam Canoniſtas apud Coninch quæſt. 66. num. 35.. quia materiæ, & formæ eſſentiales ſacramentorum ſunt eædem per totam Eccleſiam; quæ licet poſſit prohibere, ne quis aliqua forma utatur, non poteſt tamen efficere, ut invalide ea utatur; unde peccat tantum mortaliter latinus, qui baptizat forma Græcorum, non tamen invalide baptizat; ſicut peccat latinus, qui conſecrat in fermentato, ſed valide conſecrat. Formula, qua Græci utuntur ad conferendum hoc Sacramentum, ut notat Arcudius lib. 2. cap. 6. apud Platel. ſunt hæc tantum verba: *Signaculum donationis Spiritus Sancti*. Quod autem re vera talis ſit forma Græcorum, & proinde quod ea non ſit invalida (utpote a Pontificibus, & Conciliis non reprobata, ut refert idem Platel., & Amic. diſp. 13. num. 76.) mihi valde dubium eſt: Si enim id verum eſſet, non eſſet de neceſſitate Sacramenti, ſed ſolum eſſet de neceſſitate præcepti invocatio explicita Trinitatis. Quamvis enim diverſis materiis, ac diverſis formis utantur Eccleſia Latina, & Græca in collatione Sacramen-

mentorum; conveniunt tamen in iis omnibus, quæ ſunt de neceſſitate Sacramenti. Quod ſi verum haberet, eam eſſe formam apud Græcos a Pontificibus approbatam, dicendum eſſet cum eodem Platel. contra communiorem ſententiam, quod non ſpectet ad validitatem Sacramenti Trinitatis invocatio; ſicut ea non ſpectat ad valorem Sacramenti Pœnitentiæ, licet ſpectet ad valorem Baptiſmi.

VII. Quæritur quarto, An Apoſtoli hoc Sacramentum contulerint per ſolam manuum impoſitionem ſine ulla unctione?

Reſpondeo, aliquos aſſerere, quod fecerint id Apoſtoli ex ſpeciali diſpenſatione; quia nunquam in Scriptura fit mentio unctionis, ſed ſolius manuum impoſitionis. At verius cum Suar. diſp. 33. lib. 4. negandum, quia hoc vocabulum *Manus impoſitio* idem ſonat, ac totum Sacramentum confirmationis, quod fit per unctionem, & verba; ſicut nomen Baptiſmus ſignificat totum Sacramentum, quod fit non per ſolam ablutionem, quæ de ſe emundationem ſignificat, ſed etiam per verba; ſæpe enim nomen deſumitur a parte, licet ſignificet totum: Superius autem diximus ex Fabiano Papa, quod Chriſtus Dominus in ultima cœna docuerit Apoſtolos conſecrationem Chriſmatis: ergo dicendum, quod unctione Chriſmatis hoc Sacramentum contulerint.

Dices: In Florentino habetur, quod in Eccleſia loco manus impoſitionis, quam adhibebant Apoſtoli, ſucceſſerit Confirmatio, hoc eſt Chriſmatis unctio: ergo Apoſtoli non per Chriſma, ſed per manus impoſitionem hoc Sacramentum conferebant ex ſpeciali diſpenſatione.

Reſpondet tamen Suar. loco cit., per ea verba Concilii non ſignificari diverſos ritus ſubſtantiales, aut diverſa Sacramenta, ſed ſolum, quod nunc ſignificetur nomine Confirmationis id, quod prius ſignificabatur nomine Impoſitionis manus: Sicut dicimus, in Eccleſia loco Apoſtolorum ſucceſſiſſe Epiſcopos, cum eadem ſcilicet poteſtate Ordinis, quamvis Apoſtoli in juriſdictione, & aliis gratiis miraculorum fuerint longe ſuperiores Epiſcopis: ita manuum impoſitioni ſucceſſit Confirmatio cum eadem excellentia, & ritu eſſentiali, quamvis in quibuſdam effectibus, & gratiis majorem excellentiam habuerit manuum impoſitio facta ab Apoſtolis, per quam ſæpe ſolebat viſibiliter etiam Spiritus Sanctus deſcendere in Confirmatos: Quare dici bene poteſt, quod unum alteri ſucceſſerit, non ſolum propter nominis diverſitatem, ſed etiam propter diverſitatem accidentalem explicatam.

ARTICULUS II.

De Miniſtro, & Subjecto Confirmationis.

I. Epiſcopus Miniſter ordinarius hujus Sacramenti nequit ſimplici Sacerdoti facultatem tribuere, ut illud adminiſtret; ſicut poteſt ſolus Pontifex ex plenitudine poteſtatis.

II. Nequit Epiſcopus licite alienos ſubditos ſine ratihabitione proprii Epiſcopi confirmare; Nec in aliena diœceſi confirmare ſubditos ſuos, cum nequeat Pontificalia exercere ſine licentia proprii Epiſcopi ſub pæna ſuſpenſionis.

III. Poteſt tamen primam Tonſuram conferre, dare benedictionem ſolemnem, & Miſſam Pontificalem canere; cum hæc non veniant nomine Pontificalium.

IV. Omnes Baptizati ſunt capaces hujus Sacramenti; ſed non expedit illud conferre pueris ante uſum rationis.

V. Perpetuo amentibus conferendum eſt; dummodo non conſtet in amentiam illos incidiſſe in ſtatu peccati mortalis.

VI. Num peccet mortaliter, qui negligit hoc Sacramentum recipere?

I. QUæritur primo, Quinam ſit Miniſter Confirmationis?

Reſpondeo, ſolum Epiſcopum conſecratum, ſeu habentem characterem Epiſcopalem eſſe miniſtrum ordinarium hujus Sacramenti, ut eſt de fide ex Trident. ſeſſ. 7. ſimplicem vero Sacerdotem poſſe illud miniſtrare ex diſpenſatione ſolius Pontificis: Florent. enim aperte teſtatur, facultatem hanc aliquando ſimplici Sacerdoti conceſſam; Unde invalide ab alio miniſtraretur, quia contra inſtitutionem Chriſti Domini.

Rogabis: An poſſit etiam ab Epiſcopo hæc facultas ſimplici Sacerdoti communicari; cum videatur Epiſcopus poſſe in ſua diœceſi, quod poteſt Pontifex pro toto orbe?

Reſpondeo cum D. Th. quæſt. 72. art. 1., & aliis fere communiter negative; quia in Sacramentis id ſolum affirmari poteſt, quod habetur ex Scripturis, Conciliis, Traditione, aut uſu: Ex his autem non habetur

quod

quod poſſit Epiſcopus hanc facultatem alteri communicare; ſicut habetur, quod poſſit Pontifex; idque ex plenitudine poteſtatis, quam habet in Eccleſia: Falſum autem eſt, quod poſſit Epiſcopus in ſua diœceſi, quod poteſt Pontifex pro toto orbe; quis enim dixerit, quod poſſit Epiſcopus Indulgentias impertiri, cenſuras inſtituere, &c. quas Pontifex poteſt?

II. Rogabis ſecundo, an poſſit Epiſcopus alienos ſubditos confirmare in ſua diœceſi?

Reſpondeo negative, ſicut nec poteſt Parochus baptizare pueros alterius parœciæ: Quamvis enim valide conferatur talis confirmatio, ſicut etiam Sacramentum Ordinis, & Baptiſmus; (ad quæ non requiritur eſſentialiter juriſdictio, ſicut requiritur in Sacramento Pœnitentiæ) At peccaret Epiſcopus mortaliter, & eſſet ſuſpenſus, ſi alienum ſubditum confirmaret ſine licentia proprii Epiſcopi, ut Ledeſ., & Bonac. docent. Notat tamen Dian. part. 1. tract. 17. reſol. 17., quod ordinarie præſumatur id ratum, & gratum fore proprio Epiſcopo, & ideo nullatenus peccaret; eſſet tamen mortale, ſecluſa tali ratihabitione, de qua multi apud Bonac. dicunt non conſtare: Qui tamen habet literas dimiſſoriales proprii Epiſcopi, ut ab alio ordinetur, implicite habet, ut ab illo Epiſcopo etiam confirmetur. Nec poteſt Epiſcopus licite ſubditos ſuos in aliena diœceſi confirmare ſine licentia proprii Epiſcopi, ex Trident. ſeſſ. 6. cap. 5., Ubi cavetur, ſub pœna ſuſpenſionis ipſo facto, ne Epiſcopus pontificalia exerceat in aliena diœceſi, abſque expreſſa Ordinarii licentia, & in perſonas alteri Ordinario ſubjectas; Confirmatio autem conferri non poteſt ſine pontificalibus.

III. Advertit tamen Bonac. apud Henr., quod poſſit Epiſcopus in aliena diœceſi conferre proprio ſubdito primam Tonſuram, dare benedictionem ſolemnem, & canere miſſam pontificalem abſque Ordinarii licentia; quia prima tonſura conferri poteſt domi ſine pontificalibus, & benedictio, ac miſſa ſolemnis non videntur comprehendi nomine pontificalium, de quibus eſt ſermo in Trident. ſeſſ. 6. cap. 5.: ibi enim ſermo videtur eſſe de uſu pontificalium cum aliquo exercitio epiſcopali, puta chriſmandi, ordinandi, &c., ut notat Tambur. de Jure Abbat. tom. 1. diſp. 15. qu. 14. Verum Gavantus negat, poſſe Epiſcopum in aliena diœceſi in pontificalibus celebrare abſque licentia Ordinarii loci; quia hæc eſt ubique conſuetudo, quæ legem Tridentini videtur interpretata fuiſſe. Pariter Dian. Part. 4. tract. 4. reſol. 143. adhæret opinioni Gavanti; ſed pro priori ſententia laudat Laym. Alzeb., & alios permittentes Epiſcopis, quod cum Baculo & Mitra celebrent Miſſam pontificalem in aliena diœceſi, abſque proprii Ordinarii facultate. Demum Nugnus putat eſſe mortale confirmare extra Eccleſiam; ſicut eſt mortale ſolemniter extra Eccleſiam baptizare; cum fiat contra Eccleſiæ univerſalem conſuetudinem in re gravi: Coninch tamen, & alii apud Dian. part. 1. tract. 17. reſol. 17. negant eſſe mortale, quia talis conſuetudo non videtur cum tanto onere eſſe recepta.

IV. Quæritur ſecundo, cuinam conferri poſſit, aut debeat hoc Sacramentum?

Reſpondeo, omnem, & ſolum baptizatum eſſe hujus Sacramenti capacem; non expedit tamen confirmare pueros ante uſum rationis, ut habetur in Catechiſmo Romano part. 2. cap. 3., tum ut dignius illud recipiant; tum ut recordentur ſe illud recepiſſe, ne iterum recipiant; (propter quod iis alapa impingitur a confirmante; ſicut etiam ut intelligant debere ſe injurias pati pro fide confitenda) tum demum quia ſic uſu receptum eſt; Et quamvis in principio Eccleſiæ ante uſum rationis hoc Sacramentum conferretur, ſicut etiam Sacramentum Euchariſtiæ, ut docet Divus Dionyſius cap. 2. de Eccleſiaſtica Hierarchia, talis tamen conſuetudo tunc temporis fuit laudanda, tum propter perſecutiones Eccleſiæ, in quibus etiam pueris pugnandum erat; tum propter paucitatem Epiſcoporum, qui non ſemper habebantur in promptu, ut hoc Sacramentum conferrent: Nunc vero id non expedit, niſi forte infans eſſet in periculo mortis. Notat tamen Dian. part. 3. tract. 4. reſol. 19. non eſſe mortale confirmare infantem ſine juſta cauſa ante ſeptennium, ſeu ante uſum rationis; Eccleſiæ enim conſuetudo hac in re non videtur ſub mortali obligare: tum quia omnes Doctores ſolum dicunt id eſse indecens; tum quia ad hoc Sacramentum nulla præcedere debet diſpoſitio neceſſaria. Immo Suar. diſp. 38. ſect. 1. Con. quæ. 72. art. 8. apud Trull. contra nonnullos docet, nec eſſe mortale contra conſuetudinem Eccleſiæ primam Tonſuram, vel Ordines ante Confirmationem recipere; neque ex verbis Trident.

ſeſſ.

ſeſſ. 15. cap. 4. hanc obligationem gravem colligi. Nec eſt mortale a non jejuno ſuſcipi; quamvis in Pontificali dicatur, ut conferatur jejunis. Immo nec veniale id erit, ubi conſuetudo eſt conferendi hoc Sacramentum a prandio publice.

V. Ex dictis ſequitur, perpetuo amentes eſſe confirmandos, ut communiter docent contra Valent. & Sotum apud Dian. part. 3. tract. 7. reſol. 20., & a fortiori eos, qui poſt uſum rationis inciderunt in amentiam, dummodo non conſtet in amentiam incidiſſe, dum erant in ſtatu peccati mortalis. Ratio eſt, quia licet amentes non ſint apti ad pugnam, ſunt tamen apti, ut armentur ad pugnam, & ut conſignentur per characterem in milites Chriſti, & gratiam habitualem recipiant, ratione cujus habeant parata auxilia pro tempore ad pugnam opportuno. Quamvis autem qui poſt uſum rationis in amentiam inciderunt, non ſint baptizandi, niſi aliquo modo baptiſmum petierint: ſi tamen ſint baptizati, ſunt confirmandi, licet non petierint confirmationem. Ratio diſparitatis eſt, quia ad hoc Sacramentum recipiendum ſufficit interpretativa voluntas, quam quilibet habet circa beneficia ſuæ ſalutis, ut notat Dian. loc. citat. Contra vero, ut quis novum ſtatum per baptiſma recipiat, debet expreſſe illud petiiſſe, & voluntatem non retractaſſe.

VI. Quæres tertio, quanta ſit obligatio ſuſcipiendi hoc Sacramentum.

Reſpondeo cum communi apud Dian. loc. cit. reſol. 25. non eſſe mortale illud nolle ſuſcipere, præciſo contemptu, & ſcandalo. Immo ex Trull., & Henr. contra Nav. apud Conink, ne veniale quidem, cum nullibi extet præceptum de illo ſuſcipiendo: Si enim tale præceptum extaret, Eccleſia cogeret omnes ad illud ſuſcipiendum; ſicut cogit ad confeſſionem, & communionem annuam; & ſicut punit parentes, qui diu baptiſmum pueri differunt. Putant tamen Tolet., Sylv., Bonac., Palud., & alii apud eundem Dian. quod notabilis negligentia in hac re cenſeatur contemptus. Sed Nav., Victor., Laym. id negant; multa enim facere intermittimus animæ noſtræ admodum ſalubria, quia putamus illa non eſſe neceſſaria ad ſalutem, quin proinde ea contemnamus: Verbi gratia, ſine contemptu omittimus in magna ſolemnitate communionem, vel lucrari multas indulgentias ex notabili negligentia, & tædio, quas commode poſſemus. Peccaret tamen mortaliter Epiſcopus, ſi negligens eſſet in conferendo Confirmationem, quia hoc illi competit ex officio; ſicut competit Parocho alia Sacramenta adminiſtrare. Denique Durand. apud Con. putat, teneri ſub mortali Confirmationem recipere, qui fidem coram tyranno confeſſurus ſit, ne ſe exponat periculo proximo negandi fidem. Sed communius etiam id negant, quia cum hoc Sacramentum detur ad plenitudinem, non ad neceſſitatem gratiæ, ſine illo non habetur periculum proximum negandi fidem.

ARTICULUS ULTIMUS

De Effectibus, & Ritibus hujus Sacramenti.

I. Præter characterem, qui eſt effectus ſecundarius, confertur primario gratiæ augmentum, & quidem majus, quam in Baptiſmo, cum jure ad divina auxilia.

II. Inter ritus, & cæremonias ſervandas eſt Alapæ inflictio, Patrinus, qui ſit confirmatus, & ſub mortali adhibendus; & quod vitta ligetur caput Confirmati.

I. Quæritur primo, quinam ſint hujus Sacramenti effectus?

Reſpondeo ex Trident. ſeſſ. 7. can. 2., primarium effectum eſſe gratiæ habitualis augmentum, cum jure ad divina auxilia, quibus Confirmatus intrepide, audacter, & conſtanter fidem profiteatur. Dubium tamen eſt, an per confirmationem major gratia conferatur, quam per baptiſmum. Communius cum D. Th. quæſt. 65. art. 3. affirmant, tum quia Confirmatio eſt perfectius Sacramentum, in quo datur plenitudo gratiæ, quamvis baptiſmus ſit magis neceſſarius; tum etiam quia baptiſmus eſt Sacramentum infantium, & eorum, qui regenerantur; Confirmatio eſt adultorum, ſeu eorum, qui creſcunt, & qui ducuntur ad perfectam ætatem; generatio autem dat minorem quantitatem infanti, quam augmentatio, qua quis ad perfectam ætatem perducitur. Unde fit, per hoc Sacramentum non conferri primam gratiam, ſed eſſe Sacramentum vivorum; cum datum ſit ad augmentum, & conſummationem ſpiritualis vitæ; proinde qui illud ſuſcipit, debet eſſe in gratia. Probabiliter poteſt per accidens aliquando primam gratiam cauſare, ſi ſcilicet peccator accedat ad illud cum attritione, bona fide credens ſe eſſe contritum; quo caſu non ponit obicem gra-

gratiæ. Debet tamen per ſe contritionem præmittere, qui eſt in ſtatu peccati mortalis, quin teneatur ſub mortali præmittere confeſſionem; cum hoc in ſolo Euchariſtiæ Sacramento prærequiratur: Quamvis autem in cap. *de conſecr. diſt.* 5. dicatur, quod hoc Sacramentum jejunis, præmiſſa confeſſione, conferatur; id tamen non eſt præceptum, ut communiter docent. Adverte demum circa remiſſionem pœnæ, quod per baptiſmum totaliter ea remittatur, quia per illum homo renaſcitur; non tamen per confirmationem.

Secundus effectus minus principalis Confirmationis eſt Character: proinde hoc Sacramentum eſt irreiterabile. Tertius effectus eſt Cognatio ſpiritualis, ſeu affinitas inter confirmatum, & patrinum eo modo, quo diximus de Bapt.

II. Quæritur ultimo, quinam ſint ritus ſervandi in adminiſtratione hujus Sacramenti?

Reſpondeo eſſe eos, qui habentur in Manuali Epiſcoporum: Præcipuæ tamen cæremoniæ ſunt; Primo, alapa, quæ impingitur, tum ut ille recordetur ſe eſſe confirmatum, tum ut intelligat debere injurias ſuſtinere pro fide confitenda: omiſſio tamen alapæ non eſt mortale, quia non videtur res gravis: Secundo, Patrinus, cujus omiſſio eſt mortalis, cum ſit res gravis: eſt enim cæremonia antiquiſſima ad ſignificandum tyronem illum eſſe in ſpirituali militia, & indigere alterius conſilio; quamvis Patrinus confirmationis non teneatur inſtruere, quem ſuſcepit; cum nullo jure id præcipiatur, ſed adhibetur ad ornatum. Solum in neceſſitate poteſt eſſe idem Patrinus in Confirmatione, qui fuit in baptiſmo; & frater fratrem ſuſcipere, ut notat Sà, & Trull. in cap. *In catechiſmo* de conſecr. diſt. 4. Debet Patrinus Confirmationis eſſe confirmatus; aliter cognationem ſpiritualem non contraheret, ut multi docent contra Sà, Rodr., & alios apud Dian. part. 3. tract. 4. reſol. 26.: Unde peccaret graviter, ſi non confirmatus exerceret munus Patrini, eo quod irritam redderet hanc cæremoniam ſolemnem. Tertio, quod caput confirmati vitta ligetur; tum ob reverentiam Chriſmatis, ne ſtatim deteratur, & aliis rebus miſceatur; tum ut ſignificetur, gratiam Confirmationis eſſe conſervandam. ferenda autem eſt vitta, quamdiu habet conſuetudo in ſingulis locis. Demum nullus certus locus adminiſtrationi Confirmationis aſſignatur; omnino tamen convenit, ut id in Eccleſia fiat.

QUÆSTIO IV.

De Euchariſtia ut Sacramento.

INnumeri Auctores fuſiſſime, ſed nunquam ſatis de præſtantiſſimo hoc Sacramento diſſerunt. Nos, miſſis iis, quæ in Scholaſtica Theologia diſputavimus, paucis hic expediemus, quæ ad praxim ſpectant. Cum autem Euchariſtia & ſit Sacramentum, quatenus corpus Chriſti Domini in ea contentum eſt cibus ſpiritualis animæ ordinatus ad ejus refectionem, & nutritionem; & ſimul ſit Sacrificium, quatenus idem corpus Chriſti ſub ſpeciebus panis, & vini offertur Deo omnipotenti in remiſſionem peccatorum, & remedium humanæ infirmitatis, de Euchariſtia in quantum eſt Sacrificium agemus quæſtione inſequenti; Hic ſolum de Euchariſtia agimus, prout eſt Sacramentum, quod a D. Dionyſ. dicitur *Conſummatio omnium Sacramentorum*, tum quia vitam gratiæ in baptiſmo, & confirmatione receptam munit, & conſummat; tum quia fontem ipſum gratiæ in ſe continet. Primo autem quæremus ejus Eſſentiam, Unitatem, & Inſtitutionem: Secundo neceſſitatem, & obligationem illud ſumendi: Tertio materiam: Quarto formam: Quinto effectus: Sexto ſubjectum: Septimo diſpoſitionem ex parte animi requiſitam: Octavo diſpoſitionem ex parte corporis: Nono de tempore, loco, & aliis ad Euchariſtiam ſpectantibus: Ultimo de Miniſtro.

ARTICULUS I.
Quid, & quotuplex ſit, & quando inſtitutum Euchariſtiæ Sacramentum?

I. Variis nominibus a SS. Patribus hoc Sacramentum appellatur.

II. Variiſque figuris in lege veteri fuit adumbratum.

III. Ex hujus Sacramenti definitione ſequitur, quod conſtituatur ex corpore, & ſanguine Chriſti Domini, ex ſpeciebus Sacramentalibus, atque etiam ex verbis conſecratoriis.

IV. Non tamen ex ſumptione, ſeu uſu.

V. Euchariſtia dumtaxat eſt Sacramentum permanens, quatenus ejus materia proxima permanet phyſice, & verba moraliter.

VI. Non eſt multiplex hoc Sacramentum, ſed unum ſpecie atoma.

VII. Multiplicitas numerica hujus Sacramenti unde deſumatur? Et an a pluribus particulis ſimul ſumptis gratia uberior cauſetur?

VIII. Quando, & quomodo Chriſtus hoc Sacramentum inſtituerit?

IX. Et quem ad finem?

I. UT præſtantiam tanti Sacramenti explicarent Patres, & Doctores, innumeris illud nominibus appellarunt: Dicitur enim Primo *Euchariſtia* græce, quod latine ſonat Bona gratia, tum quia continet Chriſtum plenum gratiæ, & veritatis; tum etiam quia in gratiarum actionem conſecratur; tum demum quia uberrimam gratiam confert: Secundo dicitur *Sacra Synaxis*, hoc eſt Collecta ſocietas, quia fideles per hoc Sacramentum, tamquam unius corporis membra cum Chriſto capite uniuntur. Dicitur *Sacrum Viaticum infirmorum*, quia viam parat ad gloriam, juxta illud Pſal. 49. *Sacrificium laudis* (hoc eſt Euchariſtia) *honorificabit me, & illic iter, quo oſtendam illi ſalutare Dei*: Appellatur *Sacramentum corporis, & ſanguinis Domini, Primum, & Sacroſanctum myſterium, Conſummatio Sacramentorum, Panis vitæ, Eſca ſpiritualis, Cœna Domini, Pharmacum immortalitatis, Gloria Dei*, & aliis nominibus apud Suar. part. 3. quæſt. 73. art. 4., & Filliuc.; unde merito nuncupari ſolet Sanctiſſimum, Auguſtiſſimum, Venerabile Sacramentum.

II. Fuit etiam variis figuris in lege veteri adumbratum: Primo per Agnum paſchalem, qui Chriſtum, ut hoſtiam, & ut cibum ſignificabat: Secundo per Panes propoſitionis, & præſertim per oblationem panis, & vini factam a Melchiſedech: Tertio per Sacrificia, expiationes, & holocauſta illius legis: Quarto per Manna, quod pluit de Cœlo peregrinantibus in deſerto, quod omne delectamentum in ſe habebat: Quinto per Panem Eliæ; qui tantum robur dedit comedenti: Sexto per Panem hordeaceum, qui evertit caſtra Madian, ut videre eſt apud eundem Suar., & D. Th. quæſt. 73. art. 6.

III. Quæritur nunc primo, quid ſit Euchariſtia, & in quibus conſiſtat?

Reſpondeo, eſſe Sacramentum, quod ſub ſpeciebus panis, & vini vi conſecrationis continet corpus, & ſanguinem Chriſti Domini ad nutritionem vitæ ſpiritualis datæ per baptiſmum. Hæc definitio colligitur ex Trident. ſeſſ. 13. cap. 2., & eſt adæquata per genus, & differentiam; nam genus eſt ratio Sacramenti, quæ eſt communis omnibus; differentia vero ſunt ea, quæ ſequuntur, per quæ a reliquis Sacramentis differt.

Ex quibus ſequitur primo ex D. Th., Con., Bonac., Trull., Corpus Chriſti Domini conſtituere Euchariſtiam. Probatur: hoc Sacramentum eſt cibus animæ, non ratione ſpecierum, ſed ratione corporis Chriſti, ut habetur Joann. 6. *Panis, quem ego dabo, caro mea eſt: Caro mea vere eſt cibus*, &c.; & ideo Trident. ſeſſ. 13. cap. 5. docet, huic Sacramento deberi cultum latriæ.

Neque dicas, Corpus Chriſti ſignificari a ſpeciebus: ergo non conſtituit hoc Sacramentum: ſicut ablutio interna, ſeu emundatio ab originali, quæ ſignificatur in baptiſmo, non conſtituit baptiſmum. Nam poteſt aliquid ſignificari, & ſimul conſtituere Sacramentum, ut dolor in Sacramento Pœnitentiæ, qui ſignificatur a Confeſſione. Cæterum ſicut in aliis Sacramentis datur Sacramentum tantum, res tantum, & Sacramentum ſimul, & res, prout explicavimus quæſt. 1. art. 6. num. 5.: ita in hoc Sacramento ſpecies panis dicuntur Sacramentum tantum, quatenus ſolum ſignificant Chriſtum ſub iis contentum per modum cibi, & non ſignificantur; Gratia dicitur res tantum hujus Sacramenti, quia ſolum ſignificatur, non ſignificat; Corpus Chriſti dicitur res ſimul refectiva animæ, & Sacramentum, quia ſignificat gratiam refectivam, & ſignificatur a ſpeciebus.

Sequitur ſecundo, Euchariſtiam conſtitui etiam a ſpeciebus panis, & vini. Probatur:

tur: quia Sacramentum debet eſſe ſignum ſenſibile; ſolæ autem ſpecies ſunt ſenſibiles in hoc Sacramento: ergo debet conſtitui etiam a ſpeciebus. Adde, Corpus Chriſti contineri in hoc Sacramento ex Trident.; nihil autem in ſe ipſo continetur: ergo ſpecies ſunt Sacramentum, in quo Chriſtus continetur ſenſibiliter, & demonſtrabiliter; atque adeo ſpecies conſtituunt Sacramentum.

Sequitur tertio contra Sot., & Con. Verba conſecratoria eſſe partem eſſentialem hujus Sacramenti, & non merum requiſitum, aut cauſam extrinſecam. Ratio eſt, quia quodlibet Sacramentum conſtat rebus, & verbis, quæ ſignificant effectum ſpiritualem ab iis cauſatum: ergo etiam Euchariſtia. Adde, Euchariſtiam in fieri conſtare ex verbis conſecrationis, ut patet; (quia non minus verba, quam ſpecies panis, & vini ſignificant Chriſtum Dominum, ut cibum nutritivum animæ) ergo etiam in facto eſſe: nam eadem ſunt conſtitutiva Sacramenti in fieri, & in facto eſſe; aliter non eſſet idem Sacramentum, quod fit, & quod perſeverat.

Neque dicas, tranſactis verbis perſeverare integrum Sacramentum: ergo non conſtituitur verbis in facto eſſe. Nam verba perſeverant moraliter, quoties Sacramentum perſeverat; ſicut quando confertur abſolutio, perſeverat moraliter confeſſio, quæ conſtituit Sacramentum Pœnitentiæ; & conſenſus unius conjugis ſæpe perſeverat tantum moraliter, quando per adventum alterius conſenſus conſtituitur Sacramentum Matrimonii. Dicuntur autem moraliter perſeverare verba conſecratoria, quatenus adhuc perſeverat eorum ſignificatio, & exigentia corporis Chriſti ſub illis ſpeciebus ad nutriendam animam; ſicut etiam quatenus illæ cauſant moraliter gratiam in ſuſcipiente Euchariſtiam.

IV. Sequitur quarto, ſumptionem, ſeu uſum non conſtituere hoc Sacramentum, ut communiter docent contra Aureol.. Probatur; quia ex Trid. peracta conſecratione habetur in hoc Sacramento Chriſtus Dominus: ergo ex Trident. ante ſuſceptionem habetur conſtitutum Sacramentum; atque adeo ſumptio eſt ſolum requiſitum, ſeu applicatio virtutis activæ, ut hoc Sacramentum gratiam cauſet: Aliter ante ſumptionem non deberet adorari.

Dices: Sacramentum conſiſtit in eo, quod Chriſtus Dominus inſtituit, & fieri præcepit: atqui non ſolum inſtituit, & fieri præcepit conſecrationem, ſed etiam ſuſceptionem: ergo conſiſtit etiam in ſuſceptione.

Confirmatur, quia Sacramentum eſt ſignum ſenſibile ſignificans practice gratiam ex promiſſione Chriſti: atqui non ſolum conſecratio, ſed etiam ſumptio eſt hujuſmodi: Chriſtus enim Dominus promiſit gratiam manducanti: *Qui manducat hunc panem, vivet in æternum*: ergo ſumptio conſtituit Sacramentum. Quamvis autem ante ſumptionem habeatur conſtitutum Sacramentum, poterit ſaltem dici, quod ſumptio ſit pars integralis; ſicut eſt ſatisfactio in Sacramento Pœnitentiæ.

Reſpondeo, nego majorem: non enim omnia, quæ Chriſtus præcepit fieri relate ad Euchariſtiam, ſunt partes Sacramenti: Sicut enim in baptiſmo dixit: *Euntes docete omnes, baptizantes eos*: & tamen doctrina non eſt pars Sacramenti: ita quamvis dixerit: *Accipite, & manducate*, non per hoc uſus Euchariſtiæ erit pars Sacramenti.

Ad confirmationem nego ſumptionem eſſe ſignum practicum gratiæ, ſeu habere vim cauſativam gratiæ, cum id non habeatur neque ex Scripturis, neque ex Conciliis, neque ex Patribus. Verum quidem eſt, quod poſita ſumptione cauſetur gratia, ſed falſum eſt, quod vis cauſativa gratiæ ſit in ipſa ſumptione: hæc enim ſolum eſt applicatio virtutis activæ, quæ eſt in ipſo Sacramento. Quare quando dicitur, *Qui manducat meam carnem habet vitam æternam*, ly *manducare* ponitur ut conditio, non ut vis vivificandi; ſicut cum dicitur, Qui accedit ad ignem, calefit, acceſſus ponitur ut conditio, non ut vis calefactiva, quæ eſt in ſolo igne: Neque poteſt dici, quod manducatio ſit ſolum pars integralis: Primo, quia in hac re nihil affirmandum ſine authoritate; cum totum pendeat unice ab Inſtitutione Chriſti Domini, quæ nobis ſolum per Scripturas, Concilia, & ſenſum Eccleſiæ innoteſcit: Secundo, quia ſi eſſet pars Sacramenti, eſſet pars eſſentialis, & non integralis; Siquidem eſſentialiter requiritur manducatio, ut Euchariſtia cauſet gratiam; Contra vero, ut cauſetur gratia in Sacramento Pœnitentiæ, non requiritur ſatisfactio; & ideo ſatisfactio poteſt eſſe pars tantum integralis, non eſſentialis.

V. Sequitur ultimo, diſtingui hoc Sacramentum a reliquis, non ſolum quia habet conſtitutiva, & effectus diverſos, ſed etiam quia materia proxima hujus Sacramenti eſt quid permanens; ſicut etiam ipſa forma per-

permanet moraliter, quouſque permanet Chriſti corpus ſub ſpeciebus ab ipſa forma cauſatum: non ſecus ac moraliter permanet electio Pontificis, verbi gratia, vivente Pontifice: Et ideo dicitur eſſe Sacramentum permanens, quia ante uſum eſt perfectum; reliqua vero Sacramenta conſiſtunt in ſolo uſu, & ſolum dum fiunt, recipiuntur: Præterea materia reliquorum Sacramentorum eſt ſolum quid ſenſibile; hujus vero Sacramenti materia eſt, præter ſpecies panis ſenſibiles, etiam corpus Chriſti Domini, quod per ſpecies panis fit demonſtrabile, dicendo, Hoc eſt Corpus Chriſti.

VI. Quæritur ſecundo, Utrum hoc Sacramentum debeat dici unum, an multiplex ſpecie?

Reſpondeo, debere dici unum ſpecie atoma, ſeu infima; nam licet panis, & vinum ſpecie differant, quia tamen in hoc Sacramento utrumque ordinatur ad eundem finem ſpecificum, videlicet ad refectionem animæ per modum convivii, quod ex pane, & vino integratur, ideo eſt unum ſpecie: Non ſecus ac Sacramentum Ordinis dicitur unum, quamvis a Subdiaconatu, Diaconatu, Presbyteratu integretur; quia omnia ad eundem finem ordinantur. Illud tamen eſt diſcrimen inter Sacramentum Ordinis, & Euchariſtiæ, quod qui recipit, verbi gratia, Diaconatum, non recipit gratiam illam, quæ eſt propria Preſbyteratus: Contra vero qui ſolas ſpecies panis manducat, eandem ſpecie gratiam recipit, ac qui manducat ſimul, & bibit, etiamſi verum eſſet, quod majorem extenſive gratiam recipiat, qui ſub utraque ſpecie communicat; ſicuti eandem ſpecie gratiam recipit, qui ſemel communicat, ac qui bis, quamvis majorem extenſive gratiam recipiat, qui communicat bis: Nam per ſpecies ſolius panis ſolum repræſentatio convivii eſt partialis, & inadæquata; gratia tamen refectiva ex inſtitutione Chriſti Domini eſt omnino ejuſdem rationis, quæ confertur a ſolis ſpeciebus panis, & quæ a ſolis ſpeciebus vini, & conſequenter quæ ab utriſque: Quicquid ſit, utrum gratia Sacramentalis, ſeu auxilia, quæ conferuntur manducantibus hoſtiam, differant a gratia Sacramentali, ſeu ab auxiliis, quæ conferuntur bibentibus calicem, juxta illud Pſal. 103. *Vinum lætificat cor hominis, & panis cor hominis confirmat*; Quod Scholaſtici diſcutiunt, & nos in Curſu Theologico diſp. 4. quæſt. 8. de Euchariſtia agentes partem affirmantem probabiliter ſuſtinuimus: & in calce articuli quinti hujus quæſtionis fuſius id proſequemur.

VII. Quæritur tertio, Undenam deſumatur multiplicitas numerica hujus Sacramenti?

Reſpondeo, deſumi a multiplicitate ſpecierum, non phyſica, ſed morali; Quare plures hoſtiæ in eadem pyxide dicuntur eſſe unum Sacramentum; & ſacerdos, qui ſumit in miſſa hoſtiam in tres partes diviſam, non dicitur ſumere tria Sacramenta, ſed unum; quia illæ tres partes, licet ſint phyſice diviſæ, ſunt tamen moraliter unum, eo quod faciunt unum cibum; & e converſo, ſi eadem hoſtia diviſa in tres partes a tribus manducatur, dicuntur eſſe tria Sacramenta, quia per triplicem illam manducationem fit moraliter triplex, hoc eſt triplex cibus. Ex quo ſequitur, quod non majorem gratiam recipiat, qui recipit ſimul plures particulas, quam qui unam tantum; nam moraliter eſt unus cibus, tam ſi una, quam ſi centum particulæ ſimul ſumantur; Quamvis per hoc, quod Chriſtus Dominus magis ſit in ſtomacho illius, qui recipit plures particulas, poſſit majorem ſucceſſive gratiam cauſare ex opere operato, ſi vera eſt illa opinio Suar. diſp. 63. ſect. 4. & 5. Con. quæſt. 79. art. 1. dub. 2. & Bonac. diſp. 4. quæſt. 4. punct. 2. quod Chriſtus Dominus in ſtomacho exiſtens tamdiu gratiam cauſet ex opere operato, quamdiu ad illam ſe diſponit per actus meritorios, qui communicavit. Sicut autem non recipit majorem gratiam, qui plures particulas ſimul ſumit, vel majorem hoſtiam; ita juxta ſententiam D. Th. quæſt. 80. art. 12. ad 3. contra Palaum, Vaſq. Lugo diſp. 12. ſect. 3. & alios, nec majorem gratiam ſumit, qui ſub utraque ſpecie communicat, ac qui ſub una tantum; quia uterque unum Sacramentum recipit per hoc, quod ſemel reficiatur.

Illud tamen eſt diſcrimen inter duas particulas ſimul ſumptas, & inter ſpecies panis, & vini ſumptas in eadem Miſſa; quod duæ illæ particulæ dicuntur ita eſſe unum Sacramentum, ut non dicantur eſſe duo Sacramenta partialia. Contra vero ſpecies panis, & vini in eadem miſſa ſumptæ dicuntur eſſe unum Sacramentum compoſitum ex duobus Sacramentis partialibus; quia cum diverſimode ſignificent refectionem ſpiritualem ſpecies panis, & ſpecies vini, (illæ ſcilicet per modum cibi, iſtæ per modum potus) ideo habent non ſolum diſtinctio-

ctionem phyſicam, ſicut habent duæ particulæ, ſed etiam quandam diverſitatem moralem, qua poſſint dici duo Sacramenta non quidem totalia, (cum per modum unius ſumantur, ac in eodem convivio) ſed partialia.

Sequitur demum ex dictis, quod qui ſub una tantum ſpecie communicat, integram ſumit refectionem, quamvis non integre repræſentatam: & in hoc ſenſu dici poteſt, quod non ſumat integrum Sacramentum, quatenus non ſumit ſpecies omnes hoc Sacramentum integrantes, quæ repræſentant refectionem animæ per modum Convivii, quod ex cibo, & potu integratur; eſto integrum ſacramentum ſumat relate ad refectionem animæ, ſeu gratiam ab hoc Sacramento cauſatam.

VIII. Quæritur quarto, quando, & quomodo fuerit Euchariſtia inſtituta?

Reſpondeo, de fide eſſe, quod inſtituta fuerit a Chriſto Domino, in qua nocte tradebatur, hoc eſt decima quarta die Lunæ vicinioris æquinoctio verno die Jovis, quando juxta legem Moyſis comedendus erat agnus paſchalis. Tunc enim, ut notat Henr. lib. 8. cap. 58., & fuſe Con. diſp. 74. art. 4. poſt cenam legalem agni (ut figura præmitteretur veritati) lavit pedes diſcipulorum, & cœnantibus illis, (hoc eſt Apoſtolis, ut habet Scriptura, videlicet cena uſuali, & communi, in qua intinxit Judas manum in paropſide cum Chriſto) inſtituit hoc Sacramentum, & Sacrificium incruentum, celebrando primam miſſam cum duodecim Apoſtolis, etiam cum Juda proditore, quos omnes ſua manu communicavit. Unde clare colligitur, Chriſtum Dominum celebraſſe in azymo, ut tenet Eccleſia latina, non in fermentato, ut tenet Eccleſia græca; quia cum inſtituerit hoc Sacramentum prima die Azymorum, quando ſcilicet vetitum erat comedere fermentatum, & cum panem uſualem conſecraverit, ſequitur, quod nonniſi azymum conſecravit; Aliter deberet dici Chriſtus prævaricator relate ad illam legem, ſi fermentato uſus fuiſſet. Ex quibus ſequitur, ut advertit Becanus ex Maldonato, quod primo fuerit cœna legalis, ſecundo cœna communis, tertio lotio pedum, quarto cena euchariſtica, quinto diſceſſio Judæ, ſexto concio Domini; quamvis Suar. diſp. 41. velit, quod cœna communis fuerit poſt Euchariſtiam.

IX. Quæritur quinto, ad quem finem Chriſtus Dominus hoc Sacramentum inſtituerit.

Reſpondeo, primum finem fuiſſe, ut paſſionis recordaremur; dixit enim: *Hoc facite in meam commemorationem*. Secundo, ut ſuam corporalem præſentiam nobis relinqueret, juxta illud, *Ecce ego vobiſcum ſum omnibus diebus uſque ad conſummationem ſæculi*: Tertio propter realem, & moralem unionem membrorum cum ſuo capite, & inter ſe, hoc eſt fidelium cum Chriſto, & inter ſe ipſos: Realis unio explicatur per realem propinquitatem, & contactum inter corpus noſtrum, & Chriſti mediis ſpeciebus; Moralis, ſeu affectiva unio per vinculum charitatis, quo & cum Chriſto conjungimur, & inter nos propter Chriſtum; juxta illud Apoſt. *Unum corpus ſumus, quia de uno pane, & de uno calice participamus*: Ad hanc autem unionem ſignificandam apte elegit pro materia conſecrationis remota panem, qui fit ex pluribus granis, & vinum, quod ex pluribus uvis ſimul unitis.

ARTICULUS II.

De neceſſitate Euchariſtiæ, & obligatione illam ſumendi.

I. Euchariſtiæ ſumptio non eſt neceſſaria neceſſitate medii ad ſalutem.
II. Neque ad perſeverandum in gratia.
III. Etiam adulti obligantur præcepto divino ſumendi, Baptiſmo prius ſuſcepto, Euchariſtiam.
IV. Præceptum divinum proculdubio obligat ad ſumendam Euchariſtiam in mortis articulo.
V. Quid ſi quis mane communicarit, & veſpere incidat in articulum mortis?
VI. Num poſſit Eccleſia privare reum aliquem Sacro Viatico ad alios perterrefaciendos?
VII. Sæpius etiam in vita ex divino præcepto tenemur Euchariſtiam ſumere.
VIII. Præceptum Eccleſiaſticum quos, & pro quando obliget ad communionem?
IX. Pueris, & amentibus ab infantia ne in articulo quidem mortis Euchariſtia adminiſtratur. Quid de pueris poſt uſum rationis, ac de ſemifatuis?
X. Impediti ne tempore Paſchali communicent, ad quid teneantur.

I. DUplex, ut diximus, cum de Sacramentis in genere, dari poteſt neceſſitas in re præſenti, altera medii, altera præcepti: Videndum nunc, An Euchariſtia

riſtia ſit neceſſaria neceſſitate medii? Et pro quando ſit neceſſaria neceſſitate præcepti divini, pro quando Eccleſiaſtici? Certum enim eſt apud omnes, non ſolum Eccleſiam obligare fideles ad communionem paſchalem, ſed etiam independenter a præcepto Eccleſiaſtico dari præceptum divinum de communione ſumenda; cum Chriſtus Dominus poſt inſtitutionem Sacramenti dixerit Lucæ 22. *Hoc facite in meam commemorationem*, & Joan. 6. *Niſi manducaveritis carnem filii hominis, non habebitis vitam in vobis*.

Quæritur itaque primo, An Euchariſtia ſit neceſſaria neceſſitate medii ad ſalutem?

Reſpondeo cum communi apud Amic. negative: Illud enim Sacramentum dicitur neceſſarium neceſſitate medii, quod non ratione obligationis per præceptum inductæ, ſed ex natura ſua, poſita inſtitutione Chriſti Domini, connexionem habet cum ſalute, atque adeo ſine quo etiam invincibiliter ignorato finis obtineri non poteſt; ſed Euchariſtia non eſt hujuſmodi: nam parvuli etiam ſine Euchariſtia poſt baptiſmum ſalvantur, ut definit Trident. ſeſſ. 22. can. 4. ubi habet: *Si quis dixerit, parvulis, antequam ad annos diſcretionis pervenerint, neceſſariam eſſe Euchariſtiam, anathema ſit*.

Confirmatur, quia Euchariſtia non poteſt eſſe neceſſaria, niſi illis, qui poſſunt illam manducare ſpiritualiter, videlicet per actus fidei, charitatis, pœnitentiæ, &c.; ſed parvuli non poſſunt ſic illam manducare ſpiritualiter; ergo illis nullatenus eſt neceſſaria. Neque eſt neceſſaria adultis neceſſitate medii in re ſuſcepta. Nam propter eandem rationem deberet eſſe neceſſaria parvulis: Neque ſuſcepta in voto, ut eſt baptiſmus, vel pœnitentia, &c., ut communiter docent contra Henr., & Nugn. apud Bonac., qui putant Euchariſtiam eſſe neceſſariam neceſſitate medii ſuſceptam in voto, quatenus in ſuſceptione baptiſmi, vel pœnitentiæ requiritur propoſitum ſaltem implicitum ſuſcipiendi Euchariſtiam ſuo tempore: Ratio eſt, quia in hoc ſenſu etiam reſtitutio, & quodcumque aliud eſt neceſſarium neceſſitate præcepti, diceretur eſſe neceſſarium neceſſitate medii; quia eodem modo in ſuſceptione baptiſmi, vel pœnitentiæ requiritur propoſitum ſervandi omnia præcepta. Præterquamquod qui in articulo mortis poſt ſuſceptam Euchariſtiam peccaret mortaliter, poſſet confiteri ſine animo ſumendi amplius Euchariſtiam, & ſalvari, (ut communiter docent apud Bonac. contra Tabien., & Armill., docentes, quod debeat iterum communicare) & tamen in tali caſu in ſuſceptione pœnitentiæ nullum haberetur votum implicitum ſumendi Euchariſtiam: ergo Euchariſtia neque in re, neque in voto poteſt dici neceſſaria neceſſitate medii.

Dices; eodem modo Scriptura loquitur de baptiſmo, cum dicit, *Niſi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto* &c. necnon de Pœnitentia dicens: *Niſi pœnitentiam egeritis, omnes ſimiliter peribitis*, ac de Euchariſtia iis verbis, *Niſi manducaveritis carnem filii hominis, non habebitis vitam in vobis*: ergo eodem modo ſunt omnia neceſſaria neceſſitate medii; præſertim quia de Euchariſtia dicitur, *Si quis manducaverit ex hoc pane, vivet in æternum*, ubi ſignificatur Euchariſtiam eſſe medium neceſſarium ad ſalutem.

Reſpondetur, verba illa Scripturæ ſignificare eandem neceſſitatem præcepti eſſe in baptiſmo, & in Euchariſtia, non vero eandem neceſſitatem medii, ut communiter docent Doctores; & patet ex Trident. docente, non eſſe neceſſariam parvulis Euchariſtiam ad ſalutem. Adde, quod neceſſarium neceſſitate medii debeat de ſe inducere primam gratiam, ſaltem in voto ſuſceptum: at Euchariſtia, cum ſit inſtituta ad nutritionem, de ſe ſupponit primam gratiam: ergo non poteſt dici neceſſaria neceſſitate medii: Illa vero verba, *Si quis manducaverit*, &c. efficaciam Euchariſtiæ ſignificant, non neceſſitatem.

II. Quæritur ſecundo: An Euchariſtia, quæ eſt cibus ſpiritualis animæ, ſit neceſſaria neceſſitate medii ad perſeverandum in gratia; ſicut cibus corporalis neceſſarius eſt ad vitandam mortem corporalem?

Reſpondeo cum D. Th. quæſt. 66. art. 4., & communi Theologorum negative contra Trull., qui putat neminem in gratia perſeverare, niſi per Euchariſtiam aut in re, aut in voto ſuſceptam, quamvis non omnis, qui Euchariſtiam ſumit, in gratia perſeveret: Sicut vita corporalis conſervatur per cibum, quamvis non omnis, qui cibum ſumit, vitam conſervat. Verum, quamvis utiliſſima ſit Euchariſtia ad perſeverandum in gratia, ut docet Trident. ſeſſ. 13. cap. 2., non eſt tamen ſimpliciter neceſſaria: Ratio eſt quia Concilia, dum agunt de neceſſitate Sacramentorum, ſolum dicunt Baptiſmum, & Pœnitentiam eſſe ſimpliciter neceſſaria neceſſitate medii: Si au-

rem Euchariſtia eſſet neceſſaria neceſſitate medii ad perſeverandum in gratia, illud Concilia explicaſſent.

Confirmatur, quia pueri, qui poſt baptiſmum moriuntur, & adultus, qui poſt ſuſceptam Euchariſtiam peccat mortaliter, & confitetur ſine voluntate iterum communicandi, & deinde moritur, perſeverant in gratia ſine Euchariſtia, etiam in voto ſuſcepta: ergo neque in voto ſuſcepta eſt neceſſaria Euchariſtia neceſſitate medii ad perſeverandum in gratia. Adde, ex D. Th., quod multi captivi inter Barbaros, apud quos eſt impoſſibilis ſacra communio, perſeverant in gratia: ergo Euchariſtia non eſt cibus ſimpliciter neceſſarius ad perſeverandum in gratia. Quare non eodem modo eſt neceſſarius animæ hic cibus ſpiritualis, ſicut corpori cibus corporalis: Nam in tantum cibus corporalis eſt ſimpliciter neceſſarius, quia non alio modo poſſunt reparari vires, quæ continuo atteruntur vi caloris naturalis: At auxilia ad perſeverandum in gratia, quæ conſervatur per Euchariſtiam, poſſunt etiam conferri aliis mediis, videlicet per alia Sacramenta, per orationes, jejunia, eleemoſynas, &c.: ergo non eſt eodem modo neceſſaria, ſicut cibus corporalis; In voto autem ſuſcepta eodem modo eſt neceſſaria, ac quodcumque aliud, quod præcipitur, videlicet reſtitutio, jejunia, &c., quæ idcirco non dicuntur eſſe neceſſaria neceſſitate medii, ſaltem in voto, quia non ſunt medium præciſe neceſſarium, per quod conferatur gratia, qua ſalutem conſequamur: Cum autem neque ſumptio Euchariſtiæ ſit hujuſmodi, ut oſtendimus, ideo non eſt neceſſaria neceſſitate medii aut ad ſalutem, aut ad perſeverandum in gratia, neque in re, neque in voto. Eſt tamen in re ſuſcepta Euchariſtia valde utilis, &, ut Coninch docet, valde neceſſaria propter ſpecialia, & uberrima auxilia, quæ confert ad perſeverandum in gratia; cum nonniſi ægerrime aliis viis ſpecialia hæc auxilia comparari poſſint.

III. Quæritur tertio, An etiam adulti infideles obligentur præcepto divino ad communicandum illis verbis, *Niſi manducaveritis carnem* &c., ita ut non ſolum peccent non ſuſcipiendo baptiſmum, ſed etiam non ſuſcipiendo Euchariſtiam; quam tamen debeant poſt baptiſmum ſuſcipere.

Reſpondeo duplicem eſſe ſententiam: Prima eſt Sot., Sanch., & aliorum apud Bonac. hic, putantium ſolos fideles adultos hoc præcepto divino obligari: Ratio iſtorum eſt, quia ante ſuſceptum baptiſmum nemo poteſt communicare: ergo nec poteſt ad id obligari; ſicut de facto nullus infidelis obligatur ad ſuſcipiendum Sacramentum Pœnitentiæ. Secunda, quam ſuſtineo, eſt Suarii diſp. 89. ſect. 2. Con. quæſt. 80. num. 93. Vaſq., & aliorum docentium, etiam infideles hoc præcepto obligari. Ratio eſt, quia præcepta divina generatim prolata omnes obligant, qui eorum ſunt capaces; ſed infideles adulti ſunt capaces hujus præcepti: ergo obligantur, non quidem ad ſumendam Euchariſtiam ante baptiſmum, ſed poſt baptiſmum: Sicut enim hoc præceptum obligat baptizatos, qui ſunt in peccato mortali, ad communicandum, non quidem ante, ſed poſt Sacramentum Pœnitentiæ; ita obligat infideles ad communicandum, non ante, ſed poſt baptiſmum. Verum quidem eſt, quod adulti infideles non obligentur ad ſuſcipiendum Sacramentum Pœnitentiæ: Et ratio eſt, quia præceptum de ſuſcipiendo hoc Sacramento non obligat niſi eos, qui poſt baptiſmum lapſi ſunt in mortale; nec poteſt obligare infideles, ut ſumant baptiſmum, & peccent ad hoc, ut Sacramentum Pœnitentiæ ſuſcipiant: Contra vero præceptum de ſumenda Euchariſtia poteſt obligare infideles, ut baptizentur, & illam ſuſcipiant: ergo dicendum, quod de facto illos obligat.

IV. Quæritur quarto, Quandonam fideles obligentur ex præcepto divino ad communicandum?

Reſpondeo, & dico primo, hoc præceptum obligat ſub mortali in articulo mortis. Ita communiter contra Victor., & alios apud Con. quæſt. 80. Bonac. quæſt. 7. qui putant ſufficere, quod ſemel in vita quis communicet, ut ſatisfaciat præcepto divino. Ratio noſtræ Concluſionis eſt primo, quia quodcumque præcipitur, pro eo tempore magis videtur præcipi, pro quo maxime eſt neceſſarium ad finem præcepti aſſequendum; atqui in articulo mortis eſt maxime neceſſarium homini conjungere ſe cum Chriſto, & contra hoſtes ſe tueri, qui eſt finis hujus præcepti: ergo in articulo mortis maxime obligat. Secundo, quia Trident. ſeſſ. 13. cap. 6. dicit, antiquiſſimum eſſe morem communicandi in articulo mortis; hujus autem conſuetudinis cum initium ignoretur, dicendum ab Apoſtolis originem duxiſſe ex præcepto divino: Quamobrem Concil. Nicænum primum can. 12. dicit, Antiquam legem obſer-

ſervandam eſſe, ne quis ſine neceſſario viatico diſcedat; Non poteſt autem viaticum dici neceſſarium, niſi ex præcepto divino; cum Eccleſia ſolum ad communionem paſchalem obliget: Quicquid aliqui in contrarium ſentiant, putantes, quod ſicut Eccleſia determinavit tempus paſchale ad communionem, ita determinavit etiam articulum mortis: Demum, quia hæc eſt communior ſententia Doctorum, a qua non eſt recedendum ſine ſolido fundamento: Immo ſicut jure merito damnatæ ſunt variæ theſes limitantes obligationem divinorum præceptorum, ut eſt prima ab Alex. VII. confixa, quæ habet: *Homo nullo unquam vitæ tempore tenetur elicere actum Fidei, Spei, Charitatis ex vi præceptorum divinorum ad eas virtutes pertinentium*. Et ſexta ab Innoc. XI. dicens, *Probabile eſt, ne ſingulis quidem rigoroſe quinquenniis per ſe obligare præceptum Charitatis erga Deum*. Et ſexageſima quinta, quæ loquens de Myſteriis SS. Trinitatis, & Incarnationis dicit: *Sufficit illa Myſteria ſemel credidiſſe*; & ſic de aliis; ita proſcribenda pariter videtur ob eandem rationem ſententia aſſerens ſufficere, quod ſatis ſit ſemel in vita communicare ad ſatisfaciendum divino præcepto de ſumenda Euchariſtia.

V. Hinc fit, falſum eſse, quod Sà, Sylv., Cajet., & alii apud Bonac. docent, videlicet non teneri in articulo mortis iterum communicare, qui in Paſchate communicavit. Ratio eſt, quia qui extra articulum mortis communicavit, non ſatisfecit præcepto communicandi in articulo mortis: Quod patet ex Eccleſiæ conſuetudine, & fidelium communi ſenſu, qui ſcandalizarentur graviter, ſi talis in eo caſu non communicaret; Verum tamen eſt, quod ſi quis mane communicavit, & veſpere incidit in articulum mortis, immo ſi octo dies ante communicavit, probabiliter non tenetur iterum communicare; quia talis communio cenſetur facta inſtante morte, & habere rationem viatici, & præparationis ad mortem: Sicuti qui audit Miſſam mane, poteſt ſatisfacere præcepto, quod facit deinde Epiſcopus de audiendo hodie Sacro, ut notat Lug. diſput. 16. num. 38., quamvis præceptum ſit factum poſt auditionem Sacri; quia aliquando bene ſatisfit menti præcipientis per actionem poſitam, antequam obliget præceptum. Hurt. tamen, & nonnulli apud Dian. part. 4. tract. 5. reſol. 197. probabilius putant, quod qui mane extra mortis periculum communicavit, teneatur etiam veſpere communicare, ſi de novo mortis periculum adveniat, nec poſſit commode communio ad ſequentem diem differri. Communiter autem docent contra Tabien., & Armill., quod qui ſumpto viatico peccaret mortaliter, non debeat iterum communicare: aliter deberet aliquando eodem die bis ſumere viaticum, quod nemo dixerit.

VI. Dices, ſi ex præcepto divino teneretur quilibet in articulo mortis communicare, non poſſet Eccleſia privare aliquem communione in articulo mortis ad aliorum exemplum, & correctionem; quod tamen facit; ut patet ex Concilio Eliberitano, & Sardicenſi apud Bonac., Regin., & Suar. diſp. *69.* de Euch. ſect. 3.

Reſpondeo, nego ſequelam; ſicut enim quilibet jure naturæ tenetur comedere; nihilominus Judex poteſt reum privare cibo in pœnam: ita poterit Eccleſia privare aliquem in pœnam, & ad aliorum exemplum, & terrorem pane cœleſti, quem quilibet in eo articulo tenetur manducare jure divino. Propterea, ut notat Suar. diſp. 4. de Euch. ſect. 8., cum obligatio ſumendi ſacrum viaticum oriatur a præcepto poſitivo, quod non pro ſemper obligat, excuſatur tam ægrotus a ſumendo viatico, quam miniſter a miniſtrando propter occurrentes circumſtantias; unde neuter violat divinum præceptum. Notandum tamen, id non eſſe amplius in uſu in Eccleſia; immo contrarium debet ſervari, ſi reus dedit ſufficientia doloris teſtimonia, ex cap. *Tanta*, ex motu Pii V. apud Bonac. Nec excuſantur a peccato Judices, ut docent communiter contra Navar., Clarum, & alios apud Henriqu., qui non concedunt Reo tempus ſumendæ Euchariſtiæ poſt confeſſionem ratione conſuetudinis in aliquibus locis receptæ. Nam ex jure naturæ tenetur Judex conſulere bono privato Rei, quantum recta ratio dictat; Et jus divinum, quod obligat Reum ad communicandum in articulo mortis, videtur etiam obligare Judicem ad non impediendam, & ad dandam opportunitatem. Nec poteſt conſuetudo contra jus naturæ, aut divinum introduci: Quare per ſe loquendo tenetur Judex talem opportunitatem concedere, etiamſi aliquod periculum ſit, quod hoc tempore conceſſo reus eripiatur, & aliqui ſcandalum patiantur, ut notat Bonac. Immo ſi reus nolit intra conſuetum tempus ſe præparare ad confeſſionem, & communionem, tenetur concedere aliquam dilationem, ver-

verbi gratia, duorum, vel trium dierum, ſi ſperet profectum, nec ſit periculum damni, aut ſcandali ex hac dilatione; Non tenetur tamen amplius differre, ne alii hac ſpe nolint ſe ad mortem præparare.

Ex dictis ſequitur, præceptum hoc obligare non ſolum in periculo mortis ex morbo aliquo; ſed etiam inſtante morte violenta, & periculo talis mortis; ut quando periculoſum prælium eſt committendum, periculoſa navigatio ſubeunda, in puerperio, præſertim primo, quod ſolet eſſe periculoſum.

VII. Dico ſecundo: Ex præcepto divino non ſolum tenemur Euchariſtiam ſumere in articulo mortis, ſed etiam ſæpe in vita. Ita communiter cum Suar., Valent., & aliis. Concluſio pariter conſtat ex iiſdem rationibus, quibus falſitatis convincuntur Theſes proſcriptæ, quas nu. 5. retulimus. Nonnulli tamen apud Con. putarunt, quod obligemur ſolum ſingulis trienniis, vel quadrienniis. Alii, quoties urget gravis aliqua neceſſitas. Alii tamen verius docent, quod juxta opportunitatem, ita ut obligentur ad ſæpius communicandum, qui ſunt in Civitate fidelium, quam alii; & qui ſunt magis inſtructi, & qui ſunt minus impediti, &c. ut ſolet communiter dici de actibus fidei, ſpei, amoris, qui pariter præcepto divino præcipiuntur nullo præfixo tempore. Illud certum eſt, quod cum Eccleſia præcipiat ſingulis annis communionem, non ſit contra divinum præceptum ad annum illam differre, ſaltem per ſe loquendo, & relate ad communem hominum.

VIII. Quæritur quinto, Quando, & quos obliget præceptum Eccleſiaſticum de ſumenda Euchariſtia?

Reſpondeo, in cap. *Omnis utriuſque ſexus* obligari omnes, poſtquam ad annos diſcretionis pervenerint, ut ſemel ſaltem in anno confiteantur, & reverenter recipiant ad minus in Paſcha Euchariſtiæ Sacramentum; niſi quis forte de proprii Sacerdotis conſilio ob aliquam rationabilem cauſam ad tempus ab hujuſmodi perceptione duxerit abſtinendum; *Alioquin & vivens ab Eccleſiæ ingreſſu arceatur, & moriens careat Eccleſiaſtica ſepultura*. Quare quilibet tenetur aut in Cathedrali Eccleſia communionem paſchalem ſumere, aut in ſua Parochia a Paſtore ſuo; niſi ex hujus licentia ſaltem præſumpta, vel privilegio, aut conſuetudine eximatur; Sicut eximitur Sacerdos, qui ſatisfacit ubivis celebrando; Et peregrini, qui a ſua Parochia abſunt. Nomine autem Paſchæ ſignificantur quindecim dies a Dominica Palmarum ad Dominicam in Albis, ut communiter Doctores docent; niſi forte alicubi conſuetudo ſit vel extendendi id tempus ad totam quadrageſimam, ut ex Con. fit Mediolani, & Conimbricæ, vel extendendi uſq; ad diem Aſcenſionis, ut fit Neapoli, vel contrahendi ad ſolam hebdomadam majorem, vel paſchalem: conſuetudini enim ſtandum eſt.

IX. Porro certum eſt, ex tacito præcepto Eccleſiæ, (ut notat Tambur.) fundato in conſuetudine, quæ videtur approbata in Rituali Romano, non eſſe dandam Euchariſtiam pueris ante uſum rationis, & conſequenter nec ſtultis, qui nunquam uſum rationis habuerunt, ne in articulo quidem mortis; quia reputantur, ut pueri: At poſt uſum rationis dandam illis eſſe in articulo mortis communiter docent: Immo etiam ſi dubitetur, an uſum rationis habeant; cum conſuetudo Eccleſiæ non debeat in tanto rigore ſumi non dandi Euchariſtiam carentibus uſu rationis ex Lug. diſp. 13. num. 44.: Nam ſi ex Rituali Romano dari debet iis, qui poſt uſum rationis in amentiam inciderunt extrema Unctio, quare non etiam Euchariſtia, dummodo irreverentia declinetur?

Dubium tamen eſt, an pueri ſtatim poſt uſum rationis obligentur ad communionem Paſchalem? Affirmant Joan. Sanc., Palud., D. Anton., & Palaus apud Dian. part. 3. tract. 6. reſol. 70.; quia non minor, imo major, videtur requiri diſcurſus ad confeſſionem, quam ad communionem: ergo ſi ad illam obligantur quotannis pueri doli capaces, etiam ad communionem. Sed communior ſententia apud eundem Dian. docet cum Vaſq., Salas, Con., quæſt. 80. num. 102. conſuetudinem Eccleſiæ eſſe fundatam in Lateranenſi, quod pueri non admittantur ad Communionem ſtatim poſt uſum rationis, ſed ſolum quando ſufficienter circa hoc myſterium ſint inſtructi, ita ut poſſint communicare reverenter, prout præcipitur: atque ita contingere poteſt, ut aliqui anno decimo, & ante; aliqui vix decimo quarto, ad communionem admittendi ſint; Unde Dian. putat, hoc præceptum non obligare univerſim ante decennium, quia hoc præceptum ita Doctores cum Granad. univerſim intellexerunt; Probabilem tamen exiſtimat eſſe opinionem oppoſitam, quod teneantur ad illam poſt uſum rationis,

at-

atque adeo quod poſſint ſine ſcrupulo ante decennium ad illam admitti. Quamvis autem communiter doceant, pueros poſt uſum rationis ſtatim obligari legibus Eccleſiaſticis, contra Sot. in 4. diſt. 12. quæſt. 2. art. 11. putantem uſque ad duodecimum annum non obligari; nihilominus ante annos pubertatis cenſuris, aut pœnis Eccleſiaſticis non aſtringuntur; unde non incurrunt cenſuras latas contra non communicantes in Paſchate, ut docent Sà, Fagund. apud Tambur. in Meth. communionis cap. 4. §. 2.: quia adeſt deciſio clara *cap.* 1. *&* 2. *de delictis puerorum*; ubi ante decimum quartum annum a pœnis ſimpliciter eximuntur; Quicquid in contrarium dicant Azor., Vaſqu., Sot. putantes ante pubertatem non aſtringi cenſuris, & pœnis ab homine latis: aſtringi vero a latis in jure communi. Immo Tambur. loc. laud. contra utrumque Sanch., & Pal. putat, quod nec incurrant excommunicationem latam contra percuſsorem Clerici: Et quamvis in cap. *Pueri* dicatur, quod poſſint ab Epiſcopo abſolvi; non negatur tamen, quod poſſint etiam abſolvi ab aliis.

Dubium eſt, An ſemifatuis danda ſit quotannis Euchariſtia?

Reſpondeo, in mortis articulo fatuis, qui nunquam habuerunt uſum rationis, communionem non eſſe dandam; ſicut nec pueris ante uſum rationis, ut diximus ex tacito Eccleſiæ præcepto: phreneticis vero, & iis, qui in amentiam inciderunt poſt uſum rationis, & ſemifatuis, mutis, & ſurdis, ſtolidis danda eſt in articulo mortis, niſi conſtet in amentiam eos incidiſſe, dum erant in ſtatu peccati mortalis, ut notant Doctores apud Dian. part. 2. tract. 14. reſol. 79.: dummodo tamen poſſint ſine irreverentia communicare, dando videlicet illis ad experimentum antecedenter particulam non conſecratam: iiſdem etiam dandam eſſe Euchariſtiam in Paſchate docent Villal., Henr., & Sanch. apud Dian. loc. cit. reſol. 79. contra Zambran. Immo aliquoties etiam in anno poſſe iiſdem dari putat Villal. apud Tambur., & Sanch. apud Dian. loc. cit., & part. 5. tract. 6. reſol. 5.

Notandum hic primo, per communionem ſacrilegam non ſatisfieri præcepto Eccleſiaſtico: Quicquid enim olim plures Doctores primæ notæ docuerint exiſtimantes Eccleſiam non præcipere, niſi actum externum, hæc tamen opinio damnata eſt ab Innoc. XI. in propoſ. 55. quæ habet: *Præcepto communionis annuæ ſatisfit per ſacrilegam Domini manducationem*. In cujus expoſitione oſtendimus in Trutina, idcirco non ſatisfieri huic præcepto, quia præceptum Eccleſiaſticum de communione Paſchali eſt modificativum præcepti divini injungentis aliquando in vita, & in articulo mortis communionem: Cum autem præceptum divinum ſit de ſumenda communione non mortifera, ſed ſalutifera, & vivifica, dicente Domino: *Niſi manducaveritis carnem filii hominis, non habebitis vitam in vobis*; idcirco per ſacrilegam communionem ſicut non ſatisfit præcepto divino, ita nec Eccleſiaſtico.

X. Notandum ſecundo, quod qui videt ſe impediendum, ne in Paſchate communicet ob navigationem, verbi gratia, vel aliud caput, tenetur prævenire, ut docent Fagund., Vaſqu., & alii contra Azor. apud Dian. part. 3. tract. 4. reſol. 42. quia Eccleſia intendit principaliter præcipere communionem ſingulis annis, & ſecundario circumſtantiam temporis Paſchalis. Ex quo patet diſparitas, quare qui non poteſt die Dominico audire miſſam, vel tempore debito jejunare, non teneatur prævenire? hæc enim præcepta principaliter etiam temporis circumſtantiam præcipiunt; unde non videntur ejuſdem rationis cum præcepto communionis, ut putat Azor., & Pitigian.

Notandum tertio, quod qui non communicavit in Paſchate, teneatur deinde ſtatim ac commode poteſt communicare. Ita Nugn., Suar., Navar. apud Con. & Dian. loc. cit. reſol. 41. contra Sylveſtr., Valent., Tabien., & alios. Ratio eſt, quia terminus annuus non aſſignatur ad finiendam obligationem; ſicut in Miſſa audienda aſſignatur dies feſtus, & in officio recitando, in jejunio, &c.; ſed aſſignatur, ut adimpletio, ſeu executio non poſſit amplius differri. Ad eum modum, quo in contractibus non ceſſat obligari ad ſolvendum, qui ſtatuto tempore non ſolvit; multa enim præcepta aſſignant tempus ut terminum obligationis; multa vero ut terminum ſolius executionis: præceptum autem communionis non videtur aſſignare tempus paſchale, ut terminum obligationis, cum velit nos quotannis communicare, ideſt non multum differre communionem ad ſatisfaciendum præcepto divino.

Notandum quarto cum Laym. apud Dian. part. 5. tract. 9. reſol. 88., quod excommunicatus ex hoc præcepto obligetur ad quærendam abſolutionem, & ſic ad communicandum; quare ſi abſolutionem negligeret,

contra hoc præceptum peccaret graviter: Contra vero qui in carcere detinentur, aut ſunt infirmi, non obligantur ad tollendum carcerem, aut infirmitatem, ut poſſint communicare in Paſchate. Ratio ex Suar., Lug. diſp. 10. ſect. 2. apud Tambur. in Meth. Communionis cap. 4. §. 7. eſt, quia præceptum confeſſionis, & communionis rigide obligat ad tollenda mala ſpiritualia, quæ ipſis obſtant, videlicet excommunicationem; non vero ad tollenda mala temporalia, puta carcerem, infirmitatem: & ideo qui ſunt timoratæ conſcientiæ, de hoc non ſunt ſolliciti.

Dices; excommunicatus non tenetur procurare abſolutionem, ut poſſit audire miſſam die feſto: ergo neque ut poſſit communicare in Paſchate.

Reſpondeo, concedo antecedens, & nego conſequentiam. Diſparitas ex Suar., & Con. apud eundem Tambur. eſt, quia Confeſſio, & Communio ſunt majoris momenti, quam auditio miſſæ; & ideo rigidius obligant præcepta Confeſſionis, & Communionis, quam præceptum de Miſſa audienda.

ARTICULUS III.

De Euchariſtiæ Materia.

I. Quinam dicatur panis uſualis, & vinum uſuale?

II. Panis fermentatus valide, ſed illicite a latinis conſecratur, exceptis nonnullis caſibus.

III. Aqua vino miſcenda probabilius immediate in Chriſti ſanguinem convertitur.

IV. Conſecratio fieri debet ſub utraque ſpecie ex præcepto divino.

V. Num poſſit aliquando Pontifex in divinis, poſitivis, & in naturalibus præceptis diſpenſare?

VI. Nec poteſt conſecrari quantitas, quæ non ſit ſine miraculo ſenſibilis, nec remanet conſecrata, ſi ab Hoſtia dividatur.

VII. Materia conſecrabilis debet eſſe moraliter præſens, ita ut poſſit per pronomen, Hic, demonſtrari.

VIII. Quid de materia clauſa in vaſe, aut magna nimis, ac nimis diſtante?

IX. Materia conſecranda debet eſſe determinata, & quomodo?

X. Quid de guttis vini intra Calicem? Aut de particulis in Pyxide, ſi ſint extra corporale, aut extra Aram?

XI. Num poſſit aliquando, deficiente Hoſtia majori, conſecrari particula, ne Sacrificium deſit?

I. De fide eſt, materiam Euchariſtiæ eſſe panem triticeum, & vinum ex vite. Patet ex Florentino. Et ratio eſt, quia ſolus panis triticeus dicitur abſolute Panis, & ſolum vinum ex vite dicitur abſolute Vinum. In pane autem, & vino abſolute dictis Chriſtus Dominus conſecravit: voluitque in hac materia Sacramentum inſtituere, quia uſualiſſima eſt in conviviis; & quia maxime expreſſiva effectus hujus Sacramenti, qui eſt animam reficere ſpiritualiter. Nomine autem panis triticei venit etiam ſelica, ſeu ſegala, quia ex D. Th. quæſt. 73. art. 3. & aliis apud Bonac. contra Vivald., & alios, vere eſt triticum, licet aliquanto inferius ordinario; Quia tamen eſt materia dubia, graviter peccaret, qui in ea conſecraret, etiam in caſu neceſſitatis, ut notat Fagund. apud Dian. part. 3. tract. 6. reſol. 95., quia hoc Sacramentum non eſt ſimpliciter neceſſarium neceſſitate medii, nec debet dari, niſi quando reverenter haberi poteſt.

Debet autem panis eſſe confectus aqua uſuali, & coctus, ita ut poſſit abſolute denominari Panis; Quare panis dulciarius confectus cum lacte, vel melle non eſt materia apta, nec maſſa cruda, quæ dici ſolet vulgo Paſta, ſeu Lagana, quia ſaltem moraliter differt a pane, etiamſi non differret ſpecie phyſica. Quod ſi aquæ naturali admiſceretur aqua roſacea, vinum, butyrum, ita ut æquet, vel ſuperet aquam naturalem, neque erit materia apta; ſecus vero ſi modica quantitas miſceatur; (etſi nullatenus admiſcenda ſit) quia magna pars trahit ad ſe minorem: Et eadem eſt ratio, ſi farinæ tritici admiſceatur farina alterius frumenti, videlicet hordei, millii, avenæ, ſeu ſpeltæ, panici, lolii, farris, &c. Neque eſt materia apta Calicis vinum, cui æqualis quantitas aquæ admiſcetur; nec vinum mixtum, quod Hiſpani vocant Hypocraſſo, ſi tanta ſit mixtio, ut non poſſit amplius abſolute dici Vinum, aut talis ſit coctio, ut vinum corrumpatur. Hoſtiæ autem rubræ, quibus literæ obſignantur, non poſſunt valide conſecrari, ex Lug. apud Dian. part. 7. tract. 12. reſol. 8. quia ratione cinabrii admixti non videntur, nec ſunt Panis uſualis. Quod ſi cinabrium admixtum eſſet in modica quantitate, putat Perez apud Dian. part. 7. tract. 12. reſol. 8., quod valida eſſet, quamvis illicita, conſecratio.

Ex dictis ſequitur, muſtum eſſe materiam aptam Calicis, quia ex cap. *Cum Ordine de Conſecratione diſt.* 2., vere Vinum eſt, licet fæcibus admixtum. Peccaret tamen, qui in eo conſecraret extra neceſſitatem; qualis eſſet ſecundum quoſdam ad devotionem populi, deficiente vino; dummodo non eſſet feculentum, & impurum, quia id eſſet contra reverentiam Sacramento debitam: Sicut graviter peccat, ut habetur in Rubricis Miſſalis, qui conſecrat vinum acidum, quamvis nondum corruptum; exponit quippe periculo nullitatis conſecrationem; cum difficile ſit diſcernere, num factum ſit acidum uſque ad corruptionem: Eſt etiam materia apta vinum congelatum, ut docent communiter contra Nugn. quia eſt aptum potari, ſi liquefiat. Nec Sacramentum hoc conſiſtit in uſu, ſive in potatione, ſicut baptiſmus conſiſtit in ablutione; unde aqua baptiſmo apta non debet eſſe congelata. Quia tamen vinum congelatum eſt materia dubia, ideo peccaret, qui in eo conſecraret, ut putat Con. apud Dian. part. 3. tract. 6. reſol. 100.. Acetum autem non eſt materia apta, quia eſt vinum corruptum; ſicut nec Aquavita, quæ dicitur Aqua ardens, cum non ſit vinum uſuale: Neque uva; quia potius comedi, quam potari conſuevit: Neque vinum ex malogranatis, aut moris: Neque cervíſia, ſicera, &c., cum non ſint vinum de genimine vitis, quale fuit, quod Chriſtus Dominus conſecravit: Agreſta, ſeu omphacium, quod eſt ſuccus expreſſus ex uvis immaturis, neque eſt vinum; ſicut maſſa cruda panis non eſt panis. Neque Vinum coctum, hoc eſt ſapa, ſeu defrutum, quod eſt muſtum ad dimidiam, vel tertiam partem coctum, cum potius ſit cibus; Nec Lora, ſeu aqua expreſſis acinis ſuperfuſa: Succus tamen ex uvis paſſis expreſſus reputatur vinum ab Amico apud Dian. part. 7. tract. 12. reſol. 8., eſt tamen materia dubia. Ægyptios in hoc ſucco ex uvis paſſis expreſſo conſecrare fama eſt, ut refert idem Amicus, ſiquidem viri fide digni teſtantur (apud eundem Dian.) quod ex his uvis optimum eliciatur vinum, quamvis uvæ paſſæ intra modicum aquæ apponantur. Quia tamen talis ſuccus ſolet eſſe denſus, & habet magis rationem cibi, quam potus uſualis, ideo eſt materia dubia, ut advertit Bonac.. Utrum autem licita ſit talis ſucci conſecratio in caſu neceſſitatis, verbi gratia, ad dandum Viaticum ægroto: aut in iis regionibus, ubi vinum uſuale haberi non poteſt? Dicendum, quod ſi materia iſthæc ſit dubia, nullatenus liceat illam conſecrare; quia hoc Sacramentum non eſt neceſſarium neceſſitate medii, ut eſt Baptiſmus, & Pœnitentia, quæ in caſu neceſſitatis conferri poſſunt cum materia dubia, conferendo ſcilicet illa ſub conditione. Quod ſi aliquando ſuccus ex uvis paſſis non multum ſiccis ſit probabiliter vinum, videtur, quod in caſu neceſſitatis, & in regionibus, ubi haberi non poteſt vinum uſuale, poſſit licite conſecrari. Etenim omnia Sacramenta licite conferri poſſunt cum materia probabili, ſi deficiat certa; ut conſtat ex iis, quæ dicuntur in expoſitione primæ Theſis confixæ ab Innoc. XI.. Sic etiam videtur Sacramentum Confirmationis, & Extremæ unctionis conferri poſſe cum materia probabili, quoties materia certa haberi non poteſt. Verum hac in re conſulenda videtur S. Congregatio, prout ſæpe in ſimilibus caſibus conſulta fuit; & ab ea in re tanti momenti judicium expectandum.

II. Quæritur nunc primo, An valide conſecretur panis fermentatus etiam a Sacerdote Latino? Et quandonam licite id facere poſſit?

Reſpondeo, valide conſecrari, tam fermentatum a Latino, quam azymum a Græco, quamvis illicite. Quod valide conſecretur, patet, quia uterque eſt panis abſolute dictus, & quia materia Sacramentorum eſt inſtituta a Chriſto Domino, & eadem eſt pro toto orbe: Quare ſi Latinus invalide conſecraret in fermentato, etiam Græcus invalide in eo conſecraret: & vice verſa: Debent tamen Græci, & Latini antiquam Eccleſiæ ſuæ conſuetudinem ſervare ſub mortali, quia eſt uſus rationabilis publicus, & in re graviſſima. Et Pius V. revocavit licentiam Græcorum celebrandi more latino, & Latinorum celebrandi more græco. Notandum tamen primo ex Con. quæſt. 74. art. 2. num. 117., & Fill. apud eundem Dian., quod Græcus in Eccleſiis, quæ habentur apud Latinos ipſis Græcis deſtinatæ, non poſſit uti more Latinorum; nec latinus more Græcorum in Eccleſiis, quæ habentur apud Græcos Latinis addictæ. Quod ſi Latinus iter agat per Græciam, & Græcus per Occidentem, poterit uterque ſuum morem ſervare, ſecluſo ſcandalo; quamvis ſi ſe conformaret Eccleſiæ, in qua verſatur, non eſſet damnandus. Verum ſi mutavit omnino domicilium, animo ibi perpetuo permanendi, de-

debet in ritu Eccleſiæ, ubi ſedem fixit, celebrare. Non poteſt tamen Latinus ex Suar. diſp. 44. ſect. 3. in Eccleſiis, quas Græci habent apud Latinos, conſecrare, nec communicare in fermentato; quia illud eſt veluti privilegium Græcorum perſonale, non locale. Ex quibus reijcitur Ledeſma, qui putat Græcum tranſeuntem per Latinos teneri in azymo conſecrare.

Notandum ſecundo ex Tamb. in Meth. Commun. cap. 2. ſect. 9., quod quamvis Græcus in Eccleſia latina ex antiquiſſima conſuetudine deberet communicare in fermentato, ſi habeat Eccleſias Græcis deſtinatas; (& idem dicas de Latino in Græcia) nihilominus ex conſuetudine recentiore, quæ in Sicilia extat, poteſt Græcus communicare in Eccleſiis Latinorum in azymo, verbi gratia, ad lucrandam indulgentiam, quamvis habeat ibi Eccleſias Græcorum, ubi poteſt communicare in fermentato.

Notandum tertio ex Suar. apud Tamb. loc. citat., quod in extrema neceſſitate, ſi moribundus non potuiſſet Sacramentum Pœnitentiæ, aut Extremæ Unctionis recipere, poſſet potius Græcus Sacerdos conſecrare in azymo ad dandum illi viaticum, quam Latinus in fermentato: Ratio eſt, quia ille conformatur Eccleſiæ Latinæ, quæ eſt Caput, hic vero Eccleſiæ Græcæ, quæ eſt membrum.

III. Quæritur ſecundo, An vino conſecrando neceſſario admiſcenda ſit aqua?

Reſpondeo admiſcendum eſſe modicum aquæ elementaris, non quidem neceſſitate Sacramenti; immo neque neceſſitate præcepti divini, ut communiter docent contra Henriq. lib. 8. cap. 12. & Valent. apud Bonac., ſed Eccleſiaſtici; Quare qui illam omitteret, valide conſecraret, ſed peccaret mortaliter; eo quod modica iſta aquæ quantitas relate ad ſignificationem eſt magna: Significat enim unionem Chriſti cum Eccleſia; nam in Apocalypſi populi dicuntur Aquæ; Significat etiam unionem naturæ divinæ cum humana in Incarnatione; Significat demum, quod exierit e latere Chriſti ſanguis, & aqua. Ex Florentino miſcenda eſt aqua modiciſſima: Notat tamen Laym. apud Dian. part. 3. tract. 4. reſol. 49., Sacerdotem non debere eſſe nimis ſollicitum ut unam tantum guttam effundat, ne ſenſu deluſo, nihil omnino effundat: Quare plures guttas effundere poterit, imo octavam, vel decimam partem; & ex Lugo diſp. 4. ſect. 2., quintam, vel ſextam. Immo Concilium Triburienſe can. 9. apud Conink, (quod fuit provinciale, non tamen approbatum) concedebat tertiam partem aquæ. Verum in praxi non eſt ſequendum, cum Florentinum dicat debere eſſe modiciſſimam.

Dubium eſt, Utrum aqua immediate in ſanguinem Chriſti convertatur, an vero prius debeat converti in vinum, ita ut ſi non ſit converſa in vinum tempore conſecrationis, nec convertatur in ſanguinem Chriſti Domini, ſed ibi remaneat non conſecrata; ſicuti fruſtulum, verbi gratia, quod eſſet immixtum vino? Thomiſtæ putant, immediate in Chriſti ſanguinem non poſſe converti; quia ſolum vinum eſt materia, quæ poteſt converti in ſanguinem Chriſti. Communius tamen oppoſitum docent. Ratio eſt primo, quia multi putant nunquam aquam poſſe converti in vinum; Siquidem facilius corrumpitur vinum expoſitum aeri ambienti, quam aqua; & tamen ex Ariſtotele primo de Generat. 37., vinum non poteſt in aquam converti: ergo nec contra; Sicut nec poteſt converti aqua in ſanguinem, ſi ſanguini emiſſo e venis miſceatur: Deinde tranſmiſſo, quod poſſit converti, certe non poteſt propter brevitatem temporis converti in vinum, quando immediate, poſtquam miſcetur aqua, debet conſecrari; ut accidit ſi Sacerdos dum ſumit Calicem, deprehendit ibi eſſe acetum, vel aquam; Debet enim tunc iterum apponere vinum, & aquam, conſecrare, & ſumere, ut putat Sotus, & Navar. apud Tamb. de Sacrif. Miſſæ lib. 2. cap. 8. §. 5. juxta Rubricas Miſſalis Clem. VIII., vel ut putat D. Th. juxta Rubricas Miſſalis Pii V. debet iterum novam Hoſtiam una cum Calice conſecrare, incipiendo a *Qui pridie quam pateretur*, & proſequendo, perinde ac ſi nullam antea materiam conſecraſſet, vel ſuſcepiſſet; quia tamen Clemens VIII. eſt poſterior Pio V. illius Rubricæ ſunt ſequendæ. Quare in his caſibus non debet dici, quod aqua remaneat in calice nullatenus converſa in Sanguinem Chriſti; Nam Chriſtus Dominus, ut conſtat ex Patribus, & Traditione, conſecravit vinum dilutum aqua, cum conſecrarit vinum uſuale, & totum contentum in calice conſecravit; Etenim illa verba, *Hic eſt calix*, &c. ſupponunt pro toto contento in calice. Præterea negare, quod totus ille liquor in ſanguinem Chriſti convertatur, eſt contra communem ſenſum Theologorum; nec poteſt ſine gravi fundamen-

to oppoſitum aſſeri; quia Trident. ſeſſ. 13. can. 2. declarat, in hoc Sacramento remanere dumtaxat ſpecies panis, & vini, atque adeo non remanet aqua ex Trident.

Neque dicas, aquam non remanere, quia convertitur prius in vinum; Nam hoc eſt valde dubium, & aliquando, ut diximus, propter brevitatem temporis fieri non poteſt.

Neque replices, hinc ſequi, etiam aquam poſſe conſecrari; ubi Concilia docent ſolum vinum eſſe materiam calicis. Nam communiter reſpondent, aquam abſolute ſumptam conſecrari nullatenus poſſe; aquam vero vino immixtam, ita ut conflet vinum dilutum uſuale, & totum aliquod, quod abſolute dicitur Vinum, conſecrari poſſe; unde fit, quod ſi ex vino diluto conſecrato extraherentur ſolæ ſpecies aquæ, ibi ſanguis Chriſti non remaneret; non ſecus ac ſi vinum corrumperetur.

IV. Quæritur tertio, an debeat neceſſario Sacerdos ſub utraque ſpecie conſecrare?

Reſpondeo affirmative; id tamen non eſt neceſſarium neceſſitate Sacramenti: nam ante conſecrationem calicis habetur in ſola Hoſtia Sacramentum; neque neceſſitate Sacrificii, ut dicemus quæſt. ſequ. art. 2., ſed neceſſitate præcepti; non quidem Eccleſiaſtici, ut putant Navar., Tabien., & alii apud Bonac., ſed divini, ut communiter docent; & colligitur ex Trident. ſeſſ. 21. can. 1. Hoc autem divinum præceptum non eſt negativum, quod obliget in quocumque caſu, ſed affirmativum, quod aliquando non obligat: Verbi gratia, ſi Sacerdos, conſecrata Hoſtia, deprehendat non eſſe vinum in calice, nec poſſit vinum habere citra vitæ periculum; aut ſi poſt conſecrationem Hoſtiæ immineat Sacerdoti periculum vitæ, ſi proſequatur, poteſt deſiſtere a Sacrificio, & fugere: Sicut enim præceptum divinum affirmativum de Confeſſione materialiter integra non obligat cum gravi incommodo, ita nec obligat hoc præceptum cum periculo vitæ. Non poteſt tamen Sacerdos ad dandum Viaticum infirmo conſecrare unam tantum ſpeciem; ſicut nec ſine veſtibus ſacris celebrare miſſam, &c., quia præcepto divino de ſumendo viatico, quod non eſt ſimpliciter neceſſarium ad ſalutem, prævalet reverentia debita Sacrificio jure naturali.

V. Dubium eſt, An poſſit Pontifex in hoc præcepto diſpenſare?

Affirmant Euſebius, & alii cum Henriq. lib. 8. cap. 13., tum quia Volaterranus refert, Innocentium VIII. anno 1490. diſpenſaſſe cum Norvegis, ut ſine vino conſecrarent, eo quod difficile poſset apud eos vinum conſervari; quod pariter alii graves Auctores referunt apud eundem Henriq.: Tum etiam, quia Pontifex ſæpe diſpenſare poteſt in multis, quæ ſunt de jure divino, ut in voto, juramento, Matrimonio rato, &c. Et de facto de jure divino eſt, ut conſecrans ſumat utramque ſpeciem, & tamen in ordinatione Sacerdotum Eccleſia vult, ut ſolus principalis celebrans communicet ſub utraque ſpecie, licet omnes ad conſecrationem concurrant: ergo ſaltem in caſu noſtro poterit, ſi minus diſpenſare proprie, & in rigore, ſaltem interpretari, & declarare jus divinum, quod ſcilicet in tali caſu non obliget, ut putat Filliuc. tom. 1. tract. 4. cap. 3. num. 66., & Trull. lib. 3. cap. 7. diſp. 2.: Communiter tamen negant; Aliter poſſet etiam diſpenſare, quod ſolum vinum conſecretur; poſsetque diſpenſare, quod in caſu neceſſitatis conferatur baptiſmus per quemlibet liquorem, & ſic in omnibus Sacramentis diſpenſare poſset in caſu neceſſitatis. Quare dicendum, quod in materia, & forma Sacramentorum a Chriſto Domino inſtituta non poſſit Eccleſia diſpenſare, ut colligitur ex Trident. ſeſſ. 21. cap. 2. ubi habetur, in Eccleſia reſidere poteſtatem ſtatuendi, & variandi ea, quæ ſpectant ad Sacramenta, *ſalva tamen eorum ſubſtantia*.

Ad id, quod objicitur, dico, Suarium ſect. 4. oſtendere, falſum eſſe, quod refert Volaterran., & nunquam Pontifices in hoc diſpenſaſſe: Præterea in Matrimonio rato diſpenſare poteſt, quia noluit Chriſtus Dominus illud eſſe inſolubile, ſed poſſe tum per profeſſionem religioſam diſſolvi, tum etiam per diſpenſationem Pontificis, ut oſtendit Suar. diſp. 43. de Euch. ſect. 4., & alii apud Perez de Matrim. diſp. 20. ſect. 3.: Eodem modo vota, & juramenta, quæ ſæpiſſime accidunt, debuere poſſe a poteſtate viſibili diſpenſari ad vitandos conſcientiæ laqueos innumeros; quod non accidit in caſu noſtro. Demum citra ullam diſpenſationem in jure divino ſolus principalis conſecrans communicat in utraque ſpecie in ordinatione Sacerdotum: Et ratio eſt, ut advertit idem Suar. loc. citat., quia omnes illi Sacerdotes veluti unum Miniſtrum unius tantum Sacrificii integrant, & ideo ſatis eſt, quod ab hoc Miniſtro in una tan-

tum

tum perſona utraque ſpecies ſumatur.

VI. Quæritur quarto; An quælibet quantitas panis, & vini conſecrari poſſit?

Reſpondeo, quamlibet quantitatem conſecrari poſſe, dummodo ſit ſenſibilis; cum Sacramentum eſſentialiter ſit ſignum ſenſibile: Quare ſi quantitas panis adeo ſit parva, ut amplius non poſſit percipi ſenſibus, non eſt conſecrabilis; Et ſi hujuſmodi pars dividatur ab Hoſtia conſecrata, non remanet in ea amplius Chriſti Domini corpus, etiamſi divinitus poſſet ſenſibus percipi, ut communius docent contra Suar. lib. 8., & Bonac.; quia Sacramentum eſt ſignum ſenſibile datum hominibus, atque adeo humano modo debet eſſe ſenſibile, & demonſtrabile per pronomen *Hic*. Præterea quælibet etiam magna quantitas poteſt conſecrari, dummodo ſit præſens moraliter, & demonſtrari poſſit per particulam *Hic*.

VII. Quæritur quinto, quænam præſentia requiratur in materia conſecranda, ut valide poſſit conſecrari?

Reſpondeo, Sacerdoti debere eſſe præſentem moraliter, ita ut ſecundum communem loquendi modum poſſit vere & proprie deſignari, & per pronomen *Hic* demonſtrari. Et ratio eſt, quia formæ Sacramentorum debent verificari ſecundum communem, & propriam verborum ſignificationem; Unde ſequitur primo, quod non poſſit conſecrari panis, qui longe diſtat a Sacerdote, quamvis a Sacerdote videatur. Ratio eſt, quia ſi longe diſtet, non poteſt de eo proprie dici, Hic panis, ſed Ille panis. Prudentis autem judicium requiritur, ut diſcerni poſſit in quanta diſtantia poſſit demonſtrari per pronomen, Hic, ſecundum communem modum loquendi, & in quanta diſtantia deſignari ſoleat per pronomen, Ille. Henr. apud Trull. putat, quod per viginti paſſus poſſit demonſtrari per pronomen, Hic, quamvis etiam poſſit Inſula verbi gratia aliqua diſtans per decem milliaria demonſtrari, intendendo in illam digitum, dicendo, Hæc Inſula; At ſi digitus in illam non intendatur, non ſolet dici, Hæc Inſula: Materia autem conſecranda debet eſſe præſens, ita ut poſſit ſecundum communem uſum loquendi demonſtrari per pronomen, Hic, independenter ab aliis circumſtantiis.

VIII. Sequitur ſecundo cum Bonac., & Trull., valide conſecrari vinum contentum aut in calice cooperto, aut in dolio: necnon hoſtias clauſas in Pyxide, aut latentes ſub aliis. Ratio eſt, quia ſolemus dicere de vino contento in dolio, vel amphora. Hoc vinum eſt optimum, Accipe metretam hujus vini, &c. Docet etiam Bonac. cum aliis, quod ſi particulæ lateant ſub mappa, vel in Miſſali, poſſint etiam conſecrari, ſi præſentes ſint Sacerdoti: Equidem tamen cum Laym. lib. 5. tract. 4. cap. 2., & Con. exiſtimo conſecrari non poſſe, etiamſi lateant in Corporali, vel in tabernaculo. Ratio eſt, quia quamvis non requiratur ad rigoroſam præſentiam, ut hoſtia conſecranda videatur a Sacerdote; unde poteſt etiam in tenebris, vel a cæco conſecrari; nec requiratur, ut videri poſſit, cum particulæ in pyxide clauſæ poſſint conſecrari; requiritur tamen, ut materia conſecranda ſit ſaltem in eo vaſe, quod ex communi uſu ſoleat deſtinari ad hujuſmodi res continendas, ita ut eo viſo in talibus circumſtantiis facile concipi poſſit tale quid contineri: Hinc oſtendendo burſam plenam ſolemus dicere, Hoc eſt aurum: At ſi detur Statua concava plena auro, non ſolemus dicere, Hoc eſt aurum, ſed, In hac ſtatua eſt aurum. Quare cum in pyxide ſoleant ex communi uſu contineri particulæ, non tamen in Corporali, aut in Miſſali, hinc bene conſecrari poſſunt, & demonſtrari per pronomen, Hic, particulæ clauſæ in pyxide, non vero in corporali, aut Miſſali. Muſtum autem, quod in uva includitur, niſi exprimatur, ut habeat ſecundum ſe rationem vini recentis, non ſolum illicite, ſed etiam invalide conſecratur.

Sequitur tertio, non poſſe conſecrari hoſtiam poſt parietem, vel a tergo Sacerdotis poſitam: Si tamen hoſtiam a tergo poſitam Sacerdos manibus teneat, poterit illam conſecrare, ex Bonac., Suar., Con.; quia ſic tenendo poteſt illam demonſtrare.

Sequitur quarto, non poſſe conſecrari omnem panem in vaſto loco, verbi gratia, in foro, poſitum in diverſis locis, quia panis, qui longe diſtat, vel eſt a tergo, non poteſt demonſtrari abſolute per pronomen, Hic; Et quamvis poſſit demonſtrari digito intento in illum panem, tamen ſignificatum verborum tunc compleretur a geſtu illo, ſine quo verba non haberent perfectum ſenſum; formæ autem Sacramentorum debent habere ex ſe ſenſum perfectum independenter a geſtu, aut alia circumſtantia, ut diximus.

Sequitur quinto, nec poſſe conſecrari ab uno Sacerdote ingentem panis cumulum, aut vini lacum. Ratio ex Con. eſt, quia pa-

panis, & vinum longe diſtans non poteſt demonſtrari abſolute per pronomen, Hic. Quod ex eo probatur, quia ſi pars cumuli vicina Sacerdoti eſſet panis, & pars diſtans eſſent lapides, adhuc vere diceretur, Hic eſt panis, quamvis non diceretur vere, Hic cumulus eſt panis: ergo cumulus panis, cujus pars longe diſtat a Sacerdote, conſecrari non poteſt: Sicut nec conſecrari poteſt materia indeterminata, ut mox dicemus. Quod ſi Sacerdos in caſu noſtro conſecrare intenderet omnem materiam ſibi moraliter præſentem, putat Henriq., quod non conſecraret totum cumulum, ſed ſolum illam partem præſentem, verbi gratia, ad viginti paſſus ab ipſo diſtantem: Hanc tamen ſententiam nimis laxam putat Bonac., quia non ſolemus conſecrare niſi materiam coram nobis in altari poſitam; unde exponeret ſaltem ſe periculo non valide conſecrandi, qui materiam per viginti paſſus diſtantem vellet conſecrare.

IX. Quæritur ſexto, an materia conſecranda debeat eſſe determinata in individuo, & definita in mente Sacerdotis?

Reſpondeo affirmative: Ratio eſt, tum quia id requiritur a pronomine, Hic, tum etiam quia actiones ſunt circa ſingularia, quæ debent eſſe certa & determinata.

Hinc ſequitur primo, invalide conſecrare, aut baptizare, qui vult conſecrare aliquam hoſtiam ex præſentibus, vel aliquem hominem, nullum deſignando; aut qui vellet conſecrare mediam partem hoſtiæ, non deſignando hanc potius medietatem, quam illam; vel qui vellet conſecrare illas partes hoſtiæ, quas Deus elegerit, aut illas, quæ, fracta hoſtia, ſunt manſuræ in continuo, non vero quæ excident: etenim materia iſta non eſſet definita, & certa in mente Sacerdotis. Ubi notat Suar. apud Con., quod ſi Sacerdos ex decem hoſtiis præſentibus velit quinque conſecrare, quas Titius elegerit, & Titius eligat quinque, non tamen illas manifeſtet Sacerdoti, ad hoc ut illas intendat conſecrare, nullam conſecrabit, quia in mente Sacerdotis materia conſecranda non eſſet determinata.

Oppones; valide applicatur Sacrificium pro anima purgatorii, quam Deus elegerit; ergo etiam valide conſecratur una ex multis hoſtiis præſentibus, quam Deus elegerit.

Reſpondeo, antecedens admitti a Bonac. hic punct. 5., & dat diſparitatem, quia ſcilicet ad Deum ſpectat immediate remittere penas purgatorii: Contra vero immediate conſecrat Sacerdos. Sed verius antecedens negandum cum Tambur. de Sacrif. Miſſæ lib. 2., quia Sacerdos, non Deus, debet immediate applicare fructus Sacrificii; poteſt tamen applicare illi, quem Deus novit magis indigere, vel illi, quem Titius decrevit, quia ad donationem fructus Sacrificii non eſt neceſſe, quod cognoſcatur a Sacerdote is, cui donatur: At materia conſecranda debet eſſe certa, & Sacerdoti cognita, quia debet demonſtrari per pronomen, Hic.

Sequitur ſecundo ex Con., non conſecrari hoſtiam in Corporali poſitam inſcio Sacerdote, ſejunctam a cumulo, quem intendit conſecrare, ut communiter docent contra Dianam part. 2. tract. 1. reſol. 19.; qui putat ferri intentionem Sacerdotis in omnem materiam præſentem. Ratio communis doctrinæ eſt, quia in mente Sacerdotis non eſt determinata talis hoſtia, & voluntas non fertur in incognitum: Contra vero, ſi Sacerdos habeat præ manibus duas hoſtias credens eſſe unam, utramque conſecrat; quia intentio illius eſt conſecrandi totam materiam præſentem; ſicuti ſi plures hoſtias Sacerdos attulerit ad altare, vel viderit allatas, omnes conſecrat, etiamſi dum actu conſecrat, non recordetur niſi illius tantum, quam præ manibus habet; quia illa intentio præcedens conſecrandi omnes virtualiter perſeverat: Et eodem modo, ſi Sacerdos poſuerit unam hoſtiam, & Sacriſta vice illius ponat aliam, inſcio Sacerdote, aut etiam duas, illas conſecrat, quia materiam illam tunc præſentem vult conſecrare.

X. Sequitur tertio, guttas vini, quæ ſunt extra calicem, non conſecrari. De guttis tamen, quæ ſunt intra calicem, ſeparatis, quas Sacerdos nec vult expreſſe conſecrare, nec expreſſe non conſecrare, nonnulli Doctores cum Bonac., Con. Toleto putant, quod conſecrentur, quia intentio conſecrantis ferri videtur circa totam materiam in calice contentam: Alii vero cum Laym., Suar., Reginald. probabilius negant, quia intentio Eccleſiæ, atque adeo Sacerdotis ferri videtur in id, quod per modum unius in calice continetur demonſtrabile per pronomen, Hic; Propterea dubium eſt, an remaneant conſecratæ, quoties Sacerdos neque poſitive vult illas conſecrare, nec poſitive vult illas excludere, ſed ſolum vult materiam illam in calice contentam juxta Eccleſiæ intentionem conſe-

ſecrare. Legitima tamen, & conſueta conſecrandi intentio, ut notat Con. quæſt. 74. de Euch. art. 2. dub. 3. ferri ſolet in omnem, & ſolum humorem conſecrabilem, qui in calice per modum unius continui continetur; ut proinde conſecretur vinum, quod calici adhæret, ſi uniatur cum vino, quod eſt in fundo; guttæ tamen vini omnino ſeparatæ, & a purificatorio non abſterſæ non conſecrentur.

Sequitur quarto, quod ſi Sacerdos in Sacrario habuerit intentionem conſecrandi particulas pro populo, & Sacriſta ponat pyxidem ſuper altare intra corporale, quando Sacerdos conſecrat hoſtiam majorem ſine memoria harum particularum, tunc iſtæ remanent conſecratæ, etiamſi ſint in pyxide incluſæ: Si vero extra corporale ſint poſitæ a Miniſtro, putat probabiliter Dian. part. 3. tract. 6. reſol. 103. & part. 5. tract. 14. reſol. 19., quod etiam remaneant conſecratæ, quia etiam ibi ſunt præſentes: Suarius tamen diſp. 43. ſect. 6. cum Tamb. probabilius negat; quia cum non poſſit ſine culpa conſecrari hoſtia extra aram, & corporale poſita, & præſumatur, quod Sacerdos velit conſecrare Euchariſtiam modo debito, ſequitur, quod non dicatur habere intentionem conſecrandi illas hoſtias, quæ ſunt in altari extra aram, & corporale.

Neque dicas cum Diana, quod Sacerdos non advertens ſe eſſe in mortali valide conſecrat, etiamſi nollet conſecrare, ſi id adverteret: Et ſimiliter non advertens hoſtiam eſſe fermentatam valide conſecrat, etiamſi eodem modo nollet, ſi adverteret: ergo etiam valide conſecrat hoſtias præſentes extra aram poſitas, quamvis ſi adverteret, nollet illas ibi conſecrare. Nam reſponſio eſt facilis, quia in primis caſibus prævalet voluntas conficiendi integrum Sacrificium peccato illi materiali conſecrandi inadvertenter in mortali, aut in fermentato: In caſu autem noſtro habetur integrum Sacrificium, etiamſi Sacerdos particulas illas non conſecret: ergo non eſt præſumendum, quod velit illas conſecrare. Quare cum communis ſententia doceat eſſe peccatum conſecrare hoſtiam extra aram, etiamſi ſit ſuper corporale, ſequitur, quod non remaneant conſecratæ particulæ, ſi pyxis iſta ſit ſuper Corporale, & extra aram: Quia tamen res eſt dubia, iſtæ particulæ vel ſunt conſecrandæ in alia miſſa ſub conditione, vel ſumi debent a Sacerdote poſt ſumptionem Calicis.

XI. Quæritur ſeptimo, quid requiratur ad licitam materiæ conſecrationem?

Reſpondeo, requiri, ut non ſit major quantitas, quæ poſſit tempore opportuno conſumi, & ut juxta Miſſalis Rubricas conſecretur. Quare debet Sacerdos pyxidem aperire, dum conſecrat: Pyxis debet eſſe in ara, dum conſecratur: & ſi parvæ hoſtiæ pro communione populi afferantur poſt factam oblationem, (additque Averſa ante inceptam præfationem) poteſt illas licite conſecrare, ſuppleta mentaliter oblatione, ex Dian. part. 2. tract. 14. reſol. 11.. Præterea conſecrare debet juxta conſuetudinem hoſtiam grandiorem; hac tamen deficiente, poteſt in miſſa privata conſecrare particulam, ut notat Tambur. ex Dian. part. 5. tract. 15. reſol. 96., dummodo ſcandalum, & offenſio populi declinetur; quod fiet monendo illum de carentia hoſtiæ grandioris; etenim conſuetudo ſumendi hoſtiam grandiorem non obligat ad abſtinendum a Sacrificio, quando ſolum particulæ haberi poſſunt.

ARTIC LUS IV.

De Forma Sacramenti Euchariſtici.

I. Quænam ſint verba eſſentialia pro conſecratione panis.

II. Recitative ſimul, & enunciative ea verba proferuntur.

III. Dubitant Doctores, an ſatis ſint ad validam conſecrationem Calicis illa dumtaxat verba, Hic eſt Calix Sanguinis mei?

IV. Quandonam forma conſecrationis variatur ſubſtantialiter?

V. Ex veritate verborum ſit, quod per conſecrationem habeatur Tranſubſtantiatio.

VI. Quomodo ſe habeat Chriſtus Dominus relate ad accidentia Euchariſtica?

VII. Chriſtus vi verborum non adducitur, ſed producitur ſub ſpeciebus.

VIII. Quamdiu Chriſtus in ſtomacho ſoleat perſeverare.

IX. Quid veniat ſub ſpeciebus vi verborum; quid per concomitantiam?

X. Num Perſonalitas Patris, & Spiritus Sancti veniant per concomitantiam ſaltem mediate?

I. QUæritur primo, quænam ſit forma conſecratoria panis?

Reſpondeo, eſſe verba illa, *Hoc eſt Corpus meum*: quibus verbis ex Florent. Chriſtus

ſtus Dominus conſecravit; & apte ſignificatur tranſubſtantiatio, quæ efficitur: Senſus quippe illorum eſt, quod ea res, ſeu ea ſubſtantia, quæ in fine propoſitionis continetur ſub his accidentibus, ſit corpus meum, hoc eſt Chriſti, in cujus nomine ea verba proferuntur ab ejus Miniſtro. Illa verba, *quod pro vobis tradetur*, quæ adduntur in Euangelio, non ſunt de eſſentia Sacramenti, ut falſo Græci putant; aliter Eccleſia Latina invalide conſecraret; & Matthæus, ac Marcus illa non referunt: Neque eſt de eſſentia particula illa *Enim*. Imo ex Suar., Con., Fill., Henr. apud Dian. part. 2. tract. 77. reſol. 14. contra Fernand., & Nugn., omittens illam ſine contemptu non peccat graviter.

II. Quæritur ſecundo, Utrum forma hæc proferenda ſit recitative, & materialiter, hoc eſt narrando hiſtoriam, an vero ſignificative, ſeu enunciative, & formaliter, hoc eſt volendo affirmare, quod per verba ſignificatur?

Reſpondeo, Salmeronem contendere, quod verba proferri debeant recitative, in quo ſenſu habetur in Pſalmo: *Dixit inſipiens in corde ſuo, non eſt Deus*: Vaſq., quod enunciative; Suar. vero cum Lug., & Trull., quos ſequor, quod utroque modo: proferuntur enim recitative, quia Sacerdos refert, & recitat, quæ Chriſtus fecit, dum dixit, *Accipite, & comedite*, &c. Proferuntur etiam ſignificative, & formaliter, quia intendit Sacerdos efficere, quod per verba ſignificatur, enunciando illud eſſe corpus Chriſti; nam ex Florent. Sacerdos in perſona Chriſti loquens hoc conficit Sacramentum.

Oppones, falſum eſse nunc, quod ſanguis Chriſti ſit effundendus: ergo ſolum recitative proferuntur hæc verba.

Reſpondeo, graves Theologos putare, quod Chriſtus Dominus loquutus tunc fuerit non de effuſione cruenta in ara Crucis, ſed de incruenta, quæ tunc fiebat, & fit quotidie in Sacrificio incruento, & ideo in textu græco dicitur, *Qui effunditur*: Secundo reſpondeo, formam eſſentialem proferri enunciative: illa vero verba, quæ ſequuntur, tantum recitative.

III. Quæritur tertio, Quænam ſit forma conſecratoria vini?

Reſpondeo, eſſe illa verba, *Hic eſt calix* &c., uſque ad illa, *Hæc quotieſcumque*, &c. Dubium tamen eſt apud Doctores, an ſicut non eſt de eſſentia ly *Enim*, ita etiam non ſint de eſſentia illa, *Novi, & Æterni Teſtamenti*, & quæ ſequuntur. D. Th. quæſt. 78. art. 3., & Thomiſtæ cum Tolet., Sylv. apud Bonac. putant, omnia iſthæc eſſe eſſentialia; quia omnia conficiunt unicam integram propoſitionem ſignificantem Chriſti paſſionem, quæ in hoc Sacramento debet exprimi; nomine enim Calicis ſignificatur in Scripturis paſſio Chriſti Domini, qui Jo: 18. dixit: *Calicem, quem dedit mihi Pater, non vis, ut bibam illum?* Et per ly *Novi, & Æterni Teſtamenti* ſignificatur, quod ſanguis Chriſti ſit confirmatio Teſtamenti, ſeu promiſſionis de danda nobis vita æterna per merita ſuæ Paſſionis; aut quod hoc Sacramentum ſit quoddam novum Teſtamentum, quo continetur ultima voluntas Chriſti deſtinantis nos ad æternam hæreditatem. Idcirco autem hoc Teſtamentum dicitur Novum, quia in aliis Teſtamentis hæreditas non confertur, niſi poſt mortem teſtatoris, dicente Apoſtolo ad Heb. 9. *Ubi teſtamentum eſt, mors neceſſe eſt intercedat Teſtatoris*: In hoc autem Chriſti teſtamento Chriſtus vivit in æternum. Eſt pariter Novum, quia in aliis teſtamentis pro hæreditate conferuntur bona dumtaxat Teſtatoris, in hoc autem & bona Teſtatoris nobis conferuntur, & ipſemet Chriſtus Teſtator; unde dicitur in Pſalmis: *Dominus pars hæreditatis meæ; Et pars mea Deus in æternum*. Communiter tamen cum Suar. diſp. 60. ſect. 1., docent, ſolum eſſe eſſentialia, ſeu de neceſſitate Sacramenti illa verba, *Hic eſt calix Sanguinis mei*, reliqua eſſe de neceſſitate præcepti: unde fit, ut prolatis illis primis verbis, juxta hanc ſententiam, Sacramentum ſit adæquate confectum. Ratio doctrinæ eſt, quia in Sacramentis verba ſignificant, quod efficiunt; ſed ſola illa verba ſignificant converſionem; ergo ſola illa converſionem vini in Sanguinem efficiunt. Præterea ſinguli Euangeliſtæ omittunt aliqua ex verbis ſequentibus; & illa verba, *Myſterium fidei*, in nullo Euangeliſta reperiuntur. Præterea Græci etiam omittunt illa verba, *Æterni, & Myſterium fidei*: ergo ſunt de eſſentia formæ. Divum autem Thomam interpretatur Trull., quod velit poſteriora verba eſſe de neceſſitate præcepti, & eſſentialia ſolum ad hoc, ut integre hiſtoria, & verba Chriſti referantur. Quia tamen de hoc dubitatur apud Doctores, ideo bene monent Soto, Filliuc., Bonac., Sacerdotem non debere habere intentionem conſecrandi primis illis dumtaxat, quæ nos putamus eſse eſſentialia, neque omni-

omnibus, quæ dicuntur eſsentialia a Thomiſtis, ſed illis, quæ Chriſtus inſtituit, & juxta intentionem Eccleſiæ. Graviter tamen peccaret, qui illa poſtrema verba omitteret, quia exponeret Sacramentum periculo fruſtrationis.

Oppones: In baptiſmo ſunt eſſentialia verba illa, *In nomine Patris*, &c. licet ſola, *Ego te baptizo*, ſignificent, quod efficiunt: ergo in Euchariſtia erunt eſſentialia etiam illa, *Novi, & Æterni Teſtamenti*, licet ſola illa, *Hic eſt calix Sanguinis mei*, ſignificent, quod efficiunt.

Reſpondeo, etiam illa verba, *In nomine Patris*, &c. in baptiſmo ſignificare, quod efficiunt, videlicet in virtute Trium Perſonarum id effici. Adde ex Euangelio inferri, quod in Baptiſmo ea verba eſſentialiter requirantur; non tamen quod requirantur hæc alia verba in Euchariſtia eſſentialiter; cum non ab omnibus Euangeliſtis ea referantur: ergo probabilius ea non ſunt eſſentialia.

IV. Quæritur quarto, quænam variatio formæ conſecratoriæ obſtet validitati conſecrationis?

Reſpondeo, ſolam variationem ſubſtantialem, qua deſtruitur ſignificatio verborum, non vero accidentalem: Unde ſequitur primo ex Trull., validam eſſe conſecrationem, ſi dicatur, *Hic cibus eſt corpus meum*: vel *Hæc res eſt corpus meum*: vel *Iſtud eſt corpus meum*: vel *Hic eſt corpus meum*, ſumpto ly *hic* ut pronomine, non adverbialiter.

Sequitur ſecundo, validam eſſe conſecrationem, etiamſi dicatur, *Hoc eſt caro mea*, ut docent Con., Henriq., Granad., & alii contra Mercor. apud Dian. part. 5. tract. 14. reſolut. 76.; etenim etiam in Scriptura caro ſumitur pro toto homine, cum dicitur, *Verbum caro factum eſt*: Valida etiam eſt conſecratio Sanguinis, ſi dicatur, *Hic eſt Calis*, &c., cum non mutet ſubſtantialem ſenſum verborum; nam ſecundum intentionem proferentis, & communem modum percipiendi idem ſignificat Calis, & Calix; ſicut ex D. Th. quæſt. 60. art. 3. ad 3. validus eſt baptiſmus, ſi dicatur, *In nomine Patria, Filia*, &c. ut habetur in cap. *Retulerunt de Conſecratione*. Imo ex Dian. part. 2. tract. 17. reſol. 14. peccaret ſolum venialiter ob parvitatem materiæ, qui ſecluſo ſcandalo, & contemptu diceret, Calis.

Sequitur tertio, invalide conſecrari hac forma, *Hoc corpus eſt meum*, vel *Meum eſt hoc corpus*, ut docet Fagund. apud Dian. part. 5. tract. 14. reſol. 78. quia pronomen *Meum* ſumeretur poſſeſſive, & ſenſus eſſet, Hoc corpus ad me pertinet, unde non exprimeret converſionem. Hinc etiam invalide conſecrat, qui dicit, *Ecce corpus meum*, vel *Hoc corpus meum*, omiſſo ly *eſt*, vel *Illud eſt corpus meum*, vel *Hoc corpus Chriſti eſt corpus Chriſti*; cum non ſignificet converſionem in actu exercito: Vel ſi dicatur, *Hoc ſit corpus meum*, vel *Hoc ſit corpus Chriſti*, vel *Conficio corpus Chriſti*; Vel ſi dicatur, *Hic panis eſt corpus meum*, quia ly *hoc* debet ſignificare, quod eſt contentum ſub ſpeciebus in fine propoſitionis; aliter falſo dicitur, quod panis ſit corpus Chriſti; Veritatem enim ſuam propoſitio illa non habet in principio prolationis, ſed in fine: Et ratio eſt, quia veritas, & falſitas non poſſunt competere niſi integræ propoſitioni.

Sequitur quarto, invalide conſecrari, ſi dicatur, *Hoc eſt corpus Chriſti*, quia verba non proferrentur in perſona Chriſti, ſicut proferenda ſunt ex D. Th., Suar., Conink.

Sequitur quinto, probabiliter valide vinum conſecrari, dicendo, *Hic eſt ſanguis meus*, cum clarius videatur explicari id, quod dicitur per illa verba, *Hic eſt calix Sanguinis mei*: Valide etiam fit conſecratio, ſi dicantur verba Lucæ 22. *Hic eſt calix, novum teſtamentum in meo ſanguine*, quam formam adhibitam fuiſſe in Hiſpaniis teſtantur Henriq; & Suar. diſp. 60. ſect. 2.

V. Quæritur quinto, quid efficiant verba conſecratoria?

Reſpondeo, de fide eſſe, vi talium verborum fieri tranſubſtantiationem, ſeu converſionem totius ſubſtantiæ panis in corpus, & vini in Sanguinem Chriſti Domini. Ita Trident. ſeſſ. 13. cap. 14.. Et ratio eſt, quia id poſtulat veritas illorum verborum: Si enim ſubſtantia panis non deſineret, nec fieret converſio: (ſicut non fit converſio ligni in ignem, ſi non deſinat forma ligni) Nec vere diceretur, quod hoc ſit corpus Chriſti, ſed ſolum, quod in eo loco, in quo eſt panis, eſſet corpus Chriſti, ut notat Suar. diſp. 49. ſect. 2.: Sicut ſi in crumena ſit aurum, & argentum, non poteſt dici abſolute, Hoc eſt aurum, ſed hic, ſeu in hac crumena eſt aurum: Et quando in corpore obſeſſi eſt dæmon, poteſt ſolum dici, In hoc loco eſt dæmon: Tunc autem poteſt dici, Hic eſt dæmon, quando dæmon in eo corpore haberet aliquas operationes proprias, per quas poſſet demonſtrari: ideo quamvis ubi eſt ſol, ſit

Deus,

Deus, non poteſt dici, hic eſt Deus, demonſtrato ſole, ſed ſolum dici poteſt, In eo loco eſt Deus.

VI. Ex quibus ſequitur primo, quod accidentia panis, & vini remaneant alligata corpori Chriſti, non ſecus ac prius erant alligata ſubſtantiæ panis: Aliter nec haberetur tranſubſtantiatio; (ſicut non haberetur converſio ligni in ignem, niſi eadem materia, quæ prius erat unita formę ligni, eſſet deinde unita formæ ignis) Nec poſſet per ea demonſtrari Corpus Chriſti, dicendo, Hoc eſt corpus. In eo tamen habetur diverſitas, quod accidentia Euchariſtica ſubſtantiam panis ante conſecrationem informabant, & ab ea dependebant materialiter; Corpus autem Chriſti ab iis non informatur: Non enim dicitur Corpus Chriſti album ab albedine illius hoſtiæ; Nec dependent ea accidentia a Chriſti corpore materialiter, ſed efficienter: Cæterum eodem modo agunt, & patiuntur, dum ſunt unita Chriſti corpori, & ab eo efficienter conſervantur, ac ſi materialiter ſuſtentarentur a ſubſtantia panis: Et ſi corrumpantur, producitur a Deo nova materia, & forma ſubſtantialis proportionata, (verbi gratia, vermis) non ſecus ac ſi panis in vermem converteretur: Et ideo dicuntur accidentia Sacramentalia nutrire: Ac proinde communiter apud Dian. part. 11. tract. 4. reſol. 15. Doctores docent, quod frangerent jejunium, ſi in magna quantitate comederentur.

Sequitur ſecundo, ſimul cum quantitate, & qualitatibus panis dari in Sacramento quantitatem, & qualitates Corporis Chriſti; illas tamen dumtaxat a nobis ſentiri; iſtas vero eſſe inſenſibiles, & per modum ſpiritus; ſicut ibi eſt Corpus Chriſti; videlicet totum in tota, & totum in qualibet parte hoſtiæ.

Sequitur tertio, tamdiu Chriſtum Dominum eſſe in Sacramento, quamdiu illa accidentia panis, & vini perſeverant; & tamdiu hæc perſeverare, quamdiu perſeverare deberent, ſi eſſent cum ſubſtantia panis, & vini. Unde etiam fit, Chriſtum Dominum ad illarum motum moveri localiter, atque adeo per accidens; cum non ſit in eo loco per ſe, ſed ratione ſpecierum.

Sequitur quarto, cum omni proprietate dici, quod Chriſtus in Euchariſtia attollatur, deponatur, manducetur, quia proprie movetur localiter ad motum accidentium: Contra vero figurate tantum dicitur, quod videatur, tangatur, frangatur, quatenus ſcilicet accidentia illa videntur, tanguntur, franguntur; juxta illud, *Signi tantum fit fractura*.

Sequitur quinto, quod cum Chriſtus Dominus ſit in Sacramento per modum ſpiritus, non alteretur ab agentibus naturalibus, verbi gratia, non calefiat ad præſentiam ignis; neque exerceat actiones ſenſuum externorum, aut internorum: verbi gratia, non videt, non audit, &c., ut docent communius: Eſto nonnulli putent, quod ſaltem miraculoſe poſſit videre, & audire. Et forte etiam naturaliter Chriſtus D. in Euchariſtia poteſt videre corpora approximata, ut fuſe in Curſu Theologico quæſt. 7. de Euchariſtia propugnavi, inhærendo doctrinæ Arriagæ, ac Nominalium.

VII. Diſputant Theologi; Num Chriſtus Dominus ſit in Sacramento per adductionem, an per productionem? Alii volunt, quod per adductionem, ſicut cum cibus convertitur in ſubſtantiam hominis, anima jam producta non reproducitur, ſed adducitur ad materiam illam cibi. Verius exiſtimo, quod per productionem, quia ad converſionem ſicut requiritur deſitio termini a quo, videlicet ſubſtantiæ panis, ita requiritur productio termini ad quem, videlicet Corporis Chriſti. Quando autem Anima hominis per aggenerationem adducitur in materiam cibi, tunc non habetur vera converſio, ſed transformatio, quatenus materia cibi de una forma tranſit in aliam.

Confirmatur, quia D. Ambroſius hæc habet: *Ubi advenerit conſecratio, de pane fit Corpus Chriſti:* D. Auguſt. dicit, Carnem, & Sanguinem Chriſti creari. Paſchaſ. dicit, In Euchariſtia Chriſtum efficere, & creare carnem ſuam: & Eccleſia canit in Hymno, *Verbo carnem efficit:* ergo corpus Chriſti per conſecrationem non adducitur, ſed producitur.

VIII. Dubitatur tamen, quamdiu in ſtomacho perſeverent ſpecies ſacramentales, & conſequenter ipſe Chriſtus?

Reſpondeo, Medicos præſtantiſſimos docere, quod particula ut plurimum ſtomacho alteretur, & corrumpatur in minuto, hoc eſt in ſexageſima parte horæ; etenim calor naturalis ſingulis horis duas uncias cibi ſolidi ſolet conſumere, ut Marſilius de ſanitate tuenda docet ex uſu veterum, qui uno die quadraginta octo uncias cibi ſolidi ſolebant ſumere. Illa autem particula non pertingit ad ſexageſimam partem dua-

duarum unciarum: Conſequenter Sacerdos ante ſemiquadrantem ſolet ſpecies conſumere; quamvis aliquando per accidens etiam poſt ſemihoram aliquis ſpecies evomuerit. Ita Lugo de Euchariſtia diſp. 10. num. 59.

IX. Quæres ſexto; Quænam ex vi verborum, & quænam per concomitantiam in hoc Sacramento contineantur?

Reſpondeo, ex Trident. ex vi verborum venire in hoſtiam ſolum Corpus, in calicem ſolum Sanguinem Chriſti Domini; reliqua vero per concomitantiam. De fide pariter eſt, quod totus Chriſtus ſit in hoſtia, & in calice; cum Chriſtus Dominus dixerit: *Ego ſum panis vivus; Qui manducat me, vivet propter me:* ratione enim naturalis connexionis, qua de facto Corpus Chriſti unitur cum ſanguine, anima, & Divinitate; & Sanguis ſimiliter unitur cum corpore, anima, & divinitate, fit, ut quamvis ex vi verborum veniat in hoſtia ſolum corpus, & in calice ſolus ſanguis, tamen idem omnino Chriſtus ſit ſub ſpeciebus panis, & ſub ſpeciebus vini: Nam, ut notat Lugo diſp. 8., eo ipſo quod partes ſunt unitæ, poſtulant ex naturali ratione unionis, ut quocumque fertur una, feratur & alia: Hæc enim eſt natura unionis, ponere aliquam inſeparabilitatem inter unita: Præterquamquod iſta concomitantia oritur etiam ex neceſſitate quadam morali; Etenim non videtur decorum, poni alicubi Chriſtum Dominum, qui jam reſurrexit, truncum, & mutilum, & corpus ejus ſine ſanguine, anima, & divinitate; debet quippe, ubicumque eſt, habere quicquid pertinet ad perfectionem ſuam, & ornatum; cum ubicumque ſit idem, Magnus, & Excelſus. Quod expreſſit Trident.ſeſſ. 13. cap. 3. his verbis: *Statim poſt conſecrationem verum Domini noſtri corpus, veruſque ſanguis ſub panis, & vini ſpecie una cum ipſius anima, & divinitate exiſtunt; ſed corpus quidem ſub ſpecie panis, & ſanguis ſub vini ſpecie ex vi verborum: Ipſum autem corpus ſub vini ſpecie, & ſanguis ſub ſpecie panis; anima ſub utraque vi naturalis illius connexionis, & concomitantiæ, qua partes Chriſti Domini, qui jam ex mortuis reſurrexit, non amplius moriturus, inter ſe copulantur; Divinitas vero propter illam ejus cum corpore, & anima hypoſtaticam unionem.* Hactenus Trident., Ubi nota illud, Poni corpus vi verborum, ſignificare, quod vi verborum ponatur corpus, etiamſi eſſet ſeparatum a quocumque alio; atque adeo quia in triduo mortis Corpus Chriſti Domini erat ſeparatum ab ejus ſanguine jam effuſo, & anima, ſi quis Apoſtolorum eo tempore conſecraſſet hoſtiam, in ea tantum poneretur corpus, videlicet materia organizata (hoc eſt, cum ſuis accidentibus) una cum divinitate, a qua nunquam fuit ſeparatum; non tamen Sanguis ſeparatus, & anima; Et in calice ſolus ſanguis cum divinitate veniret, non corpus, aut anima.

X. Dubitant tamen Scholaſtici, An ſicut ſuo modo concomitanter veniunt in hoc Sacramento perſonalitas Patris, & Spiritus Sancti, utpote identificatæ cum divinitate, ut docent communius apud Dicaſtil. diſput. 5. num. 62. contra Nugn., & Hugon. Cardinalem; ita etiam ipſa divinitas, & perſonalitas Filii veniant concomitanter, an vero vi verborum? Et ratio dubitandi eſt, quia corpus eſt aliquid ſubſiſtens; ergo debet importare in ſuo conceptu ſubſiſtentiam; cum autem corpus Chriſti aliam ſubſiſtentiam non habeat, quam perſonalitatem Verbi, ſequitur, quod cum vi verborum veniat corpus, veniat etiam perſonalitas Verbi. Præterea ly *Corpus meum* ſignificat corpus, prout in Verbo, & in perſona Chriſti ſubſiſtens; Sed communiter docent, Divinitatem, & perſonalitatem Verbi venire concomitanter; quod videtur etiam ſignificare Trident. loc. laud.. Et ratio eſt, quia verba ſignificant ſolum corpus, non perſonam Verbi: ergo ſolum corpus venit vi verborum. Quod autem corpus debeat habere ſuam ſubſiſtentiam partialem, non fit, quod in ſuo conceptu importet illam; Sicut nec anima importat in ſuo conceptu ſubſiſtentiam, quamvis non poſſit eſſe ſine ſubſiſtentia; Quod ex eo patet, quia corpus Chriſti Domini dicitur natum ex Virgine, & anima Chriſti dicitur creata, quin tamen ſubſiſtentia illius corporis nata ſit ex Virgine; aut ſubſiſtentia animæ Chriſti fuerit creata: ergo pariter vi verborum venit corpus, non vero ſubſiſtentia, etiamſi carere non poſſit ſubſiſtentia; ſic nec venit ubicatio, etiamſi carere non poſſit aliqua ubicatione. Ad id, quod additur, reſpondeo cum Suar., quod quamvis per ſubſiſtentiam Verbi illud ſit *Corpus meum*, hoc eſt, Chriſti, tamen ſubſiſtentia non venit in recto, ſed de connotato; ſicuti, ſi brachium meum deberet replicari, & brachium dicatur meum per hoc, quod ſit unitum mihi, non per hoc debeo Ego totus replicari, nam ly *meum*

idem

idem ſignificat, ac pertinens ad me; unde vi verborum ſatis eſt, quod in hoſtia ponatur corpus pertinens ad perſonalitatem Verbi; quin ponatur ipſa perſonalitas Verbi, niſi concomitanter.

Quod attinet ad perſonalitatem Patris, & Spiritus Sancti, quamvis non pertineant ad Chriſtum conſtituendum, ſicut pertinet Perſonalitas Verbi, & divinitas, quæ immediate uniuntur Corpori, & Sanguini Chriſti; nihilominus, quia ſunt in divinitate per Circuminſeſſionem, ut loquuntur Theologi, & cum divinitate realiter identificantur; idcirco ſicut Perſonalitas Verbi, & divinitas dicunt eſſe in Euchariſtia, non vi verborum, ſed per concomitantiam, quatenus immediate uniuntur corpori, & ſanguini Chriſti; ita Perſonalitas Patris, & Spiritus Sancti, quia identificantur cum divinitate, & ideo veluti mediate uniuntur cum Chriſti corpore, & ſanguine, idcirco verius docent Suar., & Vaſq. apud eundem Dicaſtil., quod veniant in Euchariſtia per concomitantiam magis mediate, quam veniat Verbi Perſonalitas.

ARTICULUS V.

De Effectibus Sacramenti Euchariſtici.

I. Quadrifariam poteſt Chriſtus Dominus in Euchariſtia manducari.

II. Primarius Euchariſtiæ effectus eſt Gratiæ augmentum.

III. Confertur etiam per Euchariſtiam fervor charitatis, & quædam ſpiritualis dulcedo.

IV. Necnon gratia propria Sacramentalis, ſeu auxilia ad culpas declinandas, & ad fomitem compeſcendum.

V. Sicut etiam confert venialium remiſſionem, alioſque effectus.

VI. Remiſſio pœnæ peccatis debitæ ex opere operato competit Sacrificio Euchariſtico, non Sacramento.

VII. Triplici modo ardorem concupiſcentiæ minuit Euchariſtia.

VIII. Poteſt hoc Sacramentum neutraliter ſuſcipi; Et per talem ſuſceptionem ſatisfit præcepto de Paſchali Communione.

IX. Quonam inſtanti ſuos effectus producat Euchariſtia?

X. Num conferat aliquando novam gratiam Euchariſtia, dum in ſtomacho perſeverat?

XI. Num gratiam majorem, ac heterogeneam recipiat, qui communicat ſub utraque ſpecie panis, & vini, quam qui ſub una tantum?

I. Adverte ex D. Th.; quadrifariam poſſe Chriſtum in Euchariſtia manducari. Primo Realiter tantum, ſeu materialiter; ut ſi non baptizatus communicaret; hic enim cum ſit incapax Sacramenti, recipit illud tantum materialiter, quin tamen ullum ejus fructum percipiat. Secundo, tantum Sacramentaliter, ut quando baptizatus ſcienter communicat in mortali; tunc enim recipit quidem Sacramentum, ſed nullum ejus fructum percipit, cum ponat illi obicem; immo grave ſacrilegium committit. Tertio ſolum Spiritualiter, videlicet, credendo ſimul, ac deſiderando Chriſtum recipere; in quo caſu recipit quidem gratiam, ſed non Sacramentalem, cum non recipiat Sacramentum: In hoc ſenſu Auguſt. in cap. 6. Jo. dixit: *Crede, & manducaſti*, ideſt ſpiritualiter. Quarto Sacramentaliter, & Spiritualiter ſimul, ut quando in gratia exiſtens viva fide, ſpe, & charitate communicat; in quo caſu percipit omnes effectus Sacramenti.

II. Quæritur nunc primo; Quinam ſunt iſti effectus?

Reſpondeo, & dico primo, Euchariſtiam cauſare proprie, & per ſe augmentum gratiæ. Ita Trident. ſeſſ. 13. cap. 2.; Dicitur enim Jo. 6., *Qui manducat hunc panem, vivet in æternum:* Eſt quippe inſtitutum ad nutriendam animam ſpiritualiter; quod fit per gratiæ augmentum; Quamvis probabiliter poſſit per accidens, ut ſupra diximus quæſt. 1. art. 5., cauſare primam gratiam, quando ſcilicet quis invincibiliter ignorans ſe eſſe in ſtatu peccati mortalis accedit ad hoc Sacramentum cum ſola attritione; tunc enim non ponit obicem gratiæ; ſicut non ponit obicem gratiæ, qui accedit ad baptiſmum, vel penitentiam cum ſola attritione: de fide autem eſt, quod Sacramentum cauſet gratiam non ponentibus obicem: Quia tamen tenemur ad hoc Sacramentum, quod eſt vivorum, accedere cum gratia, imo præmiſſa confeſſione mortalium; ideo dixi, quod per accidens cauſet primam gratiam ſolum, quando ſumitur ab eo, qui invincibiliter ignorat ſe eſſe in ſtatu peccati mortalis. Ubi nota, augmentum gratiæ cauſari etiam in eo, qui habet complacentiam in peccato veniali, ut notat D. Th. quæſt. 78. art. 8. contra Bonac., Cajet., & alios apud Bonac., cum venialia non ſint incompoſſibilia cum gratia; non ſentit tamen illam ſuavitatem, & dulcedinem, de qua mox, qui cum affectu ad venialia accedit ad hoc Sacramentum.

III. Dico ſecundo ; Euchariſtia , præter gratiam , confert etiam devotionem , & fervorem charitatis cum ſpeciali delectatione , dulcedine , & lætitia Spiritus. Ita communiter cum D. Th., & Suar. diſp. 63. ſect. 1. . Ratio eſt , quia ſicut cibus corporalis non ſolum nutrit , ſed etiam delectat ; ita cibus hic ſpiritualis : Qui proinde fuit figuratus in Manna omne delectamentum in ſe habente . Dat itaque animæ eam affluentiam ſuavitatis , quæ etiam in corpus redundet , ut cor , & caro noſtra exultent in Deum vivum , & nihil carnale concupiſcant ; Impeditur tamen aliquando hæc dulcedo per veniale , vel ob nimias curas, vel ex divino conſilio , ut maxime Spirituales humilientur, ut notat Ledeſma.

IV. Dico tertio , confert etiam gratiam Sacramentalem propriam Euchariſtiæ, hoc eſt, auxilia ſpecialia ad vitanda peccata . Ita D. Th. quæſt. 79. art. 3. ex Trident. ſeſſ. 13. cap. 2., ubi docet, hoc Sacramentum eſſe inſtitutum, ut antidotum , quo a peccatis præſervemur , juxta illud Jo: 6. *Ut ſi quis ex eo manducet, non moriatur*: Sicut autem cibus corporalis præſervat a morte ad tempus , unde neceſſe eſt ſæpe ſumere cibum, ut diutius vivamus ; ita cibus ſpiritualis ; Non eſt tamen , ut ſupra diximus , abſolute neceſſarius ad vitam conſervandam, ſicut cibus corporalis ; quia aliis viis, puta attritione, eleemoſyna , jejuniis poſſumus a Deo obtinere hujuſmodi auxilia, quibus a peccatis præſervemur.

Præterea ex D. Th. loc. citat. art. 1. Suar., Con., Filliuc. , Trull. confert etiam auxilia ad recte operandum , & temperandum fomitem peccati , ad repellendas tentationes , & ad bonos mores in appetitu excitandos ; tum quia dæmones effugiunt Chriſtum præſentem ; tum quia, ſicut cibus corporalis confert robur, & vires ad operandum ; ita etiam cibus hic ſpiritualis .

V. Dico quarto, confert etiam Euchariſtia ex opere operato remiſſionem venialium. Ita D. Th. quæſt. 70. artic. 4., Suar. diſp. 63. Sect. 10. ex Concilio Colonienſi, & Catechiſmo Romano ; quibus conſonat Trident. ſeſſ. 13. cap. 2. ubi dicit , quod per hoc Sacramentum liberemur a culpis quotidianis . Ratio eſt , quia ſicut per cibum corporalem reparantur partes deperditæ viventis, ita Euchariſtia reſtaurat deperdita per venialia: Quod præſtat , vel conferendo immediate remiſſionem venialium, de quibus non eſt complacentia ſine ulla prævia diſpoſitione , ut probabiliter communius docent ; vel mediate excitando fervorem charitatis , ut notat D. Th. loc. citat., & Filliuc.

Demum per Euchariſtiam habetur unio ſpiritualis cum Chriſto, & fidelibus ; Nam ex Lateranenſi apud Trull. inſtitutum eſt hoc Sacramentum ad perficiendum unitatis myſterium ; unde Apoſtolus 1. ad Cor. 11. dicit ; *Unum corpus ſumus , qui de uno pane , & de uno calice participamus* . Conſecutio etiam gloriæ ſpeciali modo eſt effectus hujus Sacramenti ; nam ex Jo: 6. *Qui manducat hunc panem , vivet in æternum* : Et a Trid. loc. cit. dicitur eſſe *Pignus felicitatis*. Et ab Eccleſia *Pignus gloriæ*. Reſurrectio pariter corporis eſt effectus Euchariſtiæ ex illo Jo: 6. *Qui manducat meam carnem*, &c. *& ego reſuſcitabo eum in noviſſimo die* ; Unde a Concilio Nicæno dicitur *Symbolum reſurrectionis*, & a Cyril. apud Suar., & Filliuc. *Cibus nutriens ad immortalitatem*.

VI. Rogabis primo , an etiam remiſſio pœnæ temporalis debitæ , vel in hac vita, vel in purgatorio ſit effectus hujus Sacramenti ?

Reſpondeo, quod ſi Euchariſtia ſumatur ut Sacrificium, habet remittere pœnas temporales ex opere operato , ut dicemus quæſt. ſequ. ; ſi vero ſumatur ut Sacramentum, hunc effectum non habet immediate ; cum neque ex Scripturis , neque ex Conciliis, neque ex Patribus id colligatur, ut notant Fill. , & Bonac. : Remittit autem pœnam ex opere operantis juxta valorem actus , & diſpoſitionem ſumentis, & quatenus excitat actum Charitatis , qui prodeſt ad ſatisfaciendum pro pœna ; atque adeo mediate per Euchariſtiam remittitur aliqua pœna temporalis juxta quantitatem fervoris ex D. Th. quæſt. 70. cap. 4., & 5. Unde fit, quod ſolum Sacrificium proſit animabus Purgatorii ex opere operato ; Communio vero oblata pro illis prodeſt tantum ex opere operantis, quatenus eſt actus religionis ſatisfactorius , & meritorius de congruo ; necnon per modum impetrationis, ad quod habet ſpecialem efficaciam excitando fervorem charitatis ; Non prodeſt autem aliis ex opere operato, quia hoc Sacramentum inſtitutum eſt ſolum ad ſanctificandum ipſum ſumentem, ex illo Jo: 6. *Qui manducat me , & ipſe vivet propter me* ; Sicut baptiſmus ſolum prodeſt ex opere operato ipſi baptizato.

Rogabis ſecundo, Quomodo minuat ardorem concupiſcentiæ Euchariſtia ? Et quo-

modo

modo influat in glorioſam Corporis reſurrectionem?

VII. Reſpondeo minuere primo directe, temperando fervorem ſanguinis, & humores, applicando ſcilicet divinam virtutem, ut vel per ſe immediate id efficiat, vel per cauſas ſecundas, ſua providentia illas dirigendo, ut hic effectus ſequatur. Secundo per gratias prævenientes, vel avocando alio imaginationem, ne ſpiritus vitales concitet, vel dando robur animæ, ut poſſit effervefcentiam corporis reprimere. Tertio dando animæ dulcedinem, quæ etiam in corpus redundet; unde a carnalibus abhorreat. Præterea Euchariſtia in corporum reſurrectionem influit, in quantum Deus movetur ad corpora vivificanda propter conjunctionem, quam habuerunt cum carne Chriſti vivificatrice. Propterea nonnulli apud Gonetum docent, quod frequenter, ac devote communicantes poſt reſurrectionem ſplendorem in corporibus ſuis ſpecialem ſint adepturi.

VIII. Rogabis tertio, An poſſit aliquando hoc Sacramentum ſumi neutraliter, hoc eſt ſine peccato, & ſine ullo fructu? Et an per talem ſuſceptionem ſatisfiat præcepto Communionis Paſchalis?

Reſpondeo ad utrumque affirmative cum Suar. contra Ricchard. apud Dian. part. 3. tract. 6. reſol. 98. Poteſt quidem ſuſcipi neutraliter, & informiter, hoc eſt ſine gratia, aut ullo effectu hujus Sacramenti, ac ſine culpa, ut notant Cajet., & Ledeſm. apud Trull.. Nam ſi quis peccavit mortaliter, & hujus peccati oblitus accedit ad Euchariſtiam ſine ullo dolore, putans invincibiliter ſe eſſe diſpoſitum, hic profecto nec peccat, quia invincibiliter omittit confeſſionem; nec gratiam ſuſcipit, quia nullum peccatum remittitur in præſenti ordine ſine prævia penitentia, & dolore ipſius. Deinde nulla eſt ratio, cur talis Communio non ſit ſatis ad ſatisfaciendum præcepto (quod etiam dicemus de Sacramento pœnitentiæ valido, & informi) damnata enim ſolum eſt opinio docens, confeſſionem, & communionem ſacrilegam eſſe ſufficientem; nec eſt eadem ratio de informi, ac de ſacrilega, ut patet; & in expoſitione harum Theſium confixarum latius proſecuti ſumus in Trutina.

IX. Quæritur ſecundo; quandonam Euchariſtia producat ſuos effectus?

Reſpondeo, juxta dicta quæſt. 1. art. 5. illos producere in eo inſtanti, in quo verum eſt dicere, aliquid Sacramenti manducatum eſt, ſeu deglutitum eſt, & in ſtomachum trajectum; aut ad ſummum, quando ad guttur pervenit; ſiquidem tunc cibus poteſt dici manducatus, cum incipiat a ſtomacho attrahi, & alterari. Ratio eſt, quia Scriptura tribuit effectum hujus Sacramenti manducationi: *Qui manducat hunc panem, vivet in æternum*. Quare ſi manducata una tantum parte Sacramenti homo moriatur, antequam reliquas partes manducet, effectum hujus Sacramenti jam recepit; quia in illa prima parte eſt totus Chriſtus, & eſt verum Sacramentum: Quare quando reliquas partes Sacramenti ſumit, non recipit novam gratiam ex opere operato, niſi forte melius ſe diſponat, juxta opinionem Conink, & aliorum, de qua diximus qu. 1. art. 5. num. 7., & dicemus quæſito ſequenti.

Et idem dicas, quando Sacerdos poſt ſumptionem hoſtiæ, & calicis ſumit alias particulas, quæ ſuperfuerunt. Quod ſi communicans ſit in mortali, dum manducat primam partem hoſtiæ, & antequam alias manducet, eliciat actum contritionis, puto cum Suar. diſp. 63. ſect. 8. Con., Trull. contra Bonac., & Henr., quod gratiam per reliquas partes recipiat; vel quia, recedente fictione, Sacramentum reviviſcit, ut nonnulli apud Henr. putant ex dictis in eadem qu. 1. art. 5., vel quia ſumendo reliquas partes, ſumit verum Sacramentum ſine obice.

Oppones primo, omnia Sacramenta cauſant effectum ſuum, quando perficiuntur; ergo Sacramentum Euchariſtiæ non cauſat effectus ſuos, quando manducatur prima pars hoſtiæ, ſed quando ſunt manducatæ omnes.

Reſpondeo, nego conſequentiam. Diſparitas eſt, quia reliqua Sacramenta conſiſtunt in uſu, & in actione Miniſtri, & ideo non poſſunt cauſare effectus ſuos, niſi quando actio Miniſtri eſt moraliter completa. Contra vero Euchariſtia non cauſat gratiam, dum fit, ſed dum manducatur; ergo ſi una tantum pars manducetur, habebitur effectus Euchariſtiæ. Adde, quod ſicut in baptiſmo, ſi prolata forma ſit ſufficienter ablutus infans, cauſatur gratia, etiamſi Miniſter ulterius proſequatur ablutionem; ita in caſu noſtro.

Oppones ſecundo: Si prima pars hoſtiæ cauſat totum effectum, reliquæ partes nihil cauſarent: ſed videtur abſurdum dicere, quod reliquæ partes nihil cauſent; cum contineant totum Chriſtum, & ſint verum

Sacramentum, quod ſufficienter applicatur per comeſtionem: ergo, ut prius.

Reſpondeo, quod ſicut in collatione baptiſmi, verbi gratia, cauſatur gratia phyſice ab illa parte, quæ tunc exiſtit, quando ultimo poſita eſt materia, & forma, & a reliquis partibus præcedentibus cauſatur gratia moraliter, ut diximus loco laudato; ita quando plures partes Euchariſtiæ ſucceſſive ſumuntur, gratia cauſatur phyſice a parte, quæ manducatur, & a reliquis quodammodo moraliter; quatenus omnes integrant unam refectionem, & unum individuum Sacramentum, quod completur ex parte deglutita, & ex partibus deglutiendis.

X. Quæres tertio; An Euchariſtia gratiam, alioſque effectus cauſet, dum eſt in ſtomacho?

Reſpondeo, certum eſſe apud Theologos, quod poſt primum inſtans, quo gratia cauſata eſt per manducationem, Euchariſtia nullum alium effectum cauſat, dum in ſtomacho perſeverat, ſi non varietur diſpoſitio ſuſcipientis: Quod ſi magis, magiſque hic ſe diſponat per novos actus, valde probabile eſt, quod novam gratiam recipiat ex opere operato, quouſque Euchariſtia in ſtomacho perſeverat, ut oſtendimus quæſt. 1. art. 5. ex Suar. diſp. 63. ſect. 4. Con. quæ. 79. num. 28., Lugo diſp. 11. num. 46. Cajet., & aliis apud Dian. part. 3. tract. 6. reſol. 96.. Ratio eſt, quia Euchariſtia confert gratiam per modum nutrimenti, & manducatio eſt ſolum conditio requiſita; ergo probabiliter animam nutrit, quouſque eſt in ſtomacho, dummodo ſuſcipiens de novo ſe diſponat; aliter jam ſuum cauſavit effectum in primo inſtanti manducationis.

Confirmatur, quia quandiu habemus in nobis hoc Sacramentum, habemus in nobis fontem gratiarum, quem non convenit areſcere, quamdiu volumus ex eo haurire.

Dices primo, promiſſa eſt gratia ſolum manducanti Euchariſtiam: ergo non confertur gratia ex opere operato, quouſque Euchariſtia in ſtomacho perſeverat, etiamſi homo magis, magiſque ſe diſponat.

Reſpondeo cum Coninch, promiſſam eſſe gratiam manducationi, tam dum eſt in fieri, quam dum conſideratur in facto eſſe, ut probabiliter aſſeritur, ex eo quod per modum cibi ſpiritualis nutriat: ergo quandiu in ſtomacho durat, nata eſt gratiam augere, ſi ſubjecti capacitas, & diſpoſitio augeatur.

Dices ſecundo, Hinc aperitur via ſuperſtitionibus, videlicet, procurandis hoſtiis pluribus, quod ab Inquiſitoribus reprobatur, & puniti ſæpe ſunt, qui id auſi ſunt facere.

Reſpondeo, id jure merito reprobari, tum ne detur anſa credendi, quod major gratia, per ſe loquendo, conferatur ſumenti grandiorem hoſtiam; tum quia ſtandum conſuetudini Eccleſiæ, & reverentiæ debitæ Sacramento: Sicut enim ex reverentia Sacramento debita non debet cuilibet permitti quotidiana communio, & nemo poteſt pluries eodem die communicare; quamvis ex iterata communione novam gratiam reciperet; ita nemo debet plures, aut grandiores ſolito hoſtias procurare, eſto major gratia conferatur ex opere operato illi, qui magis ſe ad illam diſponit, quouſque Chriſtus in ſtomacho detinetur.

XI. Quæritur quarto, An majorem gratiam recipiat, qui communicat ſub utraque ſpecie, quam qui ſub una tantum?

Reſpondeo, Coninch quæſt. 80., Sylv., & alios apud Dian. part. 3. tract. 6. reſol. 97. negare. Sed puto cum Becan. cap. 22. quæſt. 7., & Fagund., quod eſto probabilius ſit non conferre per ſe majorem gratiam (ſicut non habet majorem gratiam, qui duas particulas ſumit, quam qui unam, ut docet D. Th. quæſt. 80. art. 12. ad 3.) quia totus Chriſtus, qui eſt fons gratiarum, non minus continetur ſub una ſpecie, quam ſub utraque; nihilominus non eſt improbabile, quod majorem conferat gratiam. Ratio eſt, quia Clemens VII. concedens Regi Galliæ communionem ſub utraque ſpecie dicit, id concedere ad majus gratiæ augmentum. Et Franciſcus Blanco Archiepiſcopus Compoſtellanus, qui Tridentino interfuit, teſtatus eſt hanc fuiſſe unanimem illorum Patrum ſententiam; non fuiſſe tamen definitum, ne Hæretici majores turbas moverent ob privationem communionis ſub utraque ſpecie illis factam: Videtur tamen Trident. ſeſſ. 21. cap. 3. illud oblique docuiſſe, cum dixit eos, qui ſub una ſpecie communicant, *nulla privari gratia neceſſaria ad ſalutem*; non dixit autem nulla gratia ſimpliciter, ſed nulla gratia ad ſalutem neceſſaria privari.

Probatur autem id ratione, quia tam panis, quam vinum habet ſignificare refectionem, & quidem diverſimode: ergo utrum-

trumque cauſabit ſuam gratiam; aliter in Sacramentis daretur aliqua ſignificatio inanis, & aliqua vis ſignificativa, quæ non eſſet activa.

Confirmatur, quia Chriſtus Dominus promiſit gratiam tam manducanti, quam bibenti. Confirmatur ſecundo, quia quamvis totus Chriſtus ſit ſub utraque ſpecie, & ſub una tantum; tamen vi verborum in ſpecie panis eſt ſolum Corpus Chriſti; ſub utraque vero eſt corpus, & ſanguis: ergo ſi vi verborum plus eſt ſub utraque ſpecie, quam ſub una, majorem gratiam cauſabit utraque ſpecies, quam una. Confirmatur tertio, quia licet totum Sacramentum ſit ſub una tantum ſpecie; tamen non eſt integrum, niſi in utraque ratione diverſæ ſignificationis, cum panis ſignificet refectionem per modum cibi, vinum per modum potus; ergo licet ſit integer Chriſtus in una tantum ſpecie, quia tamen non eſt integrum Sacramentum, niſi in utraque, non habetur eadem gratia, ſed major per utramque ſpeciem. Illam vero cenſeo eſſe homogeneam; tum, ne dicamus laicos privari aliqua gratia Sacramentali, dum prohibetur illis communio ſub utraque ſpecie; tum etiam quia ex Trident. totum Sacramentum ſumit, qui unam tantum ſpeciem ſuſcipit.

Dices: Ex hac ratione videtur ſequi, quod ſicut per utramque ſpeciem non confertur gratia heterogenea, ita neque conferatur gratia major, ne dicamus Tridentinum privaſſe laicos hac gratia majori.

Reſpondeo, non eſſe abſurdum, quod propter reverentiam debitam Sacramento priventur homines aliqua gratia Sacramentali majori, quam aliqui ſuſciperent. Sic dum prohibetur dare Euchariſtiam infantibus, dum prohibetur, ne quis pluries in die communicet, aut celebret, privantur homines gratia, quam reciperent, ſi ſæpius in die celebrarent; nihilominus ob reverentiam Sacramento debitam apte id prohibetur; ſic in caſu noſtro: Unde non eſt abſonum dicere, quod Eccleſia prohibendo Laicis, ne communicent ſub utraque ſpecie ob reverentiam Sacramenti privet illos aliqua majore gratia; abſonum vero eſſet, ſi privaret illos gratia diverſæ rationis; & ideo dicimus gratiam, quæ per utramque ſpeciem confertur, probabiliter eſſe majorem, non vero heterogeneam. Non negandum tamen, quod ſi gratia Sacramentalis propria hujus Sacramenti, explicata per exigentiam auxiliorum ſpecialium, cauſata ab utraque ſpecie, eſſet heterogenea, ut multi probabiliter opinantur, prout innuimus art. 1. num. 6.; adhuc rationabiliter poſſet ob reverentiam Sacramento debitam Eccleſia prohibere Laicis Communionem ſub utraque ſpecie, quia iſthæc auxilia diverſa potuiſſent a Laicis a Deo obtineri aliis viis, puta, orationibus, jejuniis, eleemoſynis, ac frequentiori ſuſceptione aliorum Sacramentorum; eſto non adeo connaturalius iſtis viis conferantur.

ARTICULUS VI.

De Suſcipiente Euchariſtiam. Quinam ſit illius capax?

I. Incapax eſt hujus Sacramenti, qui non eſt baptizatus; Sicut etiam Angeli, ac Beati; necnon adulti inviti illud ſuſcipientes.

II. Capax vero omnis baptizatus; Infantibus tamen ne in articulo quidem mortis dari debet.

III. Si puer ob gulam conſecratas particulas ſumeret, num perciperet fructum Sacramenti?

IV. Quid de perpetuo amentibus, de phreneticis, ſemifatuis, & ſtolidis?

V. Cur Euchariſtia non ſoleat dari parvulis in Paſchate ante circiter decennium, dari vero debeat ſtolidis, ac ſemifatuis, qui debiliori uſu rationis fruuntur, quam illi parvuli?

I. Diximus art. 2., quinam præcepto divino, & quinam præcepto Eccleſiaſtico teneantur hoc Sacramentum ſuſcipere: Nunc inquirendum, quinam ſint hujus Sacramenti capaces? ac deinde quæremus, quænam diſpoſitio requiratur in ſuſcipiente ex parte animæ? & quænam ex parte corporis.

Certum eſt primo, neminem non baptizatum, ne Catechumenum quidem eſſe hujus Sacramenti capacem, ita ut poſſit ſacramentaliter illud ſuſcipere percipiendo ejus fructus, ut omnes docent contra Marſil. in 4. quæſt. 6. art. 2.. Ratio eſt, quia ex communi ſenſu Theologorum Baptiſmus eſt janua Sacramentorum, & Eccleſiæ; unde nemo poteſt ad alia Sacramenta pervenire, niſi per baptiſmum tranſierit; & in caſu noſtro non poteſt homo ſpiritualiter nutriri per Euchariſtiam, niſi ſit regeneratus per baptiſmum.

Certum eſt ſecundo, Angelos, ac Beatos eſſe ejuſdem incapaces, juxta dicta quæ. 1. art. 7.; ubi etiam diximus, quod ſi adultus invitus Euchariſtiam ſumeret, illam non ſacramentaliter, ſed materialiter, & ad modum bruti ſuſciperet; immo cum ſacrilegio.

Certum eſt tertio, omnem baptizatum eſſe hujus Sacramenti capacem, ita ut ſi daretur Euchariſtia infanti, vel fatuo a nativitate, Sacramentum non materialiter tantum ſuſciperetur, ſicut ſuſciperetur ab infideli, vel a bruto; ſed ſacramentaliter, & cum fructu: Quod probatur, tum quia infantes ſunt capaces Baptiſmi, Confirmationis, & Ordinis: ergo etiam Euchariſtiæ; cum ad hæc Sacramenta ſuſcipienda nulla requiratur intentio in infantibus, ut diximus quæſt. 1. art. 7.; Tum etiam, quia olim fuit antiquus uſus Eccleſiæ, quod infantibus poſt baptiſmum daretur Confirmatio, & Euchariſtia, ut advertunt Auguſt. Dionyſ. Ambroſ., & ex Trident. ſeſſ. 21. cap. 4.: quamvis ob reverentiam tanto Sacramento debitam, talis conſuetudo, quæ tunc erat laudabilis ob multas Eccleſiæ perſecutiones, unde etiam pueri debuerant Sacramentis confirmari, nunc merito ſublata ſit, ita ut non liceat infantibus carentibus uſu rationis Sacramentum Euchariſtiæ dare, ne in articulo quidem mortis ex tacito Eccleſiæ præcepto (ut docent communiter Doctores cum Tamb.) fundato in conſuetudine Eccleſiæ, quæ videtur approbata in Rituali Romano. Nihilominus ex Lugo diſp. 13. num. 44. non obligat talis conſuetudo cum tanto rigore, ut non poſſit dari Euchariſtia infantibus, de quibus dubitatur, an uſum rationis habeant: Etenim cum iis poſſit dari extrema Unctio (ut declaratur in Rubricis Ritualis Romani) quamvis non ſint capaces illius Sacramenti, qui uſum rationis nunquam habuerunt (cum enim non potuerint peccare, non poteſt illis dari Sacramentum inſtitutum ad delendas reliquias peccatorum) a fortiori poterit illis dari Sacramentum Euchariſtiæ, cujus infantes ſunt capaces: Immo deberet iis conferri in articulo mortis poſt ſeptimum annum ante decimum, quando ſolent eſſe obligati ad Communionem paſchalem; Sicut debet iis dari extrema Unctio: ut communius docent contra Vaſqu. de Euchariſtia diſp. 144. num. 41., & Hurt. diſp. 10. diff. 4. apud Tamb. c. 5. §. 3.

III. Dubitatur, Num reciperet gratiam Sacramentalem infans, qui caſu hoſtiam, vel vinum conſecratum inveniret, & ob gulam ſumeret?

Videtur graviſſimis Doctoribus id concedendum, eo quod ad ſuſcipiendum fructum hujus Sacramenti nulla requiratur in infantibus intentio actualis, aut virtualis, aut habitualis.

Neque dicas, quod ad conferenda Sacramenta infantibus requiratur in Miniſtro intentio illa conferendi, quæ non haberetur in caſu. Nam id gratis aſſeritur; ſi enim adultus poteſt ſacramentaliter Euchariſtiam ſuſcipere, etiam Aquila illam miniſtrante, in qua nulla poteſt eſſe intentio conferendi Sacramentum; quare infantes ſi ab Aquila etiam reciperent particulam, non reciperent illam ſacramentaliter? Quod ſi particula collata infanti a bruto cauſat effectus ſuos, etiam cauſabit, ſi caſu, vel ob gulam ab infante ſumatur.

IV. Certum eſt quarto, Amentes, qui nunquam habuerunt uſum rationis, habendos eſſe tanquam infantes, ita ut capaces quidem ſint hujus Sacramenti, illis tamen miniſtrari non debeat, ne in articulo quidem mortis, ut diximus art. 2. num. 9. Amentibus vero, & Phreneticis, qui aliquando habuerunt uſum rationis, danda eſt in articulo mortis Euchariſtia, ſicut & Extrema Unctio, ſi non conſtet fuiſſe ante amentiam, ac perſeveraſſe in aliquo peccato notorio, & non ſit periculum irreverentiæ; quia cenſentur interpretative hæc Sacramenta petere.

Nec eſt eadem ratio de Sacramento pœnitentiæ, ac de iſtis Sacramentis. Nam ad Sacramentum pœnitentiæ requiritur dolor, tamquam pars conſtitutiva illius; unde ſi non doleant, nec dent ſigna ſaltem dubia doloris, non poteſt illis conferri abſolutio; quia tamen dolor in confeſſione requiſitus non neceſſario debet procedere ex intentione confeſſionis, ut putat Lugo de Pœnit. diſp. 14. ſect. 2. apud Tamb., ideo concedunt multi, quod moribundo, qui chriſtiane vixit, poſſit dari abſolutio ſub conditione, etiamſi Sacramentum pœnitentiæ non petierit, dummodo det aliqua ſigna ſaltem dubia doloris, quia unuſquiſque Chriſtianus præſumitur velle in articulo mortis Sacramentis Eccleſiæ muniri, & hæc intentio ſatis eſt ad valide Sacramenta ſuſcipienda. Adde, quod quamvis communiter velint dolorem debere facere unum moraliter cum confeſſione (ut ſi quis hodie doleat proponens cras confi-

teri,

teri, & dolorem non revocet) ex Leand. tamen de Sacram. tract. 5. diſp. 7. art. 6., ubi citat Hurt., & Candid., ad Sacramentum pœnitentiæ ſuſcipiendum ſatis eſt dolor, qui per quodcumque ſpatium longi temporis præceſſit, dummodo non ſit retractatus, ne implicite quidem: Quidquid ſit de hac ſententia, quam in tractatu de Pœnitenia diſcutiemus, certe ex ea ſequitur, quod moribundus poſſit Sacramentum Pœnitentiæ ſuſcipere, ſi minus vi doloris, quem actu habeat, & cujus det aliqua ſigna, tamen vi doloris antecedentis. Propterea Navar. probabiliter docet apud Tamb. hic cap. 5. §. 9., quod infirmo alienato a ratione poſſit dari abſolutio ſub conditione, & Euchariſtia; etiamſi obſtinatus in mortali multo tempore vixiſſet, & per multos annos non confeſſus fuiſſet, dummodo det aliqua ſigna doloris, verbi gratia, tollendo manus, percutiendo pectus, &c., immo ipſa anxia reſpiratio aliquibus videtur eſſe ſufficiens ſignum, licet dubium, doloris, ſi aliter non poſſit illum manifeſtare; quia ſæpe contingit, ut in articulo mortis homo doleat, nec poſſit aliter ſigna doloris exprimere. Unde fit etiam, hujuſmodi ſignum non eſſe dumtaxat dubium, ſed probabile, & prudens: quia univerſim etiam peccatores, quando advertunt inſtare mortem, ſolent ſaltem atteri de peccatis; & ideo ex communiter contingentibus bene præſumi poteſt, quod talis moribundus doleat, & ſic ſine ſcrupulo dari illi poteſt abſolutio ſub conditione, & Sacrum Viaticum.

Rogabis; utrum etiam hujuſmodi amentes gratiam, & fructum Euchariſtiæ reciperent, ſi caſu hoſtiam conſecratam invenirent, & illam ſumerent?

Reſpondeo, quod perpetuo amentes, quia reputantur ut pueri, fructum Sacramenti reciperent, prout diximus de pueris; At qui habuerunt aliquando uſum rationis, in articulo quidem mortis fructum Euchariſtiæ perciperent, non vero quando caſu hoſtiam conſecratam ſumerent. Ratio eſt, quia cum requiratur in adulto intentio aliqua, ſaltem habitualis, ſuſcipiendi Sacramentum ex dictis qu. 1. art. 7., amens ante amentiam, ſi chriſtiane vixit, habuit quidem intentionem ſuſcipiendi Euchariſtiæ Sacramentum in articulo mortis; non tamen ſi caſu hoſtiam conſecratam ſumeret, & ideo ſolum in articulo mortis Euchariſtia ſumeretur ſacramentaliter, & cum fructu; Quando vero caſu illam ſumeret, non reciperet cum fructu: Ad eum modum, quo ſi homo mentis compos hoſtiam ſumit, quam neſcit eſſe conſecratam, non ſumit illam ſacramentaliter, & cum fructu, ſed ſolum materialiter. Quod ſi contingat, amentem ante amentiam habuiſſe voluntatem expreſſam ſuſcipiendi Sacramentum Euchariſtiæ, etiamſi caſu hoſtiam conſecratam ſumeret, puto, quod in hoc caſu fructum Sacramenti reciperet: Et eadem eſt ratio, ſi homo mentis compos habeat voluntatem ſuſcipiendi hoc Sacramentum, quoties Euchariſtiam ſumeret cum ignorantia invincibili, quod eſſet conſecrata.

Demum amentibus, qui habuerunt aliquando uſum rationis, non ſolum in articulo mortis danda eſt Euchariſtia, ſed Villal. cum Tamb. cap. 4. ſect. 1. probabiliter putant, quod poſſit illis aliquoties extra mortis articulum concedi; præſertim ſi retineant reverentiam huic Sacramento, ut ſolent Religioſi, qui incidunt in amentiam; idque multo magis ſi luce aliqua rationis aliquando fruantur. Immo Henr. lib. 8. cap. 42. art. 3., & 4. putat ſemifatuis debere in Paſchate dari Euchariſtiam, & Jo: Sancius apud Dian. part. 2. tract. 14. reſol. 79. poſſe illis miniſtrari, quoties petierint; quia ſi non committitur irreverentia communicando illos in Paſchate, nec ſi communicent extra tempus paſchale. At Januarius part. 1. reſol. 17. apud Tamb. docet non eſſe illis ſæpe dandam, ne ex frequentia concipiant irreverentiam; Et idem dicas de Mutis, & Surdis a nativitate, & de Stolidis, ac iis, qui debili rationis uſu pollent.

V. Dices; non eſt univerſim danda Euchariſtia in Paſchate parvulis ante circiter decennium, quia non habent perfectum rationis uſum: ergo a fortiori non eſt danda ſtolidis, ac ſemifatuis, qui uſum rationis debiliorem habent, quam iſti parvuli.

Reſpondeo, nego conſequentiam: Diſparitas eſt ex Tamb. loc. citat., & Sanch. de Matrim. lib. 1. diſp. 8. num. 12., quia in parvulis eſt ſpes perfectioris judicii, quando poterunt reverenter Euchariſtiam recipere, ut præcipitur in cap. *Omnis utriuſque ſexus*; At cum ſemifatui non ſperentur meliorandi, ſemper deneganda iis eſſet Euchariſtia, quod pia mater Eccleſia non patitur.

AR-

ARTICULUS VII.

De diſpoſitione ex parte animi ad Euchariſtiam requiſita.

I. Quanta ſit peccati gravitas communicare in ſtatu peccati mortalis?
II. Num ſit culpa venialis ad Euchariſtiam accedere cum culpis venialibus non retractatis?
III. Obligatur Sacerdos quamprimum poſt miſſam confiteri, ſi deficiente copia Confeſſarii celebravit cum ſola contritione de mortali, quod erat in conſcientia, neceſſitate urgente.
IV. Num dicatur eſſe neceſſitas ſufficiens ad ſic celebrandum, ut ſatisfiat præcepto de Miſſa audienda in die feſto?
V. Quænam univerſim cenſenda ſit urgens neceſſitas celebrandi non præmiſſa confeſſione?
VI. Ad quid tenetur, qui habens peccata reſervata ſimul, & non reſervata, nequit adire Superiorem, ſed habet copiam Confeſſarii inferioris?
VII. Num liceat ſimplici Sacerdoti abſolvere a mortalibus indirecte?
VIII. Qui poſt Confeſſionem recordatur alicujus mortalis, teneturne de novo ante Communionem confiteri?
IX. Quid ſi quis recordetur peccati dubii, ſive dubietas ſit poſitiva, ſive negativa.
X. Quandonam liceat peccatori communicare, neque Confeſſione præmiſſa, neque contritione?
XI. Num liceat Laicis communicare quotidie?

I. AD Euchariſtiam ſumendam multa requiruntur, tam ex parte animi, quam ex parte corporis, ut digne, ac cum debita reverentia ſumatur. Integra iſthæc diſpoſitio continetur in iis duobus verſibus:

Lotus, diſcretus, ſanus, jejunus, & aptus,
Contritus, faſſus, mundus, recteque paratus.

Nam ſuſcipiens hoc Sacramentum, Primo debet eſſe *Lotus*, ideſt baptizatus; Secundo *Diſcretus*, ideſt habere annos diſcretionis; Tertio debet eſſe *Sanus*, unde arceantur infirmi, in quibus ob frequentes vomitus, aut tuſſim timeretur irreverentia erga Euchariſtiam; Quarto debet eſſe *Jejunus*: Quinto *Aptus*, nam per excommunicationem, vel Interdictum perſonale homo redditur ineptus ad Euchariſtiam; Sexto, *Contritus*, hoc eſt ſine conſcientia peccati mortalis; Septimo, *Faſſus*, peccator enim non ſatis eſt, ſi conteratur, ſed debet etiam præmittere communioni confeſſionem. Octavo, *Mundus*, ideſt non pollutus. Demum *Recte paratus*, ideſt devotus, & attentus. Agemus hic de diſpoſitionibus iſtis, quæ pertinent ad animam, deinde de iis, quæ ad corpus pertinent. Eſt autem diſpoſitio ex parte animæ, quod ſuſcipiens ſit baptizatus, quod habeat intentionem ſuſcipiendi Sacramentum, quod non ſit excommunicatus, aut perſonaliter interdictus, &c., quod ſit contritus, & confeſſus.

Quæritur nunc primo, Quanta ſit culpæ gravitas accedere ad communionem cum mortali?

Reſpondeo, eſſe ſacrilegium contra virtutem Religionis; relate ad quam in tertio gradu, ſeu ordine conſtituitur a D. Th.. In primo enim gradu ſunt peccata contra Divinitatem, verbi gratia, odium Dei, blaſphemia, perjurium, apoſtaſia, hæreſis, deſperatio: In ſecundo gradu peccata commiſſa contra Chriſti humanitatem in propria ſpecie, ut peccatum crucifigentium Dominum. In tertio peccata commiſſa contra Chriſtum in aliena ſpecie, ſeu contra hoc Sacramentum, videlicet indigna ejus ſuſceptio; In quo etiam genere, unum peccatum eſt gravius alio; nam verbi gratia, gravius eſt conculcare, aut projicere canibus hoc Sacramentum, quam indigne ſuſcipere; At gravius eſt ſecundum ſe indigne ſuſcipere Euchariſtiam, quam homicidium, quia hoc eſt contra virtutem juſtitiæ, illud contra virtutem religionis, quæ eſt præſtantior; quamvis homicidium per accidens ratione damni irreparabilis reputetur gravius. Univerſim tamen cæteris paribus eſt gravius peccatum, quod eſt contra virtutem præſtantiorem: at ſi non ſint cætera paria, poteſt eſſe gravius peccatum, quod eſt contra virtutem minus præſtantem: Sic gravior eſt fornicatio, quam parvum furtum, licet furtum ſit contra virtutem præſtantiorem.

Notat hic Ledeſm. apud Trull., quod Sacerdos celebrans in mortali, multis titulis ſacrilege peccet, videlicet, quia conſecrat, offert Sacrificium, miniſtrat ſibi, & accipit Sacramentum, recitat Epiſtolam, & Evangelium indigne; quia tamen omnes iſtæ actiones faciunt unum moraliter, & procedunt ab eadem ſpecie irreverentiæ,

quod

quod indigne tractetur hoc Sacramentum; ideo unum moraliter ſacrilegium cenſentur: Quamvis alii apud Dian. part. 1. tract. 14. reſol. 24. putent eſſe plura peccata, eo quod aliud ſit ſuſcipere indigne, aliud indigne miniſtrare Sacramentum, aliud offerre Sacrificium indigne: Eodem modo Suar. diſp. 66. ſect. 1. apud Tamb. in Method. Commun. lib. 1. cap. 1. §. 3. docet eſſe duo peccata, ſi quis, verbi gratia, communicet cum excommunicatione, aut non jejunus, alterum contra præceptum naturale, ne Sancta indigne tractentur, alterum contra Eccleſiaſticum, ne excommunicatus, aut non jejunus cum mortali ad Euchariſtiam accedat. Hurt. tamen diſp. 9. de Euch. diff. 1. docet eſſe unum peccatum, quia duo illa præcepta procedunt ex eodem motivo religionis, ſeu reverentiæ debitæ Chriſto.

II. Quæritur ſecundo, an ſit veniale accedere ad Euchariſtiam cum veniali?

Reſpondeo, certum eſſe, quod ſi quis accedat ad Euchariſtiam ob finem venialiter malum, verbi gratia, ob vanam gloriam, peccet venialiter. Dubium tamen eſt, an peccet de novo venialiter, qui accedit ad Euchariſtiam, vel cum venialibus non prius retractatis, vel cum actuali affectu ad aliquod veniale? Suar. loco citat. ſect. 4., & Lugo diſp. 14. ſect. 2. affirmant, quia irreverentia venialis eſt cum hujuſmodi maculis, quaſi cum veſte nuptiali aliqualiter ſordida, tanto convivio intereſſe. At negat Vaſq. diſp. 207. num. 18. cum Joan. Sanc., & Sà; quia ex una parte per veniale non impeditur præcipuus effectus hujus Sacramenti; ex altera parte non tenetur homo ex reverentia debita huic Sacramento diſponere ſe ad illud cum omnibus actibus, quos poteſt elicere; Quare ſicut non peccat venialiter, quia non procurat omnem effectum, quem cauſare poteſt Euchariſtia cum omnibus actibus intenſiſſimis, quos poteſt elicere, ita nec videtur peccare venialiter, qui ad illud non ſe diſponit removendo ab anima omne veniale. Utraque ſententia videtur probabilis Tamb.; Sed prima mihi videtur probabilior: Communiter enim Doctores docent eſſe veniale ad Euchariſtiam accedere, etiam cum ſola voluntaria diſtractione; verbi gratia, ſi quis, dum communicat, mente agitat profana negotia: quia cenſetur non levis irreverentia tantum hoſpitem ſic ſuſcipere; a fortiori itaque erit veniale cum venialibus non retractatis, illum quaſi in domum conſpurcatam ſuſcipere, & multo magis ſi cum affectu habituali ad veniale; nam ſi eſſet cum actuali affectu ad veniale, nemo dixerit, quod novum veniale ſacrilegium non committeret propter irreverentiam: Præſertim, quia ponit obicem aliquibus effectibus, quamvis non præcipuis hujus Sacramenti, videlicet eorum remiſſioni, fervori charitatis, & ſpirituali dulcedini; ut notat Laym. apud Dian. part. 3. tract. 7. reſol. 31.

III. Quæritur tertio, An conſcius ſibi peccati mortalis teneatur Euchariſtiæ præmittere etiam confeſſionem Sacramentalem?

Reſpondeo affirmative. Ita Trident. ſeſſ. 13. cap. 5. Et Suar. ex Sanctis Patribus docet, id haberi ex præcepto Chriſti Domini per Apoſtolos Eccleſiæ tradito, & expreſſo ab Apoſtolo per illa verba, *Probet autem ſe ipſum homo, & ſic de pane illo edat*, &c.; Quare ad reliqua Sacramenta ſufficit, ut peccati mortalis ſibi conſcius contritionem præmittat; ad hoc autem Sacramentum ſuſcipiendum debet etiam præmitti confeſſio Sacramentalis, idque ratione excellentiæ hujus Sacramenti præ reliquis. In eo tantum caſu poteſt ad Euchariſtiam aliquis cum ſola contritione accedere, quando ſcilicet urgeret neceſſitas communicandi, verbi gratia, ad vitandum ſcandalum, vel periculum mortis, &c., & non adeſſet copia confeſſarii: in quo caſu docet Trident., quod Sacerdos ſic celebrans teneatur poſt Miſſam confiteri quamprimum, videlicet, intra triduum, ut communiter Doctores explicant ex *leg. fin. eod. de Judiciis*; ubi illico dicitur fieri, quod fit intra triduum: Et damnata eſt ab Alex. VII. opinio illa, quam olim nonnulli docuerant apud Dian. part. 1. tract. 14. reſol. 60.; quod particula illa *Quamprimum* intelligatur, cum Sacerdos ſuo tempore confitebitur: Sicut etiam damnata eſt in propoſitione 39. opinio dicentium, quod hoc ſit conſilium, non præceptum; quamvis hoc præceptum ſolum urgeat Sacerdotes ſic celebrantes, non vero ſolum communicantes, ut communiter etiam Doctores cum Con. docent contra Navar., & Fagund. apud Dian. loc. citat.. Et ratio diſparitatis eſt, quia cum ſæpius poſſit accidere Sacerdoti, quod hoc pacto celebret, quam quod alter ſic communicet; ideo illi tantum hoc præceptum injungendum fuit: Et quidem, ut putant Vaſq., & Suar., ſi ſic ce-

celebret, quia deeſt copia confeſſarii, non ex alio capite, puta, quia ex malitia velit confeſſionem omittere, vel quia habens copiam confeſſarii non confiteatur, ne notam infamiæ incurrat, ut docet Sayr. contra Regin. apud Dian. loc. citat. reſol. 61.

IV. Nonnulli cum Vega, Rodrig., Henr., Tolet. contra Suar., Con. & alios apud Dian. part. 1. tract. 14. reſol. 63. opinantur, quod poſſit Sacerdos, ſi deſit copia confeſſarii, præmiſſa ſolum contritione de mortali, quod eſt in conſcientia, celebrare ad ſatisfaciendum præcepto in die feſto de Miſſa audienda: verbi gratia, ſi iter agens non poſſit ab alio Sacerdote audire miſſam, ut mox dicemus quæſit. 5.

Neque dicas, quod præceptum non communicandi non præmiſſa confeſſione ſit divinum; præceptum vero audiendi miſſam die feſto ſit Eccleſiaſticum, atque adeo debeat hoc illi cedere. Nam primo probabile eſt ex Leſſ., Præpoſ., & aliis hoc præceptum de confitendo ante communionem eſſe ſolum juris humani, ex conſuetudine ſcilicet in Eccleſia introducta: Secundo præceptum hoc expreſſum in Trident. eſt de confitendo ante communionem, niſi urgeat neceſſitas, & deſit copia confeſſarii; probabile autem eſt obligationem audiendi miſſam die feſto vocari ſufficientem neceſſitatem ad communicandum cum ſola contritione. Immo a Dian. loc. citat. reſol. 64. putatur etiam ſufficiens neceſſitas ad ſic celebrandum, ſi non poſſint alii aliter ſatisfacere præcepto de audienda miſſa die feſto; vel ſi non poſſit aliter ipſe, vel alii ſatisfacere præcepto communionis paſchalis; Quia tamen eſt probabilis, imo etiam me judice probabilior ſententia oppoſita, ideo Sacerdos ad id non tenetur, cum poſſit, velle oppoſitam opinionem ſequi.

V. Quæritur quarto; quænam univerſim dicatur urgens neceſſitas, qua poſſit aliquis communicare cum ſola contritione, non præmiſſa confeſſione mortalium?

Reſpondeo, dici neceſſitatem urgentem, Primo, ſi alicui mors immineat; Secundo, ſi non ſit copia confeſſarii, & debeat alteri dari viaticum; Quamvis enim non debeat aliquis celebrare ſine ſacris veſtibus, aut non jejunus, aut ſub una tantum ſpecie conſecrare ad dandum alteri viaticum; quia prævalet præceptum de integre, & reverenter ſacrificando; poteſt tamen cum ſola contritione Sacerdos celebrare ad dandum viaticum, ſi aliunde haberi non poteſt, quia hoc præceptum præmittendi communionem confeſſioni, etiamſi divinum, non videtur cum tanto rigore obligare. Tertio, ſi id opus ſit ad vitandam infamiam, aut grave detrimentum. Unde, ſi quis poſt confeſſionem acceſſit ad altare ante linteum, ut communicet, & interim recordetur alicujus mortalis, non tenetur adire confeſſarium, ſi timeat ſibi notam infamiæ; quam ex Villalob. in Manual. cap. 2. moraliter ſemper timere poteſt, ſi coram aliis communicet. Hinc docet Zambran., quod ſi Sacerdos vocetur ad communicandum infirmum, qui velit prius reconciliari, & Sacerdos ob multas, verbi gratia, confeſſiones invalidas non poſſit illum brevi expedire, ad vitandum ſcandalum poteſt illum prævia tamen contritione communicare, cum propoſito, quod advocet poſtmodum confeſſarium, cum quo integre confiteatur. Equidem tamen exiſtimo cum Granad., quod poſſet illum directe abſolvere a peccatis auditis, & indirecte de aliis, quæ non poteſt tunc exponere moraliter, præmiſſa ſolum attritione. Quarto, ut ſupra diximus, ſi Sacerdos, ut ipſe, vel alii ſatisfaciant præcepto de audiendo Sacro, vel communionis paſchalis, debeat celebrare, nec habeat copiam confeſſarii. Addunt alii apud Bonac. diſp. 4. quæſt. 6. num. 23., quod poſſit idem facere Sacerdos, ſi non poſſit aliter ſatisfacere oneribus Cappellaniæ, aut ſi indigeat eleemoſyna. Verum id non admittitur communiter, niſi quando indigentia eleemoſynæ pro Miſſa eſſet admodum gravis; nam onera Cappellaniæ intelliguntur data ſub debita decentia. Certe non poteſt id facere Sacerdos, ſi debeat celebrare propter votum, quia vota non intelliguntur, niſi de iis, quæ debito modo fieri poſſunt. Et idem communius docent de præcepto humano. Unde cenſeo, probabilius eſſe, quod non poſſit Sacerdos ſic celebrare, ut ſatisfaciat præcepto de audienda Miſſa, quod præceptum citra controverſiam humanum eſt, non divinum.

Notandum hic ex Suar. diſp. 67. ſect. 7., quod quando dicitur poſſe aliquis ad vitandum ſcandalum communicare cum ſola contritione, ſi non habeat copiam confeſſarii, intelligendum ſit de ſcandalo proprie dicto, quod ferat occaſionem detrahendi, vel temere judicandi, vel proximum infamandi, &c., non vero quando ſolum datur cauſa admirationis ſine ſcandalo, aut periculo infamiæ.

Notan-

Notandum ſecundo cum Conink quæſt. 80. num. 23., non poſſe aſſignari certam regulam, & certam diſtinctionem, ut confeſſarius dicatur alicui abeſſe, ſed ex circumſtantiis arbitrio prudentis viri id decernendum. Solum id generatim dici poteſt, quod tunc cenſeatur abeſſe confeſſarius, quando ob invaletudinem, difficultatem itineris, brevitatem temporis, præſentiam aliorum, urgentia negotia, & ſimiles cauſas non poteſt aliquis ad illum adire ſine gravi incommodo.

VI. Quæritur quinto; quid faciet habens peccatum aliquod reſervatum urgente neceſſitate communionis, ſi adſit confeſſarius, qui ſolum a non reſervatis poſſit abſolvere? Poteritne communicare, non præmiſſa confeſſione; an vero tenetur confiteri? Et ſi tenetur confiteri; Omniane peccata debet confiteri, reſervata ſcilicet, & non reſervata, an vero ſolum non reſervata, cum onere confitendi deinde reſervata Superiori?

Reſpondeo ex fuſe dicendis in de Pœnitentia, triplicem in hac re eſſe opinionem. Prima eſt Jo: Sancii, Armil., Trull., Præpoſit. apud Dian. loc. citat. reſol. 65., quod poſſit præmiſſa tantum contritione ad Euchariſtiam accédere; tum quia putare poteſt, quod non habeat copiam confeſſarii, dum non adeſt Sacerdos, a quo poſſit integre abſolvi; tum quia videtur grave onus eadem peccata bis confiteri. Immo ſic debere fieri docet Hurt. de Pœnit. diſp. 11. diff. 4., & Vaſq. in 3. part. tom. 4. tract. de Excommun. dub. 4., ſi peccato ſit annexa excommunicatio reſervata, ut videre eſt apud Dian. 3. part. tract. 5. reſol. 68., quia poſita excommunicatione reſervata, nullam habet talis Sacerdos erga hunc pænitentem juriſdictionem. Secunda opinio eſt Suarii docentis debere omnia peccata reſervata ſimul, & non reſervata illi confeſſario aperire, ut indirecte a reſervatis abſolvatur: Unde remanet onus aperiendi deinde ſolum reſervata ſuperiori. Nec mirum, quod poſſit talis Sacerdos abſolvere indirecte a caſibus etiam cum excommunicatione reſervatis, quia ſicut id poteſt ſi pœnitens oblitus eſſet peccati habentis excommunicationem reſervatam; ita poteſt in hoc etiam caſu indirecte abſolvere. Tertia opinio Alenſ., Soti, & aliorum apud Dian. part. 3. tract. 4. reſol. 104., & Jo: Lugo apud Tamb. in Meth. Commun. cap. 1. §. 6. docet, poſſe hunc aperire ſolum peccata non reſervata, quia cum non poſſit talis confeſſarius abſolvere a reſervatis, iſtorum confeſſio ad aliud non erit utilis, quam ad diffamandum ſe cum tali confeſſario. Quod confirmatur, quia ex Suar. de Pœnit. diſp. 23. Granad., & aliis apud Tamb., qui habet reſervata ſimul, & non reſervata, poteſt cum inferiori confiteri tantum non reſervata, ob id ſolum, ne multum differat confeſſionem, aut communionem; tum quia longa mora videtur neceſſitas; tum quia eſt periculum moriendi in peccato: ergo a fortiori in caſu noſtro. Non dicitur tamen longa mora ſi debeat, expectare paucos dies; Nec eſt audiendus Mendoza apud Dian. part. 5. tract. 13. reſol. 8. putans eſſe longam moram, etiam unam noctem, eo quod in ea ſit aliquod periculum moriendi. Omnes iſtæ tres opiniones reputantur probabiles a Filliuc., ſed opinio Suarii videtur ſequenda.

VII. Dices: ſi habens non reſervata, & reſervata cum excommunicatione, deberet confiteri omnia Sacerdoti inferiori, urgente neceſſitate communionis, ut directe a non reſervatis, & indirecte a reſervatis abſolvatur, ſequeretur quod habens venialia ſimul, & mortalia, præſente ſolo ſimplici Sacerdote, & urgente neceſſitate communionis, deberet etiam huic ſimplici Sacerdoti aperire venialia, & mortalia, ut directe a venialibus, erga quæ ille habet juriſdictionem, indirecte a mortalibus abſolvatur; quod tamen videtur abſonum.

Reſpondeo primo, quod ſi tranſmittatur ſequela, non debeat videri abſurda, cum ex paritate adducta legitime ſequi videatur: illamque admittit tamquam probabilem Lugo diſp. 14. de Euch. num. 98. ex Con., & Suar.. Reſpondeo deinde ſecundo, negari poſſe ſequelam; diſparitas eſſe poſſet ipſe uſus Eccleſiæ; non enim datur conſuetudo hujus ſecundi caſus, ſicut datur primi; & ideo dici poteſt, quod Eccleſia, quæ reſervat aliquem caſum, vel excommunicationem, ſicut non reſervat illam in caſu, quod pœnitens obliviſcatur talis peccati, ita nec in caſu adducto, quod urgeat neceſſitas communionis. Contra vero in ſecundo caſu non dat ſimplici Sacerdoti Eccleſia juriſdictionem in mortalia, ne indirecte quidem; præſertim quia non vult a ſimplici Sacerdote exerceri munus Confeſſarii. Et Innoc. XI. decrevit puniendos eſſe ſimplices Sacerdotes, ſi id præſumant.

VIII. Quæritur ſexto: ſi quis rite confeſ-

us, oblitus ſit alicujus mortalis, cujus recordetur, antequam communicet, tenereturne illud ſubjicere clavibus ante Communionem, ut abſolvatur directe, an poterit deinde illud ſubjicere clavibus, & interim communicare?

Reſpondeo, Henr. lib. 8. cap. 46. num. 3. Victor., & Navar. cap. 21. num. 49. apud Trull. hic cap. 6. diſp. 4. num. 13.; docuiſſe, quod ſi laicus poſt confeſſionem poſitus ad linteum altaris recordetur alicujus mortalis, non teneatur redire tunc ad confesſarium etiam præciſa nota, & ſcandalo ob reverentiam Sacramenti. Præterea Regin., & Præpoſit. apud Pellizz., & Dian. part. 9. tract. 3. reſol. 4., docuerunt, quod univerſim non teneatur redire ad confeſſarium ante communionem, qui poſt confeſſionem legitimam oblitus eſt alicujus mortalis, quia jam probavit ſe confeſſione, & in ſtatu gratiæ accedit ad Euchariſtiam, cum remiſſum ſit indirecte peccatum illud oblitum; unde ſatis eſt, quod illud peccatum clavibus ſubjiciat, quando iterum ſuo tempore confitebitur, ut directe abſolvatur.

Verum hæc opinio Regin. male audit: obſtat enim praxis Fidelium, ex qua, ut notat Lugo diſp. 14. ſect. 6. num. 126., colligitur, præceptum de confeſſione præmittenda Communioni non eſſe ſolum de Confeſſione integra formaliter, ſed etiam materialiter; Proinde talis opinio Corney expuncta fuit in Indice expurgatorio Hiſpano, ut refert Dian. loc. citat., & per Edictum particulare reprobata. Admittit tamen Tambur. in Meth. Commun. cap. 1. num. 63. opinionem laudatam Henr., & Victor. apud Fagund. de 3. Eccleſiæ præcepto lib. 3. cap. 9. num. 14., quod ſi Sacerdos dum actu celebrat, & laicus dum ante linteum expectat, recordetur alicujus mortalis, non teneatur redire ad confeſſarium, etiamſi poſſit ſine ulla nota adire, & brevi redire, quia irreverenter videtur ſe gerere, relinquendo actionem illam quaſi inchoatam ſine clara neceſſitate; ſicuti non bene morate ſe gerit, qui aſſidens in menſa Regis, vel ad breve tempus recederet ſine neceſſitate urgenti; in caſu autem noſtro nulla videtur eſſe neceſſitas, quia hic eſt vere juſtus, & bene diſpoſitus propter abſolutionem indirectam talis peccati: unde nec tenetur de eo contritionem elicere ante communionem: Quare ſatis videtur, ſi proponat illud ſuo tempore clavibus ſubjicere, ut directe abſolvatur. Huic tamen ſententiæ non libenter aſtipulor, cum ſupponamus ſine ulla nota poſſe pænitentem adire Confeſſarium, ut exponat peccatum grave oblitum, ſiquidem hic magis reverenter erga Chriſtum Dominum ſe gerat, quam ſi confeſſiones differat.

IX. Quæritur ſeptimo; Utrum peccata etiam negative dubia ſubjici debeant clavibus ante communionem, an ſatis ſit de illis conteri, ſi forte ſint commiſſa?

Reſpondeo, hoc pendere ex illa quæſtione, an hujuſmodi peccata neceſſario ſubjicienda ſint clavibus? Si enim detur iſta obligatio, procul dubio ante communionem ſubjicienda ſunt; ſecus vero, ſi talis obligatio non detur. Certum eſt, quod ſi per rationes probabiles dubium deponatur, vel quia probabile eſt peccatum illud aut ſimpliciter non eſſe commiſſum, aut non cum plena deliberatione; vel quia probabile eſt jam eſſe confeſſum; licet oppoſitum ſit probabilius, ad id non obligetur; Sicut nec ſi per ignorantiam invincibilem quis putet ſe ad id non obligari. At ſi dubium ſit omnino negativum, communior ſententia docuit obligari ad ea clavibus ſubjicienda; ſicut omnes concedunt debere nos de iis conteri, ne exponamur periculo æternæ damnationis: Ea autem obligatio erui videtur ex praxi Eccleſiæ, quæ inſtitutionem Chriſti Domini nobis manifeſtat. Non deſunt tamen plures, qui nos a tali obligatione eximunt, eo quod non conſtet de ea, & in tali dubio melior eſt conditio pænitentis: præſertim quia pro delicto dubio non debet homo ad tale onus certum condemnari. Ita apud Tamb. in Meth. Confeſ. lib. 2. cap. 1. §. 3. Januarius, Conink de Sacram. Pænit. diſp. 7. dub. 8. Marchant., Martin., Boſſ., & alii apud Dian. part. 10. tract. 12. reſ. 2., & reſol. 2., & tract. 16. reſol. 79.: Equidem in tractatu Scholaſtico de Pœnitent. diſp. 4. quæſt. 3. art. 2. fuſe id pertractans cenſui dicendum, quod peccatum poſitive dubium ſumptum pro peccato, quod probabiliter eſt commiſſum, ita ut non detur ſolida probabilitas in oppoſitum, ſit materia neceſſaria confeſſionis, quia talis probabilitas eſt quædam moralis certitudo; non eſſe vero materiam neceſſariam confeſſionis peccatum negative, ſeu ſuſpenſive dubium; Et juxta hanc diſtinctionem reſpondendum eſt quæſito præſenti.

X. Quæritur octavo, An liceat in aliquo caſu cum mortali Euchariſtiam ſumere,

mere, non præmiſſa contritione?

Reſpondeo, in duplici caſu, ut notant Doctores, id licere. Primo, ſi irruente, verbi gratia, Paganorum, vel Hæreticorum turba, in Eccleſiam timeretur contemptus Euchariſtiæ, tunc quilibet, etiam non jejunus, & in mortali exiſtens teneretur ad vitandum hanc injuriam aſſumere Euchariſtiam, etiamſi in tam ſubita irruptione non poſſet actum contritionis elicere. Secundo, ſi Sacerdos poſt miſſam inceptam recordaretur mortalis a ſe commiſſi, nec poſſet actum contritionis elicere, nec confiteri, probabile eſt ex Vaſq., Hurt., apud Tamb., quod poſſit miſſam proſequi cum eo dolore, quem poteſt tunc elicere; quia præceptum digne communicandi non videtur tam rigide obligare, ut cogat Sacerdotem cum magno ſuo dedecore ab incepto Sacrificio deſiſtere. Et idem dicitur de laico, qui ante linteum poſitus recordetur mortalis, nec poteſt conteri, nec ſub aliquo prætextu ſine magno dedecore recedere. Quinimmo Sacerdos poſt conſecrationem hoſtiæ teneretur Sacrificium perficere, ſi non poſſet intra tempus competens ſe colligere, & contritionem excitare; cum non poſſit relinquere Sacrificium imperfectum: Debet proinde, conſecrato pane, fieri conſecratio Calicis, quæ eſt pars eſſentialis Sacrificii; nec poteſt omitti conſumptio, quia ſaltem eſt pars integralis. Ante conſecrationem vero teneretur deſiſtere, ſi poſſet ſine infamia: Et ex Tamb. cad. 1. §. 9. non videtur obligandus ad ſimulandum deliquium, vel quid ſimile, quia remedium hoc eſt nimis extraordinarium, & multis inconvenientibus ſubjacet.

XI. Quæritur ultimo, an poſſit laicus ſecundum ſe eſſe apte diſpoſitus ad quotidianam Communionem, ita ut illi permittatur, aut iſthæc frequentia ſuadeatur?

Reſpondeo affirmative; novimus enim id factitatum eſſe a D. Catharina, aliiſque. Et ratio eſt, quia nuſquam prohibetur, ne uxoratis quidem, quotidiana Communio. Verum propter reverentiam Chriſto debitam, communius Doctores exiſtimant, non eſſe quotidianam communionem ſuadendam iis, qui cum parvo devotionis affectu ad illam accedunt; quia talis frequentia, quamvis augeat gratiam, minuere tamen videtur reverentiam Sacramento debitam. Innoc. XI. in ſuo Decreto de quotidiana communione voluit, ut hac de re quilibet ſuum confeſſarium conſuleret, qui ſpectato ſtatu, ac conditione perſonæ coram Deo judicet, quid facto opus ſit. Conink quæſt. 8. art. 10. docet judicium prudentiſſimum hominum, ac praxim fidelium eſſe, ut laicis, qui a mortalibus abſtinent, ſuadeatur communio ſemel per hebdomadam, etiam uxoratis, ſi velint diligenter ad id ſe præparare; Aliis vero, qui a mundo abſtracti continentem vitam agunt, poteſt etiam in feſtis per hebdomadam occurrentibus concedi: aliiſque magis devotis frequentius; Sacerdotibus tamen conceditur quotidianum Sacrificium, quamvis non apte ſe ad illud facile præparent, quia Sacrificium offertur Deo nomine publico, & ordinatur ad bonum publicum, cui ex opere operato prodeſt, ſatisfaciendo pro peccatis tam noſtris, quam animarum purgatorii, & gratias Deo agendo pro innumeris erga nos beneficiis, & innumera nova beneficia impetrando.

ARTICULUS VIII.

De diſpoſitione ex parte corporis ad Euchariſtiam requiſita.

I. Corporis diſpoſitio fert habitum decentem. Equites Religioſi non debent gladium deponere, dum communicant. Lepra reddit Sacerdotem irregularem propter horrorem circunſtantium.

II. Pollutio nocturna quandonam impedit communionem?

III. Pollutio voluntaria, ac fornicatio quamdiu poſt confeſſionem impediat Communionem?

IV. Jejunium naturale excludit materiæ parvitatem; Muſca ſi caſu trajiciatur, veluti per modum ſalivæ, non frangit jejunium naturale, ſecus vero ſi de induſtria. Sicut ſanguis e gingivis effluens trajicitur per modum ſalivæ, ſecus vero, ſi e digito vulnerato ſugatur.

V. Quid de auro, creta, cera, nuce avellana, & ſimilibus?

VI. Quid de ſaccharo veſpere ori impoſito ad leniendam raucedinem?

VII. Quid de Herba ſancta, ſeu tabaco, quod ſive in pulvere, ſive in fumo ſumatur, ſive ore in folio?

VIII. Qui poſt prudens examen adhuc dubitat, num jejunium naturale violaverit, probabiliter poteſt communicare.

IX. Connumerantur plures caſus, in quibus licitum eſt a non jejuno communicare.

I. Præ-

I. PRæter ſanitatem tam mentis, de qua jam diximus, quam corporis, ne forte aliquando vomitus, aut tuſſis irreverentiam creet, requiritur, ut corpus ſuſcipientis Euchariſtiam ſit mundum, hoc eſt non pollutum, & quod is jejunaverit a media nocte: Debet etiam cum eo habitu, & diſpoſitione corporis ad Euchariſtiam quilibet accedere, quam conſuetudo locorum poſtulat, ut cum decentia, animi humilitate, reverentia, & devotione ſuſcipiatur. Concilium Bracarenſe ſub pœna excommunicationis præcepit, ut Sacerdotes communicaturi induerent ſtolam in modum crucis ad pectus: Communiter tamen docent cum Suar. diſp. 88. non dari ad id obligationem ſub gravi, quia uſu tale decretum aut videtur abrogatum, aut non cum tanto onere receptum. Conſuetudo etiam deponendi gladium videtur ſolum obligationem decentiæ habere, non peccati aut irreverentiæ. Quamvis Equites religioſi, videlicet S. Jo. S. Jacobi, Alcantaræ non debeant illum deponere, quia eſt eorum inſigne ad pugnandum pro fide. Lepra reddit Sacerdotem irregularem, impeditque, ne celebret, præſertim publice, propter horrorem circumſtantium, ex cap. *Tua nos*, *de Cler. ægrotante*; ſed non impedit communionem privatam.

II. Quæritur nunc primo, Quænam pollutio nocturna impediat communionem?

Reſpondeo, & dico primo, quando quis paſſus eſt pollutionem involuntariam, ita ut nullum omnino ejus effectum ſentiat, poteſt licite communicare; quia, ut notat Con., perinde ſe habet, ac ſi illa non fuiſſet. Si vero reliquerit commotionem carnis, vel evagationem mentis circa hujuſmodi res, quamvis Ledeſm. putet cap. 13. de Euch. eſſe veniale communicare, at communius docent ſolum conſultius eſſe a communione abſtinere, quouſque talis effectus durat; quia videtur indecens ſic accedere ad fontem puritatis, & facile aliquod veniale committitur in tali paſſione repellenda: Si tamen rationabilis cauſa communionem exigeret, non eſt curanda talis commotio, quamvis debeat patiens pro virili illam repellere, & devotionem excitare; tunc præſertim, quando Dæmon illam excitavit, ut hominem a communione averteret; in hoc enim caſu, ut docet hic D. Th., nullatenus communio eſt omittenda.

Dico ſecundo; Conjuges poſt copulam noctu habitam eodem modo gerere ſe debent, ac qui involuntarie pollutus eſt: non enim peccant, ſi mane ad communionem accedant: Quamvis conſultius ſit communionem differre, ſi effectus copulæ, & evagatio mentis ad talem actum perſeverat in eo, qui ad exercendum actum juſtitiæ reddit debitum, aut in eo, qui ex recto fine petiit debitum: Qui vero petiit debitum ſolum voluptatis cauſa peccando venialiter, ſub veniali obligatur communionem differre, ut cenſent Suar., Sanch. lib. 9. de Matrim. diſp. 13., Con., Trull., cum ſit parum diſpoſitus ad tractandas res divinas; niſi forte magna devotio præterita culpam abſtergat, aut alia juſta cauſa ſubſit; qualis cenſetur eſſe ſolemnitas feſti, dies jubilæi, periculum levis ſcandali, aut admirationis; tunc enim conari debet cum magna devotione, & contritione ad Euchariſtiam accedere.

III. Dico tertio: Poſt voluntariam pollutionem, vel fornicationem debet homo a fortiori ſub veniali per diem abſtinere a communione, etiam poſita contritione, & confeſſione, ut communius Doctores docent cum D. Th., Suar., Bonac. contra Con., Azor., Trull. apud Dian. part. 3. tract. 4. reſol. 30., quia indecens eſt, ut pollutus, preſertim per tale peccatum ſumme contrarium Chriſto Caſtitatis Auctori, & quod maxime impedit devotionem, etiamſi lotus ſit per pœnitentiam, ſtatim ad menſam tanti Principis aſſideat; niſi tamen, ut ſupra diximus, juſta cauſa ſtatim communicandi ſubſit judicio prudentis confeſſarii.

Navar. de Pœnit. diſt. 6. cap. 1. putat, eſſe mortale ad Euchariſtiam ſtatim accedere poſt quodcumque mortale commiſſum, etiamſi de illo homo ſit rite confeſſus. Verum quamvis Doctores ſuadeant communiter confeſſariis, ut differant iis, qui immediate ante peccarunt, communionem: negant tamen eſſe mortale, ſi ſtatim ad Euchariſtiam accedant, præmiſſa confeſſione. Trident. ſeſſ. 13. cap. 5. docet digne, & ſancte ad Euchariſtiam accedere illum, qui conſcius peccati mortalis ſe per confeſſionem probaverit: Ex qua authoritate Jo: Sancius diſp. 23. num. 30. putat inferri, quod forte nec venialiter peccabit, ſi poſt peccatum carnale homo ſtatim ad Euchariſtiam accedat, præmiſſa confeſſione: Quomodo enim, inquit Sanch., digne, & ſancte accederet, ſi venialiter peccaret? Sed id non bene infertur; nam Concilium ſolum vult definire, quod ſine culpa mortali

tali

tali accedere poſſit ad Euchariſtiam, qui poſt mortale probavit ſe per confeſſionem, præſcindendo a tempore, & loco, quo quis accedit: Aliter nec peccaret venialiter, qui ad Euchariſtiam accederet ex fine leviter malo, puta ob vanam gloriam, quia Concilium dicit, digne, & ſancte accedere, qui per confeſſionem ſe probavit.

IV. Quæritur ſecundo, quænam frangant jejunium naturale requiſitum ad communionem?

Reſpondeo, violari per quamcumque modicam quantitatem ſumptam poſt mediam noctem per modum cibi, aut potus, quod fit, quando actione vitali per os trajicitur aliquod in ſtomachum, quod poſſit converti in ſubſtantiam comedentis; ſeu quod in ſtomacho alteratur, digeritur, aut pertinet ad digeſtionem.

Hinc ſequitur primo, improbabilem eſſe opinionem aliquorum apud Hurt. diſp. 9. diffic. 5. docentium in jejunio hoc, utpote Eccleſiaſtico, ſeu ab Eccleſia præcepto, non a Chriſto, dari parvitatem materiæ. Nam Concilium Tolet. 7. can. 2. dicit, *Nullus poſt cibum, potumque, quamlibet minimum, ſumptum Miſſas facere præſumat*. Ita communiter apud Dian. part. 5. tract. 5. reſol. 12.. Gravitas autem materiæ non deſumitur a minima illa parte cibi, vel potus, quæ ſumitur, ſed ab ipſa Euchariſtia, quæ prohibetur ſumi poſt comeſtionem quamcunque, aut potum modiciſſimum, ut advertit Suar. diſp. 96.

Sequitur ſecundo, non violari jejunium, ſi ſaliva, aut aliquid per modum ſalivæ deglutiatur: Dicitur autem per modum ſalivæ trajici a Granad. minimum, quod inadvertenter trajicitur; Et ab Henr., ſi muſca, aut culex in os apertum caſu intraverit. Rodriq. putat aquam ad captum putaminis avellanæ inadvertenter deglutitam, dum os abluitur, cenſeri trajectum per modum ſalivæ; Diſſentit tamen jure merito Granad. apud Dian. loc. citat. ubi docet, rem hanc reſtringendam potius, quam dilatandam; ſi quis tamen muſcam, aut culicem de induſtria comederet, aut potens expuere, vellet trajicere, procul dubio violaret jejunium naturale, ut notat Lugo diſp. 15. num. 33., quia id non trajicitur per modum ſalivæ. Nec obſtat, quod involuntarie ab extrinſeco venerint: Nam ſi quis involuntarie in puteum cadens aquam trajiciat in ſtomachum, non propterea erit jejunus.

Sequitur tertio, ex Lugo num. 23. apud Tamb., quod ſi ſanguis, vel humor ex capite deſcendens, vel e gingivis in magna quantitate deglutiatur, non frangatur jejunium; quia non habet rationem potus, cum non eveniat ab extrinſeco: Contra vero, ſi quis guttam ſanguinis e ſuo digito, verbi gratia, vulnerato ſugat, jejunium frangit; quia per modum potus aſſumitur. Docet etiam Tamb. ex Suar. quod aliquantulum aquæ attractæ per nares non frangat jejunium, ſi per modum attractionis, & afflationis narium deglutiatur; ſecus vero, ſi in magna quantitate.

V. Sequitur quarto, fruſtum ligni ſolidi, monetam auream, vel alterius metalli fragmentum, necnon fruſtum unguis, oſſiculum, ſive fructuum, ſive alterius generis, filum ex ferro, vel ſerico, vel lana, non violare jejunium, etiam in magna quantitate, cum non ſit cibus: Neque enim in ſtomacho etiam valido alterantur, ſed eodem modo, quo trajiciuntur, egeruntur cum excrementis. Contra vero papyrus, & filum ex lino videntur frangere jejunium naturale, quia originem ducunt ex herbis, quæ digeruntur. Ita Tamb. contra Ledeſm., & Dian. part. 3. tract. 7. reſol. 38.. Neque enim obſtat, quod papyrus non ſit cibus humanus: Nam neque palea, & fœnum eſt cibus humanus, & tamen frangunt jejunium, quia in ſubſtantia ſunt herbæ, quæ digeruntur; & talis eſt etiam papyrus, & filum de lino. Eadem ratione frangit jejunium terra, ſeu creta, quæ a fœminis comeditur propter delectationem, aut propter minuendum colorem; nam ſicut lapis Bezzuar, & terra Cypria frangunt jejunium, quia habent rationem cibi medicinalis: ita talis creta; & a fortiori aromata, ſi deglutiantur: At ſi quis ori imponat aromata ad vitandum aerem noxium, & ea dentibus conterat, & expuat, non impediunt communionem; licet aliquod minimum per modum ſalivæ imprudenter, & non de induſtria deglutiatur, ut dictum eſt. Cera etiam videtur eodem modo frangere jejunium; quia videtur magis alterabilis, quam talis creta, cum ſit aliquibus partibus mellis immixta, ut notat Tamb. contra Lugo diſp. 15. ſect. 2. apud Summam Dianæ.

Dices: Cera, & talis creta in magna quantitate non ſolvunt jejunium Eccleſiaſticum, quia non nutriunt, nec ſumuntur per modum cibi; ergo neque ſolvunt jejunium naturale: E converſo aurum fit potabile, & adhibetur in medicamentis: ergo

go ſolvit jejunium naturale.

Reſpondeo; ad hoc, ut ſolvatur jejunium naturale, ſatis eſt, quod aliquæ tantum partes ſint nutritivæ; quod habetur in cera immixta partibus mellis, & in illa creta, quæ cum ſumatur delectationis cauſa a fœminis, ſignum eſt, quod habeat admixtas partes nutritivas; Quod ſi in magna copia ſumantur, nunquam habebunt tantas partes nutritivas, ut poſſint ſolvere jejunium Eccleſiaſticum. Aurum potabile, concedo, quod frangat jejunium naturale, quia in minutiſſimas partes contuſum poteſt alterari; contra vero ſi ſumatur integrum.

Si quis avellanam, vel pineam nucem deglutiat cum cortice, Jo: Sanch. putat, quod frangat jejunium naturale, quia quamvis integra egeratur, eſt tamen de ſe alterabilis, & per accidens ratione corticis non digeritur. Verum hoc non libenter admittit Tamburinus.

VI. Circa Saccharum, quod imponitur ori, non eſt eadem ratio, ac de aromatibus; quia aromata cum non liqueſcant, facile expuuntur, ita ut nihil illorum deglutiatur, niſi modicum quid per modum ſalivæ; at ſaccharum, & alia, quæ liqueſcunt, non in modica tantum quantitate per modum ſalivæ, ſed in magna quantitate deglutiri ſolent, & ideo impediunt communionem, niſi ſtatim expuantur, ut notat Con.

Quod ſi veſperi imponatur ori ſaccharum, vel quid ſimile, ad raucedinem pectoris leniendam, communiter cum Suar., Con., contra Tabien. apud Dian. part. 2. tract. 17. reſol. 51. docent, quod impediatur communio; niſi moraliter certi ſimus, nihil ex ea materia poſt mediam noctem deglutitum eſſe. Neque dicas, quod ſe habeant per modum reliquiarum cibi præcedentis. Nam, ut notat Con., cum illa materia ori imponatur ex intentione, ut paulatim deglutiatur, tamdiu durat comeſtio, donec tota deglutiatur: Sicuti ſi paulo ante mediam noctem ponat quis in ore cibum, ut illum poſt mediam noctem deglutiat, certe eo manducato, impediretur communio: Contra vero reliquiæ cenæ præcedentis, quæ inter dentes remanſerunt, reputantur juxta communem ſenſum, & intentionem jam deglutitæ; cenſetur enim cœna abſoluta: Unde fit, quod ſi mane deglutiantur, non impediant communionem, quia caſu, & per modum ſalivæ deglutirentur: At ſi de induſtria aliquis eas deglutiret, impediretur communio, quia ſumerentur per modum cibi, ut docent Hurt., Præp., Vaſq. apud Dian. part. 4. tract. 4. reſol. 104.: Quamvis Tamb., & idem Dian. ob auctoritatem extrinſecam gravium Doctorum, videlicet Tabienæ, Henr., Suarii, Con., & aliorum putent probabile eſſe, quod neque jejunium frangant, ſi de induſtria comedantur; quia ſemper videntur ad cibum præteritum pertinere, dummodo non ſint in quantitate ſenſibili, & ſoleant per modum ſalivæ trajici.

VII. Circa Herbam Sanctam, quæ Tabacum dicitur, Alphonſus de Leone putat impedire communionem, ſive in pulvere, aut fumo naribus, ſive in folio ore ſumatur; quia ſemper aliquid illius trajicitur in ſtomachum, quod cum ſit in ſubſtantia herba magis, quam ſit papyrus, violabit jejunium naturale. Unde variis Conciliis provincialibus prohibitum eſt, ne ſumatur, ne prætextu quidem medicinæ. Verum præſcindendo a ſpeciali prohibitione Dian. part. 5. tract. 13. reſol. 1. cum Præp., Tamb., Trull. docet non impedire communionem. Non violatur enim jejunium naturale, ſi in fumo ſumatur; quia vel fumus hic non trajicitur in ſtomachum; vel ſi trajicitur, non trajicitur per modum comeſtionis, aut potionis, ſed per modum reſpirationis. Nec impedit in pulvere ſumptus per nares, propter eandem rationem, quia non ſumitur per actionem comeſtivam, quæ ſolo ore efficitur. Unde Suar., & Fagund. docent, quod ſi quis aliquantulum aquæ per nares attrahat in ſtomachum, non violet jejunium naturale; quamvis violaret, ſi per os illam ſumeret; Etenim quod per nares attrahimus, trajicitur per modum reſpirationis. Nec impediunt folia tabaci appoſita in ore, niſi trajiciantur, idque propter eandem rationem. Nam ſicut aromata ori impoſita, & dentibus contrita, ut maſtiche, ad vitandum aerem noxium, non violant jejunium, ſi nihil ex intentione deglutiatur, niſi modicum quid per modum ſucci inſeparabiliter ſalivæ admixtum; ita folia tabaci, ut notat Dian. part. 8. tract. 7. reſol. 3. cum aliis apud Buſemb. id tamen eſſe indecens inficiabitur nemo.

VIII. Quæritur tertio; Qui dubitat, an jejunium naturale ſolverit, poteritne communicare? Verbi gratia, ſi ſciat aliquid ſacchari, quod impoſuit ori veſperi, deglutitum eſſe, ſed ignoret, antene, an poſt mediam noctem? Quod poſſit communicare, qui probabiliter non fregit jeju-

nium

nium poſt mediam noctem, admittitur ab omnibus; Unde quando ſunt duo horologia, quæ non certo aberrant, poſſum me accommodare horologio poſteriori, dummodo audito primo pulſu expuam, quod eſt in ore. Sed quid in dubio?

Reſpondeo, quod ſi quis noctu expergefactus comedat, & mane dubitet an poſt mediam noctem comederit, non poterit communicare, ut docent Bard., Tambur. Croix contra Gobat; quia non poteſt prudenter examinare, num poſt mediam noctem comederit. Quod ſi prudenter dubites, an poſt mediam noctem comederis, ſeu an abluendo os, aliquid in ſtomachum trajeceris, communius pariter Doctores cum Sanch., Fagund. apud Dian. part. 3. tract. 4. reſol. 29. docent, quod communicare non poſſis; quia poſſeſſio ſtat pro præcepto. Alii tamen apud Tamb. cenſent oppoſitum; quia putant poſſeſſionem ſtare pro libertate, & hanc eſſe priorem præcepto: Quam ſententiam graves Doctores apud Croix lib. 6. num. 577., & apud Tamb. in Meth. Commun. cap. 2. num. 49. exiſtimant probabilem; Videtur enim cuilibet liberum communicare, niſi probetur impedimentum, & niſi conſtet de violatione jejunii. Quinimmo præſcindendo ab hac quæſtione, num in tali dubio ſtet in poſſeſſione libertas, an præceptum; Laym. apud Dian. loco laudato putat communionem licere; quia lex Eccleſiaſtica de jejunio naturali non videtur tam arcte conſtringere conſcientias in caſu dubio.

Equidem in Opuſculo de Conſcientia dubia dixi diverſimode diſcurrendum, quando præceptum apponit conditionem, ac quando vult abeſſe impedimentum; Quando imponit conditionem, debet conſtare de illa, ne præceptum violetur; Verbi gratia quia præceptum de non ſuſcipiendo Sacerdotio ante vigeſimum quartum annum completum apponit conditionem, ideo niſi certus ſim de tali ætate, non poſſum ad Sacerdotium promoveri: Contra vero, quia irregularitas eſt impedimentum ad Sacerdotium, poſſum promoveri, ſi dubitem, ſed non conſtet de Irregularitate: Similiter in caſu noſtro eſt impedimentum ad communionem cibus poſt mediam noctem; & ideo, niſi conſtet de impedimento hoc appoſito, ſtat in poſſeſſione libertas communicandi. Unde licitum eſt mane communicare, ſi ſolum dubites, an poſt mediam noctem comederis.

IX. Quæritur quarto, in quibus caſibus poſſit non jejunus communicare?

Reſpondeo, poſſe primo in periculo mortis ſumendo viaticum, quod tertio quoque die poſſe a non jejuno ſumi, docet ex Vaſq. Dian. part. 3. tract. 4. reſol. 44., quamvis alii putent non poſſe, niſi poſt ſex dies; alii longius hoc intervallum protrahunt. Debet tamen ex Con. moribundus propter reverentiam, ſi commode poteſt, communicare jejunus; quamvis non debeat ob id differre communionem, aut cum gravi incommodo intempeſta nocte communicare ante ſumptionem medicinæ, qua indiget. Utrum autem poſſit Sacerdos non jejunus celebrare ad dandum viaticum moribundo? Probabilius Doctores negant contra Zanard., Granad., Laym., & alios apud Dian. part. 3. tract. 4. reſol. 33., & part. 5. tract. 3. reſol. 35., quia videtur prævalere præceptum naturale de reverenter ſacrificando; ſicuti in omnium ſententia ex vi hujus præcepti naturalis non licet ſacrificare ſine ſacris veſtibus ad dandum viaticum moribundo. Sententia tamen oppoſita non videtur improbabilis, ut dicemus quæſt. ſeq. art. 6. num. 3.. Nemo tamen dubitat, quod ſicut poteſt moribundus ſumere viaticum non jejunus; ita poſſit Sacerdos morti proximus non jejunus celebrare ad dandum ſibi viaticum, ut docet Lugo apud eundem Dian. reſol. 36.

Secundus caſus eſt, quando Sacerdos poſt conſecrationem advertit ſe comediſſe; debet enim Sacrificium perficere: Quamvis ſi id accidat ante conſecrationem, debeat deſiſtere, ſi poſſit ſine nota; ſecus poteſt etiam non jejunus proſequi; Et idem dicas de laico poſito ante linteum, ut notat Dian. part. 4. tract. 4. reſol. 104. Adde, quod ſi poſt conſecrationem deficiat Sacerdos, nec poſſit alius Sacerdos, niſi non jejunus, illud Sacrificium perficere, debet ab iſto perfici; quia prævalet præceptum de integritate Sacrificii præcepto de jejunio naturali.

Tertius, ſi Sacerdos loco vini conſecravit aquam, & illam ſumpſit: Debet enim, ut ſupra diximus art. 3., iterum vinum, & aquam conſecrare, & ſumere, ut putat Scotus juxta Rubricas Miſſalis Clem. VIII.; quamvis olim putarit D. Th. apud Tamb. de Sacrif. Miſſæ lib. 2. cap. 8. §. 5. juxta Rubricas Miſſalis Pii V., quod debeat iterum novam hoſtiam una cum calice conſecrare, incipiendo a *Qui pridie*, & proſequendo deinde, ac ſi nihil prius conſecraſſet, aut ſumpſiſſet.

Quartus caſus, ſi incutiatur Sacerdoti metus gravis, niſi ſic celebret; non quidem in contemptum Sacramenti, aut eccleſiaſtici præcepti, quia cum hoc ſit intrinſece malum, deberet potius mortem ſubire; ſed ob alium finem, verbi gratia, ut alii audiant Miſſam; poſſet enim tunc non jejunus celebrare, quia lex Eccleſiaſtica non obligat cum tanto onere: Quod etiam dicitur de Sacerdote excommunicato, ut notat Dian. part. 5. tract. 3. reſol. 30.

Quintus caſus, ſi Sacerdos ſumpto calice, & ablutione, videat in patena, vel corporali fragmenta; poteſt enim illa ſumere, quia pertinent ad id convivium, quod non cenſetur abſolutum, donec Sacerdos manet in Altari; ut communiter docent contra Paludan. apud Dian. part. 2. tract. 14. reſol. 66. Imo Granad. apud Dian. part. 5. tract. 14. reſol. 43. putat, poſſe illa ſumere in Sacriſtia, antequam veſtes ſacras deponat; quia hæc non cenſeretur nova communio, ſed perfectio, & completio antecedentis. Fagund. tamen apud Dian. part. 3. tract. 4. reſol. 45. docet, Sacerdotem, per ſe loquendo, non poſſe prædictas reliquias ſumere, poſtquam ab altari receſſit, quia jam miniſterium ſuum perfecit; eſto per accidens aliquando poteſt, ſi ſcilicet non poſſent illæ conſervari ſine majori irreverentia; tunc enim poſſet illas ſumere, etiam multo tempore poſtquam ab altari receſſit. Quare pro praxi addit Dian. loc. citat., quod ubi ſunt aliæ miſſæ dicendæ, tale fragmentum reponendum ſit in calice, in quo ſequens miſſa celebretur; quod ſi nulla ſupereſt dicenda miſſa, nec detur locus in Eccleſia, in quo Sacramentum reſervetur, tunc ſumi poſſit a Sacerdote tantum non jejuno, quia non poteſt ſine majori irreverentia illud conſervari.

Sextus caſus eſt, ſi fidelis non jejunus advertat fore, ut niſi Euchariſtiam comedat, illa ad manus infidelium perveniat, qui eam injurioſe tractabunt; aut ſi eſſet cæteroqui comburenda, vel ſi ſimilis cauſa ſuperveniat, ut notant Suar., Con., Bonac..

Demum, ſi Sacerdos particulam hoſtiæ cum vino non ebibit; licet poſſit ad labrum calicis digito illam adducere, nihilominus melius poteſt iterum, iterumque vinum calici infundere, ut cum illo aſſumat, quamvis prius vinum, quam Sacra hoſtia, ſit in ſtomachum deſcenſurum. Et idem dicas, ſi hoſtia palato adhæſerit; præſtat enim ſic deglutire, quam digitum in os apponere, quod videtur indecens.

ARTICULUS IX.

De tempore, loco, & aliis ad Euchariſtiam ſpectantibus.

I. Tempus communioni congruum quodnam ſit?
II. Communio præcepta tempore Paſchali fieri debet in propria Parochia, aut in Cathedrali.
III. Licentia Parochi præſumpta num ſufficiat, ut poſſit quis alibi communicare? Et quare talis licentia præſumpta non ſatis ſit ad adminiſtrandum Pœnitentiæ Sacramentum?
IV. Quandonam liceat citra irreverentiam poſt communionem expuere, aut comedere?
V. Et quando ſimiliter liceat vomitum provocare?
VI. Num liceat eodem die petere debitum?

I. QUæritur primo, Quonam tempore liceat communicare?

Reſpondeo, qualibet hora permitti communionem; quamvis miſſa non qualibet hora, ſed ſolum ante meridiem, & poſt auroram permittatur. Ita Azor., & alii: Con. tamen apud Dian. part. 1. tract. 17. reſol. 54., & Bonac. putant non eſſe recedendum in re tam gravi a conſuetudine Eccleſiæ, quæ eſt, ut ſine neceſſitate nemo ſub veſperam, aut intempeſta nocte communicet, tum ob reverentiam tanto Sacramento debitam, tum ad tollendam admirationem populi, & ſcandalum; cum poſſit aliquis exiſtimare, quod a non jejunis ſub veſperum Euchariſtia ſumatur. Quolibet etiam die permittitur ſuſceptio Euchariſtiæ; conſuetudo tamen Eccleſiæ eſt, ut die Paraſceves nemo communicet extra mortis periculum, in ſignum mæroris Domini; quam conſuetudinem non inducere neceſſitatem, ſed congruentiam docuerunt Vaſqu., Suar. contra Francolin. apud Dian. part. 4. tract. 4. reſol. 237. Verum huic conſuetudini ſtandum eſſe Innoc. XI. decrevit in Bulla de Commun. quotidiana, injungendo, ut hac in re Miſſalis Rubricæ, & Eccleſiæ Romanæ uſus ſerventur.

II. Quæritur ſecundo, Quonam loco ſumi debeat Euchariſtia?

Reſpondeo, Communionem Paſchalem præceptam ſumi debere in propria Parochia, nec alibi, niſi de licentia proprii Parochi, vel Epiſcopi, ut præcipitur in

cap. *Omnis utriuſque ſexus*. Quamvis autem communiter cenſeatur mortale, ſi talis communio non fiat in Parochia; Tamb. tamen cap. 4. §. 4. putat, eſſe veniale, ſi quis ſemel, aut iterum in vita alio in loco communicet ob ſuam commoditatem citra ſcandalum (præſertim ſi in decurſu anni recognovit ſuum Parochum communicando in ſua Parochia) quia ſcilicet videtur materia levis. Communiter etiam docent, quod poſſit ſumi in Eccleſia Cathedrali ab eo, qui eſt ſubditus illius diœceſis; & quidem etiam invito proprio Parocho, ut notat Bonac. hic quæſt. 7. punct. 2. num. 11., quia Epiſcopus poteſt a fortiori appellari proprius Sacerdos omnium fidelium illius diœceſis; atque adeo Cathedralis videtur communis totius diœceſis Eccleſia.

Ex quo fit, poſſe quemlibet communicare ubilibet de licentia non ſolum Parochi, ſed etiam Epiſcopi, & conſequenter Vicarii Generalis ex ſola Vicariatus generalitate, ut notat Tamb. c. 4. §. 5. ex Suar. diſp. 72. ſect. 2.: Si enim poteſt ſine ſpeciali mandato ex ſola Vicariatus generalitate concedere licentiam Sacerdotibus ad audiendas confeſſiones juxta probabiliorem ſententiam apud Sanch. de Matrim. diſp. 2. num. 15.; a fortiori poterit hujuſmodi licentiam concedere. Peregrini tamen ex licentia præſumpta proprii Parochi poſſunt in qualibet Eccleſia communicare; Quamvis conveniat, ut teſtimonium talis communionis proprio Parocho deferatur, ſi forte petatur, ut docet Sanch. de Matrim. lib. 3. diſp. 73. contra Peyrinum apud Dian. part. 3. tract. 2. reſol. 12.; qui docet, Advenas debere in Parochia hoſpitii communicare; & a fortiori Vagos, quibus propria Parochia videtur eſſe illa, ubi degunt. At Dian. de Vagis etiam docet poſſe ubilibet præcepto huic ſatisfacere, quia nulli Parocho fit injuria: non Parocho loci, quia illi non ſubjiciuntur; nec proprio Parocho, quia hic cenſetur dare licentiam ſuis Parochianis abſentibus, ut ubilibet communicent; Quod a fortiori dicendum eſt de legitime impeditis.

III. Licentia autem proprii Parochi præſumpta, ſeu interpretativa, & moraliter certa ſatis eſt ad ſatisfaciendum huic præcepto; quamvis non ſufficiat ad hoc, ut poſſit Sacerdos adminiſtrare Sacramentum pœnitentiæ. Diſparitas ex Lugo diſp. 18. num. 30. eſt; quia Sacramentum pœnitentiæ non eſt validum, niſi juriſdictio per actum poſitivum communicetur Sacerdoti a Superiore; non enim communicatur ſine poſitivo conſenſu; Contra vero, Sacramentum communionis ſemper valide ſuſcipitur a quocumque ſuſcipiatur: Quare ſolum requiritur licentia ad debitum modum ponendi actum; ſeu ut ſuſcipiatur Euchariſtiæ Sacramentum licite. Omnis autem licentia hujuſmodi, quæ non pertinet ad operationis validitatem, habetur etiam per ratihabitionem de futuro, & per conſenſum ſuperioris præſumptum, ſeu interpretativum, ita ut moraliter certum ſit, quod concederetur, ſi peteretur; quia ſufficit, quod Superior non ſit invitus; Unde non requiritur poſitivus conſenſus, ſed negatio voluntatis oppoſitæ. Imo ſatis eſt, ſi probabiliter præſumatur, ut docet Sanch. in Summa lib. 7. cap. 19. num. 13. apud Dian. part. 7. tract. 11. reſol. 31.; quæ probabilitas in praxi haberi poteſt, ſpectata benignitate Superioris, ejuſque erga ſubditum benevolentia; quæ iterum explicabimus articulo ſequenti numero pariter tertio.

Communio deinde infra annum poteſt fieri in qualibet Eccleſia, etiam in Oratorio privato. Infirmi communicare poſſunt in propriis domibus, imo etiam in navibus; Granad. putat apud Dian. part. 5. tract. 3. reſol. 50. contra Navar., & alios communius, poſſe Sacerdotem celebrare in mari, ut ſatisfiat præcepto audiendi Sacrum die feſto, & a fortiori ad dandum viaticum pro moribundo, dummodo mare ſit tranquillum, & alius ſacerdos ſit, qui calicem poſt conſecrationem firmiter teneat: Et quamvis Coninch quæſt. 83. art. 3. num. 226. putet, id non licere ſine licentia Papæ, tum ob conſuetudinem, tum ob indecentiam; Granadus tamen docet, in neceſſitate ſufficere licentiam Epiſcopi, & Lugo diſp. 20. de Euchariſtia num. 48., id fieri poſſe etiam ſine licentia expreſſa, ſi ea peti non poſſit.

IV. Quæritur tertio; An liceat ſtatim poſt communionem expuere, aut comedere?

Reſpondeo, non eſſe illicitum expuere, quando nullum eſt periculum expuendi aliquod fragmentum, quod forte in ore remanſit; congruum tamen eſt expectare aliquantulum. Nec eſt illicitum ſtatim comedere, cum neque id prohibeatur; irreverenter tamen ſe gereret, qui ſtatim ad comedendum convolaret.

V. Quæritur quarto; Quandonam liceat pro-

provocare vomitum poſt communionem?

Reſpondeo, aromata ruminare ad expuendum, verbi gratia piper, maſtichen, tabacum, tunc licet, quando licet expuere; quia ſaliva, quæ provocatur ex capite, defluit in os, ut Medici teſtantur; unde non fit irreverentia Sacris ſpeciebus, quæ reſident in ſtomacho. At provocare vomitum citra irreverentiam licitum eſt poſt horam; quia quamvis, ut diximus art. 4. ex Lugo probabiliter ſpatio ſemiquadrantis, vel certe quadrantis regulariter corrumpantur in ſtomacho etiam ſpecies majoris hoſtiæ, & vini ſumptæ a Sacerdotibus; tamen aliquando ita cum phlegmatibus uniuntur, ut poſt mediam horam integræ rejectæ ſint. Verum ſi provocari debet vomitus ad rejiciendum venenum, vel ad vitandum gravem morbum, licitum eſt ſtatim poſt communionem provocare; quia ex D. Th. 3. part. quæſt. 83. art. 3. *Calix vitæ non debet in mortem verti:* Quod ſi accideret ſpecies conſecratas ejici, in loco ſacro reponendæ ſunt, donec corrumpantur; & deinde comburi, & cineres in Sacrarium projici debent juxta Rubricas Miſſalis.

VI. Quæritur quinto; An liceat ad uxorem accedere eodem die poſt Communionem?

Reſpondeo, idem dicendum, ac de eo, qui ante communionem vellet a conjuge petere debitum; Videtur enim irreverenter ſe gerere, ſi ſtatim poſt communionem ſine ullo bono fine petatur; Quod ſi non petatur ſtatim, Sanch. de Matrim. lib. 9. diſp. 13. num. 17. contra Sylv., Angel., & alios, putat, non eſſe veniale; quia id non eſt prohibitum: Quamvis enim veniale regulariter ſit petere debitum nocte ante communionem, non eſt veniale illud petere nocte poſt communionem. Diſparitas eſt ex eodem Sanch., quia copula ſolet afferre mentis hebetudinem, magnamque diſtractionem, quæ ante communionem fugienda eſt, ut reverenter ſumatur Euchariſtia; at poſt communionem mentem ad alia negotia divertere non prohibetur.

Demum, quamvis ex circumſtantia temporis, gravius ſit peccatum, quod die communionis committitur, non eſt tamen novum peccatum, niſi fiat ex contemptu Euchariſtiæ, ut communiter Doctores docent; quia non apparet, unde hæc malitia gravis novi ſacrilegii conſurgat.

ARTICULUS X.

De Miniſtro Euchariſtiæ.

I. Num poſſit Laicus ſemet communicare in extrema neceſſitate?

II. Num pariter Sacerdos etiam devotionis cauſa?

III. Quænam licentia requiratur in Sacerdote ad Euchariſtiam aliis adminiſtrandam?

IV. Deficiente particula, poteſt Sacerdos partem ſuæ hoſtiæ dare aliquando ei, qui avide petit Communionem.

V. Quandonam teneatur Parochus ovibus ſuis Euchariſtiam miniſtrare?

VI. Num cum vitæ diſcrimine, & quomodo danda ſit Euchariſtia peſte infectis?

VII. Num poſſit pro Viatico dari ſpecies Vini ei, qui hoſtiam deglutire non poteſt?

VIII. Num tempore Interdicti localis adminiſtrari poſſit Euchariſtiæ Sacramentum?

IX. Deneganda omnino Euchariſtia publicis peccatoribus; Et quinam ii ſint?

X. Quandonam peccatori occulto debeat denegari?

XI. Quid ſi publicus peccator in uno loco Euchariſtiam petat, ubi non habetur iſthæc publicitas?

XII. Num poſſit dari particula non conſecrata peccatori occulto publice petenti Euchariſtiam?

XIII. Num ſit mortale Euchariſtiam in ſtatu peccati mortalis miniſtrare?

XIV. Unicumne ſit, an multiplex peccatum miniſtrare ſucceſſive pluribus Sacramentum Pœnitentiæ, aut Euchariſtiæ?

XV. Quomodo Euchariſtia ſit miniſtranda? videlicet, quo die, hora, loco, habitu &c.?

XVI. An Sacerdos excommunicatus licite Euchariſtiam miniſtret in mortis articulo?

I. EUchariſtiæ Miniſter relate ad conſecrationem eſt ſolus Sacerdos, de quo agemus quæſtione ſequenti: Agimus nunc de Miniſtro Euchariſtiæ quoad diſpenſationem, & adminiſtrationem, inquirendo, Quiſnam ſit? Quando debeat illam miniſtrare? Cui? Et quomodo debeat ad id ſe diſponere?

Quæritur itaque primo, an ſolus Sacerdos poſſit licite Euchariſtiam adminiſtrare?

Reſpondeo, Miniſtrum ordinarium eſſe ſolum Sacerdotem, ut communiter docent ex

ex Can. *Pervenit de conſecrat. diſt.* 2., & colligitur ex prima ad Corinth. 7., ubi dicitur: *Sic nos exiſtimet homo, ut Miniſtros Chriſti, & diſpenſatores myſteriorum Dei*: Miniſtrum vero extraordinarium, qui ſolum in neceſſitate poſſit Euchariſtiam miniſtrare, eſſe diaconum; ita ut ſolum de licentia Epiſcopi, vel Parochi impediti poſſit tale munus exercere. Quod ſi Parochus abſit, talis licentia non requiritur ex Can. *Diaconos* 13. *diſt.* 93.. Imo ut notat Trull. in caſu neceſſitatis poſſet etiam, prohibente Parocho, illam miniſtrare, quia præſumitur licentia Pontificis.

Dubium eſt, An ſubdiaconus, & etiam laicus poſſint in neceſſitate ſibi, aut aliis Euchariſtiam miniſtrare? Negant Lugo, Henr., Villal., Bonac. apud Dian. part. 3. tract. 4. reſol. 47., & part. 5. tract. 3. reſol. 47.; quia non eſt Sacramentum ſimpliciter neceſſarium: Sicut autem non licet ſine veſtibus Miſſam celebrare ad dandum alteri Viaticum, ita videtur, quod nec liceat laico Euchariſtiam tangere propter Viaticum. Affirmant tamen probabiliter Suar., Con., Valen., & alii, exemplo Reginæ Scotiæ martyrium ſubituræ, quæ ſe ipſam communicavit; & quia olim ex Euſebio, Euchariſtia ad infirmos deferebatur per laicos: & nunc etiam propter periculum irreverentiæ, ne Euchariſtia veniat in manus Infidelium, poteſt laicus illam tangere, & ſuſcipere: ergo poterit etiam illam tangere, ut ſe, aut alios communicet in extrema neceſſitate, deficiente Miniſtro idoneo. Sed præſenti conſuetudini Eccleſiæ in oppoſitum videtur ſtandum; niſi neceſſitas vere eſſet extrema, quatenus moribundus nullum aliud Sacramentum ſuſcipere poſſet, ut per Euchariſtiæ ſumptionem poſſet ex attrito fieri contritus, juxta probabilem opinionem, ſi de ſua contritione non eſſet ſecurus; quamvis ad illam conaretur, prout procul dubio deberet, tum propter inſtantem mortem, tum etiam, ne indigne ſumeret Euchariſtiam.

II. Dubium eſt ſecundo, An poſſit Sacerdos ſe ipſum communicare devotionis cauſa, deficiente alio Sacerdote, a quo communicetur?

Reſpondeo affirmative cum Suar., & aliis contra Fill. apud Dian. part. 2. tract. 14. reſol. 53., & part. 5. tract. 3. reſol. 48., dummodo abſit ſcandalum, quia Miniſter hujus Sacramenti non debet eſſe diſtinctus a ſuſcipiente; cum de facto die Paraſceves Sacerdos ſeipſum communicet extra Sacrificium: Quod ſi adſit Diaconus, Præpoſitus, & alii putant debere eam ſumere per manus Diaconi, qui eſt miniſter competens ex privilegio. Sed hoc non videtur neceſſarium: Nam ex Fagund., Dur., Fill. (& colligitur ex Concilio Nicæno cap. 14.) ſi Sacerdoti Sacrum Viaticum deferatur a Diacono, debet deinde ipſe propriis manibus ſe ipſum communicare: ergo neque in caſu noſtro debet communicare per manus Diaconi.

III. Quæritur ſecundo, An quilibet Sacerdos poſſit Euchariſtiam licite diſpenſare?

Reſpondeo negative; requiritur enim ex Concilio Milevit., & Carthag. primo, & ex cap. *Omnis utriuſque ſexus*, in Sacerdote juriſdictio; prohibetur enim ne Sacramenta ab alienis ſuſcipiantur; quia Sacramenta miniſtrare munus eſt Paſtoris; unde peccat mortaliter, qui ſine licentia ſaltem tacita proprii Paſtoris, aut privilegio hoc Sacramentum etiam in articulo mortis miniſtrat, ut communiter Doctores docent; quia in re gravi alienum officium uſurpat. Satis eſt autem (ut diximus num. tertio articuli ſuperioris) licentia probabiliter præſumpta, & voluntas Paſtoris interpretativa; quia talis licentia non requiritur ad validitatem actionis, ut in Sacramento Pœnitentiæ, ſed ſolum ad debitum modum ponendi actum. Idcirco autem licentia, quæ requiritur ad validitatem operis, non poteſt eſſe ſolum præſumpta; quia debet haberi per actum poſitivum, ſigno externo expreſſum, cum non aliter communicari poſſit, ut actus habeat ſuum valorem: Contra vero licentia, quæ requiritur ad debitum modum ponendi actum, ſeu ad licite aliquid faciendum ſufficit, quod ſit præſumpta; quia ſatis eſt, ut ſuperior non ſit invitus; unde non requiritur poſitivus conſenſus, ſed ſolum negatio voluntatis oppoſitæ, & conſequenter ſatis eſt ratihabitio de futuro, ſeu conſenſus interpretativus, & præſumptus. Ita Lugo diſp. 18. de Euch. num. 37.

Rogabis, An cenſuram aliquis incurrat qui Euchariſtiam miniſtrat ſine licentia proprii Paſtoris? Reſpondeo, Clericis (hoc eſt non Sacerdotibus) miniſtrantibus in ordine, quem non habent, atque adeo miniſtrantibus ſolemniter Euchariſtiam, impoſitam eſſe irregularitatem. Religioſis vero præſumentibus Euchariſtiam, aut Extremam Unctionem miniſtrare, vel aſſiſtentibus Matrimonio ſine licentia Paſtoris, impoſi-

tam eſſe excommunicationem reſervatam Pontifici in Clementina *Religioſi de Privilegiis*: Non dicitur tamen præſumere, nec agere præſumptuoſe, qui ex ratihabitione probabiliter præſumpta Euchariſtiam miniſtrat. Imo Suar., Con., contra Navar., & Sylv. apud Trull., & Bonac. putant, non peccare Religioſos, qui in articulo mortis Euchariſtiam miniſtrant, etiamſi ſit invitus Parochus, qui non poteſt, aut non vult illam miniſtrare: Ratio eſt, quia præſumitur in hoc caſu adeſſe ratihabitio ſummi Pontificis. Ex privilegiis tamen propriis apud Portellum, poſſunt Regulares miniſtrare Euchariſtiam, Extremam Unctionem, & Sacramentum Pœnitentiæ familiaribus Conventus ibi habitantibus; & poſſunt iiſdem dare ſepulturam in propriis Eccleſiis, quamvis non elegerint illam. Et ex Bulla Clementis X., quæ incipit *Superna*, tam Superiores, quam Confeſſarii Monaſteriorum, ſicut poſſunt ſine ulla approbatione Ordinarii audire Confeſſiones Regularium ſui Monaſterii, ita poſſunt audire Confeſſiones illorum ſæcularium, qui inibi ſunt familiares, & continui commenſales; non tamen aliorum, qui ibi inſerviunt: Poſſunt etiam Regulares in ſuis Eccleſiis cuilibet Euchariſtiam miniſtrare, ſecluſo tempore Paſchæ, & articulo mortis, & Paulus V. extendit hoc privilegium ad alias Eccleſias; unde id poſſunt etiam in Oratoriis Ædium privatarum. Nomine autem temporis Paſchæ venit, non dies ipſe Paſchæ, ſed communio, quæ tempore paſchali præſcribitur: unde qui implevit hoc præceptum in Parochia, verbi gratia, die Jovis Sancti, poteſt in Eccleſia Regularium die Paſchæ communicare, ut notat Suar. contra Trull. apud Dian. part. 4. tract. 4. reſol. 81.; qui cum Navar., & Azor. intelligit materialiter diem ipſum Paſchæ, ita ut non liceat eo die communicare ex devotione laicos in Eccleſiis Regularium; quia in Bulla Sixti IV., & Leonis X. dicitur, *Præterquam in die Reſurrectionis dominicæ*; Et quamvis de facto multi communicent eo die ex devotione apud Regulares, dicit Trull., id non eſſe ex privilegio Regularium, ſed ex tacita, & præſumpta Parochorum licentia, id interpretante conſuetudine. Et ſimiliter alienus etiam Parochus ovibus non ſuis Euchariſtiam adminiſtrat ex præſumpta proprii licentia.

Poſſunt tamen Regulares Advenis, Vagis, & Peregrinis communionem Paſchalem adminiſtrare; cum in hoc nulli Parocho fiat injuria; Decretum enim Eugenii IV. ſolum concedit Peregrinis, ut poſſint in Parochia hoſpitii communicare, ſed illos non cogit: Nec eſt verum, quod Eccleſia Cathedralis ſit univerſalis Parochia totius diœceſis, ut obligare debeamus peregrinos ad illam adeundam, ut docet Sanch. contra Peregrin. apud Dian. part. 3. tract. 2. reſol. 12.

IV. Quæritur tertio, An Sacerdos poſſit dare communicaturo partem ſuæ hoſtiæ, quando deeſt particula conſecrata?

Reſpondeo cum Henr., Sanch. apud Dian. part. 3. tract. 4. reſol. 34. contra Graff., & Zanard. affirmative; cum nulla in hoc ſit irreverentia: Quod Tamb. confirmat exemplo Chriſti Domini, qui fregit panem, & dedit; & quamvis regulariter debeant conſecrari formulæ pro communione laicorum juxta conſuetudinem Eccleſiæ, tamen ſi aliquando formulæ non fuerint conſecratæ, non videtur id fieri contra conſuetudinem, quæ habeat vim legis prohibentis: præſertim ſi magna adſit devotio alicujus, qui aliter non poſſit commode Euchariſtiam ſumere.

V. Quæritur item; Quandonam teneatur Parochus ſuis ovibus Sacramentum Euchariſtiæ miniſtrare?

Reſpondeo ex Suar. diſp. 72. ſect. 3., & aliis communiter apud Bonac., teneri, non ſolum quando ſubditi tenentur communicare, ut putavit Sylv., ſed etiam quoties ſubditi rationabiliter illud petunt: cum Parochus debeat paſcere oves ſuas; quod præcipue fit verbo, & Sacramentis: Nec decet, quod parvuli petant panem, & non ſit, qui frangat eis. Excuſatur tamen Parochus, non ſolum ſi irrationabiliter, & cum frequentia indebita illud petant, ſed etiam ſi ad Coadjutores, & alios Sacerdotes paratos illos mittat, modo id fiat ſine diſpendio ſpirituali ſubditorum, & iſti in hoc conſentiant; vel ſi infirmitas, aut laſſitudo impediat; vel ſi fœminæ velint, verbi gratia, nocte in Eccleſia communicare, confiteri, &c.

VI. Quæritur quarto; An tempore peſtis, verbi gratia, teneatur Parochus cum periculo vitæ Euchariſtiam ſuis ſubditis, præſertim in articulo mortis, miniſtrare?

Reſpondeo, Rodr., Villal., Sylv., Nugn. affirmare, ſed Molfeſius ex Suar., & Armill. apud Dian. part. 3. tract. 4. reſol. 17., & part. 5. tract. 3. reſol. 53. negat; quia Viaticum non eſt Sacramentum neceſſarium neceſſitate medii; nec præceptum hoc

hoc obligat cum tanto aliorum periculo. Quare videtur ſuas partes implere Parochus, ſi peſte infectos abſolvat, & a longe admoneat ad patienter ferendam ægritudinem, & ad propoſitum ſumendi Sacrum Viaticum, ſi poſſent; Quod ſi aliquis peſte infectus non poſſit confiteri, nec abſolutionem obtinere niſi conditionate, quia, verbi gratia, amiſit loquelam, tenetur illi Euchariſtiam, vel Extremam Unctionem præbere, ne forte ſine ullo Sacramento decedat; ſic enim ex attrito fieret contritus per ſuſceptionem alicujus Sacramenti. In hoc tamen caſu alii aliter Euchariſtiam miniſtrarunt, vel in cocleari argenteo, vel per forcipem oblongam, proponendo illam ægris ſumendam e ſcutellis, vel ponendo particulam ſuper folium paginæ ad id paratæ, ita ut infirmus illam lingua ſumat, & deinde Clericus cartam comburat: Omnes tamen iſtos modos putat irreverentes Dian. in Summa Verbo *Communio* num. 78. & contra communem Eccleſiæ uſum, qui eſt exhibendi manu immediate Euchariſtiam. Quare Bonac. hic diſp. 4. quæſt. 5. punct. 2. num. 10. docet ex Suar. tom. 4. diſp. 44. ſect. 3., rationabilius eſſe mortis periculum ſubire communicando, ſervata reverentia Sacramento debita, quam peſte infectis communionem denegare, vel eam non miniſtrare propria manu, ut exigit conſuetudo, & reverentia debita. Probabile tamen eſt ex Poſſev., & Trull. lib. 3. cap. 7. dub. 2., quod ſine peccato poſſit inſtrumento apto Euchariſtia dari peſte infectis, ſecluſo ſcandalo, & periculo, ne in terram labatur, ut inferius dicemus.

VII. Quæritur quinto, An laico moribundo, qui deglutire non poteſt hoſtiam, miniſtrandæ ſint ſpecies ſanguinis.

Affirmat Ochagavia contra Suar. diſp. 80. ſect. 3. apud Dian. part. 5. tract. 3. reſol. 34.; quia præceptum divinum de communicando præponderare debet præcepto Eccleſiaſtico de non miniſtrandis laico ſpeciebus ſanguinis. Nugnus tamen docet, in tali caſu adhibendum eſſe conſenſum Epiſcopi.

VIII. Dubium eſt, An tempore Interdicti generalis miniſtrari poſſit communio?

Reſpondeo, certum eſſe, quod in articulo mortis danda ſit omnibus confeſſio, & communio cum ſua ſolemnitate, iis exceptis, qui cauſam dederunt Interdicto, niſi prius ſatisfaciant, aut ſi ſatisfacere non poſſint, dederint cautionem pignoratitiam, aut fidejuſſoriam, aut ſi neque id poſſint, juratoriam; & eadem eſt ratio de ſpecialiter Interdicto: Non eſt autem danda Extrema Unctio: Quamvis non ſit improbabile, quod docet Trull. apud Dian. part. 5. tract. 9. reſol. 83., & tract. 10. reſol. 77., poſſe dari iis, qui in articulo mortis non potuerunt ſuſcipere Sacramentum Pænitentiæ, vel Euchariſtiæ, Verbi gratia, quia nullum dederunt ſignum probabile Pœnitentiæ; tunc enim Extrema Unctio de attrito faceret contritum. At extra mortis articulum, quamvis poſſit jure novo dari Sacramentum Penitentiæ omnibus, qui cauſam non dederint Interdicto locali; at Sacramentum Euchariſtiæ non poteſt conferri, nec aliud Sacramentum non neceſſarium; cum Interdictum privet perceptione Sacramentorum: Eſto probabile ſit ex Sanch., Laym. contra Suar. non prohiberi matrimonium, quia principaliter eſt contractus. Verum quia in Cap. *Alma Mater* conceditur, quod poſſint divina officia publice celebrari in feſto Paſchatis, Nativitatis Domini, Pentecoſtes, Aſſumptionis Beatæ Virginis, & octava Corporis Chriſti Domini; quamvis communis opinio doceat apud Bonac., non licere laicis in iſtis feſtivitatibus communicare; probabile tamen eſt ex Con. diſp. 17. num. 36. Suar., Filliuc. tom. 1. tract. 18., cap. 2. n. 21. apud Tamb. hic cap. 6. §. 7., quod liceat; quia probabile eſt, quod inter divina officia, quæ permittuntur, communio comprehendatur. Unde fit, quod cum Clerici non interdicti tempore Interdicti localis quotidie poſſint in Eccleſiis, & monaſteriis celebrare miſſas, & alia divina officia, ut prius, januis tamen clauſis, & voce ſubmiſſa, ſine pulſatione campanarum, &c., poſſit etiam probabiliter diſpenſari Euchariſtia iis, qui divinis hiſce officiis intereſſe poſſunt. Nomine enim Clerici veniunt omnes Religioſi, & Moniales; imo etiam Clerici conjugati, ut notat Con. contra Hurt. apud Dian. part. 5. tract. 10. reſol. 83.

IX. Quæritur ſexto, An Euchariſtia adminiſtrari poſſit indigne petentibus, hoc eſt peccatoribus?

Reſpondeo, peccatorem vel eſſe publicum, vel occultum: Publicus dicitur tripliciter: Primo, quando de illius delicto conſtat in judicio, aut per confeſſionem delinquentis, aut per ſententiam judicis, aut per depoſitionem teſtium; Et hic dicitur publicus publicitate juris: Secundo, quando delictum eſt commiſſum coram multis; & hic dicitur publicus facto, ſeu notorietate facti: Ad hanc autem publici-

ta-

tatem Sotus requirit præſentiam decem hominum; Suar. relinquit arbitrio prudentium; Sanch., Azor., Trull. docent, notorium facto eſſe, quod ſcitur a majori parte viciniæ, vel communitatis, dummodo in ea ſint ad minus decem perſonæ; in magna autem Civitate requiritur, ut publice ſit diffamatus: Tertio, quando fama alicujus delicti, & delinquentis orta ex ſufficientibus indiciis eodem modo innoteſcit majori parti viciniæ, vel communitatis, aut in magna civitate ſit publice proclamata. His poſitis

Dico primo: Euchariſtia neganda ſemper eſt cuicumque publico peccatori, ſive occulte, ſive publice illam petat; donec publicam pœnitentiam agat, & ſcandalo publice ſatisfaciat. Ita communiter ex illo Matth. 6. *Nolite Sanctum dare canibus*. Idem dicendum de eo, qui publice graviter ſuſpectus eſt de gravi crimine, ita ut vehemens iſta ſuſpicio moralem quandam certitudinem inducat; in hoc enim eadem eſt ratio, ac de peccatore publico, ut docent Suar. diſp. 16. ſect. 6. Con., Bonac., Trull., quamvis in articulo mortis ſola vehemens ſuſpicio non ſufficiat ad neganda Sacramenta, ut notat Bonac.; quia non videtur infirmus tam gravi detrimento exponendus ob ſolam ſuſpicionem, licet vehementem. Ex quibus ſequitur, quod ſi peccator publicus ſit ſecreto emendatus, etiam repellendus ſit, donec ſcandalo ſatisfaciat.

Rogabis; Quænam ſatisfactio danda ſit. Reſpondeo, in articulo mortis ſatis eſſe, ſi det ſigna veri doloris, extra articulum mortis, ſi occulte petat communionem, verbi gratia, in Cappella ſecreta, ſufficit occulta pœnitentia, & propoſitum ſatisfaciendi ſcandalo publico; Sicut autem abſolvitur in foro interno, ſic etiam poteſt ſecreto communicare: Si vero publice petat, publica debet eſſe converſio, & pœnitentia, ex cap. *Si peccaverit 2. quæſt.* 1. Aliquando tamen ex Navar., & Cajet. apud Trull. huic ſcandalo ſatisfit, ſi de ejus licentia Parochus publice moneat populum de delinquentis pœnitentia. Unde fit, meretricem non eſſe abſolvendam, niſi e periculo, & loco publico tollatur; Et Uſurarios, niſi præſtita cautione juris, quam poſſunt, ſi non poſſunt ſtatim ſatisfacere.

Rogabis ſecundo; quinam cenſeantur publici peccatores?

Reſpondeo, cenſeri primo Hiſtriones, qui recenſent turpes comedias provocantes ad peccatum; Secundo Paraſitos, qui in aliorum grave præjudicium utuntur mordacibus dicteriis, & facetiis, ut notat Nav. ex c. *Tres ſunt de Pœnit.* 11.; Tertio ex eodem Navar., qui communiter cum periculo exercent choreas cum fœminis; Quarto ex eodem, fœminas, quæ utuntur fuco nimio, & ornatu ex pravo fine. Quinto meretrices, & publicos uſurarios; Sexto, qui torneamenta exercent in equis, unde ut plurimum cædes, & vulnera ſequuntur; Septimo Beneficiarios, & Sacris initiatos, qui taxillis, vel aleis notabilem quantitatem ex conſuetudine ludunt, ut notat idem Navar. & Trull. lib. 7. in Decal. cap. 19. Demum Concubinarios, hæreticos, & omnes, qui publice actionem aliquam exercent, quæ vel ex objecto, vel ex modo, quo fit, ſine peccato fieri non ſolet. Præterea, de quibus publica, & vehemens ſuſpicio eſt, quod ſint in ſtatu peccati mortalis, perinde ac publici peccatores extra mortis articulum arcendi ſunt a communione, ut diximus, donec conſtet de eorum innocentia, ſeu emendatione: Dicitur autem ſuſpicio vehemens, quando ea ſunt indicia, quæ factum ſuadent efficaciter, ita ſcilicet, ut nihil appareat, quod oppoſitum ſuadere probabiliter poſſit.

X. Dico ſecundo, ſi peccator occultus occulte Euchariſtiam petat, Sacerdos, cui delictum extra confeſſionem innotuit, debet illi Euchariſtiam negare, quia nulla ex hoc ſequitur infamia; Si vero delictum notum ſit ex confeſſione, non eſt illi deneganda, ne reddatur odioſa confeſſio, ut communius docent apud Dian. part. 3. tract. 4. reſol. 46. contra graves authores non paucos, qui putant non frangi in hoc caſu ſigillum Sacramentale; quia nulli alteri a peccatore id ſit notum. Hoc tamen non eſt admittendum, quia eſto non violetur ſigillum Sacramentale; irrogatur tamen illi injuria per uſum notitiæ in confeſſione acceptæ cum gravamine pœnitentis, ut conſtat ex prohibitione facta ab Innoc. XI., iſtius propoſitionis: *Scientia ex confeſſione acquiſita uti licet, modo fiat ſine directa, aut indirecta revelatione, & gravamine pœnitentis, niſi aliud multo gravius ex non uſu ſequatur, in cujus comparatione prius merito contemnatur*. Poterit tamen Sacerdos, petita a tali peccatore licentia loquendi de auditis in confeſſione, monere illum, ut a Sacramento abſtineat.

Dico tertio; ſi peccator occultus publice Euchariſtiam petat, non eſt illi deneganda; Sicut Chriſtus Dominus illam non de-

denegavit Judæ. Et ratio eſt, quia Miniſter publicus Eccleſiæ debet bona communia diſpenſare ſecundum ſcientiam, quam habet publicam, non ſecundum privatam; aliter multa ſcandala, & perturbationes ſequerentur, ſi ſacerdotes poſſent infamare, quos vellent; ac fideles ſemper formidarent, ne a Miniſtris infamarentur.

Hinc tamen non ſequitur, quod Sacerdos debeat Euchariſtiam dare occulto peccatori publice illam petenti, ſi noverit illum petere Euchariſtiam ad incantationem, vel ad conculcandam, aut projiciendam. Ratio ex D. Th. quæſt. 80. art. 5., eſt, quia hoc peccatum eſt graviſſimum; unde gravior datur cauſa ad illam negandam; Præterquamquod non ſequerentur eadem inconvenientia in hoc caſu; ſiquidem dare deberet indicia talium delictorum Sacerdos, ſi quem ſic infamaret.

Sequitur tamen, quod ſi peccator occultus petat Euchariſtiam coram pluribus, & uni tantum ex illis ſit notum, quod ſit peccator, non poſſit Euchariſtiam denegare; cum non poſſit ille apud alios infamari; ſi tamen omnibus eſſet notum peccatum, deberet Euchariſtia negari, quia non infamaretur.

XI. Rogabis primo; ſi quis ſit Romæ, verbi gratia, publicus peccator, Neapoli vero occultus, & publice hic petat Euchariſtiam, eſſetne illi deneganda?

Reſpondeo, Sot., Henr., Con. putare, quod non ſit deneganda, quia Neapoli, ubi petit Euchariſtiam, retinet bonam famam, & eſt peccator occultus: Leſſ. lib. 2. cap. 11. dub. 13. apud Tamb. in Meth. commun. cap. 5. §. 2., putat eſſe contra charitatem, quamvis non contra juſtitiam delictum in aliquo loco publicum manifeſtare, ubi eſt occultum. At Suar. diſp. 7. lib. 5. cum Bonac., & Fagund. 1. Eccl. 2. lib. 5. cap. 3. num. 16. putat eſſe denegandam, quia ex una parte infamis in uno loco amiſit jus ad ſuam famam, atque adeo non eſt contra juſtitiam detegere ejus delictum: Neque eſt contra charitatem ex alia parte, quia ceſſat jus charitatis, quando adeſt rationabilis cauſa manifeſtandi delictum; in caſu autem noſtro adeſt rationabilis cauſa, quia inique talis ſe gerit, & ſacrilege, dum petit indigne Sacramenta. Demum Henr. putat poſſe repelli, & poſſe ad Sacramenta admitti; cum pro utraque parte ſint rationes probabiles.

Rogabis ſecundo; An Sacerdos poſſit miniſtrare Euchariſtiam publico peccatori ob metum mortis, aut notabilis ſuæ infamiæ?

Reſpondeo affirmative; ſi enim poteſt miniſtrare Euchariſtiam peccatori occulto publice petenti ad vitandam ejus infamiam; a fortiori poterit miniſtrare peccatori publico publice petenti ad vitandam infamiam propriam, aut mortem, permittendo peccatum illius; Id tamen ex Suar. intelligendum præciſo ſcandalo activo; aliter ſicut ob metum mortis non poſſumus exterius dumtaxat thus adolere idolo, ita a fortiori nec Sanctum dare canibus.

XII. Rogabis tertio, An peccatori occulto publice petenti Euchariſtiam poſſit Sacerdos præbere hoſtiam non conſecratam ad vitandum illius ſacrilegium?

Reſpondeo negative; quia peccatum internum petentis non vitatur; & ex alia parte daretur aliis occaſio majoris peccati, videlicet idololatriæ, quamvis materialis. Ita Bonac. ex D. Th., qui 3. part. quæſt. 80. art. 6. docet, peccare gravius Sacerdotem in mortali celebrantem ſimulando conſecrationem, quam ſi vere conſecraret; quia ſcilicet in primo caſu Deo ſimul illudit, & hominibus; in ſecundo vero caſu illudit ſoli Deo. Hinc proſcripta eſt ab Innoc. XI. theſis illa, *Urgens metus gravis eſt cauſa juſta ſimulandi adminiſtrationem Sacramentorum*; Propterea non ſunt audiendi Albertus Magnus, Altiſiodorenſis, Bonac., Villal., Jo: Sancius, & alii, qui id permittunt apud Dian. part. 4. tract. 4. reſol. 47.

XIII. Quæritur ſeptimo: An peccet mortaliter Sacerdos adminiſtrando Euchariſtiam in mortali?

Reſpondeo, Certum eſſe, quod Sacerdos debeat eſſe in gratia, ſi hoc Sacramentum conficiat; quia eſt Miniſter ex officio ad hoc munus deputatus, & conſecratus; Immo cum non poſſit conficere Sacramentum Euchariſtiæ, quin ſimul communicet, nec poſſit homo communicare non præmiſſa confeſſione mortalium, ideo Sacerdos, ut celebret, debet confeſſionem mortalium præmittere, nec ſatis eſt, ſi ſolum conteratur. Si vero ſolum Euchariſtiam adminiſtret, communiter docent cum Suar. diſp. 16. ſect. 4., quod mortaliter peccet. Ratio eſt, quia etiamſi non conficiat Sacramentum, tamen exercet actionem proxime ordinatam ad gratiam, & graviſſimum miniſterium: Diximus tamen quæſt. 1. art. 4., probabile eſſe, quod docent Lugo, Vaſq., Henr., Dian. part. 1. tract. 14. reſol.

ſol. 23., eſſe tantum veniale; quia quamvis hoc miniſterium per ſe ſpectet ad poteſtatem characteris, & ad Miniſtrum tantum ex officio, tamen non eſt actio cauſativa gratiæ per ſe loquendo, ſed eſt ſolum conditio; cum Miniſter ſit tantum cauſa applicans Sacramentum cauſativum gratiæ: Quare ſicut non peccat mortaliter, qui exercet in mortali functiones Ordinum ſine confectione Sacramenti, ex Suar. diſp. 16. ſect. 3. contra nonnullos (verbi gratia Epiſcopus in mortali conferens primam Tonſuram, aut Sacramentalia; & Diaconus, ac Subdiaconus exercentes ſuos Ordines) ita qui ſolum Euchariſtiam miniſtrat, neque peccat mortaliter ex hoc, quod tangat ſpecies Sacramentales; quia iſtæ ſanctitatem in ſe non habent, niſi tamquam ſigna: Immo ſicut non peccaſſet mortaliter, qui Chriſtum Dominum in terra habitantem in mortali tetigiſſet, verbi gratia oſculando ejus pedes, ita neque qui in mortali Sacramentum hoc miniſtrat.

Admiſſo tamen, quod juxta veriorem, & communiorem ſententiam mortaliter peccet, certe non debet præmittere confeſſionem, ſicut quando celebrat, & ſuſcipit Sacramentum; ſed ſatis eſt, ſi prius conteratur; ſicut non debet eſſe jejunus, quando miniſtrat, ſed ſolum quando recipit Euchariſtiam. Certum etiam eſt, quod ſi Sacerdos excommunicatus Euchariſtiam miniſtret, non ſolum peccet mortaliter violando cenſuram in re gravi, ſed etiam incurrat irregularitatem, ut notat Dian. part. 4. tract. 12. reſol. 90., quia violat cenſuram per exercitium Ordinis Sacri.

XIV. Utrum autem unicum tantum peccatum committat, qui pluribus Sacramentum Euchariſtiæ ſucceſſive adminiſtrat in ſtatu peccati mortalis, an vero plura? Rodriq. in ſumma cap. 68. apud Bonac. diſp. 4. quæſt. 5. putat, quod unicum ſit hujus Sacerdotis peccatum, ſive pluribus ſucceſſive Euchariſtiam miniſtret, ſive abſolutionem Sacramentalem impendat; quia illæ actiones phyſice diſtinctæ videntur eſſe una moraliter; non ſecus ac qui uno impetu pluries Clericum percutit; aut plures blaſphemias eructat; aut pluribus juramentis idem mendacium confirmat: Communiter tamen cum Bonac. loc. citat., Con. quæſt. 64. art. 6., Fill. Henr. docent, toties peccare, quoties Sacramentum miniſtrat, ſive Euchariſtiæ, ſive Pœnitentiæ, ſive Baptiſmi, ſive quodcumque aliud: Nam tales actiones habent ſingulæ ſuum præfixum terminum, in quo conficiuntur, & complentur; Quare ſicut in omnium ſententia tria mortalia committit, qui die Nativitatis Domini tres miſſas ſucceſſive celebrat in ſtatu peccati mortalis, ita in caſu noſtro. Quamvis Lugo diſput. 16. de Pœnit. num. 558. putet, majorem haberi unitatem ex fine, & intentione agentis in eo, qui ſucceſſive audit plures confeſſiones, quam in eo, qui celebrat tres Miſſas die Nativitatis, aut in eo, qui ſucceſſive occideret tres homines; unde facilius uniuntur ad faciendum unum dumtaxat peccatum plures abſolutiones Sacramentales ſucceſſive collatæ a Sacerdote in ſtatu peccati mortalis; & ideo plures Doctores apud Dian. part. 1. tract. 7. reſol. 43. contra Suar., & Azor., probabiliter tenent, unum dumtaxat peccatum committi a tali Sacerdote; unde ſatis ſit in confeſſione dicere, Semel in ſtatu peccati mortalis plures abſolvi: Et a fortiori id videtur verum, ſi ſucceſſive Sacramentum Euchariſtiæ miniſtretur pluribus; cum enim Sacramentum in tali caſu non conficiatur, ſed miniſtretur, probabile eſt ex Tann., Henr., Fill., apud Buſemb. lib. 6. tract. 1. cap. 6., quod una moraliter ſit diſtributio, & indigna adminiſtratio: Præſertim, quia quamvis communiſſime doceant, conficientem Sacramenta in ſtatu peccati mortalis peccare mortaliter, idemque communius doceant de adminiſtrante Euchariſtiam, nonnulli tamen cum Vaſq., Lugo diſp. 8. num. 155. Dian. part. 1. tract. 14. reſol. 23. putant, ut diximus, non eſſe mortale Euchariſtiam in mortali miniſtrare; quia Sacerdos non cauſat gratiam in ſuſcipiente, tamquam Chriſti Miniſter, ſed ſolum applicat Euchariſtiam, quæ eſt cauſa gratiæ.

XV. Quæritur octavo; quonam habitu, die, hora, loco, & aliis circumſtantiis miniſtranda ſit Euchariſtia?

Reſpondeo, debere Euchariſtiam miniſtrari cum reverentia tanto Sacramento debita, & cum cæremoniis ab Eccleſia præſcriptis; unde non poteſt miniſtrari in loco, aut tempore interdicto, nec in privata domo ſine facultate, & approbatione Epiſcopi, nec ſine ſacris veſtibus, videlicet ſuperpelliceo ſaltem, & ſtola; in his autem deficere in ſuo genere eſt mortale, ut notat Fill., Bonac., Trull. Præterea cum debito cultu, & apparatu miniſtrari debet, videlicet cum lumine accenſo, Confeſſione generali prævia, abſolutione commu-

mu-

muni, & aliis orationibus conſuetis, in quibus tamen deficere ſecluſo ſcandalo, & contemptu eſſet ex Suar., & Fill. ſolum veniale. In neceſſitate tamen deficientibus, qui Euchariſtiam cum pompa comitentur, poſſet ſolus Curatus indutus ſuperpelliceo, & ſtola illam ad infirmum deferre cum ſolo Sacriſta, qui lumen deferat, ex Poſſev.

Hinc ſequitur primo, non poſſe Parochum deferre ad infirmum Euchariſtiam, ſi non poſſit illam cum habitu decenti ferre, ideſt cum ſuperpelliceo, ſtola, & lumine, ex cap. *Sane de celebratione miſſarum:* Contra vero tenetur ad infirmum deferre oleum ad Extremam Unctionem, etiamſi non poſſit illud cum ſolemnitate deferre, quia materia talis Sacramenti non eſt Sacramentum, nec indiget tanta veneratione.

Sequitur ſecundo, Parochum non debere Euchariſtiam ad infirmum deferre, ſi non poſſit illam adminiſtrare, niſi per iter currat valde feſtinanter; cum hoc repugnet reverentiæ debitæ Sacramento; debet itaque feſtinare, quantum patitur decentia: Contra vero ad adminiſtrandum Sacramentum Pœnitentiæ, vel Baptiſmi debet etiam non integre veſtitus, etiam cum periculo, quod ægrotet per nimium æſtum, aut frigus, ſi credat aliter non poſſe pervenire, antequam moribundus decedat. Ratio eſt, quia tunc cenſetur proximus eſſe in extrema neceſſitate ſpirituali. Docent tamen Doctores, quod non teneatur Parochus cum periculo vitæ ire ad hæc Sacramenta adminiſtranda, cum vere moribundus non ſit extreme indigens Sacramentis; poteſt enim ſibi conſulere per actus contritionis, & amoris Dei ſuper omnia: Quia tamen iſti actus ſunt difficiles peccatori, ideo tenetur cum magno incommodo, præſertim Parochus, ire ad Sacramentum Pœnitentiæ, vel Baptiſmi adminiſtrandum citra periculum vitæ. Immo etiam cum periculo vitæ tenetur quilibet, quando eſt moraliter certum, quod moribundus non ſit eliciturus niſi actus attritionis, quia præferenda eſt vita ſpiritualis proximi vitæ propriæ corporali.

Sequitur tertio ex Poſſev., & Bonacin. contra Tolet. lib. 1. cap. 18., quod Sacerdos, qui, verbi gratia, ex chiragra non poteſt Euchariſtiam indice, & pollice miniſtrare, non poſſit illam aliis digitis conferre; quia a communi uſu, & conſuetudine non eſt recedendum; ſicut non poteſt ſine veſtibus ſacris celebrare. Verum oppoſitam ſententiam Tolet., & Trull. exiſtimant probabilem, quia cum tota manus Sacerdotis ſit conſecrata, non videtur notabilis irreverentia Euchariſtiam aliis digitis miniſtrare, urgente neceſſitate.

Sequitur quarto ex Bonac., Parochum debere tempore peſtis propria manu, & non inſtrumento aliquo Euchariſtiam miniſtrare, cum id poſtulet reverentia debita Sacramento. Probabile tamen eſt ex Poſſev., & Trull. lib. 3. cap. 9. diſt. 2., excuſari Parochum a peccato, ſi Euchariſtiam adminiſtret rite confecto, & apto inſtrumento, ſecluſo ſcandalo, & periculo, quod in terram labatur, ut diximus ſuperius.

XVI. Quæritur nono, an poſſit Sacerdos excommunicatus Euchariſtiam miniſtrare moribundo, ſi alius deſit?

Reſpondeo, quod excommunicatus toleratus non poſſit ſe ingerere ad hoc Sacramentum adminiſtrandum; ſi tamen ab illo petatur, poſſit conferre, tam in articulo mortis, quam extra mortis articulum; Etenim idcirco dicitur toleratus, quia permittitur aliis, ut cum illo agant, ac ſi non eſſet excommunicatus. Quare cum poſſimus nos ab illo Sacramenta petere, poterit & ille conferre. Excommunicatus vero vitandus poteſt procul dubio in articulo mortis conferre Sacramentum Pœnitentiæ, ſi alius Sacerdos abſit; & Sacramentum Euchariſtiæ, & Extremæ Unctionis probabile eſt, quod pariter conferre poſſit, urgente neceſſitate, ſi petantur, ut docent Suar. de Cenſur. diſp. 15. ſect. 2., Fill., Con., Bonac. diſp. 2. de Cenſur. quæſt. 2. punct. 1. §. 4. contra Laym., & Avil. 2. parte cap. 6. diſp. 3. dub. 3., & alios. Ratio eſt, quia non eſt credibile, Eccleſiam velle obligare fideles ad vitandos excommunicatos cum tanto detrimento; idque a fortiori dicendum in caſu, quo non potuit infirmus recipere Sacramentum Pœnitentiæ; tunc enim recipiendo Euchariſtiam, aut Extremam Unctionem, poſſet ex attrito fieri contritus, & gratiam recipere.

QUÆSTIO V.

De Euchariſtia, ut Sacrificio.

AGgredimur quæſtionem, quæ ratione ſuæ dignitatis, ac ratione plurimarum difficultatum, & cæremoniarum, quas complectitur, & in uſu quotidiano ſunt, ſolidum annum expoſtularet. Nos tamen pro more breviter inquiremus: Primo, quid ſit ſecundum ſe Sacrificium? Secundo, quænam ſint partes eſſentiales Sacrificii Miſſæ? Quænam ſit res oblata? Et quinam ſit offerens? Tertio, agemus de Effectibus hujus Sacrificii; ubi, an ſit infiniti valoris? Quarto, A quibus, & quomodo participentur fructus hujus Sacrificii? Quinto, de Miniſtro Sacrificii. Sexto, de tempore, loco, & aliis circumſtantiis. Septimo, de ritu in celebratione ſervando. Demum de ſtipendio Miſſæ.

ARTICULUS I.

Quid ſit Miſſæ Sacrificium?

I. Explicatur Sacrificii definitio.
II. In quo differat a Sacramento Sacrificium.
III. Multiplicitas antiquorum Sacrificiorum in Miſſa eminenter continetur.
IV. Miſſa eſt vere, & proprie Sacrificium, nec aliud a Sacrificio cruento Crucis, licet alio modo.

MIſſa, ſi ejus etymologiam ſpectemus, ex Bellarm. dicitur a verbo Mitto, tum quia per illam mittuntur ad Deum noſtræ oblationes, & preces; tum etiam, quia poſt illam populus, & congregatio dimittitur: Unde cum dicitur, *Ite, miſſa eſt*, ſignificatur, miſſam eſſe oblationem ad Deum, & tempus eſſe dimiſſionis populi, ut notat D. Th. quæſt. 83. art. 4. ad 9. Miſſa etiam derivata ab Hebræa voce *Miſach*, ſignificat oblationem ſpontaneam, & apud Græcos dicitur *Liturgia*, ideſt publicum munus, & myſterium Sacrificii cruenti Chriſti, ut notat Henr. apud Trull.: Proinde nomine Miſſæ Sacrificium novæ legis ſignificamus. Ut autem altius ejus quidditas percipiatur, perveſtigare oportet, quid ſit ſacrificium, & quotuplex.

I. Quæritur itaque primo, quid ſit Sacrificium in communi, prout complectitur Sacrificia veteris, & novæ legis?

Reſpondeo ex Leſſ. lib. 2. cap. 38. num. 19., eſſe *Oblationem rei ſenſibilis factam Deo a legitimo Miniſtro per realem immutationem, ad teſtandum ſupremum illius dominium in omnia, præſertim in vitam, & mortem noſtram, & ad proteſtationem noſtræ ſubjectionis.*

Dicitur primo, quod ſit *Oblatio*, ut patet ex illo ad Hebræos 5. ubi dicitur, *Ut offerat dona, & Sacrificia pro peccatis*; & in hoc convenit cum aliis oblationibus, quæ non ſunt Sacrificia, ut ſunt Decimæ, Primitiæ, &c.

Dicitur ſecundo, *Rei ſenſibilis*, quia fit nomine totius Reipublicæ humanæ, quæ eſt ſenſibilis, unde oblatio ſuimet interna facta Deo non eſt proprie Sacrificium, & largo ſolum modo dicitur a Davide, quod contritio ſit Sacrificium, in Pſal. 50.: ubi dicit, *Sacrificium Deo ſpiritus contribulatus*; quia ſcilicet oblatio interna eſt veluti anima Sacrificii, ſine qua Deo Sacrificia non ſunt accepta; unde de iis ſubdit David, *Holocauſtis non delectaberis.*

Dicitur tertio, *Facta a legitimo Miniſtro*; quia cum oblatio ſacrificalis ſit oblatio facta nomine totius Reipublicæ humanæ, debet fieri a perſona publica auctoritate deputata: Quare Sacrificium, & Sacerdotium ſunt inter ſe inſeparabilia, ex Trid. ſeſſ. 23. cap. 1., & ideo Apoſtolus 1. ad Corinth. 5. dicit, *Omnis Pontifex ex hominibus aſſumptus pro hominibus conſtituitur in iis, quæ ſunt ad Deum, ut offerat dona, & ſacrificia pro peccatis*: & deinde ſubdit, *Nec quiſquam ſumit ſibi honorem, ſed qui vocatur a Deo tamquam Aaron.* In lege autem naturæ Sacrificia non fuerunt a Deo inſtituta, ſed a Republica; Sacerdotes autem vel erant omnes primogeniti, ut putat D. Hieron., ubi agit de Melchiſedech; Vel omnes Patresfamilias, ut putat Conink, addens

dens ex Suar. diſput. 4. ſect. 2., omnes Patresfamilias fuiſſe relate ad immolationem Agni paſchalis Sacerdotes, etiam apud Judæos; ex inſtitutione Dei, confirmantis in hoc ſtatum legis naturæ. Quamvis relate ad alia Sacrificia extra Tribum Levi nullus erat Sacerdos ex Apoſtolo ad Hebr. 7. Porro in lege veteri Sacrificia deſignata fuerunt a Deo; in lege nova a Chriſto Domino, ut videre eſt apud Suar. diſp. 73. ſect. 3.

Dicitur quarto, *Per realem immutationem ad teſtandum, &c.*, quia per actionem deſtructivam rei oblatæ proteſtamur, Deum eſſe ſupremum Dominum, a quo habemus quæcumque habemus, noſque eſſe paratos omnia profundere, vitam etiam noſtram inſtar illius rei, quam immolamus in ejus obſequium. Unde fit, Sacrificium ſoli Deo offerri poſſe; quia ſolus Deus eſt ſupremus Dominus omnium.

II. Sequitur hinc primo, quod quamvis Sacrificium, & Sacramentum conveniant in hoc, quod ſint ſignum ſenſibile, & ſymbolicum; differunt tamen, quia Sacramentum eſt inſtitutum primo, & per ſe ad conferendam gratiam, & eſt locutio ſenſibilis Dei donantis gratiam, facta per ſuos miniſtros: Contra vero, Sacrificium primo, & per ſe inſtituitur ad proteſtandum Dei dominium ſupremum, & noſtram ſubjectionem; unde eſt locutio creaturæ proteſtantis ſuam ſubjectionem. Non repugnat tamen, quod idem ſimul ſit Sacrificium, & Sacramentum ſecundum diverſas rationes; ut de facto eſt Euchariſtia, quæ quatenus eſt a Deo loquente, & donante gratiam, eſt Sacramentum; quatenus eſt a creatura proteſtante ſuam ſubjectionem, eſt Sacrificium. Immo ſecundum aliam rationem Euchariſtia eſt pariter authenticum teſtamentum voluntatis Chriſti donantis nobis hæreditatem ſeu vitam æternam, ac ſemetipſum; ut proinde in verbis conſecratoriis dicatur eſſe Teſtamentum novum, non ſolum quia hæreditas nobis per illud confertur circumſcripta morte Teſtatoris; ſed etiam quia hæreditas, quæ nobis per illud confertur, & bona Teſtatoris continet, & ipſum etiam Teſtatorem, in hac, & in æterna vita fruendum.

Sequitur ſecundo, poſſe ex natura rei Rempublicam Eccleſiaſticam auctoritate propria inſtituere Sacrificia, non Sacramenta: At Chriſtus Dominus interdixit Eccleſiæ, ne Sacrificium inſtitueret diſtinctum ab eo, quod ipſe inſtituit, (prout conſtat ex ſenſu omnium Doctorum, & traditione perpetua Eccleſiæ) ut ſic magis eluceſcat dignitas Sacrificii Euchariſtici, quod omnium Sacrificiorum prærogativas in ſe conſervat.

III. Quæritur ſecundo, Quotuplex ſit Sacrificium?

Reſpondeo ex Becan. cap. 25. quæſt. 3., dividi primo ratione *Status*, ſeu temporis in Sacrificia legis naturæ, legis Veteris, ſeu Moſaicæ, & legis Euangelicæ. Secundo ratione *Materiæ* in Victimam, ſeu Hoſtiam, Immolationem, & Libamen. *Victima* erat, in qua offerebatur aliquod animal, videlicet Ovis, capra, hædus, bos, vitulus, columba, paſſer, turtur: *Immolatio* erat, quando offerebatur res inanimis ſolida, videlicet panis, ſimila, ſal, thus, manipulus ſpicarum virentium, & triticum, ut patet ex cap. 1., & 2. Levitici; Panis enim in fruſta ſcindebatur; ſimila ſartagine, clibano, vel craticula cremabatur; Sal urebatur; Thus adolebatur; Spicæ torrebantur; triticum conterebatur: Demum *Libamen* dicebatur, quando offerebatur res inanimis liquida, videlicet ſanguis, vinum, oleum, aqua, quæ effuſione offerebantur. Tertio dividitur Sacrificium ratione *Formæ* in Holocauſtum, Sacrificium, ſeu Hoſtiam pro peccato, & Hoſtiam pacificam. *Holocauſtum* erat, in quo tota res in fumum reſolvebatur; *Sacrificium pro peccato*, quando res partim cremabatur, partim cedebat in uſum Sacerdotum; hoc autem Sacrificium non offerebatur pro ſolis peccatis internis, ſed etiam pro externis, videlicet ignorantiæ circa cæremonias, furti, calumniæ, perjurii, ut conſtat ex Levit. 4. 5. 6. 7. *Hoſtia pacifica*, quæ offerebatur vel in gratiarum actionem, vel ad nova beneficia impetranda, partim cremabatur, partim edebatur a Sacerdotibus, partim ab iis, qui eam obtulerant. Demum Sacrificium ratione *Finis* dividitur in *Latreuticum*, quod ſolum fit ad colendum Deum, proteſtando noſtram ſervitutem, idque potiſſimum fiebat holocauſto: *Propitiatorium*, quod offertur pro peccatis, & pro peccatorum pœnis, ac flagellis avertendis; & hoc dicebatur Hoſtia pro peccato; *Euchariſticum*, quod fit in gratiarum actionem pro beneficiis acceptis: *Impetratorium*, quod fit ad nova beneficia impetranda, & utrumque in lege veteri dicebatur *Hoſtia pacifica*. Ex quibus colligitur, omnia hæc Sacrificia eminenter contineri in Sacrificio Miſſæ.

IV. Quæritur tertio, An Sacrificium Miſſæ ſit proprie Sacrificium?

Re-

Reſpondeo affirmative ex Trid. ſeſſ. 22. can. 1. contra hæreticos noſtri temporis. Ratio eſt, quia in Euchariſtia ſunt omnia, quæ ad Sacrificium requiruntur, Sacerdos, qui offert, Hoſtia, quæ offertur, nempe Chriſtus Dominus ſub ſpecie panis, & vini, Deus, cui offertur, Eccleſia, pro qua offertur, Altare, & Actio ipſa ſacrificativa.

Neque dicas, Sacrificium Crucis cruentum habuiſſe vim infinitam, ut proinde non indigeamus alio Sacrificio. Nam ex Trid. hoc Sacrificium incruentum non eſt aliud a cruento, ſed illud idem diverſo modo, quod ideo repetitur, ut virtus Crucis (in qua omne pretium pro nobis perſolutum fuit) nobis magis, magiſque applicetur.

ARTICULUS II.

Quænam ſint partes eſſentiales noſtri Sacrificii? Quænam res oblata? & Quis ſit offerens?

I. Probabilius Miſſæ Sacrificium in ſola Conſecratione conſiſtit.

II. In præſenti providentia eſſentialiter requiritur utriuſque ſpeciei conſecratio. Num Innoc. VIII. permiſerit Norvegis, ut in ſolo pane conſecrarent?

III. Res oblata in hoc Sacrificio principaliter eſt Chriſtus Dominus, ea tamen a ſpeciebus panis, & vini integratur, nullatenus vero a panis, & vini ſubſtantia.

IV. Principalis offerens pariter eſt Chriſtus Dominus, per hoc, quod ejus nomine Sacerdos offerat, & ut Chriſti Miniſter.

V. Quonam pacto alii fideles ſint pariter offerentes?

I. QUæritur primo; In quanam actione conſiſtat Sacrificium Miſſæ; Num in oblatione panis, & vini, an in conſecratione, an vero in ſumptione, an demum in complexo iſtorum indiviſibiliter ſumpto?

Reſpondeo, Scotum cum Coninck velle, quod conſiſtat in utraque oblatione, altera, quæ fit ante conſecrationem, altera poſt conſecrationem, dum dicit Sacerdos, *Unde & memores, &c. offerimus præclaræ Majeſtati tuæ, &c.* Sotus vult, quod in utraque oblatione, conſecratione, & conſumptione: Alii cum Bellar. lib. 1. cap. 27., in Conſecratione, & conſumptione ſimul; Suarius cum aliis in ſola Conſecratione: Conſumptionem vero alii volunt eſſe partem integralem, ut eſt ſatisfactio in Sacramento Pœnitentiæ. Equidem puto, conſiſtere in ſola conſecratione, ita ut ne pars quidem integralis ſit ſumptio. Ratio eſt, quia Euangeliſtæ ſolum commemorant conſecrationem factam a Chriſto Domino, dum Sacrificium hoc inſtituit, quin dicant ipſum comediſſe corpus ſuum; ergo quamvis aliter inſtitui potuiſſet hoc Sacrificium, dicendum, quod de facto ita inſtitutum ſit, ut ſola conſecratio pertineat ad ejus eſſentiam; Nec eſt mirum, quod eadem actio producat victimam, & illam immolet, ac ſacrificet: Sicut enim ſi quis divinitus ovem in igne produceret, eadem actione poſſet ovem producere, & immolare; Ita Chriſtus Dominus dum ponitur ſub ſpeciebus panis, & vini, fit proxime comeſtibilis, & ideo ponitur ſub ſtatu valde propinquo ad deſitionem, (quatenus per manducationem deinde deſinit eſſe ſub ſpeciebus panis) & ſic immolatur ſimul, & ſacrificatur. Ex quo ſequitur, die Paraſceves non haberi Sacrificium; Et quamvis Eccleſia dicat, *Orate Fratres, ut meum, ac veſtrum Sacrificium*, loquitur de Carne Chriſti pridie in Sacrificium oblata: deinde cum dicit Eccleſia in eadem Miſſa, *Sic fiat Sacrificium noſtrum, ut placeat tibi*, loquitur non de Victima ſecundum ſe, ſeu de Chriſto Domino ſecundum ſe ſpectato; ſed quatenus eſt ſub actione illa conſumptiva. Rogat itaque, ut victima ſub actione illa, qua manducatur, placeat Deo, & conferat ad noſtram utilitatem.

Neque dicas; Si ſumptio non eſſet pars Sacrificii, ſaltem integralis, non eſſet neceſſaria, ac de jure divino. Nam contra eſt, quia non ſatis conſtat apud Doctores, quod ſumptio ſit de jure divino: Sed eo tranſmiſſo, dicendum, quod præcepta ſit a Chriſto Domino, tanquam complementum accidentale Sacrificii, videlicet non ut per illam integretur Sacrificium, ſed ut per illam participemus de Sacrificio jam perfecto. Ex quibus ſequitur, Sacerdotem debere applicare Sacrificium ante conſecrationem juxta praxim Eccleſiæ, quæ utitur illis verbis in offertorio, *Pro innumerabilibus peccatis, & offenſionibus meis, pro omnibus circumſtantibus, &c.* Quare ſpeciales illæ orationes in utroque Memento non ſpectant ad directam applicationem Sacrificii, ſed ad ſpeciales preces fundendas pro illis tam vivis, quam defunctis, pro quibus Sacerdos ſpecialiter eſt affectus. Verum quia probabilis eſt opinio Bellar., & aliorum quod ſumptio ſit pars eſſentialis Sacrificii, ideo

ideo qui poſt conſecrationem ante ſumptionem applicaret Sacrificium illi, a quo habuit eleemoſynam, cenſetur illius voluntati feciſſe ſatis; ut docet Tambur. de Sacrif. Miſs. lib. 2. cap. 2. §. 10. n. 7. Sicut enim Beneficiarius non tenetur ad reſtitutionem fructuum, ſi recitet Horas juxta probabilem ſententiam, quod per talem recitationem præcepto Horarum ſatisfiat; Ita Sacerdos non tenetur ad reſtitutionem ſtipendii, ſi applicet Sacrificium juxta ſententiam probabilem quod ſumptio ſit pars eſſentialis Sacrificii. Aliter nec ſatisfaceret, ſi applicaret Sacrificium poſt oblationem ante conſecrationem, cum ſit probabile quod etiam Oblatio prævia ad Sacrificium pertineat; quod tamen nemo dixerit.

II. Quæritur ſecundo; An ſit de eſſentia Sacrificii Euchariſtici, quod fiat ſub utraque ſpecie?

Reſpondeo, ſecundum ſe neque eſſe de eſſentia, neque eſſe requiſitum eſſentiale, quod conſecratio fiat ſub utraque ſpecie in hoc Sacrificio, ut docent communiter cum Suar., Arriaga, contra Vaſq.. Ratio eſt, quia quamvis conſecratio habeat rationem Sacrificii ſub ratione myſticæ mactationis, quatenus ex vi verborum corpus, & ſanguis ſeparantur, quod ſignificatur ab Apoſtolo dicente 1. ad Corinth. 2. *quotieſcumque manducabitis panem hunc, & calicem bibetis, mortem Domini annunciabitis*: nihilominus Sacrificium Chriſti cruentum repræſentari poteſt ſub una tantum ſpecie, quatenus ex vi verborum vel venit ſolum corpus, quod præciſum a ſanguine corpus mortuum repræſentat, vel venit ſolus ſanguis Chriſti, qui effuſus, & a corpore ſeparatus etiam Chriſti mortem adumbrat.

In præſenti tamen providentia, ut expreſſius ſignificetur Chriſti mors, eſſentialiter requiritur utriuſque ſpeciei conſecratio. Ita D. Th., & alii apud Arrriagam, qui putat id ſufficienter oſtendi ex ſenſu omnium communiſſimo. Verum dato, quod hoc non ſpectet ad eſſentiam Sacrificii, negari non poteſt dari præceptum divinum de conſecrando ſub utraque ſpecie; in quo præcepto non poteſt conſequenter Pontifex diſpenſare. Quamvis Trull. lib. 3. cap. 7. diſp. 2. ut diximus quæſtione ſuper. art. 3., probabilem putet ſententiam Henr. lib. 8. cap. 13. Tabienæ, & Angeli, quod poterit urgente neceſſitate Pontifex tale præceptum interpretari; Quicquid ſit, an de facto Innoc. VIII. anno 1490. conſenſerit, quod Norvegiani in ſolo pane conſecrarent, propter defectum vini; quod multi aſſerunt apud Henr. loc. laud.

III. Quæritur tertio; Chriſtus ne, an ſpecies conſecratæ, an ſubſtantia panis, & vini ſpectent ad hujus Sacrificii materiam, ut res oblata?

Reſpondeo, & dico primo: Res, quæ principaliter offertur, eſt Chriſtus Dominus: Nam ex Trid. ſeſſ. 22. cap. 2. hæc habentur: *In hoc Sacrificio Miſſæ idem ille Chriſtus incruente immolatur, qui in ara Crucis ſemel ſe cruente obtulit:* Quia tamen non offertur Chriſtus, ut exiſtens in propria ſpecie, ſed quatenus fit ſenſibilis per accidentia panis, & vini, ideo ſpecies panis, & vini integrant materiam hujus Sacrificii, & ſecundario offeruntur, ut docet Suar. contra Vaſq., Con., & alios.

Dico ſecundo, ſubſtantia panis, & vini nullo pacto ingrediuntur materiam hujus Sacrificii, tamquam res oblata. Ita communiter. Et ratio eſt, quia materia panis, & vini in hoc Sacrificio annihilatur. Hæc tamen deſtructio non intenditur per ſe, ſed ut diſpoſitio, & requiſitum ad Sacrificium Corporis, & Sanguinis Chriſti, qui non aliter poteſt fieri nobis in aliena ſpecie ſenſibilis, & demonſtrabilis, niſi per deſtructionem talis ſubſtantiæ.

IV. Quæritur quarto, quiſnam ſit Offerens in hoc Sacrificio?

Reſpondeo, & dico primo; Principalis offerens eſt Chriſtus Dominus ſummus Sacerdos. Patet, tum quia verba conſecratoria in perſona Chriſti proferuntur, & Sacerdos nomine Chriſti, & ut illius Miniſter offert; tum etiam quia Trid. ſeſſ. 22. cap. 1. dicit, *Sacerdotem ſecundum ordinem Melchiſedech ſe in æternum conſtitutum declarans, &c.* quare Chriſtus Dominus non dicitur principalis offerens, quia Sacrificium hoc inſtituit; Nec quia actu hanc oblationem offert cum Sacerdote Deo, repræſentando ſuam paſſionem; Quamvis enim hoc vere fecerit, tamen non requiritur hoc, nec ſatis eſt, ut dicatur principalis offerens; ſed requiritur, & ſatis eſt, ut nomine Chriſti Sacerdos offerat; atque adeo ſatis eſt, quod Chriſtus delegarit Sacerdotes, qui nomine ſuo offerrent, & quod talem delegationem non retractarit: Ex eo autem, quod poteſtatem offerendi Sacrificium communicaverit Sacerdotibus, bene infertur, quod ipſe ſit Sacerdos in æternum, habens poteſtatem offerendi immediate Sacrificium; aliter ſi poteſtatem hanc

non haberet, non poſſet illam delegare.

Dico ſecundo: Solus Sacerdos legitime ordinatus habet poteſtatem offerendi hoc Sacrificium nomine Chriſti, ſeu ut Miniſter Chriſti: Ita Trid. Et ratio eſt, quia ſolus Sacerdos habet poteſtatem conſecrandi; cum autem Sacrificium conſiſtat, ut diximus art. præced., in conſecratione, ſequitur, quod ſolus Sacerdos poſſit Sacrificium offerre.

V. Dico tertio: Omnes fideles poſſunt hoc Sacrificium offerre Deo per Sacerdotem. Ita communiter Catholici apud Suar., & D. Th. quæſt. 82. art. 6.; Et colligitur ex illis verbis Canonis, *Et omnium circumſtantium, &c. pro quibus tibi offerimus* (ideſt pro iis, qui circumſtant, & non ſunt Sacerdotes Sacrificantes) *Vel qui tibi offerunt*, ideſt non ſolum Sacerdotes, ſed etiam omnes fideles, ut explicat Innoc. lib. 3. cap. 5. apud Trull., & habet communis expoſitio. Quod etiam colligitur ex illis verbis Canonis, *Hanc igitur oblationem, quam tibi offerimus, &c.* Et ratio eſt, quia cum Sacrificium ſit publicus Dei cultus nomine totius populi factus, ad omnes debet pertinere illud offerre, licet non immediate, ſed per Sacerdotem, ſeu Miniſtrum publicum ad id deputatum. Quamvis autem omnes Catholici non excommunicati aliqua ratione quodlibet Sacrificium per Sacerdotes offerant, quatenus, ut notat Con. num. 108., Sacerdos offert hoc Sacrificium in perſona totius Eccleſiæ; (ſicut tota civitas dicitur agere, quando ejus Legatus agit apud Regem) tamen, ut advertit Filliuc. tract. 5. cap. 2. quæſt. 3., ille dicitur ſpecialiter offerre, & ſpecialiter participat fructum Sacrificii, qui moraliter cooperatur, & ſpeciali concurſu concurrit ad illud; Verbi gratia, petendo Miſſam, procurando illam, dando eleemoſynam pro illa, inſerviendo, aut ſaltem aſſiſtendo illi; Unde ille magis dicitur offerre hoc Sacrificium, & magis ejus fructum participat, qui magis, & pluribus modis cooperabitur; ſic verbi gratia, magis offert, qui Miſſæ inſervit, quam qui ſolum aſſiſtit, &c.

ARTICULUS III.

De Effectibus hujus Sacrificii. Ubi an ſit valoris infiniti?

I. Ex opere operato ſolum mediate, & per modum Impetrationis confertur prima gratia, & peccatorum remiſſio vi hujus Sacrificii.

II. Remiſſio vero venialium etiam immediate; ſicut etiam pœnarum temporalium peccatis debitarum; ſed an infallibiliter?

III. Quatenus Impetratorium obtinet nobis etiam bona temporalia, ſi conducant ſaluti.

IV. Habet hoc Sacrificium vim cauſativam ſuorum effectuum intenſive infinitam.

V. Et probabiliter etiam extenſive infinitam, ut habuit Sacrificium cruentum.

VI. Cur nequeat Sacerdos eadem Miſſa pluribus obligationibus ſatisfacere; ſi ſcilicet uni debeat Miſſam ex ſtipendio, alteri ex promiſſione, &c.

I. NOn loquimur hic de effectibus, quos habet ex opere operantis, quatenus eſt actus virtutis religionis; nam ſic conſideratum eoſdem habet effectus, quos habent alii actus virtutis; videlicet primo mereri augmentum gratiæ; ſecundo ſatisfacere pro peccatis propriis, vel illius, cui talis ſatisfactio applicatur; tertio impetrare ſibi, vel aliis aliquod bonum. Agimus itaque de effectibus, quos ex opere operato habet, quatenus Sacrificium eſt, præſcindendo a dignitate operantis.

Quæritur primo; Quinam ſint effectus hujus Sacrificii?

Reſpondeo, & dico primo, non confert hoc Sacrificium ex opere operato primam gratiam, ac remiſſionem peccatorum. Ita communiter: Et ratio eſt, tum quia non conſtat, quod ad talem effectum operandum ſit inſtitutum, tum etiam quia Sacramentum Pœnitentiæ non eſſet ſecunda tabula poſt naufragium, ſi poſſent per hoc Sacrificium etiam deleri peccata. Quare dum dicitur in Conſecratione Calicis, quod effundendus ſit ſanguis Chriſti in remiſſionem peccatorum, intelligendum eſt tum de effuſione cruenta; idque mediate, videlicet applicata per Sacramenta; tum etiam de effuſione myſtica, ſed tantum relate ad remiſſionem venialium, & ſolum per modum impetrationis relate ad remiſſionem mortalium, ut mox dicemus ex Suar. diſp. 79. ſect. 3. Filliuc., Trull.

Dico ſecundo: Hoc Sacrificium confert ex ſua inſtitutione primam gratiam, & remiſſionem peccatorum ſolum per modum impetrationis, & mediate; quatenus ſcilicet intuitu hujus Sacrificii donatur peccatori donum pœnitentiæ, hoc eſt auxilium ad contritionem, qua peccata remittuntur. Ita Suar. loc. citat., Filliuc., Bonac. ex D. Th. Et colligitur ex Trid. ſeſſ. 22. cap.

cap. 2. ubi habet: *Hujus quippe Sacrificii oblatione placatus Dominus gratiam, & donum pœnitentiæ concedens, crimina, & peccata etiam ingentia dimittit.* Quibus verbis oſtendit Concilium, Sacrificium Miſſæ eſſe vere propitiatorium, & placativum Dei, & inde oriri cætera bona; Prius enim debet placari Deus offenſus, ut evadat deinde largitor bonorum; Placatur autem Deus, ſi tollatur indignationis obex poſitus a peccatis noſtris, quæ obſtabant, ne Deus ſua bona nobis largiretur; ac obice ſublato, fit nobis benevolus; non quaſi vero ſtatim peccatoribus det donum pœnitentiæ, & omnia ſua bona nobis largiatur infallibiliter, poſito quocumque Sacrificio; cum id non experiamur; ſed quia poſito Sacrificio, Deus, qui erat a peccatoribus averſus, depoſita vel totaliter, vel partialiter indignatione, fit promptus ad illis concedendum donum pœnitentiæ, ac reliqua bona, & ad avertenda mala. Suar., Vaſq., Trull., Fill., & alii putant hujuſmodi auxilia ad contritionem non dari infallibiliter peccatoribus, pro quibus offertur Sacrificium; ne eatenus nimium fidant. Equidem tamen probabiliorem puto ſententiam oppoſitam, quod ſcilicet infallibiliter hujuſmodi auxilia peccatoribus dentur, & juſtis aliqua bona ſupernaturalia, quæ conducant ad gratiam, & gloriam. Ratio eſt quia hoc Sacrificium eſt eſſentialiter propitiatorium, & placativum, reddens benevolum Deum, qui propter peccata erat averſus; non poteſt autem Deus dici benevolus, niſi etiam ſit benefaciens: ergo infallibiliter debet bonum aliquod ſupernaturale conferre intuitu Sacrificii ex opere operato iis, pro quibus offertur. Adverte tamen hujuſmodi auxilia, quæ infallibiliter a Sacrificio impetrantur, non ſemper eſſe abſolute efficacia; quamvis enim ex parte Dei dentur ſincero affectu, ut ſint efficacia; aliquando tamen ſunt tantum ſufficientia, quia culpa noſtra non redduntur a nobis efficacia. Sic autem dicendo, ſalvamus experientiam, quod non ſemper peccatores convertantur; & apte applicamus promiſſionem factam a Chriſto, quod effundendus ſit ſanguis Euchariſticus in remiſſionem peccatorum; quia ſcilicet ſemper affert auxilium aliquod ſupernaturale, ſaltem ſufficiens, ordinatum ad remiſſionem peccatorum obtinendam.

Dico tertio: Non confert hoc Sacrificium ex opere operato immediate augmentum gratiæ. Ratio eſt, quia non conſtat, quod illi talis virtus conceſſa ſit; ſicut conceſſa eſt Sacramentis. Quare ſolum poteſt augmentum gratiæ conferre ex opere operato mediate per modum impetrationis (eo modo, quo diximus, conferre peccatori primam gratiam) conferendo ſcilicet aliquod auxilium ſupernaturale, ſaltem ſufficiens, ordinatum ad eliciendum actum, quo creſcat in gratia juſtus, pro quo Sacrificium offertur.

II. Dico quarto; Hoc Sacrificium non ſolum confert remiſſionem venialium mediate, (conferendo ſcilicet auxilium ad eliciendum actum amoris, vel contritionis, quo venialia remittantur, ſicut habet vim remittendi mediate ex opere operato mortalia) ſed etiam probabile eſt habere vim conferendi remiſſionem venialium ex opere operato immediate, ut docet Her. lib. 9. cap. 13. num. 2., & alii apud Trull. Ratio eſt, quia Trid. ſeſſ. 22. cap. 2. docet, *offerri hoc Sacrificium pro fidelium vivorum peccatis, & in remiſſionem eorum, quæ a nobis quotidie committuntur, peccatorum:* Quare cum ſpeciali modo loquatur Trid. de remiſſione peccatorum quotidianorum, ſeu venialium, probabile eſt, quod ſpecialiter vi hujus Sacrificii illa remittantur, atque adeo non ſolum mediate, ſicut mortalia, ſed etiam immediate.

Dico quinto: Cum Sacrificium hoc non ſolum ſit Propitiatorium, ſed etiam ſatiſfactorium pro pœnis, quæ peccatis debentur; ideo effectus etiam hujus Sacrificii eſt remittere ex opere operato hujuſmodi pœnas temporales tam vivis, quam defunctis. Ita communiter Theologi ex Trid. loc. citat. ubi dicitur: *Quare non ſolum pro fidelium vivorum peccatis, pœnis, ſatisfactionibus, ſed pro defunctis, etiam nondum ad plenum purgatis juxta Apoſtolorum traditionem offertur.* Et ſane cum Sanguis Euchariſticus effundatur in remiſſionem peccatorum, debuit ſe extendere ad remiſſionem etiam pœnarum, quæ aliqua ratione dicuntur peccata, quatenus ſunt reliquiæ, & effectus peccatorum: & ideo 2. Machab. 12. dicitur: *Sancta, & ſalubris eſt cogitatio pro defunctis exorare, ut a peccatis ſolvantur*, ideſt a pœnis peccatorum. Quamvis autem poſſet hoc Sacrificium remittere pœnas tantum mediate, videlicet impetrando vires ſpirituales ad augenda opera pœnitentiæ, quibus ſatisfacimus Deo; tamen probabile etiam eſt quod etiam immediate pœnas remittat, impetrando nobis applicationem ſatisfactionum, & meritorum Chriſti, quibus

Deus remittat pœnas nobis debitas, (ſicut diximus, quod etiam immediate remittat venialia juxta probabiliorem ſententiam) cum Trid. dicat offerri hoc Sacrificium *pro pænis, & ſatisfactionibus.*

Rogabis, an infallibiliter etiam hunc effectum producat?

Reſpondeo cohærenter ad dicta affirmative; cum enim hoc Sacrificium ſit eſſentialiter placativum Dei, ex Trid. ſeſſ. 22. cap. 2., debet non ſolum tollere, vel minuere indignationem Dei offenſi, ſed etiam pro pœnis debitis ſatisfacere: Quomodo enim diceretur Deus placatus, ſi nihil de ſatisfactione ſibi debita propter injuriam remitteret?

Notandum tamen cum Bonac. de Indulg. punct. 6., quod quando pro defunctis offertur Sacrificium, liberum ſit Deo illud acceptare: Sicuti enim ſi Petrus præbeat Regi ſatisfactionem pro offenſa, quam a Titio Rex accepit, liberum eſt Regi, talem ſatisfactionem acceptare, cum poſſit exigere ſatisfactionem ab eodem Titio offenſore; ita ſuffragia, Indulgentiæ, Sacrificia, quæ pro defunctis offeruntur, libere a Deo acceptantur; & ideo Indulgentiæ, & Sacrificia, & operationes bonæ, quas pro defunctis offerimus, dicuntur offerri per modum ſuffragii, hoc eſt per modum ſolutionis pro illis exhibitæ, non per modum abſolutionis, aut judicii, quia Eccleſia nullam habet in defunctos authoritatem, & juriſdictionem, prout explicavimus in Opuſculo de Jubilæo quæſt. 5. art. 3.

III. Dico ſexto: Quia Sacrificium hoc etiam eſt Impetratorium, ideo effectus hujus Sacrificii eſt etiam obtinere bona non ſolum ſpiritualia, ſed etiam temporalia. Quod conſtat ex uſu Eccleſiæ, quæ conſuevit in hoc Sacrificio etiam pro neceſſitatibus temporalibus orare; Quamvis temporalia bona aliquando aut non obtineantur, aut non ſtatim, quia petuntur ſub implicita illa conditione, ſi conducant ad ſalutem.

IV. Quæritur ſecundo; An valor hujus Sacrificii ſit infinitus, ita ut æque proſit cuilibet, ſi pro omnibus offeratur, ac ſi pro uno tantum?

Reſpondeo, certum eſſe primo, valorem hujus Sacrificii eſſe infinitum, ſi ſpectetur ex parte rei operatæ, ſeu quæ offertur, quæ eſt Chriſtus Dominus, qui eſt perſona infinita, & cujus paſſio, merita, & ſatisfactio pariter ſunt infiniti valoris.

Certum eſt ſecundo, quod ſi Sacrificium Miſſæ ſpectetur relate ad effectum ſatisfaciendi, & impetrandi de facto, ſemper cauſat effectum finitum: ſicut ipſum Sacrificium cruentum Crucis quamvis eſſet infiniti valoris, & potuiſſet infinitos effectus cauſare, de facto tamen a Deo relate ad effectum finitum fuit ordinatum, & acceptatum.

Certum eſt tertio, quod valor hujus Sacrificii relate ad hos effectus ſit infiniti valoris, in actu primo remoto, non ſecus ac Sacrificium Crucis; quatenus poterat a Deo ordinari, & acceptari relate ad effectus infinitos, & ut pro infinitis peccatis ſatisfaceret, & bona infinita impetraret. Ratio eſt, quia ex Trid. loc. citat. *Una eademque eſt hoſtia, & idem nunc offerens Sacerdotum miniſterio, qui ſeipſum tunc in Cruce obtulit.* Quare negari non poteſt, quod in hoc Sacrificio incruento exiſtat dignitas omnino infinita, quæ ex natura ſua ſit capax acceptationis, & ordinationis ad effectus infinitos.

Certum eſt quarto, quod ſi ſpectetur Sacrificium ſecundum quod offertur a Sacerdote, ut perſona privata, vel prout offertur ab ipſa Eccleſia, ſit valoris finiti; non ſecus ac valoris finiti fuit oblatio facta a B. Virgine in Templo, quando obtulit filium ſuum. Quamvis enim res oblata eſſet infinita, quia tamen in oblatione honorifica ſpectatur magis perſona offerens, quam res oblata, ideo cum perſona offerens ſit finita, finiti valoris erit oblatio: Et in eo ſolum caſu oblatio rei infinitæ facta a perſona finita erit valoris infiniti, quando res oblata eſt valde utilis, & commoda ei, cui offertur, non vero quando ſpectatur ſolum ſubmiſſio perſonæ offerentis.

Dubium itaque ſolum eſt, an ſit infiniti valoris hoc Sacrificium, prout a Chriſto Domino oblatum principaliter in eo ſenſu, in quo eſt infiniti valoris Sacrificium Crucis, quod ita prodeſt omnibus hominibus præteritis, præſentibus, & futuris, ut eodem modo proſit ſingulis, ſive pro uno tantum offerretur, ſive pro omnibus, etiamſi eſſent infiniti. Et ſane in Sacrificio Miſſæ triplex effectus aſſignatur communiter apud Suar. diſp. 79. ſect. 9. Generalis, Medius, ſeu ſpecialis, & ſpecialiſſimus. Generalis eſt ille, quem Eccleſia intendit applicare omnibus fidelibus, tam vivis, quam defunctis, & præſertim Pontifici, Epiſcopo, & aliis, quorum Sacerdos meminit in utroque Memento. Specia-

cia-

cialiſſimus eſt ille, qui eſt proprius Sacerdotis, adeo ut aliqui apud Azor. lib. 50. quæſt. 10. punct. 9., putent non poſſe aliis applicari: Sicut enim qui inſervit Miſſæ ſpeciali modo participat fructum Sacrificii magis, quam qui aſſiſtit, & quam omnes fideles; ita Sacerdos, qui majorem operam navat huic Sacrificio, quam qui inſervit, habet etiam ex opere operato effectum correſpondentem tali actioni. Tertius Medius, qui ab aliis dicitur ſpecialis, & eſt ille, qui competit ei, cui Sacerdos Sacrificium applicat juxta praxim Eccleſiæ. De effectu ſpecialiſſimo, quod ſit finitus, non eſt dubium; quia correſpondet actioni Sacerdotis, inquantum perſona privata eſt, quæ eſt finitæ dignitatis. De effectu Generali, quod ſit etiam finitus intenſive, patet; quia aliter ſtatim omnes animæ e purgatorio liberarentur. Dicitur tamen Sacrificium eſſe relate ad hunc effectum aliquo modo infinitum extenſive, quatenus non tot prodeſt, quin poſſit prodeſſe pluribus. Quare ſolum de effectu, qui dicitur Medius, quæritur; An ſit infiniti valoris, ita ut æque proſit ſingulis, ſive pro pluribus, ſive pro paucioribus offeratur?

Bonac., Suar., Con., Trull. docent eſſe finitum valorem Sacrificii relate ad hunc effectum Medium ex opere operato productum; non ſecus ac relate ad effectum ſpecialiſſimum proprium Sacerdotis; Unde ſi pro multis idem Sacrificium offeratur, minus proſit ſingulis, quam ſi offeratur pro paucis: Sicut Oratio ex opere operantis efficacior eſt ad impetrandum, ſi pro uno offeratur, quam ſi pro multis.

Dico equidem primo: Hoc Sacrificium non ſolum habet valorem, & dignitatem intrinſecam infinitam, ſed etiam vim cauſativam ſuorum effectuum intenſive infinitam in actu primo proximo.

Probatur, quia illa cauſa dicitur habere virtutem cauſativam in actu primo proximo intenſive infinitam, quæ poteſt producere effectus intenſive perfectiores, & perfectiores in infinitum: Sicut Omnipotentia Dei dicitur habere virtutem productivam intenſive infinitam in actu primo proximo: quamvis non poſſit producere creaturam aliquam perfectionis categorematice, & ſimpliciter infinitæ. Cum enim poſſit producere creaturas perfectiores, & perfectiores ſyncategorematice in infinitum, ideo dicitur habere vim cauſativam in actu primo proximo intenſive infinitam, & ipſa Omnipotentia conſequenter eſt ſimpliciter & categorematice intenſive infinita: atqui hoc ſacrificium eſt hujuſmodi. Nam ex D. Th. quæſt. 79. art. 5. producit effectum juxta diſpoſitionem participantium de Sacrificio: Cum autem diſpoſitio poſſit magis, magiſque creſcere in infinitum; idcirco poterit Sacrificium cauſare effectus perfectiores, & perfectiores in infinitum. Idemq; pariter dicas de Euchariſtia, ut Sacramentum eſt, quod ſimiliter juxta diſpoſitionem ſuſcipientis gratiam producit, ut ſic homines excitentur ad devotiſſime illud ſuſcipiendum: Et hinc colligitur, quare non ſatis ſit unum Sacrificium ad omnia bona obtinenda, ad placandum Deum pro omnibus culpis, & ad ſatisfaciendum pro omnibus pœnis: Hoc enim non oritur ex inſufficientia Sacrificii, ſed devotionis noſtræ. Quod etiam eruitur ex illis verbis Canonis: *Et omnibus Orthodoxis, quorum tibi fides cognita eſt, & nota devotio.*

V. Dico ſecundo cum Nugno, Cajet., Pal. de Sacrificio punct. 6., Vaſqu. diſp. 231. de Euchar. contra Suar. apud Dian. part. 5. tract. 14. reſol. 81. Sacrificium hoc non ſolum habere vim cauſativam ſuorum effectuum infinitam in actu primo proximo intenſive, ſed etiam extenſive. Ad eum modum quo Omnipotentia vim habet cauſativam in actu primo proximo infinitam non ſolum intenſive, ſed etiam extenſive; quatenus non ſolum poteſt producere creaturas perfectiores, & perfectiores in infinitum, ſed etiam plures & plures in infinitum; Eſto non poſſet producere multitudinem categorematice infinitam; quam multi Doctores cenſent repugnare.

Probatur. Habet hanc vim cauſativam ſuorum effectuum in actu primo proximo, non ſolum intenſive, ſed etiam extenſive, ſyncategorematice infinitam Sacrificium incruentum Crucis, quatenus æque prodeſt ſingulis, ſive pro pluribus, ſive pro paucioribus offeratur: ergo idem dicendum de hoc ſacrificio incruento. Et ſane Miſſa æque prodeſt ſingulis, ſive a pluribus, ſive a paucioribus audiatur; ergo pariter æque prodeſt eadem Miſſa ſingulis, ſive pro paucioribus, ſive pro pluribus a Sacerdote applicetur. Ratio a priori eſt, quia cum habeat vim cauſativam intenſive infinitam, ut diximus in prima concluſione, non poteſt non habere pariter vim extenſive infinitam; ſicut ſi daretur vis calefactiva infinita intenſive, hæc eſſet pariter infinita extenſive; ita ut ejus efficacia relate ad ſingula ſubjecta eadem ſit, ſive u-

ni tantum, ſive pluribus applicetur.

Confirmatur, quia ex Suar., eadem particula conſecrata, ſive diviſa, ſive replicata, ſi applicetur infinitis, eodem modo ſingulis cauſat gratiam, ac ſi uni tantum applicaretur per manducationem: ergo idem dicendum de Euchariſtia, ut Sacrificio. Quod latius in Curſu Theologico proſecuti ſumus.

Oppones uſum Eccleſiæ; nam qui offert Sacrificium, verbi gratia pro anima ſui parentis, ita ut illi proſit, quantum prodeſſe poteſt, applicat ſolum pro tali anima Sacrificium, & non pro aliis.

Confirmatur; quia aliter poſſet duplex ſtipendium pro eadem Miſſa recipere Sacerdos, qui illam applicat pro duobus, quod proſcribitur in Theſi X. Alex. VII.

Reſpondeo, uſum Eccleſiæ eſſe hujuſmodi propter majorem ſecuritatem, cum opinio noſtra non ſit omnino certa. Adde, quod qui petit Sacrificium, vult, ut ſibi applicetur non ſolum fructus Sacrificii, qui habetur ex opere operato, ſed etiam qui habetur vi orationum, quæ in Miſſa dicuntur, ex opere operantis; hic autem fructus eſt finitus, & conſequenter ſi pluribus applicaretur, minus prodeſſet ſingulis.

Ad confirmationem negatur ſequela, quam aliqui olim immerito concedebant. Ratio eſt primo, quia ſtipendium non datur Sacerdoti, niſi pro ſuſtentatione ejuſdem, quæ eadem eſt, ſive pro pluribus, ſive pro uno tantum Miſſam offerat. Secundo, quia qui petit Miſſam, vult eſſe ſecurus de toto fructu Miſſæ, & ideo vult, ut tantum ſibi Miſſa applicetur, ne exponatur periculo, quod minus ſibi proſit, ſi pro pluribus applicetur. Unde contra juſtitiam peccaret, qui ſtipendio accepto promitteret uni Miſſam, illamque deinde pro pluribus applicaret. Tertio, quia fructus Miſſæ, qui habetur ex opere operantis vi orationum, quæ in illa dicuntur, eſt finitus, & petitur ab eo, qui dat eleemoſynam pro Miſſa; unde ſi pluribus applicaretur eadem Miſſa, minus ſingulis relate ad talem effectum prodeſſet.

Hinc ſequitur, rejiciendam eſſe opinionem illam, quod ſi debeat Sacerdos celebrare unam Miſſam pro Titio, a quo accipit ſtipendium, & alteram pro Cajo, cui illam promiſit, vel pro defuncto, cui debet ex voto, poſſit una Miſſa his omnibus obligationibus ſatisfacere. Ratio eſt, tum quia licet non minueretur fructus Sacrificii, qui habetur ex opere operato, minueretur tamen fructus, qui habetur ex opere operantis vi orationum, precum, & aliarum piarum actionum, quæ in Miſſa fiunt a Sacerdote, ut Miniſtro Eccleſiæ: Tum etiam quia cum hæc opinio ſit incerta, qui dedit ſtipendium, & is, cui promiſſa eſt miſſa, exigunt, ut pro ſe adæquate miſſa offeratur, ne exponantur periculo, quod minus accipiant. Quare licet poſſit aliis obligationibus, quæ non ſunt ex juſtitia, quilibet ſatisfacere, ſequendo opinionem probabilem: Verbi gratia, qui debet jejunare, vel recitare officium ſatisfacit, ſi jejunet, aut recitet officium eo modo, quo probabiliter ſatisfit; At qui debet ſatisfacere obligationi ex juſtitia, non poteſt ſequi opinionem probabilem, omiſſa certa; cum non detur æqualitas exigita a juſtitia inter debitum certum, & ſolutionem probabilem, & incertam.

Circa fructum Miſſæ ſpecialiſſimum, docuerunt nonnulli apud Dian. part. 1. tract. 14. reſol. 14., quod poteſt Sacerdos duplicatum ſtipendium pro eadem Miſſa accipere, quando applicat pro offerente ſtipendium non ſolum fructum medium, ſed etiam hunc ſpecialiſſimum, quæ tamen opinio jure merito proſcripta eſt ab Alex. VII., & antecedenter in decreto Urbani VIII., tum quia ſtipendium datur pro ſuſtentatione Sacerdotis, ut proinde non poſſint pro eadem Miſſa multiplicari ſtipendia; tum etiam quia incertum eſt, an poſſit hujuſmodi fructus ſpecialiſſimus alteri applicari; ut fuſius diximus explicando in Trutina octavam Theſim ab Alex. VII. confixam.

ARTICULUS IV.

A quibus, & quomodo fructus hujus Sacrificii participari poſſint?

I. *Quonam pacto pro Beatis offerri poſſit Sacrificium?*

II. *Valide, & licite pro non Baptizatis offertur.*

III. *Cur animæ purgantes non ſint capaces fructuum Sacramentorum, ſint vero capaces, ut pro iis Sacrificium offeratur?*

IV. *Probabile eſt, quod illicite dumtaxat, non vero invalide pro excommunicatis vitandis offeratur.*

V. *Num poſſit offerri mentaliter pro excommunicatis vitandis, ſi ſint contriti, & per*

per ipſos non ſtet, quominus abſolvantur?

VI. Probabilius pro excommunicatis toleratis publice offerri Sacrificium poteſt.

VII. In Offerente requiritur intentio ſaltem habitualis applicandi illud ei, cui vult prodeſſe, quin tamen poſſit fructus Sacrificii ſuſpendi.

VIII. Is, pro quo offertur Sacrificium, debet eſſe de præſenti capax, ac indigens fructu Sacrificii.

I. QUæritur primo; An poſſit hoc Sacrificium applicari, & valide offerri pro Beatis, aut pro damnatis, ita ut poſſit aliquo pacto illis prodeſſe?

Reſpondeo negative, cum non ſint capaces fructuum hujus Sacrificii. Hinc audiendi non ſunt, qui dixerunt pœnas inferni in damnatis minui vi hujus Sacrificii. Nam in iis *Judicium fiet ſine miſericordia*, ut habetur Jacobi 2. Quare ſi quis offerat Sacrificium pro anima Titii, quæ eſt damnata, aut etiam beata, fructus illius Sacrificii cedunt in utilitatem ſacrificantis, ſi habeat intentionem illud ſibi applicandi in defectu alterius; aliter reponuntur in theſauro Eccleſiæ, ut notat Henr. lib. 3. cap. 18. Puto tamen, quod ſatis ſit intentio interpretativa applicandi illud ſibi, ſi non prodeſt alteri, juxta illud Pſal. 34. *Oratio mea in ſinum meum convertetur*. Sicut autem Beatis prodeſſe Sacrificium non poteſt, quatenus ſatisfactorium, aut propitiatorium, ſeu placativum Dei, ut patet; ita neque ut impetratorium relate ad gloriam eſſentialem; ſolum poteſt illis prodeſſe, ut impetratorium relate ad gloriam accidentalem extrinſecam ipſis Sanctis; Sed in hoc ſenſu potius prodeſt nobis, qui illos glorificamus: Propterea ſicut non poteſt offerri Sacrificium pro Deo directe, ut ſcilicet Deo reſultet gloria accidentalis, ita nec pro Sanctis; & ſicut in oratione Dominica dicimus, *Sanctificetur nomen tuum*, non orando directe pro Deo, ſed directe pro nobis, ut ſanctificemus ejus nomen, indirecte petendo extrinſecum honorem Dei, ita quando offerimus Sacrificium propter gloriam extrinſecam alicujus Sancti, vel Dei: Et quia Sacrificium hoc eſt etiam Euchariſticum, ideo poteſt Deo offerri etiam in gratiarum actionem pro beneficiis collatis Sanctis. Nec poteſt non eſſe gratiſſimum Angelo noſtro Tutelari, quod Sacrificium Deo offeramus in quantum Euchariſticum in gratiarum actionem, quod gratia efficaci illum munierit in prælio illo magno, quod inter Michaelem Archangelum, & draconem commiſſum fuit.

II. Quæritur ſecundo; An poſſit Sacrificium hoc valide offerri pro non baptizatis?

Reſpondeo affirmative cum Suar., & aliis contra Vaſq; ſicut enim poteſt non baptizatis conferri Sacramentum Baptiſmi, ut fiant membra Eccleſiæ, ita poteſt non ſolum orari, ſed etiam offerri Sacrificium pro non baptizatis, impetrando illis ex opere operato auxilium, ut baptizentur: Cum enim Sacrificium incruentum ſit applicatio cruenti; ſicut cruentum fuit quoad ſufficientiam oblatum etiam pro infidelibus, ita poteſt offerri incruentum; Quamvis non poſſit illis prodeſſe, quatenus ſatisfactorium eſt, quia non poteſt ſatisfacere pro pœnis debitis ei, qui eſt in peccato mortali; nec ulla pœna remittitur ei, cui debetur pœna æterna. Adde, quod etiam licite id fieri poſſit; nam Apoſt. 1. ad Timoth. 2. dicebat, obſecrationes, & orationes fieri pro Regibus, qui tunc erant infideles: Et Eccleſia in die Paraſceves orat pro Catechumenis, & pro Paganis. Ex quibus ſequitur, a fortiori applicari poſſe Sacrificium pro baptizatis peccatoribus, eſto nec illis prodeſſe poſſit, quatenus eſt ſatisfactorium.

III. Quæritur tertio, An poſſit applicari pro animabus exiſtentibus in Purgatorio?

Reſpondeo affirmative, ex Trid. ſeſſ. 22. can. 3., poteſt enim illis prodeſſe, quatenus ſatisfactorium eſt, remittendo illis pœnas ex opere operato; ſicut etiam quatenus impetratorium, obtinendo auxilia, quibus alii excitentur ad exhibenda pro illis Deo opera pietatis. Immo poteſt pro illis offerri in quantum Euchariſticum, ſeu in quantum eſt Sacrificium gratiarum actionis, gratias Deo agendo, quod illos in ſtatu ſalutis poſuerit. Neque dicas, animas purgatorii non eſſe capaces fructuum Sacramentorum: ergo neque Sacrificii. Diſparitas enim eſt, quia Sacramenta ordinantur ad producendam gratiam, in qua non poſſunt creſcere; Sacrificium vero ad remiſſionem pœnarum, cujus ſunt capaces. Præterea Sacramenta applicari non poſſunt ſoli animæ exutæ e corpore, cum ſint ſenſibilia, ſecus vero Sacrificia, ut patet.

IV. Quæritur quarto; An poſſit pro excommunicatis Sacrificium offerri?

Reſpondeo, & dico primo; Sacerdos applicare poteſt Miſſam pro excommunicatis vitandis ut perſona privata; eo ſcilicet pacto, quo poſſunt pro iiſdem offerre Sacrificium, qui miſſæ interſunt, & qui dat eleemoſynam pro Miſſa. Ita communiter contra Fabrum apud Dian. part. 5. tract. 9. reſol. 57. Ratio eſt, quia Eccleſia privat excommunicatos ſolum communibus ſuffragiis, atque adeo privat illos ſolum Sacrificio, ut oblato in perſona Chriſti, vel Eccleſiæ. Unde fit, quod poſſit Sacerdos privatim orare ſola mente in *Memento* pro excommunicatis vitandis, non tamen per orationes, quæ nomine Eccleſiæ funduntur.

Dico ſecundo conſequenter; Non poteſt Sacerdos pro excommunicatis vitandis offerre Sacrificium ut perſona publica, ſeu nomine Chriſti, vel Eccleſiæ, aut ſic pro illis orare; cum id directe prohibeatur per excommunicationem, qua privantur communibus ſuffragiis Eccleſiæ.

Utrum autem illicite ſolum, an etiam invalide pro iis Miſſa offerretur a Sacerdote in perſona Chriſti, & ut ejus Miniſtro? Tamb. de Sacrif. Miſſæ lib. 2. cap. 2. §. 4. num. 7. putat, quod invalide; unde teneretur ad reſtitutionem, qui acciperet ſtipendium pro Miſſa applicanda excommunicato vitando. Sed verius Coninch quæſt. 82. art. 1. num. 159. quod ſolum illicite; quia Eccleſia poteſt quidem prohibere, ne offeratur pro his Sacrificium; non poteſt tamen efficere, ne Sacrificium producat ſuos effectus ex opere operato juxta Chriſti inſtitutionem illis, qui talium effectuum ſunt capaces; Sicut poteſt prohibere, ne Sacerdos excommunicatus conſecret, non tamen poteſt efficere, ne valide conſecret, ſi illicite conſecraret. Quare excommunicatus vitandus ſolum privatur fructu Sacrificii proveniente ex parte Eccleſiæ; non vero fructibus provenientibus ex inſtitutione Chriſti. Unde fit, non teneri ad reſtitutionem Sacerdotem, qui illicite acciperet eleemoſynam ad ſui ſuſtentationem pro offerenda Miſſa pro hoc excommunicato: Sicut enim totum ſtipendium poteſt retinere, (ut idem Tamb. loc. cit) qui offert Miſſam vel pro peccatore, vel pro Turca; qui non poſſunt omnes fructus Sacrificii percipere; cum non poſſit iis Sacrificium prodeſſe, prout eſt ſatisfactorium; etenim qui erogant eleemoſynam, interpretative ſolum volunt id, quod poſſunt rationabiliter percipere: ita in caſu noſtro.

V. Dubium tamen eſt, an poſſit licite Sacrificium in perſona Chriſti offerri pro excommunicato vitando, ſi conſtet, quod ſit contritus, & per ipſum non ſtet, quominus abſolvatur?

Sotus, Con., Vaſq., Hurt. apud Tamb. loc. citat. negant, quia adhuc eſt excommunicatus, eumque ad terrorem aliorum punit Eccleſia: Quare ſicut non poteſt hic accedere ad recipienda Sacramenta, ita nec poſſunt illi applicari Sacrificia, etiamſi ſit in gratia, & per ipſum non ſtet, ne abſolvatur; licet aliter potuerit Eccleſia decernere. Sed probabilius affirmant Fagund. de Præc. Eccleſiæ lib. 3. cap. 12. & Dian. part. 5. tract. 9. reſol. 76.; quia Eccleſia non intendit punire tam graviter Dei amicos. Verum quidem eſt, quod hujuſmodi excommunicati non poſſint Sacramenta ſuſcipere, nec poſſint pro illis publice preces fundi; quia hoc pertinet ad forum externum; ſecus vero, ſi Sacrificium Sacerdos applicet mentaliter pro illis.

VI. Dico tertio, pro excommunicatis toleratis poteſt etiam Sacrificium offerre Sacerdos, ut perſona publica, & pro iis orare, ut communius docent cum Lug., Con., Bonac. contra Suar., & Vaſq. apud Dian. part. 5. tract. 9. reſol. 74. Ratio eſt, quia Concilium Conſtantienſe permittit omnem communicationem cum his excommunicatis ad dilatandas conſcientias fidelium. Et quamvis id faveat excommunicatis indirecte, non proinde obſtat, quominus directe talis conceſſio faveat fidelibus, quatenus poſſunt ſine ſcrupulo pro iis orare; Et favet etiam Sacerdoti per hoc, quod poſſit, verbi gratia, eleemoſynam accipere, ut applicet Miſſam pro illis. Unde fit, quod iiſdem excommunicatis non liceat talem eleemoſynam dare; liceat tamen Sacerdoti, cui offertur, illam accipere.

Neque dicas cum Vaſq. de Excom. dub. 2., quod quando Concilium permittit communicationem cum his excommunicatis, etiam in divinis, non permittat applicationem Sacrificii; quia hæc fit ſola mente, & excommunicato longe diſtante; Unde id non poteſt dici communicatio permiſſa cum excommunicato. Nam in Eccleſia pro eodem veniunt communicatio Sanctorum, & participatio ſuffragiorum; Et in cap. *A nobis* 28. *de Sent. excommunicationis*, iſta duo communicare cum aliquo, & publica ſuffra-

fra-

fragia illi applicare, aut ſimul conceduntur, aut ſimul prohibentur; ergo cum concedatur communicatio cum excommunicatis toleratis, conceditur etiam, quod poſſint participare publica ſuffragia, atque adeo quod poſſit pro iis Sacrificium Miſſæ applicari.

Adverte tamen cum Suar. diſp. 78. ſect. 2., dupliciter poſſe offerri Sacrificium pro Hæreticis, & aliis excommunicatis. Primo directe pro bono ipſorum ſive ſpirituali, ſive temporali; Secundo indirecte, intendendo eorum converſionem pro bono, & augmento Eccleſiæ; Quamvis autem non poſſet directe pro iis Sacrificium offerri; poſſet tamen indirecte, intendendo principaliter bonum Eccleſiæ: In quo ſenſu in die Paraſceves Eccleſia orabat publice pro Hæreticis olim ante Concilium Conſtantienſe, quando nulla communicatio cum toleratis tunc permittebatur; Niſi velimus dicere, quod Eccleſia ſibi diſpenſaret pro tali die.

VII. Quæritur quinto; Quænam requirantur ex parte offerentis, ut poſſint percipi fructus hujus Sacrificii ab iis, pro quibus offertur?

Reſpondeo, requiri, quod offerens velit pro illis Sacrificium offerre, & applicare. Ratio eſt, quia celebrans eſt conſtitutus a Chriſto diſpenſator talium fructuum, ut illos, cui maluerit, applicet: Quare ſi nulli applicet, nec ſibi velit ſaltem interpretative applicare, remanebunt in theſauro Eccleſiæ, qui poſſit a Pontifice per indulgentias, quas concedit, diſpenſari. Notat autem Trull. dub. 6., quod Sacerdos, quando nulli applicat, cenſetur velle ſibi applicare per generalem illam voluntatem, qua quiſque ſemper intendit ſibi prodeſſe, quantum poteſt: Debet tamen Sacerdos habere, dum actu celebrat, intentionem ſaltem virtualem, aut etiam habitualem non retractatam applicandi alicui hoc Sacrificium (ut Doctores docent contra Vaſq. apud Tamb. l. 2. cap. 2. §. 10.) cum communiter homines ſoleant ſic de ſuis rebus diſponere. Nec ſatis eſt, ſi poſt Sacrificium illud applicet, quia non poteſt ſuſpendere fructus hujus Sacrificii, ſicut nec Sacramenti. Unde fit, quod ſicut non poteſt offerenti eleemoſynam applicari Sacrificium jam præteritum nulli alteri applicatum, ita nec poſſit applicari Sacrificium pro iis, qui dabunt eleemoſynam in futurum; vel quos Deus ſcit poſt aliquot dies hoc, vel illud eſſe facturos; vel pro eo, qui primo eſt moriturus; ut docent Suar., Con. quæſt. 8. num. 108., & alii communiter contra Henr. lib. 9. cap. 22. num. 2. Ratio eſt ex Suar., Lug., & aliis apud Tamb. lib. 2. cap. 2. §. 8., quia quamvis Deus de facto ſciat, quiſnam ſit ſtipem daturus, vel primo moriturus, &c. tamen per hoc non vitatur, quod effectus Sacrificii non ſuſpenderentur. Etenim ſæpe accidit, quod non indigeat nunc fructibus Sacrificii, (verbi gratia, ſatisfactione illa) qui craſtina eſt daturus ſtipem pro Miſſa, aut moriturus, atque adeo fructus Sacrificii deberent in ſuſpenſo remanere, ut poſſent percipi ab illo, quando futurum eſt, ut indigeat. Chriſtus autem noluit, poſſe nunc applicari ſatisfactionem Sacrificii Titio pro peccatis futuris, ne daret impunitatem peccandi: & ideo prohibita eſt a Paul. V., & a Sacra Congregat. Conc. die 15. Novembris anno 1605. hujuſmodi anticipata celebratio pro incerto eleemoſynam oblaturo. Diximus autem art. 2. probabiliter voluntati offerentis ſtipem ſatisfacere Sacerdotem, qui ante ſumptionem applicat Miſſam; eo quod probabile ſit ſumptionem eſſe partem eſſentialem hujus Sacrificii: Quod ſi Sacrificium in ſola conſecratione conſiſteret, deberet ſaltem in conſecratione calicis haberi iſta applicatio, quia tunc perficitur conſecratio: Unde fit, quod ſi unus conſecrat hoſtiam, & deficiat, & alter conſecret calicem, ad hunc ſecundum pertineat applicare Sacrificium.

VIII. Quæritur ſexto; quænam requirantur ex parte ſubjecti ad hos fructus percipiendos?

Reſpondeo, requiri capacitatem. Propterea peccator, verbi gratia, non poteſt percipere fructum Sacrificii relate ad ſatisfactionem, cum non remittatur pœna ulla illi, qui pœnam meretur æternam, ut communiter docent contra Amicum diſp. 33. ſect. 6.; unde fit, requiri gratiam habitualem in eo, qui percipit ex hoc Sacrificio fructum ſatisfactionis ex opere operato: (quicquid ſit, utrum quando peccator deinde conteritur, reviviſcat fructus talis ſatisfactionis? quod examinant Scholaſtici) Nec damnati poſſunt ullum omnino hujuſmodi fructum percipere ex defectu capacitatis. Requiritur etiam in ſubjecto indigentia talis fructus; quare ante commiſſam culpam nemo poteſt ex hoc Sacrificio percipere fructum ſatisfactionis, quo fruatur, quando eſt peccaturus. Ex quo fit, Sacerdotem optime facere, ſi applicet alteri Sacrificium

ſem-

ſemper ſub conditione, hoc eſt, quod ſi is, pro quo applicat, non indigeat ejus fructu, ex tunc illud applicet huic, vel illi pro libito; vel cui Deus maluerit applicari: Quamvis autem ad percipiendum ſimpliciter fructum hujus Sacrificii non requiratur alia diſpoſitio; tamen probabile eſt, ut ſupra diximus art. 4. ex D. Th., quod magis diſpoſito, ac magis devoto uberior fructus conferatur; Quod colligitur ex iis verbis Miſſæ, *Quorum tibi fides cognita eſt, & nota devotio*.

ARTICULUS V.

De Miniſtro hujus Sacrificii.

I. Num citra mortale poſſit Sacerdos voluntarie diſtrahi in recitatione Horarum?

II. Et an etiam in Miſſæ celebratione?

III. Sacrificium Sacerdotis celebrantis in mortali quoſnam fructus parit?

IV. Quoties teneatur Sacerdos quotannis celebrare?

V. Parochi tenentur diebus Dominicis, & feſtis Miſſam pro Parochianis ſuis applicare, quin poſſint aliam eleemoſynam iis diebus recipere.

VI. Quotidie celebrandum in Eccleſiis Cathedralibus, & Parochialibus, &c.

VII. Num peccetur graviter omittendo unam Miſſam, ſive ex promiſſione gratuita, ſive ex ſtipendio, ſive ex voto debitam?

VIII. Num poſſit Capellanus obligatus ad celebrandum quotidie ſemel ſingulis hebdomadibus vacare?

IX. Num poſſet tunc pro aliis accepto novo ſtipendio celebrare?

X. Num teneatur per alium celebrare, ſi forte ægrotet?

I. DIximus art. ſuper., quando, & quomodo debeat Sacerdos Miſſam applicare. Diximus pariter quæſt. 1. de intentione, quam habere debet conſecrandi; Dicendum hic de attentione, & diſpoſitione in eo requiſita, ac de obligatione celebrandi.

Quæritur primo, an peccet mortaliter Sacerdos, qui voluntarie in Sacrificio diſtrahitur, mente revolvendo ſua negotia, aut philoſophicam aliquam quæſtionem, &c.?

Reſpondeo, in Miſſæ auditione, & in recitatione Horarum, & aliis orationibus requirunt Doctores communiter apud Dian. part. 1. tract. 12. reſol. 2. attentionem internam; Tum quia Eccleſia præcipit actum orationis; oratio autem, cum ſit colloquium cum Deo, ſine actu interno non eſt oratio; tum etiam, quia in cap. *Dolentes* præcipitur, ut officium divinum recitetur *ſtudioſe pariter, & devote*, atque adeo cum attentione interna: Unde ſequitur, teneri ad reſtitutionem fructuum beneficii Beneficiarium, qui ſine attentione interna officium recitavit, perinde ac ſi officium non recitaſſet, cum non ſatisfecerit obligationi recitandi officium, prout debet. Verum Leſſ., Con., Fill., Laym., Lug., & alii cum Dian. loc. cit. putant, probabile eſſe, quod qui ſine attentione interna, & cum voluntaria diſtractione officium recitavit, neque teneatur repetere officium, neque reſtituere fructus beneficii, dummodo recitarit cum ſola attentione externa, puta non confabulando, ridendo, &c., nec exercendo ullum actum incompoſſibilem cum attentione interna, videlicet legendo, ſcribendo, &c. Ratio iſtorum eſt, quia Eccleſia non poteſt præcipere actus internos, cum non poſſit illos punire. Et ad rationes in contrarium reſpondent, orationem ſine attentione interna cum ſola externa, ſi debite fiat, eſſe verum actum religionis externum, & hunc ſolum præcipi ab Eccleſia, quando præcipitur oratio: Sicut ſola adoratio externa idoli ſine interna eſt verus actus idololatriæ, qui etiam prohibetur. Similiter docent, quod quando præcipitur recitatio officii ſtudioſa, & devota, præcipiatur ſolum actus externus ſtudioſus, qui ſcilicet fiat cum talibus circumſtantiis externis, quæ requiruntur ad conſtituendum actum externum religionis, ita ut non peccetur exterius contra religionem. Conveniunt tamen omnes ex Tamb. hic lib. 2. cap. 3. quod peccet ſaltem venialiter, qui voluntarie diſtrahitur; exercet enim aliquam irreverentiam erga Deum ſic illum alloquendo. Equidem tamen communiori ſententiæ adhæreo; quod ſcilicet peccet mortaliter, & quod Beneficiarius ad reſtitutionem fructuum teneatur, ſi abſque ulla attentione interna voluntarie diſtractus recitet Horas. Sicut enim non ſatisfacit Eccleſiæ præcepto, qui in Paſchate communicat in ſtatu peccati mortalis, ut habetur ex theſi 55. ab Innoc. XI. proſcripta; ita nec ſatisfacit præcepto recitandi Horas, aut audiendi Sacrum, qui ſine ulla interna attentione hæc præſtat; quia Eccleſia ſaltem indirecte præcipere poteſt actus internos, ſine quibus conſiſtere non poſſunt actus externi

præ-

præcepti, ut diximus in Expoſitione theſis 14. confixæ ab Alex. VII. oſtendendo, non ſatisfieri præcepto Confeſſionis Eccleſiaſtico per Confeſſionem voluntarie nullam. Sicut autem præcipiendo annuam Confeſſionem, & communionem Paſchalem Eccleſia indirecte præcipit actus internos, ſine quibus ea Sacramenta nonniſi ſacrilege ſuſciperentur; ita præcipiendo recitationem Horarum, aut auditionem Miſſæ, videtur Eccleſia præcipere aliquam attentionem internam, ſive ad Deum, ſive ad ſenſum verborum, quæ proferuntur, aut audiuntur, ſive ſaltem (ut docet Cajet.) ad ipſa verba; ſiquidem ſine aliqua ex his attentionibus internis non videtur conſiſtere poſſe actus religionis præceptus ab Eccleſia, cum præcipiatur Horarum recitatio attenta, & devota. Præſertim, quia, ut notat Buſemb. attentio externa ſine attentione interna, ſaltem ad verba, conſiſtere non poſſe videtur.

II. Dubium nunc eſt, an idem dicendum ſit in celebratione Miſſæ, quod dictum eſt in auditione Miſſæ, & in recitatione divini officii. Reſpondeo, Tamb. loc. citat. docere, quod ſi voluntarie diſtrahatur Celebrans recitando illas Miſſæ partes, quæ non pertinent ad canonem, peccet ſolum venialiter, adhibendo tamen attentionem externam requiſitam, ut dictum eſt de auditione Miſſæ, juxta ſecundam ſententiam: At qui voluntarie diſtrahitur per notabile tempus, dum recitat canonem, (videlicet a *Te igitur*, uſque ad conſumptionem, ex Suar., & ex Gavant. uſque ad orationem dominicam) peccet mortaliter. Ratio eſt, tum quia Sacrificium eſt actus religionis excellentiſſimus, unde majorem attentionem, ac devotionem videtur requirere, quam aliæ orationes; tum etiam quia eſt morale periculum aliquid omittendi, vel non rite operandi myſterium Sacroſanctum.

III. Quæritur ſecundo, An Sacrificium celebratum a Sacerdote in peccato mortali validum ſit, & proſit illi, cui applicatur?

Reſpondeo, validum eſſe; non ſecus ac Sacramentum ab indigno Miniſtro valide conficitur; Parit præterea ſuum fructum, quatenus offertur nomine Chriſti, & Eccleſiæ, ex Trid. ſeſſ. 22. cap. 2.; quia fructus hic confertur ex opere operato, & non dependet a probitate Sacerdotis. Quare in eo ſolum ſenſu poteſt dici, quod minus proſit Miſſa iniqui Sacerdotis, quam juſti; quia Deus minus improbos, quam juſtos exaudit, atque adeo ſolum fructus Sacrificii, qui habentur ex opere operantis a Sacerdote, tamquam perſona privata, deficiunt, quando Sacerdos eſt in mortali, non vero fructus Sacrificii, quatenus Sacrificium eſt, qui habentur ex opere operato a Sacerdote tamquam Miniſtro Chriſti. Immo neque fructus, qui habentur ex precibus Sacerdotis, prout repræſentantis Eccleſiam, & nomine Eccleſiæ orantis, ut notat hic Bonac., dummodo non ſit excommunicatus vitandus; tunc enim Eccleſia non tolerat, ut Sacerdos ipſam repræſentet, & nomine ſuo oret.

Hinc ſequitur, quod Sacerdos, qui ſtipendium accepit pro Miſſa celebranda, ſatisfaciat, etiamſi celebret in mortali, aut cum excommunicatione, ut notat Suar. diſp. 86. Con., Val., Bonac., quia fructus præcipuus Sacrificii ex opere operato perinde habetur. Imo Con. quæſt. 83. num. 195. contra Tamb. lib. 3. cap. 1. ſect. 3. putat, non teneri Sacerdotem danti ſtipendium Sacrificium applicare, quoad fructum ex opere operantis; quia ſolum exigitur fructus ex opere operato; aliter malus Sacerdos non ſatisfaceret. At communius docent, quod dans eleemoſynam pro Miſſa exigat totum fructum, qui poteſt hic, & nunc haberi a Sacerdote; quamvis non exigatur, quod hac de cauſa Sacerdos ſit bonus, & devotus: Et ideo etiam excommunicatus vitandus ſatisfacit offerendo Miſſam; quamvis hæc non poſſit prodeſſe ei, cui applicat, quoad fructus, qui habentur a Sacerdote, ut Miniſtro Eccleſiæ; ſed ſolum proſit quoad fructus, qui habentur a Sacerdote, ut Miniſtro Chriſti.

Notat tamen Suar. diſp. 89., Val., Bonac., quod ſi Sacerdos in mortali celebrans ſibimet applicet Miſſam, non percipiat fructum Sacrificii ex opere operato, quia ponit obicem ad talem fructum; imo ſibi judicium manducat, & bibit: Neque enim eſt eadem ratio, ſi Sacerdos offerat Sacrificium pro aliis peccatoribus. Nam vi Sacrificii Deus poteſt erga alios peccatores, pro quibus offertur, placari, & concedere illis auxilia ad reſurgendum, aut bona temporalia, &c., quamvis non proſit illis, ut ſatisfactorium eſt, ut diximus: At quando Sacerdos offert Sacrificium pro ſe peccatore, cum iterum ſacrilege peccet, irritat iram Dei potius, quam Deum placet.

IV. Quæritur tertio, Quam obligationem

nem habeat ſimplex Sacerdos celebrandi?

Reſpondeo, quamvis Victor., Cajetan. Tamb. lib. 1. art. 8. §. 2., Bonac., Dian. part. 1. tract. 14. reſol. 19., & part. 2. tract. 17. reſol. 19. probabiliter putent, non peccare mortaliter, ſi nunquam celebret, modo in Paſchate communicet; Communius tamen docent teneri ſub mortali aliquoties in anno celebrare; tum quia illa verba, *Hoc facite in meam commemorationem*, continent præceptum divinum; cum Trid. ſeſſ. 22. can. 1. dicat Chriſtum illis verbis præcepiſſe, ut offerrent; uti ſemper Eccleſia intellexit, & docuit; Hoc autem præceptum videtur latum tam erga communitatem, quam erga ſingulos Apoſtolos, & Sacerdotes: Tum etiam, quia in cap. *Dolentes* de celebrat. Miſſar. imponitur pœna ſuſpenſionis ei, qui vix quater in anno celebrat: Tum demum, quia Pius V. apud Trull. hic diſp. 9. juſſit expungi in impreſſione Romana opinionem Cajet. quæſt. 82. art. 1. docentis, tranſgreſſionem hujus obligationis eſſe tantum venialem. Quamvis autem D. Th. quæſt. 80. art. 10. cum Soto putet, debere Sacerdotes celebrare in præcipuis feſtis, in quibus fideles ſolent communicare, atque adeo ex Trull. decies, aut duodecies quotannis; Communius tamen docent apud Dian., ſatisfieri huic obligationi, ſi ter, vel quater in anno celebrent, prout dicitur in cap. *Dolentes*; præcipue die Natalis Domini, Reſurrectionis, Pentecoſtes, & nonnulli addunt Corporis Chriſti, & Aſſumptionis Beatæ Virginis.

V. Parochi tamen, & habentes curam animarum tenentur per ſe, vel per alios celebrare omnibus diebus, in quibus fideles tenentur audire Miſſam, ex Azor., Vaſq., Navar. Ratio eſt, quia Trid. ſeſſ. 23. cap. 14. docet, eos teneri tam frequenter celebrare, ut ſatisfaciant muneri ſuo. Sotus, Bonac., punct. 1. num. 5., & alii apud Tamb. lib. 2. cap. 2. §. 16. putant, teneri Parochos aliquoties, puta ſemel in hebdomada, Sacrificium offerre pro ſuis ovibus, quia Trident. ſeſſ. 23. cap. 1. hæc habet: *Cum præcepto divino mandatum ſit omnibus, quibus animarum cura commiſſa eſt, oves ſuas cognoſcere, pro iis Sacrificium offerre &c.* antonomaſtice autem offerre Sacrificium, ſert applicare pro iis Sacrificium. Alii tamen apud Trull. dub. 9., & Dian. loc. citat. reſol. 26. putant ad id non teneri, niſi ex præcepto Epiſcopi, aut ex conſuetudine ad id obligentur; quia decimæ dantur illis ſolum, ut ſuis ovibus Sacramenta miniſtrent ſuo tempore, & ut divina officia celebrent, ut concionentur, non ut applicent pro iis Sacrificium: Et quamvis Trid. loc. laud. dicat, Curatos ex præcepto divino teneri Sacrificium offerre pro ovibus ſuis, putant Doctores laudati huic præcepto ſatisfieri orando pro iis in Sacrificio, & offerendo pro iis ſpecialiter fructum Sacrificii generalem, etiamſi non applicent pro iis fructum Sacrificii medium. Prior ſententia eſt rationabilior, ac tenenda: Præſertim quia non ſemel Sacra Congregatio id ſtatuit. Decretum, quod recenſetur in Synodo Neapolitana anni 1694. hæc habet, in quadam Lucanenſi: *Cum præcepto divino iis, quibus animarum cura commiſſa eſt, mandatum ſit pro ovibus ſuis Sacrificium offerre, ſæpe alias Sacra Congregatio Concilii cenſuit, Parochos teneri pro Parochianis Sacrificium applicare, atque ea cum diſtinctione, ut ſi redditus pingues ſint, ſingulis diebus, ſi vero tenues, ſaltem diebus feſtis: Idem nunc cenſet quoad Parochos iſtius Civitatis, & Diœceſis; Hoc inſuper addens, ut detrectantes E. V. pro ſuo Paſtorali zelo compellere non gravetur. Hanc Sacræ Congregationis ſententiam E. V. ſignifico, eique manus humillime deoſculor. Romæ* 10. *Maji* 1681. Ejuſdemque tenoris decretum in quadam Piſtorien., & Praten. editum a Sacra Congregat. anno 1699., & ab Innoc. XII. confirmatum legitur in ſecundo tomo conſultationum Canonicarum, & Moralium apprime eruditarum P. Benedicti Chiaretta Soc. Jeſ. Panormitani, Conſul. 169., ubi pariter decernitur, Parochos omnes, ſive congruam habeant, ſive non, teneri in diebus dominicis, & feſtis celebrare, & Sacrificium applicare pro ſuis Parochianis, quin poſſint iiſdem diebus aliam eleemoſynam recipere.

VI. Demum in Cathedralibus, Collegiatis, conventualibus, & parochialibus, in quibus eſt conveniens numerus Sacerdotum, debet quotidie celebrari, niſi rationabilis cauſa excuſet; idque tum ex præcepto Eccleſiæ in cap. *Cum creatura de celebrat. Miſſar.*, tum ex uſu Eccleſiæ habente, ut communiter Doctores docent, vim legis. Hæc autem obligatio primo, & per ſe ſpectat ad Rectores iſtarum Eccleſiarum, qui id curare tenentur.

VII. Quæritur quarto, An peccet mortaliter, qui omittit Sacrum alteri promiſſum?

Reſpondeo, Navar., & Bonac. de Contract.

tract. diſput. 3. quæſt. 12. punct. 1. apud Tamb. lib. 3. cap. 1. §. 9. affirmare, quia una miſſa videtur materia gravis. Sed Sanch., Fagund. negant, quia in hujuſmodi promiſſionibus non eſt attendendum ad damnum ſpirituale; (aliter qui omitteret dicere Pater noſter, quod promiſit, peccaret mortaliter, quia affert damnum ſpirituale, quod eſt longe majus quovis temporali) ſed eſt attendenda quantitas ſtipendii, quæ in caſu noſtro eſſet unius caroleni. Addit Sanch. de Matrim. lib. 1. diſp. 5. num. 24., quod quantitas notabilis in materia fidelitatis debet eſſe quadruplo major, quam in materia juſtitiæ; quare ſi ut peccetur mortaliter contra juſtitiam deberent omitti v. gr. tres miſſæ debitæ ex ſtipendio, ut peccetur mortaliter contra fidelitatem, debent omitti duodecim miſſæ promiſſæ. Quinimo Sà, & alii docent, regulariter loquendo, obligationem ex fidelitate etiam in materia gravi non eſſe gravem, niſi grave damnum obveniat promiſſario ob fidem non ſervatam; tunc enim læderetur juſtitia propter hujuſmodi damnum injuſte illatum.

Verum quando Miſſa eſt debita ex ſtipendio, communiter docent apud eundem Tamb., quod graviter peccetur, ſi una tantum miſſa ex contractu oneroſo debeatur; non ſecus ac peccatur graviter, ſi omittatur auditio unius miſſæ debitæ ex voto, aut ex præcepto Superioris: Eſto Pelliz. tract. 5. cap. 9. num. 20., & tract. 8. cap. 1. num. 137. putet, quod etiamſi miſſa ſit debita ex ſtipendio, adhuc leviter per ſe loquendo peccetur per omiſſionem unius tantum miſſæ: non enim peccatur graviter ratione damni temporalis, ut conceditur; neque ratione damni ſpiritualis, quia hoc in genere damni ſpiritualis non eſt grave, cum levi ſtipendio redimi poſſit: Quod videtur docere Palaus tract. 22. diſp. unica, punct. 14., & alii viri docti ab eodem Pelliz. conſulti. Dixi per ſe loquendo; nam ſi quis, verbi gratia, indigeat miſſa propter gravem neceſſitatem, puta propter ægritudinem filii, non ſolum omittere, ſed etiam differre miſſam per unum, aut alterum diem, eſt mortale, ſi Sacerdos conſenſit ad ſtrictam obligationem per reſpectum ad illam urgentem neceſſitatem: fieri enim poſſet, ut filius non moreretur, ſi tempore præfixo miſſa fuiſſet celebrata.

Hinc ſequitur primo, quod differre celebrationem miſſarum debitam ex ſtipendio, per ſe loquendo, tunc ſit mortale, quando tempus eſt notabile: Quod alii docent eſſe duos menſes; Alii cum Ledeſm., Villal., Lugo de Euchar. ſect. 2. num. 34. tres menſes; Alii arbitrio prudentis judicandum, attenta neceſſitate petentium miſſas, numero illarum, aliiſque circumſtantiis. Communiter tamen rejiciunt Peyrinum, qui apud Tamb. loc. citat. putat, tempus notabile in hac re eſſe ſpatium trium annorum.

Sequitur ſecundo, quod qui unam miſſam homini ſub juramento promiſit, non peccet mortaliter, ſi illam omittat, ſuppoſita probabiliſſima ſententia, quod juramentum promiſſorium in materia levi non obliget graviter, non ſecus ac votum in re levi: Contra vero peccat graviter ex Pal. de Euch. punct. 14., qui omittit unam miſſam debitam ex voto, aut ex juramento Deo exhibitam, aut impoſitam ex præcepto Superioris, vel confeſſarii. Ratio eſt, quia in his caſibus materiæ gravitas deſumenda eſt ex cultu, & honore, qui Deo per Sacrificium exhibetur. Quod ex eo patet, quia aliter omittere auditionem Sacri die feſto, vel debitam ex voto, &c. eſſet materia levis, & peccatum veniale.

VIII. Quæritur quinto, an peccet mortaliter Capellanus, qui habens obligationem celebrandi quotidie, ſemel in hebdomada omittit celebrare ex reverentia?

Reſpondeo cum Zanard., & aliis apud Dian. part. 1. tract. 14. reſol. 28. quod ſi in inſtitutione Capellaniæ dicatur, quod Capellanus quotidie vel per ſe, vel per alium celebret, non poſſit ullo die miſſam debitam omittere; ſicut neque ſi dicatur, quod in tali loco quotidie celebretur: At ſi eligatur Capellanus, qui quotidie celebret, poterit hic ex cauſa majoris honeſtatis, & reverentiæ unam miſſam in hebdomada omittere; Quod etiam fert conſuetudo introducta, ut notat idem Dian.. Non poteſt tamen eo die pro alio celebrare accepto ſtipendio, ut docent communiter Doctores apud Dian. part. 10. tract. 14. reſol. 34., & Tamb. lib. 3. cap. 3. §. 2. Non negaverim tamen, probabilem eſſe opinionem Tamb. apud Dian. part. 2. tract. 14. reſol. 14., quod poſſit Capellanus juxta conſuetudinem receptam ſemel in hebdomada vacare, etiamſi in inſtitutione Capellæ dicatur, quod in tali loco quotidie celebretur; quia cenſetur fundator velle morali modo obligare perſonam ad quotidianam miſſam, & morali modo vel-

velle honorare locum, quem elegit miſſa quotidiana decorandum: Excipe tamen niſi expreſſe dicatur, quod ſine interruptione quotidie celebretur; tunc enim ad tale onus conſenſit Capellanus. Excipe etiam, ſi onus ſit impoſitum Eccleſiæ, vel Monaſterio curandi efficere, ut celebretur miſſa quotidiana: Vel ſi dicatur, quod Capellanus per ſe, vel per alium celebret quotidie; cum enim tali oneri per diverſos Sacerdotes ſatisfieri poſſit, non præſumitur, quod fundator velit permittere vacationem ſingulis hebdomadis. Ubi notandum cum Sà, & Trull. dub. 11., quod Capellanus ſemper poſſit per alium ſatisfacere, niſi expreſſe obligetur, ut per ſe ipſum celebret: Ratio eſt, quia qui per alium facit, per ſe ipſum facere videtur.

IX. Paucis hic recolo, quod fuſius dixi in calce exponendo decimam theſim ab Alex. VII. confixam in Trutina Theſium damnatarum, videlicet ex Sacris Canonibus, ex decretis Sacræ Congregationis, ex communi Doctorum auctoritate, & ex ipſo rationis dictamine conſtare, quod ſi Capellanus teneatur quotidie accepto ſtipendio celebrare, licet poſſit aliquando honeſtatis, ac debitæ devotionis cauſa, (ut habetur in cap. *Significatum de Præbendis*) non vero cauſa otiandi a celebrando abſtinere, immo licet poſſit ex conſuetudine introducta ſemel ſingulis hebdomadis, ne indevote celebret, ſeu ob majorem devotionem vacare; nihilominus ſi iis diebus, quibus vacare permittitur, vellet celebrare, non poterit pro alio celebrare, quam pro fundatore Capellaniæ, a quo ſtipendium quotidianum accipit, aliter duo ſtipendia pro eadem miſſa reciperet, ſi vellet tunc pro aliis, accepto novo ſtipendio, celebrare: Eſto ex benigna Fundatoris voluntate præſumi poſſit, quod poſſit quotannis ſexies circiter pro ſe, vel pro amicis, aut ob aliam urgentem cauſam celebrare abſque novo ſtipendio. Adverſus hanc ſolidam doctrinam adduci ſolet conſuetudo in contrarium, videlicet quod non ſolum poſſit Capellanus ſemel in hebdomada vacare honeſtatis cauſa, ſed etiam quod poſſit pariter iis diebus, quibus licite poteſt non celebrare pro Fundatore, conari ad devote celebrandum pro alio, & ab hoc accipere novum ſtipendium, quia non videtur hac in re Fundator poſſe eſſe rationabiliter invitus. Equidem tamen, poſitis tot Decretis Sacræ Congregationis in contrarium, & communi Doctorum auctoritate, cenſeo abuſum hunc potius eſſe in aliquibus locis, quam conſuetudinem legitime introductam. Si tamen alicubi de hac conſuetudine conſtaret, necnon de lapſu temporis ad conſuetudinem præſcribendam requiſito, id permitti poſſet. In dubio tamen, num ea ſit conſuetudo, an abuſus, cenſendum eſt, eſſe abuſum, quia poſſeſſio ſtat pro lege obligante, & non pro libertate.

X. Præterea dubium eſt primo; An ſi Capellanus obligetur ad celebrandum per ſe ipſum, non per alium, teneatur ponere ſupplementum, ſi ſit infirmus, aut in carceribus?

Reſpondeo cum communi apud Tamb. lib. 3. cap. 5., & Lug. diſp. 21. ſect. 2. num. 29., non teneri, ſi ſit breve impedimentum; (quando Teſtator non expreſſit, quod nunquam miſſa deeſſet) non enim deterioris conditionis debet eſſe, quam famulus ægrotans, cui ex Lege *Arboribus ff. de Uſufructu* ſalarium non eſt denegandum, ſi exiguo tempore ægrotet; tenetur tamen ſupplementum ponere, ſi impedimentum ſit longum, videlicet ex Barboſ. decem dierum, ex Bonac. quindecim, ex Petro Navar. unius menſis, ex Lug., & Peyrin. apud Dian. part. 5. tract. 13. reſol. 51. duorum menſium; quia in jure, quod eſt infra tale tempus, breve judicatur. Quod ſi culpa ſua ſit excommunicatus, ſuſpenſus, interdictus, &c., tenetur per alium ſupplere, donec abſolvatur; quia non præſumitur, quod Fundator velit deobligare eum, qui culpa ſua eſt impeditus: Qua de cauſa diſtributiones debentur ei, qui ægrotat, non vero illi, qui ſua culpa eſt excommunicatus.

Dubium eſt ſecundo, an poſſit conferri Capellania Clerico non Sacerdoti, qui per alium ſatisfaciat?

Reſpondeo, Buſemb. apud Tamb. lib. 3. cap. 7. negare; Marchin. concedere, ſi infra annum ordinari poſſit Sacerdos; Sicut in Beneficiis Sacerdotalibus ſufficit iſta potentia proxima ad Sacerdotium: Bonac. vero hic punct. 9. §. 1. cum Fagund., primo Eccleſiæ præcepto lib. 3. cap. 9. abſolute affirmat; quando Fundator non præſumitur velle Sacerdotem, qui poſſit per ſe ſatisfacere; ſicut beneficia ſimplicia conferri poſſunt Clerico, vel Sacerdoti.

Dubium eſt tertio, an peccet, & obligetur ad reſtitutionem ſtipendii Capellanus, qui obligatus per ſe ipſum celebrare, celebrat per alium?

Reſpondeo cum Bonac., & Tamb. loc. citat.,

tat., peccare mortaliter, niſi excuſet parvitas materiæ, quia facit contra mentem Fundatoris, & contra pactum; non tenetur tamen ad reſtitutionem, quia habetur fructus Sacrificii ex opere operato per ſe intentus per alium Sacerdotem. Propter eandem rationem puto, quod Sacerdos obligatus celebrare in loco determinato, ſi alibi celebret ad intentionem dantis eleemoſynam, peccet quidem mortaliter, niſi excuſet parvitas materiæ, aut alia rationabilis cauſa, ſed non teneatur ad reſtitutionem. Ita Bonac. hic punct. 7. §. 4. contra Azor.; Et idem dicendum, quando ſine rationabili cauſa non dicuntur miſſæ præſcriptæ, ſed aliæ.

ARTICULUS VI.

De tempore, loco, & aliis circumſtantiis Sacrificii.

I. Die Sabbati Sancti probabiliter graves, & plures Doctores docuerunt poſſe privatas miſſas celebrari, ſaltem poſt inceptam ſolemnem.

II. Quid dicendum poſt decretum Alexandri VIII. anno. 1690?

III. Quandonam liceat pluries eadem die celebrare?

IV. Quænam ſit hora ad celebrandum permiſſa?

V. Ut locus ſit aptus ad celebrandum, quid requiratur?

VI. Quinam ſatisfaciunt præcepto audiendi miſſam die feſto, audiendo illam in Oratoriis privatis?

VII. Num liceat in mari, aut in flumine celebrare?

VIII. Quid ſi Eccleſia tempore celebrationis polluatur? & quot modis contingere poteſt, ut polluatur?

IX. Quænam Ara requiratur, & qualis debeat eſſe calix cum patena?

X. Quid de veſtibus ſacris?

XI. De aliis ad Sacrificium requiſitis.

I. QUæritur primo, an liceat in triduo hebdomadæ ſanctæ celebrare?

Reſpondeo, die Paraſceves non licere: At die Jovis, & Sabbati Sancti conſueta praxis Eccleſiæ eſt abſtinere Sacerdotes a miſſa in ſignum mœroris concepti ex paſſione Domini: Suar. tamen, Fagund., Lug. apud Tamb. lib. 1. cap. 6. permittunt iis diebus cuilibet Sacerdoti miſſas privatas, quia pro die Jovis nulla eſt prohibitio; & pro Sabbato Sancto vel non adeſt prohibitio in cap. *Sabbato de Conſecratione diſt. 6.*, cum non tam aperte loquatur de feria ſexta, ac de Sabbato; vel ſi adeſt prohibitio, cum hæc jam ceſſaverit quoad miſſam ſolemnem, quæ nunc anticipatur dicendo in Sabbato Sancto miſſam, quæ olim dicebatur in nocte Reſurrectionis, videtur etiam ceſſaſſe quoad privatas; & uſu etiam timoratorum videtur abrogata. Quare ſecluſo ſcandalo probabiliter poteſt celebrari privatim die Sabbati Sancti, & quidem etiam ſummo mane, ex Hurtad. diſp. 4. de Sacrif. diff. 3., Suar., Lugo diſp. 20. num. 18. contra Navar., Vaſq., Azor. apud Dian. part. 2. tract. 14. reſol. 21. & part. 4. tract. 4. reſol. 237.; quamvis, ut notat Trull. in praxi ſervanda ſit loci conſuetudo. Incipit autem miſſa Sabbati Sancti a *Kyrie eleiſon*, omiſſo Introitu: Quod ſi his diebus Jovis, & Sabbati Sancti incidat feſtum, tunc debent publice celebrari plures miſſæ, quot ſcilicet ſufficiunt ad ſatisfaciendum populo; ut accidit anno 1693., quando incidit in diem Jovis Sancti feſtum Divi Joſeph: & Archiepiſcopus Cantelmus Neapoli conceſſit ſex miſſas pro primariis Eccleſiis. Verum Alex. VIII. voluit anno 1690., ut feſtum Annunciationis, quod eo anno incidit in diem Sabbati Sancti, celebraretur die lunæ de præcepto poſt dominicam in Albis; idemque decretum eſt anno 1701., quando feſtum Annunciationis incidit in diem Paraſceves.

II. Dubitari poſſet, an eo decreto Alex. VIII. edito 1690., quo translatum fuit feſtum Annunciationis ad diem lunæ poſt dominicam in Albis, vetarentur eo die Sabbati Sancti aliæ miſſæ ſimpliciter, præter ſolemnem in ſingulis Eccleſiis; an vero prohiberentur Miſſæ aliæ publicæ, quæ deſervirent ad ſatisfaciendum præcepto audiendi miſſam die Annunciationis? Videri poſſet, quod ſolum iſtæ Miſſæ prohiberentur, quia dubium propoſitum Sacræ Congregationi de his Miſſis loquebatur: Hæc enim ibi habentur: *Cum Sabbato Sancto proxime futuro occurrat feſtum Annunciationis Beatæ Mariæ Virginis, dubitatum fuit, an debeant celebrari miſſæ privatæ ad effectum, ut Chriſtifideles commode ſatisfacere poſſint præcepto audiendi Miſſam.* Ad quod dubium Sacra Congregatio reſpondit, feſtum transferendum eſſe, & celebrationem Miſſarum eo die prohibendam eſſe in quibuſcumque Eccleſiis, & Oratoriis privatis, non ob-

ſtan-

ſtante quacumque conſuetudine in contrarium. Certe cum reſponſionis verba debeant reſpondere ad verba dubii propoſiti, videntur eo die prohiberi ſolum Miſſæ, de quibus dubitabatur, an poſſent celebrari, videlicet ad ſatisfaciendum præcepto audiendi eo die Miſſam. Præſertim, cum Pontifex non ſoleat derogare opinioni gravium, & plurimorum Doctorum, (qualis eſt iſta, de qua agitur) niſi diſertis verbis, ac derogatoriis. Præterea ipſe expendens fuſe hanc quæſtionem in Curſu Theologico cenſui, probabilem eſſe laudatam opinionem, quod liceat privatim die Sabbati Sancti celebrare; præſertim poſt inceptam miſſam ſolemnem.

Verum, quia in Synodo Neapolitana anni 1694. legitur aliud novum decretum ejuſdem Sacræ Congregationis, in quo decernitur, quod omnibus futuris temporibus, quibus feſtum Annunciationis Beatæ Mariæ Virginis die Paraſceves, aut die Sabbati Sancti occurrerit, transferatur ſimiliter ad feriam ſecundam poſt dominicam in Albis, & iterum prohibentur his diebus aliæ Miſſæ, etiam in Oratoriis privatis, idcirco ex vi hujus alterius decreti celebrare non licet præfatis diebus in Oratoriis privatis Nobilium, de quibus dumtaxat videtur decretum loqui; eo quod velit Pontifex, ut in ſolemnioribus feſtivitatibus Magnates ad publicas Eccleſias confluant ad Sacrum audiendum; Non videntur tamen eo die prohiberi miſſæ privatæ in Oratoriis privatis Religioſorum, juxta opinionem laudatam gravium ac plurium Auctorum, quippe quæ validis rationibus nititur, quas retuli in Curſu Theologico quæſtione ultima de Euchariſtia: Quicquid ſit de illa quæſtione, quam fuſe diſcutit Dian. part. 11. tract. 2. reſol. 44., Utrum hujuſmodi declarationes Cardinalium, conſulto Pontifice, eodemque approbante emanatæ ſolum ſint doctrinales, ut plures docent, an habeant vim legis, ut docent communius.

III. Quæritur ſecundo; quandonam liceat pluries eodem die celebrare?

Reſpondeo primo, licere die Nativitatis Domini; quamvis nemo, etiamſi ſit Parochus, teneatur niſi ad unam miſſam celebrandam; Quod ſi unam velit celebrare, poterit dicere, quam velit ex tribus, ex Ledeſm. apud Dian. part. 2. tract. 14. reſol. 39. contra Gavant., qui putat, debere dicere vel primam, vel tertiam, imo potius tertiam, cujus oratio concordat cum officio, addendo commemorationem S. Anaſtaſiæ; Si vero velit dicere tres miſſas, poterit illas celebrare ſucceſſive poſt mediam noctem, quia in Canone *Nocte Sancta de Conſecrat. diſt.* 1. abſolute, & ſine ulla diſtinctione id conceditur, ut notat Suar. tom. 3. diſp. 80. ſect. 4. apud Dian. loc. citat. reſol. 35., & part. 4. tract. 4. reſol. 236. contra Vaſqu., & alios, qui putant, unam tantum poſſe celebrari nocte, alias vero nonniſi in aurora. Ex Decreto tamen Sacræ Congregationis relato a Croix edito anno 1641., quod ſane non eſt ubique in uſu, non poſſunt in hac nocte ſucceſſive tres miſſæ celebrari; nec populus poteſt ante Auroram communicare; idque habetur in ordine Divini officii diœceſis Neapolitanæ.

Secundo, ubi eſt ea conſuetudo; Sic in Regno Valentino celebrantur duæ miſſæ a ſingulis Sacerdotibus in die commemorationis defunctorum, ut notat Trull..

Tertio, quando aliquis Parochus haberet plures parochias, & niſi pluries celebraret, aliqua careret miſſa die feſto; idem dicas, ubi pauci ſunt Sacerdotes, ut in Anglia; quilibet enim poteſt pluries celebrare in diverſis locis abſque ulla licentia, ut poſſint fideles intereſſe Sacro. Concedit enim id jus commune in cap. *Conſuluiſti de Celebratione Miſſar.*; idque verum eſt etiam in diebus non feſtivis, ſi adſint, qui ſacro velint intereſſe, ut probat Lugo lib. 1. Reſp. Mor. diſp. 12. contra Nugn., & Trull., Notandum tamen, quod hujuſmodi Parochus, vel Sacerdos in una tantum parochia poſſet die Jovis Sancti reſervare Sacramentum, quia die Veneris, ſumpto calice cum particula mixta vino non conſecrato, non poſſet iterum alibi communicare, quia non eſſet jejunus, ut debet eſſe, qui in his caſibus pluries celebrat.

Quarto, propter eandem rationem probabiliter ex Suar., & Villal., ſi aliquando in feſto ſolemni, aut in dedicatione Eccleſiæ ob populi multitudinem, Eccleſia non poſſit illam capere, nec adſit alius Sacerdos, nec poſſit in altari portatili extra Eccleſiam celebrari, poterit idem pluries celebrare: Sicuti etiam ſi Sacerdos antequam ſumat ablutiones, ſciat gentium multitudinem tunc ex itinere adventaſſe, nec ſit alius Sacerdos, ſitque dies feſtus, poterit iterum celebrare; ut probabiliter docent Suar., & Villal. contra Con., & Fagund., qui putant, non teneri in his caſibus peregrinos audire miſſam, quæ debito modo cele-

celebrari non valet. Poterit etiam iterum celebrare Sacerdos, etiam die non feſtivo, ſi ante ablutiones ſuperveniat Epiſcopus, vel Princeps, qui velint intereſſe Sacro, nec ſit alius Sacerdos; quamvis talis caſus ab antiquis Doctoribus adductus non ſit amplius in uſu, ex Dian. part. 2. tract. 14. reſol. 56.

Quinto, poteſt iterum celebrare, ſi neceſſe ſit ad dandum viaticum moribundo: Communius tamen docent, debere Sacerdotem in hoc caſu eſſe jejunum. Sed videtur probabile oppoſitum, ut diximus, cum de jejunio naturali prærequiſito ad communionem, ex Granad., Zanard., & aliis apud Dian. Ratio eſt, quia aliter hic caſus vix accidere poſſit; nam ſi id advertat Sacerdos, antequam communicet, deberet particulam ſuæ hoſtiæ dare moribundo, ſi vero poſt ſumptam ablutionem advertat, non poſſet iterum celebrare. Propterea juxta hanc ſententiam deberet id advertere poſt ſumptionem calicis, antequam ſumat ablutiones; qui caſus vix poteſt accidere. Et ratio ulterior eſt, quia ſicut non eſt irreverentia, quod moribundus communicet non jejunus, & quod Sacerdos celebret non jejunus ad dandum ſibi viaticum, ſi mox ſit occidendus, verbi gratia; ita probabiliter non videtur irreverentia, quod Sacerdos non jejunus celebret ad dandum viaticum alteri moribundo; eſto communius doceant oppoſitum apud Dian. part. 3. tract. 4. reſol. 33.; Laym. tamen docet verius, licitum eſſe Sacerdoti non jejuno celebrare ad dandum viaticum moribundo, ſolum quando hic nequit alio Sacramento vel Pœnitentiæ, vel Extremæ Unctionis muniri, ut ſic poſſit ex attrito fieri contritus.

Adducuntur a Doctoribus alii caſus, in quibus licitum eſt ſæpius in die celebrare, ut ſi miſſa ſit neceſſaria ad benedicendas nuptias; vel ſi ſuperveniat defunctus, ubi ſepeliri non ſolet ſine miſsa; vel ſi ſit conſuetudo in una parochiali bis celebrandi, & alter Sacerdos ægrotet; vel ob nimiam paupertatem Eccleſiæ, vel Sacerdotis, ita ut judicio prudentium id videatur neceſsarium, ut notat Suar. diſp. 80. ſect. 3., vel ſi alia conſimilis cauſa adſit; quamvis hujuſmodi caſus non ſint amplius in uſu ob frequentiam Sacerdotum.

IV. Quæritur tertio, Quanam hora celebrari poſſit miſsa?

Reſpondeo, ab aurora ad meridiem: die vero Nativitatis Domini dici poterit prima miſſa immediate poſt mediam noctem, ut diximus; & probabiliter aliæ duæ, præſcindendo a decreto Sacræ Congregationis; Poteſt etiam poſt mediam noctem celebrari, ſi neceſſitas urgeat dandi viaticum infirmo, ut docent communiter cum Laym., Trull., Dian. part. 2. tract. 14. reſol. 33.; ſic etiam cauſa itineris, vel ob aliam cauſam licitum eſt celebrare ante auroram, vel poſt meridiem, ut Doctores docent apud Lugo num. 27. Imo Epiſcopi (ſicut etiam Superiores regulares) poſſunt hic, & nunc id concedere ſuis ſubditis, poſita rationabili cauſa, vi ſuæ ordinariæ poteſtatis, ut notat Tamb. ex Suar. Poſſunt tamen Mendicantes abſque cauſa ex privilegio per horam ante auroram, & per horam integram poſt meridiem celebrare. Imo de La Crux apud Dian. loc. citat. concedit Mendicantibus, quod poſſint duabus horis poſt mediam noctem celebrare, ex privilegio conceſso per Bullam ab Alex. VI. Monachis S. Benedicti, quod non eſſe revocatum a Trid. docet Lugo diſp. 20. ſect. 1. num. 29. apud Tamb. contra Peyrin. Docet etiam Trull. dub. 13., & Ledeſm., quod ſine licentia Epiſcopi poterit aliquis in neceſſitate ante auroram celebrare, ſi neceſſitas urgeat, verbi gratia, ſi Sacerdos ſit iter facturus, aut operarii ad laborem profecturi ſint, dummodo non celebretur immediate poſt mediam noctem, ſed ad tempus, quod magis accedat ad auroram, quam ad mediam noctem; Univerſim enim in his caſibus præſumitur Epiſcopi licentia, ut notat Ledeſm. cap. 19. de Euchariſt.

Porro per auroram intelligitur initium crepuſculi diei, quod ſolet eſſe ex Suar. Filliuc., & aliis apud Dian. loc. citat., per horam cum dimidio, & ex Azor. per quinque quadrantes ante ſolis ortum; Quia tamen ex Suar., & Henr. poteſt inchoari miſſa ante auroram, ita ut ſub initium auroræ finiatur; ideo infert Rodriq., & alii, quod liceat duabus horis ante ſolis ortum incipere Sacrum; & Religioſi, qui habent privilegia anticipandi horam, poſſunt illud incipere tribus horis ante ſolis ortum, contra Laym., & Vaſq. apud Dian. loc. citat., qui ſolum permittunt, quod poſſint incipepere duabus horis ante ortum ſolis. Quamvis Jo: de la Crux illis permittat, ut diximus, quod incipiant duabus horis poſt mediam noctem. Religioſi tamen Societatis Jeſu hoc privilegio non poſſunt uti, cum non communicetur illis a Patre Ge-

nerali, prout in jure Societatis requiritur; Quacumque autem hora Sacerdos celebret, poteſt alios communicare, etiam nocte Nativitatis (præſcindendo a decreto loc. citat. ſuperius relato) ut docet Dian. part. 9. tract. 7. reſol. 43. contra Bordon.. Qui tamen abſque ulla cauſa ante, vel poſt tempus præſcriptum celebrat, peccat mortaliter, ut uſus, & communis ſenſus Doctorum teſtatur; cum præcipiatur a Trid. ſeſſ. 22., ut ſtatutis horis celebretur; Laym. tamen requirit mediam horam, Bonac. tres quadrantes, Sylvius in 3. part. quæſt. 83. apud Dian. part. 2. tract. 14. reſol. 34. quod non pertingat ad horam, ut differendo peccetur mortaliter: infra tale tempus peccabitur ſolum venialiter, niſi detur juſta cauſa, verbi gratia, ob ſupplicationem, vel concionem publicam, aut miſſam cantatam protractam ultra meridiem; ſicut etiam ob funus Principis, vel quia Sacerdos propter iter fuit impeditus. Religioſi tamen ex privilegio poſſunt hora poſt meridiem miſſam inchoare, quod ſi ſine cauſa differant per tres alios circiter quadrantes, peccabunt ſolum venialiter, ob parvitatem materiæ, juxta doctrinam laudatam Bonacinæ, ac Sylvii.

Noto demum, Eugen. IV. per Bullam conceſſiſſe Congregationi S. Juſtinæ (atque adeo omnibus Mendicantibus cum ea communicantibus in privilegiis) quod poſſint in itinere conſtituti, aut ex alia ſimili cauſa celebrare ante diem, & uſque ad nonam incluſive, hoc eſt tribus horis poſt meridiem, ut notat Jo: de la Crux apud Dian. loc. citat. Et Lug. contra Fagund., & Peyrin., oſtendit privilegium hoc non eſſe a Trid. revocatum. Certe tamen non videtur eſſe in uſu.

V. Quæritur quarto, quinam locus requiratur ad celebrandum?

Reſpondeo, & dico primo, requiri Eccleſiam vel conſecratam, vel ſaltem benedictam ab Epiſcopo; in qua vel in altari conſecrato, vel ſaltem ſuper petram conſecratam, non enormiter fractam, celebretur. Et quamvis Sà, & Sot. docuerint, non eſſe mortale, ſecluſo ſcandalo, & contemptu, extra eccleſiam celebrare; communiter tamen id negant; quia ex ſenſu fidelium ea res cenſetur gravis.

Dico ſecundo; Epiſcopus non ſolum poteſt benedicere Oratoria, vel Eccleſias, in quibus ſit janua privata affixa domui alicujus Sæcularis, dummodo habeat januam expoſitam pro omnibus, ſed etiam poteſt occurrente caſu neceſſitatis diſpenſare hic, & nunc, ſeu per modum actus, ut celebretur in loco honeſto, quamvis profanis uſibus deſtinato. Facultatem vero ad id amplam, ſeu per modum habitus concedere nequit poſt Trid. ſeſſ. 22. ubi id vetatur; Poteſt ſolum in id conſentire, occurrente hic, & nunc neceſſitate, ex Suar., & Laym., quia talis neceſſitas non raro accidere ſolet. Porro etiam extra propriam diæceſim, & ſine licentia diæceſani in domo ſua etiam ruſticana conſtituere poteſt Oratorium, ubi quilibet Sacerdos, etiam ipſo abſente, celebrare poſſit. Et ratio eſt ex Portel. apud Tamb., quia id paſſim fit ab Epiſcopis ſine ſcrupulo, permitturque illis in jure; nec videtur, revocatum eſſe hoc privilegium per Trid. loc. citat., quia ibi Concil. loquitur de domibus privatis; domus autem Epiſcopi non eſt domus privata: Datur etiam Epiſcopo facultas in *Cap. ult. de privileg. in 6.*, habendi altare viaticum, & ibi celebrandi, ac faciendi alios celebrare ubicumque gentium, ut notat Portel. apud Dian. part. 4. tract. 4. reſol. 15.. Verum in decreto Clementis XI. 15. Decemb. 1703. edito declaratur, non licere, poſt Trid., Epiſcopis, nec Cardinalibus extra domum propriæ habitationis in domibus laicis etiam in propria diæceſi nedum in aliena erigere altare ad celebrandum. Neque poſſunt Epiſcopi (nedum Regulares, aut alii Sacerdotes) celebrare in Oratoriis privatis Magnatum diebus Paſchæ, Pentecoſtes, Nativitatis Domini, & aliis ſolemnioribus in indulto exceptis. Reliquis vero diebus, in quibus una miſſa in iis Oratoriis permittitur, non poſſunt Epiſcopi, aut Cardinales, nec Regulares, aut alii ſecundam miſſam celebrare, nec illam unicam, quæ permittitur in indulto, celebrare poſſunt poſt meridiem: Declaratur demum in eodem decreto privilegium utendi altari portatili, olim aliquibus Regularibus permiſſo, revocatum eſſe a Trid., quicquid in contrarium docuerint nonnulli apud Dian. part. 6. tract. 8. reſol. 39. Conceſſum tamen eſt Religioſis Societatis Jeſu poſt Trid. a Greg. XIII., quod poſſint in Miſſionibus uti altari viatico, dummodo P. Provincialis eo utendum fore judicaverit. Poſſunt etiam noſtri Provinciales in locis, ubi aliqui Societatis reſident, deputare aliquam Capellam, aut Oratorium, in quo celebretur abſque limitatione ad unam tantum Miſſam.

VI.

VI. Ubi advertendum, quod ubicumque miſſa celebretur, ſatisfaciunt præcepto illam audientes, præterquam quando celebratur in Oratoriis privatis Magnatum de licentia Pontificis, niſi ſolum a perſonis privilegiatis. Etenim in Brevi hæc habentur: *Volumus autem quod familiares ſervitiis tuis non neceſſarii ibidem miſſæ intereſſentes ab obligatione audiendi Miſſam in Eccleſia diebus feſtivis de præcepto minime liberi cenſeantur.* Quamvis autem Pelliz. tract. 8. ſect. 2. ſubſect. 2. ex Pal., & Homob., & alii apud Croix lib. 3. part. 1. num. 528. contra communiorem ſententiam apud Tamb. lib. 1. de Sacrif. miſſæ cap. 4. §. 4. putarint hujuſmodi familiares ſatisfacere præcepto audiendi miſſam, ſi in his Oratoriis illam audiant, quia non obligat amplius conſuetudo audiendi miſſam in Parochia: ita ut verba iſta Brevis ponantur ex ſtylo Curiæ, ſi forte alicubi adhuc vigeret conſuetudo obligatoria audiendi miſſam in propria Parochia: Nihilominus poſt decretum ultimum Clem. XI., quod habetur apud Croix de ſacrif. Miſſæ n. 258. hæc opinio non videtur ſubſiſtere; in eo enim aperte declaratur, quod non ſatisfaciant præcepto audiendi miſſam, qui extra privilegium illam audiunt in iis Oratoriis privatis.

Dubitatur tamen, quinam dicantur familiares ſervitiis Domini actu non neceſſarii, qui non ſatisfaciunt præcepto miſſæ, ſi illam audiant in his privatis Oratoriis? Nonnulli apud Pelliz. tract. 8. ſect. 2. ſubſect. 2. putarunt, intelligi ſolum famulos honorarios, qui honoris cauſa dominis inſerviunt, ſicut etiam Procuratores, Ærarios, Villicos, & ſimiles. Sed hoc videtur nimis laxe dictum, præſertim quia iſti non veniunt nomine familiarium; Alii putant intelligi eos omnes, ſine quibus non poteſt decenter in ſuo Oratorio dominus, vel domina miſſam audire, ſed hæc ſententia videtur nimis rigida, quia ſæpe domini nullo omnino famulo indigent, ut poſſint ibi miſsam audire. Quare rationabilior videtur ſententia illorum, qui putant, ſatisfacere præcepto Miſsæ, audiendo illam in hiſce Oratoriis, omnes illos famulos, quibus indiget dominus, ut nunc miſſam audiant, quatenus ſi tunc non audirent, non poſsent commode ſuum famulatum præſtare; Et ideo coqui, pueri Aulici, Aurigæ, & ſimiles familiares, qui ſine dominorum incommodo nequeunt Eccleſiam adire ad Sacrum audiendum, dicuntur tunc temporis eſse ſervitiis domini neceſsarii, & ſic ſatisfaciunt præcepto audiendo tunc miſsam cum ſuis dominis.

VII. Rogabis primo, an poſſit in mari, aut in flumine celebrari miſsa, ſi abſit periculum effuſionis ſanguinis, & urgeat neceſſitas, verbi gratia, communicandi infirmum?

Reſpondeo, communiter negari cum Navar. apud Lug. diſp. 20. ſect. 6. propter conſuetudinem in contrarium, & decentiam. Granad. tamen, necnon Sà, & Henr. apud Bonac. cum eodem Lug. putant, celebrari poſse, etiam ut detur commoditas audiendi miſsam diebus feſtis, ſi mare ſit tranquillum, & ſit alius Sacerdos, qui poſt conſecrationem calicem firmiter teneat, cum nulla in hoc ſit indecentia; ſæpe enim decentius ornatur altare in triremi, quam in litore; Quamvis autem Con. doceat, id fieri non poſſe ſine licentia Papæ; putat tamen Granad. in neceſſitate ſufficere licentiam Epiſcopi: Et de facto quotidie in navibus, quas Auguſtiſſimus Imperator in hoc Regno conſtruxit, de licentia Pontificis celebrari abſque ulla indecentia, audivi a quodam iſtarum Navium Capellano, quin ſit opus ullo Sacerdote, qui calicem ſuſtineat; cum calix plumbeum habeat, ac bene ponderoſum, ac amplum pedem, ut nullum detur periculum, quod invertatur, niſi forte tempeſtas ſit valde horrida, quo tempore abſtinent potius a miſsa celebranda.

VIII. Rogabis ſecundo, An peccet mortaliter, qui celebrat in Eccleſia polluta per effuſionem ſanguinis, vel ſeminis publicam, & mortaliter malam?

Reſpondeo cum communi, peccare mortaliter; quia facit contra prohibitionem Eccleſiæ in re gravi. Imo debet Sacerdos miſsam inchoatam relinquere, ſi nondum inchoatus ſit Canon, quando inter celebrandum Eccleſia violatur; incepto tamen Canone, debet illam abſolvere. Poteſt tamen Epiſcopus, urgente neceſſitate, concedere licentiam, ut ibi celebretur ante reconciliationem. Reconciliabitur autem Eccleſia conſecrata per Epiſcopum proprium cum aqua, vino, & cinere a ſe benedictis, ac verbis, & cæremoniis contentis in Pontificali. Eccleſia vero benedicta reconciliari poteſt per ſimplicem Sacerdotem per aſperſionem aquæ benedictæ, ex cap. *Si Eccleſia de conſecrat. diſt.* 2. ſine ulla licentia Epiſcopi, ut notat Dian. part. 4. tract. 4. reſol. 91., ubi docet Superiores Regularium poſse ſuas Eccleſias reconciliare e-

tiam conſecratas, ex Avila, Graff., & Navar., quod tamen multi negant concedendo ſolum eos poſse reconciliare ſuas Eccleſias benedictas.

Ex dictis ſequitur, quod ſi, inchoata miſsa, ſuperveniat Eccleſiæ violatio, poſſit idem Sacerdos illam reconciliare modo præſcripto in Rituali Romano, & miſsam proſequi.

Notandum tamen primo, pollui ſolum poſse Eccleſiam conſecratam, vel benedictam, necnon hujuſmodi cæmeteria, non vero alia templa, aut Oratoria non benedicta, niſi in iis ſit altare ad celebrandum, ex Bonac. de Matrim. quæſt. 4. punct. ult. num. 91. contra Lugo, & alios apud Tamb. lib. 3. cap. 6. § 3.

Notandum etiam, Eccleſiam cenſeri reconciliatam, ſi in ea Sacrificium poſt violationem celebretur, ex Henr., Sà, Dian. contra Lug. de Euchariſt. diſp. 20. ſect. 2.; quod etiam probabiliter docent de Calice, quod ſcilicet remaneat conſecratus, ſi quis forte bona, aut mala fide in eo ſacrificet; veſteſque Sacerdotales remanere ſimiliter benedictas.

Notandum tertio, pollui Eccleſiam, ita ut non poſſit in ea celebrari, Primo, propter homicidium in ea factum, etiamſi ſine effuſione ſanguinis; Secundo per effuſionem ſanguinis, aut ſeminis publicam, & mortaliter malam, atque adeo etiam per actum conjugalem in eo caſu, in quo eſſet ſacrilegium. Tertio per ſepulturam excommunicati vitandi, aut infidelis: non tamen hæretici, ex Lug.; Quarto per deſtructionem Eccleſiæ, ſaltem ex majori parte, in quo caſu potius dicitur execrari, quam pollui: Polluta autem Eccleſia, cenſetur pollutum etiam cæmeterium contiguum; non tamen e converſo; quia pars magis digna trahit ad ſe minus dignam, non vero ex oppoſito.

IX. Quæritur quinto, quodnam altare requiratur ad Sacrificium?

Reſpondeo, requiri ſub mortali altare vel fixum, vel portatile, ſeu viaticum, conſecratum ab Epiſcopo proprio, & ſede vacante, a viciniore; Portatile autem conſtare debet ex unico lapide, ſuper quem ſaltem major pars Calicis, & patenæ conſiſtere poſſit; Etenim ſuper ipſum eſſe debent, non ſolum Calix, & patena, ſed etiam aliæ particulæ conſecrandæ, tum tempore conſecrationis, tum etiam uſque ad communionem Sacerdotis, quia particulæ illæ ſunt pars Sacrificii, ut notat Lug. de Euchariſt. diſp. 20. num. 66.: Excuſat tamen a mortali Tamb. lib. 2. cap. 5. §. 2. Sacerdotem, qui conſecrata pyxide, illam ſtatim repoſuit in cuſtodia; quia cum remaneat hoſtia grandior, qua Sacrificium conſummetur, non videtur res gravis, abeſſe parvas: Immo excuſaret eundem etiam a veniali, ſi adeſſet neceſſitas expediendi communionem populi.

Notandum primo cum Con. apud Tamb., non requiri cum tanto rigore reliquias in ſigillo, ſeu ſepulchro aræ; Quamvis enim in cap. *Si placuit de conſecrat. diſt.* 2. exigantur; adeſt tamen in contrarium conſuetudo rationabilis; eo quod non ſint in promptu tot reliquiæ pro tot aris: Unde ea verba, *Oramus Te Domine per merita Sanctorum tuorum, quorum reliquiæ hic ſunt*, dicuntur, quia de more ſolent eſſe ibi reliquiæ; ut dicitur, *Dominus vobiſcum, Orate Fratres*, etiam uno præſente.

Notandum ſecundo ex cap. *de Altari de conſecratione diſt.* 2. non licere ſimplici Sacerdoti celebrare eodem die in altari, ubi Epiſcopus celebravit, (ut refert Gavant. apud Tamb. quamvis in textu dicatur, *Cantavit*) ſine licentia ſaltem tacita ejuſdem; hic tamen Canon videtur in deſuetudinem abiiſſe, ex Lezana.

Notandum tertio, hujuſmodi aram non amittere conſecrationem, niſi ita frangatur, ut non poſſit in majori parte ſuperponi major pars calicis, & patenæ, &c.; Sicut calix, & patena ſuam conſecrationem amittunt, & aliæ veſtes Sacræ benedictionem, quando inepta redduntur ad uſum Sacrificii, non tamen ſi calix, & patena amittant inaurationem, ex Hurtad., & Tamb. Immo Lug., Laym., Con., Dian., part. 2. tract. 14., reſol. 3. contra Azor. Suar., Vaſq., Bonac. putant, quod ſi iterum inaurentur, non indigeant nova conſecratione, (ſicut non indiget iterum conſecrari Eccleſia, ſi iterum dealbetur) etſi deceat, quod abluatur aqua benedicta, ex Dian. part. 1. tract. 9. reſol. 3. Pyxis autem, & Sphæra, ſeu Lunula, quæ tangit immediate hoſtiam conſecratam, non indigent conſecratione, ut communius docent cum Tamb. contra Dian. part. 1. tract. 15. reſol. 3.; quia non præſcribitur in jure talis conſecratio, nec ponitur in Rituali propria pyxidis benedictio; unde juxta Laym. ſolum ex congruitate eſſet benedicenda. Debet tamen patena, & cuppa calicis, & pyxidis eſſe aurea, vel argentea; Et in cap. *Vaſa*, & cap. *Ut Calix de Conſecrat. diſtinct.* 2. per-

mit-

mittitur, quod ſit ſtannea, ſi Eccleſia valde egeat; non tamen ex ære, aut aurichalco inaurato; quamvis alicubi etiam ex aurichalco inaurato confici ſoleat; ut notat Filliuc. tract. 5. cap. 5. num. 129. In Rubrica tamen Miſſalis præſcribitur, ut ſi patena, & cuppa calicis ſint argentea, etiam ſint inaurata. Sed Granad. apud Tamb. putat, non requiri inaurationem hanc ſub mortali; Immo forte nec ſub veniali, quia uſus obtinuit, ut ſint ex ſolo argento. Unde fit, quod ſine mortali poſſit celebrari in patena inaurata, etiam quando aurum eſt corroſum.

X. Quæritur ſexto, quænam veſtes ad Sacrificium requirantur?

Reſpondeo, Veſtes Sacerdotales ſub mortali requiſitas ad celebrandum eſſe amictum, albam, cingulum, (quod poteſt eſſe etiam ex ſerico, aut lana) manipulum, ſtolam, & caſulam, quæ omnia debent eſſe benedicta ab Epiſcopo, ex cap. *Veſtimenta de Conſecrat.* Quod ſi non eſſent benedicta, vel eſſent enormiter, aut valde attrita, aut immunda, mortaliter peccaretur. Excuſat aliquando a mortali parvitas materiæ, ut ſi quis ſine cingulo benedicto ſacrificaret: ut multi probabiliter docent contra Suar., Vaſq., & alios plurimos apud Dian. part. 2. tract. 13. reſol. 68. Poteſt etiam aliquis uti ſtola pro manipulo, & vice verſa; quia veſtes iſtæ non habent determinatam formam. In neceſſitate ex Ledeſm., & Filliuc. apud Trull. liceret quidem celebrare abſque aliqua ex veſtibus minoribus, videlicet ſtola, cingulo, amictu, vel manipulo; at ſine majoribus, ideſt alba, & caſula non licet: Neceſſitas autem ſufficiens ad celebrandum ſine aliqua ex veſtibus minoribus probabiliter eſſet ex Dian. part. 2. tract. 14. reſol. 68., neceſſitas audiendi, vel celebrandi Sacrum die feſtivo, fervor devotionis, neceſſitas eleemoſynæ in Sacerdote non divite, &c. At ſine veſtibus majoribus, ne ad dandum quidem viaticum infirmo, licitum eſt celebrare. Immo ex Cajet. apud Trull. neque ob metum mortis, eo quod fieri non poſſit abſque ſcandalo, & periculo magnæ irreverentiæ: Quod tamen Navar., & Hurt. apud Bonac. negant.

Notandum hic, Guardianos, & Cuſtodes Fratrum Minorum ex privilegio Leon. X. apud Tamb. poſſe benedicere corporalia, veſtimenta, & reliqua ornamenta ad cultum divinum pertinentia tam ſuæ Eccleſiæ, quam undecumque delata: Superiores tamen Societatis poſſunt hoc privilegio uti ſolum pro proprio uſu; ut habetur in Compendio privilegiorum Societatis.

Notandum præterea ex Trull., Bonac., & aliis, veſtes Sacras amittere benedictionem, non ſolum quando ita ſunt attritæ, ut non ſint amplius aptæ ad ſuum uſum, ſed etiam quando non remanet propria forma; Quare ſi ab alba abſcindatur manica, hæc amittit benedictionem, quam non acquirit, ſi deinde eadem manica eidem albæ aſſuatur: Sicuti calix non tornatilis amittit conſecrationem, ſi pes frangatur, & dividatur a Cuppa: At ſi calix ſit tornatilis, non amittit conſecrationem, ſi ſeparetur a cuppa; quia in tornatili ſola cuppa conſecratur, ut notat Buſemb. Cingulum vero non amittit benedictionem, ſi aliqua ejus pars remaneat apta ad cingendum; quod ſi ei addatur alia pars minus apta, tunc totum cingulum erit benedictum, quia acceſſorium ſequitur principale: Si vero neutra pars cinguli erit apta ad cingendum, neutra pars benedictionem ſervabit, ut notat Tamb.. Putat tamen Dian. part. 1. tract. 14. reſol. 58., quod ſine mortali poſſit utraque iſta pars cinguli necti, & ea poſſimus uti; quatenus plures Doctores cenſent ratione parvitatis materiæ non eſſe mortale celebrare ſine cingulo benedicto, ut diximus: Immo Dian. loc. citat. putat, nec eſſe veniale in caſu neceſſitatis audiendi Sacrum die feſto, &c.

Notandum tertio, paramenta benedicta lacera, aut vetuſtate conſumpta debere igne conſumi, & non adhiberi ad uſus profanos, ex Cap. *Altaris de conſecrat. diſt.* 2.: Quamvis Pal. tom. 2. tract. 8. diſp. 1. punct. 6. cum Tamb. lib. 1. cap. 2. §. 3. putet, ne veniale quidem eſſe, ea ad profanos uſus deputare, mutata jam forma; tum quia conſecrationem amittunt; tum etiam quia non conſtat directe de hujuſmodi prohibitione; unde poterit calix confractus verbi gratia, & alba diſſuta ad alios uſus deſervire.

XI. Quæritur ultimo, Quænam ſint alia ad Sacrificium requiſita?

Reſpondeo, requiri primo ſuper altare ex Rubricis Miſſalis, præter corporale, tres mappas; Suar., & Vaſq. docent ſufficere duas, aut ex Præp. unam duplicatam; in neceſſitate autem ex Azor., & Laym., ſatis eſt etiam una ſimplex, etiam non benedicta, quæ deinde aliis uſibus reddatur.

Secundo requiritur Corporale lineum, (quamvis in extremitatibus poſſit eſſe ſericum, &c. & benedictum ab Epiſcopo, vel privilegiario, (juxta modo dicta de veſtibus Sacerdotalibus) quod non indiget nova benedictione, ſi lavetur, niſi notabiliter rumpatur: Communiter autem docent ex Lug., & Gavant. apud Buſemb. peccare mortaliter, qui utitur illo notabiliter immundo. Requiritur etiam cum Corporali palla linea, qua parte tegit calicem, ſimiliter benedicta.

Tertio, Purificatorium lineum, non tamen neceſſario benedictum, ex Lug., Suar. contra Laym., cum nulla ejus benedictio reperiatur in Ritualibus.

Quarto, Miſſale continens ſaltem Canonem; quamvis ex Laym. Ledeſm. apud Dian. part. 1. tract. 14. reſol. 46., quando non reperiretur, poſſet ſine Miſſali celebrare ille qui eſt moraliter certus non errandi. Lug. etiam, Dian., Tamb. excuſant probabiliter eum, qui propter viſus debilitatem legere non poteſt, ſi ſine miſsali celebret, dummodo vel memoriter legenda ſciat, vel ab alio Sacerdote adjuvetur.

Quinto, Crux, non tamen ſub mortali: Alii contra Gavant. putant, non requiri, ubi ſervatur clauſa in Tabernaculo Euchariſtia; Certe non requiritur, ubi eſt expoſitum Sacramentum, quia eſt palam ipſe Dominus crucifixus: ſufficit etiam contra Gavant. Crucis, vel crucifixi imago ſolum depicta.

Sexto, Miniſter maſculus, ex Navar., Fagund. ſub mortali. In neceſſitate tamen gravi, verbi gratia diei feſti, poſſet ex Nugn., & Sylveſt. contra communem apud Dian. part. 2. tract. 14. reſol. 44. adhiberi fœmina, quia quando in jure dicitur, *Nulla fæmina præſumat ad altare accedere, aut Presbytero miniſtrare*, non videtur intelligendum de tempore gravis neceſſitatis, tunc enim fæmina non præſumit, ſed ex commiſſione Sacerdotis miniſtrat. Verum in tali caſu poterit ipſe Sacerdos ſibi reſpondere ſine alio Miniſtro, ex Sà, Bonac., Dian. reſol. 43. Non eſt tamen prohibitum, quod Moniales reſpondeant ex choro, quando maſculus miniſtrat circa altare.

Septimo, duplex candela cerea accenſa, & quidem ſub mortali, ex Vaſq., Regin., Fagund.. In neceſſitate autem probabiliter ex Zanard., Azor., & aliis apud Dian. loc. citat. reſol. 45. ſufficit unum lumen adipis, vel olei, ſecluſo ſcandalo. Numquam tamen licet celebrare ſine lumine; Unde Fagund. docet apud Buſemb., quod ſi ante conſecrationem lumen extinguatur, debeat miſſa relinqui, etiam in neceſſitate dandi viaticum moribundo. Cereus in conſecratione accendendus non requiritur ſub mortali, ſed ſolum, ut rubricæ obſerventur.

Demum requiritur pallium in fronte altaris, ſeu antipendium, pulvillus, candelabra, burſa, velum, campanula pro tempore elevationis hoſtiæ, manutergium, non tamen benedicta; quæ ſi deſint, poſſunt ex profanis congruenter mundis accipi, & deinde priori uſui reddi. Pallium tamen ex Sylv. non videtur ſimpliciter neceſſarium; quando ſcilicet habetur vel præſtantia lapidis, vel paupertas; dummodo altare ſit decenter conſtructum; nec ſub mortali eſt neceſſarius pulvillus, cereum, & campanula pro elevatione, &c.; immo ne ſub veniali quidem, ex Perſic., & Tamb., ſi commode haberi nequeant.

ARTICULUS VII.

De ritu in celebratione ſervando.

I. Num ſit mortale negligere Rubricas in Miſſali præſcriptas?
II. Num teneatur Capellanus Miſſas votivas juxta devotionem dantis ſtipendium celebrare, ſi non conſonent Rubricis?
III. Num ſaltem poſſit aliquando miſſas hujuſmodi celebrare?
IV. In quibus caſibus licite miſſa interrumpitur?
V. Quomodo ſupplendi ſubſtantiales defectus, aut errores facile occurrentes in celebratione Miſſæ?
VI. Quid ſi Sacræ ſpecies evomantur?
VII. Quomodo ſupplendi defectus accidentales?
VIII. Quid ſi particula Hoſtiæ remaneat in fundo calicis, aut palato adhæreat?

I. Ritus, qui in miſſa obſervantur, alii conſiſtunt in actione, ut genuflexio, pectoris tunſio, immixtio aquæ cum vino, &c.; Alii in verbis, ut orationes, & alia verba, quorum aliqua ſubmiſſa voce, alia elata dicenda ſunt, prout in Rubricis præſcribitur: Omnes hujuſmodi ritus convenienter adhiberi certa fide tenendum eſt ex Suar., cum pertineant ad religioſum cultum, ad reverentiam tanti Sacramenti, ad devotionem fidelium,

& Apoſtolorum traditioni ſint conformes, ex Trid. ſeſſ. 23. cap. 4.

Quæritur nunc primo, an ſit mortale negligere Ritus, ſeu Rubricas in Miſſali præſcriptas?

Reſpondeo, communiter cum Azor., Suar., Bonac. hic quæſt. ult. punct. 7. §. 3. apud Dian. part. 2. tract. 14. reſol. 55. docere, quod juxta probabiliorem ſententiam peccetur mortaliter negligendo hujuſmodi rubricas, quando parvitas materiæ non excuſat; quia in conſtitutione Pii V., quæ habetur initio Miſſalis, dicitur, *Stricte præcipi omnibus, & ſingulis in virtute Sanctæ obedientiæ, ut miſſam juxta ritum, modum, ac normam, quæ in miſſali habetur, decantent, aut legant*. Quare juxta communem apud Suar. diſp. 63. ſect. 3., Fill., Trull. diſp. 11., omittere voluntarie aliquod eorum, quæ præſcribuntur, in materia gravi eſt mortale; in levi vero veniale. Verum Tamb. lib. 2. cap. 6. ex Lug., Gavant., & aliis diſtinguit duplex genus Rubricarum; ita ut aliæ ſint Præceptivæ, aliæ Directivæ: Dicuntur Præceptivæ illæ, quæ continent aliquod, quod ex jure, vel legitima conſuetudine graviter jubetur; verbi gratia de jejunio ante celebrationem miſſæ, de integritate Sacrificii, de loco, ara, vaſis, & veſtibus ſacris, de materia Sacramenti, de azymo in Eccleſia latina, de reverentia debita, & ſimilibus: Dicuntur vero directivæ reliquæ, de quibus non conſtat apud Doctores, quod graviter præcipiantur: Quare ſine onere peccati mortalis præſcribitur, verbi gratia, orare ante, & poſt miſſam, numerus orationum, &c., dummodo non negligantur cum ſcandalo, aut contemptu; ad quem contemptum reducit Gavant. in Rubricas Miſſalis part. 3. tract. 11., negligentiam illam intolerabilem, qua quis non curat eas ut plurimum non ſervare, quia implicite videtur eas contemnere. Equidem tamen exiſtimo, quod poſſit aliquis ut plurimum eas negligere ſine contemptu ſaltem gravi, atque adeo in tali caſu non peccabit graviter ratione contemptus; ſed peccabit graviter, quia cum illæ præcipiantur a Pio V., ut diximus, *In virtute Sanctæ obedientiæ*, quando aliquis ut plurimum eas negligit, non excuſatur a parvitate materiæ. Non nego tamen, probabilem eſſe ſententiam Doctorum, quos citavimus cum Bonac., quod ſecluſo gravi contemptu, & ſcandalo, vel animo inducendi novum ritum, non ſit mortale negligere nonnullas Rubricas directivas, & ſecluſo contemptu levi, aliquando nec eſſe veniale; ſi ſcilicet hujuſmodi Rubricæ videantur eſſe tantum doctrinales, nec inducant præceptum, ſed inſtructionem, & conſilium præbeant, ut loquitur Dian. part. 1. tract. 14. reſol. 70. & Croix num. 410. Veniale autem ex indecenti irreverentia, & levi ſcandalo, ſi ſæpe negligantur, declinari non poteſt.

Ex dictis ſequitur primo, eſſe mortale omittere Epiſtolam, Euangelium, aut partem notabilem Canonis, verbi gratia Communicantes, &c., quia iſtæ cenſentur materia gravis: (quamvis non teneatur privatim recitare Epiſtolam, vel Euangelium, qui celebrat miſſam ſolemnem, ex Dian. part. 1. tract. 14. reſol. 42., quia nullibi reperitur hoc præceptum, etiamſi uſus ſit in contrarium) Contra vero eſſet veniale omittere voluntarie materiam levem, etiam in Canone; Idemque multi cenſent apud Suar. diſp. 59. ſi omittatur in conſecratione particula *Enim*; Sic etiam omittere *Credo*, & *Gloria*, quia non ſunt partes ſimpliciter neceſſariæ ad miſſam, ut notat Dian. loc. citat. reſol. 59. ex Fill. contra Nug.. Unde ſi inadvertenter omittantur, regulariter non ſunt repetendæ, cum non poſſit id fieri ſine nota.

Sequitur ſecundo, peccare mortaliter juxta gravitatem materiæ Sacerdotem, ſi adderet in miſſa ex devotione novas preces, præſertim publicas; cum id in Miſſali prohibeatur: Et ex declaratione Sacræ Congregationis Cardinalium peccaret mortaliter, qui in Canone Miſſæ, pro nomine Epiſcopi, poneret nomen Generalis ſuæ Religionis, non quia de ſe res ſit gravis, ſed quia videtur id fieri in contemptum Epiſcopi: Contra vero, ſi ut privata perſona ſecreto aliquod recitet, verbi gratia, Pater, & Ave, Miſerere, &c. ex Tamb. propter levitatem materiæ, ſolum venialiter peccaret; At mortaliter peccaret ex Bonac. apud Buſemb., ſi adderet quid notabile.

Sequitur tertio, eſſe mortale omittere oblationem hoſtiæ, vel calicis, quia cenſetur materia gravis. Quando tamen facta oblatione hoſtiæ majoris, adduntur aliæ particulæ, Gavant. putat, poſſe eas conſecrari, ſi mentaliter offerantur; dummodo offerantur paulo poſt oblationem hoſtiæ grandioris; quamvis Tamb. part. 2. cap. 5. §. 2. putat, poſſe conſecrari, ſi opus ſit, etiamſi remote ab oblatione adducantur.

Sequitur quarto, peccare ſolum venialiter, qui voce depreſſa recitat, quæ alta voce dicenda ſunt. Quamvis Navar. putet, quod mortaliter: Sed Tamb. cum communiori, quod ne venialiter quidem, cum id faciant paſſim timorati. Illud certe notandum, quod in Rubrica præcipitur, vocem non eſſe ita efferendam, ut negotium faceſſat aliis Sacerdotibus ibi celebrantibus: Multi etiam docent apud Mendo in Epitome, quod qui adeo elata voce verba conſecrationis proferret, ut per quadraginta paſſus audiretur, peccaret mortaliter. Notandum tamen hic, Pium V. permiſiſſe aliquos ritus peculiares in aliqua particulari Eccleſia, quos per ducentos ſaltem annos conſueverat obſervare; permiſitque iiſdem Eccleſiis, ut de conſenſu Prælati, totiuſque Capituli poſſent Miſſalis Romani ritus amplecti.

II. Quæritur ſecundo, An teneatur Capellanus celebrare miſſas votivas, quas exigit, qui dat ſtipendium, quando eas Rubrica non permittit?

Reſpondeo cum communi apud Dian. loc. citat. reſol. 31., quod, per ſe loquendo, peccet non celebrando miſſas promiſſas, eo quod infideliter agat, non peccat tamen, ſi illas non celebret, quando a Rubrica non permittuntur, etiamſi ſub juramento eas promiſerit; quia nulla promiſſio etiam jurata obligat, ſi ſit de re interdicta per legem. Immo notat Alcozer. apud Trull., quod in tali caſu nec debeat fieri commemoratio miſſæ votivæ: quia abunde ſatisfit per miſſam illius diei, quam exigunt Rubricæ; & melius ſatisfit intentioni petentis hujuſmodi miſſas; cum Eccleſia corrigat ejus intentionem juxta Rubricas Miſſalis. Addit Bonac. hic quæſt. ultim. punct. 7. §. 3. num. 4., & Trull. dub. 21., quod Sacerdos, a quo, verbi gratia, peteretur miſſa votiva longa de Paſſione, abunde ſatisfaceret, ſi celebraret de Sancto, de quo eo die celebratur officium, etiam ſemiduplex, aut infra octavam, immo etiam ſimplex; quia ubi velit ſe conformare Rubricæ Miſſalis, omittendo miſſas alias, quæ petuntur, ſecluſo ſcandalo, non peccat; ut docet Suar. diſp. 83. ſect. 3. Immo ex cap. *Quidam Laicorum de celebratione miſſarum*, celebranda eſt miſſa de eo, de quo fit officium, & reprehenſibile eſt Sacerdotibus ad inſtantiam laicorum dimittere miſſas proprias propter peculiares ex devotione: Quamvis enim proſit, verbi gratia, defuncto magis miſſa de Requiem, quæ petitur, ſecundum preces ab Eccleſia impoſitas ad hunc finem, quam alia de Sancto eo die occurrente: tamen Sacrificium, qua Sacrificium eſt, ex opere operato æqualiter prodeſt, & defectus miſſæ petitæ compenſari poteſt devotione, & interceſſione illius Sancti, cujus miſſa celebratur. Ita etiam Azor., Sà, & alii apud eundem Bonac., & Dian. loc. citat. reſol. 31. Et ratio ulterior eſt, quia quamvis, verbi gratia, in Rubricis permittatur dicere miſſam votivam in feſto ſemiduplici; at requiritur juſta cauſa; non cenſetur autem ſufficiens cauſa petitio cujuſcumque, ita ut ſemper mutetur miſſa, quæ eo die præſcribitur: Unde fit, quod ſi petatur miſſa votiva, ſatisfieri aliquando poſſit etiam per miſſam feriæ currentem; quia ille affectus conformationis, & obedientiæ ad leges Sacras, & ſpecialis devotio poſſet compenſare fructum, qui proveniret dicendo miſſam votivam.

III. Rogabis, an ſaltem poſſit citra culpam Capellanus nonnullis diebus celebrare miſſas votivas, quæ petuntur, ſi adverſentur Rubricis Miſſalis?

Reſpondeo, quod ſi velimus ſequi opinionem probabiliorem, & communiorem, quod ſcilicet Rubricæ Miſſalis obligent ſub mortali, quando non excuſat parvitas materiæ, certe non poterit Capellanus adverſus Miſſalis Rubricas dicere, verbi gratia, miſsas votivas, aut de Requiem in die Dominico, aut feſto duplici, aut aliis feriis, & octavis privilegiatis; ut proinde peccet venialiter tranſgrediendo in materia levi Rubricas; peccet vero graviter, ſi eas in materia gravi, aut ut plurimum tranſgrediatur; At ſi malimus ſentire cum Gavant., & aliis apud Tambur., & Dian. part. 1. tract. 14. reſol. 70., quod ſcilicet, ut diximus num. 1. plurimæ Rubricæ hujuſmodi ſint doctrinales, & directivæ, quæ conſilium, non præceptum præbent; profecto poterit aliquando propter petentis miſsam ſpecialem devotionem ſine culpa, etiam levi, ex Suar. apud Tamb. lib. 2. cap. 6. num. 6., unam, aut alteram Rubricam hac in re non obſervare, ſecluſo ſcandalo; Quod certe non vitaretur, ſi, verbi gratia, die Paſchæ aliquis celebraret miſsam de Requiem. Præceptum autem in virtute Sanctæ obedientiæ latum a Pio V. ſervandi Rubricas Miſsalis videtur ex Bonac. ſtrictius obligare in miſſis ſolemnibus, ac publicis, quam in privatis, cum in privatis eſset mortale, ſi, ver-

bi

bi gratia, ordo miſsæ inverteretur, aut ſi omitteretur aliquod notabile, quod faciendum præſcribitur; At ſi una miſsa pro alia diceretur, non ſemper eſset culpa; quia tunc non prætermittitur ordo miſsæ, nec id ſapit mutationem ritus, cum pro una miſsa approbata dicatur alia miſsa ſimiliter approbata. Nec videtur eſse latum præceptum proprie, & in rigore dicendi miſſam de feſto, aut de feria; Nam cum Sacerdos non teneatur hodie miſsam dicere, non eſt cur obligetur ad dicendam hanc determinate, ut ratiocinatur Trull.; Secus autem dicendum de divino officio, quia datur præceptum & de dicendo officio, & de tali officio dicendo: Quare certum eſt, non eſse ſaltem mortale dicere diebus, verbi gratia, Apoſtolorum aliam miſsam, ſecluſo ſcandalo, ut notat Dian. loc. citat. reſol. 30., & aliquando ex gravi cauſa, nec eſt veniale; ut ſi his diebus exponatur ſolemniter Venerabile Sacramentum, & dicatur miſsa votiva de Sacramento, cum commemoratione feſti duplicis, aut Dominicæ; aut ſi ſolemniter celebretur in gratiarum actionem, vel pro neceſſitate pluviæ ingruentis, belli, peſtis, &c., vel pro eo, qui iter periculoſum aggreditur; aut ſi quis celebret in Eccleſia, in qua agitur dies feſtus loci proprius, ut notat Buſemb. ex Gavant.; vel ſi cadaver inſepultum ſit præſens in Eccleſia: Immo ſi quis ducatur non modica devotione ad dicendam aliquam miſsam, poſset ſine culpa, etiam veniali, illam dicere, etiam occurrente aliquo feſto duplici, ut habet Tamb. loc. citat., cap. 6. num. 11., ſaltem quia probabilis eſt ſententia Suar. diſp. 83. ſect. 3., quod in miſſis privatis ne leve quidem peccatum ſit ſine cauſa celebrare aliquando aliam miſſam a currente, etiamſi currens ſit duplex, quia non putat haberi de hac re Rubricam præceptivam, & timorati ſine ſcrupulo id faciunt. Hinc qui diu ſtare propter ægritudinem non poteſt, poterit Dominica Palmarum, & tribus diebus ſequentibus recitare privatim miſſam votivam de Paſſione ex Tamb. loc. citat., quamvis Dian. part. 9. tract. 8. reſol. 53. ex declaratione Cardinalium doceat, id ſine cauſa non eſſe permittendum.

IV. Quæritur tertio, in quibus caſibus liceat miſſam interrumpere?

Reſpondeo, licere primo, ſi ingruat incendium, terræmotus, hoſtes, &c., præciſo tamen ſcandalo, & periculo contemptus; ita ut, quo partes miſſæ ſunt propinquiores conſecrationi, & communioni, eo majus periculum mortis requiratur. Facta tamen conſecratione, ſi non poteſt miſſa perfici, ſtatim ſumantur ſpecies Euchariſticæ, ſi vacet, omiſſis cæremoniis intermediis, ex Villal., & Trull.

Secundo, ſi Sacerdos deficit ante conſecrationem, debet miſſa interrumpi; poſt conſecrationem vero etiam ſolius hoſtiæ debet Sacrificium eodem die perfici ab alio Sacerdote, ſi haberi poſſit: Secus ſumi debent altero die ſpecies conſecratæ in altero Sacrificio: Quamvis Tamb. lib. 2. cap. 8. putet, poſſe ſequenti etiam die perfici illud Sacrificium, quando deeſt, aut longe diſtat, qui eodem die illud perficiat; poſſitque perfici etiam ab excommunicato, ſuſpenſo, &c., ſi deſit Sacerdos aptus. Tertio, ſi Sacerdos ante canonem recordetur ſe non eſſe jejunum, aut eſſe in mortali, vel cenſura innodatum, debet deſiſtere, ſi poſſit, ſine ſcandalo, aut ſui diffamatione: Quod tamen vix accidere poteſt, ut notat Bonac. qu. 6. punct. 1.; unde fere ſemper in his caſibus miſſa eſt perficienda concepta contritione, &c.. Quarto, ſi vinum, vel hoſtia veneno inficiantur ab aliquo animali, verbi gratia ab Aranea, ante conſecrationem, debet vinum, vel hoſtia mitti in piſcinam, & novum apponi, mente illud offerendo; Quod ſi contingat poſt conſecrationem, debet illud animal ablui, comburi, & cineres una cum ablutione in Sacrarium mitti; Sanguis vero ſi non poſſit citra periculum vomitus, vel ſalutis ſumi, debet honeſte conſervari, donec corrumpatur, & tunc mitti in Sacrarium: Vel poteſt panno imbibi, exiccari, & combuſto panno, cineres in Sacrarium mitti. Interim abluto calice, debet novum vinum cum aqua imponi, & incipiendo a *Simili modo poſtquam cænatum eſt*, proſequi Sacrificium. Idem dicas proportionaliter de hoſtia; Notatque Gavant. cenſeri hæc venenata, ſi fulmine tangantur. Quinto, ſi Sacerdos ante conſecrationem advertat, aquam calici non impoſuiſſe, debet imponere; non tamen poſt conſecrationem, quia non eſt de neceſſitate Sacramenti; Sexto, ſi quis poſt conſecrationem advertat conſecraſſe acetum, vel aquam, debet hæc in piſcinam mittere, quando advertit eſſe aquam, etiamſi aliquid illius ebiberit; (cum non debeat eam projicere, ne projiciat particulam hoſtiæ conſecratæ, & indecens eſt, aquam in calicem expuere, ut notat Con., & Trull.)

& Trull.) & conſecrare calicem, ut alias diximus, juxta Rubricas Clem. VIII.: Expeditius enim erit, præſertim in præſentia populi, novum vinum, & aquam imponere, mente offerre, & conſecrare, incipiendo a *Simili modo poſtquam cœnatum eſt*, & ſumere; Quamvis D. Th. putet juxta Rubricas Pii V. novam hoſtiam etiam, & vinum eſſe conſecrandum, incipiendo a *Qui pridie*, perinde ac nihil conſecratum eſſet, ut notat Trull. dub. 23., & Dian. reſol. 70., & idem proportionaliter docet, ſi advertat, hoſtiam conſecratam non eſſe triticeam. Sed Rubricis Clementis VIII. potius adhærendum, utpote poſterioribus, quam ſint Rubricæ Pii V.

V. Quæritur quarto; Quid faciat Sacerdos, ſi advertat aliquid eſſentiale formæ omiſiſſe, aut ſi dubitet, an habuerit intentionem conſecrandi?

Reſpondeo: Conveniunt univerſim Doctores, quod teneantur Sacerdotes vitare omnes defectus, & ſi quid ex ſubſtantialibus omiſerint, ſupplere juxta regulas Miſſalis. In dubio autem propoſito dicendum, quod ſi Sacerdos certitudinem moralem habeat, ſe omiſiſſe aliquid eſſentiale formæ, aut quod ne virtualem quidem habuerit intentionem conſecrandi, tunc debeat iterum conſecrare, repetendo ſecreto totam formam ſupra eandem materiam cum intentione debita, dummodo id contingat ante ſumptionem; immo poſt ſumptionem hoſtiæ, ſi advertat, defectum eſſe in ſola conſecratione calicis, debet idem facere; At ſi defectus fuit in utraque ſpecie, poſt ſumptionem, non debet iterum conſecrare, cum non ſit jejunus, ut notat Trull. Quod ſi non habeat certitudinem moralem, ſed ſolum dubium, prudens tamen, notabile, & rationabile, debet repetere verba conſecrationis ſub conditione, ſaltem mente retenta, ex Suar. diſp. 83. loc. citat., quia defectus eſt ſubſtantialis; Quod etiam dicendum, ſi certo ſciat, omiſiſſe aliquod verbum in conſecratione, de quo dubitatur apud Doctores, an ſit eſſentiale; ut notat Bonac. punct. 10. num. 12.; Qui addit ex Henr.; quod ſi Sacerdos dubitet prudenter, an habuerit intentionem conſecrandi particulas pro communione populi, nec poſſit dubium prudens deponere per rationem probabilem ex iis, quæ diximus quæſt. 4. in calce artic. 3., debet illas aut ſumere poſt conſumptionem utriuſque ſpeciei, aut relinquere, ut alius Sacerdos deinde in miſsa eas conſecret ſub conditione.

Ex quibus ſequitur primo, quod Sacerdos, qui malitioſe noluit hoſtiam conſecrare, conſecravit tamen calicem, ſed poſt ſumptionem calicis ipſum pœnitet erroris, debeat hoſtiam conſecrare, etiamſi non ſit jejunus, ut Sacrificium ſit perfectum: (niſi aliud tamen ſuadeat neceſſitas vitandi ſcandalum) Ratio eſt, quia præceptum divinum de integritate Sacrificii fortius eſt præcepto eccleſiaſtico de jejunio naturali: Contra vero, ſi neutrum conſecravit, non debet quicquam conſecrare, quando jam non eſt jejunus, ut notant etiam Suar., & Bonac.

Sequitur ſecundo, quod ſi totum vinum conſecratum e calice effundatur, ita ut nihil remaneat, debet pariter novum vinum conſecrari modo dicto: Idemque ſimiliter obſervandum, ſi hoſtia diſpareat vento, aut ab aliquo animali ſubtrahatur: Quod ſi difficillime nova hoſtia poſſit haberi, quia quod eſt multum difficile, reputatur moraliter impoſſibile, & ſtrictius obligat jus naturæ de vitanda offenſione populi, quæ ſequeretur, quam jus divinum de integritate Sacrificii; ideo tunc in una tantum ſpecie Sacrificium perfici debet, prætermittendo, juxta Rubricas Miſsalis, verba, & ſigna, quæ pertinent ad ſpeciem deficientem.

Notandum tamen, quod Sanguis cadens ſuper corporale, vel ſuper linteum debeat lavari ſuper calicem, & ablutio niſi ſumatur ab eodem Sacerdote, debet projici in piſcinam; quod etiam fieri debet, ſi ſuper tapetum, vel alium pannum cadat: at ſi cadat ſuper aram, debet a Sacerdote ſorberi, deinde lapis lavari, & ablutio in piſcinam mitti. Si cadat ſuper tabulam, debet lambi, & abradi; ſicut etiam debet abradi, ſi cadat ſuper terram, & quod abraditur comburi, & cineres in piſcinam condi. Quod ſi ſacra hoſtia ſuper terram, vel ſuper tabulam, &c., cadat, ſumpta reverenter hoſtia, locus mundetur, aliquantulum abradatur, & abraſio in Sacrarium mittatur; ſin ceciderit ſuper linteum, aut pannum ſericum, &c., diligenter lavetur, & lotio in Sacrarium mittatur: poterit autem lavari a Clerico, vel Sacriſta, a quo lavari poſsunt corporalia: Solum ſi effundatur ſanguis, ablutio fieri debet a Sacerdote, vel ſaltem, ſi ille deſit, a Diacono, quia tangendus eſt ſanguis, qui in panno imbibitur; quod non contingit in lotione purificatorii, quia aut ſanguis non fuit in eo imbibitus, aut eſt exiccatus; Præterquam-

quamquod non datur lex univerſalis de eo, quod raro, & per accidens occurrit; unde purificatorium etiam a Sacriſta lavari poteſt. Demum ſi hoſtia cadat intra pectus fœminæ, quia habenda eſt ratio decentiæ, & honeſtatis, ipſa potius melius debet illam accipere, & in pyxidem mittere, & ſi deperdatur aliquod fragmentum, committatur Angelis, & Deo; quod etiam faciendum, ſi Sacerdos videat fragmentum aliquod in pectus mulieris, aut intra barbam viri cadere, nec poſſit ſine gravi turbatione illorum, & adſtantium offenſione illud perquirere: hæc enim pati voluit, qui dignatus eſt nobis ſeſe in cibum dare. Certe ſi hoſtia tangat barbam vel communicaturi, vel celebrantis, debet barba ter lavari juxta Rubricas, & conſuetudinem, non vero radi, & comburi, ut notat Trull.; lotio autem debet in Sacrarium mitti: Quando tamen ſequeretur non modica turbatio viri ex tali lotione, eo quod ipſe non adverterit ad talem contactum Sacræ hoſtiæ, putat Tamb. contra Dian. part. 10. tract. 12. reſol. 10., omittendam eſse talem lotionem, quia præſtat vitare turbationem fidelium, quam Rubricarum apicem obſervare; poſsumus enim uti Epicheja, rationabiliter interpretando mentem Legislatoris, quod voluerit talem caſum excipere.

VI. Rogabis, quid, ſi contingat, quod Sacræ ſpecies evomantur?

Reſpondeo, quod ſi judicentur corruptæ, totus vomitus debet comburi, & cineres in Sacrarium projici; Sin appareant integræ, debent reverenter aſsumi, ut dicitur in Rubricis Miſsalis num. 14., niſi nauſea habeatur; aliter ſeparentur, & in loco ſacro reponantur, donec corrumpantur; deinde comburendæ ſunt, & cineres in Sacrarium projiciendi. Non eſt autem illicitum provocare vomitum, quando quis advertit, quod ſpecies Sacramentales a ſe ſumptæ veneno fuerint infectæ; & quod niſi ſtatim evomantur cum cibo, immineat periculum grave mortis, ut notat Tamb. de Commun. cap. 3. §. 4.

VII. Quæritur ſexto; quando quis paululum in miſsa procedens advertit, ſe aliquid omiſiſse, tenetur ne illud repetere?

Reſpondeo cum Suar., & Trull., regulariter loquendo, defectus accidentales, poſtquam commiſſi ſunt, non eſse ſupplendos; ut ſi quis omiſit *Gloria*, vel *Credo*, &c.; quia non ſunt de ſubſtantia, & ſi repeterentur, facile aderit ſcandalum, aut nota, & invertitur ordo miſsæ: dixi tamen, Regulariter, quia ſi parva eſset mora, & omiſsum eſset aliquod notabile, non eſt inconveniens, imo neceſsarium ex Suar. diſp. 85. ſect. 2. §. 2., quod repetatur, præſertim in iis, quæ ſecreto dicuntur.

VIII. Quæritur ultimo; quid faciat Sacerdos, ſi ſumpto calice, remaneat particula in fundo calicis?

Reſpondeo, poſſe vel digito illam ad calicis labrum perducere, & ſumere, vel infundere vinum, & totum ſumere, ut habetur in novo Miſſali: Quod ſi prima vice non potuit ſumi, poteſt iterum novum vinum infundi, ut ſumatur: quod idem dicendum, ſi hoſtia conglutinetur palato Sacerdotis; nam non cenſetur tunc Sacerdos communicare non jejunus, prout notat Lugo diſp. 15. de Euchar. ſect. 7. num. 79.; præſtatque id facere, quam digitum ori imponere ad trajiciendas ſpecies agglutinatas palato.

ARTICULUS ULTIMUS

De Miſſæ Stipendio.

I. Qua de cauſa Stipendium pro Miſſa licite ſumatur?
II. Juſtum Miſſæ ſtipendium quodnam ſit?
III. Num diebus feſtis accipi poſſit ſtipendium majus, quam diebus profeſtis?
IV. Poſſit ne pro eadem Miſſa duplex ſtipendium accipi, alterum ſcilicet pro Officiatura, alterum pro applicatione Sacrificii?
V. Quid ſi alter petat Impetrationem, alter Satisfactionem Sacrificii?
VI. Num poſſit Beneficiarius, vel Capellanus, ſi per alium ſatisfaciat, dare illi ſolum conſuetam eleemoſynam pro Miſſa?
VII. Sub gravi Sacerdos, qui per alium celebrat, univerſim tenetur illi integram eleemoſynam manualem tribuere.
VIII. Num Rectores Eccleſiarum poſſint aliquid ſibi retinere pro expenſis neceſſariis ad celebrandum?
IX. Si quis plura exigua ſtipendia accipiat, promittendo ſingulis Sacrificium, poterit ne eandem Miſſam pro iis omnibus applicando, obligationi ſuæ ſatisfacere, ſi neceſſitate ductus id promiſerit?
X. Videtur id non licere tum ſecundum ſe, tum etiam ex decreto Urbani VIII.

I. PLurima huc ſpectantia diximus art. 5.; Quærimus nunc, qua ratione ſtipendium accipi pro Miſſa poſſit? Quodnam

nam ſit juſtum Miſſæ ſtipendium? Num poſſit duplex ſtipendium aliquando pro eadem miſſa accipi? & alia his affinia; omittentes quæ olim apud Doctores agitabantur, ſed poſt decretum Urbani VIII. de Celebratione Miſſarum, cum declarationibus Sacræ Congregationis, ſunt jam extra controverſiam; ſicut etiam poſt proſcriptionem octavæ, nonæ, ac decimæ Theſis factam ab Alex. VII., in quarum expoſitione plurima diximus in Trutina Theſium damnatarum. Theſes autem a Pontifice proſcriptæ ſunt hujuſmodi: Octava, quæ habet: *Duplicatum ſtipendium poteſt Sacerdos pro eadem miſſa licite accipere applicando petenti partem etiam ſpecialiſſimam fructus ipſimet celebranti correſpondentem, idque poſt decretum Urbani VIII.* Pariter nona, dicens: *Poſt decretum Urbani VIII. poteſt Sacerdos, cui miſſæ celebrandæ traduntur, per alium ſatisfacere, collato illi minori ſtipendio, alia parte ſtipendii ſibi retenta:* Et decima, ubi dicitur: *Non eſt contra juſtitiam pro pluribus Sacrificiis ſtipendium accipere, & Sacrificium unum offerre: Neque etiam eſt contra fidelitatem, etiamſi promittam promiſſione etiam juramento firmata danti ſtipendium, quod pro nullo alio offeram.*

Quæritur nunc primo, quibus titulis accipi poſſit ſtipendium pro miſſa abſque labe Simoniæ?

Reſpondeo, certum eſſe, quod ſi ſtipendium recipiatur ut pretium ipſius fructus ſpiritualis, ſit vera ſimonia; ſicut etiam ſi recipiatur ut pretium laboris neceſſario requiſiti ad ſacrificandum. Quando enim talis labor miſſæ intrinſecus venderetur, cenſeretur ipſa miſſa vendi, ut Doctores docent communiter in de Simonia. Habetur enim in cap. *Si quis objecerit* quæſt. 3. *Qui horum alterum vendit, ſine quo nec alterum provenit, neutrum invenditum derelinquit.* Quare poteſt ſtipendium accipi, vel pro ſuſtentatione Sacerdotis, juxta illud: *Qui altari ſervit, de altari vivet:* Nam ſicut artifex, verbi gratia Pictor, dicitur gratis pingere, ſi in domo tua ſit, nec aliud a te habeat præter ſuſtentationem; ita dicitur gratis celebrare Sacerdos, ſi accipiat ſolum ſtipendium pro ſuſtentatione. Vel poteſt accipi ſtipendium propter circumſtantias aliquas extrinſecas, verbi gratia, quod ſacrificet in tali loco diſtanti, tali tempore incommodo, &c.: Vel demum, ut eleemoſyna, vel ut donum liberaliter datum.

II. Quæritur ſecundo, quodnam ſit juſtum miſſæ ſtipendium?

Reſpondeo cum Suar. diſp. 86. ſect. 2., & aliis apud Trull. dub. 52., juſtum ſtipendium non eſſe taxandum, habita ratione congruæ ſuſtentationis; nam actio ſacrificandi non exigit integrum diem; unde poteſt Sacerdos etiam in aliis exercitiis occupari, ut lucretur, & habeat, unde ſuſtentetur, verbi gratia, concionando, cantando in Choro, &c. Præterquamquod ex uſu, & præſcripto Eccleſiæ nemo poteſt ad Sacerdotium aſcendere, niſi aliunde valeat ſe congrue ſuſtentare; quare illud ſtipendium dicitur juſtum, quod eſt a Superiore taxatum. Ratio eſt, quia licet ſtipendium non ſit pretium, ſervat tamen pretii proportionem, quatenus in ea ſervanda eſt ratio juſtitiæ: unde ſicut in temporalibus illud dicitur pretium juſtum, quod eſt taxatum a Principe; ita in caſu noſtro.

Dubium tamen eſt, an Religioſi exempti teneantur ſtare taxæ factæ ab Epiſcopo? ſicut eadem ratione quæritur apud Doctores, An Eccleſiaſtici teneantur ſtare taxis, & metis in pretio rerum, quas Principes ſæculares legitime taxant? Communiter cum Vaſq., Molin. affirmant apud Pal. lib. 1. tract. 3. de legib. diſp. 1. punct. 24. num. 6. (quamvis Navar. apud Tamb. putet, ad id non obligari ſub mortali) Ratio eſt, quia poſita tali taxa, illud eſt pretium juſtum, atque adeo ſi plus accipiatur, contra juſtitiam accipitur.

III. Quod ſi miſſæ ſtipendium non fuerit a Superiore taxatum, illud dicitur juſtum, quod communiter receptum eſt; ita ut ſupra illud exigi non poſſit; quamvis poſſit Sacerdos contentus eſſe de minori ſtipendio. In Italia juſtum ſtipendium eſt argenteus: In diebus autem feſtivis in Diœceſi Mediolanenſi permittitur duplex argenteus, teſte Bonac. punct. ult. num. 13.; alibi argenteus cum dimidio. Dian. tamen part. 1. tract. 14. reſol. 9. docet, opinionem hanc, quod ſcilicet poſſit majus ſtipendium accipi die feſto, damnatam eſſe in decreto Sacræ Congregationis §. 3. Quod tamen Tamb. loc. cit. negat, ſiquidem ibi ſolum vetatur, ne die feſto recipiatur ſtipendium duplicatum; qui tamen accipit duos carolenos die feſtivo, non dicitur accipere duplicatum ſtipendium, nec majus juſto, ubi pro die feſto taxatur vel a ſuperiore, vel a conſuetudine duplex argenteus: ſicut enim rerum pretia decreſcunt, quando pauci ſunt emptores, creſcunt vero, quando emptores multiplicantur; ita juſtum miſſæ ſtipendium (quod ad normam pretii

re-

regulatur, quamvis pretium non ſit) diebus feriatis poteſt eſſe minus quam feſtivis, quando ad populi commoditatem multi miſſas quærunt. Diſtinguit tamen Tamb. in miſſa Applicationem, & Officiaturam, docetque pro Applicatione non poſſe die feſto exigi ſtipendium majus, cum ſemper ſit eadem; ſecus vero pro Officiatura, quæ die feſto magis expoſcitur, eo quod majus decus Eccleſiæ, & majorem populo commoditatem afferat: eademque ratione non pro Applicatione, ſed pro Officiatura Miſsæ cantatæ poteſt accipi majus ſtipendium, ex Suar. diſp. 86. ſect. 2., quam pro Officiatura miſſæ privatæ.

Notandum tamen, quod ſi ſtipendium non ſit manuale a fidelibus voluntarie oblatum, ſed ex titulo eccleſiaſtico, illud cenſetur juſtum, quod ob eam cauſam relictum eſt Beneficiario, vel Capellano, quamvis ſit maximum: ſi tamen ſit ita tenue, ut non attingat ſtipendium pro illo loco ſufficiens, pertinebat olim ad Epiſcopum reducere onus miſſarum ad minorem numerum; nunc tamen poſt decretum laudatum pertinet ad ſolum Pontificem, quamvis non ſit improbabile apud March., & Tamb. lib. 3. cap. 1. §. 2. num. 9., quod poſſint Epiſcopi hoc facere, antequam Eccleſia tale onus acceptet; quia in decreto ſolum prohibetur, ne Epiſcopi moderentur onera miſſarum impoſita; quod autem nondum eſt acceptatum, non dicitur proprie impoſitum. Quare ſi Eccleſia acceptat onus dicendi, verbi gratia, viginti miſsas pro decem carolenis, non poteſt tale onus moderari niſi ſolus Pontifex; & quamvis ſi omnino ſine culpa beneficiarii ceſſent reditus beneficii, ceſſet etiam omnino ſtatim onus miſſarum; ſi tamen reditus diminuantur, non per hoc poteſt diminui onus miſſarum abſque recurſu ad Pontificem, cum hoc in decreto prohibeatur.

IV. Quæritur tertio, an poſſit Sacerdos accipere duplex ſtipendium, alterum pro Applicatione Miſſæ, alterum pro præſentia, ſeu Officiatura in loco ſibi præſtituto?

Reſpondeo, Dian. loc. citat. reſol. 80. negare, quia S. Congregatio decrevit, *quod Sacerdotes, quibus diebus tenentur miſſas celebrare ratione beneficii, Capellaniæ, aut Salarii, ſi eleemoſynas pro aliis etiam miſſis ſuſceperint, non poſſint eadem miſſa utrique obligationi ſatisfacere*. At Lugo de Euch. diſp. 21., & Tamb. loc. citat. num. 14. affirmant, dummodo conſtet, unum voluiſſe ſolum præſentiam, alterum vero ſolum applicationem Sacrificii; quia ſtipendium pro præſentia recipitur propter laborem extrinſecum miſſæ, quod ſcilicet in tali loco, vel tempore celebretur, ad quod non tenetur Sacerdos obligatus pro alio celebrare; ſtipendium vero pro applicatione miſſæ recipitur pro parte ſuſtentationis congruæ Sacerdotis, ut diximus: Decretum autem adductum a Dian. loquitur ſolum de iis, qui tenentur ratione beneficii, &c. ad præſentiam ſimul, & applicationem Sacrificii, non vero de iis, qui ſolum tenentur ad præſentiam. Quamvis autem Barboſ., & Lug. doceant, quod qui petit miſſam in aliquo loco, petat etiam implicite ſibi miſſam illam applicari; quia cum non conſtet contrarium, præſumendum eſt, quod communiter contingit: March. tamen apud Tamb. docet, non ſatis eſſe talem præſumptionem, quia onus grave non eſt imponendum, niſi clare conſtet. Præterea ex Leg. *Quicquid aſtringendæ* de Verbor. obligat. dicitur, quod propoſitum mente retentum nihil extra operetur; unde lex Principis mente retenta non obligat: ergo ſi teſtator non declaret, quod velit etiam applicationem Miſſæ, non obligatur Sacerdos ad illam, etiamſi animus fundatoris fuiſſet obligare Sacerdotem: Quare ſi petantur miſſæ in tali loco celebrandæ, nihil aliud exprimendo, ex quo colligatur exigere etiam applicationem, videtur Sacerdos obligatus dumtaxat ad præſentiam; ſi enim ille voluiſſet applicationem miſſæ, expreſſiſset, dicendo verbi gratia, illam velle pro anima ſua, vel defunctorum ſuorum, &c. Etenim ex Suar. tom. 4. de Relig. tract. 8. lib. 2. cap. 17. num. 7. in oneribus imponendis hæc regula ſervanda eſt, *Si voluiſſet, expreſſiſſet*. Verum quidem eſt, in rebus dubiis præſumendum eſse, quod communiter contingit: in caſu autem noſtro non raro accidit, quod fundatores Capellaniæ, & qui petunt miſsam die feſto, verbi gratia in aliquo loco, ſolum inſpiciant ad honorem altaris, vel ad commoditatem populi, non ad ſuorum delictorum ſatisfactionem.

Equidem cenſeo, non eſse recedendum a ſententia oppoſita Barboſ., & Lugon.; cum regulariter contingat, quod petens miſsam in aliquo loco, non ſolum velit commoditatem populi, aut cultum Sancti illius loci, ſed etiam Miſsæ applicationem; Ex hoc autem, quod regulariter contingit, rationabiliter id præſumitur; ac propterea Sacerdos in tali caſu tenetur etiam miſ-

ſam

ſam applicare pro dante eleemoſynam.

V. Ex dictis reſolvitur alia quæſtio, An poſſit Sacerdos accipere ſtipendium ab eo, qui petit tantum fructum impetrationis miſſæ, petendo, verbi gratia, illam pro infirmo; & alterum integrum ſtipendium ab eo, qui petit fructum ſatisfactionis, petendo, verbi gratia, illam pro defuncto? Petrus Navar. apud Tamb. docet, id non eſſe improbabile. Sed communiter cum eodem Navar., & Tamb. docent, id non licere; quia præſumendum eſt in rebus dubiis, quod communiter contingit: Communiter autem contingit, quod petens miſſam utrumque fructum velit ſibi applicari, niſi aliud explicet, aut ex aliqua circumſtantia contrarium colligatur. Præterquam quod in tali caſu duplex ſtipendium pro eadem miſsa reportaretur; quod in decreto Urbani VIII. vetatur: Quare niſi diſerte conſentiant offerentes ſtipendium, quod uni ſolum impetratio, alteri ſatisfactio applicetur, non poterit Sacerdos hoc duplex ſtipendium pro eadem miſsa accipere. Illud a nonnullis admittitur, quod ſi gratis uni promiſiſti miſsam pro ſalute parentis ægroti, verbi gratia, alteri pro anima fratris defuncti, poſſis eadem miſsa utrique obligationi ſatisfacere; Nam ex modo promittendi, non promittitur niſi uni fructus impetrationis, alteri fructus ſatisfactionis, nec communiter contingit, quod offeratur ſemper uterque fructus Sacrificii, ſicut communiter contingit, quod petens miſsam, & erogans pro illa ſtipendium, petat utrumque fructum; neque in tali caſu duplex ſtipendium pro eadem miſſa accipitur.

VI. Quæritur quarto; An peccet mortaliter, non ſolum qui tenetur miſsas celebrare ob eleemoſynas manuales, ſed etiam Capellanus, ac Beneficiarius, ſi accepto pro miſſis celebrandis ſtipendio majori, det eaſdem celebrandas alteri pro ſtipendio minori?

Reſpondeo, indubitatum eſse id non licere relate ad miſsas celebrandas ob ſtipendium manuale, juxta decretum laudatum Urbani VIII., & juxta theſim nonam Alex. VII.; etenim id ſaperet turpe lucrum. Nihilominus Sacra Congregatio rogata, an Beneficiarius, qui poteſt per alium celebrare, teneatur huic alii dare ſtipendium ad rationem redituum Beneficii? reſpondit, Satis eſse, ſi det eleemoſynam congruam ſecundum morem regionis, ſi aliud in fundatione cautum non fuerit. Diſparitas eſt, quia qui dat eleemoſynam manualem pinguem pro miſsa, totam illam eleemoſynam dat pro miſsa; unde non debet aliquid ſibi retinere, qui per alium celebrat: Contra vero Fundator beneficii non dat pingues reditus beneficii pro ſola miſſa, ſed etiam pro commodiore ſuſtentatione Beneficiarii, ut alacrius ſerviat, &c. & propter eamdem rationem Dian loc. citat. reſol. 11., Lug. diſp. 21. ſect. 2., & Tamb. concedunt etiam Capellano id, quod a Sacra Congregatione conceditur Beneficiario; & Croix putat, id verum eſſe, etiamſi Capellania ſit amovibilis: Imo idem concedunt legatario pingui, quando hic non accepit eleemoſynam manualem; Verbi gratia, ſi Titio relinquantur centum aurei cum onere, quod faciat celebrari centum Miſsas; quia talis eleemoſyna non videtur relicta ſolum intuitu miſsæ, ut eleemoſyna manualis ſolet conferri, ſed intuitu perſonæ; Idemque dicas, ſi Sacerdoti relinquatur prædium reddens quotannis centum aureos cum onere, quod celebret quotannis centum miſsas.

VII. Docuit Bordon. reſol. 26. num. 28. apud Tamb., quod qui hoc decretum non ſervaret, non peccaret mortaliter; quia in eo decreto nulla adſunt verba indicantia culpam mortalem; & ex alio capite nulli fieret injuria. Verum communiter cum Peyr., & Tamb. damnant id de mortali, quia tam ſubtilis diſtrictio Sacræ Congregationis in re tam gravi gravem prohibitionem demonſtrat; Præſertim, quia decreto Urbani VIII. ſucceſſit deinde condemnatio dictæ propoſitionis facta ab Alex. VII. Univerſim autem lex Eccleſiaſtica obligat ſub gravi, quoties uſus, & conſuetudo ita obligationem interpretatur, ut lex de ſervandis feſtis, de jejuniis, & ſimilibus; uſus vero in caſu noſtro obligationem gravem interpretatur, ut docent communiſſime.

VIII. Rogata pariter Sacra Congregatio, An Rectores Eccleſiarum poſſint ab eleemoſyna manuali aliquid ſibi retinere pro expenſis neceſſariis, videlicet pro candelis, paramentis, vino, &c.?

Reſpondit, id poſſe ſolum Rectores Eccleſiæ pauperis, non vero quæ ſufficientes habet reditus. Ex reditibus tamen beneficii, aut Capellaniæ poterunt univerſim pauperum Eccleſiarum Rectores illam portionem dumtaxat accipere, quæ nullatenus excedat valorem expenſarum, quæ pro ipſomet Sacrificio ſunt ſubeundæ.

Præ-

Præterea docet Dian. loc. citat. reſol. 12., quod Sacerdos, qui a Petro habuit aureum pro miſſa, non intuitu ſolius miſſæ, ſed etiam intuitu perſonæ ſibi amiciſſimæ, cui voluit hoc beneficium præſtare, poſſit per alium Sacerdotem ſatisfacere, collato illi juſto ſtipendio: ſicut etiam quando ſponte exceſſus conſueti ſtipendii ab alio Sacerdote condonatur, ex eodem Dian. reſol. 13. Notat tamen Tamb., duos in hac re ſcrupulos eſſe vitandos: primus eſt, ne ille non ſponte condonet, ſed coactus metu, ne non inveniat in poſterum eleemoſynas pro Miſſis: alter, ne tu incidas in periculum ſordidæ negotiationis, & damnabilis lucri. Demum Collectores miſſarum, qui plura ſtipendia congregant, & deinde inter ſtipendiarios Sacerdotes diſtribuunt, probabiliter ex Trull. dub. 11., & Tamb. poſſunt pro labore in colligendis, vel tranſportandis ſtipendiis moderatam mercedem retinere; quia talis prohibitio directe eſt contra ſacerdotes, qui miſſas celebrandas accipiunt; reliqui igitur ſolum ſervare tenentur id, ad quod jure naturæ obligantur.

IX. Quæritur quinto, An qui accipit plura exigua ſtipendia, promittens ſingulis miſſam, poſſit unica miſſa pro omnibus ſatisfacere; Verbi gratia, ſi recepit quinque aſſes a Titio, & quinque a Cajo, poteſt ne eandem miſſam pro utroque applicare; ita ut debitum caroleni ſtipendium pro ea accipiat?

Reſpondeo, Azor. 3. part. lib. 12. cap. 8. quæſt. 3., & Cordub. apud Trull. dub. 6. id permittere, quia juſtum ſtipendium debetur Sacerdoti. At communiſſime negant, quando ſponte promiſit applicare integram miſſam pro exiguo ſtipendio, quia quilibet tenetur ſtare promiſſis, & poteſt Sacerdos liberaliter donare, quod requiritur uſque ad ſtipendium juſtum; Si tamen nihil promiſit, ſed tacuit, dum offerretur ſtipendium exiguum pro miſſa, Corduba, Nugnus, Fraxinellus apud eundem Trull., & apud Dian. part. 2. tract. 14. reſol. 7. facilius permittunt. Sed communius etiam negant, quia qui tenuem acceptavit eleemoſynam ab offerente ſtipem pro miſſa, videtur conſentire ad mentem petentis, quæ eſt, ut integra miſſa ſibi offeratur: Quare ſicut qui acceptavit tenuem Capellaniam, tenetur ad omnia miſſarum onera, donec a legitimo Superiore reducantur ad minorem numerum; ita in caſu noſtro.

Verum Trull., & Tamb. lib. 3. cap. 1. §. 3. probabilem putant ſententiam Suar. diſp. 86. ſect. 4. docentis, in eo caſu poſſe id concedi Sacerdoti pauperi, quando paupertate coactus conſentit; poterit enim ab injuſto pacto reſilire, & miſſam pro ſtipendio juſto applicare: Sicut enim (inquit Suar.) operarius, cui digna merces non tribuitur, poteſt damnum ſibi compenſare, etiamſi ob paupertatem conſenſerit in mercedem exiguam; (quamvis non poſſit exigere mercedem majorem illa, qua alius facile contentus eſſet in magna turba operariorum). Et ſicut qui ob neceſſitatem cogitur emere triticum pretio injuſto, poteſt ſine injuſtitia ſe indemnem ſervare alia via; quia venditor dum extorquet conſenſum ad pretium injuſtum, debet putare, quod qui ob neceſſitatem emit, vere non conſentiat tali pretio: Additque Lugo de juſtit. diſp. 16. ſect. 4. num. 82., quod ſicut qui in neceſſitate petit mutuum, & promittit uſuras, non tenetur illas ſolvere, etiamſi fraudulenter promiſerit ad extorquendum mutuum; quia cum obliget ſe mutuator ſponte ad mutuandum, obligat etiam ſe ad leges mutui, atque adeo ad non accipiendam uſuram; Ita pariter qui in neceſſitate vendit infra juſtum pretium, poteſt exigere juſtum pretium; quia emptor eo ipſo quod voluit libere emere, voluit implicite obligare ſe ad ſolvendum pretium juſtum, prout ferunt leges emptionis: Quod idem dicendum in conductione; Idemque videtur etiam dicendum in caſu noſtro; quia quamvis ſtipendium miſſæ non ſit vere pretium, ſervat tamen in omnibus rationem pretii. Dian. tamen part. 1. tract. 14. reſol. 7. cum Lug. loc. citat., March. hanc doctrinam in caſu noſtro non permittit; quia oppoſitum decrevit Sacra Congregatio dicens in laudato decreto; *Deinde ubi plura ſtipendia, quamvis incongrua & exigua, collata fuerint Sacerdotibus, præcipit, ut abſolute tot miſſæ celebrentur, quot ad rationem attributæ eleemoſynæ præſcriptæ fuerint, ita ut alioquin graviter peccent, & ad reſtitutionem teneantur.* Verum Tamb. putat, verba hæc Sacræ Congregationis non eſſe contra ſententiam Suarii; quia dicunt, miſſas celebrandas eſſe *ad rationem eleemoſynæ attributæ*; unde ſi eleemoſyna attributa ſit dimidium juſti pretii, nonniſi medietas fructuum miſſæ pro eo applicari debet. Advertit tamen idem Tamb., quod ſi offerens exiguum ſtipendium pro integra miſſa facile inveniſſet

ſet

ſet alios Sacerdotes, qui pro eodem tenui ſtipendio celebrarent, non poſſet Sacerdos ſe indemnem ſervare applicando pro illo partem tantum fructus miſsæ: quia promittendo fraudulenter integram miſsam pro tenui ſtipendio eſset cauſa injuſti damni; Quod pariter docet de operario promittente ſuas operas pro tenui mercede; non poſset enim ſolitam mercedem exigere, quando Dominus facile inveniſset alios operarios, qui eadem tenui mercede contenti eſsent; etenim fraudulenter id promittendo eſset cauſa injuſta damni; & idem docet de mutuatario, qui ſi promittendo uſuras eſt cauſa, ut mutuans damnum aliquod patiatur, vel lucrum amittat, debet partem ſaltem uſurarum ſolvere, ita ut reſarciat damnum emergens, aut lucrum ceſsans mutuantis, cui fraudulenter uſuræ promiſsæ ſint.

Equidem tamen, ſpectato jure naturali, cenſeo primo, quod ſicut promittens uſuras ob neceſſitatem non tenetur reſarcire lucrum injuſtum ceſsans mutuanti per hoc quod, verbi gratia, aliter mutuaſset alteri, qui ſolviſset uſuras: & ſicut promittens ob neceſſitatem injuſtum pretium pro tritico non tenetur reſarcire emptori lucrum injuſtum, quod illi ceſsat, per hoc, quod facile verbi gratia alteri eodem pretio injuſto vendidiſset: ita promittens ob neceſſitatem integram miſsam pro tenui ſtipendio, aut ſuam operam pro tenui mercede, non tenetur reſarcire damnum injuſtum, quod patitur promiſsarius per hoc, quod verbi gratia aliter facile reperiſset alios Sacerdotes, aut operarios pro eodem tenui injuſto ſtipendio: In eo caſu admitto doctrinam Tamb., quando qui offert ſtipem, facile inveniſſet alios, qui celebrarent ſponte ob eandem exiguam ſtipem, non coacti neceſſitate; Vel quando ſicut ex copia operariorum decreſcit pretium operarum, quod non eſt a lege taxatum, ita ex copia Sacerdotum decreſceret ſtipendium, quod non eſſet a Superiore, vel conſuetudine taxatum, in indiviſibili conſiſtens: Quod ſi taxatus ſit carolenus pro miſſa, tunc doctrina Suar. videtur abſolute vera ſecundum ſe.

X. Cenſeo tamen ſecundo cum Lug., & Dian. ex verbis citatis Sacræ Congregationis prohiberi, ne iſthæc ſententia Suar. in praxim deducatur; quippe quæ multum animabus Purgatorii nocet; cum paſſim reperiantur, qui bona fide petant integram miſſam pro tenui ſtipendio: Quare ſi Sacerdotes non ſatisfacerent juxta opinionem Suar., animæ purgantes heu quot Sacrificiis privarentur! Unde merito Sacra Congregatio id vetuit, & explicatio Tamb. videtur omnino aliena a mente Sacræ Congregationis; ſicut merito prohibitum eſt ne reducantur onera miſſarum ad minorem numerum, quamvis reditus non ſint ſufficientes ad ſtipendium juſtum.

Et hinc confirmatur mea ſententia; nam ſi quis acceptat Capellaniam reddentem quotidie quinque aſſes cum onere celebrandi quotidie, tenetur quotidie celebrare, nec poteſt reducere onus miſſarum ad minorem numerum ſine licentia Pontificis; idque puto verum eſſe, etiamſi coactus neceſſitate in id conſentiat: ergo etiam in caſu noſtro.

Cenſeo tertio, ſententiam Suar. abſolute eſse falſam, quia taxa ſtipendii pro miſſa non eſt facta a Superiore, ita ut conſiſtat in indiviſibili, ſed a conſuetudine: Quare ſicut ex Tamb. lib. 3. cap. 1. §. 3. num. 35., poſſunt die feſto exigi aliquando duo caroleni, quin fiat contra decretum prohibens, ne die feſto exigatur duplex ſtipendium, quia ſcilicet duo caroleni aliquando, ubi eſt copia petentium miſſas ad commoditatem populi, non ſunt in rigore ſtipendium duplicatum, ſed ſtipendium debitum majus: Ita in caſu noſtro, ubi eſt copia Sacerdotum offerentium miſſas, ſtipendium juſtum decreſcit; atque adeo juſtum ſtipendium dat, qui daret, verbi gratia, pro ea Miſsa quinque aſses; unde qui promittit integram miſſam pro exigua ſtipe, quæ ſit juſta, ſpectata copia Sacerdotum in ſimile ſtipendium conſentientium, tenetur integre illam offerre. Contendunt quidem multi apud Bonac. punct. 7. §. 2., quod eleemoſyna juſta pro miſsa debeat eſse, quæ ſufficiat ad ſuſtentationem Sacerdotis integram: Sed hoc merito negatur ab eodem Bonac., quia ex uſu, & inſtitutione Eccleſiæ, nemo poteſt promoveri ad Sacerdotium, niſi aliunde habeat, unde congrue valeat ſe ſuſtentare.

QUÆSTIO VI.

De Extrema Unctione.

SAcramentum hoc appellatur Extrema unctio; tum quia confertur homini in extremis conſtituto; tum quia hæc eſt ultima Sacra unctio, quæ homini confertur: Primo enim ungitur in baptiſmo; Secundo in confirmatione; Tertio in collatione Sacerdotii (Presbyteri enim in manibus, & Epiſcopi in capite, & manibus unguntur, ſicut Reges in humero, vel brachio) Quarto demum in collatione hujus Sacramenti. Ex Trident. autem ſeſs. 7. can. 1. conſtat Sacramentum hoc a Chriſto Domino eſſe inſtitutum, & a Beato Jacobo promulgatum: Probabiliter inſtitutum fuit, quando Chriſtus Dominus Apoſtolos miſit, Marci 6. ut ungerent oleo infirmos, & ſanarent. Non fit mentio ab Evangeliſtis de hoc Sacramento, quia ſoliciti fuerunt de iis tantum, quæ ſunt neceſſaria ad ſalutem, & ad diſpoſitionem Eccleſiæ: Sacramentum autem Extremæ unctionis ad ſalutem non eſt neceſſarium; ſicut nec Sacramentum Confirmationis, de quo nec ulla mentio fit in Evangelio.

Definitur Extrema unctio, quod ſit *Signum rei Sacræ, quo aliquæ partes corporis infirmi unguntur oleo benedicto ſub præſcripta forma verborum, juxta Chriſti inſtitutionem, ad ſalutem animæ, & corporis;* Brevius definitur, quod ſit *Sacramentum novæ legis ad ungendum infirmos ordinatum, in ſalutem animæ, & corporis,* quod conſtat, tum ex iis, quæ dicemus, tum ex verbis Jacobi Apoſtoli dicentis cap. 5. *Infirmatur quis in vobis? Inducat Presbyteros, & orent ſuper eum, ungentes oleo in nomine Domini, & oratio fidei alleviabit infirmum, & ſalvabit eum Dominus, & ſi in peccatis ſit, remittentur ei.* Eſt autem unum numero Sacramentum in quolibet ſuſcipiente, conflatum tamen ex materiis, & formis partialibus ordinatis ad eundem finem. Neque enim gratia confertur, niſi completa ultima unctione eſſentiali, ut dicemus cum Suar. diſp, 40. ſect. 4.; Sicut enim Sacramentum Euchariſtiæ eſt Sacramentum per modum convivii, quod integratur per cibum ſimul, & potum; ita Sacramentum hoc ex D. Thom. in 4. diſt. 23. quæſt. 1. eſt Unctio omnium ſenſuum exteriorum, quibus hauritur morbus interior, & integratur pluribus unctionibus; Curatio enim multorum vulnerum non poteſt adumbrari perfecte, niſi per applicationem medicinæ ad diverſas vulnerum radices; ſicut convivium non poteſt perfecte adumbrari, niſi per cibum ſimul, & potum. Diſcutiemus primo hujus Sacramenti materiam, & formam: Secundo, Miniſtrum: Tertio, Subjectum: Quarto, Effectus.

ARTICULUS I.

De Materia, & Forma hujus Sacramenti.

I. Oleum olivarum dumtaxat eſt materia remota hujus Sacramenti.
II. Neceſſitate Sacramenti opus eſt, ut illud ſit benedictum.
III. Proxima materia eſt Unctio, quæ fieri ſolet in formam Crucis.
IV. Unctiones a Florentino enumeratæ ſunt ſeptem: At non omnes ſunt de eſſentia Sacramenti.
V. Quomodo cæcus, & ſurdus inungendi ſunt? Et quid tempore peſtis?
VI. Forma proferri debet deprecatorio modo.
VII. Quænam verba ſint eſſentialia, ac de neceſſitate Sacramenti?
VIII. Num ſenſus, qui inungitur, exprimendus ſit?

I. QUæritur primo; Qænam ſit materia remota extremæ Unctionis?

Reſpondeo, eſſe oleum olivarum; nam Jacobi 5. dicitur, *Ungentes eum oleo*: oleum autem abſolute dictum ſignificat oleum expreſſum ex baccis olivarum. Ex Innocentii autem Papæ epiſtola, ut notat Trull., debet oleo miſceri balſamum; uſus tamen communis Eccleſiæ nunc eſt, ut balſamum non miſceatur; quia odor bonæ vitæ balſamo ſignificatus non eſt neceſſarius morientibus, ſed viventibus: Quare peccaret, qui contra conſuetudinem Eccleſiæ oleo balſamum miſceret (ut notat Suar. loc. cit.) In neceſſitate autem deficiente oleo extremæ unctionis, licitum eſt uti oleo Chriſmatis, in quo admixtum eſt balſamum, ut notat Trull., & Dian. part. 3. tract. 4. reſol. 176., & part. 5. tract. 3. reſol. 90.

II. Notandum, eſſentialiter requiri, atque adeo non ſolum neceſſitate præcepti, ſed etiam neceſſitate Sacramenti, quod oleum ſit benedictum ab Epiſcopo, ut conſtat tum ex traditione, tum ex Florentino: Probabiliter tamen ex diſpenſatione Pontificis benedici poteſt, & conſecrari a ſimplici Sacerdote, ut diximus, cum de Chriſmate. Probabiliter etiam ex Bonac. ad validitatem Sacramenti ſufficit oleum benedictum ab Epiſcopo, quamvis alia benedictione ab ea, quæ præſcribitur in Rituali: ex conſuetudine tamen debet eo anno eſſe benedictum. Verum notat Leand. hic diſp. 7. quæſt. 11. poſt longam conſultationem ſenſiſſe Theologos, & utriuſque Juris Doctores non dari præceptum ſub mortali de illo renovando ſingulis annis; quia id de ſolo Chriſmate præſcribitur in cap. *Si quis de alio de Conſecrat. diſt.* 4. Licitum autem eſt Parocho, oleum non conſecratum miſcere conſecrato, quando timet fore, ut oleum conſecratum non ſufficiat pro toto anno; tunc enim utrumque cenſetur conſecratum; dummodo quod additur ſit minoris quantitatis, quam conſecratum; major enim pars trahit ad ſe minorem, ex cap. *Aqua de Conſecrat.*; ſicut tota aqua cenſetur benedicta, ſi aquæ benedictæ admiſceatur minor quantitas aquæ non benedictæ: Contra vero non eſt totum vinum conſecratum, ſi vino conſecrato miſceatur non conſecratum, quia ex inſtitutione Chriſti Domini non conſecratur vinum, niſi per verba conſecratoria; aqua vero remanet benedicta etiam per immixtionem cum aqua benedicta, ex cap. citat. *Aqua de Conſecrat.*

III. Quæritur ſecundo; Quænam ſit materia proxima hujus Sacramenti?

Reſpondeo, eſſe Unctionem; dicitur enim a D. Jacobo; *Ungentes eum oleo*. Quamvis autem unctio fieri ſoleat in formam crucis, id tamen non eſt de neceſſitate Sacramenti; imo neque de neceſſitate præcepti; cum nullum de hoc extet præceptum, ut probat Suar. contra Sylv. Nec talis conſuetudo ex Suar., & Trull. obligat ſub mortali, ſecluſo ſcandalo, aut contemptu; cum non videatur res gravis, nec conſtet, illam introductam eſſe cum exiſtimatione, quod obliget ſub mortali.

IV. Quæritur tertio; Quænam unctiones ſint de eſſentia materiæ proximæ hujus Sacramenti?

Reſpondeo, quamvis Florentinum ſeptem unctiones numeret, in oculis, in auribus, in naribus, in ore, in manibus, in pedibus, in renibus; Communiter tamen docent, non eſſe omnes de eſſentia; plerumque enim, ut teſtatur Suar., omittuntur unctiones pedum, & renum, præſertim in fœminis propter honeſtatem. Quare neque omnes ſeptem ſunt de neceſſitate Sacramenti, neque de neceſſitate præcepti; cum circa unctiones pedum, & renum ſervanda ſit loci conſuetudo, ut notant Filliuc., & Trull. An autem omnes aliæ quinque unctiones ſint de eſſentia? dubium eſt apud Doctores: Aliqui apud Dian. part. 8. tract. 1. reſol. 21., & part. 3. tract. 4. reſol. 159. cum Bell. cap. 10. putant, unam unctionem in quacumque parte corporis infirmi eſſe de eſſentia Sacramenti: reliquas vero Sacramentum integrare; Sicut in Euchariſtia una ſpecies pertinet ad eſſentiam Sacramenti, altera ad integritatem: At communius cum D. Th., & Suar. docent, omnes quinque eſſe de eſſentia, ita ut non conferatur gratia, niſi completa quinta unctione. Ratio eſt, quia cum hoc Sacramentum ſit inſtitutum ad delendas reliquias peccatorum, & radices, ſeu origines omnium peccatorum ſint in ſenſibus; (nihil enim eſt in intellectu, quod prius non fuerit in ſenſu) ideo quinque unctiones in quinque ſenſibus videntur de eſſentia Sacramenti: Et hæc ſententia in praxi ſequenda eſt, quando nulla urget neceſſitas in contrarium; univerſalis quippe uſus Eccleſiæ ſaltem evincit omnes quinque eſſe de neceſſitate præcepti; Præterquamquod, ſecluſa gravi neceſſitate, non poſſumus a conſuetudine diſcedere in dubio de valore Sacramenti: Ex quo fit, quod cum conſuetudo ſit, ut in utroque oculo, aure,

re, manu, &c. fiat unctio, ideo nec licet ab hac conſuetudine diſcedere, quamvis videatur ſatis eſſe unctio in uno tantum oculo, aure, &c.

V. Quod ſi quis careat oculis, vel manibus, tunc unctio fieri debet ex D. Th., & Bonac. in parte corporis magis propinqua: eſto enim cæcus, verbi gratia, a nativitate non peccarit videndo, tamen quia potuit peccare deſiderando, verbi gratia, turpes aſpectus, ideo convenienter etiam cæcus ungitur in oculis. Sacerdotes autem non unguntur in palma, in qua jam fuerunt ſemel uncti, ſed in ſuperiore parte manus. Denique, ut notat Dian. part. 3. tract. 4. reſol. 168., & part. 5. tract. 3. reſol. 89. in caſu neceſſitatis, præſertim in morbis contagioſis, ad evitandum periculum contagii, poſſet aliquis ſequi priorem ſententiam, quod ſcilicet ſit de eſſentia Sacramenti una tantum unctio, & ungere unum tantum organum ſenſus magis obvium, dicendo: *Per iſtam ſanctam unctionem, & ſuam piiſſimam miſericordiam indulgeat tibi Deus quicquid per viſum, auditum, odoratum, guſtum, tactum, & greſſum deliquiſti:* nam teſte Conink tota Univerſitas Lovanienſis cum Archiepiſcopo id approbavit anno 1588. . Immo ad vitandam contagionem poteſt ungere infirmum virgula argentea, lignea, &c., ut notat Dian. part. 3. tract. 4. reſol. 167., & part. 5. tract. 3. reſol. 79; Suar. etiam diſp. 41. ſect. 2. apud Bonac. putat, quod ſi periculum eſt in mora, poſſit Parochus, inuncta ſingulorum ſenſuum unica parte, proferre unicam formam complectentem plures formas partiales modo dicto; nam quando urget evidens neceſſitas, poteſt Sacramentum cum materia dubia ſub conditione miniſtrari, eo quod tunc non poſſit haberi materia certa: Et propter hanc eandem rationem tempore peſtis poteſt Sacramentum hoc conferri conditionate cum unica unctione, ut dictum eſt, quia ſcilicet quod ſine magno incommodo, & ſine periculo vitæ haberi non poteſt, dicitur moraliter impoſſibile; unde cum non poſſint quinque unctiones poni ſine periculo vitæ, dicitur iſta materia certa eſſe impoſſibilis, ideoque poteſt poni Sacramentum cum materia dubia, ſeu cum unica unctione.

VI. Quæres quarto, quænam ſit forma hujus Sacramenti?

Reſpondeo, ex Florent., & Trid. ſect. 14. can. ult., eſſe hæc verba prolata a Sacerdote: *Per iſtam ſanctam unctionem, & ſuam piiſſimam miſericordiam indulgeat tibi Deus quicquid per viſum deliquiſti; Amen.* Quando ſcilicet unguntur oculi; deinde quando unguntur nares, &c. dicendo: *Quicquid per auditum, per odoratum, per oris vitium, per tactum, per inceſſum, per ardorem libidinis deliquiſti.* Forma itaque hujus Sacramenti proferri debet modo deprecativo, ut conſtat tum ex illis verbis D. Jacobi, *Inducat Presbyteros, & orent ſuper eum;* tum ex traditione Eccleſiæ. Unde communius docent contra nonnullos, non ſufficere, ſi per verba indicativi modi ſine ulla oratione proferatur, dicendo verbi gratia, *Ungo te oleo ſalutis in nomine Patris, Filii, & Spiritus Sancti:* Non eſt tamen improbabile ex Trull. contra Nugn. apud Dian. part. 3. tract. 4. reſol. 175. valere hanc formam: *Ungo te oleo Sancto, ut Deus tibi remittat peccata, quæ per viſum commiſiſti:* quia jam additur ſufficiens deprecatio.

VII. Porro in hac forma ſunt de eſſentia illa verba, *Per iſtam unctionem*, quia in forma Sacramenti debet exprimi actio miniſtri, ut *Baptizo te &c.*, non ſunt vero de eſſentia illa verba, *Et per ſuam piiſſimam miſericordiam*; cum ſufficienter imploretur miſericordia divina per verba ſequentia: Sunt tamen de præcepto, ita ut ſine mortali omitti non poſſint, ex D. Th., Suar., Trull.; ſicut nec verbum illud *Sacram*, vel *Sanctam*, ideſt unctionem. Si pro verbo *Indulgeat* dicatur *Parcat*, *Ignoſcat*, &c., mutatio eſſet accidentalis. Invocatio Sanctiſſimæ Trinitatis poſt unctionem ſingulorum ſenſuum non eſt de eſſentia, nec de præcepto; cum neque in Conciliis, neque in Cæremoniali Romano habeatur: nec hoc Sacramentum eſt profeſſio fidei, ut Baptiſmus.

VIII. Dubium eſt apud Doctores; An ſit de eſſentia expreſſio ſenſus, qui ungitur, dicendo verbi gratia: Quicquid per viſum peccaſti; ita ut non ſatis ſit, ſi dicatur, Indulgeat tibi Deus, quicquid peccaſti. Nonnulli cum Con. docent, eſſe tantum de præcepto, quia abſque ea expreſſione ſufficienter ſignificatur committi peccatum, quod originem trahit a ſenſibus: Quare ex Dian. part. 3. tract. 4. reſol. 175., & 180., ſolum ſunt de eſſentia iſta verba, *Per iſtam unctionem indulgeat tibi Deus quicquid deliquiſti*, & reliqua ſunt de præcepto: At communius docent, expreſſionem ſenſus, qui ungitur, eſſe de eſsentia. Unde in praxi a communi ſententia citra gravem culpam recedere non poſsumus, ut notat Bonac.

ARTICULUS II.

De Miniſtro hujus Sacramenti.

I. Solus Sacerdos illud miniſtrare valide poteſt, etiamſi ſit excommunicatus.
II. Probabiliter poteſt valide a pluribus Sacerdotibus relate ad diverſas unctiones miniſtrari.
III. A Sacerdote proprio miniſtrari debet, niſi neceſſitas urgeat.
IV. Num Parochus ſub mortali teneatur Sacramenta Extremæ Unctionis, aut Euchariſtiæ miniſtrare cum periculo vitæ? & quando?
V. An poſſit hoc Sacramentum ſine ſacris veſtibus in neceſſitate miniſtrari?
VI. Num aliquando tempore Interdicti miniſtrari poſſit?

I. QUæritur primo; Quinam ſit Miniſter, qui poſſit valide Extremæ unctionis Sacramentum conferre?

Reſpondeo, eſse ſolum Sacerdotem, ex Florent., & Trident.; quod eruitur ex verbis Jacobi 5. *Inducat Preſbyteros:* cum enim ordinatum ſit ad tollendas reliquias peccatorum, debuit miniſtrari a Sacerdote, qui poteſt a peccatis abſolvere: Quare Diaconus invalide illud confert, nec poteſt Pontifex in hoc diſpenſare, cum ſit juris divini: Valide vero confertur a Sacerdote etiam excommunicato, ſuſpenſo, &c., quia miniſtratio hujus Sacramenti eſt actus Ordinis, non juriſdictionis; unde juriſdictio non requiritur ad valide illud adminiſtrandum, ut in Sacramento Pœnitentiæ. Et ratio eſt, quia ſolum Sacramentum Pœnitentiæ eſt inſtitutum per modum judicii, in quo eſsentialiter requiritur juriſdictio.

II. Quæritur ſecundo, An valide miniſtretur a pluribus, ita ut unus ungat unum ſenſum, alter alterum, &c.?

Reſpondeo cum communi affirmative; unde in neceſſitate, ſi ſtatim deceſsurus timeretur infirmus, poſsent ei unctiones ſimul adhiberi a pluribus Sacerdotibus, qui proferrent ſingulas ſuas formas correſpondentes, ut docet Mærat. apud Dian. part. 5. tract. 3. reſol. 88.. Imo ſi Sacerdos poſt aliquas unctiones moreretur, poſſet alius Sacerdos alias unctiones perficere: Sicut ſi Sacerdos moriatur poſt conſecratam hoſtiam, debet alius Sacerdos calicem conſecrare. Putat tamen Mærat. apud Dian. loc. citat. reſol. 89., quod in tali caſu poteſt ſecundus Sacerdos unctiones repetere ab initio, quia utilius id poterit eſse infirmo, eo quod ſolum probabile ſit, non certum, quod hoc Sacramentum poſſit a pluribus miniſtrari. Equidem tamen dico, quod non ſolum id poſſit, ſed etiam quod debeat, ne exponat periculo fruſtrationis Sacramentum.

III. Quæritur tertio, Quinam ſit Miniſter, qui poſſit licite illud miniſtrare?

Reſpondeo, eſse Parochum proprium, quia miniſtrare Sacramentum eſt officium Paſtoris; unde graviter peccat, qui ſine illius licentia illud miniſtrat; Et Religioſi excommunicationem Clementinæ primæ de Privilegiis incurrunt. Sufficit tamen in neceſſitate licentia implicita, ſeu interpretativa, quæ cenſetur, quando jamjam aliquis moritur, & Parochus opportune inveniri non poteſt. Imo ex Henr., Laym., Dian. part. 3. tract. 4. reſol. 170. ſi Paſtor abſit, vel non poſsit, aut nolit injuſte hoc Sacramentum conferre, poteſt quilibet Sacerdos, tam ſæcularis, quam regularis, etiam renitente Parocho, illud miniſtrare, quia in tali caſu Epiſcopus, vel Pontifex cenſetur illi licentiam præbere, ut notat Trull.; Ubi notandum ex Palud., Con., Laym. apud eundem Dian., quod Sacerdos inferior ſolum ſub veniali teneatur hoc Sacramentum conferre ex charitate, ſi commode poteſt, non vero ſub mortali; niſi quando infirmus graviter indigere cenſeatur, eo quod aliter ſine omni Sacramento decederet. Verum tenetur ſub mortali Sacerdos miniſtrans hoc Sacramentum recte ſe diſponere, ut ſit in gratia, ſaltem per contritionem exiſtimatam: Quod ſi ſit excommunicatus, vel ſuſpenſus, debet ſuas vices alteri committere; Si tamen alius deſit, probabile eſt ex Filliuc., quod poſſit ab eo miniſtrari. Et quamvis Suar. diſp. 44. apud Trull. probabilius putet, quod non poſſit ab excommunicato, vel ſuſpenſo vitando conferri, quando infirmus aliæ Sacramenta ſuſcepit; certum tamen eſt, quod excommunicatus toleratus ad hoc requiſitus poteſt illud conferre, quia ſolum illi prohibetur, ne ſe ingerat ad divina miniſtranda.

IV. Quæritur quarto; An Parochus teneatur ſub mortali hoc Sacramentum ſuis ovibus miniſtrare?

Reſpondeo cum communi affirmative; nam illi competit ex officio, & juſtitia ſuas oves paſcere, & ordinaria ſalutis reme-

media præbere; unde peccabit mortaliter, tam ſi illud neget, quam ſi notabiliter differat cum periculo infirmi: Idemque dicitur de Epiſcopo, deficiente Parocho. Tempore peſtis, negat Navar. apud Trull. cum Suar., Filliuc., quod teneatur Parochus cum periculo vitæ hoc Sacramentum miniſtrare, quia non eſt Sacramentum neceſſitatis; & alioquin ſatis ſubvenitur neceſſitati infirmi per Sacramentum Confeſſionis, & Communionis; tenetur tamen Parochus tentare omnia remedia convenientia, ut illud ſine periculo vitæ miniſtretur. Imo Nugn. putat apud Dian. part. 3. tract. 4. reſol. 174., & part. 5. tract. 3. reſol. *96.*, quod teneatur cum periculo vitæ peſte infectis miniſtrare tria Sacramenta, Pœnitentiæ, Euchariſtiæ, & Extremę Unctionis. Tenetur certe Sacramentum Pœnitentiæ etiam cum periculo vitæ miniſtrare: (quamvis Suar. diſp. 44. ſect. 2. num. 15., & Filliuc. apud Dian. part. 5. tract. 3. reſol. *93.* excuſaret Parochum, ſi moraliter certus eſſet, quod infirmus non habeat conſcientiam peccati mortalis, & alioquin periculum propriæ vitæ eſſet magnum) At Sacramentum Extremæ Unctionis communius docent, quod non teneatur miniſtrare cum periculo vitæ. Imo Hurt. apud eundem Dian. putat, quod nec teneatur, etiamſi infirmus aliud Sacramentum, puta Confeſſionis, & Communionis, ſuſcipere non potuiſſet; quia ex una parte poteſt ille ſibi conſulere per contritionem; ex alia vero parte non eſt certum, quod hoc Sacramentum, quod eſt vivorum, ex attrito faciat contritum, & deleat mortalia quoad culpam. Huic tamen ſententiæ non ſubſcribo; cum contritio non omnibus ſit facilis; & probabilitas iſta, quod Sacramentum vivorum ex attrito per accidens poſſit facere contritum, cauſando primam gratiam, ſatis eſt, ut eatenus teneatur Sacerdos in caſu adducto hoc Sacramentum miniſtrare. Denique quamvis ex Filliuc. tom. 1. tract. 3. cap. 5. teneatur Parochus cum periculo vitæ Euchariſtiam moribundis miniſtrare, quia ad illam tenetur infirmus ex præcepto divino, & eſt medium moraliter neceſſarium ad ſalutem; Molfeſ. tamen apud Dian. part. 3. tract. 4. reſol. 174., & part. 5. tract. 3. reſol. 53. putat, non teneri ad id Parochum cum tanto periculo, quia non eſt Sacramentum præciſe neceſſarium.

V. Notandum demum ex Tanner. apud Dian. part. 5. tract. 3. reſol. *91.*, debere miniſtrum Extremæ Unctionis adhibere reſpondentem, & præmittere precationes Ritualis: ſi tamen urgeat neceſſitas, poteſt utrumque omittere: At ſine veſtibus ab Eccleſia præſcriptis ex Bonac. miniſtrare in neceſſitate non debet, ut dicitur de Euchariſtia. Obſervat etiam Barboſa, quod Parochus non debeat abſque lumine Sacrum Oleum deferre; nec poſſit domi illud tenere, ut noctu vocatus citius accurrat: ſi tamen utrumque hoc fieret ſine periculo irreverentiæ, aut ſcandali, non eſſet mortale.

VI. Tempore autem Interdicti miniſtrari non poteſt, cum non ſit Sacramentum neceſſarium; ſi tamen ægrotus aliud Sacramentum ſuſcipere non poteſt, tunc poſſet hoc Sacramentum illi conferri, ex Palud. apud Trull.

ARTICULUS III.

De Subjecto Extremæ Unctionis.

I. *Invalide confertur non ægroto, ac de vita periclitanti, quamvis ſit baptizatus, & uſum rationis habuerit.*

II. *Qui de vita periclitatur, ſed non ratione ægritudinis, incapax eſt hujus Sacramenti.*

III. *Probabile eſt, Beatiſſimam Virginem hoc Sacramentum ſuſcepiſſe.*

IV. *Num citra mortale negligi illud poſſit?*

V. *In eadem ægritudine tunc poterit iterari, quando novum vitæ periculum ſupervenerit poſt congruum tempus.*

I. Quæritur primo, Quinam ſit capax hujus Sacramenti?

Reſpondeo, eſſe capaces ſolum baptizatos in extremo vitæ laborantes, qui uſum rationis ſaltem habuerint. Ita Florent.. Hinc ſequitur primo, pueris, & perpetuo amentibus invalide conferri, ut communiter docent contra Majorem; quia falſa redditur in iis forma, Quicquid deliquiſti; non potuit enim delinquere, qui nunquam habuit uſum rationis. Poteſt tamen ſub conditione conferri pueris, ſi dubitetur, an lumen rationis iis irradiarit, ex Lugo apud Dian. part. 3. tract. 7. reſol. *169.*, & part. 5. tract. 3. reſol. 85.: ſicut quando dubitatur, an aliquis ſit mortuus.

Sequitur ſecundo, Amentibus, & phreneticis, qui aliquando habuerunt uſum rationis, dari debere, niſi ante phreneſim fuiſſent in peccato notorio, & nullum ſignum Pœnitentiæ dediſſent. Ratio eſt, quia

quia quilibet fidelis præſumitur habuiſſe intentionem ſuſcipiendi Sacramentum in articulo mortis; & hujuſmodi intentio habitualis non retractata ſatis eſt ad valide ſuſcipiendum hoc Sacramentum. Quamvis autem debeat eſſe in gratia, qui illud ſuſcepturus eſt, quippe quod eſt Sacramentum vivorum: at ſi præmiſerit ſolum attritionem inculpabiliter, adhuc gratiam probabiliter recipiet; quia omnia Sacramenta non ponentibus obicem gratiam cauſant, nec dicitur ponere obicem, qui cum attritione peccati commiſſi accedit, ut patet in Sacramento Baptiſmi, & Pœnitentiæ: Quamvis peccet, qui ad Sacramentum vivorum culpabiliter non ſe diſponit per contritionem, aut per attritionem cum confeſſione; Ad Euchariſtiam vero nullatenus ſufficit per ſolam contritionem ſe diſponere, ſed debet etiam præmitti mortalium confeſſio; niſi tamen phyſica, aut moralis impotentia obſtet, & urgeat neceſſitas communicandi.

II. Sequitur tertio, Sacramentum hoc eſſe conferendum periclitantibus de vita ſolum ratione infirmitatis, ut patet ex verbis Divi Jacobi dicentis, *Infirmatur quis in vobis?* Quare incapaces illius ſunt navigantes, aut belligerantes cum periculo vitæ, necnon qui ſuſpendendi ſunt, & mulieres in partu exiſtentes, quamvis vi doloris ſint in periculo vitæ: Contra vero poteſt conferri ſenibus morti propinquis, cum ſenectus ipſa ſit morbus, necnon periclitantibus de vita ob peſtem, ob rabidum morſum, ob tactum viperæ, ob vulnus: Non eſt autem expectandum, ut infirmus ſit in extremo vitæ, ſed adminiſtrandum eſt, ſi fieri poteſt, quando infirmus adhuc uſu rationis gaudet, ut ſe magis ad fructum recipiendum diſponat; cum Sacramenta magis diſpoſito uberiores fructus cauſent, inſtar cauſarum naturalium, ut alias diximus. Probabilius autem eſt, quod ſit invalidum, ſi conferatur ægro, qui revera non ſit in periculo vitæ, quamvis putetur eſſe in tali diſcrimine: At Con. quæſt. 19. dub. 7. probabiliter putat, valide conferri, ſi bona fide credatur infirmus eſſe in vitæ periculo, quamvis revera non ſit; præſertim quia Florentinum dicit debere dari iis, de quorum morte timetur; unde ſatis eſſet, quod appareat periculum mortis; non ſolum ut licite, ſed etiam ut valide conferatur; aliter deberet dari jamjam agenti animam, ne exponatur Sacramentum periculo fruſtrationis.

III. Sequitur quarto ex Suar., Con. contra Sanc., & Nugn. apud Dian. part. 3. tract. 4. reſol. 181., non eſſe neceſſe, quod ſuſcipiens hoc Sacramentum aliquando peccaverit, ſed ſatis eſſe, quod uſum rationis habuerit. Ratio eſt, quia D. Jacobus dicit, *ſi in peccatis fuerit, remittentur ei*: unde non requiritur, quod peccaverit: Et quamvis in forma dicatur, *Ignoſcat tibi Deus quicquid deliquiſti*, ſenſus videtur eſſe, *Ignoſcat, ſi quid deliquiſti*. Finis enim hujus Sacramenti eſt gratia præſidiativa, & corroborativa in extrema lucta; unde licet non inveniat vulnera, quæ ſanet, adhuc habet finem ſuum, cum inveniat hoſtes aggredientes. Hinc Suar. exiſtimat valde probabile eſſe, quod Beatiſſima Virgo hoc Sacramentum ſuſceperit: Ad eum modum, quo communius docent illam ſuſcepiſſe Sacramentum Baptiſmi, non quidem ut ab originali culpa emundaretur, ſed ut charactere baptiſmali inſigniretur. Alii tamen negant, quia Beata Virgo non ſolum erat immunis a culpa, ſed etiam a laboribus morbi, & a tentationibus hoſtium.

IV. Quæritur ſecundo; An teneatur ſub mortali ægrotus ſuſcipere hoc Sacramentum?

Reſpondeo cum communi contra Sot. apud Dian. part. 3. tract. 4. reſol. 170., & part. 5. tract. 3. reſol. 97., non eſſe mortale illud negligere, ſecluſo ſcandalo, & contemptu; cum nullum de eo ſuſcipiendo ſit præceptum. Notat tamen Trull., vix inter Chriſtianos vitari poſſe ſcandalum, ſi quis adeo utile Sacramentum nollet in tali ſtatu ſuſcipere. Immo nonnulli contra Tanner. apud eundem Dian. putant, quod præſumatur contemnere illud, qui in extremis poſitus nolit ſuſcipere, quando commode poteſt habere: Quare certum ſaltem erit, non excuſari a veniali qui illud negligeret, quia videretur habere magnam rerum ſpiritualium prodigalitatem.

V. Quæritur tertio; An poſſit Extrema Unctio reiterari?

Reſpondeo cum communi apud Dian. part. 5. tract. 3. reſol. 96., in eadem infirmitate non poſſe iterari, durante eodem periculo mortis, quia ſemel ſuſcepta eſt medicina ſufficiens ad effectum, quo infirmus eget; & quia ita fert uſus Eccleſiæ. Unde Trident. ſeſſ. 14. cap. 3. habet: *Si infirmi poſt ſuſceptam hanc unctionem convaluerint, iterum hujus Sacramenti ſubſidio juvari*

vari

vari poterunt, cum in aliud ſimile vitæ diſcrimen inciderint. Si tamen infirmitas ſit longa, & infirmus poſt unctionem liberatus ſit a periculo mortis, & deinde antequam plene convaleſcat, iterum incidat in novum periculum, poterit juxta communiorem ſententiam iterum ungi, elapſo aliquo tempore, arbitrio prudentis viri, verbi gratia, ex Trull. poſt menſem a prima unctione. Ratio eſt, quia Sacramentum hoc cum non imprimat characterem, eſt de ſe iterabile; & cauſa, cur conferatur, non eſt morbus, ſed periculum mortis: ergo ſi durante eadem infirmitate, iterum veniat periculum mortis, poterit Sacramentum iterari: Et Gobat advertit, Parochum in hoc non debere eſſe adeo ſcrupuloſum.

ARTICULUS IV.

De Effectibus Extremæ Unctionis.

I. Tridentinum hujus Sacramenti effectus recenſet.

II. Quinam ſit effectus primarius? Num gratia corroborativa? Num peccatorum remiſſio? Num utrumque?

III. Quid veniat nomine reliquiarum peccatorum, quæ hoc Sacramento abſterguntur?

IV. Quandonam Extrema Unctio cauſat effectus ſuos?

I. QUæritur primo; Quinam ſint effectus hujus Sacramenti?

Reſpondeo, illos ſignificari a Trident. ſeſs. 14. cap. 2. his verbis: *Hujus Sacramenti res eſt gratia Spiritus Sancti, cujus unctio delicta, ſi quæ ſunt adhuc expianda, ac peccati reliquias abſtergit, & ægroti animam allevat, & confirmat, magnam in eo divinæ miſericordiæ fiduciam excitando, qua infirmus ſublevatus, & morbi incommoda, & labores levius fert, & tentationibus dæmonis calcaneo inſidiantis facilius reſiſtit, & ſanitatem corporis interdum, ubi ſaluti animæ expedierit, conſequitur*. Quare effectus hujus Sacramenti eſt gratia habitualis habens ſecum adjuncta auxilia ad expellendam proclivitatem ad malum, ad delenda venialia, & reatum pœnæ, ex Suar. & ad conferendam corporis ſanitatem, quatenus expedierit. Triplex igitur poteſt aſſignari fructus hujus Sacramenti, ex Bonacin., & Suar. Primus eſt gratia non ſolum ſanctificans, ſed etiam delens venialia, & habens annexa auxilia adverſus tentationes, & dæmonis incurſus, qui ſciens quoniam modicum tempus habet, magno tunc impetu irruit. Secundus eſt abſtergere reliquias peccatorum, ideſt proclivitates ad malum, & reatum pœnæ. Tertius eſt ſublevare infirmum a corporali ægritudine, & ſanitatem conferre, ſi expediat ad ſalutem animæ.

II. Diſputant hic Scholaſtici; Quinam ſit primarius effectus hujus Sacramenti? Suar. contendit, eſſe gratiam corroborativam contra tentationes diaboli, & difficultates morbi. Alii contendunt, eſſe remiſſionem culpæ; cum in forma dicatur: *Indulgeat tibi Deus quicquid deliquiſti*: Alii probabilius docent, utrumque hoc indiviſibiliter ſumptum primario eſſe intentum; eſt quippe Sacramentum iſtud (quod ex Trident. nuncupatur Sacramentum exeuntium) præſidium firmiſſimum finis vitæ: præſidium autem firmiſſimum non habetur, niſi ægrotus contra omnes hoſtes, a quibus poteſt timere, valide muniatur; Et quia timere poteſt non ſolum a tentationibus, ſed etiam a peccatis nondum expiatis, quæ indignitate ſua pugnant contra infirmum, reddendo illum indignum beneficiis Dei, ideo utrumque debet ab hoc Sacramento conferri, videlicet tum gratia expiativa peccatorum, tum etiam auxilia contra tentationes, & contra moleſtias morbi, quæ ad varia peccata impatientiæ, deſperationis, &c. ſolent incitare.

III. Rogabis, quid ſint Reliquiæ peccatorum, quæ ex Trident. per hoc Sacramentum abſterguntur?

Reſpondeo, quoſdam velle, quod ſignificent peccata venialia occulta non deleta per aliud Sacramentum. Alii putant, quod ſignificent habitus vitioſos, ſeu proclivitates ad peccatum, quatenus per hoc Sacramentum dantur auxilia corroborativa, ne facile ſuccumbamus in illo articulo mortis. Alii cum Suar. diſp. 41. ſect. 1. docent, quod ſignificent reatum pœnæ temporalis, ita ut per hoc Sacramentum tollatur, non quidem totaliter, ut in baptiſmo, ſed juxta devotionem, & diſpoſitionem recipientis. Demum alii cenſent, per hoc Sacramentum abſtergi reliquias peccatorum, quatenus ex vi peccatorum debitum erat homini, ut ſuæ fragilitati relictus, auxiliis gratiæ, præſertim extraordinariis, privaretur: per hoc autem Sacramentum tollitur hoc debitum, ſeu indignitas; unde multa auxilia extraordinaria in-

infirmo conferuntur; Et quia ſæpe ob peccatum datur infirmitas corporalis, ut patet ex verbis Chriſti Domini dictis leproſo, quem curavit: *Vade, & noli amplius peccare, ne deterius tibi aliquid contingat*; & ſæpe etiam ob peccatum datur mors, juxta illud Apoſt. *Stipendium peccati mors*; idcirco per hoc Sacramentum ſæpe tollitur debitum hoc infirmitatis, & mortis, & confertur ægro ſalus corporis; ſi tamen ſaluti animæ expediat, ut notat Trident.; aliter non conferretur per hoc Sacramentum bonum expetibile. Equidem tamen cenſeo, omnia hæc bene intelligi per reliquias peccatorum, atque adeo omnes hujuſmodi effectus ab hoc Sacramento cauſari.

IV. Quæritur ſecundo; quando hoc Sacramentum cauſet ſuos effectus?

Reſpondeo, gratiam hujus Sacramenti conferri in eo inſtanti, in quo illud eſſentialiter completur: Quare, ſi vera eſt opinio Becan. apud Dian. part. 3. tract. 4. reſol. 179., quod hoc Sacramentum unica unctione perficiatur, certe poſt primam unctionem cauſatur gratia, & reliquæ unctiones pertinent tantum ad Sacramenti integritatem, ita ut moraliter tantum cauſent gratiam poſt primam unctionem, cum qua faciunt unum moraliter; ſicut diximus, quod in aliis Sacramentis verba, quæ integrant formam eſſentialiter jam completam, moraliter tantum cauſant gratiam, quatenus faciunt unum moraliter cum iis verbis, quæ pertinent ad eſſentiam formæ: quod idem dicendum, tum in Baptiſmo, (in quo licet triplex immerſio, aut ablutio fiat, una tamen pertinet ad eſſentiam Baptiſmi) tum pariter in Euchariſtia, ſi verbi gratia, Sacerdos ſucceſſive ſumat unam partem hoſtiæ poſt aliam, poſt ſumptionem primæ partis cauſatur gratia Sacramentalis, & ſumptio ſecundæ partis cauſat moraliter tantum cum eadem prima ſumptione eandem gratiam; Quicquid ſit, an per ſumptionem calicis ſumatur alia gratia Sacramentalis, cum ſit ſumptio diverſæ ſpeciei; non ſecus ac per Sacerdotium confertur alia gratia Sacramentalis Ordinis, quam per Diaconatum. Si tamen vera ſit ſententia communis, quod quinque unctiones pertinent eſſentialiter ad hoc Sacramentum perficiendum, tunc gratia hujus Sacramenti confertur poſt quintam unctionem, & reliquæ duæ pertinent modo dicto ad Sacramenti integritatem.

QUÆSTIO VII.

De Sacramento Ordinis.

IN hac poſtrema quæſtione inveſtigandum, Primo, quid, & quotuplex ſit Ordo? Secundo, quænam ſit ſingulorum Ordinum materia, & forma? Tertio, quiſnam Miniſter? Quarto, quodnam ſubjectum? Quinto, quos effectus pariant?

ARTICULUS I.

Quid, & quotuplex ſit Ordo.

I. Multifariam definitur Ordinis Sacramentum.

II. Cur ſeptem enumerentur Ordines?

III. Prima tonſura non eſt Ordo, ſed diſpoſitio ad Ordines.

IV. Eſt quidem Ordo Epiſcopatus; ſed non eſt Ordo diſtinctus a Sacerdotio; hujus tamen eſt extentio, & complementum.

V. Poteſtas, quæ per Epiſcopatum ſuperadditur, eſt inferior poteſtate Sacerdotali præſuppoſita.

VI. De fide eſt, Sacerdotium eſſe Sacramentum; ac certum omnino, quod pariter Diaconatus. Communiter etiam idem docent de Subdiaconatu; & probabiliter etiam alii Ordines minores. Cur tres Ordines majores dicantur Sacri?

VII. Singulorum Ordinum officia recenſentur.

VIII. Num peccet mortaliter univerſim, qui actum Ordinis ſolemniter exercet in ſtatu peccati mortalis?

I. CErtum eſt ex Trident. ſeſſ. 23. cap. 1., inter ſeptem novæ legis Sacramenta recenſeri Ordinem, inſtitutum a Chriſto Domino in nocte Cænæ, quando

do protulit illa verba Lucæ 22. *Hoc facite in meam commemorationem*; Quamvis autem videatur inſtitutus tunc temporis ſolus Ordo Sacerdotalis; communiter tamen docent, omnes Ordines tunc fuiſſe inſtitutos; tum quia non apparet commodior locus inſtitutionis; tum etiam quia Ordo Sacerdotalis omnes alios eminenter continet, cum ad illum reliqui ordinentur, illique inſerviant. Idcirco enim hoc Sacramentum vocatur Ordo, quia ordinatus conſtituitur in certo quodam ordine dignitatis Eccleſiaſticæ ad conficiendum Chriſti corpus.

Quæritur nunc primo; Quid ſit Sacramentum Ordinis?

Reſpondeo, ex Div. Thom. quæſt. 34. art. 2. eſſe *Sacramentum, quo ſpiritualis poteſtas traditur circa Euchariſtiam in Sacrificio Miſſæ*; vel brevius ex Bonac. eſt *Sacramentum, quo ſpecialis poteſtas traditur in ordine ad Euchariſtiam*; ex aliis apud Dian. eſt *Sacramentum, quo homines aliqui in Dei miniſterium, ſpirituali poteſtate tradita, deputantur*. Dicitur *Sacramentum*, in quo convenit cum reliquis Sacramentis, tum in hoc, quod ſit ſignum ſenſibile, quod eſt, verbi gratia, impoſitio manuum, ſeu inſtrumentorum traditio, & ſenſibilis verborum prolatio; tum in eo, quod cauſat gratiam; nam 1. Timoth. 4. dicitur, *Noli negligere gratiam*; & 2. Timoth. 1. *Admoneo, ut reſuſcites gratiam*. Dicitur ſecundo, *Quo ſpecialis poteſtas traditur*, quod ſignificatur per formam illam, qua ſolet conferri, *Accipe poteſtatem*: Dicitur tertio, *In ordine ad Euchariſtiam*, quod intelligitur, vel immediate, ut in Ordine Sacerdotali, vel mediate, ut in reliquis: nam illorum miniſteria ad Euchariſtiam, tamquam ad finem ordinantur, ut ex dicendis conſtabit: Notat D. Th. idcirco dici, quod per hoc Sacramentum conferatur poteſtas, non potentia, quia potentia indifferens eſt ad activam, vel paſſivam; nam verbi gratia, in baptiſmo traditur potentia paſſiva ad valide recipienda alia Sacramenta: poteſtas vero ſolam potentiam activam ſignificat; in ſolo autem Sacramento Ordinis datur potentia activa conficiendi Euchariſtiam; Hæc tamen poteſtas, quamvis non ſit ipſe character, nihilominus eſt ſtabilis, & immobilis, ſicut ipſe character.

II. Quæritur ſecundo, quotuplex ſit Ordo?

Reſpondeo, ſeptem in Trident. ſeſſ. 23. cap. 2. Ordines enumerari, videlicet, Sacerdotum, Diaconorum, Subdiaconorum, Acolythorum, Exorciſtarum, Lectorum, Oſtiariorum. Hic autem numerus colligitur, ut notat Trull., ex actibus, quos ſinguli exercent circa Euchariſtiam, vel conſecrando, ut Sacerdotes; vel immediate miniſtrando, ut Diaconi; vel ordinando materiam in vaſis, ut Subdiaconi; vel præparando, & præſentando Subdiaconis, ut Acolythi; Alii vero verſantur circa recipientes Euchariſtiam, vel arcendo indignos, ac eos, quibus non licet intereſſe Sacris, ut Oſtiarii; vel inſerviendo, ut Lectores; vel liberando oppreſſos a Dæmone, ut Exorciſtæ.

III. Dubium eſt, an prima Tonſura, & Epiſcopatus ſint Ordines ab iis diſtincti?

Reſpondeo cum communi negative. Admittimus enim, Epiſcopatum eſſe Ordinem, non tamen eſſe Ordinem diſtinctum a Sacerdotio, ſed complementum illius, ut mox explicabimus; Et ſane, quod præter illos ſeptem Ordines nullum aliud detur Ordinis Sacramentum, conſtat, quia Trident. ubi enumerat ſeptem Ordines, loquitur dogmatice contra Hæreticos, qui aliquos admittebant, aliquos negabant; contra quos intendebat docere, quinam, & quot ſint veri Ordines; Quod ſi Ordines eſſent plures, quam ſeptem, dediſſet doctrinam diminutam, quod non eſt aſſerendum; ſicut male feciſſet Trident. enumerando ſeptem Sacramenta contra Hæreticos, ſi Sacramenta eſſent plura, quam ſeptem.

Prima itaque tonſura non eſt Ordo, ut communiter Doctores docent contra quoſdam Canoniſtas apud Dian. part. 6. tract. 8. reſol. 29. Ratio eſt, quia quamvis tonſuratus habeat ex deputatione, & privilegio Eccleſiæ gradum quemdam inter Clericos, & ſit capax beneficiorum, & juriſdictionis Eccleſiaſticæ, non per hoc habet ullam ſpecialem poteſtatem circa Euchariſtiam, ſeu circa miniſterium altaris; Quare prima tonſura eſt ſolum præparatio quædam, ſeu diſpoſitio ad Ordines, non ſecus ac Novitiatus ad profeſſionem, & Catechiſmus ad Baptiſmum. Neque dicas cum Adverſariis, dari tonſuratis poteſtatem canendi Pſalmos in Choro: Hoc enim eſt falſum, tum quia nulla ſunt verba, quæ hanc poteſtatem dandam tonſurato ſignificent; tum etiam, quia talis poteſtas traditur Lectori, qui cum libro Prophetarum poteſtatem accipit canendi prophetias.

IV.

IV. Deinde, Epiſcopatum eſſe Ordinem, & Sacramentum, concedimus cum communi contra Capreol., Sot., & alios ex antiquis Theologis, qui putabant, non eſſe Ordinem ut Sacramentum, ſed eſſe Ordinem ut quoddam officium, & dignitatem. Vaſq. tamen docet, non poſse poſt Trident. ſine gravi nota negari, quod ſit Ordo, & Sacramentum. Ratio eſt, quia verbis, & ſignis exterioribus perficitur, & gratiam confert ex opere operato; (cum in eo conferendo dicatur, *Accipe Spiritum Sanctum*) ac per ipſum datur Epiſcopo poteſtas ordinandi, & confirmandi, ſeu conferendi Ordines Sacros; Quare cum per Epiſcopatum conferatur ſpecialis aliqua poteſtas ſpiritualis, non eſt cur negetur, quod ſit Sacramentum Ordinis habens ſuum ſpecialem characterem; ubi enim nova poteſtas ſpiritualis, ibi novus character: Unde non placet Vaſq., aliique, qui quamvis velint Epiſcopatum eſse Ordinem, & Sacramentum, nolunt tamen, per illum imprimi novum characterem, ſed ſolum extendi moraliter characterem Sacerdotii; Aliter poſsemus dicere, quod in anima non ſit niſi unus character, qui moraliter extendatur in collatione novæ potentiæ ſpiritualis.

Hinc tamen non ſequitur, quod ſicut Epiſcopatus fert ſecum novam poteſtatem, & novum characterem, ita ſit novus, & diſtinctus Ordo a Sacerdotio; Etenim cum non poſſit valide conferri Epiſcopatus ſine Sacerdotio; (ſicut poteſt, verbi gratia, Presbyteratus ſine Diaconatu, & Diaconatus ſine Subdiaconatu) inde fit quod non debeat dici Ordo diſtinctus a Sacerdotio, ſed potius extenſio Ordinis Sacerdotalis: Sicut enim poteſtas abſolvendi a peccatis non eſt novus Ordo, licet addat charactéri Sacerdotali, & poteſtati conſecrandi novam poteſtatem, & novum characterem, ſed eſt extenſio Sacerdotalis Ordinis; quia poteſtas abſolvendi eſſentialiter præſupponit poteſtatem conſecrandi: Et ſicut Virginitas non cenſetur nova virtus diſtincta a caſtitate, quam eſſentialiter includit, licet addat aliquid; ita in caſu noſtro Epiſcopatus non eſt novus Ordo, quamvis novam poteſtatem addat Sacerdotio, quod eſſentialiter includit. Ratio autem, quare Epiſcopatus includat eſſentialiter Sacerdotium, eſt, quia munus primarium Epiſcopi eſt ordinare Sacerdotes, hoc eſt, ut loquitur Epiphanius, generare Patres, (& ideo olim quilibet Epiſcopus vocabatur Papa, nam Pappas idem ſonat, ac Avus) Virtus autem generativa debet eſſe conjuncta cum natura communicanda genito: ergo conveniens non foret, quod ineſſet Epiſcopo vis generativa Sacerdotii, ſi non præhaberet in ſe Sacerdotium.

V. Notandum tamen, quod poteſtas, quam habet Epiſcopus ſupra poteſtatem propriam Sacerdotis, ſit inferior poteſtate Sacerdotis; magis enim eſt poſſe conſecrare Corpus Chriſti Domini, quam poſſe ordinare Sacerdotes, & confirmare. Dicitur tamen Epiſcopus ſuperior Sacerdote, non ſolum dignitate, & juriſdictione, ſed etiam ordine, quia Epiſcopus utramque poteſtatem, & characterem includit.

VI. Quæritur tertio; An quilibet ex ſeptem Ordinibus ſit Sacramentum?

Reſpondeo, collationem ſingulorum Ordinum probabiliter eſſe Sacramentum. Ita D. Th., Bellar., Bonac., Ledeſm., Trull., Et ſane, quod Sacerdotii collatio ſit Sacramentum, eſt de fide, videturque a Trident. definitum ſeſſ. 17. Certum etiam videtur de Diaconatu, adeo ut plures Auctores apud Dicaſt. putent, id etiam eſſe de fide. Ratio eſt, quia in ejus ordinatione dicitur, *Accipe Spiritum Sanctum*: atque adeo gratia confertur, ut diximus de Epiſcopatu. Circa Subdiaconatum, licet non ſit adeo certum, eſt tamen communiſſima ſententia inter Theologos, paucis exceptis, quod ſit Sacramentum, ut notat Bellar. cap. 7.; ſi enim etiam Ordines minores, ut mox dicemus, probabiliter ſunt Sacramentum, & imprimunt characterem, utpote irreiterabiles, a fortiori erit Sacramentum Subdiaconatus, qui eſt Ordo Sacer, vel quia Subdiaconus proxime inſervit Sacerdoti cum Diacono in Sacrificio Miſſæ, ut multi autumant; vel quia habet annexum votum caſtitatis, quo Subdiaconus Deo ſacratur, ut docent communius apud Dicaſt. Major autem eſt controverſia de Ordinibus minoribus. Nav., Sot., Vaſq. diſp. 237. cap. 2. docent, non eſſe Sacramenta, ſed Sacramentalia; Communius tamen docent, quod etiam ſint Sacramenta, ex Bellar. cap. 8., cum Concilia eodem modo loquantur de Ordinibus majoribus, ac de minoribus, aſſignata ſingulis ſua materia, & forma: habere enim materiam, & formam eſt proprium Sacramenti; Sicut autem unum dicitur eſſe Sacramentum Euchariſtiæ, licet tam ſpecies panis, quam vini ſuam gratiam conferant, quia ordinantur ad repræſentandum idem convivium; ita unum dicitur

citur

citur eſſe Sacramentum Ordinis, quia omnes ordinantur ad poteſtatem illam ſupremam conſecrandi corpus, & ſanguinem Chriſti, hoc eſt ad Sacerdotium, vel tamquam diſpoſitiones, ut alii ſex, vel tamquam appendix, & extenſio illius, ut Epiſcopatus, qui ordinatur ad generandos Sacerdotes. At tres Ordines majores, Sacerdotium, Diaconatus, Subdiaconatus dicuntur Sacri; quia, ut diximus, habent annexum votum caſtitatis, quo ita Deo conſecrantur homines, ut non poſſint amplius fieri ſæculares, nec matrimonium contrahere. Olim in primitiva Eccleſia Subdiaconatus non erat Ordo Sacer, non quia non erat tunc etiam Sacramentum, ſed quia per illum non contrahebatur obligatio non contrahendi matrimonium, & ſervandi caſtitatem, ſicut contrahitur nunc; & ideo nunc dicitur eſſe Ordo Sacer, quia per votum caſtitatis homo cenſetur corpore, & animo Deo ſacratus.

Ex dictis ſequitur, quod ſuſcipere in mortali Ordines, etiam minores, ſit mortale, juxta communiorem ſententiam, quod iſti ſint Sacramentum; quia ponitur obex gratiæ, quæ per illud confertur. At exercere actus Ordinum etiam majorum, non videtur mortale, ex Bonac., Henr., Trull., dempto tamen Sacerdotio.

VII. Quæritur quarto; Quodnam ſit exercitium ſingulorum Ordinum?

Reſpondeo, Sacerdotii officium eſſe celebrare, populum doctrina, & exemplo paſcere, aquam, & res ſimiles benedicere, baptizare, abſolvere a peccatis, & cætera Sacramenta miniſtrare, dempto Ordine, & Confirmatione, quæ ab Epiſcopo tantum conferri poſſunt; Cujus etiam eſt conſecrare Eccleſias, ungere Altaria, conſecrare Chriſma, benedicere populum, diſtribuere officia Eccleſiaſtica, benedicere Virgines, prædicare Verbum Dei, ut fuſe docet Barboſa cum de poteſtate Epiſcopi, & de poteſtate Parochi.

Diaconi officium eſt aſſiſtere Sacerdoti, & illi miniſtrare in Sacrificio miſſæ, præſertim in oblatione; legere, aut canere Euangelium in Eccleſia publice; baptizare in abſentia Epiſcopi, & Sacerdotis; necnon Euchariſtiam miniſtrare, ut ſupra diximus, & de licentia Epiſcopi prædicare.

Subdiaconi munus eſt aſſiſtere Diaconis, & illis miniſtrare in Sacrificio, deferendo calicem, &c., legere Epiſtolas in Sacrificio Miſſæ.

Acolythi, hoc eſt ſubſequentis, & pediſſequi munus eſt, luminaria præparare ad Sacrificium, dare urceolos cum vino, & aqua, portare cereum accenſum ad altare. Exorciſta imponit manus ſuper energumenos ad dæmones arcendos, legit ſuper eos exorciſmos Eccleſiæ, & ſic eos præparat, ut Sacro poſſint intereſſe. Lector legit in Eccleſia lectiones prophetarum, & Catechumenos docet rudimenta fidei. Oſtiarius claudit, & aperit templum, illud cuſtodit, admittitque, qui Sacro digne poſſint intereſſe, excludendo indignos; quæ omnia ex Conciliis conſtant apud Trull. dub. 1.

VIII. Utrum autem exercere Ordines ſolemniter in mortali, ſit mortale univerſim? Affirmat Faber apud Dian. part. 3. tract. 4. reſol. 196. putans, Acolythum peccare mortaliter, ſi ſolemniter cereum ferat in ſtatu peccati mortalis. Sed communiter id negatur de exercitio Ordinum minorum, quia iſtorum exercitia remote ſe habent ad ipſum Sacrum myſterium, ſeu ad Sacrificium. Magis dubitatur de exercitio Subdiaconatus, & Diaconatus, quæ proximius ſe habent ad Myſterium Sacrum. Plures cum Cajet., Tolet., Fill., Sylv., & aliis apud eundem Dian. reſol. 195. putant peccare mortaliter Diaconum, & Subdiaconum, ſi in ſtatu peccati mortalis exerceant actum ſui Ordinis canendo ſolemniter Euangelium, aut Epiſtolam. Vaſq. tamen, Suar., Con. & alii plures id negant, quia iis actionibus non diſpenſantur merita Chriſti Domini, ut in adminiſtratione Sacramentorum.

Ex dictis conſtat, Papatum non importare novum Ordinem, nec novum characterem, ſed ſolum juriſdictionem majorem; quia Papa idem eſt, ac Supremus Epiſcopus; unde quando eligitur, non conſecratur de novo Epiſcopus. Cardinales autem non habent Ordinem jure divino inſtitutum diſtinctum a Sacerdotio, & Epiſcopatu, ſed jure pontificio introductum. Dicuntur autem Cardinales, quaſi Principales, ſive ſint Epiſcopi, ſive Presbyteri, ſive Diaconi, ad quos etiam poſt Nicolaum Papam II. ſpectat electio Pontificis.

ARTICULUS II.

De materia, & forma ſingulorum Ordinum.

I. Materia, & forma Ordinum non fuit univer-

verſim in ſpecie atoma a Chriſto Domino determinata.

II. Recenſetur ſingulorum Ordinum materia, & forma.

III. Materia Subdiaconatus probabiliter conflatur ex duplici materia partiali; ſicut materia Diaconatus.

IV. Num valide in Eccleſia Latina conferatur Diaconatus per ſolam manuum Epiſcopi impoſitionem, ſicut in Eccleſia Græca?

V. Num Neo-Sacerdoti per impoſitionem manuum Epiſcopi in fine Miſſæ conferatur nova poteſtas? Et num ſine illa poſſet in caſu neceſſitatis abſolutionem Sacramentalem impendere ſub conditione?

VI. Num ſatis ſit, quod moraliter tangantur inſtrumenta, quæ ab Epiſcopo traduntur Ordinando?

VII. Num valide ordinentur Subdiaconi, ſi in calice ſit vinum; aut Sacerdos, ſi deſit vinum in calice?

I. SUpponendum, materiam in hoc Sacramento aliam eſſe remotam, aliam proximam. Remota eſt inſtrumentum illud, quod traditur ordinandis, in ſignum poteſtatis ſpiritualis, quam recipiunt, ut eo inſtrumento ſuum Ordinem exequantur; ſicut etiam eſt manus Epiſcopi; ſiquidem ejus impoſitio ſpectat ad materiam proximam; at materia proxima univerſim eſt traditio inſtrumenti facta ab Ordinante, ejuſdemque acceptatio facta ab Ordinando; Sicut etiam in aliquibus Ordinibus Epiſcopi manuum impoſitio ſupra caput Ordinandi: Et ſupra hanc materiam proximam cadunt verba prolata ab Ordinante, quæ ſunt forma Sacramenti, cum qua materia proxima perficit Sacramentum.

Recolendum etiam, quod diximus cum de Sacramentis in genere, Chriſtum aliquas materias Sacramentorum ordinaſſe in ſpecie, alias vero tantum in genere, præcipiendo ſolum, ut pro materia adhiberetur aliquod ſignum ſenſibile aptum ad ſignificandum effectum Sacramenti, & relinquendo Eccleſiæ, ut illud in ſpecie determinaret: Quod Chriſtus Dominus fecit ſpeciatim in materia aliquorum Ordinum; unde orta eſt aliqua varietas in Eccleſia; nam neque eadem eſt apud Græcos, & apud Latinos, neque fuit ſemper, & ubique eadem apud eoſdem Latinos, quod contingere non potuiſſet, ſi determinata fuiſſet in ſpecie a Chriſto Domino.

II. Quæritur nunc primo; Quænam ſit materia, & forma ſingulorum Ordinum?

Reſpondeo, & dico primo: Materia Oſtiarii eſt traditio clavium Eccleſiæ, & tintinnabuli. Nam, ut notant Bonac., & Fill., debent cuſtodire Eccleſiam, & campanis populum convocare: Forma vero ſunt illa verba: *Sic agite, quaſi rationem reddituri*, &c. aliæ vero cæremoniæ, videlicet, aperire, & claudere oſtium, pulſare campanam, &c. ſunt accidentales, & adhibentur ad magis declarandum munus commiſſum. Materia Lectoris eſt traditio libri lectionum Sacræ Scripturæ: Forma vero: *Accipite, & eſtote Verbi Dei relatores*. Exorciſtæ materia eſt traditio libri Exorciſmorum Eccleſiæ, vel, ut dicitur in Pontificali, traditio Miſſalis, aut ipſius Pontificalis: Forma vero: *Accipite, & commendate memoriæ*, &c.. Acolythi materia eſt traditio candelabri cum cereo extincto: Forma vero: *Accipite ceroferarium cum cereo*, &c., Præterea traduntur etiam ab Epiſcopo Acolytho urceoli vacui, vel ſaltem unus urceolus ſub prolatione illorum verborum: *Accipite urceolum ad ſuggerendum vinum*: proinde communius apud Dicaſtil. putant, traditionem etiam urceoli pertinere ad materiam eſſentialem Acolythatus.

III. Dico ſecundo; Materia Subdiaconi, ſaltem partialis, eſt traditio Calicis vacui, & patenæ ſuperpoſitæ ſub illis verbis, quæ Epiſcopus, poſtquam ſingulis ordinandis tradidit calicem cum patena, dicit: *Videte cujuſmodi vobis traditur*, &c., ut expreſſe docet Florentinum in decreto; & Concilium Carthaginenſe 4. can. 5.; unde de hoc non licet dubitare: (quamvis, ut notat Con., Viguerius putaverit, materiam hujus Ordinis eſſe traditionem libri Epiſtolarum ſub illis verbis: *Accipe poteſtatem legendi*, &c.) Sed probabiliter, me judice, Filliuc. cum Comitulo putat, eſſe materiam partialem hujuſmodi traditionem, ut notat Dian. part. 3. tract. 4. reſol. 189.; Sicuti enim in Diaconatu, ut mox dicemus, traditio libri Euangeliorum probabilius eſt materia partialis, quæ ſimul cum impoſitione manuum Epiſcopi conflat materiam totalem; ita videtur traditio libri Epiſtolarum eſſe pariter materia partialis in Subdiaconatu, quæ cum traditione Calicis vacui, & patenæ conflat materiam totalem.

Utrum autem Calix, qui eſt materia remota Subdiaconatus, debeat neceſſario eſſe conſecratus, probabiliter negat Henr. apud Dian. loc. citat., ſed in praxi peccaret, qui uteretur materia iſta probabili, omittendo certam.

Dico

Dico tertio; quamvis apud Græcos, ut notat Lug. de Sacramentis diſp. 4. ſect. 5. Diaconi materia adæquata ſit ſola manuum impoſitio facta ab Epiſcopo cum illis verbis: *Accipe Spiritum Sanctum*, &c. etenim non aliter ordinantur Diaconi apud Græcos; apud Latinos tamen, præter hujuſmodi manuum impoſitionem, requiritur etiam, tamquam materia partialis, traditio libri Euangeliorum cum illis verbis: *Accipe poteſtatem legendi Euangelium*, &c. Ita communiter docent contra Durand. Ratio eſt quia Florent. clare aſſerit Diaconum ordinari per libri Euangeliorum traditionem. Rejicienda pariter videtur opinio Valentiæ, & aliorum apud Dian. part. 3. tract. 41. reſol. 188., quod traditio libri Euangeliorum ſit materia adæquata. Nam Concil. Carthaginenſe 4. can. 4. dicit, Epiſcopum, dum ordinat Diaconum, manus illi imponere, dicendo, *Accipe Spiritum Sanctum*: quæ verba ex Trid. non dicuntur fruſtra, & ſine collatione gratiæ; unde etiam impoſitio manuum dicenda eſt materia partialis Ordinis Diaconatus, quæ cum altera materia partiali, videlicet cum traditione libri Euangeliorum, conflat materiam totalem.

Notandum hic primo, gratiam non conferri, quando habetur manuum impoſitio, utpote quæ eſt materia partialis; ſed quando poſt manuum impoſitionem habetur traditio libri Euangeliorum, quia tunc habetur materia, & forma adæquata.

Notandum ſecundo, Chriſtum non inſtituiſſe, quod per traditionem libri Euangeliorum conferretur Diaconatus: Nam primum Euangelium ſcriptum fuit a D. Matthæo anno octavo poſt Chriſti Aſcenſionem, ut advertit Bellarm. apud Con., quare Chriſtus Dominus præcepit conferri Diaconatum per manuum impoſitionem, relinquendo arbitrio Eccleſiæ, ut pro materia partiali aſſignaret etiam traditionem rei, quæ officium Diaconi deſignaret; quæ, ut multi putant, ante Euangeliorum conſcriptionem, erat forte pagella, in qua aliquid Bibliorum contineretur. Deinde vero ſucceſſu temporis Eccleſia determinavit traditionem libri Euangeliorum pro Latinis, quod non determinavit pro Græcis: & ideo valide in Eccleſia Græca confertur Diaconatus ſine traditione libri Euangeliorum.

IV. Utrum autem valide Latini conferrent Diaconatum ſine traditione libri Euangeliorum, ſicuti valide conſecrant Latini in fermentato, ſed illicite? Reſpondeo cum Dicaſt. diſp. 1. de Sacram. dub. 20. negative. Ratio eſt, quia quamvis materia, & forma Sacramentorum, quæ alicubi eſt valida, ubique ſit valida, & ideo valide Latinus conſecraret in fermentato; nihilominus materia Diaconatus apud Græcos non eſt manuum impoſitio, nude ſumpta, ſed eſt manuum impoſitio ſub tali forma verborum, quæ abunde explicat in particulari Ordinem Diaconatus, dicendo: *Divina gratia, quæ ſemper infirma ſanat, & quæ deſunt ſupplet, creat, ſeu promovet N. venerabilem ſubdiaconum in diaconum: Oremus igitur pro eo &c.* quod ſi hanc materiam, & formam adhiberent Latini, valide, ſed illicite conferrent Diaconatum. At in Eccleſia Latina de facto adhibetur manuum impoſitio ſub verbis illis generalibus, quæ non exprimunt in particulari Ordinem Diaconatus, dicendo, *Accipe Spiritum Sanctum ad reſiſtendum Diabolo, & tentationibus ejus in nomine Domini*: & ideo ad valide conferendum Diaconatum requiritur etiam traditio libri Euangeliorum ſub illa forma, *Accipe poteſtatem legendi Euangelium in Eccleſia Dei, &c.*: Quod fuſius explicavi in tractatu de Sacram. Scholaſtic. diſp. 1. quæſt. 1. num. 19..

V. Dico quarto; Materia Sacerdotii, licet apud Græcos, ut notat Lug. loc. citat, ſit etiam ſola manuum impoſitio; apud Latinos tamen ex Florent. laud. partialiter habetur per traditionem patenæ cum hoſtia, & calicis cum vino ſub illis verbis: *Accipe poteſtatem offerendi Sacrificium Deo*, &c.; partialiter vero etiam per impoſitionem manuum, quæ fit in fine Miſſæ ſub illis verbis: *Accipe Spiritum Sanctum, quorum remiſeris peccata*, &c.. Notandum tamen, quod quia Sacerdoti duplex confertur poteſtas, altera conſecrandi, altera remittendi peccata, prior poteſtas, quæ eſt veluti eſſentia Sacerdotii, confertur adæquate per traditionem calicis, & patenæ cum pane, & vino; unde fit, quod poſſet ſtatim poſt illam valide conſecrare; & de facto ſimul cum Epiſcopo conſecrat in ea Miſſa, antequam alteram poteſtatem accipiat.

Hæc autem ſecunda poteſtas, quæ eſt veluti paſſio conſequens ad primam, quam ſupponit, confertur deinde in fine Miſſæ per impoſitionem manuum, quando explicatur caſula a tergo complicata; ut denotetur, tunc eſſe completam, & integram ordinationem; Quod ſi manuum impoſitio omiſſa fuiſſet, ex Con., & Bellar. lib. 9.

de Ordine cap. 2. ; illa ſolum ſupplenda eſſet; quia prior independenter a ſecunda collata fuit. Putat tamen Trull. diſp. 2. ex Sot., & Ledeſm. contra Suar. de cenſuris diſp. 41. ſect. 4., Bonac. Bellar., quod utraque poteſtas ſimul conferatur per traditionem calicis, ac deinde in fine Miſſæ non detur poteſtas remittendi peccata, ſed ſolum declaretur id, quod antea erat datum: Ratio hujus ſententiæ eſt, quia Florentinum omiſit mentionem facere hujus formæ, quam profert Epiſcopus imponendo manus, dicendo: *Accipe poteſtatem, quorum remiſeris peccata*, &c.; quod ſi hæc forma eſſet eſſentialis, ita ut per illam acciperetur poteſtas abſolvendi, non omiſſa fuiſſet a Florentino; & hanc opinionem probabilem putat Dian. part. 3. tract. 4. reſol. 187.. Certum tamen eſt quod apud Græcos utraque poteſtas ſimul tradatur per manuum impoſitionem; Sicut autem poteſtas conſecrandi apud Latinos juxta communiorem ſententiam confertur adæquate antecedenter, & independenter a poteſtate remittendi peccata, quæ in fine Miſſæ, ut diximus, confertur Sacerdoti; ita pariter quando Epiſcopus conſecratur per impoſitionem manuum factam a tribus Epiſcopis, tunc, ut notat Con., & Trull. diſp. 2., ea nova poteſtas, novus character, & nova gratia Sacramentalis confertur, quin conferatur Ordo diſtinctus a Sacerdotio, quod ſupponitur.

Notandum tamen primo ex Con., aliquos contra communiorem velle ex cap. *Presbyter de Sacramentis non iterandis*, quod impoſitio manuum ſit materia eſſentialis relate ad collationem Ordinis Sacerdotalis: Quod ſi verum eſſet, non deberet intelligi de impoſitione manuum, quæ fit in fine Miſſæ, quando confertur poteſtas abſolvendi; cum de facto ſimul cum Epiſcopo novi Sacerdotes conſecrent; ſed eſſet intelligendum de impoſitione manuum, quæ fit ad Tractum ante Euangelium, & ante traditionem calicis; aliter non poſſent ſimul cum Epiſcopo conſecrare, ſi expectanda eſſet poteſtas conſecrandi ab impoſitione manuum facienda in fine Miſsæ.

Notandum ſecundo, aliquos cum Henr., Fill., & Bonac., probabiliter putare, quod valide conferatur Sacerdotium, ſi vas cum una tantum ſpecie tradatur, verbi gratia, ſolum calix cum vino, aut ſola patena cum hoſtia; nam qui poteſt unam ſpeciem conſecrare, poteſt & aliam; ſiquidem Chriſti Corpus cum ſanguine conjunctum eſt, & e converſo Sanguis cum Corpore. Communiter tamen docent cum Trull., in tali caſu iterandam eſse ordinationem ſub conditione, ut videre eſt apud Dian. part. 3. tract. 4. reſol. 186.

Inquiri ſolet, Utrum Neo-Sacerdotes, accepta ſolum poteſtate conſecrandi, & nondum accepta poteſtate in fine Miſsæ remittendi peccata, poſsent in caſu neceſſitatis abſolutionem Sacramentalem impendere? Ad quod dicendum, quod poſsent illam impendere ſub conditione, quatenus in caſu neceſſitatis extremæ licitum eſt Sacramenta conferre ſub conditione etiam cum materia, & forma dubia. In caſu autem noſtro, poſita varietate ſententiarum, quas retulimus, incerta eſset validitas talis abſolutionis; & ideo ſolum in neceſſitate poſset ea impendi ſub conditione.

Inquiritur etiam, Num valide conferatur Ordo habenti aliquod impedimentum occultum; puta irregularitatem, defectum Patrimonii, &c., ſi Epiſcopus proteſtetur, nolle ſe ordinare habentes ullum ex impedimentis? Certum omnino eſt, ut notat Lug., quod ſi talis intentio in Epiſcopo perſeveraret, invalida eſset Ordinis collatio poſt illam proteſtationem: Ea tamen videtur fieri ſolum ad terrorem, ac deinde Epiſcopus ad tollendos ſcrupulos, mutata intentione, vult ordinare quotquot accedunt, etiamſi habeant impedimentum occultum. Quod ſi dubitetur, an intentionem mutaverit, procul dubio eſſet ſub conditione reordinandus qui ſic Presbyteratum ſuſcepiſſet, cum ex ejus invaliditate multa incommoda trahantur.

VI. Quæritur ſecundo; An res, quæ traditur ordinando, debeat immediate, & phyſice tangi ad validitatem Sacramenti?

Reſpondeo, probabilius eſſe, quod docent Sà, Henr., Regin., Laym. apud Dian. part. 3. tract. 4. reſol. 185., non requiri contactum phyſicum ad valorem Sacramenti; tum quia bene poſſumus ſigno aliquo aliquid acceptare per ſolum contactum moralem, ut quando acceptamus equos, nummos, &c. tum quia aliter valide non poſſent ordinari pueri, qui non poſſunt ſigno externo exprimere conſenſum internum liberum acceptandi: Communiter tamen docent, debere phyſice tangi calicem, & patenam ſaltem neceſſitate præcepti; quin ſatis ſit tangere ſolum calicem; (quamvis id forte ſufficeret ad valorem Sacramenti) Sed quia non poſſumus exponere Sacramentum periculo fruſtrationis, debet tam Calix,

quam

quam patena phyſice tangi: Quamvis autem contactus fieri ſoleat utraque manu, puto tamen, id non eſſe neceſſarium, ſed ſatis eſt, quod fiat una. Nec eſt ullo pacto neceſſarium, quod ſimul cum patena tangatur hoſtia; ſicut non requiritur contactus phyſicus vini; Nam in rebus humanis, quando unum in altero continetur, qui tradit id, quod continet, dicitur tradere id, quod continetur, ſine contactu ſpeciali: Sic qui tradit burſam plenam aureis, dicitur tradere aureos: Quia tamen in receptione Sacramentorum omnimoda ſecuritas quæri debet, ut notat Dian. part. 1. tract. 8. reſol. 19., & part. 8. tract. 1. reſol. 40., ideo adhibendus eſt contactus etiam hoſtiæ, quantum fieri poteſt. Et Croix num. 2153. putat, conſultum eſſe, repetere ſub conditione Ordinationem, ſi quis forte hoſtiam phyſice non tetigerit; ſicut etiam, ſi omiſſa fuerit prior manuum impoſitio.

Ex dictis patet, quare in baptiſmo, & Extrema Unctione requiratur contactus immediatus, & phyſicus materiæ ad valorem Sacramenti; non vero in Sacramento Ordinis, niſi ſolum ad majorem ſecuritatem. Ratio eſt, quia non poteſt dari vera ablutio, & vera unctio ſine contactu phyſico aquæ, & olei: Contra vero traditio, & acceptatio alicujus rei poteſt eſse vera ſine contactu phyſico.

VII. Quæritur tertio; An valide Subdiaconus ordinetur, ſi caſu detur illi calix cum vino; ſicut etiam An valide Sacerdos ordinetur, ſi detur illi pro materia Sacramenti calix ſine vino?

Reſpondeo, a multis apud Lug. in Reſponſ. moralibus, & apud Dian. part. 3. tract. 1. reſol. 186. exiſtimari, quod, ſpeculative loquendo, valida ſit utriuſque iſthæc Ordinatio. Communiſſime tamen docent, quod licet Ordinatio Subdiaconi non eſſet repetenda ſub conditione, quia ſatis eſt, quod juxta probabilem opinionem is ſit Subdiaconus, quia nullum incommodum ſequeretur, ſi forte non eſset Subdiaconus: nihilominus ordinatio Sacerdotis eſſet ſub conditione iteranda, quia ex defectu Sacerdotii ſequerentur innumera abſurda: non enim valide conſecraret, nec valide abſolveret: Sicut itaque Baptiſmi Sacramentum iterandum eſt ſub conditione, ſi per accidens collatum ſit juxta opinionem probabilem de ejus validitate: quia ſcilicet, ſi deeſſet Baptiſmus, invalide reliqua Sacramenta reciperentur: ita pariter Sacerdotalis Ordo repetendus ſub conditione, ſi forte juxta opinionem probabilem dumtaxat, & non juxta tutam, ſit collatus.

ARTICULUS III.

De Miniſtro Ordinum.

I. A quonam poſſint valide, & licite Ordines conferri?
II. Quiſnam dicatur Epiſcopus proprius? Epiſcopus originis quiſnam ſit, juxta conſtitutionem Innoc. XII. Quinam domicilii? & Quinam Beneficii, juxta eandem conſtitutionem.
III. Poteſt unus Ordo a proprio Epiſcopo, verbi gratia, domicilii, ſuſcipi, & alter ab altero, puta originis.
IV. Literæ dimiſſoriales, & teſtimoniales a quo dandæ ſint?
V. Collatio primæ Tonſuræ, & Confirmationis non videtur ad actus Pontificales pertinere.
VI. A quonam poſſint Regulares ordinari?
VII. Quandonam poſſint Ordines conferri?
VIII. De Temporum interſtitiis requiſitis.
IX. Quinam poſſit in hiſce interſtitiis diſpenſare?
X. Num poſſint Regulares omnes ordinari extra tempora tribus diebus feſtivis?
XI. Nomine diei feſti, quo poſſunt Ordines conferri, num veniat ſolum feſtum in foro, an etiam feſtum in choro?
XII. Tranſcribitur Conſtitutio Innoc. XII. circa ordinationes alienorum Subditorum.

I. Certum eſt, quemlibet Epiſcopum poſſe valide, ſed nonniſi proprium Epiſcopum poſſe licite Ordines conferre, ex Trident. ſeſſ. 23. poteſt etiam Epiſcopus alienus, ſi habeatur vel dimiſſoria, vel licentia proprii; Aliter incurrit ille pænam ſuſpenſionis per annum ab Ordinum adminiſtratione, quam etiam ſuſpenſionem ab Ordine incurrit ordinatus, cum incapacitate ad Beneficium. Abbates habentes jus mitræ, & baculi conferre poſſunt primam tonſuram, & Ordines minores ſuis ſubditis regularibus; aliis vero nonniſi de conſenſu Ordinarii loci cum literis dimiſſorialibus: Simplices Sacerdotes etiam poſſunt de licentia Papæ primam tonſuram, & Ordines minores conferre, ex Reginal. Henr., & aliis apud Bonac.: At Epiſcopus non poteſt hanc facultatem Sacerdoti concedere, ut comprobat communis uſus, & ſenſus Doctorum; Nec Pontifex non Sacerdoti, quia collatio Or-

Ordinis eſt actus Ordinis, & ſupponit poteſtatem ſupra corpus Chriſti verum, ex cap. *Ex literis De exceſſibus Prælatorum*. Nec poteſt valide ſimplex Sacerdos Ordines majores conferre, quia jure divino eſt determinatus Epiſcopus, ut notat Bellarm. de Sacram. Ordinis cap. 7. Et ratio eſt, quia Ordo Sacer eſt quædam publica dignitas Eccleſiaſtica; ad Principes autem Eccleſiaſticos publicos, ut ſunt Epiſcopi, ſpectat, has publicas dignitates diſtribuere. Putat Filliuc., & Henr. apud Trull., quod poſſit Pontifex dare facultatem ſimplici Sacerdoti conferendi Subdiaconatum; quia olim hic Ordo a Correpiſcopis conferebatur: Sed oſtendit Bellar., & Bonac., Correpiſcopos non fuiſſe ſimplices Sacerdotes, ſed Epiſcopos ſuffraganeos.

II. Quæritur nunc primo; Quiſnam dicatur Epiſcopus proprius?

Reſpondeo cum communi, Epiſcopum proprium, quoad Ordines conferendos, eſſe illum, qui eſt Epiſcopus originis, vel domicilii, vel Beneficii.

Primo igitur Epiſcopus ratione originis is dicitur, in cujus diæceſi natus eſt vel ordinandus, vel ejus pater, dummodo non ſit natus fortuito, dum illac mater tranſiret, ſine animo permanendi, ut notat Diana part. 8. tract. 2. reſol. 11. Additque Molpheſ. apud eundem Dian. part. 4. tract. 4. reſol. 148. quod dicatur etiam Epiſcopus originis is, in cujus diæceſi natus eſt pater ordinandi, quamvis tempore nativitatis in aliam diæceſim domicilium tranſtuliſſet. Quando tamen filius eſt illegitimus, tunc non reſpicitur origo patris, ſed matris, ex leg. *Ejus qui ff. de eo.l.* apud Trull.. Verum ex ultima Conſtitutione Innoc. XII., quæ incipit *Speculatores*, ſubditus originis dicitur, qui natus eſt in ea diæceſi, in qua vult promoveri ad Ordines, dummodo non ſit ibi natus ex accidenti, videlicet occaſione itineris, officii, mercaturæ, &c. ſui patris; tunc enim naturalis origo Patris eſt attendenda. Quod ſi in loco, in quo ex accidenti natus eſt, uſque adeo moram traxerit, ut potuerit aliquo impedimento canonico irretiri, ab Ordinario ejus loci obtinere debet literas teſtimoniales. Si vero pater in alieno loco, ubi ejus filius natus eſt, domicilium de jure contraxerit, tunc pro filii ordinatione non eſt attendenda origo, ſed hujuſmodi domicilium patris.

Secundo, dicitur Epiſcopus domicilii is, in cujus diæceſi habet domicilium ordinandus; nam ratione domicilii fit ejus ſubditus, & diæceſanus: Contrahitur autem domicilium per hoc, quod aliquis cum ſua familia, & ſupellectili in aliquem locum ſe transferat, animo ibi permanendi perpetuo; non vero ſi velit poſt aliquod tempus ad proprium domicilium regredi, ut accidit Scholaribus, & mercatoribus. In foro autem externo requiritur cum habitatione reali etiam declaratio, & expreſſio talis animi; Quod ſi non conſtet de tali animo, & declaratione, non debet ordinari, quia non præſumitur animus ibi permanendi, niſi forte aut per decem annos ibi permanſerit, aut ibi domum emerit, & majorem bonorum ſuorum partem eo tranſtulerit, aut aliud ſignum dederit talis animi. Ex quibus ſequitur, Baronem, ejuſque filios poſſe ordinari ab Epiſcopo, in cujus diæceſi habet feudum; Quod verum eſt, etiamſi Baro ibi non habitet, ſed alibi retineat domicilium, ut notat Campanil. apud Trull.; Idemque dicas de Senatore, aut Officiali perpetuo alicujus Principis. Demum qui in duobus locis habet æqualiter domicilium, poteſt a quolibet Epiſcopo illorum locorum ordinari; ſecus vero ſi alterutrum domicilium ſit principalius. Ex Conſtitutione tamen Inn. XII. ſubditus domicilii relate ad Ordines ſuſcipiendos cenſetur, qui adeo ſtabiliter in aliquo loco fuerit, ut vel per decennium ibi manſerit, vel transferendo majorem bonorum ſuorum partem per aliquod conſiderabile tempus commorando, animum ibi perpetuo permanendi demonſtraverit; & in utroque caſu hunc animum jurejurando affirmaverit. Quod ſi potuerit in loco originis impedimentum canonicum contrahere, præſentare debet teſtimoniales litteras illius Epiſcopi.

Tertio, dicitur Epiſcopus beneficii is, in cujus diæceſi ordinandus habet beneficium, etiamſi ſit tenue, & exiguum, etiamſi reſidentiam non requirat. Verum ex Conſtitutione Innoc. XII. nemo poteſt ordinari ab Epiſcopo, qui non ſit originis, vel domicilii ſub prætextu beneficii ſtatim poſt tonſuram conferendi. Et qui a proprio Epiſcopo accepit tonſuram, aut ordines minores, non poteſt ab alio Epiſcopo ad alios Ordines promoveri ratione, ac titulo beneficii abſque teſtimonialibus literis proprii Epiſcopi, tam originis, quam domicilii. Nec ſubjicitur juriſdictioni Epiſcopi, ubi ſitum eſt beneficium, niſi hoc ſuf-

ficiat

ficiat ad congruam ſuſtentationem independenter a patrimonio. Non venit tamen nomine beneficii penſio, nec præbenda, ſeu Capellania temporalis; venit vero nomine beneficii, tam commenda perpetua, quia hæc habet vim tituli canonici, quam Præſtimonium, quod ſcilicet dari ſolet adoleſcentibus in ſubſidium ſtudiorum, ex *Cap. fin. de Conceſ. præben. in 6.*, ut notant Trull., Med., Garz., Leſſ. contra Navar., Rodrig.. Quamvis Laym. cap. 5. putet, tunc præſtimonium eſſe proprie beneficium, quando habet annexum aliquod obſequium ſpirituale, & datur in titulum perpetuum, unde obliget ad horas; non vero quando conſiſtit in ſolo temporali obſequio, quod poteſt per laicum præſtari. Cum autem Trident. ſeſſ. 23. cap. 9. Epiſcopis concedat, quod poſſint ſuos familiares, (ſeu illos, qui expenſis Epiſcopi aluntur, unde dicuntur etiam commenſales, nam ſi in regione remota inſerviunt, non dicuntur familiares) ordinare, ſi per triennium illis inſervierint, & Epiſcopi beneficium illis contulerint, declarat, ac ſtatuit Innoc. XII. in ſua conſtitutione, quod non poſſint hujuſmodi familiares ordinari ſine literis teſtimonialibus Prælati proprii originis, ſeu domicilii, & niſi eos per completum triennium in ſuo actuali ſervitio ſecum Epiſcopi retinuerint, ac ſuis ſumptibus aluerint; Beneficium autem ſtatim illis deinde conferant, hoc eſt ſaltem intra terminum unius menſis a die factæ ordinationis.

III. Dubium eſt, an qui unum Ordinem ſuſcepit ab uno Epiſcopo, verbi gratia originis, poſſit deinde alios ſuſcipere ab alio Epiſcopo, verbi gratia domicilii, aut beneficii. Barboſ., Quarant., & alii negant: Trull. tamen, & alii apud Dian. part. 8. tract. 2. reſol. 8., & part. 6. tract. 7. reſol. 35. affirmant, quia id nullibi prohibetur; & per hoc, quod ab uno ſuſceperit unum Ordinem, non deſinit eſſe ſubditus alterius.

IV. Quæritur ſecundo, quiſnam poſſit literas dimiſſoriales, ſeu Reverendas concedere?

Reſpondeo, poſſe Epiſcopos relate ad illos, quos ipſi poſſunt immediate ordinare. Secundo, Vicarios generales, quando tamen Epiſcopus in remotis agit, ex cap. *Cum nullus de temp. Ordin.*. Riccius autem, & Barboſ. apud Trull. examinant, quid ſit agere in remotis? Tertio, Regulares Generales, Provinciales, quia relate ad ſuos ſubditos habent poteſtatem quaſi Epiſcopalem, ex Trident. ſeſſ. 23. cap. 8., Quarto, Capitulum Sede vacante; in duobus tamen dumtaxat caſibus, ex Trident. ſeſſ. 7. cap. 10., videlicet, vel ſi elapſus ſit annus a die obitus Epiſcopi; vel ſi quis arctatus fuerit ad recipiendos Ordines, occaſione alicujus beneficii recepti, aut recipiendi, puta, ſi habeat jus, ſeu ſit vocatus, aut præſentatus ad aliquod beneficium vacans, ſeu Capellaniam requirentem certum ordinem, quo careat: Verbi gratia, ſi quis obtinuit Parochiam, ratione cujus tenetur intra annum aſcendere ad Sacerdotium; vel ſi obtineat Cappellaniam requirentem ex inſtitutione ſervitium perſonale.

Utrum autem Superiores Ordinum Religioſorum teneantur dimiſſorias, ſeu Reverendas pro ſuis ſubditis ordinandis dare ad Epiſcopum diœceſanum, ſi affuerit, ut declaravit S. Congregatio anno 1596. apud Croix num. 2236. An vero poſſint dimiſſorias dare ad quemcumque Epiſcopum, ſi ſint exempti? Variant Doctores. Sanch., Pal., Laym. laudati ab eodem Croix putant, poſſe ad quemcumque Epiſcopum illas dare; quod tamen Averſ. negat. Religioſi Societ. Jeſu poſſunt juxta ſua privilegia a quocumque Epiſcopo ordinari, & tribus diebus feſtivis, etiam continuis, Ordines Sacros ſuſcipere. Et S. Congregatio apud eundem Croix num. 194. declaravit in decreto edito ab eadem S. Congregatione anno 1693. de moderandis indultis Religioſorum circa ordinationes extra tempora, non comprehendi Religioſos Societatis Jeſu, nec ejus privilegiis derogari. Hoc autem privilegium Greg. XIII. Societati conceſſit incommunicabiliter, ſeu ita ut non communicetur aliis, qui ſua Privilegia cum ipſa Societate copioſe participant, ut mox fuſius dicemus.

Notandum hic primo, quod Vicarius Papæ poteſt ſtatim poſt mortem Papæ literas dimiſſorias concedere; ſicut etiam Collegium Cardinalium, ſede vacante, quia Trident. loc. citat. ſolum limitat hanc poteſtatem (quam Jure antiquo habebant) Capitulis, ſede vacante: Poteſtque Nuncius Apoſtolicus intra annum Sedis Epiſcopalis vacantis dimiſſorias concedere, ut probat praxis; dummodo ordinandus afferat literas teſtimoniales a Vicario Capitulari.

Notandum ſecundo ex Bonac. hic, quod quamvis in aliis caſibus non poſſit Capitulum, ſede vacante, intra annum conce-

dere literas dimiſſoriales; poteſt tamen dare literas teſtimoniales de vita, & moribus alicujus, ſeu teſtimonium facere idoneitatis illius, ut poſſit ordinari ab aliquo Epiſcopo, quando a Sede Apoſtolica ille obtinuit poteſtatem, ut ab aliquo Epiſcopo ordinetur; cum ex Trident. ſeſſ. 23. cap. 8. qui hanc facultatem a Sede Apoſtolica obtinuit, non poſſit ordinari ſine literis teſtimonialibus proprii Ordinarii, aliter remaneret ſuſpenſus ab executione Ordinum ſuſceptorum, & Ordinans remanet ſuſpenſus a collatione Ordinum per annum.

Notandum tertio, quod Epiſcopus (ſicut etiam Vicarius Capitularis poſt annum ſedis vacantis) concedentes ex juſta cauſa dimiſsorias, debeant ex Trident. ſeſſ. 14. cap. 3., & ſeſſ. 23. cap. 3., examinare prius, & approbare illas petentem: Quamvis ex Barboſ., ſi Epiſcopus ſit abſens, poſſit hoc examen demandare illi Epiſcopo, ad quem mittitur ordinandus. Hic tamen non tenetur illum iterum examinare, ſi fuerit prius a ſuo Epiſcopo examinatus; quamvis poſſit, ſi velit, ut docent Bonac., Barboſ., & alii, ex declarationibus S. Congregationis. At quod attinet ad Religioſos Societatis Jeſu anno 1681. rogata fuit S. Congregatio, an Ordines ſuſcepturi debeant ſe ſubjicere examini, prout cæteri Regulares? Et reſpondit negative, niſi adſit conſuetudo in contrarium; ut videre eſt apud Croix num. 2194.

Notandum quarto, quod Epiſcopus in aliena diœceſi exiſtens, ſi habeat a proprio Epiſcopo loci licentiam conferendi Ordines, poteſt ſolum ordinare ſubditos Epiſcopi talis loci; alios vero non poteſt ſine licentia propriorum Epiſcoporum. Quare ſi Epiſcopus in literis dimiſſoriis concedat alicui ſubdito facultatem, ut poſſit a quocumque alio Epiſcopo in ſua diœceſi reſidente ordinari; communius docent, quod non poſſit ordinari ab alio Epiſcopo, qui ſit in aliena diœceſi, etiam cum licentia Epiſcopi illius loci. Quamvis contraria ſententia non ſit improbabilis, ex Ledeſm. apud Trull., & Dian. part. 3. tract. 4. reſol. 191.; quia videtur conceſſa licentia generalis. Probabiliter etiam ex Majol. apud Bonac. poteſt Epiſcopus ordinare extraneum, quando præſumitur ratihabitio proprii, ex facto Divi Epiphanii cap. ultim. quæſt. 2.; quamvis communius id negent; excuſant enim Epiphanium, qui id fecit, ratione bonæ fidei, & inadvertentiæ. Demum probabiliter qui a Papa habuit licentiam, ut extra tempora ordinetur a proprio Epiſcopo, poteſt de licentia proprii Epiſcopi ab alio ordinari.

V. Notandum quinto, Henr. lib. 3. cap. 6. apud Bonac. putare, quod prima tonſura, & confirmatio poſſint ab Epiſcopo conferri ſuis ſubditis extra diœceſim, quia hæc non videntur pertinere ad actus pontificales, cum poſſint privatim in cubiculo conferri.

Cæterum præter literas dimiſſoriales requiruntur literæ teſtimoniales, juxta Trid. loc. cit., & juxta Conſtitutionem Innoc. XII., quam in calce hujus articuli referemus.

VI. Quæritur tertio; A quonam Epiſcopo debeant Regulares ordinari? Communiter docent apud Barboſ. relatum a Croix num. 2193.; quod ordinari debeant, per ſe loquendo, ab Epiſcopo loci, in quo eſt Monaſterium; & ſi Monaſterium ſit in loco nullius diœceſis, debeant ordinari a viciniore Epiſcopo, juxta decretum laudatum S. Congregationis 1595.. Ex privilegio tamen Pauli III. anno 1549. conceſſum eſt, quod poſſint Religioſi Societatis Jeſu a quocumque Antiſtite ad Ordines promoveri, ſi a Præpoſito Generali comprobati fuerint.

VII. Quæritur quarto; Quo tempore Ordines conferri licite poſſint?

Reſpondeo, primam tonſuram quolibet die poſſe conferri, ut conſtat ex conſuetudine generali Eccleſiæ: Conſecratio Epiſcopi quolibet die dominico poteſt fieri: Ordines majores, ſecluſo privilegio, conferri poſſunt in ſex Sabbatis, videlicet in quatuor Sabbatis quatuor temporum, in Sabbato ante Dominicam Paſſionis, & in Sabbato Sancto, ex Trident. ſeſſ. 23. cap. 8.: Ordines minores quolibet die feſto privatim conferri poſſunt; publice tamen conferuntur ex conſuetudine feria 6. ante Sabbatum, quo conferri poſſunt Ordines majores.

VIII. Quæritur quinto; Quænam interſtitia ſervari debeant?

Reſpondeo ex Trident. ſeſſ. 23. cap. 10., non poſſe ſuſcipi Subdiaconatum, niſi elapſo anno a ſuſcepto ultimo minori Ordine; nec Diaconatum, niſi elapſo anno poſt Subdiaconatum; nec Sacerdotium, niſi elapſo anno a Diaconatu, ut interim ordinandus in Ordine ſuſcepto ſe exerceat, intelligatque altius Ordinis pondus, & digni-

gnitatem; Hic tamen annus computatur, non ratione trecentorum ſexaginta quinque dierum, ſed verbi gratia, a quadrageſima ad quadrageſimam, a Pentecoſte ad Pentecoſten. Inter minores Ordines non datur præceptum de interſtitiis, ſed relinquitur prudentiæ, & arbitrio Epiſcopi, ut eos vel ſimul, vel per temporum interſtitia conferat, prout expedire judicaverit, ex Trident. loc. cit. cap. 11. Quare poſſunt eodem die ſimul cum prima tonſura omnes quatuor Ordines minores ſuſcipi. Imo Vaſq. in 3. part. tract. 5. diſp. 246. cap. 5., apud Dian. part. 2. tract. 16. reſol. 28., & part. 5. tract. 10. reſol. 36. contra Reginal. & Bonac. putat, poſſe eodem die conferri eidem cum quatuor Ordinibus minoribus Subdiaconatum, quia nullibi prohibetur; Quod tamen Laym. lib. 5. tract. 9. cap. 8., & alii apud Buſemb. admittunt ſolum ubi eſt talis conſuetudo.

IX. Quæritur ſexto; Quiſnam poſſit in Interſtitiis diſpenſare?

Reſpondeo, Epiſcopum ex Trident. loc. cit. diſpenſare poſſe cum ſuis ſubditis in temporum interſtitiis, ex juſta tamen cauſa; major autem cauſa requiritur in diſpenſatione ad Sacerdotium, quam ad Diaconatum, & major ad Diaconatum, quam ad Subdiaconatum. Cauſa autem juſta ad diſpenſandum in interſtitiis pro Subdiaconatu, & pro Diaconatu eſt ex Trident., vel neceſſitas, vel utilitas Eccleſiæ, remittendo hoc prudentiæ Epiſcopi juxta circumſtantias loci, & temporis, & conditionem perſonæ. Communiter tamen putant, non debere eſſe hanc utilitatem extraordinariam, aut publicam. At ad diſpenſandum pro Sacerdotio requirit Tridentinum utilitatem ſimul, & neceſſitatem Eccleſiæ; quamvis aliqui apud Bonac. putent, etiam ſufficere alterutrum, quando ita expedire judicaverit Epiſcopus. Siquidem neceſſitas non ſejungitur ab utilitate; & non levis utilitas eſt etiam quædam neceſſitas. In ſpecie tamen Hurt. apud Dian. part. 4. tract. 4. reſol. 209., & part. 6. tract. 8. reſol. 23. docet, poſſe abſque interſtitiis ordinari, qui habet Beneficium, aut Capellaniam cum onere celebrandi; Et ex declaratione Cardinalium, qui in literis, aut virtutibus multum profecit; quia hic ordinatus erit utilis Eccleſiæ.

Præterea poteſt etiam in Interſtitiis diſpenſare Capitulum, ſede vacante, ex Barboſ., & Quarant. V. *Capitulum*; necnon Epiſcopi cum ſuis familiaribus non ſubditis, quando poſſunt illis Ordines conferre, ex Dian. part. 3. tract. 4. reſol. 190. Regulares tamen habentes quaſi Epiſcopalem juriſdictionem, ut ſunt Generales, & Provinciales, poſsunt quidem dare ſuis ſubditis dimiſſorias; at non poſſunt cum illis diſpenſare in interſtitiis, ſed debent Epiſcopi id facere ex cauſa ſibi per atteſtationem Superiorum manifeſtata. Verum Barboſ. apud Trull. refert, declaratum eſſe a S. Congregatione, debere Epiſcopum ſe conformare cum atteſtatione, & ſupplicatione Regularium; quia ad eos ſpectat providere circa utilitatem, & neceſſitatem ſuarum Eccleſiarum. Gregorius tamen XIII. conceſſit Societatis Jeſu Religioſis, ut poſſint extra tempora tribus Dominicis, vel aliis diebus feſtivis etiam continuis ordinari, non ſervatis interſtitiis, prohibendo tamen, ut diximus, aliis hujuſmodi privilegii communicationem; Qua in re aliqui contra Vaſqu. apud Dian. part. 3. tract. 2. reſol. 31., & part. 5. tract. 13. reſol. 57. docent, hoc privilegio gaudere Mendicantes omnes: tum quia alii Pontifices poſt Gregor. XIII. omnia privilegia Societatis communia fecerunt aliis Religionibus: tum quia ſimile privilegium conceſſum fuit a Clem. VIII. Patribus Congregationis S. Joannis Euangeliſtæ in Portugallia. Unde Dian. part. 3. tract. 2. reſol. 32. docet, poſſe probabiliter Superiores Regularium diſpenſare in interſtitiis cum ſubditis ſuis, ſicut poſſunt Superiores Societatis Jeſu. Verum Tamb. tom. 2. diſp. 2. quæſt. 25. apud Sum. Dian. V. *Ordines* num. 30. adducit declarationem S. Congregationis, quod id non poſſint Superiores Regulares: necnon Peyrin. apud Dian. part. 3. tract. 12. reſol. 112.: eſto Rodrig. oppoſitum putet probabile.

X. Equidem, quod attinet ad Privilegium Societati conceſſum incommunicabiliter, cum paſſim Regulares contendant, poſſe ex ſuis privilegiis extra tempora diebus tribus feſtivis ad Sacros Ordines promoveri, renuentibus etiam paſſim Epiſcopis in id conſentire, expono utriuſque ſententiæ rationes, ac fundamenta, ex quibus argui poſſit, num ſit ſolide probabilis ſententia affirmativa: quam ſuſtinent Portell., Villalob., Homob., Monet., Barboſ. Hieron., & Ludovicus Rodrig., Cœleſtin., & alii apud Dian., qui docet, eam non ſolum eſſe probabilem, ſed etiam tutam; ita ut non raro in praxim deducta ſit. Quod pariter affirmat Averſa quæſt. 3. ſect. 9. aſſerens apud Croix num. 2304. pro

ſuo Ordine Clericorum Regularium Minorum ſæpius id factitatum eſſe in pluribus diæceſibus, & in ipſa Romana Urbe.

Primum hujus Sententiæ fundamentum eſt, quia apud Pal. punct. 13. num. 11. Eugen. IV., & Alexand. VI. hoc privilegium Religioſis S. Hieronymi, ac S. Benedicti olim conceſſere; nec videtur illud revocatum fuiſſe a Trident., ut probat Rodrig. ex Villal. apud eundem Dian.

Alterum fundamentum, quod paſſim obtruditur, eſt, quia quamvis Gregor. XIII. hoc privilegium conceſſerit Societati Jeſu incommunicabiliter, dicens in ſua Bulla: *Præſentis gratiæ communicationem omnibus aliis, etiam qui ſua privilegia copioſe participant, participareque poterunt quomodolibet in futurum, fieri omnino prohibemus*: nihilominus cum alii Pontifices ſucceſſores Gregor. XIII. conceſſerint aliis Religionibus (præſertim Clericis Regularibus, ut habet Dian. ibid., aliique apud Tamb. de Ordine cap. 9. num. 18.) abſque ulla limitatione omnia privilegia Societ. Jeſu conceſſa, videtur hoc etiam privilegium iiſdem conceſſum; atque adeo omnibus Regularibus, qui in privilegiis aliarum Religionum communicant.

Tertium eſt,quia hoc privilegium ſuſcipiendi Sacros Ordines extra tempora tribus diebus feſtivis conceſſum fuit a Clem. VIII. Patribus Congregationis S. Joannis Evangeliſtæ in Portugallia; necnon, ut notat Ceſped. apud Pelliz. tract. 8. cap. 2. num. 173. Capellanis S. Joannis Hieroſolymitani; atque adeo Regulares omnes, qui cum iſtorum privilegiis communicant, libere poſſunt hoc privilegio uti.

Verum Ledeſm., Suar. de legibus lib. 8. cap. 17., Vaſq., Mirand., Peyrin., & alii apud eundem Dian. part. 1. tract. 2. reſol. 31., apud Paſqual. quæſt. 356., & apud Pelliz. loc. citat. putant, fundamenta adducta non evincere ſolidam probabilitatem ſententiæ affirmativæ.

Ad primum enim reſpondent, Privilegia conceſſa ab Eugen. IV., & Alexan. VI. fuiſſe vivæ vocis oracula; cum autem omnia vivæ vocis oracula deinde revocata ſint ab Urban. VIII., idcirco vi illorum privilegiorum non videntur Regulares poſſe extra tempora ordinari. Quicquid ſit, an illa etiam a Trident. revocata fuerint, ut nonnulli putant apud Rodrig. laudatum; ut ea de cauſa nonnulli Antiſtites renuerent, Noſtros ad Sacros Ordines, non ſervatis interſtitiis, promovere, putantes hujuſmodi privilegium olim Nobis a Paul. III. collatum fuiſſe, & poſtmodum a Trident. revocatum, ut in laud. Bulla teſtatur Gregor. XIII., qua de cauſa exprimit Pontifex nobis iterum privilegium confirmare, eſto revocatum fuiſſet a Tridentino.

Ad ſecundum reſpondet Suar. loco laudato, conceſſionem Privilegiorum Societati Jeſu factam a Pontificibus Gregor. XIII. Succeſsoribus aliis Religionibus, quamvis non exprimendo ullam limitationem, non poſse includere hoc Privilegium incommunicabiliter conceſsum; quia ex Regula Juris 81.: *In generali conceſſione non veniunt ea, quæ quis non eſſet veroſimiliter conceſſurus*: Sicuti autem facultas generalis abſolvendi a caſibus, & cenſuris non ſe extendit ad reſervata, quippe quæ indigent ſpeciali mentione; ita generalis conceſſio Privilegiorum Societ. non ſe extendit ad hoc, quod eſt veluti reſervatum, utpote incommunicabile, indigetque ſpeciali mentione, ut aliis communicetur. Et ſane (ut ratiocinatur Suar.) ſi Pontifex aliquis Prædeceſsor Gregor. XIII. contuliſset alicui Religioni communicationem Privilegiorum, etiam futurorum Societatis abſque ulla limitatione, nemo diceret, quod pariter intelligeretur conceſsum hoc privilegium Gregor. XIII., quippe quod conceditur expreſse ut incommunicabile: ergo pariter ſi Pontifex Gregor. XIII. Succeſsor conferat alicui Religioni communicationem omnium privilegiorum præteritorum Societatis, neque intelligitur conceſsum illud, quod conceſsum eſt ut incommunicabile; Eadem quippe eſt ratio in utroque caſu: Præſertim quia ex verbis laudatis Gregor. XIII. non ſolum prohibetur communicatio in hoc privilegio aliis Regularibus, qui ſua privilegia copioſe participant cum Privilegiis Societatis; ſed etiam iis, qui poterunt deinceps ſua privilegia cum iiſdem communicare; quæ verba videntur indicare, quod ſi in poſterum privilegia Societatis, non exprimendo ullam limitationem, aliis Religionibus concedantur, non intelligatur hoc conceſſum, quippe Religioſis Societatis Jeſu collatum ob finem illis ſpecialem, videlicet, ut habet Pontifex, quia *ſunt veluti viatores, omni tempore parati, expectanteſque diem, & horam, qua vel ad extremas Orbis regiones, cum venit uſus, emittantur*. Propterea S. Congregatio Concilii poſt editum decretum anno 1693. apud Croix num. 2295.

de

de moderandis Indultis quoad ſuſceptionem Ordinum extra tempora in Jure ſtatuta, ubi expoſuit cauſas, propter quas poterit in poſterum tale indultum concedi, inter illas recenſet pro Regularibus penuriam Sacerdotum in Monaſterio, addendo, quod nunquam tale indultum concedatur pro feſtivis diebus continuis, ſed ſemper pro interpolatis aliquo temporis ſpatio, arbitrio Epiſcopi definiendo.

Quamvis autem hoc decretum non videretur includere Religioſos Societatis Jeſu, qui ex Bulla Gregor. XIII laudata poſſunt tribus diebus feſtivis, etiam continuis, Sacros Ordines ſuſcipere; nihilominus ad cautelam anno 1695., ut videre eſt apud eundem Croix num. 2194. P. Thyrſus Generalis Societat. Jeſu ſupplici libello rogavit S. Congregationem, ut dignaretur declarare, an tali decreto etiam Societas involveretur. Et facto verbo cum Sanctiſſimo declaravit, eo decreto Societatem non comprehendi; atque expreſſe mandavit, ut pro Religioſis Societatis ad Sacros Ordines promovendis ſervaretur Bulla laudata Gregor. XIII.. Quare cum decretum iſtud loquatur de aliis Regularibus, quibus ſolum ob penuriam Sacerdotum in Monaſterio concedi poteſt, ut tribus diebus feſtivis, non tamen continuis, ad Sacros Ordines promoveantur, & S. Congregatio ab eo decreto ſolum excipiat Religioſos Societatis ob privilegium illis incommunicabiliter conceſſum, non videtur poſſe aſſeri, quod iſto privilegio etiam alii Regulares uti poſſint, ex eo motivo, quod ſine limitatione Privilegia Societatis poſt Gregor. XIII. aliis Religionibus fuerint conceſſa.

Ad tertium reſpondet Pelliz. loc. citat., Privilegium illud Clem. VIII. fortaſſe eſſe etiam vivæ vocis oraculum, & minus authenticum; quamvis Portell. dicat, ſe illud vidiſſe. Privilegium vero Pii V. relatum a Ceſped., ſi verum eſset, non indiguiſset Societas Privilegio Gregor. XIII.; quandoquidem vi Bullæ ejuſdem Pii V. communicaret cum aliorum Ordinum, ac Congregationum Privilegiis. Et decretum nuper laudatum S. Congregationis permittens tale indultum, quando in Monaſterio eſt penuria Sacerdotum, videtur ſupponere, quod alii Regulares non gaudeant eo Privilegio ſuſcipiendi univerſim Ordines extra tempora. Hæc habui, quæ in hac re paucis apponerem veritatis gratia, quin velim quicquam derogare auctoritati aliter ſentientium. Præſertim quia Auctores, qui favent ſententiæ affirmativæ, ſunt magni nominis, & non pauci (ut videre eſt apud Paſqual. qu. 356., & apud Dian. part. 3. tract. 2. reſol. 31.) Illorum etiam ratiocinationes non ſunt levis momenti. Praxis in multis diœceſibus probabilitatem talis ſententiæ valde confirmat, ut fuſe hæc omnia proſequitur in quodam erudito Opuſculo de hoc Meſsanæ edito anno 1682. P. Franciſcus Lentinus Clericus Regularis Miniſtrantium infirmis; Gaudeant itaque omnes probabilitate, quæcumque illa ſit, ſua, quam ipſe extenuare non auſim.

XI. Dubium eſt, An nomine dierum feſtivorum, quibus poſsunt ex privilegio conferri Ordines, intelligendi ſint dies feſti in foro, ſeu de præcepto, an etiam dies, qui ſint feſti in Choro, licet non ſint in populo, ut ſunt omnia feſta duplicia?

Reſpondeo, Nald. apud Dian. part. 5. tract. 13. reſol. 97. putare, quod debeant intelligi dies feſti toti populo, in quibus prohibita ſunt opera ſervilia; nam denuntiationes Matrimonii, quæ ex Trident. faciendæ ſunt tribus diebus feſtivis, faciendæ ſunt diebus feſtis de præcepto: Præpoſit. tamen, & Fagund. part. 1. lib. 1. cap. 2. docent probabiliter intelligi poſse dies feſtos in Choro, quando ſcilicet feſtum eſt duplex; quia ſic intelligitur in Pontificali Romano dies feſtus, quando præcipitur, ut Ordines minores die dominico, aut feſto conferantur, ut obſervat Gavant. in Ench. V. *Ordines minores*; & hanc ſententiam vocat in praxi tutam Dian. part. 5. tract. 13. reſol. 47. Lug. tamen lib. 1. Reſp. moral. diſp. 43. apud Buſemb. monet, opinionem hanc rejectam eſse ex decreto Urbani VIII.

XII. Denique in calce hujus articuli ſubjicio Conſtitutionem Innoc. XII. editam anno 1694. ad tollendos abuſus, & fraudes circa Ordines alienorum ſubditorum, ut præ manibus habeatur; viderique circa illam poterit, quę Croix in de Sacramento Ordinis annotavit.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei Ad Perpetuam rei memoriam.

SPeculatores Domus Iſrael, Hac generali noſtra, & perpetuo valitura conſtitutione decernimus, & declaramus, nulli Epiſcopo, ſeu cujuſvis loci Ordinario, tametſi Cardinalatus honore fulgeat, licere externum quempiam, ac ſibi ratione originis, ſeu Domicilii, juxta modum inferius declarandum, legitime contracti, non ſubditum, ad Clericalem Tonſuram promovere, cujuſvis Beneficii Eccleſiaſtici, ei ſtatim, ac Tonſura hujuſmodi inſignitus fuerit, conferendi, ſeu ad quod is a Patronis jam præſentatus, ſeu nominatus fuerit, prætextu, etiamſi Beneficium prædictum de novo ea expreſſe adjecta lege fundatum fuiſſe conſtiterit, ut quis immediate poſt Clericalem Characterem ſuſceptum ad illud inſtituatur: Præterea Clericum, qui legitime jam a proprio Epiſcopo ad eamdem Clericalem Tonſuram, ſeu etiam ad minores Ordines promotus fuerit, non poſſe ab alio Epiſcopo, ratione, ac titulo cujuſcumque Beneficii in illius Diæceſi obtenti, ad ulteriores Ordines promoveri, niſi ante eorumdem ſuſceptionem Teſtimoniales literas proprii Epiſcopi, tam Originis, quam Domicilii ſuper ſuis natalibus, ætate, moribus, & vita ſibi concedi obtinuerit; eaſque Epiſcopo ordinanti in actis illius Curiæ conſervandas exhibuerit. Licet vero Clericus ratione cujuſvis Beneficii in aliena Diœceſi obtenti ſubjici dicatur Juriſdictioni illius Epiſcopi, in cujus Diœceſi Beneficium hujuſmodi ſitum eſt, eam tamen de cætero hac in re inconcuſſe ſervari volumus Regulam, ut nemo ejuſmodi ſubjectionem ad effectum ſuſcipiendi Ordines acquirere cenſeatur, niſi Beneficium prædictum ejus ſit redditus, ut ad congruam vitæ ſuſtentationem, ſive juxta taxam ſynodalem, ſive, ea deficiente, juxta morem regionis pro promovendis ad Sacros Ordines, detractis oneribus, per ſe ſufficiat; illudque ab Ordinando pacifice poſſideatur, ſublata quacumque facultate ſupplendi, quod deficeret fructibus ejuſdem Beneficii, cum adjectione Patrimonii, etiam pinguis, quod ipſe ordinandus in eadem, ſeu alia quavis Diœceſi obtineret; ac Epiſcopus ſic ordinans, tam de prædictis teſtimonialibus literis, quam de redditu Beneficii hujuſmodi expreſſam in conſueta collatorum Ordinum atteſtatione mentionem facere debebit. Cæterum ſubditus ratione originis is tantum ſit, ac eſſe intelligatur, qui naturaliter ortus eſt in ea Diæceſi, in qua ad Ordines promoveri deſiderat; dummodo tamen ibi natus non fuerit ex accidenti, occaſione nimirum itineris, officii, legationis, mercaturæ, vel cujuſvis alterius temporalis moræ, ſeu permanentiæ ejus Patris in illo loco; quo caſu nullatenus ejuſmodi fortuita nativitas, ſed vera tantum, & naturalis Patris origo erit attendenda. Quod ſi quis tanto temporis ſpatio in eo loco, in quo ex accidenti, ſicut præmittitur, natus eſt, moram traxerit, ut potuerit ibidem canonico aliquo impedimento irretiri, tunc etiam ab Ordinario ejus loci literas teſtimoniales, ut ſupra, obtinere, illaſque Epiſcopo ordinanti per eum in collatorum Ordinum teſtimonio ſimiliter recenſendas, præſentare teneatur. At ſi Pater in alieno loco, ubi ejus filius natus eſt, tamdiu, ac eo animo permanſerit, ut inibi vere domicilium de jure contraxerit, tunc non origo Patris, ſed domicilium per Patrem legitime, ut præfertur, contractum pro Ordinatione ejuſdem filii attendi debeat. Subditus autem ratione domicilii ad effectum ſuſcipiendi Ordines is dumtaxat cenſeatur, qui, licet alibi natus fuerit, illud tamen adeo ſtabiliter conſtituerit in aliquo loco, ut vel per decennium ſaltem in eo habitando, vel majorem rerum, ac ſuorum bonorum

rum

rum partem cum inſtructis ædibus in locum hujuſmodi transferendo, ibique inſuper per aliquod conſiderabile tempus commorando, ſatis ſuperque ſuum perpetuo ibidem permanendi animum demonſtraverit; & nihilominus ulterius utroque caſu ſe vere, & realiter animum hujuſmodi habere jurejurando affirmet. Si quis tamen a propriæ originis loco in ea ætate diſceſſerit, qua potuerit alicui canonico impedimento obnoxius effici, etiam Ordinarii ſuæ originis teſtimoniales literas, ut ſupra, afferre debebit, ac de illis expreſſa ſimiliter mentio in ſuſceptorum Ordinum literis facienda erit. Ad hæc nullus Epiſcopus alienæ Diæceſis ſubditum familiarem ſuum ad aliquos Sacros, ſeu Minores Ordines, vel etiam primam Tonſuram promovere, ſeu ordinare præſumat, abſque ejus proprii, originis ſcilicet, ſeu domicilii, Prælati teſtimonialibus literis, ut ſupra, & niſi ad præſcriptum Concilii Tridentini præfati ſeſſ. 23. cap. 9. De Refor., familiarem prædictum per integrum, & completum triennium in ſuo actuali ſervitio ſecum retinuerit, ac ſuis ſumptibus aluerit; Beneficium inſuper, quod ei ad vitam ſuſtentandam, juxta modum ſuperius præfinitum, ſufficiat, quacumque fraude ceſſante, ſtatim, hoc eſt ſaltem intra terminum unius menſis a die factæ Ordinationis, re ipſa illi conferat, ac in Ordinationis hujuſmodi teſtimonio expreſſam itidem familiaritatis, ac literarum prædictarum mentionem facere teneatur. Porro, ut quicumque fraudibus aditus omnino præcludatur, volumus, & Apoſtolica auctoritate ſtatuimus, atque decernimus, ut Epiſcopus quilibet ſuos ratione originis, ſive domicilii ſubditos Clericos quoſcumque, ab alienis Epiſcopis, quavis auctoritate, etiam cum ſuis commendatitiis literis promotos, nedum ad formam Concilii Tridentini ſupradicti ſeſſ. 14. cap. 3. de Reform., quoad ſcientiam examinare valeat, verum etiam Ordinum eis collatorum teſtimoniales literas, gratis tamen, recognoſcere, ac diligenter perquirere, an quoad illos præſentis Conſtitutionis forma, & diſpoſitio adimpleta fuerit, aſſignato ſic promotis termino competenti ei magis bene viſo, ad docendum de ejuſmodi adimplemento; ita ut quos eo termino elapſo id minime præſtitiſſe comperit, a ſuſceptorum Ordinum exercitio, ſi ita, & quandiu ei expedire videbitur, ſuſpendere, illiſque, ne in Altari, aut in aliquo Ordine miniſtrent, interdicere poſſit.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem, Anno 1694. die 4. Novembris.

ARTICULUS IV.

De ſubjecto Ordinum.

I. Diaconiſſa, & Presbytera non erant olim capaces Ordinum.
II. Num peccet mortaliter, qui ſine prævia Confirmatione Ordines ſuſcipit?
III. De Ætate in ſingulis Ordinibus requiſita.
IV. Qui ordinatur animo effugiendi forum ſæculare, & exemptionem a tributis, probabilius ſolum venialiter peccat.
V. De ſcientia requiſita in Ordinando, ac de examine prævio; præſertim relate ad Regulares.
VI. De iis, quæ ſpectant ad titulum requiſitum, ſive Patrimonii, ſive Beneficii, ſive Paupertatis.
VII. Num Patrimonium ficte donatum ſit deinde in foro Conſcientiæ retrodonandum?

I. CErtum eſt, ſolos homines baptizatos eſse Ordinis capaces; jure tamen Eccleſiaſtico excluduntur bigami, homicidæ, cæci, muti, & omnes irregulares. Ut licite ſuſcipiatur, requiritur in ſuſcipiente ætas præſcripta, titulus, examen, literæ dimiſsoriæ, quod per ſuos gradus ad Ordines aſcendat, interſtitia, tempus, locus, ſtatus gratiæ, & alia hujuſmodi, de quibus egimus articulo antecedenti.

Dices, in cap. *Diaconiſſa* 27. quæſt. 1., & cap. *cum mulieres diſt.* 32. fit mentio Presbyterarum, & Diaconiſsarum, quæ non poterant ordinari ante quadrageſimum annum; ergo etiam mulieres ſunt capaces Ordinum. Reſpondet tamen Filliuc. apud Trull. diſp. 11., illas nullo fuiſse Ordine inſignitas, ſed vel fuiſse uxores Presbyteri, aut Diaconi, vel habuiſse curam aliquarum rerum Eccleſiæ. Presbytera autem erat fœmina ſenior, quia *Presbyter* græce idem valet, ac latine *Senior*. Diaconiſsa vero erat Abbatiſsa, quæ per quandam benedictionem recipiebat poteſtatem legendi Euangelium cum homilia in matutino, ſicut faciunt Diaconi.

II. Quæritur nunc primo; An peccet mortaliter, qui non confirmatus Ordines ſuſcipit?

Reſpondeo, Tolet. docere apud Dian. part. 2. tract. 6. reſol. 4., & part. 3. tract. 4. reſol. 24., quod peccet mortaliter, & fiat irregularis. At Sot., Con., Trull., & alii apud Croix num. 2223., quod ſolum peccet venialiter; quia Trident. ſeſſ. 22. cap. 7. non utitur verbis adeo ſtrictis, quæ obligationem gravem ſignificent; quamvis conſilium det Epiſcopis, ut non confirmatos non promoveant.

III. Quæritur ſecundo; quænam ſit Ætas in ordinando requiſita?

Reſpondeo, pro prima tonſura, & tribus Ordinibus minoribus requiri ſeptennium completum, ex cap. *De iis diſt.* 18. Pro acolythatu duodecim annos completos. Communiter tamen non initiantur Minoribus ante decimum quartum annum, ut notat Trull. Pro Subdiaconatu Trident. ſeſſ. 23. cap. 11. requirit vigeſimum ſecundum, pro Diaconatu vigeſimum tertium, pro Sacerdotio vigeſimum quintum. Pro Epiſcopatu requiritur trigeſimus ex cap. *Cum in cunctis de Elect.* Ad Beneficium ſimplex requiritur ex Trident. ſeſſ. 21. cap. 6. annus decimus quartus; ad Curatum, ad Dignitatem, vel Abbatiam vigeſimus quintus: ſatis autem eſt, hos annos attigiſſe. Quamvis Barboſ. cum Riccio, & Molfeſ. apud Trull. putet, non eſſe computandum diem biſextilem præſentis anni pro legitima ætate, quia ſolum quarta pars talis diei pertinet ad complementum anni præſentis; contraria tamen opinio Bonac. eſt probabilior, & juxta uſum Eccleſiæ; quia eo anno, quo accidit dies biſextilis, habetur complementum quatuor annorum præcedentium. Illud probabile putat Dian. part. 2. tract. 16. reſol. 27. & part. 5. tract. 5. reſol. 17. ex Sanch., quod ſi ultimus dies ætatis ſit inceptus, poſſit quis ordinari, etiam ante aliquot horas; quia in favorabilibus dies inceptus habetur pro completo, leg. *Qua ætate ff. de teſtam.* Quod tamen ipſe non admitto; quia cum requiratur in jure ætas, verbi gratia viginti quinque annorum pro Sacerdotio, ſatis quidem eſt vigeſimum quintum attigiſſe, ſed non videtur ſatis attigiſſe diem, quo poſt aliquot horas attingendus eſt annus vigeſimus quintus.

IV. Quæritur tertio; Quinam animus requiratur in ordinando?

Reſpondeo, ex Trident. ſeſſ. 23. cap. 4., requiri in initiandis, quod Confirmationem ſuſceperint, & quod de iis probabilis conjectura ſit, quod hoc vitæ genus elegerint ad Deo inſerviendum, non ſæcularis judicii fugiendi fraude; Unde ex Barboſ., & Ledeſm. peccat mortaliter, qui coronam, vel Ordines minores accipit ad fugiendum

ju-

judicium ſæculare, & ut gaudeat exemptione a tributis. Dian. tamen part. 2. tract. 16. reſol. 77. cum Sanch., Con., Laym., Pal. probabilius putat, quod ſolum venialiter peccet, qui eo fine initiatur; quia Trident. non utitur verbis præceptivis ſufficientibus ad obligationem gravem, ſed tantum vult oſtendere, quid poſtulet ipſa decentia, & reverentia illius ſtatus. Qui tamen initiatur ad inſerviendum Deo in tali ſtatu abſque animo aſcendendi ad Ordines ſuperiores, & non ad fugiendum judicium ſæculare, nullatenus videtur peccare.

V. Quæritur quarto, Quænam ſcientia in Ordinando requiratur.

Reſpondeo, ex Trident. loc. citat. requiri in tonſurando, quod ſciat rudimenta fidei, legere, & ſcribere; ſaltem ut characteres aliquo pacto figuret, ex declaratione Congregationis Epiſcoporum apud Dian. part. 5. tract. 14. reſol. 27.: In promovendis ad quatuor minores Ordines, ut ſaltem ſciant, & intelligant linguam latinam: Pro Subdiaconis, & Diaconis requiritur præter cognitionem linguæ latinæ, ut ſciant, quæ pertinent ad iſtos Ordines: Pro Sacerdotio demum, quod ſciat populum docere neceſſaria ad ſalutem, & Sacramenta adminiſtrare. In Regularibus tamen, qui ſolum debent inſervire choro, putant Sot., Peyr., Portell., & alii apud Pelliz. tract. 8. cap. 2. num. 165., quod non requiratur tanta ſcientia, quanta in Clericis: Poſſunt enim ordinari Sacerdotes, ſi tantum ſciant, quid ſit Sacramentum, præſertim altaris, ejuſque materia, forma, Miniſter; ſicut etiam ut ſciant in neceſſitate moribundum abſolvere ſacramentaliter, ut bene legant, & cantent, quamvis ſint minus literati; quod pariter docent Henr., Villal. apud Dian. part. 3. tract. 16. reſol. 31. contra Ledeſm.; quia ſcilicet defectus ſcientiæ ſuppletur maxime ex hoc, quod vivant in communitate; unde facile a ſociis corriguntur, ſi errant; Et propter eandem rationem idem dicendum ex Villal. de Canonicis, Cantoribus, & aliis, qui etiam in communitate ſint; præſertim quia Trident. non videtur cum tanto rigore ſcientiam hanc requirere: quamvis Ledeſm. doceat oppoſitum.

Hinc fit, Epiſcopos debere examinare ordinandos, (niſi tamen notorie digni ſint) in ſcientia, & moribus. Et circa Regulares, quamvis Epiſcopus quoad vitam, & mores ſtare debeat atteſtationi ſuorum Superiorum: circa ſcientiam tamen ſubjiciuntur illius examini; ita ut poſſit illos examinare, eſto poſſit etiam eſſe contentus de examine facto a Prælatis ipſorum. Quamvis relate ad Religioſos Societat. Jeſu, S. Congregatio, ut notavimus art. ſuper., declaravit anno 1681., non eſſe examinandos, niſi adſit conſuetudo in contrarium.

VI. Quæritur quinto; Quinam titulus requiratur in ordinando?

Reſpondeo, ex Trident. ſeſſ. 21. cap. 2., Clericos ſæculares non poſſe ad Sacros Ordines promoveri, niſi habeant aliquem titulum, videlicet aut beneficii, aut patrimonii, aut penſionis, prout Epiſcopus judicaverit expedire: Requiritur enim, quod habeant id, quod ſufficit ad congruam ſuſtentationem, ne cogantur mendicare. Pro Regularibus vero ſatis eſt pro titulo ipſa profeſſio, ſeu paupertas: Et Religioſis Societ. Jeſu ſufficit paupertas, quam per vota ſimplicia vovent ex ſpeciali privilegio. Quamvis Avil., & Henr. apud Dian. part. 4. tract. 4. reſol. 52., & part. 5. tract. 10. reſol. 50. putent, poſſe aliquando Epiſcopum diſpenſare in aliquo caſu raro, verbi gratia, cum Collegiali docto, & inſigni, præſertim Salmanticenſi, & Complutenſi, quia huic non deficiet cathedra, aut præbenda, aut beneficium; Campanil. tamen adducit declarationem S. Congregationis in contrarium. Ad ſuſcipiendos autem minores Ordines, & coronam nullus titulus requiritur; quia poteſt hic ab Ordine Clericali retrocedere, & uxorem ducere; Quare arbitrio, & prudentiæ Epiſcopi id committitur, prout utilitati, aut neceſſitati Eccleſiæ erit expediens. Diſputant Doctores apud Tamb. de Ordin. cap. 7. §. 7. Num ſit ipſo facto ſuſpenſus, qui ſine ullo titulo, aut cum ficto patrimonio Sacros Ordines ſuſcipit? Probabilius id multi negant apud Dian. part. 2. tract. 16. reſol. 5., quia quamvis hæc pœna olim in Sacris Canonibus impoſita fuerit, deinde ab Innoc. III. abolita fuit; & Trident. ſeſſ. 21. cap. 2., innovando pœnas antiquas probabilius ſolum innovavit pœnam Epiſcopis alendi ſic ordinatos, non vero pœnam ſuſpenſionis relate ad ordinatos; cum enim hæc ſublata fuerit ab Innoc. III. facienda eſſet mentio hujus abolitionis, ſi eam pœnam innovare voluiſſet. At quod mortaliter peccent, qui ſic ordinantur, non revocatur in dubium.

Nihilominus in Synodo Diœceſis Neapolitanæ pœna ſuſpenſionis Archiepiſcopo reſervata ipſo facto incurrenda imponitur iis, qui

qui Patrimonium fictum exhibent, etiamſi ad primam tonſuram, aut ad Minores Ordines promovendi ſint; & ad id concurrentes excommunicantur ipſo facto excommunicatione pariter reſervata.

Porro circa Beneficium notandum, debere eſſe ſufficiens ad victum honeſtum ordinandi; Quamvis autem Villal. doceat, victum debere eſſe ſufficientem ad honeſte vivendum, inſpecta qualitate perſonæ; communius tamen docent, quod ſatis ſit, ſi ſit honeſtus reſpectu Ordinis Clericalis juxta conſuetudinem loci: Si tamen beneficii reditus non ſufficiant, poterunt ſuppleri per patrimonium. Debet præterea beneficium pacifice poſſideri, & eſſe perpetuum; Unde non poteſt aliquis ordinari ad titulum ſervitii in aliqua Eccleſia, cui aſcribitur, niſi tale ſervitium ſit perpetuum; Nec ad titulum Coadjutoriæ, aut Capellaniæ, aut Vicariæ, niſi hæc ſit perpetua, & non amovibilis ad arbitrium alterius. Unde fit, non poſſe ordinatum reſignare beneficium, ad cujus titulum fuit ordinatus, niſi de hoc fiat expreſſa mentio; nec poteſt talis reſignatio admitti, niſi conſtet, quod aliunde poſſit vivere.

Circa Patrimonium, vel penſionem debet pariter eſſe ſufficiens ad honeſtam ſuſtentationem Ordinandi, & perpetuum: nec alienari poteſt ſine licentia Epiſcopi ex Trident., donec beneficium Eccleſiaſticum ſuccedat loco patrimonii. Quare Azor. putat apud Trull., quod pro foro interno non requiratur licentia Epiſcopi ad alienandum patrimonium, ſi quis adeptus ſit beneficium, unde vivat. Dubium tamen eſt, an alienatio patrimonii ſine licentia Epiſcopi ſit ſolum illicita, an etiam invalida, quando non ſuccedit loco illius beneficium? Barboſ., & alii putant, quod invalida, quia Trident. dicit, quod *alienari nullatenus poſſit* ſine tali licentia: Ledeſm. tamen, & alii apud Trull. docent, quod ſolum ſit illicita; quia verba illa Trident., quod alienari nullatenus poſſit, explicari poſſunt, quod non poſſit licite, & abſque peccato alienari. Et Turrianus apud Dian. p. 5. tr. 10. reſol. 67. cum Gordono putat ob tale peccatum non incurri ſuſpenſionem.

Notat Dian. part. 4. tract. 4. reſol. 52., & part. 5. tract. 5. reſol. 20. dari in patrimonio parvitatem materiæ, quatenus ubi patrimonium eſt, verbi gratia, triginta ſex aureorum, ſi non ſit notabiliter minus, adhuc ſatis ſit, ut poſſint Ordines conferri, quia de modico non eſt curandum, leg. *Si oleum ff. de dolo*. Sanch. autem putat, quintam partem eſſe modicam, unde qui haberet, verbi gratia, viginti novem aureos pro patrimonio, adhuc ordinari poſſet. Equidem tamen hanc quintam partem non cenſeo eſſe modicam. Advertendum tamen, poſſe Epiſcopum requirere in ordinando beneficium, & nolle admittere eum, qui patrimonium habet ſufficiens; quia Trident. ſeſſ. 21. cap. 2. vult, Epiſcopos poſſe ordinare titulo patrimonii, vel penſionis illos, quos judicaverint aſſumendos pro neceſſitate, vel commoditate ſuarum Eccleſiarum. Ita Ledeſm., Barboſ., & alii cum Trull. dub. 11.

Notandum etiam cum Campanil. apud Trull., quod licet donatio inter Patrem, & Filium ſit invalida; ſi tamen fiat cauſa patrimonii ad Ordines ſuſcipiendos, eſt valida; imo poteſt filius cogere patrem, ut juſtum patrimonium conſtituat pro Matrimonio ſpirituali; ſicut poteſt illum cogere ad dandam dotem pro Matrimonio carnali; Et Garz. probabilius putat, donationem factam pro Ordinibus ſuſcipiendis non eſſe computandam in legitimam. Quando autem ordinatus, aut ordinans incurrant ſuſpenſionem ob defectum ſupradictorum, lege apud Trull., & alios.

VII. In dubium revocatur; Num teneatur ordinatus retrodonare Patrimonium ficte donatum? Negat Ledeſm., & alii apud Dian. part. 3. tract. 4. reſol. 184.; quia promiſſio retrodonationis, cum ſit contraria juri, non eſt obligatoria; ut proinde in foro externo reſcindi poſſit in pœnam ejus, qui ficte donavit ad decipiendum Epiſcopum. Avil. tamen cum aliis docet, in foro conſcientiæ eſſe reſtituendum, quia donatio valet ſolum juxta intentionem donantis.

ARTICULUS ULTIMUS.

De Effectibus Ordinum.

I. Recenſentur effectus Ordinum, & onera iiſdem annexa.

II. Num peccent mortaliter Clerici non geſtantes habitum, & tonſuram?

III. An teneatur ad Caſtitatem, & ad Horas recitandas, qui Sacros Ordines coacte ſuſcipit, & vi metus injuſti?

IV. Infantes in Sacris ordinati quandonam ad Caſtitatem teneantur? Et quid de ordinatis ante pubertatem?

V. Ordinati in Sacris ex voto ne, an ex præ-

ce-

cepto etiam Eccleſiæ ad Caſtitatem obligentur?

VI. Num ex voto teneatur, qui ſcienter ordinatur ignorando Ordini Sacro annecti votum caſtitatis?

VII. Qualis debeat eſſe Habitus Clericorum?

I. QUæritur primo; Quinam ſint effectus Ordinum?

Reſpondeo, ab omnibus Ordinibus (quos cum communiori diximus ſingulos eſſe Sacramentum) conferri gratiam ſacramentalem, & characterem, necnon privilegium Canonis, & fori: Sacrorum vero Ordinum effectus ſunt, obligare ordinatum ad ſervandam caſtitatem ratione voti annexi, & ad horas Canonicas recitandas; necnon impedire uſum facultatis medicæ, & chirurgiæ (quamvis poſſint conſanguineis, & miſerabilibus gratis mederi, qui Sacros Ordines habent, ut notat Dian. part. 6. tract. 6. reſol. 50.) Præterea omnes Clerici ſunt immunes a laica poteſtate; unde non tenentur legibus civilibus ſpectantibus bonum commune quoad vim coercitivam, ita ſcilicet ut poſſint puniri a laico judice, aut ſubire pœnam impoſitam a lege civili; quamvis teneantur eas ſervare quoad vim directivam, ſeu in conſcientia: Verbi gratia tenentur pretio legis vendere res ſuas, ut communiter docent apud Dian. part. 1. tract. 2. reſol. 1., & fuſe Bonac. lib. 2. diſp. 16. quæſt. 9.. Sunt etiam Clerici, ac perſonæ religioſæ, necnon eorum bona exempta a tributis, ac vectigalibus impoſitis a laica poteſtate.

II. Verum Clerici tenentur habitum, & tonſuram geſtare, ex *cap. penult. de vita, & honeſt. Cler.*, ita ut Clericus in Sacris, aut beneficiatus mortaliter peccent, non geſtando tonſuram, & habitum clericalem ad longum tempus abſque juſta cauſa. Prohibentur etiam Clerici geſtare arma abſque juſta cauſa, vel abſque diſpenſatione Pontificis; Nam Epiſcopus, per ſe loquendo, non poteſt diſpenſare in iis, quæ ſunt juris communis. Alias obligationes Clericorum, verbi gratia, de non negotiando, de non ludendo aleis, & taxillis, &c., vide apud Reginald. lib. 30. tract. 3. num. 1. cap. 7., Henr. lib. 10. & alios.

III. Quæritur ſecundo; An qui metu injuſto gravi coactus Ordines Sacros ſuſcipit, teneatur ad caſtitatem, & ad horas canonicas?

Reſpondeo, aliquos affirmare, quia metus non tollit voluntarium ſimpliciter. Sed probabilius Henr., Fill., Bonac., Sanch. lib. 7. diſp. 29. negant; quia vel teneretur ad caſtitatem ex voto, vel ex præcepto Eccleſiæ; non quidem ex voto, quia communius docent, quod non ſolum votum religionis ex cap. 1., & 6. *De his, quæ vi, &c.*, ſed etiam paritate rationis quodlibet votum ſit irritum, jure ſaltem Eccleſiaſtico, ſi ſit coactum; Neque teneretur præcepto Eccleſiæ; (ſicuti teneretur qui, verbi gratia, volens ſuſcipere Ordines Sacros, nollet ſacrilege votum caſtitatis emittere) nam Eccleſia non intendit facere inhabilem ad Matrimonium, niſi eum, qui ſponte ſuſcipit Ordines, ut ex multorum ſententia docet Henr. lib. 14. de Ord. cap. 4. Bonac., Sanch., Trull. diſp. 12. Hinc neque teneretur ad divinum officium recitandum; nam vel Eccleſia utramque obligationem imponit & caſtitatis, & divini officii, vel neutram, cum non ſit major ratio de una, quam de alia.

IV. Circa infantes ordinatos in Sacris, dicendum, non teneri ex voto caſtitatis; quia votum eſſentialiter requirit liberum conſenſum; neque teneri lege Eccleſiaſtica ad caſtitatem; ſed cum pervenerint ad uſum rationis, poſſunt libere vel ſtatum Eccleſiaſticum eligere, vel ſæcularem, ita ut poſſint uxorem ducere. Quod ſi tunc libere actum Ordinis exercuerint, aut alias ſuam Ordinationem approbaverint, tenentur ſtatim ad caſtitatem, & ad horas recitandas, nec poſſunt amplius mutare ſententi am. Idem docent aliqui apud Sanc. loc. citat. de Ordinatis ante pubertatem; Quod tamen negat probabilius Con. loc. citat. num. 136., quia cum ſint doli capaces, poſſunt ſe voto obligare, nec reperitur tale votum redditum fuiſſe irritum ab Eccleſia.

Qui vero ordinaretur cum ignorantia iſtarum obligationum, communiter docent, quod illas contrahat, quia qui vult aſſumere aliquem ſtatum, vult conſequenter implicite omnia onera tali ſtatui annexa; etiamſi de iis in ſpecie nullam habuerit notitiam. Docet tamen Con. num. 141., quod qui habuiſſent rationes probabiles, quod talis obligatio non ſubeſſet, ea non tenerentur.

V. Utrum autem ordinati in Sacris ex ſolo voto, (quod ex lege Eccleſiaſtica tenentur emittere) an etiam ex præcepto Eccleſiæ, ad caſtitatem teneantur? Dubitant Doctores. Probabilius docet Con. diſp. 13., quod ex utroque capite. Ubi notandum, jure Eccleſiaſtico compelli ordinatos

in

in Sacris ad tale votum dirimens matrimonium; Unde fit, poſſe Pontificem ex gravi cauſa diſpenſare in tali obligatione; ut aliquatenus diſpenſavit cum Eccleſia Græca; cum qua tamen non diſpenſavit, ut poſſint poſt Ordines Sacros Matrimonium valide inire, ſed ſolum ut poſſint licite uti matrimonio ante Sacros Ordines contracto, ex cap. *Quæſitum* 7. *de pœnitentia*, *&* *remiſſione* apud Con. num. 115. In Eccleſia tamen Latina id nunquam permiſſum fuit; nam Divus Paulus, & alii Apoſtoli, qui ante Apoſtolatum uxores duxerunt, cum omni continentia vixerunt poſt Sacros Ordines, ut ex 1. ad Corinth. 7. & ex aliis locis apud Con. colligitur. Ubi autem Apoſtolus docet, Epiſcopum debere eſſe *Unius uxoris virum*, intelligi debet, quod non debeat eſſe bigamus, non vero quod poſſit uti matrimonio antecedenter ad Ordines Sacros contracto.

VI. Dubitatur pariter, an qui ſcienter ordinatur ignorando annecti Ordini Sacro votum caſtitatis, teneatur deinde caſtitatem ſervare ex voto implicite emiſſo, an ex ſola Eccleſiæ conſtitutione?

Reſpondeo cum Sanch. lib. 7. de Matrim. diſp. 27. n. 11. probabilius eſſe, quod etiam ex voto implicite emiſſo teneatur; qui enim ſciens, & prudens ſuſcipit munus aliquod, aut ſtatum, implicite conſentit ad onera ei annexa; quare volens inter Chriſti Miniſtros aſcribi, vult implicite, & virtualiter facere, quicquid Eccleſia præcipit eligentibus talem ſtatum, atque adeo virtualiter & implicite vult vovere caſtitatem, quamvis de tali voto nihil expreſſe cogitarit. Et ita docet etiam Azor. Imol. & alii apud eundem Sanch. contra Sylv. Roſellum, & alios putantes hunc ex ſola lege Eccleſiæ ad caſtitatem teneri, non vero ex voto, de quo non cogitavit; cum enim votum ſit lex privata, quam vovens ſibimet imponit, videtur quod non poſſit voto ligari, ſi de illo non cogitat; At probabilius videtur hanc obligationem poſſe hominem ſibimet imponere implicite, & virtualiter modo explicato, quamvis de illa non cogitet.

VII. Quæritur ultimo; Quinam ſit habitus clericalis?

Reſpondeo cum Trull. diſp. 15., honeſtatem veſtium clericalium deſumendam eſſe ex uſu regionum; nam in cap. *Clerici de vit.*, *&* *honeſt. Cleric.* ſolum reprobatur nimia brevitas, vel longitudo veſtium. Ex Siſti V. conſtitutione edita anno 1586., veſtes eorum, qui ſunt in Sacris, debent eſſe talares: Trident. reprobat colorem viridem, aut rubrum in veſtibus Clericorum, & veſtes virgatas, admittendo colorem nigrum, aut alium, quem honeſtus Clericorum uſus admiſit. Communiter autem docent, ut ſupra diximus, quod Beneficiatus, & ordinatus in Sacris peccent mortaliter, ſi habitum clericalem, & tonſuram apertam non deferant; Idipſum de non beneficiatis Clericis docet Navar., Sylv. contra communiorem apud Regin. lib. 30. tract. 3. qui tamen aſſerit contra Ledeſm. apud Trull. dub. 10., beneficii tenuitatem non excuſare. Atque hic de Ordinis Sacramento (ſed oh ubi æternitatis?)

F I N I S.

Ad majorem Dei gloriam, ac Deiparæ ſine labe Conceptæ.

SYNOPSES OMNES,

Quæ in ſingulis Articulis Tractatus hujuſce de Sacramentis habentur, hic colliguntur.

QUÆSTIO I. Pag. 1

De Sacramentis in genere.

ARTICULUS I. 1

Quid, & quotuplex ſit Sacramentum tam antiquæ Legis, quam novæ.

I. Sacramenti definitio explicatur. II. Differt Sacramentum a Sacramentalibus, & a Sacrificio. III. Tripliciter eſt ſignum, Rememorative, Demonſtrative, & Prognoſtice. IV. In ſtatu naturæ innocentis nulla fuerunt Sacramenta; fuerunt tamen in ſtatu naturæ lapſæ. V. De Sacramentis in ſtatu legis ſcriptæ. VI. In quibus differant Sacramenta legis veteris a Sacramentis novæ legis? VII. Quonam pacto Circumciſio gratiam contulerit? VIII. Reliqua veteris legis Sacramenta Sanctitatem dumtaxat legalem conferebant.

ARTICULUS II. 5

De Neceſſitate Sacramentorum.

I. Sacramentorum inſtitutio non fuit neceſsaria ſimpliciter, ſed ſecundum quid. II. Sacramenta alia ſunt neceſsaria neceſſitate medii, alia vero neceſſitate præcepti. III. Euchariſtiæ Sacramentum non eſt neceſsarium neceſſitate medii.

ARTICULUS III. 7

De Materia, & Forma Sacramentorum.

I. Sacramentorum materia alia eſt proxima, alia remota. II. Omnia novæ legis Sacramenta conſtant rebus, tamquam materia, & verbis tamquam forma. III. Moraliter dumtaxat concurrunt res, & verba ad Sacramenti conſtitutionem. IV. Res, & verba, quæ Sacramenta Novæ legis conſtituunt, a Chriſto Domino determinata ſunt, licet non eodem modo. V. In Sacramento Matrimonii non mutavit Eccleſia materiam a Chriſto Domino inſtitutam, neque contractum, ſed ſolum leges contractus. VI. Quomodo Apoſtoli baptizarent in nomine Jeſu Chriſti? VII. Solum mutatio eſsentialis materiæ, aut formæ Sacramentorum illa irritat. VIII. Quænam variatio materiæ, aut formæ ſit ſolum accidentalis? IX. An conficiatur Sacramentum, ſi variatio ſit accidentalis, & putetur eſse eſsentialis? X. Num intentio Miniſtri conſtituat Sacramentum, an ſolum ſit requiſitum eſsentiale?

ARTICULUS IV. 13

De Cauſa Efficiente Sacramentorum.

I. Chriſtus Dominus in quantum homo, ſeu per voluntatem creatam fuit Sacramentorum Inſtitutor. II. Quonam pacto poſset pura Creatura inſtituere Sacramenta. III. Soli homines viatores de facto poſsunt Sacramenta miniſtrare. IV. Num ſemper mortaliter peccet, qui in mortali Sacramenta miniſtrat? V. Miniſter Sacramentorum quandonam a mortali excuſatur, conferendo illa indignis? VI. Requiritur intentio ſaltem virtualis in Miniſtro conficiente Sacramenta, eſto in ſuſcipiente ſufficiat habitualis, & in pueris etiam interpretativa. VII. Quandonam ſufficiat in Miniſtro intentio conditionata? VIII. Intentio indirecta, & in cauſa in Miniſtro non ſufficit ad Sacramenti validitatem; ſecus vero in ſuſcipiente, in quo ſimul ſit intentio habitualis. IX. Si Miniſter habeat duas intentiones contrarias, utra debeat prævalere? X. Quandonam error circa Perſonam obſtat validitati Sacramenti? XI. Quid requiratur ad validam, & licitam Sacramenti adminiſtrationem? XII. Num liceat ſequi opinionem probabilem de valore Sacramenti, omiſsa tutiore?

AR-

ARTICULUS V. 24

De Primario effectu Sacramentorum, qui eſt Gratia.

I. Quid ferat primarius Sacramentorum effectus, quid ſecundarius? II. Omnia novæ legis Sacramenta cauſant gratiam ex opere operato. III. Necnon ſpecialem gratiam Sacramentalem; ſicut etiam gratiam virtutum & donorum. IV. At in ſubjectis inæqualiter diſpoſitis gratia inæqualis cauſatur. V. Pariter perfectius Sacramentum uberiorem gratiam confert, cœteris paribus. VI. Poſſunt Sacramenta vivorum per accidens primam gratiam cauſare. VII. Quonam tempore Sacramenta, præſertim Euchariſtia, cauſant gratiam? VIII. Num etiam Euchariſtia cum fictione ſuſcepta, ſublato obice, reviviſcat? IX. Quomodo fictio, ſeu obex tollatur? X. Phyſice ne, an moraliter gratiam Sacramenta cauſant?

ARTICULUS VI. 31

De Secundario effectu Sacramentorum, qui eſt Character.

I. Quid ſit Character Sacramentalis? II. Quam connexionem inter ſe habeant Characteres Baptiſmi, Confirmationis, & Ordinis? III. Quinque ſunt Characteris hujus proprietates. IV. Congruum fuit, ut ſolum a tribus Sacramentis irreiterabilibus Character imprimeretur in anima indelebiliter. V. Quid in Sacramentis novæ legis dicatur eſſe Res tantum, Sacramentum tantum, & Res ſimul, ac Sacramentum?

ARTICULUS VII. 33

De ſuſcipiente Sacramentum.

I. Nonniſi Viatores ſunt capaces Sacramentorum. II. Fœtus animatus probabiliter eſt capax Baptiſmi, quamvis nondum ſit egreſſus ex utero Matris, ſi poſſit aliqualiter ablui. III. Quænam intentio requiratur in ſuſcipiendis Sacramentis? IV. Intentio coacta ſufficit, non tamen relate ad Matrimonium. V. Quandonam requiritur intentio expreſſa, & formalis ad ſacramenta recipienda? VI. An poſſit Extrema Unctio ſub conditione conferri iis, qui videntur in ſtatu peccati mortalis decedere? VII. Nec intentio ſuſcipiendi Sacramenta (Matrimonio excepto) ſub conditione de futuro, nec intentio indirecta, niſi ſtet cum intentione habituali, ſufficiunt ad valide ea ſuſcipienda. VIII. Ad valide Sacramenta ſuſcipienda (Pœnitentia excepta) nulla requiritur diſpoſitio in ſuſcipiente præter intentionem conſonam. IX. Ad fructum vero Sacramenti recipiendum requiritur ſua animi diſpoſitio. X. Quandonam liceat a Miniſtris indignis Sacramenta ſuſcipere?

ARTICULUS VIII. 38

De reliquis ad Sacramenta in genere ſpectantibus.

I. Cur Sacramenta novæ legis ſint ſeptem? II. Quinam ſit ordo enumerationis, quinam dignitatis in Sacramentis? III. De ritu, ac cæremoniis in Sacramentis conficiendis. IV. Quid veniat nomine Cæremoniarum? V. Num effectus aliquis ex opere operato ab his Cæremoniis producatur? VI. Quænam dicantur Sacramentalia? VII. Non remittuntur venialia a Sacramentalibus ex opere operato. VIII. Quonam pacto vi Sacramentalium impetratur venialium remiſſio?

QUÆSTIO II. 42

De Baptiſmo.

ARTICULUS I. ibid.

Quid, & quotuplex ſit Baptiſmus?

I. Diverſimode Baptiſmus appellatur, ac definitur. II. Baptiſmi Sacramentum eſt unicum, licet triplex ſit Baptiſmus. III. Cur Baptiſmus ſanguinis non ſit Sacramentum? IV. Num in adulto peccatore ad Martyrium prærequiratur Contritio, an ſufficiat attritio ad deletionem culparum? V. Ad Baptiſmum fluminis in adulto requiritur intentio ſaltem habitualis, ſecus vero ad Baptiſmum ſanguinis. VI. Martyrium probabiliter effectus ſuos ex opere operato confert, dum vulnus lethale recipitur.

AR-

ARTICULUS II. 44

De Inſtitutione , & neceſſitate Baptiſmi .

I. Baptiſmus probabiliter ante Chriſti paſſionem inſtitutus fuit . II. Eſt neceſſarius, tum neceſſitate medii ſaltem in voto, tum etiam neceſſitate præcepti divini. III. Præceptum Baptiſmi non videtur obligaſſe ante mortem Chriſti Domini. IV. Ignorantes legem Baptiſmi poſt mortem Chriſti Domini , tenebantur ad Circumciſionem, ſive ad legem naturæ , ſi ea nondum erat promulgata ; poſt promulgationem vero talis legis, qui eam invincibiliter ignorant, ſi legem naturalem ſervant, illuminabuntur , ut baptizari poſſint , ſaltem Baptiſmo flaminis.

ARTICULUS III. 46

De Materia Baptiſmi .

I. Cur aqua naturalis ſit materia remota Baptiſmi ? II. Quænam dicatur aqua naturalis? III. Materia Baptiſmi proxime eſt ablutio , ſive fiat per aſperſionem , ſive per infuſionem, ſive per unam, aut trinam immerſionem juxta morem Eccleſiarum . IV. Si ante tertiam immerſionem infans decedat, eritne baptizatus? V. Quid ſi abluatur in ſolo digito ? aut ſi in puteum infans projiciatur animo illum baptizandi?

ARTICULUS IV. 48

De Forma Baptiſmi .

I. Legitima eſt ex Florentino tam forma Baptiſmi, qua utitur Eccleſia Græca , quam ea, qua utitur Eccleſia Latina . II. Quomodo debeat Trinitas Perſonarum exprimi? III. Quonam etiam pacto exprimenda eſt unitas eſſentiæ divinæ? IV. Non pertinent ad Formæ eſſentiam particulæ illæ , Ego , In , Amen , ſed dubitatur de particula, Et. V. Num poſſit unus plures ſimul baptizare, & num plures unum? VI. Quænam variatio formæ videatur accidentalis.

ARTICULUS V. 49

De Baptiſmi Miniſtro .

I. Etiam Turca, & Hæreticus, necnon Mulier poteſt hoc Sacramentum adminiſtrare. II. Num iterandus ſit ſub conditione Baptiſmus collatus ab Obſtetricibus? III. Quinam poſſit baptizare ſolemniter ? IV. In caſu neceſſitatis quinam præferendus ſit, qui baptizet? V. Quinam irregularitatem incurrant ex illicita Baptiſmi collatione?

ARTICULUS VI. 51

De Subjecto Baptiſmi .

I. Num etiam infans nondum egreſſus ex utero matris poſſit ſub conditione baptizari, quando per fiſtulam ablui poteſt? II. Invitis parentibus filii Infidelium baptizari poſſunt, ſi habentes uſum rationis Baptiſmum poſtulent, & a Parentibus ſubtrahendi. III. Sicut etiam infantes Hæreticorum, & Apoſtatarum; Necnon filii Infidelium Mancipiorum . IV. Non tamen filii Infidelium , qui aut nullatenus ſubjecti ſunt Principibus Chriſtianis ; aut his ſubjiciuntur ſolum politice. V. Diluuntur objecta . VI. Si alter tantum ex parentibus Infidelibus conſentiat , infantes baptizari poſſunt . Sicut etiam omnes in periculo mortis; aut ſi ſint extra patriam poteſtatem; aut ſi perpetuo amentes. VII. Quid de Mutis , ac Surdis a nativitate , ſi ſint adulti?

ARTICULUS VII. 54

De Effectibus , & Ritibus Baptiſmi .

I. Primarii effectus Baptiſmi ſunt quinque. Tres vero ſecundarii . II. Ceremoniæ ab Eccleſia inſtitutæ in collatione Baptiſmi ſub mortali ſervandæ ſunt, niſi parvitas materiæ excuſet . III. Num cauſent aliquem effectum ſupernaturalem ex opere operato. IV. Patrinus in Baptiſmo dumtaxat ſolemni adhibendus eſt; quod ſi in privato adhiberetur , probabiliter cognationem ſpiritualem non induceret . V. Quid ferat poſt Tridentinum cognatio ſpiritualis? VI. Quid requiritur ad cognationem ſpiritualem contrahendam?

QUÆSTIO III. 56

De Confirmatione.

ARTICULUS I. ibid.

De Materia, & Forma Confirmationis.

I. Tam oleum, quam Chriſma ab Epiſcopo benedictum eſt materia remota hujus Sacramenti. II. Ex diſpenſatione Pontificis poteſt ſimplex Sacerdos conferre Confirmationem; quin tamen poſſit Chriſma niſi a ſolo Epiſcopo benedici, ut valide Sacramentum conferatur. III. Materia proxima eſt Unctio Chriſmatis in fronte confirmandi, facta cum pollice a Miniſtro in forma crucis. Sed quid ſi fiat cum indice? IV. Quid ſi unctio fiat tempore peſtis cum pennicillo, prout tempore peſtis conferri poteſt Extrema unctio cum virga oblonga. V. Invocatio explicita Trium divinarum Perſonarum eſſentialiter ſpectat ad formam Confirmationis, ut ad formam Baptiſmi. VI. Græcis non licet uti hac formula, Confirmetur ſervus Chriſti, quamvis hujuſmodi formula non irritet Sacramentum. VII. Apoſtoli non ſolius manus impoſitione, ſed etiam unctione Chriſmatis hoc Sacramentum conferebant.

ARTICULUS II. 59

De Miniſtro, & Subjecto Confirmationis.

I. Epiſcopus Miniſter ordinarius hujus Sacramenti nequit ſimplici Sacerdoti facultatem tribuere, ut illud adminiſtret; ſicut poteſt ſolus Pontifex ex plenitudine poteſtatis. II. Nequit Epiſcopus licite alienos ſubditos ſine ratihabitione proprii Epiſcopi confirmare; Nec in aliena diœceſi confirmare ſubditos ſuos, cum nequeat Pontificalia exercere ſine licentia proprii Epiſcopi ſub pœna ſuſpenſionis. III. Poteſt tamen primam Tonſuram conferre, dare benedictionem ſolemnem, & Miſſam Pontificalem canere; cum hæc non veniant nomine Pontificalium. IV. Omnes Baptizati ſunt capaces hujus Sacramenti; ſed non expedit illud conferre pueris ante uſum rationis. V. Perpetuo amenti[illegible] conferendum eſt; dummodo non co[illegible] in amentiam illos incidiſſe in ſtatu peccati mortalis. VI. Num peccet mortaliter, qui negligit hoc Sacramentum recipere?

ARTICULUS ULTIMUS. 61

De Effectibus, & Ritibus hujus Sacramenti.

I. Præter characterem, qui eſt effectus ſecundarius, confertur primario gratiæ augmentum, & quidem majus, quam in Baptiſmo, cum jure ad divina auxilia. II. Inter ritus, & cæremonias ſervandas eſt alapæ inflictio, Patrinus, qui ſit confirmatus, & ſub mortali adhibendus; & quod vitta ligetur caput Confirmati.

QUÆSTIO IV. 61

De Euchariſtia ut Sacramento.

ARTICULUS I. 63

Quid, & quotuplex ſit, & quando inſtitutum Euchariſtiæ Sacramentum?

I. Variis nominibus a SS. Patribus hoc Sacramentum appellatur. II. Variiſque figuris in lege veteri fuit adumbratum. III. Ex hujus Sacramenti definitione ſequitur, quod conſtituatur ex corpore, & ſanguine Chriſti Domini, ex ſpeciebus Sacramentalibus, atque etiam ex verbis conſecratoriis. IV. Non tamen ex ſumptione, ſeu uſu. V. Euchariſtia dumtaxat eſt Sacramentum permanens, quatenus ejus materia proxima permanet phyſice, & verba moraliter. VI. Non eſt multiplex hoc Sacramentum, ſed unum ſpecie atoma. VII. Multiplicitas numerica hujus Sacramenti unde deſumatur? Et an a pluribus particulis ſimul ſumptis gratia uberior cauſetur? VIII. Quando, & quomodo Chriſtus hoc Sacramentum inſtituerit? IX. Et quem ad finem?

ARTICULUS II. 66

De neceſſitate Euchariſtiæ, & obligatione illam ſumendi.

I. Euchariſtiæ ſumptio non eſt neceſſaria neceſſitate medii ad ſalutem. II. Neque ad perſeverandum in gratia. III. Etiam adulti obligantur præcepto divino ſumendi, Baptiſmo prius ſuſcepto, Euchariſtiam. IV. Præceptum divinum procul dubio obligat ad ſumendam Euchariſtiam in mortis articulo. V. Quid ſi quis mane communicarit, & veſpere incidat in articu-

cu-

culum mortis? vi. Num poſſit Eccleſia privare reum aliquem Sacro Viatico ad alios perterrefaciendos? vii. Sæpius etiam in vita ex divino præcepto tenemur Euchariſtiam ſumere. viii. Præceptum Eccleſiaſticum quos, & pro quando obliget ad communionem? ix. Pueris, & amentibus ab infantia ne in articulo quidem mortis Euchariſtia adminiſtratur. Quid de pueris poſt uſum rationis, ac de ſemifatuis? x. Impediti ne tempore Paſchali communicent, ad quid teneantur.

ARTICULUS III. 72
De Euchariſtiæ Materia.

i. Quinam dicatur panis uſualis, & vinum uſuale? ii. Panis fermentatus valide, ſed illicite a latinis conſecratur, exceptis nonnullis caſibus. iii. Aqua vino miſcenda probabilius immediate in Chriſti ſanguinem convertitur. iv. Conſecratio fieri debet ſub utraque ſpecie ex præcepto divino. v. Num poſſit aliquando Pontifex in divinis, poſitivis, & in naturalibus præceptis diſpenſare? vi. Nec poteſt conſecrari quantitas, quæ non ſit ſine miraculo ſenſibilis, nec remanet conſecrata, ſi ab Hoſtia dividatur. vii. Materia conſecrabilis debet eſſe moraliter præſens, ita ut poſſit per pronomen, Hic, demonſtrari. viii. Quid de materia clauſa in vaſe, aut magna nimis, ac nimis diſtante? ix. Materia conſecranda debet eſſe determinata, & quomodo? x. Quid de guttis vini intra Calicem? Aut de particulis in Pyxide, ſi ſint extra corporale, aut extra Aram? xi. Num poſſit aliquando, deficiente Hoſtia majori, conſecrari particula, ne Sacrificium deſit?

ARTICULUS IV. 78
De Forma Sacramenti Euchariſtici.

i. Quænam ſint verba eſſentialia pro conſecratione panis. ii. Recitative ſimul, & enunciative ea verba proferuntur. iii. Dubitant Doctores, an ſatis ſint ad validam conſecrationem Calicis illa dumtaxat verba, *Hic eſt Calix Sanguinis mei?* iv. Quandonam forma conſecrationis variatur ſubſtantialiter? v. Ex veritate verborum fit, quod per conſecrationem habeatur Tranſubſtantiatio. vi. Quomodo ſe habeat Chriſtus Dominus relate ad accidentia Euchariſtica? vii. Chriſtus vi verborum non adducitur, ſed producitur ſub ſpeciebus. viii. Quandiu Chriſtus in ſtomacho ſoleat perſeverare. ix. Quid veniat ſub ſpeciebus vi verborum; quid per concomitantiam? x. Num Perſonalitas Patris, & Spiritus Sancti veniant per concomitantiam ſaltem mediate?

ARTICULUS V. 83
De Effectibus Sacramenti Euchariſtici.

i. Quadrifariam poteſt Chriſtus Dominus in Euchariſtia manducari. ii. Primarius Euchariſtiæ effectus eſt Gratiæ augmentum. iii. Confertur etiam per Euchariſtiam fervor charitatis, & quædam ſpiritualis dulcedo. iv. Necnon gratia propria Sacramentalis, ſeu auxilia ad culpas declinandas, & ad fomitem compeſcendum. v. Sicut etiam confert venialium remiſſionem, alioſque effectus. vi. Remiſſio pœnæ peccatis debitæ ex opere operato competit Sacrificio Euchariſtico, non Sacramento. vii. Triplici modo ardorem concupiſcentiæ minuit Euchariſtia. viii. Poteſt hoc Sacramentum neutraliter ſuſcipi; Et per talem ſuſceptionem ſatisfit præcepto de Paſchali Communione. ix. Quonam inſtanti ſuos effectus producat Euchariſtia? x. Num conferat aliquando novam gratiam Euchariſtia, dum in ſtomacho perſeverat? xi. Num gratiam majorem, ac heterogeneam recipiat, qui communicat ſub utraque ſpecie panis, & vini, quam qui ſub una tantum?

ARTICULUS VI. 87
De Suſcipiente Euchariſtiam. Quinam ſit illius capax.

i. Incapax eſt hujus Sacramenti, qui non eſt baptizatus; Sicut etiam Angeli, ac Beati; necnon adulti inviti illud ſuſcipientes. ii. Capax vero omnis baptizatus. Infantibus tamen ne in articulo quidem mortis dari debet. iii. Si puer ob gulam conſecratas particulas ſumeret, num perciperet fructum Sacramenti? iv. quid de perpetuo amentibus, de phreneticis, ſemifatuis, & ſtolidis? v. Cur Euchariſtia non ſoleat dari parvulis in Paſchate ante circiter decennium, dari vero debeat ſtolidis, ac ſemifatuis, qui debiliori uſu rationis fruuntur, quam illi parvuli.

ARTICULUS VII. 90
De diſpoſitione ex parte animi ad Euchariſtiam requiſita.

i. Quanta ſit peccati gravitas communicare in ſtatu peccati mortalis? ii. Num

ſit culpa venialis ad Euchariſtiam accedere cum culpis venialibus non retractatis? III. Obligatur Sacerdos quamprimum poſt miſſam confiteri, ſi deficiente copia Confeſſarii celebravit cum ſola contritione de mortali, quod erat in conſcientia, neceſſitate urgente. IV. Num dicatur eſſe neceſſitas ſufficiens ad ſic celebrandum, ut ſatisfiat præcepto de Miſſa audienda in die feſto? V. Quænam univerſim cenſenda ſit urgens neceſſitas celebrandi non præmiſſa confeſſione? VI. Ad quid tenetur, qui habens peccata reſervata ſimul, & non reſervata, nequit adire Superiorem, ſed habet copiam Confeſſarii inferioris? VII. Num liceat ſimplici Sacerdoti abſolvere a mortalibus indirecte? VIII. Qui poſt Confeſſionem recordatur alicujus mortalis, teneturne de novo ante Communionem confiteri? IX. Quid ſi quis recordetur peccati dubii, ſive dubietas ſit poſitiva, ſive negativa? X. Quandonam liceat peccatori communicare, neque Confeſſione præmiſſa, neque contritione? XI. Num liceat Laicis communicare quotidie?

ARTICULUS VIII. 95
De diſpoſitione ex parte corporis ad Euchariſtiam requiſita.

I. Corporis diſpoſitio fert habitum decentem. Equites Religioſi non debent gladium deponere, dum communicant. Lepra reddit Sacerdotem irregularem propter horrorem circunſtantium. II. Pollutio nocturna quandonam impedit communionem? III. Pollutio voluntaria, ac fornicatio quamdiu poſt confeſſionem impediat Communionem? IV. Jejunium naturale excludit materiæ parvitatem; Muſca ſi caſu trajiciatur, veluti per modum ſalivæ, non frangit jejunium naturale, ſecus vero ſi de induſtria. Sicut ſanguis e gingivis effluens trajicitur per modum ſalivæ, ſecus vero, ſi e digito vulnerato ſugatur. V. Quid de auro, creta, cera, nuce avellana, & ſimilibus? VI. Quid de Saccaro veſpere ori impoſito ad leniendam raucedinem? VII. Quid de Herba ſancta, ſeu tabaco, ſive in pulvere, ſive in fumo ſumatur, ſive ore in folio? VIII. Qui poſt prudens examen adhuc dubitat, num jejunium naturale violaverit, probabiliter poteſt communicare. IX. Connumerantur plures caſus, in quibus licitum eſt non jejuno communicare.

ARTICULUS IX. 100
De tempore, loco, & aliis ad Euchariſtiam ſpectantibus.

I. Tempus communioni congruum quodnam ſit? II. Communio præcepta tempore Paſchali fieri debet in propria Parochia, aut in Cathedrali. III. Licentia Parochi præſumpta num ſufficiat, ut poſſit quis alibi communicare? Et quare talis licentia præſumpta non ſatis ſit ad adminiſtrandum Pænitentiæ Sacramentum? IV. Quandonam liceat citra irreverentiam poſt communionem expuere, aut comedere? V. Et quando ſimiliter liceat vomitum provocare? VI. Num liceat eodem die petere debitum?

ARTICULUS X. 102
De Miniſtro Euchariſtiæ.

I. Num poſſit Laicus ſemet communicare in extrema neceſſitate? II. Num pariter Sacerdos etiam devotionis cauſa? III. Quænam licentia requiratur in Sacerdote ad Euchariſtiam aliis adminiſtrandam? IV. Deficiente particula, poteſt Sacerdos partem ſuæ hoſtiæ dare aliquando ei, qui avide petit Communionem. V. Quandonam teneatur Parochus ovibus ſuis Euchariſtiam miniſtrare? VI. Num cum vitæ diſcrimine, & quomodo danda ſit Euchariſtia peſte infectis? VII. Num poſſit pro Viatico dari ſpecies Vini ei, qui hoſtiam deglutire non poteſt? VIII. Num tempore Interdicti localis adminiſtrari poſſit Euchariſtiæ Sacramentum? IX. Deneganda omnino Euchariſtia publicis peccatoribus: Et quinam ii ſint? X. Quandonam peccatori occulto debeat denegari? XI. Quid ſi publicus peccator in uno loco Euchariſtiam petat, ubi non habetur iſthæc publicitas? XII. Num poſſit dari particula non conſecrata peccatori occulto publice petenti Euchariſtiam? XIII. Num ſit mortale Euchariſtiam in ſtatu peccati mortalis miniſtrare? XIV. Unicumne ſit, an multiplex peccatum miniſtrare ſucceſſive pluribus Sacramentum Pœnitentiæ, aut Euchariſtiæ? XV. Quomodo Euchariſtia ſit miniſtranda? videlicet, quo die, hora, loco, habitu &c.? XVI. An Sacerdos excommunicatus licite Euchariſtiam miniſtret in mortis articulo?

QUÆSTIO V. 110
De Euchariſtia, ut Sacrificio.
ARTICULUS I. ibid.
Quid ſit Miſſæ Sacrificium.

I. Explicatur Sacrificii definitio. II. In quo

quo differat a Sacramento Sacrificium? III. Multiplicitas antiquorum Sacrificiorum in Miſſa eminenter continetur. IV. Miſſa eſt vere, & proprie Sacrificium, nec aliud a Sacrificio cruento Crucis, licet alio modo.

ARTICULUS II. 112
Quænam ſint partes eſsentiales noſtri Sacrificii? Quænam res oblata? & Quis ſit offerens?

I. Probabilius Miſſæ Sacrificium in ſola Conſecratione conſiſtit. II. In præſenti providentia eſſentialiter requiritur utriuſque ſpeciei conſecratio. Num Innoc. VIII. permiſerit Norvegis, ut in ſolo pane conſecrarent? III. Res oblata in hoc Sacrificio principaliter eſt Chriſtus Dominus, ea tamen a ſpeciebus panis, & vini integratur, nullatenus vero a panis, & vini ſubſtantia. IV. Principalis offerens pariter eſt Chriſtus Dominus, per hoc, quod ejus nomine Sacerdos offerat, & ut Chriſti Miniſter. V. Quonam pacto alii fideles ſint pariter offerentes?

ARTICULUS III. 114
De Effectibus hujus Sacrificii. Ubi an ſit valoris infiniti?

I. Ex opere operato ſolum mediate, & per modum Impetrationis confertur prima gratia, & peccatorum remiſſio vi hujus Sacrificii. II. Remiſſio vero venialium etiam immediate; ſicut etiam pœnarum temporalium peccatis debitarum; ſed an infallibiliter? III. Quatenus Impetratorium obtinet nobis etiam bona temporalia, ſi conducant ſaluti. IV. Habet hoc Sacrificium vim cauſativam ſuorum effectuum intenſive infinitam. V. Et probabiliter etiam extenſive infinitam, ut habuit Sacrificium cruentum. VI. Cur nequeat Sacerdos eadem Miſsa pluribus obligationibus ſatisfacere; ſi ſcilicet uni debeat Miſſam ex ſtipendio, alteri ex promiſſione, &c.

ARTICULUS IV. 118
A quibus, & quomodo fructus hujus Sacrificii participari poſſint?

I. Quonam pacto pro Beatis offerri poſſit Sacrificium? II. Valide, & licite pro non Baptizatis offertur. III. Cur animæ purgantes non ſint capaces fructuum Sacramentorum, ſint vero capaces, ut pro iis Sacrificium offeratur? IV. Probabile eſt, quod illicite dunxtaxat, non vero invalide pro excommunicatis vitandis offeratur. V. Num poſſit offerri mentaliter pro excommunicatis vitandis, ſi ſint contriti, & per ipſos non ſtet, quominus abſolvantur? VI. Probabilius pro excommunicatis toleratis publice offerri Sacrificium poteſt. VII. In Offerente requiritur intentio ſaltem habitualis applicandi illud ei, cui vult prodeſſe, quin tamen poſſit fructus Sacrificii ſuſpendi. VIII. Is, pro quo offertur Sacrificium, debet eſſe de præſenti capax, ac indigens fructu Sacrificii.

ARTICULUS V. 122
De Miniſtro hujus Sacrificii.

I. Num citra mortale poſſit Sacerdos voluntarie diſtrahi in recitatione Horarum? II. Et an etiam in Miſſæ celebratione? III. Sacrificium Sacerdotis celebrantis in mortali quoſnam fructus parit? IV. Quoties teneatur Sacerdos quotannis celebrare? V. Parochi tenentur diebus Dominicis, & feſtis Miſſam pro Parochianis ſuis applicare, quin poſſint aliam eleemoſynam iis diebus recipere. VI. Quotidie celebrandum in Eccleſiis Cathedralibus, & Parochialibus, &c. VII. Num peccetur graviter omittendo unam Miſſam, ſive ex promiſſione gratuita, ſive ex ſtipendio, ſive ex voto debitam? VIII. Num poſſit Capellanus obligatus ad celebrandum quotidie ſemel ſingulis hebdomadibus vacare? IX. Num poſſet tunc pro aliis accepto novo ſtipendio celebrare? X. Num teneatur per alium celebrare, ſi forte ægrotet?

ARTICULUS VI. 127
De tempore, loco, & aliis circumſtantiis Sacrificii.

I. Die Sabbati Sancti probabiliter graves, & plures Doctores docuerunt poſſe privatas miſſas celebrari, ſaltem poſt inceptam ſolemnem. II. Quid dicendum poſt decretum Alexandri VIII. anno *1690.*? III. Quandonam liceat pluries eadem die celebrare? IV. Quænam ſit hora ad celebrandum permiſſa? V. Ut locus ſit aptus ad celebrandum, quid requiratur? VI. Quinam ſatisfaciunt præcepto audiendi miſſam die feſto, audiendo illam in Oratoriis privatis? VII. Num liceat in mari, aut in flumine celebrare? VIII. Quid ſi Eccleſia tempore celebrationis polluatur, & quot modis contingere poteſt, ut polluatur? IX. Quænam Ara requiratur, & qualis debeat eſſe calix cum patena? X. Quid de veſtibus ſacris? XI. De aliis ad Sacrificium requiſitis?

ARTICULUS VII. 134

De ritu in celebratione ſervando.

I. Num ſit mortale negligere Rubricas in Miſſali præſcriptas? II. Num teneatur Capellanus Miſſas votivas juxta devotionem dantis ſtipendium celebrare, ſi non conſonent Rubricis? III. Num ſaltem poſſit aliquando miſſas hujuſmodi celebrare? IV. In quibus caſibus licite miſſa interrumpitur? V. Quomodo ſupplendi ſubſtantiales defectus, aut errores facile occurrentes in celebratione Miſſæ? VI. Quid ſi Sacræ ſpecies evomantur? VII. Quomodo ſupplendi defectus accidentales? VIII. Quid ſi particula Hoſtiæ remaneat in fundo calicis, aut palato adhæreat?

ARTICULUS ULTIMUS 139

De Miſſæ Stipendio.

I. Qua de cauſa Stipendium pro Miſſa licite ſumatur? II. Juſtum Miſſæ ſtipendium quodnam ſit? III. Num diebus feſtis accipi poſſit ſtipendium majus, quam diebus profeſtis? IV. Poſſit ne pro eadem Miſſa duplex ſtipendium accipi, alterum ſcilicet pro Officiatura, alterum pro applicatione Sacrificii? V. Quid ſi alter petat Impetrationem, alter Satisfactionem Sacrificii? VI. Num poſſit Beneficiarius, vel Capellanus, ſi per alium ſatisfaciat, dare illi ſolum conſuetam eleemoſynam pro Miſſa? VII. Sub gravi Sacerdos, qui per alium celebrat, univerſim tenetur illi integram eleemoſynam manualem tribuere. VIII. Num Rectores Eccleſiarum poſſint aliquid ſibi retinere pro expenſis neceſſariis ad celebrandum? IX. Si quis plura exigua ſtipendia accipiat, promittendo ſingulis Sacrificium, poteritne eandem Miſſam pro iis omnibus applicando, obligationi ſuæ ſatisfacere, ſi neceſſitate ductus id promiſerit? X. Videtur id non licere cum ſecundum ſe, tum etiam ex decreto Urbani VIII.

QUÆSTIO VI. 145

De Extrema Unctione.

ARTICULUS I. ibid.

De Materia, & Forma hujus Sacramenti.

I. Oleum olivarum dumtaxat eſt materia remota hujus Sacramenti. II. Neceſſitate Sacramenti opus eſt, ut illud ſit benedictum. III. Proxima materia eſt Unctio, quæ fieri ſolet in formam Crucis. IV. Unctiones a Florentino enumeratæ ſunt ſeptem: At non omnes ſunt de eſſentia Sacramenti. V. Quomodo cæcus, & ſurdus inungendi ſunt? Et quid tempore peſtis? VI. Forma proferri debet deprecatorio modo. VII. Quænam verba ſint eſſentialia, ac de neceſſitate Sacramenti? VIII. Num ſenſus, qui inungitur, exprimendus ſit?

ARTICULUS II. 148

De Miniſtro hujus Sacramenti.

I. Solus Sacerdos illud miniſtrare valide poteſt, etiamſi ſit excommunicatus. II. Probabiliter poteſt valide a pluribus Sacerdotibus relate ad diverſas unctiones miniſtrari. III. A Sacerdote proprio miniſtrari debet, niſi neceſſitas urgeat. IV. Num Parochus ſub mortali teneatur Sacramenta Extremæ Unctionis, aut Euchariſtiæ miniſtrare cum periculo vitæ? & quando? V. An poſſit hoc Sacramentum ſine ſacris veſtibus in neceſſitate miniſtrari? VI. Num aliquando tempore Interdicti miniſtrari poſſit.

ARTICULUS III. 149

De Subjecto Extremæ Unctionis.

I. Invalide confertur non ægroto, ac de vita periclitanti, quamvis ſit baptizatus, & uſum rationis habuerit. II. Qui de vita periclitatur, ſed non ratione ægritudinis, incapax eſt hujus Sacramenti. III. Probabile eſt, Beatiſſimam Virginem hoc Sacramentum ſuſcepiſse. IV. Num citra mortale negligi illud poſſit? V. In eadem ægritudine tunc poterit iterari, quando novum vitæ periculum ſupervenerit poſt congruum tempus.

ARTICULUS IV. 151

De Effectibus Extremæ Unctionis.

I. Tridentinum hujus Sacramenti effectus recenſet, II. Quinam ſit effectus primarius? Num gratia corroborativa? Num peccatorum remiſſio? Num utrumque? III. Quid veniat nomine reliquiarum peccatorum, quæ hoc Sacramento abſterguntur? IV. Quandonam Extrema Unctio cauſat effectus ſuos?

AR-

QÆSTIO VII. 152
De Sacramento Ordinis.

ARTICULUS I. ibid.
Quid, & quotuplex ſit Ordo.

I. Multifariam definitur Ordinis Sacramentum. II. Cur ſeptem enumerentur Ordines? III. Prima tonſura non eſt Ordo, ſed diſpoſitio ad Ordines. IV. Eſt quidem Ordo Epiſcopatus; ſed non eſt Ordo diſtinctus a Sacerdotio; hujus tamen eſt extenſio, & complementum. V. Poteſtas, quæ per Epiſcopatum ſuperadditur, eſt inferior poteſtate Sacerdotali præſuppoſita. VI. De fide eſt, Sacerdotium eſſe Sacramentum; ac certum omnino, quod pariter Diaconatus. Communiter etiam idem docent de Subdiaconatu; & probabiliter etiam alii Ordines minores. Cur tres Ordines majores dicantur Sacri? VII. Singulorum Ordinum officia recenſentur. VIII. Num peccet mortaliter univerſim, qui actum Ordinis ſolemniter exercet in ſtatu peccati mortalis?

ARTICULUS II. 155
De materia, & forma ſingulorum Ordinum.

I. Materia, & forma Ordinum non fuit univerſim in ſpecie atoma a Chriſto Domino determinata. II. Recenſetur ſingulorum Ordinum materia, & forma. III. Materia Subdiaconatus probabiliter conflatur ex duplici materia partiali; ſicut materia Diaconatus. IV. Num valide in Eccleſia Latina conferatur Diaconatus per ſolam manuum Epiſcopi impoſitionem, ſicut in Eccleſia Græca? V. Num Neo-Sacerdoti per impoſitionem manuum Epiſcopi in fine Miſſæ conferatur nova poteſtas? Et num ſine illa poſſet in caſu neceſſitatis abſolutionem Sacramentalem impendere ſub conditione? VI. Num ſatis ſit, quod moraliter tangantur inſtrumenta, quæ ab Epiſcopo traduntur Ordinando? VII. Num valide ordinentur Subdiaconi, ſi in calice ſit vinum; aut Sacerdos, ſi deſit vinum in calice?

ARTICULUS III. 159
De Miniſtro Ordinum.

I. A quonam poſſint valide, & licite Ordines conferri? II. Quiſnam dicatur Epiſcopus proprius? Epiſcopus originis quiſnam ſit, juxta conſtitutionem Innoc. XII. Quinam domicilii? & Quinam Beneficii, juxta eandem conſtitutionem. III. Poteſt unus Ordo a proprio Epiſcopo, verbi gratia, domicilii, ſuſcipi, & alter ab altero, puta originis. IV. Literæ dimiſſoriales, & teſtimoniales a quo dandæ ſint? V. Collatio primæ Tonſuræ, & Confirmationis non videtur ad actus Pontificales pertinere. VI. A quonam poſſint Regulares ordinari? VII. Quandonam poſſint Ordines conferri? VIII. De Temporum interſtitiis requiſitis. IX. Quinam poſſit in hiſce interſtitiis diſpenſare? X. Num poſſint Regulares omnes ordinari extra tempora tribus diebus feſtivis? XI. Nomine diei feſti, quo poſſunt Ordines conferri, num veniat ſolum feſtum in foro, an etiam feſtum in choro? XII. Tranſcribitur Conſtitutio Innoc. XII. circa ordinationes alienorum Subditorum.

ARTICULUS IV. 168
De ſubjecto Ordinum.

I. Diaconiſſa, & Presbytera non erant olim capaces Ordinum. II. Num peccet mortaliter, qui ſine prævia Confirmatione Ordines ſuſcipit? III. De Ætate in ſingulis Ordinibus requiſita. IV. Qui ordinatur animo effugiendi forum ſæculare, & exemptionem a tributis, probabilius ſolum venialiter peccat. V. De ſcientia requiſita in Ordinando, ac de examine prævio; præſertim relate ad Regulares. VI. De iis, quæ ſpectant ad titulum requiſitum, ſive Patrimonii, ſive Beneficii, ſive Paupertatis. VII. Num Patrimonium ficte donatum ſit deinde in foro Conſcientiæ retrodonandum?

ARTICULUS ULTIMUS. 170
De Effectibus Ordinum.

I. Recenſentur effectus Ordinum, & onera iisdem annexa. II. Num peccent mortaliter Clerici non geſtantes habitum, & tonſuram? III. An teneatur ad Caſtitatem, & ad Horas recitandas, qui Sacros Ordines coacte ſuſcipit, & vi metus injuſti? IV. Infantes in Sacris ordinati quandonam ad Caſtitatem teneantur? Et quid deordinatis ante pubertatem? V. Ordinati in Sacris ex voto ne, an ex præcepto etiam Eccleſiæ ad Caſtitatem obligentur? VI. Num ex voto teneatur, qui ſcienter ordinatur ignorando Ordini Sacro annecti votum caſtitatis? VII. Qualis debeat eſſe Habitus Clericorum?

FINIS.

INDEX
RERUM NOTABILIUM,

Quæ in hoc Morali Opuſculo de Sacramentis continentur.

Prior numerus denotat Quæſtionem; Alter Articulum; Tertius numerum marginalem.

A

ABſolvens ſucceſſive plures in ſtatu peccati mortalis, unumne, an plura peccata committit? 4. 10. 14

Adulti, muti, ac ſurdi quandonam poſſint baptizari. 2. 6. 7

Adulto dormienti, vel ei, qui incidit in amentiam poſt uſum rationis, invalide confertur Ordo Sacer: ſecus vero infanti, ac perpetuo amenti. 1. 7. 3

Adultus, qui non fuerit perpetuo amens, ſi caſu Euchariſtiam ſumat, materialiter illam ſumit. 1. 7. 3. *At perpetuo amentes, non ſecus ac pueri poſſunt hoc Sacramentum fructuoſe ſuſcipere.* 1. 7. 3. *Quid ſi caſu Euchariſtiam ſumant?* 4. 6. 3. *His tamen, ne in articulo quidem mortis nunc ex tacito Eccleſiæ præcepto conferri poteſt.* 4. 2. 9. *&* 1. 7. 5.

Amentibus conferenda eſt Confirmatio. 3. 2. 5.

Amentes perpetuo invitis parentibus baptizari poſſunt. 2. 6. 7

Amentes, qui caſu Euchariſtiam manducant, num gratiæ augmentum recipiant? 4. 6. 4

Amor Dei ſuper omnia ad gloriam perducere non poteſt; niſi a fide ſupernaturali procedat. 2. 6. 7

Apoſtoli in quonam ſenſu dicantur Confirmationem contuliſſe manuum impoſitione. 3. 2 6., *& quod Baptiſma contulerint in nomine Chriſti.* 2. 4. 2

Applicatio Sacrificii a Sacerdote quando, & quomodo fieri debeat? 5. 4. 7

Ara Sacra quandonam benedictionem amittat? 4. 7. 9.

Attentio requiſita in recitatione Horarum, auditione Miſſæ, &c., quænam ſit. 5. 5. 1. *Num ſufficiat ſola attentio externa.* ibid.

B

BAptiſmi multiplex nomenclatura. 2. 1. 1 *Baptiſmi forma.* 2. 4. 1. *Baptiſmi Miniſter.* 2. 5. 1. *Infidelium filii quandonam poſſint baptizari.* 2. 6. 2. *Perpetuo amentes invitis parentibus baptizari poſſunt.* 2. 6. 7. *Quid de mutis, & ſurdis adultis?* ibid. *Excitandi ſunt iſti ad fidem ſupernaturalem, ſine qua fructuoſe baptiſmus ſuſcipi non poteſt.* ibid.

Baptiſmi effectus primarii quinque enumerantur. 2. 7. 1. *Tres alii ſecundarii,* ibid. *Ritus præſcripti in baptiſmo ſub mortali ſervandi ſunt, niſi excuſet parvitas materiæ.* 2. 7. 2. *Probabilius effectus ſupernaturales ab iis cauſantur ex opere operantis.* 2. 7. 3. *Patrinus in Baptiſmo ſolemni adhibendus eſt.* 2. 7. 4., *Si adhibeatur in baptiſmo privato in neceſſitate, num pariat cognationem ſpiritualem.* ibid.

Baptiſmus fluminis dumtaxat eſt Sacramentum imprimens characterem, non vero ſanguinis, aut flaminis. 2. 1. 2. *In quibus differat baptiſmus ſanguinis, & fluminis?* 2. 1. 3. *Ejus origo, & neceſſitas.* 2. 2. 1. *Ante Baptiſmum quomodo originale tollebatur?* 2. 2. 4. *Baptiſmi materia remota.* 2. 3. 1. *Ejuſdem materia proxima.* 2. 3. 3

Baptiſmus num poſſit conferri infanti nondum egreſſo ex utero matris. 1. 7. 2

Baptiſmus quomodo tempore Apoſtolorum conferebatur in nomine Jeſu Chriſti. 1. 3. 6

Benedictio Corporalium, & Sacrarum veſtium quibuſnam ex Privilegio competat? 5. 6. 10. *Quandonam talis benedictio amittatur?* ibid.

C

CÆremoniæ, & ritus in Sacramentis conferendis, & in Sacrificio, aliæ ſunt eſſentiales, aliæ accidentales. 1. 9. 3. *Num cæremoniæ Sacramentales aliquem effectum*

cau-

cauſent ex opere operato. 1. 9. 5

Cæremoniæ in baptiſmo præſcriptæ ſervandæ ſunt ſub mortali; niſi parvitas materiæ excuſet. 2. 7. 2. *Quæ probabilius cauſant effectus ſupernaturales ex opere operantis.* 2. 7. 3.

Capellanus, qui tenetur quotidie celebrare, num poſſit ſemel in hebdomada vacare? 5. 5. 8 *Num etiam poſſit tunc pro aliis novo accepto ſtipendio celebrare.* 5. 5. 9. *Capellanus infirmus num teneatur ſupplementum ponere, ſi ægritudo ſit brevis?* 5. 5. 10. *Quid ſi culpa ſua ſit excommunicatus?* ibib. *Num peccet mortaliter, ſi obligatus per ſe ipſum celebrare celebret per alium?* ibid.

Capellanus num poſſit ſemper miſſas votivas legere ad arbitrium dantis ſtipendium? 5. 7. 2

Characteres Sacramentorum quomodo inter ſe connectantur? 1. 6. 2. *Quinam ſit effectus, & quænam proprietates characteris?* 1. 6. 3. *Beatiſſima Virgo capax fuit characteris Baptiſmi, & Confirmationis.* 1. 6. 1. *Non tamen Chriſtus Dominus,* ibid. *Cur a tribus dumtaxat Sacramentis character imprimatur?* 1. 6. 4

Chriſtus Dominus quomodo ſit in Euchariſtia? 4. 4. 6.

Circumciſio quomodo gratiam contulerit? 1. 1. 7

Cingulum Sacrum quandonam benedictionem amittat? 5. 6. 10

Cognatio ſpiritualis, quæ in Baptiſmo contrahitur, quid ferat? 2. 7. 5

Communio quotidiana quibuſnam permitti poſſit? 4. 7. 11

Communio ſub utraque ſpecie num conferat gratiam Sacramentalem propriam Euchariſtiæ heterogeneam? 4. 5. 11

Confeſſarius quandonam poſſit indirecte abſolvere a reſervatis? 4. 7. 6

Confeſſio quomodo præmittenda ſit communioni. V. diſpoſitio.

Confirmatio non eſt conferenda pueris ante uſum rationis. 3. 2. 4. *Sed conferenda eſt amentibus.* 3. 2. 5. *Num ſit mortale hoc Sacramentum negligere?* 3. 2. 6

Confirmationis materia remota eſt Chriſma ex oleo, & balſamo confectum, ita ut utrumque ſit de eſſentia Sacramenti. 3. 1. 1. *Eſſentialiter etiam Chriſma debet eſſe ab Epiſcopo benedictum.* 3. 1. 2. *A Pontifice diſpenſari poteſt, quod hoc Sacramentum a ſimplici Sacerdote conferatur, non tamen quod ab eo Chriſma benedicatur.* ibid. *Materia proxima eſt unctio facta cum pollice Miniſtri in formam Crucis in fronte confirmandi.* 3. 1. 4 3. *Quid, ſi unctio fiat indice?* ibid. *Quid, ſi tempore peſtis fiat per baculum, ut Extrema unctio?* 3. 1. 4

Confirmationis forma quænam ſit. 3. 1. 5. *Num invocatio Sanctiſſimæ Trinitatis ſit de ejus eſſentia?* ibid. *Num valida ſit hæc formula: Confirmetur ſervus Chriſti?* 3. 1. 6. *Num Apoſtoli per ſolam manuum impoſitionem hoc Sacramentum contulerint?* ibid.

Confirmationis Miniſter eſt Epiſcopus; Poteſt etiam illam miniſtrare ſimplex Sacerdos ex diſpenſatione tamen Pontificis, non Epiſcopi. 3. 2. 1. *Nequit Epiſcopus alienos ſubditos chriſmare, aut proprios in diæceſi aliena.* 3. 2. 3

Confirmationis effectus quinam ſint. 3. 3. 1. *Quinam ritus ſervandi?* 3. 3. 2. *Qualis debeat eſſe Patrinus?* ibid.

Conſecratio in una tantum ſpecie non licet, nec poteſt in hoc Pontifex diſpenſare. 4. 3. 5

D

Diaconatus num valide conferri poſſit a Latinis per ſolam manuum impoſitionem? 1. 3. 7.

Diſpoſitio requiſita ad valide, ac fructuoſe ſuſcipiendum Sacramentum quænam ſit? 1 7. 9.

Diſpoſitio requiſita ad Euchariſtiam ſuſcipiendam multiplex eſt, tam ex parte animi. quam ex parte corporis. 4. 7. 1. *Num ſit veniale, ad Euchariſtiam accedere cum veniali?* 4. 7. 2. *Num præceptum de præmittenda confeſſione mortalium ad Euchariſtiam ſit divinum, an humanum?* 4. 7. 4. *In quibus caſibus poſſit quis communicare non præmiſſa confeſſione.* 4. 7. 5. *Quid faciat communicaturus, qui habet reſervata, nec poteſt Superiorem adire, a quo abſolvatur?* 4. 7. 6. *Quid ſi nec poſſet conteri?* 4. 7. 10. *Quænam diſpoſitio ex parte corporis requiratur?* 4. 8. 1. *Quid de pollutione nocturna?* 4. 8. 2. *Quid de jejunio naturali?* 4. 8. 4. *Num Tabacum frangat tale jejunium* 4. 8. 7. *Quid, ſi quis dubitet, an illud fregerit?* ibid. *In quibus caſibus poſſit non jejunus communicare?* 4. 8. 9

E

Eccleſia ſi polluatur, quid faciendum? 5. 6. 9.

Eccleſiaſtici num teneantur ſtare taxæ a Principe factæ in pretio rerum? 5. 8. 2.

Equites Religioſi non debent gladium deponere, dum communicant. 4. 8. 2

Epiſcopatus an ſit Sacramentum diſtinctum a Sacerdotio? 7. 1. 3. *Epiſcopalis dignitas major eſt Sacerdotali, non tamen poteſtas.* 7. 1. 5

Epi-

Epiſcopi benedictio eſſentialiter requiritur, ut Chriſma ſit materia Confirmationis. 3.1.2. *Miniſtrari tamen Confirmatio poteſt a ſimplici Sacerdote ex diſpenſatione Pontificis.* ibid. *Non tamen ex diſpenſatione Epiſcopi.* 3. 2. 1.

Epiſcopus non poteſt in Oratoriis Magnatum ſecundam miſſam celebrare, nec primam diebus exceptis. 5. 6. 5. *Poteſt autem in domo ſua etiam ruſticana Oratorium conſtituere, in quo pluries celebretur.* ibid.

Epiſcopus nequit Pontificalia exercere in aliena diæceſi. 3. 2. 3. *Num nomine Pontificalium veniat etiam Miſſa ſolemnis* ibid. *Poteſt ſuo ſubdito in aliena diæceſi conferre primam tonſuram, non tamen Sacramentum Confirmationis.* 3.2.2.

Epiſcopus nequit pro ſua urbe, & diæceſi, quicquid poteſt Pontifex pro toto Orbe. 3.2.1

Epiſcopus proprius ordinandi quinam dicatur? 7.3. 2. *Quinam ſit Epiſcopus ratione originis, aut domicilii, aut beneficii poſt Conſtitutionem Innoc. XII.* ibid.

Euchariſtia non eſt neceſſaria neceſſitate medii ad ſalutem. 4.2.1. *Neque ad perſeverandum in gratia.* 4.2.2. *Etiam infideles obligantur ad Euchariſtiam ſumendam præcepto divino, ut eatenus etiam baptizari debeant.* 4. 2.3. *In articulo mortis ex præcepto divino ſumenda eſt, & ſæpius in vita.* 4. 2. 4. *Pro quando obliget præceptum Eccleſiaſticum.* 4. 2. 8. *Ea non eſt danda pueris, & perpetuo amentibus, ne in articulo quidem mortis.* 4.2.9. *Quid de ſemifatuis?* ibid.

Euchariſtia ne in articulo quidem mortis dari poteſt nunc pueris ante uſum rationis, ac perpetuo amentibus ex tacito Eccleſiæ præcepto. 1.7.5., & 4.2.9.

Euchariſtia num pergat gratiam cauſare, dum in ſtomacho perſeverat, ſi accedat nova diſpoſitio? 1. 5. 7. *Num recedente fictione reviviſcat?* 1.5.8

Euchariſtia quonam tempore, & loco ſumi poſſit. 4.9.5. & 4. 10. 11

Euchariſtiæ materia, & forma, V. Materia Euchariſtiæ, & forma Euchariſtiæ.

Euchariſtiæ effectus quinam ſint. 4.4.2. *Quomodo ea remittat venialia.* 4. 5. 5. *An etiam remittat pœnas culpis debitas?* 4.5.6. *Quomodo concupiſcentiam minuat, & in reſurrectionem influat?* 4. 5.7. *Quandonam Euchariſtia ſuos effectus producat?* 4. 5. 9. *An dum eſt in ſtomacho?* 4. 5. 10. *Num ſub utraque ſpecie majorem gratiam conferat, quam ſub una?* 4. 5. 11

Euchariſtiæ nomenclatura, ejuſque figuræ. 4. 1.1. *Per quid conſtituatur?* 4. 1. 2. *Eſt unum Sacramentum in ſpecie atoma, ſed multiplex numerice ob ſpecierum multiplicitatem non phyſicam, ſed moralem.* 4. 1.7. *Duæ particulæ non ſunt duo Sacramenta partialia; ſecus vero ſpecies panis, & vini.* ibid. *Num inſtituta fuerit poſt cænam legalem Agni, & poſt cænam communem?* 4. 1. 8. *Quinam finis talis inſtitutionis?* 4.1.9

Euchariſtiæ quinam ſit capax? 4. 6. 1. *Quid de Infantibus, de Amentibus, de Mutis, &c.* ibid.

Euchariſtiam miniſtrans in mortali num peccet mortaliter? 1.4.4

Euchariſtiam quænam diſpoſitio præire debeat? V. diſpoſitio.

Euchariſtiam ſumendi præcepto non ſatisfit per materialem ejus manducationem. 1.7.1

Examini num debeat Epiſcopus ſubjicere Regulares, qui ad Ordines promovendi ſunt. 7. 3. 4

Excommunicatus vitandus num poſſit Euchariſtiam miniſtrare moribundo, ſi alius deſit? 4. 10. 16.

Extrema unctio num dari poſſit iis, qui ſtatim ſenſibus deſtituuntur in ſtatu peccati mortalis? 1.7.6

Extrema unctio quandonam poſſit tempore Interdicti miniſtrari? 4.5.8

Extrema unctio tempore peſtis fieri poteſt per virgam oblongam; Non tamen unctio ſpectans ad Sacramentum Confirmationis. 3.2.4

Extremæ unctionis quænam ſit materia, & forma? 6. 1.1. *Eſſentialiter oleum debet eſſe ab Epiſcopo benedictum.* 6. 1.2. *Quænam unctiones ſint de eſſentia Sacramenti?* 6. 1. 4. *Quænam verba formæ.* 6. 1.7. *Miniſter eſt ſolus Sacerdos.* 6. 2. 1. *Parocho incumbit illud miniſtrare; ſed an cum vitæ periculo?* 6.2. 4. *Quomodo miniſtrari debeat?* 6. 2. 5. *Incapax eſt hujus Sacramenti, qui numquam uſum rationis habuit.* 6.3. 1. *Et qui non periclitatur de vita ratione ægritudinis.* 6. 3.2. *Num Beata Virgo illud ſuſceperit?* 6. 3. 3. *Num ſit mortale hoc Sacramentum negligere?* 6.3.4. *Quandonam poſſit illud reiterari.* 6. 3.5. *Quinam ſint ejus effectus?* 6.4.1. *Quænam dicantur reliquiæ peccatorum; & qua ratione non raro tollat hoc Sacramentum debitum mortis, & infirmitatis?* 6.4.3. *Quandonam iſti effectus cauſentur?* 6.4.4.

F

F*Amiliares non neceſſarii Dominis tempore Miſſæ, quæ dicitur in Oratoriis privatis, non ſatisfaciunt præcepto audiendi miſſam, ſi ibi audiant. Et quinam ſint iſti familiares?* 5.6.6.

Fe-

Feſti dies, quibus ex Privilegio Ordines conferri poſſunt, num debeant eſſe feſti in foro, an ſufficiat, quod ſint feſti in choro? 7.3.11
Fictio quomodo removeatur, ſi Sacramenta cum fictione, ſeu cum mortali ſuſcipiantur, ut poſſint reviviſcere? 1.5.9
Fides ſupernaturalis actualis prærequiritur ad ſuſcipiendum fructuoſè Baptiſmum, non tamen fides ſupernaturalis infuſa habitualis. 2.6.7
Forma Euchariſtiæ quænam ſit, & quinam verborum ſenſus? 4.4.1. *Num vi verborum veniant in hoc Sacramento concomitanter etiam Pater, & Spiritus Sanctus?* 4.4.10

G

GRæci baptizant ſub ea forma, Baptizetur ſervus Chriſti, &c. quam valide, ſed illicite adhiberent Latini. 2.4.5. *Sub diverſa pariter forma miniſtrant Sacramentum Confirmationis.* 4.1.6. *Illicite, ſed valide conſecrant in azymo.* 4.3.2. *At quid ſi celebrent in Eccleſiis Latinorum? ibid. Aut ad dandum viaticum in extrema neceſſitate? ibid.*
Gratia, quæ a Sacramentis confertur, triplex eſt. 1.5.3. *Ea non ſemper æqualiter omnibus confertur a ſingulis Sacramentis.* 1.5.4. *Prima gratia a Sacramentis vivorum per accidens cauſari probabiliter poteſt.* 1.5.6. *Quo tempore gratia a Sacramentis cauſetur?* 1.5.7. *Num gratia conferatur a Sacramento homini qui decedit in eo ipſo inſtanti, quo illud perficitur?* 1.5.9. *Phyſice ne, an moraliter gratia a Sacramentis cauſetur?* 1.5.10.

H

HAbitus clericalis quinam ſit? 7.5.6. *Horas recitare num teneatur, qui metu injuſto coactus Sacros Ordines ſuſcepit?* 7.5.3
Hoſtia non conſecrata num poſſit dari peccatori occulto publice Euchariſtiam petenti? 4.10.1.

I

IEjunium naturale qualiter frangatur? 4.8.4. *Dubitans an illud fregerit num poſſit communicare?* 4.8.8. *In quibus caſibus poſſit non jejunus communicare?* 4.8.9
Ignorantes onera Sacrorum Ordinum num deinde ad ea teneantur? 7.5.4
Infans nondum egreſſus ex utero Matris num ſit capax Baptiſmi? 1.7.2.
Infantes caſu Euchariſtiam manducantes num gratiæ augmentum recipiant? 4.6.3.
Infantes in Sacris ordinati num deinde teneantur ad caſtitatem? 7.5.4.
Infidelis attritus ſi ſenſibus deſtituatur, aut in phreneſim incidat, num poſſit baptizari? 1.7.4. *Et an etiam Judæus ſervans legem Moyſis cum ignorantia invincibili Baptiſmi? ibid.*
Infidelium filii quandonam poſſint baptizari? 2.6.2
Intentio coacta univerſim ſufficit, tam in Miniſtro Sacramentorum, quam in ſuſcipiente, dempto Matrimonio. 1.7.4
Intentio habitualis ſufficit regulariter in ſuſcipiente Sacramentum; non vero in Miniſtro conferente. 1.7.3
Intentio indirecta non ſufficit ad valide ſuſcipiendum Sacramentum. 1.7.7
Intentio interpretativa in adulto ſufficit ad valide ſuſcipiendam Extremam unctionem, non tamen ad valide ſuſcipiendos Ordines. 1.7.3
Intentio interpretativa ſatis eſt in infante ad Ordines ſuſcipiendos, & ad Baptiſmum, non tamen in adulto. 1.4.7., & 1.7.3.
Intentio, quæ requiritur in Miniſtro Sacramentorum, qualis eſſe debeat? 1.4.6. *Et quænam in ſuſcipiente Sacramentum?* 1.7.3
Intentio virtualis quænam ſit, & quænam habitualis? ibid.
Intentiones ſi ſint contrariæ, quænam debeat prævalere? 1.4.9
Interdicti tempore quibuſnam poſſit Euchariſtia miniſtrari. 4.10.8
Interſtitia ſervanda in Ordinum ſuſceptione. 7.3.8. *Quinam poſſit in iis diſpenſare?* 7.3.9
Irregularitas non habetur in baptizato propter delictum commiſſum ante Baptiſmum. 2.7.1. *Nec irregularitas ex defectu lenitatis ob homicidium juſtum ante patratum.* ibid.
Juramentum metu extortum obligat, non vero votum, & quare? 3.7.4
Juramentum promiſſorium homini factum in re levi non obligat graviter; at qui juramento, aut voto Deo ſe obligavit audire ſacrum, peccat graviter, ſi illud non audiat. 5.5.7.

L

LAicis rationabiliter prohibetur communio ſub utraque ſpecie, etiam dato, quod gratia Sacramentalis propria Euchariſtiæ in utraque ſpecie eſſet heterogenea. 4.5.11
Laico moribundo, qui hoſtiam deglutire non poteſt, poteritne vinum conſecratum porrigi? 4.10.8.
Laicus num poſſit ſemet communicare in extrema neceſſitate? 4.10.1
Licentia præſumpta, quæ ſufficit, ut poſſit Parochus alienas oves communicare, non ſufficit, ut poſſit Sacramentum Pœnitentiæ conferre. 4.9.3

Ma-

M

MAria Virgo inſignita fuit charactere Baptiſmi, & Confirmationis. 1. 6. 1. Num ſuſceperit Extremam unctionem? 6.3.3

Martyrium cur non ſit Sacramentum? 2. 1. 3. Ad martyrium prærequiritur ſaltem attritio. 2. 1. 4. Quænam diſparitas intercedat inter Baptiſmum fluminis, & ſanguinis? 2. 1. 5. Probabiliter martyrium cauſat gratiam, quando accipitur vulnus lethale. 2. 1. 6. Num poſt acceptos martyrii fructus homo remaneat confirmatus in gratia? ibid.

Materia Sacramentorum alia eſt remota, alia proxima. 1. 3. 1. Omnia novæ legis Sacramenta conſtant materia, & forma. 1. 3. 2. Num, & quomodo ea fuerint a Chriſto Domino inſtituta? 1. 4. 4

Materia Euchariſtiæ quænam ſit? 4.3.1. Quid de hoſtiis rubris? Quid de ſucco ex uvis paſſis expreſſo? Quid de defruto, ſeu vino cocto? ibid. Aqua vino miſcenda ex neceſſitate ſolum præcepti. 4. 3. 3. Probabilius ea immediate in Chriſti Sanguinem convertitur. ibid. Materia conſecranda debet eſſe præſens: Sed quanam præſentia? 4. 3. 7. Muſtum valide, ſed illicite conſecratur; at ſi ſit in uva incluſum, etiam invalide. ibid. Materia conſecranda debet eſſe determinata, & in mente Sacerdotis definita. 4. 3. 9. Quid de guttis vini intra calicem? 4. 3. 10. Quid de particulis in Pyxide clauſis extra corporale? ibid.

Materiæ, & formæ mutatio quandonam invalidet Sacramenta? 1. 3. 8

Matrimonii Sacramentum quomodo conſtet materia, & forma? 1. 3. 3

Metu injuſto Ordinatus in Sacris num teneatur Caſtitatem ſervare, & Horas recitare? 7. 5. 3.

Miniſter Sacramentorum quomodo debeat Sacramenta adminiſtrare? 1. 4. 11

Miniſter Euchariſtiæ quinam ſit? 4. 10. 1. Quandonam Parochus teneatur illam miniſtrare? 4. 10. 5. Quomodo poſſit illam tempore peſtis miniſtrare? 4. 10. 6. Cuinam tempore Interdicti? 4. 10. 8. Quandonam indigne petenti poterit Euchariſtia miniſtrari? 4. 10. 9. Num peccatori occulto publice petenti Euchariſtiam dari poſſit particula non conſecrata? 4. 10. 12. Num peccet mortaliter Miniſter, ſi in mortali Euchariſtiam miniſtret? 4. 10. 13. Si ſucceſſive Euchariſtiam miniſtret pluribus, quot peccata committit? 4. 10. 14. De die, hora, & loco Euchariſtiam miniſtrandi. 4. 10. 15. Si ſacerdos non poſſit cum Indice, & Pollice Euchariſtiam miniſtrare, poterit ne alios digitos adhibere? ibid. Si ſit excommunicatus vitandus, poteritne dare Viaticum moribundo, ſi alius deſit? 4. 10. 16. Non debet Sacerdos currere, aut ſine ſuperpelliceo, & ſtola, lumine &c. ad Viaticum deferendum infirmo: at ad miniſtrandum illi Sacramentum Pœnitentiæ tanta decentia non requiritur. 4. 10. 15.

Miſſæ ſacrificium quid ſit? 5. 1. 1. In quo differat Sacrificium a Sacramento Euchariſtico? 5. 1. 2. Partes eſſentiales Sacrificii miſſæ quænam ſint? 5. 2. 1. Sumptio ne integralis quidem eſt pars? ibid. Eſſentialiter fit conſecratio ſub utraque ſpecie. 5. 2. 2. Quænam ſit res oblata; & quinam offerens? 5. 2. 3. Effectus hujus Sacrificii quinam ſint? 5. 3. 1. Sacrificia pro defunctis libere a Deo acceptantur. 5. 3. 3. Valor hujus Sacrificii num ſit extenſive, & intenſive infinitus? 5. 3. 4. Pro quibus poſſit illud offerri? 5. 4. 1. De requiſitis ex parte offerentis. 5. 4. 7. De requiſitis ex parte illius, pro quo Sacrificium offertur. 5. 4. 8. Miniſter. V. Sacerdos. Num profit ex opere operato, ſi is, pro quo offertur, ſit in mortali? 5. 5. 3

Miſſam celebrare num liceat in triduo Hebdomadæ Sanctæ? 5. 6. 1. Quandonam liceat pluries eodem die celebrare? 5. 6. 2. Qnanam hora liceat celebrare? 5. 3. 4. Quonam loco? 5. 6. 5.

Num in mari, aut in flumine? 5. 6. 7. Quid ſi tempore celebrationis Eccleſia polluatur? 5. 6. 8. Quænam ara requiratur? 5. 6. 9. Quinam calix? ibid. Quænam Sacræ Veſtes? 5. 6. 10. A quibus ex privilegio benedici poſſint? ibid. Quonam ritu Miſſa celebranda ſit? 5. 7. 1. An peccet mortaliter, qui rubricas omnino negligit? 5. 7. 2. Quandonam Miſſa interrumpenda ſit? 5. 7. 4. Quando repetendum, ſi quid omiſſum fuerit? 5. 7. 5

Miſſam omittens alteri promiſſam num peccet mortaliter? 5. 5. 7. Quid ſi diu differat huic debito ſatisfacere? ibid.

Mutis, ac Surdis quomodo Euchariſtia ſit conferenda? 4. 6. 4. Quomodo vero Baptiſmus, ſi ſint adulti? V. Baptiſmus.

O

ORatoria privata Magnatibus conceſſa differunt ab Oratoriis privatis Epiſcoporum. 5. 6. 5. Quinam dicantur familiares actu non neceſſarii dominis, qui non ſatisfaciunt præcepto audiendi miſſam, ſi illam audiant in Oratoriis privatis? 5. 6. 6

Ordinati in Sacris ex votone, an ex præcepto Eccleſiæ, an ex utroque ad caſtitatem teneantur? 7. 5. 5

Ordinatus per metum gravem ad continentiam non tenetur. 1.7.4

Ordinum actus exercens ſolemniter in mortali num peccet mortaliter? 1.4.4.

Ordinis Sacramentum quid, & quotuplex ſit. 7. 1. 1. *Epiſcopatus, & prima tonſura an ſit Sacramentum?* 7. 1. 3. *Quodnam ſit ſingulorum Ordinum exercitium?* 7. 1. 7. *Num ſit mortale univerſim Ordines in mortali exercere?* 7. 1. 8. *Ordinum ſingulorum materia, & forma quænam ſit?* 7. 2. 2. *Diaconatus materia alia apud Græcos, & alia apud Latinos.* 7. 2. 4. *Num valide apud Latinos conferatur Diaconatus ritu Græcorum?* ibid. *Num Neo-Sacerdotes valide abſolvere poſſint ſtatim poſt acceptam poteſtatem conſecrandi?* 7.2. 5. *Num requiratur phyſicus contactus materiæ ad valide ſuſcipiendos Ordines?* 7.2.6

Ordinum effectus quinam ſint? 7. 5. 1. *Quænam ſint immunitates, & quænam onera Clericorum?* 7. 5. 2. *Num teneatur caſtitatem ſervare, & Horas recitare, qui metu gravi injuſto cogitur Sacros Ordines ſuſcipere?* 7. 5. 3. *Quid de infantibus ordinatis in Sacris?* 7. 5. 4. *Quid de Ordinatis ante pubertatem?* ibid. *Ignorantes onera Ordinum num ad illa deinde teneantur?* ibid.

Ordinum Miniſter quinam ſit? 7. 3. 1. *De licentia Papæ poteſt ſimplex Sacerdos Ordines minores conferre, ſed non majores.* ibid. *Quinam dicatur Epiſcopus originis, aut Domicilii, aut Beneficii poſt ultimam Conſtitutionem Innocentii XII.?* 7. 3. 2. *Quinam poſſit literas dimiſſoriales concedere?* 7. 3. 4. *Quinam teſtimoniales?* 7. 3. 5. *Quonam tempore poſſint Ordines conferri?* 7. 3. 7. *Quænam interſtitia ſervari debeant?* 7. 3. 8. *Refertur Conſtitutio Innoc. XII. qua tolluntur abuſus in Ordinum ſuſceptione.* 7. 3. 12. *Titulus requiſitus ad licite Ordines ſuſcipiendos eſt triplex.* 7. 4. 6. *Si patrimonium ſit fictum, quænam pænæ incurrantur?* ibid. *Ordinatus, qui promiſit, ſe retrodonaturum Patrimonium, num teneatur ſtare promiſſis?* 7.4.7

Ordo Sacerdotalis ſub conditione iterandus eſt, ſi collatus ſit juxta opinionem probabilem minus tutam; ſecus vero Subdiaconatus, & Diaconatus. 7. 2. 7

P

Parochus quandonam teneatur Euchariſtiam miniſtrare? 4. 10. 5. *Num etiam tempore peſtis, & quomodo?* 4. 10. 6

Parochus quandonam teneatur offerre pro ſuis ovibus Sacrificium, nullo alio accepto ſtipendio? 5. 5. 5

Patrimonium fictum quas pœnas ferat? 7. 4. 6. *Num invalide Patrimonium verum alienetur ſine licentia Epiſcopi?* 7. 4. 6. *Num Patrimonium teneatur retrodonare Ordinatu, ſi culpabiliter id promiſerit donanti?* 7. 4. 7

Patrinus in Baptiſmo ſolemni qualis eſſe debeat? 2. 7. 4. *Si in Baptiſmo privato adhibeatur, num pariat cognationem ſpiritualem?* ibid. *Quodnam ſit Patrini munus? Unus eſſe debet, vel una, aut ad ſummum unus, & una.* 2. 7. 6

Patrinus in Confirmationis Sacramento qualis eſſe debeat? 3. 3. 2

Peccata dubia num ſint clavibus ſubijcienda. 4. 7. 9.

Peccatum num ſemper ſit gravius per hoc præciſe, quod ſit contra virtutem præſtantiorem. 4. 7. 1.

Peſtis tempore quonam pacto miniſtrari poſſit Euchariſtia? 4. 10. 15. *Et quomodo Extrema Unctio?* 3. 2. 4.

Pollutio nocturna quandonam communionem impediat. 4. 8. 2

Pontificalium nomine, quæ non poteſt Epiſcopus in aliena diœceſi exercere, num veniat Miſſa ſolemnis? 3. 2. 3

Pontifex diſpenſare non poteſt, ut in una tantum ſpecie fiat conſecratio. 4. 3. 5. *Poteſt tamen diſpenſare in Matrimonio rato.* ibid.

Præcepto Communionis non ſatisfit per Communionem ſacrilegam. 4. 5. 8. *Quid ſi Euchariſtia neutraliter ſumatur, ideſt nec ſacrilege, nec fructuoſe?* ibid.

Præceptum de non celebrando ſub una tantum ſpecie, aut ſine ſacris veſtibus, aut poſt fractionem jejunii naturalis, ſi concurrat cum præcepto divino de dando Sacro Viatico, utrum prævaleat? 4. 3. 5., 4. 8. 9., & 5. 6. 3. *Quid ſi concurrat præceptum de præmittenda confeſſione mortalium Euchariſtiæ cum præcepto audiendi miſſam?* 4. 7. 4. *Quid ſi concurrat præceptum ſumendi Viaticum cum præcepto, quod Laici Euchariſtiam non tangant?* 4. 10. 2. *Aut præceptum dandi viaticum cum præcepto, ne excommunicatus vitandus Sacramenta adminiſtret?* 4. 10. 16

Promittens alteri Sacrum num peccet mortaliter, ſi illud omittat, aut ſi diu differat? 5. 5. 7.

Publici peccatores quinam dicantur, ita ut debeat illis Euchariſtia denegari? 4. 10. 9. *Quid ſi quis Neapoli ſit publicus peccator, & Romæ occultus?* 4. 10. 10.

Pyxis Sacra, & Lunula num indigeant conſecratione. 5. 7. 9

R

Regulares num teneantur ſtare taxæ ab Epiſcopo factæ in ordine ad Miſſæ ſtipendium?

dium? 5. 8. 2
Regulares a quonam Epiſcopo ordinari debeant? 7. 3. 6. *Num poſſint extra tempora tribus diebus feſtivis, etiam continuis, Sacros Ordines ſuſcipere?* 7. 3. 10. *Num debeat Epiſcopus examini illos ſubjicere, antequam ordinentur?* 7. 3. 4
Reſurrectio corporis qualiter ex Euchariſtia cauſetur? 4. 5. 7
Ritus ſervandus in celebratione Miſſæ. 5. 7. 1. *Num ſit mortale ritus præſcriptos negligere?* ibid.
Rubricæ aliæ præceptivæ, aliæ directivæ. 5. 7. 1.

S

Sabbato ſancto num liceat privatim celebrare? 5. 6. 2
Sacerdos, qui celebrando voluntarie diſtrahitur, num peccet mortaliter? 5. 5. 1. *Quando, & quomodo applicare debeat Sacrificium.* 5. 4. 7. *Num teneatur ad reſtitutionem ſtipendii, ſi offerat Sacrificium in mortali?* 5. 5. 3. *Quoties ſingulis annis celebrare teneatur?* 5. 5. 4
Sacerdos non debet Euchariſtiam miniſtrare moribundo ſine Sacris Veſtibus, lumine, &c. nec valde feſtinanter incedere. 4. 10. 15. *Num poſſit laborans chiragra aliis digitis a pollice, & indice Euchariſtiam miniſtrare?* ibid. *Num tempore peſtis poſſit apto inſtrumento Euchariſtiam miniſtrare?* ibid. *Num poſſit in neceſſitate Euchariſtiam miniſtrare Sacerdos excommunicatus vitandus?* 4. 10. 16
Sacramenta antiquæ legis quænam fuerint? 1. 1. 5. *Num contulerint gratiam, & quomodo.* 1. 1. 7.
Sacramenta num fuerint neceſſaria in quocumque ſtatu? 1. 2. 1. *Quare Baptiſmus, & Pœnitentia ſunt neceſſaria neceſſitate medii, ſaltem in voto?* 1. 2. 3
Sacramenta inſtituere quinam poſſit? 1. 4. 1. *Quinam ſit eorum Miniſter?* 1. 4. 3
Sacramenta num ſint deneganda occulte indignis, ſi petant publice? 1. 4. 5
Sacramenta ſuſcipere quinam poſſit. 1. 7. 1
Sacramenta ab indignis Miniſtris quandonam ſuſcipi poſſunt. 1. 7. 10. *Num poſſint ea peti a Miniſtro parato miniſtrare illa in mortali?* ibid.
Sacramentum multifariam definitur. 1. 1. 1. *Diſcriminatur a Sacramentalibus, & a Sacrificio.* 1. 1. 2. *Eſt ſignum Symbolicum.* 1. 1. 3. *Cur Sacramenta novæ legis ſint ſeptem?* ibid. & 1. 1. *Eorum ordo.* 1. 8. 2
Sacramentorum materia, & forma. V. Materia Sacramentorum.
Sacramentum miniſtrans pluribus ſucceſſive in ſtatu peccati mortalis unumne, an plura peccata committit? 4. 10. 14.
Sacramentorum Miniſter. V. Miniſter Sacramentorum.
Sacramentorum effectus quinam ſint? 1. 5. 1
Sacramentalia quænam ſint, & quem effectum cauſent? 1. 9. 6
Sacrificium quid ſit? V. Miſſæ Sacrificium.
Sacrificiorum antiquorum multiplicitas. 5. 1. 3. *Quomodo illa omnia in Euchariſtia eminenter contineantur?* ibid.
Stipendium Miſſæ quonam titulo accipi poſſit? 5. 8. 1. *Quænam theſes proſcriptæ ſint circa ſtipendium Miſſæ?* ibid. *Quodnam ſit ſtipendium juſtum?* 5. 8. 2. *Num diebus feſtivis accipi poſſit ſtipendium duplicatum?* 5. 8. 3. *Num pariter accipi poſſit alterum ſtipendium pro applicatione Miſſæ, alterum pro Officiatura?* 5. 8. 4. *Utrum alterum pro impetratione, alterum pro ſatisfactione?* 5. 8. 5. *Dubia de Miſſæ ſtipendio a S. Congregatione reſoluta.* 5. 8. 6. *Quid poſſit facere, qui coacte accipit ſtipendium minus juſto?* 5. 8. 9

T

Tabaci pulvis, ſeu fumus, ſeu folium num frangat jejunium naturale? 4. 8. 7
Titulus in Ordinando requiſitus quinam ſit? 8. 4. 6.
Tranſubſtantiatio quid ſit? Et quomodo ex veritate verborum conſecrationis ea habeatur? 4. 4. 5.

V

Venialia ab Euchariſtia quomodo remittantur? 4. 5. 5
Venialium remiſſio num conferatur ex opere operato per Sacrificium Miſſæ etiam immediate? 5. 3. 2
Viaticum non eſt dandum, ſi Sacerdos aliter dare illud non poſſit, quam conſecrando in una tantum ſpecie, aut ſine veſtibus Sacris. 4. 3. 5. *Quid tamen, ſi non ſit jejunus?* 4. 8. 9. & 5. 6. 3.
Vinum conſecratum ſi effundatur, quid faciendum? 5. 7. 5
Vinum conſecratum num poſſit porrigi Laico moribundo, qui hoſtiam deglutire non poteſt? 4. 10. 8
Votone, an præcepto Eccleſiæ teneatur ad Caſtitatem Ordinatus in Sacris, an potius ex utroque capite? 7. 5. 5. *Quid ſi de tali Voto non cogitarit, dum ſcienter ordinatur?* 7. 5. 6.
Votum metu extortum non obligat; ſecus vero juramentum, & quare? 1. 7. 4

FINIS.

CURSUS
THEOLOGICO-MORALIS
P. DOMINICI VIVA
SOCIETATIS JESU
Tomus Poſterior.

PARS SEXTA.

DE SACRAMENTO POENITENTIÆ.

Editio Secunda.

INDEX

QUÆSTIONUM, ET ARTICULORUM,

Qui in hoc Theologico-Morali Opuſculo

DE POENITENTIÆ SACRAMENTO

Continentur.

QUÆSTIO PRIMA.

De Eſſentia, inſtitutione, & fructu Sacramenti Pœnitentiæ. 2

ART. I. *De Eſſentia hujus Sacramenti.* *ibid.*
II. *De Inſtitutione hujus Sacramenti.* 5
III. *De Effectibus Sacramenti Pœnitentiæ.* 7

QUÆSTIO II.

De Materia remota Sacramenti Pœnitentiæ. 11

ART. I. *De Peccato fictionis in inſtanti Baptiſmi commiſſo.* *ibid.*
II. *De Peccato dubio.* 13
III. *De Peccato, quod fuit expoſitum ut dubium, & deinde deprehenditur certum.* 18
IV. *De Peccato pure putato.* 21
V. *De Peccatis alias confeſſis.* 24
VI. *De Peccatis Venialibus.* 26

QUÆSTIO III.

De Prima parte materiæ proximæ hujus Sacramenti, quæ eſt dolor. 27

ART. I. *De Contritione perfecta.* *ibid.*
II. *De Attritione ſupernaturali.* 33
III. *De Dolore ad Sacramentum Pœnitentiæ requiſito.* 38
IV. *De Propoſito ad Sacramentum Pœnitentiæ requiſito.* 46

QUÆSTIO IV.

De Confeſſione Sacramentali. 51

ART. I. *An Confeſſio ſit neceſſaria neceſſitate medii?* *ibid.*
II. *Quomodo Confeſſio Sacramentalis ſit neceſſaria neceſſitate præcepti divini?* 53
III. *De Præcepto Eccleſiaſtico annuæ Confeſſionis.* 54
IV. *De Quidditate, & conditionibus Confeſſionis Sacramentalis.* 60

QUÆSTIO V.

De Integritate Confeſſionis. 62

ART. I. *De diligentia examinis ad integritatem Confeſſionis requiſita.* *ibid.*
II. *De integritate Confeſſionis quoad circumſtantias peccati.* 63
III. *Expenduntur ſpecialia dubia circa ſingulas circumſtantias; Et primo de Circumſtantia, Quis.* 68
IV. *De Circumſtantia Quid.* 69
V. *De aliis circumſtantiis, Ubi, Quibus auxiliis, Cur, Quomodo, Quando.* 72

VI. *De*

VI. *De integritate Confeſſionis quoad numerum peccatorum.* 76
VII. *De Cauſis excuſantibus ab integritate materiali Confeſſionis.* 79
VIII. *De Confeſſione Moribundi.* 85
IX. *Quando, & quomodo repetenda ſit Confeſſio?* 88

QUÆSTIO VI.

De Satisfactione. 89
ART. I. *De Pœnitentia a Confeſſario injungenda.* 90
II. *De Pœnitentia a Pœnitentente adimplenda.* 93
III. *De Commutatione Pœnitentiæ.* 95

QUÆSTIO VII.

De Forma Sacramenti Pœnitentiæ, quæ eſt abſolutio. 99
ART. I. *Quænam ſit forma abſolutionis?* ibid.
II. *Quandonam conferri poſſit abſolutio ſub conditione, aut differri?* 102
III. *Expediuntur reliqua ad abſolutionem ſpectantia.* 104

QUÆSTIO VIII.

De Miniſtro Sacramenti Pœnitentiæ. 105
ART. I. *De Juriſdictione ordinaria, ac delegata Confeſſarii.* ibid.
II. *De Juriſdictione dubia, probabili, & in articulo mortis.* 111
III. *De Approbatione in Confeſſario requiſita.* 115
IV. *De Prudentia, Probitate, & Scientia in Confeſſario requiſita.* 117
V. *De Obligationibus Confeſſarii in ipſa Sacramenti adminiſtratione.* 118

QUÆSTIO IX.

De Caſibus reſervatis. 124
ART. I. *Quinam poſſint reſervare caſus?* ibid.
II. *Quænam peccata cadant ſub reſervationem?* 126
III. *De iis, qui ſubjacent reſervationi.* 131
IV. *Quinam poſſint abſolvere a reſervatis, & quomodo?* 135

QUÆSTIO X.

De Sigillo Confeſſionis. 139
ART. I. *De Obligatione Sigilli Sacramentalis.* 140
II. *De Materia ſigilli Sacramentalis.* 142
III. *Quoſnam obliget Sigillum?* 144
IV. *An poſſit aliquando Confeſſarius uti notitia habita in Confeſſione?* 145

QUÆSTIO XI.

De Indulgentiis. 149
ART. I. *Quid, & quotuplex ſit Indulgentia?* ibid.
II. *De Effectibus Indulgentiæ.* 151
III. *Quiſnam poſſit Indulgentias concedere?* 153
IV. *Quænam cauſa requiratur ad legitimam Indulgentiarum conceſſionem?* 154
V. *De diſpoſitione ad Indulgentiam lucrandam requiſita.* 155

CUR-

CURSUS THEOLOGICO-MORALIS

Ad uſum Tyronum elucubratus.

DE POENITENTIÆ SACRAMENTO:

PARS SEXTA.

PROOEMIUM.

POENITENTIA, ſuaviſſimum miſeris nomen, dicata prius fuit a Deo in Paradiſo voluptatis, ut inciperet eſſe virtus; deinde a Chriſto Domino noſtræ ſalutis vindice in Paradiſo Eccleſiæ conſecrata, ex virtute facta eſt Sacramentum. Quatenus eſt Sacramentum, Pœnitentia eſt Signum ſenſibile, ſeu cæremonia ſacra a Chriſto Domino inſtituta, qua aliquis confitetur peccata commiſſa poſt Baptiſmum Sacerdoti habenti juriſdictionem, cum debito dolore, & propoſito emendationis, ab eoque abſolutionem recipit, impoſita ſalutari pœna: Quatenus vero eſt Virtus, importat non ſolum reſipiſcentiam, hoc eſt mutationem conſilii, & vitæ novitatem, ſed etiam triſtitiam, & dolorem de peccato, quo quis in ſe ipſo punit, ac vindicat commiſſa flagitia: Quod patet tum a nominis etymologia; Pœnitentia enim ex Auguſt. eſt quaſi Pœnæ tenentia, & ex Iſidoro, quaſi Punientia; tum etiam ex uſu Sacræ Scripturæ, & omnium Doctorum, qui in hoc ſenſu pœnitentiam uſurpant; ut Lucæ 10. *Si in Tyro, & Sidone facta eſſent virtutes, quæ factæ ſunt in te, olim in cilicio, & cinere pœnitentiam egiſſent.* Unde Gregorius lib. 34. in Evangelia ait: *Pœnitentiam agere eſt, & perpetrata mala plangere, & plangenda non perpetrare.* Et ipſe Ovidius lib. 1. de Ponto.

Pœnitet, oh ſi quid miſerorum creditur ulli!
Pœnitet, & facto torqueor ipſe meo:
Cumque ſit exilium, magis eſt mihi culpa dolori,
Eſtque pati pœnam, quam meruiſſe minus.

De pœnitentia ut virtute fuſe agunt Scholaſtici: Theologi vero morales obiter de ea diſputant, cum de dolore requiſito ad Sacramentum pœnitentiæ, plenam tractationem inſtituentes de Pœnitentia, ut Sacramento; quod a Conciliis, & Patribus variis nominibus appellatur; Dicitur enim Lavacrum animarum, ſecunda purgatio, Reconciliatio, Baptiſmus Iterabilis, ſecunda poſt naufragium deperditæ gratiæ tabula; quibus, & aliis nominibus ſatis exprimitur ejus præſtantia, ac ſumma neceſſitas: ſcopus itaque hujus tractatus erit, Miniſtros Eccleſiæ erudire ad rectam hujus Sacramenti adminiſtrationem.

Quare primo quæremus Eſſentiam metaphyſice, ac phyſice conſideratam, Inſtitu-

ſtitutionem, & Effectus Sacramenti Pœnitentiæ. Secundo, quænam ſit ejus materia remota? Tertio agemus de prima parte materiæ proximæ, quæ eſt Dolor. Quarto de ſecunda parte materiæ proximæ, quæ eſt Confeſſio. Ubi ſpeciatim quinto loco agemus de Confeſſionis integritate. Sexto de Satisfactione, quæ pars eſt integralis hujus Sacramenti. Septimo de ejuſdem forma, quæ eſt Abſolutio. Octavo multa quæremus de Miniſtro, præſertim quænam ſcientia, approbatio, & juriſdictio in eo requiratur? Nono, de Caſibus reſervatis; Decimo, de Sigillo Confeſſionis; Ac demum nonnulla huc pertinentia dicemus de Indulgentiis.

QUÆSTIO PRIMA.

De Eſſentia, Inſtitutione, & Fructu Sacramenti Pœnitentiæ.

SIgillatim diſcutiemus primo eſſentiam hujus Sacramenti, cum metaphyſicam quæ eſt ejus definitio, tum phyſicam, quæ conflatur ex materia, & forma: Deinde ejus inſtitutionem; ac demum finem, & fructus, quos operatur.

ARTICULUS I.

De Eſſentia hujus Sacramenti.

I. Sacramentum Pœnitentiæ metaphyſice conſideratum quid ſit?

II. Quid importet conſideratum phyſice?

III. Quænam Sacramenti hujus pars ſignificet, & cauſet gratiam?

IV. Quomodo actus pœnitentiæ gratiam remiſſivam peccati ſignificare, & efficere poſſint?

V. Contritio, quamvis inſenſibilis de ſe, adhuc poteſt conſtituere Sacramentum ſenſibile; Et quid de intentione Miniſtri?

VI. Quomodo ſatisfactio ad Sacramenti hujus conſtitutionem pertineat?

VII. Num Satisfactio ſignificet gratiam peccati remiſſivam, an ſolius pœnæ remiſſionem?

I. SIcut eſſentia E. G. Hominis alia eſt Metaphyſica conſtituta per genus, & differentiam tamquam per partes metaphyſicas, & ſic dicitur eſſe Animal rationale: Alia eſt phyſica conſtituta per materiam, & formam tanquam per partes phyſicas, & ſic dicitur eſſe compoſitum conſtans ex corpore, & anima rationali: ita Sacramenti Pœnitentiæ eſſentia alia eſt Metaphyſica conſtituta per genus, & differentiam, alia pariter phyſica conſtituta per materiam, & formam.

Quæritur itaque primo, Quænam ſit definitio, ſeu Metaphyſica eſſentia hujus Sacramenti per genus & differentiam conſiderati?

Reſpondeo, Sacramentum pœnitentiæ definiri *Signum ſenſibile ſignificans, & conferens gratiam ſanctificantem, inſtitutum a Chriſto Domino per modum judicii ad remittenda peccata poſt baptiſmum commiſſa:* In quantum eſt ſignum ſenſibile efficax gratiæ, convenit cum reliquis Sacramentis; in quantum vero inſtitutum per modum judicii, differt ab aliis. Brevius tamen definiri poteſt, *Sacramentum judicialis reconciliationis poſt baptiſmum.*

II. Quæritur ſecundo; An Sacramentum pœnitentiæ ſuam habeat eſſentiam phyſicam, nempe compoſitionem ex materia, & forma, tanquam ex partibus phyſicis? Et quænam illæ ſint?

Reſpondeo, Hanc etiam eſſentiam competere huic Sacramento: Sicut enim reliqua Sacramenta conſtant ex materia, ſeu parte magis determinabili, & forma, ſeu parte magis determinativa, ut docent Concilia: ita pariter Sacramentum Pœnitentiæ. Eſt autem diſtinguenda in omnibus Sacramentis materia proxima, ſeu ex qua, a remota, ſeu circa quam. Nam in baptiſmo, exempli gratia, aqua dicitur materia remota, ablutio vero materia proxima, & verba illa, *Ego te baptizo, &c.* ſunt forma talis Sacramenti; Eodem pacto in Sacramento pœnitentiæ materia remota ſunt peccata; materia vero proxima communiter cenſentur eſſe actus pœnitentis, ſcilicet Con-

Confeſſio doloroſa, ſeu dolor, & confeſſio, quibus additur ſatisfactio, tamquam pars integralis, non eſſentialis: Forma autem ſunt verba Sacerdotis dicentis, *Ego te abſolvo, &c.* Conſtat hoc ex Trident. ſeſſ. 14. cap. 3., ubi aperte docemur, verba miniſtri eſſe formam hujus Sacramenti. Et quamvis actus pœnitentis dicantur a Concilio eſſe *quaſi materia*, non vero materia; hinc tamen ſolum infertur, (ut explicat Catechiſmus de Sacramento pœnitentiæ cap. 4.) quod materia hujus Sacramenti non ſit aliquod elementum, ut in baptiſmo eſt aqua, in confirmatione oleum, &c. non vero quod actus pœnitentis non ſint propria materia Sacramentalis; quandoquidem analogicam ſimilitudinem dicunt ad materiam phyſicam, eo pacto, quo verba Miniſtri ratione ejuſdem analogiæ dicuntur proprie forma.

Hinc ſequitur, Sacramentum pœnitentiæ, phyſice conſideratum, optime definiri, quod ſit *Compoſitum artificiale, ſeu morale conſtans ex actibus pœnitentis, & verbis Sacerdotis inſtitutis ad ſignificandam, & conferendam gratiam remiſſivam peccati poſt baptiſmum commiſſi per modum judicii.*

III. Diſputant Scholaſtici, cuinam parti competat ſignificare, & cauſare gratiam? Scot. in 1. diſtinct. 16. cenſet, ſoli formæ id competere; unde per Scot. ſola forma, ſeu verba Miniſtri, adæquate conſtituit hoc Sacramentum. Gabriel vero cenſet, confeſſionem, & abſolutionem, quæ ſunt ſigna ſenſibilia, conſtituere hoc Sacramentum: contritionem vero, utpote inſenſibilem, eſſe ſolummodo requiſitum. Sed communior, & verior ſententia docet, contritionem, & confeſſionem eſſe materiam, & compartem hujus Sacramenti, quæ ſignificat, & cauſat gratiam, non ſecus ac forma; ſatisfactionem vero eſſe partem integralem; quia per ſatisfactionem quamvis non conſtituatur eſſentialiter, certe perficitur, & integratur judicium, & per illam remittitur pœna temporalis.

Diſputant etiam Scholaſtici de intentione requiſita in miniſtro ad conferendum Sacramentum Pœnitentiæ: num ſit merum requiſitum, an vero pars conſtitutiva Sacramenti? Et nonnulli docent, eſſe merum requiſitum; (non ſecus ac eſt merum requiſitum eſſentiale in Pœnitente intentio ſuſcipiendi Sacramentum) atque adeo nullo pacto cauſare gratiam, ſicut cauſatur a qualibet parte conſtitutiva Sacramenti. Probabilius tamen recentiores docent, conſtituere actum judicialem, atque adeo ipſum Sacramentum; Quod fuſe nos proſecuti ſumus in Curſu Theologico part. 7. diſput. 1. quæſt. 1. art. 3.

IV. Oppones primo. Quod eſt materia proxima hujus Sacramenti, debet ſignificare, & cauſare gratiam ſanctificantem; ſed actus pœnitentis, ſcilicet contritio, confeſſio, & ſatisfactio non poſſunt ſignificare, & cauſare gratiam ſanctificantem; ergo non ſunt materia proxima, ſed merum requiſitum; atque adeo ſola forma, ſeu abſolutio conſtituit hoc Sacramentum. Major patet, quia Sacramentum eſt ſignum practicum gratiæ; ergo quælibet pars Sacramenti debet eſſe ſignum practicum gratiæ; ſed materia proxima eſt pars Sacramenti; ergo debet eſſe ſignum practicum gratiæ. Minor itaque probatur, & quidem quod actus pœnitentis non ſignificent gratiam, videtur perſpicuum; nam tota ſignificatio gratiæ remiſſivæ peccati habetur in verbis abſolutoriis: Deinde quod neque producant gratiam actus pœnitentis, ſuadetur, tum quia quando producitur gratia Sacramentalis, non eſt actu confeſſio; & ſæpe nec contritio, quæ præfuit; Tum etiam quia, ſi actus pœnitentis producerent gratiam, pœnitens diceretur ſibi remittere peccata, & miniſtrare Sacramentum pœnitentiæ, quod eſt falſum; cum hoc ſit ſolius Miniſtri.

Reſpondeo primo, nego majorem cum Ferrarienſi, Capreol., & aliis; ſicut enim homo eſt rationalis, quin ſingulæ partes hominis ſint rationales, cum materia non diſcurrat; & homo videt, non tamen ſingulæ partes hominis, ſed ſolus oculus: ita Sacramentum eſt ſignum practicum gratiæ, etiamſi non ſignificent, & cauſent gratiam ſingulæ partes Sacramenti.

Reſpondeo ſecundo, omiſſa majore, nego minorem. Ad primam probationem dico, quod quamvis abſolutio magis explicite ſignificet gratiam remiſſivam peccati, tamen illam etiam ſignificant actus pœnitentis; quia ſicut per illos peccator ex parte ſua ſe diſponit ad obtinendam remiſſionem peccati; ita illis ſignificatur aliquo pacto ipſa remiſſio peccati, quam Deus concedit bene ſe diſponenti. Ad ſecundam probationem dico, actus Pœnitentis cauſare gratiam moraliter, non phyſice, ſi non coexiſtant cum verbis Sacerdotis; ſicut Baptiſmus cum peccato ſuſceptus, recedente fictione, moraliter, non phyſice cauſat gratiam ſuam.

A 2 Ad

Ad id, quod ultimo loco additur, dico, quod cum actus pœnitentis concurrant ad productionem gratiæ per conjunctionem cum forma a Miniſtro prolata, idcirco ſoli Miniſtro tribuitur adminiſtratio Sacramenti, & productio gratiæ. Patet hoc in Sacramento Ordinis, in quo contactus ſuſcipientis eſt materia proxima productiva gratiæ; quia tamen contactus cauſat gratiam per conjunctionem cum forma Sacramenti a Miniſtro prolata, idcirco ſoli Miniſtro tribuitur collatio Sacramenti Ordinis. Quare univerſim qui ponit partem materialem Sacramenti, non dicitur illud conficere, aut miniſtrare; ſicut qui conficit lignum, quod eſt pars materialis ſtatuæ, non dicitur ſtatuam conficere; & qui conficit panem conſecrandum, quamvis ponat ſpecies euchariſticas productivas gratiæ, non dicitur tamen Sacramentum Euchariſtiæ conficere: ſolus igitur Sacerdos, qui ponit formam Sacramenti, illud conficit, & miniſtrat; quia ponendo formam, elevat materiam præſuppoſitam ad rationem Sacramenti.

V. Oppones ſecundo; Intentio Miniſtri cum non ſit ſignum ſenſibile, non eſt materia proxima juxta multorum ſententiam, nec conſtituit Sacramentum, quod eſt ſignum ſenſibile, ſed eſt merum requiſitum: ergo neque contritio erit materia proxima, cum pariter ſit inſenſibilis.

Reſpondeo, tranſmiſſo antecedente, nulla eſt conſequentia; Diſparitas eſt, quia Tridentinum eodem modo loquitur de confeſſione, ac de contritione, dicit enim ſeſſ. 14. cap. 3. *Sunt autem quaſi materia hujus Sacramenti ipſius pœnitentis actus, nempe contritio, confeſſio, & ſatisfactio*; ergo ſicut confeſſio, ita contritio Sacramentum conſtituunt: Et quamvis contritio non ſit ſignum ſenſibile, fit tamen ſenſibilis per accidens, videlicet per confeſſionem; non ſecus ac in matrimonio conſenſus conjugum conſtituentes Sacramentum redduntur ſenſibiles per ſigna externa; & in Sacramento Euchariſtiæ corpus Chriſti Domini fit ſenſibile, & demonſtrabile per ſpecies euchariſticas: Contra vero intentio Miniſtri licet poſſet etiam reddi ſenſibilis per ſigna externa; at quia non liquido conſtat, quod ſit collativa gratiæ, & Sacramentum conſtituat, ideo putant nonnulli, quod ſit merum requiſitum.

VI. Oppones tertio; Satisfactio conſequitur abſolutionem; ergo non poteſt eſſe pars materialis hujus Sacramenti. Materia enim præcedit, non ſequitur formam.

Reſpondeo, Satisfactionem pertinere adhoc Sacramentum, tamquam partem mate rialem integralem, non eſſentialem; poteſt autem pars materialis integralis conſequi formam, & totum conſtitutum ex partibus eſſentialibus, ut dentes conſequuntur ad hominis conſtitutionem; Quare ſicut poteſt dari homo conſtitutus per corpus, & animam, quæ ſunt partes eſſentiales, etiamſi careat dentibus, aut aliquo brachio, quod eſt pars integralis; ita poteſt dari Sacramentum pœnitentiæ eſſentialiter conſtitutum per contritionem, confeſſionem, & abſolutionem, antequam pona tur ſatisfactio.

Dubium hic eſt, Utrum ſatisfactio participet rationem Sacramenti per hoc, quod ſit ſignum practicum gratiæ, an vero per hoc, quod ſit ſignum practicum duntaxat remiſſionis pœnæ? cum enim Sacramentum pœnitentiæ ſit remiſſivum culpæ ſimul, & pœnæ, videtur ſatis eſſe, ut ſatisfactio dicatur participare rationem hujus Sacramenti, & eſse pars integralis illius, ſi ſolum ſignificet, & cauſet remiſſionem pœnæ.

Reſpondeo, Satisfactionem probabiliter ex opere operato conferre etiam gratiam, & non dumtaxat remiſſionem pœnæ, ut docet D. Thom. quæſt. 90. art. 2. ad 2., ubi ſic habet: *Dicendum, quod ſatisfactio confert gratiam, prout eſt in propoſito, & auget eam, prout eſt in executione*. Quare ex D. Thoma propoſitum ponendi ſatisfactionem, quod præcedit abſolutionem Sacerdotis, confert gratiam, una cum contritione, (in qua illud includitur) confeſſione, & abſolutione; & deinde, quando ponitur ſatisfactio, habetur ex opere operato novum incrementum gratiæ habitualis. Dicitur autem in contritione includi propoſitum exequendi pœnitentiam a Confeſſario impoſitam; quia contritio, præter dolorem de peccato, includit propoſitum non peccandi de cætero, atque adeo exequendi, quod citra culpam omitti non poteſt, ut eſt pœnitentia injuncta. Sed hac de re fuſius agemus quæſt. 6. cum de Satisfactione Sacramentali.

AR-

ARTICULUS II.

De Inſtitutione hujus Sacramenti.

I. Inſtituit Chriſtus Dominus hoc Sacramentum pro ſolis fidelibus.
II. Quandonam illud inſtituerit?
III. Num poteſtas in Corpus Chriſti verum includat poteſtatem in Corpus Chriſti myſticum, ita ut habens poteſtatem conſecrandi habeat etiam poteſtatem abſolvendi?
IV. Inſtitutum fuit hoc Sacramentum ad modum judicii; & quare?
V. Licet Sacerdos mutus non poſſit abſolvere, pœnitens tamen mutus, ac ſurdus abſolvi poteſt.
VI. In quo ſenſu dicatur Confeſſarius poſſe peccatorem ligare, & peccata retinere?
VII. In quo differat a Sacramento Pœnitentiæ Baptiſmus?

I. QUæritur primo, An Sacramentum pœnitentiæ ſit a Chriſto Domino inſtitutum?

Reſpondeo affirmative: & definitur a Trident. ſeſſ. 14. contra quamplures hæreticos. Colligitur autem inſtitutio hujus Sacramenti ex illis verbis Joan. 20. *Inſufflavit, & dixit eis: Accipite Spiritum Sanctum; quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta ſunt.* Ex quibus verbis duo habentur, quæ pertinent ad hujus Sacramenti conſtitutionem. Primum eſt promiſſio infallibilis gratiæ juſtificantis, qua peccata remittuntur in præſenti ordine. Secundum eſt ſignum ſenſibile, & ritus externus a Chriſto Domino inſtitutus, cui annectitur gratiæ productio; Cum enim Chriſtus Dominus dederit poteſtatem hominibus remittendi peccata, debuit inſtituere, ut id fieret humano modo, hoc eſt ſigno aliquo ſenſibili, tum ex parte ejus, qui remittit, quod habetur per abſolutionem, tum ex parte ejus, cui remittuntur, quod habetur per doloroſam confeſſionem; Sic enim remiſſio fit convenienti modo, & confertur tantum ei, qui cognoſcitur eſse diſpoſitus. Quamvis enim poſſit Miniſter Sacramenti decipi, ſi pœnitens vere non ſit animo diſpoſitus, prout ore profitetur; at quia Sacramentum hoc adminiſtrandum eſt inter homines, debuit ſatis eſſe prudens judicium, quod pœnitens ſit diſpoſitus, ut poſſit ei Sacramentum conferri.

Congruentia talis inſtitutionis ex eo habetur; quia cum homines facile poſt Baptiſmum in peccata labantur, congruum fuit inſtituere Sacramentum, per quod ea expiarentur. Quod advertit Trident. ſeſſ. laud. dicens: *Si regenerati baptiſmate gratiam, & juſtitiam perpetuo conſervaſſent, non fuiſſet opus, aliud Sacramentum inſtitui; ſed quia Deus cognovit figmentum noſtrum, ideo illis vitæ remedium contulit, qui ſeſe poſtea in peccati ſervitutem tradidiſſent.*

Dices: Verba illa Joan. 20. *Quorum remiſeritis peccata, &c.* ſunt verba univerſalia; quippe etiam ad Infideles extenduntur, reſpectu quorum non eſt inſtitutum Sacramentum pœnitentiæ: ergo ex iis verbis colligi non poteſt, quod ſit inſtitutum Sacramentum pœnitentiæ reſpectu fidelium.

Reſpondeo, verba illa tum a Trident. loc. laudato, tum a Patribus intelligi communiter de remiſſione peccatorum poſt Baptiſmum; Et quidem jure merito; nam illis verbis ſignificatur poteſtas judicialis, quæ ſit poteſtas non ſolum remittendi, ſed etiam retinendi peccata; unde debet præcedere eorum confeſſio, & quidem doloroſa, ut poſſit rationabiliter, impoſita pœna, conferri abſolutio; Hæc autem poteſtas non poteſt exerceri, niſi relate ad peccata poſt Baptiſmum, quandoquidem ante Baptiſmum non ſubjacent homines huic judicio Sacramentali, dicente Apoſtolo 1. ad Corinth. 1. *Quid ad me de iis, qui ſunt foris, judicare?* ergo ex iis verbis bene colligitur inſtitutio hujus Sacramenti ſecundum ſingulas ſuas partes. Quod ſi verba illa intelligantur univerſalius de poteſtate remittendi peccata tam Fidelibus, quam Infidelibus, ut videntur aliqui Sancti Patres explicare, dicendum eſſet, ibi Chriſtum Dominum utriſque remiſſionem peccatorum promiſiſse, non tamen eodem modo conferendam, ſed Infidelibus per Baptiſmum, Fidelibus vero per Sacramentum pœnitentiæ.

II. Quæritur ſecundo, quandonam Chriſtus Dominus Sacramentum pœnitentiæ inſtituerit?

Armacanus putat, Chriſtum Dominum illud inſtituiſse Matth. 10., & Luc. 7., quando Apoſtolos miſit ad prædicandum; quia tunc contulit illis apoſtolicam dignitatem, ad quam ſpectat poteſtas hæc judicialis. Alii putarunt in nocte cœnæ fuiſse inſtitutum: quando enim data eſt Apoſtolis poteſtas ſupra corpus verum Chriſti Domini, data videtur pariter eſse poteſtas ſupra corpus myſticum, videlicet ſupra Eccle-

ſiam, cum videantur iſtæ duæ poteſtates invicem connexæ.

Sed Trident. ſeſs. 14. hæc habet: *Dominus Sacramentum pœnitentiæ tunc præcipue inſtituit, cum a mortuis excitatus inſufflavit in diſcipulos ſuos dicens: Accipite Spiritum Sanctum: quorum remiſeritis peccata, &c.* Ubi notandum ly *præcipue*; quia quamvis in nocte cœnæ dando poteſtatem Apoſtolis ſupra corpus ſuum verum, dederit pariter aliquo modo poteſtatem ſupra corpus ſuum myſticum, atque adeo initialiter, & aliquo modo inſtituerit Sacramentum pœnitentiæ; at ritum omnem talis Sacramenti vere poſt Reſurrectionem inſtituit; Quando enim Deus dedit poteſtatem remittendi, & retinendi peccata, tunc pariter inſtituit modum, quo remitti debeant, ſcilicet audiendo confeſſionem doloroſam, imponendo pœnam debitam; & per ſententiam declaratoriam abſolvendo, ut ſic humano, & convenienti modo remitterentur.

III. Voluit quidem Chriſtus Dominus, ut cui confertur poteſtas in corpus ſuum verum, conferatur pariter poteſtas in corpus myſticum, atque adeo ut quilibet Sacerdos poſſit abſolvere; At iſtæ duæ poteſtates ſunt inter ſe ſeparabiles, nec ſe includentes; etenim ſi Epiſcopus poſtquam Sacerdotes ordinavit, moriatur, antequam conferat illis poteſtatem abſolvendi, in hoc caſu tales Sacerdotes abſolvendi poteſtatem probabilius non haberent, niſi alius Epiſcopus demortui defectum ſuppleret, ut notat Suar., & alii communiter contra Valent., & alios relatos a Dian. part. 3. tract. 4. de Sacram. reſol. 187. Quia tamen ſententia laudata Valentiæ, & aliorum, ut notat idem Dian., ſuam habet probabilitatem, idcirco ſi contingeret caſus, quod Epiſcopus poſt collatam poteſtatem conſecrandi ſtatim in diſcrimine vitæ poneretur, & abſolutionem peteret, ſi alius Sacerdos deeſſet, poſſet, ac deberet abſolutio conferri ſub conditione a nuper ordinatis, qui probabiliter haberent poteſtatem ſupra corpus myſticum Chriſti, atque adeo poteſtatem abſolvendi, poſito quod habuerint poteſtatem ſupra corpus Chriſti reale, ſeu poteſtatem conſecrandi.

IV. Ex dictis deducitur primo, Sacramentum pœnitentiæ inſtitutum eſſe per modum judicii, & tribunalis, ut idem Trident. obſervat; ſicut enim in judicio forenſi ante ſententiam præcedere debet accuſatio, ita in foro Sacramentali pœnitens, qui eſt Reus, eſt ſuimet accuſator, & teſtis; Sacerdos vero, qui eſt judex, audita accuſatione, & probatione, ſententiam profert abſolutionis, imponendo pœnam. Congruum autem fuit in Republica dari hoc tribunal; primo, ne facilitate veniæ facilius in peccata fideles labantur, ſi abſque rigore juſti judicii peccata remitterentur, eo modo, quo remittuntur in Baptiſmo; nam, ut advertit Riccard., quicquid ab infideli committitur, velut ignoranter committitur, cum ignoret peccati pondus perpendere; neſcit enim illud expiari non poſſe, niſi per mortem Filii Dei: Contra vero fideles dicuntur ab Apoſtolo ad Hebræos 10. voluntarie peccare, ideſt non ex ignorantia, ſed poſt acceptam notitiam veritatis; & ideo non adeo de facili, ſed cum aliquali rigore judicii debuit iis concedi condonatio: Secundo, ut divina erga nos commiſeratio, & merita Chriſti commendentur, dum judicium divinum in hoc Sacramento in humanum quodammodo commutatur, gerente homine in illo vices Dei vindicis: Tertio, ut plenior habeatur peccatorum expiatio, & facilius non ſolum inferni, ſed purgatorii etiam pœnæ vitentur.

V. Deducitur ſecundo, quare non ſit neceſſe ad remiſſionem peccatorum in hoc Sacramento, ut abſolutio audiatur a pœnitente, eſto verbis ſenſibilibus ea conferri debeat; (ita ut Sacerdos mutus abſolvere non poſſit, ut dicemus quæſt. 7.) Accidere enim poteſt ut pœnitens poſt inceptam confeſſionem ſenſibus deſtituatur; tunc autem vere abſolvitur; ſicut etiam ſi abſolutio proferatur ſubmiſſa voce, ita ut a pœnitente diſtante non audiatur, aut ſi pœnitens ſit ſurdus. Et ratio eſt, quia Sacramentum hoc non eſt inſtitutum ad modum contractuum, vel donationis, in quibus requiritur, ut donatio, vel contractus ſciatur, audiatur, & acceptetur; Unde ſi creditor liberaliter donet, ſeu remittat debitum etiam verbis externis, ita tamen, ut debitor id ignoret, nec alius ejus nomine remiſſionem acceptet, talis remiſſio eſt nulla, & revocabilis ad libitum, perinde quaſi eſſet mere interna: Et ſimiliter in contractu matrimonii, ſi alter conjux conſenſum præſtet, & ſtatim dormiat, alter vero priori dormienti reſpondeat, conſenſum exprimendo, matrimonium non eſt validum. Cum autem Sacramentum pœnitentiæ inſtitutum ſit ad modum judicii, & in judicio non requiratur ad validitatem ſententiæ, ut quando profertur, intelligatur, & audiatur a Reo, maxime ſi ſententia ſit abſolu-

ſolu-

ſolutoria; ſed ſatis eſt, ut proferatur cum debita ſolemnitate, ut proinde ſi tempore ſententiæ abſolutoriæ Reus uſum rationis amittat, valide ſit abſolutus; idcirco hoc etiam habetur in judicio Sacramentali, in quo etiam eſt ſua ſolemnitas, dum pœnitens gerit perſonam Rei, accuſatoris, & teſtis, Confeſſarius vero perſonam Judicis, & Notarii, qui fidem faciat de ſententia prolata.

Deducitur tertio, Sacramentum hoc, ut rite exerceatur, requirere poteſtatem non ſolum Ordinis, ſed etiam juriſdictionis, ut definit Trident. cap. 7. Et ratio eſt, quia judicium exerceri non poteſt, niſi in ſubditum, erga quem juriſdictio habeatur vel ordinaria, vel delegata.

VI. Deducitur ultimo, duplicem veluti actum exerceri poſſe a Miniſtro hujus Sacramenti, videlicet remittere, & retinere peccata, ſeu ſolvere, & ligare. Prior actus eſt poſitivus, cum ſit vera remiſſio, & abſolutio per gratiæ juſtificantis infuſionem, quæ nomine Chriſti principaliter remittentis a Miniſtro, tamquam inſtrumento confertur pœnitenti. Poſterior actus aliquando eſt negativus, quatenus poteſt Sacerdos negare abſolutionem, & ſic retinere peccata, quod eſt ligare negative, ſeu non abſolvere, ut explicat D. Th., & alii; ſicut Deus dicitur obdurare, & excæcare negative, ſcilicet ſubtrahendo auxilia, & lumen ſupernum indebitum: Aliquando vero eſt poſitivus, quatenus poteſt Sacerdos obligare pœnitentem ad ſatisfactionem Sacramentalem, ut docet Trident. cap. 8. Præterea eſt pariter poſitivus, quatenus poteſt Sacerdos, ſi habeat juriſdictionem debitam, excommunicare, & aliis cenſuris ligare, & Sacramentorum ſuſceptionem impedire.

VII. Quæritur ultimo, An, & quomodo Sacramentum pœnitentiæ differat a Sacramento Baptiſmi?

Reſpondeo, differre, ut definitum eſt a Trident. loc. citat. contra Lutheranos dicentes, Baptiſmum per ſui memoriam fidem excitare, & per fidem peccata delere, juxta illud Chriſti Domini, *Qui crediderit, & baptizatus fuerit, ſalvus erit*. Conſtat autem eorum diſcrimen, quia diverſam habent materiam, & formam, & diverſum ritum; Siquidem Baptiſmus fit per modum regenerationis, Pœnitentia per modum judicii, & reconciliationis: Habent etiam diverſos fines, & effectus, quia ille inſtitutus eſt ad tollendum originale, & actualia peccata, quæ cum illo reperiuntur; hæc vero ad tollenda peccata actualia poſt Baptiſmum.

Dices: Baptiſmus ſæpe a SS. Patribus appellatur baptiſmus pœnitentiæ: ergo iſta duo confunduntur.

Reſpondeo, Baptiſmum ſic appellari, quia adulti antequam ad Baptiſmum accedant, debent actus pœnitentiæ præmittere, ut dicitur Actor. 2., non quia iſta non ſint Sacramenta diverſa.

ARTICULUS III.

De Effectibus Sacramenti Pœnitentiæ.

I. Recenſentur ſeptem hujus Sacramenti effectus.

II. Cur non poſſit in hoc Sacramento unum mortale ſine alio remitti; poſſint vero venialia remitti diviſibiliter?

III. Multis aliis viis venialia remitti poſſunt; præſertim per Sacramentalia.

IV. Quænam pœna in hoc Sacramento remittatur, remiſſa culpa?

V. Num omnia merita præterita per remiſſionem culpæ reviviſcant?

VI. Num etiam demerita vi Pœnitentiæ deleta per ſubſequens peccatum redeant.

I. PRæcipuus Sacramenti Pœnitentiæ fructus eſt juſtificatio peccatoris, & reconciliatio ejuſdem cum Deo offenſo, ut loquitur Trident. cap. 3., quam tamen confert Sacramentum penitentiæ ex opere operato, ad differentiam contritionis, quæ illam cauſat ex opere operantis. Eſt autem juſtificatio ex Trident. ſeſſ. 6. cap. 7. *non ſola peccatorum remiſſio, ſed & ſanctificatio, & renovatio interioris hominis per voluntariam ſuſceptionem gratiæ, & donorum*. Unde inter effectus Sacramenti penitentiæ numerantur: Primo, remiſſio mortalium per infuſionem gratiæ ſanctificantis: Secundo, remiſſio etiam venialium: Tertio, commutatio penæ æternæ in temporalem: Quarto, reviviſcentia præcedentium meritorum, ſeu gratiæ deperditæ reſtitutio: Quinto vivificare Sacramenta ficte ſuſcepta; nam quando quis Sacramentum, verbi gratia, Matrimonii, vel Confirmationis, &c. ſuſcepit ficte, ſeu cum obice, tunc accedente Sacramento Pœnitentiæ cum attritione, confertur una cum gratia ſanctificante propria hujus Sacramenti pariter gratia propria Sacramenti Matrimonii, ſeu Confirmationis: Sexto, pax, & tranquillitas animi, quæ ex

Trident. cap. 3. in percipientibus devote hoc Sacramentum conſequi ſolet cum vehementi ſpiritus conſolatione : Septimo, gratia Sacramentalis propria talis Sacramenti, quæ importat auxilium quoddam ſpeciale divinæ aſſiſtentiæ, quo præſervatur pęnitens a peccatis, & facilius in juſtitia perſeverat, ut loquitur Trident. cap. 1. Circa hæc autem

II. Quæritur primo, An poſſit in hoc Sacramento unum mortale ſine alio remitti ?

Reſpondeo, neque in Sacramento, neque vi contritionis extra Sacramentum id fieri poſſe in præſenti providentia : eſto id fieri poſſet de potentia Dei abſoluta : Ratio eſt, quia peccatum mortale in præſenti ordine remittitur per infuſionem gratiæ, quæ eſt participatio divinæ naturæ, redditque hominem Dei filium adoptivum, amicum, & hæredem; unde fit, ut ſit incompoſſibilis cum quolibet mortali, & conſequenter impoſſibile eſt, unum mortale ſine alio remitti. Quare ex Trident. cap. 5. in hoc Sacramento non ſolum remittuntur peccata clavibus ſubjecta, ſed etiam inculpabiliter oblita, & ex legitima cauſa omiſſa: Quamvis peccata in Confeſſione expoſita remittantur directe, cum judicialis ſententia cadat ſuper illa : peccata vero non ſubjecta clavibus tantum per accidens, & indirecte, ſeu ratione gratiæ, quæ vi Sacramenti infunditur, & eſt incompoſſibilis cum quolibet mortali: Hinc remanet obligatio ſubjiciendi ea clavibus, ut directe, & per ſe abſolvantur.

Quæritur ſecundo, Utrum ſaltem poſſit in hoc Sacramento unum veniale ſine alio remitti?

Reſpondeo, poſſe; cum non militet eadem ratio de venialibus, ac de mortalibus; Hæc enim ſunt incompoſſibilia cum gratia præſentis ordinis; unde ſi tollitur unum mortale, tolluntur & omnia; illa vero ſunt cum gratia compoſſibilia; Unde fit, ut ſi quis dolorem debitum habeat de uno veniali, puta de mendacio, & complacentiam habeat de alio, illud remittatur, hoc vero non : Quod ſi de uno habeat dolorem debitum, & de alio vel oblivionem, vel ſaltem non complacentiam, docent Suar. diſp. 12. ſect. 1. num. 9. Sot., Ledeſm. cum aliis, quod ex opere operato tum veniale expoſitum in confeſſione, tum etiam oblitum, imo & voluntarie non expoſitum condonetur, dummodo non ſit de eo complacentia, quæ eſt obex gratuitæ remiſſioni. Alii tamen probabiliter cenſent ſolum remitti venialia expoſita, & oblita, non vero quæ voluntarie non exponuntur. Alii demum probabiliter etiam putant plura, aut pauciora venialia deleri pro majori, vel minori diſpoſitione pœnitentis, ut videre eſt apud Suar. loc. laud.; qui dicit, rem hanc eſſe incertam, & dubiam.

III. Quæritur tertio, quibus aliis mediis remitti poſſint venialia.

Reſpondeo cum Suar. diſp. 11. ſect. 3., & aliis : Primo per contritionem; ſi enim hæc ſatis eſt ad delenda mortalia extra Sacramentum, a fortiori delere poteſt venialia: Secundo, probabiliter per attritionem, etiam extra Sacramentum, quia attritio eſt averſio a culpa; quod ſi ſit ab homine juſto, videtur ſatis eſſe ad remiſſionem venialium, cum ſit ſatis in Sacramento ad remiſſionem mortalium; Ita Suar. loc. citat. contra Vaſq. Tertio probabile eſt, per quemcumque actum virtutis elicitum ab homine juſto tolli aliqua venialia, plura, vel pauciora pro perfectione, & intenſione talis actus : Et ratio eſt, quia juſtus per quemcumque actum virtutis meretur augmentum gratiæ, ſeu amicitiæ Dei, & gloriæ: ergo videtur ſufficienter ſic diſponi ad remiſſionem aliquorum venialium, quæ ſunt impedimentum ad gloriam, & minuunt fervorem charitatis, & amicitiæ: Sicut enim in humanis congruum eſt, ut per quodcumque obſequium remittatur amico aliqua leviſſima offenſa; ita pariter congruum eſt, ut Deus leviſſimas offenſas, quæ ſæpe ſunt imperfecte voluntariæ, remittat per quodvis obſequium, etiamſi non ſit formalis dolor illarum: Quarto, remittuntur venialia per uſum Sacramentalium, puta orationis dominicæ, vel orationis in templo conſecrato, Aquæ luſtralis, vel alterius ſacræ unctionis, quæ non ſit Sacramentum, comeſtionis panis benedicti, tunſionis pectoris, Confeſſionis generalis, (ſeu recitando Confiteor) eleemoſynæ, & benedictionis Epiſcopi, ſeu Abbatis conſecrati, quæ omnia verſu illo continentur.

Orans, tinctus, edens, confeſſus, dans, benedicens.

Verum quidem eſt, quod Sacramentalia hæc non habeant vim remittendi venialia ſine aliquo bono actu hominis exiſtentis in gratia; ſicut nec ſine bono actu habent univerſim vim remittendi venialia ipſa Sacramenta : At ſicut Sacramenta ex inſtitutione Chriſti Domini delent peccata ex opere operato; ita pariter Sacramentalia ex inſtitutione Eccleſiæ (quod con-

conſtat nobis ex traditione, & uſu fidelium) habent ex opere operato, ſeu ex ipſius Eccleſiæ impetratione excitare pios motus, & bonos actus, quibus remittantur nobis plura, aut pauciora venialia pro perfectione, & intenſione talium actuum. Excitant tamen pios hoſce motus infallibiliter, vel ſtatim, vel tempore a Deo præfixo, ut ſic Sacramentalia a non Sacramentalibus diſtinguantur, ut multi cenſent contra Con., & Perez.

Ultimo remittuntur venialia poſt ſeparationem animæ decedentis cum veniali non retractato, juxta D. Tho., Vaſq., & Suar. per condonationem extrinſecam, poſito perfectiſſimo actu elicito ab anima, tamquam conditione prærequiſita: Et ratio eſt, quia Deus non remittit peccatum ſine prævia diſpoſitione peccatoris; Ex alia parte poſt mortem non poteſt homo mereri augmentum gratiæ, & ſatisfacere; & ideo reatus culpæ venialis remitti debet poſt mortem per condonationem extrinſecam, non vero per infuſionem gratiæ nobis intrinſecæ, ſicut remittitur in hac vita.

IV. Quæritur quarto, An remiſſa culpa, remittatur & pęna?

Reſpondeo, certum eſſe ex Trident. ſeſſ. 6. cap. 14. remitti pœnam æternam, remiſſa culpa mortali; quia impoſſibile eſt Dei amicum habere jus ad gloriam æternam, & ſimul eſſe reum pœnæ æternæ; Non remitti tamen pœnam temporalem, ſic exigente tum juſtitia divina, ne relinquat culpam ſine vindicta; tum providentia, ne facilitas veniæ ſit homini occaſio peccandi. Remittitur quidem in baptiſmo pœna etiam temporalis; quia baptiſmus eſt regeneratio ſpiritualis delens omnem reatum præteritum. At per Sacramentum pœnitentiæ inſtitutum per modum judicii non ſemper tota pœna temporalis dimittitur iis, qui gratiæ Dei, quam acceperunt, ingrati Spiritum Sanctum contriſtaverunt, ut loquitur Trident.; alioquin fruſtra eſſent indulgentiæ, & ſuffragia. Aliquando tamen tanta poteſt eſſe intenſio contritionis, ut omnis omnino pœna remittatur: Etenim juxta communem Doctorum ſenſum, per dolorem pęnitentis aliquid etiam pœnæ tęmporalis remittitur: ergo ſi dolor pœnitentis ſit intenſiſſimus, & cæteroqui pœna temporalis debita uni mortali ſit modica, poterit in tali caſu ſimul remitti pęna æterna ex opere operato, & pœna temporalis ex opere operantis: Quod conſtat ex verbis Trident. dicentis, quod pęna temporalis non ſemper tota, ut in baptiſmo fit, dimittitur: ergo ſi non ſemper dimittitur tota, aliquando ſaltem tota dimittitur, ut in caſu prædicto. Cæterum ſicut in confeſſione mortalium ex opere operato non ſolum remittitur culpa, ſed etiam pœna æterna iis debita, remanente reatu pœnæ temporalis: ita in confeſſione venialium, ac mortalium olim remiſſorum videtur, quod ex opere operato non ſolum remittitur culpa venialium, ſed etiam aliquid pęnarum, quæ iis debentur; unde ſi accedat dolor intenſus, vi cujus ex opere operantis reliquum pœnæ debitæ evadatur, integer reatus pœnæ in hoc Sacramento extinguetur.

Hinc habes, duplicem deberi peccato mortali pęnam, alteram reſpondentem averſioni a Deo, & injuriæ Deo irrogatæ; alteram temporalem reſpondentem converſioni ad creaturas, & delectationi, propter quam homo Deum offendit: Unde eo major reſpondet pœna temporalis peccato, quo major fuit in illo voluptas, juxta illud Apocalypſis: *Quantum ſe glorificavit, & in deliciis fuit, tantum date illi tormentum, & luctum:* Hæc autem pęna reſpondens intenſioni voluptatis habitæ in peccato mortali erit æterna, ſi æternum culpa duret; erit vero temporalis, ſi reatus culpæ dimittatur.

Neque dicas, promitti pęnitentibus ſæpe in Scripturis, quod Deus adverſus illos non ſit amplius peccatorum recordaturus, ut Ezechiel. 32., & alibi: ergo remiſſa culpa, remittitur tota pœna.

Nam ſenſus ſcripturarum eſt, quod Deus non recordetur amplius peccatorum poſt pœnitentiam in ordine ad damnationem, non vero in ordine ad punitionem temporalem, quæ ſæpe pœnitentibus prodeſt, (ut profuit Davidi) tum quia dat anſam meritis; tum etiam quia, negata facilitate veniæ, tollitur, ut loquitur Trident., occaſio peccandi.

V. Quæritur quinto, Quomodo merita per peccatum mortificata reviviſcant per pęnitentiam?

Reſpondeo, certum eſſe primo ex D. Th. hic art. 4., & aliis communiter, quod ſicut vivens per mortem amittit omnem operationem vitæ, quando tamen non eſt extinctum, ſed ſolum impeditur ab operationibus vitalibus, dicitur eſſe mortificatum, ſeu quandam habens ſimilitudinem cum mortuo: Ita homo vivens vita gratiæ quando amittit per peccatum mortale omnem vitæ operationem, tunc ejus opera dicuntur

tur mortua; operationes autem meritoriæ, quas peccator exercuit ante peccatum, cum nullum habeant effectum, quando homo eſt in ſtatu peccati, tunc dicuntur eſſe mortificatæ per mortale. Quare tria dantur genera operum, viva, mortua, & mortificata. Viva ſunt, quæ fiunt ab homine in ſtatu gratiæ; hæc enim habent ſuum effectum, merentur quippe, & obtinent vitam æternam: Mortua dicuntur, quæ fiunt ab homine in ſtatu peccati mortalis; ſicut enim homo, qui ea patravit, ita ipſa etiam carent vita, unde nullum habent meritum vitæ æternæ: Mortificata demum dicuntur opera meritoria, quæ facta fuerunt in gratia, & deinde qui ea patravit, incidit in mortale; hujuſmodi enim opera, dum durat peccatum, non conſequuntur præmium vitæ æternæ, juxta illud Ezechiel. 18. *Si averterit ſe juſtus a juſtitia ſua, omnes juſtitiæ ejus, quas fecerat, non recordabuntur.*

Certum eſt ſecundo juxta communem ſenſum Theologorum, & Patrum, (ita ut contraria ſententia a Dominico Soto cenſeatur erronea, a Bagnez errori proxima, a Suario impia, & temeraria, a Vaſq. pluſquam temeraria, & a Nugn. hæretica) merita mortificata per peccata reviviſcere per penitentiam; ut conſtat ex innumeris Scripturis; præſertim ex illa Joelis 2. *Reddam vobis annos, quos comedit locuſta:* Quem locum in hunc ſenſum explicat Gloſſa interlinealis, necnon Hieronymus: *Non patiar perire ubertatem, quam perturbationibus animi perdidiſtis.* Quod tamen non haberetur, ſi merita antiqua omnino perirent, nec reviviſcerent.

Verum quidem eſt, Vaſq. negare Pœnitentibus recuperationem gratiæ habitæ per Sacramenta, & concedere recuperationem gratiæ habitæ ex propriis meritis extra Sacramentum; Scotiſtas negare iiſdem recuperationem primæ gratiæ; Thomiſtas vero, & ſimul Scotiſtas concedere recuperationem gratiæ, ſed non ſtatim, nec in hac vita, ſed poſt mortem; Valentiam demum cum Thomiſtis concedere recuperationem gratiæ, non tamen integræ, ſed pro diſpoſitione penitentis. Communior tamen ſententia docet, omnem omnino præteritam gratiam ſtatim recuperari poſt pœnitentiam.

Dubium etiam eſt, Utrum merita mortificata reviviſcant ex divina liberalitate, & miſericordia, an ex ipſa natura rei? Equidem cum D. Th. cenſeo, ex divina miſericordia id oriri; unde potuiſſet Deus decernere pro pœna peccati privationem omnium meritorum, ſine ulla ſpe remiſſionis talis penæ.

VI. Quæritur ultimo, an ſicut priora merita per peccatum mortificata deinde per ſubſequentem pœnitentiam reviviſcunt, ita e converſo priora peccata, & demerita per pœnitentiam deleta deinde per ſubſequens peccatum pariter redeant.

Reſpondeo cum Scoto, Aureol., Valent., & aliis contra Sot., Capreol., & Vaſq., potuiſſe Deum ſic decernere: Communiſſima autem Theologorum ſententia eſt, quod de facto non decreverit talem reditum peccatorum. Et ratio eſt, tum quia per penitentiam peccatum deſtruitur; quod autem deſtructum eſt, redire non poteſt: tum quia 1. ad Roman. dicitur: *Dona Dei ſunt ſine pœnitentia*: remiſſio autem peccati eſt donum Dei: ergo peccatum redire non poteſt quoad imputabilitatem moralem, & culpam; quia ſic quaſi Deum de ſuo dono peniteret.

Antiqui Doctores putabant, hæc quatuor genera peccatorum dumtaxat redire per ſubſequens peccatum, ſcilicet odium fraternum, ſeu immiſericordiam in proximum, Apoſtaſiam a fide, contemptum confeſſionis, & dolorem de penitentia peracta, quæ his verſibus comprehendebant.

Fratres odit, apoſtata fit, ſpernitque fateri,
Pœnituiſſe piget, priſtina culpa redit.

Verum univerſim certum eſt nunc apud Theologos, nullum peccatum redire.

Neque obſtat parabola illa Matth. 18., ubi debitum dimiſſum repetiit Dominus a ſervo, quia immiſericors fuit in conſervum: dicitur enim: *Sic & Pater meus cæleſtis faciet vobis, ſi non remiſeritis unuſquiſque fratri ſuo de cordibus veſtris.*

Nam, ut Suar. diſp. 13. ſect. 1. interpretatur, ſenſus parabolæ eſt, quod peccata æquivalenter redeant, quatenus per novum peccatum eodem modo fiat peccator reus pœnæ æternæ, ſicut erat prius: & in hoc ſenſu interpretatur etiam illud Jac. *Qui in uno peccat, factus eſt omnium reus.*

QUÆ-

QUÆSTIO II.

De materia remota Sacramenti Pœnitentiæ.

DIximus, materiam remotam eſſe peccata poſt baptiſmum commiſſa; Quærendum tamen, ſintne materia vel neceſſaria, vel ſufficiens, Primo peccata in ipſo inſtanti baptiſmi commiſſa? Secundo, peccata dubia? Tertio, peccata expoſita, ut dubia, quæ deinde deprehenduntur certa? Quarto, peccata pure putata? Quinto, peccata alias confeſſa? Ultimo venialia? Quamvis plurima in hanc rem diſſeruerim in Tractatu Scholaſtico de Pęnitentia, ea, quatenus ad praxim ſpectant, in hoc morali Tractatu non erant prætermittenda.

ARTICULUS I.

De peccato fictionis in inſtanti Baptiſmi commiſſo.

I. Quid ſit peccatum fictionis?
II. Non deletur per Sacramentum Pœnitentiæ peccatum fictionis in Baptiſmo commiſſum ab eo, qui noluit baptizari.
III. Quid ſi peccatum fictionis habeatur per indebitam Baptiſmi ſuſceptionem? In quo caſu imprimitur character baptiſmalis, ſed originale non deletur.
IV. Quomodo Baptiſmus ficte ſuſceptus reviviſcere poſſit?

I. PEccatum originale, & peccata actualia ante baptiſmum commiſſa per ſolum Baptiſmum deleri, certum eſt ex Trident. ſeſſion. 14. cap. 2. Et ratio eſt, quia Miniſter Sacramenti penitentiæ debet eſſe Judex: Eccleſia autem non exercet judicium erga illos, qui per januam baptiſmi nondum ingreſſi ſunt in ipſam, dicente Apoſtolo 1. ad Corinth.: *Quid ad me de iis, qui ſunt foris, judicare?* ergo peccata ante baptiſmum commiſſa per ſolum baptiſmum deleri poſſunt: Sicut etiam peccatum originale, quod non eſt materia propriæ accuſationis, cum non ſit commiſſum voluntate propria, ſed voluntate Adami capitis; unde ad judicium Sacramentale deferri non poteſt. Hinc ſequitur, quod ſi quis ſolum confiteatur peccata ante baptiſmum commiſſa, & de iis doleat, non proinde Sacramentum pœnitentiæ ſuſcipiat; quicquid contradixerit Riccar. in 4. diſtint. 17., & Angelus verbo *confeſſio*.

Peccatum, quod in ipſo inſtanti Baptiſmi committitur, dicitur peccatum fictionis: fictio enim idem eſt, ac exterior ſimulatio, quam exercet, qui petendo Baptiſmi Sacramentum, oſtendit opere externo, ſe velle gratiam baptiſmalem, quam tamen revera interius non vult, propter peccatum, quod habet in corde. Dupliciter autem poteſt quis fingere: Primo, nolendo Sacramentum ſuſcipere: Secundo, volendo ſuſcipere Sacramentum baptiſmi, & ejus characterem, ſed ſine diſpoſitione debita ad gratiam recipiendam; vel quia non dolet de peccatis præteritis, vel quia tunc habet, verbi gratia, voluntatem committendi aliquod peccatum. His poſitis

II. Quæritur primo, An peccatum fictionis, quod habet, qui exterius baptizatur ſine intentione recipiendi baptiſmum, tolli poſſit per Sacramentum pœnitentiæ?

Reſpondeo negative: Et ratio eſt evidens, quia hic non recipit Sacramentum Baptiſmi: ergo nondum eſt ingreſſus januam Eccleſiæ; unde tale peccatum deleri unice poteſt per Sacramentum baptiſmi, quod iterum vere ſuſcipiatur cum intentione illud recipiendi.

III. Quæritur ſecundo, An peccatum fictionis, quod habet, qui exterius recipit Baptiſmum ſine diſpoſitione debita ad gratiam recipiendam, deleri poſſit per Sacramentum pœnitentiæ?

Reſpondeo, certum eſſe, quod hic recipiat Sacramentum Baptiſmi, & ejus characterem; ſine gratia tamen baptiſmali, propter impedimentum, & obicem peccatorum actualium: Hic autem caſus diverſimode poteſt accidere; Nam vel poteſt quis peccare peccato fictionis formalis, quæ ha-

habetur, quando cum prava intentione, & cum advertentia ad indignam ſuſceptionem baptiſmi vult illum recipere, & committere ſacrilegium; Vel poteſt quis peccare peccato fictionis materialis, quod etiam dupliciter haberi poteſt, vel quia in eo inſtanti invincibiliter oblitus peccatorum præteritorum indigne recipit Sacramentum Baptiſmi; vel quia in eo ipſo inſtanti committit peccatum, verbi gratia, odii, luxuriæ, furti, &c.

In primo caſu, quamvis multi doceant, peccatum illud deleri per baptiſmum, quando adveniente attritione reviviſcit; tamen communior opinio docet cum D. Thom., Scot., Vaſqu. eſſe materiam Sacramenti Pœnitentiæ; quia peccatum illud formalis fictionis eſt poſterius natura ipſo baptiſmo: Et ratio eſt, quia non intelligitur tale peccatum opere completum, niſi per indignam ſuſceptionem Sacramenti baptiſmi, atque adeo habet pro objecto ipſum Sacramentum, & ſic eſt poſterius natura illo: unde per Sacramentum pœnitentiæ deleri poteſt. Et confirmatur, quia tale peccatum, utpote directe irrogans injuriam Sacramento Baptiſmi, non poteſt per illud deleri: ergo deleri debet per Sacramentum pœnitentiæ.

In ſecundo caſu, quando invincibiliter oblitus peccatorum præteritorum recipit indigne Sacramentum baptiſmi, communis opinio fert, ea peccata deleri per ſolum baptiſmum reviviſcentem per attritionem; ſicut per ſolum baptiſmum reviviſcentem remittitur in tali caſu peccatum originale. Et ratio eſt, quia ea peccata antecedunt ipſum baptiſmum, quamvis perſeverent uſque ad ſuſceptionem illius; ergo per baptiſmum unice deleri poſſunt.

In tertio caſu, quando peccatum odii, verbi gratia, vel luxuriæ, nec natura conſequitur, nec tempore antecedit ipſum baptiſmum, ſed illum comitatur, exiſtimo cum Lug. diſp. 16. ſect. 1. Laym., Con., & aliis, tale peccatum eſſe materiam neceſſariam Sacramenti pœnitentiæ. Et ratio eſt, quia tale peccatum eſt hominis Chriſtiani, erga quem poteſt Eccleſia judicium exercere: ergo ſubdendum eſt clavibus: Sicut enim peccatum contra caſtitatem, quod quis committeret in eo inſtanti, quo emittit Profeſſionem Religioſam, cupiendo, verbi gratia, Mæchiam, eſt ſacrilegium, & peccatum hominis Religioſi; ita peccatum commiſſum in inſtanti baptiſmi eſt peccatum hominis Chriſtiani: Et confirmatur, quia Eccleſia poteſt excommunicare, & punire eum, qui in inſtanti Baptiſmi peccatum aliquod commiſerit: ergo tale peccatum vere eſt hominis Chriſtiani ſubditi Eccleſiæ, atque adeo per Sacramentum pœnitentiæ deleri debet.

Dices: Ex Tridentino materia Sacramenti pœnitentiæ ſunt peccata poſt baptiſmum commiſſa: ergo excluduntur peccata commiſſa in inſtanti Baptiſmi.

Reſpondeo, Trident. ſeſſ. 4. cap. 6. aſſerere, ad Sacerdotes omnia mortalia crimina eſſe deferenda, in quæ Chriſtifideles ceciderunt; Quare quando in alio loco dicit, peccata poſt baptiſmum commiſſa eſſe materiam pœnitentiæ, excludit tantum peccata commiſſa ante baptiſmum: Sicut cum dicimus poſt ſolis ortum fugari tenebras, excludimus ſolum tempus antecedens, non vero tempus, in quo ſol naſcitur. Quod ſi verba Tridentini referantur ad ſola peccata poſt Baptiſmum, loquitur de Baptiſmo digne ſuſcepto ſecundum id, quod regulariter accidit; in quo non datur peccatum fictionis.

Hic autem adverte cum Suar., & Lug., difficultates hujuſmodi eſse potius ſpeculativas; practice autem debere ſubdi clavibus peccata juxta primum, & ſecundum caſum commiſsa; quia impoſſibile moraliter eſt diſcernere, utrum talia peccata in ipſo inſtanti terminativo Baptiſmi dumtaxat fuerint, & non continuata fuerint per aliquod tempus poſt baptiſmum.

IV. Ex dictis habes, originale non tolli, quando ſuſcipitur baptiſmus cum fictione, licet tunc imprimatur character Baptiſmalis; ſed deleri, quando Baptiſmus reviviſcit; hic autem reviviſcit per attritionem ſubſequentem, quando peccata ante Baptiſmum commiſſa fuerunt obex gratiæ; quando vero fuerunt obex gratiæ peccata in ipſo inſtanti baptiſmi commiſſa, reviviſcit baptiſmus per contritionem ſubſequentem, vel per attritionem ſimul cum Sacramento pœnitentiæ; ita ut vi Sacramenti pœnitentiæ deleantur peccata in ipſo inſtanti baptiſmi, & poſt baptiſmum commiſsa; vi vero baptiſmi reviviſcentis deleatur originale, & peccata commiſsa ante Baptiſmum.

A-

ARTICULUS II.

De Peccato dubio.

I. Multifariam contingere poteſt peccatum eſſe dubium.

II. Probabiliter non tenetur ſubjicere clavibus peccatum, qui poſitive dubitat, an illud commiſerit, per hoc quod probabile ſit, illud non eſſe commiſſum.

III. Sicut etiam qui pariter poſitive dubitat, an peccatum certo commiſſum confeſſus ſit.

IV. Cur per ſolutionem poſitive dubiam non ſatisfiat debito ex juſtitia; per confeſſionem vero poſitive dubiam fiat ſatis obligationi confitendi peccatum?

V. Num etiam id verum ſit in mortis articulo?

VI. Communiter olim docebant, peccata negative dubia ſubjicienda eſſe clavibus.

VII. Sed plurimi probabiliter oppoſitum docent.

VIII. In quonam ſenſu Doctores antiqui ſumebant peccatum negative dubium, quod cenſebant clavibus ſubjiciendum eſſe?

IX. Certus de peccato commiſſo, & negative dubius, an illud confeſſus ſit, tenetur illud confiteri.

X. Num peccatum negative dubium ſit materia ſufficiens confeſſionis, quando illud non eſt commiſſum?

I. Dubium multipliciter accidere poteſt. Primo poteſt quis dubitare irrationabiliter, an peccatum commiſerit, vel an peccatum commiſſum confeſſus fuerit, ut paſſim ſolent ſcrupuloſi, qui ſæpe ob nullam, vel leves rationes ſunt anxii, & ancipites; & hujuſmodi dubia omnino contemnenda ſunt; aliter eſſemus miſerrimi, ſi juxta normam rationum levium actiones noſtras inſtituere deberemus. Secundo quis poteſt dubitare negative, ſed ita ut pro neutra parte habeat rationes probabiles, quod dubium dicitur ignoratiæ; ut cum dubitamus, an aſtra ſint paria; & hujuſmodi pariter peccata ſic dubia nullatenus eſſe materiam neceſſariam confeſſionis eſt omnino certum; quia hujuſmodi dubium non eſt proprie dubium, ſed ignorantia; quis autem dixerit, eum, qui ignorat ſe peccaſſe, teneri ad confeſſionem? Quod ſi certi ſimus de peccato, & dubii hoc pacto negative, an illud confeſſi ſimus, certe tenemur illud confiteri; quia ignorans ſolutionem debiti certi tenetur ad illam. Tertio, poteſt quis dubitare negative dubio non ignorantiæ, ſed ſuſpenſionis, eo quod ita habeat rationes dubitandi, ut tamen determinari non poſſit ad judicium ferendum pro altera parte; unde remanet abſolute dubius, & ſuſpenſus, & circa hoc genus dubii verſatur maxime præſens difficultas. Quarto poteſt quis dubitare poſitive, idque, ut notat Suarez hic diſp. 27. ſect. 9., vel ita ut habeat probabilem rationem ad aſſentiendum uni parti, de altera vero judicium probabile non habeat, ſed tantum ſuſpicionem aliquam, ſeu formidinem; Vel ita ut pro utraque parte habeat rationes probabiles, quamvis in alteram partem cum majori probabilitate inclinet: Et hoc dubium poſitivum, ut bene notat Tambur., improprie vocatur dubium, cum ſit judicium probabile, & ideo appellari ſolet dubium opinionis. His explicatis

II. Quæritur primo, utrum qui poſitive dubitat, an peccatum commiſerit, ita ut rationes probabiles habeat, quod non peccaverit, quamvis æque probabiles, imo forte probabiliores habeat rationes, quod peccaverit, teneatur peccatum illud confiteri?

Reſpondeo cum communi Doctorum negative: Ratio eſt, quia opinio probabilis eſt ſatis ad regulandas actiones humanas; cum raro poſſimus aſſequi certam ſcientiam de rebus. Et ſane ſi pœnitens dicat confeſſario, ſe habere judicium probabile, quod non peccaverit in aliquo caſu determinato, & velle ſequi illud, confeſſor debet conformari judicio probabili pœnitentis; ergo a fortiori poterit pœnitens juxta tale judicium probabile omittere confeſſionem illius peccati dubii.

Idem dicas de eo, qui certo ſcit, ſe aliquam actionem, puta homicidium, commiſiſſe; habet tamen rationes probabiles ad judicandum, quod non commiſerit cum advertentia. Addit Sanch., idem dicendum, quando ſunt opiniones utrinque probabiles, an aliquæ circumſtantiæ ſint confitendæ: Et idem etiam relate ad reſervationem dicas, quando ſunt opiniones utrinque probabiles, an peccatum ſit reſervatum.

III. Quæritur ſecundo, an qui certus eſt de peccato mortali commiſſo, dubitat tamen poſitive, an illud confeſſus fuerit, ita ut habeat rationem probabilem, quod confeſſus fuerit, & probabiles etiam, imo probabiliores rationes habeat, quod non fuerit confeſſus, teneatur illud confiteri.

Re-

Reſpondeo pariter negative cum communi Doctorum, quos citat Martinus Perez contra Con. diſp. 7. apud Dian. part. 3. tract. 1. reſol. 1. Ratio eſt eadem, quia judicium probabile ſatis eſt ad regulandas actiones humanas. Et confirmatur a Lugo, quia in aliis etiam præceptis, ubi obligatio eſt certa, verbi gratia, audiendi ſacrum, recitandi officium, jejunandi, &c., ſatisfacit obligationi, qui nititur rationi probabili in exequendis his oneribus: ergo etiam per opinionem probabilem ſatisfit certæ obligationi confeſſionis in caſu noſtro. Adde, qui confitetur confeſſario habenti juriſdictionem probabiliter, nihil frequentius apud Theologos, quam illum excuſari a reiteranda confeſſione; & qui docent, probabile eſſe dari Sacramentum validum, & informe, docent pariter illa peccata non esſe iterum confitenda: ergo per opinionem probabilem ſatisfieri poteſt certæ obligationi confeſſionis.

IV. Dices cum Con.; qui ſcit, ſe debere centum, non ſatisfacit per ſolutionem probabilem; quia debito certo debet reſpondere ſolutio certa, non vero incerta, ſicut eſt ſolutio probabilis; ergo obligationi certæ confitendi peccatum commiſſum non poteſt ſatisfieri per confeſſionem poſitive dubiam, ſeu probabilem.

Reſpondeo cum de Lugo diſp. 16. ſect. 2. num. 60., diſtinguo antecedens: Si quis ſcit, ſe debere centum ex juſtitia commutativa, puta ex contractu oneroſo, vel ex injuſta ablatione, vel demum ex re accepta, non ſatisfacit per ſolutionem probabilem, & incertam, concedo: ſi quis ſcit, ſe debere centum ex liberali promiſſione, vel ex præcepto ſuperioris, vel confesſarii, vel ex voto, non ſatisfacit per ſolutionem probabilem, nego antecedens, & conſequentiam: Sicut enim qui ex voto tenetur jejunare, ſatisfacit voto jejunando juxta opinionem probabilem; ita in caſu noſtro: & ratio a priori eſt; quia quæ debentur ex juſtitia, exigunt æqualitatem, & ideo debito certo ex juſtitia reſpondere debet ſolutio certa; quæ vero debentur ex obedientia, aut ex voto, aut ex promiſſione, ſatis eſt, quod juxta opinionem probabilem ſolvantur, ne conſcientia anxietatibus, & ſcrupulis turbetur. Unde dicendum, quod ſicuti in reliquis præceptis, ita in præcepto confeſſionis ſatis eſt, quod juxta opinionem probabilem ſatisfiat. Ratio autem hujus diſcriminis eſt, quia homines non cenſentur remittere jus debiti oneroſi, ſeu debiti ex juſtitia, niſi poſita ſit perfecta æqualitas. At Deus ex ſumma ſua benignitate ad legum impletionem non plus exigit, quam quod prudenter judicare poſſimus, quod legem implevimus; alioquin innumeris anxietatibus, & moleſtiis esſemus expoſiti, quia facile obliviſcimur ea, quæ fecimus. Denique, ut notat Bardi, ratio diſcriminis in caſu noſtro eſt, quia juſtitia commutativa ordinatur in bonum creditoris; Sacramentum vero, ſicut & reliqua præcepta ordinantur in bonum debitoris, & ſubditi: nihil ergo mirum, ſi debito ex juſtitia certo requiratur ſolutio certa; debito vero confeſſionis ſatisfiat per ſolutionem probabilem, aliter Sacramentum pœnitentiæ esſet odioſum, & non utile pœnitentibus.

V. Advertendum tamen cum Sanch., Henriq., & aliis, in articulo mortis ex charitate, quam quis debet erga ſe ipſum exercere, teneri homines adhibere remedium certum pro peccato probabiliter tantum confesſo, ne ſe exponant periculo damnationis. Unde in tali articulo tum qui putat probabiliter ſe peccasſe, & probabiliter etiam putat, ſe non peccasſe; tum etiam qui ſciens, ſe peccasſe, probabiles habeat rationes, quod ſit confesſus, tenetur vel conteri, vel Sacramentum pœnitentiæ ſuſcipere, quamvis non teneatur aperire peccatum illud dubium, quia ſi revera peccatum dubium commiſsum eſt, indirecte abſolvitur; non ſecus ac peccata oblita; Unde ſequitur, quod ſi ſciat, ſe Sacramentum pœnitentiæ ſuſcepiſse poſt tale peccatum dubium, ne in articulo quidem mortis ad contritionem, vel Sacramentum pœnitentiæ iterandum teneatur; quia adhibuit jam remedium certum, quod eſt Sacramentum pœnitentiæ, in quo revelavit peccata certa, & abſtinuit a revelando peccato dubio, eo quod juxta probabilem opinionem poterat abſtinere, quin proinde fuerit incertus valor Sacramenti.

VI. Quæritur tertio, qui dubitat negative, an peccaverit, non dubio ignorantiæ, ſicut qui dubitat, an aſtra ſint paria; ſed dubio ſuſpenſionis, quia ita rationes habet hinc inde, ut non poſſit intellectus determinari prudenter ad dicendum, quod non peccaverit, ſed remanet ſuſpenſus, teneturne peccatum hujuſmodi dubium confiteri?

Reſpondeo, fere communiſſimam antiquorum Doctorum ſententiam fuiſse, quod teneatur homo peccata negative dubia cla-

clavibus ſubjicere. Et Thomas Sanchez id omnino certum reputat lib. 1. opuſculorum moralium cap. 10. nixus in eo, quod Chriſtus Dominus obligaverit nos ad hujuſmodi peccata dubia confitenda: Eruit autem hoc, primo ex praxi, & uſu totius Eccleſiæ, cujus initium non agnoſcitur, & creditur ab ipſis Apoſtolis emanaſſe: Secundo, quia hoc Sacramentum inſtitutum eſt ad delenda peccata, quæ prius ante legem gratiæ delenda erant per contritionem: atqui habens hujuſmodi peccata dubia ante legem gratiæ tenebatur non ſolum in articulo mortis, ſed etiam in vita ad contritionem, ut eſt omnino indubitatum: ergo nos etiam poſt legem gratiæ tenemur hujuſmodi peccata dubia confiteri. Et ſane Chriſtus Dominus per illa verba, *Quorum remiſeritis, &c.* inſtituit Sacerdotes vicarios Dei in ordine ad delenda peccata: ergo omnia ea peccata, quæ tenebantur peccatores deferre ad Deum ipſum immediate per contritionem, tenentur nunc deferre ad tribunal vicariorum Dei, per quos unice peccata dimittuntur: atqui ad Deum tenebantur tunc temporis deferre per contritionem peccata mortalia tum certa, tum dubia; imo nunc etiam, quando non eſt copia confeſſarii, & urget neceſſitas ponendi ſe in ſtatu gratiæ, verbi gratia, ad adminiſtrandum, vel recipiendum aliquod Sacramentum: ergo etiam ad vicarios Dei ſunt deferenda peccata mortalia, tum certa, tum dubia in Sacramento pœnitentiæ ad eorum remiſſionem obtinendam: Nullum enim peccatum in præſenti ordine remittitur, niſi per Sacramentum pœnitentiæ in re, aut in voto ſuſceptum; Ad Sacramentum autem pœnitentiæ peccata, ut remittantur, deferenda ſunt, prout ſunt in conſcientia: ergo, ut peccata dubia remittantur, revelanda ſunt.

Opponi ſolet primo adverſus hanc ſententiam, quod lex dubia non obliget; quia in dubio melior eſt conditio poſſidentis: ergo non tenemur confiteri peccata dubia.

Ad quod reſpondent, qui illam propugnant, conceſſo antecedente, negandam eſſe conſequentiam: aliud enim eſt peccatum eſſe dubium, aliud vero legem de confitendo peccato dubio eſſe dubiam: primum eſt verum: ſecundum putant eſſe falſum, quod conſtare videtur ex praxi Eccleſiæ; quare ſicut certo tenemur conteri de peccatis dubiis, ita certo tenemur ea confiteri.

Opponi ſolet ſecundo; Quando dubitamus de furto commiſſo, non tenemur reſtituere: ergo quando dubitamus de peccato commiſſo, non tenemur illud confiteri, quia non debet dari pœna certa pro delicto incerto.

Sed reſpondent recurrendo ſemper ad inſtantiam de contritione, ad quam certe tenemur, licet peccatum ſit dubium. Deinde reſpondent cum Moya, circa leges poſitivas non valere argumentum a pari. Non enim quia in dubio homicidii certa eſt irregularitas, ideo in dubio aliorum criminum certa etiam irregularitas incurritur; nam ſolum in dubio homicidii ea pœna certa taxata eſt jure poſitivo; ita pariter non quia lex confeſſionis obligat confiteri peccata dubia, ideo etiam lex reſtitutionis obligat reſtituere, quando furtum eſt dubium.

Opponi ſolet tertio, Tridentinum exigere, ut ea tantum peccata pœnitentes confiteantur, quibus ſe Dominum mortaliter offendiſſe meminerint, & quorum habent conſcientiam; atqui dubitans de peccato non meminit, ſe Deum offendiſſe, nec habet illius peccati conſcientiam; ſiquidem conſcientia eſt, quaſi cordis ſcientia, ut loquitur Bernard. lib. 8. de conſcientia: ergo dubitans de peccato non tenetur illud confiteri.

Reſpondent autem primo cum de Lugo, Tridentinum tantum ſtabiliviſſe ea, quæ controverſa erant cum hæreticis, relinquendo ut certa ea, quæ ut certa habebantur juxta praxim Eccleſiæ, ſicut eſt confeſſio peccati dubii. Sic, exempli gratia, Tridentinum ſeſſ. 13. cap. 7. definit, ante communionem debere unumquemque ex Apoſtoli præcepto probare ſe ipſum confeſſione, quantumvis ſibi videatur contritus: non definit autem, quod qui in confeſſione oblitus eſt aliquod mortale, teneatur interim ante communionem illud confiteri, quamvis ſit indirecte abſolutus, & tamen quia Eccleſiæ conſuetudo fert, ut peccatum illud oblitum ante communionem ſubjiciatur clavibus, ideo communiter Doctores cum Caſtro Palao, Dian., & aliis invehuntur contra nonnullos cenſentes, probabile eſſe, non teneri nos iterum confiteri ante communionem peccatum illud oblitum; cum hoc contradicat praxi Eccleſiæ.

Reſpondent ſecundo, etiam ex Trident. colligi obligationem confitendi peccata dubia; Nam ſeſſ. 13. cap. 5. ait, Chriſtum Do-

Dominum reliquiſſe Sacerdotes ſui vicarios, tanquam Præſides, & Judices, ad quos omnia mortalia crimina deferantur; atqui Judicibus deferuntur etiam delicta dubia, ut ab iis, ſi forte commiſſa ſint, habeatur abſolutio: ergo. Deinde Trident. addit, Sacerdotes eſſe medicos, qui curant vulnera, ſi ab ægroto detegantur: atqui ab ægroto vulnera etiam dubia Medico deteguntur, ut ſi forte ſint, curentur. Demum Trident. dicit, tantum venialia poſſe citra culpam omitti in confeſſione: ergo non poſſunt omitti peccata mortalia dubia. Dicit etiam Trident., reliqua peccata, quæ diligenter cogitanti non occurrunt memoriæ, eadem confeſſione incluſa eſſe intelligi: atqui peccata dubia occurrunt aliquatenus memoriæ: ergo peccata oblita tantum, & non dubia intelliguntur incluſa in confeſſione: unde peccata dubia confitenda ſunt.

Ad auctoritatem in contrarium adductam reſpondent, Tridentinum exigere tantum confeſſionem peccatorum, quibus meminerit pœnitens ſe mortaliter Deum offendiſſe, quin per hoc excludat peccata dubia; quia etiam peccatorum dubiorum habemus memoriam, non quidem certam, ſed dubiam; imo etiam peccata dubia dici poſſunt eſſe in conſcientia; licet non in ſcientia; nam conſcientia communiter a Doctoribus dividitur in certam, probabilem, dubiam, & erroneam, ut proinde etiam dubius de mortali dicatur habere conſcientiæ remorſus, ita ut non poſſit cum Apoſtolo dicere: *Nihil mihi conſcius ſum*: Unde Reverendiſſimus Candidus Magiſter Sacri Palatii, ut teſtatur Dian. part. 9. tract. 3. reſol. 6. non permiſit imprimi eam opinionem, quæ dicebat peccati dubii confeſſionem non eſſe communioni præmittendam: Quod ſi peccati dubii confeſſio eſt præmittenda communioni ex praxi Eccleſiæ, conſequenter peccatum dubium eſt materia neceſſaria confeſſionis.

Opponi ſolet ultimo, praxim hanc Eccleſiæ eſſe timoratorum, qui ſicut libere confitentur venialia, ita libere confitentur peccata dubia: Quod ſi putent, ex obligatione id fieri, errant, cum a multis Doctoribus, quos citat Caramuel, hæc obligatio negetur.

Ad hoc reſpondent, quod ubi agitur de obligatione alicujus conſuetudinis, videndum ſit primo, quid communiſſime cenſent Doctores; cum autem Doctores ferme omnes uſque ad præteritum ſæculum aſſeruerint, conſuetudinem hanc confitendi mortalia dubia eſſe obligatoriam, non eſt recedendum a communi ſententia per hoc, quod aliqui contrariam ſententiam tueantur, ut ſuæ libertati, & commodo conſulant; Nonne multi cum Joanne Sanch. negabant eſſe obligatoriam praxim pœnitentium reſpondendi confeſſario interroganti conſuetudinem peccati? Et tamen hanc Eccleſiæ praxim eſſe juxta obligationem a Chriſto Domino impoſitam definivit jam Innoc. XI. damnando theſim quinquageſimam octavam. Nonne multi ante Trident. negabant, eſſe obligatoriam conſuetudinem præmittendi communioni confeſſionem mortalium, dicentes ſatis eſſe contritionem; ſicut ſatis eſt ad adminiſtrationem, & ſuſceptionem reliquorum Sacramentorum? Et tamen hoc damnatum eſt a Trid. ſeſſ. 13. cap. 7. Nonne innumeri negabant conſuetudinem abſtinendi a lacticiniis, &c., in quadrageſima eſſe obligatoriam? Et tamen Alexander VII. proſcribendo theſim trigeſimam ſecundam definit eſſe obligatoriam.

Deinde, ut dignoſcatur, Utrum conſuetudo aliqua obliget? videndum, an ea conſtanter obſervetur ab omnibus, etiamſi difficilis ſit, & an timoratis ſcandalum pariat ejus inobſervantia? Quod cum in confeſſione peccati dubii reperiatur, videtur dicendum, conſuetudinem confitendi peccata dubia eſſe ex obligatione a Chriſto Domino impoſita. Hac de cauſa P. Matthæus Moya noſtræ Societatis, qui fuit a confeſſionibus Mariæ Annæ Hiſpaniarum Reginæ, in ſelectis quæſtionibus de Sacramento pænitentiæ, poſtquam aſſeruerit, opinionem ſe contrariam per triginta annos etiam in ſcholis docuiſſe, diſp. 1. quæſt. 5. hæc habet: Nihilominus re maturius conſiderata, ſtandum cenſeo pro contraria, & communi ſententia aſſerente obligationem peccati dubii; ad quam hoc uno efficaci argumento ducor, quia Sacramentum pœnitentiæ inſtitui potuit a Chriſto Domino cum hac obligatione; Quod autem ita inſtituerit, ſuadet communior catholicorum ſenſus, & traditio a tempore Apoſtolorum uſque ad noſtra continuata, ratione cujus velut inconcuſſum dogma præceptum confitendi peccata dubia, æque ac certa, non tam probarunt, quam ſuppoſuerunt Doctores; ut enim ait Auguſt. lib. 4. contra Donatiſtas: *Quod univerſa tenet Eccleſia, nec Conciliis inſtitutum, ſed ſemper retentum eſt, nonniſi auctoritate Apoſtolica traditum rectiſſime creditur*. Hactenus Moya. His adde Leandrum,

drum, ac Tamburinum ipſum, quamvis pronos in opiniones benigniores, (ut notat Dian. part. 10. tract. 12. reſol. 2. proniſſimus & ipſe in eaſdem) non audere negare obligationem hanc ex praxi Eccleſiæ declaratam: Advertitque Tambur. lib. 2. Meth. Confeſſ. cap. 1. §. 4., a Laym., Præpoſito, Dian., De Lugo omnia alia argumenta obligationem hanc ſuadentia erudite ſolvi; Deinde tamen eandem obligationem ab iis aſſeri unice ex praxi Eccleſiæ, & conſenſu Doctorum, qui negari nullo pacto poteſt.

VII. His tamen non obſtantibus, puto probabilem eſſe, ac tutam opinionem contrariam aſſerentem peccata dubia negative non eſſe materiam neceſſariam Sacramenti pœnitentiæ, quam ſequuntur plurimi Auctores apud Mendo, & Dianam, & alios, videlicet D. Antoninus, Tabien., Paludan., Henriq., Marchant., Joan. Sanch., Con. diſp. 7. dub. 8., & alii, quos uſque ad viginti duos numerat Caramuel lib. 3. Moralis Theologiæ diſp. 4. Quibus adde Leſſium, Sà, Laym., Præpoſit., Amicum, Leandr. Haunoldum de Pœnitentia cap. 8. necnon Ferrantinum diſp. 1. de Scandalo quæſt. 77., ubi citat Reviſores Societatis Jeſu ſentientes poſſe nunc in ſcholis noſtris hanc ſententiam permitti, quam aperte, & ex profeſſo Con., Marchant., Joſeph de Januario, Martinonius, & alii multi ſcriptores judicant probabilem; quamvis olim ſecundum noſtras regulas permitti non poterat; cum vix reperiretur unus ſcriptor, qui illam aperte tueretur, ut iidem Reviſores apud Tambur. teſtantur: Nunc tamen, ut notat Dian. loc. laud. in dies magis radices agit.

Ratio autem, quæ probabilem eam reddit, præter auctoritatem extrinſecam, eſt, quia lex dubia non obligat: quod autem praxis, & conſuetudo Eccleſiæ ea ſit, ut certos nos reddat de lege a Chriſto Domino inſtituta confitendi peccata dubia, tot, ac tanti Doctores omnino negant: ergo cum non ſimus de hac lege certi, conſequens eſt, quod illa non obligemur; Verum quidem eſt, poſſe aliquando praxim Eccleſiæ eſſe talem, ut ex ea certo dignoſcatur lex a Chriſto Domino inſtituta; ſicut eſt praxis confitendi mortalia ante ſuſceptionem Euchariſtiæ; At quod ita de facto ſit praxis Eccleſiæ in caſu noſtro, nec hactenus definitum eſt, nec conſenſus Doctorum nunc eſt talis, ut non relinquat nos dubios de tali lege: ergo ea lege non obligamur; quia lex dubia non obligat, & in dubiis melior eſt conditio poſſidentis; nec debet quis certo condemnari, aut cogi pati ſententiam certam confeſſionis, tantumque onus ſubire, quantum eſt naturæ hominum fragili ipſa obligatio confeſſionis, quando culpa eſt dubia.

Confirmatur; quia quando quis dubitat, an peccatum ſit reſervatum, non tenetur adire Superiorem pro abſolutione; eo enim ipſo non eſt reſervatum; quia poſſeſſio ſtat pro pœnitente: ergo pariter dubius de peccato non tenetur adire Sacerdotem pro abſolutione. Antecedens, quamvis ab aliquibus negetur, communiſſime tamen admittitur; ſive dubium ſit juris, verbi gratia, an abortus ſit reſervatus; ſive dubium ſit facti, verbi gratia, an abortus fuerit animatus.

VIII. Neque dicas, praxim Eccleſiæ, & conſenſum Doctorum per ſexdecim ſæcula uniformiter exiſtimantium inſtitutum eſſe a Chriſto Domino Sacramentum pœnitentiæ cum obligatione confitendi peccata dubia, reddere nos certos de tali lege, & inſtitutione.

Nam quamvis verum ſit, quod uſque ad præteritum ſæculum vix unus auctor reperiatur, qui aperte nos deobliget a confitendis peccatis negative dubiis: at non inde id ortum eſt, quia in ſententiam obligantem omnes Scriptores calamo iverint; ſed quia ab ea quæſtione abſtinuerunt; cum autem nunc in terminis agitetur, & plurimi ſententiam deobligantem ſequantur, hæc reddita eſt probabilis.

Adde, antiquos ipſos Auctores, qui diſerte quæſtionem hanc inſtituerunt, (ut ſunt Paludan., D. Antoninus, Tabien. apud Henr. de Euch. quæſt. 45. in Gloſſa lit. P.) negaſſe hanc obligationem confitendi peccata negative dubia; & ſolum hanc obligationem agnoviſſe relate ad peccata in eo ſenſu dubia, quatenus non certo, ſed probabiliter ſunt commiſſa, quin detur probabilitas, quod non ſint commiſſa. Hæc profecto ſubjicienda eſſe clavibus, non eſt ambigendum; quia in humanis actionibus talis probabilitas eſt quædam moralis certitudo. Hinc tenemur, verbi gratia, colere tamquam Genitorem Petrum, quamvis non habeatur de hoc niſi conſimilis moralis certitudo, quod ſcilicet rationes prudentes id ſuadent, quin detur probabilitas ulla in contrarium. In hoc

itaque caſu peccata dubia confitenda ſunt; non vero peccata negative dubia.

Neque quicquam evincit argumentum adductum a Thoma Sanchez de contritione, ad quam certo obligamur pro delictis dubiis.

Nam etiam pro delictis dubiis poſitive obligamur ad contritionem, ſaltem in articulo mortis, & tamen non inde infertur, quod peccata poſitive dubia, ſeu a quibus per probabiles rationes excuſamur, debeamus confiteri: ergo idem dicendum de peccatis dubiis negative: Tenemur enim de illis conteri, ut, ſi forte ſint, deleantur, nec exponamur periculo damnationis æternæ; (ſicut etiam tenemur conteri de oblitis, ſi quæ ſint) non tenemur autem peccata dubia confiteri; quia de ea lege, ac Chriſti Domini inſtitutione certi non ſumus.

Hinc ſequitur, certum de peccato, ſed dubium negative, num peccatum commiſſum fuerit veniale, an mortale? cum plena advertentia, an non? probabiliter non teneri ad confeſſionem.

IX. Quæritur quarto, an qui certus de peccato commiſſo dubitat negative, an illud confeſſus ſit, teneatur ad confeſſionem?

Reſpondeo, procul dubio teneri, quia poſſeſſio in tali caſu non ſtat pro libertate pœnitentis, ſed pro præcepto confeſſionis. Quare ſicut qui negative dubitat, an audierit Sacrum, recitarit officium, ad quod tenetur, obligatur audire, ac recitare, niſi per probabiles rationes excuſetur; in quo caſu dubium non eſſet negativum, ſed poſitivum: ita in caſu noſtro: Ratio doctrinæ communis eſt, quia ſolutio debiti certi probari debet a debitore, ut eximatur ab obligatione ſolvendi; non enim præſumitur ſolutio, niſi probetur, ex *l. quinquaginta ff. de probat.* Atqui pœnitens dum dubitat de confeſſione, non poteſt probare ſe ſolviſſe debitum: ergo manet obligatus.

Imo addo cum Tambur. in Meth. Confeſ. cap. 3. §. 3., quod ſi habeas rationes probabiles tantum, & non certas, quod peccaveris, ſed nullam rationem probabilem habeas judicandi non peccaſſe, aut te eſſe confeſſum, (quod eſt dubitare negative de confeſſione) tenearis pariter ad confeſſionem, quia poſſeſſio ſtat pro præcepto confeſſionis.

X. Quæritur quinto, Utrum peccatum mortale dubium ſit materia ſufficiens Sacramenti pœnitentiæ?

Reſpondeo, huic quæſito fieri ſatis in articulo quarto, ubi de peccato putato, cum eadem ſit ratio utriuſque.

ARTICULUS III.

De peccato, quod fuit expoſitum ut dubium, & deinde deprehenditur certum.

I. Negant plures Doctores peccatum expoſitum in confeſſione ut dubium debere iterum ſubjici clavibus, ſi deprehendatur ut certum.

II. Sicut qui confitetur decies circiter peccaſſe, ſi deprehendat peccaſſe undecies, non debet iterum confiteri peccatum undecimum.

III. In praxi tamen oppoſita ſententia videtur amplectenda.

IV. Diverſum quippe formatur judicium de peccato dubio, ac de certo.

V. Plura notantur pro Scrupuloſis circa peccata dubia.

VI. Qui fatetur decies circiter peccaſſe, per ly circiter univerſim quinam numerus denotetur.

I. QUæritur, an qui confitetur peccatum mortale ut dubium, ſi deinde deprehendat certo peccaſſe, teneatur iterum peccatum illud confiteri ut certum?

Plurimi recentiores cum Leandro Breſſero, Arriaga, Jo: Marin., Tambur., Caramuele, & aliis negant; quod ſpeculative probabile cenſet de Lugo. Ratio eſt, quia tale peccatum fuit directe abſolutum, quamvis ſub conditione implicita, ſi ſcilicet revera ſit commiſſum; Sicut enim in judicio forenſi, qui habuit ſententiam abſolutoriam, non quidem interloquutoriam, ſed definitivam de crimine dubio, non poteſt amplius in judicium propter tale crimen deduci; ita pariter in judicio Sacramentali, in quo datur abſolutio definitiva de peccatis dubiis, non videtur requiri nova abſolutio, ſi peccatum deinde deprehendatur certum.

II. Confirmant primo, quia ſi quis confeſſus ſit numerum peccatorum ſub dubio, dicendo, verbi gratia, peccavi decies circiter blaſphemando; quod eſt ſub dubio confiteri undecimam, vel duodecimam blaſphemiam: ſi deinde deprehendat vere duodecies blaſphemaſſe, non tenetur iterum certum numerum in confeſſione aperire, cum

cum hæc ſit praxis fidelium : ergo pariter quando dubium non eſt circa numerum peccatorum, ſed circa ſubſtantiam peccati , ſi peccatum ſit confeſſum ut dubium , & deinde deprehendatur certum, non proinde debet iterum ſubjici clavibus.

Confirmant ſecundo; quia ſi quis ad cautelam obtineat abſolutionem , vel diſpenſationem ſuper cenſura, aut irregularitate dubia, non indiget nova abſolutione, vel diſpenſatione, ſi deprehendat, ſe illam certo incurriſſe; Et idem dicas , ſi Epiſcopus diſpenſet ſuper voto dubio caſtitatis juxta communiſſimam ſententiam: ergo idem dicendum in caſu noſtro : Et ratio a priori videtur eſſe , quia abſolutio datur in his caſibus ſub conditione , quod vincula adſint: ergo cum revera adſint, remanent omnino abſoluta.

Dicunt conſequenter hi Doctores, quod quando quis integre confitetur peccatum ſuum , dubitans tamen ſitne mortale , an veniale , de quo etiam confeſſarius dubitet , ſi poſt abſolutionem deprehendatur fuiſſe mortale , non ſit opus nova confeſſione ; cum directe ſit abſolutum peccatum illud, quodcumque ſit , integre confeſſum.

Dicunt præterea, ſi quis confiteatur peccatum reſervatum dubium, non ſolum poſſe abſolvi a quolibet confeſſario (cum enim reſervatio ſit odioſa, & conſequenter reſtringenda , non cadit , niſi in peccata certa) ſed nec fore opus nova confeſſione apud ſuperiorem , ſi deinde peccatum deprehendatur certo reſervatum; quia ſcilicet fuit directe abſolutum a confeſſario, qui tunc habebat juriſdictionem , & poteſtatem debitam, quando manifeſtatum fuit ut dubie reſervatum.

Neque dicas cum Martino Perez : Qui confitetur peccatum , verbi gratia , fornicationis, dubitans, an commiſſum ſit cum conjugata ; ſi deinde deprehendat , commiſſum eſſe cum conjugata , debet iterum aperire ſpeciem illam peccati ; ergo pariter peccatum quoad ſubſtantiam, vel quoad numerum confeſſum ut dubium, debet iterum ſubjici clavibus, quando deprehenditur certum . Et ratio a priori eſt , quia diverſum eſt judicium , quod formatur a Confeſſario de pœnitente , ſi ſub dubio , ac ſi certo confiteatur , ſe deliquiſſe.

Reſpondent tamen Recentiores laudati diſtinguendo antecedens; ſi quis confeſſus eſt peccatum fornicationis , dicendo , ſe dubitare , an fuerit cum conjugata , negant antecedens ; ſi tantum confeſſus ſit peccatum fornicationis , & deinde deprehendat novam illam ſpeciem malitiæ, quam ne ſub dubio quidem in prima confeſſione manifeſtaverat , concedunt antecedens ; negantque conſequentiam . Et ſane ſicut dicunt, quod , qui fatetur ſub dubio fornicationem, non tenetur iterum illam confiteri, quando de illa certificatur ; ita pariter aſſerunt , quod qui fatetur peccatum fornicationis ſub dubio de circumſtantia adulterii, ſi deinde certificetur, quod fornicatio fuerit cum conjugata , non tenetur iterum adulterium explicare.

Ad rationem a priori reſpondent , judicium, quod a confeſſario formatur de pœnitente fatente peccatum dubium, eſſe quidem diverſum , ac ſi fateatur peccatum certum, non tamen eſſe notabiliter diverſum ; Ad eum modum quo diverſum eſt judicium, ſi pœnitens fateatur circumſtantias aggravantes, ac ſi illas taceat, non eſt tamen notabiliter diverſum , ſicut ſi taceret circumſtantias mutantes ſpeciem ; & ideo ſicut probabiliter poſſunt reticeri circumſtantiæ aggravantes , ita pariter probabiliter ſatisfit præcepto confeſſionis confitendo peccatum dubium; etiamſi deinde, quando deprehenditur certum, non iterum ſubjiciatur clavibus.

III. His tamen non refragantibus, cenſeo cum Lugo in praxi amplectendam eſſe ſententiam affirmativam Thomæ Sanchez , Turrian., & aliorum cum Perez , qui dicit eſſe communem , ſcilicet teneri pœnitentem confiteri iterum peccatum confeſſum ut dubium, quando deprehenditur certum. Ratio eſt , quia ſententia negativa , quam ſequebatur Pater Pellizarius tract. 5. c. 3. num. 56., quamvis non ſit damnata, nihilominus ab eo Codice eſt expurgata a Sacra Indicis Congregatione, quæ non vult illam tolerare ; quare in praxi ab ea abſtinendum. Ratio autem a priori eſt, tum quia judicium notabiliter diverſum formatur de peccato dubio , ac de certo ; tum etiam, quia ſi ab initio conſtaret peccatum illud ut certum , deberet ut certum explicari: ergo cum obligatio iſta ceſſarit per accidens, ſcilicet ratione ignorantiæ , ſeu dubii, recedente impedimento dubii, vel ignorantiæ, conſurgit obligatio confitendi peccatum illud ut certum, quæ prius per accidens fuerat impedita.

Neque dicas , quod ſic teneremur bis confiteri idem peccatum.

Nam hoc eſſet per accidens ; eo prorſus

ſus pacto quo qui oblitus eſt circumſtantiæ mutantis ſpeciem, nec poteſt deinde explicare in nova confeſſione circumſtantiam illam, niſi confitendo iterum peccatum præteritum, tenetur per accidens bis confiteri illud peccatum.

IV. Ad celebrem illam paritatem Cardinalis de Lugo reſpondet Perez, quod qui confeſſus eſt, ſe decies circiter blaſphemaſſe, ſi habuerit dubium negativum de undecima blaſphemia, tenetur pariter iterum illam confiteri, quando certe deprehendit undecies blaſphemaſse: Verum quia communis ſententia Suarii, & aliorum tenet oppoſitum, ideo aſſignari poteſt diſparitas; dicendo, quod quando dubium eſt de numero peccatorum, judicium non eſt notabiliter diverſum; quia diverſitas eſt ſecundum magis, & minus, ut in circumſtantiis aggravantibus. At quando dubium eſt de ipſo peccato, judicium eſt notabiliter diverſum; quia diverſitas eſt circa ſubſtantiam rei, & dubium eſt, ſitne pœnitens peccator, an non, in tali ſpecie peccati, ut dicemus de circumſtantiis mutantibus ſpeciem.

Ad ſecundam confirmationem, tranſmiſſo, quod abſolutus a cenſura reſervata dubia non teneatur adire ſuperiorem, quando deprehenditur certa (quod multi negant) paritas eſt nulla; quia reſervatio cum ſit odioſa tollens poteſtatem abſolvendi, ſtricte interpretanda eſt, unde non eſt cenſenda amplius reſervata cenſura illa: Contra vero, lex confeſſionis non eſt ablatio, ſed communicatio poteſtatis facta a Chriſto Domino Sacerdotibus: quare cum ex praxi Eccleſiæ habeatur voluiſſe Chriſtum Dominum abſolvi peccatum, ſi manifeſtetur, prout eſt in conſcientia, quando dubium, ut dubium, & quando deinde certum ut certum, dicendum, quod teneamur iterum illud confiteri, quando deprehenditur certum.

V. In calce hujus articuli ad quietem ſcrupuloſorum, & timoratorum nonnulla adverte ex Perez, Tambur., & aliis. Et primo quidem multos decipi in eo, quod putent ſe dubios eſſe, ſi non recordentur in particulari Confeſſionis factæ de peccato commiſſo. Nam ſi præſumere poſſunt etiam generali aliqua ratione ducti, ſe ſufficientem diligentiam adhibuiſſe ad confeſſionem rite faciendam, præſumere debent, eam eſſe rite factam, niſi ſpecialis, & quidem gravis dubitandi ratio obſtet. Unde ſi recorderis, te confeſſum eſſe, verbi gratia, duo peccata, & de tertio non recorderis, præſumere debes, quod illud etiam confeſſus ſis; quia ex *l. Quæro §. Interlocutorem ff. locati*, actus præſumitur factus ſecundum juris diſpoſitionem. Et idem dicendum, ſi quis confeſſus peccatum, non recordetur, an ſit confeſſus numerum, aut ſpecies; quas tamen confiteri ſolebat, vel ſua, vel confeſſariorum, quibus utebatur, diligentia. Quod circa ſcrupuloſos præſertim præſtandum eſt; nam ſi hi confeſſionem generalem ſemel bona fide, ac diligenter fecerint, non tenentur iterum confiteri peccatum aliquod, ex eo quod non certo ſciant illud ſe fuiſſe confeſſos; imo, ſi multum ſcrupulis turbentur, non debent fateri, niſi quæ poſſunt jurare eſſe commiſſa, eſſe mortalia, & nunquam eſſe confeſſa ex Sanch. lib. 1. cap. 10. num. 85. Quia, ut idem Auctor advertit, credulitas in ſcrupuloſis eſt quaſi certitudo in hominibus pacatæ conſcientiæ: unde niſi hac via occurratur, confeſſio non erit illis in medicinam, ſed in carnificinam, nec laquei tolluntur, ſed injiciuntur. Quod etiam extendit Sanchez ad alios ſcrupuloſos deperditæ vitæ, quorum dubia in mitiorem partem interpretanda ſunt, quoties anguntur ſcrupulis, ſicut bene morigerati.

Secundo adverto ex Tambur., ruſticos, mulierculas, pueroſque, qui bona fide ſuas confeſſiones etiam coram Parocho indocto craſſiori modo fecerunt, quamvis deinde grandiores, & peritiores effecti videant in multis ſe defeciſſe; unde animadvertunt multa dubia dixiſſe pro certis, & multa certa pro dubiis, & unum numerum pro alio, non ſunt cogendi repetere confeſſiones ex Fagund. in ſecundum præceptum Eccleſiæ lib. 3. cap. 4. de Lugo de pænit. diſp. 16. ſect. 14. a num. 58. Et ratio eſt, quia ex uno capite ſatis ſuperque ſaltem in confuſo confeſſarius eorum peccata percepit, & directe abſolvit: Et ex alio capite praxis fidelium eſt non repetere confeſſiones illas, ad quod ſi fideles obligarentur, omnia ſcrupulis eſſent obnoxia. Verior tamen eſt ratio, quam Fagund. aſſignat, quia ſcilicet ex vitæ præſentis ſtatu paſſim arguit confeſſarius ſtatum totius vitæ præteritæ, & ſufficienter numerum peccatorum a pœnitente commiſſorum: nam hujuſmodi homines uniformem ſolent ducere vitam.

Tertio, qui fecit aliquando cum debita diligentia confeſſionem generalem, explican-

cando numerum peccatorum, qui tunc memoriæ occurrebat, addendo ſemper plus, minuſve, ſi deinde recordetur certe non eſſe confeſſum aliquod peccatum in individuo conſimile illis, intelligitur incluſum in ly plus, minuſve, & rite abſolutum: unde non eſt opus nova confeſſione.

VI. Sed rogabis hic, dum quis fatetur numerum incertum, dicendo, verbi gratia, blaſphemavi decies circiter, plus minuſve, quot blaſphemiæ importentur per ly circiter, ut pœnitens liber ſit ab iteranda confeſſione, ſi deprehendat alium numerum blaſphemiarum.

Reſpondeo, Verricel. tract. 1. quæſt. 5. citatum, & merito rejectum a Tambur. ſentire, quod importetur medietas numeri: Unde ſi ille vicies blaſphemavit, non teneatur amplius confeſſionem repetere, ſi deprehenderit blaſphemaſſe tricies; Et ſi dixerit centum circiter, non teneatur, ſi deinde deprehendat centum quinquaginta blaſphemias commiſiſſe. Gaſpar Hurtadus apud Dianam part. 3. tract. 4. reſol. 294. dicit decem circiter importare tres, aut quatuor alios. Vaſqu., & de Lugo cenſent, univerſalem regulam aſſignari non poſſe, ſed prudentis arbitrio relinquendum: in quo judicio formando ea regula ſervetur, ut pro majori numero, qui nominatur, major pariter numerus ſubintelligatur per illam particulam, Circiter; non tamen ſervando proportionem arithmeticam; unde Lugo, & Menochius putant, quod ſi quis dixerit, decies circiter ſe peccaſſe, non teneatur confeſſionem iterare, etiamſi deprehendat peccaſſe octies, vel duodecies: ſi tamen dixerit commiſiſſe ad centum peccata, non intelligantur octoginta, aut centum viginti, ſed nonaginta quinque, aut ad ſummum nonaginta, vel centum & quinque, aut centum & decem, hanc proportionem ſervando in majori multitudine, quia quamvis ita ſe habeant duo ad decem, ſicut viginti ad centum: at dum dico decies circiter, poſſunt intelligi etiam duodecim, quia duo alia etiam ſecundum ſe ſunt parva pars: Contra vero, quia viginti ſecundum ſe non ſunt parvus numerus; ideo dum dico centum circiter, non intelliguntur centum viginti.

ARTICULUS IV.

De Peccato pure putato.

I. Quamvis peccatum pure putatum ſit materia neceſſaria Confeſſionis; dubitatur tamen, an ſit materia ſufficiens, ut gratia conferatur.

II. Multis arridet ſententia negativa.

III. Sed benignior affirmativa eſt valde probabilis.

IV. Hinc plura ad praxim deducuntur.

V. Cum eadem ſit ratio de peccato pure putato, ac de peccato dubio, ſi revera non fuerit commiſſum, ideo in confeſſione præter peccata dubia, addendum eſt aliquod certum.

I. Citra controverſiam eſt peccatum pure putatum eſſe materiam neceſſariam confeſſionis, ſeu teneri nos illud confiteri, quia de rebus judicare debemus, non prout ſunt, ſed prout in conſcientia apparent: Unde dixit Apoſtolus, *quod non eſt ex fide, peccatum eſt*, hoc eſt, quod non eſt juxta fidem, ſeu juxta dictamen conſcientiæ, eſt peccatum.

Quæritur tamen, An peccatum pure putatum ſit materia ſufficiens confeſſionis; ſeu an qui putat, ſe commiſiſſe aliquod peccatum, quod revera non commiſit, & illud tantum aperiat in confeſſione, ſacramentum, & novam gratiam recipiat ratione veri doloris cadentis ſupra peccatum non verum?

Reſpondeo, plures Neotericos probabiliter affirmare, tum quia in tali caſu non deeſt materia proxima hujus Sacramenti, quæ eſt dolor; tum etiam quia, ſi peccatum putatum eſt materia remota neceſſaria, congruum eſt, ut ſit etiam ſufficiens. Idque ſimiliter docent de peccato dubio, quod revera non ſit commiſſum; ita ut, ſi ſolum illud ſubjiciatur clavibus, adhuc gratia Sacramentalis conferatur.

II. Rigidior tamen ſententia negat, quia Trident. pro materia proxima hujus Sacramenti non aſſignat dolorem, quemcumque, ſed dolorem de peccato: atqui in caſu noſtro non habetur dolor de peccato, quamvis habeatur dolor de peccato putato; quia peccatum putatum non eſt peccatum, ſicut homo pictus non eſt homo, niſi æquivoce: ergo in caſu noſtro non habetur materia proxima Sacramenti pœnitentiæ, & conſequenter nec Sacra-

mentum. Unde peccatum putatum non eſt materia remota ſufficiens talis ſacramenti.

Confirmant hanc ſententiam, quia ſi ſufficeret verus dolor de peccato non vero, ſed putato, ſufficeret etiam dolor verus ſubditi non veri, ſed putati, & abſolutio vera confeſſarii putati, ſeu Sacerdotis habentis juriſdictionem putatam, quod nemo dixerit: Præterea ſequeretur, quod poſſet dari Sacramentum Confirmationis per veram unctionem Chriſmatis putati, & Sacramentum baptiſmi per veram abſolutionem aquæ putatæ. Sicut enim peccatum eſt materia remota, & dolor materia proxima Sacramenti pœnitentiæ; ita aqua naturalis eſt materia remota, & ablutio materia proxima Sacramenti baptiſmi: ergo ſi ſatis eſſet dolor verus de peccato putato, ſatis etiam eſſet ablutio vera aquæ putatæ.

Si opponas primo, In judicio forenſi vere ferri ſententiam de crimine putato, ſi fuerit juridice probatum: ergo etiam in judicio Sacramentali.

Reſpondent per inſtantiam de ſubdito putato: nam in judicio forenſi vere fertur ſententia, quando juriſdictio eſt tantum putata; non tamen in judicio Sacramentali. Præterea ſicut Sacramentum pœnitentiæ eſt inſtitutum ad modum judicii, ita Sacramentum baptiſmi ad modum ablutionis, & tamen, ſi ablutio ſit aquæ putatæ, non confertur Sacramentum baptiſmi: ergo ſi abſolutio, & dolor ſint de peccato putato, neque confertur Sacramentum pœnitentiæ. Quare judicium forenſe, & Sacramentale in multis diſcrepant: nam in judicio Sacramentali reus non debet eſſe diſtinctus ab accuſatore, & a teſte; & qui fatetur delictum abſolvitur; Contra vero in judicio forenſi: ergo poterunt etiam differre in ferenda ſententia de crimine putato; Et quod de facto differant, conſtat ex ratione adducta pro hac ſententia.

Si opponas ſecundo, videri incredibile, quod Chriſtus Dominus noluerit conferri gratiam Sacramentalem ei, qui tenetur peccata putata revelare, & de facto revelat Confeſſario: ergo ex inſtitutione Chriſti Domini peccatum putatum eſt materia ſufficiens. Quod ex eo confirmatur, quia aliter habenti peccatum putatum obeſſet ſua innocentia: ſi enim vere peccaſſet, reciperet gratiam Sacramentalem; quia vero putat, ſe peccaſſe, & de facto eſt innocens, gratiam Sacramentalem non recipit, quod videtur abſurdum.

Reſpondent, negando antecedens; ſicut enim pœnitens tenetur aperire ſuas culpas illi, quem putat eſſe confeſſarium, quin proinde recipiat Sacramentum, ſi ſit tantum Sacerdos putatus; ita in caſu noſtro: ſatis enim eſt, ſi in his caſibus actus eliciti ad ſatisfaciendum obligationi proſint bene operanti ex opere operantis, quin debeant, aut poſſint prodeſse ex opere operato; cum non ſatis ſint ad Sacramentum conficiendum.

Ad confirmationem dicunt, huic obeſſe, ne gratiam Sacramentalem recipiat, non ſuam innocentiam, ſed inſtitutionem Chriſti Domini, qui noluit hoc Sacramentum pro ſanis, & vivis, ſed pro ægrotis in medicinam, & pro mortuis in reſurrectionem inſtituere, quamvis potuiſſet aliter inſtituere: Non eſt autem argumentum efficax ad dicendum, quod de facto ita inſtituerit, ut conferatur gratia Sacramentalis aperienti ſolum peccatum putatum, ad hoc ut ſic etiam hoc Sacramentum innocentibus proſit; Nam ſic poſſemus dicere, quod de facto Sacramentum pœnitentiæ ita inſtituerit, ut ad illud ſuſcipiendum ſatis ſit etiam dolor de peccato, quatenus eſt offenſa Dei, ſive a ſe, ſive ab alio irrogata, ad hoc, ut ſic poſſet ſuſcipi a Beatiſſima Virgine, quæ tantum poterat dolere de offenſa Dei ab aliis irrogata, non vero de peccato ut a ſe commiſſo, ne putato quidem; ut communiſſime docent Doctores contra perpaucos citatos a Raynaudo par. 2. punct. 4. putantes cum Caniſio lib. 1. de Virgine cap. 4. Deiparam ſuſcepiſſe Sacramentum pœnitentiæ, confitendo ſive incongruitatem ad maternitatem Dei, ſive culpam levem conditionaliter exiſtimatam, vel tamquam poſſibilem apprehenſam. Quamvis enim Deipara ſuſceperit Sacramentum baptiſmi, ut charactere Chriſti inſigniretur, & Sacramentum Extremæ Unctionis juxta probabilem ſententiam Suarii, ut muniretur gratia corroborativa in extremo vitæ agone ad ſuperandas mortis anguſtias, non videtur tamen ſuſcepiſſe Sacramentum pœnitentiæ, quod unice voluit Chriſtus Dominus inſtituere ad delenda peccata, non vero ad augendam gratiam innocenti.

III. Equidem hac in re benigniori ſententiæ adhærendum cenſeo, ac valde probabile puto, quod peccatum pure putatum, ſicut eſt materia neceſſaria Confeſſionis,

nis, ita ſit etiam materia ſufficiens: Et ratio videtur eſſe, quia potuit Chriſtus Dominus inſtituere hoc pacto Sacramentum pœnitentiæ: ergo probabiliter ita inſtituit: Conſonum quippe divinæ benignitati eſt, ut onus impoſitum confitendi peccatum pure putatum voluerit innocentibus compenſare augmento gratiæ, etiam ex opere operato; unde inſtituerit, quod peccatum etiam putatum eſſet materia remota Sacramenti pœnitentiæ.

Neque obſtant paritates adductæ; quod ſcilicet aqua putata non ſit materia remota Sacramenti Baptiſmi; nec Chriſma putatum materia Confirmationis: Sicut nec dolor putatus de peccato vero eſt materia proxima in Sacramento Pœnitentiæ; nec eſt forma Abſolutio relate ad ſubditum putatum.

Reſpondetur enim, materiam remotam in Sacramento Pœnitentiæ eſſe valde diverſam, ac in Sacramento Baptiſmi, Confirmationis, &c.; nam in hiſce Sacramentis materia remota debet exiſtere, ut habeatur materia proxima; quomodo enim poterit haberi aquæ ablutio, ſi non habeatur aqua? At in Sacramento Pœnitentiæ debet materia remota deſtrui; & perinde ſe habet, ſive tunc deſtruatur per Sacramentum, ſive deſtructa prius fuerit per contritionem, ſive nunquam extiterit, ut quando peccatum eſt putatum. Et in Euchariſtia, ubi ſubſtantia panis debet deſtrui, non poſſunt haberi ſpecies panis, niſi verus panis conſecretur. At poteſt haberi verus dolor de peccato etiam putato.

Neque dici poteſt, quod dolor etiam putatus poſſet dici eſſe materia proxima hujus Sacramenti, aut abſolutio relate ad ſubditum putatum. Nam univerſim verba Bibliorum, ac Conciliorum ſumi debent in ſenſu proprio; niſi detur valida ratio in contrarium; ſed nulla eſt hujuſmodi ratio ad dicendum, quod ſufficiat dolor putatus, aut ſubditus putatus; nemo enim id ſomniavit; imo ex proſcripta theſi 57. ab Innoc. XI. conſtat, quod ſolus dolor ſupernaturalis ad hoc Sacramentum ſpectet: Contra vero datur ſufficiens motivum, & auctoritas ad dicendum, quod verus dolor de peccato putato ſit ſatis: ergo probabiliter peccatum putatum eſt materia remota hujus Sacramenti.

IV. Ex dictis infertur primo, juxta rigidam illam ſententiam non ſatisfieri præcepto confeſſionis annuæ per confeſſionem ſolius peccati putati, atque adeo, qui poſtquam deprehendit peccatum fuiſſe putatum, incideret infra annum in aliquod mortale, teneretur eo anno iterum confiteri, ut præcepto ſatisfaceret. Verum quia ſententia noſtra eſt etiam probabilis, & ut ſupra diximus, abunde ſatisfit præceptis juxta opinionem probabilem, idcirco abſolute, & practice loquendo per hujuſmodi confeſſionem præcepto Eccleſiæ ſatisfieret; quamvis ſpeculative loquendo juxta præfatam ſententiam non ſatisfieret.

Infertur ſecundo, quod dictum eſt de peccato putato, dicendum etiam fore de peccato dubio, ſi vere non eſt commiſſum: Nam peccatum, quod clavibus ſubjectum eſt ut dubium, ſi vere non eſt commiſſum, eſt ſolum peccatum putatum.

Infertur tertio, quod, qui confitetur peccata dubia, debeat pariter aliquod veniale certum addere, non ſolum ut juxta praxim Eccleſiæ abſolutio detur quoad ejus fieri poteſt abſoluta, & non conditionata (ſicut dari deberet, ſi quis tantum peccata dubia confiteretur), ſed etiam ne privetur gratia Sacramentali, quæ juxta ſententiam rigidam non conferretur, ſi peccatum confeſſum ut dubium vere non eſſet commiſſum. Et quamvis ſententia noſtra ſit valde probabilis ſpeculative, tamen quia forte non eſt vera, ideo ne exponatur Sacramentum periculo fruſtrationis, expedit ſemper peccatum aliquod certum dubiis ſuperaddere.

V. Dubium eſt, Utrum hoc cadat ſub conſilium tantum, an ſub obligationem gravem? Martinus Perez tenet cadere tantum ſub conſilium; præſertim ſi difficultatem experiatur pœnitens exponendi materiam aliquam certam. Cenſeo tamen cadere ſub obligationem gravem, ne exponatur periculo fruſtrationis Sacramentum juxta ea, quæ paſſim Doctores docent in expoſitione primæ propoſitionis proſcriptæ ab Innoc. XI. Quod ſi peccatum certo ſit commiſſum, & dubium ſolum ſit, num fuerit mortale, an veniale, tunc talis obligatio non datur, ut patet, cum non exponatur Sacramentum periculo fruſtrationis.

ARTICULUS V.

De peccatis alias confeſſis.

I. *Videntur peccata rite confeſſa, & abſoluta non eſſe amplius materia ſufficiens Confeſſionis.*
II. *Sed communiſſime oppoſitum docent.*
III. *Quomodo forma abſolutoria in hoc caſu non ſit falſa?*
IV. *Num poſſint peccata iſthæc eſſe materia neceſſaria, vel ex voto Pœnitentis, vel ex ſtatuto Superioris?*
V. *Num poſſit Eccleſia præcipere Confeſſionem de venialibus?*
VI. *Quandonam Pœnitens teneatur reſpondere, ſi a confeſſario interrogetur de peccatis alias confeſſis?*
VII. *Utrum poſſit reticere aliqua peccata alias confeſſa, qui dicit confeſſario velle generalem confeſſionem inſtituere?*
VIII. *Utrum in generali confeſſione explicari debeant, quænam ſint mortalia poſt ultimam confeſſionem commiſſa?*

I. OLim fuit viſum nonnullis apud Martinum Perez, peccata ſemel confeſſa, & abſoluta non eſſe amplius materiam ſufficientem confeſſionis: Primo quia forma nova Sacramentalis repeti non poteſt ſupra eandem materiam: quis enim iterum conſecret hoſtiam jam conſecratam? Hoc autem præſertim repugnat in forma abſolutionis, quæ ſupponere debet hominem ligatum; cum ſolus ligatus abſolvatur. Secundo, quia, ſi non poteſt Sacerdos peccata confeſſa, & abſoluta retinere, nec poteſt abſolvere: Tertio, quia ſententia abſolutoria eſt definitiva, poſt quam non datur alia.

II. Communiſſima tamen ſententia docet oppoſitum; idque decrevit Benedictus II. in Extravag. 1. de privilegiis. Et ratio eſt, quia unuſquiſque poteſt in eadem cauſa ſæpius judicari, ſi ipſe velit. Secundo, quia poteſt eadem injuria iterum, iterumque remitti; ergo bene poteſt ſæpius abſolvi pœnitens ab eodem peccato. Et confirmatur a pari; quia ſicut renovamus votum paupertatis renunciando, quæ jam non poſſidemus, non ſolum per approbationem præteritæ renunciationis, ſed etiam renovando obligationem, quam jam contraximus: ita poteſt pariter renovari remiſſio injuriæ jam deletæ.

Ad primam rationem in contrarium reſpondent, ſtante eadem materia remota, repeti poſſe formam Sacramentalem ſupra novam materiam proximam; ſicut ſi iterum fiat ablutio, per eandem aquam poteſt alius baptizari; ergo ſi repetatur dolor novus ſupra idem peccatum, poterit iterum abſolutio conferri. Ex quo patet diſparitas circa Euchariſtiam, in qua ſpecies Sacramentales non ſunt materia remota, ſed proxima: unde conſecratio non caderet ſupra eandem materiam remotam, ſed proximam.

III. Ad id, quod additur, falſum eſt, quod forma abſolutoria ſupponat hominem ligatum; aliter conferri non poſſet abſolutio accedenti ad Sacramentum cum contritione: Quare ſenſus illorum verborum, *Abſolvo te*, eſt hujuſmodi, ſcilicet, Confero tibi gratiam abſolutivam, quæ te ſolvat, ſi es ligatus, vel ſolveret, ſi eſſes ligatus: Vel ſenſus eſt, Remitto tibi omnes injurias, & offenſas Dei: Nam, ut diximus, ſicut poſſunt renovari vota, ita & condonationes.

Ad ſecundum: Peccata remiſſa, quamvis non poſſint a confeſſario retineri, poſſunt tamen iterum remitti; quia quando ſunt jam remiſſa, non ex neceſſitate, ſed ad arbitrium pœnitentis, poteſt de iis novum judicium efformari, per quod iterum conferatur ſententia abſolutoria, qua detur nova gratia, quæ ſit remiſſiva peccati tantum in actu primo, non in actu ſecundo. Eo prorſus modo, quo datur abſolutio, & confertur gratia remiſſiva accedenti ad Sacramentum cum contritione. Quare ea ſolum peccata remitti, & retineri ſimul poſſunt, quæ ex neceſſitate, non ad arbitrium, ſubjiciuntur clavibus.

Ad tertium: Sententia definitiva non poteſt revocari in dubium; ſed poteſt approbari, & repeti reo petente.

IV. Quæritur hic primo, an peccatum rite confeſſum, & abſolutum poſſit eſſe materia neceſſaria confeſſionis, vel ex voto pœnitentis, vel ex ſtatuto, cui ſe Pœnitens voluntarie ſubjecit, vel ex pœnitentia injuncta a Confeſſario.

Reſpondeo cum Suarez diſp. 27. ſect. 7., & Fagund., quod licet peccatum alias confeſſum, & rite abſolutum ex inſtitutione Chriſti Domini non ſit per ſe loquendo materia neceſſaria Confeſſionis, poterit tamen eſſe neceſſaria, tum ex voto pœnitentis; quia quod eſt materia conſilii, poteſt eſſe materia voti; tum ratione ſtatuti, cui quis voluntarie ſe ſubjecit, ut cum quis voluntarie

rie

rie aſſumit ſtatum religionis ſub conditione faciendi ſingulis annis generalem confeſſionem illius anni (ut in Ciſtercienſi religione ſtatutum eſſe ferunt) Hæc enim confert ad perfectionem , & ad obſervantiam regularem.

Nego tamen cum Suar. loc. citato, poſſe abſoluto præcepto a Superiore, vel a Confeſſario imponi obligationem iterum confitendi eadem peccata ; Tum quia eſt res valde difficilis, & illa cauſa eſt jam terminata, & nullus videtur eſſe finis, nulla neceſſitas, propter quam expediat tale præceptum , aut talem pœnitentiam injungere ; Tum etiam , quia hæc eſt propria materia conſilii , & ideo per ſe non cadit ſub præceptum humanum.

V. Diſputant etiam celeberrimi Doctores, An poſſit Eccleſia præcipere confeſſionem de venialibus , ſaltem de aliquibus ? Nonnulli affirmant cum Vaſq. , Suar. , Lug. , Laym. . Nonnulli vero negant cum Leandro, Pal., & aliis: quia non poteſt Eccleſia inſtituere diverſum forum pœnitentiæ ab eo , quod Chriſtus Dominus inſtituit ; Cum ergo Chriſtus Dominus tantum obligarit ad mortalia confitenda , non poteſt Eccleſia præcipere confeſſionem venialium.

VI. Quæritur ſecundo, An pœnitens interrogatus a confeſſario de peccato rite confeſſo, & abſoluto , teneatur reſpondere?

Reſpondeo , teneri , quando notitia illius peccati neceſſaria eſt Confeſſario ad pœnitentem in poſterum dirigendum: poſita enim hac neceſſitate , habet Confeſſarius jus ad interrogandum , & conſequenter habet pœnitens obligationem ad reſpondendum . Unde Innoc. XI. damnavit propoſitionem illam quinquageſimam octavam, quæ dicebat, non teneri pœnitentem reſpondere Confeſſario interroganti conſuetudinem peccati . Quando autem talis notitia non eſt neceſſaria, dico cum Suar. diſp. 22. ſect. 1., & Granad. , poſſe pœnitentem abſque ullo peccato etiam veniali uti æquivocatione , & non aperire veritatem confeſſario . Et ratio eſt , quia quando judex non interrogat juridice, non mentitur, qui negat factum, quod vere fecit ; etenim non cenſetur ſimpliciter negare , quod fecerit, ſed negare quod fecerit ita, ut teneatur in illo foro illud revelare , quæ non eſt reſtrictio mentalis jam damnata ab Innoc. XI. in theſibus vigeſima ſexta , & vigeſima ſeptima , ſed eſt æquivocatio , ſeu reſtrictio non pure mentalis, ut diximus in expoſitione illarum theſium proſcriptarum : Quando enim judex non habet jus interrogandi , nec pœnitens habet obligationem ad ejus mentem reſpondendi. Idem dicas de eo, qui exiſtimans, juxta probabilem opinionem , circumſtantias aggravantes non eſſe explicandas, confitetur peccatum furti , dicendo , furatus ſum rem gravem, & deinde interrogatur a Confeſſario de quantitate furti; tunc enim tenetur reſpondere, quando (ut plerumque accidit) hujuſmodi notitia neceſſaria eſt confeſſario ad judicium rite formandum, & ad medicinam applicandam , aliter non teneretur . In dubio tamen num talis notitia ſit neceſſaria, ut Confeſſarius & qua Judex rite ſententiam ferat, & qua Medicus rite medeatur , ſtandum pro judicio confeſſarii interrogantis , & conſequenter datur obligatio reſpondendi.

VII. Quæritur tertio , an qui dicit confeſſario, ſe velle generaliter confiteri, teneatur omnia mortalia vitæ præteritæ alias abſoluta revelare?

Reſpondeo, Victor., & Ledeſm. putare, quod teneatur; quia aliter deciperet in re gravi confeſſarium , qui ſi tantum audiret ejus peccata levia, judicaret, eum caſte, & pie vixiſſe ; unde non poſſet rite ejus conſcientiam dirigere . At Henr. , Suar. Lug. , &c. putant , hujuſmodi pœnitentem mentiri leviter , & non peccare graviter ; quia mendacium illud non eſt contra Sacramentum pœnitentiæ; cum nihil omittat, quod ſit ſimpliciter de neceſſitate Sacramenti: nec ulli eſt graviter pernicioſum ; cum non teneatur pœnitens ad confeſſionem generalem, per quam dirigatur a confeſſario.

Hinc ſequitur, ut bene notat de Lugo , neque peccare graviter eum , qui habens duos confeſſarios, uni prius revelat ſolum mortalia , alteri deinde tantum venialia , dicendo ea ſolum perpetraſſe : imo ſi hoc mendacium non ſuperaddat, per ſe loquendo , ne venialiter quidem peccabit ; quia velle conſervare bonam famam apud Confeſſarium ordinarium , non eſt hypocriſis : nec videtur ſaltem gravis inordinatio, præſertim in fœminis religioſis, ut docent Villalob., Henr. , & alii , quos refert , & ſequitur Dian. part. 2. tract. 4. reſol. 86. Dixi tamen , per ſe loquendo ; nam per accidens , ſi ſcilicet hoc eſſet cauſa relabendi ſæpius in eadem mortalia , ut ſæpe fit , hoc eſſet mortale : uti etiam ſi quis confiteatur peccata gravia confeſſario , qui parum

rum illa ponderat, nec pœnitentem objurgat, ſed levem pœnitentiam imponit: Et idem dicas, ſi quis ſemper diverſis Confeſſoribus utatur; unde non poſſit per remedium Confeſſionis facile emendari; timendum enim eſt, quod hic careat ſufficienti dolore de peccatis.

VIII. Quæritur ultimo, an qui facit confeſſionem generalem, teneatur explicare, quænam ſint peccata mortalia commiſſa poſt ultimam confeſſionem?

Reſpondeo, de Lugo diſp. 16. ſect. 2. cum aliis putare, quod non teneatur; quia idem eſt omnino peccatum, quod confitetur, ſive ante, ſive poſt ultimam confeſſionem ſit commiſſum; niſi forte mutatio temporis afferat ſecum circumſtantiam ſpecie diverſam; ut ſi conjugatus confiteatur peccatum contra caſtitatem commiſſum ante conjugium; niſi enim explicetur tempus, facile confeſſarius apprehendet ſpeciem adulterii.

Verum Martinus Perez docet, iſtum teneri explicare mortalia poſt ultimam confeſſionem commiſſa; quia notabiliter variatur judicium confeſſarii, ſi ſciatur circumſtantia temporis, tum in cognoſcenda diſpoſitione pœnitentis, tum in applicanda medicina ſalutari, tum in imponenda prudenti pœnitentia, quæ minor debet eſſe de peccatis alias confeſſis, quam de non confeſſis. Quibus adde, eum, qui vult hoc pacto celare confeſſario conſuetudinem peccati, nec vult ab eo dirigi, facile carere ſufficienti dolore.

Utraque ſententia, ſpeculative loquendo, eſt probabilis; ſed practice videtur ſequenda ſententia Patris Perez; præſertim quia ſi quis confiteatur præſens peccatum ut antiquum, non confitetur peccatum præſens, quod fecit, ſed aliud, quod non fecit: unde ſacrilegam videtur facere confeſſionem.

ARTICULUS VI.

De Peccatis Venialibus.

I. Venialia ſunt materia ſufficiens, licet non neceſſaria Sacramenti Pœnitentiæ.

II. Quomodo poſſint remitti in hoc Sacramento, quamvis non poſſint retineri?

III. Non ſatis eſt, peccata venialia in genere explicare, nulla explicata ſpecie peccatorum, niſi in caſu neceſſitatis.

IV. Imperfectiones, quæ non pertingunt ad veniale, laudabiliter exponuntur, ſed non ſunt materia ſufficiens hujus Sacramenti.

I. Certum eſt ex Trident. ſeſſ. 14. cap. 5., & canone 7., peccata venialia eſſe materiam remotam, ſufficientem quidem, non tamen neceſſariam hujus Sacramenti. Sunt quidem materia ſufficiens, quia vere remitti poſſunt; non ſunt materia neceſſaria, quia non cauſant naufragium animæ; Sacramentum autem pœnitentiæ tamquam ſecunda tabula eſt ſolum neceſſarium poſt naufragium: Unde Trident. loc. citat. habet: *Venialia quamvis recte, & utiliter in confeſſione dicantur, quod piorum hominum uſus demonſtrat; taceri tamen citra culpam, multiſque aliis remediis expiari poſſunt.*

II. Neque dicas, Chriſtum Dominum dediſſe Sacerdotibus poteſtatem remittendi ſimul, ac retinendi peccata: ergo ſi Sacerdotes non poſſunt venialia retinere claudendo Cœlum habentibus illa, (cum poſſint alia via remitti extra Sacramentum) conſequenter non poterunt venialia remittere: unde non ſunt materia ſufficiens confeſſionis.

Nam verba illa, *Quorum remiſeritis, & retinueritis, &c.* intelligenda ſunt juxta capacitatem materiæ: Quare cum ſolum mortalia poſſint retineri; contra vero mortalia ſimul, & venialia poſſint remitti, ſequitur, quod magis late pateat verbum illud *remiſeritis*, quam illud *retinueritis*. Et ratio eſt, quia favor abſolutionis ampliandus eſt, nec debuere illo privari ii, qui parum peccaverunt; quamvis non debuerint comprehendi in retentione, quæ reſtringenda eſt ad eos, qui completam rationem peccati contraxerunt.

III. Quæritur hic primo, an valide, & licite fieri poſſit confeſſio ſolorum venialium, nullum exprimendo veniale in particulari, ſed dicendo, de omnibus venialibus vitæ præteritæ me accuſo.

Reſpondeo, quæſtionem hanc a Recentioribus duntaxat in medium vocari: Suarius diſp. 21. ſect. 1. cum Granad. cenſet ſpeculative loquendo probabile eſſe, quod valide fiat hujuſmodi confeſſio: Sicuti valide, & licite quis confitetur mortalia olim confeſſa, & abſoluta, nullum exprimendo mortale in particulari; eſto melius ſit, & ex Granad. conſulendum, ut ſemper aliquod peccatum in particulari declaretur. Ratio Patris Suarii eſt, tum quia ſi quis in articulo mortis tantum diceret, ſe peccaſſe venialiter, ſine dubio abſolvendus eſ-

eſſet; tum etiam quia qui confitetur verba otioſa, & turpia, quod ſæpe fit, non magis manifeſtat conſcientiam ſuam, quam qui confitetur peccata venialia in genere, cum verba otioſa, & turpia ſæpe ſint diverſæ malitiæ moralis: ergo ſi ille valide abſolvitur, etiam hic.

Dicaſt. diſp. 1. dub. 9. putat, etiam practice loquendo, hujuſmodi ſententiam eſſe probabilem, atque adeo licere (quod Suarius negat) confiteri tantum venialia in genere. Ratio eſt, quia idcirco requiritur confeſſio ſpecifica, & numerica mortalium, in quantum aliter non poſset confeſsarius formare prudens judicium de iis, quæ ſunt materia neceſsaria judicii Sacramentalis; At peccata venialia non ſunt materia neceſſaria, ſed ſolum voluntaria; cum ſponte clavibus ſubjiciantur: ergo ſicuti in omnium ſententia poſsumus omittere numerum venialium, ita pariter poſsumus non explicare illorum ſpecies.

Sententia tamen Suarii videtur amplectenda, tum quia eſt contra praxim Eccleſiæ hujuſmodi confeſſio de ſolis venialibus in genere; tum etiam quia ſequeretur, ſatis eſse dicere, *Peccavi*, ut poſset quis recipere abſolutionem; quod eſt contra Eccleſiæ conſuetudinem; tum demum quia debet in confeſſione apponi materia certa, ſi poteſt apponi; peccatum autem veniale in genere non eſt materia certa: ergo non licite apponitur, ſed debet exprimi ſpecies alicujus venialis; Quod ſi aliquando exprimi non poſset, tunc certe veniale in genere eſset materia ſufficiens.

IV. Quæritur deinde, an imperfectiones (qualis eſt, verbi gratia, non correſpondere divinis inſpirationibus) ſint materia confeſſionis?

Reſpondeo, laudabile eſſe, illas in confeſſione aperire, tum ut abſolvatur culpa aliqua venialis, quæ ſæpiſſime tales imperfectiones comitatur; tum ut plenior habeatur a Confeſſario notitia pœnitentis, & ſic melius dirigatur. Cæterum, ſi culpa illæ omnino carerent, procul dubio non eſſent materia ſufficiens confeſſionis.

QUÆSTIO III.

De prima parte materiæ proximæ hujus Sacramenti, quæ eſt dolor.

CErtum eſt ex Trident., ad valorem Sacramenti pœnitentiæ requiri, ut conſtitutivum illius, dolorem de peccatis, cum propoſito non peccandi de cætero. Quoniam autem dolor vel eſt perfectus, & dicitur contritio, vel imperfectus, & dicitur Attritio, ideo de utroque ſeorſim agendum, inquirendo, Quinam dolor requiratur ad juſtificandum impium, tam extra, quam intra Sacramentum? Et quinam requiratur ad remiſſionem venialium? Ac demum de propoſito ad hoc Sacramentum requiſito multa inquiremus.

ARTICULUS I.

De Contritione perfecta.

I. Perfecta contritio quid ſit?

II. Num debeat contritio amorem Dei includere, ut juſtificet?

III. An poſſit juſtificare contritio concepta ex alio motivo a Charitate, dummodo aliquod Attributum divinum attingat immediate?

IV. Num juſtificet amor Dei ſuper omnia, includens ſolum virtualiter dolorem peccatorum?

V. Num contritio juſtificans debeat eſſe dolor ſingulorum peccatorum in individuo?

VI. An peccator poſt peccatum commiſſum debeat ſtatim conteri?

VII. Quamdiu poſſit peccator citra novam culpam contritionem differre?

VIII. Num teneatur ad contritionem antequam annus elabatur, qui toto anno non habuit copiam Confeſſarii?

I. QUæritur primo, Quid ſit contritio perfecta; & quodnam ejus motivum?

Reſpondeo, eſſe deteſtationem, ac dolorem de peccato commiſſo ſupra omne odi-

odibile, in quantum eſt offenſa Dei ſumme dilecti, cum propoſito non peccandi de cætero. In quo differt a contritione imperfecta, ſeu ab attritione, quæ eſt deteſtatio, ac dolor de peccato, vel propter timorem gehennæ, vel propter amorem gloriæ, vel propter turpitudinem ipſam peccati animam commaculantis, vel demum juxta probabiliſſimam opinionem, propter timorem mali temporalis, puta febris, ſuſpendii, &c. prout tamen a Deo culparum vindice infligendi, vel inflicti; ita ut ex hoc motivo dolor induat ſupernaturalitatem requiſitam, ad hoc ut attritio cum Sacramento juſtificet, ut dicemus articulo ſequenti.

Dixi, contritionem eſſe deteſtationem ſimul, ac dolorem, quia ſola deteſtatio, qualis eſt in Beatis ſine dolore de peccato non fert contritionem definitam a Trident. ſeſſ. 14. cap. 4.; Quamvis poſita cognitione de peccato trahente deteſtationem, non poſſit naturaliter in nobis non ſubſequi dolor.

Dixi etiam, ſupra omne odibile, non quidem intenſive, ſed appretiative, quatenus non debet homo cum ea maxima intenſione dolere, quam poteſt homo hic, & nunc exhibere, ut volebat Adrianus in 4. quæſt. 2. de Pœnitentia; Nec debet eſſe cum majori intenſione dolor de peccato, quam ſit dolor de aliis rebus, ut putabat Sotus; quia hæc maxima intenſio de dolore eſt difficillima, nec a Sanctis Patribus, aut Conciliis, vel Scripturis requiritur; neque ratione ſuadetur; quia major, vel minor intenſio eſt contritioni accidentalis, nec variat rationem formalem contritionis, quæ deſumitur ab objecto formali: Quare contritio debet eſſe dolor de peccato ſupra omne odibile appretiative; quia debet eſſe perfecta converſio ad Deum; Non eſt autem perfecta converſio ad Deum, niſi Deum appretiet, & præferat omnibus rebus, ut magis doleat de amiſſione Dei, quam alterius boni.

Neque dicas: Michææ 1. habetur: *Dele, quaſi parturiens*; Et in Euangelio dicitur: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde*: ergo ad contritionem requiritur intenſio maxima doloris de peccato, ac amoris erga Deum offenſum.

Nam reſpondeo, intenſionem doloris, & amoris quoad ejus fieri poteſt maximam nobis non præcipi, ſed de ea dari dumtaxat conſilium; & ſolum præcipi dolorem in ſpecie perfectiſſimum, ſcilicet ſupra omne odibile appretiative; non per comparationem formalem, ſed ſolum virtualem, ſeu cum tali adhæſione ſummo bono, ut ſi quodcumque aliud bonum creatum offerretur, ejus amiſſio præferretur amiſſioni ſummi boni. Quod proteſtabatur Apoſtolus per illa verba ad Romanos 8. *Quis nos ſeparabit a Charitate Chriſti? tribulatio, an anguſtia, an fames, an nuditas? &c. certus ſum, quia neque mors, neque vita, &c. poterit nos ſeparare a Charitate Dei*. Hæc autem prælatio Dei ad omnia creata etiamſi ſit remiſſiſſima, adhuc ſatis eſt ad deſtruendum peccatum; non ſecus ac peccatum, per quod creatura præfertur Deo, etiamſi ſit remiſſiſſimum, ſatis eſt ad deſtruendam omnem gratiam.

Hic autem prudenter advertunt Theologi, comparationem, & prælationem hanc Dei ad omnia creata non ſolum ſufficere, quod ſit virtualis tantum, & implicita, ſed etiam infirmioribus conſulendum, ut abſtineant ab explicita, & formali comparatione. Quare ſi peccatori ad peccata proniſſimo, dum conteritur, menti occurrat, Quid faceres in tali, vel tali occaſione infamiæ, aut mortis ſubeundæ ad vitandum peccatum? conſulendum eſt, quod reſpondeat, In gratia Dei fiderem, quod peccatum vitarem potius, quam infamiam, aut mortem; etiamſi firmiſſime credat, quod ſpectatis propriis viribus peccaret potius, quam cederet infamiæ, aut morti; hæc enim firma credulitas eſt ſolum actus intellectus, non voluntatis, & ideo non eſt actus demeritorius; Contra vero fiducia illa in Deo eſt actus voluntatis, & meritorius.

II. Quæritur ſecundo, An contritio, quæ eſt dolor de peccato, in quantum eſt offenſa Dei ſumme dilecti, debeat, præter dolorem, includere amorem Dei ſuper omnia, ut poſſit extra Sacramentum juſtificare?

Reſpondeo, & dico primo, dolorem de peccato ſine amore Dei ſuper omnia, ſive explicito, ſive ſaltem implicito incluſo in contritione, non eſſe ſufficientem ad juſtificandum extra Sacramentum. Ratio eſt, tum quia Deuteronomii 4. habetur: *Cum quæſieris Dominum Deum tuum, invenies eum, ſi tamen ex toto corde tuo quæſieris eum*. Ubi oſtenditur, quod dolor peccatorum debeat eſſe ex motivo nobiliſſimo, & proficiſci ex corde, quod totum feratur in Deum per amorem; ita ut qui dolet de peccato, doleat de illo propter malum, ſeu offenſam

ſam amati, non propter malum proprium; ſeu dolere debet de culpa, quia Deo diſplicuit, non quia ſibi nocuit: Tum etiam quia juſtificatio impii fert amicitiam cum Deo: ergo ultima diſpoſitio ad juſtificationem debet eſſe ex parte impii amor Dei: Cum enim non poſſit peccator reddere Deo condignam ſatisfactionem pro peccato commiſſo, par fuit, ut exigeret ab illo Deus tamquam diſpoſitionem ad amicitiam gratis illi dandam, perfectiſſimum actum, quem poteſt peccator elicere, ſcilicet dolorem perfectiſſimum, & amorem Dei ſuper omnia.

Dico ſecundo, probabilis eſt ſententia docens extra Sacramentum ad juſtificationem requiri amorem Dei ſuper omnia formalem, & explicitum: Quicquid ſit, an contritio ſit etiam amor Dei ſuper omnia formalis, ut putat Vaſq., an ſolum virtualis, ut putat Suarius?

Probatur, quia Scripturæ exigunt ad juſtificationem amorem Dei; præſertim Joan. 1. aperte habetur; *Qui non diligit, manet in morte*: At Scripturæ interpretandæ ſunt in proprio ſenſu, ſi commode fieri poteſt: ergo verus, & proprius, formalis, & explicitus actus amoris Dei requiritur ad juſtificationem, & non ſatis eſt amor virtualis incluſus in contritione: Sicuti cum exigitur ad ſalutem fides a Scripturis, exigitur fides formalis, non virtualis, quæ v. g. includitur in actu doloris ſupernaturalis, dum quis ſimul veniam petit a Deo, & juſtificationem ex ejus miſericordia expectat, ut oſtendimus in expoſitione primæ Theſis ab Alex. VII. proſcriptæ.

Dico ultimo; Non eſt improbabilis ſententia docens veram contritionem, continentem ſolum virtualiter amorem Dei ſuper omnia, juxta ſententiam Suarii, ſufficere ad juſtificationem.

Quod contritio contineat amorem Dei ſaltem virtualem, probatur facile; Nam per dolorem de offenſa Dei ſuper omne odibile peccator complacentiam habet de ipſo Deo, cujus offenſam, ac malum odit: ergo ſaltem virtualiter Deum amat.

Quod autem hujuſmodi amor virtualis incluſus in contritione ſine novo formalis amoris actu ſufficiat ad juſtificationem etiam extra Sacramentum, colligi videtur ex Scripturis: Nam Pſalm. 31. habetur: *Dixi, confitebor adverſum me injuſtitiam meam Domino, & tu remiſiſti, &c.*. Ezechiel. 3. *Si averterit ſe peccator ab injuſtitia ſua &c.* Et 2. Regum 22. Davidi dicenti, *Peccavi Domino*, reſpondetur, *Dominus quoque tranſtulit peccatum tuum*: ergo contritio ſine novo amoris actu ſatis eſt ad juſtificationem.

III. Dubium eſt, An ſit vera contritio ſufficiens ad juſtificationem illa, quæ concipitur ex motivo alterius virtutis a charitate, dummodo Deum reſpiciat? Verbi gratia, ſi quis ex motivo gratitudinis doleat de peccato, quatenus offenſa Dei Benefactoris; vel ex motivo obedientiæ doleat de peccato, ut offenſa Dei ſupremi Legislatoris; vel ex motivo religionis, aut juſtitiæ doleat de peccato, quatenus offenſa Dei ſumme adorabilis, & ſummum jus habentis, ne offendatur? Nonnulli apud Suar., & Lugo probabiliter affirmant: Communis tamen ſententia (a qua in re tanti momenti non eſt recedendum) docet veram contritionem eſſe ex ſolo motivo charitatis; ſcilicet, quia peccatum eſt offenſa Dei ſumme boni, & amabilis; in quo dolore virtualiter ſaltem amor includatur ratione talis motivi: Quod probatur tum ex Scripturis: Nam Joan. 3. habetur: *Qui non diligit, manet in morte*: Et 1. ad Corinth. 3. *Sine Charitate nihil ſum*: Tum ex ratione adducta, quia diſpoſitio ad amicitiam cum Deo debet congruenter eſſe amor Dei, juxta illud proloquium: *Vis ut ameris? Ama.* Practice tamen in dolore de offenſa irrogata Summo Benefactori ex motivo gratitudinis debitæ videtur includi ſaltem implicite aliquis amor erga talem Benefactorem. Idemque dicas de eo, qui dolet ex motivo aliorum Attributorum Dei.

IV. Quæritur tertio, An ſicut ad juſtificationem extra Sacramentum ſufficit contritio includens ſaltem virtualiter amorem Dei ſuper omnia, ita pariter ſufficiat ſolus amor Dei ſuper omnia includens virtualiter contritionem?

Reſpondeo, certum eſſe primo, in Sacramento pœnitentiæ requiri dolorem formalem, nec ſatis eſſe dilectionem Dei ſuper omnia ſine formali dolore ad illud recipiendum. Ratio eſt, quia ex Trident. dolor conſtituit Sacramentum pœnitentiæ, non ſecus ac ablutio Sacramentum Baptiſmi: ergo ſicut requiritur ablutio formalis, & vera, non virtualis, ac metaphorica ad Baptiſmum; ita ad Pœnitentiæ Sacramentum conſtituendum formalis pariter dolor requiritur.

Certum eſt ſecundo, ad juſtificationem extra Sacramentum requiri etiam aliquem dolorem de peccato commiſſo: Conſtat ex Trident. ſeſſ. 14. cap. 4. ubi poſt definitam

con-

contritionem ait: *Fuit autem omni tempore neceſſarius hic contritionis motus ad impetrandam veniam peccatorum*. Et conſtat etiam ex Scripturis: Nam Lucæ 13. habetur: *Niſi pœnitentiam egeritis, omnes ſimiliter peribitis*. Nec ſatis eſſe ad juſtificationem ſolum amorem ſine dolore, ſeu pœnitentia, expreſſius conſtat ex aliis Scripturæ locis. Nam Deuteronomii 4. habetur: *Cum quæſieris Dominum Deum tuum, invenies eum; ſi tamen ex toto corde tuo quæſieris eum, & ex tota perturbatione animæ tuæ*: ubi ly *ex toto corde* ſignificat perfectam dilectionem, & ly *ex tota perturbatione* denotat perfectam contritionem requiſitam ad juſtificationem.

Certum eſt tertio, in amore Dei ſuper omnia includi virtualiter dolorem peccatorum; non ſecus ac in perfecta contritione includitur ſaltem virtualiter dilectio Dei. Ideo enim in contritione continetur virtualiter amor Dei; tum quia qui odit offenſam, & malum alicujus, complacentiam quandam habet circa talem perſonam, & ſic virtualiter amat illam; Tum etiam quia ex odio offenſæ erga aliquam perſonam facile trahitur amor illius; Atqui eodem modo qui amat aliquem, habet diſplicentiam quandam de offenſa, & malo illius, & ex amore erga aliquam perſonam facile trahitur diſplicentia, & deteſtatio offenſæ illius; præſertim ſi talis offenſa menti occurrat: ergo ſicut contritio perfecta eſt etiam amor Dei virtualis; ita e converſo amor Dei formalis eſt virtualis contritio.

Dubium itaque eſt, Utrum contritio virtualis incluſa in amore Dei ſuper omnia ſufficiat ad juſtificationem extra Sacramentum ſine formali dolore peccatorum?

Dico primo, probabile eſt non ſufficere. Probatur, quia in loco adducto Deuteronomii 4. quæri debet Deus, tum ex toto corde, tum etiam ex tota perturbatione animæ. Et Ezechiel. 18. habetur: *Si impius egerit pœnitentiam ab omnibus peccatis ſuis, vita vivet*. Unde ſequitur, quod vita non vivet, nec juſtificabitur ſine dolore. Quod autem dolor ab his Scripturis requiſitus debeat eſſe dolor formalis, & non ſatis ſit dolor virtualis incluſus in amore Dei ſuper omnia, oſtenditur; quia Scripturis tribuendus eſt proprius ſenſus, cum commode poteſt; & ideo quando a Scripturis exigitur fides ad ſalutem, intelligendæ ſunt de fide formali, non virtuali; ut ſupra diximus numero ſecundo.

Confirmatur, quia Auguſt. hæc habet: *Peccatores non poſſunt peccata ſua redimere, niſi dolorem ſenſerit animus, qui peccavit: hoc enim juſtum eſt, ut qui contra rationem gaviſus eſt, ſecundum rationem patiatur mærorem*. Et ſane, ut docet Philoſophus 2. Ethic. 2., nemo peccat, niſi ut ſequatur voluptates, & fugiat triſtitias: omnis autem curatio facienda eſt naturaliter per contraria: ergo cum pœnitentia ſtatuta ſit a Deo, ut medicina peccati, debuit eſſe formaliter doloroſa, ut morbis mederetur.

Advertendum tamen hic eſt, quod ſi dilectio Dei ſit plena, & perfecta ſuper omnia, & occurrat menti peccatum commiſſum, connaturaliter ſubſequatur dolor. Unde peccator non tam debet eſſe ſolicitus de dolore formali, quam de perfectione amoris. Imo addo, quod ſi poſita dilectione Dei ſuper omnia, occurrat menti peccatum, & ſimul advertatur ad obligationem doloris formalis, impoſſibile eſt, quod dolor formalis non conſequatur; quia impoſſibile eſt velle finem efficaciter, & nolle media neceſſaria: Atqui diligens Deum ſuper omnia vult efficaciter illi complacere; ergo non poteſt illi diſplicere non ponendo dolorem peccati commiſſi, ad quem teneri habet advertentiam.

Dico ſecundo: Non eſt improbabilis etiam ſententia oppoſita ſuſtinens, quod qui recordatur peccati commiſſi, & diligit ſuper omnia Deum, juſtificetur etiam ſine contritione formali, ſi non advertat ad obligationem dolendi.

Probatur, quia videtur maxime congruere divinæ bonitati, ut cum omittitur dolor ſine culpa, tunc contentus ſit Deus amore perfecto, in quo dolor virtualiter continetur: Præſertim quia Deus Proverbiorum 8. dicit: *Ego diligentes me diligo*, Et in Euangelio: *Si quis diligit me, ad eum veniemus*; Et 1. ad Timoth. 1. dicitur Charitas eſſe finis præcepti, & vinculum perfectionis. Unde qui habet charitatem perfectam, videtur eſſe in ultimo ex mediis, quæ nobis præcipiuntur ad ſalutem: atque adeo videtur ſola dilectio ad juſtificationem ſufficere.

Confirmatur, quia propoſitio 32. Baii damnata dicebat, *Charitas illa, quæ eſt plenitudo legis, non ſemper eſt conjuncta cum remiſſione peccati*. Atqui charitas, quæ eſt plenitudo legis, non requirit dolorem in eo, qui memor peccati commiſſi non advertit ad obligationem dolendi: ergo charitas in tali caſu ſine dolore formali juſtificat. Quod ſi homo memor peccati putaret obligari ad dolendum, certe ſine dolore

lore non juſtificaretur; quia non ſatisfaceret huic obligationi putatæ: Si tamen diligens Deum ſuper omnia non ſit memor peccati jam obliti, probabiliter per ſolam charitatem, ut diximus, juſtificaretur.

Dico ultimo, quamvis probabile ſit, ad juſtificationem ſufficere tam ſolam contritionem includentem virtualiter amorem Dei ſuper omnia, quam ſolum amorem includentem virtualiter contritionem; nihilominus expedit, ut peccator ad utrumque actum, amoris, & doloris, conetur; præſertim in mortis articulo. Ratio eſt, quia alterutrum ſufficere, ſpeculative tantum loquendo, eſt probabile, & peccator debet in eo præſertim articulo adhibere media certiſſima ad ſalutem, & non ſolum probabilia, & minus certa. Utrum autem ad hoc teneatur ſub mortali, conſtabit ex dicendis articulo ſequenti.

V. Quæritur quarto, an ad perfectam contritionem requiratur, ut homo de ſingulis peccatis in particulari doleat, ſicut debet in Sacramento ſingula peccata in particulari manifeſtare? Et an ſaltem ad perfectam contritionem requiratur, quod dolens poſt exactum examen memoriam habeat diſtinctam ſingulorum peccatorum, juxta ſententiam Cani, Soti, Medinæ, & aliorum?

Reſpondeo cum D. Th., & communi Doctorum negative. Debet quidem dolor eſſe de omnibus peccatis; ad quod ſufficit, ut peccator doleat ex motivo univerſali; quia ſcilicet peccatum eſt offenſa Dei ſumme boni; quo poſito, virtualiter omnia peccata deteſtatur; non debet tamen ſingula in particulari deteſtari; imo nec de ſingulis memoriam, aut recognitionem habere; cum hujuſmodi memoria nec exigatur neceſſitate præcepti, quod nuſquam extat; neque neceſſitate medii, quia aliter ſequeretur, quod ſi quis perfecte dolens de peccatis omnibus in confuſo ſtatim moreretur, ſalvari non poſſet.

Neque dicas, in Scriptura exigi omnium peccatorum recogitationem: Nam Iſaiæ 38. habetur: *Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine animæ meæ:* Et Ezechiel. 18. *Si impius fecerit pœnitentiam ab omnibus peccatis ſuis, & fecerit judicium*, (ideſt examen, & inquiſitionem peccatorum) *vita vivet, & non morietur.*

Nam Vaſq. optime reſpondet, Iſaiam tantum velle, id fieri eſſe valde utile ad contritionem excitandam; non autem neceſſarium. Et Ezechielem velle, ut impius faciat judicium, ideſt recte judicet in cauſa proximi, vel ut reddat proximo, quod debet.

Oppones: Niſi contritio ſit dolor de ſingulis peccatis in particulari, ſequeretur, quod poſſet quis dolere de aliquo peccato ex motivo univerſali, quia ſcilicet peccatum eſt offenſa Dei ſumme dilecti, quin eatenus doleret de omnibus peccatis, & ſic per veram contritionem non juſtificaretur. Sequela eſt abſurda: ergo. Probatur ſequela, quia univerſim poteſt quis amare objectum formale amore imperfecto, & ſic unum objectum materiale amare, non aliud: Verbi gratia, poteſt quis ex amore miſericordiæ miſereri uni pauperi, non alteri; & ex motivo juſtitiæ velle reſtituere decem, non centum; ergo poteſt pariter quis ex motivo Dei dilecti deteſtari unum peccatum, verbi gratia furti, non reliqua.

Reſpondeo, contritionem, ut ſit ſufficiens ad juſtificationem, debere eſſe de omnibus peccatis, non tamen in particulari, ſed ſaltem in confuſo. Quare ſi poſſet quis odio habere unum peccatum ex motivo univerſali, quia eſt offenſa Dei, quin ſimul virtualiter odio haberet omnia peccata, quæ ſunt pariter offenſa Dei; (ſicut poteſt quis ex motivo miſericordiæ univerſali miſereri uni pauperi, non alteri; & ſicut poteſt quis deteſtari mortale, quia eſt gravis offenſa Dei, quin ſimul virtualiter deteſtetur per talem actum peccata venialia) de quo diſputant Theologi, certe talis contritio, quæ non eſſet de omnibus peccatis commiſſis, non ſufficeret ad juſtificationem.

VI. Quæritur quinto, An peccator teneatur ſtatim poſt peccatum commiſſum elicere actum contritionis, vel attritionis cum Sacramento?

Affirmant Gulielmus Pariſienſis, & Argentina, tum ob auctoritatem Scripturæ dicentis Eccleſiaſt. 5. *Ne tardes converti ad Dominum, & ne differas de die in diem:* Et cap. 21. *Quaſi a facie colubri fuge peccatum:* a facie autem colubri ſtatim eſt fugiendum: tum ob rationem; quia qui alteri intulit injuriam, tenetur ſtatim ſatisfacere, ſicut qui intulit alteri damnum, tenetur ſtatim illud reſarcire; ergo qui intulit Deo injuriam per peccatum, ſtatim debet ſatiſfacere, & conteri.

Reſpondeo equidem cum communi Doctorum apud Lugo, & Con. negative. Ratio eſt, quia hæc obligatio ſtatim dolendi

poſt

poſt peccatum nulla ſufficienti ratione probatur; & praxis Eccleſiæ videtur eſſe in contrarium; Nam cum aliquis confitetur, verbi gratia, blaſphemiam hebdomadæ, ſeu menſis, aut anni præteriti, quam diſtulit toto hoc tempore intermedio confiteri, unum peccatum dumtaxat ſolet reputari; ergo differre pœnitentiam per aliquod tempus non eſt novum peccatum: Quare D. Th. in 4. diſt. 17. quæſt. 3. art. 1. ait: *Non eſt de neceſſitate ſalutis corporalis, quod infirmus ſtatim medicum quærat, niſi quando neceſſitas curationis incumbit; ſimiliter eſt de morbo ſpirituali.*

Ad auctoritates Eccleſiaſtici in contrarium adductas reſpondeo, cap. 5. laudato Eccleſiaſticum inculcare accelerationem pœnitentiæ ob periculum moriendi in ſtatu peccati; quamvis enim non ſit novum peccatum non ſtatim pœnitere, eſt tamen perſeverantia in priori peccato; perſeverare autem in ſtatu peccati eſt periculoſum. In cap. 31. Eccleſiaſticus non loquitur de peccato commiſſo, ſed committendo, a quo debemus fugere, & timere, ſicut a facie colubri.

Ad rationem in contrarium adductam nego univerſaliter antecedens; non enim eſt ſemper novum peccatum non reparare ſtatim injuriam, & damnum illatum, cum ſæpe differri poſſit per aliquod tempus; præſertim quando ex dilatione non ſequitur novum damnum; & a fortiori, quando per actionem injurioſam nullum de facto damnum eſt illatum: Verbi gratia, qui fruſtra conatus eſt alterius domum, vel ſegetes comburere, injuriam fecit alteri, ſed non intulit damnum, unde nec ad reſtitutionem tenetur, quamvis teneatur ad aliquam ſatisfactionem pro offenſa, quam tamen non tenetur ſtatim poſt attentatum facinus exhibere; poteſt enim ſine nova culpa aliquantiſper ſatisfactionem debitam differre: eſto ſi damnum fuerit ſecutum, teneatur, ſtatim ac commode poteſt, illud reſarcire.

VII. Quæritur ſexto, quandonam peccator ad contritionem per ſe obligetur, ita ut illam omittere, ſit novum peccatum?

Antequam reſpondeam, explico terminos: Dicitur obligari per ſe, & directe peccator ad contritionem, quando ad illam obligatur præciſe, quia peccavit, nec poteſt aliter remiſſionem obtinere, ut accidebat in lege veteri: Dicitur vero per accidens, & indirecte obligari ad contritionem, quando per illam diſponi debet ad rite aliquod agendum, puta ad audiendas Confeſſiones, vel ad communionem, quando urget neceſſitas, nec eſt copia Confeſſarii: His poſitis

Directe nunc dico, peccatorem per ſe obligari ad contritionem in articulo mortis, ſi non adſit copia Confeſſarii; quia tunc tenemur facere, quantum in nobis eſt, ut reconciliemur cum Deo, ejuſque gratiam aſſequamur: Quod ſi adſit copia Confeſſarii, etiam in articulo mortis ſatis eſſe attritionem cum Sacramento, dicemus articulo ſequenti; quamvis ex præcepto charitatis requiratur in articulo mortis amor Dei ſuper omnia, ut noſtræ ſaluti cum omni morali ſecuritate per conjunctionem cum Deo perfectam conſulamus.

Extra mortis articulum, ſi non adſit copia Confeſſarii, etiam obligatur per ſe ad contritionem, qui diu perſeveravit in peccato. Ita Lug., Suar., & Recentiores communiter contra Durand., Adrian., & alios. Ratio eſt, quia qui longo tempore ſponte perſeverat in divina inimicitia, interpretative divinam amicitiam parvipendit, atque adeo graviter peccat. Unde dicit Conink, eum peccare mortaliter, qui expreſſe & ſignate vult differre pœnitentiam uſque ad mortem. Quod ſi extra mortis articulum ſit copia Confeſſarii, quamvis non habeat obligationem contritionis, obligatur tamen ex præcepto Eccleſiæ ſingulis annis confiteri, & ex præcepto divino non differre diuturno tempore pœnitentiam.

Neque dicas, non poſſe aſſignari certum tempus, intra quod peccator ad pœnitentiam teneatur: ergo non tenetur, niſi in articulo mortis.

Nam, conceſſo antecedente, nego conſequentiam; commune enim eſt multis rebus, quæ pendent ex æſtimatione morali, ut non poſſit aſſignari certa, & determinata menſura rei, vel temporis. Unde Innoc. XI. ſolum damnavit quintam propoſitionem, quæ dicit: *An peccet mortaliter, qui actum dilectionis Dei ſemel tantum in vita eliceret, condemnare non audemus*: Et propoſitionem ſextam, quæ dicit: *Probabile eſt, ne ſingulis quidem rigoroſe quinquenniis per ſe obligare præceptum charitatis*: Nec non ultimam, ubi dicitur: *Satis eſt ſemel in vita credidiſſe myſteria fidei*. Nec ſtatuit Pontifex, quo tempore teneamur hos actus elicere; quia non eſt facile illud ſtatuere: Multi enim apud Suar. putabant, quod ſingulis

gulis diebus feſtis; multi, quod bis in anno; alii, quod ſingulis annis; ſed certe prudentis arbitrio decernendum eſt, ſpectata conditione hominum, ut fuſius diximus in expoſitione primæ theſis ab Alexandro VII. proſcriptæ.

VIII. Quæritur ſeptimo, An peccator, qui non poteſt aliquo anno ex defectu confeſſarii confiteri, teneatur ad contritionem, antequam annus elabatur?

Affirmat Dominicus Soto in 4. diſt. 15. quæſt. 2., quia præceptum pœnitendi divinum, quod ex ſe indeterminatum eſt, jam ab Eccleſia eſt determinatum ad ſingulos annos; Quare ſi nequeat peccator ex defectu Confeſſarii illam pœnitentiam agere, quæ ab Eccleſia præcipitur, videlicet ſuſcipiendo Sacramentum, tenebitur agere illam, quam poteſt, ſcilicet eliciendo actum contritionis, juxtam regulam illam; *Quid non poteſt quantum debet, ſolvat quantum poteſt*; & illam aliam; *Qui non poteſt totum, reddat partem quam poteſt*.

Reſpondeo equidem cum Con., & aliis communiter negative: falſum eſt enim, quod Eccleſia determinarit tempus illud indeterminatum pœnitendi in genere, ad quod obligamur ex divino præcepto: Solum enim determinavit tempus confitendi indeterminatum; cum autem in tali caſu ſit impoſſibilis confeſſio, non videtur peccator teneri ad contritionem: Et ratio ulterior eſt, quia cum conteri ſit aliquod mere internum, non cadit ſub præceptum Eccleſiæ, neque ratione ſui, & directe, ut patet, neque ratione alterius, & indirecte, hoc eſt ratione Sacramenti; quia cum ſatis ſit attritio ad Sacramentum ſuſcipiendum, jam contritio non eſt aliquid, ſine quo nequeat valide, aut licite ſuſcipi Sacramentum confeſſionis, atque adeo non poteſt cadere in tali caſu ſub præceptum Eccleſiæ indirecte: Sicut econtra tenetur, quando quis memor peccati mortalis, & non habens copiam confeſſarii, debet aliquod Sacramentum ſuſcipere, aut adminiſtrare. Præterquamquod in caſu adducto non poteſt Sacramentum confeſſionis ſuſcipi; ergo non poteſt indirecte, ſeu ratione Sacramenti præcipi ab Eccleſia contritio, quæ eſt actus mere internus; Verum quidem eſt, quod præceptum divinum contritionis obliget peccatores ad non differendam diu, & uſque ad mortem pœnitentiam: Hinc tamen non fit, quod impotens aliquo anno ſuſcipere Sacramentum Pænitentiæ teneatur ſaltem conteri, quia, ut modo diximus, præceptum iſtud divinum, ſpectata diverſa hominum conditione, diverſimode obligat ad citius, vel ſerius eliciendam contritionem poſt mortale aliquod patratum.

Ad regulas adductas, *Qui non poteſt quantum debet, ſolvat quantum poteſt*: &c. Reſpondeo, eas valere, quando totum, & partes ſunt homogenea, ſeu ejuſdem rationis, & differunt ſolum ſecundum magis, & minus, non vero quando ſunt heterogenea, & diſſimilia, ut explicatur in materia de voto. Do exemplum primi caſus in jejunio, & ſecundi in peregrinatione: Si quis ex voto tenetur jejunare quindecim dies, nec poteſt niſi decem, ex regulis traditis tenetur ad hæc decem jejunia; quia cum res debita ſit jejunium, ſive ponat decem, ſive quindecim, ſemper ponit jejunium, adeoque rem debitam; Etenim quindecim jejunia a decem ſolum differunt, quod illa ſint plura, quam iſta. Contra vero, ſi quis ex voto teneatur peregrinationis cauſa Romam contendere, & non poſſit niſi Cajetam uſque ire (quia, verbi gratia, ſcit in reliquo itinere parari ſibi inſidias) certe non tenetur ire Cajetam, nec militant regulæ adductæ, *Qui non poteſt totum* &c. Et ratio eſt, quia ire Cajetam non eſt peregrinatio Romana, quam vovit, quamvis ſit pars itineris, quo itur Romam, Eodem pacto licet contritio eſſet pars neceſſaria Confeſſionis Sacramentalis, non eſt tamen confeſſio; adeoque ſi peccator conteratur, recte quidem facit, nullo tamen pacto implet præceptum Eccleſiaſticum Confeſſionis Sacramentalis, quod in tali circumſtantia non tenetur implere, cum nemo ad impoſſibile teneatur.

ARTICULUS II.

De Attritione Supernaturali.

I. Quodnam debeat eſſe motivum Attritionis ſupernaturalis!

II. Num poſſit eſſe ſupernaturalis attritio, ſi moveatur ex motivo pœnarum temporalium?

III. Num ſufficiat in Sacramento Attritio naturalis, vel quæ ſit putata ſupernaturalis?

IV. Quomodo poſſit dici actus honeſtus Attritio, quæ ſit deteſtatio culpæ ex motivo pœnarum?

V. Qui odit culpam propter pœnam, nonne magis odit pœnam, quam culpam?

VI. Num attritio ex motivo gehennæ ſit peccati deteſtatio ſuper omnia?

VII. Certumne ſit Attritionem cum Sacramento Pœnitentiæ juſtificare?

VIII. Utrum in articulo mortis Confeſſioni præmitti debeat Contritio?

IX. Ex eo, quod in Sacramentis conferendis non liceat ſequi opinionem probabilem de eorum valore, omiſſa tutiore, non ſequitur debere confeſſioni præmitti contritionem. Nec ſequitur, quod non poſſit conferri abſolutio cum juriſdictione ſolum probabili,

X. Quonam pacto dicatur homo in Sacramento ex Attrito fieri Contritus?

I. Ex iis, quæ diximus in expoſitione theſis quinquageſimæ ſeptimæ ab Innoc. XI. proſcriptæ conſtat, ad valide, ac fructuoſe ſuſcipiendum Sacramentum Pœnitentiæ non ſufficere Attritionem naturalem, hoc eſt quæ moveatur a motivo cognito lumine naturali, ut ſi quis doleat de furto commiſſo propter ſuſpendium; Quare hic ſolum inquirimus de Attritione ſupernaturali.

Quæritur autem primo; Quid ſit attritio, & unde moveatur?

Reſpondeo, Attritionem definiri a Trident., quod ſit dolor de peccato, vel ex turpitudins peccati conſideratione, vel gehennæ, & pænarum metu conceptus.

Dices, non ſufficienter a Trident. motiva attritionis aſſignari; Primo, quia poteſt quis atteri etiam ex deſiderio gloriæ. Secundo, quia eſto gehenna, ſeu pœna æterna, utpote lumine fidei cognita, ſit motivum attritionis ſupernaturalis; pœnæ tamen temporales non videntur poſſe eſſe motivum attritionis; quia nobis objiciuntur lumine naturali, non fidei; Unde actus attritionis ex metu pœnarum temporalium conceptus non eſt ſupernaturalis, ſicut requiritur, ut poſſit cum Sacramento juſtificare: Ergo dum dicit Trident. ex gehennæ, & pœnarum metu, verbum illud Pœnarum, eſt ſuperfluum.

Reſpondeo, nego antecedens. Ad primum dico, attritionem differre a contritione per hoc quod iſta deteſtatur peccatum ut malum Dei, & quia illi diſplicet; attritio vero deteſtatur ut malum proprium peccatoris, & quia ſibi nocet. Unde merito attritio dicitur etiam contritio imperfecta, quia non attingit ſummam peccati odibilitatem, quam poteſt, quæ eſt contrarietas cum divina bonitate, quam lædit: Deteſtatio enim eo eſt imperfectior, quo minus attingit odibilitatem objecti; ſicut amor eo eſt imperfectior, quo minus attingit amabilitatem ſui objecti: Quare ſicut in corporalibus dicuntur attrita, quæ aliquo modo diminuta ſunt; contrita vero dicuntur, quæ in particulas minutiſſimas ſunt comminuta; ita cor dicitur per motiva attritionis ſolum atteri, & imperfecte conteri. Quia tamen motivum attritionis, ut diximus, eſt peccatum, inquantum eſt malum peccatoris, & peccatum dupliciter eſt malum peccatoris; Primo formaliter, inquantum illum deturpat, & fœdat; Secundo cauſaliter, inquantum cauſat illi pænas; idcirco duplex a Trident. aſſignatur motivum attritionis. Primo fœditas ipſa peccati, Secundo pœna. Et quia pœna, quæ per peccatum infligitur, eſt amiſſio boni æterni, gehenna, & pœna temporalis, ideo ex Lugo, Suar., & aliis habetur veriſſima attritio, tam ex timore amiſſionis gloriæ, ſeu ex deſiderio gloriæ, quam ex timore gehennæ: & utrumque motivum a Trident. comprehenditur ſub timore gehennæ, quia gehenna per pœnam damni privat gloria æterna.

II. Ad ſecundum; quando Trident. addit verbum illud *Pœnarum*, ſignificat, quod habetur veriſſima attritio ſupernaturalis etiam per timorem pœnarum temporalium, ut ſentiunt Suar., aliique communiter contra Vaſq., qui videtur ſemper exigere motivum aliquod æternum ad attritionem. Probatur, quia Trident. adducit exemplum Ninivitarum, qui ad Jonæ prædicationem pœnitentiam egerunt, timentes ſolum pœnam temporalem, ſcilicet excidium civitatis: ergo dolor etiam ex pænarum temporalium metu conceptus ex Trident. ſatis eſt ad veram attritionem.

Verum quidem eſt, pænas temporales objici nobis lumine naturæ, ut infligendas a creaturis, puta ſuſpendium a judice; at objiciuntur nobis lumine fidei pœnæ temporales, inquantum infligendæ a Deo, & inquantum indicant ejus iram, quæ puniendo in hac vita dat peccatori inchoamentum ſupplicii æterni. Unde ſub hoc motivo pœnæ temporales cauſant attritionem ſupernaturalem; quæ, ut advertit Lugo diſp. 5., Valent., aliique, reſpectum debet habere ad Deum, ut poſſit cum Sacramento juſtificare; cum enim peccatum ſit averſio a Deo, diſpoſitio ad reconciliationem debet eſſe converſio ad Deum. Unde qui atteritur attritione diſpoſitiva ad reconciliationem in Sacramento, debet reſpicere tamquam motivum doloris ipſum

Deum,

Deum, atque adeo dolor oriri debet ex timore pœnarum, ut a Deo infligendarum, ſeu ex timore omnipotentiæ divinæ, quæ poteſt nos juxta noſtrum demeritum punire. Et ſane ſicuti ſpe ſupernaturali ſperamus a Deo non ſolum gloriam, ſed etiam bona temporalia; ita timore ſupernaturali timere poſſumus ab Omnipotentia Vindice non ſolum pœnas æternas, ſed etiam temporales, ſcilicet deformitatem animæ, amiſſionem meritorum antecedentium, lapſum facilem in novas culpas, conſcientiæ turbationem, pænas purgatorii, & pœnas hujus vitæ corporales.

III. Quæritur ſecundo, Utrum attritio diſponens in Sacramento ad juſtificationem poſſit eſse vel naturalis, vel ſupernaturalis putata, an vero debeat eſſe vere ſupernaturalis?

Reſpondeo, ab Innoc. XI. damnatam eſſe propoſitionem 57. quæ habet: *Probabile eſt ad Sacramentum pœnitentiæ ſufficere attritionem naturalem, modo honeſtam.* Et ratio eſt, quia in eodem genere debet eſſe diſpoſitio, & forma, cum diſpoſitio habilitet ſubjectum ad recipiendam formam; ergo ſi gratia eſt ſupernaturalis, debet pariter eſſe ſupernaturalis attritio diſponens ad illam. Unde Trident. ſeſſ. 14. c. 4. appellat illam Donum Dei, & Spiritus Sancti impulſum. Et ſeſſ. 6. cap. 5., & can. 3. dicit eam fieri per gratiam adjuvantem, & excitantem, ac per prævenientem Spiritus Sancti inſpirationem; Atqui omnes actus, qui fiunt hoc modo, ſunt ſupernaturales ſimpliciter, & quoad ſubſtantiam; alioquin non eſſet, cur diceremus, actus fidei, ſpei, & charitatis eſſe ſupernaturales quoad ſubſtantiam, licet nequeant fieri ſine ſpeciali auxilio, & adjutorio Spiritus Sancti; ergo attritio diſponens ad juſtificationem in Sacramento debet eſſe ſupernaturalis. Quod fuſius explicavimus in expoſitione hujus theſis profligatæ.

Hinc ſequitur, erraſſe Canum, cum dixit ſufficere ad juſtificandum attritionem ſolum putatam ſupernaturalem: hæc enim non eſt ex adjutorio, & impulſu Spiritus Sancti, ſicut debet eſſe ex Trident.: ergo ſola attritio vera ſupernaturalis diſponit in Sacramento ad juſtificationem. Aliqui apud Machado exiſtimarunt, attritionem naturalem ſufficere ad valorem Sacramenti, non vero ad ejus fructum: Unde ex illa putarunt fieri Sacramentum validum, & informe: Alii vero cum Soto, Cano, Hurtado, Valent. apud Leand. de pœnitentta putarunt, attritionem naturalem ſufficere etiam ad fructum Sacramenti. Dubium eſt num utraque hæc ſententia damnata ſit ab Innoc. XI. an ſolum ſecunda. Equidem puto cum Lumbier, quod utraque; atque adeo attritio vere ſupernaturalis requiritur non ſolum ad fructum, ſed etiam ad valorem Sacramenti pænitentiæ.

Eſt autem attritio vere ſupernaturalis, ſi habeat pro motivo Deum, inquantum cognitum lumine ſupernaturali; verbi gratia, ſi quis, ut diximus, doleat de peccato ex metu pænarum, ut infligendarum a Deo peccati vindice. Unde fit, ut ipſa conſideratio turpitudinis peccati tunc ſolum cauſet attritionem ſupernaturalem, quando turpitudo peccati conſideratur cum reſpectu ad Deum per oppoſitionem, quam dicit peccatum cum aliqua Dei excellentia, verbi gratia cum reverentia, gratitudine, obedientia, juſtitia illi debita; vel ſi conſideratur peccatum ut oppoſitum virtutibus ſupernis, quibus dumtaxat conſequi poſſumus vitam æternam, quæ lumine ſuperno attingitur. Quod ſi fœditas peccati non conſideretur cum reſpectu ad Deum, ſed tantum per difformitatem, quam habet ad rectam rationem, & ad convictum humanum; quia hæc conſideratio non exigit lumen ſupernaturale, non cauſat attritionem ſupernaturalem, ut advertunt Lugo diſp. 5. num. 142., Valent., aliique.

IV. Quæritur tertio, quomodo Attritio, quæ eſt deteſtatio peccati ex motivo gehennæ, & pœnarum, ſit actus honeſtus?

Reſpondeo, Bajum, Janſenium, eorumque aſſeclas damnare ut vitioſam deteſtationem peccati ex metu pœnarum, eo quod videatur talis deteſtatio magis abhorrere pœnas, quam culpam; propter quod enim unumquodque tale, & illud magis. Catholici autem omnes eam ut honeſtam commendant; cum Trid. ſeſs. 14. cap. 4. appellet illam Donum Dei, & Spiritus Sancti impulſum, & Scripturæ ſæpe hunc timorem ſuadeant, ut Lucæ 12. *Timete eum, qui poſtquam occiderit corpus, poteſtatem habet mittere in gehennam.* Et ratione probatur, quia ſi timere pænas, & propter illas culpam fugere, eſſet vitium, jam malum eſset pænas imponere, cum idcirco imponantur pænæ, ut terreant, & terrore ſuo retrahant a culpis. Quomodo enim impoſitio pænæ eſſet honeſta, ſi ejus finis eſset pravus? finis enim pænæ eſt timor, qui per adverſarios eſt pravus. Præterea pænæ ſunt ex ſe juxta rationem naturalem ti-

C 2 men-

mendæ ; ergo juxta rationem naturalem , atque adeo honeſte timeri poſsunt , & timor hic ordinari poteſt ad finem bonum, ſcilicet ad culpam fugiendam, & deteſtandam.

Dices primo : Inhoneſte operatur , qui ordinat majus bonum ad minus ; ſed qui deteſtatur culpam propter timorem pænæ, ordinat carentiam culpæ , quæ eſt majus bonum , ad carentiam pœnæ , quæ eſt minus ; ergo inhoneſte operatur.

Reſpondeo , diſtinguo majorem , ſi majus bonum ultimate ordinatur in bonum minus , concedo ; ſi non ultimate , nego majorem ; & omiſſa minore , nego conſequentiam . Chriſtus Dominus non inhoneſte operatur ordinando ſua merita, quæ ſunt bonum majus , in noſtram ſalutem : nec nos inhoneſte operamur , ordinando Sacrificium Miſſæ ad obtinendum bonum temporale; quia hoc ipſum ordinatur ultimate ad divinam gloriam, quæ eſt bonum maximum. Ita qui deteſtatur culpam propter pœnam , ordinat quidem immediate , & proxime carentiam culpæ ad carentiam pœnæ; vult enim carere culpa , quia vult carere pœna ; ſed hoc ultimate eſt referibile in gloriam divinam , & virtualiter refertur in Deum tamquam in ultimum finem.

V. Dices ſecundo : qui deteſtatur culpas propter pœnas, plus odit pœnas, quam culpas, *Propter quod enim unumquodque tale, & illud magis*. Sic qui odit filium propter patrem , plus odit patrem , quam filium: ſed odiſſe plus pœnas, quam culpas iniquum eſt, & præpoſterum; ergo attritio non eſt actus honeſtus.

Confirmatur ; nam qui odit peccatum ob metum gehennæ , videtur eſſe cum ea animi præparatione, & affectu conditionato, ut ſi non daretur gehenna , non odiſſet peccatum , quod certe iniquum eſt.

Reſpondeo , in peccato duplicem reperiri malitiam, & odibilitatem, alteram ex eo, quod ſit injuria Dei, alteram ex eo , quod ſit inductiva pœnarum; Prior malitia eſt longe major , & non poſtponibilis ſecundæ; Poteſt tamen quis attingere ſecundam ſine obligatione attingendi primam ; quia ſicut in actibus intellectus *Præſcindentium non eſt mendacium* , ita in actibus voluntatis *Præſcindentium non eſt malitia*. Itaque qui ex motivo pœnarum odit culpam, odit quidem per hunc actum magis pœnas, quam culpam; ſed poteſt per alium actum attingentem odibilitatem, quam habet culpa, inquantum eſt injuria Dei, magis odiſſe culpam, quam pœnas: ſic qui odit filium propter inurbanitatem patris, odit quidem hoc actu magis patrem, quam filium; ſed poteſt alio actu odiſſe magis filium, quam patrem, ſi attingeret, verbi gratia, filium ut homicidam . Hinc fit , nullam haberi deordinationem in deteſtanda culpa propter pœnam, ita ut per hunc actum magis pœna , quam culpa odio habeatur , quandoquidem poteſt culpa odio haberi magis, quam pœna, ſi attingatur odibilitas culpæ, inquantum eſt injuria Dei , a quo motivo hic , & nunc præſcinditur ſine ulla culpa; eo quod præſcindentium non eſt malitia.

Ad confirmationem , nego antecedens : ſicuti quando David dicebat in Pſalmo 112. *Inclinavi cor meum ad faciendas juſtificationes tuas in æternum propter retributionem* , non erat David cum ea præparatione animi, & affectu conditionato, ut nollet ſervare legem Dei , niſi conſequeretur retributio ; ſed ſolum hoc motivo adjuvabatur ad id, quod cæteroqui etiam vellet , ſi tale motivum non adeſſet : ita in caſu noſtro. Quæ omnia fuſius elucidantur in expoſitione decimæ quartæ , ac decimæ quintæ theſis ab Alex. VIII. confixæ.

VI. Quæritur quarto, an attritio ex motivo gehennæ , & turpitudinis peccati ſit deteſtatio peccati ſuper omnia?

Reſpondeo , attritionem ex motivo gehennæ non eſſe ſuper omnia ; quia ex vi hujus actus non poteſt pœnitens habere affectum ſubeundi potius pœnas, quam carendi culpa, cum ratione hujus actus magis pœnas, quam culpam deteſtetur. Unde hic actus , licet ſit honeſtus , ut diximus, quatenus ordinat ad deteſtationem peccati medium ordinatum a Deo ad talem deteſtationem , non eſt tamen actus perfectiſſimus: Contra vero qui illuſtratus lumine ſuperno odit peccatum ob ejus turpitudinem , odit peccatum ſuper omnia , quia malum culpæ excedit omne aliud malum: ergo vi hujus motivi deteſtatio peccati eſt ſuper omnia ; quamvis non habeatur formalis, ſed virtualis tantum comparatio peccati cum aliis malis pœnarum.

VII. Quæritur quinto, Certumne ſit attritionem cum Sacramento pœnitentiæ juſtificare?

Reſpondeo cum Lugo, Salas, Perez, aliiſque, eſſe id moraliter certum poſt Trident. ſeſſ. 14. cap. 4., ubi loquens de attri-

tritione, hæc habet: *Quamvis ſine Sacramento pœnitentiæ ad juſtificationem perducere peccatorem nequeat, tamen eum ad Dei gratiam in Sacramento pœnitentiæ impetrandam diſponit*. Non loquitur autem Concilium de diſpoſitione remota ad gratiam impetrandam, cum etiam extra Sacramentum habeat attritio talem diſpoſitionem: ergo loquitur de diſpoſitione proxima; atque adeo ex verbis Tridentini ſi minus de fide, certum tamen moraliter eſt, attritionem cum Sacramento ſatis eſſe ad juſtificationem. Quod etiam patet ex inſtitutione hujus Sacramenti, quippe quod eſt Sacramentum mortuorum, & non vivorum, ſi autem deberet ſemper præſupponi contritio, nunquam per Sacramentum pœnitentiæ conferretur vita, & nunquam Sacerdos remitteret, ſed ſupponeret peccata per contritionem remiſſa. Præterquamquod Sacramentum pœnitentiæ in lege gratiæ novum onus adderet ſine ſpeciali prærogativa, (quam certe tribuit) ſi tantum exigat a nobis attritionem facilem, non contritionem, quæ maxime difficilis eſt.

Non nego, plures Doctores, ante Trident., imo aliquos poſt Trident. aſſerere, attritionem non eſſe ſufficientem ad juſtificandum cum Sacramento. Verum hæc opinio poſt Trident., tamquam improbabilis, rejicitur communiſſime, ut conſtat ex iis, quæ fuſe dixi in Trutina Theologica in expoſitione 14., & 15. theſis ab Alex. VIII. confixæ. Fuit quidem opinio probabilis ante Trident. ſuffulta auctoritate magnorum virorum, ſed poſt Trident. omnem probabilitatem amiſit; ſicut plures opiniones, quæ quondam probabiles fuerunt, poſtquam a Pontificibus damnatæ ſunt, probabilitatem omnem exuerunt.

VIII. Quæritur ſexto; Num in articulo mortis teneamur ob majorem ſecuritatem, & ne exponamur periculo damnationis, excitare nos ad contritionem ante ſuſceptionem Sacramenti, an ſatis ſit attritio, etiam cognita ut talis; Ubi etiam quæritur, utrum poſtquam damnata eſt prima propoſitio ab Innoc. XI. dicens, non eſſe illicitum in Sacramentis conferendis ſequi opinionem probabilem de valore Sacramenti, relicta tutiore, teneamur nunc practice ſequi ſententiam tutiorem aſſerentem, requiri ad Sacramentum pœnitentiæ contritionem?

Reſpondeo cum Lug., Laym., Perez, Becan., Fagund., Turrian., aliiſque contra Suar. diſp. 15. ſect. 4. num. 19., ne in articulo quidem mortis obligari nos ad præmittendam contritionem Sacramento pœnitentiæ. Et ratio eſt, quia præcepta hominibus impoſita non obligant, niſi humano modo, & juxta hominum conditionem; non ad diligentiam metaphyſicam, & exquiſitiſſimam, ſed ad humanam, & moralem, aliter eſſent intolerabilia, & ſupra vires humanas, & nunquam ita ſatisfactum eſſet, ut non ſupereſſet nova diligentia adhibenda: Quare etiam in negotio æternę ſalutis ſatis eſt adhibere ea media, in quibus nullum eſt periculum morale, & probabile, etiamſi ſubſit dubium aliquod, & periculum valde remotum; Alioquin qui peccavit, teneretur ſtatim conteri de peccato, quia dubium aliquod eſt, an ſit repente moriturus; Nec poſſet quis eſſe contentus elicuiſſe ſemel actum contritionis, & ſemel confeſſum eſſe; nam cum ſit incertum, an contritio, & confeſſio fuerint valida, deberent iterum, atque iterum repeti; Deberet etiam homo procurare iterationem Baptiſmi ſub conditione, ſi forte primus fuit invalidus; Quæ tamen ſunt abſurda, & onus hominibus intolerabile: Cum ergo ſententia putans, attritionem ſufficere in Sacramento ad juſtificandum, ſit moraliter certa, nec ullum ſit prudens dubium, aut periculum probabile de ejus falſitate, ſatis, ſuperque præcepto aſſecurandi ſalutem æternam ſatisfacimus per attritionem in Sacramento etiam in articulo mortis. Urget certe in articulo mortis obligatio ponendi actus amoris Dei ſuper omnia, ratione cujus peccator juſtificatur; Hoc autem poſito, nullatenus teneretur deinde contritionem Sacramento pœnitentiæ præmittere, quia adhibendo attritionem poſt præmiſſum actum amoris Dei, adhibetur medium ad ſalutem, in quo nullum eſt probabile periculum: Immo id etiam probabiliter verum eſt, quamvis poſt præmiſſum actum amoris Dei, moribundus iterum peccaret, & peccatum clavibus ſubjiceret. At in tali caſu ad ſecuritatem ſalutis æternæ actus amoris Dei repetendus eſſet.

Hinc patet, a fortiori licere extra mortis articulum præmittere attritionem Sacramento pœnitentiæ, etiam poſt primam illam propoſitionem damnatam ab Innoc. XI., quia in tali caſu non ſequimur, relicta tutiore, opinionem probabilem, ſed moraliter certam, atque adeo tutam, quod non eſt prohibitum.

IX. Nonnemo dixit, ab Innoc. XI. ſolum

lum damnari, quod liceat ſequi opinionem probabilem, omiſſa tutiore in conferendis Sacramentis; atque adeo in iis ſolum, quæ pertinent ad Miniſtrum conferentem Sacramenta, non vero in iis, quæ pertinent ad ſuſcipiendum illa, ut eſt attritio.

Sed merito rejicitur a Lumbier Obſervat. 15. §. 4., quia attendendus eſt ſcopus prohibitionis, quæ vult vitare periculum fruſtrandi Sacramenta; atque adeo tam comprehendit, quæ pertinent ad Miniſtrum conferentem, quam quæ pertinent ad ſuſcipientem Sacramenta. Advertit tamen idem Lumbier obſervat. 3. §. 5. diſtinguenda eſſe duo genera opinionis tutioris: Alterum eſt tutioris in executione, & relate ad conſequendum effectum: Alterum vero tutioris in genere doctrinæ; Verbi gratia, ſtatus anachoreticus dicitur tutior in ordine ad conſequendam ſalutem æternam, non tamen eſt tutius docere nos obligatos eſſe ad talem ſtatum; Sic etiam tutius eſt iterare Baptiſmum ſub conditione, ſi forte prior fuerit invalidus; tutius etiam eſt in executione iterare contritionem ſingulis momentis, &c., ſed hæc non ſunt tutiora in genere doctrinæ, quia ſi doceamus, eſſe obligatos homines ad hanc iterationem, innumeris anxietatibus, & oneri intolerabili ſubderentur; quod in deſperationem illos vocaret; Idem dicit in caſu de attritione, & aliis ſimilibus; tutius quidem eſt in ordine ad Sacramentum non fruſtrandum adhibere contritionem, ſed non eſt tutius in genere doctrinæ docere, homines obligatos eſse ad illam præmittendam Sacramento pœnitentiæ. Eodem modo diſcurri poteſt, dum quæritur, An poſita damnatione illius propoſitionis, teneamur de ſingulis peccatis explicite dolere, ut ſentit Vivaldus? An teneamur habere propoſitum formale; An teneamur immediate ante abſolutionem elicere dolorem, ut habeatur major propinquitas moralis inter partes eſſentiales Sacramenti? An dolor procedere debeat ex intentione confeſſionis? An teneamur attritioni addere aliquem amorem Dei? Quod paucis abhinc annis adeo pugnaciter controverſum fuit, ut Alex. VII. Bullam hac de re expedierit die 5. Maji 1667., in qua præcipit, ne quis de hoc puncto agens contrariam ſententiam cenſurare audeat: Quæ, & his ſimilia procul dubio tutiora ſunt in executione, non vero in genere doctrinæ, ut explicavimus. Quinam autem ſit amor Dei initialis, qui in Attritione ſupernaturali includitur, fuſe oſtendimus in expoſitione theſis 15. confixæ ab Alex. VIII., ubi oſtendimus, ſine ullo amore Dei formali Attritionem eſſe honeſtam, & ſupernaturalem.

Ex hac etiam doctrina infertur, licite poſſe Sacerdotem cum juriſdictione ſolum probabili abſolvere, atque adeo ſimplicem Sacerdotem in articulo mortis, etiam præſente Parocho, abſolvere poſſe ab omnibus peccatis, & cenſuris moribundum; quia hæc opinio eſt tuta, imo tutior in genere doctrinæ, quamvis oppoſita ſententia ſit tutior in executione, ut explicavimus in Trutina exponendo eam theſim. Innoc. autem XI. damnans propoſitionem aſſerentem, quod poſſimus ſequi in conferendis Sacramentis opinionem probabilem, omiſſa tutiore, non damnat, quod poſſimus ſequi opinionem tutiorem in genere doctrinæ, ſeu moraliter certam, omiſſa tutiore in executione, ut accidit in his, & ſimilibus caſibus.

X. Quæritur ultimo, Quomodo attritio fieri poſſit contritio.

Reſpondeo, non formaliter, ſed æquivalenter; non enim unus actus poteſt evadere alius, ſed poteſt attritio æquivalere contritioni, ſi componatur cum Sacramento; & in hoc ſenſu communiter dici ſolet, quod peccator in Sacramento ex attrito fiat contritus; quia in Sacramento attritio æquivalet contritioni, cum diſponat ultimo ad gratiam, non ſecus ac contritio extra Sacramentum. Præterea poteſt etiam attritio æquivalere contritioni, ſi componatur cum actu amoris Dei ſuper omnia; Nam qui habet attritionem cum actu amoris Dei ſuper omnia, eodem modo eſt diſpoſitus ad gratiam, ac qui habet contritionem. Hinc ſequitur, quod in iis caſibus, in quibus vel per ſe, vel per accidens obligatur peccator ad contritionem, ſatisfaciat ſuæ obligationi, ſi loco contritionis ponat vel attritionem cum Sacramento pœnitentiæ, vel attritionem cum actu amoris Dei ſuper omnia.

ARTICULUS III.

De dolore ad Sacramentum Pœnitentiæ requiſito.

I. Non ſufficit in Sacramento dolor virtualis incluſus aut in amore Dei, aut in propoſito non peccandi de cætero.

II. Nec

II. Nec ſufficit in Confeſſione venialium mera non complacentia de illis cum animo ſuſcipiendi Sacramentum.

III. Non eſt tamen mortale non dolere de ſingulis venialibus, quæ ſubjiciuntur clavibus.

IV. Num dolor debeat aut confeſſionem, aut ſaltem abſolutionem præire?

V. Num dolor elici debeat ex intentione ſuſcipiendi Sacramentum?

VI. Quamdiu poſſit dolor confeſſionem præire?

VII. Qualiter dolor de venialibus revocetur?

VIII. Num poſſit ſine novo dolore abſolutio iterari?

IX. Nequit Superior, auditis ſolis reſervatis, Sacramentaliter abſolvere.

X. Probabilius videtur, quod dari poſſit Pœnitentiæ Sacramentum validum, & informe ex defectu doloris illimitati.

XI. Non tamen ex variis aliis capitibus olim admiſſis ab Auctoribus.

XII. Ex quibus omnibus plura inferuntur.

I. DIximus, ad Sacramentum Pœnitentiæ non ſufficere actum amoris Dei, in quo dolor virtualiter includitur; eo quod dum a Trident. requiritur ad Sacramentum dolor, intelligendum eſt de dolore proprie dicto, ſeu de dolore formali, juxta communiſſimum Theologorum ſenſum, ſive iſte dolor ſit contritio, ſive attritio. Non me latet, Petrum Soto, Sylveſtrum, Gabrielem, Roſellam, & alios ante Trident. exiſtimaſſe, ſufficere dolorem virtualem: Vaſq. tamen appellat hanc ſententiam poſt Trident. erroneam, & Suar. temerariam. Unde ſequitur, nec ſufficere dolorem, quod non doleas, contra Navar., Sylveſtr., & Sà, quia Concilium exigit dolorem de peccato, non vero dolorem de negatione doloris; Nec ſufficit ſolum propoſitum non peccandi de cætero; quia tale propoſitum non ſolum non eſt dolor, ſed etiam ſtare poteſt cum complacentia actuali de peccato commiſſo.

II. Quæritur tamen primo, An in confeſſione venialium ſatis ſit pro dolore voluntas ſuſcipiendi hoc Sacramentum ſine actuali complacentia peccati; eo quod in tali voluntate virtualis quædam deteſtatio contineatur?

Reſpondeo, Sententiam affirmantem non diſplicere Præpoſito, Roſellæ, & Tambur., qui aſſerit Patrem Franciſcum Quiros Societatis Jeſu in Theologia morali apprime verſatum eam reputare veram; quia ſcilicet Trident. ſeſſ. 14. cap. 4. requirit ad valorem hujus Sacramenti motum proprium pœnitentis, (qui certe habetur in eo, qui voluntatem habet ſuſcipiendi hoc Sacramentum, ejuſque effectum) & in confeſſione ſolum mortalium requirit Trident. deteſtationem. Unde ſolum in confeſſione mortalium videtur, quod dolor debeat eſſe formalis, & non tantum virtualis.

Verum communis ſententia docet, requiri dolorem formalem, etiam in confeſſione venialium; & practice ſententiam hanc tutiorem tenemur ſequi, quia tenemur evitare periculum fruſtrandi Sacramentum; & quidem ſub mortali, etiamſi Sacramentum conferatur ſuper re levi, videlicet ad remiſſionem ſolorum venialium: Quicquid in contrarium ſenſerit quidam Recentior apud Lug. de Pœnit. diſput. 14. ſect. 8.

III. Quæritur ſecundo, an ſit mortale non habere dolorem de omnibus venialibus, quæ in confeſſione explicantur?

Reſpondeo cum Suar., Lug., & aliis communiter negative; quia defectus talis doloris non obſtat valori, & fructui Sacramenti. Ex quo ſequitur, quod quando confeſſio eſt de ſolis venialibus, non teneamur ponere dolorem univerſalem.

Dices primo; apponere pro materia Sacramenti materiam ineptam, eſt peccatum mortale; ut ſi quis apponeret ad conſecrandum cum hoſtiis triticeis aliquas hordeaceas; ergo peccat etiam mortaliter, qui confitetur aliqua venialia ſine dolore, etiamſi de aliis dolorem habeat; quandoquidem ex defectu doloris illa venialia non ſunt materia idonea Sacramenti.

Reſpondeo cum Suar. nego conſequentiam: Et diſparitas eſt, quia forma conſecrationis per ſe primo reſpicit materiam; Unde ſub mortali debet apponi ſolum materia idonea ad conſecrationem: Contra vero forma hæc abſolutionis, Abſolvo te, non reſpicit per ſe primo materiam, ſed perſonam, & effectum gratiæ ex ſe remiſſivæ peccati; & quia ſemper ac abſolvitur perſona, confertur gratia, ſive habeat illa dolorem de omnibus, ſive de aliquibus ſolum venialibus; idcirco non eſt mortale non habere dolorem univerſalem de omnibus venialibus. Eodem modo diſcurrendum in Sacramento Baptiſmi, quod non reſpicit materiam, ſed perſonam. Non enim eſt mortale miſcere aquæ naturali guttas aliquas aquæ roſaceæ in collatione baptiſmi; quia ſignificatio formæ, & ejus effectus habetur, etiamſi materia non ſit

uſquequaque idonea ad Baptiſmum.

Dices ſecundo; apponere in confeſſione peccatum mortale falſum, eſt mortale; ergo etiam eſt mortale apponere veniale ſine dolore; cum utrobique materia non idonea apponatur.

Reſpondeo, concedo antecedens, contra Sylveſtrum, qui putat eſſe tantum veniale, V. *Confeſſio*, quæſt. 8., nego tamen conſequentiam. Diſparitas eſt, quia in primo caſu decipitur Judex in re gravi; ſecus vero in ſecundo caſu decipitur tantum in re levi, dum putat, pœnitentem dolere de omnibus venialibus, quæ confitetur, & revera de aliquibus tantum dolet. Dicimus proinde contra Sylveſtrum, non poſſe pœnitentem pro libito augere numerum ſuorum peccatorum, non quia peccaret mortaliter contra charitatem imponendo ſibi crimina, quæ non fecit; nam non inferret ſibi grave nocumentum, cum infamatio in confeſſione cenſeatur levis; ſed quia non poſſet Sacerdos exercere circa pœnitentem judicium prudens; Tam enim variatur notabiliter judicium ex occultatione criminis veri, quam ex confeſſione criminis falſi.

IV. Quæritur tertio; An dolor debeat Confeſſionem, aut ſaltem abſolutionem præire?

Reſpondeo, certum eſſe, dolorem poſt abſolutionem elicitum non ſufficere ad Sacramentum. Dubium eſt, an debeat confeſſionem antecedere? Quod ſi non debeat; Num ſatis ſit ſi ponatur in eo ipſo inſtanti, in quo completur abſolutio, an vero requiratur, ut abſolutionem ſaltem antecedat?

Circa primum, Coninch diſp. 4. dub. 2. putat, dolorem debere Confeſſionem præire: Tum quia confeſſio debet eſſe ſignum illius doloris; ergo debet dolorem præſupponere; tum etiam quia cæteroqui poſſet quis per modum hiſtoriæ narrare Sacerdoti ſua peccata, deinde dolere, & abſolvi.

Sed communis ſententia negat, debere dolorem præire confeſſionem; quod probatur ex praxi fidelium, qui communiter poſt confeſsionem ad dolorem a Sacerdote excitantur, & putant ſuæ obligationi ſatisfeciſſe, etiamſi ſufficientem dolorem ex inadvertentia non præmiſerint.

Ad rationes in contrarium Coninch reſpondetur, dolorem etiam conſequentem poſſe fieri ſenſibilem per confeſſionem; quia, ut bene notat de Lngo, ut confeſſio ſit ſignum doloris, non oportet, ut ſit doloris effectus; ſed ſatis eſt, ut fiat confeſſio ad obtinendam remiſsionem, ad hoc ut confeſsio ſit ſignum doloris interni, etiamſi hic conſequatur confeſſionem: Hoc enim ipſo quod confeſſio eſt facta ad hunc finem, ſatis ſignificat, pœnitentem velle ponere omnia requiſita ad talem finem, inter quæ eſt dolor: Quare qui confitetur peccata, ut recipiat illorum remiſsionem, ſenſibiliter declarat, quod vel jam habeat dolorem, vel mox ſit illum habiturus ante abſolutionem, ſicut oportet.

Quibus adde, non ſolam confeſsionem eſſe Signum ſenſibile doloris interni, cum ipſamet expectatio abſolutionis, & tacita ejus poſtulatio videatur ſatis ſignificare ſenſibiliter dolorem internum, non ſolum ut ponendum, ſed ut jam poſitum.

Ad ſecundam objectionem reſpondeo, verum quidem eſſe, quod narratio hiſtorica peccatorum, ad quam ſequatur dolor, non ſatis ſit ad Sacramentum; Et ratio eſt, quia ad Sacramentum requiritur narratio, quæ ſit accuſatio, ſeu ordinata ad obtinendam abſolutionem in judicio Sacramentali, quæ certe haberi poteſt, etiamſi dolor poſt illam conſequatur. Ubi adverte, quod qui hiſtorice narravit ſua peccata Sacerdoti, poteſt narrationem illam ordinare ad Sacramentum, non quidem ſolo actu interno, cum confeſſio debeat eſſe per ſe ſenſibilis, ſed actu externo, dicendo verbi gratia, De peccatis narratis me accuſo, & ſic poteſt abſolvi; quia ſic breviter ſe accuſavit de omnibus peccatis narratis, & poſuit ſufficientem Confeſſionem externam.

V. Dubitatur tamen hic, An ſicut confeſſio debet eſſe ordinata ad Sacramentum recipiendum, ita pariter dolor elici debeat ex intentione Sacramenti?

Reſpondeo cum communi contra Perez diſp. 19. ſect. 6., Reginaldum tom. 1. lib. 5., & Bonacin. negative. Ratio eſt, quia ideo confeſſio debet eſſe ordinata ad Sacramentum recipiendum, quia debet eſſe accuſatio; nec eſt accuſatio, niſi ordinetur ad abſolutionem in judicio Sacramentali: Contra vero nulla eſt ratio, quæ ſuadeat, dolorem debere elici ex intentione Confeſſionis. Quod etiam conſtat ex praxi fidelium: nam ſi quis, verbi gratia, audiendo concionem excitetur ad dolorem, & deinde ex eo dolore moveatur ad Confeſſionem, hic reputatur bene diſpoſitus, etiamſi deſiderium Confeſſionis

oriatur a dolore, & non dolor a deſiderio, & intentione Confeſſionis.

Non negaverim tamen, dolorem, ut fiat aliquo modo ſacramentalis, debere dirigi ad confeſſionem, cum ad conficiendum Sacramentum neceſſaria ſit intentio Sacramenti, & partium illius in ordine ad ejus conſtitutionem; Dico tamen, non debere dolorem a principio ad confesſionem dirigi, & ex deſiderio confeſſionis oriri, cum ſatis ſit, ſi dolor præteritus ad Confesſionem dirigatur.

Neque dicas, actiones Sacramentales debere fieri a principio ex intentione Sacramenti; Unde ablutio, verbi gratia, quæ non ſit a principio ordinata ad Sacramentum, non poteſt deinde referri ad illud, & conjungi cum forma Baptiſmi; ergo cum dolor ſit pars Sacramenti, debet a principio referri ad illud, & fieri ex intentione Sacramenti.

Nam contra eſt, quia illæ dumtaxat actiones Sacramentales debent a principio referri ad Sacramentum, & fieri ex intentione illius, quæ pertinent ad formam Sacramenti, ſeu quæ fiunt a Miniſtro; Hic enim cum debeat operari in nomine Chriſti, debet operari ex fine intento a Chriſto Domino. Pænitens autem in hoc Sacramento non eſt miniſter, licet ponat dolorem conſtitutivum illius, tamquam partem materialem; & ideo non debet ejus dolor elici, tamquam ab operante nomine Chriſti, & intendente facere Sacramentum; Quod idem dicitur de eo, qui conficit panem, qui eſt materia Euchariſtiæ.

Circa ſecundam difficultatem, An ſcilicet dolor præire ſaltem debeat abſolutionem? Communis Doctorum ſententia affirmat; mihi tamen arridet ſententia Mæratii, Granado, Perez, aliorumque, qui cenſent, ſatis eſſe, ut dolor non ſit poſt abſolutionem, etiamſi ponatur in eo ultimo inſtanti, in quo perficitur abſolutio. Et ratio eſt, tum quia vere tunc abſolutio cadit ſupra peccata cum dolore expoſita, tum etiam quia voluntas ſuſcipiendi Sacramentum reddit narrationem illam peccatorum, quod vere ſit confeſſio, & accuſatio ſui doloroſa per dolorem, qui vel jam ſit habitus ante confeſſionem, vel mox ſit habendus, ita ut non conſequatur abſolutionem.

Neque dicas primo; Ante abſolutionem, quæ eſt ſententia judicialis, debet præire non ſolum confeſſio Rei, ſed etiam notitia de dignitate, vel indignitate rei ad obtinendam remiſſionem; ſed Reus tunc eſt dignus abſolutionem recipere, quando dolet de peccatis confeſſis; ergo ſi ante ſententiam judicialem præcedere debet notitia de confeſſione doloroſa, quæ reddit reum dignum remiſſione, conſequenter ante abſolutionem debet poni dolor.

Nam reſpondeo, concedendo, quod ante abſolutionem præcedere debeat notitia de dignitate Rei ad obtinendam remiſſionem; Dico tamen, hanc notitiam haberi, ſi ſciatur, quod pœnitens confiteatur peccata, & velit Sacramentum recipere; Si enim vult Sacramentum recipere, vult ponere dolorem, qui non ſit poſt abſolutionem, & conſequenter etiamſi dolor non præcedat abſolutionem, nihilominus ante abſolutionem habetur ſufficiens notitia de dignitate, ſeu congruitate pœnitentis ad abſolutionem recipiendam.

Neque dicas ſecundo, dolorem eſſe diſpoſitionem ad gratiam, quæ in ultimo inſtanti abſolutionis producitur; Univerſim autem diſpoſitio præcedere debet formam; ergo & dolor abſolutionem.

Nam ultima diſpoſitio non debet præcedere tempore, ſed ſolum natura ipſam formam; ſicut de facto contritio non præcedit tempore gratiam, ad quam diſponit.

VI. Quæritur quarto, quanto tempore poſſit dolor confeſſionem præire?

Reſpondeo, Leandr. citatum a Tambur. docere cum Hurt., & Candido, quod ad Sacramentum conficiendum ſatis ſit dolor, qui per quodcumque longi temporis ſpatium Confeſſionem præcedat, dummodo non ſit retractatus vel per actum contrarium, ſcilicet per complacentiam de peccato præterito, vel per quodcumque aliud peccatum mortale.

Communiter tamen Theologi docent, tamdiu dolorem poſſe præire confeſſionem quamdiu poſſit virtualiter uſque ad confesſionem permanere, ita ut cum illa faciat unum moraliter; Dicitur autem virtualiter dolor perſeverare, quando ſi pœnitens interrogetur, cur doluerit, poſſit illico reſpondere, ſe doluiſſe, ut confiteatur, & non retractaſſe dolorem, quia vult confiteri; Sic pariter intentio conficiendi Sacramentum dicitur permanere virtualiter in Miniſtro, quando interrogatus ſine nova deliberatione ſtatim reſponderet, ſe propterea ritum illum externum adhibere, quia vult Sacramentum miniſtrare In quo diſtinguitur voluntas, ſeu intentio virtualis ab habituali; Nam virtualis (quæ ſal-

ſaltem requiritur ad ſuſcipiendum Sacramentum pœnitentiæ, & ad conferenda omnia Sacramenta) debet influere in Sacramentum; ita ut verum ſit, quod ex illa intentione conſequatur Sacramenti pœnitentiæ ſuſceptio, vel collatio cujuſcumque Sacramenti: Contra vero voluntas habitualis (quæ ſatis eſt ad ſuſcipiendum Sacramentum Baptiſmi, Confirmationis, Euchariſtiæ, Extremæ Unctionis, &c.) non debet influere in ſuſceptionem illorum, ſed ſatis eſt, quod ſuſcipiens aliquando eam habuerit, nec retractaverit.

Sed quoad praxim difficultas eſt; Quantum ſit illud tempus, in quo dici poſſit, dolorem virtualiter perſeverare, & facere unum moraliter cum confeſſione?

Reſpondet Tamburinus ex Præpoſito, quod per tres, vel quatuor horas; ex Lugo, quod ſi veſperi, imo etiam die præcedente quis doluerit, cenſeatur bene diſpoſitus ad Sacramentum ſuſcipiendum die ſequenti: Et addit, quod ſicut in judicio forenſi poteſt ſententia proferri ſupra Reum diſcuſſum, etiam poſt quatuor, & quinque dies, quidni etiam in judicio Sacramentali? Hoc tamen non admiſerim, quia non quæcumque permittuntur in judicio forenſi, permittuntur in Sacramentali, nec quæ ſufficiunt ad abſolvendum a cenſuris, (a quibus etiam invitus abſolvi poteſt) ſufficiunt ad abſolutionem Sacramentalem.

VII. Quæritur quinto, quomodo revocetur dolor venialium?

Reſpondeo, difficultatem in eo eſſe, utrum quando pœnitens confitetur mortalia ſimul, & venialia, & omnia deteſtatur ex motivo univerſali offenſæ Divinæ, & deinde poſt hunc dolorem ante abſolutionem committit aliquod veniale, Utrum, inquam, retractet dolorem illum, ita ut ſi ad confeſſionem ſine novo dolore accedat, indiſpoſitus accedat? Et ratio difficultatis eſt, quia communiter docent Doctores, quod qui poſt deteſtationem mortalium committit aliud peccatum mortale, revocat exercite priorem dolorem; ergo qui committit novum veniale, videtur etiam revocare dolorem illum, quo pœnitens deteſtatus fuit omnia peccata, tam mortalia, quam venialia, ex motivo univerſali offenſæ Dei.

Equidem cenſeo cum Lugo, Perez, Tambur., & aliis per novum veniale non revocari adæquate dolorem illum univerſalem; Unde qui commiſit novum veniale poſt illum dolorem, poteſt ſine novo dolore valide abſolvi. Ratio deſumitur tum ex communi praxi Confeſſariorum, & pœnitentium, quæ eſt optima legum interpres; nam ſine ſcrupulo cenſetur communiter diſpoſitus ad Sacramentum, qui poſt dolorem ante confeſſionem in aliquem actum impatientiæ, verbi gratia, vel vanæ gloriæ incidit: tum etiam, quia quamvis deteſtatio ſit univerſalis, non tamen terminatur ad omnia peccata æqualiter, ſed inæqualiter, ita ut magis graviora, & mortalia peccata deteſtetur, quam venialia; unde quamvis deteſtatio peccatorum fuerit unus actus indiviſibilis, non tamen indiviſibiliter, & adæquate revocatur; ſed per novum veniale commiſſum revocatur exercite dolor ille, ſolum inquantum dolor eſt venialium ſimilium, non vero inquantum eſt dolor vel venialium graviorum, vel mortalium: Nihilominus ſanum conſilium eſt, ad meliorem ſecuritatem, & facilitatem, quod pœnitens ſeorſim doleat de mortalibus, qui dolor procul dubio per commiſſionem venialium non revocatur.

VIII. Quæritur ſexto; An requiratur novus dolor in nova confeſſione peccatorum, ſive ea ſint jam expoſita, & abſoluta, ſed iterum ſubjiciantur clavibus; ſive ea fuerint in priori confeſſione oblita?

Reſpondeo, diverſimode diſcurrendum de peccatis oblitis, quæ immediate poſt abſolutionem occurrunt memoriæ, & revelantur, ac de peccatis alias confeſſis, & abſolutis. Nam peccata oblita, quæ immediate poſt abſolutionem revelantur, non indigent novo dolore, ut iterum abſolutio ſuper iis conferatur, ut praxis fidelium oſtendit. Etenim ille prior dolor videtur ad peccata etiam oblita ſe extendere, & facere unum moraliter. Ita communiter Doctores cum Lug., Henr., Perez, Mæratio.

Neque obſtat primo, quod eadem materia proxima, videlicet idem dolor, pluribus formis Sacramentalibus ſubſterneretur; quod non videtur licere. Nam nullum eſt inconveniens, quod eadem materia proxima partialis plura Sacramenta numero diſtincta conſtituat; ſic in Euchariſtia Corpus Chriſti Domini, quod eſt materia proxima partialis illius Sacramenti, ingreditur quodlibet Sacramentum Euchariſtiæ; Et eadem ſatisfactio poteſt ad plura Sacramenta pœnitentiæ numero diſtincta pertinere; cum poſſit eadem numero pœnitentia imponi in diverſis confeſ-

ſio-

ſionibus, juxta communem ſententiam.

Neque dicas ſecundo; Non poteſt eadem Confeſſio ſubſterni duplici abſolutioni; ergo nec idem dolor.

Nam diſparitatem dat de Lugo; quia hoc Sacramentum inſtitutum eſt ad modum judicii. Judicium autem continet eſſentialiter accuſationem, teſtificationem, & ſententiam, quæ omnia debent eſſe nova, ut novum judicium conſtituatur, cum non poſſit ſupra eundem proceſſum proferri ſecunda ſententia poſt primam validam, & perfectam: Contra vero ſine novo dolore poteſt haberi adæquate nova forma judicialis; quia in hoc Sacramento dolor non requiritur ad formam judicialem externam, ſicut requiritur confeſſio: ergo quamvis ſine nova confeſsione non poſsit iterum proferri ſententia abſolutoria, poteſt tamen proferri ſine novo dolore; dummodo prior moraliter perſeveret: ſi enim poſt multum temporis confitearis peccata oblita, puto debere dolorem iterari, ut mox dicemus.

Si loquamur itaque de peccatis jam confeſsis, & abſolutis, ſicut etiam de peccatis oblitis, quæ multo poſt primam confeſſionem ſubjiciuntur clavibus, verbi gratia, poſt decem, vel quindecim horas, quibus elapſis, non cenſetur amplius prior dolor moraliter perſeverare, juxta ſententiam Joannis Præpoſiti; Dico cum communi Doctorum requiri novum dolorem. Et ratio eſt eadem praxis fidelium, qui non audent iterum ad Sacramentum pœnitentiæ accedere, niſi repetito novo dolore.

IX. Neque dicas, in caſu, quo ſuperior non poteſt integram confeſsionem ſubditi audire, ſed auditis tantum reſervatis illum abſolvit, & ad alium Sacerdotem remittit, ut reliqua peccata confiteatur, datur duplex abſolutio Sacramentalis, ut cum multis docet Henr. lib. 6. cap. 15.; non tamen requiritur novus dolor; ergo univerſim poteſt idem dolor plura Sacramenta conſtituere.

Nam nego cum Perez, in tali caſu non requiri duplicem dolorem. Adde, quæ fuſius dixi in expoſitione quinquageſimæ nonæ theſis ab Innoc. XI. proſcriptæ in caſu adducto, ſi non detur neceſſitas dimidiandi confeſſionem, non poſſe ſuperiorem ſacramentaliter abſolvere a ſolis reſervatis. Et quando ſuperior nequit integram confeſſionem excipere, tunc debet tollere reſervationem, & remittere pœnitentem inferiori confeſſario, a quo ſacramentaliter ab omnibus peccatis abſolvatur. Et ſane omnes Doctores apud eundem Henr. docent, pœnitentem abſolutum a Superiore a ſolis reſervatis debere integre confiteri inferiori, exponendo tam reſervata abſoluta, quam non reſervata. Quare ſignum evidens eſt, quod a Superiore non fuerit ſacramentaliter abſolutus a reſervatis; ſed quod ſolum reſervationem abſtulerit: Aliter non deberet iterum exponere inferiori reſervata, ut iterum abſolvatur; Sicut qui abſolutus eſt directe a peccato, verbi gratia, furti, & indirecte ab alio peccato oblito, puta blaſphemiæ, quando recordatur hujus peccati, ſatis eſt, quod illud dumtaxat confiteatur, ut ab eo directe abſolvatur, quin debeat iterum exponere peccatum furti, a quo fuerat non directe abſolutus. Sed hac de re fuſius iterum agendum quæſt. 5. art. 7. quæſit. 2. Rogabis, Num opiniones iſtæ circa dolorem requiſitum in Sacramento Pœnitentiæ ſint ſolum ſpeculative loquendo probabiles poſt primam Theſim proſcriptam ab Innoc. XI. an ſint etiam practice probabiles?

Reſpondeo tam opiniones hactenus expoſitas circa dolorem, quam quas exponemus articulo ſequenti circa propoſitum in ſacramento Pœnitentiæ requiſitum, eſſe practice probabiles, quoties in praxim communiter a fidelibus timoratis deducuntur; non ſecus ac eſt opinio de ſufficientia Attritionis in hoc ſacramento; & ratio eſt non ſolum quia theſis proſcripta fert non eſſe licitum in conferendis Sacramentis ſequi opinionem probabilem, omiſſa tutiori; dolor autem, & propoſitum non ſpectat ad collationem, ſed ad ſuſceptionem Sacramenti pœnitentiæ; ſed etiam quia, quamvis nec eſſet licitum in Sacramentis ſuſcipiendis ſequi opinionem probabilem de eorum valore, omiſſa tutiore, ut communius docent; licitum tamen eſt ſequi opinionem moraliter certam; ſicut eſt opinio de ſufficientia Attritionis; necnon opiniones circa dolorem, & propoſitum, quæ paſſim in praxim a fidelibus deducuntur. Aliter paſſim in anguſtias animus redigeretur, & confeſſio redderetur odioſa, nec deſerviret in medicinam, ſed in carnificinam.

X. Quæritur ultimo; An poſſit dari Sacramentum Pœnitentiæ validum, & informe ex defectu doloris?

Reſpondeo, probabilem eſſe utramque ſententiam oppoſitam, quas graves Theologi tuentur.

Et

Et primo quidem probabilis eſt ſententia affirmativa Suarii, & multorum Recentiorum contra Vaſq., Medin., alioſque. Et ratio eſt, quia ſi quis habens duo peccata, verbi grati furti, & homicidii, & memor ſolius furti eliciat dolorem de illo ex motivo proprio turpitudinis furti, non tamen ex motivo univerſali, & furtum confiteatur, recipiatque abſolutionem; certe in tali caſu ponuntur omnia conſtitutiva Sacramenti. Unde Sacramentum eſt validum; non tamen eſt formatum, ſed informe, hoc eſt ſine forma gratiæ Sacramentalis, quippe quæ non poteſt in tali caſu conferri pœnitenti habenti aliud peccatum mortale homicidii, de quo nullatenus doluit; cum non poſſit in præſenti ordine remitti peccatum non retractatum, nec unum mortale ſine alio; Quare ſicuti Baptiſmus eſt validus, & informis, quando cum fictione, ſeu cum mortali recipitur; ita in caſu adducto Sacramentum Pœnitentiæ eſt validum, & informe ex defectu doloris cadentis ſupra utrumque peccatum commiſſum.

Neque dicas primo, Trident. requirere ad validitatem Sacramenti dolorem univerſalem de omnibus peccatis; cum requirat dolorem ex motivo univerſali turpitudinis peccati, aut ex metu gehennæ, quæ motiva cum ſint univerſalia, pariunt dolorem de omnibus peccatis; ſed in caſu dicto non habetur dolor univerſalis de omnibus peccatis; ergo non habetur Sacramentum validum.

Nam communiter exiſtimatur valida confeſſio cum dolore peccati, puta furti, orta ex conſideratione turpitudinis propriæ furti, ſecundum quod furtum eſt, non vero ſecundum quod eſt peccatum; & gratis aſſumitur, quod Trident. exigat dolorem univerſalem, ſeu ortum ex motivo univerſali turpitudinis peccati, inquantum eſt peccatum.

Neque dicas ſecundo, ad validitatem Sacramenti requiritur propoſitum non peccandi de cætero, quod ſit univerſale, requiritur enim propoſitum non committendi non ſolum peccata commiſſa, ſed nec ullum aliud amplius; ergo pariter ad valorem Sacramenti requiritur dolor univerſalis, qui ſcilicet non ſolum ſit dolor de peccatis, quæ ſunt in memoria, ſed etiam de oblitis. Unde qui ſolum dolet de furto, cujus meminit, & non de homicidio, cujus eſt oblitus, non ſolum non conficit Sacramentum formatum, ſed nec etiam validum.

Nam Dicaſtil., aliique negant antecedens; putant enim, ſatis eſſe propoſitum non committendi iterum peccata commiſſa. Verum quia communis opinio requirit propoſitum univerſale non peccandi de cætero, ut loquitur Trident. ſeſſ. 14. cap. 4., ſeu propoſitum non committendi amplius ullum peccatum, ideo conceſſo antecedente, nego conſequentiam. Diſparitas eſt, quia juxta omnes propotſium debet magis late patere, quam dolor; Etenim dolor ad ſummum debet eſſe omnium peccatorum commiſſorum, non vero peccatorum etiam poſſibilium, ut conſtat ex Trident. docente, dolorem debere eſſe de peccato commiſſo: Contra vero propoſitum non ſolum debet eſſe non committendi iterum peccata commiſſa, ſed etiam non committendi amplius ullum mortale poſſibile; ergo ſicut poteſt dolor magis reſtringi, quam propoſitum, adeo ut dolor ſolum cadat ſupra peccata commiſſa; ita poterit magis reſtringi, adeo ut cadat ſolum ſupra peccata, quæ ſunt in memoria, non vero ſupra oblita. Trident. enim cap. 5. dicit: *Nihil aliud in Eccleſia a pænitentibus exigi, quam ut poſt examen ea peccata confiteantur, quibus ſe Dominum mortaliter offendiſſe meminerint*. Si ergo ea peccata, quæ ſunt in memoria, ſolum debemus confiteri, pariter de iis ſolum debemus dolere ad validitatem Sacramenti. Et ſane videtur certum, quod ſi quis habens ſolum peccatum furti, de eo tantum doleat ob motivum particulare turpitudinis propriæ furti, hic Sacramentum, & ejus fructum recipiat: ergo ſi præter peccatum furti habeat etiam homicidium, cujus tamen ſit invincibiliter oblitus, unde de eo non doleat, recipiet quidem Sacramentum, ſed non ejus fructum; unde habebitur Sacramentum pænitentiæ validum, & informe ex defectu doloris de homicidio.

Deinde probabilis etiam videtur ſententia negativa oppoſita, quam ſequuntur Vaſq:, Con., Gabriel, & alii negantes, dari poſſe hoc Sacramentum validum, & informe. Ratio eſt, quia ex Trident ſeſſ. 14. cap. 4. habemus, dolorem requiſitum ad hoc Sacramentum non ſolum eſſe ceſſationem a peccato, & vitæ novæ propoſitum, & inchoationem, ſed veteris etiam odium continere, juxta illud Ezech. *Projicite a vobis omnes iniquitates veſtras, in quibus prævaricati eſtis, & facite vobis cor novum, & ſpiritum novum*. Cum ergo Trident. requirat ad validitatem Sacramenti odium veteris

vitæ,

vitæ, videtur requirere dolorem, qui ſit ex motivo univerſali, & complectatur tum peccata, quæ ſunt in memoria, tum etiam oblita. Unde ſi quis doleat ex motivo particulari turpitudinis furti, etiamſi ſolum furtum commiſerit, vel dicendum quod non recipiat Sacramentum, ob defectum doloris ex motivo univerſali turpitudinis peccati, qui videtur a Trident. requiri ad valorem Sacramenti; vel ſi hoc videatur durum, & contra communem ſententiam, dici poteſt, quod recipiat Sacramentum, & gratiam, quando habet ſolum peccatum furti, quia tunc dolendo de ſolo furto, vere dolet de omnibus peccatis commiſſis, eo quod ſolum furtum commiſerit; quando vero, præter peccatum furti, habet etiam homicidium, tunc, ſi doleat de ſolo furto, non recipiat nec gratiam, nec Sacramentum; quia non habet dolorem univerſalem de omnibus peccatis, qui videtur a Trident. requiri ad valorem Sacramenti; Atque adeo probabiliter non datur Sacramentum pænitentiæ validum, & informe: Quamvis Adverſarii conentur difficultatem hanc evacuare, dicendo per ly odium veteris vitæ ſignificari a Trident. dolorem omnium peccatorum, quæ ſunt in conſcientia.

Confirmatur a Vaſq. quæſt. 92. art. 2.; quia ex Trident. ſeſſ. 14. cap. 4. dolor, qui poteſt eſſe pars hujus Sacramenti, debet ſufficienter in hoc Sacramento ad Dei gratiam impetrandam diſponere, ſed niſi ſit dolor peccatorum etiam oblitorum, non poteſt diſponere ad gratiam, ut patet; ergo nec poteſt eſſe pars hujus Sacramenti. Unde ſequitur, quod in eo caſu, in quo quis dolet de furto ſolum, & non de homicidio oblito, non habeat dolorem ſufficientem ad validitatem Sacramenti; & conſequenter dari non poteſt Sacramentum penitentiæ validum, & informe ex defectu doloris. Ex quo Vaſq. diſparitatem aſſignat, quare Sacramentum Baptiſmi poſſit eſſe validum, & informe, non vero Sacramentum pænitentiæ, quia ſcilicet in ſolo Sacramento pænitentiæ materia proxima, quæ eſt dolor, debet eſſe diſpoſitio ad gratiam; ubi e contra ablutio, quæ eſt materia proxima Baptiſmi, non debet eſſe diſpoſitio ad gratiam Sacramentalem recipiendam.

Scio, Suarium huic difficultati reſpondere, quod, per ſe loquendo, dolor in Sacramento pœnitentiæ ſit diſpoſitio ad gratiam, non vero per accidens; Ut accidit, quando quis immemor homicidii commiſſi, dolet de ſolo furto ex turpitudine propria furti. Et idcirco diximus, utramque ſententiam eſſe probabilem, quamvis probabilior mihi videatur ſententia Suarii. De qua fuſius locutus ſum in Theologia Scholaſtica part. 8. diſp. 4. quæſt. 2. art. 3.

XI. Putant etiam aliqui primo cum Dominico Soto, Cano, Victoria, & aliis, poſſe dari Sacramentum pœnitentiæ validum, & informe ex defectu materialis integritatis confeſſionis; dummodo talis defectus directa intentione non intendatur; quamvis vincibilis ignorantia, & mortaliter culpabilis intercedat ob defectum examinis.

Sed merito communiter rejiciuntur, præſertim a Cajet., & Navar.; quia quando culpabiliter omittitur integritas confeſſionis, vel hujus culpæ habetur remorſus, & memoria, quando ſuſcipitur Sacramentum; & ſic non habetur propoſitum non peccandi de cætero, atque adeo non habetur Sacramentum validum: Vel talis culpæ non habetur memoria, nec remorſus; & tunc ſi dolor peccatorum ſit ex motivo univerſali, recipietur Sacramentum, & fructus Sacramenti, quia indirecte talis culpa oblita remittitur; ſi vero dolor non ſit univerſalis, juxta ſententiam Vaſq., nec gratia, nec Sacramentum recipitur.

Putant alii ſecundo cum Cajet., & Cano, contingere Sacramentum hoc validum, & informe ex defectu doloris, quando quis non dolet, & neſcit ſe non dolere, confitetur tamen talem indiſpoſitionem, ut ſalvetur integritas Confeſſionis.

Sed errant; quia defectus doloris eſt defectus partis conſtituentis Sacramentum; unde ſicut ſine aqua non eſt validus Baptiſmus, ita ſine dolore pœnitentiæ Sacramentum non eſt validum.

Putant alii tertio cum Petro Soto lect. 8. de Confeſſ., evenire poſſe Sacramentum validum, & informe ex defectu doloris, non quidem extenſive, juxta ſententiam Suarii, ſeu qui non ſe extendat ad omnia peccata commiſſa, ſed intenſive, quia ſcilicet ponitur dolor, ſed non in tanta intenſione, quanta requiritur ad fructum Sacramenti.

Sed contra eſt, quia nulla determinata intenſio doloris a Trident. requiritur ad hoc, ut in hoc Sacramento ad gratiam diſponat.

Demum alii admittunt Sacramentum validum, & informe, dicendo, quod ad valorem, non ad fructum hujus Sacramenti ſatis ſit attritio putata, vel attritio naturalis exiſtimata ſupernaturalis, vel attritio

ſu-

ſupernaturalis ſine firmo propoſito non amplius peccandi, vel dolor de peccatis cum ſuo propoſito, quando poſt dictum dolorem committitur novum peccatum, cujus deinde non habetur memoria, dum ſuſcipitur Sacramentum: Quæ tamen omnia ex verbis Trident., & hactenus dictis facile refelluntur.

XII. Colliges ex dictis primo, quod in caſu Suarii, in quo probabiliter Sacramentum pœnitentiæ eſt validum, & informe, qui confeſſus eſt peccatum furti, non tenetur deinde iterum confiteri peccatum furti, quando recordatur homicidii obliti, cum ſatisfecerit obligationi ſubjiciendi directe clavibus peccatum illud furti. Quod ſi Sacramentum pœnitentiæ non fuiſſet validum, juxta ſententiam Vaſq., certe teneretur iterum confiteri peccatum furti, quando recordatur homicidii.

Colliges ſecundo, per Sacramentum validum, & informe ſatisfieri præcepto annuæ Confeſſionis. Nam ab Alex. VII. ſolum damnatur illa propoſitio decima quarta, quod per confeſſionem voluntarie nullam ſatisfiat præcepto Eccleſiæ; qui autem ſuſcepit Sacramentum pœnitentiæ validum, licet informe, non fecit Confeſſionem voluntarie nullam, nec ſacrilegam; ergo ſatisfecit præcepto ſuſcipiendi Sacramentum pœnitentiæ: Sicut etiam per Sacramentum Euchariſtiæ validum, & informe ſatisfit præcepto Eccleſiæ de Communione Paſchali; eſto non ſatisfiat per communionem ſacrilegam, ut oſtendimus in expoſitione theſis 55. proſcriptæ ab Innoc. XI.. Quamvis enim finis hujus præcepti ſit conſecutio gratiæ, quæ per Sacramentum validum, & informe non obtinetur; nihilominus finis hic eſt extrinſecus præcepto, nec cadit ſub præceptum, ut notat Perez diſp. 23. ſect. 5. Suar. diſp. 35. ſect. 4. Ledeſma, uterque Soto, & alii apud eundem Suarium. Tunc autem communio eſſet valida, & informis, ſed non ſacrilega, quando quis communicaret cum aliquo mortali invincibiliter oblito, nullum habens dolorem ſupernaturalem neque contritionis, neque ſaltem attritionis de illo.

Colliges tertio, Sacramentum Pœnitentiæ validum, & informe habere effectum ſuum ex opere operato, ſtatim ac tollitur fictio, ſeu obex illius peccati obliti; non ſecus ac Sacramentum Baptiſmi cum fictione ſuſceptum cauſat fructum ſuum, & gratiam baptiſmalem, recedente fictione; In communi autem ſententia recedit fictio, & tollitur obex ad gratiam, tam relate ad Sacramentum Baptiſmi, quam relate ad Pœnitentiam per ſolam attritionem, quæ cum Sacramento præterito, quod reviviſcit, vim habet Contritionis.

ARTICULUS IV.

De propoſito ad Sacramentum Pœnitentiæ requiſito.

I. Quando dolor procedit ex motivo particulari, non ſufficit propoſitum virtuale in eo dolore incluſum.

II. Moraliter loquendo, dolor formalis de culpis præteritis non ſejungitur a formali propoſito non peccandi in poſterum.

III. In Confeſſione venialium quodnam propoſitum requiritur?

IV. Triplex datur diſcrimen inter propoſitum requiſitum in confeſſione mortalium, ac in venialium confeſſione.

V. Quænam dicatur occaſio proxima peccandi, de qua vitanda tenemur habere propoſitum?

VI. Quid ſi vitari non poſſit abſque gravi incommodo?

VII. Quonam pacto occaſio de ſe proxima, quæ phyſice vitari non poteſt, evadere poſſit remota?

VIII. Recenſentur proſcriptæ theſes circa proximas occaſiones vitandas.

IX. Quandonam occaſio proxima cenſetur voluntaria, quando involuntaria?

X. Etiam occaſio proxima peccandi dubia fugienda eſt.

XI. Num confeſſioni præter dolorem, & propoſitum, præmitti debeant actus Fidei, & Spei?

XII. De quibus myſteriis fides prærequiratur ad Sacramentum ſuſcipiendum?

XIII. Non ſatis eſt Trinitatis, & Incarnationis myſteria crediaiſſe, ita ut eorum deinde detur oblivio.

I. QUæritur primo; Num præter dolorem de peccato commiſſo requiratur propoſitum explicitum, & formale non peccandi de cætero; An vero ſatis ſit propoſitum virtuale incluſum in ipſo dolore? Quandoquidem qui dolet de peccato commiſſo propter metum gehennæ, verbi gratia, virtualiter non vult amplius peccare, & effici Reus gehennæ; aliter amaret, quod odio haberet.

Reſpondeo cum diſtinctione ex Con. diſp. 4. num. 39: Quando dolor peccatorum procedit ex motivo particulari turpitudinis talis

lis peccati, tunc requiritur propoſitum formale, & explicitum non peccandi de cætero. Ratio eſt, quia ad Sacramentum Pœnitentiæ requiritur propoſitum univerſale non committendi amplius ullum peccatum, nec ſufficit ſolum propoſitum non committendi iterum peccata commiſſa, ut diximus art. ſuper. cum communi contra Dicaſt., atqui propoſitum univerſale non peccandi de cætero, ut loquitur Trident., ſeu non committendi amplius ullum peccatum, non continetur virtualiter in dolore ſolius peccati commiſſi, orto ex motivo particulari turpitudinis talis peccati, ut patet: ergo in tali caſu, præter dolorem, requiritur propoſitum explicitum, & formale.

Quando vero dolor procedit ex motivo univerſali, quia virtualiter continet propoſitum univerſale, cenſeo, ſatis eſſe propoſitum virtuale implicitum in ipſo dolore. Ita Suar. diſp. 20. ſect. 4. Lugo, Laym., & alii communiter contra Medin., Tolet., Bellarm.; Ratio eſt, tum quia cæteroqui non tres, ſed quatuor eſſent partes conſtituentes materiam proximam Sacramenti pœnitentiæ, ſcilicet dolor, propoſitum, confeſſio, & ſatisfactio; ubi nonniſi tres enunciantur a Tridentino: tum etiam, quia ſæpiſſime in Scriptura remiſſio exhibetur, vel promittitur deteſtanti ſolum peccata præterita: tum demum, quia Trident. exigit ſolum attritionem, quæ voluntatem peccandi excludat; Atqui ſine propoſito formali attritio concepta ex motivo univerſali voluntatem peccandi excludit, ut diximus; quia aliter homo amaret, quod odio haberet; ergo propoſitum formale non requiritur, quando dolor eſt ex motivo univerſali.

Neque dicas ex Bellarm. Non ſatis eſt in Sacramento pœnitentiæ ſolum propoſitum formale, in quo includatur virtualiter dolor; ergo neque ſatis erit ſolus dolor formalis, in quo virtualiter contineatur propoſitum.

Nam, conceſſo antecedente, nego conſequentiam. Diſparitas eſt primo, quia ex verbis Trident. requiritur dolor, qui voluntatem peccandi excludat; ergo requiritur dolor proprius, & formalis, nec ſatis eſt dolor virtualis in propoſito incluſus: Præſertim quia propoſitum non peccandi non includit virtualiter dolorem de peccatis commiſſis, ſtare enim poteſt cum complacentia de illis; ſicut miles poſt pericula militiæ poteſt proponere, ſe nunquam amplius militaturum, ita tamen ut complacentiam habeat de militia præterita: Contra vero dolor de peccatis præteritis propter motiva attritionis conceptus ſtare non poteſt cum voluntate peccandi in poſterum; ergo dolor includit virtualiter propoſitum, non vero propoſitum dolorem, & ideo ſolus dolor ſufficit, non vero ſolum propoſitum. Secunda diſparitas ex Suar. eſt, quia Sacramentum pœnitentiæ cum ferat accuſationem de peccato præterito, magis requirit deteſtationem illius, quam animi diſpoſitionem ad non peccandum in poſterum; ergo eſt major ratio, cur dolor debeat eſſe formalis, quam propoſitum.

II. Adverte tamen cum Perez, moraliter loquendo, dari non poſſe propoſitum non peccandi de cætero ex motivo ſupernaturali, & univerſali, quin detur dolor formalis peccati præteriti; Sicut nec dari poteſt, moraliter loquendo, dolor peccati præteriti, ex eodem motivo, ſine propoſito formali non peccandi de cætero, ſi menti occurrat diſpoſitio de vita futura.

III. Quæritur ſecundo; quodnam propoſitum requiratur in confeſſione ſolorum venialium?

Reſpondeo cum Laym., & communi Doctorum, requiri ſaltem propoſitum virtuale non relabendi iterum in venialia ſimilia illis, quæ revelantur in confeſſione.

Ratio eſt, quia ex una parte ad gratiam Sacramentalem recipiendam non requiritur carentia cujuſcumque venialis; (ſicut requiritur carentia cujuſcunque mortalis) ergo neque requiritur dolor de omnibus venialibus commiſſis, & conſequenter nec requiritur propoſitum non committendi amplius ullum veniale; (ſicut requiritur propoſitum non committendi ullum mortale in Confeſſione mortalium) Ex altera parte, ut conferatur gratia in Sacramento pœnitentiæ, requiritur Confeſſio, dolor, & propoſitum; ergo ſicut ſatis eſt confeſſio, & dolor de aliquo veniali, non vero de omnibus venialibus commiſſis; ita ſatis eſt propoſitum non committendi amplius venialia ſimilia illis, de quibus eſt dolor; quod propoſitum virtualiter in ipſo dolore includitur. Quare in confeſſione venialium ſatis eſt ſolus dolor formalis alicujus ſpeciei peccati venialis, ex motivo tamen ſupernaturali; quia in eo dolore efficaci continetur propoſitum requiſitum; Imo, ut advertit Lugo apud Tambur., ſi quis confiteatur frequentiam venialium, ſatis eſt dolor de illa, etiamſi de nullo particulari ve-

venîali habeatur dolor ; & conſequenter ſatis eſt propoſitum non relabendi in frequentiam illam, de qua eſt dolor.

IV. Hic autem adverte triplex diſcrimen traditum a Conick inter propoſitum requiſitum ad remiſſionem mortalium , & venialium . Nam primo illud debet ſe extendere ad omnia mortalia , nullo excepto : ſecus vero propoſitum requiſitum ad remiſſionem venialium . Secundo , illud debet ſe extendere ad omnia , tum collective, tum diſtributive: Contra vero propoſitum venialium non ſolum poteſt eſſe propoſitum vitandi illa ſola venialia , de quibus eſt dolor , ſed preterea non debet eſſe propoſitum vitandi omnia venialia collective ſumpta ; quandoquidem ſine ſpecialiſſima gratia Dei , quæ non datur omnibus , vitari non poſſunt omnia venialia collective : Etenim aliqua venialia cum plena libertate committuntur ; aliqua ex ſurreptione , & cum imperfecta deliberatione ; Quamvis autem illorum collectionem vitare poſſimus, iſtorum tamen ſine ſpeciali privilegio non poſſumus longo tempore vitare : (quod Beatæ Virgini conceſſum fuiſſe, tenet Eccleſia , ut docet Trident. ſeſſ. *6.* can. 23.) Hinc non poſſumus habere propoſitum efficax non committendi venialia omnia collective ſumpta , ſeu omnia omnino, ſed ſolum de ſingulis diſtributive ſumptis , quæ vitari poſſunt , habere poſſumus propoſitum . Tertium diſcrimen eſt , quia tenemur habere propoſitum vitandi non ſolum mortalia, ſed etiam occaſiones proximas peccandi mortaliter , non vero occaſiones proximas peccandi venialiter ; quia ſunt innumeræ, & inevitabiles ; unde oporteret de mundo exire , ut loquitur Apoſtolus, ſi teneremur illas vitare : Quamvis occaſiones proximas peccandi venialiter deliberate, & cum advertentia poſſimus, & teneamur vitare , ſi facile poſſumus , cum certum ſit , quod qui amat periculum peccandi, amet ipſum peccatum.

Ex quo ſequitur primo , facilius abſolvendum illum , qui frequentius incidit in eadem venialia , quam qui in eadem mortalia ; non ſolum quia non tenemur habere dolorem univerſalem de omnibus venialibus, quæ confitemur , ſicut de mortalibus tenemur ; verum etiam quia ille relabitur in eadem venialia ex occaſionibus proximis , quas non tenetur vitare ; Hic autem ſi relabatur in eadem mortalia ex occaſionibus proximis , cum teneatur illas vitare , ſi non vitet , non habet ſufficiens propoſitum , atque adeo non eſt abſolvendus.

Sequitur ſecundo, ſtare poſſe propoſitum vitandi omnia venialia, etiamſi quis certo ſciat, ſe in aliquod veniale lapſurum ; quia tale propoſitum , ut notat Suar. , eſſet veluti conditionatum , quantum ſcilicet in homine fuerit ; quod ſatis eſt ad confeſſionem ; & bene cohæret cum ſcientia, quam habet pœnitens, quod non omnia vitabit ; (alioquin qui propter pravam conſuetudinem vix ſperat , ſe non relapſurum in idem mortale , non poſſet abſolvi ; etiamſi proponeret illud vitare , quantum eſt ex parte ſua ; quod eſt falſum) Et ratio a priori eſt , quia ad confeſſionem ſufficit propoſitum, quod excludat voluntatem peccandi ; ſed tale propoſitum eſt hujuſmodi ; quia ſcire ſe peccaturum , eſt actus intellectus, non voluntatis ; ergo tale propoſitum ſufficit ad confeſſionem.

V. Quæritur tertio ; quænam ſint occaſiones proximæ peccandi mortaliter , de quibus vitandis tenemur habere propoſitum in confeſſione?

Reſpondeo, occaſionem proximam a Doctoribus dici illam, quæ ex ſe multum incitat ad peccatum , & frequenter ad peccatum inducit : & ideo iſta occaſio dicitur proxima, quia inter ipſam, & certitudinem moralem peccati futuri nihil mediat. Talis eſt detentio concubinæ domi, habitatio viri cum fæmina, qui debeant frequenter ſoli verſari , & alia hujuſmodi . Occaſio vero remota eſt *illa* , in qua homo poſitus non judicatur prudenter, ac moraliter lapſurus: ut eſt exercitium militiæ, mercaturæ , &c. Et univerſim omnes illæ occaſiones, in quibus homines non ſolent ſemper, aut fere ſemper peccare.

Unde inferunt Perez , Leand. , Lugo , aliique , poſſe abſolvi adoleſcentes , qui verſantur cum fæminis , laborando , vel converſando cum iis , quæ in eadem domo non habitant ; quia licet aliquando in tali occaſione mortaliter peccent conſenſu, tactibus, & etiam copula, ea tamen occaſio cenſetur de ſe remota ; quandoquidem non ſolent homines ex tali occaſione ſemper , aut fere ſemper peccare mortaliter , & aliunde ad tollendam talem occaſionem, oportet de hoc mundo exiſſe, ut habet Apoſtolus 1. ad Cor. 5. ut omni commercio mulierum liberi eſſemus . Non negaverim tamen , aliquam occaſionem de ſe remotam poſſe eſſe alicui proximam , eo quod ex pravo habitu , & virtutis imbecillitate ſe-

fere ſemper in ea labatur: Verbi gratia, frequenter verſari cum fœminis laborando, poteſt eſſe alicui occaſio proxima, quamvis de ſe ſit remota, & in tali caſu vitanda eſt ab eo, qui experitur, fere ſemper in tali occaſione labi; nec eſt abſolvendus, ſi illam non vitet.

VI. Quæritur quarto; Quando occaſio proxima relinqui non poteſt abſque ſcandalo, infamia, aut gravi detrimento ſpirituali, aut temporali, tenemurne illam vitare?

Reſpondeo, duo eſſe certa apud Doctores, ex quibus ſequitur reſolutio quæſiti. Primum eſt, non teneri nos ad vitandas occaſiones proximas, quas vitare eſt moraliter impoſſibile, ſeu quæ vitari non poſſunt ſine magna difficultate: hujuſmodi enim occaſiones proximæ dicuntur involuntariæ, quæ potius permittuntur, quam quæruntur: Alterum eſt, occaſiones proximas in caſu adducto dici involuntarias, quia vitare illas cum ſcandalo, infamia, aut gravi detrimento, eſt moraliter impoſſibile, ob difficultatem in iis fugiendis, quæ ſuperat humanam fragilitatem; Unde fit, non teneri nos ad illas phyſice vitandas.

Advertendum tamen, quod licet non teneamur illas vitare phyſice, tenemur tamen vitare moraliter; ſeu tenemur procurare, ut occaſiones hujuſmodi, quæ de ſe ſunt proximæ, evadant nobis occaſiones remotæ; unde permittendo illas ex una parte vitemus ſcandalum, infamiam, &c. & ex altera parte non verſemur in periculo proximo peccandi; cum certum ſit peccare eum, qui voluntarie in proximo periculo peccandi verſatur, juxta illud, *Qui amat periculum, peribit in illo*.

VII. Quod ſi petas, Quonam pacto fiet, ut occaſio de ſe proxima nobis evadat remota? Verbi gratia, filiusfamilias, qui ſæpe cum ſorore, vel famula peccat, nec poteſt moraliter, ſeu ſine magna difficultate domo fugere, aut illas expellere, quid efficere debet, ut occaſio hujuſmodi proxima reddatur remota, & ſic non ſit ille in proximo periculo peccandi?

Reſpondeo, debere inſtruere ſe propoſito firmiſſimo, necnon pœnitentiis, orationibus, frequentia Sacramentorum, aliiſque cautelis ſe munire; ſic enim occaſio proxima evadit remota, & utrumque vitatur, ſcilicet periculum peccandi proximum ſimul, & ſcandalum, ſeu infamia, &c. Et ſane Pontifex in cap. *Conſultationi de frigidis, & maleficiatis* declaravit, duos, qui contraxerunt matrimonium invalidum propter impotentiam coeundi, poſſe ſimul cohabitare in eadem domo, ut fratrem, & ſororem propter ſcandalum, & infamiam; cum tamen ea de ſe phyſice ſit occaſio proxima tactuum, & aliorum peccatorum; ergo eodem modo filiusfamilias, qui ſæpe cum ſorore, & famula peccat, nec poteſt ſine gravi detrimento, aut ſcandalo ab earum convictu ſejungi, non tenetur phyſice tollere hujuſmodi occaſiones proximas, quæ cenſentur involuntariæ; Tenetur tamen eas reddere ſibi occaſiones remotas iis mediis, quæ Confeſſarius, & propria conſcientia judicabit: verbi gratia, nunquam in earum faciem conjiciendo oculos, nunquam cum iis colloquendo, niſi in præſentia aliorum, frequentando preces, pœnitentias, Sacramenta, & alia hujuſmodi, quibus occaſio illa evadat remota. Et idem dicas de eo, qui ſæpiſſime ſolus in pollutionem cadit, in mendacia jurata, in cogitationes turpes, &c. *Facienti enim quod in ſe eſt, Deus non denegat gratiam ſuam*, ut habet celebre Theol. effatum.

Hinc fit, Confeſſarium, qui ex experientia, quam habet pœnitentis, quod non adhibuerit remedia ad reddendam remotam eam occaſionem, quæ erat proxima, prudenter exiſtimat, quod hic, & nunc non habeat propoſitum firmum adhibendi ea remedia, teneri abſolutionem denegare, quantumcumque dicat pœnitens, ſe dolere; eſt quippe indiſpoſitus ex carentia propoſiti debiti, ſæpe enim indiſpoſitus ad abſolutionem dicit, ſe eſſe diſpoſitum; Quod tamen ex experientia, quam habet de illo, Confeſſarius debet judicare, credendo potius factis, quam dictis pœnitentis. Hinc proſcripta eſt ab Innoc. XI. propoſitio 60. dicens: *Pœnitenti habenti conſuetudinem peccandi contra legem Dei, naturæ, aut Eccleſiæ, etſi emendationis ſpes nulla appareat, nec eſt neganda, nec differenda abſolutio, dummodo ore proferat, ſe dolere, & proponere emendationem*. Ex qua propoſitione damnata clare conſtat, quod quamvis pœnitens ſit ſimul reus, & teſtis in hoc Tribunali, non proinde verbis illius, ſed potius factis credendum ſit. Quare, ſi bis, vel ter, aut ad ſummum (ut docent aliqui cum Leandro) quater propoſuit penitens occaſiones proximas vitare, aut rem alienam reſtituere, nec deinde vitavit, nec reſtituit, &c. abſolutio differenda, quouſque de vero propoſito fiat certior Confeſſarius.

Si tamen poſſit prudenter Confeſſarius exiſtimare, quod hic, & nunc pœnitens vere habeat ſufficiens propoſitum, quamvis poſſit abſolutionem impertiri, poterit etiam aliquando, ut Judex, & Medicus ſpiritualis talis animæ, abſolutionem differre, ut ab experientia certitudinem habeat majorem de tali propoſito, & ut penitens cautius agat, & fortius proponat adhibere remedia, dum videt ſibi abſolutionem differri. Non nego, abſolutionem differri non poſſe ſine juſta cauſa; Dico tamen, cauſam differendi eſſe juſtam, ut certificetur Confeſſarius de diſpoſitione penitentis; Imo etiam, ut docet de Lugo, propter ejus utilitatem, & confirmationem in bono propoſito: In quo caſu ad contritionem eſt excitandus, ne forte in ſtatu peccati mortalis interim decedat.

VIII. Sciendum denique, circa occaſiones proximas ab Innoc. XI. damnatas eſſe hujuſmodi propoſitiones, videlicet 61., quæ dicit: *Poteſt aliquando abſolvi, qui eſt in proxima occaſione peccandi, quam poteſt, & non vult omittere, quinimo directe, & ex propoſito quærit, aut ei ſe ingerit:* Et 62., quæ dicit: *Proxima occaſio peccandi non eſt fugienda, quando cauſa aliqua utilis, aut honeſta non fugiendi concurrit:* Et 63., quæ habet: *Licitum eſt quærere directam occaſionem peccandi proximam pro bono ſpirituali, vel temporali noſtro, vel proximi*: Damnata pariter eſt ab Alexandro VII. propoſitio 41. dicens: *Non eſt obligandus concubinarius ad ejiciendam concubinam, ſi hæc multum eſſet utilis ad oblectamentum concubinarii, vulgo Regalo, dum deficiente illo nimis ægre ageret vitam, & aliæ epulæ tædio magno concubinarium afficerent, & alia famula nimis difficile inveniretur*. Et ratio omnium eſt manifeſta ex illo Chriſti Domini Matth. 16. *Quid prodeſt homini, ſi mundum univerſum lucretur, animæ vero ſuæ detrimentum patiatur?* Et ex illo Matth. 18. *Si manus tua, vel pes tuus ſcandalizat te, abſcinde eum, & projice abs te. Bonum tibi eſt ad vitam ingredi debilem, vel claudum, quam duas manus, aut duos pedes habentem mitti in gehennam; Et ſi oculus tuus ſcandalizat te, erue eum, &c.*

IX. Ex quibus deducitur, requiri propoſitum tollendi occaſionem, quæ de ſe eſt proxima, etiamſi adſit cauſa utilis, aut honeſta non fugiendi illam; quia in tali caſu occaſio proxima cenſetur eſſe voluntaria, cum facile tolli poſſit: Contra vero ad vitandum ſcandalum, & grave damnum ſolum phyſice ea permitti poteſt, quia tunc cenſetur involuntaria.

Hinc ſequitur etiam, quod Confeſſarius, cui confeſſionale eſt occaſio proxima peccandi ſenſualiter, teneatur abſtinere ab audiendis confeſſionibus: Contra Chirurgus, cui eſt occaſio proxima curatio fœminarum, ſi non poſſit aliter juxta ſuum ſtatum vivere, quia talis occaſio proxima cenſetur involuntaria, debet tantum reddere illam ſibi remotam, prout explicavimus. Et idem dicas de Parocho, qui ex officio tenetur Confeſſiones audire; non ſecus ac filiusfamilias, qui non poteſt ſejungi a ſorore, vel famula, cum qua ſæpe peccat. In hoc enim caſu conſilium eſſet, non præceptum peregrinari, aut domo fugere, niſi quando alio modo eſſet moraliter impoſſibile peccatum vitare, quibuſcumque aliis remediis adhibitis; quandoquidem bonum eſt ſine oculo ad vitam intrare, quam duos oculos habentem mitti in gehennam.

X. Ubi adverte, non ſolum fugiendam eſſe occaſionem proximam certam, ſed etiam dubiam; tum quia etiam occaſio proxima dubia exponit (quamvis non adeo proxime) periculo peccandi; tum etiam, quia qui ſcienter facit opus, quod eſt dubium, an ſit licitum, procul dubio peccat, niſi prius illud deponat. Ita Leand., Lopez, & alii.

XI. Quæritur demum, an teneamur cum propoſito conjungere in confeſſione expreſſos actus fidei, & ſpei? Præſertim cum Trident. dicat, propoſitum conjungi debere cum ſpe veniæ.

Reſpondeo cum Leand. tract. 8. de Penitent. diſp. 1. quæſt. 48., qui pro ſe citat Sanch., Bonac. Filliuc., Valent., contra Hurtad., Turrian., & alios, non requiri hos actus expreſſos, cum numquam fideles, nec confeſſarii fuerint de iis ſolliciti; ſicut ſolliciti ſunt de dolore: Quare vel ſufficit actus fidei, & ſpei præteritus non retractatus, vel actus fidei, & ſpei imbibitus in ipſo dolore. Nam qui dolet ex motivo ſupernaturali, cognoſcere debet, atque adeo credere Deum Judicem, & remuneratorem, & qui dolet ex motivo pœnarum inferni, ſperat aliquo modo beatitudinem.

XII. Dubium eſt; Quænam fides prærequiratur ad Sacramentum Penitentiæ valide recipiendum.

Reſpondeo, damnatam eſſe ab Innoc. XI.

XI. propoſitionem 64., quæ dicit: *Abſolutionis capax eſt homo, quantumvis laboret ignorantia myſteriorum fidei, & etiamſi per negligentiam, etiam culpabilem, neſciat myſterium Sanctiſſimæ Trinitatis, & Incarnationis*. Thomas Sanchez nixus in Symbolo D. Athanaſii putat, eſſe neceſſariam neceſſitate medii fidem explicitam circa hæc duo myſteria Trinitatis, & Incarnationis poſt promulgationem Euangelii; & conſequenter non poſſe valide hoc Sacramentum ſuſcipi non præmiſſa fide horum Myſteriorum; ſicut non poteſt valide ſuſcipi Sacramentum Pęnitentiæ non præmiſſo Baptiſmo, nec poteſt homo per Baptiſmum aut flaminis, aut fluminis juſtificari, non præmiſſa fide ſupernaturali myſteriorum, quæ neceſſitate medii credenda ſunt: Alii vero communius cenſent, neceſſitate medii eſſe ſolum neceſſariam fidem Dei, & Dei Remuneratoris, juxta illud Apoſtoli, *Accedentem ad Deum oportet credere, quia eſt, & quia inquirentibus ſe remunerator eſt*; (damnatur enim ab Innoc. XI. propoſitio 21. dicens: *Nonniſi fides unius Dei neceſſaria videtur neceſſitate medii, non autem explicita Remuneratoris*) neceſſitate vero præcepti eſſe neceſſariam fidem explicitam myſteriorum Trinitatis, & Incarnationis. Quare certum eſt, quod qui culpabiliter ea myſteria ignorat, indiſpoſitus eſt ad Sacramentum recipiendum: & quamvis illum pęniteat de hac ignorantia, non proinde capax eſt Sacramenti pęnitentiæ, donec illa myſteria cognoſcat; quia debet Sacramentum recipere, cognoſcendo illud eſſe inſtitutum a Chriſto Domino Filio Dei per merita ſuæ paſſionis; Unde explicite cognoſcere debet, Deum eſſe Trinum, & Filium Dei Incarnatum.

XIII. Damnatur etiam ab Innoc. XI. propoſitio 65. dicens: *Sufficit illa myſteria* (ſcilicet Trinitatis, & Incarnationis) *ſemel credidiſſe*: Quod duplicem ſenſum habet: Primo, quod non ſatis ſit ea credidiſſe, ſi deinde eorum oblivio, & ignorantia habeatur. Secundo, quod non ſatis ſit, ea credidiſſe ſemel in vita; ſicut enim damnata fuit propoſitio 6. dicens: *Probabile eſt, ne ſingulis quidem rigoroſe quinquenniis per ſe obligare præceptum charitatis*: & propoſitio 17. *Satis eſt, actum fidei ſemel in vita elicere*: Ita damnatur hæc propoſitio dicens, quod ſatis ſit, myſteria Trinitatis, & Incarnationis ſemel in vita credidiſſe, cum debeat hujuſmodi actus fidei iterari. Sed quod attinet ad theſes iſtas, aliaſque proſcriptas, conſule, quæ fuſius explicavi in Trutina damnatarum Theſium.

QUÆSTIO IV.

De Confeſſione Sacramentali.

SEcunda pars materiæ proximæ Sacramenti Pœnitentiæ eſt Confeſſio; De hac itaque examinabimus, primo, ſitne neceſſaria neceſſitate medii? Secundo, an ſit neceſſaria neceſſitate præcepti Divini? Tertio, an ſit etiam neceſſaria neceſſitate præcepti Eccleſiaſtici? Quarto demum, quænam, & qualis ſit confeſſio, quæ præcipitur? Rejicimus tamen ad ſequentem quæſtionem præcipuam Confeſſionis conditionem, quæ eſt integritas, de qua plurima occurrunt diſcutienda.

ARTICULUS I.

An Confeſſio ſit neceſſaria neceſſitate medii?

I. Quidnam dicatur neceſſarium neceſſitate medii, quid vero neceſſitate præcepti?
II. Num Confeſſio neceſſitate medii ſit neceſſaria, ſaltem in voto?
III. Votum pœnitentiæ implicitum in contritione incluſum ſufficit ad juſtificationem.
IV. Diverſimode ad ſalutem requiritur votum Pœnitentiæ, & votum reſtitutionis.

I. SUppono, illud dici neceſsarium neceſſitate medii ad ſalutem, ſine quo etiam invincibiliter omiſso ſalus obtineri non poteſt, ut eſt gratia, Baptiſmus ſive in re, ſive in voto ſuſceptus, & in adultis fides actualis Dei Remuneratoris.

Neceſſarium vero neceſſitate præcepti dicitur illud, ad quod ſub mortali obligamur; Unde requiritur, ne ſit obex ſaluti, ut eſt reſtitutio, jejunium, &c. quod proinde ſi inculpabiliter omittatur, non idcirco ſalus æterna amittitur. Et hinc ſequitur, ea, quæ ſunt neceſſaria neceſſitate medii, concurrere ad ſalutem poſitive, quatenus ponunt id, quod ad ſalutem diſponit; ea vero, quæ ſunt neceſſaria neceſſitate præcepti, concurrere ad ſalutem negative, quia efficiunt, ne in mortale labamur, quod impedit ſalutem.

II. Quæritur nunc primo; Sitne Confeſſio Sacramentalis neceſſaria neceſſitate medii, & Quomodo?

Reſpondeo, de fide eſſe, Confeſſionem lapſis poſt Baptiſmum eſſe neceſſariam neceſſitate medii poſt Incarnationem, non tamen determinate in re, ſed disjunctive, ſive in re, ſive in voto.

Prima pars probatur ex Trident. ſeſſ. 14. cap. 2., ubi hæc habentur: *Eſt autem hoc Sacramentum Pœnitentiæ lapſis poſt Baptiſmum ad ſalutem neceſſarium; ut nondum regeneratis ipſe Baptiſmus*; Atqui Baptiſmus eſt neceſſarius neceſſitate medii; ergo etiam Pœnitentia. Secundo probatur ex Suar., & Dicaſt., quia alioquin fruſtranea eſſet poteſtas retinendi peccata, quam dedit Chriſtus Dominus Sacerdotibus: Quomodo enim poſſent Sacerdotes peccata retinere, ſi poſſet peccator alia via ſe vinculis expedire?

Secunda pars conſtat etiam ex Trident., quod ſeſſ. 14. cap. 4. habet: *Contritionem charitate perfectam aliquando reconciliare hominem Deo, priuſquam Sacramentum actu recipiatur*: Et addit, *Reconciliationem Deo ipſi contritioni, ſine Sacramenti voto, quod in illa includitur, non eſſe aſcribendam*; ergo confeſſionis votum incluſum in Contritione ſatis etiam eſt ad ſalutem; non ſecus ac ſatis eſt ad ſalutem Baptiſmus flaminis, ſeu Baptiſmi votum incluſum in amore Dei ſuper omnia; atque adeo non eſt neceſſarium neceſſitate medii Sacramentum Pœnitentiæ determinate in re, ſed indeterminate, vel in re, vel in voto ſuſceptum.

III. Quæritur ſecundo; An votum Pœnitentiæ debeat eſſe explicitum.

Reſpondeo cum communi contra Canum, ſatis eſſe votum implicitum: Ratio eſt, quia ex Trident. ad juſtificationem extra Sacramentum non requiritur aliud votum, quam quod includitur in contritione. Quare, ſi quis poſt lapſum amet Deum ſuper omnia, & de peccatis conteratur, proponatque omnia præcepta ſervare, juſtificabitur, etiamſi non occurrat menti cogitatio confeſſionis, atque adeo non proponat explicite confeſſionem peccatorum: Etenim propoſitum non peccandi de cætero includit implicite votum, ſeu propoſitum ſervandi omnia præcepta; cum autem inter præcepta ſit præceptum confeſſionis, ideo in eo propoſito non peccandi de cætero implicite votum, ſeu propoſitum confitendi includitur.

Confirmatur, quia ex D. Th. 3. part. quæſt. 69. art. 4. ſatis eſt ad juſtificationem votum implicitum Baptiſmi incluſum in amore Dei ſuper omnia; Unde qui ignorans invincibiliter Baptiſmum credit myſteria neceſſaria, & concipit affectum amoris, & contritionis ſine voto explicito Baptiſmi juſtificatur; ergo etiam ſatis eſt votum implicitum Pœnitentiæ.

IV. Neque dicas, hinc ſequi eodem modo requiri ad ſalutem votum confeſſionis, ac votum, verbi gratia, reſtitutionis; atque adeo ſicut reſtitutio non eſt neceſſaria neceſſitate medii, ita nec confeſſio; Vel ſi dicatur neceſſaria neceſſitate medii ei, qui peccavit, Confeſſio, ſaltem in voto, quia requiritur contritio, quæ eſt votum adimplendi hoc præceptum; ita pariter ei, qui furatus eſt, erit neceſſaria neceſſitate medii reſtitutio, ſaltem in voto, quia requiritur contritio, quæ eſt votum adimplendi præceptum reſtitutionis.

Nam reſpondeo, Confeſſionem ei, qui peccavit, eſſe neceſſariam neceſſitate medii, ſaltem in voto, non vero reſtitutionem ei, qui furatus eſt. Ratio eſt, quia confeſſio directe, & per ſe influit ad juſtificationem, unde votum illius eſt votum influentis per ſe, & directe ad gratiam, & ſic ad ſalutem; Deus enim ex ſua miſericordia voluit gratiam, & ſalutem concedere vel per confeſſionem, vel ſaltem per contritionem, inquantum eſt votum confeſſionis: Contra vero reſtitutio non influit per ſe, & directe ad juſtificationem, ſed ſolum requiritur, ne impediat ſalutem: Unde votum reſtitutionis incluſum in contritione non requiritur tamquam ſupplementum ejus, per quod danda eſt ſalus, ſicut eſt votum confeſſionis, ſed requiritur ſolum, ne ſalutem impediat: Unde non dicitur neceſſaria neceſſitate medii, ſed præcepti.

AR-

ARTICULUS II.

Quomodo Confeſſio Sacramentalis ſit neceſſaria neceſſitate præcepti divini?

I. Jure divino poſitivo præcepta nobis eſt Confeſſio .

II. Hoc præcepto ligantur omnes , & ſoli Fideles poſt lapſum : Præceptum vero Communionis etiam Infideles ligat, ita ut etiam vi hujus præcepti debeant baptizari .

III. Quandonam obliget præceptum divinum Confeſſionis ?

IV. Quomodo Medici monere debeant infirmum de confeſſione facienda ?

I. DE fide eſt , Confeſſionem mortalium non ſolum eſſe a Chriſto Domino inſtitutam , ſed etiam ab eodem præceptam ; unde jure divino obligat . Conſtat ex Trident. ſeſſ. 14. can. 5. , ubi habetur: *Si quis negaverit, Confeſſionem Sacramentalem vel inſtitutam , vel ad ſalutem neceſſariam eſſe jure divino , &c. Anathema ſit .* Unde infertur , non jure divino naturali, ſed jure divino poſitivo eſſe præceptam ; tum quia ex nullo capite probari poteſt hoc præceptum naturale ; tum etiam, quia Sacramentum Pœnitentiæ non eſt de jure naturæ, ſed ex ſola divina inſtitutione, quæ ſolum in novo teſtamento locum habet . In veteri autem teſtamento , quamvis fuerit lex offerendi Sacrificium pro peccato , immo & confitendi aliqua peccata ad auferendas aliquas irregularitates annexas ; nunquam tamen fuit inſtituta , aut præcepta confeſſio ſingulorum mortalium, etiam internorum in ordine ad remiſſionem quoad culpam .

II. Quæritur nunc primo ; Quinam obligentur præcepto divino Confeſſionis ?

Reſpondeo , omnes , & ſolos lapſos in mortale poſt Baptiſmum obligari , ut habetur ex Trident. ſeſſ. 14. cap. 5. Quare de fide eſt, etiam Hæreticos, & Apoſtatas hoc præcepto aſtringi : quamvis enim non ſint Chriſtifideles , ſed Infideles ; ſunt tamen lapſi in mortale poſt Baptiſmum . Communis etiam ſententia docet , Infideles non baptizatos hoc præcepto non obligari ex defectu materiæ , quia ſcilicet non habent peccata commiſſa poſt Baptiſmum, quæ confiteri teneantur . Unde infero, præceptum divinum Communionis latum his verbis , *Niſi manducaveritis carnem filii hominis &c.*, ligare omnes, etiam Infideles, qui etiam ex hoc capite tenentur baptizari , ut ſatisfaciant præcepto Communionis ; At non tenentur baptizari, ut ſatisfaciant præcepto Confeſſionis ; quia non tenentur poſt Baptiſmum ad Confeſſionem abſolute , (ſicut tenentur ad Communionem) ſed ſolum ſub conditione, quod poſt Baptiſmum peccaverint.

III. Quæritur ſecundo ; Quo tempore præceptum divinum Confeſſionis obliget ?

Reſpondeo, certum eſse obligare in articulo, vel probabili periculo mortis , ut communiter docent Doctores: quia aliter exponeret ſe peccator periculo nunquam confitendi, & adimplendi hoc præceptum . Extra articulum vero mortis præceptum hoc divinum non obligare per ſe cenſent D. Th., Scotus, aliique graves Theologi cum Dicaſt. diſp. 7. dub. 2. quia ſcilicet nullum eſt fundamentum talis obligationis ; cum poſſit vi contritionis peccator ſe Deo reconciliare . Verum communius docent cum Suario, etiam extra articulum mortis obligare, quia gravis injuria videtur irrogari tali Sacramento , ſi nunquam peccator eo utatur ; præſertim quia de contritione ex ſe difficili non habetur firma ſecuritas.

Dubium tamen eſt ; Quandonam extra articulum mortis obliget ? Alii putant , quod tempore ab Eccleſia determinando ; Alii ſtatim poſt peccatum commiſsum ; Alii quoties periculum eſt , ne peccator peccati commiſſi obliviſcatur . Equidem cenſeo juxta dicta quæſt. 3. art. 1. , cum de obligatione contritionis extra mortis articulum , arbitrio prudentis tempus hoc decernendum inſpiciendo neceſſitatem, & opportunitatem, quam habet peccator illud ſuſcipiendi.

Demum præceptum divinum Confeſſionis obligat per accidens , tum antequam ſumatur Euchariſtia ; tum etiam in eventu, quo aliter ſuperari moraliter non poſſet tentatio , aut reincidentia in peccatum.

IV. Sciendum hic , quod ut præcepto Confeſſionis in articulo mortis ab omnibus ſatisfiat , voluit poſt Conſtitutionem Innocent. III. Pius V. anno 1566. , ut juramentum exigatur a Medicis ante gradum doctoratus, quod monituri ſint infirmos, ut confiteantur, & quod non ſint illos viſitaturi ultra tertium diem , niſi ipſis conſtet de facta confeſſione per fidem in ſcriptis . Et in hac Neapolitana Diœceſi

tranſgreſſio hujus juramenti reſervatur ſine cenſura.

Advertendum tamen ex Suar., Sanch. & aliis relatis a Dian. part. 3. tract. 4. reſol. 43. primo, Medicum poſse per alios fide dignos infirmum monere. Secundo non teneri ad hanc monitionem, niſi infirmitas ſit gravis, vel in principio ſit morale periculum, quod fiat gravis. Tertio, non teneri monere, nec deferere infirmum, ſi nulla ſit ſpes, quod ille ſit confeſsurus, & probabile mortis periculum immineat, ſi deferatur. Quarto, in uſu jam eſse, ut medicus non exigat in ſcriptis fidem confeſſionis, ſed ſatis ſit teſtis fide dignus: Juramentum denique ſervandi hanc conſtitutionem Pii V. non obligat, niſi ad ſervandam prout jam uſu recepta eſt.

ARTICULUS III.

De Præcepto Eccleſiaſtico annuæ Confeſſionis.

I. Sub quibus pœnis Eccleſia Confeſſionem quotannis præcipiat?
II. Num Eccleſia ad Confeſſionem annuam obliget eos, qui mortaliter non deliquerunt?
III. Num ſaltem iſti præſentare ſe debeant Parocho?
IV. Quomodo relate ad hanc obligationem annus computandus ſit.
V. Qui aliquo anno Confeſſionem omiſit, ad quid deinde tenetur?
VI. An teneatur prævenire, qui prævidet defuturam copiam Confeſſarii?
VII. Præcepto Eccleſiaſtico Confeſſionis obligantur etiam Hæretici, Excommunicati, Meretrices, Pueri, dummodo ſint doli capaces.
VIII. Impuberes non incurrunt pœnas latas contra hujus præcepti tranſgreſſores.
IX. Pœnæ iſtæ quænam ſint? Et an ipſo facto incurrantur? An etiam ab eo, qui ficte confitetur?
X. Num teneamur confiteri aut per Interpretem, aut per Scripturam, ſi aliter non poſſimus?
XI. Quibus de cauſis a Confeſſione annua excuſari poſſimus?

I. CONfeſſionem ſingulis annis præceptam eſſe ab Eccleſia definit Trident. ſeſſ. 14. cap. 5., & can. 8. contra Durand., qui putavit eſſe conſilium, non præceptum. Quod conſtat etiam, quia ejus tranſgreſſores gravibus pœnis puniuntur. Nam *Viventes arceantur ab ingreſſu Eccleſiæ, & morientes carent Eccleſiaſtica ſepultura*, ut habetur in cap. *Omnis utriuſque ſexus*: Quamvis iſtæ pœnæ latæ contra tranſgreſſores præcepti ſive Confeſſionis, ſive Communionis annuæ (ut notat Suar. diſp. 35. ſect. 8.) non incurruntur ipſo facto, ſed poſt ſententiam judicis; quicquid in contrarium nonnulli putent, docentes cum Avila 2. p. cap. 2. Sylv. & aliis cenſuram incurri ipſo facto, quoties fertur per verbum Imperativi modi, quin ſignificetur miniſterium Judicis, ut ea pœna infligatur; puta ſi dicatur: Qui hoc fecerit, excommunicetur. In diœceſi autem Neapolitana non ſolum incurritur ipſo facto tale Interdictum, ſed etiam Archiepiſcopo reſervatur. Præterea per confeſſionem voluntarie nullam, & per communionem ſacrilegam his Eccleſiaſticis præceptis non ſatisfieri definierunt Alex. VII., & Innoc. XI. Eſto ſatisfiat, ut diximus quæſt. 3. art. 3. cum communi contra Vaſq. per Sacramentum Penitentiæ, ſicut etiam Euchariſtiæ, validum, & informe. Demum quamvis præceptum Confeſſionis ſit divinum, certum tamen eſt, relate ad circumſtantiam temporis eſſe Eccleſiaſticum; Sicut etiam certum eſt contra Adrian., præceptum Confeſſionis annuæ obligare per ſe, & non per accidens, (puta ratione Euchariſtiæ ſemel in anno ſumendæ) ut conſtat ex Trident. loc. citat. Ubi nulla Euchariſtiæ ſit mentio.

II. Quæritur nunc primo; An præcepto Confeſſionis annuæ teneantur etiam ii, qui nullius mortalis ſunt ſibi conſcii?

Reſpondeo negative cum communiſſima ſententia contra Bonaventuram Alenſem, Riccardum, & alios antiquos. Patet ex Trident. ſeſſ. 14. cap. 5., ubi docet, per Eccleſiaſticum præceptum præſcribi ſolum tempus, quo præceptum divinum de Confeſſione tenemur implere; Atqui præceptum divinum ex eodem Concilio non eſt de venialibus, ſed ſolum de mortalibus confitendis; ergo qui caret mortali, nullatenus tenetur præcepto divino, & conſequenter etiam Eccleſiaſtico Confeſſionis. Et idem communius docent Doctores cum Suar. contra Rodriq., Sanch. alioſque de eo, qui lucraturus eſt jubileum, vel indulgentiam, ad quam lucrandam præſcribitur Confeſſio, & Communio: non enim imponitur confeſſio, ſicut imponitur eleemoſyna, & Communio, ſcilicet tamquam opus injunctum,

ſed

ſed imponitur eo modo, quo præcipitur a Chriſto Domino, ut reconciliativa cum Deo; atque adeo qui nullius mortalis eſt conſcius, non tenetur ad illam.

III. Utrum autem qui in Paſchate non confitetur ex defectu mortalium, debeat ſe ſiſtere coram Parocho, & illi dicere, ſe non habere conſcientiam mortalium?

Affirmant D.Th., Scotus, Suar., Henr., aliique: Sed probabilius puto cum Vaſq., Lug., Fagund., & aliis apud Leand., non teneri ex vi præcepti Confeſſionis, ſed ſolum teneri ex vi ſcandali ſedandi, ſi quod occurrat; quia non debet proprius Paſtor cognoſcere vultum ſuæ ovis, niſi in judicio Confeſſionis; ergo ſi ceſſat obligatio talis judicii, ceſſat pariter obligatio comparendi apud proprium Paſtorem.

Sequitur ex dictis, primo, quod qui præter venialia habet aliquod mortale, quod ex juſta cauſa non tenetur in confeſſione aperire, neque aſtringatur præcepto confeſsionis, ſed ſatis ſit, quod contritionem Communioni præmittat.

Sequitur ſecundo, quod qui confeſſus eſt venialia per annum, oblitus alicujus mortalis, quando recordatur illius, teneatur ante finem anni ad confeſſionem; quia per confeſſionem venialium non ſatisfecit huic præcepto: Quod tamen eſt contra nonnullos apud Dian. part. 4. tract. 4. reſol. 206. qui putant ſatisfeciſſe.

Sequitur tertio, quod qui confeſſus eſt ſemel in anno, & deinde iterum in mortalia incidit, non teneatur iterum eo anno ad confeſſionem; quia præcipitur confeſſio mortalium ſemel in anno. Ita Lug., Leand., Vaſq.: Quod tamen eſt contra Suar., & alios, qui putant præcipi ſingulis annis confeſſionem omnium mortalium, quæ eo anno commiſſa ſunt, non vero omnium mortalium, quæ ad validam confeſſionem ſemel faciendam fateri neceſſe eſt. Unde putant teneri iterum ad confeſſionem eum, qui ante finem anni poſt primam confeſsionem iterum labitur in mortale, vel recordatur mortalis obliti, vel diſtulit deinde, ſublato impedimento, confiteri mortale, quod juſta de cauſa in prima confeſsione reticuit.

Ex quibus etiam ſequitur, quod abſolutus a reſervatis indirecte in caſu neceſsitatis propter ſcandalum vitandum, vel communionem urgentem a non habente poteſtatem in reſervata, teneatur infra annum proprio Prælato iterum confiteri. Et ratio eſt, quia Eccleſia præcipit, ut quiſque ſemel in anno proprio Sacerdoti confiteatur, ut habetur in cap. *Omnis utriuſque ſexus*. Nomine autem proprii Sacerdotis venit, qui vel ordinariam, vel delegatam poteſtatem habet abſolvendi pœnitentem ab omnibus ejus peccatis; ergo cum abſolutus indirecte a reſervatis non ſit confeſſus proprio Sacerdoti, tenetur iterum infra annum confiteri.

IV. Quæritur ſecundo, quomodo computandus ſit annus a Januarione ad Januarium juxta Vaſq., Becan., Lug., Dian., An ab uno Paſchate ad alterum, ut cenſent Leand., Suar., Filliuc., Laym.; An vero a die ultimæ confeſsionis, cum Sot., Granad.; An demum cum aliis a primo peccato mortali, quod poſt ultimam confeſsionem commiſſum eſt?

Reſpondeo, probabilem eſſe ſententiam Suar., quod ab uno Paſchate ad alterum; quia ſic ſolet a fidelibus communiter computari annus pro impletione hujus præcepti: Sed probabilior videtur ſententia Vaſq., quod a Januario ad Januarium; quia præcipitur in Cap. *Omnis utriuſque ſexus*, quod ſemel in anno, non vero ſemel infra annum, vel duodecimo quoque menſe quiſque confiteatur; ergo cum annus computari ſoleat a Januario ad Januarium, probabile eſt, ut inquit Lug., quod qui hoc anno confeſſus eſt primo die Januarii, & anno ſequenti confitetur ultimo die Decembris, huic præcepto ſatisfaciat; Eſto videatur differre confeſsionem per duos annos: Per accidens tamen obligari poſſet in Paſchate ad confeſsionem ratione Euchariſtiæ ſumendæ.

V. Quæritur tertio; An qui culpabiliter, vel inculpabiliter omiſit aliquo anno confeſsionem mortalium, teneatur ad illam ſtatim in initio anni ſequentis, an poſsit illam uſque ad finem ſequentis anni differre?

Reſpondeo, aliquos cum Sylveſt., & D. Antonino apud Dian. part. 2. tract. 4. reſol. 130. putare, obligationem hanc tranſacto anno finire; ſicut obligatio recitationis officii elapſo die ceſſat: Quod probabile tenet Filliuc.. Communis tamen ſententia cum Vaſq., Suar., aliiſque docet oppoſitum; quia univerſim terminus præfixus alicui operi, ſive ex præcepto, ſive ex voto, &c., vel præfigitur ut terminus executionis, ultra quem ſcilicet non differatur executio; ut ſi quis voveat ingreſſum religionis ante finem hujus anni; Vel ut terminus obligationis, ultra quem ſcilicet nul-

la ſit obligatio; ut cum præcipitur die feſto auditio miſſæ. Hoc autem quomodo diſcerni poſſit, explicant Suar. diſp. 36., & Sanch. lib. 4. Summæ cap. 14., dicendo, id colligi ex materia, fine, aliiſque circumſtantiis voti, vel præcepti. In caſu noſtro terminus præfixus confeſſionis eſt terminus executionis, non obligationis; ut patet, quia præcipitur, quod ſaltem ſemel in anno quiſque confiteatur, quod eſt dicere, quod ultra annum non differatur confeſſio; ergo elapſo anno ſine confeſſione tenetur peccator ſtatim initio anni ſequentis ad Confeſſionem; Non ſecus ac qui omiſit reſtituere, quando debebat, tenetur deinde ſtatim ad reſtitutionem; ita ut vel ſit novum peccatum, quoties de novo, oblata opportunitate confitendi, non confitetur, ut docet Bonac.; vel (ut putant Laym., Leand., Valent.,) augeat prius peccatum, & tanto magis augeat, quanto diutius differt: ut ſi quis per integrum diem perſeveraret in mala voluntate occidendi; unde quando confitetur, ſatis eſt, ſi dicat tempus, quo culpabiliter omiſit confiteri.

Confirmatur, tum quia finis Eccleſiæ præcipientis confeſſionem annuam eſt tollere infrequentiam Confeſſionis; tum quia ſolet ea excommunicare tranſgredientes hoc præceptum, nec abſolvere non præmiſſa confeſſione; ergo ſignum eſt, Confeſſionis obligationem elapſo anno non deſinere: Contra vero, in articulo mortis, ſi quis omittat confeſſionem præceptam, non tenetur elapſo periculo mortis quamprimum confiteri; (quicquid in contrarium ſentiat Henr.) quia præceptum obligat ſolum pro illo periculo, ut docent communiter cum Leand. quæſt. 45.

Utrum autem qui initio anni ſatisfacit præcepto Confeſſionis pro elapſo anno, eo quod anno elapſo ob juſtam cauſam non potuerit confiteri, ſatisfaciat unica confeſſione præcepto utriuſque anni?

Affirmant Pal., Leand., Con., & alii; Negat vero communis Doctorum ſententia cum Suar., Bonac., Becan., Sot., Martin., Navar., aliiſque ex D. Th. Ratio affirmantium eſt; quia vere hoc anno ſatiſfecit obligationi confitendi ſemel in anno. Ratio negantium eſt; quia per illam confeſſionem ſatisfecit pro obligatione anni præcedentis, & conſequenter pro obligatione anni præſentis debet iterum confiteri: Sicuti ſi quis voveat facere eleemoſynam ſingulis diebus, ſi uno die omittat illam, tenetur die ſequenti ad duas eleemoſynas, & poſt viginti dies ad viginti.

Probabilior tamen, & juxta uſum Eccleſiæ videtur ſententia affirmativa, quam ſequuntur etiam Hurtad., Perez, & alii; dummodo in ea confeſsione, quæ fit pro anno præterito, aperiantur etiam mortalia præſentis anni. Quod ſi nullum in ea mortale anni præſentis habeatur, & deinde incidat pœnitens hoc anno in mortale, videtur, quod debeat iterum confiteri eodem anno.

VI. Quæritur quarto; An teneatur in principio anni confiteri, qui prævidet, defuturam ſibi deinde opportunitatem, aut obliturum peccata commiſsa?

Reſpondeo, certum eſſe non teneri ad præveniendum, ne obliviſcatur peccata commiſſa, ut docent communiter Doctores apud Dian. part. 3. tract. 4. reſol. 155. contra Majorem, Medin. Marſil., Nugn.. Ratio eſt, quia tantum obligamur confiteri peccata, quæ memoriæ occurrunt; quod ſi teneremur ſtatim confiteri, quando eſt periculum, ne obliviſcamur peccata, ſequeretur, quod fideles communiter tenerentur pluries in anno confiteri; quod eſt contra ſenſum Eccleſiæ: Contra vero, ſi ſit in fine anni defutura opportunitas confeſſionis, tenemur in principio anni currentis prævenire. Et ratio eſt, quia præceptum obligat pro toto anno in ea parte anni, in qua poſſumus. Eodem pacto diſcurrendum de auditione Sacri; Tenemur enim primo mane audire Sacrum, ſi deinde ſit defutura opportunitas. Idem dicas de communione, (quæ tantum obligat per quindecim dies Paſchatis) tenetur pariter die Palmarum communicare, qui deinde non poſſet.

Circa recitationem officii exiſtimat Henr. lib. 4. cap. 4., & probabile putat Leſſ., & Sanch., quod qui veſpere propter febrim, vel aliud impedimentum neceſſarium non poteſt recitare veſperas, non teneatur illas recitare mane; quia horæ canonicæ ſunt addictæ ſuo tempori determinato, & pro illo tantum tempore obligant, & ſolum ex privilegio permittitur illarum anticipatio. Quare ſi impedimentum non eſt voluntarium, non tenemur ad illarum recitationem; Sicut qui ſuſcipit ſubdiaconatum hora tertia, non tenetur illo die ad matutinum, & primam.

Alii tamen putant probabilius, quod impeditus recitare veſperas ſuo tempore debeat illas recitare mane; ſicut etiam recita-

citare matutinum veſperi, qui non potuit mane; quia totus dies aſſignatur pro recitatione omnium horarum ejus diei, & diſtributio horarum non pertinet ad ſubſtantiam præcepti, ſed ad quandam circumſtantiam, & ad convenientiam. Quia tamen procul dubio eſt privilegium poſſe recitare ante ſolis occaſum matutinum ſequentis diei, ideo qui ſequenti die non poteſt illud recitare, non obligatur ad præveniendum.

An autem qui nequit toto anno confiteri, teneatur prævenire in fine anni antecedentis confeſſionem; & eodem modo, ſi nequit communicare in quindecim diebus Paſchatis, teneatur ante illos communicare? Azor. negat; tum quia non eſt ea praxis Eccleſiæ; tum etiam quia qui non poteſt audire Sacrum die dominico, non tenetur anticipare die Sabbati. Sed Leand., Fagund., Suar., Vaſq., & alii communiter affirmant; quia obligatio Confeſſionis, ſicut & communionis non eſt affixa tempori determinato, ſicut eſt affixa obligatio audiendi Sacrum. Quare ſicut non tenetur audire Sacrum die lunæ, qui non potuit die dominico, ita nec tenetur prævenire die Sabbati, ſi habiturus eſt impedimentum die dominico: Contra vero ſicut tenetur anno ſequenti confiteri, qui non potuit confiteri intra annum; ita qui prævidet per totum annum impediendum fore, vel navigando, vel ex alio capite, tenetur prævenire anno antecedenti confeſſionem mortalium poſt ultimam confeſſionem commiſſorum. Idem dicendum de eo, qui habens reſervata prævidet, ſe non habiturum opportunitatem adeundi Superiorem pro abſolutione; quia obligamur confiteri ſemel in anno proprio Sacerdoti, ſeu confeſſario habenti poteſtatem abſolvendi omnia mortalia commiſſa; atque adeo habens reſervata tenetur directam abſolutionem procurare a Superiore.

VII. Quæritur quinto; Quinam obligentur præcepto Confeſſionis Eccleſiaſtico?

Reſpondeo, omnes fideles, ſeu baptizatos, qui poſt uſum rationis mortalia commiſerunt, a quibus non ſint directe abſoluti, hoc præcepto obligari, ut conſtat ex Cap. *Omnis utriuſque ſexus*: Infideles vero, qui Baptiſmum non ſuſceperunt, cum non ſint ſubditi Eccleſiæ, non obligantur.

Summus Pontifex eo præcepto obligatur, non per vim coactivam, ita ut teneatur ſubire pœnas debitas tranſgreſſoribus; cum legislatores non teneantur vi coactiva ſuas leges ſervare; ſed per vim directivam; cum ex vi legis naturalis teneatur caput membris ſe conformare ad bonum regimen, & directionem illorum, ut communiter docent Doctores in tractatu de Legibus. Ratio eſt, quia Princeps cum non ſit ſibi ſubditus, non poteſt ſe ipſum obligare, ſed ex conditione principis provenit, ut jus naturale dictet, Principem debere pati legem, quam ipſe ſuis ſubditis imponit, *leg.* 1. *ff. quod quiſque juris*, & *cap. Cum omnes de Conſtitutionibus*. Quod tamen intelligendum, ſi ratio legis æque in utriſque locum habeat. Unde Princeps non poteſt pro arbitrio ſe ſuis legibus eximere, ſed tantum juſta de cauſa; aliter peccabit. Notant etiam Doctores cum Leſſ., & Pal., quod ſi Princeps ſine juſta cauſa uno, vel altero actu contra ſuam legem faceret, non peccaret mortaliter, ſi ſcandalum abeſset; quia cum non teneatur ea lege, niſi quia debet caput ſuis membris ſe conformare, non videtur gravis deordinatio, quod, ſi abſit ſcandalum, in uno, vel altero actu ſe ſuis ſubditis non conformet: Unde ſi Pontifex aliquando differret tempus ad implendam confeſſionem a Chriſto Domino præceptam, verbi gratia per annum cum dimidio, ſecluſo ſcandalo, non peccaret mortaliter: At ſubditi, etiam ſecluſo ſcandalo, tenentur legibus Superioris; Unde damnata eſt ab Innoc. XI. propoſitio 52. dicens: *Præceptum ſervandi feſta non obligat ſub mortali, ſepoſito ſcandalo, ſi abſit contemptus*.

Hæretici, utpote Eccleſiæ ſubditi, & baptizati ſine dubio obligantur ad annuam confeſſionem; præſertim quia tale præceptum eſt quoad ſubſtantiam divinum, & ſolum quoad circumſtantiam temporis Eccleſiaſticum.

Excommunicati tenentur tollere vinculum excommunicationis, ut huic præcepto ſatisfaciant. Ita Laym., licet multi contrarium ſentiant cum Dian. part. 11. tract. 7. reſol. 14.

Meretrices, & publici peccatores etiam ad Confeſſionem annuam tenentur; ſicut hæretici. Neque obſtat, quod hoc præceptum ob eorum pervicaciam ſit illis in perniciem, & deſtructionem, non in ædificationem. Nam, ut aliquod præceptum ſit rationabile, & ad ædificationem, ſatis eſt, ſi ſit utile toti communitati, licet noceat alicui ob ſuam perverſitatem. Probabile tamen eſt, quod nonnulli docent cum

Vi-

Vivald., Rodriq. & aliis apud Fagund. 2. pr. lib. p. cap. 4. meretrices non incurrere pœnas latas contra tranſgreſſores talis præcepti; tum quia nunquam ſolent denunciari, etiamſi per multos annos non confiteantur; tum etiam quia earum miſerrimus ſtatus ab Eccleſia permittitur ad vitanda majora damna; non diceretur autem permitti, ſi ab Eccleſia punirentur pęna maxima excommunicationis.

Demum pueri obligantur ad annuam confeſſionem, quando habent uſum rationis, ſuntque doli, & peccati capaces; ſeu cum eos incipit malefacti pudere: Quod conſtat ex verbis citati Capitis dicentis: *Cum ad annum diſcretionis pervenerint*: Anni autem diſcretionis communiter tam in maſculis, quam in fœminis incipiunt anno ſeptimo, atque adeo multo ante pubertatem, quæ fere habetur anno 14. a maſculis, & 12. a fœminis. Et ſane præceptum confeſſionis, cum ſit divinum, obligat omnes peccati mortalis capaces; Cum ergo poſt ſeptennium ſoleant eſſe capaces peccati mortalis pueri, etiam poſt ſeptennium obligantur ad Confeſſionem præceptam a Deo, & conſequenter etiam ad confeſſionem annuam determinatam ab Eccleſia; ſicut etiam tenentur audire miſſam, & abſtinere a carnibus: Quicquid contradicant Sot., & Henr.

Neque dicas, pueros non obligari præcepto communionis poſt ſeptennium; ergo neque præcepto Confeſſionis.

Nam Eccleſia in dicto capite excludit a Præcepto Communionis pueros per ea verba: *Niſi ex conſilio Confeſſoris duxerit differendam*. Eſt autem prudenter conſuetudine introductum, ut a Communione abſtineant pueri, quouſque ſciant Euchariſticum cibum a pane diſtinguere, & Dominum in eo deliteſcentem venerari, ac plene cognoſcant tanti Sacramenti dignitatem: Præſertim quia Communio non eſt adeo ſaluti neceſſaria, ſicut confeſſio.

VIII. Concedo tamen, quod pœnæ contra tranſgreſſores hujus præcepti non incurrantur ab impuberibus; quia, ut communiter Doctores docent, cum Fagund., Sanch. & aliis, lex Eccleſiaſtica univerſim non punit cenſuris, niſi adultos, quoties non comprehendit expreſſe pueros; ut videntur a Trident. ſeſſ. 25. de Regularibus cap. 5. comprehendi expreſſe, dum prohibetur illis ingreſſus intra ſepta Monaſterii ſub pœna excommunicationis. Immo Palud. Graff., & Bellochius volunt, pueros ante pubertatem nec ſubjacere reſervationi caſuum: Quod quamvis alii negent, verum tamen eſt relate ad Diœceſim Neapolitanam, ut conſtat ex tabella caſuum expoſita, in qua impuberes excipiuntur.

Si dubium ſit, An poſt ſeptennium pueri habeant uſum rationis? tenentur confiteri mortalia, illiſque dari debet ſub conditione abſolutio, ut docent Perez, Ledeſm., & Sanch.; quia cum communiter contingat uſus rationis poſt ſeptennium, præſumitur rationabiliter uſus rationis adeſſe; ſecus vero ante ſeptennium; licet in articulo mortis debeat etiam illis impertiri abſolutio ſub conditione in dubio uſus rationis. Et ſi certo conſtet de uſu rationis ante ſeptennium, certo tenentur præcepto confeſſionis annuæ, quamvis non in foro externo.

IX. Quæritur ſexto; Quibus pænis ſubjaceant tranſgreſſores hujus præcepti Eccleſiaſtici?

Reſpondeo, in cap. *Omnis utriuſque ſexus* duas pœnas imponi omittentibus Confeſſionem annuam, & Communionem, vel omittenti alterutram ex his, ut communiter Doctores docent cum Suar., videlicet in vita arceri ab ingreſſu Eccleſiæ, & in morte privari Eccleſiaſtica ſepultura; quæ pœnæ, ut ſupra diximus numero primo, non incurruntur ipſo facto, ſed poſt ſententiam judicis, juxta communiorem cum Suario; unde debet talis tranſgreſſio in judicio probari. Præter has pœnas, ſolent Epiſcopi ex conſuetudine, ſeu per Conſtitutiones Synodales injungere pœnam excommunicationis ipſo facto incurrendam. Et quamvis Durand. putet, hujuſmodi excommunicationem non incurri ipſo facto, ſi delictum ſit occultum, quod probari non poſſit; At communiſſima, & vera ſententia docet oppoſitum; Sicut enim hæreſis externa, licet occulta, quæ probari non poſſit in judicio, ſubeſt juriſdictioni Eccleſiæ; ita etiam tranſgreſſio hujus præcepti, quamvis occulta; cum ſatis ſit, quod ſit peccatum externum: Præterquamquod poteſt facile talis omiſsio probari; Primo ſi conſtet, a nullo Confeſſario habuiſſe ſchedulam; Secundo, ſi publice, & continue permaneat homo in peccato cum ſcandalo, ut in concubinatu, inimicitia, &c.

Majus dubium eſt, An incurrat hanc excommunicationem, qui ficte confitetur? ſiquidem in tali caſu peccatum eſt ſolum internum, & Eccleſia non judicat de internis.

Ne-

Negant Granad., Navar., Henriq. apud Perez. Sed communius cum Suar., & Fagund. affirmant; quia poteſt Eccleſia punire exteriorem actionem propter interiorem defectum, quatenus malitia redundat in exteriorem actum, qui proinde dicitur malus: Exempli gratia, poteſt Eccleſia præcipere Sacerdoti ſub pœna excommunicationis ipſo facto, ut baptizet puerum in articulo mortis conſtitutum, in quo caſu ſi Sacerdos faceret exterius omnia, ſine tamen intentione conferendi Sacramentum Baptiſmi, procul dubio incurreret pœnam excommunicationis. Idem prorſus accidit in caſu noſtro.

Confirmatur, quia ſi præcipiatur jejunium ſub pœna excommunicationis ipſo facto, & Petrus falſo dicat, ſe non teneri ad jejunium propter virium imbecillitatem, & frangat jejunium, certe excommunicationem incurrit; quamvis probari non poſſit in foro externo malitia actus interni, quæ reddit malam actionem exteriorem, circa quam cadit prohibitio; ergo in caſu noſtro licet probari nequeat defectus interior in eo, qui ficte confitetur, vere poteſt in illum cadere pœna excommunicationis propter externam Confeſsionem malam ex malitia actus interni. Similiter, ut bene notavit Sanch. lib. 2. cap. 8. num. 26., ſi quis animo hæretico ita verba componat, vel amphibologice eis utatur, ut poſsit ſubterfugere, eſt verus hæreticus exterior, atque adeo cenſuras hæreticorum incurrit, quia illa fictio non minuit culpam, ſed per accidens occultat. Hinc itaque confixa eſt jure merito ab Alex. VII. theſis 14. dicens: *Qui facit confeſſionem voluntarie nullam, ſatisfacit præcepto Eccleſiæ*; cum autem tali præcepto non ſatisfaciat, jure merito ab Eccleſia puniri poteſt.

X. Quæritur ultimo; an teneamur confiteri per interpretem, ſi aliter non poſſimus?

Reſpondeo cum Suar. tom. 4. in 3. part. diſp. 36. ſect. 6., neque præcepto Eccleſiaſtico, neque divino extra articulum mortis teneri nos ad confeſsionem per interpretem; ſecus vero in articulo mortis, ſi dubium ſit de contritione, quod eſt facillimum dubitare: Quamvis ſatis ſit in tali caſu ſolum confiteri mortalia minoris ruboris, immo ſola venialia, addendo, quod ſe accuſet de omnibus mortalibus, ut ſic ſaltem indirecte per Sacramentum omnia abſolvantur. Ratio autem eſt, tum quia in Cap. *Omnis utriuſque ſexus* habentur hæc verba: *Teneatur ſolus confiteri ſua peccata proprio Sacerdoti*: Si autem per interpretem, jam non ſolus confiteretur: Tum etiam quia præceptum Eccleſiaſticum non obligat cum tanto onere; Præceptum vero divinum Confeſsionis videtur in articulo mortis, ſi dubium ſit de contritione, excuſare ab integritate materiali, quando nonniſi per Interpretem cum magno rubore poſſumus confiteri. Ita Leand., Ægidius, aliique contra nonnullos, qui cenſent, debere nos integre confiteri per interpretem ex præcepto divino.

Quid, ſi aliter non poſſit aliquis confiteri, quam per ſcripturam?

Reſpondeo, multos Doctores cum Dian., Valent., Filliuc. hunc deobligare; quia exponeret ſe periculo amittendi ſcriptum; & quia poſſet eo tanquam publico inſtrumento abuti Confeſſor ad infamiam pœnitentis. Verum communiter cum Suar. Doctores hunc obligant peccata ſcribere, & tradere confeſſario præſenti petendo abſolutionem; quia periculum infamationis eſt valde remotum, & poteſt huic periculo occurri, ſi mutus vel in una papyro ſcribat peccata, & in altera numerum, vel indicet in libro aliquo peccata, quæ commiſit, addendo numerum illorum geſtibus, &c.. Quod ſi mutus ne per ſcripturam quidem poſſit confiteri, tenetur confiteri per ſigna, etiamſi confeſſarius per hujuſmodi ſigna nullum peccatum in ſpecie intelligere poſſit, nec alius confeſſor adſit, qui ea melius intelligat. An autem poſſit hujuſmodi mutus extra tempus præcepti ſic confiteri? Affirmat probabiliter Leand. quæſt. 19. quia ſi valide poteſt abſolvi ſemel in anno, ut omnes fatentur, æquum non eſt, ut tamdiu cogatur carere gratia Sacramentali ſine propria culpa.

Ex dictis habes, Pœnitentem ab hoc præcepto excuſari ſolum, quando datur impoſſibilitas, vel phyſica, ut ſi nequeat haberi confeſſarius; vel moralis, ut ſi non poſsit confiteri ſine gravi periculo infamationis, aut alterius gravis damni: Sicut enim hæc excuſant ab integritate materiali confeſsionis, ita excuſant ſimpliciter a confeſsione, quando oritur periculum ab ipſa confeſsione: Ubi etiam advertendum, periculum infamiæ, quod a confeſsione excuſat, debere eſſe ipſi confeſsioni extrinſecum; etenim incommoda confeſsioni intrinſeca non deobligant, ut quod Confeſſarius, qui habebat pœnitentem pro timo-

morato, deinde habeat illum pro magno peccatore, aut quod nimium erubeſcat, &c.; Aliter ſolum publici peccatores, & impudentes tenerentur confiteri.

ARTICULUS IV.

De quidditate, & conditionibus Confeſsionis Sacramentalis.

I. Quid veniat nomine Confeſſionis, quæ præcipitur?

II. Num poſſit pœnitens confiteri exhibendo papyrum, in qua ſcripta ſint omnia peccata commiſſa?

III. Sexdecim conditiones ab antiquis Theologis requiruntur, ut quis apte confiteatur.

IV. Quodnam mendacium in confeſſione prolatum ſit mortale?

V. Num ſit mortale, unum individuum peccati fateri pro alio ejuſdem ſpeciei?

I. EXplicatis præceptis ad confeſsionem pertinentibus, oportet ejus naturam, & qualitates explicare.

Quæritur itaque primo; quænam ſit confeſsio Sacramentalis præcepta?

Reſpondeo, ex D. Th. & aliis communiter eſſe *Legitimam accuſationem propriorum peccatorum coram Sacerdote habente juriſdictionem, ad illorum veniam virtute clavium obtinendam per abſolutionem*. Brevius confeſsio definitur, *Accuſatio de propriis peccatis*. Unde patet, non ſatis eſſe peccatorum narrationem, licet poſſit aliquis, poſtquam hiſtorice ſua peccata narravit, de illis in confuſo ſe accuſare in ordine ad abſolutionem Sacramentalem.

Ex hoc autem quod accuſatio iſta fieri debeat homini confeſſario, ſequitur, quod debeat fieri ſignis ſenſibilibus, & ex conſuetudine Eccleſiæ graviter obligante fieri debet voce per ſe loquendo; unde verificetur illud Apoſtoli, *Ore ſit confeſſio ad ſalutem*, & ideo Florentinum vocat illam, Oris confeſsionem.

Dixi, juxta conſuetudinem Eccleſiæ; nam, ut notat Suar. diſp. 21. ſect. 2. hac de re nullum extat præceptum, neque divinum, neque humanum.

Dixi etiam, per ſe loquendo, quia mutus, & ſenſibus deſtitutus poteſt etiam aliis ſignis confiteri.

II. Palaus putat, etiam extra neceſſitatem, ut facilius peccata explicentur, non eſſe illicitum Sacerdoti afferre ſcripta propria peccata; & poſtquam illa legerit, de illis in genere ſe accuſare petendo abſolutionem, quia talis confeſsio non cenſetur facta ſcripto, ſed verbis. Certe ſi peccata ſcripta tu legas coram confeſſario, ſine dubio licitum eſt ſic ea confiteri. Quod ſi legat illa Confeſſarius, & tu tantum de illis in genere te accuſes, admittit etiam fieri poſſe Leander diſp. 5. quæſt. 26.: Navar. tamen, & alii communiter putant, id eſſe mortale: Villalob. relatus a Dian. part. 3. tract. 4. reſol. 127., & Leand. in compendio diſp. 6. num. 4. putant, eſſe veniale extra caſum neceſsitatis; Equidem cenſeo cum Lug., Suar., Vaſq., id tantum licitum eſſe ex rationabili cauſa, verbi gratia, quando puella præ magna verecundia ægre poteſt verbis ſua peccata explicare; vel ſi ægrotus præ gutturis angore, aut ex defectu vocis, aut ob ſurditatem Confeſſarii non poteſt facile confiteri voce.

III. Quæritur ſecundo; quænam ſint conditiones bonæ Confeſsionis?

Reſpondeo, ſexdecim ab antiquis Theologis numerari, quæ his verſibus comprehenduntur.

Sit ſimplex, humilis Confeſsio, pura, fidelis,
Atque frequens, nuda, diſcreta, libens, verecunda,
Integra, ſecreta, lacrymabilis, accelerata,
Fortis, & accuſans, & ſit parere parata.

Primo itaque debet eſſe ſimplex, hoc eſt, ut ea tantum explicentur, quæ pertinent ad peccati quantitatem, & qualitatem manifeſtandam, rejectis prolixis narrationibus, & præambulis.

Secundo, Humilis, etiam in geſtu, & habitu externo, puta flexo utroque genu, ſine chirothecis, ſine enſe, niſi pœnitens ſit Religioſus militaris; quamvis veniale tantum ſit ea omittere ob levem irreverantiam Sacramento.

Tertio, Pura, ſcilicet ex puro, & recto fine obtinendi gratiam Sacramentalem, non ob vanam gloriam, aut ob alium finem extrinſecum malum.

Quarto, Fidelis, hoc eſt abſque mendacio.

Quinto, Frequens, ob uberes ejus fructus.

Sexto, Nuda, hoc eſt non palliata coloribus obſcurantibus veritatem, & peccati gravitatem.

Septi-

Septimo, Diſcreta, primo in verbis, utendo vocabulis honeſtis; Deinde in modo, diſcernendo peccata, & explicando ut diverſa, quæ ſunt diverſa; Demum ſit diſcreta relate ad Confeſſarium, eligendo illum doctum, pium, & idoneum.

Octavo, Libens, ideſt ſpontanea; licet qui importunis precibus, vel metu mortis ad Confeſſionem impellitur, non fruſtretur fructu Sacramenti.

Nono, Verecunda, ſeu cum pudore de fœditate peccati, & offenſa Dei: Unde monet Sylveſter, non expedire, ut fœmina confiteatur cum confeſſario, cum quo peccavit.

Decimo, Integra, hoc eſt integre explicando ſpecies, & numerum peccatorum, ut fuſe dicemus quæſt. ſequenti.

Undecimo, Secreta, ſeu Auricularis: licet enim non ſit contra Chriſti inſtitutionem, ſi quis publice confiteatur, id tamen raro expedit, & ſine rationabili cauſa fieri non debet; quia eſt contra conſuetudinem Eccleſiæ, &, ut ſupra diximus, in Cap. *Omnis utriuſque ſexus* dicitur, quod teneatur ſolus confiteri ſua peccata proprio Sacerdoti.

Duodecimo, Lacrymabilis, hoc eſt cum dolore.

Decimotertio, Fortis, ſeu firma in propoſito, & ne timore, aut pudore aliquod peccatum taceatur.

Decimoquarto, Accuſans, ideſt non excuſans culpas.

Decimoquinto, Accelerata; hoc eſt non longe dilata poſt peccatum.

Demum, Parere parata, tum ad manifeſtanda ea, quæ prudens Confeſſarius judicaverit neceſſaria, tum ad exequenda ea, quæ confeſſarius juſſerit.

IV. Quæritur hic tertio; An mentiri in confeſſione ſit mortale?

Reſpondeo, multipliciter poſſe accidere caſum; Primo enim poſſet quis mentiri in confeſſione circa aliquid nullo modo pertinens ad Confeſſionem; Et hoc peccatum eſt veniale, vel mortale, prout eſt ejus materia; Et circumſtantia iſthæc, quod mendacium dicatur in Confeſſione, nullo pacto reddit illud mortale: Etenim proprie loquendo, hic non mentitur in Confeſſione, cum non mentiatur in materia Confeſſionis; quia tamen eſt aliqua irreverentia Sacramento mentiri, dum illud ſuſcipitur, ideo hæc irreverentia eſt levis, & venialis.

Secundo poteſt accidere, ut quis mentiatur in materia Confeſsionis; & hoc quinque modis; Primo, negando ſe feciſſe aliquod veniale, quod fecit; Secundo, negando ſe feciſſe aliquod mortale, quod fecit quidem, ſed non tenetur hic, & nunc confiteri. Tertio confitendo aliquod veniale, quod non fecit; Quarto, confitendo aliquod mortale, quod non fecit; Quinto, negando aliquod mortale, quod fecit, & tenetur confiteri. Qui primo, aut ſecundo modo mentitur, peccat tantum venialiter, ex Suar., Sot., Navar., & aliis; quia hoc mendacium nulli alteri nocet, nec eſt contra jus Confeſſarii, qui nequit exigere, ut pœnitens confiteatur venialia, aut mortalia alias confeſſa, & abſoluta, aut quæ non tenetur confiteri, quamvis teneatur aliquando pœnitens reſpondere de peccatis præteritis, ſi ea notitia conferat ad judicium Sacramentale rite formandum, & ut melius poſſint vulnera pœnitentis a Confeſſario curari.

Si tertio modo Pœnitens confiteatur ſolum aliquod veniale, quod non fecit, nec aliud peccatum confiteatur, tale mendacium erit peccatum mortale; cum reddat Sacramentum nullum; Si vero cum venialibus commiſsis confiteatur alia venialia non commiſſa, probabilius ex Suar. tale mendacium eſt veniale, quia Sacramentum eſt validum, nec forma abſolutoria ſimpliciter falſificatur, eſto falſificetur relate ad illa venialia non commiſſa; quod cenſetur a Suar. levis tantum irreverentia.

Demum, qui quarto, vel quinto modo mentitur in confeſſione, juxta communem Doctorum peccat mortaliter, quia decipit judicem in re gravi.

V. Dubium eſt, An ſit grave mendacium unum numero mortale fateri pro alio ejuſdem ſpeciei; Verbi gratia, ſi quis occidit Petrum, & dicat, ſe occidiſſe Paulum, ut Petri occiſionem celet; vel ſi peccavit cum Berta, & dicat peccaſſe cum Antonia? Aliqui cum Moja probabiliter negant eſſe mendacium grave, quia vere fatetur ſubſtantiam peccati, & materialiter ſe habet homicidium relate ad Petrum, vel Paulum; ſicuti furtum decem aureorum, ſive fuerit ex moneta argentea, ſive aurea. Alii vero cum Vaſq., Lug., Tambur., dicunt eſſe grave; quia in tali caſu non fateretur peccatum quod fecit, ſed quod non fecit.

Demum adverto, quod ſi quis ex ignorantia confeſſus ſit peccatum pure putatum,

&

& deinde deprehendat vere non eſſe commiſſum, aut ſi confeſſus ſit ſe peccaſſe decies, & deinde deprehendat, bis tantum peccaſſe, non tenetur in nova confeſsione id aperire, quia, ut ait Bonac., hoc non eſſet ſe accuſare, ſed excuſare. Et hæc ſatis de hac quæſtione.

QUÆSTIO V.

De integritate Confeſſionis.

SEorſim de hac conditione agendum, quoniam plura ſcitu digna ea continet. Et primo quæremus, quid ſit integritas materialis, quid formalis? & quænam diligentia examinis requiratur, ut fiat integra Confeſſio? Secundo agemus de integritate Confeſſionis ex parte circumſtantiarum, ubi examinabimus ſpecialia dubia circa ſingulas circumſtantias. Poſtmodum de integritate quoad numerum peccatorum; Tum de cauſis excuſantibus ab integritate materiali. Demum quando, & quomodo repetenda ſit Confeſſio?

ARTICULUS I.

De diligentia examinis ad integritatem confeſſionis requiſita.

I. Quid ſit confeſſio materialiter, quid formaliter integra?

II. Non excuſatur ab integritate materiali confeſſionis, qui culpabiliter negligit examen diligens.

III. Unde dignoſci ſoleat, an examen fuerit diligens, necne?

IV. Quandonam repetenda confeſſio, quæ ex defectu examinis diligentis non fuit materialiter integra?

V. Num ſint audiendi Ruſtici, qui ſine prævio examine ad confeſſionem accedunt?

I. CErtum eſt primo, Confeſſionem Sacramentalem dupliciter poſſe eſſe integram, materialiter, & formaliter. Habet Confeſſio integritatem materialem, quando omnia peccata poſt Baptiſmum commiſſa, & alias non rite confeſſa, cum ſuis circumſtantiis, ſaltem mutantibus ſpeciem, uni, eidemque confeſſario aperiuntur: Habet vero integritatem formalem, quando habet omnia requiſita ad validitatem, & formam Sacramenti, quamvis non aperiantur in ea omnia peccata, quia juſta de cauſa poſſunt aliqua reticeri: Plurimi enim caſus dantur, in quibus adeſt juſta excuſatio non aperiendi uni, eidemque Confeſſario omnia peccata, & conſequenter non faciendi confeſſionem integram materialiter, hoc eſt integram quoad totam materiam remotam peccatorum, ſed eam dimidiandi; confitendo aliqua uni, aliqua alteri confeſſario.

II. Certum eſt ſecundo, confeſſionem Sacramentalem debere eſſe, per ſe loquendo, materialiter integram. Quod conſtat, tum ex inſtitutione hujus Sacramenti facta per modum judicii; quomodo enim poſſit ferri judicium de cauſa incognita? Tum ex definitione Trident., quod can. 5. hæc habet: *Si quis dixerit, neceſſarium non eſſe confiteri omnia, & ſingula mortalia, quorum memoria cum debita, & diligenti præmeditatione habeatur, etiam occulta, & circumſtantias, quæ peccati ſpeciem mutant, anathema ſit.* Per accidens tamen ſufficit aliquando ſola integritas formalis, quando quis ab integritate materiali ob juſtam cauſam excuſatur. Etenim, ut bene Suar. diſp. 23., cum Sacramentum hoc inſtitutum ſit in remedium hominum imbecillorum, & humana imbecillitas non toleret ſemper integritatem materialem, vel quia peccata memoria excidunt, vel quia deſtitutus ſenſibus non poteſt Confeſſionem proſequi, vel quia damnum grave rationaliter aliquando timetur a confeſſione peccatorum, ideo ſatis eſt integritas etiam formalis; quamvis in ſolo caſu neceſſitatis vel phyſicæ, vel moralis excuſantis a materiali integritate.

Unde ſequitur, non excuſare ab integritate materiali ignorantiam, & negligentiam graviter culpabilem; quia qui tenetur omnem materiam remotam, ſeu omnia peccata confiteri, tenetur etiam illo-

lorum ignorantiam abigere, quantum poteſt. Ex quo etiam ſequitur, debere præmitti examen diligens a pœnitente, ut conſtat ex can. citat. Trident.; Et ratio a priori ex Suar. diſp. 22. ſect. 11. eſt; quia qui præcipit finem, præcipit media neceſſaria ad finem; ergo cum Chriſtus Dominus præcipiat confeſsionem omnium mortalium, & ad hanc, moraliter loquendo, neceſſarium ſit diligens examen, præcipitur conſequenter a Chriſto Domino hoc diligens examen; Unde ſolum ignorantia invincibilis, quæ ſuperari non poteſt ab examine diligenti, excuſat a materiali integritate.

III. Quæritur primo; Quanta debeat eſſe diligentia examinis?

Reſpondeo, debere ex variis circumſtantiis judicari, ſcilicet ex capacitate pœnitentis, ex conſuetudine peccandi, ex diuturnitate temporis, &c., unde non eadem omnibus menſura diligentiæ taxatur; Hoc ſane certum eſt, leviſsimam diligentiam non ſufficere, nec maximam exigi; imo nec eſſe conſulendam; cum ſæpe anxietatem inducat, & tædium novæ Confeſſionis, & aliquando etiam deſperationem; Unde Sot. negat, neceſſarium eſſe, ut pœnitens peccata ſcribat, vel quando ea committit, vel quando ea recogitat, credens ſe alioqui obliturum: Quare moralis tantum, & humana diligentia requiritur, quam adhibere ſolent communiter homines in re gravi, quæ maxime illis cordi eſt; ita tamen ut Sacramentum ex diligentia examinis non reddatur nimis oneroſum, & grave, ut advertit Lug. num. 590. Hinc eſto verum ſit, quod ſi quis diligentius ſe examinaret, adhuc plura peccata reperiret, non proinde tenetur ad hanc exquiſitiſſimam diligentiam, ſed ſolum ad humanam, & moralem.

Univerſim autem ad dignoſcendum, quandonam confeſſio fuit graviter culpabilis ex defectu examinis, hæc regula aſſignari ſolet. Si quis examinando diligentius conſcientiam reperit plura eſſe peccata, quorum erat oblitus, quam ea, quæ confeſſus eſt, poteſt ſibi perſuadere, quod non præmiſerit examen debitum, atque adeo quod confeſſio illa fuerit ex defectu examinis inſufficiens.

IV. Quæritur ſecundo; An confeſſio materialiter non integra ex gravi defectu examinis ſit invalida, & conſequenter repetenda?

Reſpondeo, Sot., Cajet., Dian. 2. part. tract. 17. reſol. 31. docere eſſe validam; quia putant, in tali caſu dari Sacramentum validum, & informe ex defectu doloris de tali culpa, quæ non advertitur. Sed communius docent, hujuſmodi confeſſionem eſſe ſacrilegam, invalidam, & repetendam; quia pœnitens advertere ſolet ad negligentiam culpabilem examinis.

Equidem diſtinguo; Si pœnitens doleat de peccatis ex motivo univerſali, & non advertat ad hanc culpam, quam commiſit in examine, certe ſuſcipit Sacramentum validum, & formatum, nec eſt repetenda talis confeſſio; ſed ſolum aperiendum eſt illud peccatum, quando illius recordabitur; At Sacramentum eſſet validum, & informe, ſi dolor non eſſet ex motivo univerſali. Quod ſi pœnitens ad talem culpam advertat, & non præmittat examen debitum, Sacramentum erit invalidum, & confeſsio ſacrilega, ac repetenda, cum pœnitens careat voluntarie dolore debito.

V. Quæritur ultimo; An Ruſtici, qui ſine prævio examine ad confeſsionem accedunt, ſint audiendi?

Reſpondeo, regulariter loquendo non eſſe audiendos; quia ex Trident. cap. 5. exigitur, ut pœnitens confiteatur, poſtquam diligentius ſe excuſserit, & conſcientiæ ſinus omnes, & latebras exploraverit. Verum quando confeſſor eſt adeo expertus, ut ſciat radicitus a Pœnitente peccata omnia eruere, & in memotiam revocare, eo ſaltem craſso modo, quo ipſe pœnitens faceret, ſi ſuam moralem diligentiam adhiberet, poſſunt ex Vaſq., Leand., Lug. audiri.

ARTICULUS II.

De integritate Confeſsionis quoad circumſtantias peccati.

I. *Explicandæ ſunt in confeſſione etiam circumſtantiæ morales peccatorum, quæ ſunt ſeptem celebri verſiculo comprehenſæ.*

II. *Singulæ iſtæ circumſtantiæ ſeorſim exponuntur.*

III. *Circumſtantiæ morales mutantes peccati ſpeciem in confeſſione aperiendæ quænam ſint?*

IV. *Quid ſi aut Pœnitens, aut Confeſſarius ignoret has circumſtantias diſcernere?*

V. *Num debeat ſemper circumſtantia mutans ſpeciem per modum circumſtantiæ aperiri;*

An

An poſſit etiam per modum novi peccati?

VI. Probabiliter non datur obligatio aperiendi circumſtantias aggravantes culpam notabiliter, ſi ſpeciem non mutant.

VII. Tenetur Pœnitens reſpondere, ſi de quantitate furti interrogetur a Confeſſario.

VIII. Nec datur obligatio confitendi circumſtantias minuentes, niſi quando peccatum ratione talis circumſtantiæ ad aliam ſpeciem transferatur, aut de mortali evadat veniale.

IX. Explicatur, quando actus plurium præceptorum violativus contineat in ſe plures ſpecie malitias in Confeſſione aperiendas.

I. PRæmiſimus ex Trident., non ſolum confitenda eſſe omnia mortalia, ſed etiam circumſtantias, quæ peccati ſpeciem mutant. Dicitur autem circumſtantia id, quod accidentaliter circumſtat actum humanum, qui principalem habet ſpeciem ex ſuo objecto vel bono, vel malo. Porro circumſtantia peccati alia eſt phyſica, ut ſi quis occidat hominem gladio, vel fuſte, vel veneno; Alia vero eſt circunſtantia moralis, quæ ſcilicet in genere moris mutat ſpeciem peccati; ut ſi quis occidat laicum, vel clericum. Ex Trident. obligamur ad confitendas circumſtantias non phyſicas, ſed morales peccatorum; ut conſtat ex ratione, quam idem Trident. tradit cap. 5.; quia ſcilicet Confeſſarius eſt Medicus ſimul, & Judex, & niſi morales circumſtantias peccatorum pœnitens confiteatur, non poterit de gravitate peccati recte judicare, nec pœnam debitam injungere, nec aptum remedium applicare.

II. Communiter ſeptem enumerari ſolent circumſtantiæ, illo verſiculo comprehenſæ.
Quis, *Quid*, *Ubi*, *Quibus auxiliis*, *Cur*, *Quomodo*, *Quando*.

Circumſtantia, *Quis*, ſtatum indicat, & conditiones pœnitentis, ut ſi ſit clericus, aut uxoratus, aut habens votum, aut habens impotentiam adimplendi præceptum.

Circumſtantia, *Quid*, explicat ipſum peccatum, ejuſque conditiones, videlicet quantitatem, & qualitatem; Verbi gratia, quantam rem furatus ſit, & qualem, An ſcilicet rem Sacram? &c., ſi fornicatus ſit, an cum conjugata, vel cum conſanguinea, &c. Etenim perſona, cum qua peccatur, eſt pars materiæ illius peccati, & ideo ſub circumſtantia, *Quid* comprehenditur; ſub qua etiam juxta ſatis communem opinionem comprehenditur effectus externus ſecutus ex peccato; Verb. gratia, damnificatio ex vulnere inflicto, mors ex veneno propinato; homicidium ortum ex ebrietate, &c. Licet Dian. part. 1. tract. 7. reſol. 74. cum Vaſq., Suar., Lug., aliiſque probabiliter putet, effectum ſecutum ex peccato commiſſo, quamvis in cauſa volitum, non eſſe in confeſſione explicandum, quia non eſt novum peccatum; Inconcuſſum tamen eſt apud Doctores, actum externum exponi debere in confeſſione; quamvis non addat malitiam ſupra actum internum, cum ea ſit praxis Eccleſiæ; Quare qui inflixit alteri vulnus lethale, ex quo ſequitur mors, non ſufficienter exponit peccatum dicendo, ſe habuiſſe animum vulnerandi lethaliter; licet probabiliter ſatis ſit dicere, vulneravi aliquem lethaliter, non explicando mortem deinde ſequutam; Niſi forte ratione cenſuræ annexæ debeat explicari; Et ratio eſt, quia effectus externus non cenſetur facere unum moraliter cum actu peccaminoſo, ſicut actus externus; unde poteſt accidere, ut qui aliquem vulneravit lethaliter, doleat de peccato, & ſit in gratia, quando deinde ſequitur mors. Præterea actus externus ſi minus formaliter, eſt certe denominative liber ab actu interno, & ideo denominatur peccaminoſus. Secus vero effectus peccati, qui quando contingit, nec formaliter, nec denominative tunc eſt liber.

Circumſtantia *Ubi*, ſignificat Locum, ſcilicet Sacrum, aut publicum, &c. *Quibus auxiliis*, appellat concauſas peccati, an cum complice, an ope Dœmonis, &c. *Cur*, oſtendit finem malum, ob quem peccaſti. *Quomodo* appellat modum accidentalem, ſeu non per ſe conjunctum cum peccato; ut ſi furatus ſis cum violentia, unde ſit rapina, ſi ex conſuetudine, ex conſcientia erronea, ex paſſione, ex contemptu, cum inadvertentia, cum ſcandalo, &c. Ad modum etiam reducitur intenſio actus, verbi gratia, odii, vel delectationis moroſæ, &c. quæ licet per unicum inſtans duret, adhuc dicitur moroſa, eo quod non tranſeat ad deſiderium, & ad opus externum. Demum circumſtantia, *Quando*, appellat tempus; verbi gratia, an die feſto laboraveris, &c. ſignificat etiam durationem actus, verbi gratia, odii, omiſſionis reſtitutionis, &c. His explicatis

III. Quæritur primo; Quænam circumſtantiæ dicantur mutare ſpeciem?

Reſpondeo, tunc circumſtantiam dare actui

actui humano ſpeciem aliquam malitiæ, quando per illam actus opponitur rectæ rationi, ſeu virtuti alicui obliganti ſub gravi: Tunc vero circumſtantia mutat ſpeciem peccati, quando per illam actus habet novam, & ſpecialem averſionem a recta ratione; & opponitur diverſæ virtuti ab illa, cum qua prius opponebatur; Exempli gratia, Titius cognoſcit non ſuam, hic actus habet ex circumſtantia perſonæ oppoſitionem cum caſtitate obligante ſub gravi, ne quis cognoſcat non ſuam; & ideo peccat contra caſtitatem: Quod ſi Titius cognoſcat alienam, ſeu conjugatam, contrahit per hanc circumſtantiam novam alteram ſpeciem malitiæ; quia ſic violat etiam præceptum juſtitiæ obligans ſub gravi; cum utatur uxore aliena, invito domino; Et quamvis conſentiente marito cum illa peccet, adhuc peccat contra ſanctitatem ſtatus matrimonialis, & contra reverentiam debitam Sacramento, & injuriam irrogat proli, adeoque peccatum multiplicis malitiæ commiſit; Unde non ſufficit dicere in hoc caſu, Fornicatus ſum; ut conſtat ex theſi 50. proſcripta ab Innoc. XI., ſed oportet explicare circumſtantiam conjugatæ, non quidem ob injuriam, quæ irrogatur marito, ſed ob injuriam quæ irrogatur proli, & ipſi Sacramento, ac ſtatui Matrimoniali. Item ſi Titius furetur rem ſacram, talis operatio non ſolum opponitur virtuti juſtitiæ, ſed etiam virtuti religionis; Et ideò non ſatis eſt dicere, furatus ſum: Idem dicas, ſi quis occidat Sacerdotem, vel Parentes; non enim ſolum peccat contra juſtitiam, ſed etiam contra religionem, occidendo Sacerdotem; & contra pietatem, occidendo Parentes.

IV. Hic tamen advertendum, quod quia apud Doctores in innumeris caſibus in controverſiam vertitur, num aliqua circumſtantia mutet ſpeciem peccati; idcirco ruſticis has doctrinas ignorantibus expedit quod aperiant peccatum, prout eſt commiſſum, explicando illas circumſtantias, quæ naturæ lumine videntur eſſe notabiles, relinquendo Confeſſario judicare, quale peccatum illud ſit, & contra quam virtutem. Quod ſi ne Confeſſarius quidem ſciat ea diſcernere, tunc ſolus confeſſarius peccabit, ſi ex craſſa ignorantia id ignoret; ſecus vero, ſi inculpabiliter, vel ob perplexitatem, vel ob rei confeſſæ difficultatem. Pœnitens tamen abunde ſatisfecit ſuæ obligationi.

Ex dictis ſequitur primo, eſſe in confeſſione explicandam circumſtantiam, quæ mutat peccatum de veniali in mortale; Verbi gratia, ſi quis mentiatur, ut Bertam ad malum inducat; mendacium enim eſt contra veracitatem, & intentio inducendi ad malum Bertam eſt tum contra charitatem, tum etiam contra caſtitatem; Et ſi ſit conjugata, eſt etiam contra juſtitiam, &c. Eodem modo, ſi quis furatus eſt rem gravem, debet id aperire, quia circumſtantia illa gravis quantitatis, licet non mutet ſpeciem peccati relate ad objectum; at mutat ſpeciem peccati, transferendo illud de veniali in mortale. Etenim peccatum veniale, & mortale, inquantum ſunt offenſæ Dei, pluſquam ſpecie differunt, & ſolum analogice conveniunt, ex D. Th., & aliis communiter.

Sequitur ſecundo, quod, ſi quis hujuſmodi circumſtantias ex oblivione, aut ignorantia omiſerit, teneatur illas in nova confeſſione aperire. Ita communiter Doctores apud Suar. diſp. 22. ſect. 2., non ſecus ac peccata in una Confeſſione oblita, quando memoriæ occurrunt, in alia Confeſſione ſubjicienda ſunt clavibus; ut conſtat ex theſi XI. ab Alex. VII. confixa.

V. Rogabis tamen; Num circumſtantia mutans ſpeciem confitenda ſit per modum circumſtantiæ; an ſufficiat illam confiteri per modum peccati? Verbi gratia, ſi quis furatus eſt rem ſacram, debetne dicere, commiſi furtum ſacrilegum, an vero poteſt dicere, commiſi furtum, & commiſi Sacrilegium? Item, ſi quis habens votum caſtitatis fornicatus eſt, poteſtne dicere, Fornicatus ſum, & fregi votum in materia gravi? Vel ſi furatus ſit ad adulterandum, poteſtne dicere, furatus ſum, & habui intentionem adulterandi?

Reſpondeo, aliquando nullatenus poſſe explicari circumſtantiam, niſi per modum circumſtantiæ; ut ſi quis occidat Sacerdotem, vel vim inferat puellæ, &c., non poteſt in his caſibus explicare circumſtantiam, niſi per modum circumſtantiæ, eo quod, ſi occiſor Sacerdotis dicat, Commiſi homicidium, & feci Sacrilegium, non explicat ſpeciem Sacrilegii, &c. Quando vero poteſt explicari circumſtantia per modum peccati, ut in caſu adducto de eo, qui habens votum caſtitatis fornicatus eſt, putat Suar. loc. citat. cum Sylv., quod poſſit confiteri, dicendo, fornicatus ſum, & fregi votum in re gravi, eo quod quamvis tale peccatum ſit phyſice unum, eſt tamen moraliter duplex; & ſic poteſt proponi, quaſi eſſent duo

duo peccata. Uſus tamen, & communis modus confitendi eſt contrarius, ut experientia conſtat; ne videlicet exiſtimet judex, non unico, ſed duplici actu utramque malitiam contractam eſſe. Quare in eo tantum caſu id permitterem cum Tambur. quando ſcilicet pœnitens oblitus eſt circumſtantiam mutantem ſpeciem, quæ poteſt deinde explicari, non explicato peccato jam confeſſo: Verbi gratia, ſi quis furatus eſt ad mœchandum, & ſolum confeſſus eſt peccatum furti, poteſt deinde, quando recordatur circumſtantiæ, dicere, habui intentionem mœchandi; quia ſic non infertur, quod duo peccata commiſerit, ſicuti ſi in eadem confeſſione illa divideret. Et idem dicendum de peccatis continentibus plures numero malitias; Verbi gratia, ſi quis uno ictu occidit duos homines, non poteſt in eadem confeſſione dicere, feci homicidium, & deinde addere, Occidi alterum hominem; Quod ſi in prima confeſſione ex oblivione, vel ignorantia dixit, Occidi unum hominem, poteſt in altera confeſſione iterum dicere, Occidi hominem, confitendo homicidium alterius hominis.

VI. Quæritur ſecundo; An non ſolum circumſtantiæ mutantes ſpeciem, ſed etiam notabiliter aggravantes intra eandem ſpeciem aperiendæ ſint in confeſſione? Verbi gratia, ſi quis commiſit furtum in magna quantitate, ſi peccavit coram Sanctiſſimo expoſito, ſi contra vehementiſſimam inſpirationem, vel firmiſſimum propoſitum, &c.

Reſpondeo, pro utraque ſententia eſſe Auctores, & rationes magni ponderis: pro parte negativa D. Th., Vaſq., Lug., Paludan., & alios quamplures: pro affirmativa Suar. Con., Cajet., Victor.. Utraque proinde ſententia communiter cenſetur eſſe probabilis, & quidem etiam practice; quia ſententiæ iſtę non ſpectant ad valorem Sacramenti, ita ut teneamur ſequi tutiorem.

Qui negat obligationem confitendi circumſtantias aggravantes, in eo nititur; quia Trident. cap. 5. docet, neceſſario confitendas circumſtantias mutantes ſpeciem, nulla facta mentione de circumſtantiis aggravantibus; Unde ne dicamus, mutilum fuiſſe Trident. in re tanti momenti, dicendum, obligationem confitendi circumſtantias aggravantes non eſſe nobis a Chriſto Domino impoſitam. Præterea, quia eſſet grave onus, omnes hujuſmodi circumſtantias aperire. Demum ratio a priori eſt, quia Chriſtus Dominus præcepit tantum confeſſionem omnium mortalium; ſed qui tantum circumſtantias mutantes ſpeciem, & numerum peccatorum explicat, confitetur omnia mortalia ſecundum propriam quidditatem eorum; ergo obligationi a Chriſto Domino impoſitæ ſatisfacit.

Qui vero aſſerit, eſſe confitendas, in eo nititur; quia propter eandem rationem, propter quam Trident. docet, aperiendas eſſe circumſtantias mutantes ſpeciem, aperiendæ ſunt etiam aggravantes; quia ſcilicet Sacramentum hoc inſtitutum eſt per modum judicii; Judici autem non ſolum delictum, ſed etiam delicti gravitas debet innoteſcere, ut poſſit debitam pœnam injungere, & aptam medicinam applicare.

Dico equidem primo; Sanum conſilium eſt in praxi, etiam circumſtantias aggravantes fateri, & ſpectata ratione ab intrinſeco, probabiliorem eſſe ſententiam Suar. obligantem; Quia ſcilicet Confeſſarius ex Trident. debet recte cenſere, ſeu judicare, non ſolum de crimine, ſed etiam de criminis gravitate; Quis autem non videat, gravius notabiliter eſſe, verbi gratia, furtum mille aureorum, quam unius aurei? ergo debet circumſtantia illa aggravans aperiri, ut poſſit de illa Judex recte cenſere. Quamvis autem Trident. ſolum definiat, eſſe aperiendas circumſtantias mutantes ſpeciem, & de aliis præſcindat, id ex eo eſt, ut habet Suarius, quia Trident. voluit ſtatuere dumtaxat, quæ erant omnino certa apud Theologos, & præſcindere ab iis, quę apud Theologos erant dubia, ut eſt obligatio confitendi circumſtantias aggravantes.

Dico ſecundo; Probabilis etiam eſt, & in praxi tuta ſententia D. Th., & Vaſq. deobligans. Ratio eſt, quia communiter Doctores docent, in dubio latæ legis nullam eſſe obligationem ſervandi illam; ſed in caſu noſtro ſaltem eſt dubium, an lata fuerit a Chriſto Domino ejuſmodi lex confitendi circumſtantias aggravantes: ergo ea non obligamur. Præſertim, quia etiam adverſarii docent, intentionem, & durationem peccati, ſicut etiam circumſtantias minuentes non eſſe neceſſario confitendas; ergo nec univerſim circumſtantiæ aggravantes, (quæ ſcilicet diverſum judicium pariant, ac non notabiliter diverſum) eo quod ſunt intra eandem ſpeciem, & quidditatem peccati, atque adeo non pertinent ad ſubſtantiam peccati, ſed ad id, quod peccato eſt accidentarium.

VII. Oppones primo, longe gravius eſt furtum mille aureorum præ furto unius aurei,

rei, quam furtum rei Sacræ, verbi gratia, relate ad furtum rei non ſacræ; aut beſtialitas relate ad ſodomiam; ergo ſi tenetur pœnitens aperire has circumſtantias mutantes ſpeciem, ut poſſit Judex recte cenſere de gravitate criminum, debet etiam aperire circumſtantiam illam aggravantem.

Reſpondeo, nego antecedens; nam eo ipſo, quod peccatum eſt contra diverſam virtutem, eo ipſo eſt ſecundum ſubſtantiam diverſum, atque adeo majorem habet gravitatem peccatum, quod non adeo graviter opponitur duplici virtuti, quam peccatum, quod graviter eidem virtuti opponitur. Cæterum eo ipſo, quod pœnitens dicit, ſe furatum eſſe rem gravem, ſtatim confeſſarius habet jus interrogandi de quantitate furti, & pœnitens tenetur reſpondere, ut rite poſſit confeſſarius de gravitate peccati judicare.

Neque dicas; Si non tenetur pœnitens aperire quantitatem furti, aut aliam circumſtantiam aggravantem, neque tenebitur reſpondere confeſſario interroganti de illa.

Nam univerſim tenetur pœnitens reſpondere Confeſſario interroganti notitiam pertinentem ad rite judicandum, & medendum; Unde damnatur ab Innoc. XI. propoſitio 58. docens, Non teneri pœnitentem reſpondere confeſſario interroganti conſuetudinem peccati. Scio, Leand. diſp. 8. quæſt. ultim. ex Hurtad., Granad., Navar., & aliis docere, ſi pœnitenti conſtet, nec ratione reſtitutionis, nec ratione cautionis in futurum indigere ſe directione, & conſilio confeſſarii, non eſſe obligatum reſpondere confeſſario interroganti quantitatem furti. Verum quia Doctores iſti eodem modo loquuntur de conſuetudine peccati; idcirco utraque pariter ſententia videtur rejicienda. Præterquamquod confeſſarius interrogare poteſt pœnitentem, non ſolum ut poſſit illum dirigere, ne iterum cadat, & ut reſtituat, &c., ſed etiam ut poſſit pœnitentiam debitam gravitati furti injungere; ergo tenetur pœnitens juxta communem opinionem confeſſario interroganti de quantitate furti reſpondere, etiamſi non indigeat directione, & conſilio confeſſarii.

Oppones ſecundo; Si qui furatus eſt decem aureos, poſſet confiteri furtum grave, non explicando quantitatem furti; pariter qui uno ictu occidit decem homines, poſſet confiteri, dicendo, commiſi homicidium: Nam eodem modo in furto illo decem aureorum continentur decem furta unius aurei, ac in illa occiſione decem hominum continentur decem homicidia.

Reſpondeo, ex infra dicendis art. 6. non ſatis eſſe in tali caſu dicere, commiſi homicidium, quia non explicaretur peccatum, prout eſt in ſe; ſufficeret dicere tamen, uno ictu plures homines occidi, non explicando, decemne, an centum fuerint; quia licet tale peccatum decem numero malitias homicidiorum contineret; non tamen contineret decem numero peccata: Nos autem ex Trident. tenemur quidem explicare numerum peccatorum, & circumſtantias ſpecie diverſas, non vero numerum malitiarum in ſingulis peccatis contentarum.

VIII. Quæritur tertio; An aperiendæ ſint in confeſſione circunſtantiæ minuentes?

Reſpondeo, ſi circumſtantiæ minuant peccatum intra eandem ſpeciem, probabilius eſt, non teneri nos ad illas explicandas in confeſſione. Ita ipſe Suarius, qui vult, circumſtantias aggravantes eſſe aperiendas; & communiſſime Doctores apud Leand. diſp. 8. quæſt. 5. contra Sot., Scot., Canum, apud Suar. diſp. 22. ſect. 3. Ratio eſt, quia confiteri circumſtantias minuentes potius deſervit ad excuſationem, quam ad accuſationem. Quod ſi circumſtantiæ minuant peccatum transferendo illud ad aliam ſpeciem, certe tenemur circumſtantias minuentes aperire: Id autem poteſt quatuor modis accidere.

Primo, ſi quod erat mortale ex circumſtantia evadat veniale, ut ſi blaſphemaveris ex ſubito motu, & non plena deliberatione, & advertentia. Secundo, ſi actus cæteroqui malus ratione circumſtantiæ non ſit malus; ut ſi quis occidat hominem in ſui juſtam defenſionem, certe non poteſt in confeſſione dicere, Occidi hominem, non addendo hanc circumſtantiam minuentem. Tertio, ſi peccatum, quod ex ſe habet plures ſpecies malitiæ, ratione circumſtantiæ non habeat niſi unam; Verbi gratia, ſi quis occidit Sacerdotem ſciens illum eſſe hominem, ſed invincibiliter ignorans eſſe Sacerdotem, non poteſt confiteri peccatum, dicendo, Occidi Sacerdotem, faciens ſe reum homicidii, & Sacrilegii, ubi ſolum homicidii eſt reus. Quarto, ſi actus eſſet unius ſpeciei, & ratione circumſtantiæ evadat alterius ſpeciei moralis longe levioris: Verbi gratia, ſi quis volens occidere equum alterius, occidat ex ignorantia invincibili hominem, non poteſt dicere in confeſſione, Occidi hominem, faciens ſe reum homicidii, ubi tantum eſt

reus occiſionis equi, quam intendebat; Tenetur itaque has circumſtantias minuentes, utpote mutantes ſpeciem, aperire, quia aliter deciperet Judicem in re gravi.

IX. Quæritur ultimo; An quilibet actus, qui ſit plurium præceptorum violatio, eo ipſo plures in ſe malitias ſpecie diverſas contineat? Exempli gratia, fingamus primo, Antonium ex voto obligatum jejunare ſingulis Sabbatis, ſi omittat jejunare eo Sabbato, in quo incidit dies Quadrageſimæ, Quatuor temporum, & Vigilia Sancti Matthiæ, ſatisfacit ne dicendo, ſemel in Quadrageſima fregi jejunium? Secundo, fingamus Petrum conjugatum rem habuiſſe cum Berta alterius viri uxore, ſatisfacitne dicendo, Rem habui cum conjugata? Tertio fingamus, Titium die dominico, in quo incidit feſtum Sancti Matthiæ, omiſiſſe ſacrum, ſatisfacitne dicendo, Omiſi ſacrum in die feſto?

Reſpondeo, tunc ſolum contrahi malitias ſpecie diverſas, in confeſſione aperiendas, quando actus opponitur diverſis virtutibus graviter obligantibus, aut eidem virtuti modo notabiliter diverſo; non vero quando opponitur pluribus præceptis. Quare Titius, qui omiſit Sacrum a pluribus præceptis impoſitum ex eodem motivo virtutis religionis, ſufficienter confitetur, dicendo, Omiſi ſacrum die feſto, etiamſi in eundem incidat, verbi gratia, dominica, & ſimul feſtum Sancti Matthiæ: Contra vero Antonius non integre confitetur, dicendo, fregi ſemel jejunium in Quadrageſima, quia cum ex voto etiam teneretur ad illud jejunium, omiſſio illius non ſolum eſt contra virtutem temperantiæ, ſed etiam religionis, quæ graviter obligat ad ſtandum promiſſis Deo factis: Nec integre confitetur Petrus, dicendo, Habui rem cum conjugata, non explicando ſe pariter eſſe conjugatum; quia duplicem irrogavit injuriam, alteram ſuæ uxori, alteram marito Bertæ, ut notat Sanch. lib. 9. de Matrim. diſp. 15. tum etiam, quia, ut notat Lug. diſp. 16. ſect. 5. diverſa ſpecie eſt obligatio, qua quis tenetur non violare ſuum matrimonium, ac illa, qua tenetur procurare, ne alter violet matrimonium ſuum.

Hic autem adverte, quod ſi circumſtantia aliqua opponitur quidem diverſæ virtuti, ſed non graviter obliganti, non eſt neceſſario aperienda in confeſſione, cum non ſit nova malitia: Exempli gratia, juxta ſatis communem opinionem, ſi defloratio fiat cum conſenſu libero, & voluntario fœminæ, non tenetur pœnitens dicere, quod commiſerit ſtuprum, ſed ſatis eſt dicere, quod fornicatus ſit cum ſoluta, quia defloratio opponitur quidem virginitati, ſed non graviter obliganti, eo quod virginitas non cadat ſub præceptum, ſed ſub conſilium, ut teſtatur Apoſt. 1. ad Corinth. 7. dicens: *De Virginibus præceptum Domini non habeo, conſilium autem do, tanquam miſericordiam conſequutus a Domino, ut ſim fidelis.*

ARTICULUS III.

Expenduntur ſpecialia dubia circa ſingulas circumſtantias.

Et primo

De Circumſtantia *Quis*.

I. Circumſtantia Quis *denotat qualitates, & conditiones Pœnitentis.*

II. Num ſit explicandum, quod votum caſtitatis, quo ligatur Pœnitens, ſit ſimplex, an ſolemne?

III. Votum caſtitatis, aut conjugium, &c. Perſonæ, cum qua Pœnitens contra talem virtutem peccavit, explicandum eſt.

IV. Explicandum etiam eſt votum caſtitatis ab eo, qui alios inducit ad fornicandum, aut qui moroſe delectatur carnaliter; necnon conjugium ab eo, qui delectatur de copula illicita.

V. Sponſus, & Sponſa num teneantur hanc circumſtantiam explicare, ſi carnaliter peccent? Quid de Eunucho, aut impotente?

VI. Quinam gradus conjunctionis explicandus eſt ab Inceſtuoſo?

I. In innumeris caſibus ipſi Doctores dubitant; Num circumſtantia aliqua ſit ſolum aggravans, an mutet ſpeciem, & conſequenter utrum neceſſario aperienda ſit in confeſſione? Longum eſſet omnes diſcutere: De iis, quæ frequentius accidunt, nonnulla explicabimus.

Diximus, circumſtantiam, *Quis*, denotare qualitatem, & conditiones pœnitentis, verbi gratia, ſitne conjugatus, vel clericus, &c.; iſtæ tamen conditiones attendendæ ſunt in pœnitente, quando peccavit, non quando confitetur; Quare ſi habuerit votum caſtitatis, dum fornicatus eſt, & non quando confitetur, tenetur hanc circumſtantiam exprimere; Secus vero ſi votum caſtitatis habeat ſolum, dum confitetur, non vero quando fornicatus eſt.

II.

II. Dubitatur; An Sacerdos confitens fornicationem teneatur dicere, ſe eſſe Sacerdotem, an ſatis ſit dicere, ſe eſſe in Sacris?

Reſpondeo cum Lug., Sanch. aliiſque, hoc ſufficere, quia votum cuilibet Sacro Ordini annexum eſt ejuſdem rationis. Imo ex Sanch., Leand. aliiſque contra Fagund., Azor., Laym., votum ſolemne caſtitatis, & votum ſimplex ejuſdem etiam ſunt rationis, nec differunt quoad mutationem ſpecificam Sacrilegii; Unde ſatis eſt, ſi talis Sacerdos dicat, ſe habere votum caſtitatis; Et idem dicas de Epiſcopo. Quinimmo Perez, & Sanch. contra Lug., & Laym. tenent, ne religioſum quidem debere aliud explicare, quam votum caſtitatis, non vero ſtatum religioſum. Advertendum tamen, quod Epiſcopus, vel Religioſus, vel Sacerdos, qui fornicatur, vel alium occidit, &c., poteſt per accidens teneri ad aperiendam circumſtantiam ſui ſtatus ratione ſcandali, quia facilius ſcandalizantur homines ex peccatis iſtorum, quam aliorum.

III. Sicut autem pœnitens debet ſuum ſtatum, ſeu votum explicare, ita pariter debet explicare ſtatum, ſeu votum ejus, cum quo peccavit; verbi gratia, ſi peccaverit cum conjugata, cum habente votum caſtitatis, &c.

IV. Qui habet votum caſtitatis, ſi ſuo conſilio, vel auxilio alios inducat ad fornicandum, ex Lug. contra Sanch., & Tambur. lib. 2. cap. 6. tenetur hanc circumſtantiam fateri. Præterea habens votum caſtitatis, ut eſt Sacerdos, & Religioſus, ſi peccat mortaliter per delectationem moroſam de copula illicita, committit Sacrilegium, juxta communem Doctorum contra Euſebium de Herrera citatum a Leand.. Et conjugatus pariter per talem delectationem peccat contra fidem matrimonii, & adulterii malitiam contrahit; non ſecus ac ſi ſe pollueret, aut deſideraret fornicationem cum alia, ut communiter docent Doctores apud Leand. contra Hurtad. apud Sanch., & proinde tenetur hanc circumſtantiam explicare.

V. Sponſus, vel Sponſa non tenentur fateri hanc circumſtantiam, ex Leand., Dian., aliiſque, quia nondum jus eſt acquiſitum; Sanch. tamen, & Fagund. putant, ſolam ſponſam teneri; quia eſt grave dedecus ſponſi, quod ſua ſponſa peccaverit. Veriorem tamen exiſtimo ſententiam Ægidii, & Rebelli, quod uterque teneatur, quia per ſponſalia licet non acquiratur jus in re; acquiritur tamen jus ad rem; ſicut verbi gratia, per promiſſionem equi mihi factam habeo jus non in re, ſed ad rem circa equum mihi promiſſum; ita ut fiat mihi injuria, ſi equus etiam ab ipſo domino occidatur.

Communiter Doctores docent contra Filliuc., Eunuchum, frigidum, necnon impotentem debere hanc circumſtantiam fateri, ſi fornicentur; quia peccatum eſt contra naturam, cum fruſtetur finis copulæ.

Amiſſionem virginitatis multi putant debere explicari, præſertim a fœminis; ſed plurimi id negant; quia nemini fit injuria, & non habemus præceptum de virginitate, ut diximus art. ſuper.

VI. Denique Tambur. ex Filliuc., & aliis (quicquid alii communius repugnent) exiſtimat probabiliter non differre ſpecie quemcumque inceſtum cum conſanguineis, aut affinibus uſque ad quartum gradum; Unde putat, non eſſe explicandum in confeſſione gradum conjunctionis ſanguinis; Sed verius exiſtimo, inceſtum in primo gradu eſſe explicandum, præſertim in linea recta, in qua matrimonium juxta Perez, & alios eſt indiſpenſabile, & intrinſece malum, ſicut mendacium; Unde ſi ſolus filius, & Mater eſſent in mundo ſuperſtites, non poſſent nubere, & potius deberet Orbis perire; ſecus vero ſi frater, & ſoror.

ARTICULUS IV.

De Circumſtantia, Quid.

I. Tum materia peccati, tum etiam ſæpe quantitas, & qualitas ad hanc circumſtantiam ſpectant.

II. Num explicanda ſit circumſtantia perſonæ, circa quam, in delectatione moroſa; ſicut procul dubio explicanda eſt in deſiderio?

III. Quid de delectatione moroſa circa carnis comeſtionem tempore prohibito? Quid de deſideriis conditionatis ſub conditione, qua tolleretur malitia ab objecto?

IV. Num in turpi locutione explicanda ſit circumſtantia objecti? Aut in jactantia circumſtantia peccati, de quo quis gloriatur? Aut pariter in pravo conſilio?

V. Num explicandum ſit in blaſphemia, ſi fuerit contra Deum, aut contra Beatam Virginem, aut contra Sanctos?

VI. Specie differt violatio voti, ac violatio juramenti; ſed in violatione votorum, aut ju-

juramentorum non eſt explicanda materia circa quam.

VII. Mala, quæ quis optat proximo, quem odit, probabiliter non ſunt aperienda, ſecus vero, ſi ea velit inferre.

VIII. In injuriis explicandæ ſunt perſonæ, quibus diverſus honor debetur.

IX. In peccato beſtialitatis non eſt explicanda ſpecies animalis; At in Sodomia quid explicandum?

X. Solicitans ad peccandum num debeat explicare, quod primus alium invitaverit, quando peccatum eſt ab utroque commiſſum?

I. AD hanc circumſtantiam ſpectat, ut diximus, non ſolum materia peccati, ſeu quantitas, & qualitas illius, puta ſi rem magnam, aut ſacram furatus ſis, ſed etiam perſona circa quam committitur peccatum, ut ſi percuſſeris clericum, ſi fornicatus ſis cum habente votum caſtitatis.

II. Dubitatur nunc ſpecialiter de delectatione moroſa, an ſcilicet aperienda ſit circumſtantia perſonæ circa quam habetur talis delectatio; quæ procul dubio aperienda eſt in confeſſione operis, vel deſiderii, ſi opus iſtud vel feciſſes, vel deſideraſſes. Definitur delectatio moroſa ex Vaſq. lib. 1. in 1. 2. diſp. 109., Gabriel., & aliis, Simplex, & deliberata complacentia in re apprehenſa, ſeu cogitata, ſine intentione illam opere perficiendi; Hinc enim dicitur moroſa, licet per unicum inſtans duret, quia non tranſit ad deſiderium, vel ad opus, adeoque eſt ſimplex complacentia, non voluntas efficax; debet tamen eſſe deliberata, quia niſi habeatur plenus, & liber uſus rationis, peccatum mortale non committitur.

Prima ſententia eſt Vaſq. in 1. 2. diſp. 3., & 112. Reginald., Sayr., & aliorum plurimorum negantium, explicandam eſſe in confeſſione circumſtantiam perſonæ, circa quam habetur delectatio moroſa, etiamſi procul dubio explicanda ſit in deſiderio, & conſenſu. Ratio eſt, quia deſiderium ſumit ſpeciem ab opere externo, & ideo Chriſtus Dominus Matth. 5. dixit, *Omnis, qui viderit mulierem ad concupiſcendum eam, jam mœchatus eſt eam in corde ſuo*: Ubi notandum ly, mechatus eſt eam; non enim dicit ſimpliciter mœchatum eſſe, ſed mæchatum eſſe cum illa ipſa, quam concupierat; & conſequenter deſiderium ab opere externo ſpeciem deſumit: Contra vero delectatio moroſa ſumit ſuam malitiam ab oppoſitione, quam habet cum virtute obligante; Exempli gratia, delectatio moroſa rei venereæ (niſi ſit cum nupta, vel moniali, qua tali, quod raro accidit) habet oppoſitionem tantum cum caſtitate graviter obligante; ergo circumſtantia perſonæ, circa quam, non addit novam malitiam; Quare ſatis eſt in confeſſione dicere, Toties moroſe delectatus ſum de copula illicita, non explicando, an cum nupta, vel cum moniali, conſanguinea, &c.; vel, Toties moroſe delectatus ſum de occiſione hominum, non explicando, an ſit circa Patrem, vel Sacerdotem, vel inimicum, aut alterius conditionis; quod tamen explicandum eſt, ſi delectatio tranſierit in deſiderium.

Ratio diſparitatis a priori, quam adducit Vaſq. eſt: quia delectatio moroſa poteſt eſſe peccaminoſa, etiamſi ſit circa perſonam licitam; ut ſi vidua delectetur de copula cum conjuge mortuo, & ſponſa cum futuro marito; Contra vero deſiderium de re licita numquam eſt malum; unde ſi ſponſa deſideret copulam cum futuro marito habendam poſt matrimonium, non peccat; ergo deſiderium diverſimode reſpicit objectum, ac delectatio moroſa; deſiderium enim fertur immediate in opus externum cum omnibus ſuis circumſtantiis, ſecus vero delectatio moroſa reſpicit opus externum depuratum a circumſtantiis ſuis; & conſequenter deſiderium fornicandi cum nupta habet malitiam adulterii, delectatio vero moroſa de copula cum nupta (niſi ſit cum nupta qua tali) eſt peccatum dumtaxat contra caſtitatem. Et ſi ſponſa deſideret copulam cum conjuge poſt matrimonium, nullum peccatum committit; ſi vero eadem ſponſa delectetur de copula licita habenda poſt matrimonium, peccat contra caſtitatem; quia caſtitas non ſolum externas, ſed internas etiam voluptates prohibet.

III. Hinc etiam eſt, quod ſi quis die veneris delectetur de comeſtione carnis, niſi delectetur de ea, inquantum prohibita, non peccat; Nec peccat illam deſiderando deſiderio conditionato, ſi ſcilicet non eſſet prohibita, vel ſi non eſſet dies veneris: Contra tamen peccat, ſi illam die veneris abſoluto deſiderio deſideret; quia temperantia non prohibet delectationem circa comeſtionem carnis, & deſiderium conditionatum, ſed ſolum comeſtionem, & ejus deſiderium abſolutum pro tempore prohibito; Quia vero aliæ virtutes prohibent

bent etiam deſiderium conditionatum; ideo non ſolum deſiderio abſoluto, ſed etiam conditionato peccatur, quando deſiderantur res intrinſece malæ, quæ ſcilicet ſunt prohibitæ, quia malæ, non malæ, quia prohibitæ; Ut ſi quis vellet Deum odiſſe, ſi non eſſet peccatum; vel inimicum occidere, aut in faciem Crucifixi ſpuere, ſi non eſſet prohibitum; Communiter enim iſta deſideria conditionata conjunguntur cum pravo affectu, & delectatione moroſa circa rem intrinſece malam, & ideo Doctores communiter cenſent, hujuſmodi etiam conditionata deſideria eſſe peccaminoſa.

Non negaverim, quod ſi conditiones tollerent omnino peccatum, & indicarent ſolum propenſionem animi, non vero affectum abſolutum, & non involverent delectationem moroſam circa objectum prohibitum, deſideria conditionata carerent culpa; Ut ſi quis diceret, ſi Deus daret mihi facultatem, vellem prædari; & ſi per impoſſibile liceret, fornicarer; Etenim voluntas poteſt ſequi intellectum, qui abſtrahat objectum ab omni malitia. Verum quia voluntatem comitatur facillime appetitus ſenſitivus, qui conſequitur ad imaginationem objecti, prout eſt in ſe, ſine ulla præciſione; idcirco difficillimum eſt, in his deſideriis conditionatis ſine peccato verſari.

Secunda ſententia docet, in delectatione moroſa explicandam eſſe circumſtantiam perſonæ circa quam; non ſecus ac in deſiderio. Ita de Lugo, & alii. Ratio eſt, quia non minus delectatio, quam deſiderium fertur circa opus, prout eſt in ſe; atque adeo, quia copula cum nupta, verbi gratia, eſt diverſæ ſpeciei, ac ſimplex fornicatio; ideo tam deſiderium, quam delectatio moroſa de copula cum nupta eſt diverſæ ſpeciei, ac deſiderium, & delectatio de ſimplici fornicatione.

Equidem cenſeo, utramque opinionem eſſe probabilem; primam tamen eſſe probabiliorem; quia delectatio de copula, verbi gratia cum Berta nupta, plerumque eſt delectatio de copula cum Berta, præſcindendo a tali circumſtantia, atque adeo non ſpecificatur ab illa; Idemque dicendum puto de turpibus aſpectibus, necnon de tactibus pudicis, qui fiunt animo impudico ex Tambur.: Secus vero de tactibus impudicis; Cum enim tactus ſint opera externa, non ſecus ac ipſa copula, debet explicari in confeſſione conditio perſonæ, circa quam fiunt.

IV. Idem etiam ex Tambur. puto dicendum de locutione turpi, & de jactantia: Quare, ſi quis miſcuit ſermonem de adulterio, ſtupro, &c. ſatis eſt in confeſſione dicere, Toties turpiter locutus ſum cum delectatione de ipſa turpium narratione (niſi forte delectatio fuerit de adulterio, aut ſtupro qua tali) Et circa jactantiam, ſi careat deſiderio, & delectatione moroſa, ſatis eſt in confeſſione dicere, Toties jactavi me de peccato mortali, ſeu gloriatus ſum de objecto peccaminoſo, non explicando, an de adulterio, an de occiſione, ſive ſit Sacerdotis, ſive alterius: Et ratio eſt, quia jactantia conſiſtit in eo, quod offenſa Dei eligatur ut medium ad captandam gloriam apud homines, quæ magna eſt irreverentia; Hæc autem eadem eſt in omnibus peccatis; ſive ea commiſeris, ſive non: Et idem dicas, ſi alium laudes de peccato: In quo tamen intervenire etiam ſolet peccatum ſcandali; quia ſcilicet alium ad complacentiam de tali peccato inducis, & a peccati vilipendio, & abominatione audientes retrahis. Demum conſilium de aliquo peccato, ex Medin. apud Leand., ejuſdem rationis eſt, non ſecus ac jactantia de quocumque ſit peccato. Probabiliorem tamen cenſeo ſententiam oppoſitam, quæ docet conſilium deſumere ſpeciem a ſuo objecto; quia quælibet virtus exigit, tum ne contra illam agatur, tum ne procuremus, ut alii contra illam agant.

V. Dubitatur ſecundo de blaſphemia, an diverſæ ſpeciei ſit contra Deum, contra Beatam Virginem, & contra Sanctos? Et dico cum Azor., Tambur., aliiſque, probabile eſſe, quod ſpecie non differant; quia omnes iſti honore proſequendi ſunt, non præciſe ob propriam excellentiam, ſed principaliter relate ad Deum, cui injuria irrogatur blaſphemando illos. Unde niſi blaſphemia ſit hæreticalis, ſatis eſt in confeſſione dicere numerum blaſphemiarum. Probabilior tamen eſt oppoſita ſententia Suarii, Sanch., Lug. putantium, blaſphemias contra Deum, Beatam Virginem, & Sanctos ſpecie differre, & in confeſſione explicandas.

VI. Tertio, tam votum, quam juramentum ejuſdem ſpeciei ſunt, ſive fiant Deo, ſive Sanctis, ex Suar., Sanch., Leſſ. Unde ſatis eſt in confeſſione dicere, Votum fregi, vel falſo juravi. Adverte tamen, votum ſpecie differre a juramento; quare qui vovit jejunium, verbi gratia, & jura-

mento confirmavit, ſi non jejunet, tenetur utrumque explicare; quia eſt contra religionem tranſgreſſio voti, ſeu contra promiſſionem Deo factam; tranſgreſſio vero juramenti eſt contra obligationem non adducendi Deum in teſtem in re falſa.

VII. Quarto, quando quis odit proximum, deſiderando illi infamiam, mortem, paupertatem, aut aliud malum, probabile eſt hujuſmodi mala non eſſe in confeſſione explicanda, ſed ſatis eſſe, ſi pœnitens dicat, ſe toties graviter odiſſe proximum. Ita Leand., Lug., Valent., Bonac. contra Suar., & Con.. Quod ſi quis deſideret hujuſmodi mala inferre proximo, & non aliunde ea evenire, debet hoc explicare. Quare voluntas auferendi famam ſpecie differt a voluntate auferendi vitam, ut notant Lug., Valent., & alii.

VIII. Quinto, injuriæ, & percuſſiones ſpecie differunt, ſi fiant Patri, vel Matri, vel ſi fiant fratri, aut ſorori, vel ſi fiant filiis, vel ſi externis. Ratio eſt, quia diverſus honor his debetur. Et eodem modo injuria facta Principi eſt ſpeciale peccatum, ut docent Lug. Tambur. & alii.

IX. Sexto, qui peccatum beſtialitatis committit, non tenetur explicare ſpeciem animalis; Qui ſodomiam exercet, probabilius explicare debet fuerit ne agens, an patiens; quia agens committit etiam pollutionem. Verum Dian. part. 4. tract. 4. reſol. 159., & part. 5. tract. 14. reſol. 56. ex Alfonſo de Leone putat, non eſſe hoc explicandum, ſicut nec ſi cum mare, an cum fœmina: Explicandum tamen, ſi ſit conjugatus, aut habens votum caſtitatis, aut conſanguineus is, cum quo peccatur.

X. Septimo, ſi quis alium ſolicitavit, & peccatum non eſt ſecutum, debet id in confeſſione explicari; ſi tamen peccatum eſt conſecutum, putat probabiliter de Lugo, & Tambur. contra Sanch, & Bonac., non eſſe explicandum, quod primus invitaveris, quia, quamvis graviter peccaveris invitando, adhuc tamen es particeps peccati illius, etiamſi non invitaveris. Probabilior tamen videtur ſententia Sanchez, & Bonacinæ, quod explicandum ſit.

Denique advertendum ad theſim 25. confixam ab Alex. VII., in qua dicitur: *Qui habuit copulam cum ſoluta, ſatisfacit confeſſionis præcepto dicens: Commiſi cum ſoluta grave peccatum contra caſtitatem, non explicando copulam.* Oſtendimus quippe in explicatione hujus theſis, copulam in hoc caſu ſpectare ad peccati individuationem, ſpeciali modo participantem ſpeciem peccati. Etenim contra eandem virtutem poteſt dari multiplex ſpecie peccatum; ſicut eidem virtuti juſtitiæ adverſatur furtum, homicidium, detractio, & alia peccata ſpecie diverſa.

ARTICULUS V.

De aliis circumſtantiis, *Ubi*, *Quibus auxiliis*, *Cur*, *Quomodo*, *Quando*.

I. Circumſtantia loci Sacri explicanda in furto; in effuſione ſanguinis; in effuſione publica ſeminis; ac in violatione Eccleſiaſticæ immunitatis.

II. In quonam ſenſu furtum eſt ſacrilegum, non ſolum tollendo Sacrum de Sacro, & Sacrum de non Sacro, ſed etiam non Sacrum de Sacro, ita ut loci Sacri circumſtantia ſit explicanda?

III. Quid requiritur, ut effuſio ſanguinis in loco Sacro ſit ſacrilega, & contra reverentiam loco Sacro debitam?

IV. Quid pariter, ut ſit ſacrilega ſeminis effuſio in loco Sacro? Num ſacrilegi ſint aſpectus turpes, tactus, & confabulationes ſimiles in Eccleſia?

V. Num debeat explicari peccatum, ad quod quis pravo ſuo exemplo proximum induxit?

VI. Finis operis malus explicandus eſt; etenim qui furatur ad adulterandum, magis eſt adulter, quam fur.

VII. Num tactus, & oſcula copulam ſubſequentia explicanda ſint?

VIII. Quinam peccati modus novam peccati ſpeciem trahat in confeſſione aperiendam?

IX. Quomodo actus moraliter interrumpantur, & tamquam nova peccata aperienda ſint?

X. Num debeat aperiri, quod quis ſe expoſuerit periculo peccandi, qui deinde peccat?

XI. Aperiendane ſit in confeſſione conſuetudo peccandi?

XII. Peccata ſcienter commiſſa non differunt ſpecie a commiſſis ex ignorantia invincibili; eſto propter iſta non incurratur reſervatio, aut cenſura illis annexa.

XIII. Contemptus gravis Superioris præter inobedientiam explicandus eſt.

XIV. Num ſit ſpeciale peccatum peccare ſtatim poſt communionem? Num peccet toties, quoties comedit carnes, qui vovit jejunium?

I. Cir-

I. Circumſtantia loci mutat ſpeciem peccati, & trahit ad Sacrilegium ratione irreverentiæ loco Sacro illatæ; Primo, ſi quis in loco Sacro furetur. Secundo, in effuſione peccaminoſa ſanguinis humani; Tertio, in effuſione publica, & peccaminoſa ſeminis; Quarto, in violatione immunitatis Eccleſiæ.

II. Circa primum dico, furari in loco Sacro rem Sacram, eſt Sacrilegium, ex duplici titulo, ratione rei ſacræ, & ratione loci Sacri. Putat tamen Fagund. cum Dian. part. 1. tract. 7. reſol. 22., ſatis eſſe dicere, Commiſi furtum ſacrilegum, quia utrumque Sacrilegium eſt ejuſdem ſpeciei, & contra eandem virtutem religionis. Furari vero in loco Sacro rem profanam, verbi gratia, crumenam a divite orante in Eccleſia, multi cum Suar., Perez, & Canoniſtis communiter putant eſſe Sacrilegium, quia Joannes Papa VIII. in cap. *Quiſquis inventus*, ſtatuit univerſaliter eſſe Sacrilegium furari non ſolum Sacrum de Sacro, & Sacrum de non Sacro, ſed etiam rem non Sacram de loco Sacro. Verum Lug., Leſſ., Henr. probabiliter putant non eſſe Sacrilegium, niſi quando res non ſacra poſita eſt in Eccleſia ratione cuſtodiæ, vel ſecuritatis; aut ſi ſit Eccleſiæ commodata: De hoc enim caſu videtur loqui Joannes Papa; quia in tali caſu eſt ſub ſpeciali patrocinio, & cuſtodia divina; At quando per accidens eſt in Eccleſia res non Sacra, non videtur eſſe Sacrilegium. Nomine autem Eccleſiæ venit ſola Eccleſia, & Cemeterium, non clauſtra, & habitatio Regularium, aut Oratoria, quæ facile redire poſſunt ad uſus profanos ad nutum Dominorum; Eſt etiam Sacrilegium, ſi quis in confeſſione aliquid furetur, aſſumendo confeſſionem ut medium ad furtum.

III. Circa Sanguinis effuſionem certum eſt, ea quæ cauſant violationem, & pollutionem Eccleſiæ, contrahere malitiam Sacrilegii ratione loci Sacri. Quare requiritur, quod effuſio injurioſa Sanguinis ſit magna, non modica, quia, ut notat Suar., effuſio copioſum fluxum ſignificat. Sufficit etiam homicidium factum cum peccato mortali, etiam ſine ſanguinis effuſione, ad violandam Eccleſiam, & ad Sacrilegium. Si quis in Eccleſia degens telo alium extra Eccleſiam occidat, putat Leand., & Fagund., quod non ſit ſacrilegus; ſecus vero, ſi extra Eccleſiam exiſtens alium telo intra Eccleſiam occidat, quia homicidium conſumaretur in Eccleſia.

IV. Circa ſeminis effuſionem, eſt Sacrilegium deſiderare effuſionem ſeminis, quæ fiat in Eccleſia, quia peccatum deſiderii internum, & opus externum ſunt ejuſdem ſpeciei; E contra deſiderare in Eccleſia effuſionem ſeminis, quæ fiat extra Eccleſiam, non eſt ſacrilegium; quia non quodvis peccatum, quod in Eccleſia committitur, eſt Sacrilegium, niſi ſit cum magna irreverentia, ut ſi quis meretrices publice impudice tangeret in Eccleſia, vel obſcænas comœdias repræſentaret; Copula conjugalis, ut docent Perez, Vaſq., & alii, nunquam polluit Eccleſiam, nec eſt Sacrilegium, cum ſit actus licitus; licet Sanch., Suar., aliique apud Leand. exiſtiment, illam eſſe ſacrilegam, niſi per longum tempus in Eccleſia conjuges detineantur, ſaltem per quatuor dies. Effuſio ſeminis, vel ſanguinis occulta, quamvis non polluat Eccleſiam, eſt tamen ſacrilega, juxta Sanch., Suar., alioſque contra Vaſq., Hurtad. Dubium eſt, An tactus impudici, aſpectus, & confabulationes inhoneſtæ habitæ in Eccleſia ſint ſacrilega? Aliqui aſſerunt; plurimi negant. Demum poteſt judex a gaudentibus immunitate Eccleſiæ tollere arma ad vitanda facinora, ut docet Leand. Fagund. contra Dianam. Si judex ſub doloſis verbis reum ad egrediendum ab Eccleſia decipiat, non committit Sacrilegium, ex Suar., Fagund., Navar., Leand. contra Dian., & alios.

V. Quod attinet ad circumſtantiam, *Quibus auxiliis*, hæc eſt circumſtantia mediorum, quibus uſus eſt peccator ad opus malum, puta, ſi ad occidendum Patrem induxit filium, hæc circumſtantia eſt in confeſſione explicanda; quia ſic habetur & homicidium, & parricidium.

Dubitant Doctores, an debeat explicari ſpecies peccati, ad quod pravo exemplo proximus inducitur? Affirmant Sanch., Suar., Vaſq., & alii: Sed Lug., & Navar. apud Laym. probabiliter docent, tunc debere explicari, quando directe intenditur ruina, & peccatum proximi: Quod ſi ſolum indirecte cauſetur ruina proximi malo exemplo, cenſent, non debere explicari ſpeciem peccati; quia hoc tantum adverſatur charitati.

Qui fregit jejunium comedendo carnes, probabiliter ex Granad. contra Marcant. apud Dian. part. 5. tract. 14. reſol. 56., non tenetur hanc circumſtantiam explicare; quia fractio jejunii, ſive fiat per eſum car-

carnium, ſive per multiplicem comeſtionem, opponitur eidem virtuti temperantiæ.

VI. Circumſtantia, *Cur*, eſt circumſtantia finis, quem in malo opere ſibi propoſuit peccator; puta ſi furatus eſt ad adulterandum: Procul dubio hic finis eſt in confeſſione aperiendus; Nam juxta Philoſophum, qui furatur ad adulterandum, magis eſt adulter, quam fur; quia furtum amatur ut medium, & adulterium ut finis; Unde fur ſimul eſt, & adulter, fur in re, adulter in voto.

Similiter contingere poteſt, ut peccatum ex ſe veniale ratione finis ſit mortale, puta ſi quis mentiatur, ut fœminam inducat ad adulterandum; In hoc tamen caſu ſatis eſt in confeſſione explicare animum inducendi fœminam ad adulterium, non explicato mendacio, utpote ex ſe tantum veniali; ut docent Sotus, Leand., & alii communiter. Eodem modo, qui furatur ad adulterandum, dicere poteſt, commiſi furtum, & habui animum adulterandi, etiamſi non explicetur furtum ordinatum ad adulterium, ut diximus art. 2. num. 5. Et ita docent Navar., Leand., Perez, Dian. contra Sylveſt., & alios.

VII. Quando quis utitur colloquiis, & tactibus obſcœnis ad fornicandum, ſi non ſubſequatur fornicatio, debet fateri colloquia, & tactus eo animo exhibita; Quod ſi fornicatio ſubſequatur, ſatis eſt dicere, ſemel fornicatus ſum: Si tamen poſt fornicationem ſubſequantur oſcula, & tactus ſine ordine ad ſecundam copulam, probabile eſt ex Navarro, Lug. & Tambur., ſatis pariter eſſe in confeſſione dicere, ſemel fornicatus ſum, quia ſatis ſic explicantur antecedentia, & conſequentia, quæ ſolent eum actum comitari; Si vero in ordine ad ſecundam copulam fiant, certe ſunt explicanda; quia committitur aliud numero peccatum.

VIII. Per circumſtantiam, *Quomodo*, denotatur intentio, & duratio culpæ, contemptus, conſuetudo peccati, ignorantia, &c.; verbi gratia, ſi quis poſt occiſum hominem diſcerpſit cadaveris membra, extraxit jecur, &c., tenetur hanc circumſtantiam fateri; quia ſupra injuſtitiam additur malitia feritatis, vel ſævitiei. Ita communiter contra Bonac.: Furtum etiam ſi fiat cum violentia, novam habet ſpeciem malitiæ, & dicitur Rapina; furtum enim eſt injuria realis; Rapina vero importat etiam injuriam perſonalem; Unde, ſi fiat rapina circa res Clerici, eſt etiam Sacrilegium. Eſt autem rapina furtum cum violentia, etiamſi violentia non per contactum corporalem, ſed minis, & metu injiciatur: Si tamen, abſente domino, fores effringantur, non dicitur rapina, cum non fiat injuria perſonalis.

Per ſe loquendo, non eſt neceſſe explicare in confeſſione durationem temporis in peccato; quia eſt circumſtantia ſolum aggravans; unde qui per diem habuit animum occidendi inimicum, vel per annum non habuit animum reſtituendi, ſatis eſt, ſi dicat, conſenſi ſemel in homicidium; Non reſtitui rem alienam: Quod ſi actus internus ſit interruptus, circumſtantia interruptionis eſt explicanda; quia moralis interruptio multiplicat peccata, ut dicemus art. ſequenti.

IX. Quomodo autem interrumpatur moraliter actus internus, variæ ſunt opiniones. Equidem cenſeo, interrumpi moraliter non ſolum per actum contrarium, ſed etiam per voluntariam ceſſationem ab illo actu interno; ut ſi quis voluntarie nolit amplius cogitare de pravo aliquo objecto, & applicet ſe libere ad alia, & poſtea redeat, vere multiplicavit actum internum peccaminoſum, non ſolum phyſice, ſed etiam moraliter. Vaſq. tamen, Nugn., aliique apud Dian. part. 3. tract. 4. reſol. 95. putant, actum internum moraliter interrumpi etiam per ceſſationem ab illo involuntariam. Demum Fagund., Rebel., Navar. putant interrumpi moraliter per ceſſationem ab actu per aliquod tempus notabile, puta ex Fagund. per dimidiam horam. Quare ut his ſcrupulis occurratur, conſultius eſt dicere tempus, quo quis in peccato perſeveravit, & tacere interruptionem, quando eorum numerum aſſequi eſt difficile; ut advertit Tambur. lib. 2. cap. 1. §. 5.

X. Dubium eſt, an qui ſe exponit periculo peccandi, & deinde peccat, teneatur explicare utrumque peccatum?

Reſpondeo negative; quia exponere ſe periculo eſt quædam voluntas peccati ſequentis. Unde quando ea moraliter conjunguntur, unum peccatum faciunt, ex Lug., Sanch. Leand.: Sicut unum eſt peccatum omittere orationem tempore gravis tentationis, & tentationi ſuccumbere; ut iidem docent contra Sanc.. Et ratio eſt, quia ex eodem præcepto, quo quis tenetur non peccare, tenetur vitare periculum proximum peccandi, & orare, quando

ad

ad vitandum peccatum oratio eſt neceſſaria.

XI. Dubitatur etiam, An qui peccat ex conſuetudine, debeat circumſtantiam hanc explicare?

Reſpondeo, quod licet teneatur pœnitens reſpondere confeſſario interroganti conſuetudinem peccati, cum oppoſita ſententia ſit damnata ab Innocentio XI. in theſi 58., quæ habet: *Non tenemur Confeſſario interroganti fateri peccati alicujus conſuetudinem*; tamen, per ſe loquendo, non eſt aperienda hujuſmodi circumſtantia. Ita Suar., Lug., Perez contra Sylveſt., & Sot.; tum quia intantum per hos Doctores eſt aperienda, inquantum importat periculum morale, & occaſionem proximam ad peccata ſequentia; Atqui jam diximus periculum peccandi proximum non eſſe aperiendum, ut novum peccatum, quando peccatum ſubſequitur, & facit unum moraliter cum illo; ergo ex hoc capite non tenetur peccator aperire circumſtantiam conſuetudinis peccati; (quamvis de illa debeat ſe accuſare, ſi vi illius ſit in proximo periculo peccandi, quin tamen deinde tale peccatum committat) Tum etiam quia, ut Perez, & alii notant, communiter homines non advertunt ad periculum proximum relabendi propter conſuetudinem; nec facile diſcernunt, quando ad eum gradum devenit conſuetudo, ut inducat periculum proximum. Expedit tamen, & ſæpe tenetur peccator, ut advertunt Suar., & Perez, in remedium ſuæ conſcientiæ manifeſtare conſuetudinem peccati; nam qui ſæpe incidit in peccatum, verbi gratia, mollitiei, quando vix aliud præſentius, & efficacius remedium habere poteſt, quam quod ſæpe, imo pluries in hebdomada eidem confeſſario confiteatur, ut remedium hujuſmodi, vel aliud ſimile injungatur, debet ſtatum ſuæ conſcientiæ, & conſuetudinem peccandi aperire; Aliter peccator nolens remedium, & curationem procul dubio peccat.

Præterea, qui ex conſuetudine jurat, & ſine advertentia etiam pejerat, blaſphemat, &c. quamvis tunc non peccet ratione inadvertentiæ, at tenetur hujuſmodi conſuetudinem tollere; quia eſt gravis irreverentia ſæpe, & cum ſcandalo adducere Deum in teſtem falſi, & blaſphemare, etiamſi materialiter: Quare hujuſmodi conſuetudo, niſi tollatur, aperienda eſt in confeſſione, ex Sanch., Lug., Perez. Et confeſſarius ſæpe debet abſolutionem differre, donec experiatur, num pœnitens animum appulerit ad conſuetudinem hanc tollendam, ut fuſius diximus in expoſitione 60. theſis ab Innoc. XI. proſcriptæ.

XII. Circa peccata commiſſa ex ignorantia dico cum communi, non differre ſpecie peccata ſcienter commiſſa a commiſſis ex ignorantia culpabili; Unde tam qui, verbi gratia, noluit audire Sacrum die feſto, quam qui noluit ſcire præceptum audiendi Sacrum, advertens ad debitum inquirendi, ſufficienter exponit peccatum ſuum dicendo, Non audivi Sacrum die feſto: Idque etiamſi revera non fuerit dies ille feſtus. Et ratio eſt, quia hujuſmodi peccata non differunt in malitia objectiva, licet differant in modo voluntarii. Advertendum tamen, quod ſi ſit caſus reſervatus, verbi gratia, omiſſio Sacri die feſto, vel ſit illi annexa excommunicatio, qui putans hodie eſſe diem feſtum non audit Sacrum, peccat quidem mortaliter; quia tamen revera non eſt dies feſtus, non incurrit reſervationem, aut excommunicationem; nec illam incurrit, qui omittit Sacrum die feſto putans erronee, omiſſioni Sacri annexam eſſe excommunicationem, aut reſervationem.

XIII. Demum contemptus Superioris, & inobedientia, quando eſt gravis, ſunt explicanda, quia aliud peccatum eſt tranſgreſſio præcepti, aliud vero gravis contemptus, & indignatio in Superiorem.

XIV. Ultima circunſtantia, *Quando*, denotat tempus, quo peccatur, cum aliquando poſſint plura præcepta concurrere reſpicientia diverſas virtutes; & denotat etiam durationem peccati, de qua jam diximus. In die feſto, vel in hebdomada Sancta, aut die, quo quis Euchariſtiam ſumit, peccare, eſt circumſtantia ſolum aggravans, non mutans ſpeciem; ſecus vero die, verbi gratia, Paraſceves exhibere publica ſpectacula; eſſet enim grave ſcandalum, & magna irreverentia irrogata tali diei. Qui tenetur ex voto jejunare, toties peccat, quoties eo die comedit carnes, ex Suar., & Azor. contra Sanch., Laym., Leand., & Dian., qui dicunt ſemel tantum peccare; eo quod vovens non per ſe voveat abſtinentiam carnium, ſed quatenus eſſentialiter includitur in jejunio, quod poſt primam carnium comeſtionem non poteſt amplius ſervari. Certum tamen eſt apud Doctores, quod qui comedit carnes die veneris, aut ſaturni, necnon diebus jejuniorum ab Eccleſia præceptorum, toties

pec-

peccat, quoties illas comedit, eo quod præceptum negativum non comedendi carnes obligat ſemper, & ad ſemper tempore prohibito: Contra tamen qui bis in die jejunii comedit cibos quadrageſimales, aut qui ſemel comedit carnes, non peccat amplius, ſi iterum comedat cibos quadrageſimales; quia cum non poſſit amplius jejunare, ſeu unicam comeſtionem facere, non tenetur amplius ad jejunium.

ARTICULUS VI.

De integritate Confeſſionis quoad numerum peccatorum.

I. Quonam pacto ſingula peccata in confeſſione explicanda ſunt?

II. Quomodo explicandus eſt numerus peccatorum internorum, quando nil certi, aut probabilis deprehendi poteſt?

III. Quid, ſi poſt præmiſſum ſufficiens examen fiat confeſſio, ac deinde diſtinctior peccatorum numerus advertatur?

IV. Undenam deſumatur unitas, vel pluralitas peccatorum?

V. Quomodo moraliter interrumpantur actus tum interni, tum externi?

VI. Num ſit multiplex peccatum plures confeſſiones audire ſucceſſive, aut plures communicare in ſtatu peccati mortalis?

VII. Qui die Nativitatis Domini tres miſſas celebrat in mortali, tria ſacrilegia committit.

VIII. Non peccat die jejunii, qui abſoluta cœna cum animo non amplius comedendi, mutata voluntate, paulo poſt pergit comedere.

IX. Probabiliter unum numero peccatum committit, qui uno actu decem homines occidit; quamvis in eo actu decem homicidii malitiæ contineantur.

X. Univerſim ex multiplicitate numerica objectorum multiplicatur quidem numerice malitia in eodem actu, ſed non multiplicatur numerus peccatorum in confeſſione explicandus.

XI. Qui ter fornicatus eſt, debetne explicare, num cum eadem perſona, an cum tribus?

I. EX Trident. conſtat, non ſolum ſpecies peccatorum, ſed etiam ſingula peccata in individuo eſſe in confeſſione explicanda; Nam ſeſſ. 14. can. 7. hæc habentur: *Si quis dixerit, in Sacramento pœnitentiæ neceſſarium non eſſe jure divino confiteri omnia, & ſingula peccata mortalia, Anathema ſit.* Et ratio eſt, quia in hoc Sacramento Confeſſarius Judex eſt, & Medicus; ergo debent illi manifeſtari non ſolum ſpecies, ſed etiam numerus peccatorum, ut poſſit apte judicare, & medicinam applicare; Nam, ut idem Trident. cap. 5. dicit: *Quod ignorat medicina non curat:* Certum autem eſt apud omnes, non requiri de ſingulis mortalibus in individuo & ſeorſim mentionem facere in confeſſione, ſed ſatis eſſe, omnia uniuſcujuſque ſpeciei in aliquo numero confiteri; dicendo, verbi gratia, decies pejeravi; Sic enim omnia, & ſingula peccata apte confitemur.

Quæritur nunc primo; Quomodo explicandus ſit numerus peccatorum?

Reſpondeo, quando quis ſcit numerum certum, debet illum explicare, dicendo, verbi gratia, decies blaſphemavi; nec ſatis eſt dicere, blaſphemavi pluries. Quod ſi facta morali diligentia, non poſſit aſſequi numerum certum, ſed aſſequatur numerum aliquem, qui plus minuſve parum creditur a certo numero diſtare, debet hoc pacto illum confiteri, dicendo, verbi gratia, blaſphemavi decies circiter, ita ut ſi deinde certo deprehendat duodecies, verbi gratia, blaſphemaſſe, non teneatur iterum numerum hunc certum confiteri, ut diximus quæſt. 2. art. 3. cum de peccato dubio; ubi oſtendimus, quantam habet latitudinem ly circiter.

Si demum, facta morali diligentia, neque numerus certus, neque probabilis, & parum diſtans a certo poſsit deprehendi, tunc juxta communem Doctorum ſatis eſt confiteri conſuetudinem peccandi, & modum frequentiæ, quantum fieri poteſt, per dies, vel hebdomadas, dicendo, verbi gratia, decies circiter ſingulis diebus, aut hebdomadis per tot menſes blaſphemavi. Advertit tamen Vaſq. quæſt. 98. art. primo dub. 5. peccatores habituales non eſſe cogendos ad explicandum numerum per dies, vel hebdomadas circa actus internos, cum difficile ſit eorum numerum probabilem aperire; Ac proinde ſi interrogentur, exponuntur periculo errandi circa numerum, vel per exceſſum, vel per defectum bene magnum; Præſertim ſi ſint ruſtici: Quare ſatis eſt, ſi dicant tempus, quo vixerunt in eo ſtatu, ſpecies præcipuas peccatorum, & numerum probabilem actuum externorum per dies, vel hebdomadas, quia actus externi facilius in mentem

tem

tem veniunt: Verbi gratia, meretrices ſatisfaciunt ſuæ obligationi, explicando non tempus ſolum, quo perſeverarunt in tali ſtatu, & conſuetudinem peccandi, (ut quidam voluerunt) ſed etiam modum frequentiæ circa actus externos; Alia enim frequentia eſt in magna civitate, ita ut pluries quotidie, alia in oppidulo, ita ut vix ſemel in hebdomada meretrices peccent peccato externo: Explicare etiam debent numerum certarum ſpecierum, quæ raro occurrunt, & facile in memoriam veniunt; ut quoties cum conſanguineis peccarint, vel cum habentibus votum caſtitatis, vel cum conjugatis, vel contra naturam, vel extra vas.

II. Circa actus vero internos ſatis eſt, ſi juxta ſententiam Vaſq. dicant ſpecies peccatorum, & tempus, quo in iis ut plurimum peccarunt; Niſi aliquando extraordinaria quædam frequentia eſset explicanda.

Idem dicas de Concubinariis, qui vel domi, vel alibi habent concubinas, ad quas ſæpe tanquam ad uxores accedunt: Debent enim explicare, an quotidie, an ſemel in hebdomada cum iis peccarint; quia actus externi facile ad certum, aut probabilem numerum reduci poſſunt. Idem dicendum de iis, qui paſſim loquuntur de turpibus cum peccato mortali; necnon de iis, qui paſſim concupiſcunt fœminas, aut pueros ſibi obvios, aut moroſe de iis delectantur; Quamvis in his peccatis, non ſecus ac in internis, difficile ſit aliquando numerum probabilem invenire; unde in tali caſu ſatis etiam eſt explicare tempus, & ſpecies præcipuas peccatorum, ut advertit Tambur. lib. 1. cap. 1. §. 7. ex Lug. diſp. 26. num. 575.

Idem demum dicas de iis, qui ex conſuetudine blaſphemant, detrahunt, pejerant, furantur, &c. Iſti enim explicare debent, quantum poſſunt, numerum furtorum gravium, & advertere quam reſtitutionem facere debeant.

III. Ubi bene notat Lug., & Tambur., quod ſi peracta ſic confeſſione, occurrat menti ſpecies aliqua peccati non explicata, debeat deinde in alia confeſſione explicari: Contra vero, ſi occurrat menti numerus magis diſtinctus peccatorum, non oportet iterum illum confiteri, quia ſatis explicatus eſt ſub ea confuſa explicatione, quam potuit tunc facere pœnitens. Hæc enim eſt praxis fidelium.

IV. Quæritur ſecundo; unde deſumatur unitas, vel pluralitas numerica peccatorum?

Reſpondeo, quæſtionem procedere tam de actu interno, puta de judicio temerario, delectatione moroſa, deſiderio turpi, &c., quam de actu externo imperato ab interno, puta de occiſione, detractione, blaſphemia, fornicatione, &c. De utroque ſeorſim dicendum.

V. Circa actus internos dico, multiplicari numero per interruptionem non phyſicam, ſed moralem, juxta ea, quæ diximus art. ſuper., & late explicat Tambur. lib. 2. cap. 1. §. 5.; ubi advertit, quod quando quis, verbi gratia, odio habuit inimicum, aut concupivit puellam pluribus actibus, dupliciter id contingere poſſit: Vel enim eodem impetu plures hujuſmodi actus brevi intervallo inter ſe diſtantes elicuit; & quia hi actus ſunt moraliter unus actus, ideo ſatis eſt in confeſſione dicere, ſemel odio habui inimicum, &c.; Vel hujuſmodi actus habent talem interruptionem, ut non ab eodem impetu procedant, & quamvis ſint moraliter plures numero iſti actus, tamen quia difficile eſt aſſequi certum, aut probabilem numerum talium interruptionum; ideo ſatis eſt dicere, Per menſem, verbi gratia, vel per annum odio habui inimicum, concupivi puellam, &c.; ſic enim explicantur interruptiones, quæ humano modo ſolent accidere. Advertit tamen Con., explicandum eſſe, ſi vel frequentia, vel raritas interruptionum fuerit notabilis. Hoc autem admittit Tambur., quando, verbi gratia, quis per menſem odio haberet inimicum cum interruptionibus humano modo ſolitis accidere, & deinde per annum, verbi gratia, a tali odio quieſceret, tunc enim odium illius menſis, & hoc odium præſens diſtincte eſſent explicanda.

VI. Circa actus externos dico eſſe unum moraliter; Primo, ſi eodem veluti impetu procedant, nec moraliter exiſtimentur plures; propterea, ſi quis uno impetu paſſionis pluries aliquem percutiat, pluries pejeret, aut detrahat, unum peccatum committit: Immo ſi quis Confeſſarius audiat in mortali plures confeſſiones ſucceſſive, ex Lug. diſp. 16. de Pœnit. num. 558., & Rodriq. contra quamplures, unum mortale committit. Unde ſatis eſt dicere, Audivi ſemel plures confeſſiones in ſtatu peccati mortalis; Admittunt pariter communius, quod unum mortale committatur ab eo, qui in mortali plures communicat: Im-

Immo nonnulli, quibus non aſtipulor, putant, non eſſe mortale miniſtrare Euchariſtiam in ſtatu peccati mortalis, quia miniſtrans Euchariſtiam non conficit Sacramentum, nec immediate gratiam confert, ſed ſolum applicat Sacramentum collativum gratiæ.

Secundo, plures actus externi ſunt unum peccatum moraliter, ſi ordinentur ad eundem finem, ut parare arma, equum conſcendere, &c., ad occidendum inimicum; Sic tactus, & oſcula præcedentia copulam. Immo etiam juxta probabilem ſententiam, ſi copulam conſequantur.

Notandum tamen hic primo, quod ſi peccator finem intentum conſequatur, ſufficienter explicat omnes actus externos prævios explicando finem intentum. Verbi gratia, copulam conſequutam: Contra tamen explicari debent actus externi poſiti ad malum finem, quando finis non obtinetur: Etenim actus externi, qui immediate pendent ab internis, ſunt in confeſſione explicandi, etiamſi non addant novam malitiam ſupra actus internos, ut omnes Doctores docent ex praxi Eccleſiæ.

Notandum ſecundo, media ad finem intentum vel eſſe indifferentia, ut parare arma ad occidendum hoſtem, vel eſſe mala ejuſdem ſpeciei cum fine, ut tactus relate ad copulam, vel eſſe mala diverſæ ſpeciei, ut conſulere magos ad adulterandum, per tertiam perſonam tentare puellam, &c.: Si ſint diverſæ ſpeciei, procul dubio ſunt explicanda in Confeſſione, ſive finis ſit obtentus, ſive non; Si vero ſint indifferentia, aut mala ejuſdem ſpeciei, tunc ſatis eſt explicare peccatum conſummatum; Quod ſi finis non ſit obtentus, oportet explicare ea media, ſive indifferentia, ſive mala, poſita eſſe ad finem peccaminoſum obtinendum; quia illæ actiones externæ informantur a malitia finis.

Notandum ultimo, quod ſi quis per annum, verbi gratia, meditatus eſt puellam cognoſcere, hoſtem occidere, &c., non ſolum debet peccatum conſummatum explicare, ſed præterea debet dicere, ſe per annum fuiſſe cum ea mala intentione; Nam cum eo anno pluries moraliter interruperit actum pravum internum, ſic dicendo explicat eo modo, quo poteſt, numerum actuum internorum: Tunc autem ſatis eſt in dicto caſu ſolum confiteri peccatum externum, quando procedit ab uno moraliter peccato interno, etiamſi per multum temporis duraverit talis actus internus, nullatenus moraliter interruptus.

VII. Ex dictis ſequitur primo, quod ſi Sacerdos celebret in mortali tres miſſas in die Nativitatis, tria peccata committat: Contra vero, ſi aliquando poſt ſuam communionem communicet populum per duas horas, & deinde ſumat reliquas particulas, unum peccatum committit ſumendo Sacram Synaxim ſacrilege, licet major diſtantia temporis intercedat inter communionem, quam fecit in Miſſa, & communionem particularum, quas ſumpſit poſt communionem populi, quam inter unam, & alteram miſſam die Nativitatis. Ratio eſt, quia miſſæ die Nativitatis celebratæ non ſunt actiones ſubordinatæ, nec faciunt unum moraliter: Contra vero communio in miſſa, & ſumptio particularum poſt communionem populi.

VIII. Sequitur ſecundo, quod ſicut die jejunii non peccat, qui comedit paulo poſt finem cœnæ, (etiamſi ceſſaverit comedere cum animo non amplius comedendi) propter unitatem moralem comeſtionis; Ita ſi quis comederit carnes, & paulo poſt iterum illas comedat die jejunii, unum peccatum committit, propter unitatem pariter moralem operis: Et eodem modo unum peccatum committit, qui progreditur ad occidendum inimicum, etiamſi iter arreptum pluries brevi intervallo interrumpat, & animum occidendi pluries ſuſpendat. Non tamen ſi hujuſmodi actus interrumpantur per actum contrarium.

IX. Quæritur ultimo; An ex pluralitate numerica objectorum multiplicetur numero malitia in eodem numero actu ſive interno, ſive externo; Et an ea explicanda ſit in confeſſione? Exempli gratia, ſi quis uno ictu occidit decem homines, debetne confiteri, quod commiſerit decem homicidia, an quod uno ictu decem occiderit? An ſatis eſt dicere, Uno ictu occidi plures homines? Et quid, ſi diceret, commiſi homicidium? Idem quæritur, ſi quis unico actu deſideret occidere decem, vel habere copulam cum tribus fœminis ejuſdem rationis; vel ſi ſcandalum det decem perſonis; vel ſi unico furto, vel unica detractione læſerit, verbi gratia, centum homines.

Reſpondeo, actum, quo quis occidit decem homines, continere decem malitias decem homicidiorum, juxta ſententiam Vaſq. quæſt. 91. art. 1. dub. 47.; ſicut duas ſpecie malitias continet actus, quo quis, verbi gratia, occidit Sacerdotem, alteram ho-

homicidii, alteram Sacrilegii. At juxta ſententiam Suar. diſp. 22. ſect. 5., Lug. diſp. 16. a num. 27. unica eſt numero malitia in actu, quo quis decem homines occidit, quia quamvis plura objecta ſolo numero diverſa poſſint ſeorſim ſumpta refundere in actus humanos malitias numero diverſas; cum tamen ſimul ſumpta ab eodem actu reſpiciuntur, concurrunt per modum unius objecti ad eandem numero malitiam.

Equidem ab hac quæſtione ſpeculativa præſcindo, & dico cum Tambur. lib. 1. cap. 1. §. 2., Perez, & Leand. apud Dian. part. 9. tract. 9. reſol. 55., quod ſive plures numero malitiæ in his actibus contineantur, ſive una tantum, veluti magis extenſa, nequaquam obligemur pluralitatem talium malitiarum in eodem actu incluſarum explicare in confeſſione. Ratio eſt, quia ex Trident. ſolum obligamur confiteri malitias ſpecie diverſas, & numerum peccatorum, non vero numerum malitiarum in eodem actu contentarum. Et confirmatur, quia ſicuti qui furatur centum aureos, committit peccatum, quod continet malitias centum furtorum gravium unius aurei; & tamen quia eſt unum peccatum, & unus actus, ſatis eſt in confeſsione dicere, Furatus ſum materiam gravem: Ita quando quis uno ictu occidit decem homines, licet hic actus contineat malitias decem homicidiorum, quia tamen eſt unum peccatum, & unus actus, ſatis eſt in confeſsione dicere, Plures uno ictu occidi, ſive fuerint duo, ſive decem, ſive centum.

Non ſatis eſt autem dicere, Feci homicidium, quia ſic non explicatur peccatum commiſſum, quo plures interfecti ſunt; Etenim per illa verba fit ſenſus, quod unum tantum hominem occideris: Sicut nec bene exponitur hoc peccatum, dicendo, Commiſi decem homicidia; quia fieret ſenſus, quod per decem diverſos actus ea commiſeris.

X. Idem dicendum in ſimilibus caſibus in quæſito expoſitis; Quare ſatis eſt in confeſsione dicere, Deſideravi copulam cum pluribus; (modo ſint ejuſdem generis) Detraxi cuidam familiæ, non explicando numerum perſonarum; Fui occaſio multis peccandi meo malo exemplo; Furatus ſum a quadam communitate, &c., quando ſcilicet hæc peccata unico actu committuntur. Immo in materia de furto ſatis eſt dicere, Furatus ſum rem alienam; quia attenditur ſolum, quod injuſte abſtuleris, non a quo abſtuleris, ut docet Lug. num. 136. juxta communem praxim.

XI. Et probabile etiam eſt ex Dian., fornicantem cum tribus ſatisfacere, ſi dicat in confeſsione, Ter fornicatus ſum, non explicando, num cum eadem, an cum diverſis; quando non datur ratio ſpecialis novi ſcandali.

ARTICULUS VII.

De cauſis excuſantibus ab integritate materiali Confeſſionis.

I. Ex parte pænitentis quænam cauſæ excuſent a materiali integritate Confeſſionis?

II. Quænam vero ex parte Confeſſarii?

III. Num ceſſantibus deinde hiſce cauſis excuſantibus, teneatur pænitens ſtatim integre confiteri?

IV. Non requiritur in confeſſione contritio, quando ex cauſa dimidiatur.

V. Probabilius licitum eſt revelare complicem, quando aliter peccatum exponi non poteſt: ſicut etiam perſonam, quæ eſt objectum proprii peccati.

VI. Qui habet reſervata ſimul, & non reſervata, non poteſt ſine gravi cauſa ſacramentaliter abſolvi a ſolis reſervatis a ſuperiore, & pro aliis ad inferiorem remitti; ſed poteſt a ſuperiore tolli reſervatio, ut integra fiat Inferiori Confeſſio.

VII. Urgente neceſſitate poteſt hic aperiendo reſervata ſimul, & non reſervata Inferiori abſolvi ab his directe, ab illis indirecte, & cum onere; Probabiliter etiam poteſt in hoc caſu aut ſola non reſervata Inferiori aperire, aut cum ſola contritione ad communionem accedere.

VIII. Num poſſit pariter habens venialia, & mortalia a ſimplici Sacerdote abſolvi indirecte a mortalibus, ſi neceſſitas communionis urgeat, & deſit Confeſſor.

IX. Etiamſi reſervata habeant annexam excommunicationem, adhuc poſſunt indirecte ab inferiori abſolvi, tum ſi urgeat neceſſitas communionis, tum ſi aliter diu pænitens carere deberet remedio confeſſionis.

X. Excommunicatio non tollit, quominus in hoc caſu valide conferatur Sacramentum Pænitentiæ, ſupplente Eccleſia juriſdictionem.

I. Diſcutiendum, quænam ſint juſtæ cauſæ excuſantes a materiali integritate, unde poſſimus ſine culpa aliquod peccatum in confeſſione reticere? Certum eſt,

eſt, eas eſſe plures, quarum aliæ ſe tenent ex parte Pœnitentis, aliæ ex parte Confeſſarii.

Ex parte pœnitentis Primo eſt Ignorantia, ſeu oblivio peccatorum commiſſorum, ſive ſit inculpabilis, ſive tantum venialiter culpabilis, eo quod culpa venialis non impedit gratiam, adeoque nec Sacramentum propter hanc ignorantiam, quæ dicitur Ignorantia facti. Addit Suar. etiam excuſare Ignorantiam probabilem juris, ratione cujus prudenter aliquis exiſtimat poſſe licite omittere peccatum aliquod in confeſſione.

Secundo eſt phyſica impotentia, puta, quia mutus, vel balbutiens omnia peccata, & ejus circumſtantias bene explicare non poteſt; vel quia infirmus nimis defatigatur in eadem explicatione, ut bene addunt Bonac., & Henr.

Tertio, Mortis periculum, quando ſcilicet periculum eſt, ne pœnitens inter confitendum moriatur: In quo caſu monet Suar., ut det pœnitens, ſi poſſit, materiam aliquam certam, neceſſariam, & in individuo, ut ſecurius Sacramentum ſuſcipiat.

Quarto Impotentia moralis, quæ habetur, quando prudenter ex confeſſione aliquorum peccatorum timetur grave aliquod damnum vel ſpirituale, vel temporale, vel ipſi pœnitenti, vel proximo: Excuſatur enim in hoc caſu, quia, ut loquitur Bernardus, Sacramentum, quod propter charitatem introductum eſt, non debet contra charitatem exerceri; Unde ſi quis metu prudenti, & cordato timeat, ne Sacerdos peccatum revelet, aut ipſum pœnitentem, vel alium infamet, nec poſſit alium confeſſarium commode adire, a quo hoc malum non timeatur, poterit peccatum, vel circumſtantiam in confeſſione omittere; quamvis cum onere, ut mox dicemus, confitendi illud ceſſante tali cauſa: Et idem dicas, ſi quis vel ſuſtentatus a Confeſſario, vel cohabitans cum illo timeat prudenter, quod ab eo ſit odio graviter habendus, & peſſime tractandus; Etenim hujuſmodi mala ſunt confeſſioni extrinſeca: Non excuſatur tamen, ſi timeat, quod æſtimetur malus a Confeſſario, qui prius probus credebatur; quia malum hoc eſt confeſſioni intrinſecum.

Quinto, ſi ex confeſſione alicujus peccati reveletur ſigillum, non tenetur pœnitens, nec poteſt illud confiteri; quia arctius obligat ſigillum, quam integritas materialis confeſſionis.

II. Ex parte vero confeſſarii habetur excuſatio materialis integritatis. Primo, ſi prudenter ejus mors, aut loquelæ defectus timeatur poſt inceptam confeſſionem, nec poſsit alius Sacerdos advocari. Secundo, ſi detur probabilis timor mortis ex contagio, aut ex alio capite. Tertio, ſi ex ſua fragilitate Confeſſarius probabiliter timeat, ne ſibi, aut etiam pœnitenti cauſa ſit peccandi, diligentius interrogando circa ſpeciem, & numerum peccatorum, præſertim luxuriæ.

III. Certum eſt autem, quod his cauſis deficientibus teneatur pœnitens ex vi divini præcepti in nova confeſſione aperire peccata omiſſa. Et licet Sot., Henr., & alii putent, quamprimum debere ea confiteri; communis tamen ſententia docet, ſatis eſſe, ſi ea ſuo tempore confiteatur. Solum in Trident. præcipitur, quod ſi Sacerdos memor peccati mortalis tantum conteratur, quin poſsit præmittere confeſsionem Miſſæ, quam non poteſt ſine ſcandalo omittere, teneatur quamprimum deinde confiteri: Et Alex. VII. damnat propoſitionem trigeſimam nonam, qua dicebatur, per illam particulam *Quamprimum* intelligi, cum Sacerdos ſuo tempore confitebitur: Sicut etiam trigeſimam octavam, qua dicebatur, mandatum hoc Trident. non eſſe præceptum, ſed conſilium; Quia tamen verbum hoc, *Quamprimum*, ſumendum eſt moraliter, non phyſice, ideo in ejus theſis expoſitione dixi, nonnullos putare, ſatis eſſe, ſi hujuſmodi Sacerdos intra triduum adeat Confeſſarium. Ubi etiam adverti, hanc obligationem a Trident. imponi ſolis Sacerdotibus ſacrificantibus, non vero iis, qui dumtaxat communicant.

IV. Quando vero ob juſtam cauſam peccatum aliquod in confeſsione reticetur, ſatis eſt de illo atteri, quin requiratur contritio; quia tale peccatum in confeſsione perinde ſe habet, ac peccatum oblitum; de peccatis autem oblitis ſatis eſt atteri, eo quod ex Trident. intelliguntur incluſa in ea confeſsione in ordine ad effectum remiſsionis; quamvis non in ordine ad tollendam obligationem illa poſtmodum confitendi. His explicatis, ad præcipua dubia deſcendo.

V. Quæritur primo. Utrum excuſetur pœnitens ab integritate materiali, ne complicem manifeſtet: Verbi gratia, peccavit quis cum ſua matre a confeſſario cognita, debetne circumſtantiam hanc inceſtus explicare?

Re-

Reſpondeo, certum eſſe teneri alium Confeſſarium adire, ſi commode poteſt, ne proximum infamet: expectare etiam tenetur unum, vel alterum diem novum Confeſſarium, ſi forte mox eſt adventurus, quando non urget neceſsitas confeſsionis; quia unuſquiſque tenetur conſulere famæ proximi, quando poteſt ſine ſuo incommodo. Putant tamen aliqui cum Tamburino, poſſe non expectare, nec alium Confeſſarium adire, quando ſpiritualem conſolationem ſentit pœnitens in aperiendis ſuis peccatis alicui Confeſſario amico, vel docto, &c., etiamſi revelanda ſit apud hunc perſona complicis; tum quia multi Doctores cum Reginald., Navar., & aliis putant, non eſſe mortale manifeſtare defectum proximi uni, vel alteri viro prudenti; quare ſi detur aliqua cauſa manifeſtandi confeſsario amico, aut docto perſonam complicis, a fortiori excuſabitur pœnitens etiam a veniali: Tum etiam quia fideles univerſim non ſunt ſoliciti de manifeſtando complice in confeſsione; unde videntur homines in tali caſu ceſsiſſe ſuo juri; Etenim quando quis peccat cum ſocio, bene ſcit, tale peccatum aperiendum eſſe confeſſario, & ideo videtur ſuo juri cedere, & contentus eſſe, ut manifeſtetur in confeſſione: Quamvis contraria ſententia probabilior ſit, & tutior.

Ad quæſitum nunc reſpondeo, Marſil., Bagn., Navar., Valent. apud Fagund. 2. præcepto Eccleſ. lib. 5. cap. 1. putare non poſſe licite complicem in confeſſione explicari. Ratio eſt, quia ex naturali, & divino jure tenemur conſervare illæſam famam proximi: Et ſolum ex jure divino poſitivo tenemur ad integritatem materialem confeſſionis; ergo concurrentibus his juribus, illud fortius ligat, & prævalet.

Sed communior ſententia Suar., Vaſq., Lug., Perez putat licere; Immo addunt, non ſolum id licere, ſed etiam debere complicem explicari, quoties aliter peccatum, aut circumſtantia ſpeciem mutans explicari non poteſt. Ratio eſt, quia ſi tenemur ex inſtitutione Chriſti ſupremi Domini famæ uniuſcujuſque aperire peccata in confeſſione cum infamia propria, a fortiori tenemur cum infamia proximi, quando id opus eſt. Confirmatur primo, quia in judicio forenſi, quoties Judici conſtat de delicto habente complicem, ſtatim judex habet jus interrogandi de complice, & reus tenetur reſpondere; ergo pariter in judicio Sacramentali. Confirmatur ſecundo, quia cum Chriſtus ſupremus Dominus famæ obligarit nos ad integritatem confeſſionis, obligavit pariter nos ad id, quod cum hac integritate connectitur; atqui cum ea connectitur non ſolum manifeſtatio criminum cum propria infamia, ſed etiam aliquando cum infamia proximi; ergo ad hoc nos obligavit, contra quam obligationem a Domino ſupremo famæ ortam nemo jus habet ad famam ſuam.

Ad rationem in contrarium reſpondetur, quod ſicut judex in judicio forenſi non præcipit aliquid contra jus naturæ, quando præcipit reo, ut revelet complicem, & quando præcipit teſti, ut accuſati crimen aperiat; quia ipſum jus naturæ dictat, manifeſtandum eſſe delinquentem in talibus circumſtantiis: Ita in foro Sacramentali jus naturale de conſervanda fama proximi ceſſat obligare pœnitentem; Immo dictat, maxime conſentaneum eſſe ad reverentiam Sacramenti, & ad perfectum judicium in eo formandum, ut integre peccatum aperiatur, & ſic manifeſtetur peccati ſocius, quando ad integritatem confeſſionis eſt opus. Unde fit, ut non dicantur concurrere duo illa jura, videlicet naturale de non infamando proximo, & poſitivum de integritate confeſſionis; Nam ſolum jus poſitivum de integritate confeſſionis obligat, & jus naturale in talibus circumſtantiis non obligat non infamare proximum; ſed ex reverentia debita Sacramento obligat ad integritatem confeſſionis, etiamſi debeat crimen proximi manifeſtari uni confeſſario.

Si tamen ex confeſſione venialium, vel mortalium alias confeſſorum deberet complex infamari graviter apud confeſſarium, cenſeo cum Lug., & Perez, debere pœnitentem a tali confeſſione abſtinere, cum ea ſit libera: Secus vero, ſi peccatum ſit mortale, ac neceſſario confitendum.

Propter eaſdem rationes adductas ad probandam obligationem manifeſtandi complicem, putant Lug., Granad., Tambur., quod teneatur etiam pænitens manifeſtare perſonam, quæ eſt objectum proprii peccati, ſi aliter non poſſit confiteri peccatum ſuum: Verbi gratia, ſi filius dedit venenum matri gravidæ ex pravo concubitu, tenetur manifeſtare matrem, quæ non eſt complex, ſed ſolum objectum proprii peccati. Verum Suar., Fagund., & Perez id negant, quia in judicio ſolus complex, non vero objectum criminis manifeſtari poteſt. Prior tamen ſententia videtur probabilior.

Addit Suar., poſſe pœnitentem tam intra, quam extra confeſſionem dare confeſſario notitiam complicis, etiam non neceſſariam integritati confeſsionis, vel ad petendum conſilium, vel propter aliud emolumentum ſive ſpirituale, ſive temporale, aut proprium aut complicis, aut proximi. Et Lug. advertit, accidere poſſe caſum, in quo confeſſarius obliget pœnitentem ad manifeſtandum complicem, quando ſcilicet ex occultatione complicis graviſſima damna imminerent, quæ pœnitens neque per ſe, neque per alium idoneum præcavere poſſet. Hic tamen caſus eſt rariſſimus; & potius confeſſarius debet ſæpe pœnitentem monere, quando ſine ulla cauſa complicem manifeſtat. Quod ſi pœnitens in confeſſione det confeſſario notitiam complicis, ut illum corrigat, curet notitiam hanc habere extra confeſſionem, ne ſcandalum ſuboriatur.

VI. Quæritur ſecundo, an ſit juſta cauſa dimidiandi confeſſionem, & excuſans ab integritate materiali, quod pœnitens habens caſus reſervatos non poſſit ſuperiorem adire, ut ab iis abſolvatur. Videntur quippe peccata reſervata fruſtra aperiri confeſſario inferiori non habenti poteſtatem in illa.

Reſpondeo, ſine juſta cauſa non ſolum non licere dimidiare confeſſionem, revelando confeſſario inferiori ſolum non reſervata, & deinde ſuperiori reſervata, (quod eſt omnino certum) ſed nec etiam licere illam dimidiare hoc altero modo, ſcilicet confitendo prius ſuperiori reſervata, & deinde inferiori non reſervata, ut communiter docent Doctores contra Alenſ., Bonavent., Navar., Cajet., Tolet.. Et ratio eſt, quia integritas confeſſionis eſt de jure divino, nec poteſt abſque urgenti cauſa in in ea diſpenſari; Quare damnata fuit ab Innoc. XI. propoſitio 59. dicens: *Licet Sacramentaliter abſolvere dimidiate tantum confeſſos, ratione magni concurſus pœnitentium, qualis, verbi gratia, poteſt contingere in die magnæ alicujus feſtivitatis, vel indulgentiæ.* Ex quo colligitur, non dici urgentem cauſam, propter quam in caſu noſtro poſſit dimidiari confeſſio, magnam occupationem ſuperioris, qui non poteſt commode reſervata ſimul, & non reſervata audire; ſic enim pariter Parochus poſſet ratione ſuæ occupationis auditis aliquibus tantum peccatis ſacramentaliter abſolvere.

Dico itaque primo; Urgens, & rationabilis cauſa dimidiandi confeſſionem hoc ſecundo modo, (ſcilicet confitendo ſuperiori ſolum reſervata, & deinde inferiori non reſervata) ex Con., & Lug. videtur eſſe, ſi ſuperiori nullo modo vacaret audire hic, & nunc confeſſionem integram, & pœnitens non poſſet diutius carere abſolutione Sacramentali, vel quia urget neceſſitas communicandi, vel ex alio capite: & præterea requiritur, ut nullus alius confeſſor idoneus adſit, cui poſſit integre confiteri, ſublata jam extra Sacramentum reſervatione, vel cenſura a ſuperiore; qui caſus eſt rariſsimus; ut notavimus quæſt. 3. art. 3. quæſ. 6.. Verum tamen eſt, quod ſi ſuperior auditis ſolum reſervatis Sacramentaliter abſolveret, quamvis peccaret, valide abſolveret; directe quidem a reſervatis, & indirecte ab aliis non confeſſis; unde non teneretur pœnitens amplius confiteri peccata, a quibus fuit directe abſolutus, nt notat Suar. diſp. 31. ſect. 1.

Neque favet pro dimidianda hoc pacto confeſsione Sacramentali ſtylus Curiæ Romanæ, quem adducit Sylveſter, qui fuit in Baſilica Sancti Petri Pœnitentiarius.

Nam ſtylus Curiæ is fuit; ut extraſacramentaliter abſolveretur pœnitens ab excommunicatione Pontifici reſervata, & deinde remitteretur ad Inferiorem pro confeſsione, & abſolutione Sacramentali omnium omnino culparum.

VII. Dico ſecundo; Urgens, & rationabilis cauſa dimidiandi confeſsionem primo modo (ſcilicet confitendo inferiori ſolum non reſervata, cum onere confitendi poſtmodum ſuperiori reſervata) eſt neceſſitas tuendi vitam, vel famam, aut vitandi ſcandalum, aut communicandi, vel ſervandi præceptum confeſſionis; Necnon ex Leand. diſp. 5. quæſt. 58., Suar., Granad., Lopez, ſi longo tempore differenda eſſet confeſſio, etiamſi non obliget præceptum confeſſionis; quia diu privari fructu hujus Sacramenti eſt notabile nocumentum. Ita communius Doctores apud Lug. de Euchar. diſp. 14. num. 98. contra Vaſq., quæſt. 91. art. 3.; qui putat, non licere in his caſibus confeſſionem dimidiare, eo quod careat inferior juriſdictione ſufficienti, ſed debere pœnitentem cum ſola contritione ad communionem accedere, quando opus eſt ad vitandum ſcandalum.

Ratio noſtræ Concluſionis eſt, quia talis Confeſsio non eſt invalida, ut mox conſtabit contra Vaſq., & alios; ergo in dictis caſibus poteſt fieri; cum præſtet accedere ad communionem præmiſſa confeſſione valida

lida

lida ſolorum mortalium non reſervatorum, (imo etiam, ſi hæc deſint, ſolorum venialium, ut ſentit Coninch de Euchar. diſp. 80. num. 20.) quam ſimpliciter non confiteri, & cum ſola contritione ad communionem accedere; Quinimmo cenſeo, pœnitentem ad hujuſmodi confeſsionem teneri; quia ſicut qui ex juſta cauſa poteſt reticere aliquod mortale, tenetur præmittere Communioni Confeſſionem reliquorum mortalium; Ita qui ex defectu juriſdictionis in confeſſario non tenetur in caſu noſtro aperire inferiori peccata reſervata, tenetur aperire mortalia non reſervata, ut præmiſſa illorum Confeſſione ad Communionem accedat.

Adverte tamen, eſſe ſatis communem, & probabilem, imo probabiliorem ſententiam apud Con. diſp. 7. num. 86. docentium in caſu adducto debere Pœnitentem confeſſario inferiori aperire reſervata ſimul, & non reſervata, cum onere confitendi deinde iterum ſuperiori ſola reſervata. Et ratio Con. eſt, tum quia in re, quæ pendet a Chriſti inſtitutione, non eſt a communi ſententia recedendum; tum etiam, quia ſic ſervatur integritas materialis præcepta a Chriſto Domino; nec videtur ſufficiens ratio excuſans ab hac integritate materiali, ne ſcilicet pœnitens ſubeat onus confitendi bis idem peccatum reſervatum; quia non eſt hoc onus tanti momenti, ut poſſit ab integritate præcepta excuſare.

Neque dicas primo cum Vaſq., confeſſionem reſervatorum ſimul, & non reſervatorum factam inferiori non habenti poteſtatem in reſervata non eſſe validam ex defectu juriſdictionis; ergo talis confeſſio numquam eſt licita, & a fortiori nec debita.

Nam negatur antecedens; juriſdictio enim, quam habet inferior in non reſervata, ſatis eſt ad valorem Sacramenti, quando in caſibus adductis pœnitens reſervata ſimul, & non reſervata confitetur: Et ratio eſt, quia hæc eadem juriſdictio ſatis eſſet, ſi peccatum reſervatum eſſet invincibiliter oblitum, vel ſi eſſet dubium, aut ſi eſſet peccatum non reſervatum, ſed ex juſta cauſa omiſſum, ut ipſemet Vaſq. concedit; ergo etiam ſatis eſt, ſi pœnitens reſervata ſimul, & non reſervata confiteatur. Probatur hæc conſequentia, quam Vaſq. negat, quia confeſſio reſervati non minuit poteſtatem, & juriſdictionem in abſolvente, eo modo quo nec oblivio, aut reticentia ejuſdem peccati ex juſta cauſa; ergo ſi peccatum reſervatum valide abſolvitur, licet indirecte, ab inferiore, quando eſt oblitum, aut ex juſta cauſa omiſſum, valide etiam abſolvitur, & indirecte, quando eſt confeſſum in caſu adducto; quia non debet eſſe pejoris conditionis qui peccatum confitetur, ac qui obliviſcitur, aut reticet ex juſta cauſa.

Neque dicas ſecundo; ex Trident. ſeſſ. 14. cap. 7. Sacerdotem inferiorem extra mortis articulum nihil poſſe in caſus reſervatos.

Nam ſicut poteſt inferior reſervata abſolvere indirecte extra mortis articulum, ſi ſint oblita, vel ex juſta cauſa omiſſa; ita ſi ſint confeſſa in caſu concluſionis. Quare Trident. ſolum negat, inferiorem poſſe extra mortis articulum abſolvere a reſervatis directe; non negat tamen indirecte; eo quod per poteſtatem indirectam non perturbatur ordo Eccleſiæ, & conſulitur bono animarum; quia ſemper remanet pœnitens obligatus adire ſuperiorem, & interim gaudet remedio Sacramenti; quod facilius aſſequi poteſt, quam aſſequatur per contritionem, quæ pariter remittendo indirecte reſervata, favet animarum bono, & non perturbat rectam Eccleſiæ gubernationem, eo quod poſt contritionem remanet onus adeundi ſuperiorem pro abſolutione.

Neque dicas tertio; In judicio forenſi non poteſt judex abſolvere reum a delictis, in quæ non habet juriſdictionem, etiamſi habeat juriſdictionem in alia delicta ipſius Rei; ergo neque in judicio Sacramentali.

Nam negatur conſequentia; Et diſparitas eſt, quia judex forenſis non habet poteſtatem abſolvendi indirecte, ſicut illam habet judex in foro Sacramentali; Etenim Confeſſarius abſolvit conferendo gratiam incompoſſibilem cum quovis peccato: ergo ſi habet poteſtatem abſolvendi aliquod peccatum pœnitentis, ac proinde conferendi illi gratiam Sacramentalem, debet pariter habere poteſtatem abſolvendi indirecte ab omnibus aliis peccatis incompoſſibilibus cum gratia collata.

VIII. Neque dicas quarto; Ergo pariter poterit ſimplex Sacerdos abſolvendo directe a venialibus abſolvere indirecte a mortalibus vel oblitis, vel ex juſta cauſa omiſſis, vel etiam confeſſis in ſimili caſu neceſſitatis adducto in concluſione.

Nam Suar. diſp. 31. ſect. 3. concedit

hanc conſequentiam, quando intervenit bona fides pœnitentis: Advertit tamen, non eſſe hoc in uſu Eccleſiæ, ſicut eſt in uſu illud prius; Unde merito diximus, Con. admittere, quod habens ſola venialia cum mortali reſervato poſsit in caſu neceſsitatis abſolvi indirecte a mortali reſervato a confeſſario inferiori, non tamen a ſimplici Sacerdote. Et diſparitas circa hunc Eccleſiæ uſum, quam adducit Suar. eſt; quia Confeſſarius inferior habens juriſdictionem in mortalia non reſervata habet id, quod eſt præcipuum, & quaſi ſubſtantiale in hac poteſtate; Unde nil mirum, ſi poſſet indirecte a reſervatis abſolvere in caſu neceſsitatis. Econtra ſimplex Sacerdos, qui ſolum habet juriſdictionem in venialia, & in mortalia alias confeſſa habet juriſdictionem valde tenuem, & ita non eſt uſu introductum, ut abſolvat indirecte a mortalibus in caſu neceſsitatis, ſed ſolum quod in extrema neceſsitate abſolvat directe ab omnibus.

Ex dictis infertur, quod pœnitens habens reſervata ſimul, & non reſervata primo poſsit inferiori aperire ſolum non reſervata, juxta ſententiam de Lugo, omittendo reſervata, ſi urget neceſsitas communionis, nec liceat ſuperiorem adire: Secundo poſsit juxta communem ſententiam apud Con. confiteri ſimul reſervata, & non reſervata. ut ab iis directe, ab iſtis indirecte abſolvatur: Tertio poſsit juxta ſententiam Vaſq. ſolum conteri, omittendo confeſsionem, & ſic ad communionem, verbi gratia, accedere urgente neceſsitate.

IX. Quæritur tertio; Utrum ſimiliter dimidiare poſsit confeſsionem, urgente neceſſitate, qui habet peccata reſervata; quibus annexa eſt excommunicatio?

Reſpondeo, Sylveſt., Covar., & alios apud Henr. lib. 8. de Euchar. cap. 47. ſect. 3. putare, excommunicatum etiam occultum non poſse extra mortis articulum communicare, nec Sacramentaliter abſolvi a peccatis, etiam urgente ſcandalo, aut infamia. Et ratio, quam adducunt, eſt, quia excommunicatio, tam major, quam minor privat receptione Sacramentorum.

Equidem cum Suar. diſp. 32. ſect. 3., & aliis, communiter exiſtimo, quod habens mortalia non reſervata, & mortalia reſervata, quibus eſt annexa excommunicatio, urgente neceſſitate, verbi gratia, communionis, ſi non liceat adire ſuperiorem pro abſolutione a cenſura, non ſolum poſſit, ut docet Vaſq., cum ſola contritione ad communionem accedere, ſed etiam poſſit (quod negat Vaſq. quæſt. 91. art. 3. putans, excommunicationem etiam invincibiliter ignoratam impedire abſolutionem Sacramentalem) Sacramentaliter abſolvi a peccatis, directe quidem a non reſervatis, & indirecte a reſervatis, quibus eſt annexa excommunicatio; eo prorſus modo, quo diximus de caſibus reſervatis non habentibus cenſuram. Ratio eſt, quia ſi quis poteſt ad vitandum ſcandalum licite communicare juxta communem opinionem, poterit pariter abſolutionem Sacramentalem recipere; non enim videtur congruum, ut velit Eccleſia illum communicare, non præmiſſa confeſſione ſacramentali, quæ ex divino præcepto præmittenda eſt communioni.

Adde, quod quamvis non urgeat neceſſitas communicandi, ſed urgeat ſolum neceſſitas confitendi, vel ob vitandum ſcandalum, vel quia (ut diximus ex Leand. diſp. 1. quæſt. 58. Suar., Granad., & aliis) aliter diu carere deberet pœnitens remedio confeſſionis, quod cenſetur notabile detrimentum, poſſit pariter excommunicatus confiteri, vel dimidiando confeſſionem, juxta ſupradicta ex Lug. de Euchar. diſp. 4. num. 98., vel integre confitendo; ita ut ſolum a non reſervatis abſolvatur directe, & indirecte a reliquis. Et ratio eſt, quia vere poteſt excommunicatus valide abſolvi a peccatis, non præmiſſa abſolutione a cenſura, ſive invincibiliter oblita, ſive ignorata, ſive etiam cognita, urgente neceſsitate; ergo etiam licite poterit in caſu noſtro abſolvi. Antecedens, quod negatur a Vaſq., ſatis clare ſuadetur, quia excommunicatio non reddit ſubjectum incapax gratiæ ſanctificantis, quæ habetur per contritionem, ut eſt indubitatum; neque reddit ſubjectum incapax abſolutionis Sacramentalis; alioquin qui invincibiliter eſt oblitus alicujus cenſuræ, nunquam poſſet in Sacramento pœnitentiæ juſtificari, quia nunquam poſſet abſolutionem Sacramentalem ſuſcipere: Quod quamvis a Vaſq. admittatur, videtur tamen incredibile, & contra naturam cenſuræ, quæ non eſt incompoſsibilis cum gratia juſtificante, & infligitur ab Eccleſia in medicinam; non eſſet autem medicina, ſed pœna rigoroſiſſima, ſi illam ignorans, etiam invincibiliter, cogeretur ab Eccleſia in perpetuum carere abſolutione Sacramentali: Quare

cum

cum excommunicatus intantum non poſſit Sacramenta ſuſcipere, inquantum ab Eccleſia id prohibetur, ceſſante hac prohibitione, vel propter ignorantiam, vel, ut in caſu noſtro, ratione neceſsitatis, conſequenter valide, & licite Sacramentum pænitentiæ in hoc caſu ſuſcipit, non ſecus ac Sacramentum Euchariſtiæ in caſu ſimili.

Confirmatur; quia excommunicatio non tollit, quominus Sacramentum conferatur poſitis omnibus conſtitutivis Sacramenti; ſed in caſu noſtro ponerentur omnia conſtitutiva Sacramenti pœnitentiæ: ergo excommunicatus, in caſu noſtro, valide Sacramentum pœnitentiæ reciperet, non præmiſsa abſolutione a cenſura. Minor probatur, quia ſi quid deeſſet, maxime eſſet juriſdictio Sacerdotis erga talem pœnitentem ligatum cenſura reſervata; Talis autem juriſdictio non deeſſet; quia cum habeat confeſſarius juriſdictionem in non reſervata, non eſt probabile, quod Eccleſia benigniſsima Mater velit tali confeſſario denegare in caſu neceſſitatis juriſdictionem indirectam relate ad peccata, & cenſuras reſervatas.

X. Neque dicas, tam requiri eſsentialiter ad validitatem Sacramenti pœnitentiæ poteſtatem Ordinis in abſolvente, quam poteſtatem juriſdictionis; ſed illa deficiente, etiam invincibiliter, & ex ignorantia, non confertur Sacramentum valide, ut eſt indubitatum: ergo nec valide confertur Sacramentum pœnitentiæ, deficiente poteſtate juriſdictionis; Atqui quoties aliquis habet cenſuram reſervatam, Confeſſarius inferior non habet juriſdictionem erga illum; aliter cenſura non diceretur eſſe reſervata; ergo cenſura in caſu noſtro, etiamſi invincibiliter ignoretur, obſtat validitati Sacramenti.

Nam ex dictis nego minorem ſubſumptam; hoc enim intereſt inter poteſtatem ordinis, & poteſtatem juriſdictionis, quod illa non poſsit ab Eccleſia ſuppleri; hæc vero poſſit; Quare ſi quis non Sacerdos, vel ex opinione probabili, vel ex errore communi, & ad ſummum cum titulo colorato putetur Sacerdos, non per hoc valide abſolvit: Contra vero, ſi careat juriſdictione, ſed ex opinione probabili, vel ex errore communi cum titulo colorato putetur illam habere, profecto juxta communiſsimam opinionem valide abſolvit, ſupplente Eccleſia defectum juriſdictionis, ſeu concedente Pontifice juriſdictionem, ut conſulatur ſaluti Animarum. Idem dicimus in caſu noſtro, quod ſcilicet Eccleſia, quæ prohibet excommunicatis ſuſceptionem Sacramentorum, & conſequenter negat Sacerdotibus juriſdictionem in illos, in caſu neceſsitatis removet hanc prohibitionem ut mater benigniſsima, & confert confeſſariis inferioribus juriſdictionem erga hujuſmodi pœnitentes, ita tamen ut ſolum directe a non reſervatis abſolvantur, & a reliquis tantum indirecte; non ſecus ac omnes dicimus de peccatis oblitis, etiamſi reſervatis, ut ſic conſulatur ſaluti Animarum.

ARTICULUS VIII.

De Confeſſione Moribundi.

I. Abſolvi poteſt moribundus, etiamſi non poſſit ſpeciem ullam peccati explicare; remanet tamen in illo onus iterum confitendi, ſi convaleſcat.

II. Poteſt etiam ſub conditione abſolvi, ſi det ſigna doloris, etiamſi non poſtulet Abſolutionem.

III. Idque verum videtur, etiamſi ſigna ſint dubia.

IV. Prudenter in tali caſu præſumitur, quod ea ſigna ordinentur ad Confeſſionem.

V. Num, & quoties poſſit iterari ſimilis Abſolutio ſub conditione, quando moribundus eſt ſenſibus deſtitutus?

VI. Si abſolutio conferatur ex opinione probabili, quod ſigna illa ad Confeſſionem ordinentur, conferri poteſt abſolute; ſecus vero conferenda eſt ſub conditione ſaltem mente concepta, ſi de eo dubitetur.

I. QUæritur primo, quænam confeſſio exigi debeat a moribundo, qui phyſice non poteſt confiteri integre? ſufficitne, quod dixerit, ſe multa peccata commiſiſſe, ut ſi ſenſibus deſtituatur, poſſit abſolvi?

Reſpondeo, Navarr., Sot., & alios negare; quia non explicatur ſic ſpecies ulla peccati. Sed communiſſime affirmant cum Rituali Romano; quia habetur confeſsio, quæ hic, & nunc haberi poteſt. Adde, etiam extra caſum neceſsitatis ſatis eſſe aliquando confeſsionem peccati in genere, ut valide, & licite conferatur abſolutio; puta quando quis recordatur, ſe peccaſſe mortaliter, & non recordatur ſpeciem peccati, ut docet D. Th., vel ſi ſpeciem peccati ex juſta cauſa non teneatur fateri;

vel ſi ſciat, ſe peccaſſe, neſciat autem, utrum mortaliter, an venialiter, & juxta opinionem Dicaſt. diſp. 9. dub. 9., quam ſupra retulimus, in confeſsione venialium, aut mortalium alias confeſsorum, quæ ſunt materia voluntaria, non eſt opus ſpeciem peccati explicare. Eſto Suar. velit, ſpectata praxi Eccleſiæ, debere explicari aliquam peccati ſpeciem in confeſsione etiam venialium. Cum autem opinio iſta Suar. ſpectet ad valorem Sacramenti, & ſit tutior, ea profecto in praxi ſequenda eſt.

Neque dicas, Trident. cap. 8. exigere ad judicium Sacramentale confeſſionem, per quam dignoſcatur ſtatus pœnitentis; atqui ſi moribundus diceret, ſe multa peccata commiſiſse, non dignoſceretur per hanc confeſſionem ſtatus pœnitentis: ergo talis confeſſio non ſufficit.

Nam cum Lug. reſpondeo, Trident. loqui, quando abſolutio directe, & totaliter confertur, non vero quando indirecte, & cum onere iterum confitendi, ubi opportunitas ſeſe offerat, ut in caſu moribundi.

Neque dicas ſecundo, abſolutionem debere directe terminari ad aliquod peccatum in particulari.

Nam reſpondeo com Suar. ſatis eſſe, ſi directe terminetur ad offenſam Dei ut ſic, ut dicere debent omnes in caſu adducto, quando quis recordatur, ſe peccaſſe mortaliter, & non recordatur ſpeciem peccati.

II. Quæritur ſecundo; An poſſit abſolvi moribundus, ſi pectus tundat; vel dicat Miſerere, &c., aut alia ſigna doloris oſtendat, quin tamen Confeſsionem petat?

Reſpondeo, Suar., Vaſq., Bonac., & alios apud Leand. quæſt. 42. negare; quia hic vere non facit Confeſſionem Sacramentalem; ſed communius cum Laym., Lug. Diana affirmant; quia ſigna hujuſmodi pœnitentiæ data a moribundo præſumi debent directa ad abſolutionem Sacramentalem: Etenim ex communiter contingentibus habetur præſumptio; Communiter autem id contingit; ergo ſic præſumi debet; & ad ſummum tamquam in caſu dubio dari poteſt, atque adeo debet abſolutio ſub conditione ſaltem animo retenta, ſi eſt capax, & diſpoſitus, ut habet Henr. Quod dicendum etiam, ſi moribundus ea ſigna dederit abſente confeſſario, aut neſciens præſentiam illius; quia præſumitur in eo articulo velle remedium optimum, quod poteſt habere, atque adeo petere abſolutionem, ſi forte ſtatim ſit affuturus Confeſſarius.

III. Confirmatur, quia ex Laym. lib. 5. tract. 6. cap. 8., Joanne Sancio, Dian., poteſt ſub conditione conferri abſolutio, quoties dubitatur, num ſigna pœnitentiæ edita a moribundo oriantur ex dolore peccatorum, an vero ex anguſtia, & mœrore naturali morbi: Præſertim quia communiter contingit, Chriſtianos, etiamſi male vixerint, velle in mortis articulo abſolutionem, ut ſalventur; & ideo præſumi poteſt, ea ſigna ordinari ad abſolutionem petendam; ergo a fortiori idem dicendum, quando in caſu noſtro non dubitatur, utrum ea ſigna veri doloris exhibita a moribundo ordinentur ad claves.

Ex quo patet, hoc non eſſe contra decretum Clem. VIII. prohibentis dare abſolutionem abſenti. Nam (ut omittam, quod Clemens VIII. interrogatus a Cardinali Bellarmino reſponderit, ſe in eo decreto non comprehendiſſe caſum moribundi, qui in abſentia Confeſſarii petiit confeſſionem) certe in caſu noſtro vere pænitens eſt præſens confeſſario, & vere confeſſionem, quam poteſt facere, facit præſente illo; nam, ut diximus, quamvis ea ſigna ſint dubia, utrum ſint veri doloris, & utrum ſint ordinata ad claves, tamen quia præſumi debet, ea fieri a quolibet Chriſtiano in articulo mortis ad petendam abſolutionem, cum hoc communiter contingat; ideo non prohibetur hujuſmodi abſolutio ſub conditione a decreto Clemen. VIII.; Et opinionem hanc ſuſtinent Homobonus, Molfeſ., & alii apud Dian. part. 3. tract. 3. reſol. 8., Et probabilem illam cenſet Tambur. in Methodo Confeſſionis lib. 2. cap. 11. §. 1. n. 11.: Et quia ea eſt probabilis ſaltem ab extrinſeco, ideo unuſquiſque ex charitate tenetur illam ſequi, ut conſulat ſaluti moribundi, prout docent Leand. quæſt. 47., Caram., & alii contra Dian. part. 1. tract. 6. quæſt. 20.

IV Neque dicas primo, prohiberi in noſtris ſcholis propoſitionem illam quæ dicit, *Moribundus, etiamſi nullum ſignum det, aut dederit contritionis, adeo ut Sacerdos nec ſciat, nec prudenter putet præceſſiſſe ſenſibilem aliquam Confeſſionem, abſolvi poteſt:* ſed in caſibus adductis non poteſt Sacerdos prudenter putare, quod illa ſigna ſenſibilia ſint ſenſibilis aliqua confeſsio; cum

cum ſolum hoc ſit poſsibile, non probabile: ergo in caſibus adductis non poteſt moribundus abſolvi. Quod ex eo etiam patet, quia non poteſt conferri Baptiſmus Turcæ moribundo, qui nullum ſignum det, quo prudenter putari poſsit, quod petat baptiſmum, etiamſi pectus tundat, &c. ergo nec Chriſtiano dari poteſt in ſimili caſu abſolutio.

Nam, ut diximus, in caſibus adductis prudenter putari poteſt, quod Chriſtianus ea ſigna det in ordine ad confeſsionem, eo quod communiter id contingat; unde non ſolum eſt poſſibile, ſed etiam ſæpe probabile; aut ſaltem dubium de eo eſſet prudens: Contra vero in caſu Turcæ moribundi; non enim contingere communiter ſolet, ut Turca moriens velit baptiſmum: ergo quamvis pectus tundat, non poteſt illi baptiſmus conferri, ne ſub conditione quidem; quia non ſatis eſt, quod petitio baptiſmi ſit poſsibilis, ſed debet eſſe probabilis, aut prudenter dubia, ut poſſit licite cum debita reverentia baptiſmus conferri: quod certe haberetur in Catechumeno moribundo.

Neque dicas ſecundo; Rituale Romanum, & Concilia exigunt teſtimonium fide dignum, quod moribundus confeſſionem petierit, ut poſſit abſolvi; ergo non ſatis eſt præſumere, quod ſigna doloris dubia, quæ dantur a moribundo, ordinentur ad claves, atque adeo non poteſt abſolvi.

Nam contra eſt; quia vita anteacta veri Chriſtiani, etiamſi non inculpata, eſt ſufficiens teſtimonium, quod iſte in articulo mortis velit confeſſionem. Quibus adde cum Leand., quod ſi in articulo mortis miniſtrari poſſunt moribundo deſtituto ſenſibus Sacramenta Euchariſtiæ, & Extremæ Unctionis, quia ſatis eſt ad ea recipienda, quod per Chriſtianam vitam, quam duxit, oſtenderit implicite voluntatem recipiendi ea Sacramenta in articulo mortis, quare etiam in articulo mortis non poterit eidem dari abſolutio, quam implicite eodem modo petiit per Chriſtianam vitam; cum ex Rituali adducto poſſit dari abſolutio moribundo, de quo conſtat voluiſſe confiteri?

Neque dicas tertio, communiter contingit, ut qui repentino aliquo caſu ſtatim deſtituitur ſenſibus, nihil cogitet de Confeſſione, aut de altera vita; ergo cum non poſſit prudenter putari in tali caſu, quod præceſſerit aliqua ſenſibilis confeſſio, non poteſt abſolutio conferri, etiamſi per Chriſtianam vitam implicite abſolutionem petierit pro mortis articulo.

Nam primo falſum eſt, quod communiter non contingat, eos, qui in extremo vitæ agone laborant, ne per modicum quidem tempus mentis compotes eſſe, unde abſolutionem petant iis ſenſibilibus ſignis, quæ poſſunt tunc dare. Secundo, in extrema neceſſitate Sacramentum ad ſalutem neceſſarium conferri poteſt cum materia dubia, deficiente materia certa; Exempli gratia, poteſt in articulo mortis dari puero abſolutio, quando dubitatur, an habeat uſum rationis, an vere peccaverit mortaliter; ergo cum dubitari pariter prudenter poſſit, an in extremo vitæ, qui verus fidelis fuit, etiamſi morum peſſimorum, per aliquod temporis ſpatium mentis compos fuerit, & confeſſionem petierit; quare non poteſt illi ſub conditione conferri abſolutio? Cum præſertim in hac opinione ſint Homobonus, Lezana, Averſa, Molfeſius, Fauſtus, Naldus, Baldellus, & alii plurimi apud Pelliz. tract. 8. cap. 3. ſect. 2. num. 114., qui teſtatur Suarium doctrinam hanc & docuiſſe, & in praxim deduxiſſe, ut videre eſt apud Dian. part. 9. tract. 60. reſol. 20., & Leand. diſp. 5. quæſt. 46.

V. Quod diximus de abſolutione primo conferenda, dicendum pariter de abſolutione iteranda eidem moribundo. Certum enim eſt, non poſſe iterari formam abſolutoriam, non iterata materia proxima, ſeu dolore, & confeſſione peccatorum. Tunc itaque poteſt iterari moribundo abſolutio, quando prudenter dubitari poteſt, quod dolorem, & ſenſibilem confeſſionem iterarit.

VI. Quæritur tertio, Utrum in his caſibus abſolutio poſſit dari abſolute, an dari debeat ſub conditione?

Reſpondeo, Suar., & Bonac. velle, quod ſub conditione ſaltem mente concepta proferatur abſolutio; Vaſqu. vero, Dian., Lug., quod abſolute; Sed videtur diſtinguendum; Nam ſi abſolvitur moribundus ex opinione probabili, poteſt dari abſolute, quia ratio probabilis ſatis eſt ad prudenter operandum: Contra vero, ſi abſolvitur ſub dubio, dari debet conditionate: ſicut ſi abſolvatur puer, de quo dubitatur, an habeat uſum rationis.

ARTICULUS IX.

Quando, & quomodo repetenda ſit Confeſſio?

I. Confeſſio, ſive fuerit invalida ex parte Pœnitentis, ſive ex parte Confeſſarii, repetenda eſt.

II. Num ſingula mortalia diſtincte recolenda ſint, quando repetitur confeſſio invalida?

III. Quid ſi confeſſarius excommunicatione innodatus abſolverit?

IV. Quid ſi abſolverit a reſervatis carens facultate abſolvendi ab illis?

V. Si dubites prudenter, quod ille ſemidormiens aliquod mortale audierit, teneris illud repetere.

VI. Si certum ſit, Confeſſarium plures Confeſſiones ſemidormiendo audiviſſe, & dubites, an ſic audiverit tuam, non teneris illam repetere, ſi non prudenter de hoc dubites.

VII. Si ſcias, Parochum pluries ſine intentione debita Baptiſmum contuliſſe, quid tibi faciendum, ſi dubites, an tali pacto fueris baptizatus?

I. QUæritur primo; Quando confeſſio ſit repetenda?

Reſpondeo, Confeſſionem mortalium repetendam, quotieſcumque fuit invalida. Poteſt autem eſſe invalida tum ex parte pœnitentis, tum ex parte confeſſarii. Ex parte pœnitentis eſt invalida, ſi deſit legitimus dolor, ſemper autem legitimus dolor deeſt, quando pœnitens in ipſa confeſſione peccatum grave aliquod committit, puta ſi ſciens, & volens omittat integritatem materialem, ad quam tenetur; vel ſi omittat peccatum, cujus non recordatur ex defectu examinis graviter culpabili; ſi confiteatur ob finem mortaliter malum, ver. grat. ad furandum; ſi graviter mentiatur circa mortalia; ſi ſponte quæſierit confeſſarium indoctum, vel ſurdaſtrum, vel ſemidormientem, qui neſciat inter mortale, & veniale diſcernere; Præterea ſi memor excommunicationis ſive majoris, ſive minoris malitioſe illam reticeat; Etenim quamvis exiſtimem cum communiori ſententia contra Vaſq., quod excommunicatio invincibiliter ignorata non impediat abſolutionem a peccatis; At ſi conſulto reticeatur ſine cauſa excuſante, procul dubio impedit Sacramentum propter peccatum, quod committitur in reticendo.

Ex parte Confeſſarii eſt invalida confeſſio ex defectu vel Ordinis, vel Juriſdictionis; vel ſi omittat abſolvere; aut non habeat intentionem abſolvendi; vel ſi non intellexit mortalia propter ſomnum, vel inadvertentiam; vel quia non habet ſufficientem ſcientiam ea diſcernendi; Quamvis non ſit neceſſe de omnibus poſſe certo diſcernere, num ſit mortale, an veniale, ut dicemus, cum de Scientia Confeſſarii.

II. Quæritur ſecundo; Quomodo repetenda ſit confeſſio invalida?

Reſpondeo primo, ſi confeſſio fuit invalida ex defectu pœnitentis, debet hic confiteri ſuum ſacrilegium, quando defectus fuit voluntarius, & accuſare ſe iterum de omnibus mortalibus in ea confeſſione confeſſis in confuſo, dummodo eorum confuſam cognitionem retineat confeſſarius; Aliter debet diſtincte iterum ea repetere, ut communiter docent Doctores contra Granad., & Dian. part. 5. tract. 14. reſol. 51., qui docent, ſatis eſſe ſe accuſare in genere de peccatis in ea confeſſione confeſſis, eſto confeſſarius ne confuſe quidem illorum recordetur. Quod ſi pœnitens poſt multum tempus recordetur alicujus defectus in confeſſione commiſſi, debet etiam repetere confeſſiones intermedias, & numerum ſacrilegiorum, ſi ex verecundia, vel culpabili ignorantia omiſerit in iis confiteri ſacrilegium, & peccata illius confeſſionis defectuoſæ: Si vero bona fide fecerit confeſſiones intermedias, non tenetur eas repetere.

Secundo, ſi confeſſio fuit invalida ex defectu confeſſarii, tenetur proportionali modo confeſſionem repetere; non debent enim repeti confeſſiones validæ intermediæ bona fide factæ.

Tertio, ſi confeſſarius abſolvit reſervata ſimul, & non reſervata, & deinde advertit pœnitens, illum non habuiſſe juriſdictionem in reſervata, hæc tantum debet repetere, quia reſpectu non reſervatorum habuit jam confeſſarius juriſdictionem, & directe illa valide abſolvit. Nam, ut conſtat ex regula Juris, *Utile per inutile non vitiatur.*

III. Quarto, ſi confeſſarius ſit excommunicatus, & ſciat ſuam excommunicationem, ſed ex errore publico putetur non eſſe excommunicatus, ejus abſolutio eſt valida; quia eſt probabile ſuppleri defectum juriſdictionis ab Eccleſia, quando error eſt publicus, præſertim ſi adſit titulus co-

coloratus ; (verbi gratia , ſi putetur eſſe Parochus, quamvis non ſit) unde confeſſio non eſt repetenda ; ſecus vero , ſi ex errore privato bona fide confitearis tali confeſſario excommunicato.

IV. Idem dicas relate ad reſervata ; Nam ſi ex errore tantum privato bona fide confitearis confeſſario , quem putas habere juriſdictionem in reſervata , cum revera non habeat, teneris deinde iterum confiteri reſervata : Contra vero , ſi ex opinione probabili, aut ex errore publico cum titulo colorato putetur confeſſarius habere juriſdictionem in reſervata, etiamſi non habeat , valide abſolvit a reſervatis, ſupplente Eccleſia defectum juriſdictionis.

V. Quinto, ſi confeſſarius ſemidormiens peccatum mortale non audivit , (de quo vel ex levi pœnitentia , quæ injungitur , vel ex alio capite prudenter dubitari poteſt) tunc teneris clarius aperire peccatum tuum , ut poſſit de illo aptum judicium formari ; ſi vero prudenter dubites, quod ex multis peccatis confeſſis aliqua tantum non plene audierit confeſſarius , neſcias tamen, quænam ea ſint, tunc non oportet repetere totam confeſſionem, ſed ſatis eſt confiteri illa peccata in communi , dicendo verbi gratia , Scio , vel dubito, an Confeſſarius aliqua peccata audierit, neſcio tamen, quænam fuerint: Et deinde addendo , confiteri ſolebam eo tempore has vel illas ſpecies peccatorum : Sicut qui ſcit ſe commiſiſſe aliquod mortale, & non recordatur, quale fuerit, tenetur ſolum illud in genere confiteri.

VI. Quod ſi ſcias , confeſſarium plurimas confeſſiones excipientem aliquando obdormiſſe , & non prudenter dubites , quod dormierit, dum audiret tuam , non teneris illam repetere ; ſicut, ſi ſcires Parochum, a quo baptizatus es , aliquando in ebrietate , vel ſine intentione aliquos baptizaſſe , cum non poſſis niſi valde remote, ac leviter dubitare, quod in tanta baptizatorum multitudine tu fueris unus ex illis , cui non ſit valide collatus baptiſmus, non teneris , nec poteris iterum baptiſmum ſuſcipere , cum periculum de carentia baptiſmi ſupponatur valde remotum : & in tali caſu ſi forte non eſſes baptizatus , ſatis eſſet ad ſalutem baptiſmus flaminis , qui habetur per actum amoris Dei ſuper omnia , ad quem conari tenereris.

VII. Advertit tamen de Lugo, & Tambur. , quod ſi ſcires , unum ex decem , vel viginti hominibus tantum non eſſe baptizatum , & tu eſses unus ex illis decem, vel viginti, tenereris baptiſmum ſuſcipere ſub conditione ; quia in tam parva multitudine baptizatorum dubium eſset prudens. Immo cum indubitatum ſit , reliqua Sacramenta invalide ſuſcipi , non ſuſcepto prius Baptiſmo fluminis , ſi certum eſset unum ex quinquaginta , aut amplius non fuiſse baptizatum , omnes illos obligarem ad iterato ſuſcipiendum baptiſmum ſub conditione. Sufficit enim quodvis leve dubium, non tamen leviſſimum ad hoc Sacramentum ſub conditione iterandum , ob ingentia damna, quæ ex ejus carentia proveniunt.

QUÆSTIO VI.

De Satisfactione.

Diximus , materiam proximam Sacramenti pœnitentiæ conſtitui non ſolum ex dolore , & confeſſione , ſed etiam ex ſatisfactione . Hanc autem , prout eſt in executione , eſſe partem integralem non videtur dubium , cum poſſit haberi eſſentialiter conſtitutum Sacramentum , antequam ſatisfactio ponatur ; Utrum autem ſatisfactio , prout eſt in propoſito , ſeu propoſitum ponendi ſatisfactionem ſit pars eſſentialis ? Diſſentiunt Theologi ; Et videtur probabile , quod ſic , quia , ut infra dicemus , qui habet animum ſuſcipiendi hoc Sacramentum , debet habere propoſitum adimplendi pœnitentiam injungendam.

Supra etiam diximus quæſt. 1. art. 1. ex D. Th. , ſatisfactionem , ſive ſit in propoſito , ſive in executione , conferre ex opere operato non ſolum remiſſionem pœnæ , ſed probabiliter etiam augmentum gratiæ habitualis ; Tum

quia

quia operatur, ut pars Sacramenti, cujus proprium eſt conferre gratiam habitualem; tum etiam quia Sacramentum pænitentiæ inſtitutum eſt non ſolum per modum judicii, ſed etiam per modum medicinæ; ergo ſatisfactio, quæ, prout eſt a judice, cauſat remiſſionem poenæ temporalis, prout eſt a medico, debet animam ægram reficere, & ſic cauſare aliquem gradum gratiæ, a quo anima curetur, & reficiatur; Necnon conferre jus ad auxilia aliqua in ordine ad præſervandum homines a peccatis, & ad peccata emendanda: Quamvis hos effectus non habeat ſatisfactio, ſi in ſtatu peccati mortalis ponatur, ut patet; niſi tamen ſublato obice, ut putat Suar. ſect. 8. Con., Fagund., aliique.

Communiter Doctores cenſent, non eſſe mortale ponere ſatisfactionem ſacramentalem in ſtatu peccati mortalis; tum quia dubium eſt, An ſatisfactio cauſet ex opere operato gratiam; tum etiam quia, quamvis ſit mortale ponere obicem gratiæ primo producendæ, non videtur tamen mortale ponere obicem augmento gratiæ, ut docent Ledeſm., Delacrux. Utrum autem ſit ſaltem veniale implere pœnitentiam in ſtatu peccati mortalis? De Lugo negat; alii affirmant. Certum tamen eſt, per eam ſatisfieri obligationi; non ſecus ac qui ob malum finem jejunat, ſatisfacit obligationi jejunii, ut bene notat Vaſq.; quia univerſim non eſt obligatio implendi præcepta in ſtatu gratiæ, & ſatisfactio adhuc in ſtatu peccati poſita habet ſuum effectum principalem, qui eſt punire hic delicta, & reddere difficiliorem relapſum, ut docet Trident. ſeſſ. 14. cap. 8.

His explicatis, Quæremus primo nonnulla, quæ pertinent ad confeſſarium imponentem ſatisfactionem, ſeu pœnitentiam: Secundo, quæ pertinent ad pœnitentem in ordine ad injunctam ſatisfactionem: Tertio de Commutatione pœnitentiæ. Et quia ſatisfacere poſſumus pro peccatis non ſolum ſolvendo pœnitentiam a Confeſſario injunctam, ſed etiam lucrando indulgentias, ideo de his, ac de ſuffragiis in calce hujus tractatus, prout per tempus licebit, agemus.

ARTICULUS I.

De Pœnitentia a Confeſsario injungenda.

I. Quibus de cauſis poſſit Confeſſarius aut nullam, aut levem pœnitentiam injungere?
II. Num poſſit pœnitentia ſolum ſub conſilio injungi?
III. Pœnitentia gravis pro venialibus impoſita ſub gravine, an ſub levi executioni mandanda eſt?
IV. Injungi pro pœnitentia poſſunt etiam actus interni, ac opera præcepta, necnon opus pro defunctis, aut per alium ponendum.
V. Num poſſit poſt abſolutionem Pœnitentia imponi?

I. QUæritur primo, An teneatur ſemper Confeſſarius pœnitentiam injungere?

Reſpondeo, per ſe loquendo teneri, etſi per accidens aliquando non teneatur. Probatur, quia Trident. hæc habet ſeſſ. 14. cap. 8.: *Debent primo Sacerdotes Domini, quantum ſpiritus, & prudentia ſuggeſſerit, pro qualitate criminum, & pœnitentium facultate ſalutares, & convenientes ſatisfactiones injungere; Ne ſi forte peccatis conniveant, & indulgentius cum pœnitentibus agant, leviſſima quædam opera pro graviſſimis delictis injungendo, alienorum peccatorum participes efficiantur.* Quare ex Trident. conſtat debere Confeſſarium pœnitentiam injungere. Quod probatur ſecundo ratione, quia ſatisfactio eſt pars Sacramenti, ut eſt de fide; ſed Sacerdos tenetur facere, quantum eſt in ſe, ut Sacramentum non ſolum ſubſtantialiter, ſed etiam integre fiat, nec fit integre, ſi deficiat ſatisfactio, quæ eſt pars integralis: ergo tenetur ex parte ſua ſatisfactionem imponere. Tenetur autem ad id ſub gravi; quandoquidem etiam in judiciis humanis defectus pœnitentiæ eſt gravis defectus, quoties ſcilicet punitio vel eſſet nulla, vel valde minor delicto. Putat tamen optime de Lugo, quod ſicut ſi pœnitens leviſſimam pœnitentiam non impleret, peccaret tantum venialiter; ita Confeſſarius ſolum venialiter peccaret, ſi pro

pro venialibus, vel pro mortalibus ſæpe confeſſis leviſſimam pœnitentiam, quam deberet injungere, non injungeret; idque propter levitatem materiæ.

Aliquando tamen per accidens non tenetur Confeſſarius pœnitentiam injungere. Primo, verbi gratia, ſi penitens ſit morti proximus, nec ullam poſſit penitentiam implere, nec acceptare; ſi enim poſſet ſaltem vel tundere pectus, vel invocare Sanctiſſima nomina, Jeſus, Maria, hoc ſatis eſſet.

Secundo, ſi Confeſſarius ex ipſamet confeſſione, ex materia, & ſignis a penitente exhibitis prudenter colligat, ipſum jam ſatisfeciſſe abunde pro ſuis peccatis, puta ſi quis confiteretur peccata leviſſima cum contritione maxima, & poſt graves penas ab ipſo in ſatisfactionem oblatas; In his enim caſibus æquitas Judicis poſtulat, ut qui jam adæquate ſatisfecit, ad ulteriorem penam non obligetur; Præterquamquod ceſſat finis ſatisfactionis injungendæ. Neque dicas, quod in tali caſu Sacramentum careret parte integrali. Nam hoc eſt falſum; quia in tali caſu ipſamet confeſſio facta cum tali dolore continet etiam ſatisfactionem; Etenim ipſe dolor eſt quædam pœna peccati voluntaria, atque adeo ipſe dolor continet aliqualem ſatisfactionem; unde Sacramentum non careret parte ſua integrali: Non nego tamen, conſultius eſſe leviſſimam aliquam penitentiam in ſimilibus caſibus injungere.

Tertio ex Fagund., & Tamb., quando ſcrupuloſus ſæpius intra horam redit ad Confeſſionale cum iiſdem fere culpis, ut ſæpe abſolvatur, poteſt relinqui impoſitio novæ penitentiæ, quia ſupponitur ſatis impoſita in præcedentibus.

Quarto, quando Confeſſor prævidet fore, ut penitens non ſit executurus penitentiam gravem, ſatius eſt modicam injungere, indicando illi, quanto majorem in altera, & in hac vita mereatur: Etenim olim pro quovis mortali publico in foro externo ſaltem ſeptennii, pena ex uſu Eccleſiæ injungebatur; & in altera mortale meretur penam æternam: Cum autem Sacramentum penitentiæ debeat eſſe medicina, attendenda eſt fragilitas penitentis, & illæ penitentiæ injungi debent, quæ deſerviunt ad curationem; Cæteroqui facile accidet, ut, impoſita gravi penitentia, penitens vel illam non impleat, vel confeſſionem deinceps fugiat, vel Confeſſarios quærat ineptos, qui eum curare neſciant. Quare, ut bene notat de Lugo diſp. 25. ſect. 5. num. 60., in dubio inclinandum eſt in partem benigniorem, in qua minus eſt periculi; & ſuppleatur, ſi commode poſſit, defectus penitentiæ uſu indulgentiarum, qui vel conſulatur, vel imponatur. Ex D. Th. enim in 4. diſput. 17. debet eſſe confeſſor dulcis, affabilis, ſuavis, prudens, diſcretus, pius, atque benignus.

Et Suar. advertit, in hoc Sacramento ſpectandam eſſe magis ſalutem penitentis, & ejus emendationem, quam ſatisfactionem pro culpa: Unde ex Con., & Henr., ſi penitens dicat, ſe non poſſe exequi penitentiam aliquam mediocrem, ſed velle exequi parvam, Confeſſarius poteſt acquieſcere; quia medicus ſolet remiſſius agere cum ægro, qui non poteſt ferre rigorem medicaminum. Et quamvis debeat illum monere de gravitate penæ, quam meretur, non tamen ita ut in nimiam dejectionem, & diffidentiam incidat; prout advertit Polancus. Et ratio horum omnium eſt, quia niſi penitens curetur, actum eſt jam de ejus ſalute: Contra vero, niſi ſatisfaciat in hac vita, poterit in altera ſatisfacere, & ſalvari; ergo emendatio potius penitentis attendenda eſt, quam ſatisfactio.

Quinto, quando quis lucratus eſt indulgentiam plenariam, poterit dimitti ſine penitentia ſatisfactoria; eſto non debeat dimitti ſine penitentia medicinali, ſi ea indigeat; Ita Lug., Gran., & alii contra Valent., Marchant., Averſ. apud Dian. part. 9. tract. 6. reſol. 36.: Et ratio eſt, quia per indulgentiam plenariam adæquate ſatisfit debito penæ; Unde Bonifac. VIII., ut refert Gloſſa apud Tambur., nolebat injungi penitentiam iis, qui Jubilæum anni ſancti lucrabantur. Et D. Th. in 4. diſt. 20. quæſt. 1. art. 3. docet, eſſe de conſilio penitentiam ſatisfactoriam implere, quando quis plenariam indulgentiam lucratur. Immo Lug. diſp. 27. ſect. 2. num. 24. putat, eum, qui lucratur indulgentiam plenariam non obligari ad penitentiam, etiamſi detur in medicinam, quia medicus non præcipit, ſed ſuadet remedium, & ſolus judex præcipit penam; Quare ſi non tenetur penitens ratione indulgentiæ ad penam, quæ præcipitur, nec tenebitur ad medicinam, quæ ſolum ſuadetur; niſi forte aliquando ad illam obligetur jure naturali, ne facile relabatur. Equidem tamen cenſeo, penitentem ad implendam pe-

penam medicinalem omnino teneri ; quia in hoc Sacramento Medicus ex poteſtate clavium penam medicinalem non ſuadet tantum, ſed etiam præcipit, ut executioni mandetur.

II. Quæritur ſecundo ; Num penitentia injungenda ſit ſub præcepto ; an poſſit etiam ſub conſilio?

Reſpondeo cum Lug., Vaſq., Con., & aliis contra nonnullos cum Fagund. debere univerſim injungi per modum præcepti: Quamvis probabile etiam ſit, poſſe aliquando ſaltem partem aliquam Pœnitentię injungi per modum conſilii, dicendo, ſi vis relaxationem pœnæ ex opere operato facias hoc, aut illud: Et probabile etiam eſt ex Suar., Medin., Tambur., Dian. part. 4. tract. 4. reſol. 82., contra Vaſq., poſſe aliquando pœnitentiam gravem pro peccatis gravibus imponi, obligando pœnitentem ad illam ſub veniali.

III. Præterea juxta multos Auctores a Tambur. laudatos probabile eſt, ad pœnitentiam gravem impoſitam pro venialibus, vel pro mortalibus alias rite confeſſis de facto obligari pœnitentem tantum ſub levi: ſed probabilius eſt ex Suar., & Laym. apud Dian. part. 3. tract. 4. reſol. 136. pœnitentiam gravem univerſim imponi, & debere imponi ſub obligatione gravi ; non quidem quia cæteroqui deficeret Sacramenti pars integralis ; (nam ſic ne levis quidem pœnitentia omitti poſſet ſine culpa gravi, quod nemo dixerit) ſed ratio eſt, tum quia confeſſarius imponit pœnam ut judex : Sic autem ſemper pœnam imponit obligando, & coarctando reum : Tum etiam quia Confeſſarius imponit pœnam, ut puniat peccata; qui autem ſuadet, & non præcipit, non punit ipſe, ſed hortatur alium, ut ipſe ſe puniat; Unde Trident. dicit, pœnitentiam imponi ex poteſtate clavium, quæ non ſolum eſt poteſtas ſolvendi, ſed etiam ligandi, ſeu obligandi ; atque adeo obligari debet pœnitens ad pœnitentiam.

Ex dictis infertur, quamvis ex auctoritate D. Thom. probabile ſit per illa verba, quæ profert Confeſſarius, *Quicquid boni feceris, & mali patienter ſuſtinueris*, elevari poſſe ad ſatisfaciendum ex opere operato omnia opera bona, & mala pœnæ tolerata a pœnitente, non excuſari tamen Confeſſarium ab imponendis gravibus pœnitentiis pro gravibus culpis ; quod bene advertit Lug. diſp. 25. ſect. 4. ; tum quia fruſtra tam gravibus verbis locutum eſſet Trident. de impoſitione pœnitentiæ, ſi vi illorum verborum, quæ in omni fere confeſſione apponuntur, ceſſaret ea obligatio ; tum etiam quia probabilius eſt, quod virtute clavium non eleventur opera pœnitentis ad ſatisfaciendum pro peccatis per illa verba deprecatoria, cum ad nihil obligent pœnitentem ; Nam virtus clavium tunc elevat, cum ligat; ergo ſi illa verba ad nihil obligant, nec elevant.

IV. Quæritur tertio ; Quænam opera pro pœnitentia injungi poſſint?

Reſpondeo, quodcumque opus bonum ; quia quodcumque eſt de ſe ſatisfactorium.

Primo itaque imponi poteſt opus internum, ut docent Con., & Hurt. contra Mærat., & alios apud Dian. part. 4. tract. 4. reſol. 24.; ſufficit enim, ut opus internum fiat ſenſibile per externam impoſitionem, & acceptationem, ut poſſit eſſe pars Sacramenti ſenſibilis.

Secundo, opera alias præcepta ; ut audire ſacrum die feſto, jejunare in Quadrageſima, vel aliud opus præſtare, ad quod ex voto, verbi gratia, pœnitens tenetur; ut communiter docent Doctores cum Suar., Laym., Vaſq. contra Nugn., qui putat id eſſe mortale, ſi confeſſio ſit de mortalibus. Ratio doctrinæ eſt, quia cum per hujuſmodi opera ſatisfaciamus ex opere operantis, nulla eſt ratio, cur virtute clavium non poſſint elevari ad ſatisfaciendum ex opere operato. Imo cum doceat Trident. ſeſſ. 14. cap. 9. mala, quæ patimur neceſſario, ut paupertatem, ægritudines, &c., poſſe eſſe ſatisfactoria ex opere operantis, ſi voluntarie a Deo ſuſcipiantur, & patienter tolerentur ; hinc ſequitur, poſſe ſpontaneam tolerantiam hujuſmodi pœnarum injungi pro pœnitentia ; Ita ut non ſolum ſatisfaciamus per actus internos, quibus patienter hujuſmodi mala toleramus, ſed etiam, (ut docent Suar., Lug. ex D. Th. in 4. quæſt. 1. art. 4.) per illa flagella extrinſecus inflicta ; cum hoc ex Trident. ſit maximum divini amoris erga nos argumentum. Unde ſit, ut quamvis decurſu temporis pœnitens non toleret cum patientia hujuſmodi flagella, (ut ægrotus, aut qui in triremibus verſatur) adhuc ſatisfaciat per illam acceptationem hujuſmodi flagellorum, quam habuit acceptando ſponte pœnitentiam injunctam.

Advertendum tamen, convenientius eſſe, ut opera cæteroqui indebita pro pœnitentia imponantur ; quia quod non habet novum gravamen non videtur habe-

re

re rationem punitionis; Imo ex Suar. diſp. 38. ſect. 6., quoties confeſſarius opus aliquod injungit, cenſetur, niſi aliter ſe explicet, injungere opus cæteroqui indebitum. Unde ſi quis craſtina tenetur ex voto jejunare, & habuit pro pœnitentia jejunium, non ſatisfacit applicando jejunium craſtinum. Quod ſi imponatur jejunium ſingulis ſabbatis unius anni, quamvis ſabbatis, verbi gratia, quatuor temporum, & quadrageſimæ teneatur jejunare, in tali caſu hæc, & non alia jejunia debent poni pro pœnitentia; & ſi ea omittantur, peccabitur ex duplici titulo in confeſſione aperiendo, ut notat Lug. diſp. 25. num. 67.

Tertio, ex Lug., Dian. part. 3. tract. 4. reſol. 54. contra Vegam, & Sanc. diſp. 27. poteſt injungi opus pro defunctis applicandum, tam ſecundum impetrationem, quam ſecundum ſatisfactionem: Tum quia ipſa voluntas applicandi opus pro defunctis eſt ſatisfactiva pro pœnitente: Tum etiam, quia etiamſi applicetur pro defunctis ipſa voluntas applicandi illis opus injunctum, quatenus ex opere operantis eſt ſatisfactiva, adhuc tamen remanere poteſt pro ipſo pœnitente ſatisfactio operum injunctorum, inquantum per Sacramentum elevatur ad ſatisfaciendum ex opere operato, ut docet Lug. diſp. 25. num. 62.

Quarto, poteſt imponi pro pœnitentia opus bonum per alium ponendum; verbi gratia, ut curet poni jejunium, vel eleemoſynam, vel celebrari Miſſam ab alio, &c.; tum quia ipſa procuratio talis operis quædam ſatisfactio eſt; tum etiam quia, ut docet Suar. diſp. 8. ſect. 1. contra Vaſq. ipſa ſatisfactio per alium facta elevari poteſt virtute clavium, ut ex opere operato proſit pœnitenti, qui illam procurat.

Denique non debet imponi pœnitentia publica, ex qua ſuboriri poſſit dubitatio prudens, quod pro gravibus peccatis occultis pœnitenti ſit impoſita; quia hoc eſſet revelare confeſſionem: Poteſt tamen pro peccatis publicis imponi pœnitentia publica; præſertim ex conſenſu penitentis. Imo debet aliquando penitens talem pænitentiam acceptare ad tollendum ſcandalum, quod dedit; niſi ex rationabili cauſa excuſandus videretur.

Adverto hic, eas debere imponi pœnitentias, quæ potius juvent ad præſervandum a peccatis futuris, quam ad ſatisfaciendum pro præteritis; Quamvis a Confeſſario, Medico ſimul, & Judice utrumque ſpectandum ſit, ex Trident. ſeſſ. 14. cap. 8.; unde ſatius eſt injungere aliquas mitiores poſt aliquod temporis intervallum continuandas, quam aſperiores ſtatim exequendas.

V. Quæritur demum; Poſſitne pænitentia poſt abſolutionem injungi?

Reſpondeo, poſſe, quoties non eſt probabile periculum, quod eam pœnitens non ſit acceptaturus, ut docet Dian. par. 5. tract. 13. reſol. 36.; Conſuetudo enim imponendi illam ante abſolutionem non videtur obligatoria.

ARTICULUS II.

De Pœnitentia a Pœnitente adimplenda.

I. Num poſſit pœnitens recuſare pœnitentiam, ut illam in Purgatorio luat?
II. Quamdiu poſſit pænitens impoſitam pænitentiam differre?
III. Poteritne pœnitentia executioni mandari, dum aliud præceptum impletur?
IV. An etiam ſub mortali teneatur pœnitens exequi circumſtantias pœnitentiæ impoſitas?
V. Num a ſubſtantia pœnitentiæ impoſitæ deobligetur pœnitens, quando eſt impotens ad circumſtantias?
VI. Ad quid tenetur pœnitens, ſi pœnitentiæ obliviſcatur?
VII. Num poſſit aliquando pœnitens per alium implere pœnitentiam impoſitam.

I. QUæritur primo; Utrum penitens teneatur pœnitentiam acceptare, & implere, an poſſit velle in Purgatorio ſatisfacere?

Reſpondeo cum communi Doctorum teneri; tum quia tenetur Sacramentum ex parte ſua pœnitens perficere, atque adeo ſatisfactionem ponere, quæ eſt pars Sacramenti; tum etiam quia cum poſſit, & debeat ex Trident. Sacerdos ligare, ſeu pœnitentiam ſub obligationem injungere, conſequenter tenetur pœnitens illam acceptare, & implere; Dummodo ea non ſit irrationabilis, ut eſſet ingreſſus in religionem, vel pœnitentia publica, quæ nimis dura cenſeatur; vel longa peregrinatio infirmo, vel gravis eleemoſyna facienda a paupere. Victoria, & Vaſq. apud Tambur. docent, eſſe de fide poſt Trident., quod Sacerdos ad aliquam pœnitentiam pœnitentem poſſit obligare; & Suar. putat oppoſitam ſententiam eſſe temerariam: Aliqui tamen poſt Trident. oppoſitam ſententiam putant probabilem, quia non eſt veriſimile, quod

quod Trident. voluerit damnare opinionem, quam ſequebantur graviſſimi auctores, Scot., Medin., Armil., Gabriel, & alii apud Tambur.. Imo Cajet. laudatus a Lug. diſp. 25. num. 68. putat, non ſolum non eſſe obligationem ſub mortali acceptandi pœnitentiam, ſed nec implendi acceptatam; quia poteſt penitens eſſe paratus ſatisfacere in Purgatorio pro peccatis. Quicquid itaque ſit de hac ſententia, quæ communiter rejicitur, certum eſt, quod ſi nolens acceptare pænitentiam, etiam levem, daret ſignum non veri doloris, non eſſet abſolvendus; Secus non eſſet ſine abſolutione dimittendus: Præſertim ſi poſſit illi imponi lucratio alicujus indulgentiæ. Pænitens autem licet poſſit pro libito alium adire, quando penitentia eſt irrationabilis, non tamen quando eſt intra limites prudentiæ, & Chriſtianæ charitatis; quia eſt contra reverentiam Sacramento debitam illud ſine rationabili cauſa relinquere inchoatum. Ita communiter Doctores cum Suar. diſp. 38. ſect. 72. Qui etiam docent, obligationem implendi penitentiam de ſe eſſe gravem; niſi vel parvitas materiæ excuſet, ut ſi quis omittat unum Miſerere, vel pænitentia, licet gravis, injungatur vel pro ſolis venialibus, vel pro mortalibus alias confeſſis. Nam etiam in hoc caſu probabile eſt, eſſe tantum veniale penitentiam non exequi; quamvis probabilius ſit eſſe mortale ratione materiæ gravis ad Sacramentum ſpectantis.

II. Quæritur ſecundo; Quandonam teneatur pænitens exequi penitentiam impoſitam?

Reſpondeo: Si deſignetur a Confeſſario tempus, debet eo tempore impleri; quandoquidem poteſt tum ſubſtantia, tum circumſtantia operis cadere ſub præceptum; Excuſatur tamen communiter pœnitens a mortali, ſi ultra tempus deſignatum differat illam; quia communiter præceptum Confeſſarii cadit potius in rem exhibendam, quam in tempus; & proinde poteſt aliquando ex rationabili cauſa licite differri: Quacumque tamen de cauſa differatur, debet poſtea impleri: Quicquid in contrarium doceat Amicus, quia præceptum per ſe cadit in ſubſtantiam operis, ut diximus; in tempus vero, tanquam in circumſtantiam accidentalem, & terminus deſignatus a Judice non eſt terminus finiendi obligationem, ſed terminus, ultra quem non debeat differri executio.

Quod ſi nullum determinatum ſit a Confeſſario tempus ad pœnitentiam exequendam, Dian. part. 1. tract. 15. reſol. 53., & Fernand. putant, differri poſſe ad annum, ſicut obligationi confitendi ſatisfieri poteſt poſt annum. Hæc tamen opinio jure merito videtur Tambur. nimis laxa; etenim qui vovit, ſe ingreſſurum in aliquam religionem, juxta communem Doctorum mentem, ita debet ſtatim moraliter implere votum, ut non poſſit univerſim differre ingreſſum ultra ſex menſes; quomodo ergo in adimplenda pœnitentia poterit permitti dilatio unius anni? Quare probabilius dicendum cum Lug. diſp. 29. n. 92. per ſe loquendo debere impleri, quamprimum commode moraliter poteſt, ſicut obligat votum: Unde tamdiu differri poteſt pœnitentia, quamdiu impletio voti facti ſine temporis deſignatione: In materia autem de voto docent communiter, probabile eſſe non cenſeri mortale dilationem, quoties dilatio non eſt nimia, & per dilationem non minuitur res promiſſa; (ut minueretur tardus ingreſſus in religionem) & ideo in caſu noſtro non fert mortale dilatio pœnitentiæ, quoties dilatio non eſt nimia, nec minuit rem injunctam; Sicut illam minueret, ſi pœnitentia eſſet medicinalis, vel ſi immineret periculum oblivionis, aut impotentiæ illam implendi.

III. An autem poſſit pœnitens eo tempore pœnitentiam implere, quo exequitur aliud opus de præcepto? Verbi gratia, an poſſit recitare roſarium injunctum, quando die feſto audit Miſſam? Docent communiter poſſe, quando pœnitentia, & opus præceptum non ſe invicem excludunt; ut non ſe excludunt auditio miſſæ, & recitatio coronæ.

IV. Quæritur tertio; An ad circumſtantias pœnitentiæ impoſitæ teneamur ſub mortali? Verbi gratia, ad recitandam coronam ante talem imaginem, vel flexis genibus &c.

Reſpondeo cum Lug. diſtinguendo; ſicut cum Sanch. l. 4. in Decalogum cap. 1. diſtingui ſolet in materia de voto: Vel enim res promiſſa, & injuncta eſt gravis, & circumſtantia eſt levis; ut in caſu adducto recitare coronam ante talem imaginem; & ad talem circumſtantiam tenetur pœnitens ſub veniali: Vel circumſtantia etiam eſt gravis, ut aliquibus videtur coronam recitare flexis genibus; & ad illam obligatur ſub mortali.

V. Hinc infertur, quid dicendum ad hoc aliud quæſitum; An liberetur pœni-

tens

tens ab obligatione implendi pœnitentiam, quando impotens eſt ponere circumſtantiam impoſitam; Verbi gratia, liberaturne ab obligatione recitandi coronam, ſi non poteſt illam recitare flexis genibus, prout eſt impoſitum? Reſponſio deſumenda eſt ex paritate voti, & ultimate ex intentione confeſſarii pœnitentiam imponentis, ut docet Lug. diſp. 25. num. 94. . Si enim ex conjecturis habetur, Confeſſarium voluiſſe obligare ad ſubſtantiam operis, etiamſi non poſſit impleri circumſtantia, tunc debes ponere ſubſtantiam, quam potes; ſecus vero non item.

VI. Quæritur quarto; ſi Pœnitens pœnitentiæ obliviſcatur, ad quid tenetur?

Reſpondeo ex Tambur., & Lug. teneri dumtaxat memorem confeſſarium conſulere, ſi commode poteſt, & pœnitentia ſit gravis; ſecus ad nihil tenetur; quia ex Vaſq. nullum præceptum, dum ignoratur, obligat. Idque verum eſt, etiamſi culpabiliter oblitus ſit pœnitentiæ; non enim tenetur iterum eadem peccata confiteri, ut aliam pœnitentiam accipiat, (ut quidam voluerunt) quamvis teneatur oblivionem culpabilem confiteri, ſi culpabiliter ſit oblitus.

VII. Quæritur quinto; An poſſit pœnitens pœnitentiam injunctam per alium implere?

Reſpondeo, duplicem poſſe eſſe ſenſum quæſiti; Primo, an pœnitens poſſit pro ſuo libito pœnitentiam ſibi injunctam per alium implere; & id certe non licet, ut conſtat ex propoſitione 15. damnata ab Alex. VII. quæ habet: *Pœnitens propria auctoritate ſubſtituere ſibi alium poteſt, qui loco ipſius pœnitentiam adimpleat*. Et ratio eſt, quia ſi pœnitenti impoſitum eſt, ut ipſe jejunet, oret, eleemoſynam eroget, tenetur ipſe hoc præſtare: Adverte tamen, ipſum cenſeri eleemoſynam facere, etiamſi per ſervum faciat; ſecus vero ſi roget alium, ut ille faciat eleemoſynam de ſuo. Secundus ſenſus poteſt eſſe; An id fieri poſſet de conſenſu confeſſarii? Et reſpondeo cum Suar. ex dictis affirmative: Poteſt enim, verbi gratia, conſentire confeſſarius, ut pœnitens ſatisfaciat per jejunium, quod ab alio procuret. Et ratio eſt, quia præceptum hoc pendet a voluntate Confeſſarii, adeoque ſatisfit præcepto, quoties juxta voluntatem confeſſarii impletur; Unde fit, poſſe confeſſarium adjuvare pœnitentem in ſatisfaciendo, & offerre in ſatisfactionem propria jejunia.

Neque dicas, talem pœnitentiam per alium impletam non poſſe eſſe partem Sacramenti, & ſic non eſſe ſatisfactionem Sacramentalem. Reſpondet enim Suar. diſp. 38. ſect. 9., eſſe aliqualiter partem Sacramenti, quatenus aliqualiter eſt pœnitentis; ſicut enim poteſt quis per interpretem confiteri ſacramentaliter; ita poteſt Sacramentaliter ſatisfacere per alium. Ex quo infertur, quod non ſolum ipſa procuratio jejunii alieni, ſed etiam jejunium alienum probabiliter elevetur in tali caſu ad præſtandos ſuos effectus ex opere operato; ut docet Suar. contra Vaſq.. Monet tamen eximius doctor, hunc modum imponendi pœnitentiam non eſſe in Eccleſia uſitatum, nec debere ſine rationabili cauſa a Confeſſario adhiberi.

ARTICULUS III.

De Commutatione Pœnitentiæ.

I. Num liceat pœnitenti impoſitam pœnitentiam in graviorem commutare?

II. Utrum deobligetur a pœnitentia impoſita, qui plenariam indulgentiam lucratur?

III. Num poſſit ſecundus confeſſarius non auditis peccatis pœnitentis commutare in lucrationem indulgentiæ plenariæ pœnitentiam a primo confeſſario impoſitam?

IV. Poterit aliquando ſolum ratione Epichejæ pœnitens ſibimet pœnitentiam commutare.

V. Idem confeſſarius, qui pœnitentiam impoſuit, poteſt illam extra confeſſionem commutare. Alter vero confeſſarius nonniſi intra Confeſſionem: Et probabiliter cum ſola confuſa notitia peccatorum, pro quibus ea fuit impoſita.

VI. Non ſolum confeſſor æqualis, ſed etiam inferior commutare poteſt pœnitentiam a ſuperiore impoſitam pro reſervatis.

VII. Non poteſt tamen ſimplex Sacerdos commutare pœnitentiam a confeſſario impoſitam pro mortalibus.

I. QUæritur primo; An poſſit ipſe ſibi pœnitens pœnitentiam commutare in graviorem?

Reſpondeo negative cum communi contra Villalob. & alios apud Dian. part. 3. tract. 4. reſol. 53. qui putant, ceſſare obligationem pœnitentiæ, quoties vel per indulgentiam plenariam, vel alia via per operationes ſatisfactorias adæquate ſatisfit pro culpis confeſſis. Et Dian. part. 1. tract. 15. reſol. 53. ex Portel. docet, probabile eſ-

eſſe, poſſe pœnitentem auctoritate propria commutare ſibi pœnitentiam in quodcumque aliud opus evidenter melius; ſicut poteſt vovens ſibimet ſic votum commutare. Admitto equidem cum communi, ceſſare obligationem pœnitentiæ, quæ non ſit pure medicinalis, quoties quis indulgentiam plenariam lucratur; quia ceſſat finis pœnitentiæ impoſitæ, ut fuſe oſtendit Lug. diſp. 27. num. 32. advertens tamen in praxi non facile hanc ſententiam admittendam; tum quia facile indulgentias plenarias ex variis cauſis non lucramur; tum pariter, quia fere ſemper pœnitentiæ, quæ ſolent imponi, ſunt etiam medicinales; tum demum, ne deſit meritum, quod magnum quidem eſt in executione pœnitentiæ, quæ virtute clavium elevatur ex opere operato ad gratiam producendam, ut ſupra diximus: Cenſeo nihilominus, non ceſſare obligationem pœnitentiæ per quodcumque aliud opus præſtantius, quod ponatur a pœnitente; quia cum de nullo alio opere certum ſit, quod omnino ſatisfaciat pro culpis commiſſis, ſicut eſt certum de indulgentia plenaria; idcirco ſemper habetur obligatio obediendi præcepto confeſſarii. Quandoquidem illa ſolum operatio meritoria, quæ a confeſſario imponitur, elevatur virtute clavium ad ſatisfaciendum pro culpis ex opere operato.

Ratio ulterior doctrinæ eſt; quia univerſim ſubditus non poteſt commutare opus impoſitum in aliud præſtantius: Verbi gratia, auditio miſſæ impoſita die feſto, & abſtinentia a carnibus die veneris non poteſt a nobis commutari in quodcumque aliud opus præſtantiſſimum; Nec ſufficit ratihabitio ſuperioris, ad quam Villalob. confugit; ergo cum pœnitens reſpectu confeſſarii ſe habeat ut ſubditus, non poteſt auctoritate propria pœnitentiam in quodcumque aliud opus commutare: Præſertim quia opus a pœnitente ſubrogatum non haberet rationem ſatisfactionis Sacramentalis.

II. Hoc autem non militat relate ad indulgentiam plenariam, ratione cujus poteſt deobligari pænitens a pœnitentia ſatisfactoria, non tamen a medicinali, ut oſtendimus in Opuſc. de Jubilæo. Ratio eſt, tum quia confeſſarius intantum poteſt præcipere pœnitentiam, inquantum illa eſt neceſſaria ad ſatisfactionem; ergo cum per indulgentiam plenariam abunde ſatisfiat, ceſſat obligatio talis præcepti; ut proinde D. Th. dicat, pœnitentiam in eo, qui indulgentiam lucratur, eſſe materiam de conſilio; Tum etiam quia qui loco pœnitentiæ vult indulgentiam lucrari, non ipſe ſibi pænitentiam commutat, ſed Pontifex, qui concedendo indulgentiam tribuit facultatem extinguendi debitum pænæ, quod erat fundamentum talis obligationis.

III. Et hinc ſequitur, quod ſi poteſt pænitens, a fortiori poterit alius confeſſarius etiam extra confeſſionem ſic commutare pænitentiam, ſeu potius oſtendere pænitenti modum, quo poſſit ſe eximere ab obligatione pænitentiæ, quam nimis duram putat; & conſequenter eximitur ille ab obligatione repetendi eadem peccata, ut in nova confeſſione nova pænitentia ſibi imponatur. Quod tamen ſolum eſt verum de pænitentia ſatisfactoria, non de præſervativa; & quia penitentiæ, quæ nunc ſolent imponi, ut notat Suar., ſunt adeo leves, ut vix ſufficiant ad præſervationem, & curationem, idcirco perraro ad praxim iſthæc doctrina deſervit.

Oppones; Poteſt vovens commutare ſibi opus promiſſum in aliud æquale, aut melius; ergo etiam pænitens poteſt ſibi pænitentiam commutare ſaltem in opus præſtantius.

Reſpondeo cum Suar., nego conſequentiam, admiſſo antecedente. Diſparitas eſt primo, quia votum in ſua origine pendet a voluntate voventis; præceptum vero pænitentiæ a voluntate confeſſarii; ergo illud poteſt a voluntate voventis commutari, hoc vero a voluntate confeſſarii. Secundo, quia materia ſubrogata voto adhuc pertinet ad religionem: Contra vero pænitentia ſubrogata non pertinet ad obedientiam debitam confeſſario, nec ad ſatisfactionem Sacramentalem. Tertio, quia votum eſt promiſſio facta Deo de opere ipſi grato; atque adeo includit hanc conditionem, niſi exhibuero aliquid Deo gratius; Etenim, ut Juriſtæ docent, *Non infringit promiſſum, qui illud commutat in melius*, ex cap. *Pervenit de Juramento*. At res præcepta hanc tacitam conditionem non includit.

IV. Adverte tamen, poſſe aliquando pænitentem benigne interpretari mentem confeſſarii: Verbi gratia, ſi debeat in pervigilio alicujus Sancti jejunare, nec poſſit ſine gravi detrimento, aut incommodo, tunc poterit vel jejunium differre, vel in aliud opus commutare, non quidem vi licentiæ præſumptæ, aut ratione ratihabitionis

nis de futuro, quatenus ſi id peteretur a confeſſario, certe concederetur; cum in actibus judicialibus non ſufficiat ratihabitio de futuro, ſeu licentia conditionata, & præſumpta, ut dicemus cum de Jurisdictione Confeſſarii; ſed ratione Epichejæ, quatenus in rebus arduis benigne poſſumus aliquando voluntatem legislatoris interpretari; quod ſcilicet nolit pro tali circumſtantia rigide obligare: Quamvis in tali caſu opus ſubrogatum non elevetur ad operandum effectum ullum ex opere operato; non enim eſt pars materialis Sacramenti, cum non ſit ſatisfactio a confeſſario impoſita.

V. Quæritur ſecundo; An poſſit idem, vel alius confeſſarius pænitentiam impoſitam commutare? Quod ſi poſſit, num intra, an extra confeſſionem? auditiſne iterum peccatis, propter quæ fuit impoſita pænitentia, an non auditis?

Dico primo, poteſt idem confeſſarius, qui pænitentiam impoſuit, illam commutare, etiam extra confeſſionem. Ita communiter Doctores. Et ratio eſt, quia ſicut poteſt illam injungere poſt abſolutionem, ut ſupra diximus; ita etiam extra confeſſionem poteſt illam commutare. Non tamen ſine cauſa, & pro libito, nec ſine conſenſu pænitentis, ut notat Valerus; quia ſententia ſemel legitime prolata, & acceptata tranſit in rem judicatam, quaſi per modum contractus, ut docet Lug. diſp. 25. num. 113.

Dubium eſt, intra quod tempus commutari poſſit poſt confeſſionem? Et licet varii varia: equidem cenſeo cum Sot., Suar., Lug., Tambur., etiam poſt longum tempus commutari poſſe: Sicut enim ſatisfactio, etiam poſt longum tempus poſita, integrat Sacramentum, ita pariter impoſitio, vel commutatio pœnitentiæ poteſt ad idem Sacramentum integrandum pertinere, etiamſi poſt longum tempus habeatur: Vaſq. tamen jure merito ad commutationem pœnitentiæ requirit, ut Sacerdos recordetur peccatorum confeſſorum, vel ſtatus pœnitentis: Lugo vero diſp. 25. num. 112. requirit, ut ſaltem habeat confuſam memoriam peccatorum, pro quibus fuit impoſita pœnitentia; quia hic actus eſt juriſdictionis, & judicii; & conſequenter procedere debet ex notitia cauſæ. Aliquando tamen ipſa pœnitentia commutanda dat ſufficientem notitiam cauſæ, pro qua fuit impoſita, unde poſſit commutari; & ideo quando pœnitens oblitus pænitentiæ vult aliam ſibi imponi; quamvis probabiliter, ut diximus, ad nihil teneatur, poteſt tamen ab eodem confeſſario vere commutari pænitentia oblita in aliam; eſto confuſam tantum habeat memoriam peccatorum: Quod ſi nullatenus peccatorum, & pænitentiæ impoſitæ Confeſſor recordetur, adhuc poteſt illum vel ſine pænitentia ulla dimittere, cum ad nihil teneatur; vel poteſt aliam levem injungere ad quietem pænitentis.

Dico ſecundo; alius confeſſarius æqualis, ſi audiat eandem confeſſionem, poteſt intra forum Sacramentale pænitentiam mutare, vel minuere. Ita communiter cum Suar. diſp. 18. ſect. 10. Ratio eſt, quia duo confeſſores æquales in hoc Sacramento ſe habent ut duo Judices, atque adeo poteſt pænitens adire ſecundum confeſſarium, non per modum appellationis, ut opponunt Adverſarii, ſed per modum novi judicii formandi: Unde ſicut poteſt ſupra eadem peccata iterum confeſſa repeti abſolutio, ita poteſt iterum proferri ſententia, & pæna alia iterum infligi, non ad derogandum priori judicio, ſed ad conſulendum pænitenti, in cujus favorem talis repetitio conceditur.

Neque dicas, prius Sacramentum remanere mutilum, ſi pænitentia tunc impoſita non mandetur amplius executioni.

Nam, ut bene de Lugo, nihil detrahitur priori judicio, quando ponitur executio ſententiæ per commutationem ſententiæ factæ in eodem Tribunali: ſicut non derogatur promiſſioni factæ Deo per commutationem voti. Et quamvis in judicio forenſi fiat injuria primo Judici, ſi adeatur ſecundus Judex æqualis pro iteranda ſententia, & commutanda pæna; hoc tamen non accidit in judicio Sacramentali, ut notat de Lug., quia judicium Sacramentale totaliter ordinatur in bonum Rei. Advertendum tamen cum eodem Lug., quod debeat confeſſarius habere intentionem commutandi priorem pænitentiam, aliter utraque deberet poni, ut utrumque Sacramentum perficiatur.

Ex dictis ſequitur, quod non poſſit ſecundus confeſſarius pænitentiam commutare extra confeſſionem; quia commutatio pænitentiæ eſt actus juriſdictionis, & nova pænitentia, quæ imponitur, eſt Sacramentalis; ergo in confeſſione Sacramentali fieri debet commutatio a ſecundo confeſſario: Contra vero ab eodem confeſſario poteſt fieri tum commutatio, tum etiam

tiam diminutio pænitentiæ extra confeſſionem; ſicut etiam poſt abſolutionem, ut diximus, poteſt pænitentia imponi; quia totum hoc pertinet ad judicium jam inchoatum in confeſſione præterita. Vota etiam poſſunt a quolibet habente poteſtatem ea commutandi extra confeſſionem commutari. Immo etiamſi nulla præceſſerit confeſſio: Sicut etiam extra confeſſionem conferri poteſt abſolutio a cenſuris, quia licet hujuſmodi ſint actus judicii, non tamen Sacramentalis.

Dubium eſt, an poſſit etiam ſecundus confeſſarius æqualis commutare pænitentiam intra confeſſionem, non auditis tamen prioribus peccatis, pro quibus illa pænitentia fuit impoſita.

Negant poſſe Suar., Con., Fagund., & Vaſq. addit, oppoſitam ſententiam nihil habere probabilitatis. Probabilem tamen eſse cenſet Lugo, & Tamb. ex Nav., Tolet., Sà, Rodriq., aliiſque, quos citat, & ſequitur Dian. part. 1. tract. 15. reſol. 53., tum quia ea eſt praxis confeſſariorum, tum quia graviſſimum eſt onus repetere confeſſiones pro commutatione Pænitentiæ, quæ non facile poni poteſt; tum demum quia intantum non poſſet commutari pænitentia, non auditis peccatis, pro quibus fuit impoſita, inquantum ferri non poteſt actus judicialis, incognita cauſa; Atqui ſufficienter ad commutationem pœnitentiæ habetur cognitio confuſa peccatorum, quæ colligitur tum ab ipſa pœnitentia, tum a ſtatu præſenti pœnitentis; (ſicut paſſim quando pœnitentia injungitur, nonniſi confuſa cognitio peccatorum habetur a Confeſſario, quamvis pænitens illa diſtincte recenſuerit, ut notat Lug. diſp. 25. num. 109.) ergo poteſt a ſecundo Confeſſario commutari pænitentia, non auditis prioribus peccatis, pro quibus eſt impoſita. Præterquamquod confeſſarius, cùm ſit Judex, & Medicus pænitentis, poteſt de tota ſimul cauſa judicare, dum judicat hic, & nunc non expedire pœnitenti priorem pœnitentiam, quia difficulter illam explebit. Et ad facilitandum uſum tanti Sacramenti advertit Tambur., juſtam eſſe cauſam commutandi pænitentiam, non ſolum ſi dicat pænitens vel non poſſe, vel cum difficultate poſſe illam exequi, ſed etiam ſi videat, pænitentem illam non impleviſſe. Et quod dicitur de pœnitentia vindicativa, dicitur etiam de medicinali, dummodo medicinalis etiam in medicinalem commutetur, prout hic, & nunc expedire videbitur.

VI. Dico tertio; non ſolum ſecundus Confeſſarius æqualis poteſt pœnitentiam ab æquali confeſſario impoſitam intra confeſſionem commutare; ſed etiam Confeſſarius inferior commutare poteſt pænitentiam impoſitam pro reſervatis a Confeſſario ſuperiore. Ita Vaſq. quæſt. 9. art. 2. dub. 3., Fagund., Valent., & alii contra Suar., Filliuc., Lug.. Et ratio eſt, quia reſervatio caſuum ſolum efficit, ut non poſſint peccata ab inferiori abſolvi; quando autem ſunt abſoluta, pœnitentia pro illis impoſita non eſt amplius reſervata, ita ut non poſſit ab inferiore ex juſta cauſa commutari. Quod patet paritate voti reſervati: Si enim hoc commutetur ab habente poteſtatem in aliud opus non reſervatum, hoc non evadit reſervatum; Verbi gratia, ſi votum caſtitatis a Pontifice commutetur in jejunia, hæc deinde poterunt ab Epiſcopo commutari in aliud opus, quamvis non poſſit Epiſcopus votum caſtitatis commutare.

Confirmatur primo, quia peccata reſervata ſemel abſoluta a ſuperiore poterunt iterum ab inferiore abſolvi ſacramentaliter; ergo etiam poteſt pœnitentia pro illis a ſuperiore impoſita commutari ab inferiore in eodem foro Sacramentali.

Confirmatur ſecundo, quia in dubio, an peccatum aliquod ſit reſervatum, non cenſetur reſervatum, eo quod ſtat in poſſeſſione libertas, ſeu poteſtas abſolvendi; & univerſim in dubio melior eſt conditio poſſidentis; ergo pariter, ſi dubitatur, an pœnitentia impoſita pro reſervatis ſit & ipſa reſervata, cenſendum non eſſe reſervatam, ſed poſſe etiam ab inferiore commutari, quia pariformiter ſtat in poſſeſſione libertas, ſeu poteſtas in quolibet confeſſario commutandi pœnitentias, donec conſtet de earumdem reſervatione.

Neque dicas primo; Inferior non poteſt præceptum, & ſententiam ſuperioris commutare; ergo neque poterit commutare pœnitentiam ab eo præceptam.

Nam (ut reſpondet Vaſq. loc. cit. nu. 10.) Superiores non reſervant peccata, quaſi eorum poteſtas ſit ſuperior in abſolvendo a peccatis, & in imponenda pœnitentia, ſed quia limitant materiam ſubjectam aliis Sacerdotibus; unde ea limitatione ſublata per abſolutionem Superioris, inferior non proprie mutat ſententiam ſuperioris, ſed commutat ex juſta cauſa in foro Sacramentali ſententiam latam ab habente æqualem poteſtatem. Quare conceſso antece-

cedente, nego conſequentiam; cum in tali caſu ſuperior non veniat inquantum ſuperior.

Neque dicas ſecundo. Finis reſervationis, ut docet Trident. ſeſſ. 14. cap. 7., eſt, ut majorum criminum judicium, & medela reſervetur ſuperiori, & prudentiori ad populi diſciplinam, quod fit per pœnitentias a Superiore impoſitas; Atqui ſi poſſet Confeſſarius inferior commutare pœnitentiam ſuperioris, ceſſaret finis reſervationis; ergo non poteſt inferior illam commutare.

Nam reſpondeo, finem reſervationis eſſe, ut peccatores a gravioribus criminibus arceantur, dum ſciunt, ea eſſe ſummis Sacerdotibus reſervata, & ut pro iis graviora, & ſalubriora monita accipiant; quod ſpectat ad populi diſciplinam: Non eſt autem finis reſervationis, ut pœnitentia a Superiore impoſita ſit immutabilis.

VII. Neque dicas tertio, quod ſi poſſet Inferior commutare pœnitentiam a ſuperiore impoſitam pro reſervatis, poſſet etiam ſimplex Sacerdos commutare pœnitentiam impoſitam a Confeſſario pro mortalibus; cum ita ſe habeant mortalia abſoluta a Confeſſario relate ad ſimplicem Sacerdotem, ſicut ſe habent reſervata abſoluta a ſuperiore relate ad confeſſarium inferiorem, qui non habet poteſtatem in reſervata.

Nam, quamvis ſequelam admittat Jo: Sancius cum Dian. part. 3. tract. 4. reſol. 53. equidem cum Suar. illam nego. Et diſparitas eſt, quia cum univerſim in dubio melior ſit conditio poſſidentis, in dubio an pœnitentia impoſita pro reſervatis ſit & ipſa reſervata dicendum, non eſſe reſervatam, atque adeo poſſe ab Inferiore commutari, quia ſtat in poſſeſsione libertas, ſeu poteſtas commutandi in Inferiore, & dubitatur an per reſervationem ea ſit limitata: Contra vero in dubio an ſoli confeſsario competat poteſtas commutandi penitentiam impoſitam pro mortalibus, nequit ſimplex Sacerdos eam commutare; quia non ſtat in poſseſsione poteſtas eam commutandi, ita ut dubitetur, an ea ſit limitata per reſervationem, ſed eſt in poſſeſsione præceptum, ne ſimplex Sacerdos ingerat ſe relate ad mortalia non alias confeſsa, atque adeo nec relate ad pœnitentiam pro iiſdem impoſitam.

QUÆSTIO VII.

De Forma Sacramenti Pœnitentiæ, quæ eſt Abſolutio.

PRæcipua pars hujus Sacramenti eſt forma, ex Trident. ſeſſ. 14. cap. 3., utpote quæ determinationem, ac perfectionem reliquis tribuit. De ea autem primo inquirendum, Quænam ſit? Deinde, quandonam abſolutio dari poſſit ſub conditione, aut differri? Tertio, expediemus reliqua ad abſolutionem pertinentia.

ARTICULUS I.

Quænam ſit forma abſolutionis?

I. *Invalida eſt abſolutio, niſi forma abſolutoria ore proferatur.*

II. *Omnia Sacramenta voce humana conferri debent, circumſcripto Matrimonio, quod ſequitur naturam contractus.*

III. *Quænam verba eſſentialiter ad abſolutionem ſpectent?*

IV. *Forma abſolutoria non poteſt eſſe mutila; poteſt tamen eſſe æquivoca, & a circumſtantiis ad ſenſum debitum determinari.*

V. *Nequit forma in hoc Sacramento deprecatorio modo conferri, ut in Extrema Unctione: valide tamen, ſed illicite conferretur abſolutio per hæc verba, Abſolvatur Servus Chriſti.*

VI. *Quinam ſit germanus ſenſus formæ abſolutoriæ?*

VII. *Num gratia conferatur poſt illa verba, Abſolvo te, an vero poſt illa alia, A peccatis tuis?*

I. QUæritur primo, An forma abſolutoria debeat humana voce proferri?

Reſpondeo cum communi affirmative; ſic enim Chriſtus Dominus inſtituit, & per-

petua traditio, & conſuetudo Eccleſiæ demonſtrat, & Concilia definiunt; Unde Clemens VIII. damnavit propoſitionem illam, quod ſcilicet poſſit quis per literas, ſeu internuncium Confeſſario abſenti peccata ſacramentaliter confiteri, & ab eodem abſente abſolutionem obtinere; & Paulus V. die 14. Julii 1605. declaravit, utrumque prohiberi, videlicet tam confeſſionem, quam abſolutionem per literas, ſeu internuncium. Et quamvis in aliquo caſu poſſit dari præſenti Confeſſario papyrus, in qua ſcripta ſint peccata, oſtendendo ſigna doloris, & addendo, quod de iis pœnitens ſe accuſet (modo non ſit mutus, cui non ſit integrum vocem ullam proferre, ſed ſolum poſſit ſigna doloris oſtendere) At forma abſolutoria debet humana voce proferri, cum magis expreſſam ſignificationem poſtulet forma, quam materia: Unde fit, poſſe mutum pœnitentem abſolvi, ſed Sacerdotem mutum nequaquam poſſe ſacramentaliter abſolvere.

Ubi adverte cum de Lugo, abſolutionem per literas, aut internuncium collatam non ſolum eſſe illicitam, ſed etiam invalidam: ſi enim eſſet valida, poſset licite conferri in caſu extremæ neceſſitatis, ſcilicet in articulo mortis, quando aliter conferri non poſſet: Cum tamen Clemens VIII. dicat, in nullo caſu poſse talem ſententiam in praxim deduci, ſequitur, talem abſolutionem eſse invalidam.

II. Neque dicas, in Matrimonio, quod inſtitutum eſt per modum contractus, non requiri verba humana; ergo neque in Sacramento pœnitentiæ, quod eſt inſtitutum per modum judicii; cum in judicio etiam per literas ſententia proferatur.

Nam conceſso antecedente nego conſequentiam; Diſparitas eſt, quia noluit Chriſtus Dominus hoc judicium ſacramentale in omnibus eſſe conforme judicio forenſi; etenim in hoc Tribunali idem eſt reus accuſator, & teſtis, eidemque creditur, tam pro ſe, quam contra ſe; quod in forenſi judicio non habetur; ſic etiam differunt in caſu noſtro.

III. Quæritur ſecundo, Quænam verba pertineant ad formam abſolutoriam?

Reſpondeo, in Rituali Pauli V. ea verba apponi adhibenda, Miſereatur tui, &c. Indulgentiam, abſolutionem, &c., Dominus noſter Jeſus Chriſtus te abſolvat, &c., & poſt abſolutionem tum a cenſuris, tum a peccatis, Paſſio Domini noſtri, &c. Verum ex conſuetudine Eccleſiæ omittuntur illa, Miſereatur tui, & Indulgentiam: Immo in magno concurſu populi, & in breviſſimis confeſſionibus hæc tantum verba poſsunt adhiberi; Ego te abſolvo ab omnibus cenſuris, & peccatis tuis, in nomine Patris, Filii, & Spiritus Sancti: Etenim preces illæ antecedentes, Miſereatur tui, &c., necnon conſequentes, Paſsio Domini noſtri, &c. ex Trident. ſeſs. 14. cap. 3. laudabiliter adjunguntur; unde infertur, poſse ſine culpa omitti.

Abſolutio etiam a cenſuris omitti poteſt, ex Granad. quando nulla probabili ratione exiſtimatur eas incurriſse pœnitentem. Quamvis omitti non debeat juxta conſuetudinem Eccleſiæ, ad hoc ut ſi pœnitens ſit immemor alicujus peccati habentis annexam cenſuram, prius ab illa abſolvatur, ut poſſit Sacramentum recipere. In caſu tamen neceſſitatis illa verba, Abſolvo te a peccatis tuis, ſignificant abſolutionem cenſurarum ſimul, & peccatorum; quia ſæpe nomine peccatorum veniunt etiam pœnæ debitæ peccatis, ut ſunt etiam cenſuræ: Sicut cum dicitur in Scriptura in alio mundo remitti peccata, ſenſus eſt, remitti pœnas Purgatorii debitas peccatis.

Invocatio Sanctiſſimæ Trinitatis non eſt neceſſaria, ſicut eſt neceſſaria in baptiſmo: Nam Chriſtus Dominus dixit, baptizandos eſſe homines In nomine Patris, Filii, & Spiritus Sancti; At in inſtitutione Sacramenti pœnitentiæ dixit, *Quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis*. Unde ſatis eſt ad formam abſolutoriam exprimere verba, quæ remiſſionem peccatorum ſignificent.

Pronomen illud, Ego, non eſt eſſentiale, quia implicite continetur in ly Abſolvo, quod juxta omnium ſententiam eſt eſſentiale.

Particula illa, Te, a communi Doctorum contra aliquos Recentiores exiſtimatur eſſe eſsentialis; quia non habetur ſignificatio completa ſine illa.

IV. Verum particula illa, A peccatis tuis, communius contra quamplures Recentiores non reputatur eſſentialis; quia ex circumſtantiis ſignificatio illorum verborum, Abſolvo te, quæ eſt indeterminata, & æquivoca, determinatur ad ſignificandam remiſſionem a peccatis. Ubi adverte, verbum, Abſolvo, conficere propoſitionem mutilam, non æquivocam; hæc autem verba, Abſolvo te, conficere propoſitionem non mutilam, ſed æquivocam; Non ſecus ac propoſitio iſta, Ego vidi, eſt mu-

mutila; hæc alia vero, Ego vidi canem, eſt æquivoca: Poteſt autem ex circumſtantiis propoſitio æquivoca determinari ad hanc potius, quam ad aliam ſignificationem: At non debet in Sacramentis conferendis propoſitio mutila ex circumſtantiis compleri. Et ratio eſt, quia verba Sacramentalia debent ex ſe, & non ex circumſtantiis ſignificare id, quod cauſant; Unde ſequitur, quod propoſitio, Abſolvo, quæ eſt mutila, non ſit ſufficiens in Sacramento pœnitentiæ; Nec ſi quis dicat confeſſario, abſolviſne me a peccatis meis? ſatis eſt, quod ille dicat, Abſolvo, vel maxime quia iſta verba non ſignificant ex ſe id, quod cauſant, videlicet remiſſionem peccatorum: Contra vero, ſatis eſt dicere, Abſolvo te, quamvis propoſitio iſta ſit æquivoca, & a circumſtantiis determinetur ad ſignificandam abſolutionem a peccatis potius, quam a cenſuris, aut a vinculis. Quia tamen in re gravi non eſt recedendum a conſuetudine, nec eſt exponendum Sacramentum periculo fruſtrationis, ideo ſine culpa gravi omitti non poſſunt illa verba, A peccatis tuis: Sine culpa autem ſolum veniali omitti non poteſt ly, Ego, & ly, in nomine Patris &c.; quia ſi hæc omittantur, receditur a conſuetudine Eccleſiæ, non tamen exponitur Sacramentum periculo fruſtrationis.

V. Hinc habes, abſolutionem non rite conferri deprecatorio modo, dicendo, Abſolvat te Deus, ſicut confertur Sacramentum Extremæ Unctionis, dicendo, Per ſuam piiſſimam miſericordiam indulgeat tibi Deus, &c.. Ratio eſt, quia Chriſtus Dominus noluit, ut ſuus miniſter impetret abſolutionem, ſed voluit, quod abſolvat: dixit enim, *Quorum remiſeritis* &c. Quare confeſſarius debet abſolute dicere, tamquam Judex, & Chriſti locum tenens, Ego abſolvo, proferendo ſententiam, non deprecando. Eſſet autem valida, quamvis illicita abſolutio, ſi diceretur, Abſolvatur Servus Chriſti, &c. ſicut valide baptiſmum conferunt Græci, dicendo, Baptizetur ſervus Chriſti.

VI. Quæritur tertio, Quinam ſit ſenſus horum verborum, Ego te abſolvo, &c.?

Reſpondeo cum communi contra Gabriel. diſt. 18., non eſſe ſenſum; Ego remitto tibi obligationem ſubjiciendi te clavibus Eccleſiæ, nec per ea ſignificari remiſſionem pœnæ æternæ, aut temporalis; nec ſolum declarari pœnitentem abſolutum, quod aliqui antiqui dixerunt; ſed ſenſum eſſe; Ego confero tibi gratiam ex ſe remiſſivam peccati, ſeu Impendo tibi Sacramentum pœnitentiæ conferens gratiam ex ſe remiſſivam peccati. Ratio eſt, quia verba Sacramentorum ſignificant practice id, quod cauſant; ſicut cauſant id quod ſignificant; Atqui verba abſolutoria cauſant gratiam ex ſe remiſsivam peccati; ergo productionem talis gratiæ ſignificant. Hic autem ſenſus verificatur etiam in eo, qui accedit ad Sacramentum cum contritione, atque adeo cum culpa jam remiſſa; necnon in eo, qui peccata olim confeſſa, & remiſſa confitetur iterum; Poteſt enim vera renovari remiſsio, ſicut renovatur promiſsio, & renovantur vota, ut diximus quæſt. 2. art. 5.

Dices; Dei ſolius eſt remittere peccata, juxta illud Matth. 9. *Quis poteſt peccata remittere, niſi ſolus Deus?* ergo Confeſſarius non remittit peccata, ſed ſolum declarat pœnitentem abſolutum.

Reſpondeo, Deum ſolum remittere peccata auctoritate propria; Confeſſarium vero auctoritate aliena, & accepta a Deo, tamquam a principali remittente.

VII. Quæritur ultimo, Quandonam confertur gratia Sacramentalis? Num poſt prolationem illorum dumtaxat verborum, Abſolvo te, quæ ſunt eſſentialia, ut tenent Suar. Lug. Bonac., & alii; An vero poſt illa verba, A peccatis tuis, ut tenent Vaſq., Henr., & alii putantes, quod quamvis illa ſolum verba, Abſolvo te, ſint eſſentialia, at illa alia verba, A peccatis tuis, quando apponuntur ad clarius ſententiam explicandam, concurrunt ad cauſalitatem gratiæ, & ideo gratia non confertur, niſi illis prolatis.

Reſpondeo, utramque ſententiam eſſe ſpeculative probabilem; debet tamen quilibet practice, ut advertunt Valent., & Henr., habere intentionem conferendi gratiam, & abſolvendi juxta intentionem Eccleſiæ, & inſtitutionem Chriſti Domini: Et idem dicunt ſervandum in conſecratione Calicis; Oportet enim habere intentionem conſecrandi juxta intentionem Eccleſiæ potius, quam conſecrandi ſtatim poſt illa verba, Hic eſt calix Sanguinis mei. Et ratio in utroque caſu eſt, quia cum ſit diſsidium inter Theologos, num in Sacramento Pœnitentiæ ſint etiam de eſſentia verba illa, A peccatis tuis, & in conſecratione calicis illa alia verba, Qui pro vobis, & pro multis, &c., ideo intentio miniſtri relate ad abſolvendum, & conſecrandum debet eſ-

eſſe juxta inſtitutionem Chriſti Domini, & non juxta hanc, vel illam opinionem.

ARTICULUS II.

Quandonam conferri poſsit abſolutio ſub conditione, aut differri?

I. Valida eſt, ſed regulariter illicita abſolutio ſub conditione de præterito, aut de præſenti.
II. At ſub conditione de futuro eſt invalida.
III. Cur poſſit Matrimonium celebrari ſub conditione de futuro, quin ſuſpendatur effectus Sacramenti? Et cur ſolum Matrimonium, urgente gravi metu, ſimulari poſſit?
IV. Quibus de cauſis poſſit aliquando, aut debeat abſolutio differri?
V. Peccatori publico qualiter differenda ſit abſolutio?
VI. Num debeat Confeſſarius accommodare ſe opinioni probabili pœnitentis; quamvis ipſe tali opinioni non adhæreat?

I. QUæritur primo, Poſsitne dari abſolutio ſub conditione de præterito; verbi gratia, ſi jam reſtituiſti, ſi concubinam ejeciſti, &c.; vel ſaltem ſub conditione de præſenti, dicendo verbi gratia, ſi eſt vivus ille, quem vulneraſti, &c.; Ego te abſolvo.

Reſpondeo, abſolutionem ſub conditione ſive de præterito, ſive de præſenti non eſſe invalidam, cum non ſuſpendat actum, nec Sacramentum, nec gratiam; Vere enim Sacerdos intendit abſolvere de præſenti, ſi res ita ſe habeat, uti ſub conditione exprimitur. Eſt tamen hujuſmodi abſolutio illicita, niſi adſit rationabilis cauſa; quia uſus Eccleſiæ non eſt ſub hujuſmodi conditionibus Sacramenta conficere; atque hoc exigit reverentia debita Sacramentis.

Excuſat tamen aliquando neceſsitas, ut ſi dubites poſitive de diſpoſitione pœnitentis, nec poſsis dubium deponere. Pariter ſi quis dubitet rationabiliter, an valide formam abſolutoriam protulerit, poterit iterum illam ſub conditione mentali pronunciare; vel ſi dubites de ſufficienti materia; ut ſi quis ſolum peccata dubia confiteatur, nec recordetur certa, quod facile in pueris accidere ſolet; tunc enim licite ſub conditione abſolutio profertur.

II. Quæritur ſecundo; num poſsit abſolutio conferri ſub conditione de futuro; verbi gratia, ſi cras reſtitues, Ego te abſolvo.

Reſpondeo, hujuſmodi abſolutionem non ſolum eſſe illicitam, ſed etiam invalidam; quia non poteſt ſuſpendi effectus Sacramenti a miniſtro, poſita materia, & forma ejuſdem, ſeu poſito toto Sacramento: Quare Sacerdos ſic abſolvens neque abſolvit de præſenti, quia non eſt impleta conditio; neque abſolvit pro tempore futuro, quia poſita materia, & forma Sacramenti, ſuſpenderetur ejus effectus, quod fieri non poteſt.

III. Dices: Poteſt Sacramentum matrimonii celebrari ſub conditione de futuro, verbi gratia, ſi genitores conſenſerint, vel ſi Papa diſpenſaverit in impedimento, ut docent communiter Canoniſtæ, & Theologi cum Sanch. lib. 5. de matrim. diſp. 8.; ergo etiam Sacramentum pœnitentiæ.

Reſpondeo cum Perez diſp. 18. ſect. 8., conceſſo antecedente, nego conſequentiam. Ratio eſt, quia in Sacramento matrimonii celebrato ſub conditione de futuro non ſuſpenditur effectus Sacramenti, poſitis omnibus conſtitutivis illius. Etenim Sacramentum Matrimonii conſtituitur per contractum abſolutum; contractus autem tunc evadit abſolutus, quando purificatur ejus conditio; quare purificata conditione, habentur ſimul conſtitutiva Sacramenti matrimonii, & ejus effectus: At ſi Sacramentum pœnitentiæ conferretur ſub conditione de futuro, ponerentur omnia ejus conſtitutiva, & ſuſpenderetur ejus effectus, quod fieri nequit. Præterea Chriſtus Dominus inſtituendo Matrimonii Sacramentum ſolum elevavit contractum humanum ad rationem Sacramenti, nihil immutando leges contractus; cum ergo contractus fieri poſsit ſub conditione de futuro, ſicut etiam per Procuratores, per literas, per internuncium, poterit etiam tale Sacramentum ſic valide celebrari. Unde purificata conditione, (ut tenet Sanch. contra alios) ſtatim ſine novo conſenſu perficitur Sacramentum Matrimonii, & gratia confertur; Hoc tamen non militat in reliquis Sacramentis.

Eadem eſt ratio, quare liceat ſimulare contractum Matrimonii, urgente neceſſitate, non liceat tamen ſimulare reliqua Sacramenta; (quicquid in contrarium docuerit Jo: Sancius in Selectis quæſtionibus diſp. 35.) Proſcripta enim eſt propoſitio 29. ab Innoc. XI. dicens: *Urgens metus gravis eſt cauſa juſta Sacramentorum adminiſtra-*

tio-

tionem ſimulandi. Etenim, ut docent Lumbier, & Pal., materia Sacramenti Matrimonii eſt contractus legitimus, qui urgente metu gravi poteſt ſimulari juxta leges contractus, & ſi ſimuletur, non irrogatur injuria Sacramento; eo quod vere non ponatur materia Sacramenti a Chriſto Domino inſtituta, quæ eſt verus contractus: Contra vero, ſi ſimularentur reliqua Sacramenta, vere poneretur eorum materia, & forma a Chriſto Domino inſtituta ſine intentione conficiendi Sacramentum; quod gravem irreverentiam importat: Ex quo ſequitur, licitum eſſe ſimulare contractum dumtaxat, non Sacramentum Matrimonii, ut fuſius explicavimus in Trutina exponendo illam theſim.

IV. Quæritur tertio; quandonam poſſit, vel debeat abſolutio differri?

Reſpondeo, ad validitatem Sacramenti non obſtare dilationem abſolutionis poſt confeſſionem doloroſam; ſicut enim in judicio forenſi poteſt ſententia proferri multo poſt proceſſum compilatum, ita etiam in judicio Sacramentali: Et ob eamdem rationem, Sacramentum Matrimonii, utpote inſtitutum ad modum contractus, valide celebratur, etiamſi unus conſenſus per longum tempus diſtet ab alio: Reliqua vero Sacramenta, ut ſint valida, indigent conjunctione morali materiæ cum forma, ut patet.

Præterea licite etiam differri poteſt abſolutio; Primo ex conſenſu Pœnitentis; Secundo, quando Confeſſarius indiget conſilio, vel ſtudio ad abſolvendum; Tertio, quando dilatio neceſſaria eſt ad experiendum propoſitum Pœnitentis; Quarto ex Tamb., & Lug. licet differre abſolutionem propter majorem utilitatem, & confirmationem majorem pœnitentis in bono propoſito; quia Confeſſarius eſt judex ſimul, & medicus; quare non tenetur ſtatim ex hoc quod ſit judex, lecto proceſſu proferre ſententiam; etenim poteſt, & aliquando inquantum medicus etiam debet in bonum delinquentis illam differre. Concedo tamen, quod quando pœnitens eſt rite diſpoſitus, & ex dilatione abſolutionis non reſultat illi majus bonum, ſed potius damnum, eo quod tædio affectus non facile ſit rediturus, tunc Confeſſarius non poſſit abſolutionem differre.

V. Quæritur quarto, An publico peccatori vere pœnitenti, puta Concubinario, Meretrici, Bandito, &c. differri debeat, aut poſſit abſolutio?

Reſpondeo, Confeſſarium, regulariter loquendo, antequam hos abſolvat, debere eorum emendationem per aliquod tempus probare, & ideo in tabella Neapolitana Caſuum reſervatorum habentur hæc verba: *Non abſolvantur Concubinarii, niſi facta reali ſeparatione & tori, & domus, per duos menſes ſe continuerint, vel niſi certo, aut valde probabiliter conſtet, factos phyſice, vel moraliter impotentes ad recidendum, aut paulo poſt eſſe inter ſe matrimonium contracturos.* Eodem itaque pacto, niſi meretrix deponat habitum meretricium, & peccati locum relinquat, ita ut vivere poſſit ſine turpi lucro, quamvis videatur hic, & nunc contrita, differenda tamen eſt illi abſolutio, regulariter loquendo, non ſolum ut Confeſſarius certior fiat de vero dolore, ſed etiam ut illa in vero propoſito ſtabiliatur, nec facile ad vomitum redeat, cum facillime aliquando proponatur ſcandali, & proximæ occaſionis vitatio, quæ tamen deinde difficile vitantur.

VI. Quæritur quinto; An poſſit pœnitenti diſpoſito negari abſolutio propter varietatem opinionum probabilium.

Reſpondeo cum Lug. lib. 1. Reſponſ. mora. dub. 26., quod ſi diverſitas opinionum ſe teneat ex parte Confeſſarii, poterit Confeſſarius, quam maluerit, ſequi: Verbi gratia, ſi una opinio doceat, poſſe confeſſarium abſolvere in talibus circumſtantiis, altera doceat non poſſe; una doceat, haberi juriſdictionem a Confeſſario, altera non haberi, poterit profecto Confeſſarius, regulariter loquendo, ſequi opinionem, quam maluerit, & ſic, juxta opinionem negantem, poterit abſolutionem negare; eſto aliquando ex charitate teneatur ſequi opinionem favorabilem pœnitenti, puta ſi pœnitens ſit in mortis articulo, nec alius ſit Confeſſarius.

Quod ſi diverſitas opinionum ſe teneat ex parte pœnitentis, puta, ſi una opinio doceat, penitentem teneri ad reſtitutionem, ad removendam talem occaſionem, ac acceptandam talem penitentiam; altera opinio doceat, non teneri, non poteſt abſolutio negari, ſi pœnitens ſequatur opinionem ſibi favorabilem, dummodo probabilem; etiamſi Confeſſarius ſit in opinione contraria. Ratio eſt, quia quando pœnitens eſt rite diſpoſitus, & peccata manifeſtavit Confeſsario, etiamſi voluntario, habet jus ad abſolutionem; Atqui quando ſequitur opinionem probabilem, eſt rite diſpoſitus: ergo tenetur tunc

Confeſſarius abſolutionem impertiri.

ARTICULUS III.

Expediuntur reliqua ad abſolutionem ſpectantia.

I. Num ſit valida abſolutio a peccatis, non præmiſſa abſolutione a cenſuris, quibus pœnitens eſt innodatus.

II. In quibus differat abſolutio a peccatis ab abſolutione a cenſuris?

III. In quanam diſtantia poſſit pœnitens abſolvi: præſertim, ſi ante abſolutionem diſcedat?

IV. Num poſſit abſolvi, qui a longe petit abſolutionem?

V. Quid, ſi confeſſario innoteſcat, moribundum in aliqua domo clauſum abſolutionem poſtulare?

I. QUæritur primo, ſi Confeſſarius abſolvat tantum a peccatis, non præmiſſa abſolutione a cenſuris, pœnitens, qui indigebat abſolutione a cenſuris, remanetne ab illis abſolutus?

Reſpondeo, vel pœnitens culpabiliter celavit cenſuram, omittendo peccatum, cui ea ſit annexa; vel inculpabiliter. Si primum, nec a cenſura, nec a peccatis abſolvitur, ut patet; quia committit novum ſacrilegium non ſuſcipiendo Sacramentum: Quod etiam certum eſt, ſi quis omittat in confeſſione peccatum veniale, cui eſt annexa excommunicatio minor. Si vero inculpabiliter celavit cenſuram, aut quia illius eſt oblitus, aut quia propter imminentem mortem non potuit amplius loqui, tunc ſubdiſtinguendum: Nam ſi cenſura non excedat poteſtatem abſolventis, per illa verba, Abſolvo te a peccatis tuis, abſolvitur a peccatis ſimul, & a cenſuris, (ut diximus art. 1. ex Leand. quæſt. 38.) Tum quia nomine peccatorum veniunt etiam cenſuræ, quæ ſunt vincula orta a peccatis; tum etiam quia præſumitur, quod Confeſſarius abſolvens velit fungi apte munere ſuo, atque adeo velit abſolvere pœnitentem a cenſuris ſimul, & a peccatis.

Quod ſi cenſura excedat facultatem abſolventis, iterum diſtinguendum: Nam vel Confeſſarius abſolvit bona fide a peccatis; & tunc pœnitens remanet abſolutus quidem a peccatis, ſed non a cenſuris, ut communiter tenent Doctores cum Suar. contra Vaſq.; quia gratia ſanctificans, per quam remittuntur peccata, non eſt incompoſſibilis cum cenſuris, ut patet; Nec ratione ulla evincitur, quod ſit incapax Sacramenti, qui inculpabiliter cum cenſura ignorata ponit omnia conſtitutiva Sacramenti: Vel Confeſſarius abſolveret a peccatis mala fide, & tunc peccaret Confeſſarius; Pœnitens vero ſi bona fide abſolutionem reciperet, remaneret pariter abſolutus a peccatis, ſed non a cenſuris.

Quod diximus de cenſura, pariformiter dici debet de caſibus reſervatis: Etenim ſi pœnitens bona fide omittit caſum reſervatum, & hic non excedat facultatem abſolventis, jam ſublata eſt omnis reſervatio; unde a quolibet Confeſſario poteſt deinde abſolvi, quando memor illius peccati ſubjicit illud clavibus: Si vero caſus reſervatus excedat facultatem abſolventis, remanet pœnitens abſolutus a peccatis, ſi bona fide Sacramentum ſuſcepit, ſed cum onere comparendi apud Superiorem pro abſolutione a reſervato, a quo tantum indirecte eſt abſolutus: Si demum mala fide Confeſſarius penitentem abſolveret, peccaret quidem Confeſſarius, ſed pœnitentem abſolveret, directe quidem a non reſervatis, indirecte vero a reſervatis; non ſecus ac quando penitens obliviſcitur caſus reſervati, vel urgente neceſſitate Communionis ſimplici Confeſſario exponit reſervata ſimul, & non reſervata.

II. Hic demum adverto, abſolutionem a cenſuris differre ab abſolutione a peccatis; quia illa non eſt ſacramentalis, imo ſæpe extra Sacramentum datur, nec pendet ab abſolutione a peccatis, cum huic præmittatur: Præterea dari poteſt invito; ſicut enim invitus poteſt a vinculis, & compedibus ſolvi, ita & a cenſuris, quæ non ſunt peccata, ſed pena peccati: Demum abſolutio a cenſuris poteſt dari etiam ſcripto, nutu, & quocumque ſigno externo ſufficienter ſignificativo talis abſolutionis; loquendo tamen de abſolutione a cenſuris privata; nam in publica ſervari debent nonnulli ritus, quos videre eſt apud Filliuc. tom. 1. tract. 12. cap. 10., & alios.

III. Quæritur ſecundò; An poſſit Confeſſarius abſolvere pœnitentem parum diſtantem, ſi dubitet, an illum abſolverit; vel ſi ante abſolutionem inadvertenter abjerit.

Reſpondet Leand. diſp. 2. qu. 30. Dian. part. 5. tract. 13. reſol. 56. cum aliis affirmative; ſi alias nequeat ſine incommodo, vel ſcandalo pœnitens revocari; quia ſcilicet

cet ad abſolutionem non requiritur contactus phyſicus pœnitentis, ſed præſentia moralis illius, quæ ſatis habetur, ſi Confeſſarius illum videre, aut alio ſenſu percipere poſſit; nec requiritur, ut diximus quæſt. 1. art. 3., quod pœnitens abſolutionem audiat.

IV. Infert hinc Leand. cum aliis viris doctis a ſe conſultis, quod ſi confeſſarius a longe videat, aut audiat moribundum petentem abſolutionem, poſſit illum abſolvere.

V. Quod ſi ſciret, intra domum aliquam eſſe moribundum, qui abſolutionem poſtulet, nec tamen illum aut videret, aut audiret, abſolutionem dare non poſſet; quia non haberetur in tali caſu præſentia moralis requiſita.

QUÆSTIO VIII.

De Miniſtro Sacramenti Pœnitentiæ.

EXplicatis partibus hujus Sacramenti, inquirendum, Quænam requirantur in Miniſtro, ut valide, & licite poſſit illud miniſtrare. Et primo agemus de Juriſdictione ordinaria, & delegata. Secundo, de Juriſdictione dubia, probabili, & in articulo mortis. Tertio, de Approbatione. Quarto, de probitate, & doctrina in Confeſſario requiſita; Ac demum de obligatione Confeſſarii in ipſo actu Confeſſionis; In ſequenti deinde quæſtione agemus de Caſibus reſervatis, ac de Juriſdictione ad illos requiſita.

ARTICULUS I.

De Juriſdictione ordinaria, ac delegata Confeſſarii.

I. In articulo mortis, deficiente Sacerdote, laudabiliter confeſſio fit Laico, non tamen Sacramentalis; & dubitatur, an iſte poſſit a Cenſuris tunc abſolvere.

II. Juriſdictio eſſentialiter requiſita ad abſolvendum quid importat?

III. Per poteſtatem Ordinis Sacerdotes non fiunt judices in hoc Sacramento, ſed ſolum eligi poſſunt in Judices.

IV. Quibuſnam competit juriſdictio Ordinaria, quibus vero delegata?

V. Regularis in una diœceſi approbatus num poſſit in alia diœceſi audire confeſſiones ſubditorum Epiſcopo, a quo fuit approbatus?

VI. Juriſdictio in venialia num competat cuivis Sacerdoti? Et unde?

VII. Univerſim illicita eſt, ſed non invalida Confeſſio venialium facta ſimplici Sacerdoti. Huic tamen venialia confiteri poſſunt Religioſi Societatis Jeſu ex declaratione P. Mutii Generalis; quod tamen P. Claudius diſſuadet.

VIII. Quibuſnam competit eligere ſibi ſimplicem Sacerdotem in Confeſſarium?

IX. Qui delegatam, aut ordinariam habet juriſdictionem, poteſtne illa uti extra propriam diœceſim?

X. Peregrini Sacramenta Confeſſionis, & Communionis recipiunt, ubi commorantur. Sed quid ſi incidant in reſervata?

XI. Limitari poteſt juriſdictio ad perſonas, ad caſus, ad tempus, ad locum.

XII. Juriſdictio delegata non expirat per mortem, aut excommunicationem delegantis.

XIII. Num poſſit delegatus pro caſu occurrenti ſubdelegare?

XIV. Non delegatur juriſdictio per ratihabitionem de futuro, aut de præſenti, nullo externo ſigno manifeſtata.

XV. At probabiliter delegatur, ſi ratihabitio de præſenti manifeſtetur ſigno externo.

XVI. Error communis eſt in cauſa, cur ab Eccleſia juriſdictio conferatur, etiamſi deſit titulus coloratus.

I. CErtum eſt primo, ad valorem abſolutionis requiri Ordinem Sacerdotalem; ut definitur in Trid. ſeſſ. 14. cap. 6. & can. 10. ubi habetur: *Si quis dixerit, non ſolos Sacerdotes eſſe miniſtros hujus Sacramenti, Anathema ſit.* Quare ſi quis non Sacerdos auderet hoc Sacramentum adminiſtrare, non ſolum fieret irregularis, & tamquam ſuſpectus de hæreſi eſſet denunciandus, verum etiam ex decreto Grego-

go-

gorii XIII., Clem. VIII. Urbani VIII., ſi vigeſimum annum complevit, tradi deberet Curiæ ſeculari, ut capite plecteretur; ſicut & qui auderet Miſſam ſine presbyteratu celebrare. Unde habes, quod, quando Magiſter Sententiarum, & D. Th. dicunt, confeſſionem in articulo mortis faciendam eſſe laico in abſentia Sacerdotis, non loquantur de Confeſſione Sacramentali; ſed dent conſilium talis actus humiliationis, ut moribundus a laico inſtrui melius poſſit ad petendam a Deo veniam per contritionem; Quicquid ſit, an laicus poſſit in tali caſu abſolvere a cenſuris; quod multis videtur probabile.

II. Certum eſt ſecundo, præter poteſtatem Ordinis requiri in Confeſſario ad validitatem abſolutionis poteſtatem juriſdictionis, ſeu auctoritatem in alium, tamquam in ſubditum, relate ad ea, quæ ſpectant ad actum cognoſcendi illius conſcientiam, eamque ligandi, & ſolvendi. Patet hoc tum ex Florent., , quod in literis Eugenii habet: *Miniſtrum hujus Sacramenti eſſe Sacerdotem habentem auctoritatem abſolvendi delegatam vel ordinariam*; tum ex Trid. ſeſſ. 14. cap. 7. ubi ex eo, quod ad judicem ſpectet, ut ſententiam ferat in ſubditos, colligit ad ferendam ſententiam in foro Sacramentali ita eſſe neceſſariam juriſdictionem, ut ſine ea invalide feratur.

III. Quare certum eſt apud Theologos, per illa verba Chriſti Domini, *Quorum remiſeritis*, &c., quæ in ordinatione ſingulis Sacerdotibus dicuntur, non conferri poteſtatem juriſdictionis, ſed ſolum poteſtatem Ordinis judiciariam, ſeu ordinatam ad exercendum judicium Sacramentale, quoties aderunt requiſita, inter quæ eſt juriſdictio: Et conſequenter per poteſtatem Ordinis Sacerdotes non fiunt judices, ſed fiunt eligibiles in judices relate ad eos, quos Eccleſia deſignabit in ſubditos in foro Sacramentali. Non ſecus ac Doctor in jure canonico, vel civili per lauream doctoratus accipit aliquo modo poteſtatem judiciariam, non quia fit judex, ſed quia per illam redditur aptus, qui in Judicem, vel Gubrnatorem eligatur ab habente auctoritatem. Et ratio eſt manifeſta, quia ſi vi characteris Sacerdotalis daretur omnibus Sacerdotibus juriſdictio, & ſuperioritas, ſequeretur, quod juriſdictio daretur immediate a Chriſto Domino; unde non poſſet illam Eccleſia tollere, aut limitare; ſicut non poteſt Eccleſia tollere Sacerdotibus poteſtatem conſecrandi, quam habent in ordinatione a Chriſto Domino.

Ubi ſciendum, quod qui ſine juriſdictione abſolveret, non ſolum invalide abſolveret, ut docet Trident., ſed etiam incurreret in jure ſuſpenſionem ab officio, ideſt a Confeſſionibus audiendis, & a celebratione Miſſæ; quamvis ea ſuſpenſio non ſit latæ, ſed ferendæ ſententiæ, ut notat hic Tambur.

IV. Certum eſt tertio, Juriſdictionem eſſe duplicem, Ordinariam, & Delegatam. Juriſdictio ordinaria dicitur illa, quæ alicui competit ratione ſui muneris, ideſt ratione curæ animarum, quarum eſt Paſtor: Unde Papa, Epiſcopus, Abbas habent Epiſcopalem juriſdictionem, Parochus, Vicarius perpetuus Epiſcopi, Vicarius Capitularis, ſummus Pœnitentiarius, Cardinalis in Eccleſia ſui tituli, Legatus in Provincia ſuæ legationis; & inter Regulares Generalis, & Provincialis, necnon Superiores locales, qui ſimiles ſunt Parochis, eo quod ſint immediati Paſtores, & alii ſimiles dicuntur habere juriſdictionem ordinariam relate ad eos, quorum curam habent ex proprio officio. Et hi omnes veniunt nomine Ordinarii, & nomine proprii Sacerdotis in cap. *Omnis utriuſque ſexus*. Ex quo ſequitur, Papam non habere Ordinarium, cum ſit ſupremus Paſtor; & Ordinarium Epiſcopi eſſe ſolum Papam; Parochi vero Ordinarium eſſe etiam Epiſcopum; Archiepiſcopus, dum actu viſitat diœceſim Epiſcopi ſuffraganei, habet juriſdictionem ordinariam abſolvendi Sacramentaliter illius ſubditos.

Juriſdictio vero delegata, ſeu commiſſa dicitur illa, quæ convenit alicui Sacerdoti, non ratione curæ animarum, quam habeat, ſed ex voluntate alterius habentis juriſdictionem ordinariam, qui legitime illam concedat. Dixi, legitime, nam ſi ille ſit excommunicatus, vel ſuſpenſus non toleratus, non poteſt juriſdictionem delegare, ut notat Suar. contra Paludan., & S. Antoninum. Ratio eſt, quia tunc nullam in ſe habet juriſdictionem, atque adeo non poteſt illam delegare: Unde etiam fit, quod neque poſſit ad Confeſſiones approbare, ut idem Suar. notat contra Fagund. de Præceptis Eccl. lib. 7. cap. 9. num. 49. quia approbare eſt actus legitimus alicujus poteſtatis, ſed non poteſtatis Ordinis, tum quia non omnis Sacerdos poteſt approbare, tum etiam quia Vicarius non ſacerdos poteſt approbare, ac licentiam dare ad audiendas confeſſiones; ergo eſt actus poteſta-

ſta-

ſtatis juriſdictionis: Quare cum excommunicatus, & ſuſpenſus non toleratus careant juriſdictione, non poterunt approbare ad audiendas confeſſiones.

Certum eſt quarto, eos, qui habent juriſdictionem ordinariam, poſſe illam delegare, ut patet ex cap. *Cum Epiſcopus in 6.* Et ratio eſt, quia delegatio eſt unus ex actibus juriſdictionis ordinariæ. Verum tamen eſt, quod Parochi non poſſint juriſdictionem in proprias oves delegare, niſi Sacerdotibus ab Epiſcopo approbatis, ut conſtat ex Trident. ſeſſ. 23. cap. 15. de Reformatione. Quare unus Parochus poteſt alii Parocho juriſdictionem in proprias oves delegare, quia eo ipſo ac eſt Parochus, cenſetur ab Epiſcopo approbatus: Superiores tamen Regulares poſſunt ſuam juriſdictionem cuilibet Sacerdoti delegare, quia Trident. exigit approbationem Epiſcopi ſolum in eo, qui auditurus eſt confeſſiones Sęcularium, etiamſi Sacerdotum, non vero in eo, qui auditurus eſt confeſſiones Regularium.

V. Utrum autem ſatis ſit approbatio ab Epiſcopo, cui eſt ſubditus Confeſſarius, an ab Epiſcopo loci, in quo auditur confeſſio, an a quocumque Epiſcopo? Diſcutit Suar. diſp. 28. ſect. 6. & nos art. 3. examinabimus. Quamvis autem Clemens X. in ſua Bulla anno 1670. declararit, Regularem in una diœceſi approbatum non poſſe audire in alia diœceſi confeſſiones, ne illorum quidem pœnitentium, qui ſubditi ſunt illi Epiſcopo, a quo fuerat approbatus talis Regularis; id tamen intelligendum eſt, ut notat Platel. num. 872. quod non poſſit ſe exponere ad audiendas confeſſiones, non vero quod non poſſit privatim in alia diœceſi confeſſionem audire alicujus ſecum iter facientis, qui ſit ſubditus illi Epiſcopo, a quo Regularis fuerat approbatus; in hoc enim caſu valde de materiali ſe habet locus, qui ſit in alia diœceſi. Cæterum Clemens non loquitur de omnibus confeſſariis, ſed tantum de Regularibus; quippe qui facile ex uno loco in alium ſe transferunt, & juriſdictionem habent immediate a Pontifice, non ab Epiſcopo, ſicut habent Sacerdotes ſæculares. His præmiſſis, ad varia quæſita circa juriſdictionem deſcendimus, præſertim de Juriſdictione circa venialia, de Juriſdictione delegata, de Juriſdictione dubia, aut probabili, ac de Juriſdictione in articulo mortis.

VI. Quæritur itaque primo; An quilibet Sacerdos habeat juriſdictionem circa venialia, aut mortalia alias rite confeſſa?

Reſpondeo, Sotum exiſtimare ad venialia abſolvenda non requiri poteſtatem juriſdictionis, ſed ſufficere poteſtatem Ordinis; Et eadem eſt ratio de mortalibus alias rite confeſſis. Paludan. vero, Canus, Capreol., & alii, quos refert, & ſequitur Vaſq., putant, juriſdictionem circa venialia conferri a Chriſto Domino in ipſa ordinatione, atque adeo unumquemque Sacerdotem habere juriſdictionem ordinariam circa venialia: Et ratio videtur eſſe, quia venialia non poſſunt ab Eccleſia reſervari, cum ſint materia voluntaria; ergo juriſdictio in illa non confertur ab Eccleſia, ſed a Chriſto Domino.

Demum Suar. diſp. 26. ſect. 5. Lug. Con. Henr. Bonac. & alii apud Dian. part. 5. tract. 14. reſol. 86. probabilius docent, Juriſdictionem circa venialia ex ipſa conſuetudine Eccleſiæ conferri a Pontifice. Et ratio eſt, quia abſolutio a venialibus eſt actus judicii, licet voluntarii; ergo requirit juriſdictionem; Atqui hæc juriſdictio non confertur a Chriſto Domino in ordinatione; quia non omnis Sacerdos eſt Paſtor; ergo confertur a Papa, qui poteſt illam pro libito auferre, & de facto aufert ab excommunicato, & ſuſpenſo non tolerato.

VII. Verum undecumque talis juriſdictio procedat, Innoc. XI. anno 1679. voluit, ut Epiſcopi non permittant venialium confeſſionem fieri ſimplici Sacerdoti non approbato ab Epiſcopo, aut Ordinario, & rigoroſam animadverſionem ab Epiſcopo tanquam Sedis Apoſtolicæ delegato exequendam minitatur in contrafacientes etiam Regulares. Hæc ſunt verba Pontificis id vetantis: *Non permittant* (vid. Epiſcopi) *ut venialium confeſſio fiat Sacerdoti non approbato, &c.* Unde illicita univerſim eſt talis confeſſio. Puto tamen cum Carden., & aliis apud Croix num. 1489., quod non ſit invalida, & quod non exponeretur periculo fruſtrationis Sacramentum; Cum enim probabile ſit, Juriſdictionem in venialia conferri Sacerdoti immediate a Chriſto Domino; & cum juriſdictione probabili valide conferatur Sacramentum Pœnitentiæ, ut dicemus quæſito nono; idcirco valide confertur Sacramentum a ſimplici Sacerdote abſolvente dumtaxat a venialibus, aut a mortalibus alias abſolutis. Cæterum relate ad Religioſos Societatis Jeſu declaravit P. Mutius Generalis, quod quilibet Sacerdos juriſdictionem habeat in eorum venia-

nialia, ita ut poſſit ab illis abſolvere, ut habet Croix lib. 6. part. 2. num. 1553., quamvis id P. Claudius Generalis diſſuadeat.

VIII. Quæritur ſecundo; Quinam habeant juriſdictionem delegatam?

Reſpondeo, delegari juriſdictionem vel directe Confeſſariis, vel indirecte, quoties ſcilicet datur alicui facultas eligendi ſibi Confeſſarium; Primo autem directe delegatur juriſdictio ad abſolvendum ab omnibus peccatis, & cenſuris moribundum cuilibet Sacerdoti; Secundo, Mendicantibus ab Ordinario approbatis, vi propriarum Bullarum delegatur juriſdictio relate ad omnes caſus, & cenſuras Papæ reſervatas, ut communius docent, exceptis tamen caſibus Bullæ Cœnæ, & ſex illis intra Italiam extra Urbem a Clem. VIII. reſervatis. Tertio delegatur indirecte juriſdictio, quando alicui vel ab homine, vel a jure, vel a conſuetudine datur facultas eligendi ſibi Confeſſarium: Etenim ab homine habere poteſt facultatem eligendi ſibi Confeſſarium quilibet fidelis a Papa, Diœceſanus ab Epiſcopo, Parochianus a ſuo Parocho, Regularis a ſuo Superiore: A jure eandem facultatem habent Epiſcopi, quatenus poſſunt Sacerdotem ſimplicem ſuum ſubditum approbare relate ad audiendas ſuas, & ſuarum ovium confeſſiones. Damnata autem eſt ab Alex. VII. theſis 16. dicens: *Qui Beneficium curatum habent, poſſunt ſibi eligere in confeſſarium Sacerdotem ſimplicem non approbatum*; in cujus expoſitione oſtendimus non poſſe Epiſcopum in aliena diœceſi eligere ſibi in Confeſſarium ſimplicem Sacerdotem non ſubditum; quicquid ſit an id potuerit ante Tridentinum. Quare a fortiori Parocho, aliiſque Prælatis exemptis hæc facultas non competit. Prælati tamen regulares, videlicet Generalis, Provincialis, & Superiores locales poſſunt eligere ſibi in Confeſſarium quemcumque Sacerdotem, niſi tamen, ut notat Suar. diſp. 27. ſect. 2., Prælatus inferior Confeſſarium habeat deſignatum a ſuo Superiore; Abbatiſſæ carent ſine dubio hac facultate, quia non veniunt nomine Prælati, cum juriſdictionem ſpiritualem non habeant. Demum ex conſuetudine, ſeu ex tacita Papæ licentia facultatem eligendi ſibi Confeſſarium habent Cardinales, Legati a latere, Imperatores, Reges, & domeſtici Papæ, ut videre eſt apud Leand., & Lug., qui etiam docent, poſſe Cardinales dare familiæ ſuæ facultatem eligendi ſibi confeſſarium, & Epiſcopos poſſe familiam ſuam eximere a Parocho.

IX. Quæritur tertio; An habens juriſdictionem delegatam, ſive etiam ordinariam poſſit illa uti cum iiſdem ſubditis extra propriam diœceſim?

Reſpondeo cum Suar. diſp. 28. ſect. 6., Sanch. lib. 3. de Matrim. diſp. 34., Dian. part. 11. tract. 4. reſol. 16. & aliis communius affirmative; dummodo formula delegationis non limitet ad talem locum, vel diœceſim, ut fieri ſolet. Et ratio eſt, quia ſola juriſdictio contentioſa, quæ requirit ſtrepitum judicialem, clauditur intra territorium; At juriſdictio Sacramentalis, utpote voluntaria, quæ reſpicit tantum forum conſcientiæ, & eſt in perſonas, non in loca, poteſt extra territorium exerceri. Bulla Clem. X. quæ incipit, *Superna*, vetat ſolum, ne Regulares approbati in diœceſi A poſſint univerſim audire in diœceſi B confeſſiones pœnitentium ejuſdem diœceſis A (niſi forte, ut notat Platelius num. 867., Regularis in diœceſi A approbatus iter faciat cum ſubdito ejuſdem diœceſis A, eo quod in tali caſu videatur de materiali ſe habere locus: & Bulla videtur vetare, ne id fiat permanenter, & palam cum offenſione Epiſcoporum, non vero ne fiat tranſeunter; quod pariter alii autumant apud Croix lib. 6. p. 2. n. 1513.) Nec vetat hoc aliis habentibus juriſdictionem delegatam, ut jam diximus, & multo minus habentibus ordinariam. Decreta pariter Sacræ Congregationis Cardinalium tantum vetant, quod qui eſt approbatus in diœceſi A, audiat in diœceſi B confeſſiones pœnitentis, qui ſit diœceſis B, non vero penitentis, qui ſit ejuſdem diœceſis A. Quamvis id vetetur in Bulla Innoc. XII. relata a Felice Poteſtate pag. 422. relate ad eos, qui volunt uti privilegiis Bullæ cruciatæ.

X. Circa peregrinos communis ſententia fert, poſſe illos ex tacito Ordinariorum conſenſu confirmato a conſuetudine Sacramentum confeſſionis, necnon communionis recipere a quolibet ſacerdote habente vel ordinariam, vel delegatam poteſtatem in eo loco, in quo verſantur; Idque etiam de confeſſione, & communione annua paſchali intelligendum eſt, ex declaratione Eugenii IV., ut notat Cajet. V. *Abſolutio* apud Suar. diſp. 25. ſect. 2.

Addit Laym. ex Cajet., & Henr. probabilius eſſe, peregrinos, cum in aliena diœceſi juſta de cauſa confitentur, poſſe abſol-

vi

vi a peccatis in propria diœceſi reſervatis: Et quidem ſi in illa diœceſi, in qua verſantur, reſervata non ſunt, poterunt ab iis abſolvi etiam per confeſſarios non habentes poteſtatem in reſervata: Si vero in ea diœceſi, in qua verſantur, ſint reſervata, ab Epiſcopo ſolummodo abſolvi poterunt, aut ab alio habente poteſtatem abſolvendi a reſervatis; quia Reus judicandus eſt juxta leges, & conſuetudines diœceſis, in qua verſatur; Eſto oppoſitam ſententiam Suar. putet probabilem diſp. 20. ſect. 1., quando ſcilicet ea peccata reſervata non ſint in propria peregrinorum diœceſi. Verum Clemens X. in Bulla laudata vetuit, ne Regulares habentes juriſdictionem delegatam in diœceſi A, ubi peccatum aliquod non eſt reſervatum, abſolvant advenam a tali peccato, quod ſit reſervatum in ſua diœceſi, ſi hujuſmodi advena accedat ad diœceſim A in fraudem reſervationis. Sed de his recurret ſermo quæſt. ſequenti artic. 3.

XI. Quæritur quarto; An juriſdictio limitari poſſit ad perſonas, aut caſus determinatos, vel ad tempus, aut locum; ita ut, verbi gratia, virorum tantum, non mulierum horum, non illorum caſuum, ſolum de die, vel in templo confeſſiones audiantur.

Reſpondeo, ſine dubio juriſdictionem limitari poſſe ad arbitrium illam delegantis; etenim cum non ex inſtitutione Chriſti Domini, neque ex natura rei habeatur, ut hic ſit ſubditus illius, ſequitur, quod ad arbitrium delegantis juriſdictionem, poſſit hic, vel ille conſtitui ſubditus, & relate ad eos caſus, quos ſibi placuerit: Advertendum tamen, limitationem aliquando cadere ſupra ſubſtantiam juriſdictionis, ut ſi limitetur ad confeſſiones virorum, non mulierum, horum, non illorum caſuum; aliquando vero cadere circa modum utendi tali juriſdictione, verbi gratia, audiendo confeſſiones de die, in templo, &c. In primo caſu abſolutio eſſet invalida, ſi extra limites impoſitos ferretur; In ſecundo vero caſu eſſet tantum illicita, prout præceptum graviter, vel leviter obligat. Cum autem Regulares ſolum ab Epiſcopo indigeant approbatione, (eo quod juriſdictionem habeant a Pontifice) difficultas eſt, an poſſint ab Epiſcopo approbari limitate, ſi cæteroqui cenſeantur idonei illimitate? Certe ſi detur juſta cauſa, poſſunt id licite Epiſcopi; ſecus vero ſine juſta cauſa, ut advertit Platelius n. 874. referens verba Clementis X. in ſua Conſtitutione, quæ incipit, *Superna*, ubi habet: *Illos Religioſos, qui ad confeſſiones audiendas idonei generaliter reperti ſunt, abſque limitatione temporis, cæterorumque locorum, aut generis perſonarum in diœceſi propria admittendos: Quoad cæteros vero, qui non adeo idonei reperiuntur, ſi petierint ſe admitti, arbitrio Ordinariorum relinqui, ipſos cum limitata facultate approbare, & admittere*. Ubi adverto, quod licet Epiſcopus peccaret aut non approbando idoneum, aut non approbando illum illimitate, quamvis ſit idoneus illimitate, non per hoc valide poſſit conferri abſolutio ab eo, cui ea illicite denegatur, cum deſit illi approbatio eſſentialiter ad valide abſolvendum requiſita, juxta ea quæ diximus in expoſitione theſis XIII. ab Alex. VII. proſcriptæ, & dicemus in calce quæſt. nonæ.

XII. Quæritur quinto; An juriſdictio delegata expiret morte delegantis?

Reſpondeo, communem eſſe ſententiam, quod non expiret, ſi res non ſit integra, ſeu ſi delegatus inceperit jam judicium; ſi vero res ſit integra, ſeu ſi judicium non ſit inchoatum, Paludan., Sylveſt., & alii docent, delegationem expirare, ſive delegans moriatur, ſive ab officio amoveatur, ſive propter excommunicationem, vel ſuſpenſionem poteſtatem amittat; eo quod delegatus cenſeatur habere eandem juriſdictionem cum delegante; Unde quando juriſdictio per mortem, vel excommunicationem, &c. amittitur in delegante; amittitur etiam in delegato. Sed probabilius negant expirare Suar. diſp. 36. ſect. 3., Pal. tom. 1. tract. 3. diſp. 4., Navar., & alii; quia delegatio juriſdictionis non eſt penſanda per regulas juſtitiæ, ſed gratiæ; eſt enim gratia, tam reſpectu eorum, circa quos exercetur, quam reſpectu ipſiuſmet exercentis; Quare perſeverat, donec revocetur ab eo, qui ſuccedit in adminiſtratione juriſdictionis. Hinc etiam eſt, quod habens ab Epiſcopo proprio facultatem ſuſcipiendi Ordines Sacros ab alieno, aut veſcendi ovis, & lacticiniis in Quadrageſima, eo mortuo, facultatem acceptam non amittat, quia univerſim Gratia non expirat morte concedentis: Et quamvis in cap. *Si gratioſe de Reſcriptis* in 6. dicatur, quod juriſdictio conceſſa ad beneplacitum expiret morte concedentis; id tamen intelligendum de juriſdictione contentioſa, non de gratioſa, ſicut eſt in caſu noſtro, ut docent Palud., Lug., Sà, Tambur. de Sacram. lib. 5. cap. 4. num. 40.

XIII.

XIII. Quæritur ſexto; An delegatus poſſit ſubdelegare juriſdictionem?

Reſpondeo, Sanch. lib. 3. de Matrim. diſp. 32. num. 20. cum multis Juriſtis, & Theologis probabiliter docere, non ſolum delegatum Principis, ſed etiam delegatum ad univerſitatem cauſarum poſſe ſubdelegare in caſu particulari; Verbi gratia, quando committitur alicui genus aliquod cauſarum, ſive generaliſſimum, ſive ſubalternum, ſive reſtrictum ad aliquod tempus, vel locum; Ut ſi committantur alicui omnes cauſæ, quæ hoc anno accidunt, vel in tali Territorio, poteſt probabiliter in caſu aliquo occurrenti ſuam juriſdictionem delegatam ſubdelegare; Idque probat Sanch. tum quia delegatus ad univerſitatem cauſarum reputatur quaſi Ordinarius; tum quia plura jura id permittunt. Ex qua doctrina ſequitur, quod quando Epiſcopus concedit alicui Confeſſario facultatem abſolvendi ab omnibus reſervatis, poſſit hic in caſu occurrenti facultatem ſuam ſubdelegare; Quod expreſſe docent ex Navar., Naldo, Peyrinus, Bordonus deciſ. 75., necnon Homobon., & alii apud Dian. part. 2. tract. 17. reſol. 53.

XIV. Quæritur ſeptimo; An juriſdictio delegata habeatur ſufficienter per ratihabitionem de futuro, vel per voluntatem præſumptam Superioris delegantis nullo ſigno externo manifeſtatam?

Reſpondeo cum communi negative. Dicitur enim habere juriſdictionem per ratihabitionem Superioris de futuro ille, cui Superior juriſdictionem non conceſſit, ſed ſperat futurum, quod Superior ſciens illum dediſſe abſolutionem, ratum habeat, & factum approbet; Et hæc ratihabitio dici ſolet etiam juriſdictio præſumpta de futuro. Quod autem non ſufficiat, patet, quia abſolutio non eſt valida, niſi Sacerdos habeat juriſdictionem actu, quando abſolvit; cum non poſſit ſuſpendi effectus Sacramenti; ſed quando habetur juriſdictio hæc præſumpta de futuro, non adeſt actu juriſdictio, cum ſolum detur actu ſpes ratihabitionis, & juriſdictionis; ergo talis juriſdictio per ratihabitionem non ſufficit.

Præterea juriſdictio per voluntatem Superioris præſumptam de præſenti haberetur, quando quis judicaret prudenter, quod ſi peteretur juriſdictio a Superiore, illam concederet, vel quando de præſenti judicatur eo animo eſse Superior, ut actu velit me abſolvere, qui tamen animus nullo externo ſigno ſit declaratus, ne implicite quidem.

Quod autem neque hujuſmodi juriſdictio præſumpta de præſenti ſufficiat, patet etiam, quia vel voluntas Superioris, quæ præſumitur concedere juriſdictionem, eſt ſolum conditionata, quatenus ſi peteretur juriſdictio, illam concederet, & ſic juriſdictio non habetur, ſed haberetur; Unde non ſatis eſt ad valorem Sacramenti; quia quod non eſt, ſed eſset, nihil operatur: Vel voluntas Superioris probabiliter creditur adeſse, ſed nullo externo ſigno ſufficienter manifeſtatur, & eſt prorſus inanis; quia delegatio juriſdictionis fieri debet externo ſigno ad valorem judicii. Ita communiter contra Filliuc., & alios apud Dian. part. 3. tract. 4. reſol. 68.

Neque dicas; Ad tollendam malitiam furti in eo, qui non reſtituit, ſatis eſt voluntas Domini præſumpta, quod non fiat reſtitutio, ut multi probabiliter docent; ergo etiam ad valorem judicii Sacramentalis ſatis eſt juriſdictio habita per voluntatem Superioris præſumptam.

Nam, conceſso antecedente, nego conſequentiam. Et diſparitas eſt, quia Dominus non eſt ſimpliciter invitus, quando præſumitur velle, quod non fiat reſtitutio, quatenus, ſi id peteretur, annueret, cum ſit pius, verbi gratia, vel ſoleat debita dimittere; Atqui, quando Dominus non eſt invitus, ceſsat malitia furti in eo, qui non reſtituit; ergo per voluntatem Domini præſumptam, quod non fiat reſtitutio, tollitur malitia furti: Contra vero, ad delegationem juriſdictionis non ſatis eſt, quod præſumatur voluntas Superioris aut conditionata, aut interna, ſed debet fieri humano, & ſenſibili modo, & ſigno externo conferri ad valorem judicii: Quis enim dixerit, eſſe legitimum Judicem illum, qui nullo externo ſigno conſtitutus ſit Judex a Principe, eſto Princeps voluntatem internam habeat conſtituendi illum Judicem? Diſpar eſt itaque ratio, cur in primo caſu ſufficiat voluntas interna Domini ſolum præſumpta, non vero in ſecundo.

XV. Quod ſi habeatur ratihabitio de præſenti, per hoc ſcilicet quod ſigno aliquo vel evidenti, vel ſaltem probabili manifeſtetur adeſſe de facto in Superiore voluntas conferendi juriſdictionem, tunc probabiliter juriſdictio iſta ſic præſumpta, & interpretativa ſufficit ad validitatem judi-

dicii: ut docent communius cum Filliuc., Buſemb., Fagund. Præc. 2. lib. 7. cap. 2. Et talis ratihabitio de præſenti haberetur, quando, verbi gratia, Sacerdos, vidente, & non contradicente Epiſcopo, audiret confeſſiones, & eidem Epiſcopo conſtaret, quod illi juriſdictionem non contulerit; aut ſi Parochus abſens alias ſignificaverit alteri Parocho gratum ſibi fore, quod ſuarum ovium confeſſiones audiat. Ratio eſt, quia talis ratihabitio fundatur in ſignis externis ſufficienter indicantibus dari actu juriſdictionem, & conſenſum Superioris implicitum.

XVI. Quæritur octavo; an error communis ſatis ſit, ut conferatur juriſdictio, etiam circumſcripto titulo colorato?

Reſpondeo, juriſdictionem conferri, non ſolum quando errori communi adjungitur titulus coloratus, puta ſi exiſtimetur aliquis communiter eſſe Paſtor, aut habens aliunde juriſdictionem, cum tamen non habeat, vel propter cenſuram, vel propter alium defectum; ſed etiam probabiliter ſi error communis non conjungatur cum titulo colorato, puta ſi Sacerdos non habens juriſdictionem bona, vel mala fide exponat ſe confeſſionali ad confeſſiones audiendas, communiter cenſetur confeſſarius approbatus: Ita Dian. part. 3. tract. 4. reſol. 22., & reſol. 122. ex Molfeſ., & aliis. Et ratio eſt, quia tam jus Civile *lege Barbarius* ff. *de Officio Prætoris*, quam jus Canonicum, *Cap. Ad probandum de Sententia, & re judic.*, diſponunt valere geſta a Judice putativo, quando communis error concurrit; idque propter bonum commune exigens talem diſpoſitionem ad vitanda multa inconvenientia; ergo etiam judex Sacerdotalis, ſi cæteroqui juriſdictione careat, quando ex errore communi putetur illam habere, propter bonum commune illam habet ab Eccleſia; dummodo tamen ſit capax illius; nam, ſi non eſſet Sacerdos, verbi gratia, certe juriſdictionem ab Eccleſia habere non poſſet in foro Sacramentali; quia humana poteſtas ſolum tollere poteſt impedimentum juris humani, non vero juris divini, aut naturalis. Debet autem hic error eſſe probabilis, non vero ſupinus, aut craſſus, ut advertit Bardi in Bullam Cruciatæ part. 2. tract. 5. cap. 1. num. 153. ex Sanch., & aliis; quia error ſupinus, & craſſus in Jure æquiparatur ſcientiæ.

ARTICULUS II.

De Juriſdictione dubia, probabili, & in articulo mortis.

I. Cum juriſdictione negative dubia non licet abſolutionem impendere.

II. Licitum tamen eſt illam impendere cum juriſdictione probabili, ſupplente Eccleſia juriſdictionem, ſi forte deſit.

III. Habens juriſdictionem in mortalia pœnitentis, ſi negative dubitet, an aliquod mortale ſit reſervatum, licite ab illo abſolvit.

IV. Juriſdictio, quæ datur cuivis Sacerdoti pro mortis articulo, datur etiam pro periculo mortis. Et quinam dicantur in tali periculo verſari?

V. Probabiliter ſimplici Sacerdoti confertur iſthæc juriſdictio, etiam præſente Parocho.

VI. Abſolutio a peccatis reſervatis in mortis ſive articulo, ſive periculo confertur ſine onere; ſecus vero abſolutio a cenſuris reſervatis; ſi tamen pœnitens ſit denunciatus, & careat impedimento perpetuo adeundi Superiorem.

I. Quæritur primo; An liceat abſolvere cum juriſdictione dubia, vel ſaltem probabili?

Reſpondeo cum communi, extra caſum neceſſitatis dari non poſſe abſolutionem ab eo, qui negative dubitat de ſua juriſdictione; quia extra neceſſitatem nullum Sacramentum poteſt licite conferri cum dubio de ejus valore; ut ſi quis baptizaret cum aqua roſacea habens aquam naturalem; aut ſi quis abſolveret dubitans an ſit Sacerdos. Cum autem non minus ad valorem Sacramenti requiratur poteſtas juriſdictionis, quam poteſtas Ordinis, ſequitur, quod non poſſit licite abſolvere, qui negative dubitat de ſua juriſdictione.

Quod ſi dubium negativum per rationem aliquam poſitivam deponatur, unde evadat dubium poſitivum, quæſtio difficilior eſt, An poſſit licite conferri abſolutio cum juriſdictione iſta poſitive dubia, ſeu probabili; præſertim poſtquam Innoc. XI. damnavit propoſitionem illam, quam explicavimus quæſt. 3. art. 6.: Etenim juriſdictio probabilis ex una parte non eſt certa, & ex alia parte pertinet ad valorem Sacramenti: Unde videtur exponi Sacramentum periculo fruſtrationis, non minus per

per juriſdictionem, quam per materiam, & formam Sacramentorum probabiles; atque adeo ſicut non licet conficere Sacramentum cum materia probabili, omiſſa certa, ſic videtur non licere conficere Sacramentum pœnitentiæ cum juriſdictione probabili, ſaltem quando poteſt haberi juriſdictio certa.

II. Nihilominus cenſeo, licitum eſſe abſolvere cum juriſdictione probabili, ut fuſe docui in expoſitione illius primæ theſis ab Innoc. XI. confixæ. Pro hac ſententia Gobat. tract. 7. num. 116. numerat centum triginta Doctores; Negat tamen contra Raslerum ſententiam hanc eſſe moraliter certam; cum multi graves Doctores illam reſpuant, dicentes, tunc ſolum ab Eccleſia ſuppleri defectum juriſdictionis, ſi abeſſet, quando abſolutio confertur cum juriſdictione probabili, quia non poteſt haberi certa, ſecus vero, quando confertur abſolutio cum juriſdictione probabili, omiſſa certa, quæ poteſt haberi; atque adeo ne exponatur periculo fruſtrationis Sacramentum, putant, non eſſe licitum abſolvere cum juriſdictione probabili, omiſſa certa.

Probatur tamen noſtra concluſio primo a poſteriori; tum quia non eſt probabile, centum triginta Doctores a Gobat relatos in re tanti momenti eſſe deceptos, & indiguiſſe cenſura; tum etiam quia praxis, & uſus Eccleſiæ fert, ut pœnitentes abſolvantur non ſolum a peccatis, ſed etiam ab excommunicatione, quando probabiliter poſſunt abſolvi; ergo univerſim licitum eſt abſolvere cum juriſdictione probabili. Secunda pars hujus antecedentis patet; etenim, cum Doctores examinant, utrum hæc, vel illa excommunicatio poſſit abſolvi a tali Confeſſario, non examinant, an ſpeculative tantum loquendo, ſed etiam an practice poſſit abſolvi, & ſæpe cenſent, poſſe abſolvi, in quo caſu abſolutio confertur cum juriſdictione probabili, omiſſa certa, quæ poſſet haberi, ſi pœnitens remitteretur ad Superiorem, qui certam habet juriſdictionem.

Neque dicas; in tali caſu non exponi Sacramentum periculo fruſtrationis, quia abſolutio caderet ſupra reliqua peccata, a quibus poteſt Sacerdos directe abſolvere, & ſolum indirecte caderet ſupra peccatum illud, in quod probabilem tantum habet juriſdictionem: At ſi juriſdictio abſolute ſit probabilis relate ad omnia peccata, exponeretur Sacramentum periculo fruſtrationis; & ideo non licet cum juriſdictione probabili abſolvere.

Nam contra eſt, quia cum certum ſit, quemcumque Sacerdotem habere juriſdictionem in venialia, aut mortalia alias remiſſa, vel a Chriſto Domino, vel a Papa ex conſuetudine Eccleſiæ; (nam Innoc. XI. prohibuit tantum, ſed non declaravit invalidam confeſſionem venialium factam ſimplici Sacerdoti non approbato ab Epiſcopo, vel Ordinario) ſequitur, quod ſaltem quando quis confitetur tali Sacerdoti habenti juriſdictionem probabilem, addendo aliquod veniale, ſupra quod ille habet juriſdictionem certam, non exponitur Sacramentum periculo fruſtrationis.

Probatur tamen ſecundo Concluſio a priori; quia quando juriſdictio eſt probabilis, eo ipſo eſt certa, ſupplente Eccleſia ejus defectum, ſi adeſſet; atqui quando juriſdictio eſt certa, ſine dubio licitum eſt abſolvere, nec exponitur Sacramentum periculo fruſtrationis; ergo licitum eſt abſolvere cum juriſdictione probabili. Probatur major, quia intantum non eſſet certa, inquantum graves Doctores dicunt, non ſuppleri defectum juriſdictionis ab Eccleſia, quando quis abſolvit cum juriſdictione probabili, omiſſa certa; ſed hoc quod ab his aſſeritur eſt falſum, tum quia non eſt probabile, quod Pontifex propter bonum publicum nolit ſupplere defectum juriſdictionis in tali caſu, in quo ſic conferens abſolutionem ſequitur opinionem probabiliſſimam, quam plurimi, & communiter Doctores docent; tum etiam quia, quando habetur error communis, Eccleſia ſupplet defectum juriſdictionis, ut ſupra diximus, propter bonum commune, ne tot actus ſint irriti; ergo a fortiori ſupplet talem defectum, quando Confeſſarius ſequendo opinionem probabiliſſimam abſolvit; atque adeo quando juriſdictio eſt probabilis, eſt ſaltem moraliter certa, quia moraliter certum videtur, quod Eccleſia Mater benigniſſima velit ſupplere illius defectum, ſi quis eſſet. Et ſane quamvis non pauci Doctores antiqui apud Suar., & alios aſſeruerint, in Sacramento Pœnitentiæ requiri contritionem perfectam, non per hoc deſinit eſſe moraliter certum, ſufficere Attritionem, ſpectatis verbis Tridentini, ratione, & auctoritate fere communiſſima in contrarium: Ergo pariter in caſu noſtro quamvis graves Doctores negent ab Eccleſia ſuppleri univerſim juriſdictionem, ſi forte deſit, quando quis abſolvit cum juriſ-

riſdictione probabili; non definit tamen eſſe moraliter certum oppoſitum, ſpectatis rationibus, & communiſſima auctoritate Doctorum benigne ſentientium de Sancta Matre Eccleſia.

Probatur demum hæc aſſertio; quia ſine dubio habet juriſdictionem debitam ille, qui habet juriſdictionem implicitam per ratihabitionem de præſenti ſigno externo manifeſtatam; ſicut accidit, quando quis audit confeſſiones, vidente Prælato, a quo facile impediri poteſt, nec impeditur, ut ſupra diximus quæſito ſeptimo: Atqui qui abſolvit cum juriſdictione probabili, habet a Pontifice juriſdictionem implicitam, eo quod ſciat Pontifex confeſsarios ut plurimum abſolvere cum juriſdictione probabili juxta opinionem probabiliſſimam, quod facile poteſt prohibere, & tamen non prohibet; ergo qui habet juriſdictionem probabilem, habet a Pontifice juriſdictionem debitam; atque adeo cum juriſdictione probabili non exponitur Sacramentum periculo fruſtrationis; ſicut exponeretur cum materia, aut forma probabili.

Hinc ſequitur, ab Innoc. XI. in prima ex ejus proſcriptis theſibus non eſſe damnatam hanc ſententiam; quia debuiſſet apte illam damnare, ſi voluiſſet, quod non ſolum in iis, quæ pertinent ad materiam, & formam Sacramenti, ſed etiam in iis, quæ pertinent ad juriſdictionem, ſequamur opinionem tutiorem, omiſſa probabili, ut multi viri docti cenſent cum Lumb. contra Piſan., & Riccium exponentes illam theſim.

III. Adverto demum, quod ſi quis certus ſit de juriſdictione in aliqua mortalia pœnitentis, & dubitet negative de aliis, (ut accidit, quando quis audiens confeſſionem dubitat negative, an pœnitens inciderit in aliquod mortale reſervatum) in tali caſu, quamvis Armil., & Cordub. apud Buſembaum hic dub. 4. §. ultim., & Suar. negent, poſſe licite abſolutionem conferri; Affirmant tamen probabilius Lug. diſp. 20. ſect. 2., Filliuc., & alii; quia peccatum, de quo dubitatur, etiamſi negative, an ſit reſervatum, eo ipſo non eſt reſervatum, ut dicemus quæſt. ſequenti, quia ſcilicet in dubio melior eſt conditio poſſidentis, & in hoc caſu eſt in poſſeſſione facultas abſolvendi; (quod non accideret, ſi quis negative dubitaret, an habeat ſimpliciter jurisdictionem, tunc enim eſſet in poſſeſſione lex prohibens abſolutionem) Et Lugo addit, quod ſi poſt abſolutionem deprehendatur, vere illud fuiſſe reſervatum, non proinde opus ſit nova abſolutione: Sicut dubius de voto reſervato Pontifici, ſi ab Epiſcopo diſpenſetur, non indiget nova diſpenſatione, etiamſi deinde deprehendatur vere votum fuiſſe Pontifici reſervatum. Et idem dicitur de Cenſura reſervata; Licet, ſi poſt abſolutionem cenſura deprehendatur fuiſſe reſervata, teneatur pœnitens pro foro externo, non tamen pro foro conſcientiæ comparere coram Superiore.

IV. Quæritur ſecundo; An juriſdictio, quæ delegatur cuilibet Sacerdoti ab Eccleſia in articulo mortis, delegetur etiam in periculo mortis?

Reſpondeo cum communi Doctorum affirmative; tum quia ex uſu Eccleſiaſtico, pro eodem ſumitur articulus, & periculum mortis, ut patet ex Cap. *Eos qui*, *de ſententia excommunicationis in 6.* ubi in eodem contextu ille, qui vocatus fuerat articulus, vocatur deinde periculum mortis; tum etiam quia cæteroqui qui eſſet in periculo mortis, remaneret in periculo moriendi ſine confeſſione: Eſt autem proprie articulus mortis, quando mors moraliter certa proxime imminet; Periculum vero dicitur, quando eſt probabile dubium de morte, eo quod frequenter ſoleat in tali caſu mors accidere; ut in actuali pugna, in longa navigatione, in acuta febri, in partu difficili, in itinere latronibus infeſto; vel quando quis probabiliter ſibi mortem timet ab inimicis privatis per venenum, &c. Item in peſte graſsante, in terræmotu imminente, &c., & ex Sancio in prima die periculoſæ infirmitatis, & in damnatis ad mortem; non vero in damnatis ad triremes, ut docent communiter Doctores contra Sà; quia periculum in iis non eſt proximum, ſed remotum. Præterea ex Palao poſsunt abſolvi, perinde ac eſsent in periculo mortis, qui ſunt in perpetuo impedimento paupertatis, ægritudinis, ſervitutis, &c. Certum enim eſt, quod quando non poteſt pœnitens ſuum Superiorem adire, non obligatur per procuratorem, aut per literas ſe præſentare, nec per confeſsarium, qui ab eo petat privilegium abſolvendi; nec tenetur vocare ad ſe ſuperiorem, quia eſset illum gravare.

V. Quæritur tertio; An etiam preſente Parocho, vel Sacerdote privilegiato, poſſit quilibet Sacerdos, etiam excommuni-

catus, degradatus, hæreticus, &c. abſolvere ab omnibus etiam reſervatis in articulo mortis?

Reſpondeo, communiorem ſententiam cum Suar., Vaſq., Molin., & aliis negare. Primo, quia ceſsat finis conceſſionis Trident., qui eſt ſubvenire neceſſitati fidelium: Secundo, quia Trident. dicit, *Cuſtoditum ſemper in Eccleſia fuiſſe, ne aliquis defectu hujus Sacramenti pereat, ut in illo articulo nulla eſſet reſervatio*; ergo Trident. non condit novum jus, ſed ſolum approbat conſuetudinem Eccleſiæ; Atqui in Eccleſia non fuit conſuetudo, ut præſente proprio Sacerdote, ſeu Parocho, abſolvatur moribundus a ſimplici Sacerdote; Imo ſicut nullus infirmus audet recipere ullum aliud Sacramentum ab alieno Sacerdote, præſente proprio, ſic nec Sacramentum pœnitentiæ; ergo, &c.

Verum probabilis etiam eſt, & in praxi ſecura ſententia affirmativa, quam docent Perez, Navar., Sà, Ledeſm., & alii plurimi apud Dian. part. 1. tract. de Abſolut. hæreſ. reſolut. 5., & part. 3. tract. 4. reſol. 161. tum quia verba Trident. loquuntur univerſaliter, & ſine ulla exceptione, poſſe ſcilicet quemlibet ab omnibus peccatis per Sacerdotes abſolvi; ergo etiam præſente proprio Sacerdote poteſt ſimplex Sacerdos abſolvere; tum etiam, quia cum finis dictæ conceſſionis ſit, *ne hac occaſione aliquis pereat*, dicendum, ad majorem favorem, & gratiam periclitantium voluiſſe Trident. concedere hanc facultatem ſine ulla conditione & limitatione: Accidere enim poſſet, vel quod moribundus moriatur, dum expectat licentiam Prælati, vel quod minori cum rubore, & majori cum facilitate confiteatur ſimplici Sacerdoti amico, quam Parocho; unde ubi lex non diſtinguit, nec limitat, nec nos limitare debemus.

Ad primam rationem in contrarium, nego ceſſare finem conceſſionis Trident., qui non eſt ſolum ſubvenire neceſſitati periclitantium quomodocumque, ſed ſubvenire meliori modo, quo poſſit, atque adeo dando illis facultatem, ut libere a quovis Sacerdote abſolvantur. Ad ſecundam, nego minorem, & tranſmiſſa minore, dico, id fieri propter condecentiam, & majorem ſecuritatem, non ex obligatione: Ad id, quod additur, dico, non haberi utilitatem ſpecialem in reliquis Sacramentis per hoc, quod a Parocho, vel ab aliis ſuſcipiantur; ſicut habetur in Sacramento pœnitentiæ; Poteſt enim moribundus cum majori facilitate confiteri ſimplici Sacerdoti amico, & ideo hoc illi non denegandum.

Advertendum tamen, quod moribundus ſine ulla ſui ſpeciali utilitate non debeat ad adminiſtrandum hoc Sacramentum advocare Sacerdotem excommunicatum, aut hæreticum, &c., aut quem ſciret eſſe in peccato mortali; non quia in eo non eſſet in tali caſu juriſdictio; ſed quia moribundus ſine ulla ſui utilitate eſſet cauſa indignæ adminiſtrationis Sacramenti, quæ fieret a tali Sacerdote.

VI. Quæritur ultimo; An abſolutus in articulo mortis a peccatis, vel a cenſuris reſervatis teneatur deinde, ſi convaleſcat, Superiorem adire pro abſolutione?

Reſpondeo cum Lug., Suar., & aliis communiter contra Vaſq. apud Lug. diſp. 20. num. 207. Abſolutionem a peccatis reſervatis in articulo, vel periculo mortis conferri ſine ullo onere; Ratio eſt, quia Trident. dicit in tali articulo nullam eſſe reſervationem; & idem probabiliter dicendum in caſu legitimi impedimenti perpetui adeundi Superiorem, ut infra explicabimus: Contra vero abſolutio a cenſuris reſervatis confertur cum onere comparendi ſeu præſentandi ſe Superiori, ubi ceſſet impedimentum, ſub pœna reincidentiæ, non quidem ad abſolutionem Sacramentalem, aut a cenſuris iterum recipiendam, ſed ut pœnitens obediat mandatis Superioris, & ut conſtet de ſatisfactione partis: Et ideo poteſt ſe præſentare per Procuratorem, vel per literas (excepta excommunicatione ob percuſſionem Clerici, quæ exigit perſonalem præſentationem) Quare ſi elapſo periculo non ſe præſentet, ubi commode poteſt, relabitur in eandem excommunicationem, ut conſtat ex Cap. *Eos qui, de ſententia excommunicationis in 6.*

Ubi adverte primo, moribundum abſolvi poſſe ſolum ab iis cenſuris, quæ impediunt ſuſceptionem Sacramentorum, puta ab excommunicatione, &c., non vero a ſuſpenſione ab Ordine, vel ab Officio, aut Beneficio, ut patet ex ratione a Trident. tradita, videlicet ne hac occaſione aliquis pereat. Immo Mendo putat, excommunicatum poſſe abſolvi ab excommunicatione ſolum in ordine ad effectum ſuſcipiendi Sacramenta, non vero in ordine ad effectum ſepulturæ, in ordine ad quem poteſt adhuc poſt mortem a judice legitimo abſolvi.

Ad-

Adverte ſecundo, in jure præcipi, ut ab eo, qui in caſu neceſſitatis abſolvitur, exigantur quædam juramenta: Sic ab incendiario, a percuſſore Clericorum, ab excommunicato excommunicatione Bullæ cœnæ exigitur juramentum de ſtando mandatis Eccleſiæ, ſeu ſervandi, quod ea occaſione injunctum fuerit ab Eccleſia, ſeu a Superiore abſolvente. Præterea ab eo, qui non poteſt ſtatim ſatisfacere parti læſæ, exigendum eſt (ſi debitum ſit pecuniarium) primo loco pignus; ſecundo, ſi pignus haberi non poſſit, fidejuſſio; ac demum, ſi nec fidejuſſio haberi poſſit, juramentum de ſatisfaciendo; & habita hac cautione vel pignoratitia, vel fidejuſſoria, vel juratoria, poteſt abſolvi. Verum Dian. part. 2. tract. 16. reſol. 44. cum Navar., Valero, Henr., Pelliz., Tamb., aliiſque tenet, quod quando abſolutio datur tantum in foro conſcientiæ, ſatisfit per firmum propoſitum de ſtando mandatis Eccleſiæ, & ſatisfaciendi parti læſæ, ſi non poſſit ſtatim ſatisfacere; eo quod hæc juramenta, & cautiones in jure exigantur pro foro exteriori: Quod oſtendit praxis Confeſſariorum, qui non ſolent in caſibus expreſſis hæc juramenta, aut cautiones exigere. Unde ſaltem dicendum, quod ea jura, etiamſi pro foro conſcientiæ exigant juramenta, vi conſuetudinis tamen non amplius obligent.

Advertendum tertio, abſolutionem ab excommunicatione reſervata, etiam canonis, *Si quis ſuadente diabolo*, tunc in articulo mortis conferendam eſſe cum onere ſe præſentandi ceſſante periculo, quando pœnitens eſt excommunicatus denunciatus, ut docet Dian. part. 3. tract. 14. reſol. 93. ex Januario, & aliis; tum quia textus ille Capitis *Eos qui*, loquitur de excommunicatis denunciatis tantum; tum etiam, quia non amplius habet locum hujuſmodi onus poſt Trident. aſſerens, in articulo mortis nullam eſſe reſervationem; Quare Tident. correxit quoad hoc jus antiquum, dum oneris ab eo impoſiti non meminit: Quando autem quis abſolvitur ab excommunicatione reſervata propter impedimentum perpetuum, non debet obligari ad comparendum; cum impedimentum perpetuum ceſſare non poſſit; ſecus vero ſi abſolvitur propter impedimentum temporale.

ARTICULUS III.

De Approbatione in Confeſſario requiſita.

I. Solum ad audiendam Confeſſionem Sæcularium requiritur aut Approbatio ab Epiſcopo, aut Parochiale Beneficium in Confeſſario. Poteſtque Parochus juriſdictionem erga ſuas oves delegare alteri Parocho, ac Sacerdotibus ab Epiſcopo proprio alibi approbatis.

II. In quo differat Approbatio a Juriſdictione?

III. Juriſdictio dari debet ab Epiſcopo, vel Parocho, cui eſt ſubditus pœnitens; Approbatio vero datur ab Epiſcopo Confeſſarii.

IV. Epiſcopus poteſt aliquem ad examen non admittere, non tamen poteſt illum non approbare, ſi admiſerit, & ſit idoneus.

V. Regulares ab Epiſcopo approbati, ut valide abſolvant, non indigent facultate proprii Prælati.

I. TRident. ſeſſ. 23. cap. 15. hæc habet: *Decernit Sancta Synodus, nullum, etiam Regularem, poſſe confeſſiones Sæcularium etiam Sacerdotum audire, nec ad id idoneum reputari, niſi aut parochiale beneficium habeat, aut ab Epiſcopis per examen, ſi illi videbitur eſſe neceſſarium, aut alias idoneus judicetur, & approbationem, quæ gratis detur, obtineat.*

Sequitur hinc primo, Approbationem hanc Epiſcopi requiri ad validitatem Sacramenti; non ſecus ac requiritur poteſtas Ordinis, & juriſdictionis.

Sequitur ſecundo, non requiri hujuſmodi approbationem ad audiendas confeſſiones Regularium, adeoque Regulares poſſe a quolibet ſimplici Sacerdote abſolvi de licentia ſuorum Prælatorum, qui juriſdictionem conferant. Nomine autem Regularium veniunt etiam Equites S. Joannis, S. Jacobi, Alcantaræ, Calatravæ, &c. ex Joan. Sancio, & aliis apud Dian. par. 3. tract. 20. reſol. 30., & Leand. diſp. 11. quæſt. 47.; quia omnes iſti ſunt vere religioſi. Quamvis autem nomine Regularium veniant univerſim etiam Moniales; At hæ ex decreto Gregor. XV. confiteri debent Confeſſariis approbatis ab Epiſcopo.

Ubi notandum, Clem. X. in ſua ſeptima Conſtitutione, quæ incipit, *Superna*, tribuere facultatem, ut ii Sęculares, qui in Monaſteriis, ſeu Collegiis Regularium

degunt, & ſunt familiares, ac continui commenſales, abſolvi poſſint a Prælatis eorundem Regularium, & a Confeſſariis eorundem Monaſteriorum; quod tamen non conceditur aliis famulis, qui Monaſterio inſerviunt. Et in eadem Conſtitutione loquendo de Monialibus decernit Pontifex, quod ad audiendas Monialium confeſſiones requiratur ſpecialis approbatio; Et quod approbatus ad audiendas confeſſiones unius Monaſterii non cenſeatur eatenus approbatus ad audiendas confeſſiones alterius Monaſterii. Imo confeſſarii extraordinarii deputati ab Epiſcopo ad Confeſſiones alicujus Monaſterii pro una vice audiendas non poſſunt vi talis approbationis iterum earumdem Monialium Confeſſiones audire. Ubi notat Platelius n. 875., quod licet Pontifex loquatur de Confeſſariis Regularibus, id a fortiori dicendum de confeſſariis ſecularibus, utpote minus privilegiatis.

Sequitur tertio, Approbatione hac non indigere eum, qui Parochiale, ſeu Curatum beneficium obtinuit; Unde poterit extra diœceſim a quolibet aliquo Parocho advocari, ut illum adjuvet ad audiendas confeſſiones; non ſecus ac Sacerdos approbatus. Nomine autem beneficii parochialis ex Suar. diſp. 39. ſect. 4. venit non ſolum Parochus, ſed etiam habens Vicariam perpetuam, & Rectoriam parochiæ; & qui habent ſuperiora beneficia, ut Epiſcopi, Archiepiſcopi, Abbates nonnulli habentes beneficia cum juriſdictione ordinaria in foro externo. Non comprehenduntur tamen Prælati regulares, quamvis pariter habeant curam animarum, inſtar Parochorum, ut communiter docent Doctores cum Suar. de Pœnit. diſp. 28. ſect. 8. contra Henr., Joannem Valerum apud Lug. diſp. 21. num. 1., & alios cum Boſſio apud Dian. part. 2. tract. 16. reſol. 44., & part. 5. tract. 12. reſol. 51., quia Trident. expreſſe voluit, Regulares ſubjacere examini Epiſcoporum, nulla facta diſtinctione Prælatorum; Ubi autem lex non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus. Quamvis Dian. loc. laudat. probabilem putet, & Boſſius in praxi tutam ſententiam oppoſitam: Equidem non aſtipulor: Illud eſt certum, quod ſi Parochus ſuum beneficium curatum dimiſit, approbatione Epiſcopi indigeat deinde ad confeſſiones audiendas, quia non amplius habet, ſed habuit beneficium parochiale.

Sequitur quarto ex Suar. diſp. 28. ſect. 5. Epiſcopos, & Prælatos ſeculares non poſſe eligere ſibi in Confeſſarium, niſi vel Parochum, vel approbatum ab Ordinario; Et ab Alex. VII. damnata eſt illa propoſitio dicens: *Qui beneficium curatum habent, poſſunt ſibi eligere in Confeſſarium ſimplicem Sacerdotem non approbatum ab Ordinario.*

Sequitur quinto, non poſſe Parochum delegare juriſdictionem ſuam relate ad ſuos Parochianos ſimplici Sacerdoti, ſed probabiliter poſſe illam delegare vel alteri Parocho, vel Sacerdoti alibi approbato ab Epiſcopo. Ita communius Doctores apud Lug. num. 6. contra nonnullos; & apud Dian. part. 5. tract. 12. reſol. 47. Ratio eſt, quia hoc decretum Trident. factum fuit ad tollendum Parochorum abuſum, qui ineptis oves ſuas committebant. Advertitque Fagund. de Præcep. Eccl. lib. 3. num. 48. ex Sanch., videri ſatis eſſe etiam approbationem factam ab Epiſcopo cum aliqua limitatione; Verbi gratia, ad viros tantum, dummodo cæteroqui ſit idoneus.

Utrum autem Parochus poſſit Juriſdictionem erga ſuas oves delegare Regulari alibi approbato ab Epiſcopo? In expoſit. theſ. XVI. confixę ab Alex. VII. dixi, non eſſe improbabile, quod poſſit, dummodo Epiſcopus non ſupponatur invitus.

II. Sequitur ultimo, Approbationem diverſam eſſe a Juriſdictione, cum poſſit aliquis habere approbationem ſine juriſdictione: Eſt enim approbatio teſtimonium, & judicium de ſufficientia, & idoneitate Sacerdotis ad audiendas confeſſiones. Quare per ſolam approbationem nulla juriſdictio, nec poteſtas confertur.

III. Quæritur nunc primo; A quonam Epiſcopo approbari debeat confeſſarius? ab Epiſcopo confeſſarii ne, an pœnitentis, an ab utroque, an ab Epiſcopo loci, ubi ſit confeſſio, an a quocunque?

Reſpondeo cum communiori, quod ab Epiſcopo Confeſſarii. Ita Suar. diſp. 28. ſect. 6., Bonac., Fagund., Con., Lug. diſp. 27. num. 35.: Eſto alii in alia ſint opinione, & varias reſponſiones Sacræ Congregationis ſuper hoc adducant. Ratio eſt, quia approbatio eſt actus juriſdictionis, adeoque nequit exerceri, niſi in ſubditum; ergo Sacerdos approbandus eſt ab Epiſcopo, cui eſt ſubditus, vel ratione domicilii fixi, vel tranſeuntis, vel ratione originis, vel ratione beneficii, ut docent Hurt., & Fagund.

Hinc

Hinc ſequitur primo, quod juriſdictio dari debeat ab Epiſcopo, vel Parocho, cui eſt ſubditus pœnitens: Contra vero approbatio dari debet ab Epiſcopo, cui eſt ſubditus confeſſarius. Regulares vero, qui juriſdictionem habent a Pontifice, & indigent approbatione Epiſcopi tamquam requiſito eſſentiali, approbari debent ab eo Epiſcopo, in cujus diœceſi verſantur, juxta decretum Urbani VIII. relatum a Lug. num. 28.

Sequitur ſecundo, ab eodem Epiſcopo, cui eſt ſubditus pœnitens, poſſe dari approbationem Confeſſario non ſubdito, dummodo ſit in diœceſi talis Epiſcopi; Verbi gratia, poteſt Epiſcopus Neapolitanus dare approbationem Sacerdoti Nolano relate ad confeſſiones audiendas Neapoli; quia Sacerdos Nolanus, dum eſt Neapoli, cenſetur ſubditus Epiſcopi Neapolitani: Non ſecus ac pœnitens Nolanus, dum verſatur Neapoli, poteſt confiteri confeſſariis Neapolitanis, quia cenſetur ſubditus Epiſcopi Neapolitani.

IV. Quæritur ſecundo; An poſsit Epiſcopus Sacerdotem, quem judicat idoneum, non approbare?

Reſpondeo cum Con., & aliis communiter negative; eſto poſsit illum ad examen non admittere, ſaltem ſi ſit ſæcularis. Ratio eſt, quia approbatio non eſt gratia, ſed actus juſtitiæ poſt felicem ſucceſſum examinis; Quare, ſi Epiſcopus illum non approbat, peccat graviter, cum ſit in re gravi actus juſtitiæ. Poteſt tamen Sacerdoti approbato juriſdictionem denegare; ſiquidem delegatio juriſdictionis eſt gratia: Quia tamen, ut diximus, Juriſdictio Regularibus confertur immediate a Pontifice, ut conſtat ex eorum Privilegiis; ideo Regularis ſtatim ac eſt ab Epiſcopo approbatus, habet juriſdictionem in diœceſi talis Epiſcopi, ita ut ſolum intra diœceſim illam poſsit confeſsiones audire, ex Bulla Clem. X.. Quod ſi Epiſcopus injuſte alicui approbationem denegaret, aut illam injuſte limitaret, non eatenus hic poſſet valide confeſsiones audire; ut advertimus articulo primo, numero undecimo; & conſtat ex iis quæ diximus exponendo theſim XIII. ab Alex. VII. confixam, quæ habet: *Satisfacit præcepto annuæ confeſſionis, qui confitetur Regulari Epiſcopo præſentato, & ab eo injuſte reprobato*

V. Quæritur tertio; An Regulares indigeant approbatione, & licentia proprii Prælati, ut poſsint Sæcularium Confeſsiones audire.

Reſpondeo, ea non indigere ad valide conferendum hoc Sacramentum, ut communiter docent Doctores apud Dian. part. 1. tract. 11. reſol. 15. contra alios relatos a Leand. quæſt. 75.

ARTICULUS IV.

De Prudentia, Probitate, & Scientia in Confeſsario requiſita.

I. Miniſter hujus Sacramenti debet in ſtatu gratiæ illud adminiſtrare, niſi urgens neceſſitas id non permittat.

II. Prudentia pariter in eo requiritur propria Judicis, ac Medici Spiritualis; Ac ſcientia conſentanea.

III. Quænam præcipue ſcienda ſunt a Confeſſario ad licite abſolvendum?

IV. Quid, ſi dubitet, an præditus ſit ſcientia debita?

V. Qui advertit, Confeſſarium eſſe inſufficientem ad ferendum judicium Sacramentale ſuper peccatis expoſitis, debet confeſſionem apud doctiorem repetere.

VI. Debet Confeſſarius ſaltem ſcire dubitare, ita ut poſſit in rebus difficilioribus Auctores, vel doctos conſulere.

I. AD licite adminiſtrandum hoc Sacramentum, in Miniſtro requiri Probitatem, Prudentiam, & Scientiam, indubitatum eſt. Circa Probitatem ſatis eſt, ut ſit in ſtatu gratiæ, quando illud adminiſtrat; Unde conſcius peccati mortalis, necnon dubius de illo debet vel contritionem, vel attritionem cum confeſſione præmittere, antequam abſolvat; Niſi tamen urgeat neceſsitas abſolvendi moribundum, quæ non det locum contritioni.

II. Circa Prudentiam, requiritur, ut poſsit boni Judicis, & Medici ſpiritualis munere fungi; cum utrumque munus illi incumbat. Circa Scientiam requiritur, ad validitatem ſententiæ ferendæ, ut ſciat peccatum, de quo ferenda eſt ſententia, ſub ratione peccati, & modum, quo poſſit juxta Chriſti inſtitutionem in hoc Sacramento remitti; unde fit, ut ſcire debeat formam abſolutionis, intentionem debitam, & qualitatem diſpoſitionis requiſitæ in pœnitente, ut poſſit illum abſolvere.

III. Quæritur autem primo; quænam Scientia requiratur, non ſolum ad validam, ſed etiam ad licitam hujus Sacramenti adminiſtrationem?

Reſpondeo cum communi apud Suar., Lug.,

Lug., & alios, requiri eam doctrinam, quæ ſatis ſit ad ferendum prudens judicium in hoc Sacramento, ſeu ne feratur ſententia, incognita cauſa; & ideo confeſſarius ſcire debet primo, quæ ſint peccata mortalia, quæ venialia; Secundo, quænam ſint reſervata, & quænam habeant cenſuram annexam; Tertio, quæ circumſtantiæ mutent ſpeciem in peccatis, quæ paſſim occurrunt; Quarto, quando pœnitens obligetur ad reſtitutionem; Quinto, requiſita in pœnitente, ut poſſit abſolvi; Sexto, remedia peccatis opportuna.

Notant tamen communiter Doctores apud Perez; Primo, ſatis eſſe, ut confeſſarius intelligat ea, quæ frequentius accidunt, & de aliis ſciat dubitare, ut poſſit in caſu occurrenti vel alios, vel libros conſulere; Secundo, non eandem ſcientiam requiri in omnibus confeſſariis; Nam minor ſcientia ſufficit ad audiendas confeſſiones puerorum, & ruſticorum, quam mercatorum, & Judicum, qui caſus habent difficiles; Ac proinde in Oppidis aliquibus permittuntur Parochi, & Confeſſarii indocti, & rudes; quia præſtat hos præficere, quam Oppidum carere illis, quibus cæteroqui careret propter exiguum ſtipendium, &c.

IV. Ex dictis ſequitur, peccare eum, qui extra caſum neceſſitatis exponit ſe ad confeſſiones audiendas ſine doctrina ſufficienti. Quod ſi de ea dubitet, poteſt deponere dubium, remittendo ſe judicio Superioris, ut notat Vaſq., Lug. ex Navar., Et eos, qui ab Ordinario examinantur non leviter, & ab examinatoribus citra paſſionem approbantur, poſſe dubium omne, ac timorem deponere, & ſe confeſſionibus audiendis exponere.

Sequitur etiam, peccare graviter eum, qui aut tolerat, cum non debeat, aut approbat ad confeſſiones audiendas Sacerdotes indoctos, & inſufficientes; niſi quando pœnitens ejus doctrinæ ſit, qui poſsit inſcitiam confeſſarii ſupplere.

V. Sequitur demum, quod ſicut qui advertit, confeſsarium non percipere peccati ſui gravitatem, debet illum monere, & ſpecificare peccatum ſuum: ita qui advertit, confeſsarium non eſse aptum ad judicium Sacramentale ferendum ſuper peccatis, quæ confitetur, tenetur confeſsionem repetere apud doctiorem.

VI. Quæritur ſecundo; An neceſsaria ſit in confeſsario tanta ſcientia, ut poſsit ſtatim diſcernere mortalia a venialibus, & dubia, quæ proponi poſsunt, reſolvere?

Reſpondeo cum communi apud Suarez diſp. 28. ſect. 2. negative; Etenim rariſsimi ſunt, qui præſtare id poſsint. Quare ſatis eſt in rebus difficilioribus ſcire dubitare, & poſse dubia reſolvere, conſulendo aut libros, aut alios, aut pœnitentem ipſum.

ARTICULUS V.

De Obligationibus Confeſsarii in ipſa Sacramenti adminiſtratione.

I. Quomodo Confeſſarius interrogare ſæpe debeat Pœnitentem?

II. Quid faciat confeſſarius, ſi advertat, peccatum aliquod a pœnitente in confeſſione omitti ſive invincibiliter, ſive ex erubeſcentia?

III. De quibus debeat Confeſſarius Pœnitentem inſtruere?

IV. Quandonam teneatur ignorantiam Pœnitentis Confeſſarius amovere?

V. Quid ſi Confeſſarius dubitet, an ſit profutura Pœnitenti notitia veritatis?

VI. Num poſsit aliquando Confeſſarius ad peccatum materiale pœnitentem obligare, puta, ad reddendum debitum conjugi putatæ?

VII. Quandonam Confeſſarius monere debet pœnitentem, ut Sanctæ Inquiſitioni denunciet Confeſſarium, a quo ſolicitata fuit?

VIII. Quænam excuſent a denunciatione facienda?

IX. Num teneatur Confeſſarius aliquando onera pœnitentis ſubire?

X. Quid faciat Confeſſarius, ſi erravit in abſolvendo ſive circa valorem Sacramenti, ſive circa damnum tertii, ſive circa materialem integritatem Confeſſionis?

XI. Quandonam obligatur Confeſſarius audire Confeſſiones Pœnitentium?

Ex eo, quod Confeſſarius Judex ſit, & Medicus, ſequitur, debere pœnitentem interrogare, docere, corrigere, & diſponere ad abſolutionem, ac illum audire; Et ſi quando Confeſſarius erravit, corrigere debet errorem ſuum.

I. Quæritur itaque primo; An, & quomodo teneatur confeſſarius pœnitentem interrogare.

Reſpondeo cum communi apud Suarez diſp. 32. ſect. 3., quod ſi prudenter judicet confeſſarius, pœnitentem eſſe integre confeſſum, non teneatur illum interrogare;

re; ſi tamen judicet aliquam circumſtantiam omittere, nec ſatis explicare, vel ex ignorantia, vel ex culpabili oblivione, vel ex verecundia, tenetur ſuis interrogationibus defectum integritatis ſupplere, & pœnitentem juvare tum circa ea, quæ dicit, tum circa ea, quæ tacet; Ratio eſt, tum quia hoc exigit munus Medici, & Judicis; Tum etiam, quia in cap. *Omnis utriuſque ſexus* hæc habentur: *Sit Sacerdos diſcretus, & cautus more periti Medici, diligenter inquirens peccatorum circumſtantias.*

Hic autem adverte, quod quando confeſſarius prudenter judicat, pœnitentem in examinanda ſua conſcientia diligentiam ſufficientem, & moralem adhibuiſſe, non tenetur illum amplius interrogare; quia ad integritatem confeſſionis primo loco tenetur pœnitens, & deinde in ejus defectum confeſſarius; Unde, ſi pœnitens ſuæ obligationi in examinanda ſua conſcientia ſatisfecit, ad nihil amplius tenetur confeſſarius. Præterea confeſſarius in interrogationibus accommodare ſe debet capacitati pœnitentis, nec interrogationes inſtituere, quæ odioſum, & grave reddant hoc Sacramentum; Et ideo inter alias cauſas excuſantes ab integritate materiali confeſſionis, ea eſt in caſu noſtro, ne nimiis interrogationibus confeſſarii ſupra captum pœnitentis odioſa, & gravis reddatur confeſſio, & ne nimiis interrogationibus, præſertim in materia luxuriæ, mens pœnitentis, & confeſsarii turbetur.

II. Quod ſi ſciat confeſſarius, peccatum aliud ex oblivione inculpabili a pœnitente omitti; quamvis aliqui putent, non debere illum de tali peccato interrogare, quia confeſſio eſt formaliter integra: At communis Doctorum ſententia docet, quod debeat interrogare, quia confeſſarius, utpote Judex, debet facere, quantum in ſe eſt, ut confeſſio ſit non ſolum formaliter, ſed etiam materialiter integra; quod conſtat ex verbis cap. laudati. Si tamen pœnitens interrogatus de aliquo peccato neget ſe illud feciſſe; regulariter loquendo credendum eſt illi, quod ſcilicet vel non fecerit, vel ſi fecit, jam illud ſit alias confeſſus, vel ex errore invincibili putet ſe non teneri ad illud hic, & nunc confitendum. Quod ſi prudenter judicet confeſsarius pœnitentem negare ex erubeſcentia, quam ſuperare nolit, atque adeo ex malitia, docet Suar. diſp. 32. ſect. 3., & Lug. diſp. 22. ſect. 2., abſolvendum non eſſe, cum ſit indiſpoſitus.

Neque dicas, in judicio debere judicem judicare ſecundum allegata, & approbata, non vero juxta privatam ſcientiam; Et in judicio Sacramentali credendum eſſe pœnitenti, ſive pro ſe, ſive contra ſe loquatur. Nam hoc eſt verum, quando aliunde non conſtat confeſſario, pœnitentem eſſe indiſpoſitum, ut alibi oſtendimus ex propoſitione 60. damnata ab Innoc. XI.

III. Quæritur ſecundo; An teneatur confeſſarius pœnitentem inſtruere, & de quibus?

Reſpondeo, debere confeſſarium, quando dubitat prudenter, an pœnitens ſciat, quæ neceſſario ſcire debet ad Sacramentum hoc recipiendum, præſertim ſi puer, vel ruſticus ſit, illum inſtruere ante abſolutionem: Scire autem ille debet, non ſolum dari Deum remuneratorem; ſed etiam myſteria Incarnationis, & Trinitatis, ita ut iis culpabiliter ignoratis, incapax ſit Sacramenti, ut conſtat ex 64. theſi confixa ab Innoc. XI. Scire etiam debet, quæ efficere debeat ad recipiendum cum fructu hoc Sacramentum, ſcilicet præmittere confeſſioni examen, dolere ex motivo ſupernaturali, cum propoſito non peccandi, &c.: Debet etiam craſso ſaltem modo Symbolum ſcire, & Orationem Dominicam, necnon præcepta Decalogi, & Eccleſiæ, non quidem memoriter, ſed ita ut poſſit interrogationibus circa illa apte reſpondere. Quod ſi hæc neſciat, putat Barboſa cum aliis abſolvi non poſse; ſed probabilius abſolvi poteſt, dummodo de culpabili negligentia doleat, & proponat ea ſtatim addiſcere ſaltem a Parochis, qui proprias oves, ſicut parentes filios, inſtruere tenentur, ſive per ſe, ſive per alios.

IV. Quæritur tertio; An teneatur confeſsarius ignorantiam pœnitentis amovere, ſive ea ſit facti, ſive juris, circa aliquod peccatum?

Reſpondeo, ex Lug. diſp. 22. ſect. 2., Sanch., Suar., Tambur. lib. 3. cap. 4. §. 1., & aliis, quod ſi ignorantia ſit graviter culpabilis, teneatur confeſsarius illam amovere; quia aliter pœnitens eſt indiſpoſitus. Quod ſi ſit inculpabilis, regula generalis eſt, quod ſit conſulendum bono pœnitentis; Quare ſi ſperatur, quod pœnitens advertens, verbi gratia matrimonium eſse invalidum, aut contractum, quem putat juſtum, eſse injuſtum, &c., ſublaturus ſit ea peccata materialia, tenetur confeſsarius ignorantiam detegere propter bonum pœnitentis, ne ſic contra le-

gem Dei peccet etiam materialiter: Quod ſi non ſperetur profectus, ſed potius timeatur, quod peccatum materiale deinceps ſit futurum peccatum formale; Verbi gratia, ſi ſciens matrimonium eſse invalidum, non acile tunc abſtineret a cognoſcenda illa, quam conjugem putabat, in tali caſu ignorantia non eſt amovenda, juxta illud Auguſt. in Cap. *Si quis autem*, *de Pœnitentia* diſt. 7. cap. 5. *Si ſcirem non tibi prodeſſe*, *non te admonerem*, *nec te terrerem*. Idemque docet Tambur. ex Pelliz., quando quis bona fide eſt in occaſione proxima, nec ſperatur emendatio; vel quando quis bona fide non reſtituit alienum; Etenim revelatio veritatis noceret pœnitenti, ſi deinde cum culpa formali remaneret in occaſione proxima, aut retineret alienum; Nec hoc prodeſset ei, cui alienum reſtituendum eſt, quia ſupponimus non dari ſpem, quod reſtituatur, ſi bona fides illi tollatur.

Quod ſi confeſsarius a pœnitente de iis interrogetur ad ſedandos conſcientiæ ſcrupulos, procul dubio tenetur confeſsarius veritatem aperire, ne ſuo ſilentio errorem approbet. Advertendum tamen, quod veritatem aperire debet ſolum quantum ſatis eſt ad interrogationem, quando, ſi ulterius procedatur, non ſperatur profectus penitentis: Verbi gratia, ſi Petrus roget, an matrimonium contractum poſt votum ſimplex caſtitatis ſit validum, & an poſſit, ac teneatur reddere debitum; reſpondere debet, quod ſit validum, & quod teneatur reddere, tacendo tamen obligationem non petendi debitum, ſi non ſperatur fore, ut ille a petendo abſtineat.

V. Quod ſi confeſsarius dubitet, an admonitio ſit profutura, tunc comparet utilitatem, quæ ſperatur, cum damno, quod timetur, & juxta illud, quod videtur præponderare, profequatur. Ita Filliuc. tract. 28. num. 135. Lug. a num. 21.

VI. Rogabis hic: Si Berta, quæ contraxit matrimonium invalide, putet invincibiliter verum eſse ſuum matrimonium, & accuſet ſe in confeſſione, quod debitum negarit Titio putato conjugi, debetne confeſſarius dicere, quod debitum reddat?

Reſpondeo cum Sanch., Lug., & aliis communiter, quod ſi confeſsarius aperiendo invaliditatem matrimonii non ſperet moraliter profectum penitentis, ſed potius timeat ejus ruinam, dicere poſſit, quod teneatur reddere debitum; quia vere tenetur reddere, quouſque putat Titium eſſe ſuum conjugem; Unde iſta materialis fornicatio eſset formaliter actus conjugalis.

Advertendum tamen, non facile judicandum penitentem non eſse ſatisfacturum ſuæ obligationi poſt notitiam veritatis, nec profuturam eſse confeſsarii admonitionem; Quare univerſim tenetur confeſsarius monere penitentem, primo de obligatione, quam habet, reſtituendi famam, aut rem alienam; ſecundo de obligatione corrigendi fraterne proximum; tertio, tollendi occaſiones proximas; quarto, audiendi Superiorem pro reſervatis; quinto, denunciandi eos, quos debet, Sanctæ Inquiſitioni, vel alteri Tribunali: Ex conſtitutione enim Gregorii XV. tenentur confeſsarii monere penitentes, quos noverint ab aliis ſolicitatos eſse in actu Sacramentalis confeſſionis, de obligatione eos denunciandi Inquiſitoribus, vel locorum Ordinariis; ſicut etiam ſuſpectos de hæreſi tenetur quilibet denunciare.

VII. Quæritur quarto; Quam obligationem habeant confeſsarii monendi penitentes, ut Sanctæ Inquiſitioni denuncient confeſsarium ſolicitantem & ſub quibus penis?

Reſpondeo, Gregorium XV. poſt Pium IV., & Paulum V., ſtatuiſse per hæc verba: *Quod Sacerdotes ad inhoneſta, ſive inter ſe, ſive cum aliis quomodolibet perpetranda in actu Sacramentalis confeſſionis, ſive ante, vel poſt immediate, ſeu occaſione, vel prætextu confeſſionis hujuſmodi, etiam ipſa confeſſione non ſequuta, ſive extra occaſionem confeſſionis in confeſſionario, aut in loco quocumque, ubi confeſſiones Sacramentales audiantur, ſeu ad confeſſionem audiendam electo, ſimulantes ibidem confeſſiones audire, ſolicitare, vel procurare tentaverint, aut cum iis illicitos, & inhoneſtos ſermones, ſeu tractatus habuerint, in officio Sanctæ Inquiſitionis deferantur*. Deinde adduntur graviſſimæ pœnæ confeſſariis ſolicitantibus infligendæ, ac intimatur confeſſariis præceptum monendi penitentes de hac obligatione denunciandi, & præcipitur illis, ut non abſolvant pœnitentem, antequam denunciet; Quod tamen intelligendum, dummodo poſſit pœnitens intra breve tempus denunciare. In Edicto pariter pœnitentibus præcipitur, ut ante ſex dies poſt ſolicitationem denuncient; Hic tamen non eſt terminus obligationis, ſed executionis, ut patet.

Adverte hic primo, Pontificem loqui ſolum de ſolicitatione ad turpia, non vero ad quodcumque aliud crimen.

Se-

Secundo, ſi confeſſarius tradat pœnitenti chartam ſolicitationis domi legendam, etiam eſt denunciandus, ut definivit Alex. VII. proſcribendo ſextam Theſim, quicquid prius in contrarium dixerint Pal., & Hurt.

Tertio, non eſſe ex vi hujus Bullæ denunciandum laicum fingentem ſe confeſſarium, & ſolicitantem; quia Bulla loquitur de Sacerdotibus; ut notat Dian. part. 1. tract. 4. reſol. 16.: Immo neque Sacerdotem non habentem juriſdictionem, ut notat Leand. ex Hurt.; quia Bulla loquitur de Sacerdotibus confeſſariis: Neque eſt denunciandus interpres confeſſionis, nec mandans confeſſario, ut ſolicitet penitentem. Verum, ut notat Hurt., quamvis iſti non ſint denunciandi ex vi hujus Bullæ, ſunt tamen denunciandi ex vi Edicti Inquiſitionis, tamquam ſuſpecti de fide, cum abutantur Sacramentis.

Quarto, neque eſſe denunciandum confeſſarium, qui dixit fæminæ, ut ſe tali hora ad confeſſionem audiendam domi vocaret, & deinde domi citra ullam ſimulationem confeſſionis inhoneſtos ſermones haberet. Ita communiter contra Fagund., & Sancium; quia prætextus confeſſionis, de quo loquitur Bulla, debet eſſe proximus, non remotus a loco, & ſtatu confeſſionis. Utrum autem denunciandus ſit, qui ſedens in confeſſionario, & loquens cum femina ſtante, aut ſedente juxta illud, illam ſolicitet? Negat Leand. quæſt. 30. cum Fagund., Palao, Souſa, Lezana, Freitas, & aliis apud Dian. part. 4. tract. 5. reſol. 38., quia Bulla requirit ſimulationem confeſſionis, quæ tunc habetur, quando pœnitens flexis genibus, vel aliter apparet aliis, quod confiteatur: At dicendum verius cum Peyrino, & Diana loco laudato eſſe denunciandum, ex quodam decreto Sanctæ Congregationis 1614., in quo ad hunc denunciandum non requirit, quod ſimuletur confeſſio, prout videtur requiri a Bulla Greg. XV.

Ubi notandum, quod ſi femina non facile poſſit Inquiſitorem adire ad denunciandum, confeſſarius monere illam poteſt, ut ſuo Parocho extra confeſſionem referat obligationem, quam habet, denunciandi ſolicitantem, ut ipſe videat, quomodo denunciatio fieri poſſit. Dixi, extra confeſſionem, quia nullatenus tenetur in denunciatione aperire ullum peccatum proprium, ſed ſolum peccatum ſollicitantis.

VIII. Quinto, Pœnitentem excuſari a denunciando Confeſſario ſolicitante, primo juxta nonnullos, ſi ipſe prius ſolicitaverit, & Confeſſarius conſenſerit, ut docet Leand. cum aliis: Sed oppoſita ſententia tenenda eſt, quia confeſſarius vere deliquit: Secundo, ſi Confeſſarius ſit jam emendatus, niſi aliter præcipiatur. Ita probabiliter Leand., Pal., & alii; quia finis denunciationis eſt emendatio; Cenſetur autem Confesſarius ſolicitans jam emendatus, ſi per triennium bene vixerit, juxta Sancium, Riccium, & alios plures, vel ſi ad Sacramentum pœnitentiæ acceſſit poſt ſolicitationem, juxta Filliuc.; vel ſi conſecutus ſit jubilæum, juxta Genuenſ.; vel juxta Dian., ſi mulier ſolicitata ter, vel quater ad eundem rediens, nullum in eo libidinoſum animum, nec ſigna turpia reperit: Hæc tamen non videntur ſufficere, niſi ex aliis etiam adjunctis conſtet de emendatione. Tertio, ſi Confeſſarius ſit mortuus. Quarto, ſi Confesſarius ab aliis accuſatus, & convictus jam abjuravit. Quinto, ſi habeat pœnitens impotentiam phyſicam, vel moralem denunciandi; puta, ſi denunciando timeat prudenter aliquod grave damnum vitæ, vel famæ, vel bonorum ſibi, vel ſuis conſanguineis uſque ad quartum gradum. Sexto, quando datur materiæ parvitas, puta, ſi Confesſarius tantum laudavit fœminæ pulchritudinem, aut alio levi verbo, ſeu ſigno, ſeu facto indicavit amorem laſcivum. Ita Pal., Portel., Hurt. Et ratio eſt, quia cum pœna ſolicitantium ſit gravis, culpa etiam in hoc genere debet eſſe gravis: In dubio tamen de materiæ hujus parvitate, debet attendi ad qualitatem fœminæ, nam quod non eſt indicium ſolicitationis reſpectu fœminæ nobilis, eſſet tale reſpectu mulierculæ, quæ facilius acquieſcit; ut ſi donaret illi aliquod pretioſum, &c.

Ultimo advertendum, quod a denunciatione facienda non excuſet vel prætextus correctionis fraternæ præmittendæ, ut declaravit Alex. VII. in conſtitutione incipiente, *Licet*: vel conſenſus præſtitus ſolicitationi ab ipſa pœnitente, ut ſupra diximus contra Leand., quia ſcilicet ipſa per hoc, quod ſolicitet, non dicitur complex criminis Confeſſarii, nec exponitur periculo infamationis, eo quod tali Confeſſario a pœnitente ipſa accuſato nulla fides in hoc habeatur: Vel quod a Confeſſario pœnitens multa beneficia receperit, unde videatur eſ-

eſse ingrata, ſi illum accuſet, ut putat Joannes Sancius; Nam Sacra Congregatio voluit hoc deleri ab operibus Sancii. Demum confixa eſt ab Alex. VII. theſis illa ſeptima dicens: *Modus evadendi obligationem denunciandæ ſolicitationis eſt, ſi ſolicitatus confiteatur cum ſolicitante; hic poteſt ipſum abſolvere abſque onere denunciandi:* Et ratio eſt, quia onus denunciandi non imponitur a Confeſsario, ſed a Pontifice. Quare Confeſsarius ſolum tenetur de hac obligatione penitentem ſolicitatum monere, (quamvis non teneatur illum monere adverſum ſe, ſi ipſe ſolicitaverit) Quapropter ſi non moneat, metuens ſibi grave damnum ex denunciatione, non proinde eximitur penitens ab onere denunciandi, ut patet.

IX. Quæritur quinto; An teneatur Confeſsarius ſubire aliquando onus pænitentis, ſive denunciandi aliquem, ſive reſtituendi, ſive corrigendi proximum, ſive adeundi Superiorem pro abſolutione a reſervatis?

Reſpondeo, univerſim non teneri, ut docet Suar. diſp. 34. ſect. 4., Tambur. cap. 9. §. 4., Sanch., & alii: Imo nec expedire, niſi quando obligat ipſa charitas, ut fiat id, ad quod tenetur pœnitens, qui non poſſit id per alium præſtare, quam per ipſum Confeſsarium, a quo ſine magno incommodo præſtari poſſit; ut ſi debeat proximus corrigi, vel malum imminens Reipublicæ revelari: Quare ſi penitens non poſſit reſtituere famam, aut alienum æs, nec per ſe, nec per alium, qui velit tale onus ſubire, excuſatur a reſtitutione hic, & nunc facienda; Nec tenetur Confeſsarius hoc onus acceptare, niſi reſtitutio fieri debeat graviter indigenti, ut idem Tambur. docet, ex Sanch., Suar., Palao. Nec tenetur Confeſsarius denunciare aliquem loco pænitentis, qui ſine gravi incommodo id præſtare non poteſt; niſi quando, ut diximus, bonum publicum periclitetur. Nec demum tenetur adire Superiorem pro abſolutione a reſervatis. Et ratio eſt, quia in gravi periculo mortis, & in impedimento perpetuo pænitentis caſus non eſt reſervatus; Quando vero impedimentum eſt temporale, ut ſi urgeat neceſſitas communionis, aut ponendi ſe in ſtatu gratiæ, nec poſſit pænitens hic, & nunc Superiorem adire, poteſt abſolvi a reſervatis indirecte, quin teneatur pænitens Superiorem adire per procuratorem, aut per literas, aut per ipſum Confeſsarium; poterit tamen hic aliquando ex charitate id facere, ut conſulat bono pænitentis, quem videt ægre ferre onus, quod habet.

X. Quæritur ſexto; Quid facere debeat Confeſsarius, ſi in abſolvendo erravit?

Reſpondeo, ex Lug. diſp. 22. ſect. 3., tripliciter poſſe errorem contingere; Primo circa valorem Sacramenti: ut ſi abſolvit ſine juriſdictione, ſine intentione, aut ſine diſpoſitione penitentis; Secundo circa ea, quæ ſunt in damnum tertii; ut deobligando aliquem a reſtitutione, vel obligando eum, qui non tenetur reſtituere; Tertio, circa ea, quæ neque pertinent ad valorem Sacramenti, neque ſunt in damnum tertii; ut ſi omiſit interrogare ſpeciem, aut numerum peccati, aut reliquit pænitentem in occaſione proxima, &c. Rurſus hujuſmodi errores dupliciter committi poſſunt a Confeſſario, vel bona fide, ſeu ſine culpa ſaltem gravi, vel mala fide, ſeu ſcienter, & cum gravi culpa. His præſuppoſitis

Dico primo; errores primi generis tenetur Confeſſarius corrigere, etiam cum gravi incommodo, & rubore, admonendo de eo pænitentem ignarum, ſic expoſcente damno tertii a ſe illato; ſi tamen mala fide talem errorem commiſit. Quod ſi bona fide, tunc vel pænitens eſt in gravi periculo, ne amplius confiteatur, vel non; Si primum, tenetur Confeſſarius cum incommodo, & rubore errorem corrigere, ne pænitens ſine Sacramento decedat; ſi ſecundum, ad nihil tenebitur, quia pænitens in altera confeſſione abſolvetur indirecte ab iis peccatis non legitime abſolutis: Quare propter incommodum, & ruborem, quem ſubiret Confeſſarius, excuſatur ab obligatione admonendi pænitentem, ut ſatisfaciat legi Dei de ſubdendis omnibus peccatis directe clavibus; ſi tamen error fuit circa abſolutionem a cenſuris, hæc conferri poteſt abſenti.

Ubi adverte, quod petenda prius ſit venia a pœnitente, antequam cum illo Confeſſarius loquatur de tali errore; quam ſi neget, non tenebitur Confeſſarius illum monere, quia frangeret ſigillum, ut docet cum communi Dian. part. 5. tract. 11. reſol. 18. contra Suar. diſp. 33. ſect. 5., & Filliuc.: Quod ſi pœnitens redeat ad confeſſionem, tunc libere poteſt Confeſſarius cum illo loqui de priori defectu, etiamſi bona fide commiſſo; quia perficit, quæ jam inchoata remanſerant in alia confeſſione; Immo ex Lug. loc. citat. num. 77. debet; quia non adeſt rubor, nec incommodum,

qu

quod excuſet Confeſſarium a procuranda integritate illius confeſſionis.

Dico ſecundo; Errores cum damno tertii, ſi mala fide Confeſſarius commiſit, (vel poſitive deobligando a reſtitutione eum, qui tenetur reſtituere, vel poſitive obligando ad reſtitutionem, qui non tenetur) debet emendare, monendo pœnitentem, etiam cum gravi incommodo; Et in defectum pęnitentis, qui vel non poſſit moneri, vel non poſſit amplius reſtituere, tenetur Confeſſarius reſarcire de proprio; quia actione ſua injuſta fuit cauſa talis damni. Si vero tantum mala fide omiſit obligare ad reſtitutionem, quem debebat obligare, peccavit tantum contra charitatem; unde non tenetur reſtituere de proprio in defectum pœnitentis; quia Confeſſarius ex proprio munere non tenetur procurare bonum temporale aliorum, ſed bonum ſpirituale pęnitentis.

Quod ſi hujuſmodi errores bona fide commiſit, Lug. putat, ex charitate teneri ad monendum pęnitentem cum aliquo incommodo, quamvis non cum tanto, quanto ſi mala fide proceſſiſſet. Alii addunt teneri aliquo modo etiam ex juſtitia, ita ut ſi non faciat, teneatur ad reſtitutionem; ſicuti ſi quis inculpabiliter incendit domum Petri, tenetur ex juſtitia ignem extinguere, ſi poſſit ſine magno incommodo, quamvis alius, qui non incendit, teneatur ſolum ex charitate.

Dico tertio; Errores tertii generis, ſi bona fide committantur (verbi gratia, non obligando pęnitentem exprimere numerum peccatorum) Confeſſarius non tenetur corrigere, ſed Deo commendet; quia iudicium eſt finitum, & tantum materialiter pænitens non obſervat legem de integritate Confeſſionis; non tenetur autem Confeſſarius cum gravi incommodo procurare, ne pœnitens materialiter tranſgrediatur legem Dei: ſicuti ſi videam aliquem die feſto laborantem, eo quod putet, diem illum eſſe feriatum, non teneor illum monere cum gravi incommodo: Cenſetur autem grave incommodum Confeſſarii dicere cum rubore pœnitenti, ſe erraſſe, dum non monuit illum de ſua obligatione manifeſtandi numerum peccatorum; Si vero bona fide non ſolum non obligavit, ſed poſitive deobligavit pænitentem, Filliuc. docet, non teneri illum monere; quia id fieri non poteſt ſine gravi incommodo, & rubore; Lug. ait, raro ad id teneri; quia raro fieri poteſt ſine gravi incommodo; Quod ſi bona fide vel non obligavit, vel deobligavit pænitentem relinquere occaſionem proximam, tenetur ex lege charitatis monere cum aliquo incommodo, ut ſcandalum vitet; ſicuti etiam ſi ex taciturnitate Confeſſarii ſequatur aliquod malum publicum; Verbi gratia, ſi Parochus invincibiliter erret circa bonos mores, putando, verbi gratia, fornicationem eſſe licitam, quod in malum publicum verteretur. Si tamen mala fide hujuſmodi errores committantur, procul dubio tenetur Confeſſarius diligentiam moralem adhibere, ut pœnitentem admoneat, ex Lug. num. 43.; quia in tali caſu cenſetur Confeſſarius eſſe cauſa moralis tranſgreſſionis divinæ legis, eſto materialis tantum ſit in pænitente ea tranſgreſſio.

XI. Quæritur ultimo; Quinam Confeſſarii teneantur Confeſſiones audire, & quando?

Reſpondeo, aliquos teneri ex juſtitia, & ex officio, ut Parochus; alios vero ex charitate, ut alii, qui non ſunt paſtores proprii.

Dubium itaque eſt primo; quandonam Parochus teneatur ſuis ſubditis adminiſtrare Sacramentum pænitentiæ?

Reſpondeo, Medin., & Sylveſt. V. *confeſſio*, exiſtimare, tunc ſolum ad id teneri Parochum, quando ſubditus tenetur confiteri, videlicet ſemel in anno; quia per hoc ſufficienter ſatisfacit neceſſitatibus ſubditi, atque adeo muneri ſuo. Verum communis ſententia cum Vaſq., Suar. Azor., & aliis apud Lug. diſp. 22. ſect. 1. docet, Parochum teneri frequentius audire ſubditos, ſi confiteri velint; Non enim ſatisfacit officio Paſtoris ſpiritualis, ſi ſolum in extremis neceſſitatibus provideat ovibus ſuis. Præterquamquod jus habent fideles ad Sacramentum pœnitentiæ recipiendum juxta Chriſti Domini inſtitutionem, quæ non ſolum fuit, ut in extremis neceſſitatibus ſibi ſubveniant, ſed etiam, ut alias in peccatum lapſi Deo reconcilientur, & uſu Sacramentorum ſuum ſpiritualem profectum procurent; proinde tenentur Paſtores proprii pluries in anno illud adminiſtrare ovibus ſuis, ſi petatur.

Quoties autem in anno teneatur Parochus? non poteſt certa menſura aſſignari: attendendum enim eſt tum neceſſitati pęnitentis, qui quando poſt commiſſum mortale recurrit ad medicum, non eſt regulariter rejiciendus; tum etiam ad fructum, quem ex confeſſione percipit pænitens; ſi enim

enim videat Parochus, quod frequens confiteatur ſine ulla emendatione, poteſt etiam a tam frequenti Confeſſione repellere; tum demum ad gravamen ipſius Parochi; præſertim ſi tantam ovium multitudinem habeat, ut teneatur alias deſerere, uni liberalius ſerviturus; Unde ſi in tali caſu aliquando ſubditum repellat, non propterea damnandus erit peccati mortalis; Nec ſi ſemel, aut iterum neget, aut differat audire confeſſionem ob levitatem materiæ; quicquid in contrarium ſentiat Bonac., dummodo dilatio non ſit nimia, neque gravis alia cauſa urgeat, verbi gratia, gravis tentatio pœnitentis, occaſio Jubilei, longum iter aggrediendum, &c.: Ubi adverte non ſemper teneri Parochum per ſe ipſum ſubditos audire; ſatisfacit enim ſuo muneri, ſi de alio apto Confesſario iis provideat, niſi ex ſpeciali aliqua ratione debeat ipſe illos audire. Ita Lug. loc. citat. cum aliis.

Dubium eſt ſecundo, An Confeſſarii, qui non ſunt proprii Paſtores, ſed voluntarii, in extrema ſolummodo, an etiam in gravi neceſſitate teneantur aliorum Confeſſiones audire?

Reſpondeo, peccatorem eſſe in extrema neceſſitate Confeſſionis, quando ignorat actum contritionis, aut non poteſt illum amplius elicere; eſse vero in gravi neceſſitate, quando difficulter poteſt actum contritionis elicere, &c. confeſſionem petit. Certe in extrema neceſſitate tenetur quilibet Confeſſarius ex charitate, & Parochus etiam ex juſtitia, cum periculo vitæ, ſi opus ſit, confeſſionem audire. Ita communiter Doctores apud Lug. loc. citat. ex illo Joan. 3. *In hoc cognovimus charitatem Dei, quoniam ille animam ſuam pro nobis poſuit, & nos debemus animam pro fratribus ponere.*

In gravi vero neceſſitate tenetur quidem Paſtor, ut docent communiter Doctores apud eundem Lug., ſed probabiliter non tenentur alii Confeſſarii cum periculo vitæ, quia cum proximus meus poſſit ſe ſine meo auxilio a periculo liberare, non teneor illi cum tanto meo incommodo ſubvenire. Excipitur tamen ex Lug. necesſitas gravis totius communitatis, verbi gratia, peſte graſſante; tum quia in tali necesſitate vix accidit, quod nullus ſit in necesſitate extrema; tum etiam, quia bonum commune præferri debet bono privato.

QUÆSTIO XI.

De Caſibus reſervatis.

QUatuor hic diſcutienda; Primo, quinam poſſit reſervare peccata? Secundo, quænam peccata poſſint reſervari? Tertio, quinam ſubjaceant reſervationi? Quarto, quinam poſſit abſolvere a reſervatis, & quomodo?

ARTICULUS I.

Quinam posſint reſervare Caſus?

I. In quibuſnam reſideat poteſtas reſervandi caſus? Superiores regulares qualiter poſſint illos reſervare?

II. Parochus etiam poteſt reſervare caſus; Sicut Epiſcopus relate ad Parochos.

III. Reſervato peccato, cui eſt annexa cenſura, tam peccatum, quam cenſura immediate reſervantur; & ſimul deinde tollitur utrumque; Qui vero ratione ignorantiæ invincibilis cenſuræ, illam non incurrit, nec incurrit reſervationem peccati; idque etiam in caſibus Epiſcopalibus.

IV. Reſervatio caſuum Epiſcopalium ſynodalium ceſſat, ſi non exprimantur in Tabella.

V. Epiſcopo mortuo, vel amoto, ceſſat reſervatio caſuum Epiſcopalium; non vero ſynodalium.

VI. Valida, & illicita eſt reſervatio caſuum facta ab Epiſcopo ſine rationabili cauſa. Sed num etiam relate ad Parochos?

VII. Non poteſt Prælatus Regularis ſine conſenſu Capituli aliquid graviter prohibere ſub pœna excommunicationis ſibi reſervatæ.

I. NOmine caſuum veniunt & peccata, & cenſuræ: Eſſe autem in Eccleſia Dei poteſtatem reſervandi peccata, & cenſuras, certum eſt ex Trident. ſeſſ. 14. cap. 2.; ubi ex natura, & conditione judicii, quæ huic Sacramento competit, & ex uſu Eccleſiæ id probatur, ac definitur, In eadem Eccleſia ſemper cuſtoditum fuiſſe, ut nulla ſit reſervatio in articulo mortis.

Primo itaque reſidet hæc poteſtas in Pontifice relate ad univerſam Eccleſiam. Secundo in Epiſcopis relate ad ſuas diœceſes; ut patet ex eodem Trident., quod ſeſſ. 14. can. 11. hæc habet: *Si quis dixerit, Epiſcopos non habere jus reſervandi ſibi caſus, niſi quoad externam politiam, atque adeo caſuum reſervationem non prohibere, quominus Sacerdos a reſervatis vere abſolvat, Anathema ſit*. Tertio, habent eandem poteſtatem Prælati Regulares; eo modo tamen, quo Clem. VIII. præſcripſit, videlicet cum moderatione, & tantum in Capitulis generalibus, & provincialibus. Quarto, habent illam omnes ii, qui habent juriſdictionem ordinariam reſpectu eorum, quibus delegare poſſunt juriſdictionem; nam cum delegati accipiant juriſdictionem ab habente juriſdictionem ordinariam, poſſunt illam accipere cum aliqua limitatione, videlicet relate ad aliqua tantum peccata; Unde reliqua remanent reſervata.

II. Hinc ſequitur ex Suar. diſp. 29. ſect. 3. Parochos etiam poſſe caſus reſervare, cum & ipſi habeant juriſdictionem ordinariam, quam delegare poſſunt aliis Parochis, & Sacerdotibus a ſuo Epiſcopo approbatis. Verum idem Suar. advertit, id non eſſe in uſu; quia uuiverſim coadjutores, qui aſſumuntur a Parochis, quibus delegari poteſt ab iis juriſdictio, non ſunt minus idonei, quam ipſi Parochi: Poſſunt tamen Epiſcopi reſervare Parochis aliquos caſus, quia Parochi ſunt ab Epiſcopis dependentes, non ſecus ac Epiſcopi a Pontifice.

Sicut autem omnes habentes juriſdictionem ordinariam poſſunt reſervare peccata ſibi, ita pariter poſſunt reſervare illa alteri, Verbi gratia, ita ut in tali caſu pœnitens nequeat niſi vel a ſe ipſo Epiſcopo, vel a Decano, aut Pœnitentiario abſolvi. Ratio eſt clara, quia poſſunt ad libitum delegare juriſdictionem eo modo, quo ſibi placuerit; Et de facto Pontifex multos caſus reſervat Epiſcopis; & in Trident. ſeſ. 14. cap. 60. nonnulli caſus reſervantur Epiſcopo, nonnulli Vicario per Epiſcopum deſignato.

III. Quæritur nunc primo; Num quando Superior, ſive ſit Pontifex, ſive Epiſcopus, ſive alius, reſervat ſibi peccatum, cui eſt annexa cenſura, utrumque ſibi reſervet, peccatum, & cenſuram, an ſolum peccatum, vel ſolam cenſuram?

Reſpondeo, Durandum aſſerere cenſuras tantum, non peccata reſervari; Verum communiſsima apud Perez diſp. 46. ſect. 5. cum Suar. diſp. 29. ſect. 2., Lug. diſp. 20. num. 26., Con. diſp. 8. num. 23., Sanch. lib. 2. num. 8. docet, utrumque reſervari, ut conſtat ex verbis decretorum Pontificum, & ex interpretum ſenſu. Unde ſequitur primo, quod Superior dans facultatem abſolvendi a cenſura aliqua reſervata det pariter facultatem abſolvendi ab illo peccato: Et dans facultatem abſolvendi a peccato reſervato det pariter facultatem abſolvendi a Cenſura illi annexa; quia utramque ſimul reſervationem ſolent ponere, & utramque ſimul tollere.

Sequitur præterea, quod ignorantia, quæ excuſat ab incurrenda cenſura, excuſet pariter ab incurrenda reſervatione talis peccati, cui illa cenſura annectitur, ut notat Fagund. 2. præcepto Eccleſiæ cap. 1. Lug., Leand. diſp. 12. quæſt. 16., Mendo in Epitome V. *Reſervatio*, Sanch. loc. citat., & alii: Idque verum eſt tam de caſibus Papalibus, quam de Epiſcopalibus: Eſto neget id de Epiſcopalibus Merol. t. 1. diſp. 1. cap. 2., eo quod ſoleant Epiſcopi reſervare peccata ſine cenſura, quod non ſolent Pontifices.

IV. Quæritur ſecundo; An præter caſus expoſitos in Tabella ab Epiſcopis ſint etiam reſervati Epiſcopis Caſus Synodales.

Reſpondeo cum Comitolo lib. 1. reſponſ. moral. quæſt. 25. Paſqual. centur. 2. quæſt. 165. contra Bordon., ceſſare reſervationem caſuum ſynodalium, quando exponuntur ab Epiſcopis caſus reſervati in tabella. Ratio eſt, quia ex pluribus legibus civilibus, & Canonicis habetur, quod non expreſſum habeatur pro omiſſo; ergo cum Epiſcopus non exprimat in tabella caſus ſynodales, ſicut poſſet, videtur illos negligere, ac non reſervare.

V. Quæritur tertio; An mortuo, vel amoto Epiſcopo, ceſſet reſervatio caſuum ab ipſo facta?

Reſpondeo, caſuum ſynodalium reſervationem per mortem Epiſcopi non ceſſare, ut

ut docet Paſqual. Centur. 4. quæſt. 345.; quia ſtatutum ſynodale, cum ſit lex, non expirat morte ullius: Contra tamen ceſsat reſervatio facta ab Epiſcopo per mortem Epiſcopi; quia univerſim perſonalia ſequuntur perſonam, eaque extincta, extinguuntur: & ideo etiam quæ ſunt mere beneplacita extinguuntur morte concedentis, (in foro tamen contentioſo) ut diximus qu. 8. art. 1. ex cap. *Gratioſe de Reſcriptis* in 6., Et ita docet Dian. part. 6. tract. miſcellan. reſol. 42. cum Sanch., Fagund. contra Præpoſit.. Imo addo cum Paſqual. quæſt. 296. contra Dian., & Fagund., mortuo, vel amoto Epiſcopo, poſſe a non habente facultatem in reſervata abſolvi non ſolum eum, qui poſt mortem Epiſcopi reſervantis incurrit in caſum reſervatum, ſed etiam eum qui Epiſcopo vivente in caſum reſervatum incurrerat. Ratio eſt, quia poteſtas juriſdictionis non reſpicit peccata, quando committuntur, ſed quando ſubjiciuntur clavibus. Ubi adverte ex Cyſpedes apud Pelliz. tr. 6. cap. 2. n. 59. reſervationem caſuum Synodalium eſſe a jure, Epiſcopalium vero eſſe ab homine, & ideo hæc tantum morte Epiſcopi reſervantis expirat, non vero illa. Eſto enim Epiſcopus exponendo in tabella aliquos dumtaxat ex reſervatis Synodalibus cenſeatur conſentire, ut relate ad reliquos nulla ſit reſervatio; mortuo tamen Epiſcopo lex ſynodalis non ceſſat obligare, quippe quæ lata eſt per poteſtatem collatam a Chriſto Domino, qui non moritur.

VI. Quæritur quarto; An reſervatio alicujus caſus facta ab Epiſcopo abſque legitima, & rationabili cauſa ſit valida?

Reſpondeo cum Perez diſp. 46. ſect. 2., certum eſſe primo, quod talis reſervatio ſit illicita; Etenim cum reſervatio ſit odioſa, tam Confeſſariis, quibus minuit poteſtatem, quam pœnitentibus, quibus eſt moleſta, non poteſt fieri ſine rationabili cauſa. Certum eſt ſecundo, quod valide poſſit Epiſcopus quoslibet caſus reſervare illi, cui juriſdictionem delegat; cum enim pro libito illam deleget, poteſt etiam pro libito illam limitare. Dubium eſt ſolum, An relate ad Parochos habentes juriſdictionem ordinariam in ſuos ſubditos valide reſervet Epiſcopus ſine legitima cauſa caſus aliquos? Vaſqu. quæſt. 91. art. 3. dub. 4. cum Sot., & aliis putat, quod invalide; tum quia Trident. docet, poſſe Epiſcopos reſervare in ædificationem, non in deſtructionem; tum etiam, quia cum jure divino Parochi habeant juriſdictionem, non poteſt illa a jure humano ſine cauſa valide reſtringi. Verum Suar. diſp. 29. ſect. 4. cenſet, quod valide, propter ſubordinationem, ac dependentiam, quam habent Parochi ab Epiſcopo; Lug. demum diſp. 20. ſect. 3. cum Perez probabilius putat, tunc ſolum eſſe invalidam hujuſmodi reſervationem, quando notabiliter impediret, vel diminueret Parochis juriſdictionem neceſſariam ad ſuum munus exequendum; Etenim ſicut non poteſt Epiſcopus amovere Parochum a ſuo officio ſine juſta cauſa, nempe propter ineptitudinem; ita nec poteſt ab eo tollere, aut notabiliter diminuere neceſſariam juriſdictionem.

VII. Quæritur ultimo; An poſſint Prælati Regulares ſine conſenſu Capituli aliquid graviter prohibere ſub excommunicatione ſibi reſervata?

Reſpondent affirmative Suar. diſp. 29. ſect. 4., Villalob., Tamburinus, & alii apud Perez, & Dian. part. 2. tract. 2. reſol. 49., quia a Clem. VIII. ſolum prohibetur, ne peccata ſibi reſervent Prælati Regulares ſine conſenſu Capituli; ergo poſſunt reſervare cenſuras, quamvis per accidens ſic etiam reſervent peccata. Sed communiter Doctores tenent oppoſitum cum Perez, Dian., Lug., Sanch.; tum quia ſic fruſtraretur finis prohibitionis Clementis, tum etiam, quia extat decretum Sacræ Congregationis relatum a Lug. num. 47. declarans, non poſſe illos cenſuras hujuſmodi ſibi reſervare.

ARTICULUS II.

Quænam peccata cadant ſub reſervationem?

I. Non conſtat inter Doctores, num poſſint reſervari venialia, ac mortalia alias remiſſa. Peccata vero pure interna non ſolent reſervari.

II. Quando caſus reſervatur, peccatum externum debet eſſe conſummatum, & de ſe grave; Unde percuſſio Clerici ſi ſit ſimpliciter levis, quamvis cum culpa gravi, non eſt reſervata; Eſt ſolum reſervata Epiſcopo percuſſio, quæ ſit levis comparata cum enormi.

III. Caſus reſervatus, effectu ſecuto, non incurritur ab eo, qui confitetur, antequam effectus ſequatur.

IV. In dubio, an peccatum fuerit mortale, ſeu an includatur in lege reſervante, reſervatio non incurritur; Quod ſi in tali dubio

bio quis ſit abſolutus, non debet iterum a Superiore abſolvi, ſi deinde deprehendat caſum eſſe reſervatum.

V. Quid ſi idem peccatum cum cenſura a diverſis ſuperioribus reſervetur?

VI. Epiſcopis peccata nonnulla reſervantur jure communi; Alia ex conſuetudine; Alia vero per ſtatuta Epiſcopalia.

VII. Quid requiritur, ut caſus Papalis dicatur occultus, & idcirco Epiſcopo reſervatus? Et quid de occultis Bullæ Cœnæ?

VIII. Quinam dicantur perpetuo impediti adire Pontificem, ut eatenus poſſint a Caſibus Papalibus per Epiſcopum abſolvi ſine onere?

IX. Num ſicut impeditus adire Pontificem poteſt abſolvi ab Epiſcopo; ita impeditus adire Epiſcopum poſſit ab Inferiore abſolvi?

X. Probabiliter impeditis adire Pontificem non imponitur ab Epiſcopo onus adeundi illum ceſſante impedimento temporali, niſi caſus ſit reſervatus cum cenſura: Quid ſi ab inferiore detur abſolutio? In articulo mortis onus hoc imponitur ſolum, ſi excommunicatus ſit denunciatus.

I. CErtum eſt primo, peccata venialia, necnon mortalia alias legitime confeſſa de facto non reſervari; quicquid ſit, Utrum de poſſibili reſervari poſſent? in quo variant Doctores; Etenim qui dicunt, juriſdictionem in venialia haberi a Chriſto Domino, aſſerunt cohærenter non poſſe ab Eccleſia reſervari; qui vero aſſerunt, juriſdictionem haberi a Pontifice, dicunt poſſe quidem reſervari, ſed inutiliter, cum poſſint aliis mediis tolli venialia; Et idem dicas de mortalibus remiſſis, & legitime confeſſis.

Certum eſt ſecundo, non reſervari de facto mortalia pure interna; quamvis juxta communem ſententiam Suar., Vaſq., & aliorum reſervari poſſint; Sicut de facto reſervat Pontifex ſibi diſpenſationem aliquorum votorum, etiamſi mere mentalium.

II. Certum eſt tertio, quod quando reſervatur actus externus, requiratur actus externus conſummatus, & qui in toto rigore vocabuli ſit talis; Unde reſervata ſodomia, verbi gratia, requiritur & commixtio duorum ejuſdem ſexus, & ſeminatio intra vas; quia reſervatio habet rationem penæ, & ideo odioſa eſt, & ſtricte interpretanda. Hinc ſi reſervaretur ſcriptio epiſtolæ de obſcœnis ad Moniales, ſi quis talem epiſtolam ſcribat, & mittat, ſed ea ad Moniales non perveniat, non incurrit in reſervationem.

Certum eſt quarto, quod quando reſervatur actus internus, qui prodeat in externum, verbi gratia, peccatum contra caſtitatem, tum actus externus debeat de ſe eſſe gravis, ut docent Suar., Lug., & alii apud Leand. diſp. 12. quæſt. 9. contra Turrian. Unde qui ex intentione mortaliter peccaminoſa contra caſtitatem diceret alicui aliquod verbum turpe ex ſe leve, vel aliam actionem externam ex ſe levem exerceret circa illum, puta tangendo ejus veſtes, vel ſuſpirando, &c., non incurreret reſervationem; quia cum reſervatio cadat circa actum externum, hic de ſe debet eſſe graviter malus, nec ſatis eſt, quod graviter malus ſit actus internus; Eccleſia enim non judicat de internis. Hinc etiam fit, quod, reſervato homicidio, non ſit reſervata percuſſio facta animo occidendi; & reſervata percuſſione, non eſt reſervata percuſſio levis facta cum intentione mortali; Et idem dicas de excommunicatione, quæ incurritur per actionem externam de ſe levem, etiamſi factam cum mortali intentione: Quare non incurrit excommunicationem, qui leviter percutit Clericum, aut qui reſervato furto, parvam materiam furatur, licet cum intentione graviter peccaminoſa: Percuſſio autem levis, quæ eſt Epiſcopo reſervata, ut mox dicemus, non eſt percuſſio Clerici ſimpliciter levis, ſed ea, quæ eſt ſolum levis comparata cum enormi, & ſimul eſt graviter peccaminoſa.

III. Certum eſt quinto, quod quando reſervatur caſus, effectu ſecuto, verbi gratia homicidium, procuratio abortus, &c., ſi quis propinet venenum, vel vulneret, ita ut ex tali veneno, ſeu vulnere ſequatur deinde mors, vel abortus, & interim pœnitens confiteatur ante effectum ſecutum, caſus non eſt reſervatus, ut docent Dian., Lug., & alii communiter. Utrum autem ſecuto effectu indigeat nova Superioris abſolutione? Affirmat Lug. diſp. 16. num. 253. ſed communiter negant, quia fuit jam directe abſolutus pœnitens a tali caſu: Et idem dicas, ſi caſui ſit annexa excommunicatio; Etenim ſublata culpa, & curato morbo per confeſſionem ante effectum ſecutum, non poteſt incurri pœna medicinalis, ſicut eſt excommunicatio, quando deinde ſequatur effectus, ut docent Avil., Filliuc., Hurt., Mend. num. 41.

IV. Quæritur nunc primo; An peccatum ſit reſervatum, quando dubium eſt de ipſius re-

reſervatione ; vel quia dubium eſt, an ſit commiſſum, vel quia dubium, an fuerit mortale; vel quia dubium, an includatur in lege reſervante?

Reſpondeo negative cum Lug. diſp. 20. ſect. 3. Suar. de cenſuris diſp. 40. ſect. 6. Leand. quæſt. 11., & aliis communiter contra Armil., Cordub. apud Lugo. Ratio eſt, quia reſervatio, utpote odioſa, non debet ampliari ad peccatum dubium, ſed reſtringi ad certum; niſi forte ipſe reſervans expreſſe vellet etiam peccatum dubium reſervare, ut olim exprimebatur in caſibus Bullæ Cœnæ ante decretum moderatorium Clem. VIII. Et in Extravag. *Perlectis* exprimitur reſervari Papæ percuſſionem Clerici in dubio, an ſit gravis, non quidem quando dubitatur, an peccatum internum fuerit grave; quia in tali caſu multi docent, nec eſſe neceſſario confitendum, ſed quando ſuppoſito peccato interno gravi dubitatur, an percuſſio etiam fuerit gravis ; ut docent communius contra Bordonum apud Dianam p. 9. tract. 4. reſ. 46. ubi pro benigniori ſententia laudat etiam Sanch. lib. p. cap. 10. n. 74. docentem in dubio num percuſſio ſit gravis, an levis, cenſendam eſſe levem, ne privetur Epiſcopus facultate abſolvendi ab illa. Quare ſolum quando percuſſio ſine ullo dubio eſt levis comparata cum enormi, non eſt reſervata Pontifici, ſed Epiſcopo, ut ſi quis Clericum pugno, pede, vel lapide, aut ligno non relinquente veſtigium percutiat ; (attenta tamen gravitate injuriæ, non violentiæ) Immo ex Dian. part. 9. tract. 4. reſol. 29. ſi percutiatur pugno Sacerdos in facie, ita ut aliquæ guttæ ſanguinis effluant, adhuc percuſſio dicitur levis relate ad enormem, & Epiſcopo reſervata ; Quod ſi percuſſio ſit ex ſe ſimpliciter levis, non vero levis comparata cum enormi, tunc nulla reſervatio, nec excommunicatio incurritur, etiamſi fiat cum intentione mortali, ut diximus num. 2. Quæ dicta ſunt de reſervatione, militant etiam circa excommunicationem, irregularitatem, & quamlibet aliam pœnam ; In dubio enim peccati nulla iſtarum pœnarum incurritur, niſi exprimatur; Ideo autem irregularitas etiam in dubio homicidii incurritur, quia etiam in eo caſu dubio exprimit legislator debere illam incurri, dummodo culpa fuerit certe mortalis.

Neque dicas, quod in dubiis tutior pars ſit eligenda ; ergo recurri debet ad ſuperiorem pro abſolutione a reſervato dubio, ut ſecurior ſit abſolutio. Nam hoc eſt conſilium, non præceptum, ut recte notat Suar. cum Navar., Sot., Sylveſt., & aliis; Abſolutio enim ſic data ab inferiore habet ſufficientem ſecuritatem, cum ſit moraliter certa.

Infertur hinc primo, poſſe Inferiorem abſolvere a reſervatis dubiis, ſive dubium ſit juris; verbi gratia, cum dubitatur, ſitne a jure reſervatum aliquod mortale certe commiſſum ; ſive dubium ſit facti, verbi gratia cum dubitatur, an revera commiſeris peccatum certo reſervatum, puta, an quando protuleris hæreſim externam, etiam interius credideris, & protuleris animo eam aſſerendi; nam hoc totum requiritur, ut hæreſis externa ſit reſervata. Ratio illationis eſt, quia in dubiis melior eſt conditio poſſidentis. Debet quidem confeſſarius dubium examinare, ne exponat Sacramentum periculo fruſtrationis ; Verum examinato dubio, ſi adhuc hæreat, poteſt abſolvere ; quia dubium, quod remanet, tollit a peccato reſervationem, ſi qua eſſet; ut infra dicemus de ignorantia reſervationis, quæ eodem modo tollit a peccato reſervationem.

Infertur ſecundo, quod qui in caſu dubii abſolutus eſt ab inferiore a peccato, vel a cenſura reſervata, ſi deinde deprehendat certo peccatum illud eſſe reſervatum, non tenetur Superiorem adire. Ita Lug., Bardi diſp. 6. cap. 11. punct. 4. §. 5., quia jam ab eo peccato abſolutus fuit directe ab habente tunc poteſtatem : Sicuti dubius de voto Caſtitatis, ſi diſpenſetur ab Epiſcopo, & deinde deprehendat votum Caſtitatis fuiſſe certum, non tenetur Pontificem adire pro diſpenſatione, ex Sanch. lib. 4. cap. 44. Lug. diſp. 20. ſect. 2.

V. Quæritur ſecundo ; An poſſit idem peccatum a pluribus Superioribus reſervari, ita ut ſublata una reſervatione remaneat altera?

Reſpondeo, vel reſervatio ſit cum cenſura, verbi gratia, cum excommunicatione annexa; vel non : Si primum, reſervatio unica eſt, etiamſi fiat pluries ab eodem ſuperiore. Quod ſi fiat a diverſis, verbi gratia, prius ab uno Epiſcopo, deinde ab alio, vel a Pontifice, tunc reſervatio, & excommunicatio eſt multiplex, ita ut una ſublata remaneat altera, ut oſtendit Suar. diſp. 31. ſect. 4. ſi vero reſervatio fiat ſine cenſura, ſive fiat ab eodem Superiore pluries, ſive prius ab uno Epiſcopo, deinde a Succeſſore, tunc unica eſt reſervatio, &

per

per unam facultatem abſolvendi tollitur: Quod ſi fiat a diverſis Superioribus, videlicet ab Epiſcopo, & a Papa, ſi prius fiat ab Epiſcopo, & deinde a Papa, tunc accedente reſervatione Pontificia, ceſſat Epiſcopalis, ut notat Lug. num. 151. cum non habeat tunc Epiſcopus facultatem abſolvendi, adeoque nec ſibi reſervandi; Quod ſi prius fiat a Papa, deinde ab Epiſcopo, propter eandem rationem reſervatio Epiſcopalis eſt nulla, ut docet Suar. diſp. 31.

VI. Quæritur tertio; Quænam peccata ſint de facto Epiſcopis reſervata?

Reſpondeo, tripliciter poſſe peccata Epiſcopis reſervari. Primo per ſtatuta Epiſcoporum, ſive ſynodalia, ſive extra-ſynodalia. Secundo per conſuetudinem. Tertio jure communi. Quæ primo, aut ſecundo modo reſervantur, recenſeri non poſſunt, quia dependent a voluntate uniuſcujuſque Epiſcopi, & a conſuetudine cujuſvis diœceſis. Univerſim vero ſolent ſibi Epiſcopi reſervare homicidium voluntarium, crimen incendiarii, Pollutionem Eccleſiæ, Perjurium in judicio, Adulterium publicum, Falſificationem literarum, & his ſimilia, quæ diſcutit Tambur. in tractatu de Pœnitentia cap. 6. loquens de caſibus Panormi reſervatis. Quæ vero jure communi Epiſcopis reſervantur, ſunt, præter nonnullas diſpenſationes irregularitatum, & votorum, Primo levis percuſſio Clerici; & gravis, ſi fiat a fœmina. Secundo procuratio abortus fœtus animati effectu ſecuto. Tertio communicatio in eodem crimine cum excommunicatis ab Epiſcopo, & alia hujuſmodi, quæ notat Tolet. lib. 1. Inſtructionis Sacerdotis cap. 19., ac demum omnes caſus Papæ reſervati, ſi ſint occulti. Et iidem etiam publici in caſu legitimi impedimenti ſive perpetui, ſive temporalis poſſunt jure communi ab Epiſcopis abſolvi, cum onere tamen, quod ceſſante impedimento temporali, ad Papam ſe præſentent; ut habetur in cap. *de cætero de ſent. excommunicationis*. At in articulo mortis non ſolum Epiſcopi, ſed quilibet Sacerdos poterit ab omnibus caſibus Papalibus abſolvere, cum ex Tridentino in eo articulo, ſeu etiam periculo ceſſet omnis reſervatio.

VII. Circa hæc notandum primo, Crimen illud dici occultum, quod opponitur publico, ut exponit Suar. diſp. 30. ſect. 2.; publicum autem dicitur, quod notum eſt fere omnibus Oppidi, vel viciniæ, vel communitatis, vel publice diffamatum, vel deductum in forum contentioſum, dummodo ob defectum probationis non ſit ab eo Reus abſolutus; Unde quamvis aliquando crimen notum ſit aliquibus, adhuc poteſt dici occultum, quouſque Reus non laborat publica infamia, ut docet Navar. in Manual. cap. 27. num. 254. Quod ſi delictum ſit in aliquo loco publicum, non vero in eo, in quo petitur abſolutio, Sanch. Dian. & alii putant, poſſe etiam ab Epiſcopo abſolvi; Negat tamen Suar. quia quod alicubi publicum eſt, ſimpliciter eſt publicum; præterquamquod facile etiam ad alia loca defertur, & publicatur.

Notandum ſecundo, multos Doctores cum Tolet. apud Suar. loc. citat. negare, multos alios cum Navar., Lug. diſp. 20. ſect. 5. aſſerere, quod per Bullam Cœnæ revocata ſit ab Epiſcopis hæc facultas abſolvendi ab hæreſi occulta, necnon ab aliis occultis caſibus in ea Bulla contentis: quia in calce Bullæ dicitur Epiſcopus non poſſe ab iis caſibus abſolvere, non obſtantibus quibuſcumque: Quamvis utraque ſententia ſuos habeat Patronos; quia quando dicit Bulla, Epiſcopos non poſſe ab iis abſolvere, *non obſtantibus quibuſcumque*, intelligi poteſt, quod loquatur de iis caſibus, quando ſunt publici, non quando ſunt occulti; Suar. tamen cenſet, tutiorem eſſe ſententiam Navar. Quod præſertim verum eſt, poſtquam confixa eſt theſis illa tertia ab Alex. VII. quam mox referemus.

Notandum tertio, facultatem hanc Epiſcoporum, quam habent ratione officii, & idcirco ordinariam Epiſcopi, eſſe cuilibet delegabilem; Unde ſequitur, quod Confeſſarius, cui Epiſcopus dat facultatem abſolvendi a Caſibus ſibi reſervatis, poſſit etiam abſolvere ab omnibus caſibus reſervatis Papæ, dummodo ſint vel occulti, vel cum legitimo impedimento adeundi Pontificem, eo modo quo poteſt Epiſcopus; excepta tamen hæreſi externa, quæ unice ab Epiſcopo abſolvi poteſt, quando eſt occulta, juxta Trident. ſeſſ. 24. cap. 6. & ab Alex. VII. damnata eſt propoſitio 4. dicens, *Etiam Prælatos regulares poſſe ab ea abſolvere in foro conſcientiæ*. Damnata nihilominus etiam eſt ab eodem Pontifice propoſitio 3. dicens: *Sententia aſſerens Bullam Cœnæ ſolum prohibere abſolutionem hæreſis, & aliorum criminum, quando publica ſunt &c. in conciſtorio Sacræ Congregationis Cardinalium viſa, & tolerata eſt*. Ubi nonnemo putat non damnari hanc ſententiam, ſed ſolum damnari, quod ea viſa, & tolerata

ſit a Sacra Congregatione. Equidem cum Moya dicendum probabilius cenſeo, etiam ſententiam illam damnari; quia niſi ſententia eſſet falſa, Alex. VII. non fuiſſet adeo ſolicitus de mendacio illo, quod ea ſententia a Sacra Congregatione viſa, & tolerata ſit: Quare quamvis prius probabile eſſet, ex auctoritate Navar., Lug., & aliorum Doctorum, quod Epiſcopi poſſent ab hæreſi occulta, & ab occultis omnibus Bullæ Cœnæ abſolvere, nunc tamen non videtur amplius ea ſententia eadem probabilitate pollere, ut oſtendimus in Trutina Theologica theſium damnatarum.

VIII. Notandum ultimo, onus comparendi coram Pontifice, ceſſante impedimento, non debere imponi ab Epiſcopo ei, qui abſolvitur, quando impedimentum adeundi Pontificem eſt perpetuum; quia fruſtra imponeretur. Dicuntur autem habere perpetuum impedimentum in jure Mulieres propter ſexus fagilitatem, pueri ante pubertatem, Regulares, filiifamilias, Senes, videlicet ſeptuagenarii, vel ſexagenarii, immo per aliquos Doctores etiam quinquagenarii, Servi, ideſt Mancipia, Pauperes, Infirmi, carceribus perpetuo detenti, vel ad triremes damnati, vel in Inſulas relegati, Captivi apud Turcas; Necnon qui arripere iter non poſſunt ſine gravi detrimento, vel temporali, vel ſpirituali, vel proprio, vel ſuorum, videlicet uxoris, familiæ, &c. Ad hoc tamen ut iſti dicantur perpetuo impediti, debent tali impedimento laborare ſolum per decennium, aut etiam (ex Tambur. in decalogum) per quinquennium. Aliter dicerentur laborare impedimento temporaneo, & non perpetuo.

IX. Dubium eſt magni ponderis; An ſicut in impedimento temporaneo, & non perpetuo adeundi Pontificem poteſt Epiſcopus abſolvere a caſibus Papæ reſervatis cum onere comparendi, ceſſante impedimento, ſub pœna reincidentiæ, ita pariter, quando pœnitens habet impedimentum adeundi Epiſcopum, poſſit quilibet Confeſſarius abſolvere cum onere comparendi apud Epiſcopum, ceſſante impedimento, ſub eadem pœna reincidentiæ?

Reſpondeo, plurimos Doctores cum Suar. diſp. 20. ſect. 2., Lug., Becan., & aliis communius negare, quia illud tantum exprimitur in jure; nec valet arguere a pari in lege poſitiva. Verum affirmant Perez diſp. 50. ſect. ultim., necnon Boſſ., Celeſtin., Hurt., & Granad. apud Dian. part. 5. tract. 14. reſol. 58., & Dicaſtil. apud eundem Dian. part. 11. tract. 8. reſol. 49. Ratio eſt, quia cum timeri poſſit in tali caſu probabile periculum animæ propter dilationem pœnitentiæ; & cum aliquando etiam urgeat neceſſitas communionis, & non ſit facilis contritio, cæteroqui prærequiſita, videtur veriſimile, quod noluerit Pontifex tollere remedium confeſſionis pœnitentibus impeditis adire Epiſcopum, quod iterum explicabimus in de Cenſuris quæſt. 2. art. 7.

Quare habens reſervata vel Papæ, vel Epiſcopo, apud quos non patet aditus, & volens ſe reconciliare cum Deo, vel propter neceſſitatem communionis, vel ne diu ſit in ſtatu peccati mortalis, tripliciter poteſt ſe gerere: Vel primo præmittendo communioni ſolam contritionem, perinde quaſi non haberet copiam Confeſſarii; etenim juxta primam communiorem laudatam opinionem Confeſſarius non poteſt abſolvere a reſervatis Epiſcopo, vel Papæ in caſu impedimenti: Vel ſecundo poteſt confiteri Confeſſario non reſervata, omittendo reſervata; cum non habeat Confeſſarius poteſtatem in illa, ut docent Sot., Cordub., Pal., Dian. part. 2. tract. 4. reſol. 104.: Vel tertio ſequendo ſecundam hanc opinionem, poteſt reſervata ſimul, & non reſervata confiteri, ita ut ab his directe, ab illis indirecte abſolvatur, ut communius Doctores docent cum Laym. de Sacramento Pœnit. cap. 12., Navar., Sot., & aliis. Immo ad id teneri docet Laym. ex D. Th., ut poſſit Confeſſarius integre cognoſcere ſtatum pœnitentis.

X. Addo hic probabilem eſſe ſententiam Lug. diſp. 20. num. 223. quod onus comparendi Papæ, ceſſante impedimento temporali, tunc imponi debeat ab Epiſcopo pœnitenti, quando hic ab eo abſolvitur a cenſura reſervata, non vero quando ab eodem abſolvitur a peccato Papæ reſervato ſine cenſura; quod perraro accidit. Ratio, quam affert de Lug. eſt, tum quia in jure tale onus imponitur ſolum pœnitenti, qui ratione impedimenti abſolvitur a cenſura: tum etiam, quia tale onus imponi debet ſub pœna reincidentiæ; quæ pœna ſolum cadere poteſt ſupra cenſuram, non ſupra peccatum, ut patet; tum demum, quia aliter qui fuit abſolutus directe a peccato, teneretur iterum illud ſubjicere clavibus, quod videtur durum. Utrum autem qui propter impedimentum temporale abſolvitur a caſibus ſine cenſura reſervatis a confeſſario, eo quod pœni-

nitens non poſſit adire Epiſcopum, juxta dicta numero præcedenti, tunc pariter poſſit confeſſarius ab iis abſolvere ſine onere, extra mortis articulum? Diſputat Suarius diſp. 30. de Pœnit. ſect. 3. & Lugo diſp. 20. ſect. 10. num. 224., & neuter audet id aſſerere; cum communiſſime rejiciatur. Qua de re fuſius dixi in Trutina exponendo tertiam theſim ab Alex. VII. confixam num. 7.

Dices. Ideo Epiſcopus poteſt a caſibus Papalibus abſolvere ſine onere, ſi non ſit illis annexa cenſura, quia aliter qui fuit abſolutus ab iis directe ab Epiſcopo, teneretur iterum ſubjicere clavibus idem peccatum, quod eſt inconveniens; atqui hoc etiam ſequeretur, ſi in caſu impedimenti temporalis abſolutus a confeſſario a caſibus Epiſcopalibus ſine cenſura teneretur adire Epiſcopum, ut iterum abſolvatur ceſſante tali impedimento; ergo in utroque caſu dari poteſt abſolutio ſine onere.

Reſpondeo negando minorem. Nam ideo Epiſcopus in caſu impedimenti temporalis directe abſolvit a caſibus Papalibus, quia hoc illi a jure conceditur, tum in Cap. *de cætero de ſententia excommunicationis*, tum alibi; Unde cum abſolvatur penitens directe a caſibus Papalibus, non debet iterum adire Pontificem ceſſante impedimento, ut abſolvatur; ſed ſi peccato eſt annexa cenſura, abſolvitur cum onere ſiſtendi ſe coram Pontifice, non ut abſolvatur iterum a peccato, ſed ut ſtet ejus mandatis propter cenſuram incurſam, aliter in eandem cenſuram incidit. At quando confeſſarius ratione impedimenti temporalis abſolvit a caſibus reſervatis, tunc non abſolvit directe, cum nullibi talis facultas illi tribuatur, ſed abſolvit indirecte, non ſecus ac indirecte abſolvit a peccatis oblitis; & ideo ceſſante impedimento datur onus adeundi Superiorem pro abſolutione directa. Quod ſi Sacerdos abſolvat moribundum a reſervatis, tunc ideo abſolvit directe, & ſine onere, (niſi forte cenſura ſit denuntiata, ut ſatisfiat foro externo) quia ex Tridentino pro illo articulo confertur cuilibet Sacerdoti facultas abſolvendi a quibuſcunque peccatis, & cenſuris: Hæc enim habentur ſeſſ. 14. Concilii laudati cap. 7.: *Pie admodum, ne aliquis pereat, in Eccleſia Dei cuſtoditum ſemper fuit, ut nulla ſit reſervatio in articulo mortis, atque ideo omnes Sacerdotes quoslibet pœnitentes a quibuſvis peccatis, & cenſuris abſolvere poſſint.*

ARTICULUS III.

De iis, qui ſubjacent reſervationi.

I. Impuberes probabiliter reſervationi, & excommunicationi non ſubjacent, niſi exprimantur.

II. Probabiliter etiam ignorantes reſervationem pænalem illam non incurrunt.

III. Ignorantia reſervationis eſt ſolum in cauſa, cur reſervatio non incurratur; ſicut dicitur de ignorantia excommunicationis, aut ſi de reſervatione dubitetur.

IV. Num peregrini abſolvi poſſint a reſervatis ſuæ patriæ, ſi non ſint ſimul reſervata in diæceſi, in qua verſantur?

V. Num peccata reſervata in diæceſi abſolvi poſſint a quolibet confeſſario, ſi fuerint commiſſa in Monaſterio exempto?

I. Certum eſt, reſervationi univerſim ſubjacere omnes ſubditos reſervantis; niſi ſpecialiter aliqui exciperentur, ut de facto Eminentiſſimus Archiepiſcopus Neapolitanus fœminas excipit a reſervatis luxuriæ, & pueros, ac puellas omnes ante 14. annum ab omnibus reſervatis. Dubium tamen eſt, An univerſim impuberes, peregrini, & reſervationem ignorantes reſervationi ſubjaceant?

Quæritur itaque primo; an peccata impuberum poſſint reſervari?

Reſpondeo, Palud., Belloch. apud Dian. part. 1. tract. 1. Miſcel. reſol. 1. negare, quia minor ætas excuſat pueros in foro exteriori a pœna extraordinaria; Unde diximus quæſt. 4. art. 3., impuberes tranſgredientes præceptum confeſſionis annuæ non incurrere in foro exteriori penas latas in tranſgreſſores; nec excommunicationem ullam, niſi forte exprimerentur.

Sed Perez diſp. 45. ſect. 3., Lug., Homob., & alii diſtinguunt duplex genus reſervationis, alterum penalis, alterum medicinalis, ex Sanch. lib. 9. de Matrim. diſp. 32., & dicunt huic reſervationi medicinali, non illi pœnali impuberes ſubjacere. Reſervatio autem dicitur Medicinalis, quando imponitur ut remedium, ſeu quando eſt veluti lex determinans caſus, in quibus recurri debeat ad Superiorem pro meliori remedio applicando; Hoc enim expedit ad bonam Eccleſiæ gubernationem; & in tali caſu ſicut impuberes ſubjacent aliis Eccleſiæ legibus, verbi gratia; abſtinentiæ a carnibus, confeſſionis

annuæ, &c., ita pariter ſubjacent reſervationi: Dicitur vero reſervatio eſſe pœnalis, quando eſt quædam pœna impoſita in lege in odium, & vindictam peccati; ut fecit Sixtus V. contra male promotos ad ordines; & in tali caſu non ſubjacent impuberes reſervationi; ſicut nec ſubjacent juxta communiorem opinionem ulli excommunicationi, vel alteri pœnæ Eccleſiaſticæ.

Equidem tamen cenſeo, probabile eſſe, quod nunquam impuberes reſervationi ſubjaceant; ſicuti nunquam ſubjacent excommunicationi, niſi exprimantur; cum eadem ſit ratio de reſervatione, ac de excommunicatione, ut mox dicemus.

II. Quæritur ſecundo; An ignorantes reſervationem illam incurrant? Et idem quæritur de non advertentibus ad illam, dum actu peccant?

Reſpondeo, convenire communiter Doctores, quod cenſura ignorata non incurratur, ſicuti nec incurritur, ſi ad illam non advertatur, dum committitur peccatum, cui annexa eſt cenſura; ſiquidem inadvertentia actualis, ſeu oblivio æquiparatur ignorantiæ invincibili, & inculpabili. Ratio autem, quare non incurratur cenſura ignorata, eſt, quia cenſura eſt pena ſpiritualis medicinalis, quæ applicari debet peccatori ægroto, ut poſſit illum curare; Applicatur autem unice per cognitionem, & conſequenter qui illam ignorat, non incurrit, ex Cap. *Ut animarum*, niſi ignorantia ſit craſſa, aut ſupina, prout ſuo loco dicemus. Dubium tamen eſt, an idem dicendum ſit de reſervatione?

Prima ſententia docet, illam incurri ab ignorante; Ita Homob. de Caſ. reſerv., Merol., & alii. Secunda ſententia negat; Ita Quintanad. tract. 3. ſingulari 11. dicens, per hæc verba, *Ignorantia reſervationis, ſive juris, ſive facti, etiamſi culpabilis, ſeu vincibilis excuſat a reſervatione*. Ita etiam Adamus Burghaber cent. 3. caſuum ſelectorum caſu 31., & alii apud Dian. part. 10. tract. 14. reſol. 63., qui opinionem hanc ſatis probabilem exiſtimat. Tertia ſententia diſtinguit cum Sanch. lib. 9. de Matrim. diſp. 32. Pal. tract. 2. diſput. 1. punct. 17., Bardi in Bullam Cruciatæ part. 2. tract. 6. cap. 1., Perez, Fagund., & aliis, qui docent, ut modo diximus de impuberibus, reſervationem, quæ ſit lex penalis facta in odium, & vindictam peccati, non incurri ab ignorante illam; ſecus vero reſervationem, quæ ſit lex medicinalis facta ob bonum commune Eccleſiæ, & rectam ejus gubernationem, quæ exigit, ut graviora crimina a Superioribus, & a Prælatis cognoſcantur. Demum magis ad rem Joſeph de Januario reſp. 1. diſtinguit duplicem reſervationem, alteram legalem, quæ ſit per legem univerſalem, aut per ſtatutum ſynodale, ut plerumque fit; alteram vero perſonalem, quæ ſcilicet fit a perſona Superioris per modum præcepti, præcipiendo confeſſariis, ne a tali vel tali peccato abſolvant; quod raro accidit; Nam peccata, quæ reſervantur ab Epiſcopis in tabella, prius reſervata ſunt per ſtatutum ſynodale: Docet deinde Joſeph de Januario, primam reſervationem non incurri ab ignorante, quia habet rationem pœnæ medicinalis, non ſecus ac cenſura, & reſpicit directe pœnitentes; ſecundam vero incurri, quia directe reſpicit confeſſarios, quamvis in ordine ad Pœnitentes.

Equidem cenſeo in praxi ſequendam primam opinionem; ſed probabilem etiam eſſe ſecundam, prout limitatur a Joſepho de Januario apud Dian. part. 10. tract. 14. reſol. 63., ita ut tunc ſolum reſervatio incurratur ab ignorante illam, quando delegans juriſdictionem delegat cum aliqua limitatione præcipiendo, ne delegatus a tali, vel tali crimine abſolvat, quod raro habetur.

Probatur, quia omnis reſervatio habet rationem pœnæ medicinalis, ſi fiat per legem univerſalem, & eſt odioſa, tam confeſſario, cujus juriſdictionem reſtringit, quam penitentibus, qui coguntur Superiorem adire pro abſolutione: Atqui pœna ſpiritualis medicinalis ex communi Doctorum ſententia apud Sanch. lib. 1. Moralium cap. 8. non incurritur ab ignorante illam, (ut diximus de cenſura, quæ univerſim ignorata non incurritur) ergo nec reſervatio; Etenim tam excommunicatio reſervata, quam reſervatio peccati eſt reſtrictio juriſdictionis in abſolvente; utraque eſt pœna in delinquente, & eſt pœna medicinalis præſervativa a gravioribus delictis, ſpectans ad rectam Eccleſiæ gubernationem; ergo tam excommunicatio, quam reſervatio ignorata non incurruntur.

Confirmatur primo; quia nulla medicina poteſt ægrotum ſanare, niſi illi applicetur; atqui lex reſervationis, & excommunicationis ſunt medicinæ præſervantes a gravioribus delictis, & applicantur hominibus

nibus

nibus per cognitionem illarum; ergo niſi innoteſcant, non habent rationem medicinæ, & ſic non debent incurri.

Confirmatur ſecundo, quia intantum lex reſervationis, & excommunicationis ſpectat ad rectam Eccleſiæ gubernationem, inquantum talis pena deterret reum a gravioribus criminibus; atqui niſi innoteſcat, non poteſt deterrere; ergo ignorata non debet incurri.

Dices primo: Diſpar eſt ratio de excommunicatione, ac de reſervatione; Illa preſervat præciſe inquantum eſt pena privans Sacramentis, &c. Hæc vero præſervat, non ſolum ratione pœnæ, ſed etiam quia dum penitens adire debet Superiorem, poteſt ab eo graviora, & ſalubriora monita habere, quam ab inferiore; ergo quamvis excommunicatio ignorata non incurratur, non tamen reſervatio.

Reſpondeo, tam legem excommunicationis, quam reſervationis reſpicere & bonum publicum, & pœnam delinquentis, quamvis diverſimode utrumque reſpiciant; quia tamen conveniunt in hoc, quod utraque ſit pœna medicinalis, conveniunt pariter in eo, quod ab ignorantibus non incurrantur; quippe qui dum peccant peccato, cui ſit annexa vel cenſura, vel reſervatio, non ſunt prævaricatores talis legis poſitivæ, quam ignorant, & idcirco non ſunt rei talis penæ. Adde, quod etiam in excomunicatione reſervata habeatur hoc, quod per recurſum ad Superiorem poſſit delinquens habere ſalubriora monita ab illo, quam ab inferiore, & tamen etiam excommunicatio reſervata, ſi ignoretur, non incurritur; ergo inter excommunicationem, & reſervationem nulla diſparitas.

III. Dices ſecundo; Reſervatio eſt limitatio juriſdictionis in confeſſario, ſeu ablatio juriſdictionis relate ad tale peccatum; atqui ignorantia penitentis non poteſt conferre confeſſario juriſdictionem, quam non habet; ergo ignorantia reſervationis non impedit reſervationem.

Confirmatur, quia ſimplex Sacerdos non poteſt valide abſolvere a mortalibus; etiamſi bona fide penitens ad illum accedat. Et ratio eſt, quia ſimplex Sacerdos non habet juriſdictionem in mortalia; Atqui neque Confeſſarius inferior habet juriſdictionem in mortalia reſervata; ergo neque poterit valide ab illis abſolvere, per hoc quod penitens bona fide illi confiteatur ignorans reſervationem, ſeu reſtrictionem juriſdictionis.

Confirmatur ſecundo; quia ignorantia reſervationis, ſi ſit in Confeſſario, non facit, ut valide abſolvat; ergo neque ſi ſit in penitente. Et ratio a priori eſt, quia reſervatio fit ad rectam Eccleſiæ gubernationem, quæ expoſcit, ut graviora crimina a Superioribus tantum cognoſcantur; ergo ſive illam ſciant, ſive neſciant pœnitentes, non poſſunt valide abſolvi a reſervatis, niſi ab habentibus poteſtatem in illa.

Reſpondeo, hoc argumentum, quod eſt Achilles Adverſariorum, æque militare contra excommunicationem reſervatam, & contra peccatum in dubio reſervationis; quare ſicut excommunicatio etiam reſervata, eo ipſo quod eſt ignorata, non incurritur, & ideo ceſſat caput, unde per legem, qua reſervatur excommunicatio, limitatur in Confeſſario juriſdictio relate ad illam; & ſicuti ceſſat limitatio juriſdictionis relate ad peccata reſervata, quando dubium eſt de reſervatione; ita pariter quando ignoratur reſervatio. Limitatio itaque juriſdictionis eſt quidem circa peccata reſervata; verum quia accedente ignorantia reſervationis, peccatum non eſt amplius reſervatum, ideo accedente tali ignorantia, ſicut etiam accedente dubio reſervationis, non habetur juriſdictio reſtricta, & limitata in Confeſſario.

Ad primam, & ſecundam confirmationem facilis eſt reſponſio, ſi advertatur, nos non aſſerere, quod ignorantia reſervationis, quæ ſit in penitente, conferat Confeſſario juriſdictionem relate ad peccata reſervata, ſed ſolum aſſerimus, quod ignorantia reſervationis, quæ ſit in pœnitente, impediat, quominus per legem reſervationis reſtringatur in confeſſario juriſdictio relate ad illa peccata; eo prorſus modo quo impediunt limitationem juriſdictionis tam dubium reſervationis, quam ignorantia excommunicationis reſervatæ; ſiquidem pœna medicinalis non incurritur ab ignorante illam; Unde fit, quod ſi ignorantia reſervationis ſolum ſit in confeſſario, non per hoc Confeſſarius valide abſolvit a reſervatis, neque ſimplex Sacerdos poteſt valide abſolvere a mortalibus, etiamſi bona fide pœnitens ad illum accedat, quia ſimplex Sacerdos nullo pacto habet juriſdictionem in mortalia. Contra vero Confeſſarius inferior habet juriſdictionem in reſervata reſtrictam quidem per reſervationem, ſed non quoties da-

datur caput impediens reſtrictionem talis juriſdictionis.

Quare a primo ad ultimum, nec reſervationem, neque excommunicationem incurrunt, qui illas ignorant; & quia communiter Doctores inadvertentiam actualem, & oblivionem æquiparant ignorantiæ invincibili, & inculpabili, inde fit, quod non advertens ad pœnam ſive reſervationis, ſive cenſuræ illam non incurrat, non ſecus ac ſi ignoraret; Unde Sanch. lib. 4. cap. 22. docet, quod ſi quis, verbi gratia, in pœnam perjurii voviſſet jejunare, quoties mentitur; ſi deinde mentiatur advertens ad votum non mentiendi, non vero ad pœnam impoſitam jejunandi, peccaret quidem, ſed non teneretur jejunare, ex hoc ſcilicet principio, quod pœna extraordinaria, & medicinalis non incurratur ab eo, qui illam ignorat, aut non advertit ad illam.

IV. Quæritur ultimo; Num peregrini ſubjaceant reſervationi Epiſcopi proprii, quando extra ejus diœceſim verſantur; an vero Epiſcopi loci, ubi obiter degunt ſine animo permanendi, & ſine fixo domicilio; An vero utriuſque, an neutrius? Quod eſt quærere, a quibuſnam reſervatis poſſint hoſpites, & peregrini abſolvi; a reſervatiſne in propria diœceſi, an vero in aliena, an a neutris, an ab utriſque?

Reſpondeo, Pellizar. tract. 6. cap. 2. num. 93., Sancium in ſelectis diſp. diſp. 54., Sayr. lib. 3. cap. 4. Leſſ. lib. 4. cap. 2. num. 49., docere, Peregrinos, qui non habitant alicubi animo permanendi per majorem partem anni, (quod requiritur, ut dicantur ibi habere quaſi domicilium) neque teneri legibus patriæ, ubi non ſunt, neque legibus loci, ubi ſunt peregrini; Quare ſi caſus aliquis ſit reſervatus ab Epiſcopis, tam in patria, quam in loco, ubi degit peregrinus, non incurritur talis reſervatio a peregrino. Hæc tamen opinio communiter non admittitur; quia etiamſi verum ſit, peregrinum neque legibus patriæ, neque legibus loci teneri, adhuc reſervatio, cum ſit reſtrictio juriſdictionis in Confeſſario, poteſt a peregrino incurri.

Equidem plura circa hoc dubium ex Laym. annotavi quæſt. 8. art. 1. Iterum hic adverto, Clem. X. prohibuiſſe regularibus, (& eadem eſt ratio in tali caſu de Confeſſariis ſecularibus) ne abſolvant peregrinos a reſervatis loci, in quo fit confeſſio, nec a reſervatis in patria ipſius peregrini, quando iſti in fraudem reſervationis adeunt eam diœceſim, in qua caſus non ſunt reſervati, hoc eſt quando id faciunt ad vitandum judicium proprii Paſtoris, ut advertit Platel. num. 909. Et ratio ex Suar. diſp. 25. ſect. 2. num. 9. eſt, quia peregrini ſolum ex tacita conceſſione ſuorum Paſtorum confiteri poſſunt extra propriam diœceſim; hæc autem tacita conceſſio non præſumitur, quando in fraudem, ſeu ad vitandum judicium proprii Paſtoris, atque adeo mala fide vult aliquis confiteri extra propriam diœceſim, ubi peccatum a ſe commiſſum non eſt reſervatum; Quod ſi non fiat in fraudem, ſeu hoc animo, ſed bona fide, abſolvi poterit, quia hic utitur jure ſuo; Etenim eſt probabilis ſententia Suar. diſ. 30. ſect. 1., Lug. diſp. 20. num. 71., Leand. quæſt. 26., & Dian. part. 4. tract. 4. reſol. 109. exiſtimantium, univerſim poſſe peregrinum abſolvi a caſibus reſervatis ſuæ patriæ, dummodo non ſint reſervati in ea diœceſi, in qua fit Confeſſio; quia judicandus eſt pœnitens juxta leges ejus diœceſis, in qua verſatur. Et eſt pariter probabilis ſententia Soti, & Fagund. lib. 8. ſecundi præcepti Eccleſiaſtici cap. 8. num. 20. docentium, poſſe peregrinum abſolvi a reſervatis, quæ ſint tantum reſervata in ea diœceſi, in qua confitetur, & non in ſua patria; quia reus judicandus eſt juxta leges ſuperioris ſui.

V. Immo Dian. part. 10. tract. 14. reſol. 7. docet, quod ſi diœceſanus ipſe committat peccatum extra propriam diœceſim, ubi non eſt reſervatum, poſſit deinde abſolvi in propria diœceſi, in qua eſt reſervatum; quia commiſit peccatum in loco, ubi nulla habetur reſervatio, adeoque non commiſit peccatum reſervatum. Addit ulterius idem Dian. part. 10. tract. 14. reſol. 7. ex Baucio, Bordon., Bonac., quod ſi quis committat peccatum ab Epiſcopo reſervatum intra aliquod Monaſterium exemptum, neque incurrat reſervationem, non ſecus ac ſi extra diœceſim illud committeret. Quod tamen non admiſerim, quia monaſterium ſolum quoad monachos eſt exemptum a juriſdictione Epiſcopi, non vero quoad locum; unde peccans in Monaſterio peccat intra diœceſim Epiſcopo ſubjectam, etiam relate ad talem locum, atque adeo reſervationem incurrit; & ita communius docent cum Suar., Con., Pal. apud eundem Dian.

Quod communiter Doctores docent, eſt, Peregrinos abſolvi non poſſe a peccatis reſervatis in utraque diœceſi, videli-

licet & patriæ, & loci, ubi fit confeſſio, niſi ab habente facultatem in reſervata; Sicut etiam communius docent cum Fagund. loc. citat. contra nonnullos, quod peregrinus, ſive habeat reſervata in propria, ſive in aliena diœceſi, poſſit abſolvi a quocunque Sacerdote habente facultatem ab Epiſcopo ſuo in reſervata; tum quia hoc fert conſuetudo, tum etiam quia ſicut ex conſuetudine, & ex tacito conſenſu Epiſcoporum quilibet confeſſor poteſt abſolvere peregrinos; ita pariter quilibet habens facultatem in reſervata ab Epiſcopo ſuo poteſt abſolvere peregrinos etiam a peccatis alteri Epiſcopo reſervatis.

ARTICULUS IV.

Quinam poſſint abſolvere a reſervatis, & quomodo?

I. Num juriſdictio ordinaria in reſervata competat Pœnitentiario Cathedralis, aut Parocho?
II. Quinam poſſint eligere ſibi Confeſſarium, per quem a reſervatis abſolvantur?
III. Nequit Superior ſacramentaliter abſolvere a ſolis reſervatis.
IV. Qui confitetur Superiori, & obliviſcitur alicujus reſervati, poteſt deinde ab hoc abſolvi a quocumque Confeſſario.
V. Si quis jubilæi tempore invalide confitetur, poteritne deinde pariter abſolvi a reſervatis?
VI. Quandonam tenetur Superior facultatem concedere ſubdito, ut a reſervatis abſolvatur?
VII. Quandonam poſſit Regularis, petita, & non obtenta facultate, a reſervatis abſolvi?
VIII. Num poſſit directe a reſervatis abſolvi pœnitens, ſi injuſte facultas a Superiore denegetur?
IX. Quomodo Confeſſarius hanc facultatem petere debeat, ut poſſit ea pro ſe ipſo uti?
X. Si petatur facultas abſolvendi Titium a reſervatis pro hac vice, poteritne hic abſolvi a reſervatis commiſſis poſt licentiam obtentam?

I. CErtum eſt primo, poſſe a reſervatis directe abſolvere tam qui ordinariam, quam qui delegatam habet juriſdictionem in reſervata.

Certum eſt ſecundo, habere ordinariam juriſdictionem in reſervata tum qui ea reſervavit, (non enim poſſet ea ſibi reſervare, niſi poſſet abſolvere) tum etiam qui in hoc Sacramentali foro eſt reſervanti juriſdictione Superior (dummodo qui abſolvit, ſit Sacerdos; nam ſi non ſit Sacerdos, poterit quidem reſervare peccata alteri, ſed non ſibi; unde non poterit per ſe ipſum abſolvere, ſed per alium Sacerdotem, cui facultatem concedat.) Hinc fit, quod peccata reſervata Epiſcopo poſſint non ſolum ab Epiſcopo, ſed etiam a Pontifice abſolvi; & quæ reſervantur Superiori locali religionis, poſſunt etiam a Provinciali, & a Generali abſolvi; quia in hoc foro dicuntur eſſe Superiores iis, quibus reſervantur: At Archiepiſcopus non poteſt abſolvere a reſervatis Epiſcopo ſuffraganeo; niſi forte quando illius diœceſim viſitat; quia Archiepiſcopus, licet ſit dignitate ſuperior Epiſcopo, non eſt tamen Superior in hoc foro, cum non habeat immediatam juriſdictionem in diœceſi ſuffraganei, quando actu illam non viſitat.

Certum eſt tertio, habere juriſdictionem ordinariam in caſus Epiſcopo reſervatos tam Vicarium Generalem, quia conſtituit cum Epiſcopo unum Tribunal; quam Vicarium Capitularem, quia Capitulum ſede vacante ſuccedit Epiſcopo. De Pœnitentiario Cathedralis communius negant Doctores apud Dian. part. 9. tract. 9. reſol. 11. Negant etiam Doctores de Parocho, ut videre eſt apud Suar. diſp. 29., & Lug. diſp. 21. num. 3.; ſiquidem Epiſcopi poſſunt ex conceſſione Pontificis reſervare ſibi peccata, & ſic Parochorum poteſtatem limitare. Circa reſervata vero in Religionibus Prælati locales habent ordinariam juriſdictionem in illa, quamvis Parochis comparentur.

II. Certum eſt quarto, delegatam juriſdictionem in reſervata habere tam illum, cui ea conceditur directe, quam eum, cui conceditur indirecte ab habente juriſdictionem ordinariam. Delegatur autem directe, quando ab Ordinario immediate committitur alicui Sacerdoti talis juriſdictio: Indirecte vero conceditur Sacerdoti juriſdictio in reſervata, quando ab habente poteſtatem in reſervata conceditur alicui pœnitenti facultas eligendi ſibi Confeſſarium, a quo a reſervatis abſolvatur; tunc enim ſi pœnitens eligat Cajum Sacerdotem, conceditur indirecte Cajo talis facultas. Poteſtas autem eligendi ſibi confeſſarium haberi poteſt vel ab homine, vel a conſuetudine, vel a jure. Pontifex

habet poteſtatem eligendi ſibi quemcumque Sacerdotem in confeſſarium, cui ſtatim poſt electionem tribuitur juriſdictio, vel a Chriſto Domino immediate, ut multi docent, vel ab ipſomet Pontifice, ut putat Lug. diſp. 15. num. 23.; ſicut Reſpublica eligendo ſibi ſuperiorem, tribuit illi juriſdictionem in ſeipſam. Præterea etiam Epiſcopi in ſua diœceſi poſſunt quemcumque Sacerdotem in confeſſarium eligere, a quo abſolvantur, etiam ab iis reſervatis, a quibus poteſt ipſemet Epiſcopus alios abſolvere; ut conſtat ex cap. ult. *de Pœnitentiis*, *& remiſſionibus*: Extra ſuam diœceſim vero nonniſi ſuum ſubditum approbare poteſt, ut ipſe a non reſervatis in ea diœceſi abſolvatur: Advertitque Suar. diſp. 27. ſect. 2., Prælatos regulares poſſe pariter confeſſarium ſibi eligere, tam ſubditum, quam non ſubditum; non tamen qui eos abſolvat a reſervatis in Religione, a quibus ipſi poſſunt alios abſolvere; quando tamen in religione juxta conſtitutiones a Pontifice approbatas deſignatur illis a Superiore Confeſſarius pro reſervatis, ſi quando in ea incidant; ut late etiam oſtendit Lug. diſp. 20. ſect. 5. Abbatiſſæ non veniunt in hoc privilegio nomine Prælati; unde non poſſunt ſibi Confeſſarium eligere. Dubitatur, Utrum hac in re veniat nomine Prælati Vicarius Generalis Epiſcopi, & Parochus? Aliqui enim affirmant, alii negant apud Leand. diſp. 11. quæſt. 29., & 34., ubi recenſet omnes illos, qui ex conſuetudine, ſeu ex tacita licentia Papæ poſsunt ſibi confeſsarium eligere, videlicet Cardinales, Legatos a latere, Imperatores, Reges, Domeſticos Pontificis, & alios: Ubi etiam addit poſse Cardinales dare facultatem ſuæ familiæ eligendi ſibi Confeſsarium, & Epiſcopos eximere familiam ſuam a Parocho. Equidem tamen in expoſitione theſis XVI. ab Alex. VII. confixæ docui, quod ſicut poteſt Epiſcopus ſimplicem Sacerdotem ad audiendas ſuarum ovium confeſſiones approbare, (& quidem etiam extra ſuam diœceſim, ſi ſit ſuus ſubditus) & ſic illum eligere ſibi in confeſſarium; ita pariter idem poſſit Vicarius Capitularis, & Vicarius Epiſcopi Generalis. Contra vero Parochus ſicut nequit ſimplicem Sacerdotem approbare ad audiendas confeſſiones ſuarum ovium, ita nec poteſt eundem ſibi in confeſſarium eligere; Nec poteſt Epiſcopus extra ſuam diœceſim eligere ſibi ſimplicem Sacerdotem in confeſſarium, ſi non ſit ſuus ſubditus.

III. Quæritur nunc primo; An poſſit Superior, auditis ſolis reſervatis, abſolvere pœnitentem ſacramentaliter, illumque confeſſario inferiori remittere pro abſolutione a reliquis mortalibus?

Reſpondeo cum fere communi negative, niſi urgente graviſſima neceſſitate. Ratio eſt, quia de jure divino requiritur integritas materialis confeſsionis, & confeſsio dimidiari non poteſt ſine graviſſima neceſſitate; quando ſcilicet indiget pœnitens Sacramentali confeſſione, nec poteſt integre confiteri; aliter debet Superior ſublata ſolum reſervatione, aut collata abſolutione a ſolis cenſuris reſervatis, remittere pœnitentem ad inferiorem, ut ab omnibus ſimul peccatis ſacramentaliter abſolvatur.

IV. Quæritur ſecundo; An confitens habenti poteſtatem in reſervata, ſi oblivifcatur alicujus reſervati, poſſit deinde a tali reſervato abſolvi directe per alium confeſſarium, qui non habet poteſtatem in reſervata?

Reſpondeo cum communi affirmative; ut videre eſt apud Suar. diſp. 31. ſect. 4., Lug. diſp. 20. ſect. 7. Ratio eſt, quia confeſſarius intendit abſolvere pœnitentem, & uti ſua juriſdictione in illum quantum poteſt: ergo cum poſſit ab illo tollere reſervationem peccati obliti, de facto illam tollit; Nec hoc eſſet ſubdelegare alteri juriſdictionem in reſervata, ſed ſimpliciter tollere reſervationem peccati obliti in foro Sacramentali. Ita Perez diſp. 49. ſect. 4., Con. diſp. 8. dub. 12. num. 91. Qui etiam cum Cajet., Suar., & aliis putant, reſervationem peccati obliti tolli etiam per confeſſionem invalidam, non tamen ſacrilegam, factam ſive cum habente poteſtatem ordinariam, ſive cum habente poteſtatem delegatam in reſervata; Quod accidit, quando confeſſio eſt invalida, vel ex defectu doloris invincibiliter ignorato, vel ex alio ſimili capite, non vero quando eſt invalida ex defectu materialis integritatis, aut quando ex alio capite eſt ſacrilega. Ratio hujus doctrinæ eſt eadem, quia ſcilicet abſolvens intendit, quantum poteſt, favere pœnitenti. Addit Con., in tali caſu haberi finem intentum a reſervante, quod ſcilicet ſe ſiſtat pœnitens vel coram Superiore, vel coram delegato ab ipſo, ut poſsit melius in viam ſalutis dirigi: Quod tamen non accideret, ſi confeſſio eſſet invalida ex defectu materialis inte-

te-

tegritatis vincibiliter ignorato, ita ut non exponatur peccatum reſervatum.

V. Rogabis; An pariter qui tempore Jubilæi fecit confeſsionem invalidam, non tamen ſacrilegam, poſſit deinde a quovis confeſſario abſolvi a reſervatis?

Reſpondet Comitol. ex Cajet., Armil., Silveſt., & aliis apud Dian. part. 1. tract. 11. reſol. 18. affirmative, dummodo in tali confeſsione invalida confeſſus ſit peccata reſervata; quia ſic, ut modo diximus, ſatisfecit legi Eccleſiaſticæ reſervationis, adeundo Confeſſarium habentem poteſtatem in reſervata; quamvis non ſatisfecerit legi divinæ confeſsionis, cum confeſsio fuerit nulla. Alii Doctores apud eundem Dian. cum Suar., Henr. verius putant, quod ſi facultas in reſervata detur in ordine ad lucrandas indulgentias, vel jubilæum, cum vere non lucretur jubilæum, qui facit confeſsionem invalidam, nec gaudet beneficio ullo Jubilæi; Unde tenetur adire Superiorem pro abſolutione a reſervatis: Si vero facultas in reſervata detur vel ratione alicujus feſtivitatis, vel ex alio capite, & non in ordine ad lucrandas indulgentias, vel jubilæum, tunc putant probabilem opinionem Comitoli.

Rogabis ulterius: An qui confeſſus eſt cum animo lucrandi jubilæum, & deinde mutat animum, nec vult alia opera adimplere, ſi in ea confeſsione inculpabiliter omiſit aliquod reſervatum, poſsit deinde a quopiam ab illo abſolvi?

Reſpondet Vaſq. quæſt. 81. num. 40. negative; quia facultas eligendi ſibi Confeſſarium pro reſervatis eſt alligata intentioni lucrandi jubilæum; ergo, ea ceſſante, ceſſat pariter talis facultas. Sed verius affirmant Sanch., Portel. apud Dian. part. 3. tract. 4. reſol. 145. Ratio eſt, quia per talem confeſſionem validam factam animo lucrandi jubilæum vere pœnitens præſentavit ſe Confeſſario habenti tunc facultatem abſolvendi a reſervatis; ergo cum vere abſolutionem contulerit confeſſarius animo favendi illi, quantum poteſt, non ſolum abſolvit illum directe a peccatis confeſsis, & indirecte a reſervatis oblitis, ſed etiam abſtulit omnem reſervationem; unde ſolum remanet obligatio in pœnitente confitendi deinde, quando recordatur peccata oblita, cuicumque confeſſario. Præſcindimus hic, An, ſi iſte talis virtute jubilæi abſolvatur directe ab aliquo reſervato, peccet deinde mortaliter, ut docet Suar., mutando animum, & non ponendo alia opera ad aſſecutionem jubilæi; Etenim videtur deficere in re gravi, ad quam ſe obligavit, veluti ex pacto, acceptando beneficium abſolutionis. Verum ſolum venialiter peccare docent Lug., Sanch., Henr., & alii apud Dian. part. 3. tract. 4. reſol. 145., & part. 5. tract. 12. reſol. 42.; quia non deficit in pacto utili promiſſario, ſed utili ipſi pœnitenti.

Ex dictis ſequitur, quod ſi quis lucratus ſit jubilæum abſque confeſſione, (eo quod nullius peccati mortalis fuerit memor; quod fieri poſſe multi probabiliter opinantur) ſi deinde recordetur aliquod reſervatum, poteſt a quopiam abſolvi. Ita Lug. diſp. 20. num. 102.; quia per talem conſecutionem jubilæi jam acquiſivit ſibi auctoritatem eligendi ſibi confeſſarium, a quo abſolvatur a reſervatis. Sic etiam ſentiunt Sanctarel., & alii apud Dian. part. 3. tract. 4. reſol. 150. Diſſentiunt tamen Suar., Sanch. & alii, qui putant, reſervationem non tolli per lucrationem jubilæi, ſed per abſolutionem datam ei, qui habet animum lucrandi jubilæum; quia tamen in caſu noſtro abſolutio non fuit data, ideo non fuit ſublata reſervatio.

Rogabis demum, ſi tempore jubilæi prorogetur juſtis de cauſis alicui indiſpoſito abſolutio, puta, per duas alias hebdomadas, & die lunæ poſt hebdomadas jubilæi incidat in novum reſervatum, poteritne virtute jubilæi etiam ab hoc reſervato abſolvi?

Reſpondent aliqui apud Dian. par. 3. tract. 4. reſol. 149, poſſe. Negat tamen Lug. diſp. 20. num. 134., quia quamvis prorogetur juriſdictio, non tamen prorogatur relate ad alias cauſas, ſeu relate ad alia peccata commiſſa poſt tempus jubilæi. Certum tamen eſt, etiam poſt jubilæum poſſe pœnitentem abſolvi virtute jubilæi a reſervatis oblitis ante jubilæum commiſſis.

VI. Quæritur tertio; An Superior teneatur concedere facultatem petenti, ut ab alio poſſit a reſervatis abſolvi, ſive id per ſe, ſive per alium petat?

Reſpondeo cum Perez diſp. 50. ſect. 3. Lug. diſp. 20. ſect. 10., Con. diſp. 8. dub. 14., & aliis, aliquando teneri, aliquando non: Tenetur quidem concedere non ſolum ex charitate, ſed etiam ex juſtitia, & ut ſuo officio Paſtoris, & Medici ſpiritualis ſatisfaciat, quando ſi neget talem facultatem, timetur grave damnum pœnitentis; dummodo tamen ex conceſſione

fa-

facultatis non ſequatur aliud majus damnum, vel reſpectu ejuſdem, vel reſpectu communitatis. Ratio eſt, quia Medicus tenetur adhibere remedia opportuna, ne ægrotus pereat. Non tenetur vero facultatem concedere, quando facilitas concedendi cederet in damnum pœnitentis, vel communitatis. In dubio autem, num conceſſio cedat in bonum, an in damnum, Superior inclinare debet in partem benigniorem: Etenim, ut habet D. Th. in 4. diſt. 17. quæſt. 3. art. 3. illi, qui ſunt nimis ſoliciti, ut conſcientiam ſubditorum per confeſſiones ſciant, multis laqueum damnationis injiciunt, & per conſequens ſibi ipſis. Expedit proinde aliquando, ut facultatem hanc Superior communicet Confeſſario prudenti, ac docto; cui poteſt illam etiam ita communicare, ut imponat pœnitenti onus ſiſtendi deinde ſe apud ipſum Superiorem, ut docet Suar. diſp. 30. ſect. 5. Laym., & alii communiter; licet id perraro expediat; Non tamen videtur poſſe, aut ſaltem debere imponi præceptum pœnitenti, ut iterum Sacramentaliter confiteatur Superiori, ut docet Perez diſp. 50. ſect. 4.

VII. Quæritur quarto; An facultas hæc a Superiore petita, & non obtenta habeatur pro conceſſa?

Reſpondeo; ſi juſte a Superiore negetur, ſine dubio non habetur pro conceſſa. Quamvis Clem. VIII. pro Regularibus declararit, ut notat Lug. diſp. 20. num. 40., quod ſi Superior inſtante confeſſario ordinario negaverit facultatem abſolvendi a caſu reſervato, & confeſſarius judicet debere concedi, poſſit hic pro ea vice abſolvere pœnitentem Regularem, etiamſi a Superiore licentiam non habeat; Ubi notatur, quod ly *pro ea vice*, intelligatur toties, quoties id acciderit. Imo Quintanadv. Singul. 11., & alii apud Dian. part. 3. tract. 2. reſol. 126., & part. 9. tract. 3. reſol. 15. putant, idem poſſe fieri, ſi viro religioſo, pio, docto, & prudenti, licet non ex deſignatis Confeſſariis domus, negat Superior ejuſmodi facultatem: Quin etiam ex Pelliz. apud Dian. loc. citat. & apud Buſemb. lib. 6. tract. 4. cap. 2. dub. 4. nu. 5. id pariter verum eſt, ſi pœnitens ipſe petat hanc facultatem judicans prudenter, & non ex paſſione hallucinante, quod ſibi debeat concedi, & tamen negetur. Et Suar. lib. 4. de Relig. cap. 19. num. 7. notat, Fratribus Minoribus privilegium conceſſum eſſe, ut poſſint ſemel ſine licentia Superioris eligere confeſſarium ſui Ordinis, a quo de omnibus reſervatis, & cenſuris abſolvantur; quinimmo diſpenſentur in omnibus irregularitatibus, excepto homicidio, & mutilatione voluntaria.

Quod ſi Superior injuſte facultatem neget, diſtinguendum eſt; nam vel pœnitens ex rubore non vult adire Superiorem; vel ex alia neceſſitate, ſive phyſica, ſive morali; Si primum, quamvis Superior aliquando peccet illam negando, communior tamen ſententia docet, non poſſe pœnitentem valide abſolvi: In ſecundo caſu poteſt indirecte tantum abſolvi a reſervatis cum onere ſiſtendi ſe coram Superiore, ceſſante impedimento, quando urget vel neceſſitas Communionis, vel dilatio nimia confeſsionis, ut alias diximus.

VIII. Aliqui apud Dian. part. 3. tract. 4. reſol. 79., Henr. lib. 6. cap. 3. docent, poſſe pœnitentem quemcumque etiam directe a reſervatis abſolvi, quando injuſte negatur a Superiore facultas, ut ab aliis abſolvatur; Tum quia in tali caſu habetur licentia præſumpta Superioris majoris, puta Pontificis; tum etiam quia ex cap. *Licet de Regular.*, conſenſus debitus, & injuſte negatus valet, quantum conceſſus; ergo quando Superior debet ex officio Medici Spiritualis etiam ex juſtitia concedere hanc facultatem, ne ſequatur in pœnitente majus damnum, tunc facultas injuſte negata habetur pro conceſſa. Sed non eſt recedendum a doctrina Suar. loc. cit., quod hic in tali caſu ſolum indirecte poſſit abſolvi urgente neceſſitate; cum ratihabitio de futuro non ſufficiat ad juriſdictionem confeſſario conferendam; nec ſit univerſim verum, quod facultas petita, & injuſte negata valeat, quantum conceſſa, ſed in iis dumtaxat caſibus id eſt verum, in quibus in jure id exprimitur, ut quando vult Religioſus in arctiorem Religionem tranſire; prout exprimitur in laud. cap. *Licet*.

Rogabis hic, num ſi injuſte negetur ab Epiſcopo approbatio ad audiendas Confeſſiones, ita Epiſcopus peccet, ut tamen Sacerdos, ſaltem regularis, poſſit confeſſiones audire?

Reſpondeo, hujuſmodi Sacerdotem etiam regularem, nec licite, nec valide poſſe Sacramentum adminiſtrare, ut diximus qu. 8. ar. p. num. 11. Et ratio eſt, quia Trident. requirit approbationem ad validitatem abſolutionis; Quare Alex. VII. damnavit propoſitionem 13., quæ habet: *Satisfacit præ-*

præcepto annuæ confeſſionis, qui confitetur Regulari Epiſcopo præſentato, ſed ab eo injuſte reprobato. Et quamvis Benedictus XI. conceſſerit Dominicanis, & Franciſcanis, atque adeo omnibus, qui cum iis communicant in privilegiis, quod poſſint confeſſiones audire, ſi electis a propriis Prælatis recuſent Epiſcopi licentiam dare: huic tamen privilegio derogatum eſt a Trident., quicquid in contrarium docuerit Perez diſ. 42. ſect. 10.

Rogabis ulterius; An, ſi revocetur alicui confeſſario approbatio ſine rationabili cauſa, adhuc poſſit Confeſſiones audire?

Reſpondeo, approbationem, & juriſdictionem datam ad beneplacitum revocari poſſe ex rationabili cauſa, & ſine cauſa rationabili illicite revocari. Præterea putant Bardi in Bullam Cruciatæ part. 2. tract. 5. cap. 1. Boſſius de Jubilæo ſect. 6. cap. 2., Paſqualig., & alii, quod ſi approbatio data ſimpliciter, & abſolute revocaretur ſine rationabili cauſa pertinente ad ſcientiam, vel mores, non ſolum illicita, ſed etiam invalida eſſet revocatio: Ratio eſt, quia cum talis revocatio ſit ſententia Judicis injuſta, non videtur poſſe auferre confeſſario jus, quod habebat ex approbatione prius facta. Ex eo autem quod juxta theſim proſcriptam Alex. VII. non conferatur juriſdictio illi, qui injuſte eſt reprobatus, non ſequitur quod juriſdictio tollatur per ſententiam Judicis injuſtam. Plus enim requiritur ad tollendam Juriſdictionem, quæ juſte poſſidetur, quam ad illam non conferendam; ſicut plus requiritur ad furandum, quam ad non reſtituendum; unde in gravi neceſſitate, in qua licitum eſt non reſtituere, non licet furari.

IX. Quæritur quinto, An confeſſarius uti poſſit pro ſe ipſo facultate obtenta ad abſolvendum a reſervatis; ita ut poſſit ab iis a ſuo confeſſario abſolvi.

Reſpondet affirmative Alphonſus de Leone apud Lug. diſp. 20. ſect. 8.; Sed Lug. melius reſpondet, hoc pendere ex verbis, quibus facultas petitur, & conceditur; Si enim Titius Sacerdos dicat Superiori, Unus ex tuis ſubditis petit facultatem, ut a ſuo confeſſario a reſervatis abſolvatur, & Superior reſpondeat, Placet, ſine dubio poterit pro ſeipſo hac facultate uti; Quod ſi dixerit Superiori, Rogo te, ut des mihi facultatem abſolvendi a reſervatis unum ex ſubditis tuis, non poterit certe ea uti pro ſeipſo, cum non poſſit ipſe ſeipſum abſolvere.

X. Quæritur ultimo; An facultas conceſſa ad abſolvendum aliquem a reſervatis pro hac vice, extendatur ad abſolvendum illum etiam a reſervatis commiſſis poſt facultatem obtentam?

Reſpondent affirmative Bonac., Præpoſit., Dian. part. 4. tract. 4. reſol. 109. Sed Azorius negat. Verius videtur dicendum cum Lug. loc. cit., hoc etiam pendere ex modo conceſſionis; Si enim conceditur, ut pro una vice poſſit pœnitens eligere ſibi confeſſarium, a quo a reſervatis abſolvatur, procul dubio poterit abſolvi etiam a reſervatis commiſſis poſt conceſſionem; ſecus vero ſi conceditur facultas abſolvendi pro hac vice Titium a reſervatis commiſſis. Brevitas, quam proſequimur, non patitur, ut de caſibus reſervatis in particulari quæſtionem inſtituamus. Qui de iis aliquid ſcire cupit, conſulat Tamburinum, non quidem in Methodo expeditæ Confeſſionis, ſed in Tractatu de Sacramentis, lib. 5. de Pœnitentia, ubi abunde diſputat de caſibus reſervatis Archiepiſcopo in tabella Diœceſis Panormitanæ, (qui plerumque affines ſunt iis, qui in aliis diœceſibus ſolent in tabella Epiſcopo reſervari) necnon de reſervatis in particulari pro Religioſis univerſim, & in ſpecie de reſervatis in Societate Jeſu.

QUÆSTIO X.

De Sigillo Confeſſionis.

QUærendum primo: Quænam ſit obligatio hujus Sigilli? Secundo, quænam ejus materia? Tertio, quos obliget? Quarto, num poſſit aliquando confeſſarius uti ſecreto in confeſſione habito?

AR-

ARTICULUS I.

De obligatione Sigilli Sacramentalis.

I. Ex omni, & ſola confeſſione Sacramentali oritur obligatio hujus ſigilli.
II. Si quis ad Confeſſarium accedit, ſed non animo confitendi Sacramentaliter, non inducitur iſthæc obligatio; Sicut neque quando error eſt juris, non facti.
III. Etiam confeſſio, quæ per accidens non ordinatur ad abſolutionem, trahit obligationem ſigilli.
IV. Sigilli violator tria peccata committit, contra juſtitiam, contra fidelitatem, & contra reverentiam Sacramento debitam, ratione cujus non datur in eo materiæ parvitas.
V. Orbe univerſo periclitante ſigillum frangi non poteſt.
VI. Quænam ſint pænæ impoſitæ adverſus Violatorem Sigilli?

I. DIcitur ſigillum confeſſionis obligatio non revelandi, quæ in confeſſione audita ſunt.

Quæritur primo; Ex quanam confeſſione talis obligatio oriatur?

Reſpondeo, ex omni, & ſola confeſſione Sacramentali; Dicitur autem confeſſio Sacramentalis, quam pœnitens bona fide facit ei, quem putat eſſe Sacerdotem, ad abſolutionem recipiendam; etiamſi deinde abſolutionem non recipiat, vel ob ſuam indiſpoſitionem, vel ex defectu poteſtatis in audiente, vel ob aliam cauſam. Ita Con., Henr., Suar., diſp. 33., & alii communiter.

Quare obligat ſigillum primo, ſi Titius confiteatur Cajo fingenti ſe eſſe Sacerdotem. Secundo ſi idem confiteatur Antonio Sacerdoti, a quo non abſolvatur, vel quia non vult proximam occaſionem peccandi vitare, vel quia non acceſſit cum debito dolore, & examine ad Sacramentum recipiendum; vel quia habet reſervatum, a quo non poteſt ab Antonio abſolvi, vel quia non vult illum abſolvere quacumque de cauſa.

II. Contra vero Sigillum hoc non obligat, Primo, ſi Titius ad confeſſionem accedat, non animo ſe accuſandi, ſed animo confeſſorem pervertendi, vel illum liberius injuriandi. Secundo, ſi Titius velit aliquod ſecreto teneri ab Antonio, dicatque illud revelare ſub ſigillo confeſſionis, & hac de cauſa flexis genibus præmittat, confiteor; In hoc enim caſu, licet Antonius ad ſigillum naturale obligetur, ſeu ad ſervandum ſecretum juxta obligationem ortam a jure naturæ; non obligabitur tamen ad Sigillum Sacramentale; cum communicatio ſecreti non ordinetur ad Sacramentum recipiendum. Ita communiter Doctores apud Laym. Tertio, ſi Titius confiteatur Laico, quem ſcit eſſe laicum, putans laicum etiam ad ſigillum Sacramentale teneri. Cajus laicus tenetur quidem ad ſecretum naturale, non vero ad Sacramentale; quia error hic pœnitentis, cum ſit error juris, non refundit in laicum ullam obligationem; ſupponitur enim omnibus notum, confeſſionem non eſſe faciendam laico.

Neque dicas; Confeſſio facta laico, quem pœnitens putabat Sacerdotem, obligat ad ſigillum; quia ex intentione pœnitentis ea confeſſio eſt Sacramentalis; ergo etiam confeſſio facta laico, quem pœnitens ſcit eſſe laicum, ſi pariter ſit Sacramentalis, ex intentione pœnitentis, obligat ad ſigillum.

Nam cum Suar. diſp. 33., conceſſo antecedente, nego conſequentiam; Diſparitas eſt, quia in primo caſu habetur tantum error facti; in ſecundo error juris; In primo caſu error pœnitentis cum ſit circa factum, (videlicet, an revera Cajus ſit Sacerdos) quod non tenetur pœnitens ſcire, deceptio eſt invincibilis, & ideo urget ſecretum confeſſionis; In ſecundo caſu error eſt circa jus (videlicet, an laicus poſſit abſolvere) cum autem teneatur pœnitens ſcire, ſolum Sacerdotem poſſe abſolvere, talis error, quia ſoli pœnitenti imputatur, non debet ullam obligationem inducere in laicum.

III. Rogabis; An obliget ſigillum confeſſionis, quando Titius accedit abſque propoſito recipiendi abſolutionem, eo quod ſciat, ſe non habere propoſitum emendationis, & ſine illo non poſſe abſolvi?

Reſpondeo cum Suar. ſect. 2. Cajet., D. Th., & aliis communiter affirmative; quia hujuſmodi eſſet confeſſio inchoata, dummodo non fiat per jocum: Et idem dicas de eo, qui malitioſe faceret confeſſionem non integram materialiter, ſciens novum Sacrilegium committere, dummodo illam faciat, vel ut pareat aliquo modo præcepto Eccleſiæ, vel ut curetur, & conſulat animæ ſuæ.

Ne-

Neque dicas, in tali caſu confeſſionem non ordinari ad abſolutionem; ergo non inducere obligationem ſigilli.

Nam diſtinguo antecedens; non ordinatur per ſe, concedo, per accidens, nego antecedens, & conſequentiam: Eſt enim accuſatio ex natura ſua ordinata ad abſolutionem, inquantum illa eadem confeſſio, accedente propoſito emendationis, eſſet ſufficiens ad abſolutionem recipiendam; Quod non habetur in confeſſione facta per jocum.

IV. Quæritur ſecundo; unde oriatur obligatio hujus ſigilli?

Reſpondeo, oriri tum ex juſtitia, qua tenemur proximi peccata non revelare, ne illum infamemus; tum ex fidelitate; Etenim ex quodam veluti pacto inito inter audientem, & confitentem, tenetur Confeſſarius ſecretum non revelare; tum demum ex ipſa præcipue inſtitutione hujus Sacramenti; Unde iſtam obligationem inductam eſſe jure divino, non humano, tenent communiter Doctores apud Vaſq. quæſt. 93. art. 4.; Et colligitur tum ex traditione, & praxi Eccleſiæ; tum etiam quia obligatio tacendi etiam cum periculo totius Reipublicæ ſuperat facultatem legis humanæ.

Ex dictis ſequitur, Violatorem ſigilli tria peccata committere; Primum contra juſtitiam; Secundum contra fidelitatem; Tertium contra reverentiam debitam Sacramento. Hoc tertium ſemper erit mortale Sacrilegium, quia materia ſigilli parvitatem non habet, ex omnium fere ſententia apud Dian. part. 5. tract. 5. reſol. 8.: contra juſtitiam, & contra fidelitatem ſunt venialia, quando infamia, vel infidelitas eſt in re levi; Quod ſi ſint in re gravi, ſunt etiam mortalia, cum obligatione reſtitutionis famæ, & damni ſecuti.

V. Quæritur tertio; Quanta ſit ſigilli obligatio?

Reſpondeo, eſſe tantam, ut in nullo prorſus caſu, ſive publico, ſive privato, ſive Confeſſarii, ſive ipſius pœnitentis, liceat audita in confeſſione revelare, niſi ex ejuſdem pœnitentis expreſſo, liberoque conſenſu; qui ſcilicet non dolo, non minis, nec metu reverentiali extorqueatur. Unde fit, ut ſi periclitante Republica, & Orbe univerſo, a Judice ipſo de peccato per confeſſionem cognito interrogeris, poſſis cum juramento negare, te illud audiviſſe; cum pœnitens non tibi, ſed Miniſtro Chriſti illud dixerit; Atque adeo hoc ipſum jurare potes, Te ſine ulla reſtrictione mentali id aſſerere. Ita communiter Doctores apud Lug. num. 73. fuſe cum Suar. diſp. 33. ſect. 2., & Dian. part. 5. tract. 11. reſol. 43. contra Gabriel., & Altiſiodoren., qui videntur dicere, poſſe Confeſſarium, ne ſit perjurus, confeſſionem revelare.

Quod ſi aliquando putetur pergratum fore pœnitenti, ſigillum reſerare, non proinde id licet ſine expreſſo ejus conſenſu; quia adhuc confeſſio redderetur odioſa fidelibus, ſi liceret interpretari in hoc mentem pœnitentis; Unde non ceſſat in tali caſu finis legis. Verum tamen eſt, quod ſi pœnitens incipiat poſt confeſſionem loqui de dictis in confeſſione, tunc facultatem expreſſo facto concederet, quod æquipollet actuali conceſſioni; Unde poſſet Confeſſarius proſequi ſermonem; quia pœnitentem incipere, eſt expreſſa conceſſio facta Confeſſario proſequendi. Poteſt etiam Confeſſarius ſtatim poſt abſolutionem de auditis in confeſſione loqui cum pœnitente; quia tunc moraliter judicatur durare eadem confeſſio. Imo Malder., Lug., & Præpoſit. apud Tambur. cap. 8. putant, in aliis confeſſionibus etiam licere; tum quia hujuſmodi loquutio eſſet intra forum Sacramentale; tum etiam quia ea eſt praxis Confeſsariorum etiam timoratorum, dum adeſt rationabilis cauſa; Verbi gratia, quando pœnitens in ſecunda confeſſione aliquatenus tangit ea, de quibus ſe accuſavit in prima.

VI. Quæritur ultimo; Quibuſnam pœnis ſubjaceat violator ſigilli?

Reſpondeo, ipſo facto nullam pœnam incurri; Nam in Cap. *Omnis utriuſque ſexus* dicitur, debere violator ſigilli deponi a Sacerdotio, & in arctum Monaſterium detrudi; quæ pœnæ nonniſi poſt ſententiam Judicis incurruntur; Judex autem Eccleſiaſticus, non ſæcularis de hoc crimine judicare debet: Et Inquiſitores tunc ſolum de hoc delicto cognoſcunt, quando quis violaret ſigillum cum errore circa fidem, verbi gratia, putans id ſibi licere, aut aliter de Sacramento ſentiens; ſecus vero procedere non poſsunt, ut docent communiter cum Molfeſ.; cum non ſint ſuſpecti de fide, qui ſigillum violant. Præterea in Cap. *Sacerdos de Pœnit.* diſt. 6. dicitur, quod fractor ſigilli cogatur ad perpetuo, & ignominioſe peregrinandum: Hæc autem pœna in cap. dicto *Omnis utriuſque ſexus* commutata eſt in detruſionem

nem in arctum Monaſterium; Quæ tamen pœna ſolum decreta eſt in Sacerdotem violatorem ſigilli, non vero in alios, videlicet in interpretes, &c., iſti enim ſi ſigillum violarent, pœna extraordinaria pro qualitate delicti puniendi eſsent. Demum putavit Majol. propter hoc delictum irregularitatem incurri; ſed negat Suar. diſp. 33. ſect. 8.

ARTICULUS II.

De Materia Sigilli Sacramentalis.

I. Sub ſigillum cadunt quæcumque in confeſſione audiuntur, ita ut odioſam redderent confeſſionem, ſi revelarentur.

II. Num etiam virtutes pœnitentis, aut revelationes, & alia hujuſmodi ſub ſigillum cadant?

III. Etiam peccata complicis, & quæ ſunt objectum proprii peccati, cadunt ſub ſigillum; Probabiliter tamen hæc de conſenſu pœnitentis aliquando revelari poſſunt.

IV. Cadit pariter ſub ſigillum id, de quo dubitas, an in confeſſione audieris; & quod pœnitens confitetur, putando eſſe peccatum.

V. Num cadant ſub ſigillum defectus pœnitentis, qui videntur potius, quam audiuntur in confeſſione?

VI. Quomodo ſe gerat Confeſſarius, ſi interrogetur, an abſolverit publicam aliquam meretricem? & an poſſit dare illi ſchedulam Confeſſionis?

VII. Quandonam ſigillum violat, qui de auditis in confeſſione loquitur nullam perſonam nominando?

I. Est materia hujus ſigilli quodcumque teneri debet ſecretum, ne confeſsio reddatur odioſa. Et primo materia hujus ſigilli ſunt omnia mortalia, tam in genere, quam in ſpecie.

Secundo etiam venialia in ſpecie; Unde non poteſt ſine violatione ſigilli Confeſsarius dicere, quod pœnitens confeſsus ſit, verbi gratia, verba otioſa. Poteſt tamen dicere, quod confeſsus ſit venialia in genere, quia non eſset hoc revelare ullum ſecretum, ſed eſset dicere, quod ille Sacramentum pœnitentiæ receperit, in quo aliquod veniale ad minimum abſolvi debet. Ita communiter cum Suar. diſp. 33. ſect. 3.: Secus vero ſi diceret, quod confeſsus ſit peccata venialia gravia, aut plene deliberata; ſicuti etiam ſigillum violatur, ſi reveletur pœnitentia gravis impoſita; Eſt autem pœnitentia gravis ex Dian. part. 5. tract. 11. reſol. 31. Corona Beatæ Virginis, non vero unum Miſerere. Violatur etiam ſigillum, ſi Confeſsarius dicat, Titium confeſsum eſse ſibi venialia, quando ex hoc modo loquendi devenitur in ſuſpicionem, quod alii pœnitentes confeſſi ſint mortalia; ſicut etiam quando Titius ægre fert ab aliis ſciri, quod ſuum Confeſſarium deſeruerit, &c.

Tertio cadunt ſub ſigillum peccata publica audita in confeſſione; unde de homine damnato ad ſupplicium propter publica homicidia, & furta non poteſt Confeſſarius dicere, quod ea cum dolore ſibi confeſſus ſit: Cæterum ſi Confeſſarius ea aliunde novit, poteſt de iis loqui, & ea notitia extra Sacramentum uti, dummodo nullum pariat ſcandalum, nec notitia ſacramentali juvetur ad loquendum; ut communiter docent cum D. Th. quæſt. 11. art. 5.: Quare ſi Parochus ſtatuit Titium publicum uſurarium, aut concubinarium arcere a communione, etiamſi Titius ad hoc cavendum illi confiteatur, poteſt Parochus proſequi, & illum a communione arcere, quia nullum adeſſet ſcandalum; cum ſupponatur eſſe publicus uſurarius, aut concubinarius; Ita Laym. cap. 14. num. 3. Alenſ., & alii.

Quarto circumſtantiæ tam mutantes, quam non mutantes ſpeciem, & ea omnia, quæ, quamvis ex ſe non ſint peccata, dicuntur tamen in confeſſione præciſe ad magis declaranda peccata.

Idem dicas de iis, quæ, quamvis ex ſe non ſint peccata, in confeſſione tamen a pœnitente dicuntur ut neceſſaria, vel utilia ad explicandum ſuum peccatum, etiamſi utilia non ſint: Etenim cum pœnitens ſæpe neſciat diſcernere, quænam ſint neceſſaria ad proprium peccatum explicandum, redderetur odioſa confeſſio, ſi poſſet confeſſarius revelare, quæ inutiliter dicta ſunt a pœnitente putante, quod debeat ea exponere. Quare ſi pœnitens dicat, verbi gratia, ſe eſſe conjugatum, Gubernatorem Civitatis, divitem, &c. quæ ſupponuntur omnibus nota, non cenſetur gravari, ſi confeſſarius ea revelet, quamvis per accidens ea latent confeſſarium; ſecus vero, ſi dicat ſe eſſe ſpurium, irregularem ex defectu lenitatis, &c.

II. Hinc infertur, quid dicendum, An ſub

ſub ſigillum cadant virtutes, revelationes, aliæque gratiæ in confeſſione manifeſtatæ? Reſpondendum, eas cadere ſub ſigillum, ſi manifeſtentur ad melius declarandum aliquod peccatum, puta ingratitudinis, inconſtantiæ, &c.; quia ſunt, ſaltem in obliquo, materia confeſſionis: ſecus vero ſi dicantur ad manifeſtandum confeſſario ſtatum conſcientiæ, ut ab eo melius dirigi poſſit; quia tunc cum non ſint materia confeſſionis, pertinent ſolum ad ſigillum naturale, non Sacramentale. Ita Dian. part. 5. tract. 11. reſol. 30., & Lug. loc. citat. contra Sà, Navar., Henr., Bonac. apud eundem Lug., qui dicunt, non eſſe materiam ſigilli, cum non ſint peccata.

III. Quinto, ſub ſigillum cadunt peccata complicis, quæ ſine expreſſa licentia pœnitentis revelari non poſſunt; ſicut nec objectum proprii peccati, verbi gratia, ſi filius confiteatur dediſse venenum matri gravidę ex pravo concubitu; quamvis enim mater non ſit complex peccati filii, non poteſt tamen revelari peccatum matris, quod eſt objectum peccati filii. Immo Vaſq. quæſt. 93. art. 4. dub. 5. putat, non poſse pœnitentem dare licentiam confeſsario revelandi peccata complicis, quę in confeſſione dicuntur, quia quamvis pœnitens poſſit cedere juri ſuo, non poteſt tamen cedere juri Sacramenti, quod poſtulat ſecretum etiam peccatorum complicis. Verum quia Sacramentum poſtulat ſecretum dumtaxat in favorem pœnitentis; ideo Suar. cum aliis communiter probabilius docet, poſse a pœnitente dari facultatem confeſsario revelandi peccatum complicis; præſertim cum poſſit illud confeſsario extra confeſſionem aperire. Imo aliquando ex charitate tenetur; ſi ſcilicet complex ſit monendus, & corrigendus ad vitandum publicum malum, quamvis raro accidat talis caſus, ut non poſſit alia aptiori via his malis occurri: Sicut rariſſime etiam accidit, ut teneatur pœnitens dare confeſsario facultatem revelandi propria peccata; ſicuti ſi Parochus confiteatur, ſe nunquam habuiſse intentionem baptizandi parvulos, tenetur dare facultatem aperiendi hoc peccatum, quantum ſatis eſt ad vitandum publicum hoc graviſſimum damnum; nec hoc eſset contra jus Sacramenti poſtulantis ſecretum; quia in his caſibus pœnitens loqueretur extra confeſſionem.

IV. Demum cadit ſub ſigillum peccatum, de quo dubitas, an audieris in confeſſione; quia ne moleſta ſit confeſſio, præſumendum eſt pro ſigillo, quamvis videatur poſseſſio ſtare pro libertate loquendi. Ita Bonac. diſp. 5. quæſt. 6. ſect. 5., Suar. diſput. 33. ſect. 4.: Et idem dicas de iis, quæ non ſunt vera peccata, ſed confitentur a pœnitente, putando, quod ſint peccata, ut docet Lug. loc. citat.

V. Quæritur tamen primo; An peccata, & defectus, qui videntur, & cognoſcuntur potius, quam audiantur in confeſſione, cadant ſub ſigillum? Verbi gratia, ſi percipiatur ex modo loquendi pœnitens eſse blæſus, rudis, ſcrupuloſus, moroſus, impertinentiis confeſsarium moleſtare; imo ſi ipſum confeſsarium objurget, &c.

Reſpondet Lug. diſp. 23. ſect. 3. cum Navar. negative; & doctrinam hanc communem vocat Dian. part. 5. tract. 11. reſol. 50.; Conſilium tamen dat cum Con. confeſsariis, ut ab iis abſtineant: Ratio ex Lug. eſt, quia hæc videt, & percipit potius confeſsarius, quam audit. Unde ſicut quæ ex ſe patent, non dicuntur vi confeſſionis percipi; ita nec cadunt ſub ſigillum. Verum Granad., Tambur., & alii docent cadere ſub ſigillum; quia iſtorum manifeſtatio odioſam reddit confeſſionem. Equidem cenſeo, quod etiam Tambur. permittit, licitum eſſe manifeſtare, quod pœnitens, verbi gratia, ſit blæſus, aut indoctus, quando hi defectus ſunt paſſim obvii, & per accidens confeſſarium latent, ut ſupra dixeram: licitum pariter eſt manifeſtare contumelias, & blaſphemias contra confeſsarium prolatas a pœnitente in confeſſione; quia hæc non ſunt confeſſio peccatorum, nec pertinent ad confeſſionem.

VI. Quæritur ſecundo; An ſigillum frangat, qui diceret, ſe non abſolviſse meretricem illam publicam?

Reſpondeo, ſine dubio frangere: Quia tamen, ſi diceret, eam abſolviſse, ſcandalum etiam pareret, idcirco in his caſibus, ſi interrogetur confeſsarius, debet dumtaxat dicere, ſe functum eſse officio ſuo. Nam ſi dicat, pœnitentem non confeſsum eſse peccata etiam publice nota, oſtendit, illum eſse ſacrilegum, quatenus non manifeſtat in confeſſione ſua peccata; ſin dicat, illa confeſsum eſse, revelat confeſſionem; Unde abſtinere debet ab omni alia reſponſione, & generalibus verbis dicere, Statim obliviſci omnia, quæ in confeſſione audit; Aliquando tamen expe-

pedit pœnitentem laudare, ne ipſa taciturnitas indicium det de peccatis confeſsis.

Hinc ſolvitur dubium illud, An meretrici, verbi gratia, petenti ſchedulam confeſsionis ea danda ſit a confeſſario; quia ceteroqui oſtenderet, illam non abſolviſse?

Reſpondeo cum de Lug. diſp. 13. num. 87., non debere confeſsarium ſchedulam illi dare; quia cum vere non ſit confeſſa, ne inchoate quidem, non meretur, quod confeſsarius det ſchedulam confeſſionis; Et quamvis hinc inferatur ab aliis, quod abſolutio ſit illi denegata, hoc tamen non habetur ex ulla actione confeſſarii, nec ex omiſsione indebita; Unde non cenſetur confeſsarius frangere ſigillum; Ita etiam Bonac. apud Tambur. contra Con., Fagund., Dian. part. 5. tract. 11. reſol. 22., qui putant debere dari confeſsionis teſtimonium petentibus, ne reveletur eorum indiſpoſitio; quia confeſſarius tantum teſtaretur confeſsionem factam a pœnitente, non vero abſolutionem, quæ non eſt data.

VII. Quæritur tertio; An frangat ſigillum, qui loquitur de auditis in confeſsione, nullam perſonam notando?

Reſpondeo, ab his collocutionibus eſſe abſtinendum; quia periculum ſæpe eſt, ne ſiniſtre de aliquo, vel de aliqua communitate ſentiatur, & aliquando adeſt ſcandalum: Quod ſi utrumque abſit, non eſt contra ſigillum; cum enim ab omnibus ſciatur, quod in magna Republica ſint peccata cujuſvis generis, non frangit ſigillum, nec reddit odioſam confeſſionem, qui diceret, verbi gratia, aliquando audiviſſe in confeſſione, qui ſe de adulterio accuſaret: Quod ſi de aliqua communitate, vel de Religioſo aliquo cœtu id revelaretur, certe frangeretur ſigillum, & redderetur odioſa confeſſio, quia quilibet eſt pars magna parvæ communitatis.

ARTICULUS III.

Quoſnam obliget Sigillum?

I. Omnes, ad quos quomodocumque pervenit notitia confeſſionis Sacramentalis, hoc ſigillo ligantur.

II. Num etiam ille, cui confeſſarius de licentia Pœnitentis peccatum revelavit?

III. Num pariter is, qui chartam reperit, in qua eſt ſcripta confeſſio?

IV. An teneatur Superior ad ſigillum, quando ab eo petitur extra confeſſionem facultas, ut poſſit quis a reſervatis abſolvi?

V. Quid de Conſiliario, a quo petitur conſilium in ordine ad confeſſionem?

I. Certum eſt, præter Confeſſarium, obligari ad ſigillum omnes alios, ad quos Sacramentalis Confeſſionis notitia mediate, vel immediate, juſte, vel injuſte pervenit; Hoc enim ſpectat ad reverentiam Sacramento debitam, ut docent communiter Doctores apud Laym. cap. 74. num. 16. Quare obligatur Primo Interpres; Secundo adſtantes, ſi caſu, vel de induſtria (quod ſine gravi peccato non fit) confitentis peccata audierint; Tertio laicus, qui pro Sacerdote habetur; Quarto omnes, quibus aliquod ſacrilege revelatum eſt; unde de hoc inter ſe colloquio non poſſunt.

II. Quæritur tamen primo; An teneatur ad ſigillum is, cui Confeſſarius non ſacrilege, ſed de licentia pœnitentis aliquod peccatum revelavit?

Reſpondeo, Navar., Adrian., & alios affirmare. Negat vero cum aliis Con. diſp. 3. dub. 3., quia Confeſſarius in tali caſu gerit vices pœnitentis; Quare ſicut ſi pœnitens manifeſtet Titio extra confeſſionem peccatum, Titius non tenetur ad ſigillum; ita nec ſi a Confeſſario manifeſtetur Titio peccatum de licentia pœnitentis.

Cenſeo equidem, quod ſi Confeſſarius manifeſtet Titio peccata de licentia pœnitentis ob cauſas ad confeſſionem ſpectantes, puta ad remedium, vel conſilium, teneatur ad ſigillum Titius, quia talis notitia reductive eſt ſacramentalis; Secus vero ſi manifeſtet ob cauſas ad confeſſionem non pertinentes.

III. Quæritur ſecundo; An qui reperit chartam, in qua ſcripta ſunt peccata in confeſſione dicenda, teneatur ad ſigillum?

Reſpondent affirmative Fagund., Dian. Navar. apud Lug. diſp. 23. ſect. 2., quia ibi habetur confeſſio inchoata. Negant probabilius Suar., Henr., & idem Lug.; quia ſigillum oritur ſolum ex confeſſione; talis autem ſcriptura non eſt confeſſio, ſed materia confeſſionis præparata, ut facilius fiat confeſſio: Advertit tamen Lug., in aliquibus caſibus ſine dubio inſpectorem chartæ obligari ad ſigillum; Primo, ſi quis legeret epiſtolam, qua quis petit a Superiore facultatem, ut poſsit ab inferiore abſolvi ab aliquo reſervato, teneretur ad ſigillum; non ſecus ac qui audiret ſubditum petentem a Superiore hanc facultatem. Secundo,

do, ſi mutus, verbi gratia, per ſcripturam præſenti Sacerdoti confiteretur, & hanc Titius caſu legeret, teneretur hic ad ſigillum, quia cum ta*lis* ſcriptura ſubſtituatur voci pœnitentis, eſt vera confeſsio. Imo probabile eſt per eundem Lug., quod ſi quis chartam inveniat in confeſsionario, teneatur pariter ad ſigillum, quia talis charta videtur eſſe confeſsio ibi manens.

IV. Quæritur tertio; An teneatur ad ſigillum Superior, ad quem vel ſubditus ipſe, vel Confeſſarius nomine ſubditi recurrit pro facultate neceſſaria ad abſolutionem a reſervatis?

Reſpondeo, Con., Henr., Vaſq., Pal. negare; quia præſumitur pœnitens velle ab obligatione ſigilli evocare, quæ vult extra confeſsionem tractare cum Superiore. Sed probabilius affirmant Lugo ſect. 3., Suar. ſect. 4., Dian. part. 5. tract. 11. reſol. 12.; quia talis notitia vel formaliter, vel reductive eſt Sacramentalis; Nam ſi facultas petitur ab ipſomet ſubdito, eo ipſo petitur ut neceſſaria ad abſolutionem Sacramentalem; Si vero petitur a Confeſſario nomine pœnitentis, petitur ex notitia habita per confeſsionem ſaltem inchoata, & conſequenter in utroque caſu pertinet talis notitia a Superiore habita ad confeſsionem ſacramentalem. Hic autem Dian., & Suar. advertunt, quod confeſſarius petens a Superiore veniam abſolvendi aliquem a reſervatis nullo pacto debeat explicare perſonam pœnitentis, nec ita explicare caſum, ut Superior venire poſsit in notitiam pœnitentis; Nec Superior poteſt curioſe inquirere cum periculo veniendi in notitiam illius.

V. Ex data doctrina ſequitur juxta Suar., Dian., & alios, quod etiam teneatur ad ſigillum is, a quo de licentia pœnitentis petitur conſilium; Quamvis Vaſq., Mærat., Hurt., & alii apud Dian. reſol. 11. putent, tantum teneri ſecreto naturali: Addo, Medin., Fagund., & Dian. reſol. 44. putare, etiam ad ſigillum teneri conſiliarium, a quo ante confeſsionem petitur conſilium in ordine ad confeſsionem faciendam, ſive cum illo eodem, ſive cum alio. Suar. tamen, Henr., & alii putant, hunc teneri ſolum ad ſigillum naturale; quia ab illo, tamquam amico, non tamquam confeſſario conſilium petitur, etiamſi in ordine ad confeſsionem faciendam.

ARTICULUS IV.

An poſſit aliquando Confeſſarius uti notitia habita in Confeſsione?

I. Uſum talis notitiæ in ordine ad externam gubernationem olim vetuit Clem. VIII.; & prius Noſtris vetuerat P. Claudius; ac demum Innoc. XI. theſim hac de re loquentem damnavit.

II. Quinam uſus notitiæ ex confeſſione acquiſitæ ſit licitus?

III. Illicitus eſt univerſim uſus ille, qui reddit confeſſionem odioſam, atque adeo eſt cum gravamine pænitentis.

IV. Quid ſi mors immineat Confeſſario, niſi tali notitia utatur cum aliquali ſuſpicione, quod ex confeſſione ea ſit acquiſita?

V. Explicatur triplex genus actionum, quas poteſt Confeſſarius exercere vi notitiæ habitæ in confeſſione cum gravamine pænitentis.

VI. Illicitæ ſunt actiones, quæ inferunt pænitenti gravamen quodcumque, eſto multo majus levamen ex iis habeat.

VII. Confeſſarius vocatus ad confeſſionem audiendam ab eo, a quo in præterita confeſſione ſcandalum paſſus eſt, num poſſit renuere?

VIII. Num poſſit Confeſſarius loqui cum pænitente aliquando de auditis in confeſſione ad corrigendum aliquem errorem in ea commiſſum, petita, & non obtenta ab illo facultate loquendi?

I. Clem. VIII. in motu proprio anno 1594. præcepit tam Superioribus regularibus, quam Confeſſariis, qui poſtea ad Superioratus gradum fuerint promoti, ne ea notitia, quam de aliorum peccatis in confeſsione habuerunt, ad exteriorem gubernationem utantur. Idem his verbis præceperat Noſtris Claudius Aquaviva anno 1590. dicens: *Tametſi non deſint Doctores, qui ſentiant, ſalvo Sacramentalis confeſſionis ſigillo, juſtis de cauſis licere nonnunquam Confeſſario (cum id fieri poteſt ſine ulla revelatæ confeſſionis ſuſpicione) uti extra confeſſionem notitia in confeſſione habita; Noſtros tamen eam doctrinam ſequi non judicamus: Unde ita prorſus in omnibus caſibus Noſtri ſe gerant, ac ſi in Confeſſione nihil penitus audiviſſent.* Demum Innoc. XI. anno 1682. damnavit propoſitionem illam, quæ dicebat: *Scientia ex confeſſione acquiſita uti licet, modo fiat ſine directa, aut indirecta re-*

velatione, & gravamine pœnitentis, niſi aliud multo majus ex non uſu ſequatur, in cujus comparatione prius merito contemnatur. His præmiſsis

II. Certum eſt, omnem omnino uſum notitiæ ex confeſsione acquiſitæ neque jure naturali, neque divino poſitivo, neque Eccleſiaſtico prohiberi. Quandoquidem poſſum ex notitia per confeſsionem habita moveri ad orandum Deum pro penitente, ad gratias Deo agendas pro ſua miſericordia erga illum, & erga me, ad mihi præcavendum circa aliquod periculum ſive animi, ſive corporis, ad opem aliis ferendam, ne in idem periculum labantur; & ſic in aliis rebus, in quibus nulla habetur ſuſpicio revelandi confeſsionem neque directe, neque indirecte, & nullum infertur gravamen pœnitentibus. Dubium proinde eſt, An poſsim ea notitia uti, quando ſine revelatione Confeſsionis poſſum vel mihi conſulere, verbi gratia, non bibendo Calicem, in quo ſcio ex confeſsione mihi paratum eſſe venenum, ſi alii ſuſpicentur, id ex confeſsione mihi fuiſſe notum; Vel conſulere bono ipſius penitentis, verbi gratia, non dando illi Parochiam, vel ſuffragium ad illud munus, quo illum eſſe vel indignum, vel abuſurum ſcio ex iis, quæ mihi in confeſsione aperuit; vel in aliis ſimilibus caſibus.

Nonnulli apud Th. Sanch. Lib. 3. de Matrim. diſp. 16. quæſt. 1. docuerunt; Primo poſſe Prælatum amovere ab officio Titium, quem ex confeſsione cognovit non recte fungi officio ſuo, quando nemo præter ipſum Titium ſuſpicatur, amotionem hanc ab officio fieri dependenter a notitia confeſsionis. Secundo, Confeſſarium poſſe negare Titio ſuffragium ſecretum ad Prælaturam, ſi ex confeſsione ſciat, illum eſſe indignum. Tertio, Parochum poſſe negare Euchariſtiam occulte illam petenti, ſi ex confeſsione noſcat, eſse in ſtatu peccati mortalis; necnon negare aſsiſtentiam alicui Matrimonio, quando ex confeſsione cognovit contrahi cum impedimento dirimente; Et Epiſcopum negare Ordines Sacros ei, quem ex confeſsione cognovit irregularem. Ratio doctrinæ eſt, quia in his caſibus non revelaretur ſecretum confeſsionis; Nam ſolus ille, qui ea peccata confeſſus eſt, poſſet ſuſpicari ſibi ob peccata commiſſa, hoc, vel illud negari; Atqui reſpectu ipſius res in confeſsione dictæ non ſunt ſecretæ, cum ipſemet eas dixerit; ergo ſine revelatione ſecreti, & violatione ſigilli tales actiones exerceri poſſunt.

III. Verum nullatenus licere hujuſmodi actiones, docent communiter Doctores cum eodem Sanch. loc. citat., & conſtat ex prohibitionibus adductis. Ratio eſt, quia non ſolum revelatio ſecreti eſt prohibita, ſed etiam quodcumque redderet confeſsionem odioſam; Atqui ſi ſcirent homines, hujuſmodi opiniones eſse probabiles, eo ipſo redderetur odioſa confeſsio, & multi dimidiatam eam facerent, ſi noſsent, periculum hujuſmodi ſibi imminere ex integritate confeſsionis; ergo hujuſmodi opiniones non ſunt ullo pacto ſequendæ.

Confirmatur, quia ſigillum confeſsionis non ſolum obligat ad non revelandum aliis crimen penitentis, ſed etiam ad non objiciendum illi, aut exprobrandum verbo, aut facto ſuum peccatum: Quæ autem major exprobratio, quam amovere illum tamquam indignum ab officio, negare ſuffragium, aut Ordines Sacros, aut aſſiſtentiam debitam matrimonio, &c.? Quare illæ ſolum actiones ortæ ex notitia Sacramentali ſunt permiſſæ, quæ nullum ex ſe gravamen afferunt pœnitenti; quæ vero gravamen afferunt, non permittuntur: Hinc ſi ex confeſſione ſciam, verbi gratia, Sortem, cui ſoleo confiteri, eſſe Sacerdotem fictum, & gravaretur, ſi non amplius illi confiterer, debeo apparenter illi confiteri, & confeſſionem meam veram alteri facere, ut docet Lug. num. 105.: Eſto Sanch. loc. citat., Granad., Fagund. putent, in tali caſu non eſſe rationabiliter invitum Sortem, ſi quæſito colore non amplius illi confiterer; Et eodem modo non eſſe rationabiliter invitum famulum, ſi Dominus ſciens ex confeſſione eſſe furacem, non dat illi amplius pecuniam expendendam citra periculum revelationis confeſsionis; cui tamen ſententiæ non ſubſcribo.

IV. Pariter, ſi ex confeſſione Sortis ſciam, parari mihi inſidias, & in Calice, verbi gratia, propinari venenum, puto cum Lug. num. 100., Suar. ſect. 3., & aliis communiter, non poſſe me ſine licentia Sortis omittere Sacrum, quando ex omiſsione Sacri ſocii criminis ſuſpicarentur peccatum a Sorte confeſſum: Contrarium tamen tenet Perez diſp. 44. ſect. 13.; quia Sacerdos faciendo id ex alio prætextu, nullo modo revelaret confeſsionem; Unde poſſet fugere: etiamſi ex fuga deberet ipſe pœnitens occidi; cum nemo teneatur exponere periculo propriam vitam, ut ſalvet

vet alienam. Sed neque huic ſententiæ ſubſcribo; Imo puto, non ſolum eſſe cavendam ſuſpicionem probabilem peccati in confeſsione auditi, ut docent Scot., & Medin. apud Lug. num. 106., ſed etiam cavendam eſſe omnem omnino ſuſpicionem, etiamſi non ſit probabilis, ut docent Tabien., & Lug. Ratio eſt, quia ſicut poſſunt Carthuſiani obligare ſe ad abſtinendum a carnibus, etiam cum evidenti diſcrimine vitæ; & ſicuti in nullo caſu permittitur fornicatio, pollutio, &c.; ita pariter cum periculo vitæ poſſumus in reverentiam Sacramenti obligari, & de facto a Chriſto Domino obligamur ad abſtinendum ab iis omnibus, quæ odioſam reddunt confeſsionem. Addit Lug. num. 116., quod ſi quis audiendo confeſsionem Sortis exponat ſe periculo peccandi, debet potius confeſſionem Sortis audire, & ſperare, quod non ſit lapſurus in peccatum, quam nolle confeſsionem audire, quando ſic illi exprobraret peccata præterita in confeſsione audita: Sicuti qui non poteſt periculum peccandi evadere, niſi mentiendo, debet abſtinere a mendacio, & ſperare, quod in eo periculo non ſit lapſurus.

V. Ad majorem doctrinæ claritatem adnotandum cum Tambur. lib. 5. cap. 6., triplicis generis eſſe actiones penitenti ingratas, quas Confeſsarius ex vi notitiæ habitæ in confeſsione poſset exercere.

Primo, aliquæ verſantur circa perſonam ipſam penitentis, & ſpectant ad juſtitiam commutativam; ut negare illi debita, illum punire, parare illi inſidias, ut in delicto audito in confeſſione deprehendatur, tollere illi jus acquiſitum, &c.

Secundo, aliæ actiones verſantur pariter circa perſonam pœnitentis, ſed ſpectant ad juſtitiam diſtributivam, vel ad miſericordiam, aut aliam virtutem; ut negare illi ſuffragium, aut eleemoſynam, aut Sacramenta, quæ aliter non eſſes negaturus, tollere illi officium amovibile, expellere e domo famulum, qui confeſſus eſt ſua furta, aut oſtendere illi vultum ſeveriorem, minuſque grate cum eodem loqui, non colloqui cum excommunicato vitando, &c.

Tertio demum, aliæ actiones non exercentur circa perſonam pœnitentis immediate, ſed contra illam pariter recurrunt; ut cuſtodire res vigilantius, claudere fores, aut arcas alia clavi, ne iterum furtum patiaris, aut ne domo egrediatur ſubditus, nolle egredi domo ad Sacrum faciendum, quia in confeſſione audiſti paratas tibi inſidias, & alia hujuſmodi, quibus pœnitens impeditur, ne iterum peccet abſque ullo extrinſeco ſuo incommodo. His explicatis

Certum eſt, primi generis actiones nunquam licere, in quo omnes Doctores conveniunt; Addentes, quod ſi judicium aliquod ſit inſtitutum contra Reum, & inveniatur, notitiam aliquam, etſi leviſſimam, ortum habuiſſe a confeſſione, tunc omnes actus ſint nulli, & irritandi.

Circa actiones ſecundi, & tertii generis, licere docent ad triginta quinque Auctores apud Th. Sanch. lib. 3. de Matrim. diſp. 16. num. 4., inter quos D. Th., Scot., Sot., Suar., & alii; quia nimirum in iis caſibus ſupponitur, quod ſolus pœnitens advertat, ea fieri a Confeſſario propter peccata in confeſſione audita; non eſt autem revelare confeſſionem, nec aperire ſecretum, quando nulli alteri communicatur: Ex alia parte pœnitens non habet jus abſolutum ad eas actiones; unde non fit illi injuria, nec frangitur ſigillum, ſi eæ negentur.

Verum ipſe Sanch. putat, actiones ſecundi, & tertii generis nullatenus licere, ne ſic in odium fidelium incidat confeſſio; Sicut enim non licet colloqui cum pœnitente de peccatis in confeſſione auditis; ita nec licet eas actiones exercere, quibus pœnitens confundatur: unde confeſſarius eodem modo debet ſe gerere cum pœnitente, ac ſi nihil ab eo audiſſet, nullam actionem illi ingratam exercendo.

Demum Tambur. ex Con. diſp. 9. dub. 4., & Pal. punct. 19. §. 3. diſtinguunt inter actiones ſecundi, & tertii generis; ac putant, actiones ſecundi generis non licere, actiones vero tertii generis licere, quia illæ redderent confeſſionem odioſam, non iſtæ; Et pœnitens rationabiliter eſt invitus circa illas, non circa iſtas.

VI. Equidem cenſeo, actiones ſecundi generis non licere; quia vim habent punitionis, aut reprehenſionis; unde retardaretur a confeſſione pœnitens, ſi illæ licerent: Actiones etiam tertii generis nec licere dicendum eſt, quando aliquo modo ex iis pœnitens gravaretur, vel veluti indirecte reprehenderetur; ſi enim vigilantior eſſet Superior, verbi gratia, circa obſervantiam regularum, quando ex confeſſione noſcit, aliquam illarum occulte violari, certe gravaretur ſubditus. Et quamvis hoc ferat majus bonum ſubditi; At non proinde licet, ut conſtat ex ea propoſitione damnata ab Innoc. XI., quam fuſe in Trutina expoſuimus in Append. §. 7.

quæ aperte habet: *Scientia ex confeſſione acquiſita uti licet, modo fiat ſine directa, aut indirecta revelatione, & gravamine pœnitentis, niſi aliud multo majus ex non uſu ſequatur, in cujus comparatione prius merito contemnatur*. Quare ſi Sortes confiteatur propoſitum occidendi aliquem, non poteſt Confeſſarius efficere, ne ſequatur homicidium, quod Sortes in carcere includatur propter debitum pecuniarium, verbi gratia, aut ex alio capite; quia quamvis multo majus ſit gravamen Sortis, quod committat homicidium, & pœnam ejus ſubeat, quam ſit gravamen, quod haberet ex carcere propter æs alienum; At hoc prohibetur ab Innoc. XI., uti ſcilicet ſcientia habita in confeſsione, cum gravamine pœnitentis, etiamſi talis uſus deſerviat ad vitandum majus ejus gravamen.

Quare bene docet Piſan. in Clypeo Gedeonis, quod aliquando actiones tertii generis inferant gravamen, aliquando levamen pœnitenti; proinde illæ non licent, iſtæ licent: Verbi gratia, ſi ex confeſsione ſciam, Sortem habere Bertam concubinam, & alio prætextu efficiam ſine ulla indirecta revelatione confeſsionis, ut careat opportunitate adeundi Bertam, hic uſus eſt in levamen, non in gravamen pœnitentis, quia nullum honeſtum ſolatium poteſt habere ex conſortio cum Berta: Quod ſi efficiam, ut Sortes non ſolum careat opportunitate adeundi Bertam, ſed etiam egrediendi domo, ut ſolebat, ad honeſtam recreationem captandam, & eatenus ne poſsit Bertam adire, certe ſubiret aliquod gravamen Sortes, quamvis ad præcavendum peccatum cum Berta, quod eſt gravamen majus; & proinde nullo pacto licet.

VII. Quæritur nunc primo; An Confeſſarius, cui penitens minatus eſt mortem, niſi ipſum abſolvat, ſi iterum vocetur ad audiendam confeſsionem, poſsit renuere ſine fractione ſigilli?

Reſpondeo cum Perez ſect. 13. poſſe; quia minæ illæ non fuerunt materia confeſsionis, ſed peccatum ibi commiſſum; Unde ſicut poſset fugere Confeſsarius, quando penitens vult illum occidere; ita quando timet, ne iterum mortem ſibi minetur, poteſt illum nolle audire.

Hinc infertur cum Lug. num. 116., quod poſsit pariter Confeſsarius vocatus ad audiendam confeſsionem illius, a quo ſcandalum eſt paſsus, ſalvo ſigillo non ire; quia vel ſcandalum oritur a malitia penitentis, vel a fragilitate ipſius Confeſsarii; Si primum, jam tale ſcandalum, ſeu provocatio ad malum non eſset materia confeſsionis, ſed peccatum patratum in confeſsione; ſi ſecundum, jam nullum peccatum penitentis revelatur.

VIII. Quæritur ſecundo; An Confeſsarius, qui erravit in abſolutione, vel abſolvendo verbi gratia ab excommunicatione, a qua non poterat, vel non injungendo reſtitutionem, ad quam penitens tenebatur, &c., poſsit petita a penitente, & non obtenta facultate loquendi de auditis in confeſſione, adhuc proſequi, & illum advertere?

Reſpondeo, Suar. diſp. 33. ſect. 5. cum Filliuc. cap. 11. quæſt. 5. affirmare; Sed communis ſententia negat apud Dian. part. 5. tract. 11. reſol. 18., & part. 1. tract. 1. Miſcellan. reſol. 12. & apud Perez ſect. 14. Ratio nonnullorum eſt, quia in tali caſu Confeſsarius non loqueretur extra confeſſionem, ſed perficeret, & suppleret eam, quæ inchoata, & imperfecta remanſerat. Hæc tamen ratio communiter rejicitur, quia ſic poſset Confeſsarius per totam vitam objurgare, & monere pœnitentem de peccatis in confeſſione auditis, ſi non reprehendit tunc ſatis pro merito delictorum; quod tamen nemo dixerit. Adde, quod ſi non loqueretur in tali caſu Confeſſarius extra confeſſionem, nulla eſſet ratio, quare deberet prius veniam loquendi petere a pœnitente: Quare cum judicium vere ſit finitum poſt abſolutionem, dicendum, quod nullo pacto poſſit Confeſſarius de auditis in confeſſione loqui cum penitente, facultate ab ipſo non obtenta; Niſi forte, ut alias diximus, immediate poſt abſolutionem eſſet aliquid addendum; (quia tunc cenſetur moraliter perſeverare idem judicium) Vel in ſequentibus confeſſionibus recurreret ſermo de auditis in confeſſione; tunc enim, juxta praxim Confeſſariorum timoratorum, & opinionem plurium Doctorum, etiam licet de auditis in prima confeſsione iterum loqui.

Quando autem teneatur Confeſsarius facultatem a penitente petere loquendi de auditis in confeſsione, ad corrigendum errorem aliquem in ea commiſsum, ſive ſpectantem ad valorem Sacramenti, ſive ſpectantem ad damnum tertii, ſive ad aliud quodcumque, puta ſi non explicavit penitens numerum, aut ſpeciem peccati, aut ſi non fuit monitus ad relinquendam occaſionem peccati, ſive quid ſimile, abunde diſcuſsimus quæſt. 8. art. 5. num. 10., ſive error irrepſerit bona, ſive mala fide.

QUÆ-

QUÆSTIO XI.

De Indulgentiis.

Occaſione ſatisfactionis Sacramentalis in tractatu de Pœnitentia conſuevere quamplures de Indulgentiis agere, vi quarum poſſumus pro culpis noſtris abunde ſatisfacere. Equidem plurima de iis dixi in Opuſculo de Jubilæo, præſertim anni Sancti; non omittam tamen hic de iiſdem nonnulla primoribus labris delibare; inquirendo primo, Quid, & quotuplex ſit Indulgentia; ſecundo effectus Indulgentiarum; tertio, quinam poſſit Indulgentias concedere, quarto, qualis cauſa requiratur ad legitimam Indulgentiarum conceſſionem; ultimo, qualis diſpoſitio requiratur in eo, qui lucraturus eſt Indulgentias.

ARTICULUS I.

Quid, & quotuplex ſit Indulgentia?

I. Quomodo theſaurus Eccleſiæ per Indulgentias diſtribuatur.

II. De Indulgentia Totali, & Partiali; necnon de Perſonali, Locali, & Reali.

III. Ad Localem Indulgentiam lucrandam quid requiritur?

IV. Num poſſimus eadem die pro defunctis plurie plenariam Indulgentiam lucrari?

V. Num diruta Eccleſia ceſſet Indulgentia eidem annexa?

VI. Num requiratur phyſicus in Eccleſiam ingreſſus ad localem Indulgentiam lucrandam?

I. Quæritur primo, quomodo definiatur Indulgentia?

Reſpondeo, communiter ex Suar. diſp. 49. ſect. 4. definiri, quod ſit *Actus quidam ſpiritualis juriſdictionis, quo peccator in foro Dei liberatur a reatu pœnæ temporalis extra Sacramentum*. Clarius definitur a Clem. VI. in Extravag. *Unigenitus* de penitentiis, & remiſsionibus, quod ſit *Pœnæ temporalis Deo debitæ remiſſio extra Sacramentum, per applicationem ſatisfactionis Chriſti, & Sanctorum.*

Ut altius hæc definitio percipiatur, ſciendum eſt, Chriſtum Dominum, utpote omnium Redemptorem, infinitam ſatisfactionem obtuliſſe Deo Patri pro peccatis ſive mortalibus, ſive venialibus totius Mundi; ac præterea ſatisfactionibus Chriſti Domini, quæ ex ſe ſunt infiniti valoris, ſuperaddi ſatisfactiones, ſeu opera ſatisfactoria Beatiſſimæ Virginis, & Sanctorum, ex quibus omnibus conſtituitur Eccleſiæ theſaurus.

Hic autem theſaurus, qui ex ſolis Chriſti Domini meritis eſt ſimpliciter infinitus, & ſimpliciter inexhauribilis, ut proſit hominibus, & pro eorum peccatis actu, & realiter ſatisfaciat, debet iis applicari; divitiæ enim ditare non poſſunt pauperem, niſi per appropriationem illi moraliter applicentur; ſicut nec pharmacum curat ægrotum, niſi phyſice illi applicetur. Quare applicatio Theſauri Eccleſiæ vel fit per ſpecialem Chriſti Domini voluntatem; ſicut quando dixit Magdalenæ, *Remittuntur tibi peccata tua*, & Latroni, *Hodie mecum eris in Paradiſo*; vel per uſum Sacramentorum, & præſertim Baptiſmi, in quo non ſolum quoad culpam, ſed etiam quoad penam peccatum omne remittitur; vel per voluntatem ſummi Pontificis, utpote Chriſti Vicarii, cui Chriſtus Dominus ſui Theſauri diſpenſationem commendavit, quando dixit, *Tibi dabo claves Regni Cœlorum; quodcumque ſolveris ſuper terram, erit ſolutum & in Cœlis*; cum autem reatus penæ ſit aliquod vinculum impediens ingreſſum in Patriam, eſt in poteſtate Pontificis a Chriſto ſervatore ad hoc delegati, illud ſolvere per diſpenſationem theſauri, quem ſuæ curæ, ac poteſtati commiſit.

II. Quæritur ſecundo, quotuplex ſit Indulgentia.

Reſpondeo, dividi primo in Totalem, & Partialem, ut habetur in dicta Extrav. *Unigenitus*, ubi Clem. VI. docet, *Theſauri Eccleſiaſtici diſpenſationem Petro eſſe commiſſam, nunc pro totali, nunc pro partiali remiſſione pœnæ temporalis pro peccatis debitæ applicandam*. Per totalem, quæ & plenaria di-

dicitur, remittitur tota pena, quæ eſſet in Purgatorio luenda; per Partialem vero ſolum pars penæ.

Neque dicas, quod ſi per totalem, ſeu plenariam tota pœna remitteretur, non poſſet dari Indulgentia plenior, ſeu largior, & pleniſſima; atqui in Sacris Canonibus ea reperitur: Siquidem in Extravg. Bonifac. VIII. *Antiquorum* de *pœnitentiis*, *& remiſſionibus* dicitur: *Non ſolum plenam*, *largiorem*, *imo pleniſſimam omnium tuorum concedunt veniam peccatorum*; ergo Indulgentia totalis, ſeu plenaria non remittit totam pœnam.

Reſpondeo enim cum Suar. diſp. 50. ſect. 4., Sot., & aliis communiter Indulgentiam plenariam, plenam, largiorem, pleniſſimam non differre inter ſe quoad rem, ſeu effectum proprium Indulgentiæ; cum quælibet totam pœnam remittat; addi tamen aliquando a Pontifice illa verba, *largiorem*, *immo pleniſſimam* ſolum ad uberiorem explicationem ſuæ diſpenſationis, & ad magis exaggerandam gratiam, quam concedit.

Partialis indulgentia pœnam illam remittit, quæ in ejus conceſſione exprimitur; aliquando enim indeterminate proportionaliter ad culpas; ut quando remittitur tertia pars pœnę pro peccatis debitæ; aliquando vero determinate, ut quando conceditur indulgentia ſeptem annorum, ſeu unius quadragenæ; per quam conceſſionem ſenſus eſt, remitti pœnam illam, quæ remitteretur per pœnitentiam ſeptem annorum, vel unius quadragenæ, ſeu qudrageſimæ ab Eccleſia, ut olim fiebat, impoſitam, & a penitente completam, ut docent Sot., Palud., & alii communiter apud Suar. diſp. 50. ſect. 5.

Dividitur ſecundo Indulgentia in Perſonalem, Localem, & Realem. Perſonalis eſt, quæ Perſonæ conceditur, ut ſi Pontifex concedat Cajo Indulgentiam, quoties communicat, ubicumque ſit. Localis eſt, quæ addicitur loco; ut ſi concedatur Indulgentia viſitanti Eccleſiam Cathedralem. Realis eſt, quæ affigitur alicui rei, puta Cruci, Imagini, Roſario, &c.; quæ ab iis acquiritur, qui coram tali imagine, vel per tale Roſarium has, vel illas orationes impoſitas ad Deum fundunt.

III. Dubium eſt primo circa localem Indulgentiam; Num quando conceditur Indulgentia viſitantibus aliquam Eccleſiam, ſatis ſit illam ingredi, an vero requiratur pium aliquod opus, & quale.

Reſpondeo, in viſitatione Eccleſiæ illud pium opus debere poni, quod in conceſſione indulgentiæ præſcribitur; Quod ſi nullum præſcribatur, tunc viſitanda eſt Eccleſia pie, & religioſe, atque adeo orando ibi aliquantiſper, ſive mentaliter, ſive vocaliter; cum viſitanda ſit Eccleſia, quæ a Chriſto Domino dicitur eſſe domus orationis.

IV. Dubium eſt ſecundo; An ſi pluries Eccleſia viſitetur, poſſit pluries acquiri plenaria indulgentia tali Eccleſiæ conceſſa?

Reſpondeo cum Suar. diſp. 17. ſect. 1. & aliis communiter, diſtinguendum eſſe; vel enim conceditur indulgentia indefinite viſitantibus Eccleſiam, vel definite quoad tempus, verbi gratia in die talis feſti; Si primo modo concedatur, poteſt pluries in eodem die acquiri; ſecus vero, ſi ſecundo modo. Ratio eſt, quia quando indulgentia conceditur indefinite, non eſt veriſimile concedi pro una tantum vice tota vita. Neque poſſumus rationabiliter illam limitare ad ſemel in anno, aut etiam in hebdomada; quare intelligi poteſt ſolum limitata ad ſemel in die, quæ determinatio habetur, tum ex communi uſu, & conſuetudine, tum ex decreto Innoc. XI. Quamvis Navar., & Laym. cap. 3. cum aliis docuerint, poſſe etiam pluries in die acquiri, ſi pluries devote, ac pie viſitetur. Quod ſi indulgentia conceſſa ſit definite quoad tempus pro una tantum vice, unicuique conceſſa cenſetur, ut docet Suar. loc. citato. Notandum tamen, quod in Opuſculo de Jubilæo queſt. 6. art. ult. fuſius proſecutus ſum, videlicet probabile eſſe, quod poſſimus Indulgentiam plenariam eodem die pluries lucrari, ſi illam pro variis defunctis applicemus; quin id adverſetur decreto Innoc. XI.; tum quia in revocatione Indulgentiarum non intelliguntur revocatæ Indulgentiæ applicabiles pro defunctis, niſi id exprimatur, cum revocatio Indulgentiarum ſit odioſa, atque adeo reſtringenda; tum etiam quia ſic ſtat fixum decretum Innoc. XI.; quod nemo pluries eodem die plenariam Indulgentiam lucretur, ſi illam pluries non pro ſe, ſed pro variis defunctis acquirat.

V. Dubium eſt tertio; an diruta Eccleſia, pereat indulgentia, quæ viſitantibus illam fuerat conceſſa?

Reſpondeo, cum eodem Suar., quod ſi paulatim diruatur, & paulatim reficiatur, Indulgentia perſeveret; Sicut pariter perſe-

ſeverat talis Eccleſiæ conſecratio; quia ſemper Eccleſia eſt eadem moraliter, quamvis nihil antiquæ Eccleſiæ remaneat; ſecus vero, ſi tota ſimul deſtruatur, & reædificetur. Et idem dicas proportionaliter, ſi alicui Roſario indulgentia affigatur.

VI. Dubium eſt quarto; An ſatis ſit extra Eccleſiam preces fundere ad lucrandam indulgentiam, quando quis non poteſt præ turba illam ingredi?

Reſpondeo affirmative cum Suar. diſp. 52. ſect. 1. Laym. cap. 3. Et ratio eſt, quia in tali caſu cenſetur homo moraliter Eccleſiam ingredi: Sicut communiter docent Doctores ſatisfieri præcepto audiendi Miſſam ab eo, qui ita eſt extra Eccleſiam, ut faciat unum moraliter cum aliis, qui intra Eccleſiam Miſſam audiunt.

Dividitur ultimo Indulgentia in perpetuam, & temporalem; illa perſeverat, donec revocetur; iſta ad tempus determinatum conceditur; unde eo finito ceſſat.

ARTICULUS II.

De Effectibus Indulgentiæ.

I. Num per Indulgentiam culpa venialis aliquando remittatur?

II. An qui lucratur Indulgentias, poſſit per illas eximi tum ab injunctis pœnitentiis, tum etiam ab aliis pœnis in Purgatorio luendis?

III. Quid ſi in Bulla exprimatur, Indulgentias concedi pro pœnis injunctis?

IV. Citra Pontificis conceſſionem non poſſunt Indulgentiæ nobis conceſſæ pro defunctis applicari.

V. Quid requiritur, ut Indulgentiæ defunctis proſint?

VI. Etiam peccator poteſt Indulgentiam pro defunctis lucrari.

VII. Num Indulgentiæ defunctis applicatæ proſint illis infallibiliter?

I. Diximus Indulgentiarum effectum eſſe remiſſionem vel totalem, vel partialem pœnæ temporalis pro peccatis luendæ in Purgatorio.

Quæritur nunc primo; An per Indulgentias peccatum aliquod remittatur?

Reſpondeo, certum eſſe, nullum mortale quoad culpam remitti per Indulgentias; etenim ex Trident. ſeſſ. 14. cap. 4. Juſtificatio impii poſt Baptiſmum fieri non poteſt ſine contritione, aut ſaltem attritione conjuncta cum Sacramento. De venialibus eſt pariter quaſi certum, quia non remittitur in hac vita culpa venialis ſine infuſione gratiæ, quæ per Indulgentiam non confertur, ut communiter docent, & conſtat ex indulgentiæ definitione.

II. Quæritur ſecundo; An per Indulgentias poſſit quis liberari non ſolum a pœnitentiis ſatisfactoriis ſibi injunctis in Confeſſione Sacramentali, ſed etiam ab omnibus aliis in Purgatorio luendis?

Reſpondeo cum communi affirmative; ad hoc enim inſtitutæ ſunt Indulgentiæ, ut per illas pœna tam in hoc, quam in alio Mundo debita condonetur; Et quidem quod per Indulgentias condonentur pœnæ ſatisfactoriæ injunctæ pro hac vita, conſtat ex uſu primitivæ Eccleſiæ, quæ per Indulgentias remittebat pęnas injunctas pęnitentibus; Verbi gratia, per Indulgentias ſeptem annorum pœnas, quæ ſeptennio erant tolerandæ. Quod etiam aliæ pœnæ pro peccatis debitæ per Indulgentias tollantur, patet etiam, quia cæteroqui Indulgentia plenaria non tolleret omnem omnino pęnam debitam; Ex quo etiam ſequeretur, non poſſe Pontificem ſolvere omne vinculum impediens ingreſſum ad Patriam; quod adverſatur dicto illi Chriſti Domini, *Tibi dabo claves Regni Cœlorum &c.* Quare per Indulgentiam plenariam omnis omnino debita pœna remittitur, per alias vero Indulgentias pars pœnæ illi correſpondens. Eſto incertum ſit, quid cuique Indulgentiæ correſpondeat. Quod ſi Indulgentia excedat debitum, exceſſus ille remanet in Eccleſiæ theſauro; Vel ſi indulgentiæ ſint ex iis, quæ poſſint applicari defunctis, illis applicantur juxta lucrantis intentionem, & divinam acceptationem.

III. Dubium eſt; An poſſit quis per Indulgentias liberari ab aliis pœnis debitis, etiam quando in Bulla conceduntur expreſſe Indulgentiæ *de pœnis injunctis?*

Reſpondeo, cum Con. diſp. 12. de Sacram. dub. 3., & Suar. diſp. 50. ſect. 3., & aliis communiter affirmative. Ratio eſt, tum quia in cap. *Ex parte* 17. *De decimis* habetur; *Ubi majus conceditur, etiam minus conceſſum eſſe videtur*; quæ regula locum habet in iis, quæ ſunt ejuſdem rationis, & per ſe ad idem privilegium, ſeu poteſtatem pertinent; tum etiam quia clauſula illa *de injunctis pœnis* apponitur ad augendam, non ad limitandam conceſſionem; Sicut, verbi gratia, quando in facultate abſolvendi ſacramentaliter additur clauſula *a reſervatis*, per illam procul dubio in-

telligitur pariter conceſſa facultas abſolvendi a non reſervatis, ob regulam traditam. Unde fit, quod ſi pœnitens compleverit jam pœnitentiam ſibi a Confeſſario injunctam, adhuc per talem indulgentiam liberatur a reatu, ſi quem habet, alterius pœnæ ſecundum menſuram illius indulgentiæ. An autem per Indulgentiam plenariam ceſſet obligatio pœnæ a Confeſſario impoſitæ, ſeu obligatio ſatisfactionis Sacramentalis, etiam quando pœna eſt medicinalis, dummodo pœnitens adhibeat aliud remedium, ſi eſt opus, ad non recidendum? Examinavimus ſupra in quæſt. ſexta de ſatisfactione, articulo tertio.

IV. Quæritur tertio; An Indulgentias, quas acquirimus, poſſimus applicare pro defunctis?

Reſpondeo cum Con., & aliis communiter, non poſſe nos propria auctoritate applicare illas pro defunctis; poſſe vero, ſi ita a Pontifice concedantur. Ratio eſt, quia, ut dicemus art. ſequente, ſolus Pontifex poteſt pro defunctis Indulgentias concedere, idque non per modum abſolutionis, quia in defunctos juriſdictionem non habet, ſed per modum ſolutionis, ſeu ſuffragii, hoc eſt per exhibitionem pretii ſufficientis ex theſauro Eccleſiæ in ſatisfactionem pro peccatis illorum.

V. Dubium tamen eſt primo, quid requiratur, ut Indulgentiæ, quæ defunctis applicantur, illis proſint.

Reſpondeo, requiri primo, ut opus injunctum ea intentione fiat, ut Indulgentiæ acquirantur defunctis; non enim aut ſibi, aut alteri quiſquam Indulgentiam acquirit, niſi id velit. Secundo, ut Deus ſatisfactiones hujuſmodi pro defunctis exhibitas velit pro illis acceptare.

VI. Dubium eſt ſecundo, num ad acquirendas Indulgentias pro defunctis, ſatis ſit dumtaxat habere intentionem, quod iis proſint; an vero requiratur etiam, quod opus præſcriptum ſit ſatisfactorium, & offeratur in ſatisfactionem pro ipſis?

Reſpondeo ex Con. dub. 7. ſufficere primum; immo nec eſſe neceſſe, ut opus injunctum ſit de ſe ſatisfactorium; eo quod opus illud ſit ſolum quædam conditio, qua poſita, Pontifex ſua conceſſione applicat Indulgentias huic, vel illi, exhibendo videlicet Deo de theſauro Eccleſiæ Satisfactiones Chriſti Domini, & SS., ita ut relate ad vivos a reatu pœnarum abſolvat, relate vero ad defunctos mere offerat Deo ſolutionem pro pœnis luendis. Unde ſequitur, quod poſſit quis Indulgentias lucrari pro defunctis, etiamſi opus injunctum ponat in ſtatu peccati mortalis, cum non debeat tale opus, ut diximus, eſſe de ſe ſatisfactorium, ſed ſufficiat, quod ſit utile ad finem intentum, quam utilitatem habet, etiamſi fiat a peccatore; E-contra, ut homo lucretur Indulgentias pro ſe, debet ultimum opus injunctum ponere in gratia, ut patet; quia pœna non tollitur, non ſublata culpa.

VII. Dubium eſt tertio; An Indulgentiæ pro defunctis conceſſæ infallibiliter illis proſint, ſi illis applicentur?

Reſpondent aliqui cum Sot., Navar., Valent., Suar., Con. apud Dian. part. 9. tract. 2. reſol. 3., & apud Laym. cap. 7. affirmative; quia Chriſtus Dominus theſaurum ſuarum ſatisfactionum reliquit Paſtori Eccleſiæ diſpenſandum æque pro vivis, ac pro defunctis. Probabilior tamen eſt ſententia negativa Bonav., Ricard., Cajet., Henr., & aliorum; Siquidem neque ex ullo Scripturæ loco, neque ex ulla certa traditione conſtat, Chriſtum Supremum Judicem obligaſſe ſe ad acceptandas ſatisfactiones ab Eccleſia oblatas pro libertate defunctorum; Etenim promiſſio illa, *Quicquid ſolveris ſuper terram*, ad vivos tantum refertur; cum judiciaria poteſtas, quæ illis verbis traditur, in defunctos exerceri non poſſit: Quare Indulgentiæ non applicantur pro defunctis per modum abſolutionis, ſed per modum ſuffragii, ſupplicando Deum, ut ſatisfactiones pro illis exhibitas miſericorditer acceptare dignetur.

Confirmatur hoc ex uſu Eccleſiæ, quæ etiam poſt applicatam alicui indulgentiam plenariam per ſacrificium in altari privilegiato oblatum, alia, & alia offert Sacrificia; ut conſtat ex Anniverſariis; ergo ſignum eſt, quod quamvis ex divina miſericordia ſperetur, tales oblationes, & indulgentias habituras eſſe effectum ſuum, non tamen hoc pro certo, & infallibili habeatur. Hinc probabilis redditur doctrina Henr., & Rodriq. apud Laym. quod Deus longe facilius acceptet oblationes, & ſuffragia oblata pro iis defunctis, qui in hac vita magis pro ſuis peccatis ſatisfacere, & Indulgentias lucrari, & pro defunctis orare ſtuduerunt.

Neque dicas, hinc ſequi, neque eſſe certum, quod Indulgentiæ applicari, & prodeſſe poſsint defunctis ex conceſsione Pontificis. Nam oppoſitum conſtat ex pra-

xi Eccleſiæ; idque tradit Leo X. in Epiſtola ad Lutherum apud Cajetan. pag. 39. 48. art. 5., Si enim quivis privatus applicare poteſt ſatisfactiones ſuas pro defunctis, quidni etiam Pontifex applicare pro iſdem poterit ſatisfactiones Chriſti, & SS.? Et ſane omnes Catholici communiter cenſent, Communionem Sanctorum, quam in Symbolo profitentur, in eo conſiſtere, quod unius ſatisfactio pro altero oblita ei proſit; etenim cum ſimus membra unius corporis, actiones unius cenſentur quodammodo alterius: Quare ſicut poſſum pro alio reſtituere æs alienum; ſic etiam poſſum pro aliis ſatisfacere, tam apud homines, quam apud Deum; eſto requiratur, ut offenſus benigne velit in ſatisfactionem acceptare oblationes non ab ipſo delinquente, ſed ab aliis pro ipſo oblatas: Quod ſi poſſum pro defunctis offerre ſatisfactiones proprias, potero pariter pro iiſdem ex Pontificis conceſsione offerre ſatisfactiones Chriſti Domini, & Sanctorum, quas per indulgentias mihi applicarem; & ſic per indulgentias ſatisfacere pro defunctis; unde certum, ac de fide eſt, Indulgentias pro defunctis applicari poſſe, ac illis prodeſſe; quamvis, ut illis proſint, requiratur benigna Dei acceptatio: Et quia ad hanc Deus non ſe obligavit, idcirco non ſemper Indulgentiæ pro defunctis applicatæ proſunt illis infallibiliter.

ARTICULUS III.
Quiſnam poſſit Indulgentias concedere?

I. Datur diſcrimen inter Indulgentias, quas Pontifex largitur vivis, & eas, quas concedit pro defunctis.
II. Poteſtas clavium latius patet, quam poteſtas Juriſdictionis.
III. Nequeunt Epiſcopi citra Pontificis conceſſionem Indulgentias elargiri.
IV. Poſſunt vivis, utpote ſubditis, poteſtate ordinaria nonnullas Indulgentias concedere, non tamen applicabiles pro defunctis.
V. Nequeunt Abbates, aut Parochi Indulgentias ullatenus concedere, niſi ex ſpeciali conceſſione.

I. QUæritur primo; Utrum Pontifex poſsit tam pro vivis, quam pro defunctis Indulgentias concedere?

Reſpondeo, ex dictis facultatem hanc conceſſam eſſe a Chriſto Domino immediate Summo Pontifici, cui dixit, *Tibi dabo claves Regni Cœlorum, &c.*, unde non ſolum poteſt per Sacramentorum collationem tollere culpas, ſed etiam per Indulgentiarum collationem tollere pœnas, & ſic aperire cuilibet Regnum Cœlorum. Ita Doctores communiter.

Illud autem, ut diximus, eſt diſcrimen inter Indulgentias, quas concedere poteſt vivis, & eas, quas poteſt concedere defunctis, ex Bellarm. lib. 1. cap. 1., & Con. contra Suar. diſp. 49. ſect. 4., quod reſpectu vivorum conceſsio Indulgentiarum ſit actus juriſdictionis, continens abſolutionem a pœnis; reſpectu vero mortuorum non habeatur abſolutio, ſed mera ſolutio pro pœnis ab iiſdem debitis. Ratio eſt, quia Pontifex ſolum erga vivos juriſdictionem habet, & ſic poteſt illos juridice abſolvere: erga mortuos vero juriſdictionem non habet; unde tantum poteſt illis diſpenſare merita Chriſti Domini, Beatiſsimæ Virginis, & Sanctorum, & ſic applicare de illis ſolutionem pro pœnis debitis a defunctis, & illos a Purgatorio liberare; Et hoc eſt conferre, ſeu applicare Indulgentias defunctis per modum Suffragii.

Neque dicas primo, etiam per indulgentias conceſſas pro vivis ſolvi ſufficiens pretium de theſauro Eccleſiæ: ut conſtat ex Extravag. *Unigenitus* De *pœnitentiis*, *& remiſſionibus*; ergo in hoc non differunt indulgentiæ pro vivis, & pro defunctis.

Nam quamvis non differant in hoc, quod tam indulgentia pro vivis, quam pro defunctis ſolvat ſufficiens pretium de theſauro Eccleſiæ, differunt tamen in eo, quod indulgentia pro vivis ſit abſolutio juridica facta a legitimo Judice, infallibiliter obtinens effectum ſuum, poſitis requiſitis. Contra vero indulgentia pro defunctis eſt mera exhibitio ſufficientis pretii, quam acceptare eſt omnino in arbitrio creditoris; Etenim creditor in pœnis perſonalibus non ſemper tenetur pro unius offenſa alterius ſatisfactionem accipere.

II. Neque dicas ſecundo, conceſſionem indulgentiarum, ſive pro vivis, ſive pro defunctis, eſſe actum poteſtatis clavium; ergo utraque eſt actus juriſdictionis; ergo utraque fert abſolutionem juridicam.

Nam conceſſo antecedente, negatur utraque conſequentia; Poteſtas enim clavium eſt poteſtas aperiendi, & claudendi cœlum; cum igitur cœlum aperiri poſſit tam per actus juriſdictionis, videlicet per juridicam abſolutionem, quam per alios actus, videlicet exhibendo Deo de theſauro Eccleſiæ ſufficiens pretium ad liberandos a pœnis debitis defunctos; ſequitur,

tur, quod conceſſio indulgentiarum pro defunctis ſit quidem ex poteſtate clavium, ſed non actus juriſdictionis: Unde latius patet poteſtas clavium, quam juriſdictionis; cum illa etiam ad defunctos extendatur, non vero iſta.

III. Quæritur ſecundo; An etiam Epiſcopus poſſit Indulgentias concedere?

Reſpondeo cum Suar. diſp. 49. ſect. 1. ex D. Th., Sylveſt., & aliis communiter, poſſe Epiſcopos Indulgentias concedere non jure divino, ſed ſolum ex conceſſione Summi Pontificis. Ratio eſt, quia in Concilio Lateranenſi ſub Innoc. III. poteſtas concedendi Indulgentias eſt ita reſtricta Epiſcopis, ut nonniſi unius anni Indulgentiam in die dedicationis Eccleſiæ, & ob aliam juſtam cauſam 40. tantum dierum indulgentias concedere poſſint; quod ſi hujuſmodi poteſtas eſſet de jure divino, profecto non poſſet adeo reſtringi a Concilio.

IV. Ubi adverte primo, poteſtatem hanc Epiſcoporum concedendi indulgentias, quamvis ſit ex conceſſione Pontificis, eſse tamen ordinariam; cum illis competat ratione proprii officii. Secundo ſi ultra limites ſuæ poteſtatis indulgentias concedant, eſſe nullas quoad exceſſum, ex cap. *Noſtro de pœnis.*, *& remiſ.* Tertio nullam omnino indulgentiam concedi poſſe ab Epiſcopis reſpectu mortuorum; ut communiter docent cum Suar. diſp. 55. ſect. 2. Ratio eſt, quia ſolum conceditur Epiſcopis, ut poſſint indulgentias ſuis ſubditis elargiri, ex cap. *Quod autem de pœnit.*, *& remiſ.*; Mortui autem non ſunt ſubditi Epiſcopo. Ex quo patet, theſaurum Eccleſiæ applicandum per modum ſuffragii pro defunctis ſoli Pontifici eſſe commiſſum.

V. Demum certum eſt, neque Abbates, neque Parochos, neque alios, qui Epiſcopi non ſunt, habere a Jure poteſtatem concedendi indulgentias; Quare ſolum ex conceſſione ſpeciali poſſunt illas concedere, ut notat Bellarm. ex cap. *Accedentibus de exceſſibus Prælatorum*.

ARTICULUS IV.

Quænam cauſa requiratur ad legitimam Indulgentiarum conceſſionem?

I. Nequit ſine juſta cauſa Pontifex Indulgentias elargiri.

II. Quænam reputetur cauſa juſta, & ſufficiens ad eas elargiendas?

III. Cauſa hujus juſta non eſt a ſubditis penſitanda, ſed a concedente indulgentias.

IV. Opus injunctum quam proportionem habere debeat cum fine intento?

V. Concedi poteſt Indulgentia, quin ullum opus præſcribatur ad eam lucrandam.

VI. Qui tepide opus injunctum peragunt, non plenarie indulgentiam lucrantur.

I. Docent communiter Doctores, Indulgentiam abſque legitima cauſa conceſſam eſſe nullam. Et ratio eſt, quia per Indulgentiarum conceſſionem diſpenſatur Eccleſiæ theſaurus; cujus Pontifex non eſt Dominus, ſed merus diſpenſator; Qui autem eſt diſpenſator rerum ſui Domini, ſi abſque rationabili cauſa illas diſpenſet, nulliter diſpenſat; Præterea diſpenſator non poteſt ſine juſta cauſa remittere credita ſui Domini; ſed Pontifex largiendo indulgentias remittit credita Domini; quia pœnarum in Purgatorio luendarum, quæ per Indulgentias remittuntur, peccator eſt debitor, & Deus creditor; ergo non poſſunt ſine juſta cauſa valide concedi Indulgentiæ.

II. Quæritur tamen primo; Quænam ſit juſta, & rationabilis cauſa ad Indulgentias concedendas?

Reſpondeo cum Bonac., Navar., Ricc., aliiſque communiter apud Bellarm. lib. 1. cap. 12. illam reputari juſtam, ac rationabilem cauſam, quæ pia, & Deo grata ſit, & proportionem aliquam habeat cum Indulgentia, quæ conceditur. Quare duo requiruntur; Primum, ut Indulgentia concedatur ad pium aliquem finem, cujus conſecutio æſtimetur Deo magis glorioſa, quam pœnitentia, quæ per Indulgentiam relaxatur; Verbi gratia, ad deprimendos hoſtes Eccleſiæ, ad gratias Deo agendas pro victoria e Paganis reportata, ad cultum Dei Sanctorumque promovendum. Secundum eſt, ut opus injunctum ad indulgentiam lucrandam proportionem habeat cum fine intento, ſeu utile, & aptum ſit ad finem conſequendum; Verbi gratia, preces ad Deum fuſæ, confeſſio, communio, jejunia, eleemoſynæ dicuntur opera apta ad aſſequendam depreſſionem hoſtium fidei, &c.

III. Docet autem Bellarm. loc. cit. non a ſubditis, ſed a concedente Indulgentiam examinandam eſſe cauſam illius, ac proportionem operis cum fine intento; atque adeo quamcumque ob cauſam, etiamſi leviſ-

viſſima videatur, concedat Pontifex Indulgentias, illæ magno in pretio haberi debent a fidelibus, ut in hoc ipſo maxime ſe opponant Hæreticis, qui Indulgentias etiam ob graviſſimas cauſas conceſſas parvipendunt, ac contemnunt.

Advertit etiam Con. diſp. 12. dub. 6. num. 33., quod quando conceditur aliqua Indulgentia vel omnibus fidelibus, vel magnæ alicui communitati, proportio operis cum fine intento non debeat attendi ex efficacia cujuſque operis ſeorſim ſumpti, puta, jejunii, aut eleemoſynæ factæ a Titio; ſed ab eodem prout conjuncto cum aliis operibus aliorum fidelium.

IV. Quæritur ſecundo; an ad habendam prædictam proportionem requiratur, ut opus injunctum ſit per ſe ſufficiens pro remiſſione pœnarum, quæ per Indulgentiæ lucrationem remittuntur?

Reſpondeo negative. Et ratio eſt manifeſta, quia in tali caſu Indulgentia non eſſet indulgentia; quæ ex ipſa nominis etymologia fert remiſſionem cum liberalitate conjunctam.

V. Quæritur ultimo; An poſſet aliquando Pontifex concedere Indulgentiam, nullum opus injungendo ad ejus aſſecutionem? Verbi gratia, an poſſit Titio decedenti in gratia concedere Indulgentiam in articulo mortis?

Reſpondeo ex Suar. diſp. 52. ſect. 4., Con. diſp. 12. dub. 6. affirmative. Et ratio eſt, quia fieri poteſt, ut etiam in tali caſu habeatur juſtiſſima cauſa, verbi gratia, ob merita Titii erga Eccleſiam, & alia opera jam præſtita, & ut alii ad eum imitandum ſpe talis conceſſionis excitentur.

Neque dicas, in tali caſu non haberi proportionem operis præſcripti cum fine intento, cum nullum opus præſcribatur.

Nam ut conceſſio Indulgentiæ ſit juſta, & valida, non eſt neceſſe, ut præſcribatur opus, ſed ſatis eſt, ut concedatur propter opus proportionatum, ſive tale opus antecedat, ſive conſequatur ipſam conceſſionem; In caſu autem noſtro opus præcederet conceſſionem Indulgentiæ, quæ datur intuitu meritorum Titii erga Eccleſiam. Ratio hujus doctrinæ eſt, quia diſpenſatio cenſetur eſſe fidelis, & juſta, non ſolum ſi credita Domini remittantur ob bona opera injuncta, ſed etiam ob opera bona ante præſtita.

VI. Notandum denique, aliquando ex defectu proportionis prædictæ accidere, ut quamvis ex juſtiſſima cauſa concedatur Indulgentia plenaria omnibus, qui tale opus peregerint, non tamen illam omnes plenarie conſequantur; Nam qui maximas pro peccatis pœnas debent, ſi tepide opus injunctum peragant, periculum eſt, ne ab indulgentia plenarie conſequenda deficiant, ut habetur in Extrav. 1. Bonif. VIII. *de pœnit., & remiſ.* apud Conink num. 34, & ex S. Bonav. in 4. diſt. 20. part. 2. art. 7. quæſt. 6., ubi ait; Homines plus, vel minus participare de Indulgentia, prout plus, vel minus ad illius cauſam accedunt.

Neque dicas, ſatis eſſe, ut opera omnium ſint proportionata ad finem, ut Indulgentia poſſit acquiri.

Nam contra eſt, quia ſatis tantum eſt, ut poſſint Indulgentiæ concedi, quando opera omnium ſunt proportionata ad finem; non vero ſatis hoc eſt, ut poſſint ſingulis in particulari applicari, niſi devote peragant opera injuncta.

ARTICULUS V.

De diſpoſitione ad Indulgentiam lucrandam requiſita.

I. Plura requiruntur in eo, qui Indulgentiam eſt lucraturus.

II. Ultimum ex operibus injunctis debet poni in ſtatu gratiæ, etiamſi alia poſita fuerint in ſtatu peccati mortalis.

III. Si quis pro alio indulgentiam lucretur, debet eſſe in ſtatu gratiæ, non is, qui ponit opera injuncta, ſed is, cui indulgentia applicatur.

IV. Probabiliter non requiritur confeſſio Sacramentalis, ſed ſufficit contritio perfecta ad Indulgentiam lucrandam.

V. Si indulgentia conferatur contritis, & confeſſis, ſufficit contritio imperfecta, ſeu attritio ad illam lucrandam.

I. PRimo requiritur in eo, qui lucraturus eſt Indulgentias, ut ſit baptizatus; diſpenſatio enim theſauri Eccleſiaſtici fieri non poteſt, niſi in filios Eccleſiæ.

Secundo, ut ſit ſubditus illius, qui indulgentiam concedit; Unde Indulgentiæ ab Epiſcopis conceſſæ nonniſi a propriis ſubditis acquiri poſſunt: Docet tamen Laym. cap. 4. num. 2. ex Palud., concedi poſſe ab Epiſcopo, verbi gratia, Neapolitano ſuis ſubditis facultatem, ut Indulgentias ab Epiſcopo Nolano conceſſas lucrentur. Hinc ſi Epiſcopus Nolanus concedat

qna-

quadragenam, vel unius anni Indulgentiam ſubditis ſuis viſitantibus Eccleſiam A in feſto Dedicationis, vel Patroni talis Eccleſiæ, poteſt Epiſcopus Neapolitanus facultatem dare ſuis ſubditis, ut illam ipſi etiam lucrentur.

Tertio, ut non ſit excommunicatus excommunicatione majori, quia hæc privat hominem participatione bonorum ſpiritualium communium.

II. Quarto, ut ſaltem quando ponitur ultimum ex operibus injunctis, homo ſit in ſtatu gratiæ. Ratio ex D. Th., & Theologis communiter eſt, quia remiſſio pœnæ temporalis ſupponit remiſſionem culpæ; non enim remittitur pœna inimicis, ſed amicis. Dixi, ſaltem quando ponitur ultimum opus; nam Cajet., Sot., & alii apud Bellarm. lib. 1. cap. 12. putant neceſſe eſſe, ut omnia opera injuncta fiant in ſtatu gratiæ; quia ſcilicet opera peccatoris, utpote mortua, ſunt inutilia ad finem intentum, videlicet ad placandum Deum, ejuſque beneficia impetranda; Deus quippe peccatores ad ſe non revertentes non audit. Verum quamvis hæc ſententia ſit tutior, & ideo conſultum ſit, ut qui Indulgentiam eſt lucraturus, prius vel contritione perfecta, vel confeſſione Sacramentali ſua peccata curet eluere: Nihilominus probabiliorem cenſet Suar. diſp. 53. ſect. 4., Con. dub. 7. num. 39. ſententiam Paludani, Antonini, & aliorum apud eundem Bellarm. putantium, ſatis eſſe, ut in ſtatu gratiæ ponatur ultimum opus injunctum. Quod probant ex uſu Eccleſiæ; nam in Jubilæis jejunia præſcripta, viſitationes Eccleſiæ, &c. plerumque præmittuntur Confeſſioni, & tamen probabile eſt, ante confeſſionem quamplurimos non juſtificari.

Ad rationem in contrarium negatur, opus peccatoris, etiamſi mortuum, in caſu noſtro eſſe inutile ad finem; valet enim ad excitandam populi devotionem, ad diligentiorem præparationem ad Sacramentum confeſſionis, & communionis, necnon ad placandam divinam vindictam; quamvis enim Deus peccatores obſtinatos non audiat; audit tamen ſæpe volentes converti; cæteroqui fruſtra clamarent, *Converte nos Deus ſalutaris noſter*.

III. Ex dictis ſequitur quod ſi concedatur in Bulla, ut poſſit aliquis pro alio indulgentiam acquirere (quod fieri poſſe videtur certum Con.; ſicut enim poteſt indulgentia acquiri pro defunctis, ita & pro aliis vivis) debeat eſſe in ſtatu gratiæ is, cui indulgentia applicatur; non vero is, qui opus præſcriptum ponit, ut alius indulgentiam aſſequatur.

Quinto demum requiritur, ut indulgentiam lucraturus nullum opus injunctum prætermittat; unde ſi inculpabiliter, ſive ex ignorantia, ſive ex impotentia aliquid omittat, indulgentiam non conſequetur; ut communiter Doctores docent ex D. Th. apud Bellarm. lib. 1. cap. 13. Et ratio eſt, quia Indulgentiæ tantum valent, quantum ſonant. Quod ſi in Indulgentia concedatur, ut poſſit a Confeſſario opus injunctum commutari ex juſta cauſa, tunc certe poterit quis lucrari indulgentiam ponendo opus a Confeſſario ſubrogatum. Hinc ſequitur, quod ſi quis ponat mediam partem operum injunctorum, non proinde mediam partem indulgentiarum lucretur, ut ex communi Theologorum docet Con. dub. 7. num. 36.; nisi hoc ipſum in conceſſione exprimatur; Ratio eſt eadem, quia indulgentiæ tantum valent, quantum ſonant.

IV. Quæritur primo; An quando in Bulla conceditur indulgentia pœnitentibus vere contritis, & confeſſis, requiratur, præter contritionem perfectam, confeſſio Sacramentalis ad indulgentiam lucrandam.

Reſpondeo cum Suar. diſp. 52. ſect. 3. num. 13., probabilem eſſe ſententiam negativam; quia confeſſio non videtur requiri tanquam opus injunctum, ſed tanquam conditio requiſita ad tollendum obicem, ſeu ad diſpoſitionem debitam indulgentiæ: Et quamvis indulgentia dicatur concedi contritis, & confeſſis, videtur ibi ſermo eſſe de contritione imperfecta, ſeu de attritione, quæ ſimul cum confeſſione diſponit peccatorem ad indulgentiam lucrandam. Verum tutior eſt ſententia affirmativa Sylv., Cajet., & aliorum cum Con. num. 33., quia indulgentiæ tantum valent, quantum ſonant.

V. Quæritur ſecundo; An ad lucrandam indulgentiam ſatis ſit attritio ſimul cum confeſſione; an vero requiratur cum confeſſione contritio, cum in Bulla dicatur, concedi vere contritis, & confeſſis.

Reſpondeo, ſatis eſſe contritionem imperfectam, ſeu attritionem ſimul cum Sacramento; quia illa contritio requiritur ad indulgentiam lucrandam, quæ requiritur ad valorem Sacramenti; ſed ad valorem Sacramenti ſatis eſt contritio imperfecta, ſeu attritio; ergo etiam ad indulgentiam lucrandam. Non negaverim tamen, ſecu-

rio-

riorem eſſe opinionem oppoſitam, quæ perfectam contritionem requirit: Illa tamen opinio videtur probabiliſſima; ſicut probabiliſſimum videtur, confeſſionem requiri in iis dumtaxat, qui conſcientiam habent peccati mortalis, ut Con. docet num. 38. Sit autem hic hujus annui penſi (Sed oh ubi Æternitatis!)

FINIS.

A. M. D. G. & B. V.

ſine labe Conceptæ.

SYNOPSES OMNES,

Quæ in ſingulis Articulis Tractatus hujuſce de Pœnitentia habentur, hic colliguntur.

QUÆSTIO I. Pag. 2

De Eſſentia, Inſtitutione, & Fructu Sacramenti Pœnitentiæ.

ARTICULUS I. ibid.

De Eſſentia hujus Sacramenti.

I. Sacramentum pœnitentiæ metaphyſice conſideratum quid ſit? II. Quid importet conſideratum phyſice? III. Quænam Sacramenti hujus pars ſignificet, & cauſet gratiam? IV. Quomodo actus pœnitentiæ gratiam remiſſivam peccati ſignificare, & efficere poſſint? V. Contritio, quamvis inſenſibilis de ſe, adhuc poteſt conſtituere Sacramentum ſenſibile; Et quid de intentione Miniſtri? VI. Quomodo ſatisfactio ad Sacramenti hujus conſtitutionem pertineat? VII. Num Satisfactio ſignificet gratiam peccati remiſſivam, an ſolius pœnæ remiſſionem?

ARTICULUS II. 5

De Inſtitutione hujus Sacramenti.

I. Inſtituit Chriſtus Dominus hoc Sacramentum pro ſolis Fidelibus. II. Quandonam illud inſtituerit? III. Num poteſtas in Corpus Chriſti verum includat poteſtatem in Corpus Chriſti myſticum, ita ut habens poteſtatem conſecrandi habeat etiam poteſtatem abſolvendi? IV. Inſtitutum fuit hoc Sacramentum ad modum judicii; & quare? V. Licet Sacerdos mutus non poſſit abſolvere, pœnitens tamen mutus, ac ſurdus abſolvi poteſt. VI. In quo ſenſu dicatur Confeſſarius poſſe peccatorem ligare, & peccata retinere? VII. In quo differat a Sacramento Pœnitentiæ Baptiſmus?

ARTICULUS III. 7

De Effectibus Sacramenti Pœnitentiæ.

I. Recenſentur ſeptem hujus Sacramenti effectus. II. Cur non poſſit in hoc Sacramento unum mortale ſine alio remitti; poſſint vero venialia remitti diviſibiliter? III. Multis aliis viis venialia remitti poſſunt; præſertim per Sacramentalia. IV. Quænam pœna in hoc Sacramento remittatur, remiſſa culpa? V. Num omnia merita præterita per remiſſionem culpæ reviviſcant? VI. Num etiam demerita vi Pœnitentiæ deleta per ſubſequens peccatum redeant.

QUÆSTIO II. 11

De materia remota Sacramenti Pœnitentiæ.

ARTICULUS I. ibid.

De peccato fictionis in inſtanti Baptiſmi commiſſo.

I. Quid ſit peccatum fictionis? II. Non deletur per Sacramentum Pœnitentiæ peccatum fictionis in Baptiſmo commiſſum ab eo, qui noluit baptizari. III. Quid ſi peccatum fictionis habeatur per indebitam Baptiſmi ſuſceptionem? In quo caſu imprimitur character baptiſmalis, ſed originale non deletur. IV. Quomodo Baptiſmus ficte ſuſceptus reviviſcere poſſit?

ARTICULUS II. 13

De Peccato dubio.

I Multifariam contingere poteſt peccatum eſſe dubium. II. Probabiliter non tenetur ſubjicere clavibus peccatum, qui poſitive dubitat, an illud commiſerit, per hoc quod probabile ſit, illud non eſſe commiſſum. III. Sicut etiam qui pariter poſitive dubitat, an peccatum certo commiſſum

ſum confeſſus ſit. IV. Cur per ſolutionem poſitive dubiam non ſatisfiat debito ex juſtitia; per confeſſionem vero poſitive dubiam fiat ſatis obligationi confitendi peccatum? V. Num etiam id verum ſit in mortis articulo? VI. Communiter olim docebant, peccata negative dubia ſubjicienda eſſe clavibus. VII. Sed plurimi probabiliter oppoſitum docent. VIII. In quonam ſenſu Doctores antiqui ſumebant peccatum negative dubium, quod cenſebant clavibus ſubjiciendum eſſe? IX. Certus de peccato commiſſo, & negative dubius, an illud confeſſus ſit, tenetur illud confiteri. X. Num peccatum negative dubium ſit materia ſufficiens confeſſionis, quando illud non eſt commiſſum?

ARTICULUS III. 18

De peccato, quod fuit expoſitum ut dubium, & deinde deprehenditur certum.

I. Negant plures Doctores peccatum expoſitum in confeſſione ut dubium debere iterum ſubjici clavibus, ſi deprehendatur ut certum. II. Sicut qui confitetur decies circiter peccaſſe, ſi deprehendat peccaſſe undecies, non debet iterum confiteri peccatum undecimum. III. In praxi tamen oppoſita ſententia videtur amplectenda. IV. Diverſum quippe formatur judicium de peccato dubio, ac de certo. V. Plura notantur pro Scrupuloſis circa peccata dubia. VI. Qui fatetur decies circiter peccaſſe, per ly circiter univerſim quinam numerus denotetur.

ARTICULUS IV. 21

De Peccato pure putato.

I. Quamvis peccatum pure putatum ſit materia neceſſaria Confeſſionis; dubitatur tamen, an ſit materia ſufficiens, ut gratia conferatur. II. Multis arridet ſententia negativa. III. Sed benignior affirmativa eſt valde probabilis. IV. Hinc plura ad praxim deducuntur. V. Cum eadem ſit ratio de peccato pure putato, ac de peccato dubio, ſi revera non fuerit commiſſum, ideo in confeſſione præter peccata dubia, addendum eſt aliquod certum.

ARTICULUS V. 24

De Peccatis alias confeſſis.

I. Videntur peccata rite confeſſa, & abſoluta non eſſe amplius materia ſufficiens Confeſſionis. II. Sed communiſſime oppoſitum docent. III. Quomodo forma abſolutoria in hoc caſu non ſit falſa? IV. Num poſſint peccata iſthæc eſſe materia neceſſaria, vel ex voto Pœnitentis, vel ex ſtatuto Superioris? V. Num poſſit Eccleſia præcipere Confeſſionem de venialibus? VI. Quandonam Pœnitens teneatur reſpondere, ſi a confeſſario interrogetur de peccatis alias confeſſis? VII. Utrum poſſit reticere aliqua peccata alias confeſſa, qui dicit confeſſario velle generalem confeſſionem inſtituere? VIII. Utrum in generali confeſſione explicari debeat, quænam ſint mortalia poſt ultimam confeſſionem commiſſa?

ARTICULUS VI. 26

De Peccatis Venialibus.

I. Venialia ſunt materia ſufficiens, licet non neceſſaria Sacramenti Pœnitentiæ. II. Quomodo poſſint remitti in hoc Sacramento, quamvis non poſſint retineri? III. Non ſatis eſt, peccata venialia in genere explicare, nulla explicata ſpecie peccatorum, niſi in caſu neceſſitatis. IV. Imperfectiones, quæ non pertingunt ad veniale, laudabiliter exponuntur, ſed non ſunt materia ſufficiens hujus Sacramenti.

QUÆSTIO III. 27

De prima parte materiæ proximæ hujus Sacramenti, quæ eſt dolor.

ARTICULUS I. ib.

De Contritione perfecta.

I. Perfecta contritio quid ſit? II. Num debeat contritio amorem Dei includere, ut juſtificet? III. An poſſit juſtificare contritio concepta ex alio motivo a Charitate, dummodo aliquod Attributum divinum attingat immediate? IV. Num juſtificet amor Dei ſuper omnia, includens ſolum virtualiter dolorem peccatorum? V. Num contritio juſtificans debeat eſſe dolor ſingu-

gulorum peccatorum in individuo? vi. An peccator poſt peccatum commiſſum debeat ſtatim conteri? vii. Quamdiu poſſit peccator citra novam culpam contritionem differre? viii. Num teneatur ad contritionem, antequam annus elabatur, qui toto anno non habuit copiam Confeſſarii?

ARTICULUS II. 33

De Attritione Supernaturali.

i. Quodnam debeat eſſe motivum Attritionis ſupernaturalis? ii. Num poſſit eſſe Supernaturalis attritio, ſi moveatur ex motivo pœnarum temporalium? iii. Num ſufficiat in Sacramento Attritio naturalis, vel quæ ſit putata ſupernaturalis? iv. Quomodo poſſit dici actus honeſtus Attritio, quæ ſit deteſtatio culpæ ex motivo pœnarum? v. Qui odit culpam propter pœnam, nonne magis odit pœnam, quam culpam? vi. Num attritio ex motivo gehennæ ſit peccati deteſtatio ſuper omnia? vii. Certumne ſit Attritionem cum Sacramento Pœnitentiæ juſtificare? viii. Utrum in articulo mortis Confeſſioni præmitti debeat Contritio? ix. Ex eo, quod in Sacramentis conferendis non liceat ſequi opinionem probabilem de eorum valore, omiſſa tutiore, non ſequitur debere confeſſioni præmitti contritionem. Nec ſequitur, quod non poſſit conferri abſolutio cum juriſdictione ſolum probabili. x. Quonam pacto dicatur homo in Sacramento ex Attrito fieri Contritus?

ARTICULUS III. 38

De dolore ad Sacramentum Pœnitentiæ requiſito.

i. Non ſufficit in Sacramento dolor virtualis incluſus aut in amore Dei, aut in propoſito non peccandi de cætero. ii. Nec ſufficit in Confeſsione venialium mera non complacentia de illis cum animo ſuſcipiendi Sacramentum. iii. Non eſt tamen mortale non dolere de ſingulis venialibus, quæ ſubjiciuntur clavibus. iv. Num dolor debeat aut confeſsionem, aut ſaltem abſolutionem præire? v. Num dolor elici debeat ex intentione ſuſcipiendi Sacramentum? vi. Quamdiu poſsit dolor confeſsionem præire? vii. Qualiter dolor de venialibus revocetur? viii. Num poſsit ſine novo dolore abſolutio iterari? ix. Nequit Superior, auditis ſolis reſervatis, Sacramentaliter abſolvere. x. Probabilius videtur, quod dari poſsit Pœnitentiæ Sacramentum validum, & informe ex defectu doloris illimitati. xi. Non tamen ex variis aliis capitibus olim admiſsis ab Auctoribus. xii. Ex quibus omnibus plura inferuntur.

ARTICULUS IV. 46

De propoſito ad Sacramentum Pœnitentiæ requiſito.

i. Quando dolor procedit ex motivo particulari, non ſufficit propoſitum virtuale in eo dolore incluſum. ii. Moraliter loquendo, dolor formalis de culpis præteritis non ſejungitur a formali propoſito non peccandi in poſterum. iii. In Confeſsione venialium quodnam propoſitum requiritur? iv. Triplex datur diſcrimen inter propoſitum requiſitum in confeſsione mortalium, ac in venialium confeſsione. v. Quænam dicatur occaſio proxima peccandi, de qua vitanda tenemur habere propoſitum? vi. Quid ſi vitari non poſsit abſque gravi incommodo? vii. Quonam pacto occaſio de ſe proxima, quæ phyſice vitari non poteſt, evadere poſsit remota? viii. Recenſentur proſcriptæ theſes circa proximas occaſiones vitandas. ix. Quandonam occaſio proxima cenſetur voluntaria, quando involuntaria? x. Etiam occaſio proxima peccandi dubia fugienda eſt. xi. Num confeſsioni præter dolorem, & propoſitum, præmitti debeant actus Fidei, & Spei? xii. De quibus myſteriis fides prærequiratur ad Sacramentum ſuſcipiendum? xiii. Non ſatis eſt Trinitatis, & Incarnationis myſteria crediditſſe, ita ut eorum deinde detur oblivio.

QUÆSTIO IV. 51

De Confeſſione Sacramentali.

ARTICULUS I. ibid

An Confeſſio ſit neceſſaria neceſſitate medii?

i. Quidnam dicatur neceſſarium neceſſitate medii, quid vero neceſsitate præcepti? ii. Num Confeſsio neceſsitate medii ſit neceſsaria, ſaltem in voto? iii. Votum pœnitentiæ implicitum in contritione incluſum ſufficit ad juſtificationem. iv. Diver-

verſimode ad ſalutem requiritur votum Pœnitentiæ, & votum reſtitutionis.

ARTICULUS II. 53

Quomodo Confeſſio Sacramentalis ſit neceſſaria neceſſitate præcepti divini?

I. Jure divino poſitivo præcepta nobis eſt Confeſsio. II. Hoc præcepto ligantur omnes, & ſoli Fideles poſt lapſum: præceptum vero Communionis etiam Infideles ligat, ita ut etiam vi hujus præcepti debeant baptizari. III. Quandonam obliget præceptum divinum Confeſsionis? IV. Quomodo Medici monere debeant infirmum de confeſsione facienda?

ARTICULUS III. 54

De Præcepto Eccleſiaſtico annuæ Confeſſionis.

I. Sub quibus pœnis Eccleſia Confeſsionem quotannis præcipiat? II. Num Eccleſia ad Confeſsionem annuam obliget eos, qui mortaliter non deliquerunt? III. Num ſaltem iſti præſentare ſe debeant Parocho? IV. Quomodo relate ad hanc obligationem annus computandus ſit. V. Qui aliquo anno Confeſsionem omiſit, ad quid deinde tenetur? VI. An teneatur prævenire, qui prævidet defuturam copiam Confeſſarii? VII. Præcepto Eccleſiaſtico Confeſsionis obligantur etiam Hæretici, Excommunicati, Meretrices, Pueri, dummodo ſint doli capaces. VIII. Impuberes non incurrunt pœnas latas contra hujus præcepti transgreſsores. IX. Pœnæ iſtæ quænam ſint? Et an ipſo facto incurrantur? An etiam ab eo, qui ficte confitetur? X. Num teneamur confiteri aut per Interpretem, aut per Scripturam, ſi aliter non poſsimus? XI. Quibus de cauſis a Confeſsione annua excuſari poſsimus?

ARTICULUS IV. 60

De quidditate, & conditionibus Confeſſionis Sacramentalis.

I. Quid veniat nomine Confeſsionis, quæ præcipitur? II. Num poſsit pœnitens confiteri exhibendo papyrum, in qua ſcripta ſint omnia peccata commiſſa? III. Sexdecim conditiones ab antiquis Theologis requiruntur, ut quis apte confiteatur. IV. Quodnam mendacium in confeſsione prolatum ſit mortale? V. Num ſit mortale, unum individuum peccati fateri pro alio ejuſdem ſpeciei?

QUÆSTIO V. 62

De integritate Confeſſionis.

ARTICULUS I. ibid.

De diligentia examinis ad integritatem confeſſionis requiſita.

I. Quid ſit confeſsio materialiter, quid formaliter integra? II. Non excuſatur ab integritate materiali confeſsionis, qui culpabiliter negligit examen diligens. III. Unde dignoſci ſoleat, an examen fuerit diligens, necne? IV. Quandonam repetenda confeſsio, quæ ex defectu examinis diligentis non fuit materialiter integra? V. Num ſint audiendi Ruſtici, qui ſine prævio examine ad confeſsionem accedunt?

ARTICULUS II. 63

De integritate Confeſſionis quoad circumſtantias peccati.

I. Explicandæ ſunt in confeſsione etiam circumſtantiæ morales peccatorum, quæ ſunt ſeptem celebri verſiculo comprehenſæ. II. Singulæ iſtæ circumſtantiæ ſeorſim exponuntur. III. Circumſtantiæ morales mutantes peccati ſpeciem in confeſſione aperiendæ quænam ſint? IV. Quid ſi aut Pœnitens, aut Confeſsarius ignoret has circumſtantias diſcernere? V. Num debeat ſemper circumſtantia mutans ſpeciem per modum circumſtantiæ aperiri; An poſsit etiam per modum novi peccati? VI. Probabiliter non datur obligatio aperiendi circumſtantias aggravantes culpam notabiliter, ſi ſpeciem non mutant. VII. Tenetur Pœnitens reſpondere, ſi de quantitate furti interrogetur a Confeſsario. VIII. Nec datur obligatio confitendi circumſtantias minuentes, niſi quando peccatum ratione talis circumſtantiæ ad aliam ſpeciem transferatur, aut de mortali evadat veniale. IX. Explicatur, quando actus plurium præceptorum violativus contineat in ſe plures ſpecie malitias in Confeſsione aperiendas.

ARTICULUS III. 68

Expenduntur ſpecialia dubia circa ſingulas circumſtantias.

Et primo

De Circumſtantia Quis.

I. Circumſtantia *Quis* denotat qualitates, & conditiones Pœnitentis. II. Num ſit explicandum, quod votum caſtitatis, quo ligatur Pœnitens, ſit ſimplex, an ſolemne? III. Votum caſtitatis, aut conjugium, &c. perſonæ, cum qua Pœnitens contra talem virtutem peccavit, explicandum eſt. IV. Explicandum etiam eſt votum caſtitatis ab eo, qui alios inducit ad fornicandum, aut qui moroſe delectatur carnaliter; necnon conjugium ab eo, qui delectatur de copula illicita. V. Sponſus, & Sponſa num teneantur hanc circumſtantiam explicare, ſi carnaliter peccent? Quid de Eunucho, aut impotente? VI. Quinam gradus conjunctionis explicandus eſt ab inceſtuoſo?

ARTICULUS IV. 69

De Circumſtantia, *Quid*.

I. Tum materia peccati, tum etiam ſæpe quantitas, & qualitas ad hanc circumſtantiam ſpectant. II. Num explicanda ſit circumſtantia perſonæ, circa quam, in delectatione moroſa; ſicut procul dubio explicanda eſt in deſiderio? III. Quid de delectatione moroſa circa carnis comeſtionem tempore prohibito? Quid de deſideriis conditionatis ſub conditione, qua tolleretur malitia ab objecto? IV. Num in turpi locutione explicanda ſit circumſtantia objecti? Aut in jactantia circumſtantia peccati, de quo quis gloriatur? Aut pariter in pravo conſilio? V. Num explicandum ſit in blaſphemia, ſi fuerit contra Deum, aut contra Beatam Virginem, aut contra Sanctos? VI. Specie differt violatio voti, ac violatio juramenti; ſed in violatione votorum, aut juramentorum non eſt explicanda materia circa quam. VII. Mala, quæ quis optat proximo, quem odit, probabiliter non ſunt aperienda, ſecus vero, ſi ea velit inferre. VIII. In injuriis explicandæ ſunt perſonæ, quibus diverſus honor debetur. IX. In peccato beſtialitatis non eſt explicanda ſpecies animalis; At in Sodomia quid explicandum? X. Solicitans ad peccandum num debeat explicare, quod primus alium invitaverit, quando peccatum eſt ab utroque commiſſum?

ARTICULUS V. 71

De aliis circumſtantiis, Ubi, Quibus auxiliis, Cur, Quomodo, Quando.

I. Circumſtantia loci Sacri explicanda in furto; in effuſione ſanguinis; in effuſione publica ſeminis; ac in violatione Eccleſiaſticæ immunitatis. II. In quonam ſenſu furtum eſt ſacrilegum, non ſolum tollendo Sacrum de Sacro, & Sacrum de non Sacro, ſed etiam non Sacrum de Sacro, ita ut loci Sacri circumſtantia ſit explicanda? III. Quid requiritur, ut effuſio ſanguinis in loco Sacro ſit ſacrilega, & contra reverentiam loco Sacro debitam? IV. Quid pariter, ut ſit ſacrilega ſeminis effuſio in loco Sacro? Num ſacrilegi ſint aſpectus turpes, tactus, & confabulationes ſimiles in Eccleſia? V. Num debeat explicari peccatum, ad quod quis pravo ſuo exemplo proximum induxit? VI. Finis operis malus explicandus eſt; etenim qui furatur ad adulterandum, magis eſt adulter, quam fur. VII. Num tactus, & oſcula copulam ſubſequentia explicanda ſint? VIII Quinam peccati modus novam peccati ſpeciem trahat in confeſsione aperiendam? IX. Quomodo actus moraliter interrumpantur, & tamquam nova peccata aperienda ſint? X. Num debeat aperiri, quod quis ſe expoſuerit periculo peccandi, qui deinde peccat? XI. Aperiendane ſit in confeſsione conſuetudo peccandi? XII. Peccata ſcienter commiſſa non differunt ſpecie a commiſsis ex ignorantia invincibili; eſto propter iſta non incurratur reſervatio, aut cenſura illis annexa. XIII. Contemptus gravis Superioris præter inobedientiam explicandus eſt. XIV. Num ſit ſpeciale peccatum peccare ſtatim poſt communionem? Num peccet toties, quoties comedit carnes, qui vovit jejunium?

ARTICULUS VI. 76

De integritate Confeſſionis quoad numerum peccatorum.

I. Quonam pacto ſingula peccata in confeſſione explicanda ſunt? II. Quomodo explicandus eſt numerus peccatorum interno-

norum ; quando nil certi , aut probabilis deprehendi poteſt? III. Quid, ſi poſt præmiſſum ſufficiens examen fiat confeſſio, ac deinde diſtinctior peccatorum numerus advertatur? IV. Undenam deſumatur unitas, vel pluralitas peccatorum? V. Quomodo moraliter interrumpantur actus tum interni, tum externi? VI. Num ſit multiplex peccatum plures confeſſiones audire ſucceſſive, aut plures communicare in ſtatu peccati mortalis? VII. Qui die Nativitatis Domini tres miſſas celebrat in mortali, tria ſacrilegia committit. VIII. Non peccat die jejunii, qui abſoluta cœna cum animo non amplius comedendi, mutata voluntate, paulo poſt pergit comedere. IX. Probabiliter unum numero peccatum committit, qui uno actu decem homines occidit; quamvis in eo actu decem homicidii malitiæ contineantur. X. Univerſim ex multiplicitate numerica objectorum multiplicatur quidem numerice malitia in eodem actu, ſed non multiplicatur numerus peccatorum in confeſsione explicandus. XI. Qui ter fornicatus eſt, debetne explicare, num cum eadem perſona, an cum tribus?

ARTICULUS VII. 79

De cauſis excuſantibus ab integritate materiali Confeſſionis.

I. Ex parte pœnitentis quænam cauſæ excuſent a materiali integritate Confeſsionis? II. Quænam vero ex parte Confeſſarii? III. Num ceſſantibus deinde hiſce cauſis excuſantibus, teneatur pœnitens ſtatim integre confiteri? IV. Non requiritur in confeſsione contritio, quando ex cauſa dimidiatur. V. Probabilius licitum eſt revelare complicem, quando aliter peccatum exponi non poteſt: ſicut etiam perſonam, quæ eſt objectum proprii peccati. VI. Qui habet reſervata ſimul, & non reſervata, non poteſt ſine gravi cauſa ſacramentaliter abſolvi a ſolis reſervatis a ſuperiore, & pro aliis ad inferiorem remitti; ſed poteſt a ſuperiore tolli reſervatio, ut integra fiat Inferiori Confeſsio. VII. Urgente neceſsitate poteſt hic aperiendo reſervata ſimul, & non reſervata Inferiori abſolvi ab his directe, ab illis indirecte, & cum onere; Probabiliter etiam poteſt in hoc caſu aut ſola non reſervata Inferiori aperire, aut cum ſola contritione ad communionem accedere. VIII. Num poſſit pariter habens venialia, & mortalia a ſimplici Sacerdote abſolvi indirecte a mortalibus, ſi neceſsitas communionis urgeat, & deſit Confeſſor. IX. Etiamſi reſervata habeant annexam excommunicationem, adhuc poſſunt indirecte ab inferiori abſolvi, tum ſi urgeat neceſſitas communionis, tum ſi aliter diu pœnitens carere deberet remedio confeſſionis. X. Excommunicatio non tollit, quominus in hoc caſu valide conferatur Sacramentum Pœnitentiæ, ſupplente Eccleſia juriſdictionem.

ARTICULUS VIII. 85

De Confeſſione Moribundi.

I. Abſolvi poteſt moribundus, etiamſi non poſſit ſpeciem ullam peccati explicare; remanet tamen in illo onus iterum confitendi, ſi convaleſcat. II. Poteſt etiam ſub conditione abſolvi, ſi det ſigna doloris, etiamſi non poſtulet Abſolutionem. III. Idque verum videtur, etiamſi ſigna ſint dubia. IV. Prudenter in tali caſu præſumitur, quod ea ſigna ordinentur ad Confeſſionem. V. Num, & quoties poſſit iterari ſimilis Abſolutio ſub conditione, quando moribundus eſt ſenſibus deſtitutus? VI. Si abſolutio conferatur ex opinione probabili, quod ſigna illa ad Confeſſionem ordinentur, conferri poteſt abſolute; ſecus vero conferenda eſt ſub conditione ſaltem mente concepta, ſi de eo dubitetur.

ARTICULUS IX. 88

Quando, & quomodo repetenda ſit Confeſſio?

I. Confeſſio, ſive fuerit invalida ex parte Pœnitentis, ſive ex parte Confeſſarii, repetenda eſt. II. Num ſingula mortalia diſtincte recolenda ſint, quando repetitur confeſſio invalida? III. Quid ſi confeſſarius excommunicatione innodatus abſolverit? IV. Quid ſi abſolverit a reſervatis carens facultate abſolvendi ab illis? V. Si dubites prudenter, quod ille ſemidormiens aliquod mortale audierit, teneris illud repetere. VI. Si certum ſit, Confeſſarium plures Confeſſiones ſemidormiendo audiviſſe, & dubites, an ſic audiverit tuam, non teneris illam repetere, ſi non prudenter de hoc dubites. VII. Si ſcias, Parochum pluries ſine intentione debita Baptiſmum contuliſſe, quid tibi faciendum, ſi du-

dubites, an tali pacto fueris baptizatus?

QUÆSTIO VI. 89

De Satisfactione.

ARTICULUS I. 90

De Pœnitentia a Confeſſario injungenda.

I. Quibus de cauſis poſſit Confeſſarius aut nullam, aut levem pœnitentiam injungere? II. Num poſſit pœnitentia ſolum ſub conſilio injungi? III. Pœnitentia gravis pro venialibus impoſita ſub gravi ne, an ſub levi executioni mandanda eſt? IV. Injungi pro pœnitentia poſſunt etiam actus interni, ac opera præcepta, necnon opus pro defunctis, aut per alium ponendum. V. Num poſſit poſt abſolutionem Pœnitentia imponi?

ARTICULUS II. 93

De Pœnitentia a Pœnitente adimplenda.

I. Num poſſit pœnitens recuſare pœnitentiam, ut illam in Purgatorio luat? II. Quamdiu poſſit pœnitens impoſitam pœnitentiam differre? III. Poteritne pœnitentia executioni mandari, dum aliud præceptum impletur? IV. An etiam ſub mortali teneatur pœnitens exequi circumſtantias pœnitentiæ impoſitas? V. Num a ſubſtantia pœnitentiæ impoſitæ deobligetur pœnitens, quando eſt impotens ad circumſtantias? VI. Ad quid tenetur pœnitens, ſi pœnitentiæ obliviſcatur? VII. Num poſſit aliquando pœnitens per alium implere pœnitentiam impoſitam.

ARTICULUS III. 95

De Commutatione Pœnitentiæ.

I. Num liceat pœnitenti impoſitam pœnitentiam in graviorem commutare? II. Utrum deobligetur a pænitentia impoſita, qui plenariam indulgentiam lucratur? III. Num poſſit ſecundus confeſſarius non auditis peccatis pœnitentis commutare in lucrationem indulgentiæ plenariæ pænitentiam a primo confeſſario impoſitam? IV. Poterit aliquando ſolum ratione Epichejæ pænitens ſibimet pænitentiam commutare. V. Idem confeſſarius, qui pœnitentiam impoſuit, poteſt illam extra confeſſionem commutare. Alter vero confeſſarius non niſi intra Confeſſionem: Et probabiliter cum ſola confuſa notitia peccatorum, pro quibus ea fuit impoſita. VI. Non ſolum confeſſor æqualis, ſed etiam inferior commutare poteſt pænitentiam a ſuperiore impoſitam pro reſervatis. VII. Non poteſt tamen ſimplex Sacerdos commutare pænitentiam a confeſſario impoſitam pro mortalibus.

QUÆSTIO VII. 99

De Forma Sacramenti Pænitentiæ, quæ eſt Abſolutio.

ARTICULUS I. ibid.

Quænam ſit forma abſolutionis?

I. Invalida eſt abſolutio, niſi forma abſolutoria ore proferatur. II. Omnia Sacramenta voce humana conferri debent, circumſcripto Matrimonio, quod ſequitur naturam contractus. III. Quænam verba eſſentialiter ad abſolutionem ſpectent? IV. Forma abſolutoria non poteſt eſſe mutila; poteſt tamen eſſe æquivoca, & a circumſtantiis ad ſenſum debitum determinari. V. Nequit forma in hoc Sacramento deprecatorio modo conferri, ut in Extrema Unctione: valide tamen, ſed illicite conferretur abſolutio per hæc verba, Abſolvatur Servus Chriſti. VI. Quinam ſit germanus ſenſus formæ abſolutoriæ? VII. Num gratia conferatur poſt illa verba, Abſolvo te, an vero poſt illa alia, A peccatis tuis?

ARTICULUS II. 102

Quandonam conferri poſſit abſolutio ſub conditione, aut differri?

I. Valida eſt, ſed regulariter illicita abſolutio ſub conditione de præterito, aut de præſenti. II. At ſub conditione de futuro eſt invalida. III. Cur poſſit Matrimonium celebrari ſub conditione de futuro, quin ſuſpendatur effectus Sacramenti? Et cur ſolum Matrimonium, urgente gravi metu, ſimulari poſſit? IV. Quibus de cauſis poſſit aliquando, aut debeat abſolutio differri? V. Peccatori publico qualiter differenda ſit abſolutio? VI. Num debeat Confeſſarius accommodare ſe opinioni probabili pęnitentis; quamvis ipſe tali opinioni non adhæreat?

AR-

ARTICULUS III. 104

Expediuntur reliqua ad abſolutionem ſpectantia.

I. Num ſit valida abſolutio a peccatis, non præmiſſa abſolutione a cenſuris, quibus Penitens eſt innodatus. II. In quibus differat abſolutio a peccatis ab abſolutione a cenſuris? III. In quanam diſtantia poſſit penitens abſolvi; præſertim, ſi ante abſolutionem diſcedat? IV. Num poſſit abſolvi, qui a longe petit abſolutionem? V. Quid, ſi confeſſario innoteſcat, moribundum in aliqua domo clauſum abſolutionem poſtulare?

QUÆSTIO VIII. 105

De Miniſtro Sacramenti Pœnitentiæ.

ARTICULUS I. ibid.

De Jurisdictione ordinaria, ac delegata Confeſſarii.

I. In articulo mortis, deficiente Sacerdote, laudabiliter confeſſio fit Laico, non tamen Sacramentalis; & dubitatur, an iſte poſſit a Cenſuris tunc abſolvere. II. Juriſdictio eſſentialiter requiſita ad abſolvendum quid importat? III. Per poteſtatem Ordinis Sacerdotes non fiunt judices in hoc Sacramento, ſed ſolum eligi poſſunt in Judices. IV. Quibuſnam competit juriſdictio Ordinaria, quibus vero delegata? V. Regularis in una diæceſi approbatus num poſſit in alia diæceſi audire confeſſiones ſubditorum Epiſcopo, a quo fuit approbatus? VI. Juriſdictio in venialia num competat cuivis Sacerdoti? Et unde? VII. Univerſim illicita eſt, ſed non invalida Confeſſio venialium facta ſimplici Sacerdoti. Huic tamen venialia confiteri poſſunt Religioſi Societatis Jeſu ex declaratione P. Mutii Generalis; quod tamen P. Claudius diſſuadet. VIII. Quibuſnam competit eligere ſibi ſimplicem Sacerdotem in Confeſſarium? IX. Qui delegatam, aut ordinariam habet juriſdictionem, poteſtne illa uti extra propriam diœceſim? X. Peregrini Sacramenta Confeſſionis, & communionis recipiunt, ubi commorantur. Sed quid ſi incidant in reſervata? XI. Limitari poteſt juriſdictio ad perſonas, ad caſus, ad tempus, ad locum. XII. Juriſdictio delegata non expirat per mortem, aut excommunicationem delegantis. XIII. Num poſſit delegatus pro caſu occurrenti ſubdelegare? XIV. Non delegatur juriſdictio per ratihabitionem de futuro, aut de præſenti, nullo externo ſigno manifeſtata. XV. At probabiliter delegatur, ſi ratihabitio de præſenti manifeſtetur ſigno externo. XVI. Error communis eſt in cauſa, cur ab Eccleſia juriſdictio conferatur, etiamſi deſit titulus coloratus.

ARTICULUS II. 111

De Juriſdictione dubia, probabili, & in articulo mortis.

I. Cum juriſdictione negative dubia non licet abſolutionem impendere. II. Licitum tamen eſt illam impendere cum juriſdictione probabili, ſupplente Eccleſia juriſdictionem, ſi forte deſit. III. Habens juriſdictionem in mortalia pœnitentis, ſi negative dubitet, an aliquod mortale ſit reſervatum, licite ab illo abſolvit. IV. Juriſdictio, quæ datur cuivis Sacerdoti pro mortis articulo, datur etiam pro periculo mortis. Et quinam dicantur in tali periculo verſari? V. Probabiliter ſimplici Sacerdoti confertur juriſdictio, etiam præſente Parocho. VI. Abſolutio a peccatis reſervatis in mortis ſive articulo, ſive periculo confertur ſine onere; ſecus vero abſolutio a cenſuris reſervatis; ſi tamen pœnitens ſit denunciatus; & careat impedimento perpetuo adeundi Superiorem.

ARTICULUS III. 115

De Approbatione in Confeſſario requiſita.

I. Solum ad audiendam Confeſſionem Secularium requiritur aut Approbatio ab Epiſcopo, aut Parochiale Beneficium in Confeſſario. Poteſtque Parochus juriſdictionem erga ſuas oves delegare alteri Parocho, ac Sacerdotibus ab Epiſcopo proprio alibi approbatis. II. In quo differat Approbatio a Juriſdictione? III. Juriſdictio dari debet ab Epiſcopo, vel Parocho, cui eſt ſubditus pœnitens; Approbatio vero datur ab Epiſcopo Confeſſarii. IV. Epiſcopus poteſt aliquem ad examen non admittere, non tamen poteſt illum non approbare, ſi admiſerit, & ſit idoneus. V. Regulares ab Epiſcopo approbati, ut valide abſolvant, non indigent facultate proprii Prælati.

ARTICULUS IV. 117

De Prudentia, Probitate, & Scientia in Confeſſario requiſita.

I. Miniſter hujus Sacramenti debet in ſtatu gratiæ illud adminiſtrare, niſi urgens neceſſitas id non permittat. II. Prudentia pariter in eo requiritur propria Judicis, ac Medici Spiritualis; Ac ſcientia conſentanea. III. Quænam præcipue ſcienda ſunt a Confeſſario ad licite abſolvendum? IV. Quid, ſi dubitet, an præditus ſit ſcientia debita? V. Qui advertit, Confeſſarium eſſe inſufficientem ad ferendum judicium Sacramentale ſuper peccatis expoſitis, debet confeſſionem apud doctiorem repetere. VI. Debet Confeſſarius ſaltem ſcire dubitare, ita ut poſſit in rebus difficilioribus Auctores, vel doctos conſulere.

ARTICULUS V. 118

De Obligationibus Confeſſarii in ipſa Sacramenti adminiſtratione.

I. Quomodo Confeſſarius interrogare ſæpe debeat Pœnitentem? II. Quid faciat confeſſarius, ſi advertat, peccatum aliquod a penitente in confeſſione omitti ſive invincibiliter, ſive ex erubeſcentia? III. De quibus debeat Confeſſarius Pœnitentem inſtruere? IV. Quandonam teneatur ignorantiam Pœnitentis Confeſſarius amovere? V. Quid ſi Confeſſarius dubitet, an ſit profutura Pœnitenti notitia veritatis? VI.. Num poſſit aliquando Confeſſarius ad peccatum materiale penitentem obligare, puta, ad reddendum debitum conjugi putatæ? VII. Quandonam Confeſſarius monere debet penitentem, ut Sanctæ Inquiſitioni denunciet Confeſſarium, a quo ſollicitata fuit? VIII. Quænam excuſent a denunciatione facienda? IX. Num teneatur Confeſſarius aliquando onera penitentis ſubire? X. Quid faciat Confeſſarius, ſi erravit in abſolvendo ſive circa valorem Sacramenti, ſive circa damnum tertii, ſive circa materialem integritatem Confeſſionis? XI. Quandonam obligatur Confeſſarius audire Confeſſiones Pœnitentium?

QUÆSTIO IX. 124

De Caſibus reſervatis.

ARTICULUS I. ibid.

Quinam poſſint reſervare Caſus?

I. In quibuſnam reſideat poteſtas reſervandi caſus? Superiores regulares qualiter poſſint illos reſervare? II. Parochus etiam poteſt reſervare caſus; Sicut Epiſcopus relate ad Parochos. III. Reſervato peccato, cui eſt annexa cenſura, tam peccatum, quam cenſura immediate reſervantur; & ſimul deinde tollitur utrumque; Qui vero ratione ignorantiæ invincibilis cenſuræ, illam non incurrit, nec incurrit reſervationem peccati; idque etiam in caſibus Epiſcopalibus. IV. Reſervatio caſuum Epiſcopalium ſynodalium ceſſat, ſi non exprimantur in Tabella. V. Epiſcopo mortuo, vel amoto, ceſſat reſervatio caſuum Epiſcopalium, non vero ſynodalium. VI. Valida, & illicita eſt reſervatio caſuum facta ab Epiſcopo ſine rationabili cauſa. Sed num etiam relate ad Parochos? VII. Non poteſt Prælatus Regularis ſine conſenſu Capituli aliquid graviter prohibere ſub pena excommunicationis ſibi reſervatæ.

ARTICULUS II. 126

Quænam peccata cadant ſub reſervationem?

I. Non conſtat inter Doctores, num poſſint reſervari venialia, ac mortalia alias remiſſa. Peccata vero pure interna non ſolent reſervari. II. Quando caſus reſervatur, peccatum externum debet eſſe conſummatum, & de ſe grave; Unde percuſſio Clerici ſi ſit ſimpliciter levis, quamvis cum culpa gravi, non eſt reſervata; Eſt ſolum reſervata Epiſcopo percuſſio, quæ ſit levis comparata cum enormi. III. Caſus reſervatus, effectu ſecuto, non incurritur ab eo, qui confitetur, antequam effectus ſequatur. IV. In dubio, an peccatum fuerit mortale, ſeu an includatur in lege reſervante, reſervatio non incurritur; Quod ſi in tali dubio quis ſit abſolutus, non debet iterum a Superiore abſolvi, ſi deinde deprehendat caſum eſſe reſervatum. V. Quid ſi idem peccatum cum cenſura a diverſis ſuperioribus reſerve-

vetur? vi. Epiſcopis peccata nonnulla reſervantur jure communi; Alia ex conſuetudine; Alia vero per ſtatuta Epiſcopalia. vii. Quid requiritur, ut caſus Papalis dicatur occultus, & idcirco Epiſcopo reſervatus? Et quid de occultis Bullæ Cœnæ? viii. Quinam dicantur perpetuo impediti adire Pontificem, ut eatenus poſſint a Caſibus Papalibus per Epiſcopum abſolvi ſine onere? ix. Num ſicut impeditus adire Pontificem poteſt abſolvi ab Epiſcopo; ita impeditus adire Epiſcopum poſſit ab Inferiore abſolvi? x. Probabiliter impeditis adire Pontificem non imponitur ab Epiſcopo onus adeundi illum ceſſante impedimento temporali, niſi caſus ſit reſervatus cum cenſura: Quid ſi ab inferiore detur abſolutio? In articulo mortis onus hoc imponitur ſolum, ſi excommunicatus ſit denunciatus.

ARTICULUS III. 131

De iis, qui ſubjacent reſervationi.

i. Impuberes probabiliter reſervationi, & excommunicationi non ſubjacent, niſi exprimantur. ii. Probabiliter etiam ignorantes reſervationem pœnalem illam non incurrunt. iii. Ignorantia reſervationis eſt ſolum in cauſa, cur reſervatio non incurratur; ſicut dicitur de ignorantia excommunicationis, aut ſi de reſervatione dubitetur. iv. Num peregrini abſolvi poſſint a reſervatis ſuæ patriæ, ſi non ſint ſimul reſervata in diœceſi, in qua verſantur? v. Num peccata reſervata in diœceſi abſolvi poſſint a quolibet confeſſario, ſi fuerint commiſſa in Monaſterio exempto?

ARTICULUS IV. 135

Quinam poſſint abſolvere a reſervatis, & quomodo?

i. Num juriſdictio ordinaria in reſervata competat Pœnitentiario Cathedralis, aut Parocho? ii. Quinam poſſint eligere ſibi Confeſſarium, per quem a reſervatis abſolvantur? iii. Nequit Superior Sacramentaliter abſolvere a ſolis reſervatis. iv. Qui confitetur Superiori, & obliviſcitur alicujus reſervati, poteſt deinde ab hoc abſolvi a quocumque Confeſſario. v. Si quis Jubilæi tempore invalide confitetur, poteritne deinde pariter abſolvi a reſervatis? vi. Quandonam tenetur Superior facultatem concedere ſubdito, ut a reſervatis abſolvatur? vii. Quandonam poſſit Regularis, petita, & non obtenta facultate a reſervatis abſolvi? viii. Num poſſit directe a reſervatis abſolvi pęnitens, ſi injuſte facultas a Superiore denegetur? ix. Quomodo Confeſſarius hanc facultatem petere debeat, ut poſſit ea pro ſe ipſo uti? x. Si petatur facultas abſolvendi Titium a reſervatis pro hac vice, poteritne hic abſolvi a reſervatis commiſſis poſt licentiam obtentam?

QUÆSTIO X. 139

De Sigillo Confeſſionis.

ARTICULUS I. 140

De Obligatione Sigilli Sacramentalis.

i. Ex omni, & ſola confeſſione Sacramentali oritur obligatio hujus ſigilli. ii. Si quis ad Confeſſarium accedit, ſed non animo confitendi Sacramentaliter, non inducitur iſthæc obligatio; Sicut neque quando error eſt juris, non facti. iii. Etiam confeſſio, quæ per accidens non ordinatur ad abſolutionem, trahit obligationem ſigilli. iv. Sigilli violator tria peccata committit, contra juſtitiam, contra fidelitatem, & contra reverentiam Sacramento debitam, ratione cujus non datur in eo materiæ parvitas. v. Orbe univerſo periclitante ſigillum frangi non poteſt. vi. Quænam ſint pęnæ impoſitæ adverſus violatorem Sigilli?

ARTICULUS II. 142

De Materia Sigilli Sacramentalis.

i. Sub Sigillum cadunt quæcumque in confeſſione audiuntur, ita ut odioſam redderent confeſſionem, ſi revelarentur. ii. Num etiam virtutes pęnitentis, aut revelationes, & alia hujuſmodi ſub ſigillum cadant? iii. Etiam peccata complicis, & quæ ſunt objectum proprii peccati, cadunt ſub ſigillum; Probabiliter tamen hæc de conſenſu pęnitentis aliquando revelari poſſunt. iv. Cadit pariter ſub ſigillum id, de quo dubitas, an in confeſſione audieris; & quod pęnitens confitetur, putando eſſe peccatum. v. Num cadant ſub ſigillum defectus pęnitentis, qui videntur potius, quam audiuntur in confeſſione? vi. Quo-

Quomodo ſe gerat Confeſſarius, ſi interrogetur, an abſolverit publicam aliquam meretricem? & an poſſit dare illi ſchedulam Confeſſionis? VII. Quandonam ſigillum violat, qui de auditis in confeſſione loquitur nullam perſonam nominando?

ARTICULUS III. 144

Quoſnam obliget Sigillum?

I. Omnes, ad quos quomodocumque pervenit notitia confeſſionis Sacramentalis, hoc ſigillo ligantur. II. Num etiam ille, cui confeſſarius de licentia Penitentis peccatum revelavit? III. Num pariter is, qui chartam reperit, in qua eſt ſcripta confeſſio? IV. An teneatur Superior ad ſigillum, quando ab eo petitur extra confeſſionem facultas, ut poſſit quis a reſervatis abſolvi? V. Quid de Conſiliario, a quo petitur conſilium in ordine ad confeſſionem?

ARTICULUS IV. 145

An poſſit aliquando Confeſſarius uti notitia habita in Confeſſione?

I. Uſum talis notitiæ in ordine ad externam gubernationem olim vetuit Clem. VIII.; & prius Noſtris vetuerat P. Claudius; ac demum Innoc. XI. theſim hac de re loquentem damnavit. II. Quinam uſus notitiæ ex confeſſione acquiſitæ ſit licitus? III. Illicitus eſt univerſim uſus ille, qui reddit confeſſionem odioſam, atque adeo eſt cum gravamine penitentis. IV. Quid ſi mors immineat Confeſſario, niſi tali notitia utatur cum aliquali ſuſpicione, quod ex confeſſione ea ſit acquiſita? V. Explicatur triplex genus actionum, quas poteſt Confeſſarius exercere vi notitiæ habitæ in confeſſione cum gravamine penitentis. VI. Illicitæ ſunt actiones, quæ inferunt penitenti gravamen quodcumque; eſto multo majus levamen ex iis habeat. VII. Confeſſarius vocatus ad confeſſionem audiendam ab eo, a quo in præterita confeſſione ſcandalum paſſus eſt, num poſſit renuere? VIII. Num poſſit Confeſſarius loqui cum penitente aliquando de auditis in confeſſione ad corrigendum aliquem errorem in ea commiſſum, petita, & non obtenta ab illo facultate loquendi?

QUÆSTIO XI. 149

De Indulgentiis.

ARTICULUS I. ibid.

Quid, & quotuplex ſit Indulgentia?

I. Quomodo theſaurus Eccleſiæ per Indulgentias diſtribuatur. II. De Indulgentia Totali, & Partiali; necnon de Perſonali, Locali, & Reali. III. Ad Localem Indulgentiam lucrandam quid requiritur? IV. Num poſſimus eadem die pro defunctis pluries plenariam Indulgentiam lucrari? V. Num diruta Eccleſia ceſſet Indulgentia eidem annexa? VI. Num requiratur phyſicus in Eccleſiam ingreſſus ad localem Indulgentiam lucrandam?

ARTICULUS II. 151

De Effectibus Indulgentiæ.

I. Num per Indulgentiam culpa venialis aliquando remittatur? II. An qui lucratur Indulgentias, poſſit per illas eximi tum ab injunctis penitentiis, tum etiam ab aliis penis in Purgatorio luendis? III. Quid ſi in Bulla exprimatur, Indulgentias concedi pro penis injunctis? IV. Citra Pontificis conceſſionem non poſſunt Indulgentiæ nobis conceſſæ pro defunctis applicari. V. Quid requiritur, ut Indulgentiæ defunctis proſint? VI. Etiam peccator poteſt Indulgentiam pro defunctis lucrari. VII. Num Indulgentiæ defunctis applicatæ proſint illis infallibiliter?

ARTICULUS III. 153

Quiſnam poſſit Indulgentias concedere?

I. Datur diſcrimen inter Indulgentias, quas Pontifex largitur vivis, & eas, quas concedit pro defunctis. II. Poteſtas clavium latius patet, quam poteſtas Juriſdictionis. III. Nequeunt Epiſcopi citra Pontificis conceſſionem Indulgentias elargiri. IV. Poſſunt vivis, utpote ſubditis, poteſtate ordinaria nonnullas Indulgentias concedere, non tamen applicabiles pro defunctis. V. Nequeunt Abbates, aut Parochi Indulgentias ullatenus concedere, niſi ex ſpeciali conceſſione.

ARTICULUS IV. 154

Quænam cauſa requiratur ad legitimam Indulgentiarum conceſſionem?

I. Nequit ſine juſta cauſa Pontifex Indulgentias elargiri. II. Quænam reputetur cauſa juſta, & ſufficiens ad eas elargiendas? III. Cauſa hujus juſta non eſt a ſubditis penſitanda, ſed a concedente indulgentias. IV. Opus injunctum quam proportionem habere debeat cum fine intento? V. Concedi poteſt Indulgentia, quin ullum opus præſcribatur ad eam lucrandam. VI. Qui tepide opus injunctum peragunt, non plenarie indulgentiam lucrantur.

ARTICULUS V. 155

De diſpoſitione ad Indulgentiam lucrandam requiſita.

I. Plura requiruntur in eo, qui Indulgentiam eſt lucraturus. II. Ultimum ex operibus injunctis debet poni in ſtatu gratiæ, etiamſi alia poſita fuerint in ſtatu peccati mortalis. III. Si quis pro alio indulgentiam lucretur, debet eſſe in ſtatu gratiæ, non is, qui ponit opera injuncta, ſed is, cui indulgentia applicatur. IV. Probabiliter non requiritur confeſſio Sacramentalis, ſed ſufficit contritio perfecta ad Indulgentiam lucrandam. V. Si indulgentia conferatur contritis, & confeſſis, ſufficit contritio imperfecta, ſeu attritio ad illam lucrandam.

FINIS.

INDEX
RERUM NOTABILIUM,

Quæ in hoc Morali Opuſculo de Pœnitentia continentur.

Primus numerus Quæſtionem; Alter Articulum; Tertius numerum marginalem denotat.

A

Abſolvere num poſſit Neo-Presbyter ſtatim accepta poteſtate dumtaxat conſecrandi. 1.2.3

Abſolvere quinam poſſit a reſervatis. V. Reſervata remittere.

Abſolutio non conſtituit adæquate Sacramentum Pœnitentiæ. 1.1.3. *Nequit a Muto nutibus ſine verbis conferri.* 1.2.5

Abſolutio a Cenſuris in multis differt ab abſolutione a peccatis. 7.3.2. *Hæc in quanam diſtantia a pœnitente poſſit conferri?* 7.3.4.

Abſolutio a peccatis, non præmiſſa cenſurarum abſolutione, quid operetur in pœnitente? 7.3.1

Abſolutio ſub conditione de præterito, aut de præſenti ſecundum ſe eſt valida, ſed illicita. 7.2.1. *Quandonam liceat ſub conditione de præſenti? Ibid. Sub conditione tamen de futuro eſt invalida.* 7.2.2. *Quare non eſt pariter invalidum Sacramentum Matrimonii ſub tali conditione?* 7.2.3

Abſolutio quandonam poteſt, aut debet differri? 7.2.4. *Quamdiu differri debeat publico peccatori?* 7.2.5. *Quid ſi detur opinionum varietas, ſive ex parte Confeſſarii, ſive ex parte pœnitentis?* 7.2.6

Abſolutionis forma. V. Forma abſolutionis.

Actuum interruptio moralis, quæ peccata multiplicat, quomodo habeatur? 5.5.9

Actus interni pravi diu repetiti quomodo explicandi ſunt in Confeſſione? 5.6.2

Actus externi pravi per denominationem ab internis in Confeſſione ex praxi Eccleſiæ explicandi. 5.6.5

Actus, quo quis plura præcepta transgreditur, quandonam continet plures ſpecie malitias in confeſſione explicandas? 5.2.9.

Amor Dei perfectiſſimus ad Sacramentum pœnitentiæ conſtituendum non ſufficit, niſi dolorem formalem de peccatis includat. 3.3.1

Amor Dei virtualis incluſus in contritione num ſatis ſit ad juſtificandum impium extra Sacramentum. 3.1.2. *Et num ſit ſatis ad hanc juſtificationem amor Dei formalis includens virtualiter contritionem?* 4.1.4

Approbatio ad audiendas confeſſiones poteſt Sacerdoti conferri a Vicario Epiſcopi, qui non ſit Sacerdos. 8.1.4. *A quonam Epiſcopo ea concedi poſſit?* 8.1.5

Approbatio facta ab Epiſcopo relate ad Confeſſiones ſæcularium pertinet ad validitatem Sacramenti. 8.3.1. *Poſſunt tamen familiares, & continui commenſales Monaſteriorum ab eorundem Monaſteriorum Prælatis, & Confeſſariis abſolvi, ibid. Parochi, & omnes alii Beneficium curatum habentes non indigent hac approbatione; Indigent tamen illa Prælati Regulares. ibid. Sicut etiam Parochus, qui beneficium Parochiale dimiſit. ibid. Approbatio in quonam diſcrimınetur a jurisdictione?* 8.3.2. *Fieri debet approbatio ab Epiſcopo, cui Sacerdos ſaltem ratione loci eſt ſubditus; juriſdictio vero datur ab Epiſcopo, vel Parocho, cui eſt ſubditus pœnitens.* 8.3.3. *Regulares approbari debent ab Epiſcopo, in cujus diœceſi verſantur. ibid. Approbatio injuſte denegata non habetur pro conceſſa.* 9.4.8. *Revocatio autem approbationis abſolute, & illimitate conceſſæ, ſi fiat ſine rationabili cauſa ad confeſſionem pertinente, num ſit invalida?* ibid.

Attritio in quo differat a contritione? 3.1.1

Attritionis ſupernaturalis motiva quænam ſint? 3.2.1. *Num ea moveri poſſit ex metu pœnarum temporalium a Deo vindice infligendarum?* 3.2.2. *Attritio putata ſupernatura-*

turalis ad Sacramentum Pœnitentiæ ſuſcipiendum non ſufficit. 3. 2. 3. *Quomodo ſit actus honeſtus attritio concepta ex metu gehennæ?* 3. 2. 4. *Attritio ex motivo pœnarum num ſit dolor de peccato ſuper omnia?* 3.2.6. *An ſaltem ſit deteſtatio peccati ſuper omnia attritio concepta ex motivo turpitudinis peccati?* ibid.

Attritionem ſupernaturalem cum Sacramento Pœnitentiæ juſtificare num ſit moraliter certum, an dumtaxat probabile? 3. 2. 7. *Num attritio licite adhibeatur in Sacramento, omiſſa contritione tutiore?* 3. 2. 8. *Num etiam in articulo mortis ſufficiat attritio ad Sacramentum ſuſcipiendum?* ibid. *Num pariter quando ex juſta cauſa peccatum aliquod reticetur?* 5. 7. 4. *Debetnè attritio aliqualem Dei amorem formalem includere?* ibid. *Attritio in quonam ſenſu evadit in Sacramento Contritio?* 3. 2. 10.

B

Baptiſmi Sacramentum cur omnem pœnæ reatum deleat? 1. 2. 4. *In multis differt a Sacramento Pœnitentiæ.* 1. 2. 7.

Baptiſmine, an Pœnitentiæ Sacramento deleri poteſt peccatum fictionis in inſtanti Baptiſmi commiſſum? 2. 1. 3.

Baptizatus ſi dubitet, an ſit valide baptizatus, eo quod Parochus, a quo ſuſcepit Baptiſmum, aliquando in ebrietate, & ſine intentione debita baptizarit, quid teneatur facere? 5. 9. 6

Beneficiarius curatus non poteſt eatenus ſibi Sacerdotem non approbatum eligere ſibi in Confeſſarium. 8. 1. 8

Blaſphemiæ contra Deum, contra B. Virginem, & contra Sanctos num ſpecie differant? 5. 4. 5.

Bonum majus quomodo poſſit honeſte ad bonum minus ordinari? 3. 2. 4

Bullæ Cœnæ caſus occulti num poſſint ab Epiſcopo abſolvi? 9. 2. 7

C

Cenſurarum abſolutione non præmiſſa ad abſolutionem a peccatis, num pœnitens remaneat abſolutus? 7 3. 1

Character imprimitur, ſed originale non deletur per baptiſmum ficte ſuſceptum. 2. 1. 3

Circumſtantiæ mutantes peccati ſpeciem in confeſſione aperiendæ. 5. 2. 1. *Num poſſint explicari per modum novi peccati?* 5. 2. 5. *Quid de circumſtantiis aggravantibus?* 5. 2. 6. *Si de iſtis Confeſſarius interroget, tenetur pœnitens reſpondere.* 5. 2. 7

Circumſtantia, Quis, denotat pœnitentis qualitates, quæ explicandæ ſunt, ſi peccatum ad novam ſpeciem transferant. 5. 3. 1. *Conjugatus peccans cum conjugata utriuſque conjugium debet explicare.* 5. 2. 9. *Sacerdos religioſus ſatiſne explicat peccatum contra caſtitatem, dicendo, quod ſit in ſacris, aut quod habeat votum caſtitatis?* 5. 3. 2. *Quid ſi perſona, cum qua peccat, habeat pariter votum caſtitatis?* 5. 3. 3. *Num circumſtantia ſponſi, vel ſponſæ explicanda ſit?* 5. 3. 5. *Quid de gradibus in Inceſtu?* ibid.

Circumſtantia, Quid, denotat peccati materiam; dubium tamen eſt, an ſit explicanda perſonæ qualitas, de qua quis moroſe delectatur? 5. 4. 2. *In deſiderio pravo procul dubio ea explicanda eſt.* ibid. *Quid dicendum de locutione turpi, aut de jactantia? Quid de conſilio pravo?* 4. 4. 4. *Quid de blaſphemiis, de Votis, Juramentis, Odio proximi, de Jejuniis, de Sodomia, de beſtialitate, & ſimilibus?* ibid.

Circumſtantia, Ubi, quandonam mutat ſpeciem peccati? 5. 5. 1. *Quandonam furtum eſt ſacrilegum, ſi res non ſacra de loco ſacro tollatur?* 5. 5. 2. *Quænam ſanguinis, aut ſeminis effuſio in Eccleſia ſit ſacrilega?* 5. 5. 3. *Quid de tactibus, aſpectibus, aut verbis impudicis in Eccleſia?* ibid.

Circumſtantia, Quibus auxiliis, denotat media ad peccandum adhibita. 5. 5. 5. *Num debeat explicari ſpecies peccati, ad quod proximus pravo exemplo inducitur?* ibid. *Num ſi quis jejunium fregerit per carnium comeſtionem?* ibid.

Circumſtantia, Cur, exprimit motivum finale. 5. 5. 6. *Quid ſi tactus impudici poſt primam copulam non ordinentur ad ſecundam?* 5. 5. 7.

Circumſtantia, Quomodo, ſignificat modum peccandi, qui poteſt ſpeciem diverſam in peccatum refundere. 5. 5. 8. *Interruptio moralis actuum eſt explicanda.* ibid. *Quomodo actus interrumpantur?* 5. 5. 9. *Conſuetudo peccandi num debeat explicari?* 5. 5. 11. *Non differunt ſpecie peccata ſcienter commiſſa a commiſſis ex ignorantia culpabili; eſto hæc non trahant pœnas illis annexas.* 5. 5. 12. *Qui cum contemptu gravi Superioris non obedit, debet id explicare.* 5. 5. 13.

Circumſtantia, Quando, denotat peccati tempus. Quid ſi quis peccet die feſto ſtatim

poſt communionem? 5. 5. 14. *Quid ſi quis pluries carnes comedat diebus vetitis? ibid.*
Clerici percuſſio, ſi ſit levis non ſimpliciter, ſed comparata cum enormi, reſervatur Epiſcopo; ſin dubitetur, an ſit gravis, probabilius eſt reſervata Papæ. 9.2.4. *Quandonam cenſetur eſſe levis?* ibid.
Complex peccati num ſit in confeſſione manifeſtandus, ne mutiletur confeſſio? 5.6.5
Confeſſarii ſcientia, prudentia, ac probitas qualis eſſe debeat? 8.4.1
Confeſſarius debet prudentibus interrogationibus pœnitentem adjuvare. 8. 5. 1. *Illumque inſtruere.* 8. 5. 3. *Quandonam debet illum in ſua ignorantia invincibili relinquere?* 8.5.4. *Quid ſi Berta accuſet ſe, quod conjugi putato debitum negarit, & interroget, num ad id teneatur?* 8. 5. 6. *Quandonam tenetur monere pœnitentem, ut alium confeſſarium ſolicitantem denunciet?* 8. 5. 7. *Quandonam tenetur onera pœnitentis ſubire, ſive denunciandi, ſive reſtituendi, ſive proximum corrigendi?* 8.5.9.
Confeſſarius, data varietate opinionum probabilium, quam illarum tenetur ſequi? 7.2.6
Confeſſarius quinam, quando, & quomodo poſſit pœnitentiam commutare? 6.3.6
Confeſſarius quandonam tenetur confeſſiones audire? 8. 5. 11
Confeſſarius, qui erravit aut circa valorem Sacramenti, aut circa reſtitutionem a pœnitente faciendam, aut non interrogando ſpeciem, aut numerum peccatorum, quomodo debeat errores corrigere? 8. 5. 10
Confeſſio valida, & informis, dummodo non ſit ſacrilega; ſicut etiam communio informis, & non ſacrilega, probabiliter ſufficiunt ad ſatisfaciendum præcepto Eccleſiæ de confeſſione annua, & communione Paſchali. 3.3.12
Confeſſio venialium in genere, non explicando ullam ſpeciem illorum, num liceat? 2. 6. 3.
Confeſſio, ac contritio num prærequirantur ad indulgentiam lucrandam, ſi ea concedatur contritis, & confeſſis? 8. 5. 4.
Confeſſio quando ſit repetenda. V. Repetere confeſſionem.
Confeſſio quandonam poſſit dimidiari? V. Dimidiare Confeſſionem.
Confeſſio præcepta quænam ſit? 4. 3. 1. *Num poſſit fieri per ſcripturam extra neceſſitatem?* 4 3. 2. *Quænam ſint ejus conditiones?* 4. 3. 3. *Num ſit mortale in confeſſione mentiri?* 4. 3 4.
Confeſſio Sacramentalis nequit a Superiore dimidiari, ita ut ſolum abſolvat a reſervatis. 3. 3. 9
Confeſſio quonam pacto dicatur neceſſitate medii neceſſaria? 4. 1. 2. *Eſt pariter neceſſaria neceſſitate præcepti divini.* 4. 2. 1. *Quos, & pro quando obliget hoc præceptum?* 4. 2. 2. *Eccleſiaſticum præceptum de confeſſione annua reſpicit circumſtantiam temporis.* 4. 3. 1. *Hoc præcepto non obligantur, qui carent lethali culpa.* 4 2. 2. *Num ſaltem hic teneatur ſiſtere ſe coram Parocho?* 4. 2. 3. *Abſolutus indirecte a reſervatis tenetur eo anno iterum confiteri habenti poteſtatem in reſervata, ut ab his directe abſolvatur. ibid. Annus in hoc caſu quomodo ſit computandus?* 4. 2. 4. *Qui huic præcepto non ſatisfecit hoc anno, tenetur ſtatim anno inſequenti confiteri.* 4. 2. 5. *Num teneatur prævenire, qui prævidet defuturam copiam Confeſſarii?* 4 2. 6. *Quinam obligentur præcepto Eccleſiaſtico Confeſſionis?* 4. 2. 7. *Sub quibus pœnis? Et quinam his pœnis eximuntur, quamvis præceptum violent?* 4. 2. 9. *Num teneatur per interpretem, aut per ſcripturam confiteri, qui non poteſt aliter?* 4. 2. 10.
Confeſſionem generalem inſtituens num teneatur omnia peccata rite abſoluta exponere? 2 5. 7. *Num teneatur diſtinguere peccata nondum confeſſa ab aliis præteritis?* 2. 5. 8
Confeſſionis integritas. V. Integritas.
Conſiliarius, a quo conſilium petitur in ordine ad confeſſionem, num teneatur ad ſigillum? 10. 3. 5
Conſilium pravum num ſpeciem deſumat a ſuo objecto? 5. 4. 4
Conſuetudo peccandi num, & quando debeat in confeſſione explicari? 5. 5. 11
Conſuetudo quandonam eſt obligatoria? 2. 2.6
Contemptus Superioris quando eſt explicandus? 5. 5. 13.
Contritio in quo differat ab Attritione? 3. 1. 1. *Num debeat Dei amorem includere, ut poſſit extra Sacramentum juſtificare?* 3. 1. 2. *Num poſſit ex alio divino attributo a Bonitate diſtincto concipi, ut ſit apta ad juſtificandum?* 3. 1. 3. *Num ſufficiat contritio virtualiter dumtaxat incluſa in Dei amore ſuper omnia?* 3. 1. 4. *Num ea ſit ſtatim poſt peccatum ponenda?* 3. 1. 6. *Quandonam peccator ad contritionem obligatur?* 3. 1. 7. *Num teneatur ante finem anni conteri, ſi nequeat eo anno confiteri?* 3. 1. 8.

D

D*Electatio moroſa diverſimode in objectum fertur, ac deſiderium.* 5. 4. 2. *Num in de-*

delectatione moroſa explicanda ſit qualitas perſonæ circa quam. ibid. Quid de deſideriis ſub conditione tollente omnino diſſonantiam? ibid.

Delegata juriſdictio non habetur per ratihabitionem de futuro, ſeu per voluntatem præſumptam Superioris nullo externo ſigno manifeſtatam. 8. 1. 14. *Sufficit tamen ad illam delegandam ratihabitio de præſenti, ſigno aliquo vel evidenti, vel ſaltem probabili manifeſtata. ibid.*

Delegatam habens juriſdictionem (ſive etiam ordinariam) ad confeſſiones audiendas, num poſſit ea cum iiſdem ſubditis uti ubilibet? 8. 1. 9. *Delegata hæc jurisdictio num expiret, mortuo, aut amoto delegante?* 8. 1. 12

Delegatus num poſſit univerſim juriſdictionem ſubdelegare pro caſu occurrenti? 8. 1. 13

Denunciari quandonam debet a pœnitente Confeſſarius ſolicitans? 8. 5. 7.

Deteſtatio culpæ propter metum pœnæ quomodo ſit honeſta, ſi per talem actum magis odio habetur pœna, quam culpa? 3. 2. 5

Dimidiare confeſſionem licite poteſt pœnitens variis de cauſis. 5. 7. 1. *Mala, quæ timentur, debent eſſe confeſſioni extrinſeca, ut ab integritate materiali excuſent. ibid. Num debeant ſtatim in alia Confeſſione exponi peccata juſtis de cauſis omiſſa?* 5. 7. 4. *Num ſufficiat attritio de peccato, quod ex cauſa in confeſſione omittitur. ibid. Num ſit ſufficiens cauſa dimidiandi confeſſionem, ne complex reveletur, aut perſona, quæ eſt objectum proprii peccati?* 5. 7. 5. *Quænam univerſim eſt cauſa ſufficiens dimidiandi confeſſionem?* 5. 7. 7. *Qui habet reſervata, nec poteſt Superiorem adire, urgente neceſſitate communicandi, tripliciter poteſt ſe gerere.* 5. 7. 8. *Etiamſi reſervato ſit annexa excommunicatio.* 5. 7. 9

Dolor de peccatis ad juſtificationem requiſitus num debeat eſſe de ſingulis ſeorſim. 3. 1. 5. *Num ſatis ſit, quod ſit ex motivo formali univerſali limitate attacto relate ad aliqua tantum objecta materialia? ibid.*

Dolor formalis requiritur in ſacramento etiam in confeſſione venialium, quin ſufficiat non complacentia de illis. 3. 3. 2. *Num requiratur dolor de omnibus venialibus, quæ clavibus ſubjiciuntur?* 3. 3. 3. *Dolor in Sacramento num debeat confeſſionem, aut abſolutionem antecedere?* 3. 3. 4. *Num dolor elici debeat ex intentione ſuſcipiendi Sacramentum, ut illud conſtituat?* 3. 3. 5. *Quanto tempore dolor poſſit confeſſionem antecedere?* 3. 3. 6. *Dolor venialium quomodo revocetur?* 3. 3. 7. *Num in nova confeſſione novus dolor requiratur?* 3. 3. 8

Dubitans, an aliquid in Confeſſione audierit, ad ſigillum tenetur. 10. 2. 4

Dubitans negative, num peccatum aliquod ſit reſervatum, eo ipſo probabilius poteſt illud abſolvere, aut ab illo abſolvi, perinde ac ſi non eſſet reſervatum. 8. 2. 3. *Et ſi deinde deprehendatur vere fuiſſe reſervatum, non indiget nova abſolutione. ibid.*

E

Eccleſia per quam ſanguinis, aut ſeminis effuſionem polluitur? 5. 5. 3

Eccleſia num puniat ſuis pœnis delictum internum, quod in exteriorem actum redundat? 4. 2. 9.

Epiſcopi poſſunt abſolvere a caſibus Papalibus, tam ſi ſint occulti, quam in caſu legitimi impedimenti adeundi Romam, cum onere tamen, ſi impedimentum ſit temporale. 9. 2. 6. *Quodnam crimen dicitur occultum?* 9. 2. 7. *Num poſſint Epiſcopi abſolvere a delicto Papali, ſi in ſua diœceſi eſt occultum, alibi vero eſt publicum? ibid. Num poſſit Epiſcopus abſolvere ab occultis Bullæ cœnæ? ibid. Quinam dicantur laborare impedimento perpetuo adeundi Pontificem, ut a Papalibus ſine onere abſolvantur?* 9. 2. 8. *Num poſſit quilibet Confeſſarius abſolvere a Papalibus, ſi pœnitens ſit etiam impeditus adire Epiſcopum.* 9. 2. 9

Epiſcopus num poſſit Indulgentias concedere? 11. 3. 3.

Epiſcopus poteſt ad examen Sacerdotem non admittere, eo tamen admiſſo, ſi judicatur idoneus, non poteſt illi approbationem denegare. 8. 3. 4

Epiſcopus ſolum ſubditum ſuum approbare poteſt in aliena diœceſi ad audiendas ſuas, & ſuarum ovium confeſſiones. 8. 1. 8

Error communis num conferat juriſdictionem, etiam ſine titulo colorato? 8. 1. 16

Errores a Confeſſario commiſſi quomodo ſint corrigendi? 8. 5. 10. *Quid ſi pœnitens neget illi facultatem loquendi de auditis in confeſſione? ibid.*

Excommunicatio annexa peccato reſervato non impedit, quominus in caſu neceſſitatis poſſit pœnitens ab eo indirecte abſolvi ab Inferiore. 5. 7. 9. *Excommunicatio ignorata non invalidat Sacramentum Pœnitentiæ, nec illud invalidat in caſu neceſſitatis. ibid.*

Excommunicatio non incurritur univerſim, ſi ignoretur; ſicut nec ſi ad illam non advertatur. 9. 3. 2. *Num idem dicendum ſit de reſervatione? ibid.*

Ex-

Excommunicati obligantur præcepto annuæ confeſſionis. 4.2.7

Excommunicatus vitandus ſicut privatur juriſdictione ordinaria, quam forte haberet; ita nequit juriſdictionem delegare, aut ad audiendas confeſſiones Sacerdotes approbare. 8.1.4

F

FIdei, & ſpei actus num requirantur in ſingulis confeſſionibus? 3.4.11. *Quorum myſteriorum fides prærequiratur ad Sacramentum Pœnitentiæ?* 3.4.12. *Myſteria Trinitatis, & Incarnationis non ſatis eſt ſemel in vita crediſſe; nec ſatis ita credidiſſe, ut eorum detur oblivio.* ibid.

Forma abſolutoria debet humanis vocibus proferri. 7.1.1. *Eſto poſſit matrimonium ſine vocibus licite contrahi.* 7.1.2. *Quænam ſint verba eſſentialia hujus formæ?* 7.1.3. *Poteſt hæc forma eſſe æquivoca, & ex circumſtantiis determinari; at nequit eſſe mutila.* 7.1.4 *Invalida eſt abſolutio, ſi ejus forma ſit deprecatoria, inſtar formæ Extremæ Unctionis.* 7.1.5. *Quinam ſit ſenſus formæ abſolutoriæ?* 7.1.6. *Quandonam confertur vi formæ gratia Sacramentalis?* 7.1.7

Furtum num ſit ſacrilegum, ſi res non ſacra de loco ſacro tollatur? 5.5.2

G

GRatia ſacramentalis quandonam confertur in Sacramento Pœnitentiæ? Num poſt illa verba, Te Abſolvo? Et quando Calix conſecratur? Num poſt illa verba, Hic eſt calix ſanguinis mei? 7.1.7

H

HÆretici præcepto Eccleſiaſtico annuæ confeſſionis obligantur. 4.2.7

Horas qui nequit ſuo tempore recitare, num teneatur prævenire? 4.2.6

I

JActantiæ peccatum quomodo aperiendum in confeſſione? 5.4.4

Jejunium non frangit, qui paulo poſt finem cœnæ pergit comedere, etiamſi prius decreverit ceſſare a comedendo. 5.6.8. *Num pluries peccet, qui eo die pluries carnes comedit.* 5.5.14

Ignorantia reſervationis num ab illa excuſet? 9.3.2. *Si ignoretur cenſura, univerſim illa non incurritur, ſicut nec ſi ad illam non advertatur.* 9.3.2

Impeditus adire Superiorem, ut abſolvatur a reſervatis, non tenetur per literas, aut per Confeſſarium petere facultatem, ut abſolvatur. 8.2.4. *Quodnam dicitur impedimentum hoc eſſe perpetuum?* 9.2.8. *An ſicut poteſt Epiſcopus abſolvere impeditum adire Pontificem, ita quilibet Confeſſarius poſſit abſolvere impeditum adire Epiſcopum?* 9.2.9. *Impedimento temporali laborans abſolvitur ſine onere in articulo mortis, ſi peccato reſervato non ſit annexa cenſura.* 9.2.10. *Etiam abſolutio a cenſuris tunc temporis confertur ſine onere, niſi pœnitens ſit denunciatus.* ibid. *Num poſſit extra mortis articulum abſolutio a reſervatis ſine cenſura conferri ſine onere pœnitentis, qui impedimento temporali laborat, quin poſſit ſuperiorem adire?* 9.2.9

Imperfectiones dumtaxat in confeſſione exponere num liceat? 2.6.4

Impuberes non incurrunt pœnas latas contra tranſgredientes præceptum annuæ confeſſionis. 4.2.8

Impuberes probabiliter nec reſervationi, nec excommunicationi ſubjacent, niſi exprimantur. 9.3.2

Indulgentiam plenariam lucratus num ſit immunis a pœnitentia ſatisfactoria? 6.3.2

Indulgentia quid ſit? 11.1.1. *Quomodo theſaurus Eccleſiæ per indulgentias applicetur?* ibid. *Quotuplex eſt indulgentia?* 11.1.2. *Indulgentia plenaria localis num poſſit pluries eodem die acquiri, ſaltem pro defunctis?* 11.1.4. *Per indulgentias nulla culpa venialis remittitur.* 11.2.1. *Sine ſpeciali conceſſione Indulgentiæ non poſſunt pro defunctis applicari.* 11.2.4. *Quid requiritur, ut illis proſint?* 11.2.5. *Num proſint illis infallibiliter?* 11.2.7. *Indulgentiæ reſpectu vivorum continent abſolutionem pro pœnis, at reſpectu mortuorum continent ſolutionem.* 11.3.1. *Num poſſit Epiſcopus Indulgentias concedere?* 11.3.3. *Cauſa rationabilis requiritur, ut valide indulgentiæ concedantur.* 11.4.1. *Quænam dicatur cauſa rationabilis?* 8.4.2. *Poteſt Pontifex Indulgentias concedere, nullum opus injungendo.* 8.4.5. *Data ſufficienti cauſa concedendi indulgentiam plenariam omnibus, non eatenus ſinguli illam plenarie conſequuntur.* 8.4.6. *Quænam diſpoſitio requiratur ad Indulgentiam lucrandam?* 8.5.1. *Debet eſſe in ſtatu gratiæ is, pro quo Indulgentia obtinetur, non vero qui illam pro alio lucratur.* 8.5.3. *Quando Indulgentia* con-

conceditur contritis, & confeſſis, num ſatis ſit Attritio cum confeſſione, aut ſola contritio? 11.5.4

Intentio miniſtri num conſtituat Sacramentum? 1.1.3.

Injuriæ quandonam ſpecie differant? 5.4.8

Inquiſitores non cognoſcunt de violatione ſigilli Sacramentalis, ſi non violetur illud cum errore aliquo circa fidem. 10.1.6

Integritas confeſſionis alia formalis, alia materialis. 5. 1. 1. Per ſe loquendo confeſſio debet eſſe materialiter integra. 5. 1. 2. Hinc requiritur diligens examen. ibid. Quanta debeat eſſe examinis diligentia? 5. 1. 3. Num ſit invalida confeſſio, ſi diligens examen non præeat? 5. 1. 4. Num ruſtici, qui ſine prævio diligenti examine ad confeſſionem accedunt, ſint audiendi? 5. 1. 5. Ad Confeſſionis integritatem ſpectat explicare numerum peccatorum, & circumſtantias mutantes ſpeciem. 5. 2. 1. Septem celebres circumſtantiæ explicantur. 5. 2. 2. Quænam circumſtantiæ dicuntur ſpeciem mutare? 5. 2. 3. Quid ſi dubitetur, an ſpeciem mutent? 5. 2. 4. Num poſſit circumſtantia mutans ſpeciem aperiri tamquam novum peccatum, & non per modum circumſtantiæ? 5. 2. 5. Num etiam explicandæ circumſtantiæ notabiliter aggravantes? 5. 2. 6. Si de iis pœnitens a confeſſario interrogetur, tenetur reſpondere. 5. 2. 7. Quid de circumſtantiis minuentibus? 5. 2. 8. Qui eodem actu plura præcepta tranſgreditur, non ſemper plura ſpecie peccata committit. 5.2.9

Integritas materialis confeſſionis eſt de jure divino. 5. 6. 1. Quomodo ſingula peccata explicanda ſint? ibid. Quid de actibus internis pravis diu repetitis? 5. 6. 2. Unde deſumatur peccatorum pluralitas? 5. 2. 5 Num ex pluralitate numerica objectorum multiplicentur peccata numerice? 5. 6. 9. Qui cum tribus diverſis fornicatus eſt, num debeat id explicare? 5.6.11

Integritas materialis quibus de cauſis poſſit omitti? V. dimidiare confeſſionem.

Juramenti tranſgreſſio ſpecie differt a violatione voti. 5.4.6

Juramentum medicorum de non viſitandis ægrotis ultra tertium diem, niſi conſtet in ſcriptis de confeſſione ab iis facta, quomodo obliget? 4.2.4

Jurisdictio eſſentialiter in Sacerdote requiritur, ut poſſit a peccatis abſolvere. 8. 1. 2. Quibuſnam competit jurisdictio ordinaria, & quibus delegata? 8. 1. 4. Num ſimplici Sacerdoti competat jurisdictio in venialia? 8. 1. 6. Epiſcopi nequeunt permittere, ut fiat ſimplici Sacerdoti venialium confeſſio. 8. 1. 7. licitum tamen eſt Religioſis Societatis Jeſu confiteri venialia cuilibet Sacerdoti. ibid. Jurisdictionis limitatio quandonam cadat circa ſubſtantiam, quando vero circa modum ea utendi? 8. 1. 11. Jurisdictio delegata num expiret mortuo, aut amoto delegante? 8. 1. 12. Num poſſit ſubdelegari pro caſu occurrente? 8. 1. 13. Num habeatur jurisdictio delegata per ratihabitionem de futuro, aut per voluntatem Superioris præſumptam? 8. 1. 14. Num etiam error communis ſine titulo colorato ſatis ſit, ut jurisdictio conferatur? 8. 1. 16

Jurisdictio dubia non ſufficit, ut licite abſolutio impendatur. 8. 2. 1. Sufficit tamen jurisdictio probabilis. 8. 2. 2. Sicut ſufficit implicita cum ratihabitione de præſenti. ibid. Juriſdictionem in articulo, ac in periculo mortis habet quilibet Sacerdos, & probabiliter etiam præſente Parocho poteſt uti hac jurisdictione. 8. 2. 5. In quo differat jurisdictio ab Approbatione? 8. 3. 2.

Jurisdictio probabiliter dumtaxat obtenta ſufficit ad licite conferendum Sacramentum Pœnitentiæ. 3. 2. 9

L

LAicus num poſſit, deficiente Sacerdote, aut Clerico, abſolvere moribundum a cenſuris? 8. 1. 1. Ad ſigillum Sacramentale obligatur, ſi habitus pro confeſſario audiret confeſſionem. 10. 3. 1

Locutiones turpes quomodo ſint in confeſſione explicandæ? 5. 4. 4

M

MAteria ſufficiens confeſſionis num ſint ſolæ imperfectiones carentes veniali culpa? 2. 6. 4

Matrimonii Sacramentum non requirit humanas voces, ut ſuſcipiatur; Sacramentum vero Pœnitentiæ requirit, ut humanis vocibus abſolutio proferatur. 7. 1. 2. Valide contrahitur matrimonium ſub conditione de futuro; non tamen valide ſic confertur abſolutio Sacramentalis. 7. 2. 3. Simulari poteſt aliquando contractus matrimonialis, urgente metu gravi; qui tamen non poteſt reddere licitam adminiſtrationem ſimulatam aliorum Sacramentorum. ibid.

Medici jurant, ſe non viſitaturos infirmos ultra tertium diem, niſi conſtet, quod ſuſceperint Sacramentum Pœnitentiæ. 4. 2. 4

Mentiri in confeſſione num ſit mortale? 4. 3. 4.

Num

Num ſit grave mendacium unum numero peccatum pro alio confiteri? 4.3.5

Meretrices probabiliter non incurrunt pœnas latas contra præceptum annuæ confeſſionis. 4.2.7.

Mutus quonam pacto confiteri poſſit, aut debeat? 4.2.10

Merita per peccatum mortificata quomodo per pœnitentiam reviviſcant? 1. 3.5. *Num reviviſcant ex natura rei, an ex divina liberalitate? ibid. Et cur demerita per pœnitentiam deleta per ſubſequens peccatum non redeant?* 1.3.6

Metus gravis non reddit licitam adminiſtrationem Sacramentorum ſimulatam; quamvis liceat ob metum gravem ſimulare contractum matrimonialem. 7.2.3

Moribundus abſolvi poteſt, etiamſi nullam ſpeciem peccati poſſit explicare. 5. 8. 1. *Quando dubitatur num ſigna doloris procedant ex anguſtia morbi, an ex deſiderio confeſſionis, poteſt abſolvi ſub conditione.* 5. 8. 3. *Si vero probabile ſit, quod ſigna illa ordinentur ad claves, poteſt tunc abſolute abſolvi.* 5. 8. 6. *Poteſt iterari abſolutio, quando prudenter creditur, quod moribundus dolorem iterarit in ordine ad novam abſolutionem.* 1.8.5

Moribundus a cenſuris reſervatis abſolvitur ſine ullo onere ſe præſentandi coram Superiore, ſi convaleſcat, ſi non ſit denunciatus. 8.2.6., & 9.2.10. *Et ſolum pro foro externo exigitur ab illo cautio pigneratitia, aut fidejuſſoria, aut juratoria. ibid. Extra articulum mortis, qui propter impedimentum temporale abſolvitur ab Inferiore a peccatis, quibus non eſt annexa cenſura, num poſſit ſine onere abſolvi tam ab Epiſcopo, quam ab alio Confeſſario?* 9. 2. 10.

Mortis articulus, & mortis periculum æquiparantur in jure Eccleſiaſtico; Poteſt proinde quilibet Sacerdos abſolvere conſtitutum in periculo mortis. 8.2. 4. *Quinam dicantur eſſe in periculo mortis.* ibid.

N

Notitia ex confeſſione acquiſita num, & quando poſſimus uti? V. Sigillum. *Quænam actiones pœnitentem gravantes exerceri non poſſunt a confeſſario ex vi notitiæ habitæ in confeſſione?* 10.4.5. *Theſis hac in re prohibita ab Innoc. XI. exponitur.* 10. 4.6.

O

Occaſiones proximæ vitandæ quænam ſint? 3.4.5. *Si vitari phyſice non poſſint ſine magna difficultate, ad quid tenetur pœnitens?* 3. 4.6. *Quomodo occaſiones proximæ reddi poſſint remotæ?* 3. 4. 7. *Recenſentur theſes a Pontificibus proſcriptæ circa occaſiones proximas.* 3.4.8.

Occultum crimen quodnam dicitur; quodnam vero publicum, & notorium? 9.2.7

Onus, quod imponitur adeundi deinde Superiorem, quando pœnitens abſolvitur a reſervatis propter impedimentum temporale, intelligitur, quando ab Epiſcopo abſolvitur a cenſuris Papæ reſervatis, non vero a caſibus eidem reſervatis ſine cenſura. 9. 2. 10. *In articulo autem mortis ne pro cenſuris quidem ullis reſervatis hoc onus a confeſſario imponitur, ſi pœnitens non ſit denunciatus.* 8.2.6

Opinionum varietas ubi detur, debetne confeſſarius ſequi illam, quæ magis favet pœnitenti? 7.2.6

Ordo Presbyteratus non fert poteſtatem juriſdictionis, nec reddit Sacerdotes judices, ſed ſolum eligibiles in Judices in foro Sacramentali. 8.1.3

P

Parochus juriſdictionem ſuam erga ſuas oves in ordine ad Confeſſiones audiendas delegare poteſt aliis Parochis; necnon Sacerdotibus alibi ab Epiſcopo approbatis. 8. 3. 1., & 8. 1. 4. *Num etiam Regularibus a proprio Epiſcopo alibi approbatis? ibid.*

Peccata olim confeſſa, & abſoluta num ſint materia ſufficiens confeſſionis? 2. 5. 1. *Num poſſint etiam eſſe materia neceſſaria ex præcepto, ſtatuto, aut voto?* 2.5.4

Peccata commiſſa ex ignorantia culpabili non differunt ſpecie a commiſſis ſcienter; quamvis ea non trahant pœnas iſtis annexas. 5.5.12.

Peccator num teneatur ſtatim poſt peccatum conteri? 3. 1. 6. *Quandonam tenetur per ſe extra mortis articulum conteri?* 3. 1. 7. *Num teneatur quotannis conteri, ſi nequeat confiteri?* 3.1.8.

Peccatorum malitiæ probabiliter, at non ipſa peccata, numerice multiplicantur ex multiplicitate numerica objectorum. 5.6.9

Peccatorum unitas, aut pluralitas numerica unde deſumatur? 5.6.4

Peccatum originale, & peccata ante baptiſ-

mum commiſſa, quando per baptiſmum ficte ſuſceptum non delentur, quomodo per pœnitentiam deleantur? 2. 1. 3
Peccatum pure putatum num ſit materia ſufficiens Sacramenti Pœnitentiæ? 2. 4. 1. Idem quæritur de peccato dubio, ſi vere non ſit commiſſum. 2. 4. 3. Qui peccatum dubium confitetur, num teneatur addere aliquod certum? 2. 4. 5
Peccatum ſive poſitive, ſive negative dubium num ſit clavibus ſubjiciendum? 2. 2. 1. Praxis confitendi peccata dubia num denotet obligationem? 2. 2. 8. Qui negative dubitat, an peccatum certo commiſſum fuerit mortale, probabiliter non tenetur illud confiteri, ſecus vero qui negative dubitat, an mortale certo commiſſum clavibus ſubjecerit. 2. 2. 9. Peccatum expoſitum ut dubium, ſi deprehendatur ut certum, num ſit iterum in confeſſione exponendum? 2. 3. 1
Peierans ſæpe ex inadvertentia tenetur ſub mortali hanc conſuetudinem tollere. 5. 5. 12
Peregrini probabiliter abſolvi poſſunt a caſibus, qui nonſunt tam in propria, quam in ea diœceſi, in qua verſantur, reſervati. 8. 5. 10
Peregrini abſolvi non poſſunt a peccatis, quæ tam in propria diœceſi, quam in ea, in qua verſantur, ſunt reſervata. 9. 3. 5. Quid ſi in alterutra tantum ſint reſervata? ibid.
Periculo peccandi qui ſe expoſuit, num debeat id explicare, ſi peccatum ſubſequutum eſt? 5. 5. 10
Pœnæ adverſus violatorem ſigilli Sacramentalis quænam ſint? 10. 1. 6
Pœnæ non Sacerdotis celebrantis Miſſam, aut audientis confeſſiones quænam ſint? 8. 1. 1. Et quænam ſint pœnæ Sacerdotis audientis confeſſionem ſine juriſdictione? 8. 1. 3
Pœnæ latæ contra omittentes annuam confeſſionem quænam ſint? 4. 2. 9. Num eas incurrat qui ficte confitetur? ibid.
Pœnitens num teneatur reſpondere confeſſario interroganti de peccato rite abſoluto? 2. 5. 6
Pœnitentiæ Sacramenti definitio. 1. 1. 1. Ejuſdem phyſica eſſentia. 1. 1. 2. Num etiam pars materialis hujus Sacramenti ſignificet, & cauſet gratiam, an vero ſola abſolutio? Et an conſtituatur etiam per intentionem Miniſtri? 1. 1. 3. Quandonam fuerit a Chriſto Domino inſtitutum? 1. 2. 2. Cur inſtitutum ſit per modum judicii? 1. 2. 4
Pœnitentiæ Sacramenti multiplices fructus recenſentur. 1. 3. 1. Per pœnitentiam merita mortificata reviviſcunt; licet demerita ſemel deleta non redeant. 1. 3. 6
Pœnitentiæ Sacramentum num poſſit eſſe validum, & informe? 3. 3. 10
Pœnitentia num ſemper a confeſſario ſit injungenda? 6. 1. 1. Num peccet mortaliter confeſſarius, ſi nullam pro venialibus pœnitentiam injungeret? ibid. Si dubitatur, an pœnitens ſit executurus pœnitentiam gravem debitam, magis habenda eſt cura de ſalute, & emendatione pœnitentis, quam de ſatisfactione injungenda. ibid. Poſſitne injungi pœnitentia ſolum per modum conſilii? 6. 1. 2. Num pœnitentia gravis pro venialibus impoſita implenda ſit ſub gravi? ibid. Probabilius non elevantur virtute clavium omnia bona opera pænitentis per illa verba, Quicquid boni feceris, &c. 6. 1. 3. Num poſſit injungi opus internum, aut alias præceptum, aut tolerantia ægritudinum, aut opus pro defunctis? 6. 1. 4
Pœnitentiam num teneatur pænitens ſemper acceptare, & implere? 6. 2. 1. Num ſit veniale illam diu differre? 6. 2. 2. Quandonam pœnitens liberatur ab onere pœnitentiæ quoad ſubſtantiam, ſi non poſſit illam exequi quoad circumſtantiam? 6. 2. 5. Quid ſi illius obliviſcatur? 6. 2. 6. Num poſſit per alium illam implere? 6. 2. 7
Pœnitentiam num poſſit pœnitens ipſe ſibi commutare in graviorem? 6. 3. 1. Num in plenariam indulgentiam? 6. 3. 2. Quandonam ratione Epicheiæ licite commutatur? 6. 3. 5. Confeſſarius, qui pœnitentiam impoſuit, poteſt illam etiam extra confeſſionem commutare. 6. 3. 6. At alius confeſſarius æqualis nonniſi intra forum Sacramentale, habita confuſa cognitione peccatorum. ibid. Etiam id licitum eſt confeſſario inferiori relate ad pœnitentiam a Superiore impoſitam pro reſervatis. 6. 3. 7. At ſacerdos ſimplex nequit pœnitentiam pro mortalibus impoſitam commutare. ibid.
Pontifex quomodo legibus Eccleſiaſticis obligetur? 4. 2. 7
Præcepta Eccleſiaſtica in re gravi obligant ſub gravi, etiam ſecluſo contemptu, aut ſcandalo. 4. 2. 7
Præceptum, quod nequit totaliter impleri, quandonam obliget ad ponendam partem, quæ poni poſſit? 3. 1. 8
Propoſitum in confeſſione requiſitum num debeat eſſe univerſale, ſcilicet non peccandi de cætero. 3. 3. 10. Num debeat eſſe explicitum, & formale? 3. 4. 1. Moraliter loquendo propoſitum formale a dolore nonſejungitur. 3. 4. 2. Propoſitum in confeſſione venialium requiſitum quodnam ſit? 3. 4. 3. Triplex datur diſcrimen inter propoſitum requiſitum in confeſſione venialium, & requi-

quiſitum in confeſſione mortalium. 3. 4. 4

Propoſitum in confeſſione requiritur, non ſolum non peccandi in poſterum, ſed etiam vitandi occaſiones de ſe proximas, etiamſi detur cauſa utilis, & honeſta non fugiendi illas. 3. 4. 9. *Nec ſolum occaſiones proximas certas, ſed etiam dubias.* 3. 4. 10

Pueri quandonam obligentur præcepto confeſſionis, & communionis? 4. 2. 8. *Pœnas contra tranſgreſſores latas non incurrunt ante pubertatem.* ibid. *Num incurrant caſuum reſervationem?* ibid.

R

Reatu culpæ remiſſo, non ſemper remittitur reatus pœnæ temporalis. 1. 3. 4

Regulares Prælati juriſdictionem ad audiendas confeſſiones ſuorum ſubditorum cuivis Sacerdoti poſſunt delegare. 8. 1. 4

Regulares abſolvere non poſſunt a reſervatis in alia diœceſi, ſi pœnitentes accedant in fraudem reſervationis. 9. 3. 4. *Secus vero ſi bona fide accedant.* ibid. *Regulares a proprio Epiſcopo approbati num poſſint audire confeſſiones in aliena diœceſi, ubi Parochus juriſdictionem illis concedit relate ad proprias oves?* 8. 3. 1

Regularis ab Epiſcopo approbatus ſine licentia proprii Prælati illicite, ſed non invalide abſolvit. 8. 3. 5

Regularis in una diœceſi approbatus non poteſt ſe exponere ad audiendas confeſſiones in alia diœceſi, poteſt tamen privatim audire confeſſionem alicujus iter ſecum facientis, qui ſit ſubditus Epiſcopo, a quo fuerat ipſe approbatus. 8. 1. 5

Repetere confeſſionem oportet, quoties ea fuit invalida, & de culpis mortalibus. 5. 9. 1. *Poteſt eſſe multipliciter invalida, tum ex parte pœnitentis, tum ex parte confeſſarii.* ibid. *Quonam pacto ea ſit repetenda?* 5. 9. 2. *Quid ſi pœnitens dubitet prudenter, quod confeſſarius audiendo ſuam confeſſionem obdormierit.* 5. 9. 6

Reſervare caſus quinam valeat? 9. 1. 1. *Quando reſervatur caſus cum cenſura, utrumque reſervatur.* 9. 1. 3. *Mortuo Epiſcopo, ceſſat reſervatio caſuum Epiſcopalium, non ſynodalium.* 9. 1. 5. *Num ſit invalida reſervatio, ſi fiat ſine cauſa?* 9. 1. 6. *Probabilius nequeunt Prælati regulares ſine Capituli conſenſu aliquid vetare ſub excommunicatione ſibi reſervata.* 9. 1. 7

Reſervata ſunt Epiſcopo alia ex propriis ſtatutis, alia ex conſuetudine, alia jure communi. 9. 2. 6. *Reſervata Pontifici ſicut poſſunt ab Epiſcopo abſolvi in caſu impedimenti, num etiam poſſint a quovis confeſſario abſolvi, ſi detur etiam impedimentum adeundi Epiſcopum?* 9. 2. 9. *Quando propter impedimentum temporale Inferior abſolvit a reſervatis, num ſolum imponat onus adeundi Superiorem, ceſſante impedimento, quando abſolvit a peccatis, quibus eſt annexa cenſura?* 9. 2. 10. *Moribundus etiam a cenſuris abſolvitur ſine onere, niſi ſit denunciatus.* ibid.

Reſervata remittere quinam poſſit; 9. 4. 1. *Nequit Superior, auditis ſolis reſervatis, ſacramentaliter abſolvere pœnitentem.* 9. 4. 3. *Abſolutus a Superiore, ſi deinde alicujus reſervati recordetur, poteſt abſolvi ab Inferiore.* 9. 4. 4. *Similiter ſi quis tempore Jubilæi confeſſus, oblitus ſit alicujus reſervati.* 9. 4. 5. *Quid ſi confeſſio fuerit non quidem ſacrilega, ſed invalida?* ibid. *Num peccet mortaliter, qui abſolutus a reſervatis tempore Jubilæi omittit ponere reliqua opera injuncta?* ibid. *Quandonam ſuperior tenetur facultatem concedere, ut ſubditus a reſervatis abſolvatur?* 9. 4. 6. *Facultas hæc petita a Superiore, & non obtenta quandonam habetur pro conceſſa?* 9. 4. 8. *Facultas obtenta ad abſolvendum aliquem a reſervatis num ſe extendat ad abſolvendum illum etiam a reſervatis commiſſis poſt obtentam facultatem?* 9. 4. 10. *Num poſſit confeſſarius pro ſe ipſo uti facultate, quam obtinet a Superiore, ut aliquis ejus ſubditus a reſervatis abſolvatur?* 9. 4. 9.

Reſervari quænam peccata poſſint? Num venialia? Num peccata interna? Num peccata, quæ actu externo non ſint conſummata, aut non ſint gravia? 9. 3. 1. *Quænam percuſſio levis Clerici ſit Epiſcopo reſervata?* 9. 2. 2. *Si reſervetur caſus, effectu ſecuto, & pœnitens, antequam ſequatur effectus, confiteatur Inferiori, non tenetur, ſecuto effectu, Superiorem adire.* 9. 2. 3. *Peccatum dubie commiſſum, aut dubie mortale, aut dubie reſervatum non cenſetur reſervatum.* 9. 2. 4. *Sed confeſſor, antequam abſolvat, debet dubium examinare.* ibid. *Si peccatum dubie reſervatum abſolutum ſit ab Inferiore, non requiritur nova abſolutio a Superiore, ſi deinde deprehendatur certo reſervatum.* ibid. *Si peccatum a pluribus Superioribus reſervetur, num ſublata una reſervatione, tollatur & alia?* 9. 2. 5.

Reſervationi quinam ſubjaceant? 9. 3. 1. *Impuberes probabiliter nec reſervationi, nec excom-*

excom-

excommunicationi ſubjacent, niſi exprimantur. 9. 3. 1. Ignorantes reſervationem num illam incurrant? 9. 3. 2. Peregrini abſolvi nequeunt a peccatis, quæ tam in propria diœceſi, quam in ea, ubi verſantur, ſunt reſervata. 9. 3. 5. Quid ſi in alterutra tantum diœceſi ſint reſervata? ibid. Num peccatum commiſſum, ubi non eſt reſervatum, abſolvi deinde poſſit in ea diœceſi, in qua eſt reſervatum; aut e converſo? ibid.

Reſervationem caſuum num incurrant pueri ante pubertatem? 4. 2. 8

Reſervatum peccatum, de cujus reſervatione dubitatur negative, probabilius non eſt reſervatum. 8. 2. 3. Quod ſi deinde deprehendatur fuiſſe certo reſervatum, non indiget nova abſolutione. ibid.

S

Sacerdos in quonam ſenſu dicitur poſſe ligare, & peccata retinere? 1. 2. 6

Sacerdos quicumque poteſt in articulo mortis moribundum abſolvere, etiam præſente Parocho. 3. 2. 9

Sacerdos ter celebrans die Nativitatis Domini in mortali tria peccata committit. At non peccat bis, ſi in eadem Miſſa poſt diuturnam populi communionem ſumat particulas, quæ ſuperſunt. 5. 6. 7

Sacerdotem ſimplicem abſolvere indirecte a mortalibus, ſi urgeat in pœnitente neceſſitas communionis, non eſt in uſu, ſicut eſt in uſu, quod Inferior abſolvat indirecte a reſervatis. 5. 7. 8. Nequit pariter Sacerdos ſimplex pœnitentiam pro mortalibus impoſitam commutare; eſto poſſit Inferior commutare in foro Sacramentali pœnitentiam a Superiore pro reſervatis impoſitam. 6. 3. 7

Sacerdos ſimplex num habeat juriſdictionem in venialia, ac in mortalia alias remiſſa? 8. 1. 6. Nequeunt Epiſcopi permittere, ut venialium confeſſio fiat ſimplici Sacerdoti. 8. 1. 7. Ea tamen, ſi fiat, non eſt invalida. ibid.

Sacramentalia quænam ſint; & quomodo per illa remittantur venialia? 1. 3. 3

Sanguinis effuſio in Eccleſia debet eſſe non modica, ut Eccleſiam polluat; hæc autem etiam per homicidium ſine ſanguinis effuſione polluitur. 5. 5. 3. Quid ſi in Eccleſia exiſtens alium extra Eccleſiam telo confodiat? ibid.

Satisfactio eſt ſolum pars integralis Sacramenti Pœnitentiæ. 1. 1. 6

Scientia in confeſſario requiſita quænam ſit? 8. 4. 3. Peccat, qui ſine debita ſcientia hoc munus exercet. 8. 4. 4

Scrupulis variis occurritur circa onus confitendi peccata dubia, aut repetendi confeſſiones. 2. 3. 5

Societatis Jeſu Sacerdotes a quolibet ſimplici Sacerdote abſolvi poſſunt a venialibus ex declaratione Generalis; eſto id diſſuadeatur. 8. 1. 7

Sodomiæ peccatum quomodo in confeſſione explicandum? 5. 4. 9

Solicitans ad malum, quod cum alio committit, debetne explicare, quod primus invitaverit? 5. 4. 10

Solicitans confeſſarius quandonam debeat denunciari? 8. 5. 7

Superior nequit Sacramentaliter abſolvere a ſolis reſervatis, & non a reliquis. 3. 3. 9

Superior quandonam tenetur communicare confeſſario docto facultatem abſolvendi ſubditum a reſervatis? 9. 4. 6. In dubio, num conceſſio talis facultatis cedat in bonum, an in damnum, inclinare debet Superior in partem benigniorem. ibid. Quandonam facultas hæc petita, & non obtenta habetur pro conceſſa? 9. 4. 7

Sigilli Sacramentalis obligatio ex quanam confeſſione oriatur? 10. 1. 1. Si confeſſio facta ſit per errorem Laico, ſigillum obligat, ſi error ſit facti, non ſi ſit juris. 10. 1. 2. Obligat hoc ſigillum ex juſtitia, ex fidelitate, & ex inſtitutione hujus Sacramenti. 10. 1. 4. Periclitante Orbe univerſo, non licet ſigillum hoc violare, ſine libera, & expreſſa Pœnitentis licentia 10. 1. 5. Poteſt tamen in ſecunda confeſſione loqui confeſſarius de auditis in prima, ſi materia ſequentis confeſſionis tangat materiam præcedentis. ibid. Pœnæ adverſus violatorem ſigilli quænam ſint? 10. 1. 6. Inquiſitores non cognoſcunt de hoc delicto, niſi committatur cum errore circa fidem. ibid.

Sigilli hujus materia eſt quodcumque, ſi revelaretur, redderet confeſſionem odioſam. 10. 2. 1. Etiam cadit ſub ſigillum quodcumque dicitur a pœnitente, tamquam utile ad explicandum peccatum, ſi ejus revelatio gravem redderet confeſſionem. ibid. Etiam virtutes ſub ſigillum cadunt, ſi ad explicandum peccatum, puta ingratitudinis, aperiantur. 10. 2. 2. Pariter peccata complicis, & eorum, qui ſunt proprii peccati objectum. 10. 2. 3. Necnon id, de quo dubitas, an audieris in confeſſione. 10. 2. 4. Num etiam imperfectiones, quæ videntur potius, quam audiantur in confeſſione? 10. 2. 5. Frangit ſigillum, qui de publica meretrice diceret, ſe illam abſolviſſe. 10. 2. 6.

Num

6. Num poſſit dari confeſſionis ſchedula meretrici, quæ non abſolvitur? ibid.
Sigillo confeſſionis obligantur omnes, ad quos quomodocumque notitia confeſſionis Sacramentalis pervenit; ut Interpres, Aſtantes, laicus, qui pro confeſſario haberetur. 10. 3. 1. Num etiam ille, cui confeſſarius de licentia pœnitentis peccatum aliquod revelavit, puta ad conſilium petendum? 10. 3. 2. Num etiam qui reperit chartam, in qua ſcripta ſunt peccata in ordine ad confeſſionem? 10. 3. 3. Num Superior, a quo extra confeſſionem facultas petitur ad abſolvendum aliquem a reſervatis? 10.3.4
Sigillum quandonam frangitur ob uſum notitiæ in confeſſione habitæ? 10. 4. 1. In quibus caſibus abſtinendum ab uſu talis notitiæ, etiamſi confeſſio non reveletur? ibid. Non ſolum tenemur audita in confeſſione non revelare, ſed etiam non uti eorum notitia cum gravamine pœnitentis, reddendo confeſſionem odioſam. 11. 4. 3. Quænam actiones ex vi notitiæ in confeſſione acquiſitæ a confeſſario exerceri non poſſunt, eo quod ſint in gravamen pœnitentis? 10.4.6. Num poſſit confeſſarius, qui erravit in abſolvendo, petita, & non obtenta licentia a pœnitente, loqui de auditis in confeſſione ad errorem corrigendum? 10. 4. 8. Si quis ſciat ex notitia Sacramentali venenum appoſitum eſſe in Calice, teneturne illud deglutire, ne det aliquam ſuſpicionem, quod id ex confeſſione ſibi innotuerit? 10.4.4
Solicitans ad peccandum num debeat explicare, quod primus alium induxerit, quando ab utroque peccatum commiſſum eſt. 5. 3. 10.

V

Venialia in Sacramento Pænitentiæ non ſemper omnia remittuntur. 1. 3. 2. Quibus aliis viis poſſunt venialia extra Sacramentum remitti? 1. 3. 3. Quando poſt mortem reatus culpæ venialis aliquando remittatur? ibid.
Venialium confeſſio num poſſit a Superiore imponi? 2. 5. 5. Eorundem confeſſio in genere, nulla venialium ſpecie explicata, num liceat? 2. 6. 3. Num in confeſſione venialium requiratur dolor, quin ſatis ſit eorundem non complacentia? 3. 3. 2. Et an requiratur dolor omnium, quæ exponuntur? 3. 3. 3
Venialium confeſſio ſimplici Sacerdoti non fit invalide; ſed Epiſcopi permittere non poſſunt, ut Sacerdotes ſimplices audiant venialium confeſſionem. 8. 1. 9
Venialium confeſſio quodnam propoſitum requirit? 3. 4. 3
Venialium dolor quomodo revocetur? 3. 3. 7
Vicarius non Sacerdos poteſt Sacerdotes ad audiendas Confeſſiones approbare. 8. 1. 4
Voluntas præſumpta Domini, quod res ſibi ſurripiatur, ſufficit ad declinandum furtum. At voluntas præſumpta Superioris, quod conferret juris dictionem, ſi peteretur, non ſatis eſt ad legitimandum actum judicialem. 8. 1. 9
Voti tranſgreſſio ſpecie differt a tranſgreſſione juramenti; ſed votum erga Deum, aut erga B. Virginem, vel erga Sanctos non differunt ſpecie, ſicut nec juramenta. 5. 4. 6
Votum pænale non obligat ad pœnam, ſi tranſgreſſor voti ad illam non adverterit. 9. 3. 3.
Votum pœnitentiæ quonam pacto includitur in contritione? 4. 1. 3

FINIS.

239.02
V 837
26685
26685
VIVA, DOMINIC, S. J.
AUTHOR Cursus Theologico-Moralis
Tome Posterior
TITLE Pars quinta : Sacramentis in Genere
ac in specie.
Pars sexta : De Sacramento Poeniten
tiae.

DATE LOANED	BORROWER'S NAME
	STORAGE - CBPL

26685